NR. 1 (1825)
REEDE,
12. JAANUAR 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

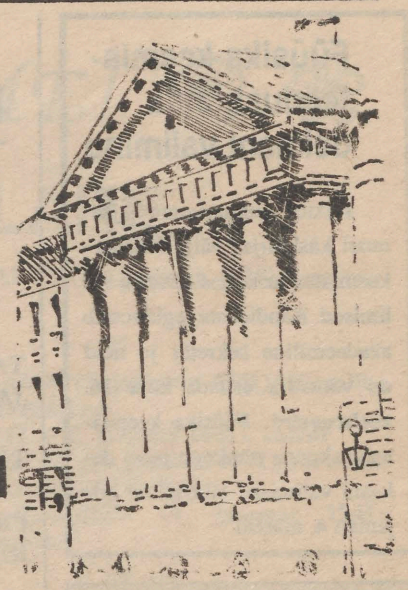

KROONIKA ✦ KROONIKA

*** Bioloogia–geograafiateaduskonna dekaaniks valiti rakendusgeoloogia korraline professor VOLLI KALM.**

*** Molekulaar– ja rakubioloogia instituudi juhataja on professor MART USTAV. TÜMRI endine juhataja, geneetikaprofessor AIN HEINARU asus 1. jaanuarist tööle EV Haridusministeeriumi ülikoolide ja teaduse osakonna juhatajana.**

*** Teabetalituse juhatajana töötab TOOMAS KIHO. Endine juhataja URMAS AUNIN on halduisprorektori abi.**

TEABETALITUST JUHATAB TOOMAS KIHO

*** Kes Te olete ja kust tulete?**

Aastail 1981—1986 õppisin ülikooli matemaatikateaduskonna rakendusmatemaatika osakonnas. 1986—1989 olin aspirantuuris (mat dr 1994). Töötanud olen mitmel pool, näit alates ajakirja Akadeemia esimestest numbritest seal toimetajana. Alates ajakirja Akadeemia esimestest numbritest olin seal toimetaja. Olen ka mujal töötanud.

*** Milline oli nägemus ülikooli kohta?**

Üllatav oli see, et kõrvalt vaadates ei olnudki pilt nii erinev sellest, mis ülikooli sees tegelikult on. Oli teada, et muudatused 1980ndate algusest, mil mina ülikooli tulin, on väga suured olnud. Huvitav on see, et neist muutustest saab nii-öelda tavakodanik siiski ka piisavalt aimu, et mitte üllatuda, kui ülikooli sattuda. Detaile muidugi ei tea, aga enam-vähem on ülikooli suundumus tabatav ja ülikool läheb koos ühiskonnaga aina paremaks.

*** Aga konkreetsemalt?**

On näha, et ülikooli juhtimisel ja valitsevates mentaliteetides on toimunud väga suured muudatused võrreldes 1980. aastaga. On näha, et inimesed mõtlevad oma parima äranägemise järgi. Pealegi on palgad ülikoolis töö tasemega võrreldes neetult väikesed. Ime, et nii heal tasemel suudetakse nõnda väikeste palkadega ülikooli juhtida. Põhiline ei olegi see, et nad on hästi kinni makstud, vaid see, et nad on südamega asja juures. Seda oligi kõige meeldivam kogeda, et hoolimata viletsatest tingimustest tahetakse ülikooli kasuks midagi ära teha.

Ülikooli taset ühiskonna silmis näitabki see, et hoolimata teistest ülikooli nime kandvatest uutest õppeasutustest mõeldakse ülikooli mainimisel ikka Tartu Ülikooli.

*** Millisena tundus ülikooli infosüsteem olevat?**

Üks teabetalituse suur valdkond on ülikoolisisene info. Võiks ette kujutada, et ülikool on nii kaua töötanud asutus, kus informatsiooni kandvate paberite liikumine võiks olla reglementeeritud küllalt suure põhjalikkusega. See tähendab, et kõik allüksused ja asjassse puutuvad isikud peaksid saama õige informatsiooni õigete paberitega. Võiks arvata, et see kord on ammu välja töötatud ja et see funktsioneerib. Aga nagu näitab ülikooli teabetundide suur vajadus, voolab mingi informatsioon veel teisi kanaleid pidi kui need, kust inimesed selle kätte saaksid.

Lisaks paberiinfole on tänapäeval järsult suurenenud info saamine arvutivõrgu kaudu. Uue struktuuriraamatu käsikirjast võib näha, et allüksustes on infosüsteemide väljatöötamise alal ametis üsna palju inimesi.

Info levikul tundub ülikoolis veel kõvasti arenguruumi olevat. Teabetalitus tahab siin oma parima teha.

*** Millest alustasite?**

Algus kulus ülevaate saamiseks, millised ülesanded oli teabetalitus seni endale seadnud, nende ülesannete korrigeerimiseks ja rektoraadipoolsete ootuste ning senise töö ühteviimiseks. Samuti uue projekti väljatöötamiseks, mille järgi teabetalituse tööd organiseerida, eriti peaks tööülesannete jaotus olema konkreetsem.

*** Kas teabetalitusse tuleb ka uusi inimesi?**

Sellest nädalast töötab Indrek Mustimets, kes kandideeris ka teabetalituse juhataja kohale, spetsialistina meenete alal. Tema ülesandeks on nn nännimajandus (voldikud, kalendrid, kruusid, särgid jpm), st meenete ideoloogia väljatöötamine ja valmistamise organiseerimine.

Mulle on jäänud mulje, et teabetalitust ei ole kasutatud mitte niipalju teabe hankimiseks kui just nänni saamiseks. Teabetalitusest võiks palju rohkem informatsiooni küsida. Informatsiooni jagamiseks võiks peahoone esimesel korrusel olla **infopunkt**, kust saaksid kõik - nii ülikooli töötajad kui turistid jt teavet, mis asjus kelle poole pöörduda, kuhu minna. Ülikooli inimesed ise võiksid julgemini teabetalituse poole pöörduda ja meie püüaksime kõikidele küsimustele vastata. Praegu huvitab kõiki kindlasti see, millal uus struktuuriraamat ilmub. See peaks välja tulema enne uue semestri algust.

Küsis VARJE SOOTAK
OVE MAIDLA foto

Veel aastast 1995

Hiiu maavalitsuse ja Tartu Ülikooli koostööleping

22. detsembril kirjutasid koostöölepingule alla rektor prof Peeter Tulviste ja Hiiu maavanem Tiit Laja.

Ülikool on viimastel aastatel tunduvalt tihendanud koostööd maakondadega ning selle paremaks toimimiseks on sõlmitud lepingud Valga, Järva ja Saare maakonnaga. Käesolev leping on raamleping. Erinevate küsimuste lahendamiseks sõlmitakse täiendavad kokkulepped, kus täpsustatakse poolte kohustused ning ühisprojektide finantseerimine. Hiiu maakonnas tahetakse luua Tartu Ülikooli esindus, mis esindab ülikooli maakonnas ja maakonda ülikoolis. Ülikool toetab oma teadurite ja õppejõudude töölepingute sõlmimist Hiiumaa tööandjatega. Vastavalt maakonna vajadustele korraldab ülikool õpetajate ja teiste erialade spetsialistide täienduskoolitust. Lepingus on kirjas ka ülikoolipoolne kaugkoolitus (pärast bakalaureuseõppe avatud ülikooli vormi väljaarendamist, kus kasutatakse kaugkoolituse meetodeid), samuti koostöö informaatika valdkonnas. Ülikoolis püütakse ühitada magistri– ja doktoriõppe võimalusi maakonna huvidega. Kultuurialane koostöö puudutab ka maakonna muuseumi. Seni on Hiiumaa on olnud väga vajalik praktikapaik just bioloogia-geograafiateaduskonnale. Lepinguski on punkt, mille järgi saavad üliõpilased poolte vastastikuse huvitatuse põhimõttel maavalitsuse osakondades ja asutustes õppepraktikat sooritada.

Ülikooli majanimede konkursi senised tulemused

Ülikooli majanimede konkurss kuulutati UTs välja 17. oktoobril. Ettepanekute kastidesse laekus väljajagatud 500st sedelist ainult 31, nende hulgas ka ajaloolaste kollektiivne ettepanek. Keemiahoonest saadi ka hulgaliselt suulisi arvamusi vanalinnas olevate hoonete jaoks. Ettepanekud vaatas komisjon (dots Tullio Ilomets, dots Hillar Palamets, prof Helmut Piirimäe, dots Ellen Uuspõld, prorektor prof Toivo Maimets, prorektor Riho Illak jt) läbi ja esitas tulemused majanimede töörühma koosolekul 13. detsembril. Lõpptulemusena jõuti järeldusele, et osadele hoonetele on võimalik ettepanekute ning ka väljakujunenud traditsiooniliste nimede alusel majad «ära ristida» ning rektori käskkirjaga kinnitada. Nendeks olid:

1. **Ülikooli 18 — peahoone**
2. **Ülikooli 18a — keeltemaja**
3. **Ülikooli 16 — marksumaja**
4. **Ülikooli 20 — vana kohvik**
5. **Jakobi 2 — keemiahoone**
6. **Tähe 4 — füüsikahoone**
7. **Ujula 4 — spordihoone**
8. **Lai 38/40 — botaanikaaed**
9. **Toomel — vana anatoomikum**
10. **Näituse 2 — uus anatoomikum**

Nende hoonete nimed kinnitati TÜ rektori käskkirjaga 5. jaanuaril.

Ülejäänud hoonete suhtes ei tulnud kas vastuvõetavaid ettepanekuid või on vajalik edasine arutlus, lähtudes maja olevast või tulevasest funktsioonist (Lossi 3, Näituse 21, Vanemuise 46, Riia 23 jt).

Töörühm tegi ettepaneku paigaldada järgmistele hoonetele tahvlid:

Jakobi 1 — «Tartu Ülikooli kirik aastatel...», «Arhiiv», «Seminariraamatukogu».

Näituse 21 — mälestustahvel Rostovtsevi eraülikoolile.

Tööd jätkub edaspidisekski. Suuremat initsiatiivi peaksid üles näitama ses suhtes allasutused ja teaduskonnad ise.

TULLIO ILOMETS,
nimekomisjoni liige

Füüsika-keemia-teaduskonna dekaani valimine

Rektor kuulutas oma 3. jaanuari käskkirjas välja füüsika–keemiateaduskonna dekaani valimised. Kandidaate registreerib akadeemiline sekretär ja neid on võimalik esitada kuni **16. veebruarini.** Füüsika–keemiateaduskonna nõukogu peab dekaani valimised läbi viima hiljemalt 4. märtsil.

ACTA DIURNA

OLI

* 8. jaanuaril kaitses **magistritööd «Coordination: Deletion in English and Estonian» Merit-Ene Ilja** (germaani-romaani filoloogia osakond).

Siret Rutiku kaitses **magistritööd «Zur Problematik der Übersetzung von deutschen Kirchenliedern ins Estnische».**

* 9. jaanuaril toimus **TÜ valitsuse istung:** päevakorras oli terviseedenduse õppetooli avamine arstiteaduskonnas, ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste osutamine, õppejõududele tööülesannetest vaba semestri andmise kord, käesoleva aasta eelarve jm (lähemalt järgmises lehes).

* 11.- 12. jaanuarini korraldas arvutiteaduse instituut TEMPUS-projekti raames **rahvusvahelise seminari «Graduate Schools — Current State, Expierience and Problems».** Seminari teemaks oli Eesti ülikoolides toimuva kraadiõppe korraldamine arvutiteaduse ja infotehnoloogia erialadel. Vaadeldi Soome, Rootsi ja USA sellekohaseid mudeleid, analüüsiti hetkeseisu Eestis.

ON TULEMAS

* 12. jaanuaril toimub peahoones **konverents Pestalozzi 250.** Esinevad A. Elango, M. Tilk, S. Raagmets, H. Kurm. Konverentsi korraldavad Eesti Akadeemiline Pedagoogika Selts, TÜ pedagoogikaosakond ja täienduskeskus.

* 12. jaanuaril kell 13.30 kaitseb nõukogu saalis **magistritööd «Täiendusi vene fütonüümide etümoloogiasse» Anželika Šteingold.**

* 14. jaanuaril saabub õppeosakonna kutsel ülikooli tutvumisvisiidile **Helsingi Ülikooli õppeosakonna delegatsioon.**

* 15. jaanuaril kell 13 **antakse rektorile üle majandusteaduskonnas asutatud Karl Inno stipendiumi statuut.**

* 16. jaanuaril kaitsevad magistritööd **Vladimir Babin («Meteoroloogilise monitooringu ökonoomsete tehniliste meetodite otsing ja katsetamine»), Pavel Bazjuk («Spektraalse difusiooni numbriline modelleerimine») ja Pjotr Bitševin («Laengukandjate uurimine tahkistes liikuva magnetvälja meetodil»).**

* 16. jaanuaril kl. 16 avatakse raamatukogu uudiskirjanduse saalis **kirjastuse Springer-Verlag raamatunäitus.**

TÜ NÕUKOGUS

15. DETSEMBRIL

*** KINNITATI 1996. AASTA VASTUVÕTUEESKIRJAD**
*** TEHTI PARANDUSI TÜ PÕHIKIRJAS**
*** VALITI KORRALISI PROFESSOREID JA EMERIITPROFESSOREID**
*** KINNITATI TEADUSKONDADE PÕHIMÄÄRUSI**
*** KINNITATI ARSTITEADUSKONNA ÕPPEKAVAD**

PÕHIÕPPE 1996. AASTA VASTUVÕTUEESKIRJAD

Prorektor prof Teet Seene ütles eeskirju kommenteerides, et põhimõttelisi muudatusi neis pole. Eksamihindeid arvestatakse pallides. Nii näiteks on profileeriva eksami maksimaalseks hindeks 20 palli ja eksam loetakse sooritatuks alates 6 pallist. 10–palli süsteemis hinnatav eksam loetakse sooritatuks alates 3 pallist.

Arutelu tekitas projekti punkt 4.4., mille järgi loetaks keelatud abivahendeid kasutanud üliõpilaskandidaadi eksam mittesooritatuks. Sotsiaalteaduskonna dekaan prof. Marju Lauristin soovitas keelatud abivahendite asemel kasutada väljendit ebaausad vahendid, sest see puudutab moraali valdkonda. Prof Tiit-Rein Viitso tegi ettepaneku, et kusagil peaks olema kirja pandud lubatud abivahendite loetelu (ÕS, valemid jm). Usuteaduskonna dekaani prof Kalle Kasemaa arvates peaks eksamikomisjon otsustama situatsiooni üle, kas eksamil on lubatud kasutada mobiiltelefoni või mitte. Üldiselt soovitati see punkt vastuvõtueeskirjadest välja jätta, sest pole võimalik kõiki abivahendeid üles loetleda ning eksamikomisjon peaks edaspidigi ise taolised küsimused lahendama.

Prof Volli Kalm esitas täiendusettepanekuna bioloogia-geograafiateaduskonna nõukogu otsuse, milles sooviti teaduskonnal võimaldada erandina üliõpilaskandidaate vastu võtta keskkooli- ja gümnaasiumihinnete põhjal tehtud pingerea ning vestluse põhjal. Põhjendused olid järgmised: nii saaks rohkem lähtuda kandidaatide erialasest huvist, nad ei kukuks läbi filoloogilistes ainetes, pole põhjust mitte usaldada gümnaasiumiõpetajate tööd, välisüliõpilased ei tee samuti sisseastumiseksameid ning eksameid hakatakse nagunii ühtlustama.

Prof Teet Seene ütles, et gümnaasiumi lõpueksamite ja ülikooli sisseastumiseksamite ühitamist on varemgi arutatud ning et arvamusi on olnud mitmesuguseid. Ülikoolis peaks praegu üliõpilasi vastu võtma siiski ühiste põhimõtete järgi. Välisüliõpilaste kohta ütles ta, et neil tuleb teha eesti keele eksam, arstiteaduskonnas inglise keele eksam. Bioloogia–geograafiateaduskonna täiendusettepanek hääletusel läbi ei läinud. Prorektor prof Toivo Maimets lisas päevakorrapunkti lõpetuseks, et TÜ arengukava järgi läheb ülikool pikemaajaliselt üle ühistele lõpu- ja sisseastumiseksamitele.

PARANDUSED TÜ PÕHIKIRJAS

Nõukogu otsustas TÜ põhikirja sisse viia varem mitmel korral arutatud muudatused.

TÜ NÕUKOGU OTSUS 15. detsembrist

Viia Tartu Ülikooli põhikirja sisse järgmised muudatused.

1. Muuta § 66 sõnastust. Uus sõnastus:

Teaduskonna nõukogu koosseisu kuuluvad ametikohast tulenevalt dekaan, prodekaanid, instituutide ja osakondade juhatajad ning teaduskonna koosseisu kuuluvate ülikooli asutuste juhatajad.

Ülejäänud osa nõukogu koosseisust moodustavad teaduskonna täieliku tööajaga korraliste õppejõudude ja teadustöötajate poolt valitavad liikmed ja üliõpilaste esindajad. valimiste korra sätestab teaduskonna põhimäärus.

Teaduskonna nõukogu juhib dekaan.

2. Lisada § 86 järele § 87.

Ülikooli nõukogul on õigus asutada ning likvideerida ka teisi, põhikirjas nimetamata Tartu Ülikooli asutusi.

Suurendada alates kehtiva põhikirja §st 87 paragrahvide numbreid ühe võrra, viia vastav parandus sisse ka viitesse kehtiva põhikirja §s 149.

UUSI KORRALISI PROFESSOREID

Neurokirurgia korralise professori kohale kandideerisid TÜ närvikliiniku meditsiinikandidaat **Toomas Asser** ja sama kliiniku meditsiinikandidaat **Jaan Eelmäe.** Nõukogu valis 22 poolthäälega neurokirurgia korraliseks professoriks **Toomas Asseri.** Jaan Eelmäe poolt hääletas 4 nõukogu liiget.

Arvutusmeetodite korraliseks professoriks kandideeris TÜ rakendusmatemaatika instituudi dotsent füüsika-matemaatikakandidaat **Peeter Oja.** Tema poolt hääletas 15 nõukogu liiget ning ta ei osutunud valituks.

Kandidaatide arutelul tõusetus juba mitmendat korda küsimus Tartu Ülikooli põhikirjas sätestatud korralise professori kandidaadilt nõutavate rahvusvahelisel tasemel teadustööde (vähemalt kolm doktoritöö mahtu) tõlgendamisest (professorid Atko Viru, Ene Ergma, Ants Peetsalu, Marju Lauristin jt). Arutelu järel võttis nõukogu vastu **otsuse,**

milles tehti akadeemilisele komisjonile ülesandeks välja töötada veebruari istungiks miinimumnõuded TÜ professori kohale kandideerimiseks Eesti Teadusnõukogu teadusalade klassifikatsiooni järgi.

EMERIIT-PROFESSORIKS

valiti füsioloogia erakorraline professor meditsiinidoktor **Selma Teesalu** ning kriminalistika ja kriminoloogia erakorraline professor **Herbert Lindmäe.**

KINNITATI

teaduskondade põhimäärused ja arstiteaduskonna õppekavad. Õppekavad olid esitanud seitse teaduskonda, esitada on veel arsti-, bioloogia-geograafia- ja filosoofiateaduskonnal. Arstiteaduskonda kohustati esitama teadus- ja arenduskomisjonile aasta alguses ettepanekud selle kohta, mis tuleks magistriõppe vastuvõttu käsitlevates dokumentides muuta, et tagada arstiteaduskonna põhiõppe lõpetanutele õigus minna edasi magistriõppesse.

Kinnitamata jäid hispaania keele ja kirjanduse bakalaureuseõppe ja germaani-romaani filoloogia maailmakirjanduse magistriõppe kavad, mis on sisuliselt veel õppekomisjonis kinnitamata.

TÜ VALITSUSES

19. DETSEMBRIL

*** VÄLISÜLIÕPILASTE 1996. AASTA VASTUVÕTU TINGIMUSED**
*** 1996. AASTA VASTUVÕTUARVUD**
*** MUUDATUSED MÜNSTERI UURIMISSTIPENDIUMI STATUUDIS**

VÄLISÜLIÕPILASTE 1996. AASTA VASTUVÕTU TINGIMUSED

Valitsus kinnitas vastuvõtutingimused. Nende järgi võtab Tartu Ülikool õppima välisriikide kodanikke ja kodakondsuseta isikuid, kellel on lõpetatud keskharidus ja omal maal õigus ülikooli astuda. Sotsiaaltöö erialale astumisel on vanuse alampiiriks 22 aastat. Sügissemestrist õppima asumiseks võetakse dokumente vastu alates 31. maist, kevadsemestriks alates 1. oktoobrist. Sisseastumiseksamid põhiõppesse astumiseks toimuvad 10.— 15. juunini. Eesti keeles õpetatavatele põhiõppe erialadele sisseastujatele toimub eesti keele test. Vene keeles õpetatavatele erialadele õppima asumisel sooritatakse vene keele test. Erialale eesti keel (võõrkeelena) õppima asumiseks eesti keele testi ei ole vaja sooritada.

Välisüliõpilaste õppemaksu kehtestab vabariigi valitsus. Kuigi ülikool tegi eelmisel aastal ettepaneku kehtestada minimaalmäär, kehtestati maksimaalmäär. Doktoriõpe on tasuta.

1996. AASTA VASTUVÕTUARVUD

Prorektor prof. Teet Seene tutvustas 1996. aasta vastuvõtuga seotud probleeme. Minister on oma kirjas soovitanud vastuvõttu mitte suurendada. Põhiõppe vastuvõtu arv on Eestis külmutatud, Lätis ja Leedus seda tehtud pole.

Doktoriõpet on soovitatud vähendada 33%. Prorektor ütles, et kuna minister lubas vastuvõtuarve vähendada vastavalt tulemuslikkusele, teeb ta ettepaneku vähendada vastuvõttu 15% võrra (seega 16 tudengit vähem). Kuna doktorantuuri senine lõpetamine pole kiita, siis ei muudaks ka veel 6 tudengi vähendamine eriti midagi. Doktoriõppe lõpetamise aruanne esitatakse TÜ nõukogu märtsikuu istungil.

Magistriõppesse soovitas minister vähendada vastuvõttu 25% võrra. Prorektor ütles, et kuna TÜ protsent on teistest kõrgem, vähendab ülikool 12% võrra.

Põhiõppe vastuvõtu arvu ei soovita minister suurendada. Vähesel määral võiks suurendada diplomiõpet aladel, millel on suur ühiskondlik nõudmine. Möödunud aastal oli diplomiõppes 35 inimest, sel aastal soovitakse võtta 160 (nõutud erialad: meditsiiniõed, loodusteaduste õpetaja, füüsika– ja keemiaõpetajad, treeninguõpetus ja spordijuhtimine).

Eelmisel aastal võeti bakalaureuseõppesse 1179 inimest. Kasvatusteaduste (uus eriala) 30 koha asemel tegi prorektor ettepaneku vastu võtta 20. Üldarv tuleks siis 1170.

Valitsus volitas prof. Teet Seenet jätkama ministeeriumiga läbirääkimisi.

MUUDATUSED MÜNSTERI UURIMISSTIPENDIUMI STATUUDIS

Münsteri stipendiumi uueks nimetuseks kinnitati uurimisstipendium. Statuudist jäeti välja ka kõik tähtajad, sest kuna raha tuli juurde, makstakse siis, kui raha on. Et stipendium ei oleks liiga väike, makstakse nüüd viie asemel neljale üliõpilasele.

MUUD KÜSIMUSED

*** Prorektor prof. Toivo Maimets informeeris eelmisel päeval toimunud Eesti Teadusfondi nõukogu istungist.** Kinnitati grantide saamine kõikide erialade lõikes. Erialakomisjonide poolt kirjutatud numbrid kehtivad siis, kui kinnitatakse riigieelarve. Vastavalt võimalikele muutustele enne kinnitamist korrutatakse provisoorsed numbrid läbi. Ülikooli suurusjärk on *ca* 18,4 miljonit krooni.

STIPENDIUM

Tartu Ülikoolil on kaks uut stipendiumi Kanadast

Detsembris kirjutasid rektor professor Peeter Tulviste, Tartu Ülikooli Fondi esimees Kanadas dr Peters ja pr Laine Silvere-Pant alla kahe uue stipendiumi statuudile. 8. jaanuaril jõudsid allkirjastatud statuudid Tartusse.

Ants ja Maria Silvere ning Sigfried Panti mälestuskapitali asutas pr Laine Silvere-Pant oma vanemate ja abikaasa mälestuseks. Vanemad tartlased ehk mäletavad Silveredele kuulunud õlletööstust Livonia Ülejõel.

Fondi statuudi 5. punkt ütleb: «Fondist antakse toetusi eesti soost üliõpilastele ja edasiõppijatele, kes vajavad majanduslikku abi õpingute lõpetamiseks või edasiõppimiseks akadeemilise kraadi saavutamiseks nende poolt valitud ülikoolides kogu maailmas». Käesoleva aasta septembris kuulutatakse stipendium välja esmakordselt.

Mälestusstipendiumi statuut võimaldab maksta stipendiume päranduste ja annetuste korras saadud põhikapitali või võõrandatud varade eest makstavate kompensatsioonide protsentidest. Tegu on esimese stipendiumiga, mis asutati Tartu Ülikoolile annetatud varade stipendiumide hulgas.

Möödunud aasta lõpul valis ülikooli nõukogu stipendiumide asutaja pr Laine Silvere-Panti ülikooli auliikmeks.

Pr Panti asutatud stipendiumid ei ole esimesed nimelised stipendiumid ülikooli juures. Mõnda aega on välja antud Paul Saagpaku, Ahti Pae, Harald Luningi, Eugen Püssi, Heinz Ederma jt stipendiume. Asutatud on Johannes Voldemar Veski nimeline stipendium.

Tartu Ülikoolile annetatud varade stipendumide esimestele stipendiumidele loodame lisa, sest mitmed inimesed on huvitatud oma õigusvastaselt võõrandatud varade kinkimisest ülikoolile.

KATRI RAIK,
rektori referent

Uus stipendium arstiteaduskonnas

1995/96. õppeaastast on arstiteaduskond rikkam veel ühe nimelise stipendiumi võrra. Pr Margarete Wehik Saksamaalt annetas arstiteaduskonnale raha, mis sai aluseks endisaegse sõjaväearsti, kirurg **Leander-Georg Wehiku** (15. september 1918 – 6. november 1950) nimelise stipendiumi fondile.

Stipendiumiga toetatakse õppe– ja teadustöös edukaid TÜ arstiteaduskonna üliõpilasi, et kaasa aidata nende pürgimustele meditsiinivallas. Õilsal eesmärgil asutatud fond jäädvustab eesti arstiteaduse ajaloosse TÜ kasvandiku L.-G. Wehiku, kelle elu katkes stalinlikus vangilaagris. Nüüd on antud uus võimalus tema unistuste täitumiseks.

Statuudi kohaselt hakatakse stipendiumi välja kuulutama iga aasta septembri I töönädalal ja kätte andma 1. detsembril. Stipendiumi võivad taotleda kõik arstiteaduskonna üliõpilased, ka korduvalt. Selle suurus ja hulk sõltub elatustasemest ning algkapitalilt laekunud kasumist.

Esimese stipendiumisaaja au langes arstiteaduskonna juhtkonna otsusel III kursuse tudengile **Marika Tammarule.**

ANNELII NIKITINA

Karl Inno nimelise stipendiumifondi STATUUT

1. Karl Inno nimelise stipendiumifondi (edaspidi «fond») eesmärgiks on jäädvustada Tartu Ülikooli majandusõppejõu Karl Inno nime ja toetada Tartu Ülikooli majandusteaduskonna bakalaureuse- ja magistriõppe üliõpilasi, kelle üheks eriaineks (erialaks) on ärirahandus ja investeeringud või raha ja pangandus.

2. Nimetatud eesmärkide täitmiseks moodustatakse TÜ majandusteaduskonna juurde tähtajatu fond, mis on loodud Karl Inno lese, tütre ja sõprade annetuste alusel. Annetatud summa pangadeposiitidesse või väärtpaberitesse investeerimisel saavat tulu kasutatakse stipendiumide väljamaksmiseks.

3. Fondi haldab kolmeliikmeline fondi nõukogu, millesse kuuluvad TÜ majandusteaduskonna ärirahanduse ja investeeringute ning raha ja panganduse õppetoolide juhatajad ning annetaja esindaja. Asjaajamise korraldamiseks nimetatakse nende poolt fondi sekretär.

4. Fond annab igal õppeaastal saadud tulude ulatuses välja vähemalt kaks stipendiumi — ühe panganduse ja ühe ärirahanduse alal. Stipendiumi saajateks võivad olla nimetatud eriainete bakalaureuse- või magistriõppe üliõpilased, kes on eriti silma paistnud õppetöös ja teaduslikus tegevuses.

5. Fondi stipendiumide määramise ettepaneku teeb laekunud materjalide ja saadud tulude põhjal septembris fondi nõukogu ja selle peab kinnitama TÜ majandusteaduskonna valitsus.

6. Fondi nõukogu otsustab, mis pangas ja mis tingimustel fondi rahalisi vahendeid hoida. Fond on avatud kõigile soovijatele täiendavate annetuste tegemiseks.

7. Fondi võib likvideerida selle asutaja Karl Inno lese, tema tütre või nendega kooskõlastatult fondinõukogu ettepanekul.

ÕNNITLEME!

JAANUARIKUU JUUBILARE

75

PAUL-JOHANNES ALVRE (3. jaan. 1921), filosoofiateaduskonna emeriitprofessor

65

ERNA KÕIV (25. jaan. 1931), ajaloomuuseumi insener

SALME SMIRNOVA (1. jaanuar 1931), MO uksehoidja

60

MART ELANGO (8. jaanuar 1936), eksperimentaalfüüsika instituudi korraline professor

ELVE-VIIU KLEMENT (30. jaanuar 1936), raamatukogu osakonnajuhataja

INGE LIIV (4. jaanuar 1936), kardioloogiakliiniku teadur

ÕIE LILL (29. jaanuar 1936), valvur

EVI MITT (4. jaanuar 1936), puhta matemaatika instituudi dotsent

LINDA PARTS (23. jaanuar 1936) raamatukogu köitja

55

LILLI PAAMA (7. jaanaur 1941), keemilise füüsika instituudi lektor

LEA REHTLA (7. jaanuar 1941), valvur

NEEME ROOSE (10. jaanuar 1941), turunduse ja juhtimise instituudi dotsent

MAIMU VOLMER (1. jaanuar 1941), TÜMRI preparaator

50

ELLEN GVOZDKOVA (1. jaanuar 1946), ÜMPI laborant

SIRJE MARK (16. jaanuar 1946), ülikooli kantselei juhataja

TIIU PÕDER (21. jaanuar 1946), germaaniromaani filoloogia osakonna assistent

RAIVO SAREAL (21. jaanuar 1946) ehitusjaoskonna ITP juhataja

Tänu

Rektor õnnitles käskkirjas 65. sünnipäeva puhul raamatukogu Estica–sektori juhatajat **RUHT MICHELSONI** ning avaldas talle tänu kohusetundliku töö eest.

60. sünnipäeval õnnitleti prof **MART ELANGOT** ning avaldati tänu pikaajalise ja viljaka töö eest ning väljapaistva ja suure panuse eest noorte teadlaste järelkasvu ettevalmistamise eest Tartu Ülikoolis.

50. sünnipäeva puhul õnnitles rektor sotsioloogia osakonna juhatajat prof **PAUL KENKMANNI,** matemaatikateaduskonna dekaani prof **TOIVO LEIGERIT** ning arvutuskeskuse operaatorit **MAŠA MUŠKAT** ja tänas neid tehtud töö eest.

Rektor tänas pikaajalise viljaka tegevuse eest ülikoolis ning olulise panuse eest saksa filoloogide ettevalmistamisel dotsent **KOIDU UUSTALU** ja lektor **LIILIA OTSMAAD.**

Rektor avaldas tänu **MARE RANNALE** tulemusliku tegevuse eest sada aastat tagasi Saksamaale laenutatud Immanuel Kanti kirjavahetuse ja raamatute tagasinõutamisel.

August Traat 85

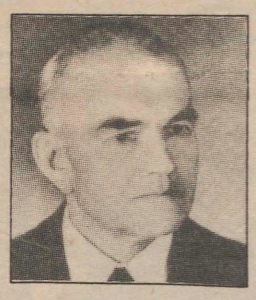

1. jaanuaril jõudis oma 85. juubelini õigusteaduskonna kasvandik ning teaduskonna kunagine õigusajaloo õppejõud, ajaloodoktor August Traat.

Juubilar lõpetas 1938. aastal Tartu Ülikooli õigusteaduskonna. Õigusajaloo juurde tuli ta aspirandina alates 1946. aastast esialgu prof Leo Leesmendi juhendamisel. Aastatel 1949–1954 tuli juubilaril täita erinevates akadeemilistes staatustes Tartu Ülikoolis ka õigusajaloo õppejõu ülesannet. Ajaloo keerdkäigud ei jätnud mõju avaldamata meie õigusajaloolaste saatusele. A. Traadi jaoks oli saatus varunud töö asemel oma *alma mater'is* aastateks koha Teaduste Akadeemias, kus ta pühendus talurahva õigusliku olukorra ja eelkõige meie vallakohtute ajaloo uurimisele. Tema kandidaadiväitekiri «Talurahva õigusliik olukord Liivimaal feodalismi lagunemise perioodil» (1955) ja eriti tema doktoritöö «Vallakohus Eestis 18. sajandi keskpaigast kuni 1866.a. reformini» (1978, ilmus raamatuna 1980) on meie arvates üks jäävama väärtusega töid, mida uus põlvkond saab pärida meie Teise maailmasõja järgselt põlvkonnalt üldse.

Aitäh visa töö eest!

Noorema õigusajaloolaste põlvkonna poolt õnne oma vanemale kolleegile soovides

professor
PEETER JÄRVELAID,
Eesti õiguse ajaloo õppetooli juhataja.

Dotsent Asta Oraspõld 70

Aegade vältel on olnud peaaegu igas ülikooli struktuuriüksuses mõni hea vaim, kes ei ole olnud esiplaanil, aga kelle töö ja isiksus on olnud määravad aastakümnete jooksul eriala lõpetanud inimeste teadmiste ja vaimsuse kujundamisel. Geoloogia instituudis on olnud selleks dotsent Asta Oraspõld.

Kogu Asta Oraspõllu töö on olnud seotud Tartu ja ülikooliga. Ta sündis Tartus 14. jaanuaril 1926. aastal, käis siin ka koolis. 1945. aastal lõpetas Tartu 2. Keskkooli ja 1950. aastal ülikooli geoloogiaosakonna, järgnesid aspirantuur ja õppetöö geoloogia kateedris kuni dotsendi ametikohalt pensionile siirdumiseni 1992. aastal.

Dotsent Asta Oraspõld on ise andnud sellele ajale kahese hinnangu. Ta on uhke, et on suutnud viiekümne aasta jooksul Tartu Ülikooli tulihingelise patrioodina hoida ja kaitsta ülikooli, tema vaimsust ja geoloogia õpetamise järjepidevust ning taset. Samas on tal kahju, et aeg ja olud ei võimaldanud tal pikemaajalist teadustööd mõne teise maa geoloogilises uurimisasutuses.

Dotsent Asta Oraspõllu teaduslike uurimuste temaatika on lai. Teadustöö algul ilmusid tal kümned uurimused Eesti ordoviitsiumi brahhiopoodide paleontoloogia ja biostratigraafia alalt. Seejärel kaldus aastakümneteks huvi ordoviitsiumi karbonaatkivimite litoloogia küsimustele. Osaliselt tingis selle vajadus hakata ülikoolis õpetama litoloogiat, faatsieste ja formatsioonide õpetust, regionaalgeoloogiat, maavarade õpetust jm. Oma uurimistulemusi kasutas ta oskuslikult loengukursuste näitlikustamiseks ja mitmete õppevahendite koostamisel. Ta suutis üliõpilastele selgeks teha tohutul faktilisel materjalil põhinevaid geoloogilisi põhitõdesid. Ühelt poolt oli ta äärmiselt nõudlik, sageli käreda otseütlemisega, teiselt poolt aga äärmiselt kannatlik ja abivalmis õppejõud. Tema lapsed — kursused, keda ta juhendas, said tunda tema toetavat, lausa emalikku hoolt. Alati ja kõikjal on dotsent Asta Oraspõld südamest vihanud valet ja laiskust.

Dotsent Asta Oraspõllule on osaks saanud oma õpilaste ja kolleegide suurim lugupidamine ja austus, mille üheks tunnuseks on tema valimine Eesti Geoloogia Seltsi auliikmeks 1995. aastal.

Õnnitleme Asta Oraspõldu juubeli puhul, soovime head tervist ning jätkuvat tahet instituudi elus osalemiseks!

Prof AADU LOOG,
geoloogia instituut

Tartu Ülikooli kuratooriumi liige prof Els Oksaar AASTA NAINE 1995

Ameerika Biograafiainstituudi (ABI) teatel otsustas teadusliku uurimise instituutide komitee anda tiitli AASTA NAINE 1995 Hamburgi Ülikooli foneetika-, üldise keeleteaduse ja indogermanistika instituudi professorile Els Oksaarele.

Tänaseks mitme ülikooli audoktor Els Oksaar on saanud oma keskhariduse Pärnu II Tütarlaste Gümnaasiumis. Ta lahkus koos perekonnaga sõja jalust Rootsi, kus omandas kõrghariduse, kaitses väitekirjad ja sai Stockholmi ülikooli germanistika professoriks.

Järgnevalt kutsus teda tööle Hamburgi Ülikool, pakkudes korralise professori kohta võimalusega luua ka üldise keeleteaduse instituut. Prof E. Oksaar on saavutanud rahvusvahelise tuntuse nii Saksamaal (olles kutsutud Saksamaa Liitvabariigi presidendi poolt kõrgema teadusnõukogu liikmeks) kui mujal välismaal.

Prof E. Oksaart seovad *alma mater*'iga perekondlikud sidemed. Oli ju ta isa J. Järv Tartu Ülikooli õigusteaduskonna kasvandik. Vanaisa jälgedes on läinud E. Oksaare poeg Sven Oksaar, kes on õppinud jurist. Ema eeskujul on ta proovinud oma võimeid ka teaduses. Seda kinnitab Hamburgi ülikoolist saadud õigusdoktori kraad võrdlevas õiguses.

Rahvusvaheliselt tuntud keeleteadlaseks saanud E. Oksaar on püüdnud meie *alma mater*'ile toeks olla mitte ainult kuratooriumi liikmena, vaid tema asutatud on ka Tartu Ülikooli kultuuridevahelise kommunikatsiooni keskus.

Õigusteaduskonnal oli külas Läti Vabariigi 6. Saeima saadik ja lahkuva valitsuse justiitsminister dr iur Romans Apsitis (sünd 1939)

Möödunud aasta lõpus (28.—30. detsembrini) kohtus R. Apsitis kolleegidega Eesti õiguse ajaloo õppetoolist, arutamaks koostöövõimalusi Balti riikide õigusajaloo ühisel uurimisel ja õpetamisel.

R. Apsitist huvitas nii õigusajaloo allikate ühine kommenteerimine ja publitseerimine kui ka Balti riikide lähiajaloo võrdlev uurimine.

Kolmandat korda Läti parlamenti valituna on ta jätkanud ka Läti Ülikoolis Läti õigusajaloo õpetamist. Läti lähiajaloo paljude oluliste sündmuste juures on ta ise olnud osaline. Oli ta ju selle töögrupi juhiks, kes koostas Läti iseseisvusdeklaratsiooni ja tema luges selle ka tollases Läti Ülemnõukogus saadikutele ette.

R. Apsitise seotus Eestiga võiks olla huvitavaks faktiks meie ajaloolise migratsiooni uurijatele. Oli ju R. Apsitise isapoolne vanavanaisa eestlane Jüri Ausmeel.

Mälestus Muhust pärit J. Ausmeelest, kelle perekond 19. sajandi keskpaiku Lätisse karjapoisiks saatis ja kes sinna elama jäi, on viinud R. Apsitise mõni aasta tagasi isegi Muhusse oma sugulasi otsima. Ehk on see üks põhjusi, mis paneb teda vahel sügavamalt Balti koostööst mõtlema.

Maailma väiksust tõestab ehk seegi, et sugulussidemed sidusid R. Apsitist ka Tartu ülikoolis oma ajalooharidust saanud ja Eesti-Läti kultuurisuhteid uurinud varalahkunud Valga ajalooõpetaja Dainis Ozolinsiga.

J. LEIS

Elmar Salumaa

15. detsember 1908 — 7. jaanuar 1996

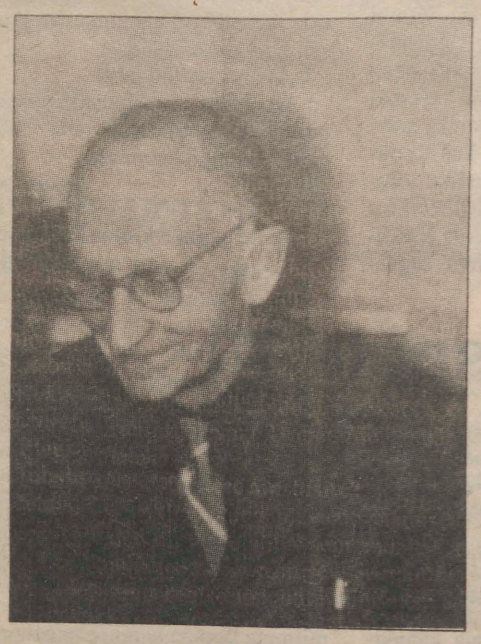

Ta on Tartu Ülikooli esimene ja ainus teoloogist audoktor aastast 1994. Elmar Salumaa sündis 15. detsembril 1908 Tartumaal ning õppis Treffneri Gümnaasiumi lõpetamise järel TÜ usuteaduskonnas aastast 1929, lõpetades teoloogiamagistrina 1935.

Sellal kui rahvusülikoolis keskendusid humanitaarid peamiselt Eesti probleemidele, oli just Elmar Salumaa teoloogina kirglikult huvitatud ideoloogilistest otsingutest Euroopas, nagu selgub tema esimestest avaldatud kirjutistest. 1939. aastal kutsuti ta vaatlejana tööle süstemaatilise teoloogia õppejõuna usuteaduskonda, sest tähelepanu olid äratanud tema koostatud artiklid Eesti Entsüklopeedias. Ta oli arvatud diplomeeritud edasiõppijaks juba 1937. aastal, ent doktoritöö jäigi pooleli, sest usuteaduskond suleti 1940. aasta sügisel.

Kasvult väheldasena oli ta seda käredam oma väljendustes luterliku kiriku tollaste suundumuste suhtes ning erinevalt oma ea ja stuudiumikaaslastest Uku Masingust osales ta peapiiskop H.–B. Rahamägi vastasleeris ning toetas TÜ rektor J. Kõpu valimist peapiiskopiks. Kriitikust sai kaastööline 1944. aasta alguses, mil ta ordineeriti Otepää koguduse pastoriks. Kuna Elmar Salumaa oli väidelnud nii natsionaal– kui internatsionaalsotsialistidega, siis ta vahistati ja saadeti Siberisse.

Naastes pühendus ta endise kirglikkuse ja kogenud elutarkusega teoloogide koolitamisele luterliku kiriku Usuteaduse Instituudis. Enamik praegu töötavaid luterlikke teolooge on tema õpilased ning oluliselt on ta mõjutanud ka teiste konfessioonide teolooge seni veel kokku kogumata käsikirjaliste teoloogiliste teostega. Peamiselt on ta kirjutanud, koostanud ja tõlkinud eetika ja dogmaatika vallas, säilitades kohalikes oludes ligilähedase taseme Euroopa teoloogidega seni, kuni veel suutis aktiivselt teisi õpetada 1980ndate lõpuni.

Aastast 1969 töötas ta Saarde koguduse vaimulikuna Kilingi–Nõmmes. Vallalisena oli tal huvi ja võimalus kontaktiks noortega, nõnda et tema juures on pidevalt olnud praktikant. Ta kodu on olnud avatud teoloogiaüliõpilastele. Ta on suhelnud kõigiga, kes temast ei pahandunud. Seega säilis ta seotus Tartu Ülikooliga üliõpilaste ja õppejõudude vahendusel ning kirjanduse kaudu, mida ta Eesti kultuuri järelejätmatult vahendas. 1989. aastal jutlustas ta emakeelse ülikooli 70. aastapäeva mälestusjumalateenistusel, õhutades jätkuvalt võitlema vabaduse eest.

Kui Tartus avati Tartu Ülikooli rajaja Gustav Adolfi monument, siis tolleaegne Rootsi peapiiskop Nathan Söderblom ütles lause, millest Elmar Salumaa sestpeale kogu elu on juhindunud: «Ei ole maailmas suuremat kunstiteost ja väärtust kui inimese kordaläinud elu!» Seda veendumust jagavad ka oma õpetaja tänulikud õpilased, kes ta maise ihu matavad 13. jaanuaril kell 13 Saarde surnuaeda.

TÜ usuteaduskond

Info!

Väitekiri

Teisipäeval, **16. jaanuaril** kell 9 kaitsevad Tähe 4 aud 212 magistritööd magistrikraadi (MSc) saamiseks füüsikas:

Vladimir Babin «Meteoroloogilise monitooringu ökonoomsete tehniliste meetodite otsing ja katsetamine» (eriala: keskkonnafüüsika), oponendid: f.–m. k. Uno Veismann ja f.–m. k. Valeri Vassiltšenko;

Pavel Bazjuk «Spektraalse difusiooni numbriline modelleerimine» (eriala: optika ja spektroskoopia), oponendid: f.–m. k. Ilmo Sildos (FI) ja f.–m. k. Teet Örd (FI);

Pjotr Bitševin «Laengukandjate uurimine tahkistes liikuva magnetvälja meetodil» (eriala: tahkisefüüsika), oponendid: f.–m. k. Kalju Kudu ja f.–m. k. Vladimir Fedossejev (FI).

Loeng

Puhta matemaatika instituudi dotsendi **Raul Roomeldi** *venia legendi* loeng «Sümbolintegreerimise algoritme» toimub 18. jaanuaril kell 14.15 Vanemuise 46 aud 136.

Kursus

Kevadsemestril algab ülikooli magistrantidele ja doktorantidele kursus

«Statistiline andmeanalüüs»,

kus tutvustatakse põhilisi statistilise andmeanalüüsi meetodeid ja nende praktilist rakendamist pakettide SAS, Excel jt abil.

Loengud toimuvad **reedeti kl 12–14 Vanemuise 46 suures auditooriumis.** Praktikumid toimuvad Lossi tn euroteaduskonna arvutiklassis **E 14–16, T 12–14** ja Liivi tn 2 arvutiklassis 207 **R 8–10.**

Arvutiklassi kohtade arv on äärmiselt piiratud. *Kursusele registreeritakse ainult neid, kes soovivad selle lõpetada kevadel eksami või arvestusega. Praktikumidesse võetakse ainult eelnevalt registreeritud isikuid.*

Registreerimine ja info kuni **2. veebruarini tel 465 496 Ene Kääärik.**

Matemaatilise statistika instituut

Töö

Ülikool pakub tööd

ÕPPE- JA ÜLIÕPILASOSAKONNA SPETSIALISTILE,

kelle ülesandeks on õppeinfosüsteemi ja üliõpilaste nõustamistegevuse arendamine.

Eeldame: kõrgharidust,
andmebaasidega töötamise kogemust,
iseseisvust ja ettevõtlikust.

Pakume: mitmekülgseid arenemis– ja täiendõppevõimalusi,
initsiatiivi rakendamiseks kaasaegset töökeskkonda.

Soovijatel esitada rektorile avaldus, haridust tõendava dokumendi koopia ning enesetutvustus õppe– ja üliõpilasosakonna juhatajale hiljemalt **15. jaanuariks** (Ülikooli 18, tuba 217). Lisateave tel 27/465 622.

Muuseum Näitus

*** Ajaloomuuseumis**
Toomemäel püsinäitus ülikooli ajaloost. Morgensterni saalis näitus «Auaadresse Tartu Ülikooli raamatukogust 1852–1932», tänapäeva ruumis näitus «TÜ arstiteaduskond teadussillana Ida ja Lääne vahel 19. sajandil». Avatud K–P kl 11–17. Ekskursioonid eelregistreerimisel tel 465 647.

*** Tudengimuuseumis**
(Veski tn 61) näitus «Killukesi tudengiolmest läbi kolme ja poole sajandi» (üliõpilase eluruum 17. sajandil, 19. sajandi teisel poolel ja sajandivahetusel). Avatud T–L kl 11.30–16. Ekskursioonid eelregistreerimisel tel 422 300.

*** Zooloogiamuuseum**
(Vanemuise 46) avatud K–L kl 10–16.P–T suletud. Ekskursioonid eelregistreerimisel tel 430 633 (30 krooni).

*** Geoloogiamuuseum**
(Vanemuise 46) avatud N–P kl 10–16. Ekskursioonid eelregistreerimisel tel 430 645

*** Teadusraamatukogus**
näitused «Bernhard Sööt 95», «Prof Boris Meissner 80», «Kalju Lepik 75» teaduskirjanduse lugemissaalide fuajees, kohviku fuajees Mari Nõmmela akvarellid «Selle suve pildid», kataloogisaalis Kaie Šestakova maalid, raamatukogu fuajees botaanikaaia kuivtaimede näitus, raamatumuuseumis «Keisrikojast Tartu raamatuvaramusse» (kollektsioon kahest vene tsaariperekonna annetustest, mis saabusid TÜ raamatukokku 19. saj).

Teisipäeval, 16. jaanuaril kl 16 avatakse uudiskirjanduse saalis kirjastuse **Springer–Verlag** raamatunäitus.

*** Humanitaarraamatukogus**
(Jakobi 1) «Paul Alvre 75» ja näitus «Portreevisandid» Jüri Šestakovi töödest.

Eesti Akadeemiline Pedagoogika Selts, Tartu Ülikooli pedagoogikaosakond
ja
täienduskoolitus
korraldavad
12. jaanuaril kell 12
TÜ peahoones aud 102
konverentsi

PESTALOZZI 250

A. Elango — Pestalozzi ja Eesti;
H. Kurm — Pestalozzi elu ja tegevus;
M. Tilk — Eesti talu kasvatustraditsioonid Pestalozzi ideede valgusel;
S. Raagmets — Lapse arengu keskkond Keila SOS lastekülas ja Hermann Gmeineri koolis;
Sõnavõtud.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 73. Tiraaž 1500.

☎ 465 680

NR. 2 (1826)
REEDE,
19. JAANUAR 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

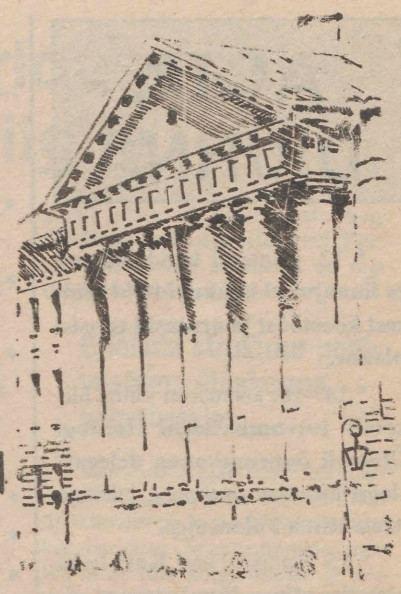

MUUDATUSTEST ADMINISTRATSIOONI STRUKTUURIÜKSUSTES

Teadus- ja arendusosakonnas

2. jaanuarist juhib teadus- ja arendusosakonda ANDI PÄRN

Andi Pärn (sünd 1957) lõpetas bioloogia-geograafiateaduskonna ökoloogina 1983. aastal ja töötas seejärel taimesüstemaatika– ja geobotaanika kateedris ning ökosüsteemide laboris 1986. aastani. Peale seda oli eelmise aasta jaanuarini botaanikaaia direktor, seejärel bioloogia-geograafiateaduskonna dekanaadi juhataja.

*** Mis on muutunud teadus- ja arendusosakonna struktuuris?**

Osakonna endine juhataja **Hasso Kukemelk** töötab edasi I prorektori abina. Infosüsteemide projektijuht on **Andres Salu**, kes varem töötas õppe- ja üliõpilasosakonna üliõpilastalituse peaspetsialistina. Teadustalituses töötab praegu vanemreferent **Valve Soome** üksinda. Peaspetsialist Rein Lepik lahkus juba eelmisel aastal. Välissuhete talituses on peaspetsialist **Sirje Üprus.** Vanemreferent Riina Laidvee töötab nüüd õppe– ja üliõpilasosakonna koosseisus.

Osakonnas on endises koosseisus innovatsioonitalitus, mida kõige rohkem tuntakse vist innovaatikanäituste korraldajana. Näib, et sellise talituse vastu hakkab nõudmine suurenema ning need töötajad peavad olema valmis ülikooli lülitumiseks riiklikku innovatsioonisüsteemi.

Kõik need muudatused on tehtud juba enne mind. Need ei tähenda veel, et meie osakonna struktuur paigas oleks.

*** Millised on osakonna sisulised muudatused?**

Loomata on **granditalitus** ja sisuliselt ka teadustalitus. Nende talituste ülesandeks oleks riiklike ja rahvusvaheliste arengutendentside jälgimine, info kogumine, vahendamine ning konsultatsioonide andmine.

Praegu ei ole veel kõik sisulised muudatused tehtud. Võiks öelda, et see, mida osakonnalt oodata, selgub lähitulevikus. Vastavalt sellele, kui suur on osakond olnud, on ka tema ülesanded olnud kord pisemad, kord suuremad. Kogu teaduse finantseerimine käis kunagi läbi teadusosakonna. Hetkel ja vahepealsetel aastatel on osakond jäänud mõnede traditsiooniliste tööde korraldajaks ja vahendajaks, mõningal määral info vahendajaks ja süstematiseerijaks.

Teaduslikud sidemed on hakanud arenema rohkem õppejõudude endi initsiatiivil. Nii see peabki olema, iseasi, kas sel teel tekkinud sidemete baasil ülikoolil midagi tervikuna kahe silma vahele jääb. Osakonna roll peab suurenema selles, et ta suudaks seda infot fikseerida, vahendada ja selle põhjal üldistusi ning järeldusi teha, mis võimaldaksid ülikoolil hetkeseisu ja arengusuundi määrata. Osakonna üks ülesandeid peaks ehk olema see, mis aitaks juhtkonnal ülikooli elu paremini arendada ja korraldada. Uues ajas peaks kujunema ka osakonna uus struktuur, väga on vaja loomingulise mõttelaadiga spetsialiste, keda ei kohuta ülikooli näiline keerukus. Professor Jaak Aaviksool oli koostatud osakonna kohta oma nägemus. Nii, kuidas aeg edasi läheb, tunneme, mis on puudu ja mis võiks teistel alustel olla.

*** Millest praegu puudu tundub olevat?**

Kõige suurem puudus on ehk terviklikult funktsioneerivast **infosüsteemist.** Siin-seal on olemas omaalgatuslikult loodud lokaalseid andmebaase. Me ei peakski alati midagi eriti unikaalset kasutusele võtma ja selle peale väga palju energiat ning vahendeid kulutama. Infosüsteemi projekti väljatöötamist ja selle realiseerimist peaksin praegu vist osakonnas prioriteetseks. Puudub veel jõuline töörühm, kes need printsiibid välja töötaks. Süsteem puudutab kogu ülikooli haldus– ja juhtimisinfot, alustades raamatupidamisest. Info peaks olema igaühe jaoks temale antud õiguste piires kättesaadav ja kasutatav.

*** Osakonna nimetus koosneb kahest sõnast: teadusest ja arendusest.**

Osakond ei peaks tegelema ainult teaduse ja selle arendustööga, vaid ka ülikooli institutsionaalse arenguga. See pool on

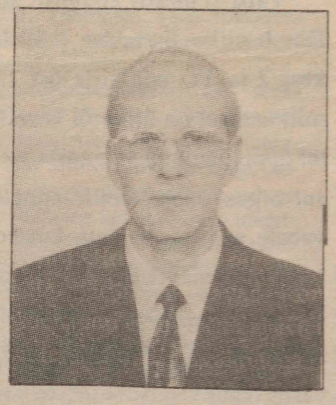

praegu osakonnas puudu. Infosüsteemide osa haaraks seda juba natuke, puudutaks ülikooli kui tervikut. Ühte teed näen selles, et peaksime pea peal oleva süsteemi jalgadele pöörama, et me ei peaks lakkamatult teaduskondadest ja instituutidest aruandeid küsima. Aruannete materjalid, mida ülikool oma tegevusest ülevaate saamiseks ja hindamiseks vajab, peaksid olema kättesaadavad samadest andmebaasidest. Sealt saaksid infot nii juhtkond kui allasutused ja me ei peaks iga kord korduvalt ühte ja sama küsima. Aruandlus ei puuduta sel juhul suures osas enam allüksust, ülevaateid saavad teha juba need, kes selleks on ametis, ka meie osakonna töötajad. Palju tööd on sellel pinnal ülikoolis juba ära tehtud, kuid see ei ole süsteemne. Mõnes teaduskonnas on küll näiteks õppeinfo, kuid seda pole ülikooli andmebaasis tsentraalselt võimalik kasutada.

Ülikooli peetakse tavaliselt kohutavalt suureks ja keeruliseks asutuseks ning sageli öeldakse, et siin on kõike raske teha. Minu vastuväide on selline, et meil on ikkagi arvutisajand ning et seda, mida inimene ei suuda kiiresti läbi sünteesida, teeb arvuti.

Minu meelest puudub ülikoolis ka terviklik ruumipoliitika, mis oleks ülikooli üldarengu seisukohalt väga vajalik. Üks allasutus paikneb sageli mitmes linnaosas, ka ühe hoone erinevates pooltes. See kõik raskendab normaalset tegevust.

Küsis VARJE SOOTAK

Vabade kunstide professoriks valiti Jüri Arrak

Kevadsemestrist alustab ülikooli vabade kunstide professorina tööd maalikunstnik Jüri Arrak. Tema kandidatuuri esitas filosoofiateaduskonna nõukogu. Samale kohale kandideeris ka kultuurikeskuse muusikateaduste professor David Kettlewell. TÜ nõukogu vastav komisjon (professorid Peeter Tulviste, Ain–Elmar Kaasik ja Hans Trass) valis Jüri Arraku.

Seni on vabade kunstide professorina töötanud kirjanikud Hando Runnel, Madis Kõiv ja Jaak Rähesoo.

Raamatukogus on kirjastuse Springer–Verlag GmbH & Co teaduskirjanduse näitus

Teisipäeval avati raamatukogu uudiskirjanduse saalis kirjastuse Springer–Verlag GmbH & Co teaduskirjanduse näitus.

Raamatukogu direktor Peeter Olesk tuletas näitust avades meelde, et kirjastus avati aastal 1842, see on samal aastal, mil Tartu Ülikoolis hakkas eesti keele loenguid pidama Fr. R. Faehlmann. Nii kirjastus kui ülikool võivad oma ajaloo üle uhked olla. Meie võiksime aga nii kaugele jõuda, et meie raamatute eksponeerimisel Saksamaal võiksid sakslased kadedad olla. See võivat juhtuda aga alles kolmandal aastatuhandel.

Rektor prof Peeter Tulviste tundis heameelt, et nii korralik kirjastus nagu on Springeri kirjastus, on siin oma näitusega juba teist korda. Erakordselt hea meel oli rektoril aga selle üle, et need raamatud jäävad nüüd Tartu Ülikooli raamatukogusse. Need osteti raamatukogule hinnasoodustusega.

Kirjastuse poolt ütles tervitussõnad tegevdirektor Peter Helferich.

Raamatukogu kultuuriosakonna juhataja Ilona Smuškina sõnul on näitusel 680 trükist. Kirjanduse valiku tegid põhiliselt meie õppejõud kirjastuse kataloogide põhjal ise. Siin on väga häid õpikuid ja maailmatasemega teaduskirjandust bioloogiast, füüsikast, matemaatikast, meditsiinist, ökoloogiast, majandus– ja õigusteadusest.

Järgmisena on kirjastusel kavas Tartusse tulla humanitaarkirjanduse näitusega.

Väljapanek jääb avatuks 28. jaanuarini.

Hansapanga esseekonkursi võitis Andres Rõigas

Kolmapäeval anti Hansapanga Lõuna–Eesti majanduslikku arengut puudutava esseekonkursi võitjale geograafiaosakonna magistrandile Andres Rõigasele üle miljon senti. Võitnud töö käsitles regionaalpoliitikat ja tööhõiveprobleeme. 10 000 krooni 5–sendiste müntidena kaalus üle 200 kilo.

ACTA DIURNA

* 12. jaanuaril **tegid ülikooli ja linnajuhid kokkuvõtteid senisest koostööst ja arutasid edasisi plaane.**

* 14.–16. jaanuarini viibis ülikoolis **tutvumisvisiidil Helsingi Ülikooli õppeosakonna delegatsioon** eesotsas osakonna juhataja Anna-Riitta Piiloneniga.

* 15. jaanuaril anti **Karl Inno nimelise stipendiumi statuut pidulikult üle rektor prof Peeter Tulvistele.**

* 16. jaanuaril kaitsesid **magistritööd Vladimir Babin** teemal «Meteoroloogilise monitooringu ökonoomsete tehniliste meetodite otsing ja katsetamine», **Pavel Bazjuk** teemal «Spektraalse difusiooni numbriline modelleerimine» ja **Pjotr Bitševin** teemal «Laengukandjate uurimine tahkistes liikuva magnetvälja meetodil».

* 16. jaanuaril **avati raamatukogu uudiskirjanduse saalis kirjastuse Springer–Verlag GmbH & Co. KG teaduskirjanduse näitus.**

* 16. jaanuaril valiti **vabade kunstide professoriks Jüri Arrak.**

* 17. jaanuaril oli **ülikoolisisene teabetund.**

* 17. jaanuaril anti **Hansapanga esseekonkursi võitjale magistrant Andres Rõigasele 10 000-kroonine preemia.**

* 19. jaanuaril toimub Tiigi 78 aud 336 **TÜ psühholoogiaosakonna doktorantide konverents.** Ettekandega esinevad Eve Kikas «Kooli mõju teadusliku mõtlemise (defineerimise, loogilise selgitamise, argumenteerimise) arengule», Halliki Rimm «Toimetulek kui isiksuse omadus: heaoluseisundi psühhofüsioloogilised determinandid», Anneli Kolk «NEPSY–testi tulemused hemipareesidega lastel», Mait Raava «Psühhotism kui professionaalsuse eeldus», Anu Realo «Eneseteadvus».

* 19.–20. jaanuarini toimub nõukogu saalis algusega kell 9.30 **konverents «Workshop on Medical Curriculae».** Konverentsil osalevad arstiteaduskonna õppetoolide juhatajad ja professorid, samuti Eesti Arstiteaduse Nõukogu ja TÜ arstiteaduskonna arendusnõukogu liikmed.

* 22. jaanuaril **sõlmib ülikool koostöölepingu Ida-Viru maakonnaga.**

* 24. jaanuaril kl 17 toimub Toomel naistekliiniku auditooriumis **Eesti Akadeemiliste Naiste Ühingu** koosolek. **Ettekandega «Aktiivsed naised EANÜs - Salme Pruuden» esineb Ester Põder.**

* 30. jaanuaril kaitsevad magistritööd **Ilvi Rimm («Identiteedi muutustest Eesti ja Friisi vähemusgruppides») ja Avo Trumm («Poverty — The Cost of Transformation»).**

TÜ VALITSUSES

9. JAANUARIL

* **UUS ÕPPETOOL ARSTITEADUSKONNAS**
* **STRUKTUURIÜKSUSTE TASULISED TEENUSED**
* **ÕPPEJÕUDUDELE TÖÖÜLESANNETEST VABA SEMESTRI ANDMISE KORD**
* **1996. AASTA EELARVE**
* **TÜ MEDALI STATUUT**
* **PEAHOONE VAJUMISEST**

ARSTITEADUSKONDA TERVISEEDENDUSE ÕPPETOOL

Arstiteaduskonna dekaan prof Ants Peetsalu esitas teaduskonna nõukogu ettepaneku avada tervishoiu instituudi terviseedenduse õppetool (põhiõpe, internatuur, täiendkursused, magistriõpe, doktoriõpe). Uut õppetooli hakatakse finantseerima Maailmapanga laenust. Õppetool otsustati avada erakorralisena kolmeks aastaks.

STRUKTUURIÜKSUSTE TASULISTE TEENUSTE

projekti arutas valitsus teist korda. See otsustati kehtestada rektori käskkirjaga.

Alates 15. jaanuarist on TÜ struktuuriüksustel õigus osutada tasulisi teenuseid vastavalt TÜ põhikirjalisele tegevusele nii TÜ teistele struktuuriüksustele kui ülikoolist väljapoole. Teenuste omahinna töötab välja struktuuriüksuse juhataja, kooskõlastab selle pearaamatupidajaga ning esitab kinnitamiseks TÜ Valitsusele. Valitsus kinnitab ka väljapoole ülikooli tehtava teenuse juurdehindluse protsendi. Ülikooli struktuuriüksustele tehakse teenuseid omahinnaga.

Ülikoolisiseseks struktuuriüksuste vaheliseks arveldamiseks kehtestab raamatupidamine osakonnale vastava arveldusvormi. Teistele isikutele esitatakse arveid läbi TÜ raamatupidamise.

Sularaha vastuvõtmiseks ja sissemaksmiseks TÜ kassasse võib raamatupidamine väljastada struktuuriüksuse juhile kviitungiraamatu. Üksusele laekunud summad kantakse üksuse omatulu arvele.

Väljastpoolt ülikooli laekunud haridus– ja teadusteenuste summadest võetud ülikooli üldkulude katteks *overhead*'i protsent jagatakse võrdselt teaduskonna ja rektoraadi vahel.

TÜ ÕPPEJÕUDUDELE TÖÖÜLESANNETEST VABA SEMESTRI ANDMISE KORD

Vaba semestri andmise kord lähtub ülikooliseaduse § 39 lõikest 7 ja TÜ põhikirja §st 122, mille alusel on ülikooli korralistel õppejõududel viie aasta jooksul õigus ühele tööülesannetest vabale semestrile oma kutseoskuste täiendamiseks või muuks loometööks koos ametipalga säilitamisega. Valitsus võttis vastu otsuse vaba semestri andmise korra kohta (vt. kõrvalveergu).

1996. AASTA EELARVE

koostamist kommenteeris prorektor prof Toivo Maimets. Eelarvekomisjon on eelarveprojekti arutanud kümnel korral ning esitas selle nüüd valitsusele. Eelarvekomisjonipoolne arvamus oli säilitada eelmise aasta proportsioonid, seega eraldada haridussummadest 45% ja teadussummadest 29% ülikooli ja teaduskondade üldkuludeks. Haridussummade jagamisel lähtus komisjon teaduskondade kokkuleppest (1994. a.) arvestada tingüliõpilasi ja eriala kalliduse koefitsiente. Dekaanide koosolekul soovitati sel aastal ainepunkte veel mitte arvestada. Viie dekaani ettepanek oli olnud rakendada erialade nõudluse koefitsienti (kandidaatide arvu suhe vastuvõetud tudengite arvusse), teised viis dekaani polnud selle poolt. Rektoraadipoolne ettepanek oli olnud nö. poliitiline kompromiss põhiliselt mainitud arengutendentse arvestada.

Pärast arutelu valitsuses pandi hääletusele kolm ettepanekut: 1) jääda 1995. aasta jaotuse juurde, 2) rektoraadi kompromissettepanek ja 3) viie dekaani ettepanek. Valitsuses pooldas enamik rektoraadi ettepanekut.

Teadussummade jaotuse puhul oli komisjoni arvamus jagada selle aasta ETF grantide summa möödunud aasta proportsioonide järgi.

Valitsus otsustas toetada rektoraadi ettepanekut 1996. aasta eelarve haridus- ja teadussummade jaotamises teaduskondade vahel. Valitsus ei pea vajalikuks eelarves palgafondi maksimumprotsendi kehtestamist.

Tartu Ülikooli valitsuse otsus

9. jaanuarist 1996

Tartu Ülikooli õppejõududele tööülesannetest vaba semestri andmise kord

1. Käesolev kord lähtub ülikooliseaduse § 39 lõikest 7 ja Tartu Ülikooli põhikirja §122, mille alusel ülikooli korralistel õppejõududel on õigus viie aasta jooksul ühele tööülesannetest vabale semestrile oma kutseoskuste täiendamiseks või muuks loometööks koos ametipalga säilitamisega.

2. Õppejõudude tööülesannetest vaba semestri (edaspidi «vaba semester») kestus on 5 kuud ja see ei ole jaotatav osadeks. Kliinikumi arstide-õppejõudude vaba semestri pikkus sõltub õppekoormuse osakaalust.

3. Teaduskondades koostatakse vabade semestrite kalenderplaan viieks järgnevaks aastaks. Õppejõu vaba semestri kalenderplaani lülitamise otsustab dekaani esildisel teaduskonna nõukogu. Vabade semestrite kalenderplaani kinnitab teaduskonna nõukogu.

4. Vaba semestri andmist koordineerib õppejõu vahetu töökorraldaja, kes teeb ettepaneku vaba semestri andmiseks sobiva aja kohta.

5. Taotleja esitab avalduse dekaanile, märkides ajavahemiku, mille eest vaba semestrit taotletakse, ning lisades avaldusele vahetu töökorraldaja seisukoha. Vahetu töökorraldaja peab oma arvamuses märkima, kuidas on võimalik õppekavakohase õppetöö läbiviimine, näidates vajadusel ära õppejõu asendamise.

6. Dekaan on kohustatud tegema nõukogule ettepaneku vaba semestri andmise kohta kahe kuu jooksul taotluse esitamisest arvates.

7. Peale kalenderplaani lülitamist ei saa vaba semestri aega muuta ilma taotleja, tema vahetu töökorraldaja ja dekaani nõusolekuta ning nõukogu kinnituseta.

8. Väljavõtted teaduskonna nõukogu poolt kinnitatud vaba semestri kalenderplaanist ja selle muutmise otsustest saadetakse personaliosakonda ja säilitatakse õppejõu isiklikus toimikus.

9. Aruandlus vaba semestri kasutamise kohta toimub vastavalt õppejõudude tööalase aruandluse kehtivale korrale.

10. Erandeid käesoleva korra punkti 1 suhtes saab teha rektor teaduskonna nõukogu ettepanekul.

Soomlaste kaudu rohkem üliõpilaseni

14.–16. jaanuarini oli meie õppe– ja üliõpilasosakonnal külas Helsingi Ülikooli õppeosakonna delegatsioon.

*** Õppe– ja üliõpilasosakonna juhataja Lea Michelson, kes delegatsiooni kuulusid?**

Selles oli neli inimest – osakonna juhataja Anna–Riitta Piilonen, kaks osakonna töötajat ja üks arstiteaduskonna esindaja.

Seni oleme rohkem suhelnud Helsingist kaugemal asuvate Turu, Tampere ja Kuopio ülikoolide kolleegidega. Tahaksime ka HÜ kolleegidega kogemusi vahetada.

Külalised kohtusid prorektori prof Teet Seenega, personaliosakonna ja täienduskoolituskeskusega ning arstiteaduskonnaga. Põhiliselt tutvuti meie osakonna tööga.

Mis on Tartu ja Helsingi ülikoolide õppeosakondades erinevat?

Kuna juba kahe ülikooli suurusjärgud on väga erinevad, erinevad ka osakonnad. HÜs õpib ligi 30 000 üliõpilast, meil 8,5 tuhat. Nende osakonnas töötab 50 inimest, meil 12.

Neile tundus, et meie tegeleme vähe üliõpilaste nõustamisega. Helsingi ülikooli õppeosakonnas tegeleb üliõpilastega 11–liikmeline grupp. Nad on üliõpilaste igakülgsed nõustajad akadeemilistes küsimustes (õpperaha, sotsiaalküsimused, õppetöö jmt). Näiteks puuetega inimestele on eraldi nõustaja. Me oleme ka ise aru saanud, et üliõpilaste poolega peaksime rohkem tegelema. Aasta tagasi loodi ka vastav ametikoht. Nüüd jäi see töö veidi soiku, sest üliõpilastalituse peaspetsialist läks tööle teadus– ja arendusosakonda. Vabaks jäänud kohale kuulutasime välja konkursi. Kandidaate tuli päris palju ja loodame energilise inimese leida, kes hakkaks seda lõiku välja arendama. Praegu on sisuline nõustamine minu teada olemas psühholoogia osakonnas. Välisüliõpilastele on nõustaja määratud rektori käskkirjas. Tervikuna süsteem veel puudub. Nõukogulikus süsteemis see polnudki nii vajalik, aga ainesüsteemi puhul on nõustamine väga oluline.

Teisena rõhutasid soomlased õppetöö kvaliteeti. Soome ülikoolides on viimastel aastatel välja mõeldud igasuguseid võimalusi, kuidas rõhutada kvaliteedi tõstmise võimalusi, kuidas sellega administratsioonis tegeleda. See osa on meil paratamatult lünklikuks jäänud, kuna oleme alles eelmisest süsteemist välja tulnud, vanad dokumendid ja normatiivaktid enam ei kehti. Kui normatiividega kaugemale jõutakse, jääb rohkem ka muuks aega. Kõikide teaduskondade õppekonnadki ei ole veel kinnitatud. Vastava töölõiguga tegeleb HÜs *Planning Offiser*.

Näiteks magistri– ja doktoriõpe organiseeritakse nii, et üht ja sama valdkonda ei dubleerita mitmes ülikoolis, vaid et võetakse oma ala parimad spetsialistid kokku ning loetakse üksikuid kursusi. Põhimõte on selles, et õpetaks kõige tugevam spetsialist.

Üliõpilaste heaks saaksime meie veel palju ära teha ning selles mõttes on Soome kolleegidelt rohkesti õppida.

Tartu ja ülikool jätsid neile igatahes väga hea mulje. Programm oli kahe ja poole päeva kohta isegi liiga tihe.

VARJE SOOTAK

MUUDATUSTEST ADMINISTRATSIOONI STRUKTUURIÜKSUSTES

Välisüliõpilastalituses

● **Välisüliõpilastalituse peaspetsialist Ellen Aunin, mis on uudist välisüliõpilastalituses?**

Eelmise tööjaotuse järgi oli osa välisüliõpilaste õpingutest koordineerida välisüliõpilastalituses ja osa (koostöölepingute alusel õppivate välisüliõpilaste õpingud) välissuhete talituses. Samuti oli meie üliõpilaste välisstipendiumite koordineerimine välissuhete talituse töö. Uue tööjaotuse põhjal koordineerib alates 1. jaanuarist üliõpilaste (sealhulgas magistrandid ja doktorandid) välisõpinguid, st välisüliõpilaste õpingud Tartu Ülikoolis ja meie üliõpilaste õpingud välisriikide ülikoolides, välisüliõpilastalitus. Selle tõttu on toimunud ka töötajate ümberpaiknemine.

Riina Laidvee töötab alates 1. jaanuarist välisüliõpilastalituses ja vahendab ülikoolile eraldatud stipendiume.

Ülikoolidevaheliste koostöölepingute juurde sõlmime üliõpilasvahetuse puhul iga partnerülikooliga konkreetse lepingu. Vahetuslepingute alusel kandideerijate dokumentide esitamise tähtaeg tuleb varasem, et üliõpilastel oleks lõplik otsus õpingute alustamise kohta teises ülikoolis teada juba maikuus. Üliõpilasvahetust koostöölepingute raames hakkab vahendama **Silvi Lannes**.

● **Kuidas võetakse välisüliõpilasi õppima Tartu Ülikooli õppeaastal 1996/97?**

Ülikooli valitsus kehtestas korra, mille järgi peavad välisüliõpilased, kes soovivad astuda põhiõppesse, sooritama eesti keele testi. Tegemist on sama testiga, mille sooritavad mitte-eestikeelse keskkooli lõpetanud. Erinevus on selles, et dokumentide esitamise lõpptähtaeg on 31. mai ja eesti keele test välisüliõpilastele toimub 10. juunil. Vastavalt Eesti Vabariigi Valitsuse määrusele on õppemaks välisüliõpilastele 12 000 krooni semestris, arstiteaduskonnas 15 000 krooni. Määruses ettenähtud tingimustel on võimalik taotleda õppemaksust vabastamist. Rõhutada tuleks, et kunagi ei ole olnud nii, et kõik soovijad, kes saadavad oma dokumendid ülikooli, pääsevad ka õppima, kuna nad maksavad ise oma õpingud kinni. Soovijate hulgast teeb valiku teaduskond. Kui avalduste arv kasvab, muutub konkursisõel tihedamaks. Välisüliõpilaste arvu määravad teaduskonnad lähtuvalt oma võimalustest.

Sügissemestril õppis ülikoolis 278 välisüliõpilast 21 riigist, kevadsemestril alustab lisaks neile õpinguid 44 uut (Soomest 30, USAst 10, Hispaaniast 1, Austraaliast 1, Nigeeriast 1, Rootsist 1) välisüliõpilast.

● **Missugused trükised on mõeldud välisüliõpilastele?**

Sellel nädalal valmis «Guide for International Students. 1996/1997», sama infoteatmiku saksakeelne variant valmib kuu lõpuks. Hädavajalik oleks koostada teatmik külalisüliõpilastele sügissemestril pakutavatest loengutest (eriti võõrkeeles loetavatest). Siinkohal loodame teaduskondade abile, et vastava info kiiresti kätte saaks. Tartus elamise hõlbustamiseks on väike teatmik «How to survive in Tartu?». Igapäevase info saamiseks on soome üliõpilastel oma ajaleht «Mängumees».

● **Kuidas saavad eesti üliõpilased infot õppimisvõimaluste kohta välisriikides?**

Info ilmub regulaarselt ülikooli ajalehes. Kiiremate stipendiumipakkumiste puhul kasutame teabe levitamisel Tartu Raadio abi. Kuna kanaleid (partnerülikoolid, organisatsioonid, asutused, saatkonnad, Internet jne), kust saada teavet erinevate stipendiumite ja õppimisvõimaluste kohta, on palju, jääb ühe töötaja ülesandeks olla aktiivne ja jälgida kõiki võimalikke pakkumisi ja levitada teavet. Kuna ülikooli lehes ilmuvad pakkumised hajuvad eri numbritesse, soovime koostada üks kord kuus kokkuvõtvat infolehte, kus on informatsioon, kuidas ja kuhu õppima minna, dokumentide esitamise tähtajad, samuti igas numbris üks õpetav informatsioon (kuidas kirjutada *Curriculum Vitae* jms). Edaspidi üritame muuta ülikoolile eraldatud stipendiumite pakkumised kättesaadavaks ka ülikooli WWW leheküljel, et hõlbustada vajaliku teabe kiiret leidmist.

Praegu ootavad soovijaid järgmised stipendiumid: Taani Valitsuse stipendium, Jaapani Valitsuse stipendium, Põhjamaade Ministrite Nõukogu stipendium, Saksamaa Liidupäeva praktikantide programm (vaata UT infoleheküljel täpsemalt!).

● **Mida öelda lõpetuseks?**

Töö välisüliõpilastalituses on meeskonnatöö, milles osalejad ei ole ainult talituse töötajad, vaid ka üliõpilased, õppejõud ja teaduskondade töötajad. Mida rohkem on koostööd, seda paremad on tulemused.

Välisüliõpilastalitus asub endiselt peahoone ruumis 304, vastuvõtuaeg üliõpilastele iga päev kell 14—16.

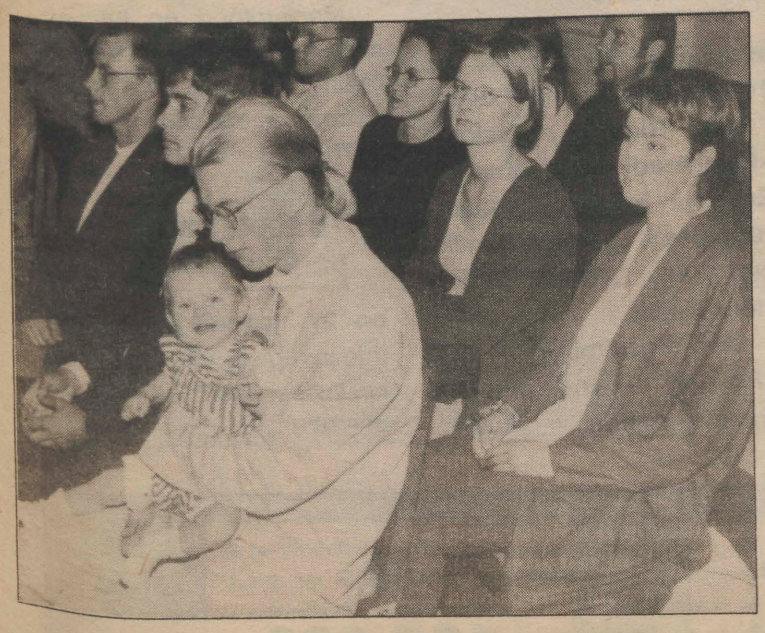

❑ **Hetk välisüliõpilaste 1995. aasta sügisaktuselt.**

Tehnokraatlik kõrgharidusmudel ei sobi vaesele väikeriigile

Kaasaegses maailmas on haridus üks peamisi strateegiliste investeeringute valdkondi. Eesti jõudmine arenenud riikide hulka või langemine arengumaaks sõltub suuresti haridusinvesteeringute otstarbekusest. Eesti kõrghariduspoliitikas surutakse praegu jõuliselt läbi tehnokraatlikku mudelit, mis on Eestile ühiskondlikust aspektist sobimatu ja majanduslikult kahjulik.

Investeering peab harmoneeruma ühiskonnaga

Jaapani tõus maailmas juhtivale kohale on ilmekas tõestus, et igasuguse investeeringu edukuse üks peamisi eeltingimusi on selle harmooniline ühendamine riigi ühiskondlike tingimuste ja kultuurikeskkonnaga. Ühiskondlikele tingimustele mittevastava investeerimispoliitika valik tähendab transformatsiooniprotsessis riigile paratamatut teed arengumaade hulka. Idealistlike mudelite alusel tehtud investeeringud on kahekordselt kahjulikud:

❑ lühiajaliselt on tegemist napi investeerimisressursi raiskamisega — otstarbekamad investeeringud jäävad tegemata;

❑ pikaajaliselt pidurdab vale investeering ühiskonna arengut — oodatud positiivsete tulemuste asemel ilmnevad ühiskondlikud väärarengud, kusjuures vale investeering tekitab pidevalt uusi asjatuid jooksvaid kulusid.

Haridusinvesteering on ühiskondliku keskkonna suhtes muudest investeeringutest veel palju tundlikum, sest siin on investeeringu objektiks otseselt ühiskondlike suhete kandja inimene ise. Kui isegi metalli või plastmassi töötlemise edukus oleneb oluliselt ühiskondlikest tingimustest, siis inimese hariduslik vormimine on neist tingimustest lahutamatu. See asjaolu ei ole aga veel jõudnud Eesti hariduspoliitika, sealhulgas kõrghariduspoliitika kujundajate teadvusse.

Eesti kõrghariduspoliitika on veel terviklikult läbi mõtlemata ja kirjasõnas formuleerimata. Sisuliselt kujutab see endast seetõttu kummalist eklektilist segu nõukogude aja praktikast ja idealistlikest mudelitest, millele vajutab oma pitseri vaesus (haridusinvesteeringute ebanormaalselt väike maht). Peamiseks puuduseks on asjaolu, et see ei arvesta Eesti ühiskondlikes oludes toimunud radikaalseid muutusi.

Ühiskondlike tingimuste radikaalne muutus ja Eesti kõrgharidus

Nõukogude Liit kui globaalsete ambitsioonidega suurriik ajas oma suurusele ja totalitaarsetele (sealhulgas käsumajanduslikele) ühiskondlikele tingimustele vastavat kõrghariduspoliitikat. Kuni 1970ndate aastate alguseni eraldati selleks isegi suhteliselt palju (arenenud riikidega võrreldavas mahus) ressursse ja ehitati välja vastav infrastruktuur. Väike ja suhteliselt palju vaesem Eesti, kes püüab üles ehitada demokraatlikku turumajandust, päris nõukogude okupatsiooniajast paratamatult uutele ühiskondlikele oludele mittevastava kõrgharidussüsteemi.

Kõrgharidus ja sellega orgaaniliselt seotud teadus on aga üks ühiskonna kõige inertsemaid allsüsteeme, sest siin avaldub investeeringute ning muutuste mõju täiel määral alles aastakümnete jooksul. Hea õppejõu või teadlase kujunemine nõuab 10—15 aastat sihikindlat tööd. Paljudele kõrgharidussüsteemis töötavatele inimestele tähendab ühiskondlike olude radikaalne muutus sisulist katastroofi — aastakümnetepikkune investeering enda õppejõuks ja teadlaseks kujundamisel võib kaotada olulise osa oma väärtusest.

Totalitaarsetele süsteemidele iseloomulikult alaväärtustati ka N Liidus inimese ja ühiskonnaga tegelevaid humanitaar- ja sotsiaalteadusi. Globaalseid arenguambitsioone loodeti saavutada tehnika ja tehnoloogia arengule rõhudes. Sellise tehnokraatliku lähenemisviisi kõlbmatus peaks NL ja kogu nn sotsialismisüsteemi krahhi läbi selge olema. Ometi surutakse praegu Eestis läbi just nimelt sedasama vana tehnokraatlikku kõrghariduspoliitikat.

See on igati mõistetav inimlikus plaanis. Ühiskondlik nõudlus tehnokraatide järele on väikese demokraatliku riigi tööjõus mitmekordselt väiksema osatähtsusega kui totalitaarses suurriigis. Kui arvestame veel NL-s valitsenud igasuguste tehnokraatide koolituse totaalset üleproduktsiooni, siis ületab Eestiski tehnokraatide turul pakkumine oluliselt nõudlust. Väga paljusid tehnokraate ähvardab oma erialale truuks jäädes ühiskondliku positsiooni oluline halvenemine.

Meie tehnokraadid, eriti kõrgkoolide õppejõud on seejuures sageli maailmatasemel kvalifikatsiooniga. On tõesti inimlik tragöödia tunda ennast sellisel juhul ühiskondlikult mittevajalikuna. Samal ajal ületab nõudlus juristide, majandusteadlaste, filoloogide jmt järele sedavõrd pakkumise, et suhteliselt kesise kvalifikatsiooniga on võimalik saada õpitud erialale vastav kõrge koht ja korralik sissetulek. See on turumajanduse karm loogika — makstakse ainult vajaliku asja eest. Väga kõrge kvalifikatsiooniga bioloog võib osutuda samamoodi ühiskondlikult üleliigseks nagu väga kvaliteetne saabas, kui neid on ülemäära valmis vorbitud.

Tehnokraadid olid seni ja on ka praegu mitte ainult kõrgharidussüsteemis, vaid kogu ühiskonnas mõjukatel kohtadel, sest nad on kõrgharidusega spetsialistide hulgas arvulises ülekaalus. Selle asemel, et reageerida ühiskondlike tingimuste (vajaduse, nõudluse) muutusele (seda peegeldab küllaltki hästi näiteks sisseastumiskonkursside tugevus erialade lõikes) ja vähendada tehnokraatide koolitust, püütakse seda ühiskondliku arengu loogikat eirates koguni suurendada. See on ühiskondlikult lühinägelik ja majanduslikult äärmiselt kahjulik. Tehnokraadid ei taha kuidagi aru saada, et ühiskonnaelu seaduspärasused, sealhulgas majandusseadused, on loodusseadustega samavõrd objektiivse iseloomuga. Nende eiramine toob paratamatult kahju.

Selle asemel, et ümberstruktureerida kõrghariduses üliõpilaste vastuvõtt erialade lõikes vastavalt uutele ühiskondlikele tingimustele ning suunata ressursid sellise ettevalmistusega inimeste koolitamisele, keda Eesti ühiskond nüüd ja tulevikus vajab, püütakse Eestis tervikuna ja ka Tartu Ülikoolis hoopiski vastupidist saavutada. Kõrghariduse finantseerimise süsteemi püütakse muuta isegi veel vaenulikumaks humanitaar- ja sotsiaalteaduste suhtes, kui see oli totalitaarses NL-s.

Sisuliste argumentidega oleks sellist arengut raske põhjendada. Seetõttu püüavad tehnokraadid vältida kõrghariduspoliitika sisulist arutelu ning peale suruda ühiskondlikult põhjendamata formalistlikke mudeleid. Tehnokraadid pole võimelised aru saama, et ka ühiskonnas peab mudel vastama reaalsete protsesside olemusele. Ebaadekvaatse idealistliku mudeli rakendamine toob ühiskonnale lõppkokkuvõttes paratamatult ainult kahju.

Muutusi võib ja tasub suhteliselt inertses kõrgharidussüsteemis teha ainult siis, kui võib kindel olla nende otstarbekuses (kasulikkuses) kogu süsteemile tervikuna, mitte ainult süsteemi ühele osale kogu ühiskonna kahjustamise arvel. Praegu läbiviidavad muutused on rajatud valedele alustele.

Erialade struktuur peab vastama ühiskonna vajadustele

Käesoleval ajal Eesti kõrghariduses tervikuna ja ka Tartu Ülikoolis tehnokraatide poolt pealesurutav kõrghariduse finantseerimise meetod ei arvesta kõrghariduse ja -teaduse realiteetidega kaasaja Eesti ühiskonnas ning püüab formaalsete kriteeriumide varjus eelarvelisi rahasid ühiskondliku nõudluse kaotanud loodus- ja täppisteaduste kasuks ümber jagada.

Põhjendus kujutab endast eklektilist segu arenenud riikide kõrghariduse finantseerimise struktuurist ning NL-st pärit suurriigi tehnokraatlikust erialade vastuvõtu struktuurist. Lausa vapustav on erialade struktuuri süveneva tehnokratiseerumise põhjendused:

— ühiskondlikult suure nõudlusega humanitaar- ja sotsiaalteaduste finantseerimist tuleb vähendada, sest suure ühiskondliku nõudluse tõttu pole akadeemiline karjäär (kraadide kaitsmine) nendes valdkondades atraktiivne ja õppejõudude kaader ei arene (parane);

— üleproduktsiooniga loodus- ja täppisteaduste finantseerimist tuleb suurendada, sest madala ühiskondliku nõudluse tõttu on akadeemiline karjäär selles valdkonnas atraktiivne ja õppejõudude kvalifikatsioon kõrge.

See on sama, mis valmistada paljasjalgsele kaks paari pükse põhjendusel, et rätsepate kvalifikatsioon on kõrge, aga kingsepad on igavesed kobakäpad. Püksid ei asenda paraku saapaid ja paljasjalgne on lihtsalt saanud liigse püksipaari. Taolisel lähenemisel ei teki uut ühiskondlikele tingimustele vastavat kõrghariduse struktuuri kunagi.

Kui ühiskonnale (eelkõige avalikule sektorile) on vaja juriste, siis tuleb finantseerida nende koolitamist selliselt, et suudetaks täita ühiskondlik nõudlus vastava hariduse ja teaduse järele. Väikeriigil on kaasajal arenemislootust ainult siis, kui elanikkonna võõrkeelte oskus ületab seda oskust suurriikides: selleks on senisest rohkem tarvis arendada filoloogide koolitust. Väikeriigi majandusliku arengu baasiks on paratamatult väikeettevõtlus: selleks tuleb eelisarendada universaalsete majandusalaste teadmistega mänedžerite-omanike koolitust.

JANNO REILJAN,
majandusprofessor,
majandusteaduskonna dekaan

Järgneb

TEABE-TUNNIS

17. JAANUARIL

* KONVERENTSIST IISRAELIS
* ÜLIKOOLIL ON OMA ARHITEKT
* ÕPPEJÕUDUDEL VABA SEMESTER
* ÜLIKOOLI TUNNUSTUSSÜSTEEM
* PERSONALIOSAKONNA UUDISEID
* TEABETUNDIDE STATISTIKAST

KONVERENTSIST IISRAELIS

*** Prorektor prof Teet Seene tegi lühiülevaate Iisraelis toimunud konverentsist «Teadus, tehnoloogia, haridus, teooria, poliitika ja praktika».** Konverentsi eesmärgiks oli tehnoloogia õpetamise ja kasutamise väärtustamine just õppetöös, eriti pöörati tähelepanu metodoloogiale ja seda kõikides haridusastmetes. Püüti leida ka lahendusi rakendusliku ja akadeemilise kõrghariduse vahel. Prof Teet Seene arvates polnud konverentsi läbiviimiseks valitud juhuslikult Iisrael. Selles riigis olevat haridus väga kõrgelt väärtustatud. Ühe näitena nimetas ta, et isegi väikesed maakoolid on arvutivõrgus, omavalitsused pööravat üldse oma koolidele väga suurt tähelepanu. Ülikoolist osalesid konverentsil veel prof Aarne Töldsepp, Vilja Toots jt. Prorektor Teet Seene tutvustas konverentsil Eesti haridussüsteemi ning kohtus ka haridusministeeriumi kõrgkoolide osakonna esindajatega.

ÜLIKOOLI ARHITEKTINA

asus tööle Martti Preem. Oma tööülesandeid tutvustades ütles ta, et ülikoolil on läbi aegade peaaegu alati oma arhitekt olnud. Esimese arhitektina on üldtuntud J. W. Krause, kes projekteeris ja ehitas peahoone jpt maju. Ülikooli viimane arhitekt lahkus ametist 1956. aastal. Praegu ei ole ülikooli arhitekti tööks mitte niivõrd projekteerimine ja ehitamine ise kui just kõige selle koordineerimine, samuti ülikooli hoonete ja ruumide kujundusprobleemid. Lähemalt mõnes järgmises UTs.

Arhitekt on ehituskorralduse osakonna koosseisus ja asub majandusmajas. Esialgu saab temaga kontakteeruda haldusprorektori sekretäri kaudu.

ÕPPEJÕUDUDE VABA SEMESTRI ANDMISE KORDA JA ÜLIKOOLI TUNNUSTUSSÜSTEEMI

tutvustas akadeemiline sekretär dots Ivar-Igor Saarniit. Ülikooli valitsus kinnitas 9. jaanuari istungil õppejõududele vaba semestri andmise korra (otsus UT 2. lk). Samal istungil kinnitati ka ülikooli medali statuut.

15. jaanuaril ilmus rektori käskkiri, millega on kehtestatud ülikooli ees teeneid omavate isikute, asutuste ja organisatsioonide austamise viisid. Lähemalt tutvustame neid järgmises ajalehenumbris.

PERSONALIOSAKONNA

juhataja Leelo Muru selgitas lühiajaliste töölepingute lõpetamise korda (see puudutab grandilepinguid, hooajalisi töid). Lepingu lõppemisest teatatakse ette 5 päeva, kui leping on pikem kui üks aasta, on töölepinguseaduse järgi etteteatamise kohustus kaks nädalat. Teated saadetakse töötaja struktuuriüksusesse ja antakse kätte allkirja vastu. Kättesaamisest oleks soovitav teatada personaliosakonda. See on töötaja enda huvides, kuna töötajal on õigus saada lõpparve oma töötamise viimasel päeval. Kui ta pole oma allkirjaga viis päeva enne lepingu tähtaega lahkumist allkirjaga kinnitanud, ei ole võimalik nii kiiresti raha üle kanda.

Personaliosakonnas on välja töötatud määratud ajaks sõlmitavate töölepingute variant. See on vaid 2-leheküljeline (ühel lehel) ning tulevikuks saaks neid ka arvutis vormistada.

TEABETUNDIDEST

tegi statistilise ülevaate teabetalituse vanemtoimetaja Ene Nobel. Teabetundidega alustati ülikoolis eelmise aasta aprillis ja neid on toimunud 12 korral. Kõnelejaid on olnud 41, osalenuid on kirjas täpselt 199, kuigi ilmselt on neid rohkem olnud. Põhiliselt on kõne all olnud hetkeprobleemid ja uute inimeste tutvustamine.

Viimasel teabetunnil päriti ülikooli uute palkade kohta. Leelo Muru ütles, et ülikooli palgaeeskirja uus variant on väljatöötamisel. Palgad on alati nn. kuum teema ning need ei jää käsitlemata ka teabetundides.

STIPENDIUM * STIPENDIUM

Jaapani valitsuse stipendium

Jaapani valitsus pakub Eesti üliõpilastele (18 – 30 aasta vanused) stipendiumi õppimiseks Jaapani ülikoolis jaapani keele ja kultuuri erialal. Stipendium katab õppemaksu, sõidu– ja elamiskulud. Õppeperiood kestab ühe aasta alates käesoleva aasta sügisest. Nõuded kandideerijatele:

* vähemalt kolmanda aasta üliõpilased,
* jaapani keele oskus.

Taotlused on vajalik esitada Haridusministeeriumi hiljemalt 1. märtsiks.

Taotlusvorme on võimalik saada välisüliõpilastalitusest ph 304, tel 465 153 Riina Laidvee.

NB!

*** Taani Valitsuse stipendiumile kandideerimise tähtaeg lõpeb 22. jaanuaril.**

*** Konkurss osalemiseks Saksamaa Liidupäeva praktikantide programmis lõpeb 25. jaanuaril.**

*** Põhjamaade Ministrite Nõukogu stipendiumile kandideerimise tähtaeg on 20. veebruar.**

Turu Ülikooli

koostöölepingu koordinaator ootab taotlusi 1996. aasta lepinguplaani koostamiseks. Visiidid on soovitav planeerida kestusega 3–5 päeva. Taotluste vormistamiseks vajalikke blankette saab välissuhete talitusest, taotluste esitamise viimane tähtaeg välissuhete talitusse on **5. veebruar.** Infot saab koordinaatorilt tel 465 530, 465 536 või *e–mailiga* ando@physic.ut.ee

Dots ANDO OTS,
lepingu koordinaator

Spordiklubi saalihoki meeskond meistri-võistluste liidriks

13.–14. jaanuarini toimusid TÜ spordihoones Eesti meistriliiga II etapi mängud saalihokis. Kaheksa meeskonna seas osutusid parimaiks ülikooli spordiklubi mängijad, kes alistasid kõik vastased. Teise koha saavutanud Jõgeva Tähe võistkonda võideti 3:1. Kolmandale kohale tulnud Mustamäe spordiklubi Aeg alistati 7:3. Spordiklubi mängijaist paistis silma võistkonna hing Peeter Kula ja kaitsetugitala Veino Murumaa, märkimata ei saa jätta ka põhjanaabrist väravavahti Kimmo Koivikkot, kes lasi kogu turniiri jooksul väravasse vaid 11 palli. Edu saladus peitub kindlasti ka meeskonna promootorite Meeme Mõttuse ja Toomas Siiguri aktiivsusel. Spordiklubi hokimeeste sponsorid on Saku Õlletehas, Eesti Ekspress, PR Reklaam, Liivimaa Kuller ja Vanalinna Hambaravi.

Meistrivõistluste 3. etapp toimub 3.–4. veebruarini Jõgeval.

Soovime, et meie võistkond latti madalamale ei laseks kui Tartu etapil.

MATI LILLIALLIK,
TÜ spordiklubi juhataja

Info!

Eesti liidab kultuure

AEGEE-Tartu (Euroopa Üliõpilaste Keskliit) korraldab järgmisel nädalalõpul Tartus rahvusvahelise konverentsi «Otsides Euroopa hinge — Baltikumi ülesanne murdekohal Õhtumaa ja õigeusu vahel». Üritust toetavad Konrad Adenaueri Fond ja Paul Kleinewefersi Fond. Avakõnega esineb EV president Lennart Meri. Kandvaks ideeks on Eesti oikumeenilise funktsiooni uurimine erinevate kultuuride vahel.

Esinejaid on nii Euroopa lääne- kui idaosast (Venemaalt). Osalevad EELK peapiiskop Jaan Kiivit, TÜ rektor Peeter Tulviste, Riigikogu väliskomisjoni esimees Eino Tamm ja paljud teised tuntud ühiskonnategelased.

«Otsides Euroopa hinge» on teine konverents sarjas «Forum Balticum». Esimene konverents «Eesti — sild Euroopa Liidu ja Venemaa vahel?» toimus eelmisel suvel. Sellele oli AEGEE koostöös Isamaaga esinema kutsunud Mart Laari endise peaministrina, prof Alfred Gomolka Europarlamendi Balti delegatsiooni aseesimehena ja dr Vitaly Savitsky, Venemaa Kristlik-demokraatliku Liidu presidendi. Osalejad jõudsid ühisele seisukohale, et Eesti saab ja peab olema sillaks Ida ja Lääne vahel kõige erinevamates valdkondades.

* * *

Sotsioloogia magistritööde kaitsmine

teisipäeval, 30. jaanuaril kell 14 peahoone ruumis 126.

Ilvi Rimmi magistritöö **«Identiteedi muutustest Eesti ja Friisi vähemusgruppides».** Retsensendid: prof Marju Lauristin ja dots Henn Käärik.

Avo Trummi magistritöö **«Poverty – the cost of transformation».** Retsensendid: prof Paul Kenkmann ja majanduskandidaat Erik Terk (Tallinn).

Magistritööd on tutvumiseks välja pandud teadusraamatukogus ja sotsioloogia osakonna raamatukogus (Tiigi 78–221).

TÜ töötajate peresuusapäev

on 27. jaanuaril Käärikul. Info ja registreerimine spordikeskuses Jakobi 5–112, tel 465 370.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 115. Tiraaž 1500.

☎ 465 680

NR. 3 (1827)
REEDE,
26. JAANUAR 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

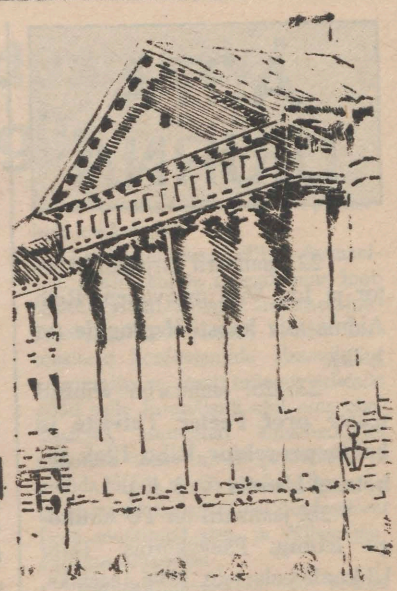

ESMASPÄEVAL SÕLMITI KOOSTÖÖLEPING ÜLIKOOLI JA IDA-VIRU MAAKONNA VAHEL

Rektor prof Peeter Tulviste kirjutas järjekordselt alla koostöölepingule ühe maakonnaga, milleks on seekord Ida-Virumaa. Koostöövormid hõlmavad nii kultuuri, sotsiaal, tervishoiu kui ka spordi valdkonda.

Hariduse vallas on oluline, et ülikool hakkab nõustama Virumaa Kõrgkooli ja Narva Kõrgkooli õppekavade koostamisel ning korraldab nende õppejõudude täienduskoolitust ülikoolis. Vastastikusel kokkuleppel teevad ülikooli õppejõud õppetööd maakonna kõrgkoolides. Hakatakse korraldama ka mõlemale poolele huvipakkuvate erialade õppepäevi Ida-Virumaal.

Teaduse vallas aitab maavalitsus muretseda ülikooli raamatukogule kaks eksemplari (ka tagasihaaravalt) kõigis maakonnas lokaalselt levitatavatest Ida-Viru maakonna elu puudutavatest trükistest (raamatud, brošüürid, infokogumikud, teatmikud, ajalehed jm).

❐ **Rektor prof Peeter Tulviste ja Ida-Viru maavanem Rein Aidma lepingule alla kirjutamas.**

KROONIKA * KROONIKA * KROONIKA

Bioloogia-geograafiateaduskonna dekaan on Volli Kalm

Volli Kalm on sündinud 10. veebruaril 1953. aastal Pärnu maakonnas. Ta on abielus ja kahe poja isa. V. Kalm on lõpetanud 1971. aastal Vändra Keskkooli ja 1976. aastal geoloogina bioloogia-geograafiateaduskonna. Pärast lõpetamist töötas ta kuni 1978. aastani TÜ Geoloogia Muuseumis, 1978–1980 oli sõjaväes NSVL Balti Laevastikus.

Alates 1981. aastast on Volli Kalm olnud õppejõud TÜ geoloogia instituudis (kateedris) assistendi, vanemõpetaja ja dotsendi ametikohal, alates 1. septembrist 1992 rakendusgeoloogia korraline professor ja geoloogia instituudi juhataja. 1980–1984 oli ta aspirantuuris Eesti TA Geoloogia Instituudis, geoloogia–mineraloogiakandidaat aastast 1984. On umbes 40 teaduspublikatsiooni autor. Stažeerinud 1989. aastal Alberta Ülikoolis Kanadas ja 1994. aastal As'i Ülikoolis Norras. V. Kalm on lugenud ülikoolis kvaternaarigeoloogia, geoloogia aluste, geomorfoloogia ja Eesti kvaternaari kursusi, juhendanud 5 magistritööd, pidanud loenguid Stockholmi, Lundi, Alberta, Läti, Universidad Experimental Libertadoni (Venetsueela) ja Umeå ülikoolides. Peamised uurimisvaldkonnad on seotud glatsiaalsete setete koostise, jäätumiste paleonograafia ja pinnakatte setete mineraloogiaga. V. Kalm on osalenud rahvusvaheliste uurimisgruppide koosseisus Hiina (1991), Rootsi ja Norra (1992–1994) ning Venetsueela (1994–1996) pinnakatte geoloogia ja liustike paleograafia uurimisel.

***

*** Milliseid ülesandeid näeb enda ees uus dekaan?**

Bioloogia–geograafiateaduskonna dekaanina näen oma ülesandeid mitmes erinevas aspektis. Üks osa dekaani kohustusi on universiaalsed kogu ülikoolis ja on määratud TÜ põhikirja ning teaduskondade põhimäärustega. Need on seotud teaduskonna esindamisega otsustuskogudes ja igapäevase töö juhtimise, õppetöö, palga– ja personalipoliitika ning finantsidega.

Teine osa dekaani ülesandeid on seotud teaduskonna või tema osade arenguga, mis on meie teaduskonnal nagu kõigil teaduskondadel kindlasti spetsiifilised. Näiteks: koostöö ja võimalik integratsioon TA Zooloogia ja Botaanika Instituudiga; TA ja TÜ ühisprofessorite (neid on 5) ja õppetoolide staatuse reguleerimine; seni haridussummadest «elava» botaanikaaia ning geoloogia ja zooloogia muuseumide staatuse ning finantseerimise korrastamine. Leian, et mitteõppetegevusega allüksusi on ebaõige finantseerida haridussummadest, mis on sõltuvuses üliõpilaste arvust. Lahendamist vajavad ka need ruumiprobleemid, kus ebaühtlus teaduskonna sees on väga suur alates varisemisohus hoonetest kuni perspektiivini lähiajal midagi uut ehitada. Õppetööga seoses soovisime muuta üliõpilaste vastuvõtukorda, kuid BG nõukogu ettepanek ei leidnud TÜ nõukogus toetust. Muudatused on vajalikud õpetajate ettevalmistamise korralduses, pooleli on keskkonnateaduse õppekava koostamine. Ilmne on vajadus muuta praktikabaaside kasutamise korda.

Dekaani ühe olulise ülesandena näen dekanaadi teenindava osatähtsuse suurendamist, seda eriti teaduskonna sees, aga ka väljapoole. Mõtlen siin infovahetust; koduleheküIgi ja konkursside infot WWWs, koosolekuid, nõupidamisi jne Interneti vahendusel; üliõpilaste–, õppetöö– ja muu vajaliku info kerget kättesaadavust dekanaadist. Ootan infovahetuse ja kättesaadavuse olulist paranemist suhtlemisel TÜ haldusaparaadiga.

Isiklikult toetan kindlalt professionaalselt diferentseeritud palgapoliitikat, teaduskonna suhteliselt kõrgeid (TÜs) valimiskriteeriume kohtade täitmisel konkursi korras, võimalikult laialt (WWW) reklaamitud konkursse, vabasemestri aktiivset kasutamist, välismaalaste vastuvõttu kraadiõppesse, instituutide maksimaalset iseseisvust.

Samas leian, et on vähemalt üks ületeaduskonnaline tegevusvaldkond, mida dekaan ei saa juhtida – see on teadustöö ja selle rahastamine grantide kaudu. Vaatamata ebaühtlusele leian, et BG teaduskond on ka siin nagu õppetööski üks tugevamaid teaduskondi TÜs.

ACTA DIURNA

* 22. jaanuaril kirjutasid rektor ja Ida–Viru maavanem Rein Aidma alla **koostöölepingule** (vt 1. lk).

* 23.–25. jaanuarini viibisid rektor **prof Peeter Tulviste ja halduesprorektor Riho Illak lähetusel Lundis** (vt 3. lk).

* 26. jaanuaril on **TÜ nõukogu istung.** Päevakorras: Tartu Ülikooli eelarvest 1996. aastaks, emeriitprofessori nimetamine (Karl Kull), korralise professori valimine (Jüri Kivimäe), Tartu Ülikoolile tagastatavate varade nimekirja täiendamine, põhikirjade ja põhimääruste kinnitamine, sotsiaalteaduskonna õppekavade kinnitamine.

* 26. jaanuaril avatakse **ülikooli kliinikumis Baltimaade moodsaim kiirituskompleks vähihaigete raviks.**

* 26. jaanuaril möödus **200 aastat farmaatsiaprofessor Carl Clausi sünnist** (avastas elemendi ruteenium). Ülikooli raamatukogus on avatud näitus.

* 27.–28. jaanuarini korraldab **AEGEE–Tartu rahvusvahelise konverentsi «Otsides Euroopa hinge — Baltikumi ülesanne murdekohal Õhtumaa ja õigeusu vahel».** Avakõnega esineb EV president Lennart Meri. Osalevad EELK peapiiskop Jaan Kiivit, rektor Peeter Tulviste, Riigikogu väliskomisjoni esimees Eino Tamm ja teised ühiskonnategelased.

* 27. jaanuaril on **Käärikul Tartu Ülikooli töötajate peresuusapäev.** Info ja registreerimine spordikeskuses Jakobi 5–112, tel 465 370.

* 28. jaanuaril kell 11.15 algab **ajaloomuuseumis EELK Tartu Ülikooli Koguduse jumalateenistus.**

JÄRGMISEL NÄDALAL

29. jaanuaril kl 15 on ph ruumis 313 **Juristide Täienduskeskuse nõukogu aruandekoosolek.**

* 29. jaanuaril jätkuvad ph ruumis 102 kl 12 **soome õigeusu teoloogide loengud.** Loengu peab **ülempreester Timo Lehmuskoski («Maailm, millesse ristiusk sündis. Tagakiusatud kirik»).**

* 30. jaanuaril kell 14 kaitseb ph ruumis 126 **Iivi Rimm** magistritööd «Identiteedi muutustest Eesti ja Friisi vähemusgruppides», **Avo Trumm** kaitseb samas magistritööd «Poverty — the cost of transformation».

* 31. jaanuaril kell 11 algab nõukogu saalis traditsiooniline **teabetund** ülikoolis õppivatele ja töötavatele inimestele.

* 29. jaanuarist 2. veebruarini toimub **täienduskonverents «KLIINIK '96»** Puusepa 8, prof A. Linkbergi auditooriumis. Eelregistreerimine ATTKs. Konverentsi raames toimub 1.–2. veebruarini täienduskonverents **«ÕED».**

* 1. veebruaril möödub **140 aastat psühhiaatriaprofessor Emil Kraepelini sünnist** (ajaloomuuseumis näitus).

Välissuhetealaseid kogemusi Inglismaalt

TEMPUS-projekti raames on alates 1995. aastast võimalik taotleda lühiajaliste projektide (*Complimentary Measures Project*) finantseerimist.

Välissuhete talituse ja välisüliõpilastalituse koostöö tulemusena sündis Tampere Ülikooli, CIMOga (Centre for International Mobility) Soomes ja Manchesteri Ülikooliga Inglismaal projekt **IMAGE** — Internationalisation, Management, Administration, General Information and Evaluation. Projekti eesmärk on tutvuda erinevate maade ülikoolide struktuuridega, ja nagu selle nimes näha, omandada kogemusi välissuhetealase töö korraldamiseks.

1995. aasta sügisel külastasid Tampere Ülikooli ja CIMO esindajad Tartu Ülikooli ning meie ülikooli kaks välisüliõpilastalituse töötajat omakorda CIMO ja Tampere Ülikooli.

8.—13. jaanuarini viibisid välissuhete talituse ja välisüliõpilastalituse viis töötajat, Tampere Ülikooli ja CIMO esindajad õppereisil Inglismaal. Külastati Manchesteri Ülikooli ja Westminsteri Ülikooli Londonis, CVCP (Committee of Vice-Chancellors and Principals of the Universities of the United Kingdom) ja UKCOSA (United Kingdom Council of Overseas Studenty Affairs) keskusi.

Manchesteri Viktoria Ülikool, mis loodi 1851. aastal, kuulub Inglismaa saja eliitülikooli hulka ja on tunnustatud nii õppekui teadustöö keskusena ning väga populaarne üliõpilaste hulgas. Ülikooli raamatukogu oma 3 miljoni köitega on aga riigi kolme akadeemilise raamatukogu hulgas tuntud kogu teadusmaailmas.

Manchesteri Ülikooli 7 teaduskonnas õpib üle 16 000 üliõpilase. Inglismaal on õppemaksud diferentseeritud: inglastele 750—2800 naela vastavalt erialale, veidi suurem ELi maade esindajatele ja kõige suurem — 5890—14 380 naela väljastpoolt EL tulijatele. Sellest hoolimata on välisüliõpilaste arv üle 2500 ja neid saabub 120 erinevalt maalt. Ülikool on seotud ka terve rea koostöölepingutega Euroopa ja USA ülikoolides.

Kolme päeva jooksul esinesid meile mitmed MÜ akadeemilise sekretäri osakonna töötajad, andes ülevaate sellest, kuidas toimub välisüliõpilaste vastuvõtt, keeleõpetus, majutamine ja nõustamine. Üks huvitavamaid ettevõtmisi oli ajurünnak, kus kõik osapooled analüüsisid oma ülikoolide tugevaid ja nõrku külgi ning võimalusi ja ohte tulevases arengus. Hoolimata ajaloolisest ja poliitilisest taustast on kõikidel ülikoolidel üsna sarnased mured ja ka välissuhtluse areng on liikunud samas suunas — avatuse ja internatsionaliseerumise poole.

Londonis oli meil kohtumine Westminsteri Ülikooli (21 000 üliõpilast neljas teaduskonnas) välissuhete töötajatega. Westminsteri Ülikool on üks nn uutest ülikoolidest ja välissuhetealane töö on alanud alles üheksakümnendatel aastatel. Seetõttu on põhirõhk ülikooli internatsionaliseerimisel välisüliõpilaste sissetoomisega. Ülikoolil on selge nägemus, millistes piirkondades korraldada reklaamikampaaniaid õppemaksu maksvate välisõpilaste arvu suurendamiseks. Teadustegevus ei ole selles ülikoolis nii kõrgel järjel kui Manchesteris, aga kui edaspidi sellesse tegevusse rohkem raha suunata, siis on sellel ülikoolil loodud kahtlemata hulk sidemeid erinevates maades oma vilistlaste kaudu.

Westminsteri Ülikooli välisõpingute keskuse direktor Maurits van Rooljan nägi ülikooli internatsionaliseerimises eesmärki, mis sunnib professoreid ja lektoreid parandama õpetamise taset ja osakondi välja töötama uusi kursusi ning programme, mis pakuksid huvi ka välismaalastele. Välismaalased tõstavad oma nõudmistega nii õppe kui ka neile pakutavate teenuste taset. Põhiline on, et juhtkond ja teaduskonnad oleksid ühel meelel. Siis on võimalik kogu oma töö tulemusena parandada ka teadustöö kvaliteeti, mõjutades sellega nii linna kui regiooni arengut.

Projekt kestab 1996. aasta lõpuni. Koostöö ja koolituse tulemuste kokkuvõtted ilmuvad CIMO väljaandena ning ettekandena EAIE (European Association of International Education) aastakonverentsil Budapestis.

Siiani ei ole kellelgi õnnestunud leida ideaalmudelit ülikoolide internatsionaliseerimiseks. TEMPUS *IMAGE* projekt annab võimaluse võrrelda erinevate riikide erinevate ülikoolide välissuhetealast tööd, et selekteerida oma ülikooli jaoks parim.

SIRJE ÜPRUS,
välissuhete talituse peaspetsialist

❐ **Kohtumine Westminsteri Ülikooli välissuhete töötajatega. Ülemisel fotol paremalt esimene Sirje Üprus, Ellen Aunin alumisel pildil vasakul.**

STIPENDIUM * STIPENDIUM

Itaalia Valitsuse stipendium

Itaalia Valitsus pakub Eesti üliõpilastele, sh magistrantidele ja doktorantidele stipendiumi õpinguteks ja uurimistööks Itaalias järgmisel akadeemilisel aastal (november 1996 — oktoober 1997) kogupikkusega 24 kuud. Stipendiumi suurus on 1 000 000 — 1 200 000 Itaalia liiri kuus. Itaalia keele oskus vajalik.

Taotluse esitamise tähtaeg välisüliõpilastalitusse on **25. märts.**

Tai Valitsuse stipendium

Tai Valitsus pakub Eesti üliõpilastele võimalust taotleda stipendiumi õpinguteks ja uurimistööks Tais 1996/97. õa. Õppeperiood kestab ühe aasta. Stipendiumi suurus magistri– ja doktoriõppeks 3360 USD ja üliõpilastele 1400–1900 USD. Stipendium ei kata kõiki vajalikke kulutusi. Taotluse esitamise tähtaeg Tai saatkonda Stockholmis on **22. veebruar.**

Bergeni Ülikooli stipendium

Bergeni Ülikooli psühholoogia teaduskond pakub ühele **psühholoogia eriala üliõpilasele** Kesk– ja Ida–Euroopa maadest võimalust kandideerida stipendiumile õpinguteks Bergeni Ülikoolis üheks semestriks 1996. aasta sügisel. Vajalik norra, taani või rootsi keele oskus.

Stipendiumi suurus on 6000 Norra krooni kuus. Sõidukulud katab Bergeni Ülikool. Vabas vormis põhjendatud taotlus (norra, taani või rootsi keeles) koos keeleoskuse tõendi, soovituskirja ja akadeemilise õiendiga esitada **15. märtsiks** aadressil:

Secretariat for Faculty of Psyhology
University of Bergen
5020 Bergen
Norway.

Info ja taotlusvormid välisüliõpilastalituses ph 304, Riina Laidvee. Tel 465 153.

EELK Tartu Ülikooli koguduse JUMALATEENISTUS

toimub pühapäeval, 28. jaanuaril kell 11.15 Toomel TÜ ajaloomuuseumis.

Enne ja pärast jumalateenistust on võimalik tasuda möödunud aasta liikmeannetusi.

Neil koguduse liikmeks saada soovijatel, kes ei ole tagastanud täidetult kirikutähe nõudmise blanketti, palutakse see tungivalt kaasa võtta.

REKTOR JA HALDUSPRORektor ROOTSIS

Teisipäevast neljapäevani viibisid Lundis rektor prof Peeter Tulviste ja haldusprorektor Riho Illak. Kavas olid kohtumised Lundi Ülikooli juhtidega ning Rootsis elava Veski 63 maja õigusjärgse omaniku Fred Allikuga. Viimane soovis anda maja ülikooli kasutusse ja andis selleks ka loa. Plaanide kohaselt kolib remondi järel sinna praegu peahoones asuv arstiteaduskonna dekanaat.

ÜLIKOOLI KÜLASTAS KULTUURIMINISTER JAAK ALLIK

Eelmisel reedel kohtus kultuuriminister Jaak Allik ülikooli juhtkonna ja raamatukogu direktori Peeter Oleskiga. Arutusel oli kaunite kunstide ja teatriteaduse õpetamine ning museoloogia eriala avamine ajaloo-osakonnas. Arutati ka staadioni kordategemise võimalusi. Raamatukogu direktoriga oli kõne all rahvusliku tähtsusega raamatukogude olukord Eestis ja rahaprobleemid.

Ametiühingu kiri rektorile

V.a TÜ rektor prof Peeter Tulviste

Lähtudes TÜ töötajate järjest halvenevast majanduslikust olukorrast, nõuab TÜ ametiühingukomitee, et ülikooli töötajate palgad tõuseksid alates 1. jaanuarist kolmkümmend protsenti.

Ootame Teie vastust meie nõudmisele 7 päeva jooksul (vastavalt kollektiivse töötüli lahendamise seaduse § 5 lg (1)) järgi.

22. jaanuaril 1996.

Lugupidamisega
TÜAÜ esimees
ALEKSANDER JAKOBSON

Kingitus juuraüliõpilastele

Sõbralikud juuraüliõpilased Lundis on kinkinud soovist taastada ja parandada ajaloolist ning akadeemilist sidet Lundi ja Tartu juuraüliõpilaste vahel õigusteaduskonna tudengitele igati kaasaegse kaasaskantava arvuti Compaq Contura.

Arvuti kinkinud tudengeid ühendava organisatsiooni Domvilleorden sooviks on, et kingist oleks kasu võimalikult paljudel tudengitel, mistõttu kingisaajaks võiks olla juuraüliõpilasi ühendav organisatsioon vms.

Riigikohtu esimees Rait Maruste andis Rootsi poole esindaja kingi üle 17. jaanuaril TÜ ajaloomuuseumis ja praegu ootab *laptop* oma tulevast kasutajat õigusteaduskonna dekanaadis.

Veel kord suurimad tänuavaldused Domvilleordeni liikmetele, kes ei pidanud paljuks Tartu tudengeid mitte just tagasihoidliku kingitusega rahvusvahelisele suhtlemisele suunata.

KAIDO LOOR

Tehnokraatlik kõrgharidusmudel ei sobi vaesele väikeriigile

Algus eelmises UTs

Matemaatikadoktorist PR-šeff, bioloogiadoktorist personaliülem, füüsikadoktorist majandusajakirjanik tähendavad ühiskonnale kahekordset kahju:

— tuulde on visatud kõrge kvalifikatsiooniga teadlase ettevalmistamisele tehtud kulud, sest see kvalifikatsioon tasuks end ära ainult sihipäraselt rakendatuna;

— personalitöö, *marketing*, avalik haldus jms nõuavad hoopis teisesuunalist spetsiifilist koolitust ja selle puudumine toob kaasa töö efektiivsuse languse ning olulise majandusliku kahju. NL ja teised sotsialismimaad juba astusid sellele rehale. Eesti võiks siin nii nendest vigadest kui ka arenenud riikide kogemustest midagi õppida.

Kõrghariduse finantseerimise pahupidised põhimõtted

Kõrgkoolide finantseerimine tuleb viia objektiivsele stabiilsele alusele, et neil oleks võimalik oma tegevust ja arengut pikaajaliselt ette planeerida. Samal ajal tuleb arvestada, et finantseerimise alused (kriteeriumid) avaldavad otsest mõju kõrgkoolide püüdele oma finantsseisu parandada. Seetõttu tuleb kriteeriumide valik hoolikalt põhjendada, et väärarenguid vältida. Selles osas ähvardavad uut kõrghariduse eelarvekorraldust suured ohud.

Kõrghariduse finantseerimisele loogiliselt lähenedes oleks kõrghariduse riigi raha eraldamisel kõigepealt tarvis selgeks teha ühiskondlik nõudlus erinevate erialade erineva kvalifikatsiooniga (koolitustasemega, sealhulgas teaduskraadiga) spetsialistide järele. Piisaks täiesti ühiskondliku nõudluse tendentside (muutumise suundade) väljaselgitamisest ja finantseerimise proportsioonide vastavasuunalisest järkjärgulisest muutmisest. Sellega aga tehnokraadid tegelda ei soovi. Nad soovivad arenenud riikide proportsioonide järgi finantseerida nõukogude ajast pärit uutele ühiskondlikele tingimustele mittevastavat tehnokraatliku suurriigi kõrghariduse erialade struktuuri.

Sisulisest analüüsist püüavad tehnokraadid hoiduda arenenud tööstusriikide, eelkõige Põhjamaade, kõrghariduse finantseerimise proportsioonide ülevõtmise ettekäändel. Kitsaid klannihuvisid silmas pidades ei soovita midagi kuulda ega teada haridusinvesteeringute tihedast seosest konkreetsete ühiskondlike tingimustega.

Soome ja teiste arenenud riikide ühiskondlikud tingimused ei sarnane Eesti oludega mitmest olulisest aspektist:

- arenenud tööstusriigid rakendavad Eesti omast põhimõtteliselt erinevat maksupoliitikat, mistõttu neil on eelarves suhteliselt rohkem vahendeid kõrghariduse kui strateegiliselt tähtsa valdkonna arendamiseks. Eesti madalate maksude poliitika tähendab, et riiklikult saaks tegelikult normaalsel tasemel finantseerida peamiselt ainult avalikule sektorile vajaliku kaadri koolitamist. Madalate maksude poliitika tähendab sisuliselt, et tehnokraatide (loodus- ja täppisteadlaste) koolituse riigieelarveline finantseerimine peaks oluliselt vähenema, sest neid on avalikku teenistusse suhteliselt vähe vaja;
- Eesti-taolisel väikeriigil pole võimalik kopeerida endast (isegi ainult) 3—5 korda suuremate riikide (Soome, Rootsi) haridus- ja teaduspoliitikat. Need üldise heaolu riigid on võtnud kursi massilisele kõrgharidusele, mistõttu üliõpilaste osatähtsus elanikkonnas on Eesti tasemest umbes kaks korda suurem. Vastavalt sellele on kujundatud ka kõrghariduse finantseerimise mahulised proportsioonid. Sellest kujunevad hoopis teistsugused ühe üliõpilaskoha maksumuse proportsioonid kui piiratud vastuvõtu korral.

Võõrriigi erialade kalliduse koefitsientide kõlbmatus

Eestis on omistatud järgmised erialade kalliduse koefitsiendid, st ühe üliõpilaskoha maksumuse suhted:

— odavad humanitaar- ja sotsiaalteadused — väärtuskoefitsient ca 1;

— kallid loodus- ja täppisteadused — väärtuskoefitsient ca 2;

— väga kallis meditsiin — väärtuskoefitsient ca 4;

— ülikallis stomatoloogia koefitsiendiga 6.

Haridusministeeriumi väitel vastavad need Põhjamaades väljakujunenud üliõpilaskoha maksumuse proportsioonidele. Juba sellest aspektist on nende koefitsientide rakendamine rohkem kui tinglik (küsitav). Nende abil viiakse erialade tulevases finantseerimises sisse põhimõtteliselt teistsuguste ühiskondlike tingimustega riikide (Põhjamaade) vananenud ettekujutused erialade kallidusest. Näiteks majanduse õpetamine on võrdsustatud humanitaaria õpetamisega, kuigi oma tehniliselt baasilt (kompuutrid), õppematerjalidelt (andmebaasidelt, tarkvaralt) läheneb see viimasel ajal hoopiski matemaatika õpetamisele. Ka õiguse ja filoloogia õpetamisel saab üha vähem piirduda ainult raamatu, pliiatsi ja paberiga.

Arvestamata on jäetud ka see, et Põhjamaades on tegemist massikõrgkooliga, Eestis aga võetakse kõrgkooli ainult piiratud arv soovijaid. Massikõrghariduses on aga erialade üliõpilaskohtade maksumuste proportsioonid oluliselt teistsugused kui piiratud vastuvõtuga kõrghariduses. Täppis- ja loodusteadustes, samuti meditsiinilises hariduses on ka massikõrghariduse tingimustes vastuvõtt piiratud näiteks laborikohtade arvuga. Humanitaar- ja sotsiaalteadustes aga vastuvõttu ei piirata, mistõttu püsikulude kokkuhoiu arvel ühele üliõpilasele tehtud kulutuste tase langeb. Selleks on massierialadele loodud spetsiaalne infrastruktuur, näiteks kuni tuhande kohaga auditooriumid. Eestis on aga kõigil erialadel vastuvõtt kõrgkoolidesse piiratud, mistõttu püsikulude kokkuhoiuefekti sel määral ei teki. Lisaks sellele on eesti kõrgkoolide infrastruktuur nõukogude ajal välja arendatud peamiselt tööks väikestes gruppides, mistõttu mingi eriala vastuvõtu suurendamisest ei saagi tekkida olulist püsikulude kokkuhoidu.

Eriala kalliduse selliste formaalsete koefitsientide rakendamine loob seetõttu ainult näilisuse finantseerimise objektiivsest baasist. Taoliste formaalsete koefitsientide sisseviimise eesmärgiks on ainult mõnede erialade püüd selle formalismi abil oma ebakindlaks muutunud ühiskondlikku olukorda teiste arvel parandada ja mööda hiilida nende erialade õpetamise otstarbekuse sisulisest hindamisest Eesti muutunud sise- ja välismajanduslikus olukorras.

Haridusministeerium on võtnud kursi üliõpilaste arvu külmutamisele, et luua tingimusi ühe üliõpilaskoha finantseerimise normaliseerimiseks. See on kahtlemata positiivne, kuid ainult esimene samm. Külmutatud vastuvõtu piires tuleks hinnata kõigi erialade ühiskondlikku vajalikkust ning nõudlust. Loodus- ja täppisteadlased on viimastel aastatel oma vastuvõttu kraadiõppesse oluliselt suurendanud. Samal ajal likvideeriti finantside puudumise tõttu peamiselt humanitaarne ja sotsiaalteaduslik kaugõpe. Rohkem kui sada doktoranti bioloogia-geograafia erialal Eesti-taolises vaeses väikeriigis on ühiskondlikus mõttes nonsenss ja majanduslikus mõttes otsene kõrgharidusele eraldatud nappide vahendite raiskamine. Neile spetsialistidele pole Eestis võimalik erialale ja (kõrgeimale akadeemilisele) kvalifikatsioonile vastavat tööd leida.

Praegusel kujul soovitakse eriala kalliduse koefitsiendiga põhjendada erialade osatähtsust kõrghariduse finantseerimisel, kuigi erialade ühiskondlik nõudlus on alles hindamata. See tähendab selliste koefitsientide kasutamise põhimõtete pahupidi pööramist. Sisuliselt saaks neid parimal juhul kasutada vastupidisel otstarbel — kui erialade osatähtsuse muutused ja seega ka mahud on eelarves ühiskondliku nõudluse alusel kindlaks määratud, siis saab nende koefitsientide abil hinnata eraldatud summaga koolitatavate üliõpilaste ligikaudse arvu.

Kokkuvõtteks

Eesti kõrghariduses püütakse formaalsete põhjendamata finantseerimiskriteeriumide alusel konserveerida endine nõukogude impeeriumi vajadustele vastav erialade struktuur. Formaalsete (sisuliselt põhjendamata) kriteeriumide rakendamise tulemusena saadud erialade finantseerimise osatähtsus pole millegi poolest parem senisest traditsioonilisest finantseerimise osatähtsuste struktuurist. Muutusi tasub ette võtta ainult siis, kui nad kindlasti olukorda parandavad.

Taolise mudeli rakendamine Eestis tähendaks sisuliselt suunda humanitaar- ja sotsiaalteaduste (st Eesti ühiskonnas enam vajalike ja nõutavate erialade) nõrgendamisele (konkurentsivõime alandamisele) ning perspektiivsele hävitamisele. Kui tehnokraadid on selle eesmärgiks seadnud, siis öelgu nad see ka selgelt välja.

JANNO REILJAN,
majandusprofessor,
majandusteaduskonna dekaan

Edustuse koosolekult

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

Alanud aasta esimese koosoleku pidas TÜÜ Edustus 18. jaanuaril. Päevakorra üks olulisemaid punkte oli **üliõpilasomavalitsuse põhimääruse teine lugemine.** Edustuse eesistuja Tarmo Sild oli juba eelnevaks tutvumiseks esitanud põhimääruse parandatud versiooni, mis põhines varem esitatud kahel eelnõul. Eesistuja ettepanekul hääletati põhimääruse projekti kui tervikut. Ilma vastuhäälteta kiitis edustus üliõpilasomavalitsuse projekti heaks. Kuna jõuti ka üksmeelele, et kolmas lugemine olulist kasu ei too, otsustati põhimääruse projekti menetlemine edutuses lõpetada ning saata projekt TÜ nõukogu teadus– ja arenduskomisjoni.

Üliõpilaskonna valitsuse aruande osana teatas **finantssekretär Ahti Kuris** oma soovist amet maha panna. Põhjenduseks oli ajanappus seoses tööleasumisega. Tutvustati ka uut kandidaati **Andres Võrku**, kes on majandusteaduskonna III kursuse tudeng (majanduse modelleerimise ja ärirahanduse eriala). Pärast Andres Võrgu enesetutvustust pandi hääletusele Ahti Kurise vabastamine finantssekretäri ametist ja Andres Võrgu kinnitamine samale ametikohale. Vastav otsuse eelnõu sai edustuse üksmeelse toetuse.

Teise uue inimesena üliõpilaskonna asjaajamises tutvustas ennast **Katrin Kurss, Postimehe peatselt ilmuma hakkavate tudengilehekülgede toimetaja.** Tudengileheküljed on üliõpilaskonna valitsuse algatusel ilmavalgust nägev projekt, mille omapoolse toetuse on lisanud ka Eesti suurim päevaleht Postimees. Vastavad leheküljed hakkavad plaanide kohaselt ilmuma kord kuus. Katrin Kursi sõnade järgi on esimese numbri kokkupanek käimas ning kui kõik hästi läheb, on loota lugejate ette ilmumist veebruari alguspäevil.

Edustus kuulas ära ka Andres Salu informatsiooni **Üliõpilaskülas** toimuvast ning arutles Üliõpilasküla ideed pakkuda Pepleri 23 ühiselamus elavatele tudengitele võimalust **telefonide saamiseks ühiselamutubadesse.** Mingit lõplikku seisukohta seekord veel ei kujundatud.

MAREK PÕLDEOTS,
TÜÜ valitsuse infosekretär

Akadeemilise Muinsuskaitse Seltsi vilistlasklubi pühitses oma seitsmendat aastapäeva

Tartu Ülikooli Akadeemiline Muinsuskaitse Selts (AMS) asutati 23. septembril 1987. aastal ning kinnitati Tartu Linna RSN TK kultuuriosakonnas sama aasta 29. septembril. AMSi asutamiskoosolek toimus keemiahoone suures ringauditooriumis ning oli väga rahvarikas ja tuline. Peaettekande Eesti Muinsuskaitse Seltsi asutamise eeltöödest ja ettevalmistustest tegi Trivimi Velliste. Oli palju sõnavõtjaid, nende hulgas ka juba manalasse läinud prof Juri Lotman. Kirjutis sellest koosolekust võeti aga ülikooli direktiivorganite (nii neid nimetati) poolt korrektuuri läbinud trükivalmis ülikooli ajalehest välja — asendati mingi muu artikliga. Nii et ülikooli ajalehes pole sellest sündmusest jälgegi (**toimetuselt:** asutamisest on siiski 25. septembri lehes sõnum ning kesktoimkonna artikkel ilmus järgmises numbris).

Eesti Muinsuskaitse Seltsi Asutav Kogu tuli kokku Tallinnas 12. detsembril 1987. aastal Ametiühingute Maja suures saalis. Võeti vastu seltsi põhikiri ja esimeheks valiti Trivimi Velliste. Tegelikult pidi EMSi asutamiskoosolek läbi viidama hoopiski Tartu ülikooli aulas, kuid ka nüüd astusid «organid» vahele ning keelasid Tartus selle, tolle aja võimude seisukohast kahtlasevõitu seltsi asutamise ära. Mitte laskudes selle ja sündmuste refereerimisele EMSi elus, mis iseenesest on üks väga huvitav peatükk meie maa lähiajaloos, vaatleme AMSi edasist käekäiku.

Esimeseks esimeheks valiti prof Sulev Vahtre. Nii EMSi kui ka AMSi tegevuses oli väga suur osa poliitilisel küljel. Üliõpilasorganisatsioonide loomisega (taastamisega) läksid paljud aktiivsed üliõpilased neisse ning tudengite tegevus AMSis praktiliselt soikus. Juba 1988. aasta sügissemestril hakkas paljude ülikooli vilistlaste peas, kes olid AMSi liikmed, idanema mõte, et AMSi raames tuleks asutada vilistlasklubi, mis koondaks endasse muinsuskaitsehuvilisi. Nende huviobjektiks oleks peale poliitika ka Eestimaa, sealhulgas ka ülikooli kultuuripärandi säilitamise eest seismine.

***

Vilistlasklubi asutamine sai teoks 11. jaanuaril 1989 ülikooli raamatukogu suures konverentsisaalis. Asutamiskoosolekule oli kokku tulnud arvukalt huvilisi. Selle aasta 11. jaanuaril võisime tähistada vilistlasklubi seitsmendat aastapäeva. Klubi on tegutsenud selle aja jooksul pidevalt. Tegevus on olnud mitmekesine alates akadeemilistest loengutest, ülikooliga seotud inimeste mälestuste lindistamisest, ekskursioonidest, lõpetades praktilise muinsuskaitsealase tööga. Klubi aktiivsete liikmete arv on aja jooksul vähenenud, uusi aga juurde tulnud vähe. Aastapäeva tähistamine, mis on üks iga–aastasi traditsioonilisi ettevõtmisi, tuleb lugeda kordaläinuks. Eriti veel seepärast, et osales rektor Peeter Tulviste, kes sai ülevaate ülikooli Akadeemilise Muinsuskaitse Seltsist ja selle probleemidest.

Vilistlasklubi 1995. aasta tegevusest tegi ülevaate Ille Palm, kes rõhutas, et töö intensiivistamiseks tuleb hakata kaasa tõmbama nooremat rahvast, sest paljud liikmed on vanuse tõttu kõrvale jäänud. Kuidas seda teha? See on küsimus, millele peame peatähelepanu pöörama.

Allakirjutanu tegi ülevaate 9. detsembril Tallinnas toimunud Eesti Muinsuskaitse Seltsi suurkogu kokkutulekust. Delegaatide hulgas oli palju noori inimesi ja meeleolu optimistlik. **Kõlama jäi mõte, et muinsuskaitse seltsi on praegu vaja rohkem kui kunagi varem.** Rektor esitas klubi liikmeile omapoolse nägemuse ülikooli kultuuripärandi hoidmisest ja ülikooli ajalooga seonduvast. Isamaa vaimus noorte inimeste kasvatamisele, Eestimaa kultuuri ja emakeele austamisele oli pühendatud vilistlasklubi vanima tegevliikme härra Robert Tasso sisukas sõnavõtt. Mõtteavaldused jätkusid klubiõhtu seltskondlikus osas. Sõltumatu komisjon eksamineeris rektorit, selgitamaks tema teadmisi rektoraadi piirkonnas muinsuskaitse all olevate esemete kohta. Komisjonil ei õnnestunud eksamineeritavat vahele võtta ning väljastas talle katsumise eduka sooritamise kohta vastava tõendi.

Lõpuks sooviti AMSile edukat edasitegutsemist ning aktiivset uute liikmete värbamist.

TULLIO ILOMETS,
AMSi esimees

❐ **Akadeemilise vilistlasklubi liikmed oma aastapäeval koos rektoriga.**

Spordikeskus teatab

* Spordihuvilistele ilmus **teatmik**, millest leiab informatsiooni ülikooli kevadsemestri spordiharrastuste kohta. Teatmikku on võimalik saada peahoonest, spordikeskusest, spordihoonest.

* **Registreerimine** erinevatesse spordikeskuse rühmadesse toimub kevadsemestri **esimese kahe nädala jooksul**.

* Spordibaaside kasutamise kevadsemestri plaan hakkab kehtima **5. veebruarist**.

* **Algavad Hiina võitluskunsti Wu–Shu ja hiina võimlemise kursused.** Õpetajateks Huzhou Pedagoogilise Ülikooli õppejõud Chang Jianguo ja Hiinas Wu–Shud õppinud Argo Lätt. Esimene tund 5. veebruaril kell 20.30 Jakobi 5.

* Spordikeskusest on võimalik saada **brošüüri «Suuskade valimisest ja hooldamisest».** Autoriteks suusaspetsialistid Jaanus ja Tiia Teppan.

* Alates 1. jaanuarist saavad teaduskonnad ja struktuuriüksused väljaspool õppetööd endale spordibaaside kasutamise aegu spordibaaside direktsioonilt (Ujula tn 4) vastavalt Tartu Ülikooli Linna Spordibaaside tariifidele.

INFO! INFO!

Loeng

Soome õigeusu teoloogide loengud

Kevadsemestril jätkuvad soome õigeusu teoloogide loengud ülikoolis. Need toimuvad kord kuus **(esimene loeng aud 102 kell 12–16):**

29. jaanuar — ülempreester TIMO LEHMUSKOSKI
Maailm, millesse ristiusk sündis
Tagakiusatud kirik;

26. veebruar — ülempreester MARKKU AROMA
Kirik ja riik
Esimesed üldised kirikukogud;

18. märts — ülempreester HEIKKI HUTTUNEN
5. sajandi kristoloogilised vaidlused
Kalkedoonia kirikukogu (451) ja selle tulemused;

29. aprill — ülempreester JOHANNES KARHUSAARI
Kristliku kunsti juured
Ikonoklasm ja seitsmes oikumeeniline kirikukogu (787);

27. mai — peatoimetaja JYRKI HÄRKÖNEN
Ida kiriku ja lääne kiriku lahutanud sündmused,
teoloogiadoktor MATTI KOTIRANTA
Kirikute ühinemispüüdlused sellel sajandil.

Loengud tõlgitakse eesti keelde.

Vabade kunstide professori Jüri Arraku

sissejuhatav loeng toimub esmaspäeval, 12. veebruaril kell 18.15 ph aud 104.

Kursus

Rahvastikustatistika kursus asjahuvilistele

1995/96. õppeaasta kevadsemestril pakub TÜ matemaatilise statistika instituut asjahuvilistele kuulamiseks kursuse **«Rahvastikustatistika»**, mida loeb prof E.-M. Tiit. Kursuse maht on 2 ainepunkti, loengud toimuvad kord nädalas neljapäeviti kell 8.15—10 Vanemuise tänava õppehoones aud 136.

Kursus on mõeldud matemaatikute kõrval ka teiste teaduskondade üliõpilastele. Selle jälgimiseks ei eeldata erilist matemaatikaalast ettevalmistust. Käsitletakse rahvastikuprotsesside kirjeldamist (sündi, surma, rännet, keskmist eluiga jmt) ja ka prognoosimist eeskätt Eesti kaasaegse andmestiku põhjal. Kursus lõpeb eksamiga, mis eeldab kas temaatilise essee või andmete analüüsil baseeruva töö kirjutamist. Põhimõtteliselt on kursuse lõpetamine võimalik ka arvestusega.

Registreerimine: MSI sekretär E. Ehasalu, tel 465 453, faks 433 509, *e–mail* elvi@madli.ut.ee. On võimalik registreerida ka I loengul 8. veebruaril.

Väitekiri

2. veebruaril kell 12 toimub Riia 23 aud 1–16 **Anu Nuti** magistritöö «Mode of action of **Trichoderma reesei** cellulases on cellulose» kaitsmine. Oponeerib dotsent Jaanus Remme, Ph.D.

***

Kes sõidab Hamburgi

jaanuari lõpus või veebruari algul, helistagu palun kiiresti tel 465 680 (õhtuti 431 996).

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 175. Tiraaž 1500.

☎ 465 680

NR. 4 (1828)
REEDE,
2. VEEBRUAR 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

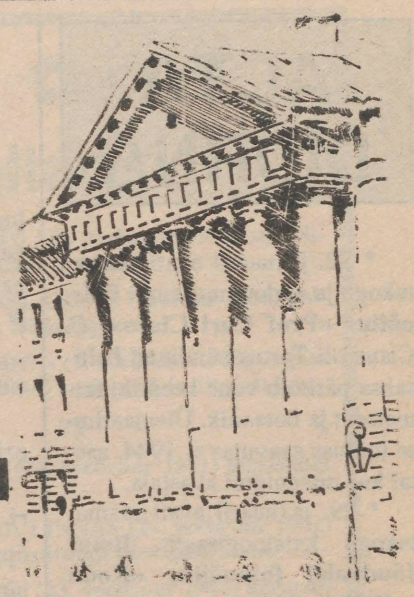

Koostöö Toronto Ülikooliga

Toronto ja Tartu ülikoolide vahel sõlmiti koostööleping 1991. aastal. Käesoleva aasta märtsis on plaan seda uuendada, selleks ootan infot kõikide varasemate kontaktide kohta.

Kindlasti on mõnel instituudil huvi uute sidemete loomise vastu tuntud teaduskeskusega, niisiis miks mitte helistada välissuhete talitusse tel 465 615 ning rääkida sellest Sirje Üprusega. Välissuhete talituses saab tutvuda ka materjalidega Toronto Ülikooli kohta.

SIRJE ÜPRUS,
välissuhete talituse peaspetsialist

Ülikooli uus teatmik on valmis!

Valminud on «Tartu Ülikooli teatmik. Isikkoosseis ja struktuur. Kevad 1996».

Seda on võimalik saada kõigil soovijail juba alates esmaspäevast. Info tel 465 682.

Avatud Eesti Fondi teabetund

toimub 7. veebruaril kell 12 nõukogu saalis.

Teemad:

* G. Soros & AEF;
* 1996. aasta tegevussuunad;
* AEFi Tartu esinduse avamine (marksu maja) Ülikooli 16 ruum 101.

Jõgeva maakonna teemalised KONKURSI-TÖÖD

Jõgeva maavalitsus kuulutab välja **konkursi bakalaureuse** või **magistritööde** hindamiseks, milles leiab käsitlemist Jõgeva maakonna või selle osadega seonduv. Kitsendusi erinevate distsipliinide ja valdkondade suhtes ei seata, tingimuseks on, et seos Jõgeva maakonnaga oleks identifitseeritav ja esineks olulises proportsioonis.

Arvesse lähevad tööd, mis on valminud ajavahemikus 1. jaanuarist 1. septembrini 1996. Tulemused selguvad 1. oktoobril.

Parima töö auhinnaks on 3000 krooni.

Info: Jõgeva Maavalitsus, arendusosakond, Ü. Alamets 277 22 305.

TUNNUSTUS

EESTI TEADUSTE AKADEEMIA preemiad ülikooli 17 noorteadlasele

Üliõpilaste teadustöö sihtfondi komisjoni

OTSUS

Eesti Teaduste Akadeemia üliõpilaste teadustöö sihtfondi komisjon koosseisus akadeemikud Pavel Bogovski, Georg Liidja, Udo Margna ja Anto Raukas ning Priit Järve ja Jaan Penjam vaatasid läbi 1995. aasta kevadel väljakuulutatud konkursile laekunud 94 uurimistööd. Arvesse võtnud ka tööde hindamisse kaasatud ekspertide akadeemikute Arno Köörna ja Valdek Kulbachi ning Merike Kelve, Aksel Kirchi, Asta Õimu ja Martin Zobeli arvamused, valiti neist auhindamiseks 31 tööd.

Tartu Ülikoolist otsustati määrata:

I preemia (2500 krooni)

ÜLLE PIIBARILE magistritöö «Raskemetallide elektrokeemiline määramine ning metallide ja polümeersete ligandite vaheliste kompleksimoodustumisreaktsioonide uurimine»;

ANU REALOLE magistritöö «Individualismi–kollektivismi ja eneseteadvuse kirjeldamine isiksuse püsiomaduste viiefaktorilise mudeliga» (inglise keeles);

KAIDO REIVELTILE diplomitöö «Telgsümmeetriata levi–invariantsed valguskimbud»;

SILVI TENJESELE magistritöö «Žestid eestikeelses dialoogis»;

PÄRTEL PIIRIMÄELE magistriõppe peaseminaritöö «Keskaegne konföderatsioon või varauusaegne territoriaalriik: Vana–Liivimaa poliitilised struktuurid reformatsiooniperioodil»;

MARKO PIIRSOOLE bakalaureusetöö «Veise papilloomiviiruse tüüp 1 (BPV–1) stabiilseks replikatsiooniks vajalikud cis– ja trans–elemendid» (inglise keeles);

MERLE MÄGILE diplomitöö «Ülevaade Hiiumaa laidude (Ahelaid, Kõverlaid, Kõrgelaid, Vareslaid) taimestikust ja taimkattest;

II preemia (1500 krooni)

JELENA ANTIPOVALE diplomitöö «Väikesemassiliste kaksiktähtede süsteemide, kus üks komponent on millisekundiline pulsar, evulutsiooni stsenaariumid» (vene keeles);

LIINA LAASILE ja ANU RENTELILE diplomitöö «Kirikutega liitumise põhjustest. Tartus 1994–1995 läbiviidud küsitluse põhjal»;

JAAK PIHLAKALE diplomitöö «Eesti sõjaväe atašeed 1918–1940»;

ANDRES VALKNALE magistritöö «Roti hipokampuse adenülaaditsüklaasi regulatsioon neuropeptiid galaniini ja tema analoogidega»;

AIN KULLILE bakalaureusetöö «Eesti tuuleenergia atlase andmestiku moodustamine ja selle territoriaalse muutlikkuse analüüs»;

MADIS KURVETILE diplomitöö «Tuhamägede vee toksilisuse analüüs»;

KENN KONSTABELILE võistlustöö «Metafooritüübid Uku Masingu romaanis «Rapanui vabastamine»»;

ANTI RANDVIIRULE võistlustöö «Linn: semioosiselisest terviknähtusest semiootilise interpretatsiooni poole»;

TIIU MANDELILE magistritöö «Veise papillomiviirusе tüüp 1 (BPV–1) stabiilset replikatsiooni ja koopiate arvu reguleerivate mehhanismide uurimine»;

KAAREL RELVELE võistlustöö «Ühendatud Kuningriigi parlament (avalik–õiguslik seadusandlus)».

Preemiad anti üle 14. detsembril.

❐ Ülikooli laureaadid Teaduste Akadeemias vastuvõtul.

ACTA DIURNA

* 22. jaanuaril avati raamatukogu ja ajaloomuuseumi **ühisnäitus «Prof Carl Claus».** C. Claus oli Tartus sündinud baltisaksa päritolu vene keemik, farmatseut ja botaanik. Ülemaailmse tuntuse saavutas ta 1944. aastal kui ruteeniumi avastaja.

* 29. jaanuaril avati raamatukogu kataloogisaalis **Ilmar Jõudvaldi fotonäitus «Kodu kaljudel».** Näituse autor on endine TÜ raamatukogu töötaja, kes praegu elab ja töötab Helsingis.

* 29. jaanuaril toimus **Juristide Täienduskeskuse nõukogu aruandekoosolek.** Päevakorras oli 1995. aasta tegevuse aruanne, finantsaruanne ja ettekanne kõrghariduse finantseerimisest Eestis (pöördumine EV haridusministri poole seoses juristide ettevalmistamise olukorraga Tartu Ülikoolis ja õigusteaduskonna edasise eksisteerimise küsitavusega).

* 29. jaanuaril tähistati zooloogia muuseumis Eesti ühe tuntuima bioloogi **Nikolai Laanetu juubelisünnipäeva.**

* 29. jaanuarist 2. veebruarini toimus **täienduskonverents «KLIINIK'96».** Konverentsi raames oli 1.–2. veebruarini **täienduskonverents «ÕED»**

* 30. jaanuaril kaitses **Iivi Rimm** magistritööd «Identiteedi muutustest Eesti Ja Friisi vähemusgruppides» ja **Avo Trumm** magistritööd «Poverty – the cost of information».

* 30. jaanuaril toimus **TÜ valitsuse istung.** Päevakorras oli TÜ puhkuse eeskiri, õppeülesande täitmise eeskiri, teaduskondadevahelise arvelduse kord, stipendiumimäärade kinnitamine, TÜ medaliga autasustamine, info kõrghariduse hindamise käigust.

* 30. jaanuaril **tähistas oma 60. juubelit** ülikooli raamatukogu teenekas töötaja ja kauaaegne osakonnajuhataja **Viiu Klement.**

* 31. jaanuaril toimus **ülikoolisisene teabetund.**

* 1. veebruaril **möödus 140 aastat psühhiaatriaprofessor Emil Kraepelini sünnist.**

* 2. veebruaril kaitseb **Anu Nutt** magistritööd «Mode of action of Trichoderma reesei cellulases on cellulose».

* 1.–4. veebruarini korraldab TÜ avaliku halduse ja sotsiaaltöö osakond **Käärikul seminari «Avalik haldus ja tema roll Eesti Ühiskonnas».** Ettekannetega esinevad Tiina Randma, Wolfgang Drechsler, Jaanus Pikani, Marju Lauristin, Uno Veering, Mare Teichmann, Heiki Nestor jt. Seminari lõpupäeval, 4. veebruaril, on kavas luua Avaliku Halduse Ühing, võtta vastu ühingu põhikiri ja valida juhtorganid.

* 7. veebruaril toimub **Õpetatud Eesti Seltsi 1114. koosolek.** Kavas: Aadu Must — «Onomastikast».

* 7. veebruaril toimub **Avatud Eesti Fondi teabetund.**

TÜ NÕUKOGUS

26. JAANUARIL

*** Ülikooli 1996. aasta eelarve ettevalmistamist kommenteeris prorektor prof Toivo Maimets.** Arutati eelarve jagamise põhimõtteid ning tehti hulgaliselt ettepanekuid. Eelarve arutamine jätkub. Lähemalt otsustest ja teistest päevakorrapunktidest järgmises lehes.

*** Emeriitprofessoriks nimetati onkoloogia korraline professor Karl Kull.**

*** Korraliseks professoriks üldajaloos valiti Tallinna Linnaarhiivi juhataja ajalookandidaat Jüri Kivimäe.**

*** Kinnitati arstiteaduskonna põhimäärus ja kliiniku põhikiri.** Arutati ka **täienduskoolituskeskuse põhimäärust.** Selle vaatab õppekomisjon koos nõukogus esitatud ettepanekutega veel kord läbi ning projekt tuleb nõukogusse uuesti arutamisele ja kinnitamisele.

*** Täiendati ülikooli kinnisvarade nimekirja.** Sellesse lisati 14 objekti.

*** Likvideeriti** seoses struktuurimuudatustega arstiteaduskonna **töötervishoiu õppetool** (töö jätkub rahvatervise õppetooli juures).

TÜ VALITSUSES

30. JAANUARIL

Ülikooli valitsuse teisipäevasel istungil võeti vastu Tartu Ülikooli **puhkuse-eeskiri,** mis sätestab ülikoolis töölepingu alusel töötavatele töötajatele puhkuse andmise korra ja tingimused.

Seoses vabariigi valitsuse kehtestatud uue miinumumpalga suurusega otsustas ülikooli valitsus kehtestada ka **stipendiumide uued määrad:** nt igakuise n-ö riikliku stipendiumi määr on doktorantidel 1360 kr, magistrantidel 816 kr, põhiõppe üliõpilastel 544 kr. Residentidel ja internidel vastavalt 1200 ja 900 krooni kuus.

Veel otsustas ülikooli valitsus autasustada pikaajalise ja eeskujuliku töö eest 14 teenekat õppejõudu.

Toetust leidis ka kava asutada koos TAga humanitaar- ja sotsiaalteaduste ajakiri «Trames», mis oleks kummagi teadusasutuse vastavate toimetistesarjade koondiks.

Valitsuse istungist lähemalt järgmises lehes.

Teabetalitus

Tarkvarast ja selle hankimisest

Tarkvara on autorikaitse objekt

Arvutid on meie elu lahutamatuks osaks. Tihtipeale unustatakse, et arvutis kasutatav programm ehk tarkvara on tema loojate intellektuaalne omand ja seega autorikaitse objekt. Koos ostetud tarkvaraga saate te kaasa litsentsilepingu, mis annab teile õiguse oma arvutis seda programmi kasutada ja ka mõned kohustused. Kui installeerite või kopeerite tarkvara oma arvutisse, siis näitate sellega, et olete nõus lepingu tingimustega. Litsentsilepingud on tavaliselt ingliskeelsed ja need jäetakse tihti läbi lugemata. Arvutileht Edit nr 21 toob ära ühe tüüpilise Microsofti litsentsilepingu eestikeelse tõlke. Internetist on seda võimalik lugeda aadressil http://www.teleport.ee/~edit/edit21/arvuti2.html.

Arvutites kasutatava tarkvara võib jaotada kolme liiki:

*** litsentsiga tarkvara e kommertstarkvara;**

*** jaosvara** *(shareware);*

*** priivara** *(freeware).*

Näiteks programmid MS Windows, MS Word, MS Exel, WordPerfect, CorelDraw on kõik sellised, mille kasutamiseks on vaja ametlikku luba ehk litsentsi.

Priivara on tavaliselt entusiastide kirjutatud programmid, mida võib vabalt kasutada. Neid levitatakse peamiselt Interneti kaudu. Ka kommertstarkvara tootvad firmad levitavad osa programme piirvarana, näiteks MS Internet Explorer on võrgust vabalt kättesaadav. Ta eeldab aga, et teil on arvutis ametliku kasutusloaga MS Windows 95. Vaba kasutusõigusega on ka näiteks küljenduspakett TeX. TeX on teaduspublikatsioonide avaldamise üks levinud standard. Osa TeXi lisaprogramme ja fonte on aga tasulised, nagu näiteks eestikeelne süsteem TereTeX.

Jaosvara on üldiselt Internetist vabalt kättesaadav tarkvara, mille eest autor soovib mõningast tasu. See on sümboolne summa, tavaliselt mõnest dollarist kuni mõnekümne dollarini. Koos programmiga on kaasas dokumentatsioonifail, milles on kirjas nn. registreerimistasu. Sageli on *shareware*-programmide juures märge, et nad on haridusasutuste jaoks tasuta. Selliseks näiteks on praegu väga laialt levinud WWW kliendiprogramm Netscape.

Hindadest ja soodusvõimalustest ülikooli jaoks

Veel aasta tagasi tundusid tarkvara hinnad meie jaoks lootusetult kõrged. Nüüd on olukord paljuski muutunud. Hinnad on langenud, lisaks sellele teevad paljud arvutifirmad haridusasutustele suuri soodustusi. Enamikul laiatarbepakettidel on hinnakirjas eraldi *education*–hind. Soovituseks. Kui lähete midagi ostma, siis teatage müüjale, et olete ülikoolist, ja küsige infot soodushindade kohta. Müüjad ise tihtipeale küsima ei hakka, kes te olete ja milleks te tarkvara ostate.

Microsoft pakkus möödunud aastal välja MOLP–lepingu vormi. MOLP ehk Microsoft Open Licence Pack on keskmistele ja suurematele klientidele mõeldud tarkvara ostmise soodusleping. Sellel on **3 alagruppi**: süsteemitarkvara, rakendustarkvara ja serveritarkvara tootegrupp. Tartu Ülikool on sõlminud MOLP–lepingu süsteemi– ja rakendustarkvara osas. See tähendab, et ülikooli iga allasutus saab osta Microsofti toodete litsentse MOLP–hindadega, mis on kommertshindadest umbes 10 korda madalamad. Lisatingimuseks on seejuures, et korraga tellitakse vastavast tooteguppist vähemalt 10 ühikut. Mõned rakendustarkvarapaketid lähevad ostmisel arvesse kahe ühikuna (näiteks MS Office). **Süsteemitarkvara gruppi kuuluvad** näiteks Windows 95 (350 kr), Windows 95 Upgrade from 3.x (190 kr), Windows 3.11 for Workgroups (130 kr), MS DOS 6.22 (80 kr). **Rakendustarkvara gruppi kuuluvad** näiteks MS Office Professional 95 (560 kr), MS Office Standard 95 (470 kr), MS Word 7.0 (190 kr), MS Exel 7.0 (190 kr), Visual FoxPro Standard Edition (220 kr) jne.

Sulgudes märgitud summad on võetud Astrodata jaanuarikuu hinnakirjast. Selgituseks veel, et kui te ostate MOLP–hinnaga litsentsi, siis ei saa te installeerimiskettaid ega käsiraamatuid. Neid võite laenata arvutuskeskusest Liivi 2–311, suurema allüksuse korral on siiski mõistlik osta endale üks täiskomplekt *education*–hindadega. MOLP–leping on hea võimalus nendele, kes tahavad legaliseerida oma arvutis juba kasutatavat litsenseerimata programmikoopiat.

WordPerfect Corp. kohta on kasulik teada, et õppeasutused saavad WP toote ostmisel lisaks veel 7 tasuta litsentsi – st. õiguse kasutada toodet korraga kaheksas arvutis. Sellise soodusteenusega saab osta näiteks head tekstiredaktorit WordPerfect 6.1 for Windows, aga ka MS Office'ga sarnast integreeritud paketti Novell PerfectOffice, milles sisaldub WordPerfect 6.1, tabelarvutusprogramm Quattro Pro 6.0, esitluspakett Presentations 3.0 jt infohaldamis– ja rühmatöö organiseerimise programmid.

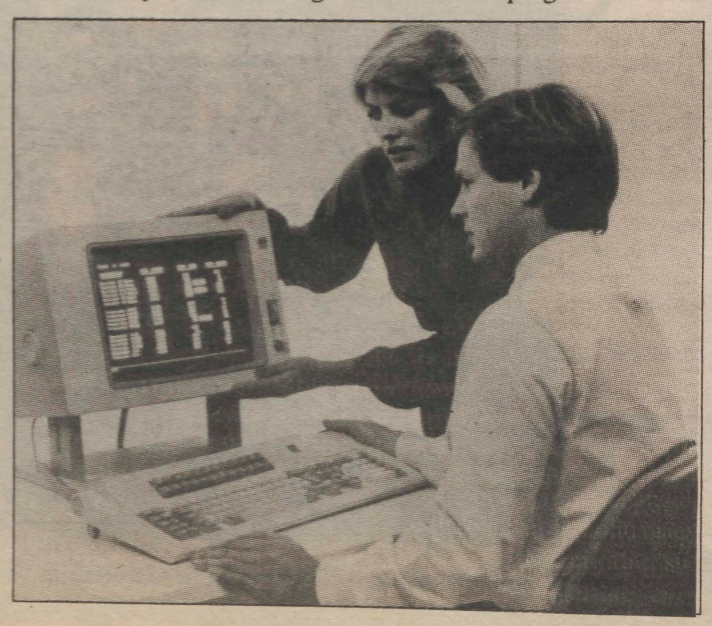

IBM pakkus 1995. aastal välja õppeasutuste projekti, mille raames on võimalik osta tarkvara koolitus– ja uurimistöödeks. Hinnad on väga soodsad. Projekt jätkub ka sel aastal. Pakutavad tooted on näiteks operatsioonisüsteemid OS/2 Warp Connect, PC Dos 7, võrgutarkvara OS/2 Lan Server, andmebaasisüsteemid DB2/2 ja Visualizer Query, programmeerimisvahendid Visual Age, Visual Age C Set++, PL/1, IBM Smalltalk ja Developer Connection. Enamiku toodete hinnad on ainult 300 krooni litsents/pakett arvutile. NB! Teiste toodete tellimiseks tuleb tellida vähemalt üks OS/2 Warp. Projekti registreerimis– ja tellimisplankette võite saada arvutuskeskusest Liivi 2–311, täielik hinnakiri on ka arvutivõrgus aadressil http://www.cs.ut.ee/~tiina/soodus.html.

Lisaks firmade pakutud võimalustele on ülikool aeg–ajalt korraldanud tarkvara ostuks vähempakkumisi. Arvutuskeskus püüab neid ka edaspidi organiseerida.

Kust saada veel infot?

Informatsiooni oma allüksuses juba olemasolevate tarkvaralitsentside kohta saate esmajoones allüksuse juhataja või süsteemiadministraatori käest.

Informaatikaalase info paremaks levitamiseks ülikoolis loodi eelmisel sügisel **tugiisikute võrk,** kelle jaoks pandi tööle **list AK.TOED.** Selle listi kaudu saab operatiivselt anda infot arvutite ja tarkvaraalaste vähempakkumiste, hankekonkursside korraldamise jm kohta. Samuti saab seal arutada ülikoolisiseseid informaatikaalaseid probleeme. Need allüksused, kelle esindajat ei ole veel listi lugejate hulgas, peaksid oma allüksusest leidma tugiisiku ja see isik peaks ennast listi registreerima.

Programmide konkreetseid hindu saab kõige täpsemalt teada arvutifirmadest. Infot saab ka arvutuskeskusest tel **465 476.**

TIINA TAMME,
arvutuskeskuse spetsialist

ARVAMUS

TARTU ÜLIKOOLI PROFESSOR

Põhikirja järgi on asi selge: Professor on oma eriala juhtiv õppejõud, kes korraldab Ülikoolis oma aine (aineterühma) õpetamist ja suunab vastavaid uurimistöid. Professor vastutab oma teaduseriala taseme eest Ülikoolis. Tema peamiseks ülesandeks on korraldada kraadiharidust ja kindlustada akadeemiline järelkasv (§ 105).

Ometi on viimase aasta jooksul tulnud ülikooli nõukogus uue korralise professori valimisel liigagi sageli vaidluse alla küsimus, kes on väärt olema Tartu Ülikooli professor. Vaidlus koondub seejuures kahe põhiküsimuse ümber.

Esiteks, kas eri nõuded professorile kompenseerivad üksteist? See tähendab, kas selleks, et olla oma eriala juhtiv õppejõud, piisab heast ainetundmisest ja lektorioskusest või piisab edukast uurimistööst. Negatiivse poole pealt vaadelduna, kas hea administraatorivõime kompenseerib puudujäägid lektorina ja teadlasena, või kas saab olla oma eriala juhtiv õppejõud ilma kogemuseta juhendada kraaditaotlejaid, suunata uurimisgrupi tegevust. **Teiseks** vaidlusi algatavaks küsimuseks on, milline on see minimaalne teaduspagas, mis võimaldab õppejõul olla oma erialal juhtiv.

Kui esimesele küsimusele vastamiseks lugeda veel kord üle põhikirja § 105, siis paneme tähele, et seal ei esine lauseühendeid valikut võimaldava sidesõna «või» abil. Nagu tudengile võib panna mitterahuldava, kui kolmest eksamiküsimusest jääb üks vastamata, on ka siin puudujääk ühes nõudes vastuolus professoriks saamisega. Tõsi, lähiminevikus tavapäraselt sellist «kompenseerimist» kasutati. Kõike muud kompenseeris mõjusalt osavõtt Suurest Isamaasõjast (muidugi kui püss oli õigetpidi käes). § 105 juures tuleb tähelepanu pöörata ka sellele, et sõnastus on ainsuses: mitte üks juhtivatest teadlastest omal erialal, vaid ultimatiivselt parim. Parim on suhteline mõiste. Kas saame leppida sellega, et meil parim on rahvusvahelises ulatuses tundmatu?

Tegelikult just siit tulenevad vaidlused teise küsimuse ümber. Teaduspagasi mõõtmiseks on kehtestatud kaks nõuet: **rahvusvaheliselt tunnustatud ajakirjades peab olema publikatsioone kolme doktoritöö mahus.** Seda nõuet täpsustab enamikus teaduskondades kehtiv: doktoritööd saab kaitsmisele võtta vaid siis, kui töö tulemused on avaldatud vähemalt kolmes teadusartiklis, mille mainet on aktsepteerinud autoriteetne toimetus ja nõudlikud retsensendid. Siit siis vaidlus: kas 9 mainekat publikatsiooni on palju või kogunisti vähe.

Professor on see, kelle tegevusega määratakse ülikooli tase. Kui professuuri ei moodusta rahvusvaheliselt tunnustatud teadlased, kes on samal ajal kõrgtasemega lektorid, võimekad teadusjuhid ja teaduskaadri kasvatajad, siis jääb ülikooli kiitmine vaid tühja trummi kõminaks. Ka viited ajaloole ei aita. Sellise professuuri saavutamine on meil märksa raskem kui teistes maades. Me ei saa unistadagi USA ülikoolide olust, kust eelvestlusele kutsutakse paarkümmend kandidaati 3—6 korda suuremast soovijate hulgast. Eestikeelse rahvusülikooli põhimõte teeb raskeks kui mitte võimatuks teha valik 4—6 kandidaadist, nagu see on enamasti Euroopa ülikoolides. Praegu ja lähitulevikus on paratamatu, et professor valitakse meil ühekahe, erandjuhul kolme kandidaadi hulgast. Sellises olukorras kindlustavad maineka professuuri kandidaatide suutlikkuse ja potentsiaali põhjalik läbitöötlus ning konkurentsi võimalik suurendamine selle mahasurumise asemel.

(Järgneb)

ATKO VIRU

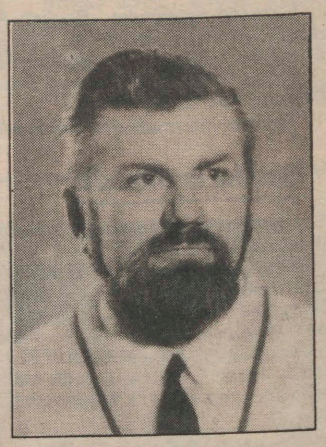

✿ ✿ ✿ ÕNNITLEME! ✿ ✿ ✿

Veebruarikuu juubilare

75

JEVDOKIA BONDAR (19. veebruar 1921) MO keemiahoone koristaja

70

SOFIA GOLOVNEVA (16. veebruar 1926) MO raamatukogu koristaja

ELMAR VASAR (26. veebruar 1926) arstiteaduskonna emeriitprofessor

65

ENDEL JÜRIMÄE (22. veebruar 1931) puhta matemaatika instituudi dotsent

RUBEN MIKSON (17. veebruar 1931) õppe- ja teadustöö arenduskoja lukksepp

MALL SEPP (19. veebruar 1931) kirurgiakliiniku assistent

MILVI TAMM (4. veebruar 1931) MO spordihoone majahoidja

60

ANTS KASK (18. veebruar 1936) komandandi ja valveteenistuse valvur

HEINO KOPPEL (19. veebruar 1936) ehitusjaoskonna lukksepp

EINO-ANDRES LEESIK (3. veebruar 1936) kardioloogia kliiniku assistent

SIRJE-MALL NILSON (12. veebruar 1936) vanemraamatukoguhoidja

LINDA OJASTU (29. veebruar 1936) spordipedagoogika instituudi assistent

PEETER SOMELAR (10. veebruar 1936) ehitusjaoskonna vent. lukksepp

ANTS TUULMETS (7. veebruar 1936) orgaanilise keemia instituudi korr prof, instituudi juh.

55

ENDLA ANNI (24. veebruar 1941) tervishoiu instituudi laborant

ALEKSANDRA LINNAS (26. veebruar 1941) keskkonnafüüsika instituudi vanemlaborant

JÜRI UIBOPUU (23. veebruar 1941) arvutuskeskuse insener

50

JAAN EHASALU (17. veebruar 1946) arvutiteaduse instituudi matem-progr.

ANN KILK (21. veebruar 1946) molekulaar- ja rakubioloogia instituudi vanemteadur

NIKOLAI LAANETU (9. veebruar 1946) zooloogia muuseum, insenerseadistaja

ANU LAANSALU (16. veebruar 1946) klassikalise muinasteaduse muuseumi juhataja kt.

TAMARA SMIRNOVA (9. veebruar 1946) spordibioloogia instituudi dotsent

VARJE SOOTAK (12. veebruar 1946) ajalehe UT toimetaja

VÄINO VASKE (25. veebruar 1946) psühholoogia osakonna vaneminsener

J.Ph. G. Ewers ja I. Tammelo maailma juristide leksikonis

Münchenis asuv kuulus saksa kirjastus C. H. Beck avaldas oma biograafiate sarjas (varem ilmunud teoloogide ja ajaloolaste kohta) maailma juristide leksikoni — «Juristen. Ein biographisches Lexikon. Von der Antike bis zum 20. Jahrhundert. /Hrsg. M. Stolleis. München: C. H. Beck, 1995. 703 S.».

Frankfurdi ülikooli prof Michael Stolleis koostöös maailma teiste kolleegidega koostas seni saksa keeles kõige esindusliku juristide leksikoni. Tartu Ülikooli õppejõududest ja kasvandikest on selles esindatud meie kunagine rektor, õigusajaloolane G. Ewers (1781—1830) ja õigusfilosoofina rahvusvahelise tuntuse omandanud meie *alma mater*'i õigusteaduskonna kasvandik prof Ilmar Tammelo (1917—1982).

Prof Ilmar Tammelo (1917—1982) varaste tööde uustrükk Ungaris

Meie esimese rahvusvahelise tuntusega õigusfilosoofi prof Ilmar Tammelo (1917—1982) 1941. aastal veel Tartu Ülikooli õigusteaduskonna üliõpilasena kirjutatud saksakeelne uurimus «Kritik zu Prof. Kliimann's normativistischer Unterscheidung des Privat- und des Oeffentlichen Rechts» ilmus esmakordselt Ungaris. Prof Csaba Varga toimetatud «Philosphiae Iuris» sarjas ilmunud «Aus dem Nachlass von Julius Moór» (Budapest, 1995. S.63—148). Raamatust leiame ka I. Tammelo kirja J. Moórile Freiburgist 20. 03. 1944 (lk 45—46).

Ungari õpetlane J. Moór kuulus teadlasrühmitusse, mis oli tihedalt seotud prof Hans Kelseni kuulsa koolkonnaga, mille mõju Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas alates 30-ndatest aastatest oli tugev. Tänu C. Varga publikatsioonile Budapestis tuleb Soome TA välisliikme ja Bologna ülikooli audoktori I. Tammelo teaduspublikatsioonide nimistusse lisada veel üks, ja seda kui esimene võõrkeelne publikatsioon. Huvitav on seegi, et antud töö eestikeelne versioon ilmus 1993. aastal «Eesti õigusteaduse allikate» sarja esmaväljaandes «Ilmar Tammelo varased tööd (1939—1943)» (Hamburg, 1993).

Publikatsioonid on huvitavad mitte ainult ühe Tartu Ülikooli kuulsa kasvandiku eluloo, vaid ka *alma mater*'i ajaloo seisukohalt. Saame ju nüüd jälgida, kuidas 1940. aastal Tartus prof A.-T. Kliimanni (1899—1941) juures seminaritööna kirjutatu arenes doktoritööks, mille I. Tammelo kaitses 1944. aastal Marburgi ülikoolis. (Viimast säilitatakse käsikirjana Marburgi ülikooli arhiivis.) Sealt edasi oli tee laia teadusmaailma juba avaram.

J. LEIS

Spordikeskus teatab

Korvpall

Algas registreerimine TÜ meistrivõistlusteks korvpallis. Registreerimine ja info spordikeskuses tööpäevadel kell 9–16. Viimane kuupäev on 14. veebruar.

Võrkpall

Tarmo Kajandi võrkpallitunnid naistele toimuvad kevadsemestril Ujula tn 4 spordihoones E kl 17 ja K kl 16.

Karate

Karate tunnid nii naistele kui ka meestele toimuvad õpetaja Jaanus Sule juhendamisel teisipäeval ja neljapäeval kell 20 Jakobi 5.

Tennis

Algavad tennisekursused algajatele. Info ja registreerimine spordikeskuses. Tunnid toimuvad kaks korda nädalas Ujula 4 spordihoones.

Aeroobika

Tööd alustab uus aeroobika rühm. Tunnid toimuvad kaks korda nädalas esmaspäeval ja kolmapäeval kell 15 Jakobi 5 väikeses saalis. Registreerimine spordikeskuses.

Kergejõustik

Tulemusi 24. jaanuaril toimunud TÜ lahtistelt kergejõustikuvõistlustelt.

Ülikooli spordiklubi liikmetest saavutasid paremaid tulemusi: Sergei Tanaga kolmikhüppes 15.51, Merle Kivimets kaugushüppes 5.23, Marit Savi 50m jooksus 6.5 sekundit. Külalisvõistlejatest näitasid väga head võistlusvormi Ants Kiisa (West–Sport) kuulitõukes 18.88 ja Tallinna Pedagoogilise Ülikooli tudeng Liina Põldots kõrgushüppes tulemusega 1.81.

Uno Sahva võimlemisrühma pallimängu aeg on neljapäeval kell 18 Ujula 4, peale mängu saun.

Pedagoogika osakonna valikkursused kevadsemestril 1996

Esimesed kohtumised:

7. veebruar Ülikooli 16–102 kl 16–18 — British History, Culture & Civilization ...(3 AP). Prof S. Darmody.

16. veebruar Ülikooli 16–102 kl 12–14 — Andragoogika ja nõustamine (2 AP) FLPK 02.010. Lekt K. Indre.

21. veebruar Ülikooli 16–102 kl 12–14 — Kodukasvatus (2 AP) FLPK 01.014. Dots I. Kraav.

21. veebruar Tähe 4–354 kl 14–16 — Meedia ja isiksus (*eesti k)* (2 AP) FLPK 01.028. Dots L. Vassiltšenko

21. veebruar Tähe 4–354 kl 16–18 — Lugemise ja kirjutamise psühholoogia (2 AP) 01.004. Prof J. Mikk.

20. märts Ülikooli 16–102 kl 16–18 — Kodukasvatus, perekond ja kool *(vene k)* (2 AP) FLPK 01.027. Dots L. Vassiltšenko.

18. märts Ülikooli 16–102 kl 10–12 — Murdeea psühholoogia ja pedagoogika (2 AP) FLPK 01.015. Lekt K. Kõiv.

20. märts Ülikooli 16–102 kl 12–14 — Perekonnaõpetus (2 AP) FLPK 01.017. Dots I. Kraav.

22. märts Ülikooli 16–102 kl 8–10 — Teismeliste maailmanägemine (1 AP). FLPK 01. 024. Lekt E. Pilli.

10. aprill Tähe 4–354 kl 16–18 — Efektiivse teksti koostamine (1 AP) FLPK 01.025. Prof J. Mikk.

8. mai Ülikooli 16–102 kl 14–16 — Õpioskuste kujundamine (1 AP) FLPK 01.003. Dots T. Pedastsaar.

Osalemissoovist saab teatada pedagoogika osakonda Ülikooli 16–104, tel 465 155.

EELK TARTU ÜLIKOOLI KOGUDUS teatab:

JUMALATEENISTUSED VEEBRUARIS

toimuvad teisel ja neljandal pühapäeval, 11. ja 25. kuupäeval kell 11.15 Tartu Ülikooli Ajaloomuuseumi rõdusaalis.

LEERITUNNID

algavad teisipäeval, 20. veebruaril kell 19 Roosi tn 1 (TÜ usuteaduskonna üliõpilasmajas).

Registreerimine ja lähem teave tel 432 933.

KOGUDUSE AJUTISE JUHATUSE LIIKME VASTUVÕTUAEG

koguduse liikmeks saamise dokumentide korrastamiseks ja liikmeannetuste tasumiseks veebruarikuus teisipäeviti kell 14—15.30 usuteaduskonna dekanaadis või pühapäeviti enne ja pärast jumalateenistust.

Teabetunnis 31. jaanuaril

Teabetunni juhatas sisse prorektor prof Toivo Maimets, kes puudutas eelarve teemat,

öeldes, et 1996. aasta eelarve ei ole veel valmis. Ministeeriumi poolt teadaantavad summad 1996. aasta peale pole teada, ka seepärast lükkas ülikooli nõukogu reedesel istungil eelarve arutamise edasi. Meil on teada vaid need summad, mis tulevad otse riigieelarvest. (Ülikooli eelarve moodustub kahest osast: esimene osa on riigieelarvelised summad, teine pool tuleb omatulust, st. koolitusteenused, lepinguline teadus– ja arendustegevus jne.) Professor Maimets rõhutas, et omapoole tulusid on vaja kiiresti tõsta. Riigieelarvest saadav raha katab napilt viiendiku ülikooli vajadustest. Eelarveprintsiipe on arutatud palju kordi ning teisipäevases valitsuses tehti otsus haridussummade jagamisest. Mis puudutab teaduskondi, siis nende vahel jagatakse rahad vastavalt tudengite arvule ning eriala kallidusele. Ideaalis peaksid kõik struktuuriüksused juba 1. jaanuaril teada saama, kui palju on neil raha käesolevaks aastaks. Iga-aastane juhtum, et struktuuriüksustel läheb eelarve lõhki, ei tohiks enam korduda. Prof Toivo Maimets ütles, et ülikoolide haridussummad tõusid 18%. Esitati küsimus ülikooli palgapoliitikast, millele prof Maimets vastas, et palgaeeskirja muudetakse ja et 13. veebruariks peaks see olema küps ülikooli valitsusse jõudmiseks. Sellega tegeleb ka ametiühing.

Kavas oli küsimus raamatukogu töötajate palganõudmistest ja kavandatavast streigist,

kuid raamatukogu direktor Peeter Olesk ei saanud haiguse tõttu koosolekule tulla.

Teabetalituse juhataja Toomas Kiho tutvustas uut äsjailmunud ülikooli teatmikku

ning lisas, et selle hind on ülikooli inimestele 22.50 ning väljaspool ülikooli 35.05. Struktuuriüksused, kes soovivad seda endale muretseda, peaksid läbi astuma teabetalitusest ning täitma tellimiskirja.

Personaliosakonna juhataja Leelo Muru

tutvustas eelmisel päeval ülikooli valitsuses vastu võetud puhkuse-eeskirja, mis tõenäoliselt ka 1. veebruarist kehtestatakse. Puhkuse-eeskirja parandamise tingisid näiteks asjaolud, et osa struktuuriüksuste juhte läks suvel puhkusele endale asendajaid määramata, mille tõttu jäid struktuuriüksuste kohustused mõnes osas täitmata. Samuti tekkis segadusi õppetöö algul augusti lõpus, kui selgus, et mõningad õppejõud on puhkusel ja õppetöö ei saanud kohati normaalselt alata. Selliseid juhtumeid on nüüd võimalik ära hoida. Täpselt on ära sõnastatud, mis on puhkus, pikendatud põhipuhkus, lisapuhkus jne. Lisaks on ära toodud puhkuste kestused, samuti täiendava lapsepuhkuse andmine jm.

Teadus- ja arendusosakonna tööst ja tulevikuplaanidest rääkis juhataja Andi Pärn.

Andi Pärn on juhatajana töötanud osakonnas täpselt kuu aega. Erilisi muudatusi struktuuris ja isikkoosseisus selle aja jooksul pole tehtud. Andi Pärn rõhutas, et osakonna põhiülesandeks jääb infovahendaja ja suundade andja roll. Terviklik infosüsteem on ülikoolis veel puudulik, kuid selle kallal töötab infosüsteemide projektijuht Andres Salu. Kevadsemestri jooksul tahaks teadus– ja arendusosakond valmis saada Tartu Ülikooli teaduskorralduse dokumendi. Praegu puudub veel teadusalaste normdokumentide kogum. Osakonna vajadus ja ülesanded lähitulevikus kahtlemata suurenevad. Praegu näiteks puuduvad töötajad grantitalituses.

Kuidas läks Tartu Ülikooli esindusel Soomes haridusmessil Next Step, sellest rääkis õppe- ja üliõpilasosakonna bakalaureuseõppe peaspetsialist Ülle Hendrikson.

Ülle Hendrikson ütles, et uuel õppeaastal on oodata rohkesti uusi välisüliõpilasi. Tundub, et ülikooli maine Soomes on hea ja et meid hinnatakse. Tartu Ülikoolist Soomes teatakse ning meie ülikool on Soomes üks populaarsemaid. Haridusmess toimus Soomes (seekord Kuopios ja Turus) juba seitsmendat korda ning messi eesmärk on pakkuda noortele võimalusi edasiõppimiseks, tööleidmiseks jne. Ühtekokku külastas messi 40 000 inimest. Eesti oli seal väljas kolmandat korda ning Tartu Ülikool esimest. Huvi tunti võrdselt kõikide teaduskondade vastu.

Ülikooli rahvale tutvustas end teabetalituse meenespetsialist Indrek Mustimets.

Ülikooli meenespetsialist tegeleb igat sorti esemete ja meenete ettevalmistamisega, mis puudutavad Tartu Ülikooli propageerimist ja esindamist: postkaardid, brošüürid, pastakad, nõud, st. kõikvõimalikud kingitavad asjad. Indrek Mustimetsa ülesandeks on neid ka levitada üle Eesti ja maailma, reklaamimaks Tartu Ülikooli.

Järgmine teabetund toimub 14. veebruaril kell 15.

Valim filosoofiat

Filosoofia osakond kuulutab kevadsemestriks 1996 **vabalt valitava ainena** välja järgmised loengukursused:

1. Dotsent **Valdar Parve**: Ühiskond ja loodus. 2,5 AP, AA.
2. Lektor **Jüri Tammaru**: Natuurfilosoofiast teadusfilosoofiani. 2,5 AP, AA.
3. Doktorant **Eduard Parhomenko**: Immanuel Kanti «Prolegomena ...» juhatusena «Puhta mõistuse kriitikasse». 2 AP, KA.
4. Lektor **Tõnu Luik**: Friedrich Nietzsche metafüüsiline alusasend: platonismi ümberpööramine (II). Algas sügisel 1995. 2 AP, KA.
5. Professor **Ülo Matjus**: Martin Heideggeri sissejuhatus metafüüsikasse. 2 AP, KA.
6. Dotsent **Valdar Parve**: Bioeetika printsiibid. 2 AP, KA.
7. Professor **Rein Vihalemm**: Loodusteaduse filosoofilised alused. 2 AP, KA.
8. Lektor **Jüri Tammaru**: Determinism filosoofias ja füüsikas. 2 AP, KA.
9. Assistent **Veiko Palge**: Sissejuhatus modaalsesse loogikasse. 2 AP, KA.

Ükski mainitud loengukursus ei alga enne selle semestri 2. õppenädalat. Lähemalt toimumisaegadest ja –kohtadest filosoofia osakonnas Ülikooli 16–208. Palve kuulajail samas eelnevalt registreerida.

ÜLO MATJUS,
Tel 465 314

Info!

Edasijõudnud üliõpilased ja magistrandid!

Eeltestid osavõtuks «English Academic Practices Course» euroteaduskonna juures toimuvad 8., 12., 13. ja 14. veebruaril kell 17 aud 304 Lossi 5/7.

Inglise keeles algab õppetöö 19. veebruaril kl 16 aud 304 Lossi 5/7.

Saksa keele akadeemiliste oskuste kursuse eeltest toimub 13. veebruaril kl 16 aud 304 Lossi 5/7.

Täpsem informatsioon eelnimetatud aegadel kohapeal.

Soome Instituudis

Laupäeval, 3. veebruaril tõlkeseminar Minna Haloneni ja Ilona Trageli juhendamisel.

Reedel, 9. veebruaril kl 15.30 koos Eesti Kirjanduse Seltsiga Kirjanduse Maja saalis (Vanemuise 19) **Soome ja Eesti ajaviitekirjanduse seminar «Kõrge ja madal».** Ettekanded Liisi Huhtalalt, Toomas Liivilt, Aivo Lõhmuselt. Mängufilm «Soita minulle, Helena!», kommenteerib Kirsti Manninen.

Laupäeval, 10. veebruaril kl 12.15 seminar jätkub. Esinevad Kirsti Manninen, Juhan Habicht, Meelik Mallene, Jouko Raivo. Peep Ehasalu intervjueerib kirjanikke Kirsti Mannineni, Jouko Raiviot ja Andrus Kivirähki.

Õpetatud Eesti Seltsi

1114. koosolek toimub **kolmapäeval, 7. veebruaril kell 16.15** Lossi tn 3 aud 217. Kavas: **Aadu Must — «Onomastikast».**

Kursus

Eesti õigekeelsus ja väljendusoskus

Kevadsemestril korraldab eesti keele õppetool taas magistrantidele ja pedagoogilise tsükli üliõpilastele kohustusliku kursuse «Eesti õigekeelsus ja väljendusoskus». Kursuse maht on 2 AP, 48 tundi ja lõpeb arvestusega. Selle jooksul käsitletakse eesti õigekeelsuse, keelekasutuse ja stilistika praktilisi probleeme.

Kursus algab 20. veebruaril, õppejõud Meeli Sedrik. Loengud toimuvad T 16–18 (Tähe 4–053) ja N 16–18 (Tähe 4–234). Eelnevalt palume registreerida eesti keele õppetoolis, ph 124 (tel 465 224).

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 217. Tiraaž 1000.

☎ 465 680

NR. 5 (1829)
REEDE,
9. VEEBRUAR 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

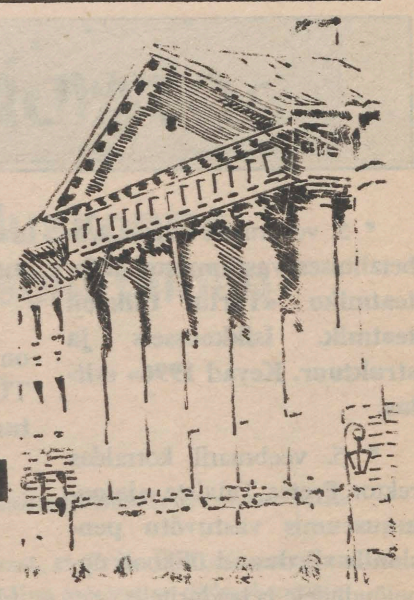

KROONIKA * KROONIKA

SOTSIAAL-TEADUS-KONNA DEKAANI

kandidaadiks esitas psühholoogia osakond psühhofüüsika korralise professori **JÜRI ALLIKU.** Avaliku halduse ja sotsiaaltöö osakond ning ajakirjanduse osakond esitasid sotsiaalpoliitika korralise professori **MARJU LAURISTINI** (praegu dekaani kt). M. Lauristin ei andnud oma nõusolekut kandideerimiseks.

Dekaani valimised toimuvad **15. veebruaril.**

USU-TEADUS-KONNA DEKAAN

prof Kalle Kasemaa on loobunud dekaani ametist ning dekaani kohuseid täidab praegu **Tõnu Lehtsaar.**

FILOSOOFIATEADUS-KONNA DEKAANI KOHUSEID TÄIDAB PROFESSOR JAAN ROSS

Esmaspäevast asus filosoofiateaduskonna dekaani kohuseid täitma prof Jaan Ross (mitmel korral dekaan olnud prof Ago Künnap loobus tervislikel põhjustel).

Jaan Ross on sündinud 1957. aastal, õppinud Tartu V Keskkoolis ja seejärel Tallinna Muusikakeskkoolis. 1975—1980 õppis ta Tallinna Riiklikus Konservatooriumis muusikateaduse erialal. 1988. aastal kaitses Vilniuses kandidaadikraadi (kunstiteaduste kandidaat), 1992. aastal kaitses Turu Åbo Akadeemias doktoriväitekirja psühholoogiast (psühholoogiadoktor).

Jaan Rossi põhiline töökoht on olnud Eesti Keele (varasem Keele ja Kirjanduse) Instituut, viimati teadusdirektorina.

1990—1991 töötas ta Hollandis Eindhoveni Tehnikaülikoolis doktorijärgse stipendiumiga, 1992. aastal andis USA Valitsus talle esimesena Eestis Fulbrighti stipendiumi töötamiseks Ohio Riiklikus Ülikoolis (J.

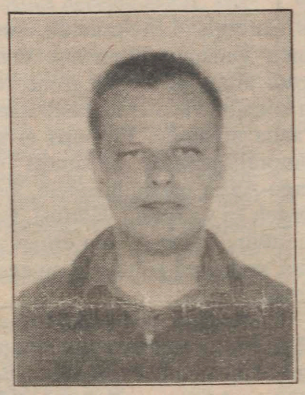

Ross töötas seal koos TÜ audoktori prof Ilse Lehistega). 1994. aasta kevadsemestril õpetas ta Helsingi Ülikooli psühholoogiaosakonnas ülemassistendina. Praegu on prof Jaan Rossil veerand professorikohta Eesti Muusikaakadeemias muusikapsühholoogia alal. 1993. aastal valiti ta ka TÜ sotsiaalteaduskonna psühhofüüsika erakorraliseks professoriks (veerand kohta).

Järg 3. lk.

VISA ESIMENE KULDKAART TARTU ÜLIKOOLILE

Teisipäeval andis Ühispank ajaloomuuseumis rektor prof Peeter Tulvistele üle Eesti esimese VISA Gold maksekaardi. Panga juhatuse liikmed ütlesid pressikonverentsil ja kaardi üleandmisel, et põhjaliku kaalumise järel leiti esimese kuldkaardi väärilise olevat Tartu Ülikool kui usaldusväärne ja kindel hariduse andja. «Investeerimine haridusse on investeerimine tulevikku.» Maailma üldise tava kohaselt antakse VISA kuldkaart ainult usaldusväärseile isikuile. Eriti soodus on see kaart reisidel (kaardi abil võib saada informatsiooni, kehtivad õnnetusjuhtumite ja ravikindlustused ning muud soodustused).

Kuldkaardi omanikule, st. ülikoolile garanteerib pank iga kuu krediidilimiidi 65 000 krooni. Rektor ütles kaarti vastu võttes, et tal on hea meel, et ülikool on oma haridus–, teadus– ja rahaasju nii hästi ajanud, et meid usaldatakse. Ta arvas, et kunagi saab sellestki kaardist ülikooli ajaloo muuseumi väärikas eksponaat.

AVATUD EESTI FONDI ESINDUS ASUB ÜLIKOOLIS

Kolmapäeval andis nõukogu saalis fondi tegevusest põhjaliku ülevaate selle juhtkond ning marksu majas avati esinduse ruum (101). Seni oli fondiga võimalik suhelda raamatukogus Põhja-Ameerika Teabekeskuses.

AEF asutati George Sorosi initsiatiivil 1990. aasta aprillis. Eesmärgiks on olnud toetada Eesti liikumist avatud ühiskonna poole. Olulist toetust on saanud ka TÜ projektid. Hea koostöö on olnud õigusteaduskonna jt. AEFi abil on käivitatud õiguskirjanduse konkurss jm. Märtsi algul selguvad uued toetuse saajad. Kõrghariduse vallas toetab fond uute õppekavade loomist, õppetoolide uuendamist, õppematerjalide väljatöötamist, rahvusvaheliste õppe- ja uurimiskeskuste väljaarendamist. Tartu Ülikool on üks nendest, keda eelistatakse toetada otse Budapestist. Fondi juures on kõrghariduse ekspertgrupp, kes kõrgkoolide taotlused läbi vaatab. Seda juhib TÜ rektor.

AEFi esindust Tartus juhib **Siiri Maimets.** Ta ütles, et esinduse avamine Tartus ei tähenda Lõuna-Eestile raha suurenemist, vaid informatsiooni paremat jagamist ning kontakteerumist. Kui taotleja on raha saanud, suhtleb ta edasi juba programmi koordinaatoriga. Siiri Maimets ise tegeleb meediaprogrammiga.

* * *

Esmaspäeva õhtul korraldas rektor ajaloomuuseumis vastuvõtu pensionile siirdunud töötajaile, keda peeti meeles tänukirja või ülikooli medaliga. Fotograaf Eduard Saki fotole on jäänud Tullio Ilomets, Herbert Lindmäe, Liilia Otsmaa ja Milvi Hirvlaane.

*

ACTA DIURNA

* 5. veebruaril toimus teabetalituses **vastilmunud infoteatmiku «Tartu Ülikooli teatmik. Isikkoosseis ja struktuur. Kevad 1996» esitlus.**

* 5. veebruaril korraldas rektor Peeter Tulviste **ajaloomuuseumis vastuvõtu pensionile siirdunud** ülikooli õppejõududele ja teaduritele.

* 5.–6. veebruarini toimusid füüsikahoones **XXVI Eesti füüsikapäevad.** Eesti Füüsika Seltsi aastapreemia pälvis prof Mart Elango.

* 6. veebruaril andis **Eesti Ühispank esimese VISA GOLD kaardi ülikoolile.**

* 7. veebruaril andis **õigusteaduskond pressikonverentsi** oma päevaprobleemidest.

* 7. veebruaril toimus TÜ nõukogu saalis **Avatud Eesti Fondi infotund.** Avati AEFi Tartu esindus (asub Marksu majas Ülikooli 16–101).

* 7.–8. veebruaril viibis Tartus ja **Tartu Ülikoolis Briti suursaadik Eestis Charles Richard Lucien de Chassiron.** 7. veebruaril kohtus suursaadik rektor prof Peeter Tulvistega, euroteaduskonna esindaja Urmas Varblase ja arsteaduskonna dekaani prof Ants Peetsaluga.

* 7. veebruail toimus **Õpetatud Eesti Seltsi 1114. koosolek.** Kavas oli Aadu Musta ettekanne onomastikast.

* 7. veebruarist – 15. juunini esineb usuteaduskonnas **külalisõppejõud prof dr Michael Heltzer** loengutega Iisraeli ajaloost (4 tundi nädalas), vana–heebrea ja foiniikia raidkirjad (2 tundi nädalas). Info tel 465 300.

* 9. veebruaril kell 11 on rektori kabinetis **Anttila stipendiumi üleandmine arsteaduskonna arstiteaduse eriala V kursuse tudengile Alo Rullile.** Stipendiumi suurus on 4000 krooni.

* 9.–10. veebruaril toimub Kirjanduse Majas kl 10 **seminar ajaviitekirjandusest Soomes ja Eestis.**

* 11. veebruaril kell 11.15 on ajaloomuuseumis **EELK TÜ koguduse jumalateenistus.**

JÄRGMISEL NÄDALAL

* 12. veebruaril kell 18.15 on ph aud 104 **vabade kunstide professori Jüri Arraku esimene loeng.**

* 13. ja 14. veebruaril toimuvad kl 15–20ni Tiigi 78–336 **loengud tööalase suhtlemise psühholoogiast.**

* 14. veebruaril kl 15 toimub nõukogu saalis järjekordne **teabetund.**

* 14.–16. veebruarini **viibivad ülikoolis Soome Üliõpilaskülade Liidu tegevdirektor Kalervo Haverinen ja Turu Üliõpilasküla Fondi direktor Mikko Sedig.**

* 16. veebruaril kl 12–17 toimub Lossi 5/7–304 **seminar «Sotsiaalprobleemide lahendamine vabatahtliku töö kaudu».**

* 17. veebruaril kl 11 on ph aud 102 **IX orientalistikapäev.**

ÜLEJÄRGMISEL NÄDALAL

* 19. veebruaril kell 15 on Jakobi 5–302 **ettekanne ja vestlusring teemal «Noorte osa ja võimalused rahvusvahelises olümpialiikumises».**

* 19. veebruaril viibib prorektor prof Teet Seene **Saaremaal.** Maavalitsuses asub ametisse TÜ esindaja. Toimub ka **Turu Ülikooli täienduskoolituskeskuse seminar.**

* 21. veebruaril algab keemiahoone ringauditooriumis kl 18.15 loengukursus «Maailmapildi ajalugu» (Enn Kasak).

TEABETUNNIS

14. veebruaril kl 15

* Infotehnoloogia rakendamisest — M. Meriste.

* TÜ ja Ida-Viru maavalitsuse koostöölepingust — K. Raik

* Filosoofiateaduskonnast — J. Ross.

* Messidest Teeviit '96 ja Innovaatika '96 — L. Uba.

* Lühiinfo.

Tänu

Rektor õnnitles oma käskkirjas 60. sünnipäeva puhul raamatukogu osakonnajuhatajat **Elve–Viiu Klementit** ja köitjat **Linda Partsi** ning autasustas neid kohusetundliku töö eest TÜ aukirjaga. Sama tähtpäeva puhul pälvisid õnnitluse ja tänu orgaanilise keemia instituudi juhataja prof **Ants Tuulmets** ning vanemraamatukoguhoidja **Sirje–Mall Nilson.**

50. sünnipäeval õnnitles rektor spordibioloogia dotsenti **Tamara Smirnovat** ning avaldas tänu kauaaegse kohusetundliku ja tulemusliku õppe– ning teadustöö eest ülikoolis.

Pikaajalise kohusetundliku töö eest avaldas rektor tänu ehituskorralduse osakonna töötajale **Mall Elbingule.**

40. sünnipäeval õnnitles rektor teadus– ja arendusosakonna peaspetsialisti **Sirje Kahu** ning avaldas talle tänu kauaaegse kohusetundliku töö eest ülikoolis.

ÕIGUS-TEADUSKONNA

pressikonverentsil kolmapäeval tegi teaduskonna juhtkond ülevaate praegusest olukorrast. Ka TÜ õigusteaduskond vajab kaasajal sellist finantseerimist ning töötingimusi, nagu on see mujal maailmas, kus majandus-, arsti- ja õigusteaduse õpetamisse teiste erialadega võrreldes tunduvalt rohkem investeeritakse. Näiteks õigusteaduse korralise professori põhipalk on praegu vaid 3900 krooni. Üheksast valitud korralisest professorist on tööle jäänud vaid neli. Lisaks oma õppe- ja teadustööle tegelevad õppejõud ka seadusloomega. Viimastel aastatel on töökoormus oluliselt suurenenud sellegi tõttu, et vastu on võetud rohkem üliõpilasi. Haridusministrile esitatud kirjas taotleti sihtotstarbeliselt õppejõudude palkadeks 1,5 miljonit krooni, eraldati 1,1 miljonit. Juristide täienduskeskuse nõukogu on pöördunud ka Riigikogu ja Valitsuse poole. Lähemalt käsitleb UT õigusteaduskonna probleeme mõnes järgmises numbris.

Euroopa Liit Dublinist Vladivostokini

Euroopa Liit muutub suurvõimuks maailmas ainult Venemaa liitumisel. Venemaa on meie kontinendi ainus geostrateegiline reserv. Kremli klikiga on koostöö välistatud, tuleb kaasa aidata Vene demokraatia arengule. Euroopa ei suuda oma praeguses demoraliseerunud seisundis pakkuda konkurentsi Kagu-Aasia majandusimele, kuna Aasias hinnatakse kõrgelt ka vaimseid väärtusi. Eestlane on oikumeeniline tüüp, kes saab liita erinevaid kultuure Läänes ja Idas, sest need kultuurid on eestlases eneses juba liitunud.

Ülaltoodud seisukohad sõnastati jaanuari viimasel nädalalõpul Ihaste hotellis toimunud rahvusvahelisel konverentsil ***Forum Balticum 2*** «Otsides Euroopa hinge — Baltikumi ülesanne murdekohal Õhtumaa ja õigeusu vahel». Konverentsi korraldajaks oli AEGEE-Tartu (Euroopa Üliõpilaste Keskliit) koos Konrad Adenaueri Fondi ja Paul Kleinewefersi Fondiga. Konverentsile saatis oma kirjaliku toetusavalduse Eesti Vabariigi president Lennart Meri. Esinejate hulgas olid prof Eenok Haamer, Tartu Teoloogia Akadeemia rektor, ülempreester Vladimir Fjodorof Moskva patriarhaadist, dr Gerd Stricker, Šveitsis ilmuva ajakirja «Usk Teises Maailmas» peatoimetaja. Teiste hulgas osalesid ka haridusminister prof Jaak Aaviksoo, Riigikogu väliskomisjoni esimees Eino Tamm, OSZE Eesti esinduse saadik Grubmayr, Saksamaa LV Eesti saadik Bernd Mützelburg. Vene Föderatsiooni Eesti saatkonda esindas Andrei Jakušev.

AEGEE-Tartu on kujunenud TÜ üliõpilaskonna poliitiliseks tuumikuks, millest on välja kasvanud konverentside sari ***Forum Balticum. Forum Balticum 1*** toimus eelmise aasta juulis teemal «Eesti — sild Euroopa Liidu ja Venemaa vahel?», kus näidati Eesti poliitilist missiooni ühendajana Euroopa ja Venemaa vahel. Eesti peab ühinema ELiga kiiresti, kuid see protsess ei tohi kujuneda Läände põgenemiseks, vaid peab endaga kaasa tooma Venemaa integreerumise Euroopasse.

AEGEE-Tartu korraldab sel aastal Tartus veel kaks rahvusvahelist konverentsi: Paul Kleinewefersi Fondi ja Tartu Ülikooli saksa keele kateedri ühisprojektina toimub sügisel ***Forum Balticum 3*** «Baltisaksa minevik — Eesti tulevik?». ***Forum Balticum 4*** tegeleb taas strateegiliste visioonidega, teemaks on «Impeeriumi idee tänapäeval — Euroopa Liidu laiendamine Idas». Põhiküsimuseks on kas rahvusriik või impeerium?

AEGEE-Tartu

TÜ NÕUKOGUS

26. JAANUARIL

Lisaks eelmises ajalehes toodud lühiülevaatele veidi lähemalt EELARVE arutelust. Prorektor prof Toivo Maimets kommenteeris nõukogule esitatud eelarveprojekti ja selgituskirja.

Ülikooli eelarve moodustub riigieelarvelistest summadest tulenevalt Riigieelarve seadusest ja omatulust. Nii haridus- kui teadussummade jaotuse puhul oli ettepanek jätta see teaduskondade ja teaduskonnaväliste struktuuriüksuste vahel eelmise aasta tasemele. Haridussummade jaotamisel lähtutaks viimase nelja aasta vastuvõtuarvudest ja eriala kalliduse koefitsiendist. Teadussummad jaotataks teaduskondade vahel proportsionaalselt Eesti Teadusfondilt saadud grantide summale. Ülikooli eelarve on 1996. aastaks mõnevõrra suurem kui eelmisel aastal, puudu on aga ikkagi. T. Maimets ütles, et riigieelarveliste vahenditega ei ela ülikool ära ning ka ülikooli sees jaotatavate rahasummadega ei saa keegi rahul olla. Nõukogule esitati haridus- ja teadussummade teaduskondade vahel jaotamise rektoraadi kompromissettepanek, mille oli heaks kiitnud ülikooli valitsus.

Filosoofiateaduskonna dekaan prof Ago Künnap päris, kas ülikoolis on väljaspool teaduskondi selliseid üksusi, kes teevad ülikooli kütte-, valgustuse ja palgaraha eest tööd linnale. Prorektor vastas, et tema haldusalas on ümbervaatamisel arenduskoja ja mõõtelabori tegevus. Juhtkond tegeleb taolise probleemiga edasi.

Sotsiaalteaduskonna dekaan prof Marju Lauristin tegi ettepaneku anda nõukogu liikmetele 1995. aasta koondaruanne, ilma milleta pole võimalik hakata tõsiselt tegelema käesoleva aasta eelarvega. Teaduskonnad esitasid eelarvekomisjonile ja plaanifinantsosakonnale andmed kõikide tulude ja kulude kohta juba eelmise aasta lõpus, samuti 1996. aasta plaanid. Pearaamatupidaja Epp Vengerfeldt ütles, et 1995. aasta finantsaruanne valmib veebruari keskel.

Pärast pikka arutelu pandi kõik ettepanekud hääletusele. Hääletati prof Jüri Tamme ettepaneku poolt eelarve otsustamise edasilükkamise poolt. Läbi läks ka prof Ago Künnapi ettepanek, et nõukogu kohustab rektoraati 1. märtsiks välja selgitama teaduskondadevälise eelarveosa ebaotstarbeka kasutamise juhud ja tagama nende kõrvaldamise. Vahetult seejärel peab rektoraat esitama kokkuhoiusummad ümberjagamiseks nõukogule. Selgunud kokkuhoiusummade tegelik vabanemine tuleb rektoraadil tagada 1. juuliks.

Otsustati:

1. Piirduda istungil eelarve põhimõtete arutamisega ja lükata otsustamine edasi, kuni on teada ülikooli 1996. aasta absoluutarvud;

2. TÜ nõukogu kohustab TÜ rektoraati 1. märtsiks välja selgitama teaduskondadevälise eelarveosa ebaotstarbeka kasutamise juhud ja tagama nende kõrvaldamise. Vahetult seejärel peab TÜ rektoraat esitama kokkuhoiusummad ümberjagamiseks TÜ nõukogule. Selgunud kokkuhoiusummade tegelik vabanemine tuleb TÜ rektoraadil tagada 1. juuliks.

ARVAMUS

TARTU ÜLIKOOLI PROFESSOR

(Algus eelmises UTs)

KONKURENTSI MAHASURUMISE

levinud teeks on hierarhiliste mikrosüsteemide kujunemine õppetooli või instituudi piires: iga meeskonnaliige teab oma positsiooni väljakujunenud hierarhias, teab, et ta saab tõusta üksnes üle nii ja nii mitme «laiba». Alles hiljuti tõestas professor Rein Taagepera kirjutis sellise olukorra kahjulikkust ülikooli «tervisele». Selle asemel peaks olema teaduskonna juhtkonna mure, et Tartu Ülikooli professori kohale kandideeriksid kõik tasemele küündivad teadlased-õppejõud Eestis. Eks siin sega Tallinna maagiline mõju: kes juba kord on Tallinnas kanna kinnitanud, see vastab Tartu kutsele: mina (või minu naine) ei taha linnast ära tulla. Lahendust lubab ülikooli professuuri maine tõus, kuid nagu näeme, oleme jõudnud nokk-saba kinni-lahti mänguni. Ka palgal on oma tähtsus. Väiksema palga ignoreerimine tõstatab küsimuse: kas tegemist on viletsa läbilöögijõuga või hoopiski aatemehega (-naisega).

Nii meie ülikoolis kui ka kõikjal mujal moodustatakse professorite kandidaatide analüüsimiseks ja ettepanekute tegemiseks komisjonid. Enamik (kuid mitte kõik) komisjonide arvamusi on küllaltki üheülbalised: kõik on kõige paremas korras. Levinud eripärasus on vaid kandidaadi mittevastavuse selgitamine mõnele nõudele koos õigustusega, et vastava nõude eiramine ei riku asja. Võib-olla segab sisulist analüüsi konfidentsiaalsuse puudumine, aga võib-olla hoopiski mitteküllaldane vastutustunne. Kolmekümnendatel aastatel praktiseeriti meie ülikoolis professori kandidaatide tegevust analüüsivate retsensioonide avaldamist ülikooli toimetistes. Mõnel juhul ulatusid need 15—25 trükitud leheküljeni ja olid teadusliku ülevaateartikli väärilised. Sellega kaotati küll konfidentsiaalsus, kuid seevastu astus retsensent ristiisa positsioonile — tema andis õnnistuse (kui andis) ja võttis endale ka vastutuse hilisema suhtes.

Hinnangu andmisel tuleks selgepiiriliselt eristada teaduspagasit ja sellest tulenevat teaduspotentsiaali, asjatundlikkust ja lektorioskust, võimet olla teadusjuht ja kasvatada teaduskaadrit. Pole vaja lisada, et potentsiaali ja võime üle saab otsustada mitte heasoovlikult tulevikku projekteerides, vaid seni tehtut ja näidatut analüüsides.

* * *

TULEME TAGASI TOLLE 9 PUBLIKATSIOONI NÕUDE JUURDE

On loomulik, et tõsise teadustöö tulemusena laekub iga aasta materjal, mis on küllaldane avaldamiseks vähemalt ühe korraliku teadusartiklina. Kui teadustööd pole, pole ka artikleid. Ajapikku võib muutuda artiklite autorlus. Kui noorematel on ainu- või põhiautoriks (enamasti esimene autor) olemine tavapärane, siis teadusmeeskonna juhtimisele asudes suureneb kaasautorlus ja nimi nihkub tahapoole, tihtipeale viimaseks. Siit pähkel retsensentidele puremiseks: kas meeskonna juht lisas oma nime jõupositsioonilt või kajastas see tõepoolest tema vahetut panust. Kui viimane osutub õigeks, siis saadakse siit argument, hindamaks potentsiaali meeskonna juhtimiseks. Selle lõigu summeerimine viib järeldusele, et 9 publikatsiooni nõue on miinimum, mitte aga õigustamatu norimine.

Kostab hääli: nendel ja nendel põhjustel jäädi viimasel ajal teadustööst kõrvale või polnud võimalik publitseerida. Neil juhtudel tuleb tõsisele vaagimisele võtta, kas kandidaat pole mitte minetanud võimet teadustööks ning koos sellega ka olema nüüdisteadust edasiviijaks ja teaduskaadri kasvatajaks.

TEADUSTÖÖ

võib olla mitmesuguse tasemega, alates sellest, mida kvalifitseeritult jamaks nimetatakse, kuni selleni, mille puhul saab rääkida avastusest. Rahvusvahelises ulatuses selekteerub eriti silmapaistev panus prominentsete teaduspreemiate ja aunimetuste andmise kaudu. Sinna aga viib argipäevade vaev ja seda kajastavad teadusartiklid. Nende ilmumine mainekates ajakirjades tähendab tööle sisulist hinnangut, sest ajakirja taseme määrab toimetuse nõudlikkus. Sugugi pole õigustamata nõue, et arvesse tulevad publikatsioonid autoriteetsetes väljaannetes. Tihtipeale kasutatakse siin vale määrangut. Räägitakse eelretsenseerimisega väljaannetest. Sellised on aga kõik rahvusvahelised ja ka osa lokaalsetest väljaannetest. Põhiline pole mitte retsenseerimise fakt, vaid retsensentide nõudlikkus. Ranged retsensendid võimaldavad ajakirjadel autoriteedi saavutada. Viimane kajastub avaldatu refereerimises hilisemates publikatsioonides, tsiteerimisindeksis, mis omakorda võimaldab koostada teadusajakirjade pingeread. Need pingeread tulevad arvesse rahvusvaheliste teadusinfo süsteemide ja väljaannete tegevuses: info edastamiseks valitakse eelkõige autoriteetsetes väljaannetes ilmunut. Seega tuleks eelretsenseerimise asemel rääkida rahvusvaheliselt refereeritavatest väljaannetest.

Sageli räägitakse vajadusest tõsta

TARTU ÜLIKOOLI TOIMETISTE

mainet. Seda nõuet võib mõista. Kuid mõelgem järgmistele asjaoludele. Ülikooli toimetiste maine tõstmine laialdaselt tsiteeritavaks, mis on eelduseks, et neid hakatakse arvestama rahvusvahelistes teadusinfokeskustes, pole kergesti ega ruttu saavutatav. Vastuolu tekib siin selles, et teadusinfosüsteem on välja kujunenud ja äärmiselt mahukas, mistõttu isegi sinna sissesaamine ei pane veel enamikku teadlastest meie toimetisi lugema. Seega on väärt tööd teinud teadlasele avaldamine Tartu Ülikooli Toimetistes teatavaks õnnetuseks võrreldes tähelepanuga, mida oleks väärinud töö avaldamine rahvusvahelises ajakirjas.

Esitatud arutlusele vastandub väide: lihtne matemaatika näitab, et mitte kõik tööd ei mahu rahvusvahelistesse ajakirjadesse. Jah, kuid sinna mahuvad head tööd. Miks aga teha halbu töid! Selles ongi mõte arvestada avaldamist nõudlikes ajakirjades. Tõsi, materiaalsed probleemid määravad metoodilise taseme ja seega ka töö konkurentsivõime. Kuid kui autor suudab hinnata oma töö tegelikku taset ja samal ajal tunneb oma ala ajakirjade olu, suudab ta tipptasemelt veidi madalamale laskudes sobiva ajakirja leida, mis ikkagi on küllalt mainekas ja kuulub rahvusvaheliselt refereeritavate hulka. Lõppude lõpuks, väärt töö planeerimine on aluseks grandi saamisele ja seega uurimuse (osaliseks) materiaalseks kindlustamiseks.

Ülikooli toimetiste puhul eksisteerib oht muutuda omas rasvas praadimiseks. Mõeldud on, et retsensentide nõudlikkus sõltub olupoliitikast ja nihkub rahvusvahelisega võrreldes tublisti madalamale. Võib-olla, et hinnaalandus on isegi sobiv, kasutamaks toimetisi katsepolügoonina noortele teadusse pürgijatele. Sel juhul tuleks rangeks jääda teadustöö elementaarnõuete suhtes, kuid järele võib anda töö üldise kvaliteedi ja teadusväärtuse poolest.

Eesti rahvuse ja keele-kirjandusega piirduvatel teadusaladel on ülikooli toimetistel teine maine. Siin peavad nad olema teadusväljaandeks number 1. Kuid ikkagi: 1) tööde metodoloogilisel vaagimisel peab säilima rahvusvaheline prisma, 2) ka meie rahvusteadus tuleb väärt publikatsioonide kaudu maailma teaduskirjandusse viia.

KAS MAINEKAID TEADUSARTIKLEID SAAB MILLEGAGI ASENDADA?

Seda saab asendada üksnes teaduslik monograafia, eriti kui see on ilmunud rahvusvaheliselt tuntud teaduskirjanduse kaudu! Õpik või õppevahendite seeria pakub ainet hinnangu andmises õppejõu asjatundlikkusele ja aktiivsusele, kuid kui sellega asendame teadustöö, siis osutub reaalseks järeldus, et õppejõud on teaduse arendamisest võõrdunud. Õppejõu teadmiste rakendused vajavad igal üksikjuhul sisemist analüüsi: kui palju on seal teadust ja milline on tulemus. See peab olema määravam kui ajakulu.

Üks mahukas töö võib olla kahekolme väiksema publikatsiooni vääriline. Kuid mitte iga publikatsioon ei anna automaatselt punkti. Kui tegemist on kollektiivse tööga, võib professorikandidaadi panus olla analüüside tegemine, mis moodustas kogu materjalist vaid 10—15%. Otsused peavad tulema komisjonilt, kes sisuliselt analüüsib iga publikatsiooni.

Teadlasi saab hinnata veel tsiteerimisindeksi, teadusgrantide saamise ning mainekate konverentside programmettekannete kutsete põhjal (*invited lecturer*). Vaevalt et siit leiame paremaid kriteeriume, kuigi ka kõike seda tuleks arvestada.

Retsensentidele ja komisjonile on kõvaks pähkliks õppejõu maine, asjatundlikkuse ja lektorioskuse hindamine. Igal juhul ei tohiks aga siis üle libiseda üldsõnalise hinnanguga: «võimekas ja asjatundlik lektor». Kriteeriumina saab siin arvestada kutseid külalislektoriks, kuid samuti palju muud. Lihtsam on hinnata meeskonnatöö juhtimist ja teaduskraadide taotlejate juhendamist. Vastava kogemuse puudumine loob tõsise kahtluse, kas taotleja suudab professorina midagi ära teha.

PROFESSORITE HULGAS ON MANTLIHOIDJATE GRUPP

Erinevalt mantlikandjatest nõutavad nad endale kõrget tunnustust, ise aga on minetanud selle, mis neist professori tegi. Neile meeldib võtta sõna pikalt ja targutavalt. Rahuldust pakub teiste mahategemine kas avalikus retsensioonis või kuluaarivestluses. Ise on nad teadustööst võõrdunud. Nad koguni kardavad seda, sest siis ähvardab ebaõnnestumise risk, mis võib mantlit määrida. Üldse väldivad nad kõike, mis annab neile endile hinnangu. Nad on uhked oma lektorivõimele, kuigi nende loengud on vana ja tuntu korrutamine, vaesed uudsetest faktidest, sest ka uue teadusinfo saamiseks ei näe nad vaeva. Nad hoiduvad noorteadlaste kasvatamisest ja hoiavad kolleege suure tähelepanu all — äkki keegi ohustab mantlit. Nad on kas enneaegselt väsinud või saavutanud oma ebakompetentsuse taseme, pidades silmas Peteri printsiipi.

Kogu ülaltoodu oli kirja pandud soovist, et Tartu Ülikooli professuuri moodustaksid tegevustahtelised mantlikandjad, et mantlihoidjad oleksid harulduseks.

Kuid mis teha, kui professori koht on olemas, kuid vääriline kandidaat puudub. Pigem anda õppetool dotsendi hoida või panna ajutiselt ametisse erakorraline professor. Mingil juhul aga ei tohiks korralise professori ametit devalveerida.

ATKO VIRU

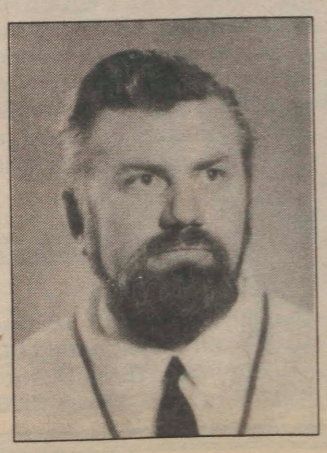

KROONIKA

Filosoofiateaduskonna dekaani kohuseid täidab Jaan Ross

Algus 1. lk.

***

*** Filosoofiateaduskonna dekaaniks kutsus Teid rektor. Miks nõustusite?**

Võtsin selle koha vastu sellepärast, et Tartu Ülikooli areng on jätnud viimastel aastatel hea mulje. Minu meelest on ülikool tegutsenud väga dünaamiliselt ja jõuliselt tänapäeva muutlikes sotsiaalmajanduslikes tingimustes ja kui mulle tehti ettepanek dekaaniks asuda, siis pidasin seda enesele tunnustuseks.

*** Filosoofiateaduskond on suur, praegu Te tutvute alles sellega. Kas söandate ka midagi lähemalt oma kavatsustest öelda?**

Konkreetselt kindlasti veel mitte. Kõige tõsisem küsimus selle teaduskonna ees on **humanitaarteaduste staatus ja identiteet Eestis.** Tuleks tagada niipalju kui võimalik, et humanitaarteadused ei saaks meie veel muutuvates oludes palju kannatada.

Tänapäeva Eesti teaduspoliitikas võib täheldada humanitaarteadustesse suhtumises kaht äärmust. Esimest võiks nimetada isoleerituseks. Selle hoiaku juured on tegelikult totalitaarses ühiskonnas, kust me tuleme. Humanitaarteadustele omased hoiakud on mulle selles ühiskonnas väga tuttavad, kuna kirjutasin oma kandidaadiväitekirja Moskva Konservatooriumis. Muusikateadus oli seal väga suletud süsteem. Kuna ma olen kolm aastat aidanud juhtida Eesti Keele Instituuti, siis võin öelda, et teatud separatistlik hoiak on täheldatav ka Eesti humanitaarteadustes. Küsimus on selles, kas teadusi, mille objekt on väga tihedalt seotud Eestiga, mille objekt on Eesti–spetsiifiline, kas neid teadusi tuleb harrastada kitsalt Eesti ühiskonnas või on neid teadusi võimalik «müüa» ka laiemalt, näiteks võõrkeelsetesse ajakirjadesse. Olen veendunud, et humanitaarteadlased peaksid töötama nii Eestisse sisse kui Eestist välja, seega kirjutama nii eesti kui teistes keeltes.

Teise äärmusena arvatakse, et humanitaarteadused saavad ja peavad eksisteerima teiste teadustega täiesti võrdsetes tingimustes. Võidakse öelda, et nende šansid hankida raha uurimistööks näiteks Euroopa Liidu struktuuride kaudu on niisama suured kui loodusteadlaste omad. Tooksin ühe sellise näite. Soome ülikoolides tegeleb soome keele uurimisega vist kaheksa osakonda, Eestis eesti keele uurimisega kolm asutust. Maailmas täheldatav huvi eesti ja soome keele vastu on suhteliselt sama suur. Eesti keele uurituse tase on soome keelega võrreldes seega halvemas seisus, sellega tegeleb vähem teadlasi ja selleks otstarbeks eraldatakse vähem raha. Eesti keele struktuur, komplekssus ei ole aga kindlasti väiksem. Kui Eesti riik tahab olla rahvusriik ja Tartu Ülikool rahvusülikool, siis oleks ilmselt mõistlik sellist disproportsiooni arvestada.

Arvan, et ühiskonna suhtumises rahvusteadustesse on kõige parem paralleele tõmmata sellise kauge riigiga nagu Iisrael. Miks? Esiteks seepärast, et riikide suurus on võrreldav. Teiseks aspektiks on kakskeelsus. Nagu Eesti ühiskond on lõhestatud eesti ja vene kogukonna vahel, on Iisrael lõhestatud araabia ja juudi kogukonna vahel. Ka sotsiaalmajanduslikud protsessid on sarnased, samuti poliitiline ebastabiilsus.

*** Kindlasti huvitab ülikooli inimesi, eriti muidugi filosoofiateaduskonna töötajaid, kas Teil on kavas teaduskonda tagasi väiksemaks muuta.**

Ma ei saa praegu vastata «ei» ega «jaa», sest arutasin seda oma teisel tööpäeval prorektor Toivo Maimetsaga. Mingile vastusele me ei saanudki veel jõuda. Kõigepealt tahaksin tutvuda teaduskonnas võtmepositsioonidel asuvate isikute seisukohtadega.

*** Olete rektori käskkirjaga kinnitatud dekaani kohusetäitjaks kaheks kuuks. Seejärel kuulutatakse välja dekaani valimised. Kas kandideerite?**

Oma teisel tööpäeval on end raske lubadustega siduda. Enne pean kõigega põhjalikult tutvuma.

Küsis VARJE SOOTAK

REISIMA!

Tartu Ülikoolist on saanud üks meie suuremaid püsikliente. Seoses sellega on reisibüroo E–TOUR otsustanud anda TÜ kõigi allüksuste töötajatele hinnasoodustuse.

Hinnasoodustus on 5% ja see hõlmab:

E-TOUR
REISIBÜROO

* lennupileteid,
* laevapileteid,
* hotellimajutust,
* viisateenust,
* reisikindlustust,
* väliskülaliste vastuvõttu.

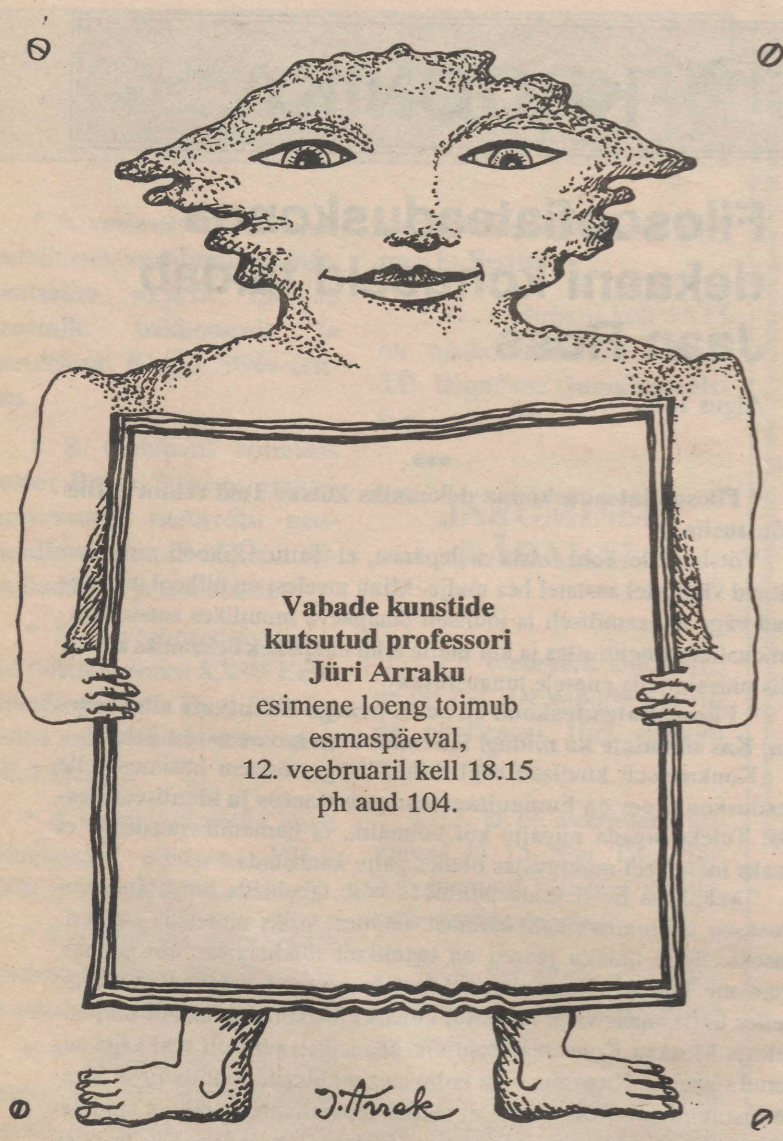

Teabetalituse meenete hinnad

TÜ Valitsuse 30. jaanuari otsusega kinnitati teabetalituse poolt müüdavatele ülikooli meenetele järgmised omahinnad ja juurdehindluse protsendid müügiks ülikoolist väljapoole:

Toode	Omahind	Juurdehindluse %
kruus	18.–	25
pastapliiats	27.–	6
	12.40	25
T–särk	49.–	29.69
õllekann	26.–	6
pliiatsikarp	6.35	10.2
	5.70	6
kilekaaned «Duraclip»	13.50	11.11
kilekaaned	2.65	13.2
postkaart	2.–	25
plakat	12.70	6
Isikkoosseis ja struktuur 1996	22.50	32

Raamatu «Isikkoosseis ja struktuur. Kevad 1996» müügist saadud summadest arvatakse 20% ülikooli üldkuludesse, muude kaupade müügist 5%.

INFO! INFO! INFO!

Loeng

«Tööalase suhtlemise psühholoogia»

Ootame kõiki huvilisi «Tööalase suhtlemise psühholoogia» loengutele Tiigi 78 aud 336 teisipäeval, 13. veebruaril kl 15–20 ja neljapäeval, 15. veebruaril kl 15–20.

Lektorid on psühholoogia eriala üliõpilased.

Maailmapildi ajalugu

Loengud algavad kolmapäeval, 21. veebruaril kell 18.15 keemiahoone ringauditooriumis, kestavad kord nädalas mai lõpuni ja lõpevad eksamiga (2 AP).

Kursus on eelkõige mõeldud humanitaaridele, kuid oodatud on ka teiste suundade üliõpilased. Eeltingimusteks on korralik keskharidus ja mõtlev pea.

Loengutes antakse ülevaade maailmapildi mõistest ja selle kujunemisest antiikajast käesajani, kusjuures põhirõhk on kosmoloogia, astronoomia ja astroloogia ajalool ning kosmoloogia ja kultuuri vastasmõjudel. Suurt rõhku pannakse mõjukate loovisiksuste arusaamisele tõest ja teadmisest, nende tegevuse motivatsioonist ja maailmanägemusest. Käsitletakse ka teaduslikkuse ning tõe mõiste arengut.

Tähtkujude ja tähtede nimede ajaloole lisandub ka tähistaeva tundmaõppimise praktikum.

Kursust viib läbi TÜ semiootika osakonna külalislektor **Enn Kasak.**

Seminar

«Kõrge ja madal»

Ajaviitekirjandus Soomes ja Eestis

Tartus Kirjanduse Majas (Vanemuise 19) **9.–10. veebruarini.**

Reede, 9. veebruar

15.30 Avasõnad – Peep Ehasalu

15.45 Sissejuhatus ajaviitekirjanduse ajalukku, Soome ajaviitekirjanduse ajalugu – Liisi Huhtala

17.45 Eesti ajaviitekirjanduse ajalugu – Toomas Liiv

18.45 Ulmeraamat – ajaviide või kirjandus – Aivo Lõhmus

19.30 Mängufilm *Soita minulle, Helena!* – Naiste ajaviitekirjandusest, kommenteerib Kirsti Manninen

Laupäev, 10. veebruar

12.15 Soome ajaviitekirjandus tänapäeval – Kirsti Manninen

13.00 Eesti ajaviitekirjandus tänapäeval – Juhan Habicht

14.30 Koomiks – Meelik Mallene

15.00 Põnevus– ja õuduskirjandus kinolinal – Jouko Raivio

15.30 Intervjuu kirjanikega: Kirsti Manninen, Jouko Raivio, Andrus Kivirähk

16.15 Paneel: Jaanus Adamson, Liisi Huhtala, Andrus Kivirähk, Toomas Liiv, Aivo Lõhmus, Kirsti Manninen, Jouko Raivio.

Soome esinejate ettekanded soome keeles, teesid saadaval kohapeal eesti keeles. Paneel eesti ja soome keeles.

Korraldavad: Soome Instituut ja Eesti Kirjanduse Selts.

Sotsiaalprobleemide lahendamine vabatahtliku töö kaudu

Reedel, 16. veebruaril kell 12–17 Lossi 5/7 ruumis 304 toimuva seminari päevakava:

kl 12 Avasõna sotsiaalteaduskonna dekaanilt **Marju Lauristinilt.**

12.15 Mitteriiklikud organisatsioonid – kas riigist sõltumatud? TÜ avaliku halduse lektor **Tiina Randma.**

13.15 Vabatahtlikud väljaspool formaalseid organisatsioone — TÜ sotsiaaltöö lektor **Ann Seilenthal.**

14.30 Avahoolduse teenuste planeerimine nn. Kenti projekt Tallinnas — Tallinna sotsiaal– ja tervishoiuameti juhataja asetäitja **Kalev Karu.**

15.30 diskussioon: vabatahtlike asend Eesti sotsiaalpoliitika elluviimisel. Diskussiooni juhib TÜ sotsiaaltöö dotsent **Henn Mikkin.**

IX orientalistikapäev

Eesti Akadeemiline Orientalistikaselts teatab, et IX orientalistikapäev toimub laupäeval, 17. veebruaril kl 11 ph aud 102.

EAO liikmete ettekanded hõlmavad teemasid vanaperuu usunditest, tiibeti budaismist, vanahiina ja vanaindia filosoofiast, väekunstidest, sõjanduseetikast jms.

Kuulama on oodatud kõik huvilised.

Orientalistikapäeval saab osta idamaade–alast kirjandust.

Noorte teema rahvusvahelises olümpialiikumises

Esmaspäeval, 19. veebruaril kell 15 toimub Jakobi 5 aud 302 ettekanne ja vestlusring teemal **«Noorte osa ja võimalused rahvusvahelises olümpialiikumises».**

Ettekande esitavad R. Remmelkoor ja M. Kull.

Muu

Professionaalse esitlustehnika esitlus

14. veebruaril esitleb AS VAPSIK koos maaletoojaga Saksa firma **MEDIUM professionaalset esitlustehnikat** koolituse, nõupidamiste ja konverentside korraldamiseks.

MEDIUM on Euroopa juhtivamaid grafoprojektorite tootjaid. Lisaks laia valikuga grafoprojektoritele pakub **MEDIUM** LCD–paneele (seade arvutikuva ja/või videopildi edastamiseks läbi grafoprojektori), erinevaid video–, data– ja diaprojektoreid ning hulgaliselt erinevaid lisa– ja abiseadmeid.

Esitluse ajal on võimalik tutvuda ka kontoritehnika väljapanekuga.

Esitlus toimub 14. veebruaril kell 10 Vallikraavi 2 ERA Panga hoone konverentsiruumis 8. korrusel.

Täpsem info ja eelregitreerimine: tööpäeviti tel (27) 425 092: Raivo Kask/René Rehtsalu.

AS VAPSIK, Betooni 9, Tartu. Tel (27) 425 092; faks (27) 425 178.

Edasijõudnud üliõpilased ja magistrandid!

Eeltestid osavõtuks «English Academic Practices Course» euroteaduskonna juures toimuvad 8., 12., 13. ja 14. veebruaril kell 17 aud 304 Lossi 5/7.

Inglise keeles algab õppetöö 19. veebruaril kell 16 aud 304 Lossi 5/7.

Saksa keele akadeemiliste oskuste kursuse eeltest toimub 12. veebruaril kell 16 aud 304 Lossi 5/7. Täpsem informatsioon eelnimetatud aegadel kohapeal.

Spordiklubi teatab

Saalihoki

3.–4. veebruarini toimus Jõgeval järjekordne etapp saalihokis. Ülikooli spordiklubi oli järjekordselt võidukas. Alistati Avinurme (4:2), Mustvee Bändipoisid (6:1) ja Trummi spordiklubi (5:1). Hetkel ollakse täiseduga (10st mängust 10 võitu) Eesti meistrivõistluste liider.

Meistrivõistluste järgmine etapp toimub Tallinnas 24.–25. veebruarini.

MATI LILLIALLIK,
spordiklubi juhataja

Kergejõustik

3. veebruaril toimusid TÜ kergejõustikuhallis Eesti noorsoo talvised meistrivõistlused kergejõustikus. Osales 23 Eesti Kergejõustikuliidus registreeritud klubi võistkonda. Võistkondlikult sai veenva esikoha TÜ spordiklubi. Kõik 23 meie kergejõustiklast, kes võistlesid jälle üle mitme aasta spordiklubi nime all, andsid suure panuse võistkonna võidu heaks. Eesti noorsoo meistriteks tulid kehakultuuriteaduskonna tudengid MERLE KIVIMETS kaugushüppes (5.41) ja MARGUS JURKATAMM 50 m jooksus (5.97). Pronksmedalid võitsid 50 m jooksus Merle Kivimets ja Mait Lind.

Nüüd ootavad meie kergejõustiklasi ees Eesti talvised klubide karikavõistlused (11. veebruar) Tallinnas vastvalminud uues kergejõustikuhallis.

Sulgpall

Tallinnas peetud Eesti meistrivõistlustel sulgpallis tuli meestest ülekaalukalt Eesti meistriks kehakultuuriteaduskonna tudeng HEIKI SORGE. Segapaarismängus saavutasid Sorge ja norra filoloog PIRET KÄRT teise koha, kaotades finaalis ülikooli vilistlastele Einar Veedele — Mare Pedanikule. Meespaarismängus saavutas Sorge koos Säku sulgpalluri Meelis Maistega samuti teise koha. Meeldiva üllatuse valmistasid Tanel Kaart (matemaatikateaduskonna magistrant) ja õigusteaduskonna lõpetanud Jaanus Ots, kes saavutasid meespaarismängus kolmanda koha.

Meie sulgpallurite järgmine oluline etteaste on Prahas peetavatel meeskondlikel maailmameistrivõistlustel, kus Eesti koondise liidriks on Heiki Sorge.

Korvpall

Jätkub registreerimine Tartu Ülikooli korvpalli meistrivõistlusteks, mis toimuvad veebruarist märtsini. Eelregistreerimine toimub spordikeskuses ja lõpeb 14. veebruaril kell 16, kui Ujula t. 4 spordihoones aud 204 toimub võistlussüsteemi tutvustamine ja loosimine.

Kursused

«Kaunis rüht igapäevaellu!» Kursustel õpitakse vaatlema, analüüsima ja hindama oma kehahoidu ning soovitakse hea kehahoiu kujundamiseks profülaktilise iseloomuga harjutusi.

Juhendaja K. Hermlin. Tunnid toimuvad kaks korda nädalas Lai tn 37 asuvas võimlas T ja K kell 16.30.

Spordikeskusest on võimalik saada brošüüri «Sport igaühele, kevad 1996».

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 260. Tiraaž 1000.

☎ 465 680

NR. 6 (1830)
REEDE,
16. VEEBRUAR 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

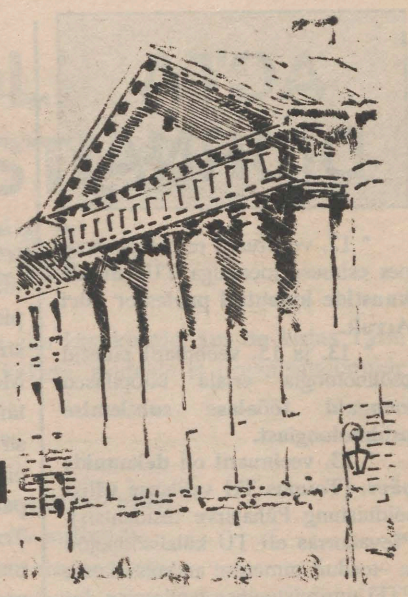

Eesti Vabariigi 78. aastapäeva aktus

Reedel, 23. veebruaril kell 12 toimub aulas Tartu linna ja maakonna ning ülikooli ja põllumajandusakadeemia ühisaktus.

ÜLIKOOLI PÄEV IDA-VIRUMAAL

Kolmapäeval Ida-Virumaal toimuval Tartu Ülikooli päeval on kavas mitu üritust. Maavalitsuses toimub kohtumine omavalitsusjuhtidega. Kõne all on koostööleping ülikooliga, õppimisvõimalused avatud ülikoolis, magistri- ning doktoriõpe ja täienduskoolitus (õigusteadus, majandus, õpetajate täiendus). Dotsent Jüri Kõrelt on loeng migratsiooniprobleemidest. Kohtumisel Kohtla-Järve 1. Keskkoolis kõneleb rektor prof Peeter Tulviste teemal «Tartu Ülikool — Eesti ülikool». Prorektor prof Teet Seene tutvustab ülikooli õppesüsteemi ning õppe- ja üliõpilasosakonna juhataja Lea Michelson sisseastumistingimusi. Kavas on ka loeng sotsiaalteadustest ning dots Mati Salundi tutvustab koolijuhtidele ja õpetajatele õpetajate täienduskoolitust.

KROONIKA

SOTSIAALTEADUSKONNA DEKAANIKS

valiti neljapäeval psühhofüüsika korraline professor Jüri Allik, kelle kandidatuuri oli esitanud psühholoogia osakond.

Anttila stipendium leidis teistkordselt omaniku

9. veebruaril andis rektor Peeter Tulviste Anttila stipendiumi arstiteaduskonna arstiteaduse eriala 5. kursuse üliõpilasele **Alo Rullile.** Kohal oli ka Anttila AS tegevdirektor Tauno Tuula. Stipendiumi suurus on 4000 krooni semestris ja seda antakse üliõpilasele, kes ühe semestri jooksul kõige rohkem õppetöö tulemusi parandab. Tauno Tuula sõnul soovib Anttila jätkata stipendiumi maksmist ka järgmisel õppeaastal. Kaaluti ka teisi Anttila AS ja Tartu Ülikooli vahelisi koostöövõimalusi.

Anttila stipendium väärib märkimist kui esimene ja seni ainuke firma poolt asutatud stipendium Tartu Ülikoolis.

ÜLLE HENDRIKSON

Kõrgkoolide haldusjuhtide roll ja ülesanded uuenevas kõrghariduses

Haridusministeerium ja Tartu Ülikool korraldavad 16. ja 17. veebruaril meie ülikoolis Eesti ülikoolide haldusjuhtide ja pearaamatupidajate (peafinantsistide) nõupidamise «Kõrgkoolide haldusstruktuuride roll ja ülesanded uuenevas kõrghariduses».

Nõupidamisel osalevad kõrgkoolide rektorid, haridusminister akadeemik prof Jaak Aaviksoo, haridusministeeriumi teaduse ja ülikoolide osakonna juhataja prof Ain Heinaru ning Eesti kuue kõrgkooli haldusjuhid: prorektorid, kantslerid ja pearaamatupidajad.

Nõupidamise eesmärk on kokku tuua ülikoolide tipphaldus– ja finantsjuhid, et vahetult arutada haldusalastest reformidest ja seadusandluse uuenemisest (ülikoolide seadus jt) tulenevat kõrgkoolide haldamise problemaatikat ning tutvuda kõrgkoolide kogemustega. Kavas on ettekanded erialaspetsialistidelt raamatupidamise ja eelarve teemadel.

Haridusministeeriumi esindajatega peetakse nõu kõrgkoolide finantspoliitikast.

Kutse–eetika seminar

Möödunud nädalavahetusel toimus rahvusraamatukogus Õiguse Instituudi eestvedamisel seminar teemal ***Ethics & Profession.*** Kohale olid kutsutud tudengid Tallinna ja Tartu kõrgkoolidest, lisaks üliõpilased Soomest, Rootsist ja Vilniusest. Tartu Ülikooli esindasid Aari Karu ja Marge Tooming sotsiaalteaduskonnast ning Maris Ilves õigusteaduskonnast, seega kolm esindajat Tartu Ülikoolist oodatud saja asemel. Kokku oli osavõtjaid alla saja. Seminari põhiteemad olid õigusalal töötava inimese, ärimehe ning meditsiinitöötaja kutse-eetika. Nagu arvatagi võib, olid meelisteemadeks surmanuhtlus, eutanaasia ning abort. Seminari tase jäi suures osas tüüpilise üliõpilasfoorumi tasemele, teemadesse ei tungitud süviti ega konstruktiivselt, pigem anti hinnanguid ja kommentaare.

Reedel oli osalejate vastuvõtt Tallinna Raekojas, kus tervituskõne pidasid seminari korraldaja Aleksander Havard ja linnavalitsuse töötaja Tõnu Karu. Õhtul vaadati Estonias G. Puccini ooperit «Boheem». Laupäeval leidis aset seminar: kõigepealt ettekanded, hiljem *workshop*. Päeva lõpetas koosviibimine «Kloostri Aidas» Mart ning Jaak Johansoni laulu ja Soome itaalia päritolu tudengite mandoleerimise saatel. Pühapäeval tehti kokkuvõtteid.

MARGE TOOMING

Koostööprojekt Soome üliõpilasküladega

Kolmapäeval saabusid ülikooli Soome Üliõpilaskülade Liidu tegevdirektor Kalervo Haverinen ja Turu Üliõpilasküla Fondi direktor Mikko Sedig. Visiit on seotud TÜ üliõpilaste elamistingimuste parandamiseks kavandatava TÜ ja Soome ühisprojektiga. Neljapäeval kohtusid külalised haldusprorektori Riho Illaku ja Üliõpilasküla direktori Andres Kasega, et täpsustada TÜ ja Soome koostööprojektiga seotud küsimusi ning paika panna projekti teostamise etapid.

EEVA KUMBERG,
teabetalitus

Üliõpilased Taivo Palloteder ja Jaanus Aus enne Tartu maratoni starti. **(Maratonist loe 4. lk.)**

ACTA DIURNA

* 12. veebruaril esines peahoones esimese loenguga **TÜ vabade kunstide kutsutud professor Jüri Arrak.**

* 13. ja 15. veebruaril pidasid psühholoogia eriala üliõpilased **loenguid tööalase suhtlemise psühholoogiast.**

* 13. veebruaril oli **dekaanide päev.** (Toimus TÜ valitsuse väljasõiduistung Pühajärve residentsis). Päevakorras oli TÜ külalisõppejõu ja –teaduri nimetuse andmise kord, ETFi uurimistoetuse taotlemise, lepingute sõlmimise ja täitjate töölevormistamise kord, TÜ palgaeeskiri, informaatika nõukogu koosseisu muutmine, ehitus– ja kapitaalremondisummade kasutamisest 1996. aastal, teenuste omahindade kehtestamine.

* 14.–16. veebruarini **külastasid ülikooli Soome Üliõpilaskülade Liidu tegevdirektor Kalervo Haverinen ja Turu Üliõpilaskülа Fondi direktor Mikko Sedig.**

* 14. veebruaril oli **ülikoolisisene teabetund.**

* 14.–17. veebruarini **viibib rektor prof Peeter Tulviste Genfis** kahe maailmakuulsa arengupsühholoogi Jean Piget' ja Lev Võgotski 100. sünniaastapäevale pühendatud konverentsi (toimub 11.–15. sept. k.a) programmikomitee istungil.

* 14. veebruaril oli ERA Panga (Vallikraavi 2) konverentsiruumis koolituse, nõupidamiste ja konverentside korraldamiseks vajaliku professionaalse esitlustehnika esitlemine. Saksa firma MEDIUMi tehnikat (grafoprojektorid, LCD–paneelid, erinevad video–, data– ja diaprojektorid ning lisaseadmed) tutvustas nende maaletooja AS VAPSIK.

* 14. veebruaril **avati geoloogiamuuseumis näitus «Saurused on tagasi».**

* 15. veebruaril valiti **sotsiaalteaduskonna dekaaniks prof Jüri Allik.**

* 16. ja 17. veebruaril toimub ülikoolis **Eesti ülikoolide haldusjuhtide ja pearaamatupidajate nõupidamine «Kõrgkoolide haldusstruktuuride roll ja ülesanded uuenevas kõrghariduses».**

* 16. veebruaril on humanitaarhoones Lossi tn 5/7 ruumis 304 **sotsiaalteaduskonna seminar «Sotsiaalprobleemide lahendamine vabatahtliku töö kaudu».** Seminari avab sotsiaalteaduskonna dekaan prof Marju Lauristin. Ettekannetega esinevad TÜ avaliku halduse lektor Tiina Randma «Mitteriiklikud organisatsioonid – kas riigist sõltumatud?», TÜ sotsiaaltöö lektor Ann Seilenthal «Vabatahtlikud väljaspool formaalseid organisatsioone», Tallinna sotsiaal- ja tervishoiuameti juhataja asetäitja Kalev Karu «Avahoolduse teenuste planeerimine. Nn. Kenti projekt Tallinnas», Diskussiooni teemal «Vabatahtlike asend Eesti sotsiaalpoliitika elluviimisel» juhib TÜ sotsiaaltöö dots Henn Mikkin.

* 19. veebruaril tutvustab **prorektor prof Teet Seene Saaremaal Turu Ülikooli täienduskoolituskeskuse aastakonverentsil õppimisvõimalusi Tartu Ülikoolis ning avab Saarte Instituudis TÜ esinduse.**

* 21. veebruaril toimub **Tartu Ülikooli päev Ida—Virumaal.**

* 23. veebruaril kl 12 on aulas **Eesti Vabariigi 78. aastapäeva aktus.**

* 23.—28. veebruarini osalevad **Ellen Aunin ja Piret Lai välisüliõpilatalitusest ja prorektor Teet Seene rahvusvahelisel üliõpilasmessil «Haridus '96» Oslos ja Bergenis, kus tutvustatakse õppimisvõimalusi Tartu Ülikoolis.**

TEABETUNNIS

14. veebruaril

Teabetunni juhatas sisse arvutuskeskuse juhataja Merik Meriste. Ta käsitles arvutuskeskuse poolt pakutavaid teenuseid ülikooli struktuuridele ja lisas, et esimene koolituse ring on täis saanud ning et edaspidi hakatakse arvutuskeskuses rohkem tähelepanu pöörama erinevate struktuuriüksuste spetsiifilistele vajadustele. Lähemalt käsitles Merik Meriste arvutivõrgu teenuste olukorda ülikoolis. Arvutuskeskusel ei ole täit ülevaadet arvutivõrgu kasutajatest ja sellest, mida oleks erinevatel struktuuriüksustel vaja oma töö paremaks korraldamiseks, sest dialoog on tihti vaid arvutuskeskuse-poolne olnud. Arvutuskeskuse juhataja puudutas veel sellist paljusid huvitavat teemat nagu tarkvara hankimine. Teada on see, et väga paljud kasutavad litsensita tarkvara, ning seepärast ei saa näiteks Microsoft ülikooli tõsiselt võtta. Tarkvara hankimisel peaks koostöö struktuuriüksuste ja arvutuskeskuse vahel parem olema. Samas nentis ta, et tugiisiku programm on hästi käivitunud ja töötab.

Ülikooli ja maakondade vahelisest koostööst rääkis rektori referent Katri Raik, öeldes, et koostöö maakondadega tiheneb. Alates 1994. aastast on Tartu Ülikooli päevi korraldatud paljudes maakondades. Selgus, et ülikoolist teati võrdlemisi vähe. Nüüdseks on koostöölepinguid sõlmitud kokku viie maakonnaga. Viimati sõlmiti leping Ida–Viru maakonnaga. Rohkem tuntakse huvi õigusteaduse ja majanduse vastu. Samuti tuntakse huvi teadusuurimuste ja igasugu ülikooli puudutava info järele. Kõikidele maakondadele on pakutud ülikooli kirjastuse trükiste tellimist. Ida–Virumaa lepingust tõstis Katri Raik esile raamatukogudevahelise koostöö arendamist. Ülikool nõustab Ida–Virumaa Kõrgkooli ja Narva Kõrgkooli õppekavade koostamisel ning võimaldab õppejõududele täienduskoolitust meie ülikoolis. 19. veebruarist on ametis ülikooli esindaja Saaremaal.

Päevakorras oli kuulata filosoofiateaduskonna uut dekaani Jaan Rossi, kuid kahjuks ei saanud ta kohale tulla.

Innovatsioonitalituse vanemreferent Leeni Uba rääkis messidest Teeviit'96 ja Innovaatika'96. Viimane mess Teeviit toimus 1994. aasta sügisel ning selle vastu tunti suurt huvi. Need teaduskonnad ja struktuuriüksused, kes tahavad end esitleda messil Teeviit'96 Tallinnas, peaksid 16. veebruariks tooma oma materjalid innovatsioonitalitusse. Innovaatika'96 ettevalmistustoimkond juba töötab. Messil on esindatud palju erinevaid valdkondi ja teemasid. Oodatud on nii kooliõpilased kui ettevõtted. Kogu allüksuste osalemisinfo peaks innovatsioonitalituses olema hiljemalt 20. veebruariks.

Teabetalituse meenespetsialist Indrek Mustimets tutvustas Tartu Ülikooli kalendermärkmikku 1996. Saadaval on pappkaantega kalendermärkmik (30 kr.) ja nahkkaantega kalendermärkmik (85 kr.). Osta saab märkmikku teabetalitusest ja Lossi tänava raamatukauplusest.

Ene Nobel tuletas meelde, et oodatakse tagasi täidetult küsitluslehti, mis teabetalituse poolt laiali jagati. Teiseks tegi Ene Nobel ettepaneku teatada teabetalitusele, milliseid teemasid tuleks teabetunnis edaspidi käsitleda ja milliseid inimesi tuleks kutsuda huvipakkuvatel teemadel rääkima. Ühendust võib võtta teabetalituse telefonil 465 682.

Teabetalituse meenete hinnad

TÜ Valitsuse 30. jaanuari otsusega kinnitati teabetalituse poolt müüdavatele ülikooli meenetele järgmised omahinnad ja juurdehindluse protsendid müügiks ülikoolist väljapoole:

Toode	Omahind	Juurdehindluse %
kruus	18.–	25
pastapliiats	27.–	6
	12.40	25
T–särk	49.–	29.69
õllekann	26.–	6
pliiatsikarp	6.35	10.2
	5.70	6
kilekaaned	13.50	11.11
«Duraclip»		
kilekaaned	2.65	13.2
postkaart	2.–	25
plakat	12.70	6
Isikkoosseis ja struktuur 1996	22.50	32

Raamatu «Isikkoosseis ja struktuur. Kevad 1996» müügist saadud summadest arvatakse 20% ülikooli üldkuludesse, muude kaupade müügist 5%.

Teabetalituses

on endiselt müügil nii eesti–, saksa– kui ingliskeelseid Tartu Ülikooli tutvustavaid infomaterjale ja esemeid. Saadaval on järgmised nimetused:

1. **Aulaloengud — Mart Laar** «Rahvusliku liikumise suurlõhe ja Jakob Hurt»; **Vello Salo** «Maakeelse Piibli kolm kuube»; **Jakob von Uexküll** «Eesti tee rohelisse tulevikku»; **Eve Suurvee** «Kas Eesti vajab psühhoanalüüsi?»; **Kaljo Villako** «Haritlane, poolspetsialist ja poolharitlane»; **Els Oksaar** «Emakeelte ja isamaade Euroopa»; **Michael Heltzer** «Eesti Vabariigi ja Palestiina juudi asunduse suhted kahe maailmasõja vahelisel ajal». Hind 58 ja 10 kr.
2. **Postkaardid** ülikooli vaadetega. Hind 2 kr.
3. Ülikooli **plakat.** Hind 12.70 kr.
4. Ülikooli tutvustav **voldik** (saksakeelne).
5. Ülikooli tutvustav **voldik** (eestikeelne).
6. Ülikooli **teatmik.** Isikkoosseis ja struktuur. Kevad 1996. Hind 22.50 kr ülikooli allüksustele, teistele 35.05 kr.
7. Tartu Ülikooli **taskumärkmik** 1996 (nahk– või pappkaantega).
8. Tartu Ülikooli loengud ja praktilised tööd 1995/1996. Hind 33 kr.
9. Tartu Ülikooli **aastaraamat 1993.** Hind 33 kr.
10. Keraamilised **kruusid.** Hind 18 kr.
11. Keraamilised **õllekannud.** Hind 26 kr.
12. **Pastapliiatsid.** Hind 12.40 — 27 kr.
13. **Kilekaaned.** Hind 2.65 ja 13.50 kr.
14. **T–särk** (must, valge, hall). Hind 49 kr.

Ootame Teid teabetalituses!
Meie telefon on 465 682.
Peahoone ruum 209.

Eesti Kõrgema Kommertskooli
õppetoolide juhatajate ametikohtade täitmise konkurss

Eesti Kõrgem Kommertskool (Tallinn, Lauteri tn.3), erakõrgkool, mis omab ülikooli litsentsi rahvusvahelise ärijuhtimise erialal, kuulutab välja konkursi õppetoolide juhatajate - korraliste professorite - ametikohtade täitmiseks alates 1.septembrist 1996.a. kuni 1.juunini 2001.a. järgmiste õppetoolide osas:

1. **Majandusarvestuse, ettevõtte rahanduse ja panganduse õppetooli juhataja - korraline professor.**
2. **Majandusteooria õppetooli juhataja - korraline professor.**
3. **Juhtimise õppetooli juhataja - korraline professor.**
4. **Ettevõtluse ja turunduse õppetooli juhataja - korraline professor.**
5. **Majandusmatemaatika ja informaatika õppetooli juhataja - korraline professor.**
6. **Sotsiaalteaduste õppetooli juhataja - korraline professor.**

Konkursis osalemise soovijatel esitada kuni 1.märtsini 1996.a. järgmised dokumendid:
- avaldus konkursis osalemiseks
- *curriculum vitae*
- haridust ja kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide koopiad
- viimase kolme aasta jooksul avaldatud artiklite koopiad ja monograafiate loetelu

Täiendav informatsioon tel. (2) 6 466 334 - A.Meerits või M.Lepik.

Tartu Ülikooli kalendermärkmik 1996 valmis!

Osta teabetalitusest ja Lossi tänava raamatukauplusest!

* ülikooli sündmused 1996
* sisseastumisteave
* vajalikud telefoninumbrid
* ülikooli teenused
* kalendaarium, märkmik

Kujundas Tiit Kaunissaare, trükkis Tartu Ülikooli Kirjastuse trükikoda.

Nahkkaaned AS Tartu Linda. Müügil nahkkaantega või ilma.

NB!

Õigusteaduskond pakub tööd dekanaadi juhatajale, kelle ülesandeks on dekanaadi töö korraldamine ja oma pädevuse piires ka juhtimisfunktsioonide teostamine teaduskonnas. Eeldame kõrgharidust, iseseisvust ja arvutialast töökogemust. Tööd lihtsustab eelnev administratiivtöö kogemus ning hea suhtlemisoskus. Pakume initsiatiivi rakendamiseks kaasaegset töökeskkonda, mitmekülgseid arenemisvõimalusi ja töötasu vastavalt tulemustele. Soovijail esitada avaldus rektori nimele, haridust tõendava dokumendi koopia ning enesetutvustus õigusteaduskonna dekaanile hiljemalt 20. veebruariks (Ülikooli 18–313). Lisateave tel 465 390. Soovijad läbivad vestluse dekaaniga.

ÜLIKOOL TÄNAS OMA KAUAAEGSEID LIIKMEID

5. veebruaril korraldas rektor ajaloomuuseumis vastuvõtu pensionile siirdunud õppejõududele ja teaduritele.

Ajaloomuseumi kaunisse saali olid kogunenud inimesed, kellest enamik on töötanud ülikoolis peaaegu kogu oma elu. Rektor professor Peeter Tulviste ütles vastuvõtule kutsututele, et täna, 5. veebruaril algas uus semester, kus teie ei pidanud enam auditooriumi minema. Kui keegi läkski, siis omal vabal tahtel. Ajaloomuuseumi tavaliselt veidi pidulikumasse õhkkonda paluti neil aga tulla seoses pensionile siirdumisega. Kevadsemestril ei tööta ülikoolis oma senisel ametikohal enam 45 teadurit ja õppejõudu, kes on 65aastased või vanemad.

Rektor selgitas ka veidi ajakirjanduses kasutatud nn. konnatiigi mõistet. Ta ütles, et kui inimene õpib ja töötab koguaeg ühes ja samas paigas, peab tõesti palju vaeva nägema, et ülikool konnatiigiks ei muutuks. Paljud kohalolijaist ongi töötanud ülikoolis 25 ja rohkem aastat. Nende seljataga on omakorda hulga inimesi, kes siin õppisid ja töötasid ning pidid ise järgmistele ruumi tegema. Viimase 7—8 aasta jooksul on muutunud nii ülikooli kui riigi nimi, ka ülikooli seaduslik alus. Rektor avaldas lootust, et muutunud on ka sisu ning et selles on ka pensionile siirdunute panus.

Järgnevalt autasustas rektor ülikooli teenekaid õppejõude ja teadureid tänukirja, väikese või suure medaliga. Nende elutöö ülikoolis võtsid lühidalt kokku dekaanid.

Arstiteaduskonnast pälvisid TÜ suure medali professorid **Karl Kull ja Selma Teesalu.** Väikese medaliga autasustati dotsent **Silvia Russakut,** teadur **Helga Lenzneri** ning assistente **Joel Aasavit, Aleksander Pillet ja Kalev Ulpi.**

Bioloogia–geograafiateaduskonnast tunnustati suure medaliga prof **Ann Marksood,** tänukirja sai dots **Igna Rooma.**

Filosoofiateaduskonnast autasustati suure medaliga professoreid **Olaf-Mihkel Klaasseni** ja **Helmut Piirimäed** ning dotsente **Allan Liimi** ja **Ellen Uuspõldu.** Väikese medali said dotsendid **Urve Hanko, Ants Järv, Heino Liiv, Arved Luts, Hillar Palamets, Nora Toots, Koidu Uustalu ja Eda Vaigla** ning lektorid **Laine Hone, Udo Kolk** ja **Liilia Otsmaa.** Tänukirja omanikuks said teadur **Milvi Hirvlaane** ja lektor **Anastasia Seleznjova.**

Füüsika-keemiateaduskonna töötajaist autasustati suure medaliga professoreid **Ivar Jaeki ja Gunnar Karu** ning dots **Tullio Ilometsa.** Väike medal anti dotsentidele **Aksel–Karl Haavale ja Kalju Kudule** ning lektoreile **Henn Kuusile** ja **Olev Saksale.**

Kehakultuuriteaduskonnast anti suur medal dots **Valter Lengile** ning väike medal dots **Alfred Pisukesele.**

Majandusteaduskonnast autasustati väikese medaliga prof **Ülo Vanaasemet.**

Matemaatikateaduskonnas tunnustati suure medaliga professorite **Ülo Lepiku, Ülo Lumiste** ja **Enn Tamme,** väikese medaliga dotsentide **Erich Jõgi, Jaan Reimandi** ja **Elmar Reimersi** tööd.

Õigusteaduskonnast anti suur medal prof **Herbert Lindmäele** ning tänukiri dotsentidele **Peeter Kasele ja Herbert Sepale.**

VARJE SOOTAK

❐ **Siin on siis eelmises ajalehenumbris vahetusse läinud foto, mille allkiri on seekord tõesti õige: vasakult Tullio Ilomets, Herbert Lindmäe, Liilia Otsmaa ja Milvi Hirvlaane.**

ÜLIKOOLI TUNNUSTUS-SÜSTEEM

15. jaanuaril kirjutas rektor alla käskkirjale, kus on kirjas Tartu Ülikooli ees teeneid omavate isikute, asutuste ja organisatsioonide austamise viisid:

*** audoktoriks nimetamine,**
*** auliikmeks nimetamine,**
*** Johan Skytte medaliga autasustamine,**
*** autasu «Ülikooli Sammas» andmine,**
*** Tartu Ülikooli medaliga autasustamine,**
*** Tartu Ülikooli väikese medaliga autasustamine,**
*** tänukirjaga autasustamine,**
*** tänu avaldamine käskkirjas.**

Kolm esimest tunnustust on suunatud nendele inimestele, kes on ülikooli toetanud väljastpoolt. **Audoktoriks** nimetatakse teenekaid, rahvusvaheliselt tunnustatud teadlasi, poliitika- ja kultuuritegelasi, kes on kaasa aidanud Tartu Ülikooli ja Eesti teaduse autoriteedi tõstmisele maailma üldsuse silmis, paistnud silma Tartu Ülikooli sidemete arendamisel maailma teiste ülikoolide ja teadusasutustega.

Auliikmeks nimetatakse isikuid, asutusi ja organisatsioone, kes on märkimisväärselt kaasa aidanud ülikooli põhikirjalise eesmärgi saavutamisele (mõlemad statuudid ilmusid Universitas Tartuensises nr 27, 27. oktoobril 1995).

Skytte medal on iga-aastane autasu Eesti poliitikule, kes aitas autasustamisele eelnenud kalendriaastal kõige enam kaasa Tartu Ülikooli ja Eesti kõrghariduse arengule. Medal anti esmakordselt välja eelmisel aastal ja selle pälvisid Marju Lauristin ning Mart Laar (statuut ilmus UTs nr 5, 23. veebruaril 1995).

Tartu Ülikooli väike medal on Tartu Ülikooli medali vähendatud koopia. See antakse neile ülikooli töötajaile, kes on ülikoolis edukalt töötanud vähemalt 25 aastat. Ettepaneku väikese medaliga autasustamiseks teeb struktuuriüksuse juht. Autasustamise kohta antakse välja käskkiri, medali annab üle rektor.

Tänukirjaga autasustatakse nii ülikooli töötajaid kui ka isikuid, asutusi ja organisatsioone väljastpoolt ülikooli. Ettepaneku tänukirjaga autasustamiseks teeb struktuuriüksuse juht. Tänukirja väljaandmise kohta vormistatakse käskkiri.

Ettepaneku **tänu avaldamiseks käskkirjas** teeb struktuuriüksuse juht.

TARTU ÜLIKOOLI AUTASU «ÜLIKOOLI SAMMAS» STATUUT

1. Tartu Ülikooli autasu «Ülikooli Sammas» on ülikooli peahoone samba marmorist stiliseeritud kujutis.

2. Autasu «Ülikooli Sammas» antakse ülikooli töötajatele, kes on andnud silmapaistvalt suure panuse Tartu Ülikooli maine ja staatuse kujundamisse Eestis ja maailmas.

3. Autasu andmise otsustab rektor. Autasustamise kohta antakse välja TÜ käskkiri.

4. Autasustamise ettepanekuid on õigus teha teaduskondade nõukogudel ja ülikooli nõukogu liikmetel. Ettepanek koos põhjendusega esitatakse kirjalikult.

5. Autasustatu nimi kantakse vastavasse auraamatusse ja graveeritakse autasu alusele kinnitatud metallplaadile.

6. Autasu annab üle rektor ülikooli nõukogu koosolekul, õppeaasta avaaktusel või eesti ülikooli aastapäeva aktusel.

7. Autasustatute auraamatu hoidjaks on akadeemiline sekretär.

TARTU ÜLIKOOLI MEDALI STATUUT

1. Tartu Ülikooli medaliga autasustatakse pikaajalise eeskujuliku tööga silma paistnud ülikooli töötajaid ja ülikooli ees suuri teeneid omavaid isikuid väljastpoolt ülikooli.

2. Tartu Ülikooli medal on pronksist ketas, mille esiküljel on tekst «Tartu Ülikool 1632» ja ülikooli peahoone fassaadi kujutis ning tagaküljel tekst «Amicissima veritas», «Alma Mater Tartuensis» ja loorberipärg. Medalid on nummerdatud.

3. Medaliga autasustamise otsustab ülikooli valitsus.

4. Ettepanekuid Tartu Ülikooli medaliga autasustamiseks on õigus teha ülikooli valitsuse liikmetel.

5. Medaliga autasustamist kinnitab rektori allakirjutatud tunnistus. Medalisaaja nimi kantakse medalisaajate auraamatusse.

6. Medali ja tunnistuse annab kätte rektor ülikooli valitsuse koosolekul.

7. Medalisaajate auraamatu hoidjaks on akadeemiline sekretär.

Edustuse koosolekult

7. veebruaril

*** Koosolekul viibis ka majandusteaduskonna dekaan Janno Reiljan, kes esitas oma nägemuse peatselt vastuvõetava TÜ eelarve kohta.** Vastavalt dekaan Reiljani seisukohale tuleks edaspidi rohkem rõhku asetada nende teaduskondade finantseerimisele, kelle erialade järele on suurem ühiskondlik nõudlus. Ühiskondlikku nõudlust aga näitavat kõige paremini sisseastumiskonkurss. Jutuks oli ka stipendiumimäärade suurendamine ja samaaegne stipendiumisaajate hulga vähendamine. Janno Reiljan möönis, et esmalt tagatakse doktorantide ja magistrantide stipivajadus, suurimad kaotajad on aga bakalaureuseõppe tudengid. Küsimusele, kas tudengite jaoks ei saaks kaotust kompenseerida ülikooli eelarvest, vastas dekaan Reiljan otsekoheselt, et keegi ei kingi ülikooli eelarvest tudengitele mitte pennigi.

*** Edustuses oli kõneks ka ühiselamute telefoniseerimine.** Valitsuse esimehe Martin Halliku sõnade kohaselt on Eesti Telefon põhimõtteliselt huvitatud ühiselamute telefoniseerimisest. Siiski jääb selgusetuks, kes ja millises mahus peaks seda tegevust finantseerima. On jäänud ka mulje, et Eesti Telefonil ei ole piisavalt huvi üles seada kõikidesse ühiselamutesse küllaldaselt telefoniautomaate.

*** Edustuse eesistuja ja TÜÜ valitsuse esimees on võtnud kontakti peaminister Tiit Vähi nõunikuga, taotledes võimalikku kokkusaamist peaministriga.** Eesmärgiks on arutada mitmeid aktuaalseid probleeme nagu õppelaen, õppemaks, sõjaväeteenistuse ja ülikooli lõpetanute tööhõive küsimused.

*** Edustuse liige Ivo Pilving rääkis kohtumisest kaitseministeeriumis,** kus oli taas arutluse all sõjaväeteenistuse problemaatika. Märtsi algul on plaanis korraldada kohtumine tudengite ja kaitseministeeriumi vahel, eesmärgiks on tegelda tudengite sõjaväeteenistuse probleemistikuga.

*** Üliõpilasomavalitsuse põhimääruse projekt, mis eelmisel koosolekul vastu võeti ning saadeti tutvumiseks ülikooli juhtkonnale, oli selleks koosolekuks taas edustusse jõudnud.** Lisatud oli ka õigusteaduskonna prodekaani prof Kalle Meruski kiri, milles viidati juriidilistele ebatäpsustele. Edustuse liikme Leif Kalevi avates ei olnud eelmise koosoleku otsus saata Tarmo Silla parandustega põhimäärus edasi korrektne ning ta nõudis enda juhitud töörühma koostatud projekti uuesti aluseks võtmist. Vastava otsuse edustus ka 8 poolthäälega tegi. Nõnda jätkub põhimääruse projekti menetlemine edustuses taas, selleks et mõne aja pärast uuesti ülikooli juhtkonna lauale jõuda.

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

MAREK PÕLDEOTS,
TÜÜ valitsuse infosekretär

Spordikeskus teatab

Tartu maratonist

28. Tartu maraton on seljataga ja aeg kokkuvõtteid teha. Nagu tavaliselt oli üliõpilasi nii maratonirajal võistlemas kui ka raja ääres kohtunikutööl. Sellel aastal oli külma tõttu palju arstiteaduskonna tudengeid meditsiiniteenistuses. Kehakultuuriteaduskonna suusaneidudele, kes ise numbriga starti läksid, andsime kaasa radiopharmi paunakesed ja instruktsiooni, mida külmahädas abivajajatega peale hakata. Õnneks olid sõitjad korralikult sisse pakitud, plaasterdatud ning tõsisemaid vahejuhtumeid ei olnud.

Avatseremooniagi ei möödunud tudengite etteasteta. Seitse kehakultuurlast kostümeerisid end retroriietesse ja tekitasid suusavarustuses liikudes paraja elevuse.

Nüüd toome ära üliõpilaste esindajad, kes pääsesid Tartu maratoni 200 esimese lõpetaja hulka:

21. Allar Kivil	KKT II k,
40. Simmo Kikas	psühhol II k,
46. Jaanus Aus	KKT III k,
57. Priit Rooden	KKT III k,
66. Kalle Kose	KKT III k,
79. Raino Liblik	KKT I k,
106. Taivo Palloteder	KKT III k,
169. Kalle Kiiranen	TÜ töötaja,
190. Jarek Mäestu	KKT I k.

Käärikule kogunes ühisele maratoni ettevalmistamisele ja määrimisele 20 üliõpilast ja minu andmetel nad kõik ka lõpetasid.

Oli meeldiv suusapühapäev nii osalejatele kui ka pealtvaatajatele.

TIIA TEPPAN

Kergejõustik

Tallinnas peeti 11. veebruaril Eesti spordiklubide talvised karikavõistlused kergejõustikus.

Ülikooli kergejõustiklased saavutasid kokkuvõttes Eesti Kergejõustikuliidus registreeritud 23 klubi seas III koha. Võitis Tallinna Kalev.

Meie kergejõustiklastest olid edukamad Ramon Kaju kõrgushüppes I, Tiit Mauer 400 m jooksus III, Sergei Tanaga kaugushüppes III, Andres Karindi teivashüppes II.

Naistest oli 1500 m jooksus filosoofiateaduskonna neiu Hille Lepp II, Merle Kivimets kaugushüppes III ja Airis Meier 400 m jooksus III.

Tartu meistrivõistlustel sisekergejõustikus ületas kehakultuuriteaduskonna tudeng Ramon Kaju kõrgushüppes 2 m ja 21 cm, mis on Eesti kõigi aegade 6. tulemus.

***

21. ja 22. veebruaril peetakse Ujula tn 4 spordihoones **Tartu Ülikooli talvised meistrivõistlused kergejõustikus.** Algus mõlemal päval kell 17.30, registreerimine kohapeal.

Alad: **naised** 50 m, 150 m ja 600 m jooks, kaugushüpe, kõrgushüpe, kuulitõuge ning esmakordselt ka teivashüpe;

mehed 50 m, 150 m, 600 m, 3000 m jooks, 55 m tõkkejooks, kaugushüpe, kõrgushüpe, teivashüpe, kuulitõuge;

4 x 150 m teatejooks (2 meest + 2 naist).

Harrastussport

Vabu kohti on üldkehalise ettevalmistuse *(fitness)* rühmadesse, kus toimub väga mitmekülgne tegevus. Tunnid toimuvad Ujula tn 4 spordihoone kergejõustikumaneežis T ja N kell 17 ja 18. Õpetajad Tiina Sirge ja Mart Paama.

Spordikeskuses on saadaval Harry Lembergi koostatud voldik «Jooksusõbra meelespea».

Spordikeskuse teenuste hinnad

Seoses Tartu Ülikooli Linna Spordibaasides tegutsevate spordikeskuse rühmade tööks vajaminevate kulutuste suurenemisega kehtestati spordikeskuse rühmadesse kuulumise semestrihinnad alates veebruarist alljärgnevalt (need sisaldavad käibemaksu):

sulgpalli- ja võimlemisrühmad:	üliõpilased ja TÜ pensionärid	40 kr,
	TÜ töötajad	80 kr,
	ülikoolivälised inimesed	190 kr;
tenniserühmad:	üliõpilased ja TÜ pensionärid	60 kr,
	TÜ töötajad	120 kr,
	ülikoolivälised inimesed	280 kr;
Wu-Shu ja hiina võimlemise kursus	üliõpilased	40 kr,
	TÜ töötajad	80 kr,
	ülikoolivälised inimesed	320 kr;
teistes spordikeskuse rühmades:	üliõpilased ja TÜ pensionärid	20 kr,
	TÜ töötajad	40 kr,
	ülikoolivälised inimesed	100 kr.

Antud hinnad ei kehti vabaaines «Kehakultuur» ainepunkti taotlevatele üliõpilastele, kellel on spordikeskuse rühmade töös osalemine tasuta (aluseks õppeprodekaani kinnitatud üliõpilase semestri õpingukava).

Üldhariduslike koolide õpilastel ja teiste kõrgkoolide üliõpilastel tuleb maksta 50% vastava rühma ülikooliväliste isikute hinnast, väljaarvatud Wu-Shu ja hiina võimlemise kursus.

Laekunud summad kantakse spordikeskuse erivahendite arvele.

❒ **Kehakultuuriteaduskonna kostümeeritud suusatajad maratoni avamisel.**

INFO! INFO! INFO!

VÄITEKIRI

28. veebruaril kell 15 toimub TÜ aulas **Andrus Araku doktoritöö** «Radikaalselt opereeritud maovähihaigete elulemust mõjutavad tegurid» kaitsmine meditsiinidoktori kraadi saamiseks. Oponeerivad prof Väino Rätsep (Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituut, Tallinn) ja prof Heidi–Ingrid Maaroos (TÜ perearstiteaduse õppetool).

27. veebruaril kell 14 kaitseb **Inna Põltsam** Lossi tn 5/7 aud 215 magistritööd «Söömine ja joomine hiliskeskaegses Tallinnas» *magister artium*'i taotlemiseks ajaloo alal. Juhendaja prof Jüri Kivimäe. Oponendid ajalookand Ivar Leimus (Eesti Ajaloomuuseum) ja fil. mag Enn Küng (Eesti Ajalooarhiiv).

27. veebruaril kell 14 kaitseb **Heiki Pärdi** Lossi 5/7 aud 215 magistritööd «Muuseum — kultuurinähtus ja kultuuriuurimise allikas» *magister artium*'i taotlemiseks etnoloogia alal. Oponendid ajalookand dots Arved Luts ja arhitektuuriteooria ja ajalookand Karin Hallas (Eesti Arhitektuurimuuseum).

28. veebruaril kell 10.15 toimub Liivi tn 2 aud 208 **Dagne Kivisilla** matemaatilise statistika alase magistritöö «Korrelatsioonimaatriksi kumer lahutus» kaitsmine. Oponendid on dots Lembit Kivistik ja lektor Ene Käärik.

28. veebruaril kell 11.45 toimub Liivi tn 2 aud 208 **Anneli Soome** matemaatilise statistika alase magistritöö «Kvalitatiivsete tunnuste vahelise seose visualiseerimine» kaitsmine. Oponendid on prof Kalev Pärna ja prof Ene–Margit Tiit.

28. veebruaril kell 15.15 kaitseb TÜ nõukogu saalis **Olavi Ollikainen** väitekirja «Spektrite püsisälkamise rakendusi optilistes neuronvõrkskeemides aeglahutusega spektroskoopias ja holograafilises interferomeetrias», mis on esitatud *doctor philosophiae* (PhD) kraadi saamiseks füüsikas (eriala: optika ja spektroskoopia). Oponendid: professorid Jaak Aaviksoo (TÜ, EV haridusminister), Jaak Kikas (TÜ) ja Igor Jevsejev (Moskva Inseneerifüüsika Instituut).

VÄLISÕPINGUD

HIINASSE ÕPPIMA

Hiina RV pakub ühele eestlasele võimaluse õppida 1996/97. õppeaastal Pekingis hiina keelt. Konkureerimistingimuste ja avalduste vormidega saab tutvuda orientalistikakeskuses (Tiigi 78, ruum 116, tel 430 805).

World Bank/MIGA Summer Employment Program

Maailmapank pakub magistrantidele võimaluse osaleda 1996. aasta suveprogrammis Washingtonis (majandus, rahandus, inimressursside areng, haridus, toitlustus, tervishoid, sotsiaalteadused, statistika).

Taotlused esitada 29. veebruariks:

Summer Employment Program
The World Bank
1818 H Street, N.W.
Washington, D.C.20433
U.S.A.

Täpsem info ja taotluse vormid välisüliõpilastalituses.

KURSUS

Eesti õigekeelsus ja väljendusoskus

Kevadsemestril korraldab eesti keele õppetool taas magistrantidele pedagoogilise tsükli üliõpilastele kohustusliku kursuse «Eesti õigekeelsus ja väljendusoskus». Kursuse maht on 2 AP, 48 tundi ja lõpeb arvestusega. Selle jooksul käsitletakse eesti õigekeelsuse, keelekasutuse ja stilistika praktilisi probleeme.

Kursus algab 20. veebruaril, õppejõud Meeli Sedrik. Loengud toimuvad T 16–18 (Tähe 4–053) ja N 16–18 (Tähe 4–234). Eelnevalt palume registreerida eesti keele õppetoolis, ph 124 (tel 465 224).

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 329. Tiraaž 1000.

☎ 465 680

NR. 7 (1831)
REEDE,
23. VEEBRUAR 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

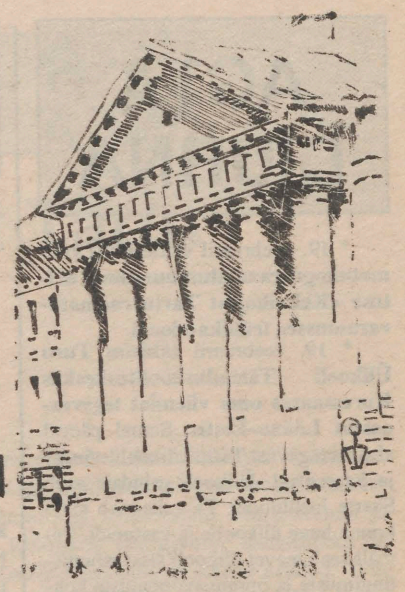

Reedel, 23. veebruaril kell 10

avatakse molekulaar- ja rakubioloogia instituudis Riia 23 õppursõdurite mälestustahvel.

Eesti Vabariigi 78. aastapäeva kontsertaktus

on kell 12 aulas. Tervituskõned on rektor prof Peeter Tulvistelt, Tartu maavanemalt Jaan Õunapuult, Tartu Linnavolikogu esimehelt Ants Veetõusmelt ja EPMÜ rektorilt prof Mait Klaassenilt. Sõnavõttudega esinevad korp! Vironia tegevliige Kaido Loor ja EPMÜ üliõpilane Fred Raju.

Aktusel antakse kätte Tartu Kultuurkapitali stipendium Vanemuise solistile Jassi Zahharovile.

Kontserdiga esineb laulu– ja mängukoor Üks Lust Alari Tamme juhatusel.

Riiklikud aumärgid

Eesti Vabariigi 78. aastapäeva eel annetas president Lennart Meri aumärke Eesti Vabariigi ja välisriikide kodanikele, kellel on suuri teeneid Eesti riigi ees.

Riigivapi II klassi orden anti Tartu Ülikooli emeriitprofessorile **Kaljo Villakole.**

Riigivapi III klassi ordeni sai loodusteadlane, Tartu Ülikooli emeriitprofessor **Viktor Masing.** Riigivapi IV klassi orden anti kirjandusteadlasele, Tartu Ülikooli emeriitprofessorile **Juhan Peeglile.**

Eesti Vabariigi teadus-preemiad

Tartu Ülikoolist sai riigi teaduspreemia pikaajalise tulemusliku teadustöö eest akadeemik emeriitprofessor **Hans Trass** lihhenoloogiaalaste uuringute eest.

Sotsiaal- ja humanitaarteaduste valdkonnas sai preemia «Eesti keele grammatika» eest **Mati Erelti juhitud kollektiiv,** kuhu ülikoolist kuulus ka **Reet Kasik .**

ÜKS HOONE KAHES KOHAS

Vaimuka idee käisid välja korporatsiooni Filiae Patriae vilistlased — suunata ülikooli peahoone vajumisele tähelepanu senisest erinevalt, hoopis optimistlikumalt. See ka vist õnnestus, sest koos korporatsiooni Ugala liikmetega kerkis vastlapäeva ööl Vanemuise kunagise suveaia kohale lumest ülikool. Peahoone on ligi kolm meetrit kõrge ja üheksa meetrit lai.

Teisipäeval kell neli avati lumeülikool pidulikult — nii, nagu avamise puhul ikka — avasõnade, muusika ja lauluga.

Rektor prof Peeter Tulviste arvas, et lumeülikooliga tekkis üks kindlal pinnal seisev igati puhas, terve ja tore ülikool. See on ehk kõige ilusam viis, kuidas saab ütelda seda, mis ei meeldi, ning kui tahetakse, et ka päris ülikool oleks niisugune. Rektor ütles, et kui lumeülikool ära sulab, ei ole päris ülikool veel nii ilus, aga et sinnapoole püütakse jõuda. «Ilusamat tuge selles tegevuses ei saa olla.»

Lumeülikooli avamine lõppes igati vastlapäeva kohaselt — liulaskmisega.

VARJE SOOTAK
AIN PROTSINI fotod

TÜ NÕUKOGUS
22. veebruaril

*** Nõukogu kinnitas oma kevadsemestri tööplaani.**

*** Kuulati ära prorektor prof Toivo Maimetsa ettekanne ülikooli 1995. aasta finantsmajandustegevusest. Eelarve täitmise aruanne kinnitati.**

*** Kinnitati 1996. aasta eelarve.**

* **Emeriitprofessoriks** kinnitati inimgeograafia korraline professor **Ann Marksoo.**

*** Skytte medali saajaks** valiti Riigikogu kultuurikomisjoni liige **Mihkel Pärnoja.**

* * *

TÜ nõukogu järgmine istung toimub reedel, 8. märtsil.

Tänu

Rektor õnnitles 65. sünnipäeval ning avaldas tänu kauaaegse viljaka töö eest ülikoolis matemaatikateaduskonna esimesele dekaanile dotsent **Endel Jürimäele.**

50. sünnipäeval pälvis õnnitluse ja tänu kauaaegse kohusetundliku töö eest ülikoolis arvutiteaduse instituudi matemaatik–programmeerija **Jaan Ehasalu.**

Pikaajalise kohusetundliku töö eest avaldas rektor tänu klassikalise muinasteaduse muuseumi juhataja kohusetäitjale **Anu Laansalule** ja autasustas teda ülikooli väikese medaliga.

Pikaajalise kohusetundliku töö eest pälvis tänukirja «Universitas Tartuensise» toimetaja **Varje Sootak.**

ACTA DIURNA

* 19. veebruaril **esitleti TÜ raamatukogu raamatumuuseumis näituse «Keisrikojast Tartu raamatuvaramusse» trükikataloogi.**

* 19. veebruaril **tähistas Turu Ülikooli Täienduskoolituskeskus Kuressaares oma viiendat tegevusaastat Lääne–Eestis.** Samal päeval alustas tegevust Tartu Ülikooli esindaja Saaremaal. Ülikooli esindaja asub Saarte Instituudis. Ta vahendab maakonna huve ülikoolis ja vastupidi. Temalt saab teavet ülikooli sisseastumistingimuste ja õppimisvõimaluste kohta. Ülikooli esindaja korraldab ka maakonna ja ülikooli ühisüritusi. Mõlemal üritusel osales TÜ prorektor prof Teet Seene.

* 20. veebruaril toimus **TÜ valitsuse istung.** Päevakorras oli: õppekava, selle täitjad ja maksumus, 1996. aasta eelarvest.

* 20. veebruaril **külastas ülikooli Austria suursaadik Wendelin Ettmayer,** kes kohtus rektor prof Tulvistega.

* 20. veebruaril avati pidulikult lumeülikool.

* 20. veebruaril **sõlmisid koostöölepingu** AS Hermann Reisid ja Tartu Ülikool.

* 20.–24. veebruarini viibivad **Oslos ja Bergenis rahvusvahelisel tudengimessil «Haridus'96»** välisüliõpilastalituse peaspetsialist Ellen Aunin ja vanemreferent Piret Lai. Samal ajal esineb Oslo ja Bergeni ülikoolis ettekandega Tartu Ülikoolist prorektor prof Teet Seene.

* 21. veebruaril **toimus Tartu Ülikooli päev Ida–Virumaal.** Ülikooli esindasid rektor prof P. Tulviste, prorektor prof T. Maimets, prorektor prof T. Seene, prof M. Lauristin, õppe- ja üliõpilasosakonna juhataja L. Michelson, täienduskoolituskeskuse juhataja dots M. Salundi, dots J. Kõre, rektori referent K. Raik.

* 21. veebruaril toimus raamatukogus **seminar «Raamatukogu tegevuse tulemuslikkusest».** Seminaril anti ülevaade 1995. aasta märtsis tehtud uuringust raamatukogu tegevuse tulemuslikkuse selgitamiseks.

* 21. veebruaril toimus **Õpetatud Eesti Seltsi 1115. koosolek,** kus esinesid ettekannetega Peeter Maimik ja Maarja Pärl–Lõhmus.

* 22. veebruaril **anti rektori kabinetis üle Ahti Pae nimeline stipendium.** Sel aastal pälvis 5500 krooni suuruse stipendiumi sotsiaalteaduskonna sotsioloogia õriala 3. aasta tudeng **Erika Ellamaa.**

* 22. veebruaril toimus **TÜ nõukogu istung.**

* 23. veebruaril **tähistab ülikool Eesti Vabariigi 78. aastapäeva.** Kell 10 taasavatakse molekulaar– ja rakubioloogia instituudi (Riia 23) saalis mälestustahvel Vabadussõjas langenud õppursõduritele. Kell 12 algab ülikooli aulas Eesti Vabariigi 78. aastapäevale pühendatud Tartu linna, maakonna, Eesti Põllumajandusülikooli ja Tartu Ülikooli ühine aktus.

* 23. veebruaril **külastab Tartu Ülikooli Pakistani suursaadik dr Abdul Sattar Baber,** kes kohtub rektoriga.

* 24. veebruaril esineb Stockholmi Eesti Majas Eesti Vabariigi 78. aastapäeva puhul korraldataval rahvusvahelisel vastuvõtul TÜ kultuurikeskuse juures tegutsev barokk–kvartett VIA SONORA.

* 25. veebruaril kl 11.15 on ajaloomuuseumi rõdusaalis **EELK Tartu Ülikool koguduse jumalateenistus.**

* 26. veebruaril kl 12 on ph aud. 102 **ülempreester Markku Aroma loengud «Kirik ja riik» ning «Esimesed üldised kirikukogud».**

* 28. veebruaril kl 14 peab pedagoogikaosakonna lektor **prof dr Sean Darmody** ph aud 102 **loengu «The Poetry of Seamus Heaney».**

* 28. veebruaril on **antiikkultuuri lektooriumis (nõukogu saalis kl 18.15) prof dr dr Nicolaus Heutgeri loeng «Tsistertslased, iseäranis Eestis».**

* 28. veebruaril **kell 11** on nõukogu saalis **teabetund.**

KROONIKA * KROONIKA

Sotsiaalteaduskonna dekaaniks valimise puhul

Endast

Sündisin Tallinnas 1949. aastal, kus lõpetasin 7. keskkooli. 1968. aastal astusin psühholoogia osakonda ja sellest ajast alates olen olnud Tartu Ülikoolis (välja arvatud üks aasta töötamist Jyväskylä Ülikoolis). 1976. aastal kaitsesin Moskva Ülikoolis kandidaadikraadi psühholoogias. Mõned aastad hiljem valminud doktoritöö osutus aga Moskva jaoks liiga läänelikuks. Oma *Ph.D.* sain alles 1991. aastal Tampere ülikoolist kõrgeima hindega *laudatur*. 1992. aastal valiti mind psühhofüüsika korraliseks professoriks. Peamiselt olen tegelenud nägemistaju uurimisega, kuigi sajakonna avaldatud töö seas on kõrvalepõikeid naaberaladele. Kokku olen *Current Contents*'i poolt jälgitavates ajakirjades avaldanud umbes 30 artiklit, nende seas sellistes ajakirjades nagu *Journal of Experimental Psychology, Vision Research* ja *Journal of the Optical Society of America*.

Sotsiaalteaduskonnast

Praegune sotsiaalteaduskond moodustus vähem kui aasta tagasi Rein Taagepera loodud sotsiaalteaduskonnast, millest kujunesid politoloogia ja avaliku halduse osakonnad, ja neljast filosoofiateaduskonna osakonnast: ajakirjandus, psühholoogia, semiootika ja sotsioloogia. Reformitud sotsiaalteaduskonna mõte oli koondada ühe katuse alla see osa sotsiaalteaduskonnast, mis jääb väljapoole majandus- ja õigusteadust, selleks et sotsiaalteadused oleksid paremini esindatud nii ülikoolis kui ka Eesti teadusmaastikul tervikuna.

Mulle tundub, et see peamine eesmärk on täitumas.

Dekaanina näen teaduskonna ees seismas kahte vana tuttavat: **raha** ja **teaduslik tase.** Sotsiaalteaduskond on ülikooli kõige vaesemaid, kui võtta aluseks see, mitu krooni 1995. aasta palgafondist jagus iga inimese kohta. Kuna teaduskonnas on akadeemiliselt noorte inimeste osakaal üsna suur, siis tuli eelmisel aastal palgafondi vaid 24 tuhat krooni inimese kohta. Jõukamates teaduskondades on see arv üle 40 tuhande krooni. On selge, et riigi toetus ülikoolile on liiga väike. Ühe üliõpilase koolitamiseks antav raha on praegu väiksem kui koht tasulises lasteaias. Kui teaduskond tahab ellu jääda, siis tuleb endal raha juurde hankida. Sotsiaalteaduskond oli lisaraha hankimisel ülikooli kõige edukam. Eelmisel aastal moodustas eelarve artikkel «muu» (õppemaksud, grantid jms) juba ligi 40% teaduskonna kogu eelarvest. Ülikooli keskmine oli vaid 23%. Ma arvan, et tulevikus tuleks ka hariduseelarve panna vähemalt osalisse sõltuvusse teaduskonna eelmise aasta aktiivsusest täiendavate rahade hankimisel.

Viis aastat tagasi avaldasin ma ülikoolilehes mõtte, et õppetöö kvaliteedi parandamiseks on olemas vaid üks efektiivne tee: meelitada ülikooli tippteadlasi ja luua olemasolevatele võimalusi tippu jõudmiseks. Selles osas on sotsiaalteaduskonnal nagu kogu ülikoolilgi veel pikk tee käia. Normaalseks võiks hakata pidama olukorda, kui iga õppejõuteaduri kohta tuleks keskmiselt üks oluline rahvusvaheline publikatsioon aastas. Praegusel hetkel on Tartu Ülikooli näitaja sellest umbes 10 korda väiksem.

Sotsiaalteadused uurivad inimest ja ühiskonda. Üheks uurimisobjektiks on ka organisatsioonid ja nende haldamine. Tegelikult pole isegi vaja mingeid eriteadmisi, et aru saada, kui puudulik on praegu ülikooli haldamine. Kuigi sageli on kuulda, et ülikoolis on eriti kehvad lood õpetamisega, siis tegelikult on ülikooli suurimaks probleemiks hoopis haldamine. Akadeemiline personal (õppejõud ja teadurid) moodustab vaid 35,6% kogu ülikoolis töötavate inimeste arvust. Näiteks Jena Ülikoolis on see arv 52%, Heidelbergis 48% ja Jyväskyläs 64%. Kui me ei taha jälle leiutada midagi enneolematut, siis on olemas üks reaalne tee: vähendada ülikooli halduskulusid ja bürokraatiat.

JÜRI ALLIK

Füüsika-keemia-teaduskonna dekaani kandidaadiks

esitasid orgaanilise keemia instituut ja prof Ants Tuulmets anorgaanilise keemia korralise professori **Jüri Tamme.** Füüsikaosakond esitas kandidaadiks astrofüüsika korralise professori **Ene Ergma.**

Valimised toimuvad 1. märtsil. Dekaani valimise korra järgi peavad kandidaadid viie tööpäeva jooksul pärast esitamise tähtaja lõppu (s.o. hiljemalt 23. veebruaril) esitama akadeemilisele sekretärile kirjaliku nõusoleku kandideerimiseks. Nõusoleku mitteesitamist loetakse kandideerimisest keeldumiseks.

IVAR-IGOR SAARNIIT,
akadeemiline sekretär

Teadusseminar «Lotman — 1996»

Kolmapäeval, 28. veebruaril tähistatakse ülikoolis prof Juri Lotmani 74. sünniaastapäeva. Kl 11 viiakse tema kalmule lilled, kl 14.15 on ph aud 128 prof J. Lotmani videoloeng. Kl 15 algaval seminaril esinevad prof J. Faryno Poolast, L. Volpert, A. Danilevski ja L. Pild ning esitletakse vene kirjanduse õppetooli uusi väljaandeid.

Toetusstreik

Neljapäevast üle-eestilist kultuuritöötajate streiki kella 8—12ni kutsusid toetama ka ülikooli ja ülikooli raamatukogu streigikomiteed. Teaduskondades suhtuti streiki erinevalt, õppetöö enamasti ei katkenud. Streigis osales esialgsete andmete kohaselt (kl 17 seisuga) 58 orgaanilise keemia, keemilise füüsika ja füüsikalise keemia instituutide ning klassikalise muinasteaduse muuseumi töötajat 145 töötunni ulatuses ja umbes 220 raamatukogu töötajat. Moraalselt toetas streiki suur osa eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudi töötajaist.

TÜ VALITSUSES

20. veebruaril

*** ÕPPEKAVADE TÄITJAD JA MAKSUMUS**

Õppe- ja üliõpilasosakonna juhataja Lea Michelson tutvustas haridusministeeriumi teaduse ja ülikoolide osakonna juhataja Ain Heinaru kirja kõrgkoolidele, milles palutakse esitada ministeeriumile andmeid õppekavade kohta.

Kirjas on öeldud, et ministeeriumi ja ülikoolide kui avalikõiguslike juriidiliste isikute vahel kujunevad varasemast mõneti teistsugused suhted. Uute üliõpilaste vastuvõttu tuleb käsitleda riigitellimusena ning ministeerium peab otsustama, millisest ülikoolist millise õppekava alusel (arvestades ka õppekava maksumust) ja millist tellimust teha. Seda raskendab õppekavade arvu ülepaisutus (ministeeriumi andmeil on praegu näiteks 300 bakalaureuseõppe õppekava). Üliaktuaalseks on muutunud kõrghariduse standardi väljatöötamine eelkõige seoses eraõiguslike ülikoolide kasvuga. Lähiaastatel on kavas akrediteerida kõik õppekavad. Kõiki neid küsimusi kavatseb ministeerium lahendada ühisel nõupidamisel koos kõrgkoolidega, milleks vajatakse andmeid õppekavade täitjate ja maksumuse kohta.

Valitsus otsustas, et teaduskonnad esitavad andmed (õppekava nimetus, selle täitmise praegused kulutused vastavalt artiklile 10, 21, 30 ja 38 järgi ning kulutused, mis tegelikult peaksid selleks minema) eelarvekomisjonile 29. veebruariks.

*** ÕPPEÜLESANDE TÄITMISEST**

Personaliosakonna juhataja Leelo Muru tutvustas muudatusi seoses õppeülesande täitmisega. Seoses töösuhete üleminekuga lepinguvormidele kehtestatakse ülikoolis õppeülesande täitmine tööettevõtulepinguga ja tasustatakse tunnitasu alusel. Valitsus võttis selle muudatuse vastu ning rektor kehtestab selle oma käskkirjaga.

*** 1996. AASTA EELARVE**

Valitsus tutvus 1995. aasta eelarve täitmise dokumentidega ning 1996. aasta eelarve projektiga. Projektid suunati neljapäevasele nõukogule.

*** Valitsus kehtestas teabetalituse kalendermärkmiku (18.20) ja saksakeelse infovoldiku (9.90) hinna.**

Arvutuskeskuse teenuste hindade arutelu jätkub järgmisel istungil.

TEATER

EKSPERIMENTAALSUSEST ETTEVAATUSENI (E-VÕRRAND)

*** TÜ teater-šnaboratooriumi lavastus «Tuba ehk lõputu võitlus» «Vanemuise» teatri E-laval.**

Teater on *grand old man*'i Peter Brooke'i käsitluse kohaselt juba see, kui üks mees läheb läbi ruumi ning teine seda vaatab. Taoline käsitlus annab niisiis võimaluse igale mängule ruumis, piirangud peaaegu et puuduvad — piirangud näitlejatele kui ruumist läbi minejaile, piirangud ruumile kui sellele, mida läbitakse, ja piirangud vaatajaile, kes ruumist läbiminekut jälgivad. Seega on meil käes teatri põhivõrrand — $x+y+z=t$. Teada on ka see, et liidetavate järjekord ei saa lõpptulemusele avaldada mingisugust mõju, küll aga saab antud võrrandi puhul lõpptulemusele mõju avaldada liidetavate kvaliteet — missugune ruum, missugused näitlejad, missugune publik. Üheselt head ja halba publikut, head ja halba näitlejat ning head ja halba ruumi pole teatavasti olemas, ent teatud nõudmistest lähtuvalt saab kõiki kolme miskitpidi (võimalikult objektiivselt) hinnata.

RUUM

oli seekord «Vanemuise» teatri E-lava. E-lava avamisel mainis Jüri Lumiste selle avatust kõigele eksperimentaalsele, erilisele, enneolematule. Ent ettevaatus peab erilise juures olema lahutamatu kaaslane— eksperimentaalsus ei saa mingil juhul olla juba olemas olnud, st kellegi poolt kusagil juba kasutatud. E-laval võis seevastu näha midagi, mis kord juba kusagil olnud — pinterlik kulunud väljanägemisega koht (tuba), kus beckettliku olemusega tegelased oma eksistentsi keerdkäikudes selgusele püüavad jõuda. Oli tunne nagu ühes (vist) Kaplinski luuletuses — *sa seisad kesk vööras tuba/ see kutse veres ja luus/ jah, kõik on olnud juba/ ainult valu on uus*. Uus oli audiovisuaalne reaalsus, mille autor ja lavastaja lisanud olid — hääled kui tegelased magnetofonilindilt, telepilt operaatorist (või oli see hoopis reisijuht Igaveses Ajas?), lindistatud hääled + visuaalne projektsioon mehe ja naise suhetest. Ent taas tuletab end meelde ka äraunustatud vana — Hillar Liitoja projektis «Jäta mu hing rahule» kasutati etenduse osana samuti lindistust, tõsi küll, pisut teises kontektis, rohkem illustratsioonina.

NÄITLEJAD

olid peamiselt Tartu Ülikoolist. Trupp nimetusega teater-šnaboratoorium. Võiks arvata, et teatrikateedrisse on tulnud õppima need, kes lavakunstikooli ukse taha jäänud, ent siiski teatrikunsti manu trügida tahavad, ning teater-šnaboratoorium paistab olevat võtnud endale püha kohustuse sellele väitele tõestust pakkuda. Ent paraku pole kõik kodanikud siia ilma just Smoktunovskite või Järvetitena sündinud, ja üritamine kui niisugune tihtipeale ei toimi. Karuteene teeb noortele üritajatele ka TÜ — näitlemishuvilistele pole õppeplaanis ette nähtud ühtki praktilise näitekunstiõpetuse tundi, kuigi häid õppejõude võiks leida kõigest viie minuti tee kaugusel peahoonest, «Vanemuise» teatrist. Olgugi et kõik ei pruugi pedagoogi väärikasse ametisse sobida, leiaks hea tahtmise korral siiski mõne, kes noortele nõu ja jõuga abiks oleks. Muidugi võib siinkohal vaielda veel ühe teatrikateedri vajalikkuse üle, kui neid Eesti-suuruses riigis on juba tervelt kolm (Kõrgem Lavakunstikool, TPÜ ja Viljandi Kultuurikolledži kultuurikateeder), kuid näpunäiteid oleks hädasti tarvis ka lavastamishimulistele tulevastele dramaturgidele (teatriajaloolastele, kriitikutele või kes iganes neist peale kooli lõpetamist saavad). Ehk saaks siinkohal avitama tulla ka Tallinna lavakunstikool, kelle vastne päälik Normet «Postimehele» antud intervjuus kontaktide tihendamisest Tartu teatritegelastega kõneles? Kogenud lavastajakäe puudumine ongi antud etenduse suurim puudus, lavaline tegevus tundub olevat juhuslik, kobav, väljendusviis otsitav. Ent samas ei saa seda ka pahaks panna — on ju selge, et noorte mäng peabki olema igavene otsimine (huvitav ainult, mille otsimine? Ehk lavastaja?). Positiivseks näiteks võib tuua peategelaste säravad silmad — ehedast mängulustist püüti tõepoolest teatriimet sündida lasta.

SEE, MIDA MÄNGITI

oli vaate-kuulde-näitemäng (informatsioon pärineb kavalehelt). Kohati tundus küll, et ka kurbmäng — kurb hakkas nii paljude tuttavlike joonte tõttu. Esindatud olid kõik absurdiklassikud (Pinter, Beckett, Ionesco), ent kavalehel seisis hoopis kellegi Ivar Põllu nimi. Loomulikult on raske hakata jalgratast (eesti algupäralikku absurdi) leiutama, liiati kui enne sind kuulsad ja geniaalsed mehed kõik võimaliku juba leiutanud on. Nii et kes on mõnd Pinteri või Ionesco näidendi lavaversiooni nägema juhtunud, saab kergesti aimu ka lavastusest «Tuba ehk lõputu võitlus» — pinterlikud üksteise maailma haakumatud tegelased, kelle dialoog on tegelikult monoloog, ionescolik olukord, kuhu sattunud tegelased püüavad meeleheitlikult kuhugi (kelleski-milleski selgusele) jõuda. Ent kui Beckett laseb vaatajal püsida pidevas ootusseisundis, millest pinevus hetkekski ei kao, siis «Toa ehk lõputu võitluse» autor andis tunde, nagu teeksid tegelased suu lahti vaid seetõttu, et pole hulk aega juba midagi öelnud. Aeg kippus seetõttu venima — oodata nagu midagi ei olnud, pinevust ei tulnud (alguses sai seda küll pimedas saalis linti kuulates eeldatud). Ühesõnaga — võitlust nagu polnudki. Vaikelu ruumis, kohalolijaist rääkimata — ehk oli see autori taotlus?

LAHENDUS

Loomulikult võib väita, et teatriüliõpilased andsid võrrandi lahendamisel oma parima, sest et kolm võrrandi põhimuutujat olid olemas — olid nii näitlejad, vaatajad kui ka ruum. Ent ime jäi tabamata — kes teab, kas selles oli «süü» näitlejate vähestel kogemustel, lavastaja nõrgal eeltööl või ehk autoriteksti nõrkusel. Kurjad keeled teavad rääkida (kontrollimata andmetel), et lavastamise eest antakse teatrietendust studeerivatele noortele üks ainepunkt. Kui see tõele vastab, on etenduse lavastajal punkt käes. Loodetavasti ei ole see siiski ainus motiveeriv tegur, vaid järgmised uued üritajad püüavad üha rohkem teatriimet sünnitada. Ning nendele, kes lavastamisega tõsisemalt tegelda tahavad, lisatakse tulevikus õppeplaani paar uut ainet — lavastaja töö näitlejatega ja autori teksti tõlgendamine.

ANNIKI-LEANA LENDER
URMAS TURP
KAIMO LIISING

NÄITUS

Näituse «Keisrikojast Tartu raamatuvaramusse» trükikataloogi esitlus

Raamatukogu raamatumuuuseumis on juba detsembrist vaadata väljapanek «Keisrikojast Tartu raamatuvaramusse». Seni puudus trükikataloog, mille sisuline kvaliteet ja esinduslik välimus väärisid igati omaette esitlemist. Nii olidki esmaspäeval raamatumuuseumi kogunenud põhiliselt kataloogi väljaandmisega seotud inimesed.

Raamatukogu direktor Peeter Olesk ütles, et vaimne eestlane tajub praegu mingit hoopi iseendale, kultuurile, oma riigile. Keset seda ohutunnet võime aga uhked olla sellele, millega vahel hakkama saame. Ta lausus, et seegi väljaanne võib kadedust äratada. Kataloog on tähelepanuväärne uurimus, seda enam, et see puudutab ka meie naabrite kultuuri.

Kataloogi koostaja pearaamatukoguhoidja Niina Vorobjova ütles, et omamoodi kurb on see, et kataloogi esitlus sündmuseks kujuneb. Kataloog peaks näituse avamisest peale olemas olema. Rõõmu valmistab aga see, et ajal, mil riigil on vähe raha ning kui ka riikidevahelised kultuurisidemed katkevad, püüab raamatukogu neid traditsioone meelde tuletama. Ta tänas kataloogi toimetajaid Mare Randa ja Rein Saukast, tõlkijaid, fotograafe, kunstnikku ja kõiki teisi, kes selle valmimisele kaasa aitasid. Trükis valmis Tõravere trükikojas. Seejärel juhtis ta tähelepanu näitusel mõnele väljapandud trükisele.

Ülikooli raamatukogus on vene keisriperekonnaga seotud kaks ulatuslikku annetust — suurvürst Konstantin Pavlovitši kingitus 1802. aastal (682 köidet) ja tema vallaspoja P. Aleksandrovi annetus 1832. aastal (2938 köidet).

Kataloogi toimetaja pearaamatukoguhoidja Rein Saukas andis trükise väljaandmisega seotuile pidulikult üle ühe eksemplari. Näitust saab vaadata ka veel märtsis.

VARJE SOOTAK

«TÜ arstiteaduskond teadussillana ida ja lääne vahel»

Teaduses on järjepidevuse põhikandjad olnud arvukad teaduslikud koolkonnad. Uued ideed ja teooriad on tekkinud sagedamini erinevate teadusharude ja koolkondade koostöös eri maade teadlaste suhtlemisel.

Tänapäeva teaduses nii tavaline integratsiooni ja infovahetuse printsiip realiseerus suurel määral juba XIX sajandi Tartu Ülikoolis, mis kujunes Euroopa ja Venemaa teadusasutuste omapäraseks vahendajaks. Sellele väitele võib leida tõestuse ülikooli ajaloo muuseumi näitusel «Tartu Ülikooli arstiteaduskond teadussillana ida ja lääne vahel». Kõnealune väljapanek on esimene osa ulatuslikust järk–järgult valmivast näituste sarjast «Tartu Ülikool teadussillana ida ja lääne vahel». Ettevalmistamisel on sama laadi loodus–, reaal– ja humanitaarteaduste näitused.

XIX sajandi keskpaigaks kujunes Tartu Ülikooli arstiteaduskonnast üks Venemaa juhtivaid teaduskeskusi. Siin arenesid tugevad füsioloogia–, farmakoloogia– ja kirurgiakoolkonnad. Teaduskonnas töötanud professoritest pärines ligi 40% Lääne–Euroopast, enamikus Saksamaalt. Saksamaalt saabusid Tartusse sellised teadlased, nagu K. Burdach – aju anatoomia rajajaid, C. Reichert – hemoglobiini kristalliseerumise avastaja, R. Buchheim – 1847. aastal maailma esimese eksperimentaalfarmakoloogia laboratooriumi rajaja Tartus, A. Rauber – XIX sajandi silmapaistvamaid anatoome.

Näituse eesmärk on anda ülevaade sellest, missugustest meditsiinikeskustest Euroopast ja Venemaalt Tartusse tuldi ning missugustesse laboratooriumidesse, instituutidesse ja ülikoolidesse siit täiendama mindi. Näitus on üles ehitatud koolkondade printsiibil: kes olid õpetajad ja nende kuulsad õpilased, missugune positsioon neil oma erialal oli, kus põhiliselt töötati ja milline oli nende panus teadusesse.

Eksperimenteeritud on ka XIX sajandi keskpaiga teadusaparatuuri. Huvi peaks pakkuma näiteks A. Schmidti laboratooriumist pärinev töökorras pletüsmograaf käemahu muutuste registreerimiseks. Samast ajast pärineva spiromeetriga on huvilistel võimalik kohapeal oma kopsumahtu mõõta. Vitriinides on hulgaliselt välja pandud mitmesuguste eriharude omaaegseid teadustöid ja õppevahendeid.

Näitusega tutvumine peaks olema kasulik eelkõige meditsiiniajaloo uurijatele ja õppejõududele.

Väljapanek on avatud kolmapäevast pühapäevani kl 11–17.

Ootame kõiki huvilisi!

MARE VIIRALT

NOORTE teeviit'96 INFOMESS

Haridus- ja noortemess teist korda

Tallinnas, Eesti Näituste sinises paviljonis (Pirita tee 28) on 1.–3. märtsini Eesti olulisim haridus– ja noortemess «Teeviit 96».

Messil jagab infot üle saja õppeasutuse, infokeskuse, huvialakooli, organisatsiooni ja selle firma kohta, kus ja mida õppida, millised on täienduskoolitusvõimalused, kuidas sisustada vaba aega ja kus leida tööd.

Selle korraldavad Haridusministeeriumi noorsoo– ja huvihariduse osakond ning Eesti Noorsoo Algatuskeskus.

Esimene infomess «Teeviit 94» toimus 17.–19. novembrini 1994. Esindatud oli 65 õppeasutust, 12 firmat, 11 noorsoo–organisatsiooni, 7 huvialakooli ja 4 väljastpoolt Eestit koolitust pakkuvat asutust. Kolme päeva jooksul külastas messi 14 000 inimest. Seega õigustas esimene infomess end igati ja korraldajad olid kohe ühisel meelel taoliste suurürituste traditsiooniks muutmise vajaduses.

Tudengitele võib messil kõige rohkem huvi pakkuda väljastpoolt Eestit informatsiooni andvad stendid. Teavet jagavad Läänemeremaade Noorsoo Infokeskus Kielist, Turu linna ja Vaasa lääni õppeasutused, noorsookeskus Allianssi Soomest ning Euroopa noorsoolaagrite vahetusprogramm Platform, samuti Põhja–Ameerika Ülikoolide teabekeskus ja Soros Inernational House.

Riigi Tööturuameti ja Eesti Ametiühingute Keskliidu spetsialistidel peavad kahel esimesel päeval Eesti Näituste konverentsisaalis mitu seminari tööturu ja töölepingu sõlmimise ning lõpetamise probleemidest.

Tartu Ülikool on esindatud oma stendiga, kus jagatakse teavet erialade ja sisseastumistingimuste kohta.

Osalevad õppeosakonna ja teabetalituse esindajad ning teised. Ülikooli kirjastus müüb oma trükiseid. Tartu Ülikooli prorektor professor Teet Seene juhatab 2. märtsil kell 13.30 diskussiooni teemal «Avatud ülikool kui teine alternatiiv».

Eesti Näituste telgis asuval messilaval esinevad koolid kultuuriprogrammiga. Samal ajal toimub valges paviljonis õppe– ja teaduskirjanduse laat.

Informatsiooni saab messil tasuta, osta tuleb vaid pilet, mis õppuritele maksab 25 ja täiskasvanuile 30 krooni. Esimesel kahel päeval on mess avatud kella 10–18, pühapäeval 10–16.

Infot nii messil pakutava teabe kui majutusvõimaluste kohta kaugemalt tulevatele külalistele saab Tallinnast, haridusministeeriumi noorsoo– ja huvihariduse osakonnast Sakala 23, II korrus, tel 682 202.

PRIIT PÕIKLIK,
infomessi «Teeviit 96» pressiesindaja

Stipendium

Jaapani Valitsuse stipendium

Jaapani Valitsus pakub Eesti magistrantidele võimaluse saada stipendiumi õppimiseks ja teadustööks ühes Jaapani ülikoolis järgmisteks perioodideks: aprill 1997 — märts 1999 või oktoober 1997 — märts 1999 sh 6 kuud jaapani keele õpinguid.

Stipendiumi võib taotleda humanitaar–, sotsiaal– ja loodusteaduste alal.

Dokumentide esitamise tähtaeg: 25. mai välisüliõpilastalitusse.

Uppsala Ülikooli stipendium

Uppsala Ülikool pakub ühele Tartu Ülikooli üliõpilasele stipendiumi õppimiseks Uppsala Ülikoolis 1996/97. õ.a.

Nõuded:

* väga hea inglise (rootsi) keele oskus,
* õppinud vähemalt 2 aastat koduülikoolis.

Kandideerijail esitada välisüliõpilastalitusse 25. märtsiks:

* põhjendatud avaldus TÜ rektori nimele koos dekaani nõusolekuga,
* inglise (rootsi) keele oskuse tõend,
* koopia õpinguraamatust.

Umeå Ülikooli suvekursused

Legaslation and the development of Market Economy, Political Democracy and Environmental Protection

29. juuli – 23. august

Nõuded:

* hea inglise keele oskus,
* vähemalt kolmanda aasta üliõpilane.

Kandideerijail esitada avaldus ja inglise keele oskuse tõend välisüliõpilastalitusse **25. märtsiks**. Täpsem info ja avalduse vormid välisüliõpilastalituses.

RIINA LAIDVEE,
välisüliõpilastalituse
vanemreferent
tel 465 153

Arstiteaduskonna dekanaat asub Veski 63

Möödunud reedel oli arstiteaduskonna dekanaadi töötajatel tublisti tööd. Käis vilgas pakkimine. Nii mõnigi kadunud asi tuli uuesti päevavalgele. Äreva õhkkonna põhjuseks oli kolimine uude asukohta Veski tänavasse. Nüüdsest tuleks üliõpilastel ja teaduskonna töötajatel suunduda asjaajamiseks peahoone asemel endise naha– ja suguhaiguste dispanseri majja.

Värskelt remonditud ruumid on igati mugavaks ja kauniks muudetud. Uus asupaik leevendab segavaks muutunud kitsikuse ning asjaosalised ise loodavad rahulikumale töökeskkonnale.

Niisiis, arstiteaduskonna uus aadress on Veski 63.

Telefonitsi võib dekanaaditöötajaid kätte saada, kui valite järgnevad numbrid:

* sekretär	465 326
* internatuuri ja residentuuri prodekaan prof H.–I. Maaroos	465 320
* dekaan prof A. Peetsalu	465 321
	465 326
* teadusprodekaan prof E. Seppet	465 322
* arendusnõunik T. Juhansoo	465 322
* õppeprodekaanid	465 325
* faks	465 320
* asjaajajad	465 328
* dekanaadijuhataja M. Paavo	465 328
* majandusprodekaan L. Uusküla	465 329
* vanemökonomist H. Kuusik	465 330

Kui tudengitel on vaja ise kohale tulla, siis oodatakse neid järgmistel vastuvõtuaegadel:

* asjaajajad	E–R kl 14–16
* dekaan	N 15–16
* teadusprodekaan	E 15–16
	T 14–15
* I – III kursuste õppeprodekaan prof J. Harro (prekliinilised ained)	T 16–17
	K 15–16
* IV – VI kursuste õppeprodekaan dots K. Saks	E 15–16
	N 15–16
* välisüliõpilaste kuraator dots A. Arend	T 15–16

ANNELII NIKITINA

EELK TARTU KOGUDUS

teatab:

JUMALATEENISTUS

toimub pühapäeval, 25. veebruaril kell 11.15 ajaloomuuseumi rõdusaalis.

HOMMIKUPALVUS

on teisipäeviti ja neljapäeviti kell 9.30–10 ph aud 104.

Esimene palvus toimub teisipäeval, **27. veebruaril**.

Selle viivad läbi usuteaduskond, EELK Tartu Ülikooli Kogudus, Eesti Kristlik Üliõpilasühing, Tartu Evangeelsete Üliõpilaste Ühing ja korp Arminia Dorpatensis.

Spordikeskus teatab

Võimlemine

4.–7. veebruarini toimub Tallinnas rahvusvaheline võimlemisfestival «Gymnacopia», millega tähistatakse Eesti Spordiseltsi Kalev 95. aastapäeva. Festivali avapidustuste programmis on kõrgkoolide tudengite massikava (200 osavõtjat). Kava «Suvefantaasia» autor ja üldjuht on Inga Neissaar.

Soovijatel palutakse registreerida märtsikuu jooksul spordikeskuses Jakobi 5–112, tel 465 370.

Kava õppimine toimub maist juunini Tartus.

Täpsem informatsioon samuti spordikeskusest.

Kergejõustik

Tallinnas peeti Eesti talvised sisekergejõustikuvõistlused. Ülikooli spordiklubi saavutas Tallinna Kalevi järel II koha.

Eesti meistriteks tulid **Ramon Kaju** kõrgushüppes tulemusega 2.18 ja **Sergei Tanaga** kolmikhüppes tulemusega 16.25.

Ülikooli töötajate suusapäev

toimub 2. märtsil Käärikul. Täpsem info ja registreerimine spordikeskuses Jakobi 5–112, tel 465 370.

INFO!

Soome Instituudis

Esmaspäeval, 26. veebruaril kell 12 on ph aud 102 ülempreester **Markku Aroma** loengud **«Kirik ja riik»** ning **«Esimesed üldised kirikukogud».** Tõlge eesti keelde.

Kolmapäeval, 28. veebruaril kell 17 toimub Kirjanduse Maja (Vanemuise 19) saalis **Elias Lönnroti Seltsi aastakoosolek**, millega tähistatakse Kalevala päeva.

Reedel, 1. märtsil kell 17 arutlevad Soome Instituudis **Aivar Päären** ja **Sven Tarum** oma Kuopio ülikoolis kaitstud magistritööde põhjal, **kui palju ja miks joovad ning suitsetavad soomlased ja eestlased.**

Loeng

«The Poetry of Seamus Heaney»

Kolmapäeval, 28. veebruaril kell 14 toimub ph aud 102 loeng «The Poetry of Seamus Heaney» (1995. aasta Nobeli kirjanduspreemia võitnud iiri luuletaja loomingust). Lektor on pedagoogikaosakonna prof dr Sean Darmody.

Loeng toimub inglise keeles.

Antiikkultuuri lektooriumis

Antiikkultuuri lektooriumis on 28. veebruaril kl 18.15 (TÜ nõukogu saalis) ettekanne prof dr **Nicolaus Heutgerilt** – *Tsistertslased, iseäranis Eestis.*

Venia legendi

Reedel, 1. märtsil kl 18 on ph aud 140 prof Aleksander Dulitšenko avalik loeng «XXI sajandi lingvistika perspektiividest» (vene keeles). Kutsutud on kõik soovijad.

«Kultuuriväärtuste konserveerimis– ja restaureerimismeetodite alused»

Loengusari **«Kultuuriväärtuste konserveerimis– ja restaureerimismeetodite alused»** algab 8. märtsil keemiahoone aud 113 kell 16. Samas saab kokku leppida osavõtjaile sobiva aja suhtes. Loengud on soovitatavad keemik–restauraatoreile, kunstiajaloolastele, arheoloogidele, etnograafidele, museoloogidele, arhivaaridele, aga ka igale teisele asjasthuvitatule tudengile ja mittetudengile. Osavõtt kõigile asjasthuvitatuile vaba.

Lektor on orgaanilise keemia instituudi teadur L. Piiri. Loengute maht 2 ainepunkti. FKOK 01.029.

Orgaanilise keemia instituut

Väitekiri

Magistriväitekirjade kaitsmised keemia alal toimuvad keemiahoones Jakobi 2 aud 320 esmaspäeval, 4. märtsil kell 9.15.

Kaitsmisele tulevad järgmised magistritööd:

Kalju Heinoja «Grignardi reaktsiooni induktsioonperiood», juhendaja prof A. Tuulmets, oponent keemiakand M. Luuk;

Tanel Toomela «Muskariinse retseptori agonisti antagonistliku toime avaldumine ligandi kõrgel kontsentratsioonil», juhendaja prof J. Järv ja dots E. Karelson, oponent prof A. Žarkovski;

Katrin Siigur «Kinoliini ja humiinhappe vaheliste interaktsioonide uurimine kasutades tasakaalulise dialüüsi ja fluorestsentsi kustumise meetodit», juhendaja dots J. Pentšuk ja prof U. Kirso, oponent prof T. Tenno;

Mati Arulepp «Potentsiomeetriliste andurite (pH, NH3) temperatuurisõltuvuste uurimine ja termokompensatsiooni väljatöötamine», juhendaja prof T. Tenno ja dots V. Loodmaa, oponent prof V. Past.

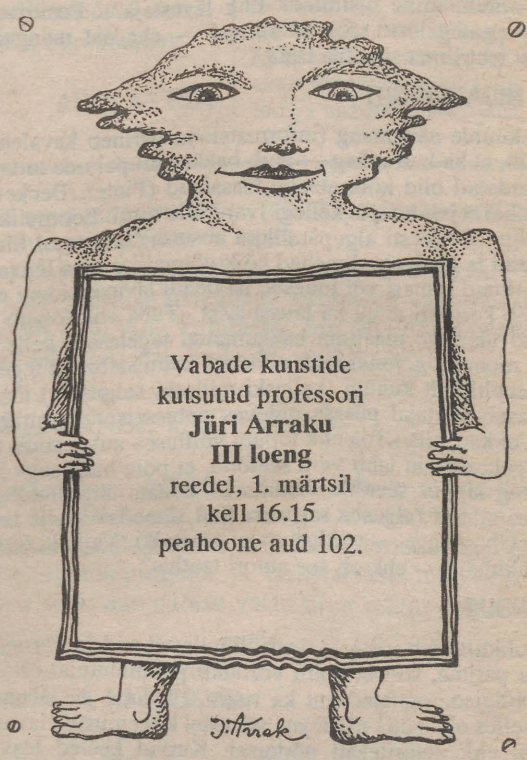

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 388. Tiraaž 1000.

☎ 465 680

NR. 8 (1832)
REEDE,
1. MÄRTS 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

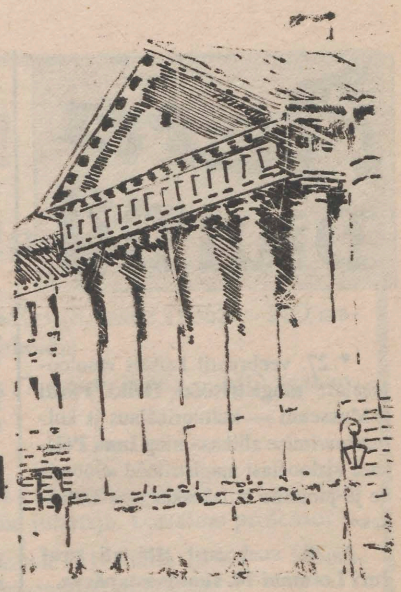

❐ **Sinimustvalgeid lippe kandsid üliõpilased esimest korda 1988. aasta suvel Vilniuses X üliõpilaste laulu- ja tantsupeol «Gaudeamus».**

Mõtteid Vabariigi aastapäeval

Mõne aastaga on saanud endastmõistetavaks, et tähistame avalikult Vabariigi aastapäeva, mis aastakümneid oli üksnes kodune tähtpäev. Kiiresti harjusime sinimusvalge lipuga avalikes paigus; kurk ei kipita enam, kui näeme seda lehvimas. Üldse tundub asjaolu, et meil jälle oma riik on, loomulik ja endastmõistetav, nagu need vabadused ja õigusedki, mis sellega kaasas käivad. Uute kohustuste omaksvõtmine ja nende täitmise loomulikuks asjaks pidamine nõuab enam aega.

Peaaegu terve oma teadliku ajaloo vältel oleme olnud mõne võõra riigi all. Meil pole olnud muud sisemist kohustust kui võõra riigi kiuste püsida. Kõige vähem oli meil vaja muret tunda selle pärast, et riik püsiks, — tema hoidmisega tegelesid teised ja ta püsis meie tahtmiste kiuste. Sellepärast on riigi hoidmine meie jaoks võrdlemisi võõras tegevus. Kui me seda ära ei õpi, siis pole palju lootust, et asi seekord paremini lõpeb kui 1939–1940. Oleme harjunud riigile vastu seisma, riiki petma ja kiruma. Praegu kirume oma riiki. See on seda lihtsam, et oma riik on meie ajaloos ainuke, mida on tohtinud ja tohib kiruda avalikult ja karistamatult, nii 1920ndatel ja 1930ndatel aastatel kui ka praegu.

Tunneme end suhteliselt kindlalt sellepärast, et oleme lojaalsed oma rahvale. Aga see on ebanormaalsete aegade lojaalsus, mitte vaba riigi kodaniku vabatahtlik lojaalsus oma riigile. Seda viimast peame alles õppima. Õppima lojaalsed olema oma riigi põhiseadusele, tema teistele seadustele, institutsioonidele. Sealhulgas valitsusele, politseile ja kellele kõik veel.

Kelleltki ei tohi nõuda, et ta suhtuks kriitikata konkreetse politseiniku või ministri tegevusse, niisama nagu peab nõudma, et ta kuuletuks Eesti Politseile ja Vabariigi Valitsusele. On olukordi, kus valitsusse on õige suhtuda kui ühe või teise peaministri valitsusse, ja teisi olukordi, kus sellesse tuleb suhtuda kui Eesti Vabariigi Valitsusse. Maades, kus omariiklus on tavaline, osatakse seda vahet teha, meil mitte. Keegi teine meie eest seda piiri ei tõmba, endal peab õigel ajal kell helisema hakkama.

Usalduse väljakujunemine riigi ja rahva vahel on kahepoolne protsess. Me peame tundma, et riik seisab meie õiguste ja turvalisuse eest nii hästi kui ta praegu oskab ja suudab, et meil on riigist abi ja kasu. Selleks on vaja, et riigi nimel tegutsevad inimesed esindaksid riiki nii hästi kui saavad. On tõeline elamus kohata mõnes riigis ühe inimtõu esindajat, mis meil oli pikka aega üldse tundmata ja praegu on alles kujunemise alguses — intelligentset ja lojaalset riigiametnikku.

Ainult Eesti riigile, mitte eesti rahvale, saavad lojaalsed olla meie muulased, ja seda peame neilt rangelt nõudma. Selleski peame ennekõike ise oma taastatud riigile lojaalsed olema. Tasub silmas pidada, et kui rahvas (või ka näiteks ülikool) on meil vana, väljakujunenud tavade ja traditsioonidega, siis riik, mida meil tema 78 aastast on tegelikult olnud üksnes kolmandiku jagu, on noor ja nõrk. Temasse tuleb suhtuda armastuse ja nõudlikkusega nagu lapsesse.

PEETER TULVISTE,
rektor

Professor Jaak Järv Uppsala Ülikooli audoktoriks

Üheks kolmest Uppsala Ülikooli arstiteaduskonna audoktorist nimetati meie ülikooli keemilise füüsika instituudi bioorgaanilise keemia korraline professor keemiadoktor Jaak Järv. See tiitel on tunnustus professor Jaak Järve tööle rakkudevahelises signaaliülekandes osalevate retseptorite ja ensüümide alal. Paljud uurimused on valminud koostöös Uppsala Ülikooli instituutidega. Pikemaajalised sidemed on seotud prof Lorentz Engströmi laboriga meditsiinilise ja füsioloogilise keemia instituudis.

Doktorite ja audoktorite promotsioon toimub Uppsala Ülikoolis 31. mail. Uppsala Ülikooli doktoriks promoveeritakse ka prof Jaak Järve kolleeg **Ago Rinken,** kes kaitses eelmise aasta novembris doktoriväitekirja meditsiinilise ja füsioloogilise keemia alal.

Vabadussõjas langenud õppursõdurite mälestustahvel

23. veebruaril avati molekulaar- ja rakubioloogia instituudi suures loengusaalis mälestustahvel meenutamaks neid, kes iseseisva Eesti eest Vabadussõjas oma elu andsid.

Vabadussõja ajal asus tolles hoones (praegu Riia 23) Tartu Kõrgem Rahvakool, kust mobiliseeriti 1919. aasta kevadel 33 õpilast, kellega liitus samast koolist veel vabatahtlikke. 13. augustil 1919 langes Pihkva rindel selle kooli 7. klassi kolm mobiliseeritud õppursõdurit. Langenute matustest võttis 25. augustil osa kogu koolipere, avaldades nii lahkunud kaasvõitlejatele ja õpilastele viimset austust.

9. novembril 1930 avasid langenute kaasvõitlejad selleks ajaks juba Tartu 15. Algkooliks nimetatud kooli saali seinal mälestustahvli kolmele langenud õppursõdurile. Mälestustahvlil on tekst:

Eesti Vabadussõjas 19. aug. 1919.a. langenud Tartu Kõrgema Rahvak. praeguse XV Algk. õpilased

Nikolai Kapst	**'1902 — 1919**
Viktor Klimberg	**1901 — 1919**
Voldemar Fr. Looga	**1900 — 1919**

Teie kangelasmeel olgu meile eeskujuks

Mälestustahvli kohta on praeguseks selgunud, et see võeti kooli seinalt maha 1944. aastal. Selle edasisest saatusest on asjaosaliste jutu järgi teada järgmist. Kohanud kord üks Eesti korpuse ohvitser koolimaja lähedal kaht koolipoissi ja küsinud neilt, et kas nad on tolle kooli õpilased. Saanud jaatava vastuse, öelnud neile, et mingu ja vaadaku — kooli juures prahi sees on mälestustahvel. Poisid ei julgenud aga kohe minna, sest arvanud, et neid tahetakse ninapidi vedada. Õhtupimeduses läinud aga siiski ja toonud tahvli koti sees ära. See peideti põranda alla, kus oli varjul ligi viiskümmend aastat. Need koolipoisid olid **Jaan Koiduaru** ja juba manalasse läinud **Mart Rünk.**

Eesti Vabariigi taasiseseisvumisega sai mõne aja pärast teatavaks ka tahvli olemasolu. Tänu emeriitprofessor Robert Looga infole ja ettepanekule tahvel uuesti seinale asetada, tegigi TÜ Akadeemiline Muinsuskaitse Selts rektorile vastava ettepaneku.

Mälestustahvli taasavamine toimus linna ja ülikooli esinduse kõige kõrgemal tasemel ning rohkete osavõtjatega. Avaettekande õppursõdurite osast Eesti Vabadussõjas pidas emeriitprofessor Helmut Piirimäe. Rektor prof Peeter Tulviste rõhutas oma esinemises toimuva sündmuse tähtsust Eesti Vabariigi aastapäeva künnisel. Seejärel eemaldasid rektor ja linnapea Väino Kull mälestustahvlilt katte. Järgnes linnapea päevakohane sõnavõtt.

Publiku hulgast astus üles vanahärra Richard Freimann, kes pühendas oma väga konkreetse ettekande Eestimaa vabadusvõitluse teatud tahkudele. Emeriitprofessor Robert Looga meenutas vanemate juttudele tuginedes oma venda, keda ta kunagi näinud pole, sest sündis pärast venna langemist. Ta ise osales mälestustahvli avamisel teist korda! Haiguse tõttu ei saanud sellest sündmusest osa võtta Jaan Koiduaru. Mälestustahvli peiduaja kohta andis lühiülevaate Mart Rünga õde Astrid Rüütli. Nende juures see peidus oligi.

Piduliku meeleolu loomisele aitas kaasa viiulisolisti hingestatud mäng. Lõpuks tänas rektor kõiki osavõtjaid ja palus neid instituudi keldrikorruse kohvikusse kohvilauale.

Mälestustahvli taasavamine oli Tartus vabariigi aastapäevaga seotud ettevõtmistest üks märkimisväärsemaid nii oma isamaalise sisu kui osavõtjate esinduslikkuse poolest.

TULLIO ILOMETS,
Akadeemilise Muinsuskaitse Seltsi esimees

Acta Diurna

* 27. veebruaril kaitses etnoloogiaalast **magistritööd Heiki Pärdi** («Muuseum — kultuurinähtus ja kultuuriuurimise allikas» ning **Inna Põltsam** ajalooalast magistritööd «Söömine ja joomine hiliskeskaegses Tallinnas».

* 28. veebruaril tähistati **prof Juri Lotmani 74. sünniaastapäeva.**

* 28. veebruaril toimus **ülikoolisisene teabetund.**

* 28. veebruaril kaitses **Dagne Kivisild magistritööd** «Korrelatsioonimaatriksi kumer lahutus» ja **Anneli Soome** magistritööd «Kvalitatiivsete tunnuste vahelise seose visualiseerimine».

* 28. veebruaril pidas pedagoogikaosakonna lektor **dr. Sean Darmody loengu «The Poetry of Seamus Heaney» (1995.a. Nobeli kirjanduspreemia võitnud iiri luuletaja loomingust.**

* 28. veebruaril kaitsesid **doktoriväitekirja Olavi Ollikainen** «Spektrite püsisälkamise rakendusi optilises neurovõrksüsteemis, aeglahutusega spektroskoopias ja holograafilises interferomeetrias» ja **Andrus Arak** («Radikaalselt opereeritud maovähihaigete elulemust mõjutavad tegurid»).

* 28. veebruaril oli antiikkultuuri lektooriumis **prof dr. Nicolaus Heutgerilt** ettekanne «Tsistertslased, iseäranis Eestis».

* 1. märtsil **korraldab Valga maavalitsus vastuvõtu nendele Valgast ja Valga maakonnast pärit tudengitele, kes lõpetavad tänavu kevadel ülikooli.** Üritusel osaleb ka rektor prof Peeter Tulviste.

* 1. märtsil kell 18 toimub ph aud 140 **prof A. Dulitšenko avalik loeng «XXI sajandi lingvistika perspektiividest».**

* 1.–3. märtsini toimub Käärikul **TÜ botaanika ja ökoloogia instituudi talveseminar.** Arutluse all on uued uurimismeetodid.

* 1.–3. märtsini toimub Tallinnas Pirita tee 28 **noorte infomess «Teeviit 96».** Tartu Ülikool esineb väljapanekuga 18-ruutmeetrises boksis, kuhu on mahutatud TÜ raamatukogu raamatute näitus, toimub TÜ kirjastuse raamatute müük. Erireklaamiga on esindatud füüsikaosakond. Kõigile huvitatuile esitletakse ülikooli elektroonilist infosüsteemi.

* 1. märtsil toimuvad **füüsika-keemiateaduskonna dekaani valimised.** Kandidaatideks on esitatud anorgaanilise keemia korraline professor **Jüri Tamm** ja astrofüüsika korraline professor **Ene Ergma.**

* 4. märtsil kaitsevad Jakobi 2 aud. 320 magistritööd **Kalju Heinoja («Grignardi reaktsiooni induktsiooniperiood»), Tanel Toomela («Muskariinse retseptori agonisti antagonistliku toime avaldumine ligandi kõrgel kontsentratsioonil»), Katrin Siigur («Kinoliini ja humiinhappe vaheliste interaktsioonide uurimine, kasutades tasakaalulise dialüüsi ja fluorestsentsi kustumise meetodit») ning Mati Arulepp («Potentsiomeetriliste andurite (pH, HN3) temperatuurisõltuvuste uurimine ja termokompensatsiooni väljatöötamine»).**

* 4. märtsil kell 18 tutvustatakse ph aud. 102 **Tartu Norra Seltsis Norra reise.**

* 5. märtsil kell 14 peab Lossi t 3, aud 406 **Viini Ülikooli prof dr. Michael Torsten Wieser Much loengu «Budistlik keelefilosoofia: Dignaga ja Dharmakirti».**

* 6. märtsil on **külalislektorilt Kanadast Wes Stevensonilt (Saskatchewan Indian Federated College) loeng «Canadian Indian Reserve Life in the Early 20th Century).**

Kas ministeeriumi koefitsiendid sobivad ülikooli?

Ülikooli käesoleva aasta eelarve arutamisel on kired üles kütnud küsimus: kas ülikooli eelarve koostamisel saab kasutada haridusministeeriumi poolt kasutusele võetud erialade kalliduse koefitsiente. Nende koefitsientide rakendamise vastased kas eitavad koefitsientide seotust tegelike kulutustega üldse või peavad neid aegunuks ja Eesti tingimustele mittevastavaks.

Idee kasutada selliseid koefitsiente finantside jagamiseks kõrgkoolide vahel tekkis 1993. aasta kevadel ülikooli eelarvekomisjonis. Olin tollal selle komisjoni liige ja tahaksin nende koefitsientide sisu veidi avada.

1. Koefitsiendi määrab eelkõige õppejõudude ja üliõpilaste suhtarv

Nimetatud koefitsientide aluseks on ühe üliõpilase kohta tehtud kulutused Soome kõrgkoolides 1991. aastal. On kasutatud Soome haridusministeeriumi kõrgkoolide nõukogu poolt avaldatud andmeid (nn KOTA-andmebaasi). Kõige «odavama» eriala — usuteaduse koefitsiendiks on võetud 1. Muuseas, kulutused ühele usuteaduse üliõpilasele olid Soomes 1991. aastal 20 450 marka. Ülejäänud erialade koefitsiendid näitavad mitu korda olid kulutused vastava eriala üliõpilasele suuremad kulutustest usuteaduses. Kõikide erialade koefitsiendid on antud esimese tabeli esimeses veerus.

Sama tabeli teises veerus on erialade õppejõudude arvud iga 23 üliõpilase kohta Soomes samal 1991. aastal. Selgituseks — kõige rohkem üliõpilasi ühe õppejõu kohta oli õigusteaduses — 23,12.

Eriala	Kalliduse koefitsient	Õppejõud/ /23 üliõpilast
Stomatoloogia	6,0	4,9
Arstiteadus	4,0	3,2
Kunst	3,0	4,1
Loodusteadused	2,1	1,8
Põllumajandus	2,1	1,7
Farmaatsia	2,0	2,1
Kehakultuur	2,0	1,4
Tehnikateadused	1,5	1,3
Pedagoogika	1,4	1,7
Psühholoogia	1,3	1,2
Majandus	1,1	1,2
Sotsiaalteadused	1,1	1,1
Tervishoid	1,0	1,0
Humanitaaria	1,0	1,1
Õigusteadus	1,0	1,0
Usuteadus	1,0	1,0

Tabel 1.

Ei ole raske märgata tabeli veergudes olevat arvude lähedust.

Tabeli iga rea esimese ja teise arvu suhe iseloomustab ühe õppejõu kohta tehtud kulutusi. Mida väiksem see suhe on, seda vähem raha ühe õppejõu kohta kulutatakse, mida suurem on see suhe, seda suuremad kulutused. Seejuures selgub, et «odavate» erialade (humanitaaria, sotsiaalteadused) ja «kallite» erialade (kehakultuur, arstiteadus) õppejõudude «hinnad» erinevad võrdlemisi vähe (mitte üle 1,5 korra). Muuseas, tabeli viimase veeru numbrites sisaldub ka välja ja sisse tehtav õppetöö, seda n-ö. Soome keskmisena.

Seega on eriala kalliduse koefitsient määratud eelkõige õppejõudude ja üliõpilaste suhtarvuga. Ei tahaks uskuda, et need suhtarvud on midagi sellist, mis on omane vaid Soomele. Arvan, et nad on määratud eelkõige õppetöö korralduse iseärasuste ja traditsioonidega erinevatel erialadel. Järelikult peaksid koefitsiendid peegeldama küllaltki hästi tegelikke õppetöö kulutusi ja nende rakendamine ülikooli eelarve koostamisel tähendab suuna võtmist 1. tabeli viimases veerus esitatud õppejõudude ja üliõpilaste suhtarvude poole Tartu Ülikoolis.

2. Suhtarv 23 üliõpilast ühe õppejõu kohta pole Tartu Ülikoolis võimalik

Kui lähtuda kehtivast õppekorraldusest, kus üliõpilaste auditoorne töö on 20 tundi nädalas, millest 10 tundi on loenguid ja 10 tundi praktilisi töid (enam-vähem selline vahekord on kõigis teaduskondades), ja oletada, et praktiline töö toimub keskmiselt 20listes rühmades (ilmne ülepakkumine, sest meie õppekorralduse eeskiri sätestab minimaalseks õpperühma suuruseks 10 üliõpilast) ja õppejõu keskmine nädalakoormus on vähemalt 10 tundi, siis 20-se vastuvõtuga eriala puhul on ühe vooru (kursuse) auditoorse töö koormus 20 tundi. Seda peaks tegema kaks õppejõudu. Seega on 20-se vastuvõtu korral üliõpilaste ja õppejõudude suhe 10:1. Niisama palju püstijalatunde tuleb õppejõududel teha ka siis, kui erialale võetakse vastu 10 üliõpilast. Kuid üliõpilaste ja õppejõudude suhe tuleb sellisel juhul 5:1. Kui vastuvõtt erialale on 120 üliõpilast, saame miinimumkoormuseks 10+6·10=70 tundi nädalas. Seda tööd peaks tegema vähemalt 7 õppejõudu. Seega tuleb ühe õppejõu kohta 17 üliõpilast. Siit aga järeldub, et praeguse õppekorralduse juures ei olegi võimalik praktiliselt suurema suhtarvuni kui 17:1 jõuda, sest nii suur vastuvõtt (120 üliõpilast) ühele erialale on vaid õigusteaduskonnas. Suurem suhtarv oleks võimalik vaid praegusest tunduvalt liberaalsema õppetöö korralduse puhul.

3. Kellele on koefitsiendid kasulikud, kellele kahjulikud?

Küsimusele võib saada vastuse 2. tabelist.

Teaduskond	Kalliduse koefitsient	Soome, õppejõud/ /23 üliõpilast	TÜ, õppejõud/ /17 üliõpilast
AR	3,9	3,2	3,0
BG	2,1	1,8	1,8
FK	2,1	1,8	2,6
MT	2,1	1,8	2,3
KK	2,0	1,4	3,7
FL	1,1	1,3	2,0
MJ	1,1	1,2	1,0
SO	1,1	1,1	1,3
OI	1,0	1,0	1,0
US	1,0	1,0	1,1

Tabel 2.

Tabeli esimeses veerus on teaduskondade erialade kalliduse koefitsiendid. Kui teaduskonnas on erinevate koefitsientidega erialasid, on tabeli sellesse veergu arvutatud teaduskonna nn kaalutud keskmine, st et on arvestatud erinevate koefitsientidega erialade üliõpilaste osakaalu teaduskonnas.

Teise tabeli teise veergu on sama reegli järgi arvutatud teaduskondade keskmised esimese tabeli teise veeru arvud.

Tabeli kolmandas veerus on õppejõudude praegune arv Tartu Ülikoolis iga 17 üliõpilase kohta. Aluseks on võetud täidetud õppejõukohad ja päevaõppe üliõpilaste arvud (kraadiõpe, internid ja residendid kaasa arvatud) seisuga 1. 10. 1995. Arstiteaduskonna puhul on täisõppejõududena arvestatud ka kohakaasluse alusel õppejõududena töötavaid arste (potentsiaalseid arste-õppejõude).

Tabeli kõik kolm veergu langevad päris hästi kokku kuue teaduskonna puhul. Järelikult nendel teaduskondadel ei tohiks tekkida probleeme koefitsientide ülikoolisisesel rakendamisel. Nelja teaduskonna puhul (füüsika-keemiateaduskond, matemaatikateaduskond, kehakultuuriteaduskond ja filosoofiateaduskond) on kolmanda veeru arvud kahe esimese veeru arvudest mõnevõrra suuremad. Seega võivad probleemid tekkida just nendel teaduskondadel.

4. Teistele teaduskondadele tehtavat õppetööd peab arvestama

Koefitsientide rakendamisel tekkiva alafinantseerimise üks põhjusi ülalloetletud nelja teaduskonna korral on erinevused nende teaduskondade poolt teistele teaduskondadele tehtava õppetöö osas võrreldes «Soome keskmisega». Näiteks teeb kehakultuuriteaduskonna õppejõudude arvu suureks spordikeskus, kus õppejõudude põhiülesandeks on fakultatiivsete kehalise kasvatuse tundide andmine teiste teaduskondade üliõpilastele. Ilma spordikeskuseta tuleks kehakultuuriteaduskonnas 17 üliõpilase kohta 2,3 õppejõudu. Filosoofiateaduskonnas on sama mõju keelekeskusel. Soome ülikoolide õppekavades on võõrkeelte maht tunduvalt väiksem (keskmiselt 1—1,5 õppenädalat). Ilma keelekeskuseta oleks filosoofiateaduskonna real viimaseks arvuks 1,5. Järelikult peab teaduskonnale raha eraldamisel arvestama teistele teaduskondadele tehtavat ja teiste teaduskondade poolt tehtavat õppetööd.

5. Magistriõppe kahekordsed ja doktoriõppe neljakordsed koefitsiendid on aga selgelt hariduspoliitilise otsuse tulemus ja sellistena tuleb neid ka võtta.

IVAR-IGOR SAARNIIT,
akadeemiline sekretär

Täpsustusi Postimehe artiklile

Tahaksin teabetalituse poolt täpsustada mõningaid 20. veebruari Postimehe artiklis «Umbkeelsena ja umbmeelsena Euroopasse» esitatud asjaolusid.

On kahetsusväärne, kui professor Anne Lillele jäi rektor professor Peeter Tulviste intervjuust (vt. Postimees, 16. 02. 96) mulje, nagu oleks rektori arvates ülikoolis ainuke probleeme tekitav asi palkade madal tase. Rektor väitis küll, et «käärib üks asi praegu ennekõike ja see on palgad», kuid pole kusagil väitnud, et muid probleeme ülikoolis ei eksisteeri. Samas on mitmetes meediakanalites, muuseas ka Postimehes olnud juttu näiteks sellest, et Tartu Ülikool vaevleb tõsises ruumipuuduses. Viimane on üks teguritest, mis võivad põhjustada õigusteaduskonna tegevuse peatumise, kuna ei suudeta mahutada kõiki tudengeid, rääkimata sellest, et ka paljudel ülikooli teiste teaduskondade õppejõududel puuduvad vajalikud tööruumid.

Probleemne on ka kõnealuses artiklis esitatud väide, nagu ei tegeleks 65% ülikooli töötajatest õppe- ja teadustööga. TÜ personaliosakonna andmetel (20. 02. 96 seisuga) töötab teaduskondades ligikaudu 1750 inimest, kellest on otseselt teadureid ja õppejõude 1101, s.o 62,9%. Ülejäänud 649 inimest töötavad teaduskondades laborantide, vanemlaborantide, tehnikutena jne, s.t õppe- ja teadustööd teenindava personalina, kelleta pole õppejõududel õppeülesannete täitmine võimalik. Samas ei saa neid kuidagi bürokraatideks, ametnikeks või esindusega seotud inimesteks nimetada.

Ülikooli ülejäänud 1295 töötaja hulgas on 400 raamatukogu töötajat, 213 koristajat, 40 valvurit, 20 kokka, 53 majahoidjat jne. Need on inimesed, ilma kelleta pole õppejõududel võimalik oma tööd korralikult teha ega tudengitel normaalselt õppida. Plaanis on vähendada raamatukogu töötajate arvu, osade hoonete koristamine on ülikooli poolt tellitud koristusfirmadest. Kokadki ei kuulu enamiku kõrgkoolide töötajate hulka, meil aga praegu veel küll. Sõna otseses mõttes bürokraate (ametnikke) on Tartu Ülikoolis teiste ülikoolidega võrreldes pigem vähe kui palju.

Mis puutub remonti, mis prof Anne Lille väidetel «piirdub rektoraadi ja sellele lähedalseisvate isikute ruumidega», siis ülikooli ehituskorralduse osakonna andmetel remonditi 1995. aastal 32 teaduskondade auditooriumi, tööruumi ja laboratooriumi ning selle kõrval ainult 3 dekanaati. Suurem remont oli majandusmajas (Jakobi 4) ühes raamatupidajate ruumis. Mitte üheski rektoraadi ruumide loetelusse kuuluvas ruumis pole viimasel ajal mitte mingit remonti tehtud. Mis puudutab katuste paigaldamist, siis 1995—1996. aastal pandi Vanemuise 46 õppehoonele uus katus ning parandati Vana Anatoomikumi ja mitme teise hoone katused.

Lõpetuseks annan edasi rektori ettepaneku, et kui keegi ajakirjanikest või ülikooli töötajatest soovib võrrelda ülikooli erinevate ruumide olukorda või mööblit, siis on kõik teretulnud olukorraga tutvuma, rektoraadi uksed on avatud.

Lugupidamisega

ENE NOBEL,
ülikooli pressiesindaja kt.

Anti üle teine Ahti Pae stipendium

Tänavune Ahti Pae stipendiaat on sotsiaalteaduskonna sotsioloogia eriala 3. aasta üliõpilane **Erika Ellamaa**. Stipendiumi (5519 kr) andis 22. veebruaril kätte rektor Peeter Tulviste. Stipendiumisaaja valiti välja kuue komisjonile laekunud avalduse hulgast. Stipendiumi määramisel arvestati üliõpilase õppeedukust ning erialast ja ühiskondlikku tegevust. Erika Ellamaa on olnud TÜÜ Edustuse kultuurisekretär 1994/95. õppeaastal ja 1995/96. õppeaastal Üliõpilaskonna kultuurikomisjoni liige ning samuti sotsiaalteaduskonna ettevõtmiste organiseerija ja toetaja. Erialaseid teadmisi on E. Ellamaa täiendanud rahvusvahelistel kursustel Inglismaal ja Saksamaal.

Ahti Pae stipendium asutati 1994. aastal, kui korp! Fraternitas Estica andis Tartu Ülikoolile üle Ahti Pae Mälestusfondi raha (25 000 Rootsi krooni). Esimene Ahti Pae stipendium anti üle 1995. aastal.

ÜLLE HENDRIKSON

Stipendium

Euroopa Kolledži stipendium

Magistrantidele pakutakse 1996/97. õppeaastaks stipendiumi õppimiseks Euroopa Kolledžis Brugges (Belgia) ja Natolinis (Poola) 1996/97. õ.-a. Stipendiumi taotleja erialaks oleks soovitavalt majandus, poliitika, sotsiaalteadused, õigusteadus, rahvusvahelised suhted. Õpitakse majandust, õigusteadust, poliitikat, ajalugu Euroopa Liidu kontekstis.

Taotleja peab valdama inglise ja prantsuse keelt.

Taotluse esitamise tähtaeg EV Haridusministeeriumi teaduse ja ülikoolide osakonda on **15. märts.**

Taotlusvormid ja info välisüliõpilastalituses Riina Laidveelt, tel 465 153.

Õppima Soome ülikoolidesse!

Vastavalt koostöölepingutele on üliõpilastel võimalik taotleda õppimist Soome ülikoolides (Helsingi, Joensuu, Jyväskylä, Kuopio, Oulu, Tampere, Turu) 1996/1997. õppeaastal.

Kandideerijail esitada välisüliõpilastalitusse (ph ruum 304) 31. märtsiks:

— põhjendatud avaldus TÜ rektori nimele koos dekaani nõusolekuga,

— soome keele oskuse tõend,

— koopia õpinguraamatust,

— teaduskonnas kooskõlastatud õpingukava (magistrantidel ja doktorantidel juhendaja nõusolekuga).

Soome keele eksamit saab sooritada kas 6. või 20. märtsil kell 15 (lektor Eino Koponen, ph aud 302). Eksamiks tuleb registreerida eelneval päeval kell 11—12 samas ruumis.

NB! Kandideerija peab olema praegu vähemalt teise aasta üliõpilane.

SILVI LANNES,
välisüliõpilastalituse referent
tel 465 152

TEABETUNNIS

28. veebruaril

*** Ülikooli eelarvest rääkis prorektor prof Toivo Maimets.**

Eelmisel neljapäeval võeti ülikooli nõukogus vastu ülikooli eelarve. Selle aasta eelarvega oli tehtud palju tööd, seda arutati korduvalt eelarve komisjonis ning mitmel korral valitsuses ja nõukogus. Ülikooli eelarve tekib väga paljudest kanalitest ja neid kanaleid tuleb üha juurde. Näiteks grantide rahad hakkavad aasta-aastalt suurenema, tänavu moodustab see juba üle 19 miljoni krooni. See omakorda näitab, et Tartu Ülikool muutub üha enam konkurentsivõimeliseks. Summad on rangelt ära jaotatud, näiteks on humanitaarteaduste õppehoone ehituseks määratud 5,1 miljonit krooni. Suur osa riigi poolt tulevast rahast (135 miljonit krooni) läheb kõik ühe nimetuse — õppekulud — alla. Selle summa jagamine tekitabki kõige rohkem kirgi. 55% sellest on jaotatud teaduskondadesiseselt ja 45% rahadest katmaks muid kulutusi. Teaduskondadel on raha käes ja nüüd tuleb see juba teaduskonnasiseselt ära jaotada. Prof Maimets märkis, et omatulude summasid tuleb sel aastal kindlasti suurendada ja see võiks moodustada üldsummadest umbes 20%. (TÜ nõukogu viimasest istungist, kus eelarve kinnitati, lähemalt järgmises UTs — toim.)

*** Ülikooli ametiühinguorganisatsiooni tegevusest andis ülevaate aü komitee esimees Aleksander Jakobson.**

Ta rõhutas, et ülikooli ametiühingu tegevuse põhitähelepanu on praegu suunatud palkadele, peetakse sellekohaseid läbirääkimisi valitsusega. Jätkuvad ka TALO ja valitsuse vahelised läbirääkimised. Aleksander Jakobson rõhutas, et ametiühing peaks seestpoolt tugevam olema ning tegema tihedamat koostööd. Streigist ütles Aleksander Jakobson niipalju, et ülikooli inimesed streikisid solidaarsusest koos teiste kultuuritöötajatega ning mitte ülikooli juhtkonna vastu. Esitati ka küsimus aü liikmete arvu kohta ülikoolis, millele aü esimees vastas, et ülikooli ametiühingusse kuulub umbes 850 inimest.

*** Personaliosakonna uudiseid edastas personaliosakonna juhataja Leelo Muru.**

Valitsus võttis vastu ja rektori käskkirjana ilmub õppeülesande täitmise eeskiri. Kuni selle ajani ei olnud tegelikult ühtegi ülikoolisisest dokumenti, mis oleks reguleerinud vastavaid põhimõtteid ja ka vastavaid vormistamise protseduure.

✿ ✿ ✿ Õnnitleme! ✿ ✿ ✿

Märtsikuu juubilare

75

Anton Lepper (25. märts 1921) — MO Emajõe spordibaasi uksehoidja

70

Erna Kalamees (21. märts 1926) — MO spordihoone majahoidja

Larissa Volpert (30. märts 1926) — filosoofiateaduskonna emeriitprofessor

65

Harald-Heino Peep (26. märts 1931) — eesti filoloogia osakonna korraline professor

Vello Reeben (12. märts 1931) — füsioloogia instituudi teadur

Endel Türi (13. märts 1931) — mikrobioloogia instituudi dotsent

60

Maare Kümnik (15. märts 1936) — raamatukogu osakonnajuhataja

Kalev Pild (18. märts 1936) — kommunikatsioonitehnika vaneminsener

Lembit Raba (14. märts 1936) — ehitusjaoskonna puusepp

Reet Samel (31. märts 1936) — puhta matemaatika instituudi vanemlaborant

Silvi Truus (1. märts 1936) — mikrobioloogia instituudi laborant

Ravil Tšanõšev (8. märts 1936) — MO raamatukogu majahoidja

Ellu Varik (7. märts 1936) — MO peahoone riidehoidja

55

Mati Erelt (12. märts 1941) — eesti filoloogia osakonna juhataja, korraline professor

Sirje Kliimask (31. märts 1941) — raamatukogu vanemraamatukoguhoidja

Vaike Laisaar (19. märts 1941) — anestesioloogia kliiniku assistent

Aino Lepik (28. märts 1941) — MO Vanemuise 46 koristaja

Ando Ots (17. märts 1941) — eksperimentaalse füüsika instituudi dotsent

Aari Talve (29. märts 1941) — molekulaarse modelleerimise grupi juhtiv insener

50

Jüri Afanasjev (8. märts 1946) — puhta matemaatika instituudi dotsent

Taimi Harkmann (12. märts 1946) — biokeemia instituudi laborant

Reet Lääne (28. märts 1946) — filosoofiateaduskonna metoodik

Merike Poljakov (29. märts 1946) — raamatukogu vanemraamatukoguhoidja

Ann Seilenthal (26. märts 1946) — avaliku halduse osakonna lektor

Hool ja mure järjepidevuse pärast

Selle aasta jaanuaris sai TÜ Raamatukogu kirja emeriitprofessor Viktor Masingult, kes, teades ja ka tundes olemasolevat väga mahukat (*ca* 115 600 kirjet) bibliograafilist andmestikku **«TARTU ÜLIKOOL (1632—1710, 1802—1996)»**, muretseb selle aastaid kestnud ja vaevarikka töö katkemise või liiga vähese info laekumise pärast. Ettevaatlikuks ja murelikuks on teinud asjaolu, et Tartu Ülikool on muutnud õppejõudude publikatsioonide aruandluse sisu — enam ei soovita andmeid populaarteaduslike artiklite või päevakajaliste kirjutiste (ka arvustuste) kohta. Väärtuslik näib olevat **ainult** teadustrükis ja seegi valikuliselt, tundub, et humanitaar-, sotsiaal- ja teiste analoogiliste teaduste kahjuks.

Kas ja kuidas see mõjutab bibliograafilise andmestiku senist võimalikult ammendavat kogumist raamatukogus? Huvitab ju lugejat (õpetlane-uurija, üliõpilane, koolinoor jpt) igasugust laadi andmestik ja kõik see, mis on avaldatud ühe või teise isiku kohta.

Raamatukogu kartoteek «TARTU ÜLIKOOL» täiustub pideva bibliografeerimistöö tulemusena. Silmas peetakse *ca* 11 000 isikut kaasajast ning arvukaid nimesid möödunud aegadest. Suhteliselt lihtsam on läbi töötada Eestis ilmuvaid raamatuid, ajalehti-ajakirju, väitekirju, geograafilisi kaarte jm, kuid keerulisem ja võimatugi jälile saada välisriikides ilmunule. Siin on headeks abilisteks mitmed arvutiandmebaasid nagu «Current Contents», kuid **asendamatuks** allikaks on ülikooli aruandlusandmed nii arvutiketastel kui ka avaldatuna väljaandes «Tartu Ülikooli Aastaraamat 1993» (ilmunud 1994) ja järgnevais.

Muidugi on rida probleeme ja küsimusi aruandlusandmete kasutamisega bibliograafias. Paljude trükiste kirjeldamisel aruandluseks ei lähtuta raamatust või artiklist endast, vaid esitatud käsikirjast. Mitmed andmed kirjeldavad üht ja sama publikatsiooni, kuid veidi erinevalt ja ainult konkreetsest autorist lähtuvalt. Kõige kõvemad pähklid on need, kus andmed on tõlgitud inglise (vahel ka eesti) keelde, töö ise aga avaldatud eesti või vene keeles. Kuidas küll leida originaalandmeid?! Konverentside materjalide ja erialaajakirjade puhul kiputakse looma oma lühendeid, mis on dešifreerimatud teiste erialade inimestele. Ühe ja sama teesikogumiku

pealkiri võib esineda vähemalt 3—4 erineval kujul, millest ükski ei tarvitse raamatu leidmiseks piisavalt täpne olla. Esineb ka ebaõigeid ilmumisaastaid ja üsna palju lõpetamata andmeid (puuduvad ajakirja köited-numbrid ja leheküljed).

Aruandlusandmete automaatne ülevõtmine ühest andmebaasist teise ei ole nende praeguse kvaliteedi korral bibliograafidele soodne, kuigi see oleks otstarbekas. Kuldne reegel kirjeldada *de visu* peab veel paika, kuid üha raskemaks läheb kätte saada või raamatukogusse muretseda oma ülikooli õppejõudude ja professorite välismaal ilmunud töid, üksikuid Eestis ilmunuidki.

(Omaette probleem on aruandlusandmestiku ja bibliograafilise andmestiku alusel ühise arvutiandmebaasi loomine. Praegune bibliograafiline andmestik on märksa laiema haardega ja sügavam, huvitutakse ülikoolist tervikuna aegadest aegadesse ja samamoodi ka inimestest, kes siin tegutsesid ja on tegutsenud.)

Õnneks on ülikoolis õppejõude, kes on huvitatud, et nende publikatsioonid oleksid kirjeldatud kartoteegis «TARTU ÜLIKOOL» ja selle baasil avaldatavais väljaandeis «Tartu Ülikool. ... a. ilmunud tööde bibliograafia» ning esitavad bibliografeerimiseks oma tööde loetelusid ja originaalteoseid. Seda võiksid teha vähemalt **kord aastas** väga paljud noored ja ka staažikad õppejõud ning teadlased. Siis ei katke järjepidevus ja lünki jääb vähem. Tartu Ülikooliga seotud bibliograafilist andmestikku vajavad erinevate huvide ja vajadustega lugejad nii kodu- kui ka välismaalt.

Mõelgem, et peale tavapärase infoallika on ülikooli bibliograafia ka Tartu Ülikooli peegel, mis kajastab objektiivselt ja kontsentreeritult siinse teadusliku mõtte hetkeseisu, sajanditepikkust arengut ning säilitab selle tuleviku jaoks.

Aitäh Viktor Masingule tähelepanu ja hoole eest! Kirjale lisatud 1995. aasta publikatsioonide nimestikust leidsime mitu suurt raamatut, mida raamatukogus veel ei olnud, ja väljaandest «Kägu» ei olnud aimugi.

MAARE KÜMNIK,
raamatukogu teadus-bibliograafia osakond

Ülikooli kalendermärkmik 1996 on müügil teabetalituses. Hind 18.20.

INNOVAATIKA 96

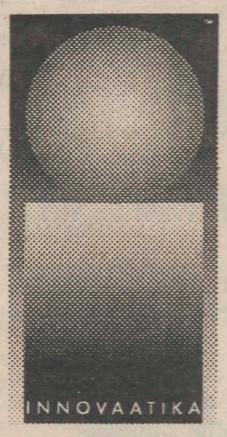

Teadustöötajatele
Teaduskondadele
Instituutidele
Neljas mess INNOVAATIKA 96.
Aeg: 28.–30. märts 1996.
Koht: Tartus Tähtvere näitusehallis, Kreutzwaldi 60.

Teil on rohkem võimalusi leida lepingupartner ja lülituda regionaalsetesse arenguprojektidesse kui esitate potentsiaalsed lepingulise uurimistöö teemad erialade kaupa koos lühikese annotatsiooniga. Teema juurde on soovitav märkida kontaktisiku nimi ja telefoni/faksi number ning *e–maili* aadress. Teadus– ja arendusosakond koostab esitatud andmetest näitusekülastaja jaoks infolehed.

Juhul kui Te soovite kasutada pakutud võimalust, palume Teie materjale TA osakonda hiljemalt **11. märtsiks.**

SPORT

EPMÜ ja TÜ teatesuusatamisvõistlused on 5. märtsil

Üritusele on kutsutud ülikoolide teaduskondade võistkonnad (2 naist + 3 meest). Mehed suusatavad 2x2,5 km, naised 2,5 km. Vahetuste järjekord M+N+M+N+M. Sõit toimub vabatehnikas.

Start kell 16 dendropargis (laululava lähedal). Eelregistreerimine EPMÜ ja TÜ spordikeskustes või kohapeal pool tundi enne starti. Tel 465 370.

NB! TÜ KKT iga kursus paneb välja oma võistkonna!
TORTI IKKA SAAB!

Korraldavad TÜ spordikeskus ja EPMÜ spordiklubi.

Volleklubi 15

Praegusel ajal, kui üha rohkem räägitakse eestlaste halvast tervisest, oleks seda enam vaja propageerida süstemaatilisi sportlikke harrastusi ja hinnata neid inimesi, kes pidevalt harjutades oma füüsilist ja vaimset seisundit ning sellega ka töövõimet parandavad või seda hoiavad.

Üldusele on aeg meelde tuletada, et ülikoolis tegutseb naiste võrkpalliklubi VOLLE. Klubi liikmed on ülikooli töötajad, kelle lemmikspordiala on võrkpall. Muidugi pole võrkpall spordiala, mida praegu saaks harrastada väga massiliselt, kuid kui on mõned tublid naised, kel suur tahtmine ja põhilised oskused, saaksime neid enda hulka veel võtta.

Hea võimalus volleklubiga tutvumiseks avaneb 5. märtsil, kui klubi tähistab väikese turniiriga kell 15.30 Jakobi tänava võimlas oma 15. aastapäeva. VOLLE jagab oma mängijad kahte võistkonda, kutsub aktiivse tegevuse lõpetanud liikmed ergutajaiks ja loodab vastasteks tudengeid–magistrante bioloogia–geograafiateaduskonnast. VOLLE asutajaliikmete naiskonnas mängivad Mare Isakar, Kersti Jagomägi, Anne Kirk, Anu Laansalu, Evi Padu, Ille Palm, Mare Pikkel, Marika Rauk, teise naiskonda kuuluvad Eva Auksmann, Merike Karolin, Kaire Möldre, Lehte Novek, Sirje Mäesalu, Imbi Soa, Säde Viirlaid.

Tere tulemast!

ILLE PALM

Veel ülikooli hoonete nimesid

Eelmise aasta lõpus kuulutasid sümboolikakomisjon ja majanimede töörühm välja majanimede konkursi. Jaanuaris kinnitas rektor käskkirjaga kümne hoone nimed, mis meeldetuletuseks veel kord ära toome. Need on: **Ülikooli 18 — peahoone, Ülikooli 18a — keeltemaja, Ülikooli 16 — marksu maja, Ülikooli 20 — vana kohvik, Jakobi 2 — keemiahoone, Tähe 4 — füüsikahoone, Ujula 4 — spordihoone, Lai 38/40 — botaanikaaed, Toome õppehoone — vana anatoomikum, Näituse 2 — uus anatoomikum.**

28. veebruaril kinnitas rektor käskkirjaga sümboolikakomisjoni ja majanimede töörühma järgmised ettepanekud:

Toomemäel — tähetorn
J. Liivi 2 — arvutuskeskus
W. Struve 1 — raamatukogu
Jakobi 4 — majandusmaja
Tiigi 78 — Vana-Tiigi õppehoone
Nooruse 9 — Nooruse õppehoone.

Uus kursus «Infosüsteem Internetis»

Internet on nähtus, millest tänapäeval on võimatu mööda vaadata. Järjest uued ja uued teenused ilmuvad meie käsutusse nagu nõiavitsa väel — seda nii meil Eestis kui ka mujal maailmas. Kõik Eesti suuremad päevalehed, hulk ajakirju, enamik õppe- ja valitsusasutusi on kättesaadavad oma WWW-lehekülgedega. Teadusajakirja *Science* 9. veebruari numbris on põhjalik artikkel teaduspublikatsioonide jõudmisest elektroonsesse maailma. Kõik suuremad teadusajakirjade väljaandjad (Elsevier, Springer, Blackwell jt) on teinud sellel alal edusamme ja plaanid näevad paari lähema aasta jooksul ette peaaegu kõigi väljaannete jõudmist elektroonsel kujul arvutivõrku.

Rahvusvahelisi koostöövõimalusi otsides tutvuvad projektijuhid paljude ülikoolide Interneti infosüsteemiga ja uurivad selle kaudu, kuidas asjad selles ülikoolis antud alal arenevad. Selle põhjal otsustavad nad, kas kutsuda vastav ülikool partneriks või mitte.

Kokkuvõttes võib öelda, et kui teid ei ole Interneti WWWs, siis teid ei ole olemas. Kuidas on lood Tartu Ülikooliga? Kui palju on meil neid inimesi, kes oskavad infot hüperteksti süsteemis kättesaadavaks teha, kui palju neid, kes seda sihipäraselt sealt otsida suudavad? Kas meie üliõpilased suudavad oma kursuse-, magistri- ja doktoritöid elektroonselt kirjastada? Vastus kahele viimasele küsimusele oleks: «liiga vähe».

Et selliste oskustega inimeste arvu meie üliõpilaskonnas suurendada, korraldab arvutiteaduse instituut vabaainena kursuse «Infosüsteem Internetis». Kutsutud on kõikide teaduskondade tudengid, kes asja vastu huvi tunnevad. Eeldused: esmane arvutikasutuse oskus ja hea tahtmine. Eelnev kokkupuude Internetiga on igati teretulnud.

Kursus koosneb kolmest osast:

1. Interneti, WWW ja elektroonse publitseerimise alustega tutvumine.
2. Praktiliste oskuste omandamine info ülespanemiseks Interneti serverisse.
3. Iseseisva tööna oma teaduskonna/osakonna või mingi muu materjali ülespanek WWWsse.

Kursuse käigus õpitakse kasutama skannerit, tutvutakse sellega, kuidas oma elektroonseid dokumente teiste Interneti dokumentidega siduda, kuidas neisse illustratsioone (skeeme, tabeleid, pilte) lisada jpm. Tutvutakse ka elektroonse publitseerimise õiguslike alustega. Loodame, et see kursus aitab suurendada elektroonselt publitseeritud konspektide hulka meie ülikoolis.

Kõigile, kes oma osaga hakkama saavad, kaks punkti.

Kohtume kogu rühmaga **reedel, 8. märtsil kell 14 Liivi tn 2 ruumis 104.**

ANNE VILLEMS,
arvutiteaduse instituudi lektor
ERKKI LEEGO,
arvutiteaduse instituudi magistrant,
TÜ WWW toimetaja

Info

Loeng

Budistlikust keelefilosoofiast

TÜ orientalistikakeskuse korraldusel toimub 5. märtsil kell 14 Lossi tn 3 aud 406 Viini Ülikooli professori **dr. Michael Torsten Wieser Muchi** loeng **«Budistlik keelefilosoofia: Diganāga ja Dharmakìrti».**

Oodatud on kõik huvilised.

Kultuurikeskuses

Kolmapäeval, 6. märtsil kell 18 peab ph aud 102 külalislektor Kanadast **Wes Stevenson (Saskatchewan Indian Federated College) loengu** «Canadian Indian Reserve Life in the Early 20th Century».

Väitekiri

12. märtsil kell 14.15 kaitseb ajaloomuuseumi rõdusaalis **Tõnu Tannberg** doktoriväitekirja «Maakaitseväekohustus Balti kubermangudes 19. sajandi I poolel (1806–1856)» doktorikraadi taotlemiseks ajaloo alal — *doctor philosophiae* (PhD ajalugu). Juhendaja prof Helmut Piirimäe, oponendid ajaloodoktor Heldur Palli ja ajalookand prof Rein Helme.

12. märtsil kell 16.15 kaitseb **Ene Kõresaar** ajaloomuuseumi rõdusaalis magistritööd «Eseme funktsionaalne aspekt. Kattevaip» magistrikraadi saamiseks *(magister artium)* etnoloogia alal.

Näitus

Raamatukogus

*** Voldemar Miller 85** — raamatuteadlane, ajalooteadlane, lastekirjanik.

*** Bernhard Sööt 95.**

*** Viiu Klement 60** — ülikooli raamatukogu osakonnajuhataja, restauraator — teaduskirjanduse lugemissaalide fuajees.

*** Carl Claus 200** — TÜ professor, keemik, farmatseut, botaanik — kaktuste fuajees.

*** «Keisrikojast Tartu raamatuvaramusse»** — s.o. väljapanek Vene keisriperekonna kahest ulatuslikust annetusest Tartu Ülikooli Raamatukogule aastatel 1802 ja 1832. Need annetused on talletatud raamatukogus Aleksandrovi memoriaalkogus, mis sisaldab 2953 köidet, sealhulgas 20 käsikirjaköidet — raamatumuuseumis.

Kunstinäitused

*** Mari Nõmmela** akvarellid «Läinud suve pildid» — kohviku fuajees.

*** Ilmar Jõudvaldi** fotonäitus «Kodu kaljudel» — kataloogisaalis.

Selts

Tartu Norra Seltsis

Esmaspäeval, 4. märtsil kell 18 saab ph aud 102 kokku Tartu Norra Selts. Tutvustatakse Norra reise.

Õpetatud Eesti Seltsis

Eesti Kirjandusmuuseum, Õpetatud Eesti Selts ja Eesti Akadeemiline Ajakirjanduse Selts korraldavad

6. märtsil kell 15 Eesti Kirjandusmuuseumi saalis ettekandekoosoleku «190 aastat eestikeelset ajalehte».

Kavas: Juhan Peegel — Aegumatu uudis aastast 1806;

Tõnu Tannberg — Lisandusi «Tarto maa rahwa Näddali–lehe» sulgemisloole;

Milvi Hirvlaane — «Tarto maa rahwa Näddali–lehe» väljaandjate renomee oma ajas ja täna;

Valve Kingisepp — Paarissõnadest O. W. Masingu «Maarahwa – Näddala–Lehes»;

Krista Aru — Eestikeelne ajaleht 19. sajandi lõpul.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 451. Tiraaž 1000.

☎ 465 680

NR. 9 (1833)
REEDE,
8. MÄRTS 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

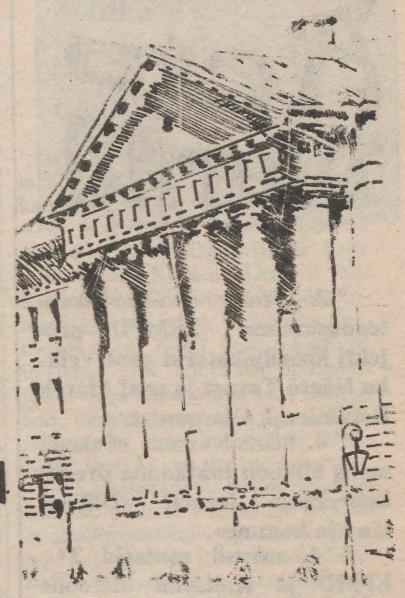

TARTU ÜLIKOOLI AVATUD USTE PÄEVAD

18. märts

11–12 AVAMINE peahoone, Ülikooli 18, aula
12–13 FILOSOOFIATEADUSKOND peahoone, Ülikooli 18, aula
13.15–17 FILOSOOFIATEADUSKONNA ERIALAD osakondade ruumides
13.15–14 BIOLOOGIA–GEOGRAAFIATEADUSKOND peahoone, Ülikooli 18, aula
14.15–15 MATEMAATIKATEADUSKOND peahoone, Ülikooli 18, aula
15.15–16 MAJANDUSTEADUSKOND peahoone, Ülikooli 18, aula
16.15–17 Võõrkeele testi tutvustamine (prantsuse keel) füüsikahoone, Tähe 4–160
17.15–18 Võõrkeele testi tutvustamine (inglise keel) peahoone, Ülikooli 18, aula
17.15–18 Võõrkeele testi tutvustamine (saksa keel) füüsikahoone, Tähe 4–160

19. märts

11–12 KEHAKULTUURITEADUSKOND spordihoone, Ujula 4–204
12.15–13 FÜÜSIKA–KEEMIATEADUSKOND füüsikahoone, Tähe 4–056
13.15–14 USUTEADUSKOND peahoone, Ülikooli 18, aula
14.15–15 ARSTITEADUSKOND peahoone, Ülikooli 18, aula
15.15–16 ÕIGUSTEADUSKOND peahoone, Ülikooli 18, aula
16.15–17 SOTSIAALTEADUSKOND peahoone, Ülikooli 18, aula
17.15–18 Võõrkeele testi tutvustamine (inglise keel) peahoone, Ülikooli 18, aula
17.15–18 Võõrkeele testi tutvustamine (saksa keel) füüsikahoone, Tähe 4–160
17.15–18 Võõrkeele testi tutvustamine (prantsuse keel) peahoone, Ülikooli 18–102
Kogu päeva jooksul on võimalik saada informatsiooni teaduskondade dekanaatidest ja õppetoolidest.
15. märtsil ilmub sisseastujatele UT erinumber.

ÜLIKOOLI VALITSUS ANDIS PRESSIKONVERENTSI

Esmaspäeval andis ülikooli valitsus pressikonverentsi. Kohal olid rektor prof Peeter Tulviste, prorektorid prof Toivo Maimets, prof Teet Seene ja Riho Illak, rektori abi Ene Seidla ning dekaanid prof Volli Kalm (bioloogia-geograafiateaduskond), prof Toivo Leiger (matemaatikateaduskond), dots Mati Pääsuke (kehakultuuriteaduskond), prof Jüri Tamm (füüsika-keemiateaduskond) ja dots Tõnu Lehtsaar (usuteaduskonna dekaani kt), samuti mitmete teiste struktuuriüksuste esindajad ja ajakirjanikud. Pressikonverentsi juhatas teabetalituse vanemtoimetaja Ene Nobel.

***

Sissejuhatavas sõnavõtus

meenutas **rektor prof Peeter Tulviste**, et aasta tagasi võttis ülikooli nõukogu vastu arengukava. See on strateegiline alusdokument, mille alusel töötatakse välja teaduskondade arengukavad, samuti järgmise õppeaasta konkreetsed arenduseesmärgid. Rektor peatus järgnevalt mõnedel probleemidel, mis veel sel semestril lahendamist vajavad.

Esimesena tõi rektor välja **humanitaarteaduste asendi ja väljavaated.** Arengukavas on öeldud, et humanitaarteaduste, sealhulgas rahvusteaduste arengu kavandamiseks ja kontseptuaalseks tugevdamiseks Eestis kutsutakse Tartu Ülikooli egiidi all kokku **vastav kogu.** Kokkuleppel haridusministeeriumiga moodustatakse niisugune kogu juba lähemal ajal. Loodaval kogul on suured volitused kaasa rääkida humanitaarteaduste finantseerimisel. Põhiülesandeks on aga humanitaarteaduste konkreetsete väljavaadete ja nende finantseerimise katmise perspektiivide väljatöötamine.

Teiseks nimetas rektor ülikooli nn. **tippüksuste väljavalimist,** kuhu meelitada õppima teiste maade üliõpilasi. Põhjamaades ja teistes lähedal asuvates riikides on jõutud arusaamisele, et igas rahvusriigis pole mõtet kõiki erialasid õpetada, vaid teha omavahel tööjaotus. Nii näiteks võiks meil kaks aastat õppinud üliõpilane valida edasiõppimiseks eriala, mida kusagil teises kohas kõige paremini õpetatakse. Meil peaksid olema välja valitud erialad, mida siia õppima tulla tahetakse. Põhjamaade tööjaotuses on kõige kaugemale jõutud põllumajanduserialadega.

Kolmandana mainis rektor, et veel sel semestril tahetakse käima panna **vilistlaskogu.** Ühelt poolt on olukordi, kus ülikool vajab moraalset toetust. Teiselt poolt tunnetatakse praegu regioonides vajadust kohaliku eneseteadvuse ja vaimuelu keskuse järele. Kohapealsed vilistlaskogud võiksidki olla sellised ühendused,

Järg 3. lk.

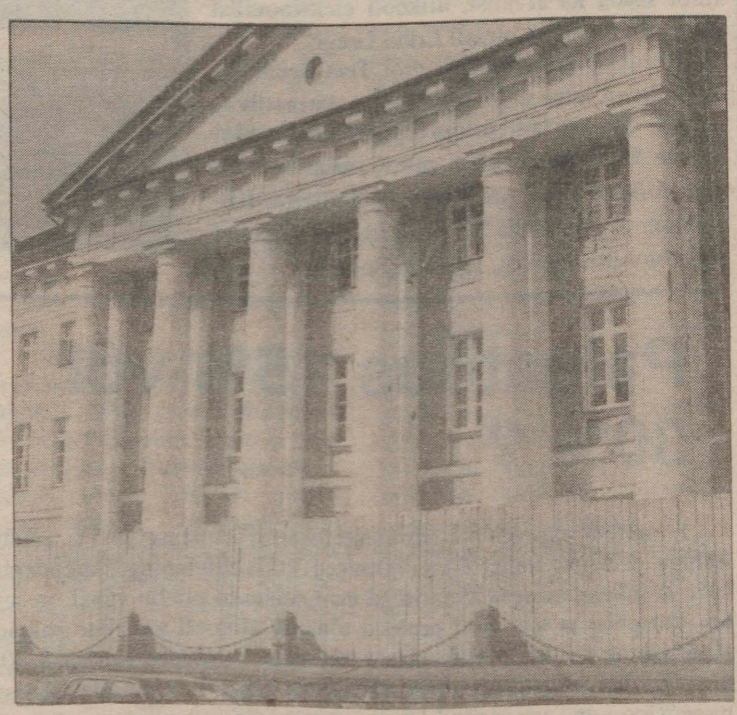

❐ **Ülikoolihoonete fassaadid lähemate aastate jooksul veel ilusamaks ei saa. «Otstarbekam on tagada õppe- ja teadustöö kui lihtsalt silmailu,» ütles haldusprorektor Riho Illak pressikonverentsil.**

KROONIKA

Füüsika-keemia-teaduskonna dekaaniks

valiti 1. märtsil taas anorgaanilise keemia korraline professor **Jüri Tamm** (48 poolthäält). Tema kandidatuuri olid esitanud orgaanilise keemia instituut ja prof Ants Tuulmets. Füüsikaosakonna esitatud kandidaat, astrofüüsika korraline professor Ene Ergma, sai 30 häält.

Ülikool loob Kaitseliidu malevkonna

Esmaspäeval asutasid ülikooli, põllumajandusülikooli ja Kaitseliidu esindajad algatustoimkonna, kes hakkab ette valmistama Kaitseliidu ülikooli malevkonna loomist. Algatustoimkonda hakkab kaitsejõudude poolt juhtima Jüri Tikk.

Üliõpilased ja õppejõud osalesid ka enne 1940. aastat Kaitseliidus. Sellesse astumine on vabatahtlik. Kaitseväe juhataja Johannes Kert ja Kaitseliidu ülema kohusetäitja Neeme Väli rõhutasid algatustoimkonna järgsel pressikonverentsil, et akadeemilise pere otsus hakata osalema riigikaitses on Eestile ajaloolise tähtsusega. Praegu on kaitsejõududes puudu just haritud ohvitseridest. Lõuna–Eestisse on kavas luua ka ohvitseride koolituskeskus.

Acta Diurna

* 2.–5. märtsini viibisid **arsiteaduskonnas TEMPUS–projekti koordinaatorid prof Veikko Näntö Turust ja prof Marek Dominiczak Glasgow'st.**

* 4. märtsil toimus nõukogu saalis **ülikooli juhtkonna pressikonverents teemal «Ülikool täna ja homme».**

* 4. märtsil **asutasid TÜ, EPMÜ ja Kaitseliit ülikoolis Kaitseliidu malevkonna algatustoimkonna.**

* 5. märtsil arutati TÜ kliinikumi nõukogu koosolekul haigete ravimise ning teadus– ja õppetöö ühendamist kliinikutes. Osalesid ka haridusminister Jaak Aaviksoo ja sotsiaalminister Toomas Vilosius.

* 6. märtsil toimus **ülikooli valitsuse istung.** Päevakorras oli: valitsuse reservi (5% haridussummadest) jagamine, majandusteaduskonna tulevik, palgaeeskiri, kinnisvarade taotlemine, ruumide register ja kasutamise süsteem Helsingi Ülikoolis, arvutuskeskuse hinnad ja informatiseerimistööde korraldus, Sõbra Maja renditariifid jm.

* 6. märtsil korraldasid Eesti Kirjandusmuuseum, Õpetatud Eesti Selts ja Eesti Akadeemiline Ajakirjanduse Selts Eesti Kirjandusmuuseumis **ettekandekoosoleku «190 aastat eestikeelset ajalehte».** Ettekannetega esinesid Juhan Peegel, Tõnu Tannberg, Mirvi Hirvlaane, Valve Kingisepp ja Krista Aru.

* 7. märtsil esines Tiigi 78 **Põhja–Carolina Ülikooli psühholoogiaprofessor Jaan Valsiner loenguga** teemal «Tänapäeva psühholoogia probleemid».

* 8. märtsil toimub **ülikooli nõukogu istung.** Päevakorras külalisõppejõu ja -teaduri nimetuse andmise korra kinnitamine, hispaania keele ja kirjanduse bakalureuseõppe, hispaania filoloogia ja maailmakirjanduse magistriõppe õppekavade kinnitamine, emeriitprofessori valimine, bioloogia–geograafiateaduskonna põhimääruse ja ülikooli asutuste põhikirjade kinnitamine.

* 11. märtsil on Lossi 3 — 217 kl 16.15 **Uppsala Ülikooli etnoloogiaprof dr Anders Gustavssoni külalisloengud «Regional Cultures around National Borders»** («Regional Maritime Cultures»), 13. märtsil kl 16.15 ERM Näitusemaja lektooriumis («Regional Onland Cultures»). Pärast loengut filmiprogramm.

* 12. märtsil kl 18 toimub **Eesti Rahvusraamatukogu aud TÜ vabade kunstide professori, maalikunstniku Jüri Arraku loeng.**

* 12. märtsil kl 14.15 kaitseb ajaloomuuseumi rõdusaalis **doktoriväitekirja Tõnu Tannberg** teemal «Maakaitseväekohustus Balti kubermangudes 19. sajandi I poolel (1806 — 1856)».

* Kell 16.15 kaitseb samas magistritööd **Ene Kõresaar** teemal «Eseme funktsionaalne aspekt. Kattevaip».

* 13. märtsil kl 11 toimub järjekordne **teabetund.**

* 14. märtsil kl 18 on **Eesti Rahvusraamatukogu aud TÜ loengusarjas loeng dots Tarmo Kulmarilt « Mis on religioon?».**

TÜ Valitsuses

6. märtsil

* Ülikooli valitsuse kolmapäevasel istungil otsustati, **kuidas jagada ülikooli eelarve koostamisel esialgu reservi arvatud raha** — 5% riigieelarvega eraldatud haridussummadest ehk u 3,5 miljonit krooni. Kaks miljonit krooni otsustati jagada teaduskondade vahel, arvestades teistele teaduskondadele tehtavat õppetööd, proportsionaalselt n–ö väljatehtava töö osakaalule. Peale selle otsustati väikesi teaduskondi — usuteaduskond ja kehakultuuriteaduskond — toetada vastavalt 150 ja 300 tuhande krooniga. Ülejäänud raha otsustati esialgu jätta reservi strateegilist ja kiiret lahendamist vajavate probleemide leevendamiseks.

* Valitsus **kinnitas ka ülikooli palgaeeskirja ja mitmesuguste teenuste hinnad**, mida ülikooli struktuuriüksused osutavad (s.h arvutuskeskuse, keelekeskuse, arvutigraafika– ja õppetehnikakeskuse teenused ja Sõbra Maja renditariifid).

* Kuulati informatsiooni kavandatavatest **lahtiste uste päevadest** ülikoolis 18.–19. märtsini ning olukorrast ülikooli **kinnisvarade** taotlemisel.

TOOMAS KIHO,
teabetalitus

NOORTE teeviit'96 INFOMESS

Tartu Ülikooli vastu oli suur huvi

1.–3. märtsini toimus Tallinnas haridus– ja noortemess Teeviit 96.

Meie ülikooli esindasid messil 18–ruutmeetrises boksis vastuvõtutalituse, teabetalituse, raamatukogu jt esindajad. Ülikoolist osales üle kümne töötaja. Oma eriala olid tulnud tutvustama ka sotsiaalteaduskonna avaliku halduse üliõpilased.

Asukoht oli ülikooli jaoks väga soodne. Iga esimese sisseastuja ette jäi just Tartu Ülikooli boks. Innovatsioonitalituse vanemreferent Leeni Uba sõnul oli esimesel päeval messil väga palju rahvast, nii et kõik soovijad võib–olla ei pääsenudki informatsiooni ligi. Huvilistele jagati välja väga palju ülikooli tutvustavat materjali. Leeni Uba ütles, et teaduskonnad võiksid taolisteks üritusteks rohkem ette valmistada lihtsaid teabematerjale. Messi ajal oli tulnud neid Tallinna esinduses isegi juurde teha.

Väga sobivad ja ilusad olid filosoofia– ja majandusteaduskonna erialade infovoldikud.

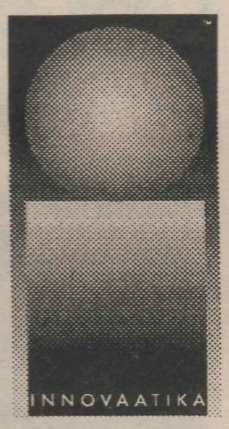

Messil tunti huvi kõigi erialade vastu, traditsiooni kohaselt kõige rohkem majanduse, õiguse ja keelte vastu. Sisseastumise kohta võis infot saada ka arvutist, ülikooli elektroonilist süsteemi tutvustas messil Erkki Leego.

Reedel pidas prorektor prof Teet Seene ettekande «Avatud ülikool kui teine alternatiiv».

28.–30. märtsini toimub Tartus neljandat korda INNOVAATIKA mess, mille korraldab ülikool koos AS Tartu Näitustega. Külastama ja võib–olla ka osalema on lubanud tulla huvilisi Leedust, Lätist ja Soomest.

Palgatõus 15% või 30% ?

1. märtsil algasid TÜ administratsiooni esinduse ja TÜ ametiühingu esinduse vahel läbirääkimised kollektiivlepingu täiendamiseks ja pikendamiseks. Suurimad erimeelsused poolte vahel on selles, kui palju ja mis ajast peaksid tõusma ülikooli töötajate palgad. Ametiühing taotleb eelmise aasta tasemega võrreldes vähemalt 30–protsendilist palgatõusu alates käesoleva aasta 1. jaanuarist. Administratsioon on kavandanud 15–16–protsendilise palgatõusu alates 1. aprillist.

Läbirääkimised jätkuvad 12. märtsil.

ALEKSANDER JAKOBSON

TÜ Nõukogus

22. veebruaril

*** KINNITATI TÜ NÕUKOGU KEVADSEMESTRI TÖÖPLAAN**

*** KINNITATI 1995. AASTA FINANTSMAJANDUSARUANNE**

*** KINNITATI 1996. AASTA EELARVE**

*** NIMETATI EMERIITPROFESSOR**

*** VALITI SKYTTE MEDALI SAAJA**

TÜ NÕUKOGU KEVADSEMESTRI TÖÖPLAAN

8. märtsil toimuva istungi päevakorras on külalisõppejõu ja -teaduri nimetuse andmise korra, teaduskondade põhimääruste ja ülikooli asutuste põhikirjade ning sotsiaalteaduskonna õppekavade kinnitamine.

29. märtsil on kavas Tartu Ülikooli 1995. aasta aruanne — rektori ja prorektorite aruanded, raamatukogu arengukava vastuvõtmine ja põhikirja kinnitamine, usuteaduskonna õppekava kinnitamine ning professori kohale kandideerimise miinimumnõuete arutamine. Otsustatakse ka 1996. aasta audoktoktorite valimine.

26. aprilli päevakorra kavas on magistri- ja doktoriõppe tulemuslikkuse arutamine, õpperegistri statuut, projekt «Avatud ülikool» ja ülikooli asutuste põhikirjade kinnitamine.

31. mail valitakse audoktorid, kui märtsikuu nõukogu otsustab sel aastal neid valida, ning kuulatakse ettekannet õpperuumide olukorrast.

28. juunil arutatakse ülikooli arengukava, 1996/97. õppeaasta arenduseesmärke ning antakse hinnang kuratooriumi tööle.

1995. AASTA FINANTSMAJANDUSARUANDE TÄITMIST

tutvustas prorektor prof Toivo Maimets. Valitsus oli selle eelnevalt heaks kiitnud ning nõukogu kinnitas selle. Eelarve täitmise aruandes soovitati järgmisel aastal näidata rektori *overhead*'i kasutamine (prof Ene Ergma) ja eelarves ettenähtud 5% reservi kulutamine (prof Ülo Mander).

Sotsiaalteaduskonna dekaan prof Jüri Allik tutvustas oma teaduskonna nõukogu ettepanekut määrata ülikooli majandustegevuse kontrollimiseks audiitorfirma. T. Maimets selgitas, et kuna ülikooli raamatupidamine läks tänavu üle uuele süsteemile, võiks auditeerimisega alustada järgmisel aastal. Rektoraat võtab auditeerimise arutusele.

1996. AASTA EELARVE

jaotamist selgitanud prorektor Toivo Maimets ütles, et valitsus otsustas haridussummad jaotada nii, et teaduskondade üldsummast eraldatakse 5% valitsuse reservi, ülejäänud jagatakse rektoraadi kompromissettepaneku järgi. Teadussummadest jaotatakse 50% eelmise aasta proportsioonide järgi, 50% grantide järgi. Haridusministeerium soovib sihtfinantseeringuna näidatud 1 107 000 krooni anda õigusteaduskonna õppejõudude palkadeks. Kokku on ülikooli eelarve 219 765 900 krooni.

Prof Jüri Allik tutvustas sotsiaalteaduskonna ettepanekut muuta teaduskondade ja teaduskonnaväliste struktuuriüksuste vahelist eelarve jaotust teaduskondade kasuks, sest eelmisel aastal ületasid teaduskondadevälised üksused oma eelarve. T. Maimets ütles, et ülekulu põhjuseks oli kütte ja elektri hinna pidev tõus. J. Allik põhjendas ettepanekut eelkõige sellega, et ülikoolis on vahetult õppetööga tegelejate arv väga väike, vaid 35% töötajaist (vt. UT nr 8 Ene Nobel «Täpsustusi Postimehe artiklile» - toim). Hääletamisel sai rohkem hääli TÜ valitsusepoolne variant (teaduskondadele 55%, muudele 45%) kui sotsiaalteaduskonna oma (teaduskondadele 58%, muudele 42%).

Majandusteaduskonna dekaan prof Janno Reiljan oli nõukogule esitanud majandusteaduskonna nõukogu pöördumise, milles ei oldud rahul eelarve jaotamise põhimõtetega ning kus soovitati säilitada humanitaar- ja sotsiaalteaduste ning loodus- ja täppisteaduste rahastamise suhetes 1995. aasta proportsioon. Rektori arvates seaks selline jaotamine kahtluse alla ülikooli arengukavas nõukogu poolt fikseeritu. T. Maimets selgitas, et praegune finantseerimisskeem on suunatud kraadiõppele. Eelarve kinnitati. Majandusteaduskonna ettepanek hääletamisel läbi ei läinud. Kinnitati ka ülikooli asutuste eelarve.

EMERIITPROFESSORIKS

nimetati bioloogia-geograafiateaduskonna nõukogu taotluse alusel inimgeograafia korraline professor **Ann Marksoo.**

SKYTTE MEDALI SAAJAKS

valiti Riigikogu liige, ülikooli endine keemiaõppejõud **Mihkel Pärnoja.** Skytte medal on iga-aastane autasu Eesti poliitikule, kes aitas autasustamisele eelnenud aastal kõige enam kaasa Tartu Ülikooli ja Eesti kõrghariduse arengule.

Kandidaadi esitas rektoraat. 1995. aastal oli ülikoolile üheks olulisemaks sündmuseks Tartu Ülikooli seaduse vastuvõtmine, mis fikseerib TÜ eriseisundi Eesti kõrghariduses ja õiguse oma kunagistele varadele. Selle seaduse väljatöötamisel ja Riigikogu enamuse toetuse muretsemisel tegi suurima töö kultuurikomisjoni liige M. Pärnoja. Rektoraadi ettepanekus on öeldud, et ilma tema sihikindla tegutsemiseta oleks seadus võinud kergesti tulemata jääda. M. Pärnoja lõpetas 1969. aastal ülikooli keemiaosakonna ning töötas samas kuni Riigikogusse valimiseni. 1981. aastal kaitses ta kandidaadikraadi.

ÜLIKOOLI VALITSUS ANDIS PRESSIKONVERENTSI

Algus 1. lk.

kus haritlased kokku saavad ja oma regiooni probleeme arutavad ning arendavad.

Lähemal ajal moodustatakse ülikoolis ka **regionaaltalitus.** Ülikooli esindused on loodud Tallinnas ja Saaremaal, mitme linna ja maakonnaga on sõlmitud koostöölepingud, head suhted on teistegagi. Nüüd oleks tarvis keskust, kes seda tööd koordineeriks. Vahepeal on Tartu Ülikoolist eeskuju võtnud ka Tehnikaülikool.

Lõpuks rõhutas rektor ka **noorte teadlaste repatrieerimistööd,** mis tähendab seda, et pensionile siirdunute asemele on vaja noori asjalikke teadlasi. Osa neist on leidnud endale ülikoolist paremad töötingimused ja palgad mujal. Kui ülikool suudaks neile midagi ligilähedast pakkuda, on osa kindlasti nõus kodumaale ja ülikooli tagasi tulema.

I prorektori prof Toivo Maimetsa töövaldkonda kuuluvad eelarve, teaduse ja ülikooli arengu probleemid jm. Lähemalt peatus ta ülikooli eelarvel. Riigieelarvest saab ülikool 219 miljonit krooni, millest on osa raha ette nähtud ehitusteks, trükiste ostmiseks, emeriitprofessorite tasuks jne. Pärast nende summade mahavõtmist jääb 135,6 miljonit krooni õppekuludeks. Eelmise aastaga võrreldes suurenesid õppekulud 23,9%, kogu haridusministeeriumi kaudu tulev finantseerimine suurenes 21%. Prorektor mainis, et kahjuks on mõned õppejõud raha valesti arvestanud ning avaldanud ajakirjanduses valesid numbreid. Kokkuvõttes on raha väga vähe, nukralt vähe, nagu ütles prorektor. Vaja oleks umbes viis korda rohkem. Ta toonitas ka seda, et jagamisel arvestatakse väga tugevalt kraadiharidust, st. kui palju õpetatakse magistrante ja doktorante. Tartu Ülikool paistab teiste ülikoolide seas silma sellega, et meil on neid palju.

II prorektor prof Teet Seene tutvustas ülikooli õppekava, mis on väga hea, kuid väga hea ainult siis, kui hommikust õhtuni ülikoolis ollakse ja kõiki õppimisvõimalusi kasutatakse. Need eelised jääavad aga siis kasutamata, kui ülikoolis õppides ka tööl käiakse.

Teiseks peatus prorektor üliõpilaste **vastuvõtmisel.** Viimastel aastatel on tung ülikooli astuda kolmekordistunud, kuid vastuvõetute arv on samaks jäänud. Riik on seisukohal, et kohtade suurendamiseks ollakse liiga vaesed. Võib-olla saab Eestis kokku hoida erialade tarbetu dubleerimise kaotamisega. Arengukava järgi peaks ülikool aga varsti suurendama üliõpilaste arvu 12 tuhandeni (praegu on ligi 9 tuhat koos magistrantide, doktorantide, residentide jt). Üks võimalus on ülikoolil endal uusi kohti avada koos teiste juriidiliste isikutega, kes maksavad üliõpilaste koolituse eest (vt ka Eeva Kumbergi artiklit 6. märtsi Eesti Päevalehes).

Prorektor Riho Illak pareeris viimasel ajal ülikoolile esitatud bürokraatiasüüdistusi. Ta tõi näiteid oma haldusalast. Kaks aastat tagasi haldusprorektorina tööle asudes oli tema haldusalas olnud üle 900 töötaja. Praegu töötab 715 kohal 800 inimest (osa kohti on poolikud). Vahepeal on aga juurde tulnud uusi üksusi - Ülikooli Kohvikud, Kääriku spordibaas, Linna Spordibaasid, moodustatud kinnisvarade osakond jne. Töökohtade arvu vähendatakse veelgi, kuid lõpmatuseni protsess toimida ei saa, sest need on ikkagi ülikooli õppe- ja teadusprotsessi tugistruktuurid.

Kirjutavas ajakirjanduses on ülikooli süüdistatud ka selles, et **remonditavat palju juhtkonna ruume.** 1995. aasta aruandest on võimalik kõik kulutused üle vaadata. Suurte summade eest on remonditud usu- ja õigusteaduskonna ning teiste õpperuume. Palju on kulutatud Lossi tänava õppehoonele, suure summa on neelanud peahoone toestamine. Sel aastal jätkub peahoone toestamine, humanitaarhoone lõpetamine, Näituse tänava õigusteaduskonna hoone ehitamine. Umbes kuu aja pärast loodetakse ka Ülikooli tänavas ülikooli raamatukaupluse valmimist. Umbes 8 miljonit kulub avariitöödeks (katused, vundamendid, ventilatsioonisüsteemid), katastroofilises olukorras on keemiahoone. Ülikooli ehituspoliitika praegune eesmärk on säilitada olemasolevate hoonete püsivus. Fassaadid lähemate aastate jooksul veel ilusaks ei saa. «Otstarbekam on tagada õppe- ja teadustöö kui lihtsalt silmailu,» ütles haldusprorektor.

VASTUSEID AJAKIRJANIKE KÜSIMUSTELE

*** Urmas Klaas Postimehest huvitus sellest, miks pole kohal majandusteaduskonna dekaan prof Janno Reiljan,** kes viimasel ajal on ajakirjanduses jälle teravaid artikleid avaldanud. Rektor vastas, et prof Reiljan on oma kohal edasi, momendil viibivat aga komandeeringus. Mis puutub TÜ Valitsuse otsusesse, et valitsuse liikmed ei esineks poliitiliste sõnavõttudega, siis probleeme olevat tekitanud varem üks kindla erakondliku suunitlusega artikkel. U. Klaas päris seejärel, kas vaikimisotsus ei lähe vastuollu EV põhiseadusega, mis garanteerib kõigile sõnavabaduse. Rektor vastas, et ei lähe. «Vabadus vaikida on sõnavabaduse üks oluline osa. Põhiseadus ei kehtesta ka rääkimiskohustust».

*** Küsimusele ühiselamus toimunud põlengute ja valve kohta** vastas haldusprorektor, et tegemist oli ka distsipliinirikkumisega, sest Narva mnt. 27 juhataja teadis, et valvur ei saa tulla ega otsinud asendajat. On arutatud sedagi, et ühiselamud vajaksid radiofitseeritud valvet. Riho Illak taunis üliõpilaste endi äärmist passiivset hoiakut. Põhjamaade üliõpilaskülades oldavat ise oma maja eest väga väljas. Edaspidi on kavas pikad koridorid jupitada ja elanikele koridori võti anda. Viimastel aastatel olevat kord ühiselamuis siiski paranenud, kuid võiks veelgi parem olla.

❐ **Ühiselamud lähevad üli-koolile maksma 4 miljonit krooni.**

Prorektor Toivo Maimets lisas, et ühiselamud saavad praegu 4 miljonit krooni dotatsiooni. Siin on kaks probleemi. Esimene on see, et ülikool saab raha õppe- ja teadustööks, mitte otseselt eluasemetoetuseks jm. Teiseks kingib ülikool sisuliselt selle raha neile üliõpilastele, kes elavad ühiselamus. Erakorteris elav tudeng ei saa midagi. Raha jaotamispõhimõtted tuleb teisiti korraldada.

*** Palkade diferentseerimise kohta teaduskonniti vastas rektor,** et Andres Koppel väidab Postimehes, nagu mujal maailmas seda ei ole. Rektor nimetas Saksamaad ja Rootsit, kus näiteks majandust, õigusteadust ja arstiteadust õpetavad professorid suuremat palka saavad. Niisugusele rahvusvahelisele hinnakirjale peab üle minema ka Tartu Ülikool. Palka lubab diferentseerida ka praegune palgaseadus, senini on sellest hoidutud. «Palku diferentseerimata aga tugevaid õppejõude ülikoolis ei hoia.»

*** Ülikoolile tagasi taotletatavate kinnisvaraobjektide kohta lausus haldusprorektor,** et neid on üle kahesaja. Kuna Tartus ei ole võimalik ülikooli ühes kohas *campus*'ena välja arendada, siis tuleks seda teha teaduskonniti. Näiteks Maarjamõisas kujuneb välja arstiteaduslinnak, õigusteaduskond läheb Näituse tänavasse, kesklinnas võiks olla usu-, majandus-, matemaatika- jt teaduskonnad. Ruumikitsikuse tõttu on linnalt taotletud ka peahoone vastas asuvaid hooneid. EPMÜ klubi kohta vastas ta, et maja kunagiste omanike järeltulijate soovi järgi remonditaks maja nende fondi kaudu külalisprofessorite majaks. Väljaspool Eesti Vabariiki ülikoolil veel juriidiliselt maa-alasid pole, tulemas on küll. See on hea võimalus raha teenida, samuti võiks üks osa tuludest minna sealsete eestlaste toetuseks, kes seni meie eestlasi on toetanud.

Päriti ka Postimehes ilmunud Neinar Seli artiklis mainitud haldusprorektori kabinetti ostetud **satelliittelevisooni** kohta. R. Illak vastas, et tema tööpäeva pikkus on keskeltläbi 14—17 tundi. Tänapäeva info tuleb meieni infokandjate kaudu ja miks ei võiks ülikooliski infot nende kaudu kätte saada. Selles on üle 200 programmi. Seadmetel on ka praktiline külg, sest nii saab kohe tutvuda ärimeeste videolindil pakutava kaubaga. Kogu süsteem läks maksma veidi alla kahekümne tuhande.

*** Küsimusele nagu tahetaks peahoonet bürokraatide jaoks tühjaks teha** (arstiteaduskonna dekanaadi kolimine Veski t) **vastas prorektor Toivo Maimets,** et praegu töötab ülikooli umbes 3000 töötajast teaduskondades 58%, väljaspool teaduskondi 42% (üle 1200 inimese). Üks kolmandik viimastest töötab raamatukogus (ligi 400 inimest, ülikooli raamatukogu täidab suurelt osalt ka linnaraamatukogu funktsioone), teine kolmandik on majandusosakonnas ja alles kolmas kolmandik on ametnikud.

Peahoone kohta polevat kunagi arvatud, et see peaks auditooriumidest tühi olema. Neid on siia juurdegi tehtud. Arstiteaduskonna dekanaadi ruumidesse asub aga üliõpilasosakond.

Prof Teet Seene täpsustas, et bürokraat võib igaüks olla. Assistent võib näiteks teinekord olla suurem bürokraat kui prorektor. Põhjamaade näidete põhjal tegeleb aga ülikoolides õppetööga ligi 50%, umbes 50% on administratsiooni. Neil on ka administratsiooni direktorid, meil teeb nii akadeemilist kui administreerivat tööd dekaan. Õppejõu kohta tuleb tugevalt üle 20 üliõpilase. Euroopa Liitu pürgides peab meil paigas olema ka üliõpilaste ja õppejõudude suhtarv. Ametnike ja õppejõudude vahel vahet teha on aga sageli raske.

*** Vastuseks küsimusele germaani-romaani filoloogias kõrvalainete ja pedagoogide õpetamise lõpetamise kohta (prof Anne Lille artikkel Postimehes) selgitas prorektor Toivo Maimets** uuesti, et finantseerimissüsteem on selgelt kraadiõppe poole suunatud. Klassikalises filoloogias ega romaani-germaani filoloogias pole ühtki magistranti ega doktoranti. Seega ei tehta ka teadustööd. Keeleõpe on läinud ülikoolis keelekeskusele. Ülikool ei saa konkureerida erakeelefirmadega, kes teevad oma tööd ökonoomsemalt ega pea korras hoidma 80 lagunevat hoonet. Ülikooli siht on kraadiharidus.

Prorektor Teet Seene lisas, et kui ei õpetata kõrvalaineid, pole ka õppekava, õppekavata ei saa ülikoolis diplomit. Keeleõppimiseks pole vaja professoreid, igal pool suunatakse selleks lektorite, dotsentide juurde. Professor ei pea õpetama hommikust õhtuni bakalaureust, tema ülesanne on koolitada magistrante ja doktorante, tegelda enda järelkasvuga.

Mis õpperuumide vähesusse puutub, siis see on kogu ülikooli jaoks väga terav probleem. Ta tutvustas ka üht psühholoogiaosakonna algatust, kus loetakse mõnda ainet üks kord semestris väga suurele voorule korraga. Suuri auditooriume kahjuks palju ei ole. Keeleõpe nõuab mõistagi väikeseid ruume.

*** Emeriitprofessorite tasu ja stipendiumide** kohta lausus Toivo Maimets, et raha on vähe mõlema jaoks. Emeriitprofessorite tasu määrati eelmise aasta arvu järgi, aga neid lisandub juurde. Stipendiumid määratakse miinimumpalga järgi, selles on augud, mida valitsus on lubanud reservfondist katta. Internide tasu saadi isegi rohkem.

*** Palgafondiks** enam otseselt raha ette nähtud ei ole, ülikoolil tuleb see ise määrata. Aluseks võiks siiski olla eelarveliste asutuste palgaskaala. Palku tahetakse tõsta 1,5 kuni 2 korda. Üheks allikaks on ülikooli omateenitud vahendid, aga ka väike eelarveline tõus, samuti koondamine. Ülikoolis on ühe õppejõu kohta keskmiselt 8,4 üliõpilast, optimaalne oleks väikeses ülikoolis 14—15 üliõpilast, suuremates on see 20—25. Praegu on ülikooli palgal palju osalise koormusega inimesi, kes ainult oma loengu ära peavad ning siis minema lähevad. Üliõpilastega tuleb tegelda teistel.

Pressikonverentsist tegi ülevaate
VARJE SOOTAK

Toetusfond arvutuslingvistika õppijaile

Käesoleva õppeaasta sügissemestril olid Tartu Ülikoolis külas kaks arvutuslingvistika õppejõudu — dr Martin Volk Šveitsist Zürichi ülikoolist ja dr Hans–Dieter Lutz Saksamaalt Koblenz–Landau ülikoolist. Kumbki viis siin läbi ühe intensiivkursuse (vt ka Universitas Tartuensis 6. okt 1995). Olles meeldivalt üllatunud meie üliõpilaste õpihimust ja soovides kaasa aidata selle kestmisele, otsustasid nad luua toetusfondi, millesse on annetanud umbes 80 tuhande Eesti krooni suuruse summa.

15. veebruaril kinnitatud põhikirja kohaselt on fond ette nähtud (eeskätt arvutuslingvistikale spetsialiseeruvate) filoloogia– ja informaatikaüliõpilaste stuudiumiolude parandamiseks. Sellest on lubatud toetada perspektiivikaid üliõpilasi järgmistel juhtudel:

* ühekordne toetus teadustööks (näiteks osalemiseks konverentsil),

* ühekordne toetus erialakirjanduse ostmiseks,

* stipendium üheks või mitmeks kuuks.

Fondi hooldajaks on määratud allakirjutanu.

Üliõpilased, kes kevadsemestril soovivad fondist toetust saada, peaksid **hiljemalt 1. aprilliks** esitama kirjaliku avalduse fondi hooldaja nimele (TÜ arvutiteaduse instituut, J. Liivi 2, EE 2400 Tartu). Avalduses tuleb näidata taotletava summa suurus ja põhjendada selle kasutamist.

Taotlused vaatab läbi ja otsuse teeb komisjon.

Täiendavat informatsiooni saab allakirjutanult (J. Liivi 2, tuba 317, tel 465 483, e–post: koit@cs.ut.ee).

MARE KOIT,
arvutiteaduse instituudi dotsent

Kogemusi Münsteri Ülikooli arstiteaduskonnast

Westfaleni Willemi Ülikooli arstiteaduskonna kutsel külastasid Tartu ülikooli kaks tudengineiut Kristiina Rull ja allakirjutanu jaanuari lõpunädalatel Münsterit.

Õppereis kasvas välja aastavanusest ideest algatada koostöö Tartu, Riia, Vilniuse ja Saksamaa ülikoolide vahel. Mõtte teostusele aitasid kaasa dots M. Lember TÜst, prof Dietrich Habeck Münsteri ülikoolist, dr med Klaus Wahle ja dr med Eberhard Hesse Euroopa Üldarstide Seltsist ning Läti ja Leedu kolleegid. Tänu neile õnnestus kuuel Baltimaade üliõpilasel tutvuda Saksamaa meditsiinikorraldusega, õppimisvõimaluste ja kultuuriväärtustega.

«Kontaktide laiendamine ida suunas, konkreetsemalt sidemete loomine Baltimaade arstkonnaga on eesmärk, mille esimeseks sammuks on tudengivahetus,» rõhutas prof D. Habeck stipendiaatide missiooni tähtsust.

Rõhuasetus oli pandud tutvumisele esmatasandi arstiabi korraldusega. Haaratuna üldarstipraksise igapäevasesse ellu kujunes patsientide vastuvõtutundidest ja koduvisiitidest mulje, et sakslastel on õnnestunud integreerida arstiabi ja sotsiaalhooldus. Tänapäeval pööratakse üha enam tähelepanu psühhosomaatilistele haigustele, mille põhjused peituvad sotsiaalsetes, psüühilistes ja somaatilistes vajakajäämistes. Järelikult tuleb taolist sasipundart ka ühiselt lahti harutada. Haigekassade profiilsuste paljutahulisus võimaldab igaühel valida endale taskukohasem, millega garanteeritakse arstiabi ka ühiskonna alumistele kihtidele.

Avardamaks ülevaate saamist tervishoiukorraldusest Saksamaal võimaldati Baltimaade tudengitel praktiseerida ülikoolikliinikutes.

Tiheda programmi meeleolukateks vahepaladeks olid igaõhtused kneipede külastused. Saksa tudeng oskab tööd teha, aga ka elust mõnu tunda. Muhedas seltskonnaringis õlut rüübata ja juttu puhuda kuulub lahutamatu osana üliõpilasellu.

Münster võttis meid vastu kaunite kevadilmadega. Eestimaa pakasest tulnuile mõjus see eriti turgutavalt. Kevad oli väljas ja meie südameis.

ANNELII NIKITINA

Tähelepanu doktorid ja kandidaadid!

HOLOKAUSTI MEMORIAALMUUSEUM WASHINGTONIS

kuulutab 1996.—1997. akadeemiliseks aastaks välja **Ruth Meltzeri stipendiumi** Nürnbergi kohtuga seotud probleemide uurimiseks seoses selle 50. aastapäevaga. Muuseumi juures asuv holokausti uurimisinstituut edendab mistahes uurimusi holokausti ja genotsiidi kohta ajaloo, politoloogia, filosoofia, religiooni, sotsioloogia, kirjanduse, psühholoogia, õigusteaduse, meditsiini vm alal. Eriti ollakse huvitatud Ida-Euroopast, Saksamaalt ja endisest NSV Liidust kogutud arhiivimaterjalide väärtustamisest muuseumi kogudes Washingtonis.

Stipendium on **56 250 dollarit** akadeemiliseks aastaks, mis katab stipendiaadi ja tema perekonna elu- ja reisivajadused ja osaliselt ka tervisekindlustuse. Uurija varustatakse tööruumiga, osalise uurimisabiga, juurdepääsuga arvutile, telefonile, posti-, kopeerimis- ja fototeenustele. Kandideerida võib ka allpool Ph.D. taset, kui suudetakse tõestada professionaalsust antud alal.

Taotlusblankette väljastatakse aadressil:
Academic Programs, Research Institute
United States Holocaust Memorial Museum
100 Raoul Wallenberg Place, SW
Washington, D.C. 20024-2150
Attention: Fellowships
Telefon: (202)488-6110
Fax: (202)479-9726
e-post: research@ushmm.org

NB! Tähtaeg on **1. aprill**, otsusest teatatakse 1. mail. Kiirustage blankettide taotlemisel ja nende täitmisel (arvestada tuleb kahe soovitajaga). **Lähem info Arne Merilailt eesti kirjanduse õppetoolist, telefon 219.**

Kindlustusselts POLARIS

pakub võimalust kindlustada:
*** eluhooneid,**
*** kodust vara,**
*** ettevõtte vara,**
*** sõidukeid**

ja sõlmida
*** reisikindlustuslepinguid.**
Info: Marek Jürna,
tel 8 25 013 919,
8 27 421 250,
8 27 440 489.

50 aastat Kääriku suusalaagreid

Pärast sõda asus ülikooli kehakultuuriteaduskond sobivat õppelaagrite kohta otsima. 1945. aasta suusalaager toimus Võru–Kubijal, 1946. aasta oma Pühajärvel. Seal kuulsid dekaan Fred Kudu ja suusaõpetaja Feliks Parre, et Pühajärvelt ning Sihvalt edasi on üks eriti lumerohke piirkond. «Tõeline pärapõrgu, kus talvel on isegi hobuse, ree või suuskadega raske liikuda.» Asja uurimisel satuti sõja ajal elaniketa jäänud Käärike talule. Vanades taluhoonetes toimus esimene suusalaager 1947. aastal. Paiga erakordne lumerohkus, ilus loodus, järv ning elaniketa talu olid põhjused, miks ülikool oma spordibaasi Käärikule ehitas.

Nüüdseks on Käärikul 50 aastat järjest toimunud suusatamise õppe– ja treeninglaagreid ning suusavõistlusi. Ka kõige lumevaesemail aastail on lund laiguti vähemalt niipalju, et 3–4 nädala kestel suusatarkusi õpetada ja 1–2 km pikkusi võistlusringe kokku saada. Aastakümnete jooksul ehitas ülikool Käärikule ülisuure (kuni 200 voodikohta) ja omal ajal moodsa spordibaasi. Suusarajatiste väljaehitamine toimus viimase ajani suusaspordi kateedri õppejõudude korraldamisel ja käterammul. Valmisid 30 m hüppemägi ja lasketiir Kondimäele, 15 m mäed Tornimäele ja Kodumäele, slaalominõlvad Partsimäele ja Seinamäele. Murdmaa harjutusrajad ulatusid üle Madsa Elvani ja üle Kuutse Pukani. Esimestel aastakümnetel tehti radu sae, kirve ja suuskadega. 70ndail aastail saabusid mootorsaanid, 80ndail aastail võtsid Jüri–Hain Kaljusto ja Madis Alev kasutusele traktorijõu. Suusastaadioni majade peamiseks väljaehitajaks on endine suusaõpetaja Osvald Allikas.

Tänavu on Käärikul eeskujulik suusatalv. Esimest aastat saab suusagrupi juht Mart Kaas murdmaaradu ning nõlvu korrastada erilise suusatraktoriga. Isegi 30 cm paksusesse uude lumme tõmbab see masin ühel sõidul 2,8 m laiuse suusajälje ja uisuvööndiga väga hea suusaraja. Pidevalt hooldatakse 5 km pikkust rahva– ja võistlusradu, jõudumööda ka matkaradu. Tartu maratonini oli heas korras Käärikult ühe km kauguselt mööduv maratonirada. Seinamäel on huviliste jaoks kõrvuti õppe–, slaalomi– ja laskumisnõlvad. Suusalaenutuses on 30 komplekti murdmaa– ja 15 paari slaalomivarustust. Nädalalõppudel on baasi majutuses, söögi ja pesemiskohtades, autoparklais ning radadel täiskoormus.

ARNE KIVISTIK

Info

SPORT

Kergejõustik

28. veebruaril peeti ülikooli spordihoones Eesti talvised kõrgkoolide meistrivõistlused kergejõustikus.

Ülikooli kergejõustiklastest tulid Eesti kõrgkoolide meistriks:
Merle Kivimets 50 m jooksus ja kaugushüppes,
Ramon Kaju kõrgushüppes,
Rait Männik kolmikhüppes,
Mait Lind 150 m ja 50 m jooksus,
Antti Tamm 1000 m jooksus,
Margus Pedaste 55 m tõkkejooksus,
Peeter Nigol kaugushüppes,
Kaire Paat kõrgushüppes.

4 x 150 m kombineeritud teatejooksu võitnud võistkonnas jooksid Kristiina Herodes, Merle Kivimets, Erki Pettai, Mait Lind.

Ülikooli töötajate suusapäev

toimub **16. märtsil Käärikul.** Täpsem info ja registreerimine spordikeskuses Jakobi 5–112, tel 465 370.

Suusatamine

5. märtsil peeti Tartus dendropargis EPMÜ ja TÜ teaduskondadevahelised teatesuusatamise võistlused (M–4 km + N–2 km + M–4 km + N–2 km + M–4 km). Võitjaks tuli ajaga 49.24 **TÜ KKT I kursuse võistkond** koosseisus: Kaur Palm, Ivi Saaremets, Vallo Vaher, Heleri Valk, Raino Liblik. Teise koha saavutas ajaga 52.42 TÜ KKT III kursus, kolmanda koha ajaga 54.20 TÜ majandusteaduskond, neljanda EPMÜ majandusteaduskond ajaga 55.09, viienda EPMÜ Traktor ajaga 55.36 ja kuuenda geograafid ajaga 63.00.

Loeng

Külalisfilosoof Oxfordist

Praktilise filosoofia õppetooli kutsel tuleb Oxfordi ülikoolist paariks päevaks Tartusse nimekas **analüütilise poliitikafilosoofia ja eetika arendaja dr. James Griffin.** Ta peab järgmised loengud:

kolmap 13. märtsil kell 16.15 ph 102 «Inimõigused: valitud probleeme»;

neljap 14. märtsil kell 14.15 ph 102 «Sissejuhatus eetikasse».

Loengud toimuvad inglise keeles, kõik huvilised on teretulnud. Esimene loeng on raskem ja vajab mõistmiseks mõningat eeltutvust filosoofiaga. Teine loeng on pealkirjastki nähtuvalt kergem. Pärast loengut saab lektorile esitada küsimusi.

Antiikkultuuri lektooriumis

Antiikkultuuri lektooriumis on 13. märtsil kell 18.15 (TÜ nõukogu saalis) ettekanne **prof dr Michael Heltzerilt** – *Herodotos ja Pärsia impeerium.*

Füüsilise Antropoloogia Keskus

teatab, et **fakultatiivne loengutsükkel «Meditsiiniline antropoloogia»** algab teisipäeval, 12. märtsil kl 16 naistekliiniku auditooriumis.

««Kristlus ja maailmausundid» — pluralismi väljakutse»

Teisipäeval, 12. märtsil kell 18.15 on peahoone aud 104 usuteaduskonna magistrandi AIN RIISTANI loeng «Kristlus ja maailmausundid — pluralismi väljakutse».

Probleem, mida käsitletakse, on järgmine: me elame usulise pluralismi maailmas. Pluralism ütleb, et kõik usundid on võrdselt Jumala teed Jumala juurde. Selline seisukoht aga võtab kristluselt tema ainulaadsuse. Kas siis enam üldse kristlust järele jääb? Kirjeldatakse kahekümnenda sajandi suurkujude J. Hicki, N. Andersoni, L. Newbegini ja K. Rahneri erinevaid lähenemisviise.

Korraldajaks on Tartu Evangeelsete Üliõpilaste Ühendus.

Muu

Lp arstiteaduskonna arstiteaduse V kursuse üliõpilased!

Arstiteaduskonna dekanaat vabandab esialgse ebaõige stipendiumisaajate nimekirja pärast.

Telemedia ärikataloog

Teabetalituses on veel saadaval (tasuta) mõned Telemedia ärikataloogid, samuti kalendermärkmikud (18.20) ja eestikeelsed ülikooli hoonetega kaardid (5.—).

Soome Instituudis

3.—15. märtsini toimuvad Soome Instituudis praktikal olevate Turu Paasikivi-opisto kultuurisekretäride loengud:

11. märtsil kl 17.15 — Kalevala soome rahvakultuuris (Taija Kuusava);

12. märtsil kl 17.15 — Tampere linna kultuurielu (Pirta Kukkasniemi, Marika Vanhatalo), Režissöör Matti Ijäs (Tiia Laihonen, Susanna Lehtonen);

13. märtsil kl 17.15 Tartu kunstikoolis (Kuperjanovi 16) — Skulptor Wäino Aaltonen (Nina Laine, Katja Haavisto), Tartu Muusikakoolis (Lossi 15) — Jean Sibelius — Soome kuulsaim helilooja (Anu Lehtolainen, Minna Tienhaara);

14. märtsil kl 18 Vanemuise ringauditooriumis raadio loodussaadete toimetaja Veikko Neuvoneni ja loodusfotograaf Hannu Hautala slaidiprogramm KAAMOS — Lapimaa talvest kevadesse.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 490. Tiraaž 1000.

☎ 465 680

NR. 10—11
(1834—1835)
REEDE,
15. MÄRTS 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 2 KROONI

Universitas Tartuensis

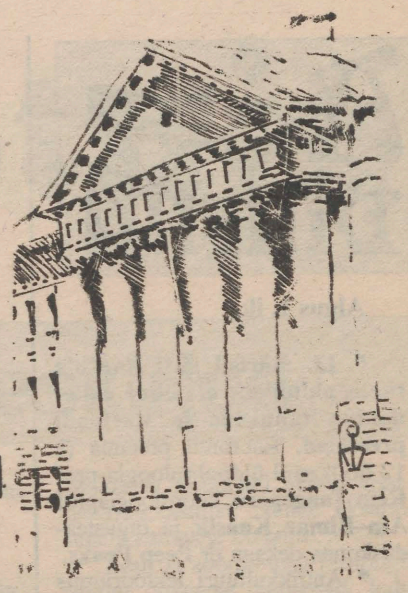

Hea Tartu Ülikooli astuja,

ülikoole jätkub nii Eestis kui naabermaades ja kaugemalgi, nii et pole ehk kerge ühe või teise kasuks otsustada. Tartu Ülikool on Eestis ainuke **universitas**, st ülikool, kus viljeldakse väga mitmekesiseid teadusi (ja jõudumööda kauneid kunstegi), neid omavahel seostades ja niiviisi maailma võimalikult täielikku tunnetamist taotledes.

Tudengi jaoks tähendab see seda, et ta saab valida kuulamiseks kursusi väga paljude erisuguste ainete seast. Tänu ainesüsteemile võib näiteks võõrfiloloogia tudeng soovi korral majandust lisaks õppida või psühholoogiatudeng usuteaduskonnas loenguid kuulata ning eksameid teha. Mõni teaduskond pakub oma tudengitele selleks rohkem, teine vähem vabadust, aga olemas on see kõikjal. Tudeng saab ise kaasa rääkida oma stuudiumiplaani koostamisel, lähtugu ta seejuures puht tunnetuslikust huvist või tulevase elukutse vajadustest, või mõlemast.

Kui oma ülikooli piirid kitsaks jäävad, saab stuudiumi avardada vahepeal teistes Eesti või välismaa ülikoolides õppides, kellest paljudega Tartu Ülikoolil või mõnel selle teaduskonnal on sõlmitud lepingud üliõpilaste ja õppejõudude vahetuse kohta. Aga Tartuski tehakse maailmatasemel teadust nii loodus- kui ka täppisteadustes; humanitaar- ja sotsiaalteadustes; meditsiinis.

Kui nende teaduste õppimine ja valikuvõimaluste kasutamine teid võlub, siis olete Tartu Ülikoolis niisama teretulnud nagu esimesed sisseastujad sügisel 1632. Kui normaalajaga toime tulete, saate bakalaureusekraadi kätte veel sel sajandil ja aastatuhandel. Julgen kinnitada, et saate selle haridusega uuel aastatuhandel esialgu hakkama.

Tere tulemast!

Tartu Ülikooli rektor
professor Peeter Tulviste

Kõik on oodatud Tartu Ülikooli avatud uste päevadele 18. ja 19. märtsil

Esmaspäev, 18. märts

kell 11 — avamine aulas (Ülikooli 18), peahoone
kell 12 — filosoofiateaduskond, aulas
kell 13 — filosoofiateaduskonna erialad, osakondade ruumides
kell 13 — bioloogia–geograafiateaduskond, aulas
kell 14 — matemaatikateaduskond, aulas
kell 15 — majandusteaduskond, aulas
kell 16 — infotund venekeelsete koolide lõpetajatele, aulas
kell 17 — inglise keele testi tutvustamine, aulas
kell 17 — saksa keele testi tutvustamine, füüsikahoone (Tähe 4) aud 160
kell 18 — kohtumine üliõpilaskonna valitsuse liikmetega, aulas

Teisipäev, 19. märts

kell 11 — kehakultuuriteaduskond, spordihoone (Ujula 4) aud 204
kell 12 — füüsika–keemiateaduskond, füüsikahoone (Tähe 4) aud 056
kell 13 — usuteaduskond, aulas
kell 14 — arstiteaduskond, aulas
kell 15 — õigusteaduskond, aulas
kell 16 — sotsiaalteaduskond, aulas
kell 17 — prantsuse keele testi tutvustamine, peahoone (Ülikooli 18) aud 102
kell 17 — inglise keele testi tutvustamine, aulas
kell 17 — saksa keele testi tutvustamine, füüsikahoone (Tähe 4) aud 160

KOGU TÄPSEM INFO, INFOMATERJALID JA SISSEASTUMISTEATMIKUD — PEAHOONE (ÜLIKOOLI 18) AUD 117.

LISAINFORMATSIOONI SAAB TEADUSKONDADE DEKAANAATIDEST JA ÕPPETOOLIDEST.

AVATUD USTE PÄEVADE AJAL ON KÕIGIL VÕIMALUS KÜLASTADA LOENGUID ERINEVATES TEADUSKONDADES.

TASUTA ON AVATUD ÜLIKOOLI MUUSEUMID.

TERE TULEMAST!

Info: tel 27/465 625 — õppe– ja üliõpilasosakond, peahoone (Ülikooli 18) ruum 217;
tel 27/465 685 — teabetalitus, peahoone ruum 209.

***

RAAMATUKOGU tutvustavad ekskursioonid:

18. märtsil kl 14 tutvustatakse ülikooli raamatukogu (Struve 1), kl 15 kordus vene keeles. Kogunemine fuajees.

19. märtsil kl 13 tutvustatakse usuteaduskonnale humanitaarraamatukogu (Jakobi 1).

LOENGUD

Avatud uste päevadel on võimalik külastada järgmisi loenguid:

FK	19. märts kl 16.15	Füüsika meie ümber	dots Voolaid	Tähe 4–170
KK	19. märts kl 12.15	Praktiline tund: sportmängude õpetamine	lektorid Roos, Visnapuu, Räli	Ujula 4, spordihoone
MJ	18. märts kl 11.15	Ettevõttemajandus (vene keeles)	dots Okk	Nooruse 9–307
	18. märts kl 14.15	Finantsarvestus	dr Haldma	Vanemuise 46 (ringaud)
	19. märts kl 10.15	Majandusteooria	lektor Arrak	Vanemuise 46 (ringaud)
MT	18. märts kl 16.15	Praktiline töö: tsüklilised algorütmid	dots Koit	Liivi 2 (arvutiklass)
OI	19. märts kl 12.15	Eesti Vabariigi õiguskaitsesüsteem	dots Ginter	Jakobi 2 (ringaud)
US	18. märts kl 9.15	Kreeka keel	lektor Lepajõe	Ülikooli 18–133
	18. märts kl 10.15	Mönchtum und Ordenswesen (saksa keeles)	dr Nicolas Heutger	Ülikooli 18–138
	18. märts kl 12.15	Eesti usund	mag Valk	Ülikooli 18–133
	18. märts kl 14.15	Iisraeli ajalugu	prof dr Michael Heltzer	Ülikooli 18–133
	18. märts kl 14.15	Staat und Kirche in Geschichte und Gegenwart (saksa keeles)	dr Nicolas Heutger	Ülikooli 18–104
	19. märts kl 9.15	Ladina keel	lektor Lepajõe	Ülikooli 18–138
	19. märts kl 10.15	Keskaja kirikulugu	dots Kulmar	Ülikooli 18–104
	19. märts kl 12.15	Üldine usundilugu	dots Kulmar	Ülikooli 18–133
	19. märts kl 12.15	Johannese evang. eksegees	dots Roosimaa	Ülikooli 18–104
	19. märts kl 14.15	Kodumaa kirikulugu	lektor Valk	Ülikooli 18–138
BG	18. märts kl 14.15	Kaitsvad taimed (valikaine kõrgemas astmes)	lektor Roosaluste	Lai 40–207
	19. märts kl 8.15	Taimkatte kaardistamine (kohustuslik keskastmes)	lektor Roosaluste, dots Peterson	Lai 40–207
	19. märts kl 12.15	Eesti seenestik (valikaine kõrgemas astmes)	prof Kalamees	Lai 40–208
	19. märts kl 12.15	Produktsioonibioloogia ja ökoenergeetika (kohustuslik kõrgemas astmes)	prof Koppel	Riia 181 (ökofüsioloogia osakond)
	19. märts kl 14.15	Uurimismeetodid taimeökoloogias (kohustuslik kõrgemas astmes)	dots Zobel	Lai 40–207.

Sotsiaalteaduskond ootab külalisi kõigile oma korralistele loengutele.

Sotsiaalteaduskonna tunniplaani ja arsti– ning filosoofiateaduskonna kohta täpsem informatsioon kohapeal.

Acta Diurna

*** Uued näitused raamatukogus:** Felix Oinas 85, Fr. Tuglase 110. sünniaastapäevaks «Eurooplane Tuglas», kahel korrusel on TÜ maaliosakonna tudengite tööd.

*** 10. — 17. märtsini viibib rektor prof Peeter Tulviste Washingtoni Ülikoolis St. Loiusis (Missouri osariigis) sealse ülikooli psühholoogiaprofessori James V. Wertschi kutsel.** P. Tulvistel oli kavas pidada mitu loengut ja tegelda teadustööga.

* 11. märtsil kaitses **Marju Lepajõe magistritööd «Fiktiivne element Dares Phrygiuse Trooja kroonikas ja selle sidemed kaasaja historiograafiaga». Talle anti *magister artium*'i** kraad klassikalises filoloogias.

* 12. märtsil kaitses **Tõnu Tannberg doktoriväitekirja «Maakaitseväekohustus Baltikumi kubermangudes 19. sajandi I poolel (1806 — 1856)»** ja **Ene Kõresaar magistritööd «Eseme funktsionaalne aspekt. Kattevaip».**

* 12. ja 13. märtsil viibis ülikoolis **Turu Ülikooli administratsiooni delegatsioon.** Arutati mitmeid kahe järgmise aasta koostööplaane. Plaanis on käivitada ühisprojektid mõlema ülikooli administratsiooni arendamiseks ja infosüsteemide täiustamiseks.

* 13. märtsil toimus **ülikoolisisene teabetund.**

Järg 2. lk.

Acta Diurna

Algus 1. lk.

*** 13. märtsil anti Raekoja saalis pidulikult üle linna aukodaniku tunnistus ja Raefondi preemiad.** Raefondi preemia (à 12 500) said üldpolitoloogia prof **Rein Taagepera,** neoroloogiaprof **Ain–Elmar Kaasik** ja õigusteaduskonna dekaan dr **Peep Pruks.**

* Antiikkultuuri lektooriumis **pidas ettekande «Herodotos ja Pärsia impeerium» prof dr Michael Heltzer.**

*** Tallinnas Eesti Rahvusraamatukogus esines loenguga Tarmo Kulmar teemal «Mis on religioon?».**

* 18. ja 19. märtsil toimuvad **füüsikaõpetajate päevad.**

* 20. märtsil kell 15 toimub ajaloomuuseumis **majandusteaduskonna õppekavade ja –kirjanduse esitlus ning arutelu.**

* 22. märtsil kl 11 algab ajaloomuuseumis **Johan Skytte päev. Skytte medal antakse Mihkel Pärnojale.**

* 22. märtsil kell 13 kaitseb Tiigi 78–336 **Ritva Fagerström doktoriväitekirja «Psühholoogiliste faktorite ja nägemise seosed eakatel läätsekaeoperatsiooni patsientidel».**

Magistritööd kaitsevad Natalya Ivanova ja Aime Üleoja ning Viktor Tsepelin.

* 23. märtsil toimub kl 10.15–12 **matemaatikateaduskonna päev ning kl 12.15–16 konverents «300 aastat diferentsiaal– ja integraalarvutust TÜs».**

ELSA

18. märtsil kell 18 toimub ELSA (European Law Student's Association) — Euroopa Juuraüliõpilaste Liidu Eesti haruorganisatsiooni juhatuse avalik koosolek. Kogunemine peahoones kella all.

ELSA on poliitiliselt sõltumatu mittetulunduslik noorteorganisatsioon, mis koondab õigusteaduse üliõpilasi ning noori juriste. Tänase seisuga on ELSAl liikmeid 41 riigis koguarvuga üle 20 000.

ELSA tegevus rajaneb kolmel projektil:

* AA — *Academic Activities*

* STEP — *Student Trainee Exchange Programme*

* SC — *Seminars and Conferences*

AA ehk akadeemiline tegevus koosneb mitmest programmist:

* *Legal Research Programme;*

* *Law Review;*

* ajakiri *Guide to Legal Studies in Europe* (antakse välja ERASMUS-programmi toetusel)

* suveülikoolid;

* *Moot Court* ehk harjutuskohus, mida organiseeritakse koostöös AEGEEga ning millest Tartu üliõpilased võtavad käesoleval aastal juba teist korda osa;

* välismaal õppimise programmid.

STEP ehk üliõpilaste vahetusprogramm välismaal töötamiseks.

Internetis on võimalik ELSA koduleheküljed leida aadressil: **http://www.jus.uio.no/elsa/**

ELSA Estoniaga on muul ajal võimalik kontakteeruda E-posti aadressil **elsaest@ut.ee** või jättes teate õigusteaduskonna dekanaadi eesruumi.

MARKO RILLO,
ELSA-Estonia suhtekorraldaja

Johan Skytte päev

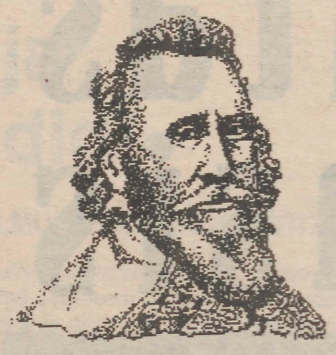

22. märtsil ülikooli ajaloomuuseumis

Kell 11 **Johan Skytte päeva ettekanded ajaloomuuseumi rõdusaalis:**

* Rektor prof Peeter Tulviste avasõnad;

* Uppsala Ülikooli audoktori prof Helmut Piirimäe avakõne;

* prof Leif Lewin (Uppsala): *Johan Skytte poliitiku ja poliitikateadlasena;*

* dr Arvo Tering: *Rene Decartes'i ideede vastuvõtmine Baltimaades 17. sajandi lõpus ja 18. sajandi alguses;*

* dots Erland Sellberg (Stockholm): *Johan Skytte tüüpilise Rootsi mudeli loojana;*

kell 13.30:

* dr Bo. H. Lindberg (Frankfurt Maini ääres): *Asjaõigus kui demokraatia põhiprintsiip — Johan Skytte õigusreegel;*

* mag Marju Lepajõe: *Akadeemiline juhuluule Academia Gustavianas;*

* prof David Kettlewell: *Johan Skytte musikaalne maailm;*

* prof Helmut Piirimäe tutvustab ajaloomuuseumi Rootsi ruumi.

Kell 16 on **Morgensterni saalis Skytte medali üleandmine** poliitikule, kes möödunud kalendriaastal on kõige enam kaasa aidanud Eesti kõrghariduse ja TÜ arengule. 22. veebruaril valis ülikooli nõukogu Skytte medali laureaadiks Riigikogu saadiku **Mihkel Pärnoja.**

Skytte päev toimub ülikoolis teist korda (esimese medali said Mart Laar ja Marju Lauristin). Sel päeval, mõni päev enne Skytte surmakuupäeva peetavad ettekanded on pühendatud 17. sajandi Rootsi riigimehele, TÜ esimesele kantslerile ja tema ajale. Konverentsi töökeeled on inglise, saksa, rootsi ja eesti.

KÕIK ON OODATUD!

Teabetunnis

13. märtsil

Seekordne teabetund oli teistest veidi erinev, sest korraga tutvustas ülikoolirahvale end kolm dekaani.

Esimesena tutvustas end sotsiaalteaduskonna dekaan prof Jüri Allik, ning rääkides tulevikuplaanidest nentis, et lähitulevikus sotsiaalteaduskonna töös suuri muudatusi pole oodata.

Füüsika–keemiateaduskonna dekaan prof Jüri Tamm on dekaaniks valitud teist perioodi järjest. Ta kurtis, et suurimaks probleemiks on rahapuudus, see aga mõjub õpetamise tasemele. Nagu paljudes teaduskondades, nii on ka füüsika–keemiateaduskonnas veidi absurdne olukord, kus üliõpilane, kes töötab mõnes firmas, saab palka rohkem kui õppejõud.

Filosoofiateaduskonna dekaani kt prof Jaan Ross ütles samuti, et nende teaduskonna suurim raskus on rahaprobleem, sest filosoofiateaduskond on suur ning palju on erialasid, mille õpetamine on kallis. Samuti on filosoofiateaduskonnal suur ruumipuudus.

Peale dekaane tutvustas end TÜ üliõpilasnõustaja Egle Tamm. Ta kirjeldas oma ülesandeid, mille hulka kuulub igakülgne üliõpilaste abistamine nii akadeemilistes kui olmeküsimustes. Selge on aga see, et üksinda ei saa ülikooli nõustaja kõigi üliõpilastega tegelda ning seega oleks tulevikuperspektiivis vajalik luua selline ametikoht kõikides teaduskondades. Üliõpilasnõustaja võtab alates aprillikuust vastu aadressil **Ülikooli 18–217, kolmapäeviti kl 8–10 ja 13–16 ning neljapäeviti kl 10–12 ja 13–16.**

Järgmisena rääkis endast ja oma tööst varustusteenistuse uus juhataja Leo Aas, kes töötab ülikoolis jaanuarist. Et varustusteenistus saaks oma tööd paremini teha, oodatakse ettepanekuid, kuidas lihtsamalt ülikooli inimestele oma teenuseid pakkuda. Üks olulisi probleeme on veel vanast ajast pärit saatelehed, millega tuleb käia ühest kohast teise ja mitmeid allkirju koguda, enne kui laost kauba kätte saab. Leo Aas oli nõus, et nii keerulisel asjaajamisel pole mõtet ja soovitas teha varustusosakonnale omapoolseid pakkumisi töö lihtsustamiseks.

Ülikooli uuest palgaeeskirjast rääkis personaliosakonna juhataja Leelo Muru. Ta ütles, et tehtud on mitmeid muutusi, nagu näiteks tunnitasude suhtes, kus nüüdsest teaduskraadiga inimesed hakkavad saama suuremat tasu kui kraadita. Igal töötajal on nüüd võimalik muuta oma palgatingimusi, kui struktuuriüksuse juhataja seda võimalikuks peab. Võimalik on muuta ka lisatasude summat palgas, kui struktuuriüksuse juhataja seda vajalikuks peab. Peagi jõuab uus palgaeeskiri ka ülikooli üksustesse.

Teabetunni lõpetuseks lisas Urmas Aunin, et ehituskorralduse osakond on kolinud **Küütri tn 2 III korrusele. Majandusmajas, Jakobi 4 jätkab majandusosakonna juhataja Toomas Kleimann tööd ruumis 105 ning Urmas Aunin ruumis 306.**

Õnnitleme!

Maare Kümnik 60!

15. märtsil on tähtpäev kauaaegsel teadusbibliograafia osakonna juhatajal Maare Kümnikul.

Ta on sündinud Tartus kirikuõpetaja perekonnas. Keskkooli lõpetas Maare Viljandis, seejärel tuli Tartusse ülikooli. Ta astus 1954. aastal ajaloo-keeleteaduskonna raamatukogunduse osakonda. Lõpetamise järel 1959. a. töötas ta Kallastel ja Sirgalas raamatukoguhoidjana ja juhatajana.

1961. aastast on Maare Kümnik tööl Tartu ülikooli raamatukogus. Bibliograafiaosakonnas töötab ta käesoleva ajani — algul bibliograafina, nüüd hulk aastaid juhatajana. Peale töö korraldamise osakonnas on tema toimetada olnud enamik bibliograafiaväljaandeist «TRÜ. ... a. ilmunud tööde bibliograafia». Lisaks on Maare läbi viinud bibliograafiaõppusi üliõpilastele, olnud kauaaegne raamatukogu toimetuskolleegiumi liige, jaganud erialaseid konsultatsioone kõigile huvilistele. Peale eelmainitu osaleb Maare aktiivselt Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingus, kuuludes ühtlasi selle bibliograafiakomisjoni. Samuti on ta Õpetatud Eesti Seltsi liige taasasutamisest alates.

Lisaks bibliograafia-aastaraamatute toimetamisele võiks esile tuua «Tartu Ülikooli toimetiste sisuregistris 1893—1944», isikubibliograafiate (Juhan Aul, Sergei Issakov) toimetamise.

Pole tähtsusetu seegi, et Maare on tubli pereemana kasvatanud üles neli last, kellel kõigil on kõrgharidus. Nüüd ootavad hoolt juba viis lapselast.

Soovime Maarele ka edasiseks palju jõudu-jaksu, teotahet ja rõõmsat meelt!

Kolleegid

Info! Info!

Väitekiri

22. märtsil kell 13 kaitseb psühholoogiaosakonnas Tiigi 78, aud 336 **doktoriväitekirja «Psühholoogiliste faktorite ja nägemise seosed eakatel läätsekaeoperatsiooni patsientidel» Ritva Fagerström.** Oponendid Jüri Allik ja Mare Teichmann (Tallinn).

22. märtsil kell 9 kaitsevad magistritööd magistrikraadi (MSc) saamiseks füüsikas:

Natalya Ivanova «Quantum emission caused by optical nutation» («Optilise nutatsiooni kvantkiirgus»). Juhendaja f.–m. dr prof Vladimir Hizhnjakov, oponendid f.–m. kand. dots Olev Sild ja f.–m. kand. dots Teet Örd;

Anu Ülejõe «Atmosfääridünaamika mittehüdrostaatiline mudel rõhukoordinaatides. Akustilise häirituse filtreerimise probleem», eriala — keskkonnafüüsika, juhendaja f.–m. kand. prof Rein Rõõm, oponendid f.–m. kand. dots Kalju Eerme (TÜ, Tartu Observatoorium) ja MSc. Marko Kaasik (TÜ doktorant);

Viktor Tsepelin «Lisandi luminestsentsitsentri ergastatud seisundi struktuur talliumi ja seatinaga aktiveeritud tseesiumhalogeeniidkristallides», eriala — tahkisefüüsika, juhendajad f.–m. dr Svetlana Zazubovitš (FI) ja f.–m. kand. Vitali Nagirnõi (FI), oponendid f.–m. dr prof Lembit Pung ja f.–m. dr Rein Kink (FI).

Loeng

Kolmapäeval, 20. märtsil kl 12.15 toimub Liivi 2–104 (TÜ arvutuskeskus) I loeng aines **«Kliiniliste eksperimentide statistika».**

Aine maht: 20 loengutundi ja 4 tundi praktikumi arvutiklassis (2 AP).

Lektor: Krista Lapp (biostatistika magister).

Kursus eeldab: algteadmisi tõenäosusteooriast ja statistikast (nt andmeanalüüsi algkursuse eelnevat läbimist).

Tänapäeva meditsiiniline uurimistöö nõuab korrektselt ettevalmistatud kliiniliste katsete läbiviimist. Nii katse korraldamisel kui ka katsetulemuste analüüsil on tihti vaja kasutada küllaltki spetsiifilisi ja komplitseeritud matemaatilisi (statistilisi) meetodeid.

Loengukursuse eesmärk on tutvustada kliiniliste katsete ettevalmistamise, korraldamise ja katsetulemuste analüüsi üldisi põhimõtteid, pöörata tähelepanu võimalikele probleemidele ja sagedasti ettetulevatele vigadele. Suur osa kursuse mahust on pühendatud katsetulemuste analüüsiks vajalikele statistilistele meetoditele. Põhiliselt vaadeldakse meetodeid, mida ei käsitleta andmeanalüüsi ja biostatistika algkursustes: elukestusanalüüs, üldistatud lineaarsed mudelid, mitteparameetrilised meetodid. Arvutipraktikumides tutvutakse ka nende praktilise rakendamise võimalustega programmipaketi SAS abil.

Soome Instituudis

Esmaspäeval, 18. märtsil kell 12 ülikooli ph aud 102 ülempreester **Heikki Huttuneni** loengud **5. sajandi kristoloogilised vaidlused** ning **Kaledoonia kirikukogu (451) ja selle tulemused.** Tõlge eesti keelde.

Reedel, 29. märtsil kell 18 TÜ vanas kohvikus (Ülikooli 20) arutab Soome Instituudi kultuurisekretär **Eva Lille** Tartu naisüliõpilastega, **mis on feminismis hirmuäratavat.**

Sulle, sisseastuja

Tartu Ülikooli põhiõppe vastuvõtueeskirjad

I. Üldsätted

1.1. Tartu Ülikool võtab õppima keskharidusega Eesti Vabariigi kodanikke, samuti siin alaliselt elavaid teiste riikide kodanikke ja kodakondsuseta isikuid ühtsetel alustel. Teistes riikides elavaid välisriikide kodanikke ja kodakondsuseta isikuid võetakse õppima vastavalt õppekorralduse eeskirja p 2.5. Välisüliõpilaste immatrikuleerimine järgi.

Sotsiaaltöö erialale astumisel on vanuse alampiiriks 22 aastat.

1.2. Dokumente võetakse vastu **17. juunist 3. juulini tööpäeviti** kella 10—16 Tartus, ülikooli peahoones Ülikooli tn 18 ja ärijuhtimise erialale Pärnus, Lembitu tn 1a.

Ajakirjanduse, avalikussuhete ja teabekorralduse ning maalikunsti erialadel lõpetatakse dokumentide vastuvõtt **28. juunil.**

Sisseastumiseksamid toimuvad **4. juulist 28. juulini** ja uute üliõpilaste vastuvõtt vormistatakse hiljemalt **1. augustil.**

1.3. Sisseastujalt nõutavad dokumendid:

isiklik avaldus kirjutatakse kohapeal, avalduse saab anda kuni kahele erialale kandideerimiseks, märkides ära erialad eelistatuse järjekorras;

keskharidust tõendav dokument (originaal või selle notariaalselt või väljaandja poolt kinnitatud koopia);

kuus fotot (2,5x3 cm);

pass.

Dokumendid tuleb vastuvõtukomisjonile esitada isiklikult.

1.4. Lisaks tuleb esitada

ajakirjanduse erialale kandideerijatel avaldatud töid ja toimetuse soovitus,

maalikunsti erialale astuda soovijatel komisjonile enne eksameid 10 tööd (maalid, joonistused),

sotsiaaltöö erialale astujatel essee erialavaliku põhjenduseks,

meditsiiniõeteaduse erialale kandideerijatel meditsiinikooli diplom koos hinnetelehega (keskkooli baasil lõpetanutel ka keskkooli lõputunnistus), väljavõte tööraamatust (nõutav 2- aastane tööstaaž) ja iseloomustus-soovitus töökohast.

II. Sisseastumiseksamid

2.1. Sisseastujad sooritavad teaduskonna poolt valitud eksami ühest või mitmest ainevaldkonnast, kirjutavad kirjandi ja teevad võõrkeele testi (v.a. germaani-romaani filoloogia ja meditsiiniõeteaduse erialad).

Profileeriva eksami maksimaalseks hindeks on 20 palli ja eksam loetakse sooritatuks alates 6 pallist. 10-palli süsteemis hinnatav eksam loetakse sooritatuks alates 3 pallist.

2.2. Kõik eksamid on kirjalikud (v.a. usuteaduse ja germaani-romaani filoloogia erialadel).

2.3. Sisseastumiseksamite aluseks on Tartu Ülikooli astujatele väljaantavas teatmikus toodud programmid.

2.4. Kahele erialale kandideerimisel võib eksameid üle kanda.

Hinded kannab üle vastuvõtukomisjon. Kahele erialale kandideerides tuleb kirjutada kirjand ja sooritada võõrkeele test (üldainena) ainult üks kord koos esimese eelistuse erialaga. Kui mõlemal erialal on teaduskonna poolt valitud eksam samast ainevaldkonnast, sooritatakse ka see ainult üks kord.

2.5. Erandina toimuvad enne eksameid

ajakirjanduse ning **avalikkussuhete ja teabekorralduse** erialal loominguline konkurss,

maalikunsti erialal esitatud tööde hindamine,

liikumis- ja sporditeaduste erialal kehaliste võimete testid,

vene õppekeelega keskharidust andva õppeasutuse lõpetanutele, kes astuvad eesti keeles õpetatavale erialale, eesti keele test, mille edukalt läbinud lubatakse sisseastumiseksamitele.

2.6. Erialati on sisseastumiseksamid nende toimumise järjekorras järgmised (sulgudes märgitud eksami eest saadav maksimaalne punktide arv):

usuteadus
1. kollokvium (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

arstiteaduskonna erialad (arstiteadus, stomatoloogia, farmaatsia)
1. bioloogia+keemia (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

meditsiiniõeteadus
1. intellektuaalsete võimete test (20)
2. kirjand (10)

bioloogia
1. bioloogia+keemia (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

loodusteaduste õpetaja põhikoolis
1. bioloogia+keemia (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

geograafia
1. geograafia (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

geoloogia
1. geograafia (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

ajalugu
1. ajalugu (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

filosoofia
1. test (ajalugu, matemaatika) (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

eripedagoogika
1. test (bioloogia, ajalugu, kultuur, poliitika, üldine vaimne võimekus) (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

maalikunst
1. loominguline konkurss (1 nädala jooksul joonistatakse ja maalitakse vastavalt etteantud ülesandele) (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

kasvatusteadused
1. test (bioloogia, ajalugu, kultuur, poliitika, üldine vaimne võimekus) (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

eesti ja soome-ugri filoloogia
1. eesti keel + eesti kirjandus (20)
2. kirjand
3. võõrkeele test (10)

eesti keel (võõrkeelena)
1. lingvistiline test (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

inglise keel ja kirjandus
1. inglise keel (kirjalik+suuline) (20)
2. kirjand (10)

saksa keel ja kirjandus
1. saksa keel (kirjalik+suuline) (20)
2. kirjand (10)

skandinavistika (norra keel)
1. inglise, saksa või prantsuse keel (kirjalik+suuline) (20)
2. kirjand (10)

prantsuse keel ja kirjandus
1. prantsuse keel (kirjalik+suuline) (20)
2. kirjand (10)

vene ja slaavi filoloogia
1. vene keel ja kirjandus (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

füüsika
1. füüsika+matemaatika (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

keemia
1. keemia+matemaatika (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

liikumis- ja sporditeadused
1. bioloogia (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

majandusteaduskonna erialad:

(ettevõttemajandus, rahvamajandus, ärijuhtimine)
1. matemaatika (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

matemaatika
1. matemaatika (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

avalik haldus
1. test (majandus, statistika, ajalugu, kultuur, poliitika, üldine vaimne võimekus) (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

poliitikateadus
1. test (matemaatika, ajalugu, kultuur, poliitika, üldine vaimne võimekus) (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

sotsioloogia
1. test (ühiskonna- ja kodanikuõpetus, ajalugu, kultuur, poliitika, üldine vaimne võimekus) (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

psühholoogia
1. test (bioloogia, ajalugu, kultuur, poliitika, üldine vaimne võimekus) (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

semiootika ja kulturoloogia
1. test (kulturoloogia, ajalugu, kultuur, poliitika, üldine vaimne võimekus) (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

sotsiaaltöö
1. test (kutsesobivus, ajalugu, kultuur, poliitika, üldine vaimne võimekus) (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

ajakirjandus
1. test (eesti keel, ajalugu, kultuur, poliitika, üldine vaimne võimekus) (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

avalikkussuhted ja teabekorraldus
1. test (eesti keel, ajalugu, kultuur, poliitika, üldine vaimne võimekus) (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

õigusteadus
1. ajalugu (10)
2. kirjand (10)
3. võõrkeele test (10)

2.7. Sisseastumiseksamid toimuvad reeglina eesti keeles.

Vene õppekeelega keskharidust andva õppeasutuse lõpetanud võivad eesti keeles õpetatavale erialale astumisel soovi korral kirjutada kirjandi vene keeles.

2.8. Venekeelsed õppegrupid avatakse **arstiteaduse, füüsika, loodusteaduste õpetaja põhikoolis, matemaatika, ettevõttemajanduse, semiootika ja kulturoloogia** erialadel, kus põhiainete õpetamine esimestel õppeaastatel toimub vene keeles.

2.9. Võõrkeele test sooritatakse inglise, saksa või prantsuse keelest.

2.10. **Soodustused** ülikooli astumisel.

Keskkooli kuldmedaliga, keskeriõppeasutuse või kutsekeskkooli kiitusega lõpetanud vabastatakse ülejäänud eksamitest, kui nad sooritavad teaduskonna poolt valitud aine eksami hindele «väga hea» (17—20 palli). (Ajaloo, usuteaduse ja õigusteaduse erialal ei kehti.)

Ilma eksamiteta võetakse vastu bioloogia ja geograafia erialale vastavalt bioloogia ja geograafia vabariikliku aineolümpiaadi kolm esimest.

Ilma eksamiteta võetakse vastu füüsika-keemiateaduskonda vastavalt füüsika ja keemia vabariikliku aineolümpiaadi 15 esimest ja füüsika erialale täppisteaduste kooli lõpueksamil füüsikas «väga hea» hinde saanud õpilased.

Ilma eksamiteta võetakse vastu matemaatikateaduskonda vabariikliku matemaatikaolümpiaadi keskkooli lõpuklasside vooru ja vabariikliku informaatikaolümpiaadi 10 esimest.

Majandusteaduskonna erialadele astujad, matemaatika, füüsika, keemia või informaatika vabariikliku õpilasolümpiaadi keskkooli lõpuklasside vooru 10 esimest, vabastatakse ülejäänud eksamitest, kui nad sooritavad teaduskonna poolt valitud aine eksami hindele «väga hea» (17—20 palli).

Ajaloopäevade (-olümpiaadi) üle-eestilise vooru 12. klassi vanuserühma 1996. aastal 1.—3. kohale tulnud vabastatakse ajaloo osakonda astumisel ajaloo sisseastumiseksamist. Nende eksamilehele kantakse 20 palli.

Eesti ja soome-ugri filoloogia erialal loetakse eelnenud kahe aasta jooksul saavutatud eesti keele ja kirjanduse õpilasolümpiaadi võidud vastavalt kas eesti keele või kirjanduse eksamiosa soorituseks maksimaalsele hindele.

Vene ja slaavi filoloogia erialal loetakse eelnenud kahe aasta jooksul saavutatud vene keele ja kirjanduse õpilasolümpiaadi võidud (1.—3. koht) vastavalt kas vene keele või kirjanduse eksamiosa soorituseks maksimaalsele hindele.

Rahvusvahelistel õpilasolümpiaadidel osalevatele üliõpilaskandidaatidele tehtavad soodustused otsustab vastuvõtukomisjon.

Alakonkursi puhul on teaduskondadel lubatud sisseastumiseksamid asendada erialase vestlusega.

❐ **Kuhu?**

III. Immatrikuleerimine

3.1. Vastuvõtt ülikooli toimub sisseastumiseksamite tulemuste põhjal.

3.2. Pallide koguarvu võrdsuse korral teeb valiku teaduskonna dekaan. Vajadusel võib läbi viia täiendava testi või vestluse.

3.3. Kui mõnel erialal jääb pärast konkurssi vabu kohti ja teaduskond soovib need täita, võivad neile kandideerida mõnel teisel erialal sisseastumiseksamid sooritanud, kuid konkursiga välja jäänud üliõpilaskandidaadid. Järelkonkursi eksameid on võimalik sooritada eksamisessiooni piires. Vastuvõtu järelkonkursiga kandideerijate hulgast otsustab teaduskonna dekaan.

3.4. Pärast õppeaasta algust ei ole sisseastujate immatrikuleerimine 1. aasta üliõpilaseks reeglina lubatud.

IV. Üliõpilaskandidaadi kohustused ja õigused

4.1. Sisseastuja võtab eksamile kaasa eksamilehe ja isikut tõendava dokumendi ning esitab need eksamikomisjonile. Nimetatud dokumentideta eksamile ei lubata.

4.2. Eksamitele ilmumine eksamiplaanis ettenähtud ajal on kohustuslik. Mõjuva põhjuseta eksamilt puudujat järgmistele eksamitele ei lubata. Haigestumisest peab üliõpilaskandidaat või tema lähedased teatama kohe vastuvõtutalituse peaspetsialistile. Arstitõendi esitamisel on võimalik eksamit sooritada eksamiplaanis ettenähtust teisel ajal eksamisessiooni piires. Muudel mõjuvatel põhjustel eksamiaegade muutmise eksamisessiooni piires otsustab vastuvõtutalituse peaspetsialist.

4.3. Kui eksamineeritav ei ole nõus saadud hindega, võib ta 24 tunni jooksul alates hinnete teatavaks tegemisest esitada vastuvõtukomisjonile kirjaliku põhjendatud apellatsiooni. Apellatsiooni arutab ja annab vastuse selle esitamisele järgneval päeval apellatsioonikomisjon, kuhu kuuluvad vastuvõtukomisjoni liige, eksamikomisjoni esimees ja eksamineerinud õppejõud. Apellatsioonikomisjoni otsus on lõplik. Vastu võetakse ainult sisseastujate poolt isiklikult esitatud apellatsioone.

Kõik ülikooli sisseastumisega seotud küsimused lahendab lõplikult vastuvõtukomisjon.

Sulle, sisseastuja

Tartu Ülikooli põhiõppe erialad ja vastuvõtuarvud

Bakalaureuse- ja põhiõpe

USUTEADUSKOND
usuteadus — 25
ARSTITEADUSKOND
arstiteadus (eesti+vene) — 70 (55+15)
farmaatsia — 25
stomatoloogia — 30
BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKOND
bioloogia — 40
geograafia — 25
geoloogia — 8
FILOSOOFIATEADUSKOND
ajalugu — 50
filosoofia — 10
eripedagoogika — 30
maalikunst — 5
kasvatusteadused — 20
eesti ja soome-ugri filoloogia — 60
eesti keel (võõrkeelena) — 25
inglise keel ja kirjandus — 40
saksa keel ja kirjandus — 30
skandinavistika (norra keel) — 14
prantsuse keel ja kirjandus — 14
vene ja slaavi filoloogia — 30
FÜÜSIKA-KEEMIA-TEADUSKOND
füüsika (eesti+vene) — 45 (35+10)
keemia — 35
KEHAKULTUURI-TEADUSKOND
liikumis- ja sporditeadused — 35
MAJANDUSTEADUSKOND
ettevõttemajandus (eesti+vene) — 125 (100+25)
rahvamajandus — 40
MATEMAATIKA-TEADUSKOND
matemaatika (eesti+vene) 90 (75+15)
SOTSIAALTEADUSKOND
avalik haldus — 20
poliitikateadus — 15
sotsioloogia — 15
ajakirjandus — 15
avalikkussuhted ja teabekorraldus — 15
psühholoogia — 20
semiootika ja kulturoloogia (eesti+vene) — 18 (8+10)
sotsiaaltöö — 20
ÕIGUSTEADUSKOND
õigusteadus — 120
KOKKU — 1179

Diplomiõpe

ARSTITEADUSKOND
meditsiiniõeteadus — 10
BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKOND
loodusteaduste õpetaja põhikoolis (eesti+vene) — 25 (18+7)
FÜÜSIKA-KEEMIA-TEADUSKOND
loodusteaduste õpetaja põhikoolis (eesti+vene) — 25 (17+8)
MAJANDUSTEADUSKOND
ärijuhtimine (Pärnu Kolledž) — 60

Magistriõpe

Magistriõpe on ülikoolihariduse **teine aste,** mille kestus on kaks õppeaastat. Õppetöö on statsionaarne.

Magistriõppe eesmärk on erihariduse süvendamine pärast bakalaureuseõpet ning magistritöö koostamine ja kaitsmine.

Doktoriõpe

Doktoriõpe on ülikoolihariduse **kolmas** aste, mille kestus on neli õppeaastat. Õppetöö on statsionaarne.

Doktoriõppesse võivad kandideerida magistrikraadiga isikud, arstiteaduskonnas arstiteaduse eriala põhiõppe lõpetanud.

Usuteaduskond

Keskaja ülikoolides peeti usuteaduskondades saadavaid teadmisi hariduse tipuks. Nii 1632. aastal asutatud *Academia Gustaviana*'s kui ka Tartu Ülikooli edasises ajaloos on usuteaduskond seisnud auväärsel kohal. Ka pärast Tartu Ülikooli usuteaduskonna taasavamist 1991. aastal on see soliidseim teoloogia õppimise koht Eestis.

Usuteaduskond püüab anda võimalikult hea akadeemilise humanitaarhariduse, kus põhitsükli 4 aasta jooksul saab sügavuti minna piiblikeeltes, kristlikus teoloogias, kirikuloos ja dogmaatikas ja kus õpitakse tundma ka teisi usundeid.

Usuteaduskonnas on 6 õppetooli.

Vana Testamendi teaduse ja semiidi keelte õppetooli juures õpitakse heebrea keelt, Iisraeli ajalugu, sissejuhatust Vanasse Testamenti, selle üksikute raamatute seletusi ja Vana Testamendi teoloogiat. On võimalik õppida ka uusheebrea, süüria, akadi ja araabia keelt.

Uue Testamendi teaduse ja kreeka keele õppetooli alla kuuluvad vanakreeka keel, Uue Testamendi aegne ajalugu, sissejuhatus Uude Testamenti, tema üksikute raamatute seletused ja Uue Testamendi teoloogia.

Ajaloolise usuteaduse ja ladina keele õppetool hõlmab kirikulugu alates algkogudusest kuni tänapäevani, kodumaa kirikulugu kaasa arvatud, dogmadelugu, misjonilugu ja ladina keelt; saadakse ülevaade sümboolikast (erinevatest kristlikest kirikutest), uususunditest, loetakse algkeeles kreeka ja ladina kirikuisade tekste ja kirikuloo ürikuid. Eesti kirikuloo huvilistel on soovitav lisaks õppida alamsaksa ja rootsi keelt.

Süstemaatilise usuteaduse õppetooli aineteks on sissejuhatus teoloogiasse, filosoofia ajalugu, kristlik dogmaatika ja eetika. **Praktilise teoloogia õppetooli** juurde kuulub rida eriaineid, mida vaimulik oma tulevases töös vajab, näiteks kultuseõpetus, jutlustamisõpetus, kirikujuhtimise õpetus, religioonipedagoogika, hingehoid, misjoniteadus.

Võrdleva usuteaduse õppetool on eriomane Tartu Ülikoolile juba sõjaeelsest ajast — enamikus välismaa ülikoolides õpetatakse vastavaid aineid filosoofiateaduskondades. Kohe esimesel õppeaastal tehakse tutvust võrdleva usundilooga, mille raames õpitakse tundma usundiloolisi teooriaid, surnud usundeid, teisi elavaid usundeid, lisanduvad eesti ja soome-ugri rahvaste usund, religioonipsühholoogia ja -sotsioloogia, hiljem ka religioonifilosoofia ja -fenomenoloogia.

Traditsiooniliselt on teoloogilist haridust aidanud Tartus anda eriteadlased Saksamaa ülikoolidest. Ka praegu on igal semestril vahetumas 2—3 külalisõppejõudu, mistõttu pannakse esimestest õpingupäevadest peale suurt rõhku saksa keele õppimisele.

Õppe- ja teadustöö edendamiseks on loodud Tartu Ülikooli Teoloogia Fond, mille rikkalikku raamatukogu igapäevaõpingutes usinasti kasutatakse.

Mõistetavatel põhjustel on TÜ usuteaduskonna õppekavas eriline rõhuasetus evangeelsel teoloogial. Usuteaduskonna lõpetanud leiavad tööd Eestimaa kirikutes vaimulikena, koolides õpetajatena, sotsiaalhoolekandes, ajakirjanduses, miks mitte soovi korral ja vastaval hilisemal spetsialiseerumisel ka muuseumitöötajate, arhivistide, kirikuajaloolaste või tõlkijatena. Töökamatel ja andekamatel lõpetajatel on võimalik taotleda teoloogia alal magistri- ja doktorikraadi.

Vastu võetakse 25 uut üliõpilast, kel seisavad sisseastumiseksamitena ees vestlus, kirjand ja võõrkeeletest.

Dr theol TARMO KULMAR,
usuteaduskonna vastuvõtukomisjoni esimees

Arstiteaduskond

Üks huvitavamaid ja auväärsemaid on arstiteaduskond, mille juured ulatuvad 1632. aastasse, kui avati *Academia Gustaviana.* Küsimus, kas siin õppida on raske või kerge, vaevab ilmselt igat sisseastujat. Sellele on raske vastata. Võib vaid öelda, et õppimine arstiteaduskonnas ei ole väga kerge. Küll aga pakub ta huvitatuse korral tõelist õppimismõnu.

Sul on võimalus valida nelja eriala vahel.

ARSTITEADUSE erialal tuleb õppida 6 aastat, millest paar esimest küll tüütult venivana võivad tunduda. Arstirebase juhtlauseks saab olema: «Elan õhust, keemiast ja armastusest». Seda, et õpid arstiteaduskonnas, tuletab meelde vaid anatoomikumi suhteliselt sage külastamine. Samas on just see periood ülikoolis kõige teravamalt mällu sööbiv ning tollased õppetööga seotud probleemid tunduvad hiljem halenaljakana. Teisel kursusel võid ju nina püsti ajada, et õpid meditsiiniga rohkem seotud aineid ning tänaval rebaseid «lõhna järgi» ära tunned. Neljandaks kursuseks on teoreetiline alus inimorganismist ja haigusprotsesside olemusest omandatud. Kätte on jõudnud aeg, mil võid uhkelt valges kitlis mööda haigemaja promeneerida. Eriti kõditavalt mõjub eneseteadvusele, kui sind keegi juba arstiks peab. Eelkõige peab nüüd aga üha enam arstiteadusele pühenduma, vaid siis võid loota, et ühiskond tasustab seda ametit vastutuse ja keerukuse väärilselt. Oskusi-teadmisi lisab veelgi suvine arstiabi praktika.

Stuudium lõpeb kompleksse lõpueksamiga, kus on küsimusi sisehaigustest, kirurgiast, sünnitusabist ja günekoloogiast ning rahvatervishoiust. Lõpueksami edukalt sooritanud saavad arstiastme diplomi. Järgneb kahe aasta pikkune internatuur, mis annab üldarsti kutse ning õiguse iseseisvalt diagnoosida ja ravida.

STOMATOLOOGIA eriala on sobiv kuldsete kätega meditsiinihuvilistele, kes soovivad inimestele tagasi anda kauni naeratuse ja kena näolapi. Esimesed õpiaastad meenutavad siin arstiteaduse eriala. Alates kolmandast kursusest hakkab rõhuasetus üha enam kalduma stomatoloogilistele ainetele. Viieaastase õppeperioodi vältel kogud teadmisi hambaravist, ortodontiast, hammaste proteesimisest ning näo- ja lõualuude kirurgiast. Õppejõududeks on oma ala tõelised korüfeed, kel pole kahju ametisaladusi jagada. Juba praktikumidel on sul võimalus sõpradel-tuttavatel hambaid parandada ning tunda patsiendi tänu, mis ongi arsti töö ülimaks rõõmuks. Lõpueksami sooritamise järel saad stomatoloogiastme diplomi. Internatuuri kestus on üks aasta. Terved hambad on investeering või kuidas?

FARMAATSIA erialale on oodatud noored, kel on tahtmist ja eeldusi ravimitega tegelemiseks ning tööks laborites. Kahel esimesel kursusel õpetatakse jällegi üldaineid — bioloogiat, füüsikat, keemiat. Alates kolmandast kursusest õpitakse tundma ravimite keemiat, ravimite valmistamise tehnoloogiat, kohtukeemiat, farmaatsiakorraldust jpm. Viie aastaga saavad selgeks nii ravimtaimed kui ka ühe või teise ravimi toimed inimorganismile. Teoreetiliste teadmiste kinnistamine toimub praktikal apteekides, laborites, farmaatsiatehastes ja ka vabas looduses, tutvumaks ravimtaimedega. Osakonna lõpetanud saavad bakalaureuse kraadi.

ÕETEADUS on Eestis alles lapsekingades. Senini on piirdutud põhiliselt hoolduse-põetuse õpetamisega meditsiinikoolides. Ülikoolis alustati kõrgharidusega õdede ettevalmistamist 1991. aastal. Õpiaja pikkuseks on siin kolm aastat. Stuudiumi jooksul õpetatakse tervishoidu, meditsiinilist ökonoomikat, juhtimise aluseid, meditsiinilist psühholoogiat, üldpedagoogikat, patoloogiat, kliinilist distsipliini jms. Kõrgharidusega meditsiiniõe astme diplom võimaldab tööle asuda õppejõududena meditsiinikoolis, vanem- või ülemõena haiglates või astuda magistrantuuri.

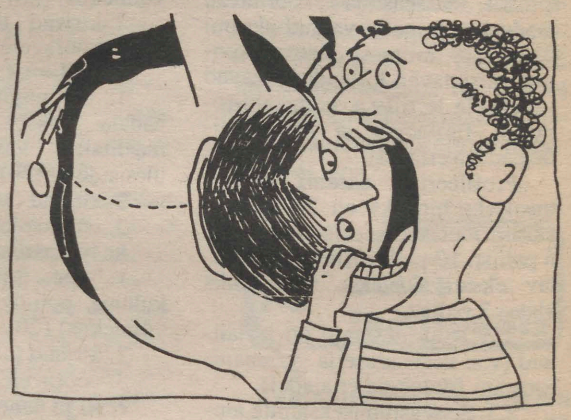

Vastu võetakse 1996/97 õ.a.:

Arstiteaduse osakonda — eesti õppekeelega 55 üliõpilast; — vene õppekeelega 15 üliõpilast;

Stomatoloogia osakonda — 30 üliõpilast;

Farmaatsia osakonda — 25 üliõpilast;

Meditsiiniõeteaduse osakond — 10 üliõpilast.

Arstiteaduse, stomatoloogia või farmaatsia osakonda astujail tuleb sooritada järgmised eksamid (sulgudes on märgitud eksami eest saadav maksimaalne punktide arv):

1. Bioloogia+keemia (20)
2. Kirjand (10)
3. Võõrkeel (10)

Õeteaduse osakonda pürgijail tuleb läbida:

1. Intellektuaalsete võimete test (20)
2. Kirjand (10)

Kõik eksamid on kirjalikud.

Töö meditsiinis pakub rahuldust väga erinevate eeldustega inimestele. Seetõttu ei tasu meelt heita, kui sul mõni eksam kehvemini juhtub minema. Keegi meist ei ole võrdselt tugev kõigis ainetes. Peaasi, et sul on osavõtlik süda, tõsine huvi ja võime õppida kogu elu.

Edu sisseastumiseksamitel!

MATI JALAKAS,
arstiteaduskonna pressiesindaja

Sulle, sisseastuja

Filosoofiateaduskond

Filosoofiateaduskond taastati 1. jaanuarist 1992. Üheks teaduskonnaks ühinesid senised ajalooteaduskond ja filoloogiateaduskond ning filosoofia ja poliitikateaduse kateeder. Filosoofiateaduskonna taastamist seostati ülikooli uuenemiskavas nii ajaloolise minevikuga (filosoofiateaduskond oli ka 1918. aastal Eesti Vabariigi Tartu Ülikoolis) kui akadeemilise elu eesseisvate uuendustega. Filosoofiateaduskond on kujunemas isiksusekeskse humanitaarhariduse omandamise parimaks keskuseks mitte ainult Eestis, vaid hoopis laiemalt. Akadeemilisus ja avatus on need lähtemomendid, mis peaksid iseloomustama teaduskonnas tehtavat.

Filosoofiateaduskonnas on ühendatud paljude teadusalade uurimine ja õpetamine, mis loob eeldused tõeliseks akadeemiliseks koostööks.

Kõigil erialadel lähtub õpetamine ülikoolis rakendatava astmelise hariduse põhimõtetest. Selles tähenduses eristuvad astmetena bakalaureuseõpe, magistriõpe ja doktoriõpe. Sisulise õppe kindlustavad osakonnad ja keskused. Käesoleval ajal on filosoofiateaduskonnas järgmised osakonnad:

ajaloo-osakond;
eesti filoloogia osakond;
eripedagoogika osakond;
filosoofia osakond;
germaani-romaani filoloogia osakond;
pedagoogika osakond;
vene ja slaavi filoloogia osakond;
keelekeskus;
kultuurikeskus.

Kujunevate keskustena püüavad üliõpilaste haridusvajadusi rahuldada järjest rohkem Briti Uuringute Keskus ja Põhja-Ameerika Uuringute Keskus.

Ajaloo eriala

Ajaloo-osakonnas õpetatakse 7 ainet: Eesti ajalugu, üldajalugu, lähiajalugu, arhiivindust, arheoloogiat, etnoloogiat ja kunstiajalugu. Kõiki neid aineid õpetatakse vastavates õppetoolides alam-, kesk- ja ülemastmes. Lisaks nendele võib teatud ulatuses valida aineid väljastpoolt osakonda või teaduskonda (filosoofia, sotsioloogia, poliitikateadus, teoloogia jt. hulgast). Iga aine iga aste annab ühe ainepunkti (seega ülemaste 3, keskaste 2 ja alamaste 1). Ülikooli lõpetamiseks bakalaureuse kraadiga (normaalselt 4 õppeaastat) tuleb õppida 7 ainepunkti ulatuses, seejuures üht ülalnimetatud seitsmest ainest ülemastmes. See aine on üliõpilase peaaine.

Kõik ajaloo-osakonnas õppivad üliõpilased omandavad kahe esimese õppeaasta jooksul inglise ja saksa keele, saavad algteadmisi ladina keelest, täiendavad oma teadmisi vene keele osas ning võivad õppida valikuliselt prantsuse, rootsi, taani, norra jt. keeli. Ajaloo osakonna juures töötab orientalistikakeskus, mis ühendab Idamaade keelte, filosoofia, usundiloo ja laiemalt üldse kultuurihuvilisi üle kogu ülikooli.

Eriline rõhk on pandud teaduslikku töö oskuste omandamisele. Kõik esimese õppeaasta üliõpilased kirjutavad referatiivset laadi proseminaritöö, kahel järgmisel õppeaastal kummalgi uurimusliku seminaritöö mingil kitsamal teemal ja lõpuks esitavad peaaines peaseminaris valminud lõputöö, mis on aluseks bakalaureuse kraadile.

Ajalooõpetaja kutse saamiseks tuleb lisaks ajaloo ainetele õppida üks aasta didaktilis-metoodilises seminaris.

Eesti ja soome-ugri filoloogia eriala

Eesti ja soome-ugri filoloogia eriala jaguneb järgmisteks eriharudeks, millest igaüht võib õppida alam-, kesk- või ülemastme mahus:

eesti keel,
eesti kirjandus,
eesti ja võrdlev rahvaluule,
eesti teatriteadus,
soome-ugri keeled,
soome keel ja kirjandus,
ungari keel ja kirjandus

(1996. aastal vastuvõttu ei toimu).

Osakonna üliõpilane peab valima ühe neist eriharudest peaaineks, mida ta õpib ülemastme ulatuses ja millest ta kirjutab ülikooli lõpetamisel diplomitöö. Lisaks peab vajalike ainepunktide kokkusaamiseks valima veel ühe eriharu kesk- ja alamastmes või ühe eriharu ülemastmes. Üliõpilased, kes on õppinud vähemalt keskastme ulatuses eesti keele ja kirjanduse eriharus, võivad taotleda eesti keele ja kirjanduse õpetaja kutset.

Eriala ei orienteeru enam ainult filoloogide ettevalmistamisele klassikalises mõttes, vaid peab silmas ka Eesti vajadusi välissuhtluses, äritegevuses jne. Praegu vajatakse endiselt soome keele ning ungari keele tõlke ja tõlkijaid. ETA Eesti Keele Instituut vajab erineva suunitlusega eesti keele spetsialiste. Pärast mõõna tekib suurendatud nõudlus Venemaal elavate soome-ugri rahvaste keelte asjatundjate järele. Kõikide eriharude õpetus võib jätkuda ka magistri- ja doktoriõppe tasandil. Enamikku neist erialadest on Eestis võimalik õppida ainult Tartu Ülikoolis.

Eriala eesti keel (võõrkeelena)

Eriala eesti keel (võõrkeelena) kuulub eesti filoloogia osakonda, vastuvõtt sellesse toimub teistest eriharudest eraldi. Eriharu on mõeldud eelkõige Eesti muukeelsete koolide lõpetanuile ja välismaalastele. Sisseastumiseksamitega eesti keelt (võõrkeelena) õppima asunud üliõpilastel tuleb õppida seda ülemastmes ja kirjutada sellest ülikooli lõpetamisel diplomitöö. Lisaks peavad nad valima veel 2—3 eriala kõrvalaineks, neist ühe (v.a. eesti keele) eesti ja soome-ugri filoloogia osakonnast ning sooritama eesti filoloogia osakonna üldkohustuslike ainete eksamid.

Õppetöö toimub eesti keeles. Üliõpilased, kelle eesti keele oskus ei ole küllaldane eestikeelsest õppetööst osavõtuks, läbivad kõigepealt eelastme, sooritades praktilist eesti keelt ning Eesti maatundmist käsitlevate ainete eksamid.

Eriharu lõpetajad, kes sooritavad ka pedagoogilise tsükli, saavad õiguse töötada eesti keele õpetajana mitte-eesti koolis.

Eripedagoogika eriala

Eripedagoogika õppekava pakub mitmekülgset humanitaarset ja pedagoogilist haridust, lisaks teadmisi bioloogiast ning meditsiinist. Meie eriala lõpetajaid töötab edukalt tavakoolides, õpiraskustega laste ja hälvikute koolides ja klassides, väikelaste ja koolieelikute asutustes, koolkodudes, polikliinikutes, raviasutustes, rehabiliteerimiskeskustes, kooli- ja haridusjuhtidena. Omandatud ettevalmistus võimaldab leida tööd hälvikute või õpiraskustega laste õpetajana, logopeedina, käitumishälvete või vaimupuuetega laste ning täiskasvanute sotsiaalpedagoogina. Eesti keele, matemaatika või mõne loodusteaduse üliõpilased saavad eripedagoogika osakonnas omandada tugiõpetaja (abistaja, järeleaitaja) kutse oma erialal. Mistahes eriala üliõpilased võivad valida kõrvalainena alamastmeks eripedagoogika või õppida mõnda üksikut valikainet. Pedagoogilise rakenduskõrgkooli lõpetanutele püüame korraldada paindlikke hälvikupedagoogika-alase diplomihariduse või tugiõpetaja lisaeriala omandamisvõimalusi, arvestades nende senist ettevalmistust.

Tähelepanu! Valmistumine hälvikuõpetaja- või logopeediametiks eeldab eesti keele normidele vastavat suulist kõnet.

Filosoofia eriala

Filosoofiat õpiti Tartu Ülikoolis korralise erialana kolmes astmes aastail 1919—1940. Nõukogude Liitu inkorporeeritud Eestis võis filosoofiat õppida ainult nn. individuaalplaani alusel, korraline erialane õpe puudus. Samas pidi marksistlik filosoofia kohustusliku õppeainena kuuluma iga eriala õppekavasse. Küll olid avatud aspirantuur ja doktorantuur filosoofia alal. Pärast Eesti Vabariigi ennistamist *de facto* avanesid uued võimalused. Endise filosoofia kateedri asemel toimivad 1992. aasta sügissemestrist kolm korralist professuuri *resp.* õppetooli — filosoofia ajaloo, praktilise filosoofia ja teadusfilosoofia alal, mis 1993. aasta algusest moodustavad ühe filosoofia osakonna. Selles õpivad omad, filosoofia eriala üliõpilased ja edasiõppijad, magistrandid ja doktorandid. Sügisest 1992 sügiseni 1994 õpetati ja õpiti filosoofiat esimese õppekava alusel, mille vahetas 1994. aasta sügisest välja uus (teine) õppekava. Sügisest jõustub kolmas õppekava.

Uue õppekava järgi (1996. aasta sügisest) õpitakse põhi- ehk bakalaureuseõppes filosoofiat alam-, kesk- ja ülemastmes. Kõrgem aste eeldab ja sisaldab madalama omandamist. Filosoofia ülemastme (koos bakalaureusetsükliga) valinu õpib filosoofiat peaainena, taotledes bakalaureuse kraadi ja diplomit filosoofia alal. Sellele teele asub filosoofia alal ülikooli astunu. Filosoofia alam- ja keskastme valinu õpib filosoofiat kõrvalainena. Viimasel puhul saab ta ülikooli lõpetamisel peale bakalaureuse kraadi ja diplomi oma mittefilosoofilisel erialal ka tunnistuse filosoofia eriala sooritamise kohta kõrvalainena vastaval astmel.

Germaani-romaani keelte erialad

Põhiõpingute koguulatus germaani-romaani filoloogia osakonnas on vähemalt 160 õppenädalat, mis üldjuhul jaotub neljale aastale. Põhiõpingutele (4 aastat) võib järgneda 1 aasta pedagoogilist õpetust või 2 aastat magistriõpet (konkursi alusel).

Germaani-romaani filoloogia osakonnas toimub vastuvõtt järgmistel erialadel:

inglise keel ja kirjandus,
saksa keel ja kirjandus,
prantsuse keel ja kirjandus,
skandinavistika (norra keel).

Kõikidel erialadel tehakse **kolm sisseastumiseksamit — kirjalik ja suuline võõrkeele eksam ning kirjand (norra keele erialale astujad teevad võõrkeele eksami vastavalt inglise, saksa või prantsuse keele baasil).**

Õppetöö jaguneb bakalaureuse- ja magistriõppeks. Õppeaja kestus nimetatud erialade bakalaureuseõppes on 4 aastat, õppetöö toimub kolmes astmes: alam-, kesk- ja ülemastmes. Ülemaste lõpeb bakalaureuseeksamiga ja bakalaureusetöö kaitsmisega. Kahe või enama ülemastme sooritamisel on nõutav vaid üks bakalaureusetöö. Edasi on võimalik jääda magistriõppesse, mille kestus on kaks aastat ja mis lõpeb magistritöö kaitsmisega.

Ülikooli täieliku kursuse lõpetamiseks on vaja koguda 160 ainepunkti (AP).

Kasvatusteaduste eriala

Erinevalt suurest osast arenenud riikidest puudus Nõukogude Eestis võimalus omandada kasvatusteaduslikku kõrgharidust. Tulevastele õpetajatele õpetati väikeses mahus pedagoogikat ja veel vähem pedagoogilist psühholoogiat. Isegi pedagoogika-alast uurimistööd on pikka aega alustatud sama napi ettevalmistusega.

1996. aastal avatava kasvatusteaduste bakalaureuseõppe eesmärgiks on anda üliõpilastele pedagoogika, pedagoogilise psühholoogia ja haridusfilosoofia alased teadmised mahus, mis looks baasi orienteerumiseks ja töötamiseks hariduselu kõigis institutsioonides ja valdkondades. Kasvatusteadus annab süstemaatilise tervikpildi inimese õppimise ja õpetamisega seonduvatest probleemidest. Saadud teadmised ja oskused on vajalikud kasvatusalaseks tegevuseks üldhariduskoolis, aitamaks õpilast end tundma õppida ja määratleda, omandada käitumis- ja suhtlemisoskusi, õppida iseenda ja oma keskkonnaga toimetulekut. Arvestades tänapäevale iseloomulikku tendentsi eluaegsele õppimisele tuleb käsitlemisele kogu inimese elukaar, teadmisi saadakse ka andragoogika valdkonnast, osalemaks pidev- ja ümberõppes. Pedagoogilis-psühholoogiliste ja metodoloogiliste õpingute maht loob aluse ka kõrgetasemeliseks teaduslikuks tööks kasvatusteadustes.

Samaaegselt bakalaureuseõppega on võimalik kõrvalainetena omandada õpetajatööks vajalikud ainealased teadmised ühel-kahel erialal (olenevalt aine mahust). Eriti hästi seostub kasvatusteaduse bakalaureuseõpe inimeseõpetuse tsükli ainete õpetaja koolitusega. Eesti koduloo ainetsükli omandamine annab ettevalmistuse tööks mitte-eesti koolides, kuhu vajatakse õpetajaid, kes aitaksid lastel integreeruda Eesti ühiskonda. Bakalaureuseõppele lisanduv vähemalt kaheaastane pedagoogilise töö kogemus annab võimaluse õppida hariduskorralduse spetsialistiks. Õpetajakoolitus (pedagoogilis-didaktiline ettevalmistus ja pedagoogiline praktika) toimub kasvatusteaduses nagu teisteski osakondadest viiendal, nn. õpetajakoolituse kutseaastal.

Maalikunsti eriala

Õppetöö maalikunsti erialal on keskendatud tahvelmaalile, laiemalt võttes on aga vanematel kursustel mõeldavad mistahes suunavalikud ja tehnikate kombinatsioonid kujutava kunsti piires. Kahe esimese aasta jooksul omandatakse põhilised tehnilised ja kujutamisoskused ning kompositsiooni ja värviõpetuse alused. Ehkki natuurist maalitakse ja joonistatakse kogu stuudiumi vältel, on küllalt oluline koht õppetöös ka abstraktsel maalikäsitlusel.

Peale maalimise ja kompositsiooni õpetatakse joonistamist, plastilist anatoomiat, graafilise disaini aluseid, kunstiajalugu ning väiksemas mahus graafikat ja skulptuuri. Maaliõpetus Tartu Ülikoolis on orienteeritud oskuste ja teadmiste arendamisele, respekteerides loova inimese õigust vabale ja isikupärasele eneseväljendusele.

Vene ja slaavi filoloogia eriala

Vene ja slaavi filoloogiat hakati Tartu Ülikoolis õpetama 1803. aastal, kui avati vene keele ja kirjanduse õppetool. Kahe aastasaja jooksul kujunes Tartu Ülikoolis välja oma slavistika koolkond, mille formeerimisest võtsid osa maailmakuulsad teadlased J. Baudouin de Courteney, A. Stender-Peterson, M. Fasmer, J. Lotman jt.

Käesoleval ajal on osakonnas kolm õppetooli: vene keele, kirjanduse ja slaavi filoloogia õppetool. Üliõpilased võivad seega valida põhierialana (esimese erialana) vene keele, vene kirjanduse või slaavi filoloogia, mille nad omandavad kolme astme ulatuses. Plaani järgi on ette nähtud kahe või kolme eriala valik. Vene ja slaavi filoloogia osakonna üliõpilased võivad valida teise (kaks astet) või kolmanda (üks aste) erialana peale vene keele, kirjanduse ja slaavi filoloogia ka semiootika ja kulturoloogia. Kui aga üliõpilasel on vastav ettevalmistus, siis on tal võimalus valida ka teisi erialasid filosoofiateaduskonna raames (soome-ugri, germaani-romaani, skandinaavia ja klassikalised keeled; ajalugu, psühholoogia jt).

Vene ja slaavi filoloogia osakond on palju aastaid olnud tihedates loomingulistes sidemetes Venemaa juhtivate teaduskeskustega, tal on teadussidemed Bergamo (Itaalia), Keele' (Inglismaa), Helsingi ja Stockholmi kõrgkoolidega, toimub üliõpilaste vahetus Poola, Tšehhi ja Slovakkia kõrgkoolidega. Igal aastal esinevad Tartu Ülikoolis juhtivad slavistid loengukursuste ja teadusettekannetega. Üliõpilaskonverentsid vene filoloogia alal on juba ammu muutunud rahvusvahelisteks.

Dotsent ANTS REINMAA,
õppeprodekaan

Sulle, sisseastuja

Bioloogia-geograafia-teaduskond

1995. aasta sügisel bakalaureuseõppes on bioloogia-geograafiateaduskonnas loodusteadusliku hariduse omandamist võimalik alustada 40 bioloogia-, 25 geograafia- ja 8 geoloogiahuvilisel noorel. Diplomiõppesse võetakse vastu ka 25 tulevast loodusteaduse õpetajat, neist 7 vene õppekeelega rühma. Bioloogidel ja loodusteaduste õpetajatel on sisseastumiseksamiteks kirjand, võõrkeel ja bioloogia-keemia liiteksam, mis toimub kirjaliku testina. Geograafia ja geoloogia erialale sisseastujatel on lisaks võõrkeelele ja kirjandile vaja teha kirjalik eksam geograafias.

Põhiõpe on kõigil erialadel planeeritud 4 aastat. Bakalaureuseõppe lõpetanud võivad jätkata õpinguid **2-aastases magistrantuuris** ja seejärel **4-aastases doktorantuuris.** Põhiõppe lõpetajad bioloogia ja geograafia erialal, kes taotlevad õpetaja kutset, peavad jätkama õpinguid **ühe aasta** jooksul vastava programmi alusel.

Kõik teaduskonnas õpetatavad erialad nõuavad baasteadmisi matemaatikas, füüsikas, keemias, oskust töötada arvutiga ja head võõrkeelte, eeskätt inglise keele tundmist. Need kursused on õppeplaanides kohustuslike ainetena.

Tänapäeva bioloogia, geograafia ja geoloogia on paljudes erinevates suundades arenevad teadused, mis uurivad elus- ja eluta loodust väga erinevatel tasanditel. Seetõttu võib bioloogiks, geograafiks või geoloogiks õppida mitmel erineval viisil, mis tähendab, et meie üliõpilastel on suhteliselt suur vabadus endale kitsama õpingukava koostamisel ja kitsama eriala valikul.

Bioloogide ettevalmistamine toimub kolme instituudi baasil, milleks on: botaanika ja ökoloogia instituut, molekulaar- ja rakubioloogia instituut ning zooloogia ja hüdrobioloogia instituut. Sellega on loodud võimalus spetsialiseeruda elusloodus erinevate tahkude uurimisele alates taime- ja loomakoosluse ökoloogiast kuni rakus toimuvate molekulaarsete protsesside ja keemiliste reaktsioonideni.

Bioloogide töökohtade valik sõltub valitud erialast. Molekulaar- ja rakubioloogid, mikrobioloogid, geneetikud ja biokeemikud töötavad nii teaduslaborites kui ka rakenduslikel erialadel. Nimetatud spetsialiste vajavad meditsiini- ja veterinaarlaborid, sanitaar-epidemioloogiajaamad ja ettevõtted, kus rakendatakse biotehnoloogiat. Ökoloogid, botaanikud, zooloogid ja hüdrobioloogid leiavad tööd looduskaitsealadel, keskkonnakaitsega seotud asutustes ja teadustööl.

Geograafia instituudis saab õppida loodus- ja inimgeograafiat ning geoinformaatikat ja kartograafiat. Õppetöö lahutamatuks osaks on välitööd. Geograafid leiavad tööd teadus- ja projekteerimis-, kartograafia-, keskkonnakaitse- ja turismiasutustes.

Geoloogia instituudis õppijad saavad valikkursuste ja lõputöö kaudu kitsama erialase ettevalmistuse rakendusbioloogia, geoloogia-mineraloogia ja palentoloogia-stratigraafia alal. Lõpetanutest saavad kaardistus-, hüdro- ja ehitusgeoloogid, harvem ka petrograafid ja paleontoloogid. Tööd leitakse Eesti Geoloogiakeskuses, Geoloogia Instituudis, projekteerimisasutustes ja maakondade keskkonnateenistuse juures.

Sõltumata erialast on õppetöö üks vorme üliõpilaste osalemine teaduslikus uurimistöös, mis põhiõppes lõpeb lõputöö koostamise ja kaitsmisega. Kõikidel instituutidel on tihedad sidemed välismaa ülikoolidega, mis realiseeruvad nii teadus- kui ka õppetöös.

Füüsika-keemia-teaduskond

Meie teaduskonnas võib õppida nii füüsikuks kui keemikuks aga ka loodusteaduste õpetajaks. Õppekavad on koostatud selliselt, et üliõpilane saaks antud erialal võimalikult universaalse hariduse, mis võimaldab rakendust paljudes eluvaldkondades — nii teaduses kui praktilistel aladel.

Näiteks on kitsama spetsialiseerumise raames võimalik õppida järgmisi rakendusliku kallakuga erialasid: **keskkonnafüüsikat** (sealhulgas meteoroloogia), **rakendusfüüsikat** (sh elektroonika, metroloogia, biomeditsiinitehnika) jt), **keskkonnakaitse keemiat ja biokeemiat.** Individuaalprogrammide alusel on võimalik õppida **restaureerimist, parfümeeriat, tekstiili- ja nahakeemiat jt.**

Loomulikult jätkub teadlaste ettevalmistamine füüsika- ja keemia **fundamentaalsuundades (astrofüüsika, teoreetiline füüsika, optika ja spektroskoopia, tahkisefüüsika, biokeemia, orgaaniline keemia, füüsikaline keemia, elektrokeemia, analüütiline keemia, kompuuterkeemia jt).**

Põhiõpe kestab füüsika ja keemia erialal keskmiselt 4 aastat ja lõpetajatele antakse bakalaureuse kraad keemias või füüsikas. Kolmel esimesel aastal õpitakse valdavalt kohustuslikke aineid. Selle ajaga võetakse läbi eriala üldained, kõrgem matemaatika ja keemia erialal füüsika ning arvutiõpetus. Loomulikult jätkub võõrkeelte õppimine. Alates kolmandast aastast kuulavad üliõpilased nn. **eriala- ja valikaineid,** mille hulgas on olulisel kohal ka rakendusliku suunitlusega ained (näiteks keemikutel materjalidekeemia, tehnoloogia, tehniline analüüs ja rakenduselektrokeemia).

Edukamatel lõpetajatel on võimalik jätkata õpinguid ja keskmiselt kahe aasta vältel omandada **magistrikraad.**

Pärast magistrikraadi saamist on võimalik taotleda kõrgeimat teaduskraadi — **doktorikraadi.** Selleks kulub veel 4 aastat doktorantuuris ja tuleb kaitsta doktoritöö.

Neil, kes soovivad saada **gümnaasiumiõpetaja kutset,** tuleb pärast bakalaureusekraadi saamist õppida veel **üks aasta.** Selle aja jooksul õpitakse **pedagoogilisi, psühholoogilisi ja metoodilisi** aineid ning tehakse läbi **koolipraktika.** On võimalik omandada ka mõne teise aine (näiteks matemaatika) põhikooli õpetaja lisakutse.

Loodusteaduste õpetaja erialal kestavad õpingud 4 aastat ja lõpetajad saavad diplomi koos põhikooli loodusõpetuse-, füüsika-, keemia- ja bioloogia- või geograafiaõpetaja kutsega. Õppekava sisaldab ligikaudu võrdsete mahtudega füüsika, keemia, bioloogia, pedagoogiliste ainete ja üldkultuuriliste ainete tsüklit ning vabalt valitavaid aineid. Soovi korral võib bioloogiatsükli asendada geograafiatsükliga. Geograafiatsükli võib valida ka lisaks eelmainitutele.

On võimalus omandada ka ühe eriala (füüsika, keemia, bioloogia või geograafia) **gümnaasiumiõpetaja kutse bakalaureuse kraadiga,** õppides ühe aasta vältel vastavat eriala.

Meie teaduskonnas saadava hariduse kvaliteeti näitab see, et juba bakalaureuseõppe viimastel kursustel suunatakse paljud üliõpilased teatud ajaks (semester või kaks) välismaa ülikoolidesse, et täita mingit lühiajalist teadusprogrammi või koguda eksperimentaalseid andmeid bakalaureusetöö jaoks. Meie üliõpilaste reputatsioon välismaal on kõrge tänu nende heale teoreetilisele ja praktilisele ettevalmistusele. Paljud meie lõpetajad töötavad Lääne-Euroopa ja USA ülikoolide õppejõududena või õpivad doktorantuuris.

Teaduskonna lõpetajad töötavad peaaegu kõigis Eesti teadusinstituutides. Peale teadusasutuste leiavad nad rakendust kõrgkoolides õppejõududena, tööstuses, firmades konsultantidena, meditsiinilaborites, biokeskustes, looduskaitses, mereuuringutes, muuseumides, raamatukogudes, koolides jne. Edaspidi lisanduvad kindlasti toiduainete ja tollilaborid. Paljud lõpetajad on edukad ärimehed, ettevõtjad ning töötavad kõrgetes riigiametites.

Vastuvõtt meie teaduskonda toimub üldistel alustel sisseastumiseksamite põhjal. **Eksamid on järgmised:** kirjand (maksimaalselt 10 punkti), võõrkeel (10) ning füüsika ja matemaatika koondtest (füüsika erialale astujale), keemia ja matemaatika koondtest (keemia erialale astujatele) või keemia ja bioloogia koondtest (loodusteaduste õpetaja). Erialaeksamil on võimalik saada 20 punkti. Erandina võetakse ilma eksamiteta vastu füüsika või keemia erialale vabariikliku aineolümpiaadi 15 esimest ja füüsika erialale Täppisteaduste Kooli lõpueksamil füüsikas «väga hea» hinde saanud õpilased. Keskkooli kuldmedaliga või keskeriõppeasutuse kiitusega lõpetanud vabastatakse ülejäänud sisseastumiseksamitest, kui erialaeksam on sooritatud 17—20 punktile. Alakonkursi korral toimub eksamite asemel erialane vestlus.

Dots JUHA EHRLICH,
prodekaan

Kehakultuuriteaduskond

Liikumis- ja sporditeaduste eriala

* sporditeadused
* liikumisravi
* treeninguõpetus
* spordijuhtimine
* kehaline kasvatus
* terviseõpetus

Akadeemiline kehakultuuriharidus põhineb liikumis- ja sporditeaduste õpetamisel. **Liikumis- ja sporditeadused** on kiirelt arenev ning paljudes ülikoolides viljeldav teadussuund, mis käsitleb kehalise aktiivsusega seotud nähtusi erinevates tingimustes (sport, kooli kehaline kasvatus, liikumisravi jne) ning tasanditel (spordiga seotud sotsiaalsetest nähtustest kuni rakkudes toimuvate molekulaarsete protsessideni). Tartu Ülikooli kehakultuuriteaduskonnas toimub õppetöö bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppes. Peale laial üldhariduslikul baasil põhineva akadeemilise koolituse võimaldavad õppekavad saada süvendatud ettevalmistuse ühes või mitmes rakendusvaldkonnas (treeninguõpetus, kehaline kasvatus, liikumisravi, spordijuhtimine, terviseõpetus). Kehakultuuriteaduskonna struktuuris on kolm akadeemilist instituuti (spordibioloogia, spordipedagoogika ning sporditeooria ja treeninguõpetuse instituut) ning üleülikoolilist spordi- ja liikumisharrastust korraldav spordikeskus.

Bakalaureuseõpe

Bakalaureuseõppes (kestusega 4 aastat, õppetöö mahuga 160 ainepunkti) saavad üliõpilased valida kahe eriharu — **sporditeaduste** ja **liikumisravi** vahel. **Sporditeaduste bakalaureuseõppes** omandatavad teadmised loovad süsteemse ettekujutuse inimese organismi ehitusest ja talitlusest ning kehalise aktiivsusega kohanemisest erinevates tingimustes, samuti spordi ja kehalise kasvatuse sotsiaalkultuurilisest rollist. Saadakse oskused ja kogemused kooli kehalises kasvatuses rakendatavate spordialade õpetamiseks. Koolituse lahutamatuks komponendiks on õppe- ja treeningutöö valitud spordialal, mis annab treeneri ettevalmistuse. Sporditeaduste bakalaureuseõppe lõpetanutel on võimalus leida erialast tööd nii treeneritena kui spordijuhtimise sfääris. **Liikumisravi bakalaureuseõppes** omandatavad teadmised loovad süsteemse ettekujutuse organismi ehitusest ja talitlusest ning kehaliste harjutuste osast haiguste profülaktikas, taastusravis ja liikumispuuete kompenseerimisel. Vajalik meditsiini- ja tervishoiukorralduse alane ettevalmistus saadakse arstiteaduskonna instituutides ja kliinikutes. Liikumisravi eriharu lõpetanute erialane tööhõive on kõrge, nad leiavad rakendust haiglates, polikliinikutes, sanatooriumides ja tervisekeskustes, samuti puuetega inimeste kehalise kasvatuse alal.

Kõrvalainena on kõigil üliõpilastel võimalik õppida **spordijuhtimist** ja lisaks sellele sporditeaduste eriharu üliõpilastel **terviseõpetust** ja liikumisravi eriharu üliõpilastel **sporditeadusi.** Kokkuleppel dekanaadiga võib kõrvalaineid valida ka teistest teaduskondadest.

Bakalaureuseõppes koostatakse ja kaitstakse kolm uurimistööd ning sooritatakse praktikad nii pea- kui ka kõrvalainetes. Stuudium lõpeb lõputöö kaitsmisega. Lõpetanud saavad bakalaureusekraadi (*baccalaureus scientiarum*) vastavalt läbitud õppekavale kas sporditeaduste või liikumisravi alal.

Järg 7. lk.

Sulle, sisseastuja

Kehakultuuriteaduskond

Algus 6. lk.

Õpetajate kutsekoolitus

Kõigil sporditeaduste bakalaureuseõppe lõpetanutel ja neil liikumisravi bakalaureuseõppe lõpetanutel, kes kõrvalainena on õppinud sporditeadusi, on võimalik omandada üheaastase kutsekoolituse järgselt **gümnaasiumi kehalise kasvatuse õpetaja** ja lisaerialana ka **terviseõpetuse õpetaja** kutse (tingimusel, et bakalaureuseõppes on läbitud terviseõpetuse kõrvalainekursus). Paljud kehakultuuriteaduskonna lõpetanud töötavad haridussüsteemis (õpetajad, haridusnõunikud, koolijuhid).

Magistri- ja doktoriõpe

Bakalaureuseõppe lõpetanud võivad konkursi korras jätkata õpinguid 2-aastases **magistriõppes** (80 ainepunkti), mille läbimisel saadakse magistrikraad (*magister scientiarum*) liikumis- ja sporditeaduste erialal. Akadeemilise koolituse kõrgeimaks astmeks on 4-aastane **doktoriõpe** (160 ainepunkti), kus peale õppekava läbimist ja doktoritöö kaitsmist saadakse filosoofiadoktori (*doctor philosophiae*) kraad liikumis- ja sporditeaduste erialal. Magistri- ja doktoriõpe on kitsama suunitlusega (funktsionaalne morfoloogia, kinesioloogia ja biomehaanika, kehaliste harjutuste füsioloogia ja biokeemia, spordipedagoogika, kinantropomeetria, terviseõpetus, sporditeooria ja treeninguõpetus).

Vastuvõtutingimused

Vastuvõtt liikumis- ja sporditeaduste erialale toimub üldkonkursi alusel. Käesoleval aastal võetakse vastu 35 üliõpilast. Konkursieksamid on **bioloogia, emakeel (kirjand) ja võõrkeel.** Enne eksameid viiakse läbi **kehaliste võimete testid,** mida hinnatakse arvestusena. Eksamid edukalt sooritanud, kuid konkursiga väljajäänutel on võimalik kandideerida tasuliseks vabakuulajaks.

Ootame teaduskonda õpihimulisi noori, kes tunnevad sügavat huvi liikumis- ja sporditeaduste ning vastavate rakendusalade (sport, kooli kehaline kasvatus, liikumisravi) vastu.

Dots MATI PÄÄSUKE,
kehakultuuriteaduskonna dekaan

Majandusteaduskond

Majandusharidusel on demokraatlikus turumajanduses üha kasvav tähtsus. TÜ majandusteaduskond püüab teha oma parima, et Eesti ühiskonna kasvanud nõudlust selle järele rahuldada. Majandushuvilised peavad sisseastumisel kõrgkoolide vahel valikut tehes arvestama, et Tartu Ülikoolist saadud haridusel on *alma mater*'i traditsioonidest tulenevalt spetsiifiline iseloom. TÜst saadud majandushariduse iseloomu annab kõige paremini edasi mõiste **akadeemilisus:**

— teoreetiliste teadmiste võimalikult suur osatähtsus;
— iseseisva (uurimis)töö suhteliselt suur osakaal;
— aktiivne erialadevaheline ja rahvusvaheline suhtlus.

Pakutav haridus esitab aga teatud spetsiifilised nõuded ka meie üliõpilastele.

Kõigepealt ootab ülikool neid, kes vaatavad elule ja maailmale üldisemalt ega mõtle ainult rahateenimisele või -tegemisele. Akadeemilisse õhkkonda sobivad inimesed, kellele majandus (raha ja rikkus) pole eesmärk omaette, vaid majandust vaadatakse vahendina ühiskonna (rahva ja riigi) edasiarendamiseks.

Ülikooliharidus sobib nendele, kes pole tulnud pelgalt teadmisi omandama, vaid mõtlema ja juurdlema õppetöös pakutu ja elus kogetu põhjuste (juurte) üle. Teadmised vananevad paratamatult, kuid mõtlemisvõime jääb alati arengu ning edu mootoriks.

Akadeemiline majandusharidus sobib iseseisvatele, otsustusvõimelistele ja aktiivsetele inimestele, kes julgevad nii ettevõttes kui ka ühiskonnas võtta endale vastutuse ning suudavad seda vastutust ka kanda. Üha tihenev rahvusvaheline suhtlus eeldab inimesi, kes paindliku mõtlemise ja laiade teadmiste abil on võimelised sujuvalt ületama erinevate kultuurikeskkondade piire.

TÜ majandusteaduskonnas on ära tehtud suur töö, et akadeemilist haridust pakkuda. Viimased 5—6 aastat on majandusteaduskond pidevas kiires arengus. Igal aastal on astutud olulisi samme õppekavade täiustamisel, lisandunud on uusi ja huvitavaid õppimisvõimalusi. Kaasajastunud on nii töövahendid kui ka -meetodid.

Enamik õppejõude on täiendanud end arenenud riikide ülikoolides ja pakuvad kaasaegset rahvusvahelistele nõuetele vastavat haridust. Arvukad külalisõppejõud pakuvad teadmisi valdkondades, kus meil endil veel nõutava tasemega spetsialistid puuduvad.

Edukamatel ja aktiivsematel üliõpilastel on viimastel aastatel laienenud võimalused õppida või praktiseerida välismaal.

Teaduskonna kolm INTERNETti lülitatud arvutiklassi ja informaatikaõpetus võimaldavad igal üliõpilasel teha huvidele vastava individuaalse tiigrihüppe kaasaegsesse infoühiskonda.

Oluliselt on paranenud üliõpilaste varustamine kaasaegse õppe- ja teaduskirjandusega nii oma autoritelt kui ka välismaalt.

Majandusteaduskond pakub huvilistele valikuks järgmised õppekavad, mis katavad kogu majandushariduse spektri:

A. Akadeemiline majandusharidus:

— rahvamajanduse bakalaureuseõpe — 40 tasuta (riiklikku) üliõpilaskohta eestikeelses grupis, 4 aastat statsionaarset õpet;

— ettevõttemajanduse bakalaureuseõpe — 100 tasuta (riiklikku) üliõpilaskohta eestikeelses ja 25 kohta venekeelses grupis, 4 aastat statsionaarset õpet;

— majandusteaduse magistriõpe — 20 kohta, eesti ja ingliskeelne õpe, 2 aastat statsionaarses õppevormis;

— majandusteaduse doktoriõpe — 4-aastane statsionaarne õppekava.

B. Rakenduslik majandusharidus tasulise täiendkoolitusena:

— ärijuhtimise diplomiõpe — 4 aastat eksternina kaugõppes;

— ärijuhtimise magistriõpe — 2,5 aastat eksternina kaugõppes.

Akadeemilise õppekava edukalt läbinule antakse akadeemiline (teaduslik) kraad. Eelmise õppeaasta kogemustest julgustatuna pakub teaduskond ka sel aastal riiklikult finantseeritud üliõpilaskohtade kõrval võimalusi ettevõtetele ja asutustele **täiendavate üliõpilaskohtade rahastamiseks.** Sisseastumisel konkurentsile allajäänuist võib veel 30—40 noort inimest sel teel (ettevõtteist toetatuina) akadeemilises õppes üliõpilasseisusse jõuda.

Rakenduslikku kõrgharidust pakub teaduskond tasulise täiendkoolitusena töötavatele inimestele sobivas vormis — kaugõppena — eksternidele. See tähendab, et täiendkoolituses osalejaid ei immatrikuleerita üliõpilaseks, kuid õppekava edukal läbimisel saavad nad vastava TÜ diplomi või kutsekraadi. Ärijuhtimise diplomiõppesse võetakse sisseastumiseksamite alusel konkursi korras kuni 60 keskharidusega eksterni, ärijuhtimise magistriõppesse võetakse avalduse ja haridust tõendava dokumendi alusel 25 eksterni.

Teaduskonda tutvustavad üksikasjaliselt väljaanded: 1994. aastal ilmunud «Tartu Ülikooli majandusteaduskonna strateegiline arengukava» (221 lk), «Tartu Ülikooli majandusteaduskond 1995/1996» (52 lk). Välissuhtluse toetamiseks publitseeriti 1995. aastal TÜ majandusteaduskonna ingliskeelne tutvustus (University of Tartu. School of Economics and Business Administration (20 lk).

Eksamid on kirjalikud ja toimuvad järgmises järjekorras (sulgudes maksimaalne punktide arv): matemaatika (20), kirjand (10), võõrkeel (10). Riiklikult finantseeritavad üliõpilaskohad täidetakse konkursi korras vastavalt saavutatud punktide arvule.

Majandusteaduskonda astumisel on konkurss viimastel aastatel üha tugevnenud. Üliõpilaskandidaatidel soovitan sisseastumiseksamiteks väga tõsiselt valmistuda, sest üks hindepunkt otsustab mõnikord väga palju. Kuigi konkursil allajäänuist on kahju, vajab majandus eelkõige just sihikindlaid, töökaid ja läbilöögivõimelisi spetsialiste.

Prof JANNO REILJAN,
majandusteaduskonna dekaan

Matemaatika-teaduskond

Matemaatikateaduskonnas on võimalik **bakalaureusekraadi** omandada kolmel erialal: matemaatikas, informaatikas ja matemaatilises statistikas. Kõik üliõpilased saavad korraliku matemaatikaalase baashariduse, samuti põhiteadmised arvutiteaduses, sealhulgas elementaarse programmeerimise ja tarkvara kasutamise oskuse. Erialaainetele lisaks sisaldavad õppekavad kohustuslike kursustena filosoofia, inglise keele ning veel ühe võõrkeele üliõpilase valikul. Õppekorraldus baseerub ainesüsteemil, mis annab tudengile suure vabaduse oma õppeplaani koostamisel. Normaalse edukuse juures on bakalaureusestuudiumi kestuseks 4 aastat. Vastuvõtt teaduskonda on ühine, eriala ehk peaaine valitakse kolmandal semestril peale matemaatika ning informaatika põhiainete tsükli läbimist.

Matemaatika eriala üliõpilastele antakse hea ettevalmistus nii matemaatika teoreetilistes kui ka rakenduslikes valdkondades. Lisaks põhiainele saab iga tudeng pühenduda umbes veerandi stuudiumi ulatuses enda poolt valitud kõrvalainele kas oma teaduskonna erialade hulgast või väljastpoolt. **Informaatika** eriala lõpetajate haridus lubab edukalt tegelda nii teoreetilise arvutiteadusega kui ka arvutite rakendamisega igapäevases elus. Sellealase koolitusega inimesi vajatakse ettevõtetes, riigiasutustes, massikommunikatsioonis, teadusasutustes, koolides ja mujal. **Matemaatilise statistika** eriala lõpetanute järele on suur nõudmine Riigi Statistikaametis, maakondade ja linnade statistikabüroodes. Kindlustusmatemaatikale spetsialiseerunuid võtavad tööle kindlustusbürood. Teadustegevusele orienteeritud lõpetajad leiavad rakendust mitmesuguste teadusvaldkondade uurimisasutustes ja kõrgkoolides.

Pärast bakalaureusekraadi saamist jätkavad paremad lõpetajad õpinguid kaheaastases **magistriõppes.** Lisaks eelpool nimetatud erialadele on magistrikraadi võimalik kaitsta ka **tööstusmatemaatikas.** See on kaasaegne ja huvitav rakendusmatemaatika valdkond, mis tegeleb aktuaalsete rakenduslike probleemidega.

Matemaatikateaduskonnas saab omandada ka gümnaasiumi **matemaatika** või **informaatika õpetaja** kutse. Selleks tuleb pärast bakalaureusestuudiumit (või sellega paralleelselt) läbida üheaastane pedagoogiline tsükkel, mis koosneb pedagoogika, eriala ja selle õpetamise metoodika, didaktika ja psühholoogia ainetest, ning sooritada praktika koolis. Lisaerialana võib saada ka põhikooli füüsikaõpetaja kutse.

Matemaatikateaduskond võtab bakalaureuseõppesse vastu 90 uut üliõpilast, neist 15 vene õppekeelega rühma.

Vastuvõtueksameid on kolm: matemaatika kirjalik eksam, mille eest võib maksimaalselt saada 20 punkti, kirjand (10 punkti) ja võõrkeel (inglise, saksa või prantsuse keel, 10 punkti). Ilma eksamiteta võetakse vastu vabariikliku matemaatikaolümpiaadi keskkooli lõpuklasside vooru ja vabariikliku informaatika-olümpiaadi 10 esimest.

Prof TOIVO LEIGER,
matemaatikateaduskonna dekaan

Õigusteaduskond

Õigusteaduskond on üks ülikoolide traditsioonilistest teaduskondadest ning ka Tartu Ülikoolis on õigusteaduskond tegutsenud meie ülikooli algusaastatest peale. Juristide järele on ühiskonnas olnud kogu aeg suur vajadus, sest just juristid on need, kes töötavad välja ja rakendavad õigusnorme, mis reguleerivad inimeste kooselu, nende ühistegevust.

Õiguse osatähtsus meie ühiskonnas on oluliselt kasvanud ja tundub veelgi kasvavat. Toimub meie rahvusliku õiguskorra taastamine ja selle arendamine. Juristidel lasub eriline vastutus selle eest, et Eesti Vabariigis kinnistuksid õiguslikult õigusriigi põhimõtted. See on oluline kogu meie arengule, sest turumajandus saab efektiivselt toimida üksnes õigusriigile toetudes.

Noored, kes valivad juristi elukutse, saavad anda sellesse protsessi oma osa.

Õppekorraldus

Viimastel aastatel on toimunud olulised muudatused nii õppetöö sisus kui vormis. Õppekorraldus baseerub praegu ainesüsteemile, mis annab üliõpilastele küllaltki suured võimalused ise oma õppeplaani koostada, lähtudes oma huvidest ja eesmärkidest. Teaduskonnas pakutav akadeemiline õigusharidus on kolmeastmeline ja diferentseeritud. **Bakalaureuseõpe ehk akadeemilise koolituse esimene aste nõuab üldreeglina neli aastat.**

Pärast selle lõpetamist saavad edukamad jätkata õpinguid **magistriõppes** ehk akadeemilise koolituse teises astmes, mis kestab kaks aastat. Kolmandaks ja akadeemilise õigushariduse kõrgeimaks astmeks on doktoriõpe, mis vältab neli aastat.

Euroopa ja Ameerika ülikoolidest on meie teaduskonna juures pidevalt mitmeid külalisprofessoreid, kelle poolt pakutavatest loengukursustest on samuti võimalik osa võtta. Ka meie teaduskonna õppejõududest on paljud ennast täiendanud Soome, Rootsi, Saksamaa, Suurbritannia, Ameerika Ühendriikide jt maade kõrgkoolides. Edukamatel üliõpilastel on olnud võimalus ühe või kahe semestri jooksul õppida ja praktiseerida välismaal.

Teaduskonnas pakutava akadeemilise õigushariduse eesmärk on ette valmistada laia üldharidusliku baasiga oma eriala hästi tundvaid juriste, kes peale lõpetamist on valmis alustama erapraksist või töötama riigi- või kohaliku omavalitsuse asutustes.

Sisseastumiskatsed

Teaduskonda astuda soovijad peavad sooritama järgmised sisseastumiskatsed: **võõrkeel** (inglise, saksa või prantsuse keel), **ajalugu ja kirjand.** Kõik eksamid on kirjalikud.

Kui Teil on julget pealehakkamist, loogilist mõtlemist ja püsivust ning Te olete valmis oma eesmärkide saavutamiseks omajagu pingutama, siis ootab Teid õigusteaduskond.

Dots JAAN GINTER,
prodekaan

Sulle, sisseastuja

Sotsiaalteaduskond

Sotsiaalteadused uurivad inimest ja ühiskonda. Suurem osa sotsiaalteadustest Tartu Ülikoolis, välja arvatud majandus- ja õigusteadus, on tänaseks koondunud sotsiaalteaduskonda. Sotsiaalteaduskonna loomise idee kuulub professor Rein Taageperale, kelle maine rahvusvaheliselt väljapaistva politoloogina ja kogemus California Ülikooli professorina aitasid luua teaduskonna, mis on avatud maailmale ja juhindub rahvusvahelistest standarditest. Praeguse kuju omandas sotsiaalteaduskond alles eelmisel aastal. Sotsiaalteaduskond koosneb praegu kuuest osakonnast (sulgudes osakonna juhataja):

* **ajakirjanduse osakond** (professor Peeter Vihalemm);
* **avaliku halduse ja sotsiaaltöö osakond** (lektor Tiina Randma);
* **politoloogia osakond** (professor Kaido Jaanson);
* **psühholoogia osakond** (dotsent Olev Must);
* **semiootika osakond** (professor Igor Cernov);
* **sotsioloogia osakond** (professor Paul Kenkmann).

Need 6 osakonda jagavad õpetust 8 erialal, millele 1996. aasta sügisel võetakse vastu 138 uut üliõpilast. Erialade kaupa on vastuvõtt järgmine: **ajakirjandus 15, avalikussuhted 15, politoloogia 15, psühholoogia 20, semiootika 18 (neist 8 venekeelsesse rühma), sotsiaaltöö 20 ja sotsioloogia 15 üliõpilast.**

Sotsiaalteaduste uurimise ja õpetamise traditsioonid on Tartu ülikoolis väga pikad. Näiteks on psühholoogia kursust ilma pikemate vaheaegadeta loetud alates 1802. aastast. Tartu Ülikoolis on professoritena töötanud või on siin õppinud mitmed väljapaistvad sotsiaalteadlased. Kindlasti tuleb mainida sotsioloogi Karl Bücherit (1847—1930), ühte semiootika rajajatest Jakob von Uexkülli (1864—1944) ja ühte kaasaegse eksperimentaalpsühholoogia alusepanijatest Emil Kraepelini (1856—1926). Eriline koht kuulub aga mõistagi Juri Lotmanile, kelle originaalsed ja vaimukad uurimused semiootikast ja kulturoloogiast tegid temast tänapäeval maailmas kõige tuntuma Eesti teadlase. Kui akadeemilistes ringkondades pole keegi juhtumisi Tartust varem kuulnud, siis tavaliselt piisab Lotmani nime mainimisest, et leida kaasvestlejaga mingi ühine ja tuntud pidepunkt.

Praeguses sotsiaalteaduskonnas õpetab rida väljapaistvaid teadlasi, kelle uurimused ja tegevus on rahvusvaheliselt kõrgelt hinnatud: Igor Cernov, Wolfgang Drechsler, Marju Lauristin, Mihhail Lotman, Jaan Ross, Rein Taagepera, Peeter Tulviste ja mitmed teised. Julgen arvata, et kõigi õpetavate erialade õppekavad on piisavalt kaasaegsed ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimelised, mis tähendab seda, et bakalaureuse kraadi saajatel ei ole erilisi raskusi soovi korral oma õpingute jätkamiseks mõnes muus maailma ülikoolis. On kujunenud tavaks, et igal semestril loeb sotsiaalteaduskonnas loenguid vähemalt 3—4 külalisõppejõudu teistest maailma ülikoolidest, mis eeldab sotsiaalteaduskonna üliõpilastelt head inglise keele oskust. Viimase kahe aasta sisseastumiskatsete tulemused näitavad, et sotsiaalteaduskonda sisseastujate võõrkeele oskus ongi keskmisest märksa parem.

Sotsiaalteaduste üheks kõige kõitvamaks jooneks on mitmekesisus. Oma huvidele ja kalduvustele vastava eriala võib leida see, kes huvitub inimese ja ühiskonnaeluga seotud fundamentaalsetest probleemidest. Tartu on kindlasti hea õppimispaik neile, kes on huvitatud inimese tunnetusvõimete uurimisest või tahab teada saada, milliseid märgisüsteeme kultuuris kasutatakse. Praktilisema meelega inimene võib leida meelepärase eriala näiteks sotsioloogia või sotsiaaltöö erialade seast. Kuid kindlasti on meie teaduskonnas ruumi ka inimestele, kes näevad enda tulevast elu keset poliitilisi ja avaliku elu sündmusi. Neid võiks võluda avalikussuhete (*public relations*), ajakirjanduse, politoloogia ja avaliku halduse erialad.

Prof JÜRI ALLIK,
sotsiaalteaduskonna dekaan

Ajakirjanikuks, suhte- ja teabekorraldajaks

Ajakirjanduse osakond võtab ajakirjanduse erialale traditsiooniliselt vastu 15 üliõpilast ja uude, avalikkussuhete ja teabekorralduse erialale samuti 15 üliõpilast.

AJAKIRJANDUSE ERIALA

kahel esimesel aastal saavad tudengid reporteri- ja toimetajatöö praktilist koolitust, lisaks mitmeid ajakirjandusega seotud eriaineid. III ja IV kursusel tulevad kõrval- ja valikained, spetsialiseerutakse trükisõnale, raadiole ja televisioonile. I—III õppeaasta järel on suvel kuuajaline praktika toimetustes. Üliõpilaskandidaadid peavad esitama hiljemalt 28. juuni hommikupoolikul vastuvõtukomisjonile oma seni ilmunud **kaastööd** ning **toimetuse soovituse.** Sisseastumiseksamitele eelneb kirjalikust tööst ja vestlusest koosnev **loominguline konkurss.** Neil, kes eksamitele ei pääse, jääb aega oma sisseastumisdokumente esitada mõnesse teise teaduskonda või kõrgkooli.

AVALIKKUSSUHETE JA TEABEKORRALDUSE ERIALA

põhisisu on organisatsioonisisese info korrastamine, üldsuse informeerimine ja maine kujundamine. Õppekava sisaldab sissevaateid sotsiaalteadustesse (sotsioloogia, psühholoogia, politoloogia, semiootika, organisatsiooniteooria, meediamajandus, *marketing* jne) ning mitmesuguseid teoreetilisi ja praktilisi erialaaineid: kommunikatsiooniteooria, organisatsioonisisene ja organisatsiooniväline teabekorraldus, avalik arvamus, mõjustamispsühholoogia, suhtlemisõpetus, küljendus ja kujundus, firmareklaam ja mainekujundus jne. Kohustusliku kõrvalainena õpitakse vähemalt 15 ainepunkti ulatuses praktilist ajakirjandust. Ka selle eriala puhul eelneb sisseastumiseksamitele **loominguline konkurss.** See koosneb kahest osast: kirjalikust tööst ja vestlusest. Erinevalt ajakirjanduse erialast ei ole vaja tuua avaldatud töid ja soovitust. Dokumentide esitamine vastuvõtukomisjoni on sama tähtajaga, mis ajakirjanduse erialal: **hiljemalt 28. juuni hommikupoolikul.**

AJAKIRJANDUSE OSAKOND

Vastuvõtt õpetajakoolitusse

Õpetajakutset võivad taotleda kõik ülikooli (bakalaureuse) diplomi omanikud erialadel, mis vastavad ülikooli profiilile.

Aastasesse õpetajakoolitusse astujatel peavad olema täidetud õpetajakutseks vajalike üld- ja erialaste eeldusainete nõuded.

Avaldus koos diplomi ja akadeemilise õiendi koopiaga esitatakse vastava eriala teaduskonna dekanaati hiljemalt 26. juuniks.

Õpetaja kutsekoolitusse arvatud üliõpilased kuuluvad TÜ üliõpilaskonda koos sellest tulenevate õiguste ja kohustustega.

Lõpetanu saab õpetaja **kutsetunnistuse** koos akadeemilise õiendiga.

Õpetajate ettevalmistus baseerub bakalaureuse haridusele (160 AP), millele lisandub vastav ainedidaktika ja üldpedagoogiline ettevalmistus (40 AP).

Bakalaureuseõppe jooksul läbitakse *üldained* (vähemalt 20 AP).

Kohustuslikeks eeldusaineteks on eesti keel (2 AP) ja üldpsühholoogia (2 AP).

Üldainetena võib õppida üldpsühholoogia aineid, filosoofiat, sotsioloogiat, arvutiõpetust, kultuurilugu jms.

Erialased üldained määrab osakond/teaduskond.

Kõrvalaine õpingud peaksid algama juba bakalaureuseõppe ajal.

Reeglina toimub ainedidaktiline ja üldpedagoogiline ettevalmistus pärast bakalaureuseõpet 1 aasta jooksul. Võimalik on õpetajakoolitus ka paralleelselt bakalaureuseõppega (eripedagoogikas ja praegu üldiselt matemaatikas ja KKT-s). Erandiks on loodusainete õpetaja ettevalmistus (160 AP), mille lõpetamisel saadakse praktilist kõrgharidust tõendav ülikooli diplom (mitte bakalaureuse kraad).

Õpetajakoolituses õpitakse

* ainedidaktikat (8 AP)
* üldidaktikat (2 AP)
* arengu- ja pedagoogilist psühholoogiat (2 AP)
* haridusteooriat (4 AP)
* pedagoogilisi ja metoodilisi valikaineid (8 AP)

Toimub 10-nädalane (10 AP) pedagoogiline praktika.

Õpetajakoolituse kutseaasta lõpeb üldpedagoogilise või ainedidaktilise **lõputöö (6 AP) kaitsmisega.**

Tartu Ülikoolis on võimalik õppida gümnaasiumi ja põhikooli õpetajaks (200 AP) järgmistel erialadel:

* ajaloo- ja kodanikuõpetuse õpetaja
* bioloogiaõpetaja
* eesti keele ja kirjanduse õpetaja
* eesti keele ja kirjanduse õpetaja mitte-eesti õppekeelega koolis
* eripedagoog
* füüsikaõpetaja
* geograafiaõpetaja
* hispaania keele õpetaja
* informaatikaõpetaja
* inglise keele õpetaja
* keemiaõpetaja
* kehalise kasvatuse õpetaja
* ladina keele õpetaja
* maaliõpetaja
* matemaatikaõpetaja
* prantsuse keele õpetaja
* rootsi keele õpetaja
* saksa keele õpetaja
* soome keele õpetaja
* usuõpetuse õpetaja

Lisa- või kõrvalainena:

* informaatika õpetaja (27 AP)
* inimeseõpetuse õpetaja (40 AP)
* kunstiajaloo õpetaja (bakalaureus kunstiajaloo erialal)
* perekonnaõpetuse õpetaja (10 AP)
* rahvusliku käsitöö õpetaja (35 AP)
* terviseõpetuse õpetaja (15 AP)
* eriala tugiõpetaja (24 AP)

Õppimine baseerub põhierialaõppel. Sulgudes on antud õpetajakutse omandamiseks vajalike **erialaste** eeldusainete maht, millele lisandub 40 AP õpetajakoolituse aineid.

loodusainete õpetajaks:

* I bioloogia, keemia, geograafia või füüsika
* II füüsika, keemia, loodusõpetus, geograafia või bioloogia.

Olenemata põhierialast on võimalik **lisaerialana või kõrvalainena** omandada **põhikooli:**

* ajalooõpetaja (45 AP)
* bioloogiaõpetaja (30 AP)
* füüsikaõpetaja (24 AP)
* geograafiaõpetaja (21 AP)
* inglise keele õpetaja (40 AP)
* keemiaõpetaja (26 AP)
* matemaatikaõpetaja (40 AP)
* saksa keele õpetaja (40 AP)
* usuõpetuse õpetaja (20 AP) **kutse.**

Sulgudes on antud erialaste eeldusainete maht, millele lisanduvad üldained ja pedagoogilised ained.

Tartu Ülikoolis on avatud pedagoogika, eripedagoogika ja ainedidaktika alane magistri- ja doktoriõpe.

Magistriõpe koosneb magistriõpingutest (40 AP) ja magistritöö koostamisest (40 AP).

Antav kraad on ped. magister kasvatusteaduse erialal, ped. magister eripedagoogika alal, ped. magister (aine)didaktika alal või (eriala)magister (aine)didaktika alal — *Master of Arts (M.A.) in Education.*

Doktoriõpe koosneb doktoriõpingutest (40 AP) ja doktoritöö koostamisest (120 AP).

Antav kraad on filosoofiadoktor pedagoogika alal — *Doctor of Philosophy (Ph. D.) in Education.*

Ainepunkt (AP) on õppetöö mahu ühik, millele vastab 40 tundi üliõpilase tööd, millesse on arvatud auditoorne ja iseseisev töö ning teadmiste kontroll.

Informatsioon:

Ajaloo didaktika lektoraat, tel 465 650
Eesti keel (võõrkeelena) õppetool, tel 465 227
Eesti keele õppetool, tel 465 224
Eesti kirjanduse õppetool, tel 465 219
Eripedagoogika osakond, tel 430 843
Füüsika didaktika instituut, tel 465 540
Inglise filoloogia õppetool, tel 465 218
Kehalise kasvatuse lektoraat, tel 465 372
Koolikeemia lektoraat, tel 465 178
Kultuurikeskus, tel 465 230
Loodusteaduste didaktika lektoraat, tel 431 893
Matemaatika didaktika õppetool, tel 430 626
Pedagoogika osakond, tel 465 155, 465 156
Saksa filoloogia õppetool, tel 465 228
Skandinavistika õppetool, tel 465 216
Usuteaduskond, tel 465 300
Uurali keelte õppetool, tel 465 221
Vene keele õppetool, tel 465 352.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 539. Tiraaž 3000.

☎ 465 680

NR. 12 (1836)
REEDE,
22. MÄRTS 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

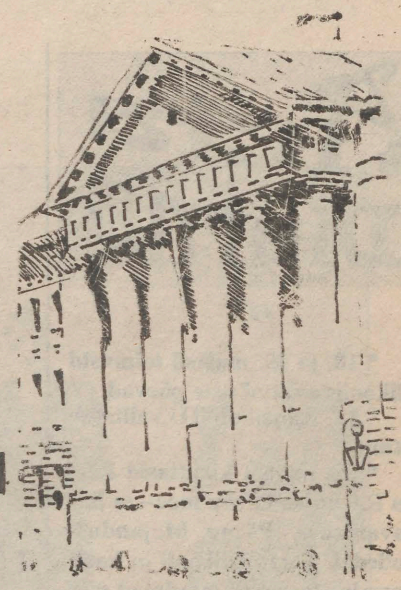

Kroonika

Usuteaduskonna dekaani kohusetäitja on dotsent Tõnu Lehtsaar

*** Dekaanide koosseisus on toimunud viimasel ajal mitmeid muudatusi. Teie asusite dekaaniks veebruari alguses. Palun tutvustage ennast UT lugejale.**

Lõpetasin 1983. aastal ülikooli ajalooteaduskonna psühholoogia osakonnas sotsiaalpsühholoogia eriala. Seejärel jäin ülikooli tööle nooremteadurina, 1986. aastast juhtisin tööstuspsühholoogia laborit. Pedagoogikakandidaadi kraadi kaitsesin 1990. aastal. Kui taasavati usuteaduskond, kutsuti mind lugema religiooni psühholoogiat.

*** Kus Te usuteadusliku hariduse omandasite?**

Teoloogiat olen õppinud omal käel. Õppisin ja tegin eksameid n.ö. põranda all. Peale selle õppisin ühe aasta Ameerikas Lõuna Baptisti Liidu Teoloogiaseminaris Loiusvilles Kentuky osariigis USAs, kus kuulasin ja valmistasin ette loenguid religiooni psühholoogiast. Seal õpetas Ameerika pastoraalpsühholoogia rajaja, *grand old man* Wayne Oates. 1994—1995 olin sama kiriku teoloogilise seminari külalisprofessor Fort Worthis Texase osariigis. Ülikoolis õpetan praegu religiooni psühholoogiat, pastoraalpsühholoogiat ja religiooni sotsioloogiat.

*** Kuidas dekaani ametisse sattusite?**

Selle ettepaneku tegi rektor.

*** Teaduskond taasavati 1991. aastal. Algusest peale juhtis seda professor Kalle Kasemaa. Millisena näete usuteaduskonna arengut?**

Tahaksin säilitada ja edasi arendada seda, mis on olnud teaduskonnas heal järjel. Minu arvates on meil on väga tugev õppetöö tase. Nullist alustades ja olukorras, kus meil kõigil ainetel pole isegi veel õppejõude, oleme suutnud siia koondada Eesti paremad spetsialistid. Samuti on meil väga arvukas välismaiste külalisprofessorite hulk. See on muutnud teaduskonna avatuks, mis puudutab nii meie bakalaureuseõppe üliõpilasi kui ka magistrante ja doktorante. Suur osa magistrante teeb oma eksameid välismaa ülikoolides, üks doktorant Uppsala Ülikoolis.

Konkreetsemalt projektidest rääkides võib öelda, et hiljuti panime ülikoolis käima hommikupalvuse. Need toimuvad teisipäeviti ja neljapäeviti kell 9.30—10 peahoone auditooriumis 104.

Plaanis on hakata välja andma akadeemilist teoloogiaajakirja.

Sügisest tahaksime üle minna ainepunktisüsteemile. Teaduskonnas, kus kaks kolmandikku õppejõudude kohtadest on täidetud, polegi see nii lihtne.

Kuna teoloogiateadus oli viiskümmend aastat rõhutud, tuleb palju tegelda eestikeelse õppekirjanduse väljaandmisega ja eestikeelsete terminite väljatöötamisega. Samas peavad kõik tudengid oskama hästi saksa keelt, milles on palju õppekirjandust.

*** Kas Te kandideerite ka dekaani kohale?**

Ilmselt mitte. Me ootame aasta pärast uut dekaani. Arvan, et usuteaduskonnna dekaan peaks olema ikkagi teoloog, mina olen psühholoog. Sel aastal tahtsin ka oma doktoritöö lauale panna, aga dekaanina ei saa ma sellega kuigi palju tegelda.

*** Mida veel ütleksite usuteaduskonna kohta?**

Leian, et siin on väga meeldiv töötada. Heitlikul ajal, kus on nii palju pingeid ja tülisid, on usuteaduskond säilitanud rahu ja heameelelise vaimsuse. Usun, et rahalistele ja administratiivsetele raskustele vaatamata areneme tempokalt edasi.

Küsis VARJE SOOTAK

Majandusteaduskonna esitlus

Kolmapäeva pärastlõunal esitles majandusteaduskond ajaloomuuseumis oma õppekavasid, õppekirjandust ning arutles senitehtu ja tuleviku üle. Osalesid nii teaduskonna oma rahvas, ülikooli juhtkond kui ka kolleegid teistest kõrgkoolidest.

Rektor prof Peeter Tulviste ütles avasõnades, et teaduskond on end reforminud väga mõistlikult ja ratsionaalselt. Ta tõstis esile ka õppekirjanduse edukat väljaandmist. Probleeme on sellelgi teaduskonnal. Kuigi majandusteaduskonnas on õppejõududel praegu ülikooli kõrgeimad palgad, ohustab neidki konkurents.

Teaduskond asub kehvades ruumides linna servas. Ülikooli ruumipoliitika plaanis on tuua majandusteaduskond tulevikus marksu majja ning anda nende käsutusse ka humanitaarhoone teise järgu hoone, mis ehitatakse nende kahe maja vahele nurga peale.

Õppeprodekaan prof Jüri Sepp tutvustas lähemalt õppekavade valmimist.

Teadusprodekaan prof Tiiu Paas esitles õppekirjandust, öeldes, et eelkõige on teaduskond lähtunud akadeemisele majandusharidusele vajalikest väljaannetest. Avatud Eesti Fondi idee ja abiga on jõutud ühtse kujundusega õpikute publitseerimiseni. Kuna teaduskonnas antakse nüüd ka rakenduslikku kõrgharidust, siis tegeldakse sellegi jaoks vajaliku kirjanduse väljaandmisega.

Majandusteaduskond sõlmis ka koostöölepingu Tehnikaülikooli majandusteaduskonnaga.

Käivitumas on regionaalprojekt

Intervjuu rektori referendi Katri Raigiga

*** Viimasel pressikonverentsil ütles rektor, et peatselt luuakse ülikoolis regionaaltalitus. Millega see tegelema hakkab?**

Regionaalprobleemidega. Ülikooli ja maakondade suhetega oleme tegelnud viimase poolteise aasta jooksul päris palju. Üldsusele on sellest tööst ehk kõige rohkem silma torganud ülikooli päevad maakondades ja koostöölepingute sõlmimine.

Tegevus peaks aga olema hoopis sügavam ja pidevam. See töövaldkond hakkab kandma **regionaalprojekti** nimetust.

Projektil on üsna palju töölesandeid, nagu ülikooli regionaalprogrammi elluviimine, ülikooli ja maakondade koostöölepingute ning -projektide ettevalmistamine ja koordineerimine, ülikooli esindajate ametisse seadmine, läbirääkimised. Siia kuulub veel regionaalsuhtluse koordineerimine ülikooli allüksuste vahel ning Eesti Regionaaluuringute Keskuse loomise ettevalmistamine, samuti Maavanemate Kogu töö korraldamine ja ülikooli vilistlaskogu loomine. Regionaalprojekti ülesandeks on samuti koostöö arendamine oma Tartu linna ja maakonnaga. Siin lähtume põhimõttest, et ülikool ei saa linnata ja linn ülikoolita.

Ei maksa arvata, et nüüd luuakse regionaalprojekt ja et ainult see tegelebki taoliste probleemidega. See on üks suur ühine töö, mida teevad omas lõigus paljud struktuuriüksused. Teaduskondades koolitatakse regionaalspetsialiste, tehakse teadusuuringuid ja antakse konsultatsioone. Nii teaduskonnad kui täienduskoolituskeskus osutavad koolitusteenust. Õppeosakond tegeleb sisseastujatega ja teeb maakonnast pärit üliõpilaste kohta statistikat, mis on väga oluline teada. Teadus- ja arendusosakonna valdkonda kuulub teadusuuringute müük. Teabetalitusest saab infomaterjale. Regionaalprojektil on rohkem koordineerija roll.

Regionaaltöös teeme koostööd ka põllumajandusülikooliga. Ühiselt arendatakse Maaelu Arengu Instituuti, maakondades on kavas ametisse seada ühised esindajad.

*** Kes peale Sinu on veel tegelnud projekti väljatöötamisega?**

Kogu regionaalprogrammi väljatöötamise komisjoni juhtis prorektor prof Teet Seene. Töögrupp töötas möödunud kevadel mitu kuud, selle tulemusel valmiski ülikooli regionaalprogramm. Komisjonis olid täienduskeskuse juhataja dotsent Mati Salundi, dotsent Jüri Kõre, regionaalministri nõunik magister Garri Raagmaa, Maire Poom täienduskeskusest ning Andres Salu õppe- ja üliõpilasosakonnast.

*** Vilistlaskogu loomisest on varemgi juttu olnud? Kui kaugel sellega ollakse?**

Ette on valmistatud vilistlaskogu põhikirja projekt. Vilistlaskogu luuakse maakondlikul printsiibil, see tähendab, et maakondades, Tallinnas, Tartus ja Pärnus luuakse omad koondised. Et aga Tartu Ülikool pole ainult siinsete eestlaste ülikool olnud, loodame, et vilistlaskogudest saab asja ka väliseestlastel. Ülikool ootab oma vilistlastelt ideelist ja materiaalset toetust. Maakondades pakub vilistlaskogu haritlaskonnale seltskondliku läbikäimise võimaluse, sidepidamise ülikooliga, siinsete kolleegidega. Säilib ülikoolipere tunne. Vilistlaskogude kaudu

Järg 3. lk.

Tänu

Rektor avaldas tänu avatud uste päevade ettevalmistamise ja eduka läbiviimise eest kõikidele dekaanidele ja teaduskondadele, õppe– ja üliõpilasosakonnale, teabetalitusele, kantseleile, muuseumide ning raamatukogu perele. Eriline tänu kuulub õppejõududele, kes võimaldasid üliõpilaskandidaatidel oma loenguid külastada.

Rektor õnnitles 65. sünnipäeval mikrobioloogia instituudi dotsenti **ENDEL TÜRIT** ning avaldas talle tänu pikaajalise kohusetundliku töö eest ülikoolis.

60. sünnipäeval pälvisid õnnitluse ja tänu raamatukogu teadusbibliograafia osakonna juhataja **MAARE KÜMNIK** ja Kroonuaia kooli õpetaja **EHA VIHM**.

35. tööjuubeli puhul autasustati Maare Kümnikut ülikooli väikese medaliga.

Acta Diurna

*** 18. ja 19. märtsil toimusid ülikoolis avatud uste päevad.**

* 19. märtsil oli **TÜ valitsuse istung.**

* 20. märtsil **kirjutasid Pärnu Raekojas Pärnu maa– ja linnavalitsuse, Pärnu Majanduskolledži, Tartu Ülikooli ja haridusministeeriumi esindajad alla raamlepingule,** mis fikseerib kõigi osapoolte huvid, kohustused ja koostöötasandid. Raamlepingus on ka Tartu Ülikooli Pärnu Majanduskolledži väljaarendamise kava kolme järgneva aasta jooksul. Tartu Ülikooli esindasid lepingu allakirjutamise tseremoonial rektor prof Peeter Tulviste, prorektor prof Teet Seene ja majandusteaduskonna õppeprodekaan prof Jüri Sepp.

* 20. märtsil oli ajaloomuuseumis **majandusteaduskonna õppekavade ja õppekirjanduse pidulik esitlus.**

* 20. märtsil olid **Õpetatud Eesti Seltsi 1116. koosoleku kavas** Peeter Maimiku ja Maarja-Pärl Lõhmuse ettekanded ajakirjanduse tsenseerimisest.

* 21. märtsil avati raamatukogus direktsiooni fuajees **näitus ILO KÄBIN 75.**

* 22. märtsil on **ajaloomuuseumis Skytte päev.**

Kell 11 algavad rõdusaalis Skytte päeva ettekanded, mis on seotud Academia Gustaviana tegeliku asutaja ja ülikooli esimese kantsleri Johan Skytte tegevusega. Esinevad tuntud teadlased nii Tartust kui Rootsist. **Kell 16 antakse muuseumi Morgensterni saalis Mihkel Pärnojale üle Skytte medal.** Skytte medal on iga–aastane autasu, mis antakse sellele Eesti poliitikule, kes autasustamisele eelnenud aastal aitas kõige enam kaasa Tartu Ülikooli ja Eesti kõrghariduse arengule. Riigikogu liige Mihkel Pärnoja aitas oluliselt kaasa Tartu Ülikooli seaduse valmimisele ja vastuvõtmisele Riigikogus.

* 22. märtsil kaitseb **Ritva Fagerström doktoriväitekirja** «Psühholoogiliste faktorite ja nägemise seosed eakatel läätsekaeoperatsiooni patsientidel» ning magistritööd **Natalya Ivanova** teemal «Optilise nutatsiooni kvantkiirgus», **Anu Ülejõe** «Atmosfääridünaamika mittehüdrostaatiline mudel rõhukoordinaatides. Akustiliste häirituste filtreerimise probleem» ja **Viktor Tsepelin** «Lisandi luminestsentsitsentri ergastatud seisundi struktuur talliumi ja seatinaga aktiveeritud tseesiumhalogeeniidkristallides».

* 23. märtsil kl 10.15 — 12 on **matemaatiteaduskonna päevade** raames õppetoolide lahtised uksed. Kl 12.15 — 16 toimub **konverents «300 aastat diferentsiaal- ja integraalarvutust Tartu Ülikoolis».**

* 26. märtsil kl 17 avatakse ajaloomuuseumis **ülikooli maaliosakonna õppejõudude näitus AVEC,** kl 18 esineb järgneval **salongiõhtul barokk-kvartett.**

* 27. märtsil kl 15 toimub nõukogu saalis järjekordne **teabetund.**

* 28. — 30. märtsini on Tähtvere näitusehallis **IV haridus- ja teadusmess INNOVAATIKA.**

TÜ Valitsuses

20. märtsil

AVATUD ÜLIKOOLI

põhimõtted kiitis valitsus heaks. Prorektor prof Teet Seene ütles projekti tutvustades, et Avatud Ülikool annaks kõrgemat akadeemilist ja rakenduslikku haridust üksikute loengutsüklite, ainetsüklite või kraadiõppe mahus. Oluline on see, et niiviisi saaksid õppida ja täiendada end need inimesed, kes juba töötavad ega saa astuda üliõpilaseks. Õppima saab tulla ilma eksameid tegemata ning õppetöö on tasuline. Esialgu hakkab Avatud Ülikooli raames teaduskondadega sidet pidama kaks õppeosakonna töötajat.

INTELLEKTUAALSE OMANDI KAITSE

probleeme tutvustasid innovatsioonitalituse peaspetsialist Sirje Kahu ja Anne Kalvi õigusteaduskonnast.

INFORMATISEERIMISE KORRALDUSE

ülevaadet tutvustas teadus- ja arendusosakonna juhataja Andi Pärn. Selles on määratletud informatiseerimisega tegelevate üksuste pädevus ja tegevuse üldised põhimõtted.

MAJANDUSTEADUSKONNA TULEVIKUPERSPEKTIIVIDEST

rääkis dekaan prof Janno Reiljan. Reform on edukas olnud, uus struktuur on hästi käivitunud. Teaduskonnas saab omandada nii akadeemilist kui rakenduslikku majandusharidust. Kuid selleski teaduskonnas valmistab probleeme majandusspetsialistide kõrge palk väljaspool ülikooli, nagu see ohustab juba õigusteaduskonda.

TEENUSTE OMAHINDADE KEHTESTAMINE

Kehtestati zooloogia muuseumi, raamatukogu, klassikalise muinasteaduse muuseumi ja spordikeskuse teenuste hinnad. Ülikooli ruumide üürimise korra kohta otsustati eraldi projekt ette valmistada.

TRÜKISTE OSTMISEKS ETTENÄHTUD SUMMADE KASUTAMISE

ettepanekud tegi raamatukogu komplekteerimisosakonna juhataja Ülo Treikelder. Valitsus kinnitas raamatuostu projekti riigieelarves sihtotstarbelisest 10,857 miljonist 10 miljoni krooni ulatuses. 857 000 krooni otsustati reservi jätta.

FÜÜSIKAOSAKONNA STRUKTUURI MUUTMINE

Valitsus nõustus füüsika-keemiateaduskonna ning teadus- ja arenduskomisjoni ettepanekuga muuta füüsika didaktika instituut materjaliteaduse instituudiks, likvideerida füüsika didaktika õppetool ja luua korrastamata süsteemide füüsika õppetool, viia tahkisefüüsika õppetool eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudist materjaliteaduse instituuti ning luua materjaliteaduse instituudis koolifüüsika keskus. Valitsus esitab need ettepanekud TÜ nõukogule.

ÕPPEKAVADE NOMENKLATUURI

otsutati kanda sotsiaalteaduskonna avaliku halduse, avaliku halduse ja sotsiaalpoliitika ning politoloogia magistriõppe ja avaliku halduse ja sotsiaalpoliitika ning sotsioloogia doktoriõppe kavad.

***

Bioloogia-geograafiateaduskonna dekaan prof Volli Kalm tõstatas küsimuse seoses magistrantide ja doktorantide lapsehoolduspuhkusega, kes on üliõpilase staatuses ning kui nad kusagil ei tööta, pole neil õigust ka toetust saada. Valitsus otsustas küsimusega tegelema hakata.

TÜ Nõukogus

8. MÄRTSIL

KÜLALISÕPPEJÕU JA -TEADURI NIMETUSE ANDMISE KORD

Projekti tutvustas akadeemiline sekretär dots Ivar-Igor Saarniit. Projekti ongi koostanud akadeemiline sekretär ning personaliosakonna juhataja Leelo Muru. Ülikooli valitsus oli seda juba arutanud ning heaks kiitnud.

Külalisprofessori, -lektori ja -teaduri nimetuse võib rektor anda neile, kes teevad meie ülikoolis õppe- või teadustööd ja kellega ei sõlmita töölepingut. Külalisprofessoriks võib nimetada isiku, kes on töötanud professori ametikohal mõnes ülikoolis, samuti isikut, kelle teadmised ja kogemused on ülikooli õppetöö valdkonnas TÜ professorilt nõutaval tasemel. Külalislektori teadmised ning kogemused peaksid vastama dotsendi või lektori tasemele ning külalisteaduri omad vanemteaduri või teaduri tasemele. Nimetus antakse üheks või mitmeks semestriks ning külalisõppejõul või -teaduril on sel ajal ülikooli liikmetega võrdsed õigused ülikooli infrastruktuuri kasutamisel. Tasu saavad nad tööettevõtulepingu alusel.

ÕPPEKAVA KINNITAMINE

Nõukogu kinnitas **hispaania keele ja kirjanduse bakalaureuseõppe, hispaania filoloogia ja maailmakirjanduse magistriõppe õppekavad.**

EMERIITPROFESSORI VALIMINE

Emeriitprofessoriks valiti rakendusfüüsika erakorraline professor **Ivar Jaek.**

Selle päevakorrapunkti juures juhtis filoloogiadoktor prof **Tiit-Rein Viitso** teist korda nõukogu liikmete tähelepanu haldusdokumentide vormistamise nõuetele, millest pole alati kinni peetud.

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKONNA PÕHIMÄÄRUSE KINNITAMINE

Teaduskonna nõukogu võttis selle põhikirja vastu ning soovis kinnitust TÜ nõukogult. TÜ nõukogu kinnitas selle koos mõne parandusega.

KONKURSITINGIMUSTE RIKKUMISEST

Tegemist oli Edgar Krulli valimisega pedagoogika osakonna dotsendi kohale. Filosoofiateaduskonna nõukogu valis E. Krulli sellele kohale valdava häälteenamusega. Kuid rektor P. Tulviste oli seisukohal, et teaduskonna nõukogu otsus läks vastuollu TÜ põhikirja §113 nõudega, mille järgi dotsendi teadustöö tulemused peavad olema publitseeritud rahvusvahelise levikuga erialaajakirjades. TÜ põhikirja §120 lubab rektoril konkursitingimuste rikkumise korral esitada küsimus läbivaatamiseks ülikooli nõukogule. See oli esimene juhus, kus rektor seda võimalust kasutas. Nõukogus on varemgi valimiste puhul arutatud teadustööde avaldamist rahvusvahelise levikuga erialaajakirjades, täpsemalt seda, mis on rahvusvahelise levikuga ajakiri ja mis mitte. Humanitaar- ja sotsiaalteadlased ning loodus- ja täppisteadlased lähenevad sageli küsimusele erinevalt. Antul juhul tekkis küsimus ka sellest, kas kaasaegse rahvusvahelise õpiku tõlkimine ning eestikeelse terminoloogia väljatöötamine on teadustöö. Professor Tiit-Rein Viitso, prof Jaan Ross, prof Jüri Allik ja dots Tõnu Lehtsaar rõhutasid omakeelse terminoloogia väljatöötamise tähtsust.

Arutelu järel pandi hääletusele, kas põhikirja on rikutud või ei ole. Enamus leidis, et pole rikutud.

KINNISVARADE TAOTLEMINE

Kinnisvaraosakonna juhataja Erki Tamm tutvustas ülikooli taotlust Tartu linnavolikogule ja linnavalitsusele anda TÜ omandisse hooned aadressil Küütri 2/Ülikooli 13, Ülikooli 15 ja Lossi 9. Ülikoolil on ruumidest puudus ning rohkem oleks vaja neid kesklinnas, kus saaks mõned teaduskonnad kompaktsemalt välja arendada. Vanade hoonete remontimine tuleks odavam kui uute ehitamine. Nõukogu otsustas neid hooneid taotleda.

FRATERNITAS TARTUENSIS

Nõukogu oli nõus korporatsiooni Fraternitas Tartuensis sooviga registreerida end ülikooli juures. Korporatsioon asutati TÜs 1928. aastal. Taasasutamise aegu 1989. aastal oli selles palju põllumajandusülikooli tudengeid ning see registreeriti EPMÜs. TÜ nõukogu oli nende ettepanekuga päri.

30% palgatõus on võimalik ka koondamiseta

6. märtsil kinnitas ülikooli valitsus uue palgaeeskirja, mille kohaselt alates 1. aprillist tõstetakse töötajate palkasid 15–16% protsendi võrra.

Miks ainult 15–16% võrra ning alles 1. aprillist alates? Ülikoolile riigieelarvest käesoleva aasta õppekuludeks eraldatud rahasumma 135,1 miljonit krooni on ju 24,5% võrra suurem eelmise aasta eelarvelisest halduskulude summast 108,5 miljonit krooni ning on ette nähtud terveks aastaks, mitte ainult kolmeks kvartaliks.

Kui palkadeks kasutada vähemalt sama suur osa õppekuludeks ettenähtud rahast kui eelmisel aastal (miks peakski see kõrge inflatsiooni ja ülikooli töötajate väikeste palkade puhul teisiti olema!), siis on eelmise aastaga võrreldes vaja 30% palgatõusu tagamiseks 1996. aastal täiendavalt 21,9 miljonit krooni (30% eelmise aasta eelarvelisest hariduskulude palgafondist, mis oli 73 miljonit krooni) ehk 1996. aastal kokku 94,9 miljonit krooni. Võttes arvesse, et eelarvelise raha hulk suurenes 1996. aastal 24,5% võrra, on 1,3–kordseks palgatõusuks vajalikust summast 90,5 miljonit (73 miljonit x 1,245) krooni juba olemas. Puudu jääb seega kõigest 4,4 miljonit krooni (94,9–90,5).

Omateenitud vahendid moodustasid 10% 1995. aastal ülikooli riigieelarvelisest hariduskulude vahenditest (s.o. 10,8 miljonit krooni) ning käesoleval aastal on oodata omateenitud vahendite kasvu veel 10% võrra (seega kokku 20% 1996. aasta hariduskulude eelarvest ehk 27 miljonit krooni). Kui omateenitud vahenditest kasvõi üks kuuendik suunata 1995. aasta elukalliduse tõusu kompenseerimiseks, on vajalik summa olemas, tõstmaks palkasid 30% tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 1996. (Seejuures on ülaltoodud arvutustes arvesse võtmata jäetud 1,1 miljonit krooni, mis on ülikoolile eraldatud haridusministeeriumi reservist.)

Miks ülikooli valitsus ikkagi otsustas tõsta palkasid vaid 15–16% ja alles 1. aprillist? Selgelt on läbinähtav ülikooli juhtkonna soov vähendada ülikooli töötajate töötasudes põhipalga osa ning suurendada lisatasude ning preemiate osa.

On üldteada, et lisatasude määramise ebaselgete või hägusate kriteeriumide korral ning premeerimistingimuste (–määruste) puudumisel (nagu sageli ette tuleb) tekib juhtkonnal täiendav võimalus alluvaid «ohjes» hoida. Ega ülikool ometi seda taotle?

ALEKSANDER JAKOBSON

Kollektiivlepingualased, sealhulgas palgaläbirääkimised jätkusid 12. ja 21. märtsil. Ülikooli juhtkond on asunud otsima võimalusi, tagamaks TÜ töötajaile alates 1. jaanuarist 1996 30-protsendiline palgatõus.

Järgmine läbirääkimiste voor toimub 29. märtsil.

Ametiühingukomitee

Käivitumas on regionaalprojekt

Algus 1. lk.

oleks ka nende maakondade üliõpilastel võimalik oma kodupaigaga tihedamaid sidemeid säilitada. Loodame, et sel viisil suundutakse rohkem tagasi kodumaakondadesse, leitakse seal hea töökoht. Sellest oleks kogu Eestile suur kasu.

Konkreetselt on vilistlaskogu koondistest juttu olnud Ida-Virumaal ja Valgas.

*** Kui palju tuleb seoses regionaalprojektiga ülikoolis kohti juurde? Kas ei teki ohtu viimasel ajal kõneldud bürokraatia suurenemisele?**

Tööle asuvad ainult projektijuht, kes on ühtlasi rektori referent, ja vastutav sekretär. Praegu töötab ülikooli esindaja Tallinnas, hiljuti asus tööle esindaja Saaremaal. Esindajaid finantseeritakse osaliselt maakondade poolt, samuti annab neile maakond ruumid. Huvid on ju mõlemapoolsed. Näiteks Valga lahendab probleemi nii, et üks maakonnavalitsuse töötaja peab ülikooliga sidet ning tegeleb kõikide taoliste küsimustega, eraldi palka see inimene ei saa.

*** Koostöölepinguid on seni sõlmitud viie maakonnaga. Kas saab juba kõnelda konkreetsetest tulemustest või selgub see alles kaugema aja tagant?**

Leping on sõlmitud Valga, Saare, Narva, Järva ja Ida-Virumaaga. Need lepingud on raamlepingud ja väljendavad poolte huvi koostöö vastu. Muidugi on see pikemaajaline protsess, mis vähehaaval käima läheb, ja mille tulemused alles aastate järel selguvad.

Aga praegugi saab konkreetsemalt rääkida näiteks Valga ja ülikooli pedagoogide täiendusalasest koostööst. Ülikool osaleb Järva maakonna arengukava väljatöötamisel. Reaalseid samme on tehtud Valgaga Eesti-Läti Instituudi loomise asjus. Kolmapäeval kirjutati alla Pärnu Kolledži leping. Äsja lõppesid avatud uste päevad, kevadel osaleb ülikool veel mitmel väiksemal messil, nagu näiteks Narvas ja Jõgeval.

Viimasel ajal on palju tegeldud Ida-Virumaa vene koolilõpetajatega.

Narva keskkoolilõpetajatele tegime soodustusi sisseastumisel. Narvas püüame korraldada ka loengusarja, üks sari toimub ülikoolil Tallinnas Rahvusraamatukogus. Oluliselt on suurenenud vene koolilaste huvi ülikooli vastu, seda võis märgata ka avatud uste päevadel. Veel sel kevadel on ülikooli päev Mustvees, kus vene koolilapsed on väga Eesti-sõbralikud.

Mitmetel teaduskondadel on pikaaegsed hästi toimivad koostöösidemed erinevate Eesti paikkondadega. Viimasel ajal on püütud taaselustada üliõpilaste praktikat maakondades. Maakonnad kuulutavad välja preemaid omateemalistele üliõpilastöödele. Linnad ja maakonnad on ilmutanud huvi oma stipendiumide loomiseks.

Suurim huvi on ilmselt täiskasvanute koolituse vastu. Siin on väga palju tööd teha peagi alustaval Avatud Ülikoolil.

Palju on ülikoolil teha ka oma teadustulemuste tutvustamisel. Ülikooli uusi teadussaavutusi oleks vaja tutvustada erialapäevadel. Selline teaduse ja praktika sidemete viis toimib hästi näiteks meie partnerülikoolis Münsteris.

Tihendada tuleb sidemeid maakonnalehtedega. Seni on toimunud üks ülikooli päev maakonnalehtede ajakirjanikele.

Ajal, mil me palju rahast räägime, peab lisama, et ühiskonna hea teenimine toob ülikoolile ka raha sisse.

❐ **Hetk ülikooli ja Ida-Virumaa koostöölepingu sõlmimise päevalt 22. jaanuaril. Paremalt teine on rektori referent Katri Raik.**

*** Regionaaltöö tegelikult ju käib. Kas võib veel rääkida ka mingist projekti kindlast käivitusajast?**

Projekt käivitub ametlikult lähematel päevadel, kuid see on tegelikult igapäevaselt tehtava töö jätk. Regionaalprojekti juurde on plaanis moodustada oma nõukogu, millesse kuuluvad regionaalspetsialistid ja regionaalsuhtlusega tegelevate allüksuste esindajad.

Kogu selle töö juures on väga tähtis järjepidevus, et tegevus ja suhted ei hääbuks, seisma ei jääks. Hoolitseda tuleks selle eest, et ükski lubadus ei jääks katteta. Paljudes lõikudes tuleb esmalt tegelda infovahetusega - mida meie pakkuda saame ja mida meilt oodatakse. Heameel on sellest, et kõik ülikooli inimesed, kellega mina seni koostööd olen teinud, on hästi kaasa tulnud.

Küsis VARJE SOOTAK

Kaitsepolitsei pressiteenistuselt

1. APRILLIL käesoleval aastal lõpetab Kaitsepolitseiamet vastavalt seadusele Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite või relvajõudude luure- ja vastuluureorganite teenistuses olnud või nendega koostööd teinud isikute arvelevõtmise.

Need julgeoleku- või luureorgani teenistuses olnud või sellega koostööd teinud isikud, kes märgitud tähtajaks ja seaduses ettenähtud korras ei ole ülestunnistust esitanud, avalikustatakse Kaitsepolitsei teadaandena riigisekretäri korraldusel «Riigi Teataja Lisas». Kaitsepolitseiameti teadaandes «Riigi Teataja Lisas» avalikustatakse julgeoleku- või luureorgani teenistuses olnud või sellega koostööd teinud isiku:

1) nimi ja eesnimi;
2) sünniaeg;
3) sünnikoht;
4) tegevus või töökoht avalikustamise hetkel;
5) julgeoleku- või luureorgani nimetus, mille teenistuses isik oli või millega isik koostööd tegi;
6) kellena isik julgeoleku- või luureorgani teenistuses oli või koostööd tegi.

Seoses läheneva tähtajaga on Kaitsepolitseiameti poole pöördunud järjest rohkem inimesi ka Tartu Ülikoolist sooviga täpsustada, kust läheb piir koostöö ja lihtsa kokkupuute vahel näiteks ENSV Riikliku Julgeoleku Komiteega.

Fakti, et kõrgkoolid, eriti Eesti vanim kõrgem õppeasutus Tartu Ülikool, kuulusid julgeolekuorganite erilise tähelepanu alla, ei ole ilmselt mõtet siinkohal lahti seletama hakata. Piisab, kui öelda, et TRÜ oli kogu aeg teadus-kondade kaupa jagatud ära kahe ülikooli kureeriva julgeolekuohvitseri vahel, kellele lisaks töötas «katte all» veel kolmaski ohvitser. Kumbki kuraator kasutas ülikoolist informatsiooni saamiseks vähemalt kümmet pidevalt tegutsevat agenti ja arvukalt usaldusisikuid. Lisaks neile kahele ohvitserile värbasid ülikoolist (tihti tuleviku peale mõeldes) agente nii ENSV RJK Tartu osakonna kui Tallinna keskaparatuuri operatiivtöötajad. Seetõttu tuli julgeolekutöötajatega tegemist teha üliõpilastel ja suuremal osal õppejõududest.

Julgeolekuohvitserid hankisid organitele vajalikku informatsiooni vähemalt nelja kategooria isikutelt:

a) pealekaebajatelt ehk «sosistajatelt»,
b) informaatoritelt ehk «allikatelt» (vene keeles «istotšnik»),
c) usaldusisikutelt,
d) agentidelt.

Esimene kategooria tegutses tavaliselt omal initsiatiivil. Teise abi kasutati enamasti kellegi eraelu puudutavate üksikasjade väljaselgitamiseks või iseloomustuste saamiseks. Kõige «tänuväärsemat» ja rohkearvulisemat kategooriat kujutasid endast julgeoleku jaoks usaldusisikud. Nendeks sobisid nõukogude korrale lojaalsed isikud, kes töötasid:

a) rektoraadis,
b) parteikomitees,
c) komsomolikomitees,
d) õppejõududena.

Kuid usaldusisikuteks võisid olla ka ustavad üliõpilased. Usaldusisikutega oli julgeolekuohvitseridel sõlmitud suuline kokkulepe, et nad räägitut kuskil ei avalikustaks. Neilt ei võetud kunagi mingit allkirja ja üldjuhul ei kirjutanud nad ka julgeolekule ettekandeid või aruandeid. Kuid nende koostöö oli **kindlasti teadlik,** sest nad teadsid alati täpselt, kellega rääkisid. Nende vabal tahtel antud informatsioon põhjustas aga tihtipeale rohkem kahju kui mõnelt ähvarduste abil poolvägisi värvatud agendilt saadu. Usaldusisikute õnnetus praegusel ajal on kahtlemata see, et kuna koostöö ajal puudusid neil kaitsvad varjunimed, siis kasutasid julgeolekutöötajad ametlikes asjaajamisdokumentides nende informatsioonile viidates ka nende õigeid nimesid. Seetõttu on nende kindlakstegemine säilinud arhiivimaterjalide põhjal ka tunduvalt lihtsam kui agentide puhul.

Mis puudutab aga julgeolekuagente, siis iga isik, kes andis julgeolekutöötajale värbamisvestluse ajal kirjaliku nõusoleku koostööks ning sai «tööks» varjunime, see julgeoleku kartoteegis ka agendina arvele võeti, sõltumata sellest, kas isik hiljem mingisugust informatsiooni andis või mitte. Ja agendiks värvatute kahjuks tuleb nentida, et julgeolekuorganite agentuuri kohta on Kaitsepolitseiametil tänu säilinud originaaldokumentidele üsna põhjalik ülevaade.

Kokkuvõttes tahaks kutsuda kõiki Tartu Ülikooli töötajaid, kes minevikus kas üliõpilaste või õppejõududena julgeolekuorganitega eelkirjeldatud viisidel koostööd tegid, täitma 1. aprilliks 1996 kõnealust Eesti Vabariigi seadust. Kahtlemata nõuab ülestunnistus mehisust ja sisemise barjääri ületamist, kuid sellega hoiate kokku hilisemat avalikustamisega seotud närvikulu. Ja Kaitsepolitsei mitmeaastast tööd julgeolekuorganite agentuuri väljaselgitamisel ei maksa alahinnata. Praegusel hetkel peab kahetsusega nentima, et Tallinna Tehnikaülikooli personal on siiani palju aktiivsemalt oma kodanikujulgust üles näidanud.

Samuti ei maksaks end lasta petta kujutelmast, et tegemist oli võib-olla süütu juhusliku kontaktiga. Õppejõud, kes 1974. aastal kutsus julgeolekutöötaja korraldusel kellegi üliõpilase oma kabinetti ja jättis ohvitseriga nelja silma all vestlema, ei tea, kus ja kellega/millega ENSV RJK asjaajamisdokumendid tema toonast abi on ära märkinud või seostanud. Sama kehtib ka mitmesuguste iseloomustuste ja aruannete kohta, mida üliõpilased või kursusejuhendajad/dekaanid julgeolekutöötaja tellimusel kunagi kirjutasid. Aus kirjalik ülestunnistus kaitsepolitseile oma kontaktidest julgeolekuorganitega ei pruugi tähendada veel sugugi iga inimese ametlikku kaastöölisena arvelevõtmist, edasisi arusaamatusi aitab aga kindlasti ära hoida.

Ja veel. Kui julgeolekuorganitega reaalset ja teadlikku koostööd teinud isik on otsustanud oma tegevuse üles tunnistada (protseduur eeldab omakäelist kirjalikku ülestunnistust ja spetsiaalse ankeedi täitmist Kaitsepolitseiametis), siis tuleb seda teha avameelselt ja täies ulatuses. Piinlik on praegust auväärses eas õppejõudu või dekaani koolipoisi kombel valetamiselt tabada ning tagasi korduvatele vestlustele kutsuda, nagu seda kahjuks mõne TTÜ prominentse isikuga on juhtunud.

Kaitsepolitseiametiga saab ühendust võtta nii Tartus kui Tallinnas.
Tartu EE2400 Jaani tänav 8, tel 434017.
Tallinn EE0001 Toompuiestee 3, 6 399 440 ja 6 399 448.

Kaitsepolitsei pressiteenistus

Akadeemiline Malevkond ootab uusi liikmeid

14. märtsil loodi Kaitseliidu Tartu Maleva juurde Akadeemiline Malevkond, et kaasata haritlasi riigikaitse struktuuridesse. Uue loodud malevkonna liikmeteks võivad olla Tartu ülikoolide liikmeskonda kuuluvad isikud, s.o tudengid, õppejõud ning teenistujad ja akadeemiliste organisatsioonide liikmed. Malevkonna pealikuks on määratud Jüri Tikk, tema abiks Ernst Tungel, senine Ü–kompanii pealik. Nimelt on juba aastaid olnud Tartu Maleva koosseisus üliõpilasi, kes olid formeeritud Ü–kompaniiks. Selle esimeses rühmas olid EÜSi liikmed ning organiseerumata tudengid nii EPMÜst kui Tartu Ülikoolist. II rühma moodustasid korporandid, enamikus korp! Sakala liikmed, samuti korp! Ugala ja ka korp! Revelia liikmed. Pärast Akadeemilise Malevkonna loomist on Ü–kompanii läinud selle koosseisu ning on aluseks malevkonna edasisel arendamisel.

Liituda soovijad saavad täpsemat informatsiooni ning avalduste blankette alates 25. märtsist Narva mnt. 25–17 E, K, N kell 14–17. Uutel liikmetel on võimalik kohe väljaõppesse lülituda.

Naiskaitse Tartu ringkond ootab huvilisi kolmapäeviti kell 14–18ni Riia 12.

IV TEADUS- JA HARIDUSMESS INNOVAATIKA 96

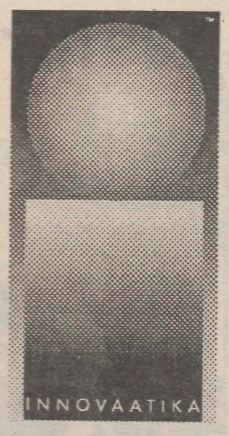

Millal?
N 28. märtsil kell 11–19
R 29. märtsil kell 11–19
L 30. märtsil kell 10–16
Kus?
Tartus Tähtvere näitusehallis, Kreutzwaldi 60.
Bussid nr 5, 6 — Tuglase peatus, nr 16 — peatus Tartu Näitused
Mis?
Näitus + vahetu suhtlemine:
* kõrgkoolide õppekavad, koolitus, täiendõpe, nõustamine,
* erialased ja interdistsiplinaarsed teadusuuringud,
* Interneti kasutamine õppe– ja teadustöös,
* head äriideed ja koostööpartnerid nende elluviimiseks,
* uued aparaadid, seadmed, tehnoloogiad.
Seminarid: innovatsioon, tehnosiire, patendi– ja autoriõigus, litsentsimine, arvutivõrgud — eriti Internet, kooli– ja töökoha otsimine, ettevõttemajandus jm.
Kontserdid.
Raamatud.
Kes osalevad?
Kõrgkoolid, teadus–, arendus– ja koolitusfirmad, koolid, Tartu linn, Turu linn.
Kellele?
UUENDUSMEELSETELE,
ÕPIHIMULISTELE,
UUDISHIMULISTELE,
ETTEVÕTLIKELE,
TEOTAHTELISTELE.
Miks?
Teadmised toovad tulu!
Näitusehallis on kohvikud. Pilet 10 krooni.
Korraldajad:
Tartu Ülikool tel (27) 431 028
AS Tartu Nätused tel (27) 421 662

Neljapäev, 28. märts

kell 10 pressikonverents
kell 11 messi avamine
kell 13 seminar **Innovatsioon ja Eesti** (info: TÜ teadus– ja arendusosakond, Andi Pärn, tel 465 617)
kell 16 seminar **Tehnosiire — mis see on?** (info: TÜ innovatsioonitalitus, tel 431 028)
kell 18–19 kontserdid

Reede, 29. märts

Messihall avatud kell 11–19

kell 11 seminar **Intellektuaalomandit on kasulik kaitsta.**
Ettekanded teadustöö ja õppematerjalide autoriõigustest, patentidest, kasulikest mudelitest, litsentsimisest (info: TÜ innovatsioonitalitus, Sirje Kahu, tel 431 028)
kell 14 seminar **Interneti võimalusi hariduse innovatsiooniks.**
Uute infotehnoloogiate kasutamine koolide ja ülikoolide õppetöös.
Demonstratsioonid.
Tutvustatakse projekte Simuvere, Gaia, Simuvere ülikool — keskkoolidele,
CCED — *Cross Cultural Exploration and Dialog*,
ÜRO — 50 (ÜRO maailma peeglis).
(Info: TÜ arvutiteaduse instituut, Anne Villems, tel 465 450, *e–mail* anne@cs.ut.ee)
kell 16–17 seminar — **Õppima või tööle? Mida teha pärast põhi– või keskkooli lõpetamist?** (info: Tartu Linnavalitsuse haridusosakond, tel 433 748)
kell 17.30 kontserdid messihallis

Laupäev, 30. märts

Messihall avatud kell 10–16

kell 10 seminar **Infotehnoloogia rakendamine ettevõtetes** (info: TÜ arvutuskeskus, tel 465 441, *e–mail* ak@ut.ee)
kell 12 seminar **Majanduskoolitus Tartu Ülikoolist.**
Ettekanded ettevõtte finantsanalüüsist, toote hinnakujundusest, ettevõtjate täienduskoolitusest ja nõustamisest (Info: TÜ majandusteaduskond, tel 380 263, 380 262)
kell 14 kontsert messihallis
kell 11 Tartu Ülikooli peahoones, Ülikooli 18: **Võõrkeele testi tutvustamine õpetajatele** (info: TÜ vastuvõtutalitus, tel 465 625).

Info

Edasijõudnud üliõpilased ja magistrandid!

Eeltekstid osavõtuks 1995/96. õppeaasta viimase «English Academic Practices Course» rühma tööst euroteaduskonna juures toimuvad 29. märtsil kl 18 ja 1. ja 3. aprillil kl 17 aud 303 Lossi 3. Kursusel õpetatakse akadeemilisi oskusi lugemises, kirjutamises, kuulamises ja kõnes.

Õppetöö algab 8. aprillil kl 18 ja toimub esmaspäeviti ja kolmapäeviti kl 18–21 kuni 15. maini aud 303 Lossi 3. Tulla võivad ka varem vastuvõetud üliõpilased ja magistrandid.

KURSUS

«Terve elulaad» (1 AP) prof Atko Viru, algab kolmapäeval, 27. märtsil kl 16.15 Jakobi 5–302. Grupp moodustatakse ja edasised õppetööajad määratakse õppetööl.

Näitus

26. märtsil kl 17 olete oodatud ajaloomuuseumi rõdusaali ülikooli maaliosakonna õppejõudude näituse AVEC avamisele ja sellele kell 18 järgnevale salongiõhtule, mis tutvustab XVII sajandi itaalia muusikat. Barokk–kvartett koosseisus H. Valpertis, R. Langsepp, J. Roosileht, L. Langsepp esitab Mauritio Gazzati ja Biagio Marini muusikat.

Kõik on oodatud!

Loeng

Soome semiootikatraditsiooni ja eksistentsiaalsemiootika rajaja prof Eero Tarasti loengud:

esmaspäev, 1. aprill:

* kell 18.15 ph 102 — *Greimas and the Paris school of semiotics*;

teisipäev, 2. aprill:

* kell 14.15 ph 102 — *Lévi–Strauss, myth and music*,

* kell 18.15 ph 140 — *A theory of musical semiotics.*

Semiootikaosakond

Avatud Eesti Fond teatab

LORÁND EÖTVÖS UNIVERSITY
BUDAPEST, HUNGARY
THEORETICAL LINGUISTICS PROGRAM
SCHOLARSHPS AVAILABLE FOR PhD LEVEL PROGRAMS

The Theoretical Linguistics Program at Loránd Eötvös University (ELTE) in Budapest, Hungary offers fulltime English language postgraduate courses in Theoretical Linguistics. The full Ph.D. program is 3 years duration. Students may also take selected courses for 1 or 2 years as part of their studies at a home institution. On successful completion of the 3 year program and submission of the PhD thesis, students are awarded a Ph.D. in Theoretical Linguistics by ELTE. Students wishing to apply to TLP must have completed an undergraduate degree and have a proven English language capability.

Lähem info:
Avatud Eesti Fond
Tartu esindus
Ülikooli 16–101
Tel 465 199
Faks 465 198
siiri@lucilia.ebc.ee

Väitlus-, vaidlus- ja kõneõpetuse kursus

Avatud Eesti Fond korraldab 26., 28., ja 29. märtsil seminari kõigile, kes soovivad õppida, kuidas võita vaidlusi.

Väitlusõpetus on paljude riikide kõrg– ja keskhariduse loomulik osa, mida peetakse omalaadseks intellektuaalseks spordiks ja mis valmistab inimest ette aktiivseks osalemiseks tänapäeva ühiskonnas.

Püsiva huviliste ringi tekkimisel on plaanis asutada ka väitlusklubi.

Seminari toimumise aeg: 26., 28. ja 29. märts kell 10–14
Koht: TÜ raamatukogu aud 202
Seminari läbiviija: Eesti Väitlusseltsi president Mihkel Rebane.

AEGEE-Tartu IV AGORA

8. märtsil toimus ülikoolis Euroopa Üliõpilaste Keskliidu Tartu sektsiooni 4. korraline üldkoosolek (AGORA).

* Koosolekul tõdeti, et AEGEE–Tartu viimane tegutsemisperiood sügis 1995 — kevad 1996 oli igati edukas.

Tartu üliõpilasi viidi kurssi Euroopa Liidu probleemidega ning Eestis tegutsevate noorsooühendustega vastavatel infopäevadel.

Korraldati rahvusvahelisel tasandil kõrgelt tunnustatud konverents «Euroopa hinge otsides» seeriast «Forum Balticum». FB projekti jätkamiseks on mitme fondi poolt moodustatud nn. konsortsium, mis toetab kolme niisama mahuka konverentsi läbiviimist aastas.

Tagasihoidlik panus anti AEGEE–Europe tegevusele temaatiliste vestlusgruppide loomisega arvutivõrgus, mille tulemusena haldab AEGEE–Tartu ligi 30% AEGEE üle–euroopalisest infovõrgust.

AEGEE–Tartu aktiivsete liikmete eestvedamisel pandi alus uutele noorsoostruktuuridele AEGEE–Tallinn, ELSA–Estonia (Euroopa Õigusteaduse Üliõpilaste Keskliit) ning ka Eesti suurimaks noorsoo–organisatsiooniks olevale Eesti Noorte Kaardi Assotsiatsioonile «Euro<26».

* Kinnitati AEGEE–Tartu uue perioodi tegevuskava, milles jäid domineerima eelkõige liikmetevaheliste sidemete tugevdamine organisatsioonisiseste üritustega, Tartu üliõpilaste vahendamine AEGEE raames üle kogu Euroopa toimuvatesse suveülikoolidesse ja koostöös AEGEE–Europe ja AEGEE–Tallinnaga sügisel Tallinna Tehnikaülikoolis läbiviidav rahvusvaheline seminar «Haridus infoühiskonnas».

Samuti jätkatakse sarja «Forum Balticum», mille raames korraldatakse kaks rahvusvahelist konverentsi teemadel «Baltisaksa minevik — Eesti tulevik» ja «Impeeriumiidee».

* AGORAl valiti AEGEE–Tartu uus juhatus:
president Marko Rillo (*iur* II),
peasekretär Eero Mikenberg (saksa fil IV),
finantssekretär Silja Plakso (sots III),
suhtekorraldaja Erki Uustalu (*iur* II),
personalijuht Kaarel Relve (*iur* II),
kohalikud üritused Mart Pais (ravi II),
portfellita juhatuse liikmed: Armo Sepandi (phil IV), Terje Ennomäe (sots III), Tarmo Sild (*iur* II), Elar Simmo (*iur* II).

Informatsioon: aegee@ut.ee

ERKI UUSTALU,
suhtekorraldaja

Avaldame sügavat kaastunnet kolleeg Ene Nobelile teabetalitusest
ema
kaotuse puhul.
Universitas Tartuensise toimetus

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 589. Tiraaž 1000.

☎ 465 680

NR. 13 (1837)
REEDE,
29. MÄRTS 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

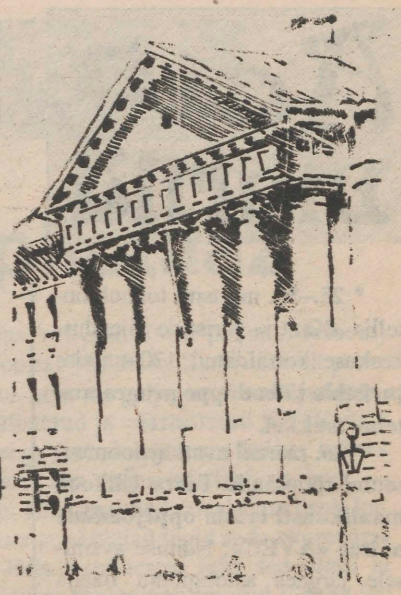

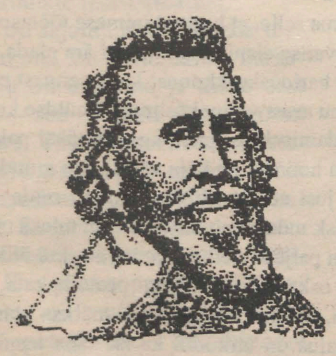

TAGASIVAADE SKYTTE PÄEVALE

Täna täpselt nädal tagasi tähistas ülikool oma esimese kantsleri ja ühe rajaja Johan Skytte päeva. Eelmisel aastal möödus tema surmast 350 aastat ning rektori algatusel tähistati seda konverentsi ja mälestusmedali sisseseadmise ning kätteandmisega. Arvestades Johan Skytte tegevust hariduse ja poliitika vallas, antakse ka Skytte medal sellisele Eesti poliitikule, kes on ülikooli ja Eesti kõrgharidust eelmisel aastal kõige rohkem toetanud. Esimesed medalid anti läinud aastal ekspeaminister Mart Laarile ja tollasele sotsiaalministrile Marju Lauristinile.

Skytte päeva esimene pool algas ettekannetega. **Ajalooprofessor Helmut Piirimäe** rõhutas oma avasõnades Johan Skytte sügavat haritust ja laia silmaringi. Skytte õppis pikemat või lühemat aega paljudes Euroopa ülikoolides, täiendas end pidevalt. Tulevase kuninga Gustav II Adolfi kasvatajana oli tal tähtis roll riigi hariduselu kujundamisel. Johan Skyttet võib täie õigusega pidada ka Tartu Ülikooli kaasasutajaks, tema kujundada oli paljus meie ülikooli pale. Professor Piirimäe tõstis veel esile Johan Skytte humanismi ja talupojasõbralikkust, sest ta on toonitanud, et ülikoolis peavad õppida saama ka vaesed talupojad.

Rootsi Umeå Ülikooli juures asuva kuningliku Skytte seltsi president **Erik Bylund** teatas kahe stipendiumi väljaandmisest Tartu Ülikooli tudengitele. Sellele võivad kandideerida loodus- ja humanitaarteaduste üliõpilased. Stipendiumi esialgne suurus on 7000 Rootsi krooni.

Järgnevates ettekannetes käsitleti põhiliselt Johan Skytte tegevust poliitiku ja poliitikateadlasena. Skytte päevale lisas ajaloolist hõngu prof David Kettlewelli ansambel.

Õhtupoolikul toimus Johan Skytte medali üleandmine Riigikogu liikmele **Mihkel Pärnojale. Rektor prof Peeter Tulviste** ütles, et kuigi mõlema mehe sünniaastate vahel on üle 300 aasta, on mõlemad oluliselt seotud Tartu ülikooli ja poliitikaga. Teine neist, Mihkel Pärnoja, on ülikoolis töötanud 23 aastat, kuni ta 1992. aastal Riigikokku valiti. Rektor toonitas tema ülikooli heaks tehtud tööd Riigikogus eriti seoses TÜ seaduse vastuvõtmisega.

Skytte päeva puhul tervitas ülikooli ja laureaati ka **Rootsi suursaadik Eestis Katarina Brodin.**

«ARVAN, ET ÜLIKOOL LÄHEB ÕIGES SUUNAS»

INTERVJUU MIHKEL PÄRNOJAGA

*** Kõigepealt palju õnne tunnustuse puhul! Kui kaugel või lähedal on ülikool praegu Tallinnas töötades?**

Ülikool on koguaeg meeles, kui nii pikka aega siin olla — 5 aastat õppida ja 23 aastat töötada, see ei lase teda ära unustada. Ma ei mõtle Riigikogus tegeldes muidugi alati ülikooli nimel. Seal vastuvõetud otsused ja seadused peaksid aga ülikooliharidust ja teaduse edendamisel küll kaasa aitama. See on koguaeg meeles ja selle kaudu kaudselt ka ülikool.

*** Kas küsimusi arutades ja eeltööd tehes lähtute sellest, millega varem tegelesite, seda ei saa ju nagu endast eemal hoida?**

Just nimelt, ega ma sellele tegelikult teadlikult mõtle. See on selline pagas, mis lihtsalt on paratamatult kaasas. Kõike seda, mis ülikool on mulle andnud, ma kasutan seal ja seda ei ole võimalik mitte kasutada. Ülikool on mõjutanud minu teadmisi, minu enda isikut ja mõjutab selle läbi minu praegust tegevust.

*** Viimase kümnendi vahetusel käis nõukogu saalis koos mitukümmend inimest, kes vahetasid mõtteid ülikooli reformi üle. Hiljem sai sellest vist koguni reformikomisjon ja toimus konverents ülikooli tuleviku teemal. Mäletan, et Teiegi osalesite selles. Kas sealt saigi alguse poliitikaga, üldisemate probleemidega tegelemine?**

Seda nimetati veel nn. Salundi komisjoniks. Üldisemalt ülikooli probleemidega küll. Keemiaosakonna probleemidega hakkasin varem tegelema, ülikooli probleeme teadvustasin õieti keemiaosakonna kaudu. Juba siis arutasime, et ülikoolil on vaja oma probleemide lahendamiseks seadusandja tuge. Samal ajal on ülikool oma loomult suhteliselt konservatiivne ja vajab

Järg 2. lk.

Üheskoos

astusid ajaloomuuseumis üles maaliosakonna õppejõud oma näitusega «AVEC», mis ühesminekut tähendabki.

Näituse idee tekkis kultuurikeskuse juhatajalt Aasa Mustalt. Ülikoolis õpetatakse praegu kunsti ja kunstiajalugu ning kunsti on ülikoolis alati viljeldud. Maaliüliõpilaste näitusi on sageli näha, miks ei võiks nende õppejõudki koos üles astuda.

Ajaloomuuseumi rõdusaalis saabki vaadata Saskia Kasemaa, Eve Eesmaa, Jaan Luige, Aulin Rimmi, Silja Salmistu, Imat Suumanni, Endel Taniloo, Tiina Viirelaiu ja Maire Aarsalu töid.

Fotol hetk näituse avamiselt: (vasakult) Eve Eesmaa, Jaan Luik, Aulis Rimm, Endel Taniloo, kunstiteadlane Krista Piirimäe ja Tiina Viirelaid.

Malev Toome foto

Rahvusvaheline tunnustus usuteaduskonnale

Jaanuaris saabus usuteaduskonda kiri, milles anti teada, et **prof Kalle Kasemaa ja dots Tarmo Kulmar on valitud Saksamaa Religiooniloo Uurimisseltsi (Deutsche Religionsgeschichtliche Studiengesellschaft) kirjavahetajaliikmeteks.**

Nimetatud akadeemiline selts ühendab esmajoones Saksamaa usundiloolasi, nii neid, kes tegutsevad kõrgkoolides, kui ka neid, kes eelistavad eraõpetlase staatust. Selts korraldab iga aasta juunikuus rahvusvahelisi konverentse (eeloleval suvel toimub juba 26.) ja annab välja usundiloolaste ja teoloogide seas kõrgelt hinnatud seeriaväljaandeid «Mitteilungen für Anthropologie und Religionsgeschichte» (ettevalmistamisel on 11. köide) ja «Forschungen zur Anthropologie und Religionsgeschichte» (30. köide ilmumisel). Usuteaduskonnal tekkisid seltsiga sidemed 1992. aastal toonase eesistuja, Saarbrückeni ülikooli võrdleva usuteaduse professori Alfred Ruppi (1930—1993) ajal. Sellest ajast saati on usuteaduskonna esindajad pidanud ettekandeid kõikidel aastakonverentsidel; nende publikatsioone on avaldatud seltsi väljaannetes; juba kahel korral (novembris 1992 ja aprillis 1995) on Tartus aset leidnud Saksamaa Religiooniloo Uurimisseltsi ja TÜ usuteaduskonna ühiskonverentsid, millest oli eriti osavõtjaterohke ja kaalukate nimede poolest esinduslik viimane. A. Rupp oli ka T. Kulmari doktoriväitekirja üks juhendajaid ja selle võrdlemisi lühikese aja vältel, mis A. Ruppil veel elada oli jäänud, tegi ta väga palju ära TÜ usuteaduskonna tutvustamiseks Saksamaa ülikoolides.

Seltsi liikmete teadustöödest lähtudes kuuluvad metodoloogilised eelistused nn. Bonni usundiloolisele koolkonnale, kus püütakse vältida strukturalistlikke abstraktsioone ja tugineda esmajoones klassikalisele algkeelsete tekstide uurimisele. Seda suunda esindavad seltsis mitmed kuulsad nimed: akkadist ja ugaritoloog prof Manfried Dietrich, Vana Testamendi teadlane ja ugaritoloog prof Oswald Loretz, religioonifilosoof prof Ansgar Häussling, assürioloog prof Walther Mayer, religioonifenomenoloog prof Wilhelm Dupré jt.

Saksamaa Religiooniloo Uurimisseltsi eesistuja on praegu Münsteri ülikooli (Westfalische Wilhelm-Universität) Idamaade ajaloo professor Manfried Dietrich ja ase-eesistuja dr habil Gregor Ahn, Bonnis töötav iranist.

Järjekordne seltsi ja usuteaduskonna ühiskonverents seisab ees aasta pärast.

Acta Diurna

* 25.–30. märtsini toimub hotellis «Kantri» juristide täienduskeskuse korraldatud 120–tunnise **juristide täiendõppe programmi teine tsükkel.**

* 26. märtsil avati ajaloomuuseumi rõdusaalis **Tartu Ülikooli maalikunsti eriala õppejõudude näitus «AVEC».** Näituse avamisele järgnes salongiõhtu Itaalia XVII sajandi muusikaga.

* 26.–27. märtsini korraldas juristide täienduskeskus hotellis «Kantri» **õppepäevad kõigile maakondade politseiprefektidele.** Selleks puhuks valmis täienduskeskusel spetsiaalne õppeprogramm.

* 26. märtsil möödus **160 aastat Eesti kliimauurimise rajaja Arthur Joachim von Oettingeni sünnist.**

* 27.–31. märtsini viibib rektor **prof Peeter Tulviste Amsterdamis seminaril «Urban Universities and their Cities».**

* 27. märtsil oli **ülikoolisisene teabetund.**

* 28.–30. märtsini toimub **Tartus Tähtvere näitusehallis IV teadus– ja haridusmess INNOVAATIKA 96.** Messi korraldavad Tartu Ülikool ja AS Tartu Näitused. Teemad on teadus, arendustegevus ja teadusmahukad teenused, uued leiutised, oskusteave, tehnosiire, litsentsimine, kõrgtehnoloogia, haridus, meditsiin, teadus– ja õppekirjandus. Toimuvad seminarid innovatsioonitöö, tehnosiirde, intellektuaalomandi õiguskaitse ja hariduse teemadel.

* 29. märtsil toimub **TÜ nõukogu istung.** Kavas: ülevaade nõukogu alaliste komisjonide tööst, füüsikaosakonna reorganiseerimisest, täienduskoolituskeskuse põhikirja kinnitamine, üliõpilasomavalitsuse põhimääruse kinnitamine ja 1996. aasta audoktorite valimise otsustamine.

* 29.–30. märtsini toimub Narva kultuurimajas «Rugodiv» **Ida–Virumaa noortele mõeldud infomess «Orientiir 96».** Eraldi väljapanekuga osaleb messil ka Tartu Ülikool.

* 30. märtsil kell 12 algab raamatukogu aud 202 **Eesti Muusikateaduse Seltsi ettekandekoosolek.**

* 2. aprillil avatakse raamatukogu raamatumuuseumis **näitus «R. Descartes 400».**

* 3. aprillil on **antiikkultuuri lektooriumis kl 18.15 Kattri Türgi ettekanne «Periklese ringi vanem põlvkond».**

* 3. aprillil kl. 15 avatakse raamatukogus näitus **«Richard Tiitso 110».** See on Eesti Geodeetide Ühingu juubelinäitus.

* 1. — 4. aprillini toimub ajaloomuuseumis **Eesti Võrdleva Kirjandusteaduse Assotsiatsiooni 1. rahvusvaheline konverents «Groteski keel».**

* 10. aprillil toimub järjekordne **aulaloeng. Prof Jaan Sootak kõneleb surmanuhtlusest, selle kriminaalpoliitilisest ja õigusfilosoofilisest aspektist.**

Stipendium

Konkurss Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides stipendiumile

1994. aasta novembris kirjutasid rektor Peeter Tulviste ja Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides (ERKÜ) esimees Juhan Simonson alla ERKÜ stipendiumi statuudile. Stipendiumi algkapitaliks on ERKÜ poolt Tartu Ülikoolile eesti ülikoolina töötamise 75. aastapäeva puhul üleantud rahalised vahendid (5000 USD).

Esimesed ERKÜ stipendiumid antakse üle 1996/97. õppeaasta algul. ERKÜ stipendiumile võivad kandideerida nii põhiõppe üliõpilased kui ka magistrandid ja doktorandid. Statuudi kohaselt määrab stipendiumi 4–liikmeline komisjon **eesti rahvuslikke küsimusi või väliseestlust käsitleva õppe–, teadus– ja ühiskondliku tegevuse eest** ühele põhiõppe üliõpilasele ja ühele magistrandile või doktorandile.

Kandideerijatel palun esitada õppe– ja üliõpilasosakonda (ph ruum 217) **1. maiks** järgmised dokumendid:

* taotlus stipendiumi saamiseks koos ülevaatega õppe–, teadus– ning ühiskondlikust tegevusest (esile tuua tegevus eesti rahvuslikke küsimusi või väliseestlust käsitlevas valdkonnas). Märkida ära varem saadud stipendiumid ning kontaktaadress ja telefon;

* soovitus instituudilt/osakonnalt;

* dekanaadis kinnitatud väljavõte õpinguraamatust.

Stipendiumisaajad selguvad juunikuus, stipendiumid antakse üle septembris. Info tel 465 623.

ÜLLE HENDRIKSON

Tagasivaade Skytte päevale

Algus 1. lk.

ümberkorraldusteks ka väljastpoolt teatud tõuget. Teatud hetkel leidsin, et sellele saab ilmselt üsna mõjukalt kaasa aidata väljastpoolt, tehes poliitikat ükskõik millisel tasandil. Nii jõudsingi Riigikokku.

*** Kuidas paistab Teile ülikool praegu? Kuidas sellega rahul olete?**

Arvan, et kõik on veel pooleli. Võib-olla ongi nii, et soovid jooksevad alati tegelikkusest ees ja koguaeg tundub, et midagi on pooleli. Aga valitud üldine suund avatud ülikooli suunas, ülikooli autonoomia suunas ja siiani tehtud väikesed sammud on minu arust õiged. Iseasi on see, et nii ülikooli inimesed kui teised, kes asuvad väljaspool ülikooli, ei pruugi võib-olla kõikidele asjdele nii kiiresti järele tulla, kui nad toimuvad. Õigused, mis ülikool on endale saanud, toovad kaasa väga suure vastutuse. Loodan, et ülikooli juhtkond ja töötajad suudavad seda vastutust kanda. Arvan, et ülikool läheb õiges suunas.

*** Mille eest Te Riigikogus veel seista tahate?**

Kindlasti peaks saavutama selle, et haritud inimese töötasu oleks selline, et ta suudaks mitte ainult tavalise elanikuna kuidagi ära elada, suudaks luua endale niisuguse kultuuri ja hariduskeskkonna, kus ta ennast edasi arendada saab. Palgaprobleem on minu arust võtmeküsimus, üleüldse kogu finatseerimine. Töötingimuste parandamiseks ei piisa aga ainuüksi palga tõstmisest. Ka peale mööbli, ruumide ja hoonete on vaja väga palju muud, nagu võimalust informatsiooni saada, just sellist informatsiooni, mida parajasti vaja läheb. Kogu ülikooli töötajaskonda teenindav süsteem tuleks märksa tugevamaks arendada. Selletõttu on paljude poliitikute kartus, kui ülikool saab liiga suure vara omanikuks ja ei oska sellega midagi peale hakata, pärit minevikust. Tuleb harjuda sellega, et ülikoolil on vaja märksa rohkem, kui riik anda suudab. Ainuke võimalus on ülikoolil ka ise raha teenida. Siis tekib võib-olla võimalus maksta ülikooli töötajatele rohkem. See tähendab, et neid seadusi, mis otseselt või kaudselt praegu ülikooli teenivad, tuleb pikkamööda kohendada. Seadused, mis Riigikogu vastu võtab, ei ole ju loodusseadused, neid on võimalik muuta.

*** Kas Te tulete ülikooli tagasi?**

Praegusel hetkel on raske öelda. Kui poliitikas olen ennast ammendanud, siis jah. Mujale ju mul minna ei ole ja ülikoolis on nii palju teha, mingi rakenduse võiksin siin ikka leida. Need kogemused, mis on saadud väljaspool ülikooli, kuluvad ilmselt ka ülikoolis ära. Kas ma olen kohe võimeline keemia õpetamist alustama, on omaette küsimus, sest praegu ei ole sellega aega tegelda olnud. Aga ega 23 aasta töö tulemused niisama jäljetult ära kao. Kui on tahtmist ja aega, siis saab ennast uuesti vormi viia.

*** Aitäh ja jõudu ülikooli asjade ajamisel seal üleval Toompeal!**

Küsis ja kirjutas VARJE SOOTAK

Teabetunnis

27. märtsil

Järjekordse teabetunni juhatas sisse prorektor prof Toivo Maimets, kes on ka ülikooli ruumikomisjoni esimees. Rääkides ruumiprobleemist, sõnas prof Maimets, et ülevaade ruumide jaotamisest ja kasutamisest on puudulik ning et on seda olnud juba pikka aega. Ülikoolil on ruume palju (rohkemgi kui Helsingi Ülikoolil ühe üliõpilase kohta), kuid samas on õppetöö halvasti kohandatud ruumide kasutamissagedusega. Esmaspäeviti ja reedeti on auditooriumid praktiliselt tühjad, kuid teistel tööpäevadel ülekoormatud. Neil päevil valmis ülikooli arhitekti projekt ruumide jaotamise perspektiividest ja suundadest, teaduskondadelt on kogutud andmeid ruumide olukorrast. Ruumikomisjon käib koos, kui on vaja kiiresti mingi probleem lahendada. Vabariigi Valitsus ei ole ülikoolile tema maju veel tagastanud, see aitaks kindlasti ruumiprobleemi kergendada.

Avatud ülikooli projektist rääkis prorektor prof Teet Seene, kes on projektiga tegelnud üle kahe aasta. Meie ülikooli õppekava struktuur statsionaarõppes on väga hea. Huvi avatud ülikooli vastu on olnud suur, sest siin avaneb võimalus töötades juurde õppida. Konkreetselt sellega keegi veel ei tegele, süsteem vajab arendamist.

Ennast tutvustas ja usuteaduskonnast rääkis dekaani kohusetäitja dots Tõnu Lehtsaar, keda tutvustasime lugejatele meie eelmises lehes. Rääkides usuteaduskonnast, ütles Tõnu Lehtsaar, et areng on olnud viimastel aastatel kiire. Teaduskonnas on palju välisõppejõude, kuid samas loodetakse magistrantuurist ja doktorantuurist head järelkasvu.

Tartu Ülikooli Saaremaa esindust tutvustas TÜ esindaja Kuressaares Riia Nelis. Arvult teine TÜ esindus avati Kuressaares veebruarikuus ning koostöö kohalike õppeasutustega ning ajakirjandusega on laabunud hästi. Suurt huvi tuntakse sisseastumistingimuste ning avatud ülikooli vastu. Käivad eeltööd vilistlaskogu loomiseks. TÜ esinduse aadress on Kuressaare, Rootsi 7, ruum 13 ning telefon on 245/57 439.

Kuna teabetunni aeg — kell 15 ei näi sobivat niivõrd kui kell 11, siis edaspidi hakkavad teabetunnid toimuma suure tõenäosusega kell 11.

RENO HEKKONENS

Olen süüdi!

Olen süüdi selles, et julgesin välja arvutada, et Tartu Ülikoolis on õppetööga otseselt seotud vaid 35% põhikohaga töötavast personalist. Ilmselt selle väite vastu olid suunatud prorektor Toivo Maimetsa sõnad ülikooli valitsuse pressikonverentsil, kus ta väitis, et 58% ülikooli töötajatest töötab teaduskondades (UT nr 9, 8. märts 1996, lk 3). Samale arvule tuginedes arvas ülikooli pressiesindaja Ene Nobel, et bürokraate on Tartu Ülikoolis teiste ülikoolidega võrreldes pigem vähe kui palju (UT nr 8, 1. märts 1996, lk 2).

On olemas paar kõige olulisemat näitajat, millega kogu maailmas ülikoole hinnatakse. Üks neist on näiteks üliõpilaste arv ühe õppejõu kohta. 1. jaanuari 1996. aasta seisuga oli Tartu Ülikoolis 8,4 üliõpilast ühe õppejõu kohta. Kõige väiksem oli see arv arsti– (4,9) ja kõige suurem õigusteaduskonnas (18,1). Tihti on korratud väidet, et Tartu Ülikoolis tuleb ühe üliõpilase kohta liiga palju õppejõude. Väidetavalt oleks normaalne suhe kakskümmend ühele.

Teiseks oluliseks ülikooli iseloomustavaks näitajaks on sellesama õppejõudude arvu suhe ülikoolis töötavate inimeste koguarvu. Möödunud aasta viimasel päeval oli Tartu Ülikoolis 2950 põhikohaga töötajat, neist 842 õppejõudu. Kui me jagame need kaks arvu, siis saame 28,5%. Milline on see suhe muudes maailma ülikoolides? Näiteks on Marburgi Ülikoolis see arv 45,8%, Heidelbergis 48,3% ja Jenas 52,3% (*Personalstellen der Hochschulen* 1993. Bestand 1990 bis 1993 — Ansätze 1994. Cologne: Geschäftsstelle des Wissenschaftstrates, 1 März 1995). Tõestuseks, et tegemist pole Saksamaa iseärasusega, siis võin võrdluseks tuua Jyväskylä ülikooli: seal moodustavad õppejõud 64% kogu ülikooli personalist. **Seega on Tartu Ülikoolis vahetu õppetööga mittetegelejate hulk mitte 65%, vaid hoopis 71,5%!** Kui tingimisi lisada õppejõududele ka umbes 200 teadurit, siis saamegi need 35%, mis rektoraati jätkuvalt ärritab.

Selle 35% mainimist on kabinetivestlustes juba nimetatud valetamiseks. Ülikooli leht peab vajalikuks minu sõnadele lisada toimetusepoolseid hoiatavaid märkusi (vt UT nr 9, 8. märts 1996, lk 2). Seda arvu korranud ülikooli professor on rektoraadi nõudel pidanud esitama kirjaliku seletuskirja. Selle protsendi asemele pakutakse midagi muud, näiteks seda, kui palju on inimesi teaduskondades ja kui palju väljaspool seda. Võimalik, et ma kusagil eksin. Kuid siis tuleb konkreetselt näidata, mille poolest on vigane väide, et **Tartu Ülikoolis on õppejõudude suhe kogu töötajate arvu ligi kaks korda väiksem kui muudes maailma ülikoolides.**

JÜRI ALLIK,
korraline professor

Täienduskoolitus — milleks, kellele, kuidas...?

Ülikoolil on õigus osutada teistele isikutele oma põhitegevusest tulenevaid teenuseid (tasuline täiendõpe, lepinguline teadustegevus, erialane nõustamine jms), millest saadud tulud lähevad ülikooli eelarvesse (ülikooliseadus § 48 lg 6).

Milleks osutada tasulisi teenuseid?

Teenuse pakkuja võib lähtuda mitmest põhimõttest: 1) teenida ühiskonda haridust vääristades ja tema liikmete kompetentsust suurendades; 2) saada teenuse osutamise eest tasutud nii, et osutub võimalikuks põhitegevust toetada; 3) luua oma liikmeskonnale lisavõimalusi.

Ülikoolid on sajandeid ühiskonda teeninud ja ühiskond on selle kinni maksnud. Kui palju on makstud ja mille eest konkreetselt — see on alati diskussiooni objektiks olnud. Tasulise teenuse mõistegi vajab selgitamist, ilma milleta võib jääda mulje tasulisest (kõrg-, ülikooli) haridusest üldse. Samas on oluline pakutava teenuse eest loodetava tulu suurus. Millest lähtuda? Kas päevaõppe üliõpilaskoha aastahinnast, mille võib tinglikult ühe auditoorse õppetegevuse tunnihinnani taandada? Küsitav on normeerida kõikvõimalike teenuste hinda tingimustes, kus teenuseks võib olla ühe inimese tund aega kestev erialane nõustamine, pikaajaline tööalane täienduskoolitus sadadesse auditoorse töö tundidesse ulatuva mahuga õpperühmadele, kus kakskümmend osavõtjat jne. Ütleme, et koolitus (haridus-) turg paneb asjad paika. Loomulikult on igal koolitustunnil (-päeval, -projektil) hind, mis on aluseks koolituse eest tasumisel. Hinna kujunemise põhimõtetes tuleb ülikoolis kokku leppida. Rahade liikumine on alati kirgi paisutanud ja seda eriti olukorras, kus raha ja infot napib, kokkulepped puuduvad või on sõlmitud kitsal osalusel jne. Õppeteenuse hind kujuneb tellijale vastuvõetav, kui täitja tagab kvaliteedi ja tulemust (lisandunud teadmised, oskused) aktsepteerib tööandja. Hinna võib kehtestada ka monopoolset seisundit omades. Tellija võib kõrge hinnaga nõustuda, kui teda rahuldavad saadava sertifikaadiga kaasnevad uued võimalused.

Kellele osutada tasulisi teenuseid?

Ilmselt neile, kes seda vajavad, ja nagu eespool mainitud, suudavad tasuda. Välistatud pole ükski eluvaldkond, kus töötavad inimesed vajavad täiendavat koolitust eri-, kutse- või ametialal edukamaks toimetulekuks. Senine kogemus näitab, et ülikool on täiendavat koolitusteenust pakkunud ja pakub ka täna arstidele, juristidele, ärijuhtidele, psühholoogidele, õpetajatele, koolijuhtidele jne. Tänaseni on täienduskoolitust selle sõna tegelikus tähenduses saajatel vähemalt üks diplom olemas. Homme peaksime avama uksed ka neile, kellel veel ei ole kõrgharidust. Võimalusi on siin piisavalt ja nõudlus vähemalt hariduse vallas olemas. Keskharidusega koolitusse tulija ei pea lingimata tasemeharidust silmas pidama, vaid ka temale on pakutavad lühemad ja pikemad tööalased kursused. Samas on võimalik ülikooli õppekavades olevaid üksikuid osi ja teemasid käsitleda täienduskoolituses. Inimesed, kes on motiveeritud õppimisele ja kes suudavad ka näiteks bakalaureusekavas sisalduvaid ainepunkte koguda, peaksid selleks võimaluse saama.

Vähem tähtis pole ka tellija informeerimine ülikooli võimalustest ning tema suunamine ülikooli nendesse osakondadesse, instituutidesse, kus tema probleemi võib lahendada. Nii sisaldavad ka koostöölepingud maakondadega kõige muu hulgas ühe osana ülikoolipoolse kohustuse tagada side ja info liikumine.

Ühe koolitust korraldava ülikooli asutusena on täienduskoolituskeskusel piisavalt kogemusi tellijatega suhtlemisel. Suhtlemine maakondadega ja linnadega, infopäevade korraldamine jms on ülikoolis täienduskoolitusvõimaluste suhtes elavat huvi äratanud ning olnud aluseks mitmete koolitusprojektide loomiseks koostöös teaduskondadega. Vahendustegevus muutub veelgi sisukamaks, kui me suudame kõigi teaduskondade poolt pakutavad koolitusteenuste ülevaated koos annotatsioonidega välja anda ülikooli täienduskoolituse infokogumikuna järgneva õppeaasta kohta näiteks 1. juuniks.

Kuidas teenuseid osutada?

Küsimusele, kuidas, on vajalik vastata vähemalt kolmes plaanis. Esiteks, kuidas toimub projekti koostamine, teiseks, kuidas õpetatakse, ja kolmandaks, kuidas õppetöö korraldatakse. Koolitusprojektide koostamine on aeganõudev meeskonnatöö. Seda teevad teaduskondade õppejõud ja teadurid. Senine kogemus on meid veennud, et eeltööd ei tohi alahinnata. Integreeritud kursuste tervikuks sulatamine eeldab täitjate-õppejõudude omavahelist suhtlemist ning õppematerjalide vastastikust tutvustamist projekti koostamise ajal ning hiljem õppetöös tagasiside kaudu, kui on vaja korrektiive sisse viia. Enamik koolitusprojekte on praegu esmakordsed, eksperimentaalsed, mistõttu omandame uusi kogemusi ka koos osavõtjatega õppetöö tulemusi analüüsides. Mitme teaduskonnaga seotud projekti koostamise ja akrediteerimise saab lahendada igal konkreetsel juhul eraldi. Töö projektiga ei lakka õppetöö alates, vaid tähtsustub suunava-korrigeeriva töö kavandatu elluviimiseks.

Täienduskoolituses läbiviidav õppetöö on küllaltki spetsiifiline, alahinnata ei saa ka õppejõudude täiendõpet. Täienduskoolituses kasutatakse erinevaid õppemeetodeid. Tuttavaim viis on õpperuumides toimuvad «näost näkku» sessioonid. Selleks on vaja sobivaid õpperuume ja vastavat sisseseadet. Ruumid ja seadmed võivad olla teaduskondade bilansis, neid võib üürida, ja võib kasutada ka tellija poolt pakutavaid. Põhimõtteliselt on ülaltoodust erinev üha laienevad kaugkoolituse võimalused (s.o. olukord, kus õppejõud ja õppija on erinevais paigus) — elektronsidel baseeruvad võimalused, audiokonverentsid, videoseansid jms. Samasse meetodite gruppi kuuluvad ka posti ja side võimaluste kasutamine, eitada ei tasu ka raadio ja televisiooni võimalusi. Kaugkoolitusalane lähim kogemus on meie põhjanaabritel. Neiltki on palju õppida. Kaugkoolituse kasutamine eeldab õppejõudude valmisolekut uute rollide (õppija juhendamine, nõustamine ja abistamine) täitmiseks.

Kuidas jõutakse selleni, et täienduskoolitus aset leiab? Kas selle korraldajaks on teaduskondlik või teaduskondadevaheline struktuuriüksus? Kes on korraldav personal? Õppejõududele on korraldav töö lisakoormus, vähem jõudu jääb koolitusele endale. Abiõppepersonal saab täita lisaülesandeid eeldusel, et nad pole täna piisavalt koormatud. Midagi tuleb paratamatult lahendada koos mitme teaduskonnaga. Kes ja kuidas seda korraldab?

Mitme korraldusliku funktsiooni täitmine ei pea veel kaasa tooma uute struktuuriüksuste loomist. Miks? Tingimustes, kus vahendeid niigi napib, on üks võimalus, et mitte öelda, kohustus, kokku hoida ja kasutada maksimaalselt juba olemasolevaid võimalusi.

Kui antud lühikeses mõtteavalduses sisalduv suunab meid tõhusamalt kasutama ülikooli olemasolevaid võimalusi, otsima tulemuslikumaid koostöövorme, ergutab diskussioonile finantsmajanduslike küsimuste lahendamiseks, siis jääb vaid meiepoolset jätkuvat valmisolekut rõhutada.

MATI SALUNDI,
täienduskoolituskeskuse juhataja

teater

Semantiline pilotaaž

Jah, tervikuna see seda oli. See üliõpilaste teatriõhtu Vanemuise E–laval «Tuba ehk lõputu võitlus». Kui aga alata algusest, siis algas see ootusega, kas üldse teatrit tuleb, sest kutsungi kõlades oli meid, pealtvaatajaid, üheksa. Nad, näitetrupp, siiski tulid, tõsi, mitte lavale, vaid kuulmismeelde. Visuaalselt oli lava ja parkett täis tehnikaprahti, kola. Aegunud masinad ja aegunud mõtte teostus. Meenus L. Lapini «Multiplitseeritud inimese» režii, lavastus ja kujundus Noorsooteatris aastal 1980. Nii et aegunud algus...

Jäi oodata akustilist dramaturgiat. Tegijad seda ka taotlesid, ja kohati õnnestunult. Oli nii verbaalset kui nonverbaalset. Ainult: oleks seda träni ees ei oleks ... Aga nii oli nende tahtmine. Mõjus, et nad endale kindlaks jäid — isetegevuslikult, aga siiski.

Seni, kuni süntaks püsis, mõtlesin omi mõtteid: ikka mineviku, oleviku ja tuleviku teatrist. Ja nagu peagi selgus — tegijatega sünkroonis — eksistentsialistlikult. Nii mina kui nemad ikka siin ja praegu — HETKEST. Kui see elusal laval (juba), elavate näitlejate suus lööksõnaks sai, hakkas ka minu mõte nende ümber liikuma, et mis siis on, siin ja täna toimub?

Esmalt: on mingi käsikiri, dramaturgia? Jah, on. Väikeste mööndustega, tillukeste libastumistega hakkavad esialgsed nagu käisest pillatud sententsid seostuma. Kõlaassotsiatsioonid omandavad tähendusliku (semantilise) konteksti. Nad — **teksti autor Ivar Põllu ja lavastaja Aarne Seppel** — piloteerivad semantilises tandemis. Tagantjärele mõtisklesin, kui palju võis olla kooskirjutamist, kooslavastamist ja vastupidi? Sest oli literatuurset teksti, täpsemalt literatuurset kõla, ja siit ka loomulikult üleminekuid (heas mõttes) teatritekstile, lava monoloog–dialoogile. Seda tajusin iseeneslikult, kuigi — nagu hiljem lugesin — soovitavad/toonitavad seda tegijad juba kavalehel: «See ei olegi teater arusaamiseks, mõistmiseks, tuleb nautida fraaside, žestide, (kõige) kõla. «Ma nautisingi ning tekst ja tegevus hakkasid sünkroonis tööle, sõnum jõudis kujundlikult pärale. Nii sööbis meeldejäävalt väga hea «musta augu» stseentühimik nii taevas kui maapealselt laval. Kohtusid nii elus kui elutu (seni paljuski tarbetu) butafooria. See oli ka filosoofiliselt paratamatu, sest nii palju enne seda jutlustatud, ülistatud ja väärtustatud HETK (siin ja praegu), et eluteater on halvas mõttes igavene, aga teater (tõeline) on hetk — pidi ju sündima. Seda peab lavaliselt kujustama ja näitlejad tegid seda suurepäraselt. Jälle pani teater (eks see olegi ju teatri iidne funktsioon) tuntud tõdede üle mõtisklema, et ajatu auk, tühimik, ümberpanduna ajaliseks parameetriks ongi hetk. Laval on selline filosoofiline spekulatsioon mitte ainult lubatud, vaid hädavajalik ja kohustuslik. Kinnituseks, et see tõepoolest ikka nii on, tsiteerin klassikuid. Saksa filosoof (Tartu Ülikooli kasvandik 1898–1900) Hermann von Keyserling on öelnud: «Füüsilises maailmas ei tähenda miski oluliselt enamat kui seisundit, ja et seisund on vaid tumeda, pidevas voolamises oleva elu HETKEPILT».

Olgu siis nii eluteatris. Aga TEATRI kohta Artaud' ja Grotowski ühiskommunikee: «Ja kui me ühel ilusal päeval avastame, et teatri olemus ei seisne mingi sündmuse ümberjutustamises, ei mingi hüpoteesi arutlemises publiku osavõtul, ei elu kujutamises nii nagu see pealt näha paistab, ja isegi mitte nägemişes, vaid et teater on tegevus, mis siin ja nüüd toimub näitlejate organismis teiste inimeste ees, kui me avastame, et teatraalsus on HETK, mitte elu illustreerimine, vaid midagi, mis ainult analoogia kaudu eluga seotud».

Tahtmatult ja paralleelselt meenus Kõivu «Filosoofipäev». Ka seal nagu siin, jõudis filosoofia minuni tänu teatrikeelele, kujundile: seni omaette seisnud kommunikatsioonid suhestas otsene ja kaudne elu laval. Või: kui müüt ja tegelikkus samastuvad, on tulemuseks vahetu sümbol.

Nii olin ka varem mõtisklenud. Tänu etendusele aga jätkasin, et kui filosoofias ongi midagi tähenduslikku (semantilist), siis on see ikka müütiline.

Tagasi tänasesse (igati) jõudes mõtlesin, mis saab edasi? Kuhu nähtu jõuda võib? Ehk sünnib pärast korduvaid ebaõnnestunud ponnistusi (Hermaküla, Tooming jt) ometi ÜLIKOOLI teater ja koguni omal laval?

VAINO VAHING

Luulekevad '96

Iga–aastane luulevõistlus ootab kaastööd 1. juunini aadressil: «Luulekevad'96» Salme 12, Tallinn EE0004. Kui Teil on aga sahtlisse kogunenud luuletusi, võiksite need posti panna **kohe**, sest paremaid saabuvaist luuletustest loeme TOP–raadios. Soovitav on saata 5–6 luuletust või lüürilist lühiproosat. Lisaks nimele ja aadressile palume õpilastel ära märkida kooli ja klassi (kursuse), täiskasvanuil elukutse ja vanuse. Võitjaid auhindame luulelaagris **5.–7. juulini Abruka saarel.** Parimad võistlustööd avaldame trükis. Eelmise aasta võistluste kogumik on ilmumas, samuti valik jutustusi esimesest armastusest, mida palusime saata. Peaaegu kõik saadetu osutus avaldamiskõlblikuks. Sel kevadel palume kirjutada oma armuunelmaist. Ameerika psühholoogi Nancy Friday algatatud erootiliste fantaasiate kogumine on saanud maailmas üllatavaltki populaarseks. Paljud rahvad on andnud välja vastavaid rahvuslikke kogumikke, soomlastelgi on juba kaks raamatut ilmunud. Üritame siis meiegi! Kasutada võib varjunime, kuid meile palume teatada ka õige nimi ja aadress, et võiksime vajadusel ühendust võtta.

Eesti Luuleliit (Luuleklubide Liit)

sport

Selgusid TÜ meistrid korvpallis

240 tundi peale meistrivõistluste algust lahenes küsimus, kes tuli ülikooli meistriks. Ühiselt stardijoonelt alustasid 12 meeskonda, 7 meeste ja 4 naiste võistkonda.

Meesharrastajate võistlusklassis tuli võitjaks majandusteaduskonna IV kursuse meeskond, kuhu kuulusid Jaak Õunpuu, Mati Kiisler, Kristjan Värton, Jaan Liitmäe, Toomas Virro, Priit Veering, Herki Hollak, Ilmar Pats ja Tarvo–Jaan Rebane. Teise koha saavutas majanduse II kursuse meeskond ja kolmanda koha matemaatika I kursuse meeskond.

Naiste võistlusklassis tuli kolmandat aastat järjest ülikooli meistriks arsteteaduskonna naiskond, kuhu kuulusid Jaanika Pertelson, Imbi Eelmäe, Airi Sokk, Reet Puks, Dea Kristel Hermanson, Mare Malva, Kairit Palm, Piret Suviste ja Maria Makkonen. Teise koha saavutas õigusteaduskonna naiskond ja kolmanda koha bioloogia–geograafiateaduskonna naiskond.

Meeste võistlusklassis saavutas esikoha KKT III kursuse meeskond, kuhu kuulusid Tiit Vau, Kaupo Jõeveer, Andres Salusoo, Peeter Välkmann, Martin Jürgenson ja Kalle Kose. Teise koha saavutas KKT II kursuse meeskond ja kolmanda koha KKT I kursuse meeskond.

Võistluste peakohtunikud TIIT VAU ja MARTIN JÜRGENSON
Peasekretär KALLE KOLLIN

Käärikul selgusid tudengimeistrid murdmaasuusatamises

Käärikul peeti Eesti Akadeemilise Spordiliidu meistrivõistlused suusatamises. Laupäeval selgusid individuaaldistantside paremad.

Naiste 5 km vabatehnikas:

1. Ivi Saarmets TÜ KKT I	16.56,
2. Tiia Tafenau TÜ õigust. II	17.44,
3. Siret Pungits TÜ KKT II	20.10.

Meeste 10 km vabatehnikas:

1. Andres Hiiemäe TÜ	28.06,
2. Allar Kivil TÜ KKT II	28.50,
3. Alvar Viikmäe TTÜ	29.38.

Esindajaid oli kogunenud neljast erinevast kõrgkoolist — TÜst, TTÜst, Eesti Mereharidse Keskusest, EPMÜst. Teatevõistkonnad suutsid komplekteerida ainult TÜ ja EMHK (naised).

Teatevõistluses olidki esimesed TÜ mehed 4 x 5 km klassikalises tehnikas — Vallo Vaher, Raino Liblik, Allar Kivil ja ka naised 3 x 3 km — Tiia Tafenau, Raili Lille, Ivi Saaremets.

Diplomid, meistrimärgid, auhinnad jagas EASLi peasekretär Kairis Leinus, kes korraldas võistlejatele ka laupäevaõhtuse kohvilaua. Rajad oli väga hästi ette valmistanud Kääriku Suusakeskus ning ilmgi oli päikesepaisteline.

TIIA TEPPAN, peakohtunik

❒ **Naiste 3x3 teatesuusatamise võitjatele TÜ I, EMHK ja TÜ II-le jagab diplomeid Kairis Leinus.**

Kergejõustik

Ülikooli kergejõustikumaneežis peeti 8. märtsil XXVI Raplamaa, Viljandimaa ja TÜ (II) sõpruskohtumine kergejõustikus. Selgitati parimad individuaalvõistlejad ja võitja võistkond.

Võstkondlikult saavutas esikoha Rapla võistkond 146,5 punktiga, teiseks tuli Viljandi 134 punktiga ja kolmandaks TÜ 125,5 punktiga. See näitab, et kõrgejõustiku kandepind ei ole ülikoolis lai, s.t. teise võistkonna jaoks meil kergejõustiklasi ei jagu. Kui vaadata erinevaid aastaid, siis tavaliselt on selle ürituse võitnud ülikool. Püstitati ka üks sõpruskohtumise rekord. Sellega tuli toime Rapla jooksja Risto Ütsmüts 2000 m jooksus ajaga 5.31,8.

Ülikoolist on üksikalade võitjad järgmised:

Naised			
600 m jooks	Kristina Herodes	TÜ	1.48,9 sek
Mehed			
50 m jooks	Margus Jurkatam	TÜ	5,9 sek
300 m jooks	Mait Lind	TÜ	38,3 sek
55 m tõkkej.	Margus Pedaste	TÜ	7,9 sek
kõrgushüpe	Olavi Paavo	TÜ	1.95 sek

Tööbörs

Alates käesolevast numbrist hakkab ajalehes UT regulaarselt ilmuma **Üliõpilaskonna tööbörsi info.** Igas numbris ilmub hetkel pakutavate töökohtade nimekiri. Täpsemat infot on võimalik saada Üliõpilaskonna tööbörsist, mis asub aadressil Ülikooli 20–305, telefon on 432 806. Samas on võimalik registreeruda meie andmebaasi.

nõutav eriala	amet	asutus	asukoht	tööaeg	tööandja nõudmised
õigusteadus	nõunik	EV Kaitsejõud	Tallinn	8.30–17	võõrkeeled, arvutioskus
geograafia	referent	EV Kaitsejõud	Tallinn	8.30–17	arvutioskus, võõrkeeled
ajalugu või ajakirjandus	referent	EV Kaitsejõud	Tallinn	8.30–17	arvutioskus, võõrkeeled
õigusteadus	jurist	AS Tremonte	Tartu	9–17	arvutioskus, vene keel
majandus või loomakasvatus	juhataja	AS Estelle	Pärnu	vaba	1997. aastal lõpetaja, autojuhiload, hobustega tegelemise kogemus, meesterahvas
–	direktor	AS Tartu Linda	Tartu	8–16.30	meesterahvas, teotahteline
–	kindlustusagent	Salva Kindlustus	Tartu	vaba	energiline, suhtleja

Kui mõni neist pakkumistest Teid huvitab, võtke kindlasti ühendust!

Arthur Joachim von Oettingeni fenomenist

Teadusajaloo päev 2. aprillil algusega kell 14 on pühendatud Baltimaadel ja Saksamaal tunnustatud füüsiku, muusiku ja meteoroloogi 160. sünniaastapäevale.

Vanemteadur Tiiu Ojalt (EAA) on ettekanne «Perekond von Oettingenist ja selle perekonna kuulsad liikmed» ja Linda Kongolt (LUS) «A. J. von Oettingenist kui fenoloogist». Toomas Pung ajaloomuuseumist on koostanud päevakohase näituse ja käsitleb prof Oettingeni tegevust meteoroloogina.

Ülikooli ajaloomuuseum

Info

VÄITEKIRI

8. aprillil kell 14.15 kaitseb TÜMRIs Riia 23 ruumis 1–16 **Marie–Lise Bouscaren** magistritööd «The importance of potato virus X coat protein in virus resistance and sympton development» (Kartuliviiruse X–kattevalgu tähtsus viiruseresistentsis ja haigustunnuste kujunemisel). Oponeerib Andres Merits, Ph.D.

LOENG

Antiikkultuuri lektooriumis

Antiikkultuuri lektooriumis TÜ nõukogu saalis on kolmapäeval, 3. aprillil kell 18.15 ettekanne **Kattri Türgilt** — *Periklese ringi vanem põlvkond.*

Psühholoogiaosakonnas

George Sorose psühholoogiaprofessor Risto Näätänen (Helsingi Ülikool) peab neljapäeval, 4. aprillil kell 10.15 ph aud 102 loengu *«Neurophysiology of central sound representation»*. Kõik huvilised on oodatud!

Prof Eero Tarasti loengud

Soome semiootikatraditsiooni ja eksistentsiaalsemiootika rajaja prof Eero Tarasti loengud:

esmaspäev, 1. aprill:

* kell 18.15 ph 102 — *Greimas and the Paris school of semiotics;*

teisipäev, 2. aprill:

* kell 14.15 ph 102 — *Lévi–Strauss, myth and music,*
* kell 18.15 ph 140 — *A theory of musical semiotics.*

Semiootikaosakond

Venia legendi

Alar Laatsi *venia legendi* loeng «Konstantinoopoli patriarh Nestorios ja tema kristoloogia» toimub 10. aprillil kl 12.15 — 13 ph aud 138.

Ametiühing

* Ametiühinguliikmed saavad **tasuta juriidilist konsultatsiooni** teisipäeviti kell 14–15.
* Eeloleval suvel on võimalik **puhata Pärnus** järgmistel aegadel:

25.06. — 04.07,
05.07. — 14.07,
15.07. — 24.07,
25.07. — 03.08.

Avaldusi võetakse vastu kuni 1. maini. Info tel 465 410 ja 434 875.

Edasijõudnud üliõpilased ja magistrandid!

Eeltekstid osavõtuks 1995/96. õppeaasta viimase «English Academic Practices Course» rühma tööst euroteaduskonna juures toimuvad 29. märtsil kell 18 ja 1. ja 3. aprillil kell 17 aud 303 Lossi 3. Kursusel õpetatakse akadeemilisi oskusi lugemises, kirjutamises, kuulamises ja kõnes.

Õppetöö algab 8. aprillil kell 18 ja toimub esmaspäeviti ja kolmapäeviti kl 18–21 kuni 15. maini aud 303 Lossi 3. Tulla võivad ka varem vastuvõetud üliõpilased ja magistrandid.

NB!

Järgmine UT ilmub neljapäeval, 4. aprillil.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 634. Tiraaž 1000.

☎ 465 680

NR. 14 (1838)
NELJAPÄEV,
4. APRILL 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

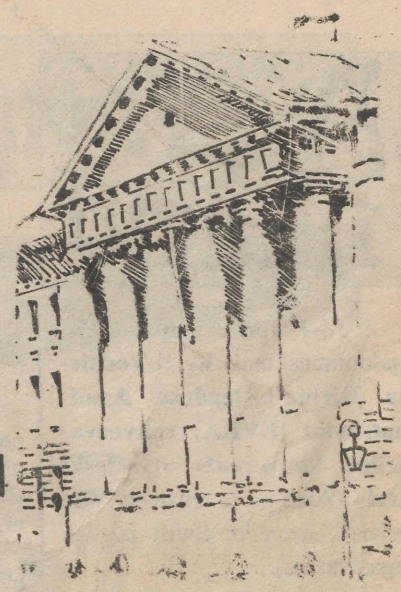

Semana Santa

Semana Santa tähendab hispaania keeles lihavõttenädalat. Äsja saabus 4–nädalaselt stažeerimiselt Granada Ülikoolis füüsikadotsent **Hanno Ohvril.**

Kuidas sõit teoks sai?

Kontaktid aitas sisse seada prof Jüri Talvet, kahe ülikooli koostöö kuraator, suurim hispaanlaste maaletooja ja eestlaste Hispaaniasse viija. Finantseeris Tempus.

Mis keeles suhtlesite?

Hispaania on piisavalt suur riik oma keele maksimaalseks kasutamiseks nii õppe– kui teadustöös. Kogu õppekirjandus tõlgitakse kiiresti hispaania keelde, samuti arvutiprogrammid, (sh MS–DOS), väitekirjad on hispaaniakeelsed. Ei kujuta ette, kuidas seal intellektuaalset tööd teha ja end hästi tunda keelt oskamata.

Kus keelt õppisite?

Alustasin aastate eest üliõpilasena legendaarse Arthur Hone'i käe all. Mind on juhendanud veel Urve Martinson ja Sonia Veimer, viimastel aastatel Mateode pere.

Mida kujutavad lihavõtted Granadas?

Ülikool on suletud. Iga päev toimub mitu religioosset, Kolgata teekonda imiteerivat rongkäiku, kus põhielemendiks on tohutu puitalus ehk troon, *el trono*, pühakujudega. Trooni kannavad varjatult mitukümmend noormeest, kes iga mõnekümne meetri järel on sunnitud kandami raskuse tõttu peatuma. Sünkroonset liikumist ja pöördeid on varem öösiti harjutatud. Iga protsessiooni on ette valmistanud eriline vennaskond, *hermandad*, viimase juhid on rahva hulgas väga tuntud.

Õppe– ja teadustöö tase?

Väga kõrge. Haritud inimene leiab kergemini tööd. Ülikoolis töötamine on piisavalt hinnatud, dotsent saab kätte umbes 25 tuhat Eesti krooni. Samas on akadeemilised töökohad stabiilsed, õppejõudude degradeerimist madalamale ametikohale ei tunta. Tööpäevad, ka õppetöö on õhtul kella 8–9ni (lõunavaheaeg 3 tundi). Iga õppejõu laual on arvuti.

❐ **Granada Ülikooli õigusteaduskonna *Semana Santa* vennaskonna protsessioon väljumas õigusteaduskonna hoonest.**

Õppekirjandusega varustatus?

Valdavalt teevad õppejõud koostööd raamatukirjastustega, kasutatakse valmisõpikuid. Kui õppejõud teatab kirjastusele, et kavatseb kasutada teatud õpikut, siis harilikult saab ta selle tasuta, lisaks nn. instruktoriköite, värviliste joonistega kiled jne. Umbes pooled tudengid ostavad endale nimetatud õpiku päriseks. Raamatukogust võib korraga koju võtta ainult ühe raamatu.

Kus elasite?

Prestiižses eraühiselamus, mis kuulub katoliiklikule organisatsioonile *Opus Dei*. Ühe kuu üür maksab seal meie rahas 8000 krooni. Selle raha eest saab päevas 4 korda süüa ja pestakse pesu. Üliõpilased rõhutasid suuri elamiskulusid. Erakorteris elamine on kaks korda odavam, kuid vanemad püüavad oma lapsi siiski ühiselamusse panna, kus on korrapärane toitlustamine ja režiim (näiteks välisuks suletakse kell 23). Vastutasuks püütakse hästi õppida, vähem kulutada ja lõbutsemine lükatakse hilisematele aastatele, kui ise teenitakse.

Tuntuim eestlane?

Lausa iga päev teatas mõni hispaanlane, et teab ühte eestlast, jalgpallur Valeri Karpinit, kes mängib mingis sealses klubis. Pidin vestluskaaslasi kurvastama, et tegemist pole siiski eestlasega. Estonia balletti, Kalevi korvpallureid, Hispaanias töötavaid jalgrattureid, seal treenivaid kergejõustiklasi jt ei teatud. Kui tahame, et meid tuntakse, peame ka jalgpalli paremini mängima.

SANDRA REKK

Aulaloengu

peab kolmapäeval, 10. aprillil kl 14.15 õigusteaduskonna korraline professor

JAAN SOOTAK

teemal «Surmanuhtlus: kriminaalpoliitiline ja õigusfilosoofiline aspekt».

Kas surmanuhtlus on õiguslik või poliitiline probleem?

«Õiguslik ja poliitiline, aga ka õigusfilosoofiline ja meelsuse probleem. Tahaksin oma loengus näidata neid kõiki aspekte, kuid rõhutada seda, et küsimuse asetus *poolt ja vastu* on ilmne lihtsustamine. Probleem on nimelt mitte konkreetsetes argumentides *pro et contra*, vaid argumentatsiooni tasandites. Konkreetses isoleeritud otsustamisruumis tuleb opereerida sinna kuuluvate väidetega. Otsustamistasand sõltub muuhulgas ka ajaloolisest kontekstist. Surmanuhtluse eitamine sõltub õiguslikult praegu Euroopa Inimõiguste Konventsioonist 1950. aastast, meelsuslikult väljendab see vana head Ladina–Euroopat selle 1950.–1960ndate aastate hoiakutes. Surmanuhtluse puudumine või likvideerimine seal, kus see on säilinud, tähendab ühtlasi võitlust vastava aegruumi säilimise või säilitamise nimel.»

Rektoraadi pressikonverentsilt

Teisipäeva hommikupoolikul andsid rektor ja haldusprorektor nõukogu saalis pressikonverentsi.

Rektor prof Peeter Tulviste saabus seminarilt Amsterdamist, kus käsitleti

ÜLIKOOLIDE JA NENDE LINNADE SUHTEID.

Ta ütles, et ülikoolide tähtsust oma linnas ei rõhutanud mitte ainult ülikoolid ise, vaid ka linnade esindajad. Lühidalt kokkuvõetuna toodi seminaril välja järgmised aspektid:

* linnadel, kus asub ülikool, on hoopis teine vaimsus kui niisama suurtel linnadel, kus ülikooli pole;

Järg 2. lk.

Acta Diurna

* 1.–4. aprillini toimub TÜ ajaloomuuseumis **Eesti Võrdleva Kirjandusteaduse Assotsiatsiooni (EVKA) rahvusvaheline konverents «Groteski keel»** (Ajalugu ja tänapäev. Rabelais, Quevedo, Swift ja Poe tagasivaates).

* 2. aprillil toimus **ülikooli valitsuse istung.**

* 2. aprillil avati raamatukogu raamatumuuseumis **Renè Descartes'i 400. sünniaastapäeva näitus** «Renè Descartes ja tema ideede jõudmine Eesti– ja Liivimaale 17. sajandil ja 18. sajandi algul».

* 2. aprillil toimus ajaloomuuseumi konverentsisaalis **Arthur Joachim von Oettingeni 160. sünniaastapäevale pühendatud teadusajaloo päev.** Samas on avatud ka teemakohane näitus.

* 3. aprillil avati raamatukogu kaktuste fuajees (III korrusel) **näitus «Richard Tiitso 110 — Eesti Geodeetide Ühing 1926–1996».**

* 2. aprillil andsid **rektor ja haldusprorektor pressikonverentsi.**

* 9. aprillil on ph aud 104 kl 18.15 **Tallinna Kalju koguduse pastor *mag theol* Maago Remmeli ettekanne «Eetilisest vastutusest».**

* 10. aprillil kl 14 esineb **aulaloenguga «Surmanuhtlus: kriminaalpoliitiline ja õigusfilosoofiline aspekt» prof Jaan Sootak.**

* 10. aprillil kl 11 **on nõukogu saalis teabetund.**

* 12. aprillil **toimub «Vanemuises» RV stomatoloogide konverents.**

* 13. ja 14. aprillil toimub TÜ nõukogu saalis **«KIRT — workshop on medical sience in Estonia».**

Tänu

Rektor õnnitles 50. sünnipäeval avaliku halduse ja sotsiaaltöö osakonna lektorit **Ann Seilenthali** ning avaldas talle tänu pikaajalise kohusetundliku töö eest ülikoolis.

Rektoraadi pressikonverentsilt

Algus 1. lk.

* ülikool on oma tegevuse kaudu tavaliselt maailma ja linna ühendav lüli;

* ülikool on tihtipeale linnas suurim ja stabiilne tööandja;

* kõik ülikooli töötajad, üliõpilased ja selle külalised tarbivad linna poolt pakutavat (st, et linn toetab ülikooli, kui too soovib näiteks kõrgemaid palku, sest see tähendab linnale kõrgemaid makse jne; konverentside puhul korraldab tavaliselt linnavalitsus ülikooli külalistele vastuvõtu, mis näitab, et ka linn on sellest huvitatud);

* tellimustööd linna arenguprobleemide kohta (TÜ-l on traditsioonid olemas mitte ainult linnalabori näol);

* täiendõpe on tavaliselt ülikoolilinnades parem kui teistes linnades;

* kohapealsetel firmadel on ülikooliga parem kontakt ning nad pääsevad tavaliselt esimestena ülikooli teadussaavutuste ligi;

* arstiabi kvaliteet on kogu maailma ülikoolilinnades tunduvalt parem kui teistes, sest ülikooli kliinikud on teadusele lähemal ja pakuvad seepärast paremat abi;

* ülikool teeb linna atraktiivseks, mis suurendab turistide huvi linna vastu (ülikoolide hooned, botaanikaaiad, muuseumid, raamatukogud, spordirajatised, ka avalikud loengud);

* eriti rõhutati, et ülikoolilinnades asuvad valitavad organid on asjatundjate poolest paremas seisus, sest neil on võimalik kaasata ülikoolist kõikide erialade spetsialiste.

Kogu maailmas tekitavat aga ülikooli ja linna vahel pahandust see, et üliõpilane on linnakodanikust lärmakam, mispärast ei nähta neid hästi oma naabrina. Siit tuleneb ühiselamute paigutamise probleem. Samuti kurdetavat üliõpilaste autode parkimisplatside vähesuse üle.

Veel olid kõne all linna ja ülikoolide ruumiprobleemid ning ülikoolide paiknemine linnas üldse.

Esmaspäeval

KOHTUS REKTORAAT PEAMINISTRI JA HARIDUSMINISTRIGA.

Arutusel olid ülikooli jaoks mitmed tähtsad probleemid, kus ei saa läbi valitsuse toetuseta.

1. Noorte õppejõudude järelkasv.

Rektor ütles, et väikese palga tõttu ei ole ülikoolist lahkunud mitte ainult õppejõud, vaid et ülikooli ei vali ka paljud lõpetajad oma tööpaigaks. «Teiste maade ülikoolid pakuvad meie noortele palju paremaid töö- ja palgatingimusi. Et mitte lasta erialadel ja uurimissuundadel ülikoolis välja surra, on vaja käivitada üle-eestiline programm. Pakkusime välja mõtte luua valitsuse rahadega **laenufond**, kust saab raha magistri- ja doktoriõppe ajaks.» Kes ei jää pärast magistri- või doktoriõppe lõpetamist ülikooli tööle, peaksid raha tagasi maksma, ülikooli jäajatel hakataks laenu vähehaaval kustutama. Konkreetset vastust sellele veel ei saadud, peaminister lubas probleemi üle järele mõtelda.

2. Palgad. Palgaläbirääkimised käivad praegu administratsiooni ja ametiühingu vahel. Vabariigi Valitsuse otsus kultuuritöötajate palkade tõstmise kohta ei puuduta mitte ainult kultuuritöötajaid, vaid ka kõrgharidustöötajaid. Detailidest veel juttu polnud. Ülikool tegi valitsusele ettepaneku, et kõrgharidusega inimese palk oleks vähemalt Eesti keskmisel tasemel, sealjuures ülikoolis töötaval õpetajal 1,2—1,8 keskmist palka, assistendil kaks, dotsendil kolm ja professoril neli keskmist palka. Peaminister aktsepteeris neid ettepanekuid.

3. Õigusteaduskonna õppejõudude palgaraha probleem on lahendatud, kuid teaduskonna arengu jaoks on oluline Rostovtsevi eraülikooli hoone lõetamine.

Ülikool küsis selle lõpetamiseks 15 miljonit krooni. Sel aastal on lubatud 5 miljonit, järgmisel aastal ülejäänu.

KÕRGHARIDUSE NÕUKODA

moodustati märtsi keskel. Selles arutatakse kõrghariduspoliitika ja strateegiaküsimusi ning päevaprobleeme. Koos käiakse 3—4 korda aastas. Esimesel korral arutati ülikoolide finantseerimispõhimõtteid, selle kontseptsioon on ministeeriumis valmimas. Kõne all oli ka üliõpilaskohtade finatseerimine. On võetud selge suund, et üks osa kohti finantseeritakse riigi poolt, teine osa väljastpoolt riigieelarvet. Kolmandaks arutati, et kuna ülikoolid on avalik-õiguslikud juriidilised isikud, siis nad enam ministeeriumile ei allu. Ministeeriumi ja ülikooli vaheliste suhete täpsustamiseks sõlmitakse vastavad lepingud.

ÜLIKOOLI TERRITORIAALSE ARENGU VÕIMALUSTEST

kõnelesid haldusprorektor Riho Illak ja arhitekt Martti Preem, sellest aga lähemalt järgmises ajalehes.

VARJE SOOTAK

TÜ Valitsuses

2. aprillil

*** Kavatsetavat saksa nädala korraldamist tutvustas külalisprofessor dr Claus Sommerhage.**

*** Arutati 1995. aasta aruannet,** mis jõuab apillikuu nõukogu istungile.

*** Magistri- ja doktoriõppe tulemuslikkusest tegi ülevaate prorektor prof Teet Seene.** Probleemiks on vähene lõpetajate arv, samuti see, et mõnel õppejõul on üsna palju juhendatavaid, kuid rohkesti katkestajaid ja vähe lõpetajaid. Probleeme on teisigi, nende lahendamiseks on olemas rida ettepanekuid, ettepanekud on teretulnud ka veel lähematel päevadel. Magistri- ja doktoriõpe on samuti arutusel aprillikuu nõukogus.

*** Ülikooli territoriaalse arengu võimalusi tutvustasid prorektor Riho Illak ja arhitekt Martti Preem.**

*** Filosoofiateaduskonna dekaani kt prof Jaan Ross informeeris filosoofiateaduskonna õppetöö mahu, intensiivsuse ja tasumise andmetest.**

*** Prorektor Riho Illak tutvustas ülikoolile kuuluvate mitteeluruumide rendileandmise korda ülikoolivälistele isikutele ning ülikoolile kuuluvate mitteeluruumide ühekordse väljarentimise korda.** Mõlemad projektid võeti vastu.

*** Valitsus kinnitas ülikooli rahandusosakonna põhimääruse projekti.**

TÜ Nõukogus

29. märtsil

*** Nõukogu alaliste komisjonide tööst tegid ülevaated** nende esimehed või liikmed.

*** Füüsikaosakonna reorganiseerimise ettepaneku esitas füüsika-keemiateaduskonna dekaan prof Jüri Tamm.**

Nõukogu otsustas nimetada füüsika didaktika instituudi materjaliteaduse instituudiks, sulgeda füüsika-didaktika õppetooli ning avada korrastamata süsteemide füüsika õppetooli. Eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudi tahkisefüüsika õppetool otsustati viia materjaliteaduse instituuti. Materjaliteaduse instituudis otsustati luua koolifüüsika keskus.

*** Nõukogu kinnitas täienduskoolituskeskuse põhikirja.**

*** Kinnitati ka üliõpilasomavalitsuse põhikiri.**

*** Nõukogu otsustas valida 1996. aasta audoktorid maikuu nõukogus** (eelmisel aastal ei valitud). Kandidaadid tuleb esitada 3. maiks.

*** Nõukogu kinnitas Tartu Ülikooli Kääriku Spordibaasi ja Tartu Ülikooli Linna Spordibaaside põhikirjad.**

Lähemalt akadeemilistest komisjonidest ning üliõpilasomavalitsuse põhikirjast järgmises ajalehes.

Ülikool Narvas...

29. märtsil toimus Narvas esimene kohalik infomess «Orientiir'96», kus osales 37 õppeasutust ja firmat. Kohalike koolide kõrval olid messil mitmed Tallinna kõrgkoolid. Tartu Ülikooli vastu oli ülikooli rõõmuks suur huvi. Iseenesestmõistetavalt tunti huvi eelkõige venekeelsete erialade vastu. Seda arvestades on eriti hea meel, et tänavu avatakse kaks uut venekeelset eriala — semiootika ja loodusteaduste õpetaja. Kõige rohkem küsiti eriala vene keel võõrkeelena kohta. Et Narva ja Ida–Virumaa kooliõpilased kasvavad venekeelses keskkonnas, on selles piirkonnas vaja tutvustada sisseastumiseks eesti keele teste.

Kokkuvõtteks saab öelda, et ülikool ei ole enam Narvas võõras. Jääb loota, et mõne aasta pärast tuntakse huvi ka eestikeelse õppimise vastu.

***

Aitäh messil esinemise eest vene keele ja kirjanduse õppetooli lektorile pr. Tšadevale, osalemise eest Indrek Mustimetsale teabetalitusest ja Aive Zirgile ülikooli kantseleist.

Ülikooli ja Narva tihedam side on poolteist aastat pikk. Möödunud sügisel taotleti 9 lisakohta erialale eesti keel võõrkeelena. Esimene semester ei olnud Narvast pärit üliõpilastele kerge. Sel kevadel algab Narvas ülikooli loengusari. Narva aselinnapea pr. Moldoni sõnul vaevleb tänane Narva infopuuduses. Veel käesoleval kuul kohtub Narva Linnavalitsus oma üliõpilastega Tartu Ülikoolist, kuulamaks ära nende probleemid. Narva Linnavalitsus plaanib oma üliõpilastele stipendiumide maksmist.

KATRI RAIK

INNOVAATIKA INNOVAATIKA

Messi avasõnad ütles linna volikogu esimees Ants Veetõusme. Fotol paremalt esimene innovatsioonitalituse vanemreferent Leeni Uba, tema tagant vaatab innovatsioonitalituse peaspetsialist Sirje Kahu, järgmine on prorektor Toivo Maimets.

INNOVAATIKA seminarid on endiselt aktuaalsed.

Tööstusomandialastest rahvusvahelistest organisatsioonidest ja nende seosest Eestiga rääkis Riigi Patendiameti peadirektor Matti Päts (pildil), Patendiameti tööst I asetäitja Toomas Lumi.

Arvuka kuulajaskonna küsimustele oli vastamas Riigi Patendiameti delegatsioon. Tipptasemel patendiinfot CD–ROMidel jagas messil Eesti Patendiraamatukogu.

Müomeeter kogub populaarsust. Arved Vainu järjekindla teadus– ja arendustöö tulemusel seadme kasutusala ja nõudlus üha laienevad. Müomeetri uue, täiustatud variandi kohta esitas Tartu Ülikool oma esimese Eesti patenditaotluse.

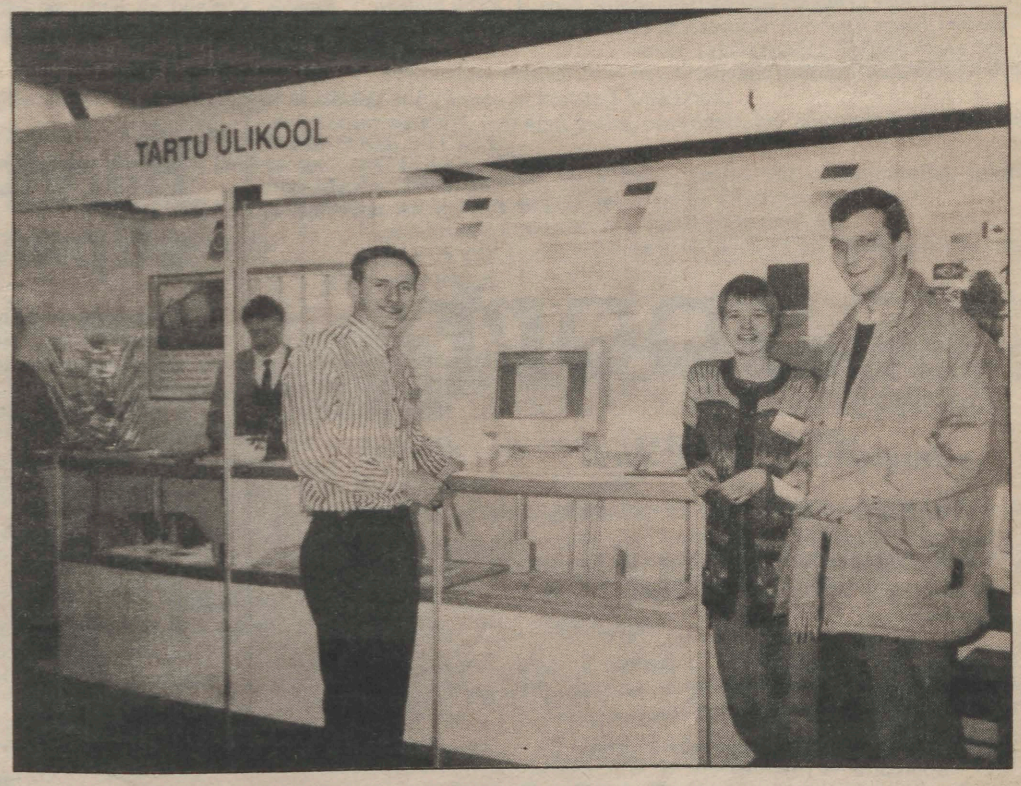

Tartu Ülikooli omanäolise ekspositsiooni kujundas Tiit Kaunissaare, uhked postrid valmistas arvutigraafika ja õppetehnika osakond Peeter Kuke juhtimisel.

✿ ✿ ✿ *Õnnitleme!* ✿ ✿ ✿
Aprillikuu juubilare

75

Ferenie–Benita Tigane (23. aprill 1921), keemiahoone riidehoidja

65

Sergei Amosov (2. aprill 1931), ehitusjaoskonna maaler

Kiira Pärt (8. aprill 1931), ehitusjaoskonna insener

Kaljo Valgma (29. aprill 1931), kardioloogia kliiniku erakorraline professor

60

Linda Johanson (24. aprill 1936), raamatukogu uksehoidja

Enn Lasn (7. aprill 1936), õppe– ja üliõpilasosakonna spetsialist

Peeter Rebase (15. aprill 1936), Nooruse 9 riidehoidja

55

Ludmilla Eeber (7. aprill 1941), raamatukogu vanemraamatukoguhoidja

Hiit Haviko (19. aprill 1941), traumatoloogia ja ortopeedia kliiniku korraline professor, kliiniku juhataja

Vaike Makovei (30. aprill 1941), raamatukogu koristaja

Ruth Mikelsaar (11. aprill 1941), üld– ja molekulaarpatoloogia instituudi vanemteadur

Olavi Orin (27. aprill 1941), ehitusjaoskonna elektrik

50

Taimi Hagu (1. aprill 1946), raamatukogu raamatukoguhoidja

Indrek Sepp (8. aprill 1946), raamatukogu vanemraamatukoguhoidja

Irina Zolotnikova (22. aprill 1946), raamatukogu koristaja

Ametiühing teatab

Kollektiivlepingu läbirääkimised katkesid, kuna TÜ valitsuse delegatsioon ei nõustunud TÜ Ametiühingu poolt esitatud 30%–lise palgatõusu nõudmisega alates 1. jaanuarist 1996. aastast.

4. aprilliks koostatakse lahkarvamuste protokoll ja TÜAÜ komitee pöördub vaidluse lahendamisel abi saamiseks Kõrgkoolide Ametiliitude Ühenduse «Universitas» poole.

TÜAÜ komitee

Kristlase elu on elu mõtte ja ülesande otsimine

Jaan Kiivit, EELK peapiiskop, Wastse Testamendi päevade patroon

WASTSE TESTAMENDI PÄEVAD

Palume kõiki huvilisi osa võtma 1686. aastal ilmunud Wastse (Uue) Testamendi lõunaeestikeelse tõlke ilmumise aastapäeva tähistamisest 26. aprillil Tartus ja 27. aprillil Kambjas.

26. aprillil kell 11 avab ülikooli ajaloomuuseumi rõdusaalis Wastse Testamendi päevad ja teaduskonverentsi peapiiskop Jaan Kiivit. Tehakse teatavaks ka teadustööde konkursi tulemused. Avaettekanne **«Wastse Testamendi ilmumisaja kiriklik-kultuuriline miljöö»** on Sulev Vahtrelt. Järgnevad ettekanded:

T. Paul — **Wastse Testamendi redigeerimise loost,**
J. Peebo — **Mis oli lõunaeesti kirjakeeles enne «Wastset Testamenti»?,**
E. Virgin (Rootsi) — **Virginiuste sugupuust,**
L. Aarma — **Liivimaa kindralsuperintendent Johann Fischer kui Liivimaa rahvaste keeles Piibliraamatu väljaandmise organisaator,**
E. Haamer — **Mõningatest vanasõnadest «Wastses Testamendis»,**
T. Karma (Läti) — **Liivi Uus Testament,**
A. Põldvee — **Raamatud Liivimaa talurahvakoolides XVII sajandi lõpul,**
E. Laul — **XIX saj. II poole ja XX sajandi alguse koolikatekismustest,**
E. Kasak, T. Tender — **Mõnda lõunaeestikeelsest vaimulikust kirjandusest,**
A. Loit (Rootsi) — **Pärisorjuse kaotamine Rootsi ajal ja rahvakoolide asutamine,**
I. Piir — **Ignatsi Jaak ja tema järeltulijad,**
K. Kaldmaa — **Villem Reimani piiblitõlkest.**

27. aprill algab kl. 11.30 kirikulauludega Kambja kirikus. Esinevad Kambja laulukoor (N. Ruuge ja M. Lehiste), J. Simmi nim. Meeskoor (P. Lokk) ja Kambja kooli tütarlasteansambel (M. Lehiste). Kell 12 algab **Wastse Testamendi päevade pidulik jumalateenistus.** Laulud ja liturgia on lõunaeestikeelsed.

Avatakse mälestusplaat «Wastne Testament 1686».

Pärast lõunat jätkuvad ettekanded ja sõnavõtud:

L. Raid — **EELK Kambja koguduse ajaloo allikatest Eesti Ajalooarhiivis,**
K. Alttoa — **Kambja kiriku ajaloost.**
A.-L. Kampus ja I. Tedrema tutvustavad **Kambja kiriku tänapäeva. Ülevaate aastapäevaüritustest** teeb korraldustoimkonna esimees M. Linnamägi. Antakse kätte mälestusmedalid, premeeritakse õpilaste konverentsist osavõtjaid.

Info: 27. aprillil sõidab eribuss kl 10.50 «Vanemuise» teatri alumisest parklast Tartust Kambjasse ja tagasi Kambjas kooli juurest kell 17.

Näitused Wastse Testamendi päevade ajal: *XVII sajandi lõpu ja XVIII sajandi alguse vaimulik kirjandus* — Eesti Kirjandusmuuseumis; 2. *XVII sajandi vaimulik kirjandus* — ülikooli raamatukogus ja Kambja koolimajas; 3. *Kõrgema Usuteadusliku Seminari eestikeelsete piiblite kogu*, 4. *Piibli ajalugu*, 5. *Kambja Ignatsi Jaagu Kool 309*. Konverentsi ettekanded ja uurimused avaldame kogumikus «WASTNE TESTAMENT 1686».

Korraldustoimkonna nimel:

IVAR TEDREMA,
Kambja vallavanem,
PEETER ROOSIMAA,
Tartu Ülikooli usuteaduskonna dotsent,
MADIS LINNAMÄGI,
B. G. Forseliuse Seltsi tegevesimees

sport

«Ununenud olümpiaalad»

Võistlused toimuvad TÜ kergejõustikuhallis 10. aprillil kell 18. Osaleda võivad kõik, kes peavad lugu olümpiaideedest.

Võistlused on võistkondlikud (teaduskonnad, osakonnad, kursused või ka muude ühtekuuluvuste alusel).

Alad:
* paigalt kolmikhüpe — (4N+4M)
* paigalt kõrgushüpe — (4N+4M)
* raskusheide — (N–16 kg — M–24 kg) — (4N+4M)
* 8 x 150 m teatejooks — (4N+4M)
* uudisala «kukepoks» — (4N+4M)
* köievedu — (4N+4M)

Registreerimine 10 minutit enne võistlusala algust. Paremaid ja tublimaid autasustatakse.

Üliõpilaste põrandapalliturniir

Möödunud nädalal oli Tartu Ülikooli spordihoones esimene ametlik põrandapalliturniir üliõpilastele, kus esines ka kadetikooli meeskond Helsingist.

TÜ esindus võitis Eesti Riigikaitse Akadeemia 10:6, Tallinna Tehnikaülikooli 9:4 ja Helsingi kadetid 7:6. Esikoht täiseduga. Soome meeskond võitis ERA 12:5 ja TTÜ 13:4 ning tuli teiseks. Kolmas koht kuulus ERAle võiduga 10:5 TTÜ üle. Turniiri edukaimaks mängijaks oli Juha Klemetti 11 väravaga, Vesa Vuorimaa (Helsingi) ja Toomas Siigur (TÜ) saavutasid 8 väravat.

Olgu mainitud, et TÜ meeskonda kuulub koguni 8 soomlast, kes õpivad kehakultuuri, arstiteadust, psühholoogiat, matemaatikat, bioloogiat ja sotsiaalteadusi. Turniiri juhtisid kohtunikud Jorma Ylonen ja Tero Sipilä Soomest. Põrandapalli harrastatakse TÜs ja ERAs teist, TTÜs esimest aastat. Pärast õnnestunud turniiri võib arvata, et järgmisel õppeaastal toimuvad sellel spordialal juba Eesti üliõpilaste esimesed meistrivõistlused.

Tööbörs

TÜÜ Tööbörs, Ülikooli 20–305. Tel 432 806, 465 400.

nõutav eriala	amet	asutus	asukoht	tööaeg	tööandja nõudmised
õigusteadus	nõunik	EV Kaitsejõud	Tallinn	8.30–17	võõrkeeled, arvutioskus
geograafia	referent	EV Kaitsejõud	Tallinn	8.30–17	arvutioskus, võõrkeeled
ajalugu või ajakirjandus	referent	EV Kaitsejõud	Tallinn	8.30–17	arvutioskus, võõrkeeled
majandus või loomakasvatus	tallijuhataja	AS Estelle	Pärnu	vaba	1997. a. lõpetaja, autojuhiload, hobustega tegelemise kogemus, meesterahvas
—	direktor	AS Tartu Linda	Tartu	8–16.30	meesterahvas, teotahteline
—	kindlustusagent	Salva Kindlustus	Tartu	vaba	energiline, suhtleja

Palume huvitatuil kindlasti ühendust võtta!

KAS ÜLIKOOLIL VÕIKS OLLA OMA MISS?

Esmaspäeval, 8. aprillil kell 16 oodatakse ülikooli missi kandidaate Ülikooli tänav 7 asuvasse Daamide Kooli. Esialgu vaid vestlusele. Kaasa pole midagi veel tarvis võtta, mingeid katseid ei tehta.

See ei ole ülikoolis esimene missivalimine. Ülikooli vilistlaste kojutuleku päevil 1994. aasta septembris varjutas missivalimise ja kogu ürituse Estonia katastroof. Miss valiti hiljem suurema tähelepanuta.

Sõbra Maja direktor Kulno Kungla ütles, et oli tol korral ise žüriis ning otsustas nüüd üritust korrata. «Miks ei võiks ülikoolil oma miss olla? Ülikoolis toimub palju tähelepanuväärseid sündmusi, milles misski võiks osaleda ja ülikooli esindada. Miks peaks missikroon kuhugi kappi seisma jääma?»

Eelmisel nädalal toimunud esimesest voorust oli veel vähe osavõtjaid, ilmselt vähese reklaami tõttu, kuigi seda võib leida värvilistelt plakatitelt ning on kuulda olnud ka Kuku ja Tartu raadios. 8. aprillil oodatakse veel julgeid üliõpilasneide. Korraldaja ütles, et karta ei maksa, mingeid erilisi riideid pole ka valimisteks tarvis muretseda. Ülikooli missi valimine ei pea kordama linna ja vabariigi stsenaariume, vaid võiks olla veidi vallatum, sest valimine toimub kevadpäevade ajal, aga paralleelselt ilu ja sarmiga ka arukust näitav. Miss peaks olema ülikooli vääriline. Kriteeriume veel paika pandud pole.

Julgeid neide peaks ülikooli mitme tuhande tütarlapse hulgas leiduma. Möödunud aasta Tartu missi valimisel osales viis tudengit, ülikooli miss on saanud esimese kaunitari tiitli. Eelmine Tartu miss Kadri Must õpib praegu ülikoolis. Kõige rohkem mäletatakse nähtavasti Ingrid Tõnistet (Nigola), kes on tulnud 1989. aastal Tartu missiks, ka Lõuna-Eesti missiks, sai Eesti esimeseks printsessiks ning 1991. aastal Ida-Euroopa tudengimissiks. Majandusteaduskonna tudengina tõi ta samal aastal Koreast kaasa maailmatudengi fotomissi tiitli.

Nii et, võimalusi kui palju... Ja ülikooli missi ootab reis Pariisi!

ENEL RAADI

Harald Luningi nimelise stipendiumi statuut

1. Stipendiumi mõiste.

* Harald Luningi nimeline stipendium on materiaalne toetus õppe– ja teadustöös edukatele Tartu Ülikooli arstiteaduskonna üliõpilastele.

2. Stipendiumi väljakuulutamise, taotlemise ja määramise kord.

* Taotluste esitamise tähtaeg on 30. aprill.

* Stipendium antakse välja iga aasta 1. juunil üheks õppeaastaks.

3. Taotlemise kord.

* Taotleda võivad kõik arstiteaduskonna üliõpilased.

* Igal üliõpilasel on võimalus taotleda stipendiumi ka korduvalt.

* Stipendiumi taotlemiseks on vaja esitada:

curriculum vitae koos põhjendusega stipendiumi taotlemiseks (mitte üle ühe lehekülje);

teaduskonna poolt kinnitatud hinneteleht ning keskmine hinne;

publikatsioonide loetelu.

4. Stipendiumi määramine.

* Stipendiumi määramiseks moodustatakse kohalik 6–liikmeline nõukogu, kes tähtajaks laekunud taotluste põhjal valib konsensuse alusel välja sobivad kandidaadid.

* Lõpliku stipendiaatide valiku teeb stipendiumi asutanud haldusnõukogu.

* Stipendiumi suurus ja hulk sõltub elatustasemest ning algkapitalilt laekunud kasumist.

Taotlused esitada arstiteaduskonna dekanaati aadressil: Veski tn 63 või prof T. Asserile (Närvikliinik, L. Puusepa 2, tel 448 502).

Info

Eetilisest vastutusest

Teisipäeval, 9. aprillil kell 18.15 esineb Tallinna Kalju koguduse pastor *mag theol* **Meego Remmel** ettekandega «Eetilisest vastutusest» ph aud 104.

Käsitletakse elustamist, eutanaasiat, surmanuhtlust, aborti, enesetappu ja teisi taolisi teemasid.

Korraldab Tartu Evangeelsete Üliõpilaste Ühendus

Teadustöö pakkumine

TÜ Füüsilise Antropoloogia Keskus pakub internatuuri läbiteinud meesarstile teadustöö tegemise võimalust (doktorantuur) alates 1996. aasta sügisest.

Teatada endast Lossi 36 Naistekliinikusse tel 432 668.

Prof Helje Kaarma

Antiikkultuuri lektooriumis

Antiikkultuuri lektooriumis Klassikalise Muinasteaduse Muuseumis on 9. aprillil kell 18.15 ettekanne Sergei Stadnikovilt — *Sinuhe jutustus.*

Hei, noormehed!

Ootame *rock'n'rolli* huvilisi noormehi osalema noorte rahvusvahelisele võimlemisfestivalile «Gymnocopia'96» Tallinnas 1.–5. juulini. Kava õppimine pühapäeviti Jakobi 5, suures saalis. Info võimlemise lektooriumis tel 465 377. Esimene treening 7. aprillil kl 14 Jakobi 5 suures saalis.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 657. Tiraaž 1000.

☎ 465 680

NR. 15 (1839)
REEDE,
12. APRILL 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

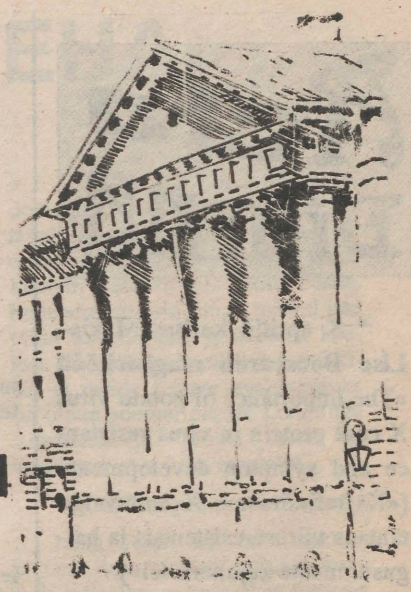

Aulaloengud
kevadel 1996

Esmaspäev, 22. aprill kl 14.15

prof Iring Fetscher «Demokratie und toleranz».

Prof I. Fetscher on saksa sotsiaal– ja poliitikateadlane, Frankfurdi ülikooli emeriitprofessor. Tema «Von Marx zur Sowjetideologie» on trükis avaldatud 22 korral. Loeng saksa keeles.

Kolmapäev, 8. mai kl 14.15

prof Boris Meissner «Entwicklung und aufbau der osteuropaforschung in Deutschland».

Prof B. Meissner on saksa Ida–Euroopa ajaloo ja õigusküsimuste asjatundja, Balti riikide vabaduse eest võitleja, Kölni Ülikooli emeriitprofessor. Prof Meissner on Tartu Ülikooli kasvandik, 1995. aasta sügisest Maarjamaa Risti kavaler. Loeng saksa keeles.

Teisipäev, 28. mai kl 12.15

Pär Stenbäck «Nordic cooperation today».

Pär Steinbäck on Põhjamaade Ministrite Nõukogu peasekretär, üks Põhjamaade ülikoolide koostöö propageerijaid. Loeng inglise keeles.

Infotehnoloogia seminar

18.–20. aprillini toimub ajaloomuuseumis rahvusvaheline seminar «INFOTEHNOLOOGIA RAKENDAMISEST KÕRGKOOLIDE JUHTIMISEL JA HALDUSTÖÖS» *(Management Information Systems and Administrative Computing)*, mille korraldavad Tartu Ülikool, EV Haridusministeerium ja Turu Ülikool koostöös OECD/IMHEga (IMHE — *Programme on International Management in Higher Education)*.

Kahepäevase seminari eesmärk on tutvustada kõigi Eesti kõrgkoolide juhtivtöötajatele erinevate riikide kõrgkoolide infostrateegiaid, infosüsteemide väljaarendamise ja rakendamise kogemusi.

Esimesel päeval esinevad ettekannetega vastava ala juhid ja koordinaatorid Soome, Rootsi, Norra ja Suurbritannia ülikoolidest, sealhulgas OECD konsultant Kari Hypponen, IMHE Kesk– ja Ida–Euroopa koordineerimisgrupi esimees Michael Shattock, Põhjamaade Ülikoolide Administraatorite Assotsiatsiooni aseesimees Lars Ekholm, EV haridusminister Jaak Aaviksoo ja TÜ rektor Peeter Tulviste. Teisel päeval toimub töö gruppides.

Seminar algab 18. aprillil kell 9.30, plenaaristungi algus on kell 10.15.

19. aprillil algab seminari töö kell 9.

Tartu Ülikooli poolne peakorraldaja, esimese prorektori abi Hasso Kukemelgi sõnul on oluline kõigis kõrgkoolides teadvustada infosüsteemide väljaarendamise ja kiire rakendamise vajalikkust. Tartu Ülikool on praegu kiire ümberkujunemise järgus. Ühtset infosüsteemi alles luuakse. Tööle on võetud infosüsteemide projekti juht, kes peab välja töötama ülikooli infostrateegia üldised põhimõtted ja kõik vajalikud süsteemisisesed turvalahendused.

Ökoloogia Instituudi üliõpilastööde konkurss

Jätkates traditsiooni kuulutab TA Ökoloogia Instituut välja Tartu Ülikooli üliõpilase parima lõputöö konkursi, mis on iseseisev uurimistöö ja mille temaatika ühtib Ökoloogia Instituudi peamiste uurimissuundadega.

1. Konkursis võivad osaleda lõputööd, mis käsitlevad järgmisi uurimisvaldkondi:

* keskkonnatingimuste, maastike ja ökosüsteemide arengu seaduspärasuste interdistsiplinaarne uurimine;

* biokeemilise aineringe uurimine järvedes ja soodes;

* taimede füsioloogilised ja biokeemilised vastureaktsioonid ning tolerantsus keskkonnatingimuste muutumisele;

* tehnogeenne mõju looduskeskkonnale, saasteainete leviku seaduspärasused.

2. Osaleda võivad kõik lõputööd, mis kaitsti 1995. aasta teisel poolel või kaitstakse 1996. aasta kevadel olenemata üliõpilase erialast.

3. Tööd võib konkursikomisjonile esitada lõputöö juhendaja või vastava õppetooli professor koos omapoolse kaaskirjaga hiljemalt 7. juuniks aadressil Lai 40, Botaanika ja Ökoloogia Instituut.

4. Konkursile esitatud tööd tagastatakse soovijale pärast tulemuste väljakuulutamist.

5. Ühekordse stipendiumi suuruseks on 2000 krooni ja see antakse kätte lõpuaktusel.

6. Töid hindab komisjon koosseisus:

J. M. Punning, professor, TA Ökoloogia Instituudi direktor;

E. Karofeld, TA Ökoloogia Instituudi teaduslik sekretär;

M. Zobel, professor, Tartu Ülikooli Botaanika ja Ökoloogia Instituut;

Ü. Mander, professor, Tartu Ülikooli Geograafia Instituudi juhataja.

EEL-INFO!!!

«Ülikooli kevadpäevad '96»

29. aprill—4. mai

Tudengiralli «Bambus'96» omavalmistatud liikuritel

1. mail kl 17 Postimaja kõrval

See on:

* hüppelaud mootoriteta maailma, kus suured kiirused ja kaunid autod, kuid puhas ja kaitstud keskkond;

* võimalus just sinu jaoks, osavnäpp, kel piisavalt insinööritaipu.

Selleks on vaja:

* omavalmistatud, väga ilusat, nelja– või enamarattalist, juhitavat mootorita, vaba veeremiskiirendusega liikurvahendit;

* kindlustada end turvaliste kaitsevahenditega;

* vedada end ja sõiduvahendit 1. mail kl 16 Postimaja kõrvale registreerimiseks ja ülevaatamiseks;

* omada piisavalt algkondiauru ja muud liikumapanevat, v.a. pentsiin ja motorieli.

GRAND PRIX pikima vabaveeremise sooritanud ekipaažile. Eriauhinnad konstruktoritele. **Lisainfo: andru@madli.ut.ee või TÜ klubi tel 473 838.**

Laulukonkurss «Tudengilaul'96»

2. mail kl 19 EPMÜ aulas

* otsi hea laul ja õpi see ära, kuid pea meeles, et oma laul on parim laul;

* saatepillid olgu ainult akustilised. **Registreerimine 30. aprillil kl 12–18 Tähe tn 4 ruum 057. Eelinfo tel 425 358.**

Tudengite aastalaat

4. mail kl 13 Raekoja platsil

* kogu kokku kõik mõeldav ja mõeldamatu, pruugitud ja pruukimatu, uus ja vana, omatehtud ja varastatud, mis kõlbab müüa.

Teatejooks kostümeeritud võistkondadele

4. mail kl 14 Raekoja platsil

* klopsi oma võistkond kokku 6st näost ja vali teatepulgaks oma võistkonda kõige iseloomustavam asi, olend või muu säärane. Registreerimine tund enne algust kohapeal. **Eelinfo TÜ klubi tel 473 838.**

Kummipaadiralli Emajõel

4. mail kl 16 «Atlantise» esisel

* kõikide kummist ujuvvahendite ülevaatus ja võistkondade registreerimine pool tundi enne algust kohapeal. Päästevest kaasa! Ilma starti ei lubata!

Tudengite kalapüügivõistlus «Atlant '96»

4. mail kl 10 Emajõe ääres «Atlantise» esisel

* hangi õng, varu sööta ja tule!

* kalaparvede kokkuajamise eest «kannavad hoolt» korraldajad.

Kohtumiseni kevadpäevadel!

TÜ klubi ja ülikooli kultuuriklubi

Tänu

Rektor õnnitles 60. sünnipäeva puhul õppe– ja üliõpilasosakonna õppeinfosüsteemi spetsialisti **ENN LASNI** ja puhta matemaatika instituudi vanemlaboranti **REET SAMELIT** ning avaldas neile tänu pikaajalise ja kohusetundliku töö eest ülikoolis.

Neljakümneaastase eeskujuliku ja kohusetundliku töö eest ülikoolis avaldas rektor tänu arvutuskeskuse komandandile **RICHARD LULLALE.**

Acta Diurna

* 8. aprillil **kaitses Marie–Lise Bouscaren magistritööd** «The importance of potato virus X coat protein in virus resistance and sympton development» («Kartuliviiruse X–kattevalgu tähtsus viiruseresistentsis ja haigustunnuste kujunemisel»).

* 10.–13. aprillini viibib **Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor eesotsas dirigent Vaike Uibopuuga Kopenhaagenis Põhjamaade üliõpilaskooride festivalil.**

* 10. aprillil toimus **teabetund.**

* 10. aprillil pidas **aulaloengu** «Surmanuhtlus: kriminaalpoliitiline ja õigusfilosoofiline aspekt» prof Jaan Sootak.

* 12. ja 13. aprillil toimub Tallinnas Sakala keskuses **III rahvusliku kasvatuse kongress «XXI sajandi rahvuslik Eesti. Eestlane oma riigis ja Euroopas».** Kongressil esinevad Tartust rektor prof Peeter Tulviste, prof Marju Lauristin, prof Atko Viru ja Riigikohtu esimees Rait Maruste.

* 12. aprillil algab «Vanemuise» kontserdisaalis **rahvusvaheline stomatoloogide konverents.**

* 12.–17. aprillini viibib **prorektor prof Toivo Maimets IMHE *management'i* seminaril Austrias.**

* 13. aprillil korraldab arstiteaduskond koos Rootsi Karolinska Instituudiga TÜ nõukogu saalis rahvusvahelise **seminari «KIRT — workshop on medical sience in Estonia».**

* 15.–17. aprillini toimub **Läti Kunstide Akadeemia kunstiteaduste doktori Boris Avrameesi loengukursus muusika kulturoloogiast.**

* 16. aprillil kl 16.15 tutvustavad **professorid Eero Loone, Rein Vihalemm ning dotsent Valdar Parve uut eestikeelset algupärast filosoofiaraamatut «Mõistlike valikute õigustamise filosoofilised eeldused».**

* 17. aprillil kl 16.15 toimub Lossi 3 ruumis 217 **Õpetatud Eesti Seltsi koosolek.** Kavas Inna Põltsami loeng «Söömine ja joomine hiliskeskaegses Tallinnas ajalooprobleemina».

* 18.–20. aprillini toimub ajaloomuuseumis **rahvusvaheline infotehnoloogia seminar.**

* 18. aprillil kl 16 on ph aud 139 **slaavi filoloogia õppetooli laiendatud koosolek** (üliõpilasajakirja «Slavia» presentatsioon jm.)

* 19.–20. aprillini on XVII Eesti keemiapäevad.

TÜ Nõukogus

29. MÄRTSIL

Lisaks eelmises lehes avaldatule täna lähemalt nõukogu alalistest komisjonidest.

NÕUKOGU ALALISED KOMISJONID

Vastavalt ülikooli põhikirjale moodustati 29. septembril 1995 neli alalist komisjoni: akadeemiline, õppe-, eelarve- ning teadus- ja arenduskomisjon. Komisjonid valmistavad ette nõukogus arutatavaid küsimusi. Igas komisjonis on 7 liiget ja esimees, kellel pole hääleõigust. Peale akadeemilise komisjoni on igas komisjonis ka üks üliõpilane.

Akadeemilist komisjoni juhib rektor. Kuna rektor viibis komandeeringus, tegi komisjoni tegevusest ülevaate selle liige prof **Ülo Matjus.** Komisjoni kuuluvad veel professorid Kalle Kasemaa, Volli Kalm, Ene Ergma, Igor Cernov, Inge-Maret Orgo ja Vello Salupere. Akadeemilise komisjoni ülesanneteks on arutada õppejõudude ja teadustöötajatele esitatavaid akadeemilisi ametinõudeid, lõpetajatele esitatavaid kraadinõudeid, korralisteks professoriteks kandideerimist, akadeemiliste aunimetuste andmist ja nende saamiseks esitamist ning akadeemilist eetikat, tavasid ja teisi akadeemilise sisuga küsimusi.

Ülo Matjus ütles, et komisjon on pidanud kuus istungit ning arutanud 16 küsimust, põhiküsimuseks on olnud kaadriküsimused, eriti professorite valimine. Komisjon on nõukogule edasi saatnud 5 korralise professori kandidatuuri, kellest nõukogu on valinud 3, valitavaid kohti oli 4. On arutatud ka emeriitprofessorite nimetamist.

Seoses korraliste professorite valimisega on nii komisjonis kui ka nõukogus üles kerkinud korraliste professorite kandidaatidele esitatavate nõuete tõlgendamine. Nõukogu kohustas seepärast 15. detsembril komisjoni välja töötama miinimumnõuded vastavalt Eesti Teadusnõukogu teadusalade klassifikatsioonile, mis ongi Ülo Matjuse sõnul kujunenud komisjoni keskseks küsimuseks. Komisjon esitab peatselt vastava projekti. Tuleb leida vastus küsimusele, kas esitada sotsioloogia, ajaloo, psühholoogia ja teistele professorikandidaatidele samad nõuded, mis esitatakse näiteks füüsikaprofessoritele kogu maailmas, või need, mis esitatakse mainitud alade professoritele maailma kõigis ülikoolides.

Eelarvekomisjoni arutada on ülikooli koondeelarve ja eelarve täitmise aruanne, samuti ülikooli finantsmajanduslik olukord. Komisjoni juhib prorektor prof **Toivo Maimets.** Liikmed on Riho Illak, Ahti Kuris, Ants Peetsalu, Mati Kilp, Janno Reiljan, Tiit Rosenberg ja Jüri Tamm.

Komisjoni esimees ütles, et novembrist saadik ongi tegeldud üksnes eelmise ja käesoleva aasta eelarvega. Viimasel koosolekul arutati ka seda, kuidas peaks eelarvekomisjon töötama, kui pole vaja parajasti nn. tuld kustutada vaja, st kiireid küsimusi lahendada. Komisjon tahab need tööpõhimõtted veel sel kevadel paika panna.

Teadus- ja arenduskomisjoni juhib samuti Toivo Maimets. Liikmed on Marju Lauristin, Tarmo Sild, Toivo Leiger, Peeter Olesk, Kalle Merusk, Lembit Allikmets ja Atko Viru. Selle komisjoni eesmärgiks on ülikooli teadustegevuse üldküsimuste ja institutsionaalse arengu probleemide ettevalmistamine nõukogule. Siia kuulub veel palju küsimusi, nagu ülikooli arengukava, struktuurimuudatused, välissidemed jne. Komisjon on jõudnud tegelda põhiliselt kahe küsimusega. Üks neist oli koostöö ülikooli põhikirja komisjoniga (teiste struktuuriüksuste põhimääruste vastavusse viimine ülikooli põhikirja ja teiste seadustega). Kõikide teaduskondade põhimäärused on nüüd olemas, samuti mitmete teiste struktuuriüksuste omad. Töö jätkub.

Teiseks tööks on olnud ülikooli arengukava, mis tuleb igal aastal uuesti läbi vaadata. Pärast teaduskondade arengukavade läbitöötamist tuleb see täpsustamisele.

Õppekomisjoni esimees on prorektor prof **Teet Seene.** Komisjoni liikmed on Jaan Mikk, Jaak Maaroos, Vahur Ööpik, Jüri Sepp, Allan Sikk, Jüri Allik ja Raul Narits. Ekspertidena on kaasatud prof Ene Ergma ja dots Tiit Roosmaa. Prof Teet Seene lausus ülevaadet tehes, et tegelikult on taoline komisjon mitteametlikuna tegutsenud juba paar aastat, ametlikult alles sügisest. Põhiliseks tööks on olnud õppereeglistiku väljatöötamine. Kõige mahukam töö on olnud õppekavade läbivaatamine, mis on lõpule jõudmas. On välja töötatud auditoorse töö normkoormuse arvestamise alused, praegu tegeldakse mitteauditoorse normtööga. Valminud on aineregistri statuut.

Teabetunnis

10. aprillil

Teabetunni juhatas sisse hotell «Taru» direktor Verni Loodmaa, kes rääkis hotell «Taru» pakutavatest soodustustest ülikoolile ja tema külalistele. Tartu Ülikool on juba aastaid olnud hotelli suur klient. Rääkides hotelli käekäigust, ütles Verni Loodmaa, et hotelli täituvus on hea ning et «Taru» maine nii linnas kui vabariigis on kõrge. Soodustusi ülikoolile on nii majutuse kui restorani poole pealt. Majutusel kehtivad soodustused siis, kui tehakse broneering viitega lepingu numbrile 0001. Seejuures pole oluline, kas broneerija on ülikooli inimene või tema külaline.

TÜ ametiühinguorganisatsiooni ja ülikooli juhtkonna vahelistest läbirääkimistest tegi kokkuvõtte prof Kalev Pärna, kuna AÜ komitee esimees Aleksander Jakobson viibis parasjagu Tallinnas «Universitase» nõupidamisel. Tänaseks on ametiühingu ja ülikooli juhtkonna vahel läbirääkimised katkenud, kuna põhiprobleemi — palkade juures on lahkarvamused püsima jäänud. Samas nentis Kalev Pärna, et läbirääkimised on olnud konstruktiivsed ning et enamikus punktides on jõutud kokkuleppele.

Ülikooli juhtkonna poolse kommentaari lisas personaliosakonna juhataja Leelo Muru, kes ütles, et ülikool tahab tõsta palgas eeskätt lisatasude osakaalu, kuid ametiühing pooldab põhipalga tõusu 30% ulatuses alates 1. jaanuarist.

Loodetavasti jätkuvad läbirääkimised hiljem, kuid arvatavasti lepitajate osalusel.

Kokkuvõtte IV haridus– ja teadusmessist Innovaatika 96 tegi innovatsioonitalituse vanemreferent Leeni Uba. Ta tänas kõiki, kes oma nõu ja jõuga aitasid kaasa messi edukale läbiviimisele. Esimest korda oli osalejate seas ka väliskülalisi (Soomest ja Lätist). Ülikooli väljapanek oli mahutatud 80le ruutmeetrile, kuhu mahtusid eraldi boksidesse nii teaduskonnad kui muud üksused. Suur külastajate ja ajakirjanduse huviobjekt oli müomeeter. Ülikooli väljapaistva boksi kujundas Tiit Kaunissaare.

Lähemalt räägime messist ja messi tulemustest mõnes järgnevas lehes.

Tartu Ülikooli sümboolika uuest statuudist ja kasutamiseeskirjast rääkis innovatsioonitalituse juhataja Sirje Kahu. Uue sümboolika on kujundanud Arno Mäger ja Tiit Kaunissaare. Ülikooli tunnusgraafikat hakatakse kasutama sümboolikakomisjoni esimehe, I prorektori kaudu. Taotlused sümboolika kautamiseks tulebki esitada prof Toivo Maimetsale. Ülikooli info– ja reklaamilehed peaksid olema ülikooli sümboolikaga varustatud kasvõi juba selleks, et teised haridusega tegelevad firmad ei saaks seda oma huvides ära kasutada. Küsimuste tekkimisel palutakse pöörduda innovatsioonitalituse poole.

Ennast tutvustas välisüliõpilastalituse uus töötaja Kai Treier, kes on olnud ka ise välisüliõpilase staatuses Rootsis, ning on magister. Välisüliõpilastalituse spetsialist Kai Treierit võib leida ruumist 304.

Teabetunni lõpus informeeris Urmas Aunin, et laost saadavate kaupade nõudelehtedele pole enam vaja varustusteenistuse allkirja. Seega pole enam vaja käia Jakobi 4 III korrusel varustuse allkirja järel.

Veel lisas ta, et on valminud voldikud «Üliõpilaste majutus 1996» ning need on saadaval teabetalituses ja üliõpilaskülas.

RENO HEKKONENS

Euroopa-teemalised projektid

Academia Europea de Yuste pakub Euroopa riikide kodanikele võimaluse kandideerida

Jaques Delors'i Research Grant'ile.

Projektide teemad peavad olema seotud Euroopa integratsiooni, põhiväärtuste ja alustega, millele Euroopa Liit tugineb.

Taotlusi oodatakse eelkõige õigusteadlastelt, majandusteadlastelt, ajaloolastelt, poliitika ja kultuuriga seotud aladelt.

Taotlemiseks on vaja saata aadressil:

ACADEMIA EUROPEA DE YUSTE
Consejeria de Culura y Patrimonio
Calle Almendralejo. 14. Merida. Badajoz
Spain

* täidetud aplikatsiooni vorm;

* ca 10–leheküljeline projekti kirjeldus, mis peab olema kirjutatud ühes ametlikus Euroopa Liidu keeles (kui keel ei ole inglise ega prantsuse keel, on tarvilik lisada inglis– või prantsuskeelne tõlge);

* taotleja CV, mis sisaldaks ka publikatsioonide loendi.

Taotluste esitamise tähtaeg on 31. mai. Granti kestus võib olla kuni kaks aastat. Taotluste hulgast valitakse välja seitse granti, maksimaalse summaga 5 miljonit peseetat (ca 475 000 EEK).

Lisainformatsiooni ja taotluse blankette saab teadus– ja arendusosakonnast, peahoone ruum 304 (tel 465 616) Andrus Tasa.

Stipendium

Õppima Islandi Ülikooli

Islandi Kultuuri– ja Haridusministeerium pakub 1996/97. õppeaastaks stipendiumi (416 000 Islandi krooni) ühele Eesti tudengile islandi keele, kirjanduse ja ajaloo õpinguteks Islandi Ülikoolis Reykjavikis.

Stipendiumi taotlejate õppeprogrammi peavad kuuluma Islandi kultuuri uurimused.

Kandideerijail palume esitda **19. aprilliks** välisüliõpilastalitusse järgmised dokumendid:

* isiklik avaldus, milles on toodud isikuandmed (CV) ja põhjendus, miks soovitakse õppida Islandi Ülikoolis;

* akadeemiline õiend või väljavõte õpinguraamatust;

* soovituskiri eriala õppejõult.

Välisüliõpilastalitus ph 304, tel 465 151

«KÕIKI UUSI ASJU ON HUVITAV TEHA»

INTERVJUU PROFESSOR KALLE KASEMAAGA

Dekaanid tulevad ja lähevad. Kes valitseb lühemat, kes pikemat aega. Enne reforme oli teaduskondade struktuur aastakümneid võrdlemisi stabiilne, dekaanidki püsisid kauem ametis. Kerge polnud see amet tollal ega ole nüüdki, eriti veel uut teaduskonda alustades.

Usuteaduskond taasasutati 1991. aastal, dekaan oli algusest peale professor KALLE KASEMAA, kes tänaseks on ameti maha pannud.

*** Nüüd on teaduskonna taasloomise ja dekaaniks olekugi vahel juba teatud distants. Millise pilguga algusesse tagasi vaatate?**

Selle aja jooksul on väga palju tööd tehtud. Eriti tahaksin esile tõsta seda, et see on toimunud väga heas seltskonnas. Kolleegidelt on palju abi ja toetust olnud, kasvanud on kolleegide hulk. Alustamine oli mingil määral riski peale väljaminek, sest ei olnud ette näha, millal suudame mõned ained oma jõududega katta.

***Kes tegi ettepaneku?**

Dekaaniameti ettepanek tuli tollaselt rektorilt prof Jüri Kärnerilt, ettevalmistustöödega tegeles komisjon prof Sulev Vahtre juhtimisel. Dekaani kohta vastu võttes mõtlesin esiteks, et see oleks mulle endale kindlasti huvitav. Teiselt poolt leidsin, et seda momenti tuleb ära kasutada, sest tollal oli see võimalik. Läti Ülikoolis avati teoloogiateaduskond aasta varem. Pärast selgus, et kui meie taasavamine oleks toimunud aasta või kaks hiljem, oleks see majanduslikult raskem olnud. Kuigi see oli riski peale väljaminek, on siiski kõiki uusi asju huvitav teha. Mulle on alati omane olnud, et ma ei ole väga palju ette kalkuleerinud. Kõik kujunes väga soodsalt — juhtkond toetas, kolleege tuli juurde. Teaduskond äratas suurt tähelepanu ka teistes maades, just neis, mis on ajalooliselt Eestiga seotud, ja nemad abistasid meid palju.

*** Kes meie vastu huvi tundsid?**

Erilist tähelepanu äratasime Saksamaal. Alles äsja tõin Tallinnast siia meie järjekordse külalise, kes on jõudnud pensioniikka ja saab seetõttu siin semestri lõpuni töötada. Kolleegid kadestavat teda, et ta saab võimaluse töötada paar kuud Tartu Ülikooli usuteaduskonnas. Esile tahaksin tõsta dr dr Egon Brinkschmidti, kes töötab meil 1992. aasta sügisest. Ta andis ka Saksamaal oma võimaluste piires meie teaduskonna uuesti tegutsema hakkamisest teada. Hakkasime külaliste suhtes uskumatult häid pakkumisi saama ja see on jätkunud tänase päevani. Külalisõppejõude on olnud ka Soomest, Rootsist, Iisraelist, isegi Hollandist. Teaduskonna spetsiifika tõttu on vähe kokkupuutumist olnud Ameerikaga, Kanadaga isiklike kontaktide pinnal küll.

*** Kas Te administratiivtööga olite varem kokku puutunud?**

Ei olnud. Esimese aasta töötasin dekaanina käskkirja alusel. Enne valimist ma isegi kõhklesin, aga asi pakkus mulle veel huvi ja tahtsin proovida. Aja jooksul suurenev töö maht ei olnud siis veel nähtav. Hiina klassik Ši Nai An on öelnud, et kui inimene pole veel 30 aastani abiellunud, siis ärgu abiellugu; kui 40 aastani pole veel reisinud, siis ärgu mingu reisima; ja kui 50. eluaastani pole veel olnud juhtival ametikohal, siis ärgu tehku seda. Ma olin siis just 50 lähedal, aga võtsin koha prooviks vastu.

Mingil määral võin seda võrrelda Tallinnas Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Konsistooriumi Usuteaduse Instituudi dekaani kohaga, kus ma samuti töötasin. Töömahtu ei saa siiski absoluutselt võrrelda. Siin töömaht aina kasvas, ka ülikooli asutustest tulev paberite hulk suurenes.

*** Dekaanina kuulusite ülikooli valitsusse ja nõukogusse. Seega osalesite kogu ülikooli arenguprotsessis, nägite seda oma silmaga. Kuidas Te arengut hindate?**

Selle koha pealt tahaksin küll väga tagasihoidlik olla, sest rektor Jüri Kärneriga oli kokkulepe, et kuna ma ei ela Tartus, siis ei ole ma linnas iga päev ning mind asendas sageli prodekaan. Selle tõttu jäi terve hulk koosolekuid minust eemale ja minu pilk asjadele ei ole nii täielik, kui võiks olla.

Ülikooli arengu kohta võin aga öelda, et on nii head kui ka halba. Edasiminek on olnud, aga kas alati sirgjooneline, seda ma ei tea.

*** Kuidas Te dekaaniaega iseenda jaoks hindate?**

Olin dekaan neli ja pool aastat. Kui inimese eluiga on näiteks 60 aastat, siis viis aastat oleks sellest üks kaheteistkümnendik, mis on siiski eluajast kohutav hulk. Nii palju aega ongi minu elust administratiivtöö peale läinud! Teiselt poolt on see jällegi põnev olnud ja ma pole kahetsenud ühtegi asja, mida olen teinud. Õppisin palju juurde ja oli väga palju meeldivaid kohtumisi.

Aga kui palju jäi samal ajal tegemata! Keegi on kusagil öelnud, et kolmeks aastaks valitava ameti aja esimesel aastal sa enam ei kirjuta, teisel ei loe ja kolmandal aastal ei mõtle. Mina märkasin paaril viimasel aastal, et ma ei loe enam raamatuid, vaid pabereid. Nii et esiteks jäi lugemata suur hulk vajalikke raamatuid ja teiseks kindlasti ka midagi kirjutamata. Aga ma pole kunagi pikaajalisi plaane teinud.

*** Tõlkimisega olete selle aja jooksul ometi tegelda jõudnud!**

See on olnud mingis mõttes enesemaandamise viis, kaitsereaktsioon. Mõni inimene purjutab pingete maandamiseks, mina olen võimalust mööda siiski tõlkinud. See on olnud seotud ka õppetööks vajaliku materjaliga.

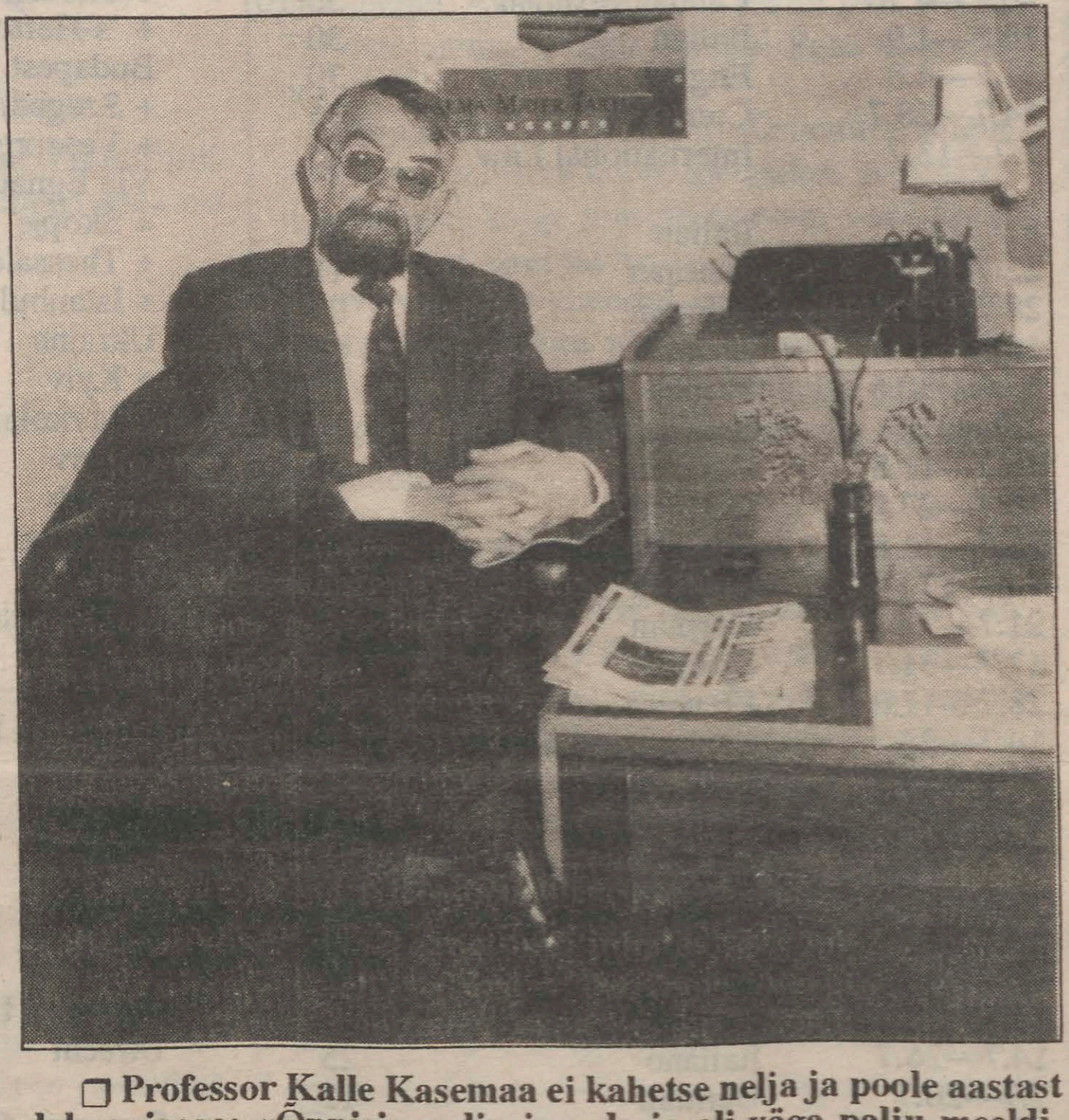

❒ **Professor Kalle Kasemaa ei kahetse nelja ja poole aastast dekaaniaega: «Õppisin palju juurde ja oli väga palju meeldivaid kohtumisi.»**

VARJE SOOTAKI foto

Praegu on vaba semester, mille läksin küll vastu suuremate lootustega. Tegelikkus näitab, et päris vaba ei ole inimene kunagi. Vahel tahan ju ise ka külalislektorite loenguid kuulata.

*** Millisena näete teaduskonna tulevikku?**

Mida on vaja? Näiteks kui olime juba neli aastat eksisteerinud, siis eraldas üks Saksa ettevõte, kontsern, kellel on raha Ida-Euroopa teaduse ja hariduse edendamiseks, meile nelja aasta peale teatud summa teaduskonna edasiarendamiseks. Selle rahaga saame koolitada oma lõpetajaid välismaal, saata õppejõude Saksamaa ülikoolide juurde ennast täiendama, osta perioodikat, anda välja eestikeelset kirjandust, osa võtta konverentsidest jne. Väga oluline on see, et Saksamaalt tulevad lektorid finantseeritakse Saksamaa poolt. Kuna me saame magistrante saata nende rahadega välismaale õppima, siis jõuame ehk viie aasta jooksul nii kaugele, et me saame täita kohad oma eesti rahvusest teoloogidega. Üks eelmisel kevadel lõpetanu on aastase programmiga Šveitsis, üks Ameerikas, üks läheb veel Saksamaale. Selle aasta lõpetajatest saame ilmselt samuti paar inimest Saksamaale saata.

*** Te olete vist usuteaduskonda astunutega väga rahul?**

On igasuguseid sissesaanuid. Kellega ei saa rahul olla, langeb välja, nagu see igal pool on. Sisseastumiskriteeriumid ei ole ju absoluutsed, juhuslikke inimesi satub igale poole. Kes on juba kolmandal kursusel, lõpetab üsna kindlasti.

*** Mida Te ütlete sellele noorele, kes hakkab tänavu usuteaduskonda astuma?**

Ühe eksami korraldamine on meie enda teha ja sel puhul oleme küsitlenud ka motivatsiooni. Motivatsioon pole aastate jooksul muutunud. Oleme alati toonitanud, et meil ei ole kerge, sest meie teaduskonna õppetöö on mitmel põhjusel väga pingeline. Näiteks on palju külalislektorite võõrkeelseid loenguid. Aga teoloogia õppimine on alati olnud väga huvitav.

*** Teid valiti hiljuti Haifa Ülikooli audoktoriks. Kuidas see toimus?**

Mõni sõna ehk enne Haifa ülikoolist üldse. See on Iisraelis vanuselt kolmas. Kõik ülikoolid on noored, kõige suurem ja vanem, Jeruusalemma ülikool, asutati samuti alles 1925. aastal. Kuni I Maailmasõjani oli see maa ju Türgi koosseisus.

Igal aastal valitakse Haifa Ülikoolis 6 akadeemilist ja 2 mitteakadeemilist (meie mõistes auliiget) audoktorit. Haifa Ülikooli audoktoriks on valitud muide ka USA president Jimmy Carter. Akadeemiliste audoktoktorite kandidaatideks oli esitatud 18 isikut ja valiti 6. Mind oli esitanud filosoofiateaduskond juudi kultuuri tutvustamise eest Eestis. Selle aluseks olid suurel määral just minu tõlked jidiši ja heebrea keelest. Tahaksin siinkohal ära märkida, et nende tõlgete avaldamiseks on olnud soodne pinnas Loomingu Raamatukogul. Mõnel aastal on avaldatud isegi kaks raamatut.

*** Millal on promoveerimine?**

Juuni algul, 20. mail hakkan sõitma. Saan vaadata maad ja kohtuda kirjanikega, keda olen tõlkinud ja kellega olen kirjavahetuses olnud.

*** Kas varem olete Iisraelis käinud?**

Jaa, 1992. aastal olin ühe konverentsi raames kuu aega ja siis jõudsin ka maaga tutvuda.

*** Mitut keelt Te oskate?**

Oleneb sellest, mil määral osata. Eesti keelt ma ka ei oska, kui vaadata tekstide toimetamist, raskusi on kokku- ja lahkukirjutamisega, suure ja väikese algustähe ja muuga. Keelte suhtes on olemas selline rusikareegel, et baassõnavara, millega saab kõik asjad ära ajada, õpib selgeks paari kuuga; keele morfoloogilise struktuuri omandab isegi aastaga, aga süntaks võib võtta mitu aastat. Et aga stiili vabalt vallata, võib õppida kakskümmend aastat, kuigi kõik võib grammatiliselt sealjuures õige ja korrektne olla.

Minul on kõige rohkem tegemist saksa keelega, usun, et saan hakkama grammatiliste vigadeta, aga stiilitunnet mul siiski ei ole. Loen enam-vähem ilma sõnaraamatuta ja mõningal määral räägin ka vene, prantsuse, rootsi keelt.

Tahaksin hea meelega ka oma õpilasi ära mainida. Praegu töötavad meie teaduskonnas Vana Testamendi alal Andres Gross ja ladina keele õppejõud Marju Lepajõe. Heebrea keelt õppisid nad minu juures. Nendelt on ilmunud Loomingu Raamatukogus ka tõlkeväljaanne.

Praegu võib-olla ei teatagi, et 30ndate aastate algul asutati filosoofiateaduskonnas judaistika õppetool, mida täitis professor Lazar Gulkovitš. Tema tuli siia Hitleri võimuletuleku ajal Königsbergist. Tartu Ülikool võttis ta vastu ja ta töötas siin väga edukalt. Praegu on judaistika õppetoole ka Soome, Rootsi, Taani ülikoolides. Kui meie teaduskond kasvab, siis tegeleksime peale kristliku Vana Testamendi hea meelega ka judaistikaga. Mingil määral oleme sellega praegugi tegelnud.

Loomingulisi kordaminekuid ja sisukaid reisimuljeid!

Küsis VARJE SOOTAK

Ametiühing pöördus lahkarvamuste lahendamiseks «Universitase» poole

29. märtsil katkesid ülikooli ja ametiühingu volitatud esindajate vahelised läbirääkimised 1996. aasta kollektiivlepingu sõlmimiseks, kuna osapooled ei nõustunud teise poole esitatud palgaastmestiku ja selle kehtestamise tähtajaga.

Ametiühing nõuab 1995. aastal kehtinud palgamäärade tõstmist 30% võrra tagasiulatuvalt alates käesoleva aasta 1. jaanuarist.

Ülikooli administratsioon kehtestas alates 1. aprillist uue palgaeeskirja, mille kohaselt astmepalgad tõusid 15–16% võrra.

Ametiühing pöördus tekkinud lahkheli lahendamiseks Eesti Kõrgkoolide Ametiliitude Ühenduse «Universitas» poole.

ALEKSANDER JAKOBSON

Tööbörs

nõutav eriala	amet	asutus	asukoht	tööaeg	tööandja nõudmised
õigusteadus	nõunik	EV Kaitsejõud	Tallinn	8.30–17	võõrkeeled, arvutioskus
geograafia	referent	EV Kaitsejõud	Tallinn	8.30–17	arvutioskus, võõrkeeled
ajalugu või ajakirjandus	referent	EV Kaitsejõud	Tallinn	8.30–17	arvutioskus, võõrkeeled
majandus või loomakasvatus	juhataja	AS Estelle	Pärnu	vaba	1997. a. lõpetaja, autojuhiload, hobustega tegelemise kogemus, meesterahvas
raamatupidamine	audiitor	AS Ks Kontor	Tartu	9–18	vene keel, arvutioskus, töökogemus raamatupidajana
keemia võ majandus	büroo müügiesindaja	Addinol	Tallinn	8–17	arvutioskus, keeled, autojuhiload

Palume huvitatuil kindlasti ühendust võtta!

Täpsemat infot on võimalik saada Üliõpilaskonna tööbörsilt, mis asub aadressil Ülikooli 20–305, tööbörsi telefon on 432 806. Samas on võimalik registreeruda meie andmebaasi.

Kui mõni neist pakkumistest Teid huvitab, võtke kindlasti ühendust!

Heiki Müür

(11. august 1932— 8. aprill 1996)

Kauaaegne kolleeg Heiki Müür on asunud igaviku teele. Me ei saa enam rääkida sellest, mida ta kavatseb või teeb, saame rääkida ainult sellest, mida ta tegi. Meie ainsaks lohutuseks ongi see, et tehtud on palju. Suurema osa töödest sooritas Heiki Müür just ülikooli majandusteaduskonnas.

Põhihariduse omandas Heiki Müür Tallinnas. Seal lõpetas ta 1954. aastal ka TPI majandusteaduskonna. Konkurentsi korras astus ta Plehhanovi–nim. Moskva Rahvamajanduse Instituudi aspirantuuri ja kaitses 1960. aastal majanduskandidaadi kraadi. Juba aspirantuuri ajal alustas ta tööd Tartus vanemõpetajana. 1965. aastal anti talle dotsendikutse. Majandusteaduskonnas töötas Heiki Müür kateedrijuhatajana, prodekaani ja dekaanina (1974–1977).

Tähtis ajavahemik oli tema töös 1971–1981, mil ta lõi ja juhtis majandusküberneetika ja statistika kateedrit. Tühjalt kohalt alustades kujundas ta välja elujõulise ning töötahtelise õppe– ja teaduskollektiivi. Sajad meie vabariigi majandusküberneetikud, kellest paljud töötavad meie kõrgkoolide majandusteaduskondade ja rahvamajanduse juhtivatel kohtadel, peavad lahkunut oma õpetajaks.

1976. aastal kaitses Heiki Müür oma doktoritööd ja 1978. aastal anti talle professorikutse. 1981. aastal siirdus H. Müür Tallinna, kus asus juhtima omaaegset riiklikku Plaanikomitee Teadusliku Uurimise Instituuti. Seal polnud ta aga kaua ja 1986. aastal tuli ta ülikooli majandusteaduskonda tagasi, kus viimastel aastatel juhtis õppetooli ja instituuti.

Temast jääb maha kümneid teaduslikke ja populaarteaduslikke artikleid ning mitu monograafiat. Oma rikkalikke õppe– ja teadustöö kogemusi oli ta alati nõus kolleegidele jagama.

Vaatamata aeganõudvale tööle leidis Heiki Müür alati aega oma perekonnale. Ta arvestas abikaasa seisukohtadega, juhindudes oma tõekspidamistest laste kasvatamisel ning oli hea vanaisa lastelastele. Teaduskonna kollektiivile jääb Heiki Müür aga eeskujuks oma töösse suhtumisega, sõbralikkusega ja alatise abivalmidusega.

Kolleegide nimel
VALNER KRINAL

SUVEKS EUROOPASSE ehk AEGEE pakub võimalust kandideerida 69sse erinevasse suveülikooli

Euroopa Üliõpilaste Keskliit ei kavatse üliõpilasi isegi suveks rahule jätta, organiseerides erinevaid suveülikoole kõikvõimalikes Euroopa soppides. AEGEE suveülikoolid on eelkõige (kuid mitte ainult) orienteeritud keeleõppele, milles on kogenud õppejõudude loengud osavalt põimitud suhtlemisvõimalustega üliõpilastega paljudest erinevatest riikidest. Kuna suveülikoolid on orienteeritud põhimõttel tudengid-tudengitele, s.t et kogu organiseerimise taga seisavad aktiivsed tudengid, võib oodata sealt ainult kõige põnevamat — lisaks tavalisele õppetööle võite selgeks saada kohaliku argoo ning võtta väsimatult osa huvitavast ööelust.

Täiendava informatsiooni saamiseks on kolm võimalust: 1) saadate e-*maili* aadressil: aegee@ut.ee; 2) haarate mõnel aktiivsel AEGEE-Tartu tegelasel nööbist kinni ja nõuate informatsiooni; 3) jätate oma teate õigusteaduskonna dekanaadi eesruumi AEGEE-Tartu nimele.

ERKI UUSTALU,
AEGEE-Tartu suhtekorraldaja

Aachen	27.7—10.8	German	30
Amsterdam	5.8—17.8	Dutch	40
Ankara	1.7—15.7	Anatolian Culture	30
Athina	15.7—31.7	Modern Greek	25
Augsburg	24.8—8.9	Bayern	20
Barcelona	13.9—27.9	Spanish/Catalan	30
Bari	14.7—28.7	Italian	50
Bergamo	23.6—7.7	Learning how...	?
Bremen	28.7—11.8	German	20
Castellon	20.9—4.10	Catalan/Spanish	30(10)
Cagliari	18.8—1.9	Italian	30
Chisinau	21.7—4.8	English	30
Delft	14.7—28.7	Computer	35
Enschede +Leiden	1.7—13.7	International Law	25
Firenze	6.7—20.7	Italian	20
Freiburg	22.7—4.8	German	15
Giessen	28.7—10.8	German	25
Granada	16.9—29.9	Spanish	40
Grenoble	17.6—30.6	French	25
Groningen	7.8—21.8	Sailing	30(20)
Hamburg	28.7—11.8	German	20
Heidelberg	13.7—27.7	German	15
Kaunas	28.7—11.8	Sport/Handicraft	50
Kiel	4.8—17.8	German	20
Koeln	21.7—3.8	German	30
Las Palmas	17.7—31.7	Spanish	30
Liege	28.7—11.8	French	15
Ljubljana	14.7—28.7	Slovenian Culture	20
Maastricht	11.8—25.8	English	35
Madrid	4.8—18.8	Spanish	40(30)
Mainz/Wiesb.	21.7—3.8	German	25
Milano	30.6—14.7	Italian	20
Montpellier	2.8—16.8	French	20
Muenchen	1.7—12.7	German	25
Muenster	15.7—28.7	German	20
Napoli	14.7—26.7	Italiano	25
Osnabruek	7.7—20.7	German	12
Palermo	3.8—18.8	Italian	120
Paris	1.7—15.7	French	12
Perugia	15.7—30.7	Italian	20(40)
Rennes	30.6—14.7	French	15
Riccione	14.7—28.7	Italian	30
Roma	18.8—1.9	Italian	45
Rotterdam	8.7—19.7	Business English	25
Salerno	21.7—4.8	Italian	26
Santander	14.7—28.7	Spanish	30
Sarajevo	3.9—18.9	Culture	12
Sevilla	9.9—23.9	Spanish	40
Stockholm + Helsinki	4.8—18.8	Scandinavian Culture	20
Timisoara	15.7—29.7	Romanian	20(50)
Torino + Castellanza	7.7—21.7	Italian	20
Toulouse	1.7—14.7	Sport	20
Trier	21.7—4.8	German	15
Udine	14.7—28.7	Italian	25
Utrecht + Nijmegen	5.8—16.8	Dutch	35
Valencia	16.9—30.9	Spanish	40(56)
Travelling Summer Universities:			
Brabant = Eindhoven + Leuven + Tilburg + 's-Hertogenbosch	28.6—14.7	Brabant	25
Budapest + Szeged, + Veszprem	31.7—21.8	Hungarian Culture	35
Via Egnatia = Skopje + Thessaloniki + Istanbul	18.7—5.8	Modern Culture	30
Ukraina + Kyiv + Mykolaiv + Lviv	5.8—25.8	Ukranian Society	30
Zagreb + Rijeka + Split + Varazdin	20.7—2.8	Eco Turism	20
Summer Events:			
Adana	9.6—23.6	Turkish	25
Ferrara	23.8—6.9	Italiano	20
Maribor	30.6—14.7	Slovene	25
Pireaus	16.7—30.7	Language & Civiliz.	15
Wien	2.6—16.6	Europe Change	20
Summer Universities Plus:			
Utrecht	21.8—31.8	Aqua	40
Summer Camps:			
St. Petersburg	14.7—21.7	Restoration	15
Warszawa	8.7—21.7	Culture & Nature	15

Eesti karikavõistlused ekidenis, st maraton-teatejooksus

EKIDEN on üks omamoodi teatejooks. Võistkonda kuulub 6 jooksjat, kellest esimese, kolmanda ja viienda etapi jooksja läbib 5 km, teises ja neljandas vahetuses 10 km ning viimases 7,195 km. Kokku on seega 42 km ja 195 m ehk täispikk maraton.

Laupäeval, 6. aprillil kell 12 anti ülikooli staadionil Eesti karikavõistluste start 7 meeskonnale ja 2 naiskonnale. Esimesena lõpetas maratoni kergejõustikuklubi Nõmme meeskond (aeg 2:18.25,8), järgnesid spordiklubi West Sport ja Tartu Ülikooli spordiklubi (Antti Nõps, Kaido Hallik, Aarne Luud, Priit Karon, Tarmo Aru, Antti Tamm).

Naiskondadest tuli karikavõitjaks meie ülikooli spordiklubi (Maive Kook, Hille Lepp, Merlin Mardisalu, Kärt Laas, Ingrid Alumaa ja Juta Teder).

Võistluste peakorraldaja TÜ spordikeskus tänab kõiki abimehi–kohtunikke (Mart Paama, Taivo Mägi, Andres Nirk, Rein Aule jt), kes olid nõu ja jõuga abiks ekideni edukal läbiviimisel.

Info

Näitus

Zooloogia ja Botaanika Instituudis Baeri majas (Veski 4) on vaadata väljapanek ülikooli kauaaegse dotsendi Anatoli Miti fotokogust.

Avatud tööpäeviti kl 14–16.

Õpetatud Eesti Seltsi

1118. koosolek on kolmapäeval, **17. aprillil** kl 16.15 Lossi tn 3 ruumis 217.

Kavas Inna Põltsami loeng «Söömine ja joomine hiliskeskaegses Tallinnas ajalooprobleemina».

Slaavi filoloogia õppetooli laiendatud koosolek

toimub 18. aprillil kl 16 ph aud 139.

Kavas üliõpilasajakirja «Slavia» presentatsioon, info keelepraktika ja stažeerimise kohta Poolas ja Tšehhimaal ning Eesti–Soome slavistikaalastest suhetest.

Oodatud on kõik huvilised!

Loengukursus muusika kulturoloogiast

Läti Kunstide Akadeemia kunstiteaduste doktori **Boris Avrameesi loengukursus «Muusika kulturoloogia: muusika keel — muusika teksti struktuur — kultuuritraditsioon»** toimub:

15. aprillil kl 16.15–19 — «Kolm revolutsiooni muusika kultuuris: 1300–1600–1900» ph aud 102;

16. aprillil kl 18.15–21 — «India raga» ph aud 140;

17. aprillil kl 16.15–19 — «Minimalism» ph aud 102

Väitekiri

24. aprillil kell 14 kaitseb peahoone aud 228 magistritööd õigusteaduse erialal «Lepingu sõlmimise õiguslik reguleerimine» **Irene Kull**. Oponendid prof Heiki Pisuke ja *mag iur* Hannes Veinla.

30. aprillil kl 14.15 toimub Vanemuise tn 46 aud 136 **Enno Saksa** magistritöö «Ümmarguste võllide mitteklassikaline väänе» kaitsmine matemaatika magistrikraadi saamiseks. Oponendid on prof Jaan Lellep ja lektor Toomas Lepikult.

Mõistlikud valikud

Teisipäeval, 16. aprillil kell 16.15, Lossi 2, aud 215 tutvustavad professorid Eero Loone ja Rein Vihalemm ning dotsent Valdar Parve uut eestikeelset algupärast filosoofiaraamatut **«Mõistlike valikute õigustamise filosoofilised eeldused».**

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 712. Tiraaž 1000.

☎ 465 680

NR. 16 (1840)
REEDE,
19. APRILL 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

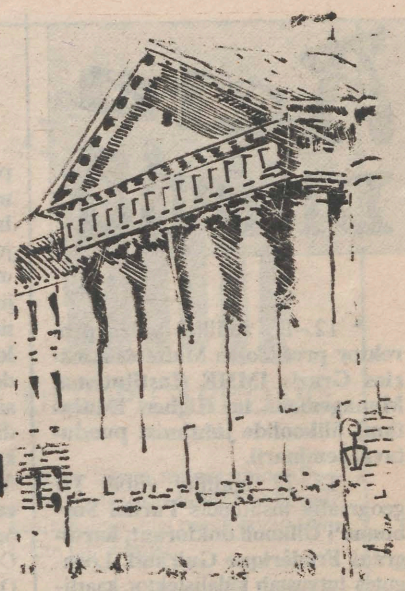

Aulaloeng

esmaspäeval, 22. aprillil kl 14.15

prof Iring Fetscher «Demokratie und toleranz».

Prof I. Fetscher on saksa sotsiaal- ja poliitikateadlane, Frankfurdi ülikooli emeriitprofessor. Tema «Von Marx zur Sowjetideologie» on trükis avaldatud 22 korral. Loeng on saksa keeles.

Iring Fetscher Eestis

21.—29. aprillini külastab koos abikaasaga Eestit Saksamaa üks nimekamaid ja rahvusvaheliselt tuntumaid ühiskonnateadlasi, Maini-äärse Frankfurdi J. W. Goethe Ülikooli poliitikateaduse ja sotsiaalfilosoofia emeriitprofessor Iring Fetscher (1922). Tema Eesti-reis, mille jooksul ta esineb ka loengutega nii Tartus kui Tallinnas ja käib samuti Muhu- ja Saaremaal, saab teoks Saksa Kultuuriinstituudi korraldusel. Eesti keeles on teda seni tutvustanud väike esseevalimik («Esseid»; «Looming» 1991/3) ja juubeliartikkel («Neomarksismist väärtuskonservatismini»; «Sirp» 1992/10), praegu on koostamisel tõlkeraamat. Tema avalike esinemiste põhiteemad viimastel aastatel on olnud tolerantsuse poliitiline roll nüüdisaegses demokraatias, poliitiliste süsteemide õppimisvõime nende ellujäämistingimusena ning laiemalt kogu maailmatsivilisatsiooni tänapäevane arengudidaktika. Möödunud sügisel ilmus temalt mahukas mälestusteraamat «Neugier und Furcht. Versuch, mein Leben zu verstehen», mis on õieti teatava kogemussumma vaatepunktist tehtud ajastu- ja eneseanalüüs ning sisaldab tagasivaatena sõja-aastasse 1944 ka peatüki isiklikest elamustest Eesti saarte kaitsmisel. Käia veel kord Eestis, millest tal on säilinud ka palju kultuurilisi mälupilte, on olnud Iring Fetscheri ammune soov.

Iring Fetscheri taoline loovisik, teadlane, filosoof ja kirjanik, ei ole haaratav ühte lühivormelisse, mis täidaks vaimse portree funktsiooni, või maailmavaatekujundisse, mis näitaks üheselt kätte orienteerumissuuna. Seetõttu piirdugem mõne valikmomendiga tema biograafiast ja akadeemilistest huvidest, pikemaid visandamiskatseid leiab ülalviidatud esmatutvustustest.

* * *

Iring Fetscher on sündinud 4. märtsil 1922 Neckari-äärses Marbachis, kuid kasvanud ja koolis käinud Dresdenis, kus tema hügieenikust isa Rainer Fetscher (1895—1945) töötas professorina. Saksa ohvitserina tegi ta läbi raske sõjatee 1940—1945, seejärel õppis 1945—1950 Tübingenis ja Sorbonne'is filosoofiat, germanistikat ning romanistikat. Ta promoveerus tööga «Hegeli õpetus inimesest» (1950) Eduard Sprangeri juures ning andis välja W. Dilthey kirjasõbra, M. Heideggeri mõjutanud krahv Paul Yorck von Wartenburgi (1835—1897) filosoofilise pärandi, tema habilitatsioonitööks oli uurimus «Rousseau poliitiline filosoofia» (1959). Ajavahemikul 1963—1987 oli ta Frankfurdi ülikooli korraline professor, 1992 austas kodulinn teda Goethe-auplaadiga. Külalisprofessorina on Iring Fetscher tegutsenud ka väljaspool Euroopat, tema töid on tõlgitud mitmesse maailmakeelde ja ka ta ise on tõlkinud olulisi autoreid (Hobbes, Comte, Kojève), rahvusvahelise autoriteedi võitis ta 1960. ja 1970. aastail oma etapilise tähendusega marksismiuuringute kaudu. Sotsiaalteadlasele pisut erandlikult on ta avaldanud ka muinasjuturaamatuid ning luuletõlgendusi, väga hinnatud on samuti olnud tema esselooming. Akadeemiliselt ja publitsistlikult aktiivse autori teoste nimetamine kujuneks loeteluks, käesoleval juhul isegi kommenteerimata loeteluks. Vahest tasub öelda seda lõpetuseks ja eelkohtumiseks, et Iring Fetscher on tegelnud viljakalt ka vastandlikena kujutatud mõttesuundadega, nagu näiteks «kriitiline teooria» (Horkheimer, Adorno) ja «fundamentaalontoloogia» (Heidegger), tehes seda — kui nüüd ikkagi riskida lühivormeliga — tolerantse sümpaatiaga.

Fantaasia võimaldab armastada isegi veel seal, kus fantaasiapuuduse all kannataja üksnes hukka mõistab, on sõnastanud Iring Fetscher ühe oma kreedo, mis on oluline ka lähiajaloo mõistmiseks.

MART KIVIMÄE

Ülikool Narvas ja Mustvees

Kolmapäeval tegi ülikool Narvas algust oma loengusarjaga. See toimus linnavalitsuse soovil, tutvustamaks narvalastele Eesti olulisi probleeme. Avaloengu pidas rektor prof Peeter Tulviste teemal «Tartu Ülikool Eesti ülikoolina».

Hiljuti toimunud messil «Orientiir» selgus veel kord, et Narva koolilõpetajatele on ülikooli astumisel kõige murettekitavam eesti keele test. Loengu järel tutvustatigi eesti keele testi.

Narva linnavalitsusel on veel sel kevadel kavas Tartus kokku võtta Narvast pärit üliõpilased ning tutvustada neile ülikooli ja Narva koostööd. Samuti on siis plaanis alla kirjutada koostöölepingule.

***

Peipsi ääres elab kõige Eesti-sõbralikum ja keeleoskajaim osa venelastest, kust on loota ka häid vene rahvusest üliõpilasi. Sealne õpetajaskond on väga huvitatud täienduskoolitusest, eelkõige võõrkeele- ja arvutiõpetuse õpetajate täiendusest. Neljapäevase **Mustvee päeva** eesmärgiks oligi tutvustada ülikooli vene koolilõpetajatele ja arutada kohalike õpetajatega täienduskoolitusvõimalusi. Rektor prof Peeter Tulviste kõneles Mustvee 2. keskkoolis ülikoolist ning eesti keele testi tutvustas tänavuse eksamikomisjoni esimees dots Jüri Valge. Akadeemilise loengu «Ameerika valimissüsteemist ja -kampaaniast» pidas politoloogia osakonna dotsent Vello Pettai. Mustvee päeval arutati ka ülikooli ja Jõgeva maakonna edasise koostöö kavasid. 10. ja 11. mail toimub Jõgeval Kesk-Eesti mess, kus osaleb ka ülikool.

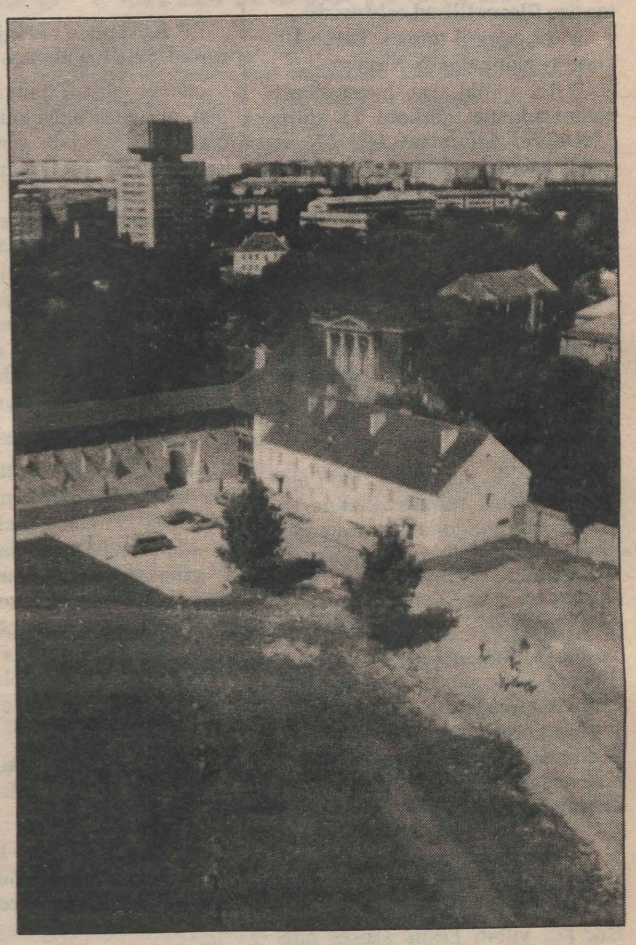

«Vaimseks tööks peab ka korralikult valmistuma»

Eelmisel reedel ja laupäeval peeti Tallinnas III rahvusliku kasvatuse kongress (I oli 1927. ja II 1935. aastal), kus pidas ettekande ka rektor prof Peeter Tulviste.

*** Milliste mõtetega tulite rahvusliku kasvatuse kongressilt?**

Usun, et peaagu kõigil kongressile minejatel olid suured kahtlused. On ju nimetus pärit 1920. — 1930ndatest aastatest. Vahepeal on muutunud väga oluliselt nii Eesti kui kogu maailm. Nimetus kõlab vaieldamatult anakronistlikult — keegi ei taha, et teda kasvatatakse, ja keegi ei julge ka öelda, et mina olen see, kes teid kasvatab. Lõppkokkuvõttes oli sümpaatne, et jäädi vana nimetuse juurde, sest see jätkab teatud traditsiooni ja selle sildi all oli võimalik arutada õige mitut olulist Eesti püsimajäämisega seotud küsimust.

Mul oli heameel, et kongressil jäid kõige enam kõlama need ettekanded, kus räägiti haridusest ja kultuurist kui aladest, milles on Eesti perspektiiv.

See ei ole mitte maavarades, vaid vaimses töös, ja vaimne töö tähendab seda, et selleks peab ka korralikult ette valmistama, korraliku hariduse saama. See vaimu läbi suurekssaamise Hurda vana idee seostati tänapäevaga. Väga tugevasti jäid kõlama nende inimeste ettekanded, kes rõhutasid vaimse töö osatähtsust, nagu näiteks professor Rein Taagepera, haridusminister prof Jaak Aaviksoo, Tehnikaülikooli prof Leo Võhandu. Neis olid väga ilusad ja konkreetsed ettepanekud Eesti väljavaadete kohta tänapäeva maailmas. Seal räägiti ka praeguse Eesti kurbadest ja rasketest probleemidest, nagu ajalehtedes kirjutati, aga neist ongi vaja rääkida. On vaja mõelda, mis on võimalik ära teha ja kes mida suudab teha. Halamisest ja ironiseerimisest üksi on veel vähem kasu. Vene vähemus on nii suur, et on küsitav, kas ja kuidas saab neid assimileerida. Täpselt niisama tähtis on osutada konkreetsetele assimileerimisviisidele kasvõi läbi ülikooli. Ülikooli regionaalpoliitika üks aspekte ongi Kirde-Eesti probleemidega tegelemine. Sel nädalal on meil üritused Narvas ja Mustvees. Me ei suuda nagunii väga suurt protsenti venekeelsest elanikkonnast assimileerida. See-eest suudame me seda teha niimoodi, et väga suure tõenäosusega saame endale väga tugevad intelligentsed liitlased Eesti riigi asjas. Üks põhitees minu ettekandes oligi see, et kongressi teema ei ole mitte rahvustunde kasvatamine, millega polegi meil asjad nii kehvasti, vaid et meil ei ole absoluutselt identifitseerimist oma riigiga.

Küsis VARJE SOOTAK

Acta Diurna

* 12.–17. aprillini viibis **prorektor prof Toivo Maimets Austrias Grazis IMHE (Institutional Management in Higher Education) ülikoolide juhtimist puudutaval seminaril.**

* 15.–27. aprillini viibib TÜ geograafia instituudis **Pariisi Sorbonne'i Ülikooli doktorant, kartograaf Frèdèrique Guiraud.** Loengutes tutvustab külalislektor kaartide valmistamist ja kujundamist Apple Macintoshil jooksva tarkvarapaketi «Adobe illustrator» abil.

* 16. aprillil tutvustati **uut eestikeelset algupärast filosoofiaraamatut «Mõistlike valikute õigustamise filosoofilised eeldused».**

* 17. aprillil toimus **Tartu Ülikooli regionaalpäev Narvas.**

* 17. aprillil avati **humanitaarraamatukogus (Jakobi 1) näitus «Jesuiidid Liivimaal 16., 17. sajandi käänul».** Näituse avas dots Jüri Kivimäe, kujundamisel oli abiks Silja Paris Tartu Linnamuuseumist.

* 18. aprillil oli **Tartu Ülikooli regionaalpäev Mustvees.**

* 18. aprillil toimus **slaavi filoloogia õppetooli avatud koosolek.** Esitleti üliõpilasajakirja «Slavia», anti infot keelepraktika ja stažeerimise kohta Poolas ja Tšehhimaal jne.

* 18.–20. aprillini toimub ajaloomuuseumis **rahvusvaheline seminar «Infotehnoloogia rakendamisest kõrgkoolide juhtimises ja haldustöös».** Korraldavad Tartu Ülikool ja Turu Ülikool koostöös OECD/IMHEga (IMHE– Programme on Institutional Management in Higher Education). Kahepäevase seminari eesmärk on tutvustada kõigi Eesti kõrgkoolide juhtivtöötajatele erinevate riikide kõrgkoolide infostrateegiaid, infosüsteemide vahendamise ja rakendamise kogemusi.

* 19. aprillil **saabub ülikooli külaskäigule Korea Vabariigi suursaadik T. E. proua Lee In–Ho,** kes viibib Eestis seoses oma volikirja üleandmisega EV presidendile. Kell 11 on külalisel kohtumine rektor prof Peeter Tulvistega. Kavas on kohtumised nii ajaloo– kui orientalistikaõppejõdudega, ajaloomuuseumi külastamine ja sõit Tartu sõjaväelennuväljale.

* 19.–20. aprillini on Tartus **XVII Eesti keemiapäevad.** Eesti keemikute suurürituse raames toimub teaduskonverents, kus tutvustatakse töid keemiateaduse ja rakenduskeemia alalt. Keemiapäevade korraldajad on TÜ ja Eesti Keemia Selts. Samaaegselt konverentsiga on Tartu Näituste kaarhallis **avatud rahvusvaheline näitus KEEMIA' 96.**

* 21.—25. aprillini viibib ülikoolis Turu Ülikooli arstiteaduskonnast õppejõud **Allan Rajamägi,** kes on TEMPUS-projekti vereja verehaiguste ja laborõppe koordinaator.

* 22. aprillist 3. maini peab ülikoolis loenguid teemal **«Tänapäeva India folkloor ja mütoloogia» dr Swaminathan Lourdusamy.**

* 23. aprillil kl 12—16 korraldab **Avatud Eesti Fond** Lossi t õppehoone aud 215 **teabepäeva «Kuidas kirjutada rahataotlust».**

* 25. aprillil kell 18 esineb Vanemuise 46 suures auditooriumis **astrofüüsik Hugh Ross loenguga «Teaduslikud tõendid Looja kohta».**

* 25.— 27. aprillini toimuvad Tartus **ELO päevad.** 25. aprillil võtab nõukogu saalis noori vastu ELO patroon rektor prof Peeter Tulviste, kus tutvustatakse ülikooli sisseastumistingimusi ja jagatakse infomaterjale.

* 26. aprillil toimub ülikooli **nõukogu istung.**

«Tänapäeva India folkloor ja mütoloogia»

Alates 22. aprillist kuni 3. maini peab ülikoolis loenguid **dr. Swaminathan Lourdusamy** Indiast. Ta on Indores asuva kultuuri–instituudi juhataja ning mitme folkloristliku uurimisprojekti koordinaator. Ingliskeelse kursuse üldteema on **«Tänapäeva India folkloor ja mütoloogia»** ning seda illustreerivad videofilmid, mida dr Lourdusamy on salvestanud välitöödel mitmete India rahvaste juures. Loengusarja on korraldanud eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool ja see on mõeldud eelkõige folkloori– ja etnoloogiaüliõpilastele ning –magistrantidele. Oodatud on ka kõik teised kuulajad. Dr Lourdusamy külasläik on võimalik tänu Avatud Eesti Fondile, kes on toetanud TÜ folkloristika ajakohastamise projekti.

Küsitlesin dr Lourdusamyt meie eelmisel kohtumisel 1995. aasta suvel.

*** Kust olete pärit ja milline on olnud Teie haridustee?**

Olen pärit Tamil Nadu osariigist, mis asub India lõunaosas. Sündisin seal, aga pole seal kuigi kaua paikselt elanud. Eriti palju on tulnud kolida seoses õpingutega. Õigupoolest olen kõige kauem elanud Austrias — kuus ja pool aastat. Kaitsesin Viini Ülikooli juures antropoloogia–alase magistritöö ning doktoriväitekirja. Et olen elanud erinevates kohtades, olen õppinud palju keeli — neid, mida räägitakse Lõuna–Indias, Bombays ja mujal.

*** Milliseid keeli oskate?**

Minu emakeel on tamili — üks draviidi keeltest. Oskan ka prantsuse, saksa ja inglise keelt ning Lõuna–India keeltest malajalami, telugu ja kannada keelt. Nimetama peaks ka marathi ja hindi keelt, mis on meie riigikeel. Lisaks olen ülikoolis õppinud ladina, kreeka ja heebrea keelt. Et olen antropoloog ja käin sageli välitöödel, räägin ka paljusid India murdeid.

*** Millisel teemal on kirjutatud Teie väitekiri ja kus kogusite selleks materjali?**

Olen pärit Lõuna–Indiast, aga uurisin ühte Põhja–India vähemusgruppi Gangese jõe ääres. Teemaks olid ühe alama kasti uskumused, mida varem ei olnud teaduslikult käsitletud. Keskendusin nende pühadele, osaledes läbi aasta tähtpäevadega seotud rituaalidel ja pidustustel. Püüdsin analüüsida, kuidas avalduvad uskumused kalendrikombestikus.

1978–1980, kui olin seal välitöödel, käis koolis vaid noorem põlvkond, vanematest inimestest oli pisut kooliharidust saanud ehk 10%. Praegu tuleb koolis õppinud inimesi üha juurde. Kirik on alustanud nende hulgas misjonitööd, kuid neile lähenemine oli tõsine probleem ja seetõttu oli usuelu mõistmine hädavajalik. Mul palutigi kirjutada sel teemal uurimus. Indias on peale minu väga vähe neid antropolooge, kes oleksid ühtaegu preestrid — ehk 2–3 inimest.

*** Eurooplastel on Indiaga seoses mitmeid eksiarvamusi: et seal valitseb üks usund — hinduism, et hindud on taimetoitlased, et kõik räägivad hindi keelt jne. Kuidas kommenteeriksite sellist arvamust, et India on ühtse kultuuriga maa?**

Ma ei pane pahaks, et mujal sellised arvamused kujunevad, sest just nii on loodud Lääne rahvusriigid — ühe religiooni, ühe keele, sarnaste kommete ja rituaalide alusel. Kuid need, kes on Indias käinud ning selle kultuuri uurinud, teavad, et tegemist on keeruka ühiskonnaga. Meil pole üht valitsevat keelt ega usundit. Pole olemas isegi hinduismi kui ühtset religiooni. Hinduistideks kutsutakse kõiki neid, kes ei kuulu islamiusuliste, kristlaste, budistide, dzhainistide hulka. Aga kui püüda hinduismi rangelt usundina defineerida, siis selgub, et enamik inimesi, kes selle alla paigutatakse, ei ole hinduistid. Hinduism on üldnimetus kõigi nende kohta, kes ei kuulu teiste usundite alla. Oma välitööde, uurimuste ning rännukogemuste põhjal tean, et see on niimoodi. Aga hinduism on nii avatud religioon, et võtab kõiki vastu, selle raames on koht kõigile. Isegi katoliiklust saaks pidada hinduismi vormiks, sest meie kohta võib öelda: olete Indias sündinud ja kuulute meie kultuuri. Vähemusgruppide endi käest ei küsita, kas te olete hinduistid või mitte, kõik paigutatakse selle nimetuse alla. Usundiliste gruppide kohta ei saa öelda, et nad oleksid puhtakujulised hinduistid, sest ühtset hinduismi ei ole olemas. Samas ei saa neid pidada mingite muude usundite järgijaks, sest kõik teised seostavad neid just hinduismiga. Tegelikult on see religioon, mis koosneb paljudest usunditest.

Vaid väike osa India elanikest on praegu taimetoitlased. Peaaegu kõik söövad tänapäeval liha. Isegi braahmanid, kes kuulutavad end taimetoitlasteks ja keda selleks peetakse, söövad mõnikord liha. Eriti mehed, kes ei söö seda kodus, vaid väljaspool kodu. Võib julgelt öelda, et 75% India elanikkonnast ei ole taimetoitlased. Indias pole küll kombeks iga päev liha süüa. Ka näiteks perekondlikel tähtpäevadel, pulmas, kuhu on kutsutud erinevatest kastidest külalisi, pakutakse ainult taimetoitu. India katoliiklased pole taimetoitlased, aga külapulmas kindlasti lihatoite ei pakuta. Niisiis on mitmeid erijuhtumeid ja põhimõttelisi gruppe, aga üldistus, nagu oleks India taimetoitlaste maa, ei ole õige.

*** Niisiis on India kultuur täis erinevusi, see pole hoopiski nii lihtne, kui kaugelt vaadates tundub. Teiste usundite seas on koht ka ristiusul. Rääkige palun selle ajaloost Indias.**

India kristlasi teatakse Püha Toomase järgi. Arvatakse, et nad on ristitud apostel Toomase poolt ja see järjepidevus on püsinud alates 1. sajandist. Tegelikult pole kindlaid tõendeid, et Toomas oleks siin olnud. Ometi on ristiusk mõnel pool Indias väga vana — näiteks Keralas. Seal on kujunenud omapäraseid kohalikke kristlikke rituaale.

*** On avaldatud arvamust, nagu oleks Jeesus rännanud Indiasse või Tiibetisse ja õppinud seal perioodil, mida evangeeliumides ei kirjeldata. Mida ütlete selle kohta?**

On inimesi, kes püüavad tõestada tõestamatut. Uus Testament kajastab Kristuse sündimist, elu ja ülestõusmist. Arvan, et need, kes evangeeliumid kirjutasid, ei oleks varjanud Indiasse rändamist, kui midagi sellist oleks olnud. India meelelaadile on tunnuslik võtta vastu kõik, mida ei saa valena ümber lükata, mida on võimalik kohandada. Keegi ei hakka vastu vaidlema, et Jeesus pole Indias käinud ega siin õppinud. Meie mõtteviisile on omane mitte vaidlustada teiste inimeste vaateid, kuigi ise võime mõelda teisiti. Igaühel on õigus oma seisukohale. Tõeline vaidlus puhkeb vaid äärmuslikus olukorras, kui selleks väljakutse esitatakse. Sellise väite üle, et Jeesus käis Indias või Tiibetis, pole mõtet vaielda. On raamatuid, kus arutletakse selle üle, kuidas Jeesus käis Kašmiiris. Teised väidavad, et *Kristus* tuleneb nimest *Krišna*. Inimeste fantaasia töötab mitmes suunas, aga see kõik ei ole huvitav. On mitmeid kaasaegseid autoreid, kel on sedasorti vaateid ja et nendega ei vaielda, arvavad nad, et neil on õigus. Mina ka ei vaidle, sest ei võta seda tõsiselt, aga nemad arvavad, et keegi ei vaidle, kuna neil on õigus. Selline on hindu meelelaad.

*** Viimane küsimus: kas olete midagi kuulnud Eestist, väikesest Euroopa riigist.**

Kui Nõukogude Liit kokku varises, ilmusid maailmakaardile uued riigid, nende hulgas ka Eesti. Ootaksin kohalikult televisioonilt ja raadiolt rohkem uudiseid Eesti kohta. Aga teateid on vähe, sellest võib ka järeldada, et teil läheb kõik hästi, sest uudistes on eelkõige lahingud, rahutused, riigipöörded. Kui midagi sellist juhtuks, oleks see kohe Indias teada. Olen näinud teie rahatähel Tartu Ülikooli peahoonet. See peaks olema üks vanimaid ülikoole Põhja–Euroopas. Tean ka mõnda teadlast, kes on pärit Eestist, näiteks Lotman ja (Leopold A. von) Schroeder. Tean seda, et teie rahvas ja kultuur on vana, aga te pole kaua saanud realiseerida oma õigust rahvusriigile. Igatahes loodan Eesti kohta rohkem teada saada.

Dr. Lourdusamy ingliskeelsed loengud toimuvad 22. aprillil kell 16.15; 23.–24. aprillil kell 18.15; 26. aprillil kell 16.15; 29. aprillil kell 16.15; 30. aprillil kell 16.15; 2. mail kell 16.15; 3. mail kell 16.15 Lossi 4–405.

ÜLO VALK

Amsterdami suve-ülikool

Kursused toimuvad ajavahemikul 22. juulist 6. septembrini.

Avalduse esitamise tähtaeg on 1. juuni.

On võimalik taotleda õppemaksust vabastamist.

Mõningaid sel aastal toimuvaid kursusi:

* Alzheimer's and other Dementias, Diagnosis, Treatment and Research

* The Body in Judaism

* The Sociology of the Child

* Intensive Dutch Language Course

* Environmental Policy in the Netherlands: Objectives, Instruments and Practice

* International Co–operation in the Arts

Informatsiooni saab:

The Amsterdam Summer University

P.O. Box 53066

1007 RB Amsterdam

The Netherlands

Tel: +31 20 6200225

Fax: +31 20 6249368

E–mail: ASU@gn.apc.org

Välisüliõpilastalitus ph 304

Tööbörs

nõutav eriala	amet	asutus	asukoht	tööaeg	tööandja nõudmised
õigusteadus	nõunik	EV Kaitsejõud	Tallinn	8.30–17	võõrkeeled, arvutioskus
geograafia	referent	EV Kaitsejõud	Tallinn	8.30–17	arvutioskus, võõrkeeled
ajalugu, ajakirjandus, politoloogia	referent	EV Kaitsejõud	Tallinn	8.30–17	arvutioskus, võõrkeeled
majandus või loomakasvatus	juhataja	AS Estelle	Pärnu	vaba	1997. a. lõpetaja, autojuhiload, hobustega tegelemise kogemus, meesterahvas
keemia või majandus	büroo müügiesindaja	Addinol	Tallinn	8–17	arvutioskus, keeled, autojuhiload
õigusteadus	juriidilise osakonna juhataja	Lääne maavalitus	Haapsalu	8–17	arvutioskus, keeled, autojuhiload

Palume huvitatuil kindlasti ühendust võtta!

Täpsemat infot on võimalik saada Üliõpilaskonna tööbörsilt, mis asub aadressil Ülikooli 20–305, tööbörsi telefon on 432 806. Samas on võimalik registreeruda meie andmebaasi.

Kui mõni neist pakkumistest Teid huvitab, võtke kindlasti ühendust!

Ametiühing teatab

Eesti Kõrgkoolide Ametiliitude Ühendus «Universitas» pöördus ülikooli ja ametiühingu palgaküsimuste lahkarvamuste asjus riikliku lepitaja poole.

Ülikooli juhtkonna ja ametiühingu lahkarvamuste protokoll koos mõlema osapoole kommentaariga ilmub järgmises UTs.

Aleksander Šeffer 70

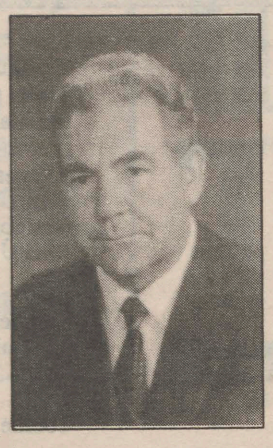

24. aprillil saab 70–aastaseks ülikooli sisekliiniku kauaaegne dotsent meditsiinikandidaat Aleksander Šeffer. Ta lõpetas TRÜ arstiteaduskonna ravi-osakonna 1951. aastal. 1951–1958 töötas ta sõjaväearstina Nõukogude armees. Alates 1958. aastast oli ta hospitaalsisehaiguste kateedri assistent ja 1975. aastast dotsent, meditsiinikandidaat 1973. aastast. Kuni 1995. aastani töötas sisekliiniku reumatoloogia õppetooli dotsendina.

Dotsent A. Šeffer on vabariigis tunnustatud sisearst ja reumatoloog. Arstiteaduskonnas on ta õpetanud sisehaigusi, väliteraapiat ja reumatoloogiat. Ilmunud teadustööd on põhiliselt reumatoidartriidi immunoloogilistest probleemidest.

Soovime väsimatule kolleegile head tervist ja palju õnnelikke päevi!

Tartu Ülikooli Sisekliinik
Eesti Reumatoloogide Selts

Kommentaar Üliõpilasesinduse valimisjuhendile

Loodava üliõpilasomavalitsuse esinduse valimised on planeeritud selle aasta maikuusse.

Kandideerida ja valida saavad kõik Tartu Ülikooli üliõpilaste hulka loetavad isikud. Valimised toimuvad nimekirjade alusel.

Osavõtust huvitatutel tasuks kindlasti hoolega jälgida valimisjuhendis sätestatud punkte, mis määratlevad, kuidas valimisnimekirju koostatakse, millal on nende esitamise viimane tähtaeg. Kasulik on ka teada, et nimekirja volitatud esindaja saab vaatlejana osaleda valimistoimkonna töös. Nimekirju kaitseb mõnevõrra klausel, mille kohaselt on valimiskomisjon kohustatud nimekirjale, mis ei vasta valimisjuhendi nõuetele, teatama puudustest 8 ööpäeva jooksul enne valimiste algust.

Samuti tasub tähele panna asjaolu, et nimekirjasiseselt osutuvad valituks mitte nimekirjade esinumbrid, vaid isiklikult need inimesed, kes enim hääli on saanud, seda muidugi nimekirjale tema üldise häältearvu alusel jagatud kohtade ulatuses. Seega tuleb valimistel kindlasti peale nimekirja sedelile märkimise kirjutada sellele vastav kandidaadi järjenumber.

Ammendava pildi valimiste korrast annab muidugi valimisjuhend. Sel nädalal valitava valimistoimkonna ülesandeks on valimiste korra lähem tutvustamine. Seega on lootust saada vastust kõigile küsimustele, mis puudutavad valimiste läbiviimist.

TARTU ÜLIKOOLI
ÜLIÕPILASKOND

MAREK PÕLDEOTS,
Üliõpilaskonna infosekretär

Inglismaale

University of Strathclyde (Glasgow)
University postgraduate research studentship

Nominations are invited for limited number of research studentship at the University of Strathclyde in session 1996/97.

Types of Awards & Value

John Anderson Awards —
£ 6,100 per annum
Standard Awards —
£ 5,190 per annum

There will be a limited number of awards available for those who require only one year's financial support.

The awards are intended for students who will undertake research at the University of Strathclyde. Candidates cannot apply directly. Those seeking nomination for one of these awards should contact the appropriate Department as soon as possible. Only candidates recommended for studentships by the appropriate Head of Department at the University of Strathclyde will be eligible for consideration.

The closing date for nominations is 31 May 1996.

Faculties

Arts & Social Sciences
Phone: 0141-553 4171
Education
Phone: 0141-950 3243
Engineering
Phone: 0141-553 4172
Science
Phone: 0141-553 4173
Strathclyde Business School
Phone: 0141-553 4170

Nominations forms are available from Departments and/or from:

Miss Catherine Morelli
Registry-General/Scholarships)
University of Strathclyde
Glasgow G1 1XQ
Scotland
Fax: 0141 552 5860

Välisüliõpilastalitus
ph 304

Foreign & Commonwealth Office, Webb Memorial Trust & University of London established a programme

ESTONIAN FELLOWSHIP PROGRAMME 1996/97.
Three months at the University of London.

Applicants must have a university Bachelor's degree and are also required to have an adequate standard of English and may be required to take an English language examination.

The Scolarships will provide for payment of tuition fees, a monthly stipend for living expenses, related allowances and travel to and from London.

The closing date for completed application forms will be 28 June 1996.

Areas of Study:
○ Economics
○ Educational Theory
○ Environmental Studies
○ History
○ Law
○ Philosophy
○ Political Science
○ Slavonic and East European Studies
○ Social Sciences

Välisüliõpilastalitus
ph 304

Avatud Eesti Fond korraldab teisipäeval, 23. aprillil kell 12–16 TÜ Lossi tn õppehoone aud 215

TEABEPÄEVA

KUIDAS KIRJUTADA RAHATAOTLUST

1. Millest alustada?
2. Kust otsida vajalikke vahendeid?
   * AEFi eesmärgid ja eelisvaldkonnad.
3. Projektivariandi koostamine.
   * Osavõtjad kirjutavad etteantud teemal osa taotlusest.
4. Eelarve koostamine.
5. Osalejate projektide üldarutelu, parimate premeerimine.
6. Küsimused.

Teadmisi jagavad Anne Villems (TÜ), Andrus Tasa (TÜ) ja Andres Hurt (AEF).

NB! Kõik teabepäeval osalejad on oodatud 24. aprilli õhtul Anne Villemsi juhendamisel otsima sobivaid sihtasutusi INTERNETI vahendusel. Täpne kellaaeg ja koht lepitakse kokku teabepäeval.

Lisainformatsioon: AEFi Tartu esindus, tel 465 199, siiri@lucilia.ebc.ee

Üliõpilasesinduse valimisjuhend

I Üldosa

§ 1 Tartu Ülikooli Üliõpilasesindus valitakse vabadel, otsestel ja üldistel valimistel.

Edustuse volituste tähtajaks on 1 aasta algusega 1. maist.

§ 2 Korralised Üliõpilasesinduse valimised toimuvad aprillikuus. Valimiste päevad, koha(d) ja kellaaja(d) määrab kindlaks Üliõpilasesindus ja teeb need üliõpilaskonnale teatavaks vähemalt kolm nädalat enne valimiste algust.

§ 3 Üliõpilasesinduse tegevuse ennetähtaegsel lõppemisel varem kui kolm kuud enne valimisi toimuvad erakorralised valimised. Erakorralised valimised kuulutab välja Üliõpilasesinduse eestseisus hiljemalt 7 ööpäeva jooksul peale Üliõpilasesinduse tegevuse lõppu, teatades ühtlasi valimiste päevad, koha(d) ja kellaaja kolm nädalat enne valimiste algust.

§ 4 Õigus valida ja olla valitud on kõigil TÜ üliõpilaskonna liikmetel. Valijate nimekirjast välja jäänud üliõpilaskonna liikmed võetakse nimekirja ka valimiste kestel üliõpilaspileti ja õpinguraamatu alusel.

§ 5 Igal valijal on üks hääl. Valijad osalevad valimistel üldistel alustel. Hääletamine on salajane. Kontroll valijate tahteavalduse üle ei ole lubatud.

§ 6 Valimised korraldab Edustuse kinnitatud 5-liikmeline valimistoimkond, mille liikmed ei kandideeri valimistel.

Valimistoimkonna ülesanded on:
1) valijate nimekirja koostamine ja kontrollimine;
2) valimiste korra tutvustamine;
3) kandidaatide nimekirja vastuvõtmine ja kehtivuse tunnistamine vastavalt valimiseeskirja nõuetele;
4) valimissedelite valmistamine ja valijatele väljaandmine;
5) hääletamise korraldamine ja korra tagamine hääletusruumis;
6) valimiskäigu protokollimine, valimistulemuste kindlakstegemine ja avaldamine.

§ 7 Edustuse valimistel kasutatakse nimekirjalise proportsionaalse esindatuse valimissüsteemi.

II Kandidaatide esitamine

§ 8 Kandidaatide nimekirjad esitatakse valimistoimkonnale valimistoimkonna märgitud aadressil kolme tööpäeva jooksul hiljemalt 8x24 tundi enne valimiste algust. Nimekirjad võivad endale nime võtta.

Kandidaatide nimekirjal peab olema vähemalt 15 valija allkiri.

§ 9 Kandidaatide arv nimekirjas ei ole piiratud. Kandidaat võib esineda ainult ühes nimekirjas.

§ 10 Nimekirja märgitakse kandidaadi ees- ja perekonnanimi ning lisatakse tema elukoht ja üliõpilaspileti number ning kirjalik nõusolek kandideerida selles nimekirjas. Kandidaatide nimekirjad on tagasivõtmatud.

§ 11 Kandidaatide nimekirju esitades teatavad esitajad kirjalikult, kes allakirjutanutest on nende nimekirja esindaja, viimast vastava volitusega varustades. Kui seda ei ole tehtud, arvatakse nimekirja esindajaks esimesena allakirjutanu. Nimekirjade esindajail on õigus osaleda vaatlejana valimistoimkonna töös.

§ 12 Iga üliõpilane võib alla kirjutada ainult ühele nimekirjale, vastasel korral kehtib see allkiri, mis on järjekorras esimesena esitatud nimekirjal. Ühes nimekirjas ei või sama valija esineda kandidaadina ja nimekirjale allakirjutanuna.

§ 13 Kui esitatud nimekiri ei vasta valimiseeskirja nõuetele, on valimistoimkond kohustatud sellest hiljemalt 8x24 tundi enne valimiste algust teatama nimekirja esindajale, andes võimaluse teha vastavaid parandusi, mis tuleb esitada vähemalt 5x24 tundi enne valimiste algust.

§ 14 Kõik kehtivaks tunnistatud nimekirjad nummerdatakse nende esitamise järjekorras ja pannakse välja valimisjaoskonda nähtavale kohale hiljemalt 4x24 tundi enne valimiste algust.

III Valimiste läbiviimine

§ 15 Valimissedelid on ühesuguse välimusega ja tembeldatud Üliõpilasomavalitsuse templiga.

§ 16 Valijale annab valimissedeli allkirja vastu valimistoimkonna liige valijate nimekirja alusel isikut tõendava dokumendi esitamisel. Isikut tõendava dokumendina kehtib üliõpilaspilet, õpinguraamat, Eesti Vabariigi pass, autojuhiload.

§ 17 Iga valija kirjutab valimissedelile selle nimekirja ja kandidaadi järjenumbri, kellele ta soovib oma hääle anda.

§ 18 Valija hääletab valimissedeli valimiskasti laskmisega.

§ 19 Hääletamise ajal on valimisruumis vähemalt üks valimistoimkonna liige.

§ 20 Agitatsioon valimiste päevadel ei ole lubatud, välja arvatud varem üles pandud trükised väljaspool valimisruumi. Hääletuskohas tagab korra valimistoimkonna liige, kelle käesoleva juhendiga kooskõlas olevad korraldused on täitmiseks kohustuslikud kõigile ruumis viibivatele inimestele.

§ 21 Enne hääletamise algust kontrollib valimiskasti valimistoimkonna esimees kõigi valimistoimkonna liikmete juuresolekul.

Hääletamise vaheaegadel plommib või pitseerib valimiskasti valimistoimkonna esimees kõigi toimkonna liikmete juuresolekul.

§ 22 Valimistoimkond avab valimiskasti pärast hääletamise aja lõppemist. Valimiskasti avamine enne hääletamise aja lõppemist on keelatud. Enne valimiskasti avamist peab valimistoimkond üle lugema ja kustutama kõik valijatele välja andmata jäänud sedelid.

§ 23. Pärast kehtivate sedelite üldarvu kindlakstegemist loetakse ja protokollitakse kandidaatidele antud häälte arvud. Häälte lugemine on avalik.

§ 24 Nimekirjade poolt antud hääled transformeeritakse kohtadeks jagajate meetodiga, kasutades lihtsat Sainte-Lague reeglit, mille jagajad on 1, 2, 4... Võrdsete keskmiste korral saab koha nimekiri, mille poolt on antud rohkem hääli.

§ 25 Kui kohtade jaotamisel langeb mõnele nimekirjale rohkem kohti, kui selles nimekirjas on kandidaate, jaotatakse need kohad § 24 ettenähtud korras teiste nimekirjade vahel.

§ 26 Nimekirjasiseselt osutuvad valituks enim hääli saanud kandidaadid vastavalt nimekirja saadud kohtade arvule.

§ 27 Valimisprotokolli kirjutab alla valimistoimkond.

Protokollile lisatakse valimistoimkonna liikmete eriarvamused ning valimistoimkonnale esitatud avaldused ja kaebused hääletamisel esinenud võimalike korrarikkumiste kohta.

Valimistulemused avaldab valimistoimkond hiljemalt kolmandal päeval pärast valimiste lõppu. Kogu valimiste kohta käiva materjali esitab valimistoimkond edustusele ning see säilitatakse järgmiste valimiste lõpuni.

§ 28 Üliõpilasesinduse valimiste tulemused kinnitab eelmine Edustus. Erakorraliste valimiste tulemused kinnitab rektor.

§ 29 Valitud üliõpilasesinduse volitused algavad alates rektori kinnitamisest.

§ 30 Valitud Üliõpilasesinduse esimene koosolek toimub hiljemalt mai teisel nädalal. Selle kutsub kokku eelmine valimistoimkond või erakorraliste valimiste puhul Üliõpilasomavalitsuse eestseisus. Valitud Üliõpilasesinduse esimest koosolekut juhatab uue eesistuja valimisteni eelmise Üliõpilasesinduse eesistuja (asetäitja).

§ 31. Üliõpilasesindusest lahkunud liikmete asemele astub häälte arvu poolest järgmine sama nimekirja kandidaat.

Kui mõnes nimekirjas ei ole enam kandidaate vabadele kohtadele, alustatakse vabanenud kohtade jaotamist § 25 ettenähtud korras teiste nimekirjade vahel.

IV Rakendussätted

§ 32 1996. a. kevadel tembeldatakse valimissedelid Tartu Ülikooli pitsatiga.

§ 33 Esimesed Üliõpilasesinduse valimised toimuvad 1996. aasta maikuus, vastavalt sellele lükkub edasi Üliõpilasesinduse esimene koosolek.

§ 34 Käesolev valimiseeskiri jõustub pärast selle vastuvõtmist TÜÜ Edustuses ja väljakuulutamist rektori poolt.

Konkurss Royal Skytte Society stipendiumile

Royal Skytte Society on asutanud **uurijatele** kaks stipendiumi töötamiseks Umeå Ülikoolis. Kandidaat peab olema teadusdoktor või tasemelt võrdne vähemalt Rootsi dotsendiga.

Sügissemestriks ootab ühing avaldusi humanitaaralade ja filosoofiateaduskonna esindajatelt või osakondadest, mis on olemas Umeå Ülikooli filosoofiateaduskonnas.

Kevadsemestriks aga pakutakse stipendiumi **uurijatele** matemaatika, bioloogia, keemia, füüsika või geograafia alal.

Stipendiumi suurus on 7000 Rootsi krooni kuus, lisaks majutus.

Avaldus sügissemestriks, millele on lisatud akadeemilise kraadi tunnistus ja uurimisprogramm, esitada hiljemalt **25. aprilliks** välissuhete osakonda (ph 304).

Avaldus 1997. aasta kevadsemestriks esitada hiljemalt **31. maiks.**

29. märtsi Universitas Tartuensises oli eksitav viide selle kohta, et stipendium on mõeldud üliõpilastele.

Info tel 465 615,

Välissuhete talituses on ka informatsiooni UNESCO lühiajaliste uurimisstipendiumide kohta.

SIRJE ÜPRUS,
välissuhete talitus

Info

Loeng

Kas teadus ja religioon saavad eksisteerida koos? Kas on võimalik teaduslikult tõestada, et maailm on loodud intellekti läbi? Kas ka teistel planeetidel võib esineda intellektuaalseid eluvorme? Kas need on küsimused, mille üle aeg–ajalt mõtiskleme?

Nendel teemadel kõneleb astrofüüsik Hugh Ross oma loengus «Teaduslikud tõendid Looja kohta» neljapäeval, 25. aprillil kl 18 Vanemuise suures auditooriumis.

Tule ja Sul on võimalus kuulata oma ala eksperti!

Sissepääs on tasuta!

Üritust toetavad: Campus Crusade for Christ, Eesti Evangeelsete Üliõpilaste Ühendus, Eesti Kristlik Nelipühi Kirik, Nõmme Baptisti Kogudus, Kalju Baptisti Kogudus, Eesti Kristlike Arstide Ühing.

Töö

Lääne–Virumaa koolidesse vajatakse uueks õppeaastaks alalisele tööle järgmiste ainete **õpetajaid:** eesti keel ja kirjandus, inglise keel, ajalugu, algõpetus, matemaatika, bioloogia, maateadus, kehaline kasvatus (p), tööõpetus (p), muusikaõpetus, arvutiõpetus.

Info koolide kohta tel 42 776 (T, N) või tel 42 777 (haridusosakond Kreutzwaldi 5, Rakvere).

Väitekiri

8. mail kl 11 kaitseb **Urmas Kase** Vanemuise 46 aud 327 magistriväitekirja «Pärnu sadama ja selle tagamaa arengust». Oponendid majanduskandidaadid Arno Valma ja Jüri Laving.

Välisüliõpilaste kevadpidu

27. aprillil kell 20 Tartu Laululava ruumides

Esineb ansambel **«Untsakad»** Viljandi Kultuurikolledžist.

Üles astuvad:

* Tartu Ülikooli esindajad informatsiooniga ülikooli tulevikuplaanidest;

* ISA esindajad räägivad oma organisatsioonist;

* Tartu Ülikooli Klubi esindajad tutvustavad kevadpäevade programmi;

* esinevad välisüliõpilaste esindajad.

Peo korraldab Rahvusvaheline Üliõpilaste Ühendus Tartus (The International Students Association in Tartu).

Välisüliõpilastel ja välisõppejõududel on võimalik osta pileteid eelmüügist välisüliõpilastalitusest (Ülikooli 18–304) iga päev kell 14–16.

Pileti hind vaid 15 krooni!

Tudengifestival «Ülikooli kevadpäevad '96»

Esmaspäeval, 29. aprillil

kl 18—20	KEVADPÄEVADE PILETILAAT Laadal piletid odavamad!	TÜ füüsikahoone esisel (Tähe tn. 4)
kl 19	Kontsert «Armastuse laulud». Kadri Hunt, Taavo Remmel, Jaak Sooäär, Roland Puusepp	TÜ ajaloomuuseumis
kl 19	Etendus soodushinnaga. G. Verdi «Falstaff»	«Vanemuise» suures majas
kl 20	Viktoriini «Mälukas» lõppvoor	EMPÜ klubis (Veski tn 6)
kl 21	DJ Cool D	ööklubis «Atlantis»
kl 22	J. Sööt ja In'Boil	EMPÜ klubis

Teisipäeval, 30. aprillil

kl 16	Kevadpäevade avapiknik	Toomel ohvrikivi juures
kl 16	LIIVIMAA VEINIPÄEV. «Liivimaa Veini» ja «Liivimaa Rahvaveini» valimine	TÜ ajaloomuuseumis
kl 17	Koorikontsert Inglisillalt	
kl 18	Õhtu maleva-, tudengi- ja veinilaúludega. Pakutakse Krambambulit, Klaretti, Piiskoppi	Toome varemetes
kl 19	Etendus S. Mrozek «Suvepäev/Kohtumine»	Tartu Lasteteatris (Jaama tn 14)
kl 19	Tantsuetendus «Naiste mängud volbriõhtul»	«Vanemuise» väikeses majas
kl 20	VOLBRIPIDU LAULU, TANTSU JA ÕLLEGA * Piirivalveameti puhkpilliorkester ja Ivo Linna * Maailmakuulus «S.O.Beermusic Limited» * Kõigile tulijatele tops õlut tasuta	Tartu Turuhoones
kl 21	Volbriöö nõidade tansud. Tantsutrupp «Extasy», DJ Erlend Aav	ööklubis «Atlantis»
kl 21	«Bakhanaal». Õhtut juhib Peep Puis. Muusikat valib Kalle Müller	Püssirohukeldris
kl 22	«Voodoo magic I». DJ-d Meelis Meri, Kalev K, Don Lange, Mander, Anti Aaver ÖÖKINO	klubis «Illusioon» (Raatuse tn 97)
kl ÖÖ	Walpurgi öö nõiasabat. Maituli terrassil	EMPÜ klubis
kl 23	VOLBRIÖÖ KRAMP-PAMBUL HOMMIKUNI * Vana hea «Fix» ja igavesti noor «Justament». Volbrilõke. Diskomöll pealekauba.	TÜ korvpalliväljakul ja spordihallis (Ujula tn 4)

Kolmapäeval, 1. mail

kl 14	Laste «Rattatuur '96» Võiduajamine kolmerattalistel sõiduriistadel 5-aastastele ja noorematele	Tähtvere atraktsioonivälјakul
kl 17	Tudengiralli «BAMBUS '96» omavalmistatud liikuritel	Postimaja kõrval
kl 21	Tähistame töörahva püha. Temaatiliste laulude karaoke. DJ Alger Vedler	ööklubis «Atlantis»
kl 21	Rahvusvaheline töörahva solidaarsuse päev koos ansambliga «Singer Vinger»	klubis R (Tähe tn 3)
kl 22	«Voodoo magic II». DJ-d Aivar Tõnso, Vadya Lahari, Rando Sulg, «Neuron Phase» ÖÖKINO	klubis Illusioon
kl 23	Disko-Studio. Ooper «Tudeng-õlu-lõbu»	EMPÜ klubis
kl 23	«ÖSELROCK'96» * Singer-Vinger * The Tuberkuloited * The Claymakers * CryBaby * Suur videoprojektsioon	TÜ spordihallis (Ujula tn 4)

Neljapäeval, 2. mail

kl 6	Linnulaulu kuulamine asjatundjaga	Kogunemine Raadi kalmistu peaväravas
kl 14	Kultuurilooline jalutuskäik Jaan Eilartiga	Kogunemine kaarsilla juures
kl 17	Etendus «Laulud jumalale». Laulavad Anne Maasik ja Priit Karm	Tartu Lasteteatris
kl 18	Jalutuskäik TÜ botaanikaaias	Kogunemine Lai tn 38/40
kl 19	Etendus soodushinnaga. K. Murutari muusikaline lavalugu «Marlene»	«Vanemuise» suures majas
kl 19	Etendus soodushinnaga. B. Seade «Saame kokku veebruaris»	«Vanemuise» väikeses majas
kl 19	Laulukonkurss «TUDENGILAUL '96»	EMPÜ aulas
kl 21	Live: «The Names» ja Janika Sillamaa. DJ Rauno Märks	ööklubis «Atlantis»
kl 21	Pidu kahes saalis: country+eesti muusika. Vanad, uued ja päris uued lood	klubis R
kl 22	«Beggar's Farm» — Tallinna Pedagoogika Ülikool	klubis «Illusioon»
kl 23	Klubi TV *since* 29.04.95 telemajas	EMPÜ klubis

Reedel, 3. mail

kl 19	Etendus soodushinnaga. B. Seade «Saame kokku veebruaris»	«Vanemuise» väikeses majas
kl 19	Etendus soodushinnaga. Džunglilugu «Mowgli»	«Vanemuise» suures majas
kl 19	Esietendus. «Biedermann ja tulesüütajad»	Tartu Lasteteatris
kl 21	«Miss Eesti'96» finalistide *show*. DJ Urmas Kolsar	ööklubi «Atlantis»
kl 21	Suur õlle ja süldipidu ansambliga «Kuldne Trio» ja tantsutrupiga «Lancy»	klubis R
kl 22	Autompsychsupervegus. Tallinna Pedagoogikaülikooli tudengite filmiprogramm. DJ Tero & Tõnso	klubis «Illusioon»
kl 22	FÜÜSIKAHOONE SHOW. Stiilipidu *Seitseteist kevadist hetke*, Tiigrihüpe «Karukoopasse», jalutuskäik lõbupargis, kinoteater «Õnnetu 13», ööklubi «Ema hellad käed», ... Tantsuks ansamblid «Karavan» ja «Untsakad»	TÜ füüsikahoones (Tähe tn 4)
kl 23	Erootiline lõbumaja	EMPÜ klubis

Laupäeval, 4. mail

kl 10	Tudengite kalapüügivõistlus «AT'LANT'96»	«Atlantise» esisel
kl 13	TUDENGITE AASTALAAT	Raekoja platsil
kl 13	Ülikooli rahvakunstiansambli kontsert	Kesklinna kaubahalli ees
kl 14	Teatejooks kostüümeeritud tudengivõistkondadele	Raekoja platsil
kl 15.45	EMPÜ ja TÜ kaheksapaatide sõudematš Beefeater'i karikale	Finiš «Atlantise» esisel
kl 16	KUMMIPAADIRALLI EMAJÕEL	«Atlantise» esisel
kl 21	Õhtu koos Eesti parima naisteansambliga «House of Fun»	klubis R
kl 21	Kevadpäevade lõpushow kolme kangega Kreisiraadiost. Peeter Oja, Hannes Võrno ja Tarmo Leinatamm. DJ Andres Soo	ööklubis «Atlantis»
kl 22	Ravelandia. T.J.Limit, T.J.Rave	klubis «Illusioon»
kl 23	«Elu Parimad Aastad». Tipptaidlus ja ex-tudengibändid	EMPÜ klubis

Peakorraldaja: TÜ klubi ja ülikooli kultuuriklubi.

Korraldajad: EMPÜ klubi, Klubi R, klubi «Illusioon», ööklubi «Atlantis», EMPÜ üliõpilasvolikogu, Tartu Lasteteater, Tartu üliõpilaste looduskaitsering, Tartu Veiniklubi.

KOHTUMISENI KEVADPÄEVADEL!

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 765. Tiraaž 1000.

☎ 465 680

NR. 17 (1841)
REEDE,
26. APRILL 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

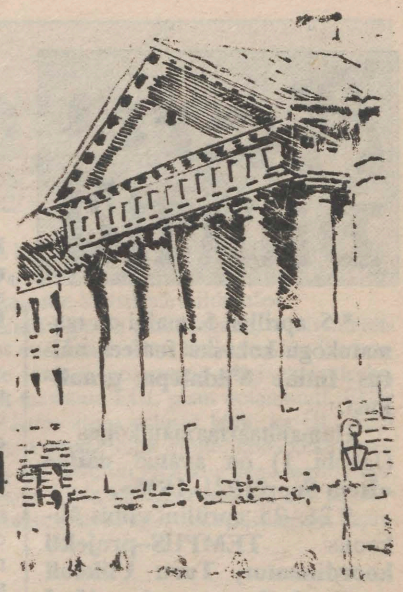

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

Üliõpilasesinduse valimised

toimuvad 20., 21. ja 22. mail kell 10–20 raamatukogu fuajees.
Nimekirjade esitamise päevad 8., 9. ja 10. mail kell 9–17 Ülikooli 20–305. Registreerimisvorme saab alates 30. aprillist samast.
Kõigil nimekirjadel on võimalus ennast tutvustada 17. mai UTs.

Valimistoimkond

Rektori pöördumine üliõpilaste ja üliõpilasühenduste poole

HEA ÜLIÕPILASKOND,
viimase aastaga on ülikool saanud ülikooliseaduse, Tartu Ülikooli seaduse ja TÜ põhikirja näol korraliku õigusliku aluse tegutsemiseks. Neile dokumentidele toetudes püüdleme sinnapoole, et saaksime taas Euroopas tuntud teadusülikooliks, mis ühtlasi täidab omariikluse ja kodanikuühiskonna taastamisega seotud spetsiifilisi ülesandeid.

Nimetatud dokumendid lähtuvad eeldusest, et ülikool saab oma otstarvet täita vaid siis, kui ülikooli asjade otsustamisest võtab osa üliõpilaskond. Selleks moodustavad üliõpilased omavalitsuse, mis esindab tudengeid niihästi ülikooli sees kui ka väljaspool ülikooli.

Üliõpilaskonna praegused esindusorganid — edustus ja valitsus — loodi teistel juriidilistel alustel. Nende senise tegevuse tugevad ja nõrgad küljed väärivad mitmekülgset analüüsi ennekõike üliõpilaste enese seisukohast. Praegustes oludes on nüüdsed edustus ja valitsus leidnud, et neile sobiv juriidiline vorm on oma kitsama liikmeskonna huvisid esindav mittetulundusühing «Ülikooli Üliõpilaskond», mis ametiühinguna või ametiühingu sarnase organisatsioonina sõlmiks kokkuleppeid TÜ juhtkonnaga üliõpilaste elu puudutavates küsimustes. See algatus on teretulnud, nagu on seda kõigi teistegi üliõpilasühenduste tegevus üliõpilaste erisuguste huvigruppide hüvanguks.

Samas on nende ühenduste kõrvale vaja kõikide üliõpilaste omavalitsust selles mõttes, nagu seadus seda ette näeb. Selline esindus saab nimetada oma esindajaid ülikooli nõukogusse ja valitsusse ning sel teel osaleda ülikooli oluliste asjade arutamises ja otsustamises. Mida laiemal põhjal see esindus luuakse, seda tõsisemalt arvestatakse ülikooli nõukogus ja valitsuses üliõpilasliikmete seisukohti. Muidugi ei kohusta seadus üliõpilasi omavalitsust moodustama, vaid üksnes annab selleks õiguse, aga see õigus on kasutamist väärt.

Lugupeetud üliõpilased! 20., 21. ja 22. mail kell 10–20 on Tartu Ülikooli raamatukogu fuajee teie käsutuses üliõpilasesinduse valimiseks. Soovin edu ja rohket osavõttu!

Professor Peeter Tulviste
Rektor

XVII Eesti keemiapäevad Tartus

18.–20. aprillini toimunud suurürituse üheks osaks oli rahvusvaheline näitus «Keemia 96». Näitus oli ainulaadne kogu Eestis ning selles osales 31 firmat, õppe– ja teadusasutust nii Eestist kui välismaalt. Esitleti keemiatööstuse tooteid, laborivarustust, reaktiive, arvutiprogramme, keemiahariduse edasisi suundi jne.

Keemiapäevade teaduskonverentsil ja rahvusvahelisel foorumil «BIOBALT 96» oli esinejaid ligi 120, külalisi oli rohkesti Soomest, aga ka mujalt. Teaduskonverentsi avas ülikooli aulas rektor Peeter Tulviste. Nii plenaaristungil kui aulas toimunud ettekannete istungitest oli osavõtt rahvarikas. Ettekandeid oli alates keemiateaduse teoreetilistest probleemidest kuni rakendusliku tähtsusega uuringuteni. Trükist ilmus teaduskonverentsi ettekannete referaatide trükitehniliselt väga hästi vormistatud kogumik. Teaduskonverentsi stendiettekanded pandi üles näitusehallis, kus ka vastavad ettekanded peeti. Siingi oli külastus rohkearvuline. Meeleolukas bankett toimus ajaloomuuseumis. Päevade põhikorraldajaiks olid Eesti Keemia Selts (EKS, asut 1919) ja TÜ Akadeemiline Keemia Selts (AKS, asut 1923).

XVII Eesti keemiapäevad läksid nii sisuliselt kui organisatoorselt igati korda.

Tullio Ilomets
Andres Tennuse fotod

❒ Hetk XVII Eesti keemiapäevade teaduskonverentsi plenaaristungilt. Ettkandel on Merike Kelve (PhD).
Istuvad vasakult: Evald Ellmann, EKS auliige, kes on olnud AKSi liige juba 30ndail aastail; prof Jüri Kann, TA Keemia Instituudi direktor, EKSi esimees; prof Toomas Tenno, AKSi esimees; prof Lauri Niinistö Helsingi Tehnikaülikoolist, Euroopa Keemiaseltside Föderatsiooni president.

❒ Saaremaa päritoluga Müncheni Ülikooli professor Ivar Ugi, kes on orgaaniliste ühendite sünteesi alal pööret tekitanud sünteesimeetodi nn Ugi sünteesi avastaja.

Acta Diurna

* 5. aprillist 5. maini on raamatukogu kohviku fuafees **näitus Imme Viidalepa graafikast.**

Humanitaarraamatukogus (Jakobi 1) on avatud **näitus «Rein Sepp 1921–1995».**

* 21.–25. aprillini viibis ülikoolis **TEMPUS–projekti koordinaator, Turu Ülikooli arstiteaduskonna õppejõud Allan Rajamäki.**

* 22. aprillist 3. maini kestab ülikoolis **dr Swaminathan Luordusamy** (*Indore*, **India**) **videofilmidega illustreeritud loengusari «Tänapäeva India folkloor ja mütoloogia».**

* 22. aprillil pidas aulaloengu **prof Iring Fetscher teemal «Demokratie und Toleranz».**

* 22. aprillil toimus **Stanfordi Ülikooli (USA) doktorandi Jevgeni Ostaševski esimene loeng tsüklist «Barokk kui mentaalsus: inglise, itaalia ja vene baroki põhjal».** Loengud toimuvad 26.–28. aprillini.

* 23. aprillil toimus **TÜ valitsuse istung.**

* 24. aprillil oli **ülikoolisisene teabetund.**

* 25. aprillil toimus psühholoogia osakonnas **projekti «Üliõpilaste ja noorte usaldustelefon» esitlus ja avalik arutelu.**

* 25.–27. aprillini toimuvad **ELO (Eesti Lastekaitseorganisatsioon) päevad Tartus.** 25. aprillil kell 14 võttis elokaid vastu ELO patroon rektor prof Peeter Tulviste, kavas olid ka ekskursioonid aulasse, klassikalise muinasteaduse muuseumi ja ülikooli kartserisse.

* 25. aprillil toimub **TÜ nõukogu istung.** Päevakorras: rektori ja prorektorite 1995. aasta aruanded, ülevaade magistri– ja doktoriõppe tulemuslikkusest, õppeaineregistri statuut, sotsiaalteaduskonna õppekavade kinnitamine, Jüri Alliku ettepanek 1996. a. teaduseelarve muutmiseks.

* 26. aprillil kl 12 algab prof A. Linkbergi nim aud kardioloogiakliiniku 20. aastapäevale pühendatud konverents. Konverentsi avab Rein Teesalu, ettekannetega esinevad Kaljo Valgma, Maido Uusküla, Mare Lind jt.

* 26.–28. aprillini toimub vene– ja slaavi filoloogia osakonna **noorte teadlaste konverents.** Kavas on ettekanded Tartu, Moskva, Peterburi, Helsingi, Stockholmi, Varssavi, Milaano ja Voroneži üliõpilastelt. Töö toimub vene keele, vene kirjanduse ja slaavi filoloogia sektsioonides.

* 26.–27. aprillini toimub Tallinna Pedagoogikaülikooli õppekeskuses Vana–Otepääl **konverents «Inimene, keskkond ja tervis II».** Konverentsi korraldavad Tartu Ülikool, EV Sotsiaalministeerium, Eesti Tervisekasvatuse Keskus ja Eesti Kardioloogia Instituut. Eesmärgiks on süvendada riigisisest tervisekasvatuse edendamise alast koostööd.

* 29. aprillil jätkub **Soome õigeusu teoloogide loengusari** (vt INFO 4. lk).

* 29. aprillist 4. maini kestavad ülikooli kevadpäevad.

* 3. mail külastab Tartut ja ülikooli Ungari Vabariigi president Árpád Göncz.

Ülikooli infosüsteemide piirjooned hakkavad selguma

Eelmisel nädalal toimus ülikoolis infotehnoloogia rakendamisalane seminar. Üks selle korraldajaid oli I prorektori abi HASSO KUKEMELK.

Mis oli seminari eesmärk?

Ülikoolis on arvutivõrk olemas, mingil määral liiguvad arvutite kaudu ka käskkirjad ja muud dokumendid. Puuduvad aga kindlad reeglid, kuidas üht või teist dokumenti kätte saada, kuidas see jõuab just selle isikuni, kes seda vajab. Dokumentide levik toetub sageli mingitele vanadele arusaamadele. Tihti toimub see jaotaja sisemise taibu, arusaamise järgi. Seetõttu võivad mõned tähtsad paberid aeg-ajalt kuskile pidama jääda või ei jõua üldse vajaliku inimeseni. Nii ongi ülikoolis üles kerkinud küsimus, mismoodi jõuaks oluline info selleni, kelleni see jõudma peaks. See on vana probleem ka välismaa ülikoolides. Seminari teemaks oligi infotehnoloogia rakendamine kõrgkoolide juhtimis- ja haldustöös.

Seminari korraldamisel olid abiks Turu Ülikool ja OECD/IMHE (Programme on International Management in Higher Education). Suur toetus oli OECD Pariisi konsultandilt Kari Hypposelt jt. Väliskülalisi oli Hispaaniast, Inglismaalt, Saksamaalt, Hollandist, Norrast, Rootsist ja Soomest.

Eestist olid kutsutud esindajad kõikidest kõrgkoolidest, ka eraülikoolidest, samuti mõnest instituudist — kokku oli end registreerinud 87 inimest.

Mis seminaril selgemaks sai?

Kõigepealt **teadvustus infoliikumise probleem,** aga paljudele samuti see, et arvuti ei ole mitte ainult kirjade koostamiseks, vaid et ta on ka vajalike dokumentide kogum. Kui sekretär teab, et vastav dokument peab minema kõikidesse teaduskondadesse, pruugib tal arvutis vaid üks märkus juurde lisada ja iga dekanaadi juhataja arvutis on see kohe olemas. Küllaltki palju rõhutasid ettekandjad just seda, kuidas arvuti aitab sidet pidada, vajalikku infot kätte saada.

Teiseks räägiti palju sellest, et iga üksuse juht vajab kiirete ja õigete otsuste tegemisel **teatud informatsiooni.** Tal pole sageli vaja kätte saada kogu informatsiooni, vaid just olulist. Arvutisüsteemid saaksid siin aidata oma andmebaasidega. Praegu peame näiteks vajalike andmete saamiseks helistama personaliosakonda, raamatupidamisse jm. Minu enda töö läheks arvutist taolise info kättesaamise puhul tunduvalt operatiivsemaks, ka otsused oleksid nähtavasti asjakohasemad.

Infosüsteemide rakendamisega kaoks ära ka tööjõu raiskamine mõttetule tegevusele, poleks vaja paljusid asju dubleerida. Paar väliskülalist oli raamatukogus kartoteegiriiuleid nähes väga imestunud. Nende korrashoiu peale minevat ju väga palju inimtööjõudu ja sinna mahtuvat nii palju raamatuid. Kõik kataloogid võiksid arvutis olla. Paraku viib arvutisüsteemide areng tõesti niikaugele, et järjest nõutavamaks muutuvad kõrge kvalifikatsiooniga spetsialistid. See viitab aina kasvavale hariduse rollile ühiskonnas, sest hariduseta inimese valikuala jääb järjest väiksemaks.

Seminaril puudutati veidi ka **turvaküsimusi.** Informatsioon on ju ka võim. Kui mina tean kellegi kohta midagi, mida too varjata püüab, siis on alati võimalik teda mõjutada. Seega peab ka informatsiooniga ettevaatlikult ümber käima. Peab olema selge, missugust informatsiooni üldse võib levitada, kas see on ka tõene jne. Ei pea ju keskkooliõpilane ega üliõpilane ülikooli töötajate palkade juurde pääsema. Samas on see aga vajalik näiteks rektoril. Praegu lähevad juba väga hästi arvuteid tundvad isikud ka kaitsesüsteemidest läbi. Peame mõtlema ennetavalt sellele, mis saab siis, kui keegi siiski sisse pääseb ja midagi ära rikub. Üks võimalus on kõik andmebaasid päeva jooksul mingitel kellaaegadel ümber salvestada. Õnneks on meil andmebaasidesse sissetunge veel vähe.

Lõplikke lahendusi seminaril neile küsimustele muidugi polnud, me lihtsalt aktualiseerisime need ja tõdesime veel kord, kui oluline on praegu oma infosüsteemide väljatöötamine. Vastava projektiga tegeleb Andres Salu.

Mis meil siin ülikoolis praegu juba olemas on?

Personaalarvutid on enam-vähem olemas, lokaalsed arvutivõrgud samuti, otsapidi oleme ka suures arvutivõrgus Netscape'is. Kõik teaduskonnad peaksid olema juba ühendatud ülikooli arvutivõrguga. Nii et paljud asjad on olemas, kuid nad on tekkinud stiihiliselt ega ühildu alati. Tuleb lahendada ühildumise probleem, ka tarkvara osas, samuti turvaküsimus. Võib öelda, et esmased ülesanded saime paika pandud. Juuni alguseks püüame ülikoolis välja töötada oma infosüsteemide strateegia täpsemad piirjooned. Juunis saabuvad siia mitme ülikooli eksperdid, kellega saab veel kord kõik koos läbi arutada. Arvutuskeskuse juhataja Merik Meriste on korduvalt rõhutanud, et Tartu Ülikool on praegu arvutite poolest tunduvalt paremas seisus kui näiteks Turu, Oslo või mõni teine ülikool. Meie alles hakkame oma süsteemi looma, alustame tühjalt kohalt, nende süsteem on mitmeti juba aegunud. Uue ehitamiseks peavad nad vana ära lõhkuma, meil pole vaja lõhkuda, vaid ainult ehitada.

Küsis VARJE SOOTAK

TÜ ja TÜ ametiühingu vaheliste läbirääkimiste lahkarvamuste protokoll

Tartus, 4. aprillil 1996

Tartu Ülikooli ja Tartu Ülikooli ametiühingu volitatud esindajad fikseerisid läbirääkimistel kollektiivlepingu muutmise küsimuses järgmist:

Lugeda läbirääkimised TÜ 1996. aasta kollektiivlepingu sõlmimiseks katkenuks, kuna osapooled ei nõustunud teise poole esitatud palgaastmestiku ja selle kehtestamise tähtajaga.

TÜ ametiühing:

esitab nõudmise kehtestada ülikoolis tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 1996 astmepalkade alammäärad, mis on 30% võrra kõrgemad 1995. aastal kehtinud astmepalgamääradest (EV kultuuri- ja haridusministri määrus nr 8 31. jaan 1995), põhjendades seda järgmiselt:

1. Inflatsioon oli Eestis 1995. aastal 28,9% (detsembris 1995 võrreldes detsembriga 1994);

2. Tartu Ülikoolile 1996. aastal hariduskuludeks riigieelarvest eraldatud rahasumma suurenes 24,53% võrreldes 1995. aasta hariduskulude eelarvelise summaga;

3. TÜ omateenitud vahendid moodustasid 1995. aastal 10,8 miljonit krooni. TÜ juhtkonna prognoos 1996. aastaks on 25,9 miljonit krooni;

4. EV Haridusministeerium eraldas TÜ-le oma reservist 1,1 miljonit krooni;

5. Ülikoolis puuduvad objektiivsed, üheselt mõistetavad ametiühingu poolt aktsepteeritud kriteeriumid lisatasude määramiseks, samuti premeerimismäärustikud, mis loob soodsad tingimused subjektivismile lisatasude ja preemiate määramisel. See pärsib demokraatia arengut ülikoolis. Seega on lisatasude osakaalu kavandatav järsk suurendamine põhipalgaga võrreldes enneaegne.

Tartu Ülikool:

1. Teostab ja jätkab palgapoliitikat, mille lõppeesmärgiks on tõsta kõikide töötajate palka. Lahkarvamus kollektiivlepingu muutmisel väljendub nimetatud **eesmärgi saavutamise teedes,** millest olulisemad oleksid:

1.1 töö intensiivistamine;

1.2 TÜ juhtkonna ja ülikooli töötajate pidev töö 1997. aasta riigipoolse tellimuse alusel laekuvate vahendite suurendamiseks (õppekavade reaalne hind);

1.3 omateenitud vahendite jätkuv suurendamine;

1.4 TÜ konkurentsivõime tõstmine Eesti «haridusturul»;

1.5 TÜ varade tagastamise tulemusel võimalike vahendite hankimine.

2. Ei toeta palgaastmestiku suurendamist 30% olukorras, kus vahendeid selleks ei piisa. Selle poliitika paratamatu tagajärg on koondamine, mis ei saa olla ega ole eesmärk omaette.

Vahendite nappuse tingimustes tähendab TÜ ametiühingu nõudmistele vastutulek:

2.1 võimatust vahetul töökorraldajal reaalselt arvestada palga määramisel töö tulemuslikkust ja konkreetse inimese tööpanust;

2.2 paratamatut võrdsustamist, mis ei ole eesmärk omaette.

3. Väljendab jätkuvalt tahet reguleerida suhted TÜ ametiühinguga kollektiivlepingu vahendusel.

Prof TOIVO MAIMETS,
TÜ volitatud esindaja
11. aprill 1996

ALEKSANDER JAKOBSON,
TÜ ametiühingu esindaja
9. apr. 1996

Tartu Ülikooli seisukohad «Lahkarvamuste protokolli» esitatud redaksiooni kohta

Tartu Ülikooli volitatud esindaja peab vajalikuks TÜ ametiühingu poolt esitatud lahkarvamuste protokolli (edaspidi: Protokoll) redaksiooni kohta märkida järgmist:

1. Protokolli punkti 1 esimene lõige fikseerib, et läbirääkimised TÜ kollektiivlepingu sõlmimiseks tuleb lugeda katkenuks, kuna osapooled ei nõustu teise poole esitatud palgaastmestiku ja selle kehtestamise tähtajaga.

TÜ seisukoht: Vastuväiteid ei ole.

2. Punktis 1 esitab TÜ ametiühing nõudmise kehtestada ülikoolis tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 1996 astmepalkade alammäärad, mis on 30% võrra kõrgemad 1995. aastal kehtinud astmepalgamääradest (v.a. 1. ja 2. palgaklass, kus Vabariigi Valitsuse määrusega on kehtestatud kõrgemad palgamäärad).

Nõudmise põhjenduseks tuuakse alljärgnevad faktorid:

* inflatsioon oli Eestis 1995. aastal 28,9%;

TÜ seisukoht: Vastuväiteid ei ole.

* Tartu Ülikoolile 1996. aasta hariduskuludeks riigieelarvest eraldatud rahasumma suurenes 24,53% võrreldes 1995. aastal hariduskulude eelarvelise summaga;

TÜ seisukoht: Vastuväiteid nimetatud fakti kohta ei ole. Samas ei saa selle alusel puht formaalloogiliselt teha järeldust, et astmepalkade alammäära tuleb 30% suurendada. Võib oletada, et sisuliselt tahetakse korrata väidet — kuna inflatsioon oli 1995. aastal peaaegu 30%, siis peaksid ka palgad kõigil töötajatel tõusma sama suurusjärgu võrra.

Järeldus: on raske mõista selle argumendi esitamist **eraldi** alusena.

* TÜ omateenitud vahendid moodustasid 1995. aastal 10,8 miljonit krooni. TÜ juhtkonna prognoos 1996. aastal on 25,9 miljonit krooni.

TÜ seisukoht: ametiühing märgib õigustatult, et tegemist on TÜ juhtkonna **prognoosiga.** Paraku tähendab see ka ühtlasi asjaolu, et sellises konkreetses ja finantsilise vastutusega kaasnevas küsimuses, nagu seda on palgakokkulepe, ei ole võimalik toetuda prognoosile (olgu see TÜ juhtkonna või ametiühingu poolt tehtud), vaid reaalselt olemasolevatele summadele (kehtiv eelarve).

Samas tuleb märkida, et omateenitud vahendeid kavatsetakse palgatõusuks suunata, kuid seda ei ole võimalik teha, enne kui see raha on reaalselt olemas.

* Haridusministeerium eraldas TÜ-le oma reservist 1,1 miljonit krooni. TÜ ametiühingu komitee vaidlustab TÜ valitsuse otsuse 19. märtsist 1996, mille kohaselt nimetatud summa läheb rektori käsutusse õigusteaduskonna õppejõudude palgaprobleemide lahendamiseks. Mainitud otsus suurendab õppejõudude sotsiaalset ebavõrdsust ning koos sellega ka pingeid ülikoolis.

TÜ seisukoht: TÜ ametiühingu komitee taotlus vaidlustada TÜ valitsuse otsus on õiguslikult ebapädev. Ametiühingu pädevus (õigused, kohustused, vastutus) reguleeritakse kollektiivlepingu raamides. Seetõttu puudub ka kehtiva TÜ põhikirja kohaselt TÜ ametiühingul õigus vaidlustada TÜ valitsuse otsuseid (ning sel põhjusel puudub ka vastav protseduur).

Selgituseks olgu märgitud, et tegemist on Haridusministeeriumi sihtotstarbelise summaga. TÜ valitsus võttis vastu otsuse summa suunamiseks ettenähtud vajadusteks, kusjuures konkreetsed otsused langetab rektor.

Jääb üle konstateerida, et antud juhul ei ole tegemist **põhjusega,** miks astmepalkade määra tuleks 30% võrra suurendada. Tegelikult

Järg 4. lk.

Üliõpilasseltside Liit 70

Üliõpilasorganisatsioonid on peaaegu niisama vanad kui ülikoolid. Läbi Prantsuse nationide ja Saksa landsmannschaftide jõuti eelmise sajandi alguses meie korporatsioonideni. Esimesed eesti üliõpilaste ühendused said aga tekkida alles eelmise sajandi lõpus ühes rahvustunde tõusuga. Loomulikult prooviti esialgu üle võtta juba eksisteerivat organiseerumisvormi — korporatsiooni, lootes saada seeläbi võrdväärseks partneriks saksa soost tudengeile. Alles selle mõtte elluviimisel kerkinud takistused sundisid EÜSi registreerima end seltsina, jäädes ise samas kindlaks korporatiivse mõtte kandjaks. Ka järgmise tudengiorganisatsiooni — EÜS Põhjala puhul ei saa rääkida sihikindlast soovist olla selts, alguses oli tegemist vaid sõprade ringiga, alles hiljem asuti end kindlamalt piiritlema. Lõplikul väljakujunemisel mängisid mõlema puhul tähtsat rolli pereheitmised — EÜS kaotas nende läbi oma korporantlikke jooni, Põhjalat sundis see jälle end rohkem korraldama. Siiski jäid kuni Eesti iseseisvumiseni korporantide ja seltside vahelised erinevused vähem tähtsaks, peasiht — eestluse propageerimine ja vaenlane — baltisaksa aadel ning Vene ülemvõim, olid mõlemal samad.

Eesti Vabariigi tekkimisega muutus olukord tõsiselt: organisatsioone tekkis juurde, senine peaeesmärk langes aga ära. Korporatsioonid hakkasid rohkem tähelepanu pöörama vormile, ausse tõsteti vanad buršikombed. Sellele reageerisid seltsid rangete karskusnõuetega, rõhutatud väliste kommete eitamise ning enda range eristamisega. Ühised vaated ja hõõrumine korporatsioonidega viisid seltsid lõpuks ühise laua taha ja 15. märtsil 1926 otsustati moodustada Üliõpilaste Liit (ÜL).

Liit ei tekkinud tühjale kohale. Juba aasta tagasi oli loodud Eesti Üliõpilaste Liit (EÜL), kuid tüli ülikooli valitsusega ja eriti arusaamatus EÜSi ning EÜS Veljesto vahel viis selle kiire lagunemiseni. Uuest liidust jäi juba loomisel kõrvale ENÜS Ilmatar, avakoosolekult lahkus ka EÜS, kes polnud nõus loovutama oma suurusest tulenevaid eeliseid. Üheksa organisatsiooni otsustas aga edasi minna koos: **ENÜS, EÜS Põhjala, EÜS Veljesto, EÜS Ühendus, ÜS Concordia, ÜS Liivika, ÜS Raimla, ENÜS Ahava ja ENÜS Huljehiis.**

Liidu üks praktilisi ülesandeid oli seltsi ideoloogia levitamise kõrval ka selle esindamine ülikooli edustuses. Just siin tekkisid ka esimesed tülid, juba sama aasta valimistele läksid Veljesto ja Ühendus välja omaette, leides, et nad ühiste põhimõtete taha ei mahu. Edustuses tehti kõigest hoolimata koostööd ja korraks näis, et asi ongi rahulikult laabunud, kuid 1928. aasta kevadel lõi Veljesto siiski lahku, arvates liitu oma tõekspidamistele mitte vastavat. Samal kevadel lahkusid ühendusest ka Huljehiis, ENÜS ja Ahava, põhjuseks ikka valimistega seonduv, veel 1931 eraldus Concordia ja jäigi vaid neli organisatsiooni: Põhjala, Ühendus, Liivika ja Raimla. Seega ei saanud enam rääkida kõiki või isegi enamikku seltse haaravast liidust, kuid siiski leiti organisatsioon vajalik olevat ja jätkati senistest õppetundidest tugevama ja targemana. Jätkus koostöö teiste seltsidega, eriti Edustuses, kus Üliõpilasseltside rühm moodustas korporatsioonide rühma järel suuruselt teise grupeeringu. Ühine töö laabus ka maakondlike üliõpilaskogudega. Edustuse kaudu osaleti kõikide Tartu Ülikooli ja tekkiva–kasvava haritlaskonna ette kerkinud probleemide lahendamisel.

Väga tähtsaks peeti liidu liikmete omavahelist tihedat läbikäimist, selleks korraldati suhtlemispäevi, külastati üksteise ettekandeõhtuid, prooviti jõudu eri spordialadel, töötasid kõne–, male–, muusika–, ja sporditoimkonnad, 1933. aastal korraldati esimene üliõpilastööde konkurss. Üliõpilasseltside Liit oli Hariduskogu liige. Omavaheline koostöö viis ka vilistlaste liitumiseni Eesti Üliõpilasseltside Vilistlaste Liidu näol.

Üliõpilasseltside Liidu lõpp on pisut segane, arhiivimaterjalid näitavad, et mõtet uue, kõiki seltse haarava liidu üle arutati esimeste lahkujate järel ja see teema jäigi aktuaalseks. Ometi tuli 1937. aastal taastatud EÜL pisut ootamatult, EÜSi poolt organiseerituna. Kuna sinna astusid kõik, ka ÜL moodustanud seltsid, kaotas viimane oma mõtte, koosolekuprotokollis 28. aprillil 1937, kui EÜL oli juba kuu aega tegutsenud, ei räägita Üliõpilasseltside Liidu likvideerimisest, vaid jäädakse äraootavale seisukohale, edasist aga arhiivisäilikud ei kajasta.

***

Kahe aasta eest tekkis mõningas suhtluskonnas ÜLi taastamise mõte, mis küpses ja jõudis lõpuks teostuseni selle aasta 26. veebruaril. Kahjuks on toonastest liikmetest taasasutatud vaid EÜS Põhjala, ÜS Liivika, ENÜS, EÜS Veljesto ja ÜS Raimla, kuid neistki on seni kõrvale jäänud Liivika.

Paljudele tudengiorganisatsioonidele pole praegune aeg kiita — kõigil on probleeme ruumidega, ka ei ole enamik seltse saavutanud oma ennesõjaaegset suurust ning kuigi akadeemiliste organisatsioonide tähtsus võrreldes esimese Eesti Vabariigi ajaga on üldse langenud, teeb murelikuks, et väljaspool kitsast ringkonda seltsiliikumisest nii vähe teatakse. See on tühemik, mis tuleb esmajoones täita. Kindlasti aitab omavaheline tihedam koostöö kaasa liikmesorganisatsioonide eneste elu mitmekesistamisele vastastikku külastuste ja ühisürituste näol. Ühenduses peitub jõud.

AARE RISTIKIVI

Põhjala

Iseloomustus

1. Vajalikkus — haritlaste lähendamine ja vastastikune toetamine;

2. Põhiidee — eesti üliõpilaste koondamine ja abistamine, nendest rahvuslike jõudude kujundamine, mitmesugused ühiskonnaelulised avaldused.

3. Tegevuse üldine sisu — kultuuriline ja hariduslik, sh abiandmine hariduse omandamisel;

4. Tegevuse üldine vorm — «akadeemia», s.o väitlus ning demokraatlikud otsustused.

Selts ei soovi olla elavaks muuseumiks ja imetleda oma antikvaarset väärtust. Organisatsiooni tegevusalustes on ajas olnud mõningaid muutusi ja rõhkude ümberasetusi, mida tingivad konkreetsed olud. Eesmärgiks pole enam võimalikult kõigi eesti üliõpilaste koondamine — kvantiteedi asemel on selleks kvaliteet. Samas ei tehta soovijaile liitumisel endiselt kitsendusi, kui nende suhtes pole erilisi vastuväiteid. Peale kõrgkooli lõpetanud liikmete võetakse ka teisi haritlasi. Rahvuslus ei oma seoses Eesti rahvusriigi olemasoluga omaaegset tähendust. Karskus on suhteline põhimõte, mitte absoluutne norm. Varasema kultuurilistest ettevõtetest saadava tulu asemel on tegevuse finantseerimise põhiallikaks liikmete ühendatud rahalis–materiaalsed vahendid ning majandustegevus. Tagasi pole saadud oma ruume, raamatukogu, arhiivi ega inventari. Kõik see on soetatud hädaolukorraks uuesti ega rahulda seltsi vajadusi. Olemas on kirjastustegevus, sihtfondid ja laenukassa, koostöö teiste institutsioonide–organisatsioonidega ning vastavad juhtorganid ja toimkonnad.

Muutunud on ka üksikud tegevussuunad (tegevused) ja tegevusvormid. See on seotud muutuvate ja konkreetsete olude ja isikutega. Seltsi eeliseks on läbi aegade olnud sidumatus kindla tegevusobjektiga, mistõttu on saadud tõhusalt ette võtta erinevaid kutuurilisi aktsioone, sh. koostöös teiste vastavate organisatsioonidega. Praegu pole huviorbiidis kitsad haridus– ja kultuurialased küsimused, vaid üldine akadeemilise hariduse ja selle rakendamise ümberkorraldamine, samuti seltsisiseste ümberkorralduste lõpuleviimine. Tegevusvormid on püsinud üllatavalt sarnastena.

Eesti Naisüliõpilaste Selts

ENÜSi taasasutamise idee tekkis 1988. aastal. Selleks ajaks oli selts olnud varjusurmas üle poole sajandi. Taasasutajaks olid peamiselt ajaloo–osakonna naistudengid.

Taastamisel püüti järgida vanu traditsioone. ENÜS toetub praeguseni märksõnadele individualism, demokraatia ja rahvuslus. Kui kunagises ENÜSis oli üleüldine naisharitlaste vajalikkus ja võrdväärsus meestega vajas alles tõestamist, siis nüüd peame me seda oma auväärseks aluspõhjaks. Tänapäevane tudengiorganisatsioon püüab eneseharimist ja seltskonnategevust ühendada. Ajal, mil ülikoolis on kadumas kursusesüsteem, mis vahepealsetel aegadel esmase tutvuskonna moodustas, on paljudel püsiva tutvuskonna moodustumise lähtekohti just organisatsioon. ENÜS kujutab endas meeldivat kogukonda üpris erineva tagapõhjaga inimesi. Praeguses liikmeskonnas on kõige rohkem filolooge, kes on välja vahetanud mõne aasta taguse arstide seltskonna.

Lisaks tavapärastele meeldivatele kokkusaamistele ja diskussioonidele peetakse seltsis referaate ning loengutega esinevad inimesed mitmelt elualalt. Viimased paar aastat toimuvad ENÜSis aeg–ajalt muusikaõhtud, et tuvuda eri maade rahvaste ja erinevate stiilide muusikaga.

Olulisel kohal on ENÜSis ka vilistlaskogu, suuremas osas nn noorvilistlased, kes pole kunagi tegevliikmed olnud. Tänu sellele on rohkem kokkupuuteid erinevate akadeemilise haridusega põlvkondade vahel. Nõukogude Liidu ajal tegutses selts välismaal. Praegu on suuremad koondised Rootsis, Kanadas ja Austraalias.

PILLE RUNNEL

ÜS Raimla

ÜS Raimla asutasid 22. septembril 1922 kaksteist EÜS Ühendusest välja astunud liiget ja nende neli mõttekaaslast. Seltsi nime tuletas murdelisest sõnast 'raima' vilistlane Richard Räägo — «Raimla peab toorest materjalist, millena noormehed seltsi tulevad, välja raiuma kultuuriinimesed.» Põhikirja järgi seati ülesandeks arendada seltsi liikmeid vaimselt, kultuuriliselt ja kehaliselt, kasvatada neist erialaselt hästi ettevalmistatud, aktiivseid ja tugevaid isiksusi. Vaatamata Raimla osalemisele avalikus elus jäi selts rangelt apoliitiliseks (v.a. haridusPoliitika), taotledes eelkõige osalust demokraatlikus protsessis, mitte parteilist seisukohavõttu. Selle põhimõtte tunnustuseks on fakt, et Raimlast lahkus kaks tulevast ülikooli rektorit — Kant ja Riikoja, aga ka akadeemik Haberman.

15 aastaga kujunes Raimlast välja suuruselt teine üliõpilasselts, mis ometi suutis säilitada tugeva struktuuri ning edukalt koordineeritud tegevuse. Seltsi suurim pluss oli ülikooli erinevate erialade õppejõududest vilistlaste aktiivne osalus akadeemilises kasvatustöös, mis teistes organisatsioonides oli vanemate üliõpilasliikmete teha. Selts koondas endasse üle 20 eriala tudengi, kellest arvukamalt oli arste, õigusteadlasi ning põllumajanduserialade tudengeid, TTÜ juures asuvasse seltsi ossa kuulus rohkem ehitusinseneriteaduse õppureid. Seltsi populaarsusest annab tunnistust osade EÜSi Peterburi liikmete liitumine ning Tallinna Tehnikumi juures tegutseva üliõpilasühingu Valgma astumine Raimlasse *in corpore* 1935. aastal. Võimalikult palju ettevõtmisi viidi läbi üheskoos seltsi liikmete peredega. Tänu sellele jätkasid abikaasad ka pärast liikme surma osalust seltsi elus.

1940. aastal oli Raimlal üle 400 liikme. Nõukogude okupatsiooni ajal tegutses selts nagu paljud teised akadeemilised organisatsioonid eksiilis. Seltsi pidulik taasasutamine ja lipu õnnistamine toimus Kanepi kirikus 1989. aasta sügisel.

Taasasutatud akadeemiliste organisatsioonide kõige valulisem probleem oli ja on nende omandi tagastamine. Raimla pole hoolimata aktiivsetest jõupingutustest suutnud talle kuuluva majavalduse (Veski 42) eest saada linnavalitsuselt renti ega ka vastuvõetavaid asendusruume, samuti ei lubata oma majas ruume kasutada.

Hoolimata konvendiprobleemist on Raimla taas leidnud endale kindla koha akadeemilises elus. Raimla aktiivne liikmeskond ulatub praeguseks 25ni, esindades 10 erinevat eriala. Selts võtab jõukohaselt osa akadeemiliste organisatsioonide üritustest ja süvendab Üliõpilasseltside Liidu ühe taasasutajaliikmena koostööd samalaadsete seltsidega.

Kuna tegemist on väikese seltsiga, teostus Raimla puhul intiimorganisatsiooni üks tähtsamaid eesmärke — lähendada liikmeid omavahel ja olla neile meeldivaks meelelahutus– ja suhtlemiskohaks. Seltsi liikmete arendamiseks võetakse osa mälumängudest, korraldatakse tantsukursusi ja referaadiõhtuid, mis on tänu erinevate erialade esindatusele alati huvitavad. Peale liikmete intellektuaalse külje arendamise mängitakse seltsis korvpalli, koroonat, viiakse läbi enesekaitsekursusi. Raimla–sisesest lauatenniseturniirist on alguse saanud kõiki seltse ja korporatsioone kaasav traditsioon.

Raimla püüab olla koht isiksusele, pakkudes võimalusi nii enda arendamiseks kui ka rakendamiseks. Meestudengid, kes on seltsi tegevusest huvitatud, võivad asuda nn sõberliikmeks, kellel pole seltsi ees mingeid kohustusi. Nad võivad osaleda seltsi ettevõtmistes, et niimoodi jõuda teadliku otsuseni, kas hakata seltsi liikmeks või mitte. Raimla uksed on huvilistele lahti Pepleri 23–221.

HEIGO PETSI,
KAUR PARVE

EÜS Veljesto

Põhjalikku ülevaadet EÜS Veljesto käekäigust pakub Pekka Erelti artikkel raamatus «EÜS Veljesto 1920–1995»: VIII koguteos, Tallinn 1995, lk 20–53. Isikkoosseisu vt seal lk 188–192.

Äsjaviidatud allika näol on tegu ühega kahest peale seltsi taasasutamist 1989. aastal ilmunud koguteosest (nende kohta vt ka arvustusi EE 9.04. 1996, Kultuurileht 29. 03. 1996 ja PM 28. 12. 1995).

Välja on antud kassikulla–Oscariga võrreldavat Anton Suurkase nimelist kirjanduspreemiat. Preemia õnnelikeks omanikeks on saanud muuhulgas Heino Kiik ja Kati Murutar.

Mardipäevade puhul pannakse toime oopereid (vanemaid neist vt LR 36/89, uuemad kahjuks vaid käsikirjalisel kujul).

Välissidemed on Helsingi Ülikooli Satakuntalainen Osakuntaga. Ühtelugu on käidud sealsetel aastapäevapidustustel, ka vastupidist on ette tulnud.

Detailidesse laskuda soovijail pruugib tabada mõni vabalt ringi luusiv Veljesto liige või vilistlane (vt isikkoosseis).

KADRI TÜÜR
MARGO LAASBERG

Tartu Ülikooli seisukohad «Lahkarvamuste protokolli» esitatud redaksiooni kohta

Algus 2. lk.

pakutakse välja üks võimalik viis probleemi lahendamiseks.

* Ülikoolis puuduvad objektiivsed, üheselt mõistetavad ametiühingu poolt aktsepteeritud kriteeriumid lisatasude määramiseks, samuti premeerimismäärustikud, mis loob soodsad tingimused subjektivismile lisatasude ja preemiate määramisel. See pärsib demokraatia arengut ülikoolis. Seega on lisatasude osakaalu kavandatav järsk suurendamine põhipalgaga võrreldes enneaegne.

TÜ seisukoht: TÜ kehtiva palgaeeskirja § 6 sätestab, et «...kvalifikatsiooninõuded ning töö tulemuslikkuse hindamise ja edutamise alused akadeemilise ametikoha piires võib kehtestada **teaduskonna nõukogu** lähtudes ülikooli põhikirjast ja palgaeeskirjast». Sellega on loodud võimalus ja soodsad tingimused (mida osad teaduskonnad on ka edukalt realiseerinud) selleks, et välistada subjektivismi lisatasude ja preemiate määramisel.

Probleem tekib siin peaasjalikult üleülikooliliste üheselt mõistetavate kriteeriumide määratlemisel. Efektiivseim lahendus oleks viia probleem teaduskonna tasandile. Dekaanid ja teaduskonna nõukogud on saanud mandaadi neid valinud ülikooli töötajatelt, mistõttu nad on pädevad langetama sisulisi otsuseid.

2. Lahkarvamuste protokolli punktis 2 esitatud väide **«...12. märtsil 1996. aastal TÜ esindusele esitatud argumendid ei tulnud sisulisele arutelule TÜ esinduse vastuseisu tõttu»** on ekslik järgmistel põhjustel:

* TÜ ametiühingu poolt 12. märtsi kohtumisel TÜ esindusele esitatud dokumenti «TÜ ametiühingu argumendid tagasiulatuvalt 1. jaanuarist 1996. aastal 30-protsendilise palgatõusu nõudmise toetuseks» ei arutatud nimetatud koosolekul tulenevalt varasemalt fikseeritud töökorraldusest.

Nimetatud kiri tõusetus arutelu objektiks järgmise, s.o 21. märtsil toimunud läbirääkimiste lõppfaasis (vt protokoll nr 3, 21. märtsist 1996, lk 8—9). Ulatuslikumat arutelu ei toimunud kahel põhjusel: 1. TÜ esinduse ettepanek oli vaadata üksikasjalikult läbi **kogu** kollektiivleping, et võimalike lahkarvamuste esinemisel need kas läbirääkimistel lahendada või vastavalt fikseerida lahkarvamuste protokollis; 2. Seda ei võimaldanud läbirääkimiste aeg, kuna pooled fikseerisid kohtumise alguses selle lõppemise aja (16.30);

* põhjalik diskussioon leidis aset 29. märtsi läbirääkimistel, kus enamus ajast kulus sisulisele arutelule TÜ ametiühingu argumentide üle 30-protsendilise palgatõusu nõudmise toetuseks alates 1. jaanuarist 1996 (vt protokoll nr 4, 29. märtsist 1996, lk 1—11).

Märkus: 12. märtsi dokumendis «TÜ ametiühingu argumendid tagasiulatuvalt 1. jaanuarist 1996 30-protsendilise palgatõusu nõudmiste toetuseks» esitatu langeb sisuliselt kokku TÜ ametiühingu poolse lahkarvamuste protokolli teksti punktis 1 esitatud põhjendustega.

3. Lahkarvamuste protokolli punktis 3 esitatu **ei ole lahkarvamus.**

TÜ ametiühingu soov pöörduda Eesti Kõrgkoolide Ametiliitude Ühenduse «Universitas» poole (Kollektiivse töötüli lahendamise seaduse § 7 lg. 1 alusel) on tema seadusega tagatud õigus (analoogiline õigus on ka teisel poolel), mida ta saab teostada sõltumata selle fikseerimisest. Selle lülitamine protokolli teksti ei lisa midagi juurde — ei loo pooltele õigusi ega pane kohustusi. Seega ei ole kohane antud punkti lisamine **lahkarvamuste** protokolli, kuna ta ei oma **õiguslikku tähendust.**

Prof TOIVO MAIMETS,
TÜ volitatud esindaja

Ametiühingu kommentaarid lahkarvamuste protokollile

1. Ametiühingukomitee pole nõus administratsiooni väitega, et ülikoolil pole vahendeid astmepalkade suurendamiseks 30% võrra; oma põhjendustes (UT, nr 12, 22. 03. 1996) me tõestasime, et **riigieelarvest saadud ja ülikooli omateenitud vahendid kokku võimaldavad tõsta palgamäärasid isegi rohkem kui 30%.**

2. Ametiühingukomitee pole nõus lisatasude osakaalu suurendamisega põhipalgaga võrreldes, kui nende määramiseks objektiivsed kriteeriumid kas puuduvad või neist ei peeta kinni — **see suurendab töötajate sõltuvust tööandjast ning on ebademokraatlik.**

3. **Ametiühingukomitee ei taotle võrdsustamist, vaid eelkõige elukalliduse** (mis uute palkade kehtestamise ajaks 1. aprillist oli võrreldes 1994. aasta detsembrikuuga kasvanud juba 37,3%) **kompenseerimist.** Miks peavad kannatama need oma ülesandeid korrektselt täitnud töötajad, kellele 15%-line palgatõus jätab inflatsiooni suures osas kompenseerimata?

4. **Ametiühingukomitee ei taotle koondamist,** kuid ta pole ka nõus, et suure koormusega kohusetundlikud töötajad saavad samasugust töötasu kui need, kellel koormus väiksem ning kes eriti ei pinguta.

5. Ametiühingukomitee ei ole põhimõtteliselt selle vastu, et ühtedes teaduskondades on töötasud tööturukonjunktuurist tulenevalt keskmisest mõnevõrra kõrgemad, kuid need palgaerinevused peavad olema ülikoolis ametiühingukomiteega kooskõlastatud.

Ülikoolis peab olema eelnevalt kokku lepitud, millal ja mis järjekorras kompenseeritakse töötasu mahajäämus teistes teaduskondades.

6. Vahendite nappuse tingimustes ei tähenda ametiühingu nõudmistele vastutulek seda, et tekib võrdsustamise oht või pole võimalik palga määramisel arvestada töö tulemuslikkust ja konkreetse inimese tööpanust. **Palga diferentseerimise võimalused on olemas alati, kui seda ainult teha tahetakse.** Selleks ei pea ootama, kuni keskmine palk ülikoolis kasvab, näiteks, 10 000 kroonini kuus. Samuti ei pea see tingimata tähendama vajadust töötajaid koondada.

ALEKSANDER JAKOBSON

Algab konkurss Ants ja Maria Silvere ning Sigfried Panti mälestusstipendiumile

Ants ja Maria Silvere ning Sigfried Panti Mälestusfondi asutas Laine Silvere–Pant oma vanemate ja abikaasa mälestuseks 1995. aasta detsembris. Esimesed stipendiumid antakse üle käesoleva aasta septembris.

Stipendiumi võivad taotleda kõik Tartu Ülikooli **magistrandid ja doktorandid** õpingute jätkamiseks või **viimase aasta üliõpilased** magistriõpingute alustamiseks. Stipendiume (à ca 1500 Kanada dollarit) on neli. Taotlusele tuleb lisada:

* lühikokkuvõte eelnevatest õpingutest, õpingute jätkamise eesmärkidest, majanduslikust olukorrast;

* juhendava õppejõu soovitus;

* dekanaadis kinnitatud hinneteleht (või koopia akadeemilisest õiendist);

* kontaktandmed (aadress, telefon).

Taotlused esitada õppe– ja üliõpilasosakonda (ph 217, tel 465 623) **31. maiks.**

ÜLLE HENDRIKSON

Stipendiumid

Korea valitsus pakub välja stipendiumi kõikide erialade magistrantidele ja doktorantidele.

Õppekeeleks on korea või inglise keel. Kandideerijate seast teeb eelvaliku Korea saatkond.

Taotlused tuleb esitada välisüliõpilastalitusse 20. juuniks.

Lisainformatsiooni ja taotluste blankette saab välisüliõpilastalitusest, peahoone ruum 304.

* * *

Collaboration within Higher Education and Research between Norway and Nations in Central and Eastern Europe 1996/97.

Scholarship Programme.

Stipendium on mõeldud kõikide erialade magistrantidele, doktorantidele ja teaduritele.

Taotlusi oodatakse eelkõige õigusteaduse ja sotsiaalteadusega seotud erialadelt.

Stipendiumi võib taotleda 1 kuni 9 kuuks.

Taotlused saata 15. juuniks aadressil:

The Secretariat for Cultural Exchange Programmes (KAS)

The Research Council of Norway

Pb. 2700 St. Hanshaugen, N–0131 Oslo

Norway

Lisainformatsiooni ja taotluste blankette saab välisüliõpilastalitusest, peahoone ruum 304.

Informatsiooni õppimisvõimaluste kohta välismaal saab ka WWWst: http://www.ut.ee/uksed/oppeosakond/valismaa.html.

Teabetunnis

24. aprillil

*** Esimesena võttis teabetunnis sõna kinnisvaraosakonna juhataja Erki Tamm, kes tutvustas ülikooli valitsuse otsusega kinnitatud mitteeluruumide rendileandmise ja nende ühekordse väljarentimise korda ülikoolivälistele isikutele** (valitsuse otsuseid saab lugeda järgmisest ajalehenumbrist).

E. Tamm rõhutas otsuseid kommenteerides, et rendile võib anda vaid sellist ruumi, mis on vaba ja mida ei kasutata ülikooli põhikirjaliste ülesannete täitmiseks. Konkreetseid hindu pole kindlaks määratud, need pannakse paika osapoolte kokkuleppel. Ühekordse väljarentimise puhul on oluline meeles pidada, et ülikool ei võimalda oma ruumide kasutamist erakondade ega usuorganisatsioonide ürituste korraldamiseks nagu varemgi.

*** Järgmisena tegi ülevaate 18.–20. aprillini toimunud infotehnoloogia rakendamise seminarist I prorektori abi Hasso Kukemelk** (lähemalt saab seminarist teada UT 2.lk intervjuust).

*** Oma tööjärge tutvustas ülikooli infosüsteemide projektijuht Andres Salu,** kes on töötanud sellel ametikohal 4 kuud. Ta ütles, et infosüsteemide väljatöötamine on alles alguses ja et vara oleks veel rääkida edusammudest. On olemas üldine pilt, kuidas peaks süsteemi väljaehitamine toimuma. Andres Salu rõhutas väga, et eelkõige on vaja koostöövalmidust ülikooli kõigi üksustega, et kõik oleksid huvitatud korralikust infosüsteemist. Seni on ta tegelnud põhiliselt infosüsteemi strateegilise poolega. On selgunud, et täielikult tuleb meil endil luua näiteks õppeinfosüsteem, taolist universaalset süsteemi pole kusagilt võtta.

*** Kantselei juhataja Sirje Mark tegi kokkuvõtte ametireisist Turu Ülikooli.** 14.–17. aprillini käis 4 inimest Tartu Ülikoolist tutvumas Turu Ülikooli tööga. Sõit toimus IMHE raames. Turu Ülikool on oma suuruselt meie ülikooli sarnane, kuid seal on üliõpilasi rohkem. Põhiliseks huviobjektiks oli Turu Ülikooli administratsioonisüsteem, mis erineb meie omast. Ametireisi raames käidi ka Åbo Akadeemias, mis on asutatud 1640. aastal ning kus õppetöö toimub rootsi keeles.

*** Teabetunni lõpus tutvustati ülikooli sümboolikaga uusi visiitkaarte.** Visiitkaartide tellimise kohta on ilmunud rektori käskkiri, kust kõik täpsemalt teada saab.

Info

LOENG

Soome õigeusu teoloogide loengusari

jätkub **29. aprillil. Kell 12** esineb Tartu Ülikooli peahoone aud 102 ülempreester **Johannes Karhusaari** loengutega **«Kristliku kunsti juured» ning «Ikonoklasm ja seitsmes oikumeeniline kirikukogu (787)».** Loengud tõlgitakse eesti keelde. Vaba pääs kõigile huvilistele.

VÄITEKIRI

7. mail toimuvad matemaatikateaduskonnas Liivi tn 2 ruum 208 järgmised kaitsmised:

1. Kell 12 kaitseb **Tõnu Tamme** magistriväitekirja «Loogikaraamat. I osa. Klassikaline loogika.» Oponendid on TTÜ prof Leo Võhandu ja füüs–mat knd Madis Kõiv;

2. Kell 13.15 kaitseb **Anne Villems** magistriväitekirja «Andmebaasid. Relatsiooniline mudel.» Oponendid on TTÜ prof Leo Võhandu ja TÜ prof Mati Tombak;

3. Kell 14.30 kaitseb **Viljo Soo** magistriväitekirja «Võrgutehnoloogia: loengumaterjal.» Oponendid on TTÜ prof Leo Võhandu ja TÜ dotsent Jaanus Pöial.

***

Diplomitööde köitmine

Kõvas köites diplomi– ja teadustööd kiirtööna

Vaba 26a kell 9–16

Info tel 428 281

NB! Telefoni kokkuleppel tööaeg piiramata!

A/S Köitekoda

Tartu üliõpilaste looduskaitsering

korraldab kevadpäevade raames neljapäeval, **2. mail** järgmised vabaõhuüritused:

* linnulaulu kuulamine koos juhendamisega. Kogunemine kell 6 hommikul Raadi kalmistu peaväravas;

* kultuurilooline jalutuskäik Ülejõe linnaosas Jaan Eilarti juhtimisel. Kogunemine kell 14 kaarsilla põhjapoolse otsa juurde;

* õpperetk botaanikaaeda. Kogunemine kell 18 botaanikaaia väravas.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 794. Tiraaž 1000.

☎ 465 680

NR. 18—19
(1842—1843)
REEDE,
3. MAI 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 1 KROON

Universitas Tartuensis

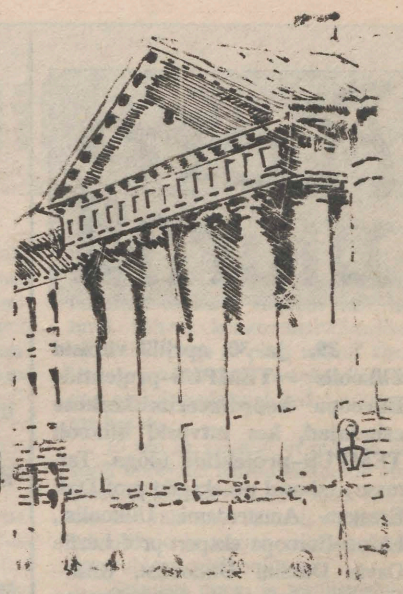

Aulaloeng

Täna külastab ülikooli Ungari Vabariigi president Àrpàd Göncz

Kell 12 saabub Tartu Ülikooli Ungari Vabariigi president Àrpàd Göncz koos abikaasaga. Ungari president kohtub nõukogu saalis ülikooli juhtkonna ja dekaanidega.

Kell 12.30 algab aulas president Àrpàd Gönczi **loeng** Ungari ja Eesti suhetest. Loengule on oodatud kõik huvilised.

Seejärel kohtub president Tartu Ülikooli ungari keele üliõpilastega ja külastab ajaloomuuseumi.

***

«Ida-Euroopa uuringute areng ja süsteem Saksamaal»

Järgmise aulaloengu peab **kolmapäeval, 8. mail kell 14.15** saksa tuntud Ida-Euroopa uurija, Tartu Ülikooli kasvandik **professor Boris Meissner.** Teadlane on idaõiguse uurimisel alati rõhutanud Baltimaade N Liiduga ühendamise ebaseaduslikkust. 1995. aasta sügisel andis EV president Lennart Meri prof Boris Meissnerile Maarjamaa Risti.

Loeng toimub saksa keeles.

ÜLIÕPILASESINDUSE VALIMISED

pole enam kaugel. Need toimuvad 20.—22. maini kell 10—20 raamatukogu fuajees.

Traditsiooni kohaselt saavad kõik nimekirjad ennast valijatele tutvustada **17. mai** Universitas Tartuensises. Selleks peavad kõik nimekirjade esitajad oma materjalid ise toimetusse tooma hiljemalt **reedeks, 10. maiks** (kindlasti nimekiri, tutvustusvormi valib igaüks ise, soovitavalt ka fotosid või joonistusi). Soovitav on oma tutvustamisega peale nimekirja toime tulla ühel masinakirjaleheküljel, materjalid esitada kirjalikult, mitte diskettidel. Paigutuse sobitab toimetus, see sõltub ka muust materjalist ning pretensioone pole seepärast hiljem mõtet esitada.

Valimisnimekiri ja rektori pöördumine ilmusid 26. aprilli ajalehes.

Tänase ajalehe 5. leheküljelt selgub, et mais tuleb valida ka **Ülikooli Üliõpilaskonna Edustus.**

Austatud Narvast pärit üliõpilased!

Olete oodatud Narva Linnavalitsuse ja Tartu Ülikooli vahelise koostöölepingu sõlmimisele 7. mail kell 16 ülikooli ajaloomuuseumis Toomel.

Raivo Murd
Narva linnapea

Peeter Tulviste
Tartu Ülikooli rektor

Ülikooli käsipalli-naiskond tuli Eesti meistriks

1996. aasta Eesti meistrivõistluste võitjaks naiste käsipallis tuli juba mitmendat aastat järjest TÜ naiskond. Otsustavas finaalmängus alistati Tallinna «Reval–Sport» 24:23.

Eesti meistrid on:
Siiri Sigur–Uusküla
Pille Uiga
Tatjana Pavlova
Merike Sula
Karin Zeiger
Leelo Hallaste
Katrin Aasmäe
Kristina Kallas
Maive Kook
Evelin Murro
Katre Härmoja
Inge Filippov
Treener: Milvi Visnapuu.

Esmaspäeval võttis eduka naiskonna vastu rektor prof Peeter Tulviste.

Eduard Saki foto

Acta Diurna

*** 29. ja 30. aprillil viibisid ülikoolis TEMPUS–projektide Euroopa koordineerimiskeskuse esindajad, kes tutvusid ülikooli TEMPUS–projektide tööga.** Tartusse saabusid peaekspert prof Dirk Bresters Amsterdami Ülikoolist, Lääne–Euroopa ekspert prof Leslie Davis Dublini Ülikoolist, Kesk–Euroopa ekspert dr Peter Drahos Budapestist, Euroopa Komisjoni esindaja Michel Lefranc ja ETF esindaja Claudia Oehl. Euroopa eskpertide gruppi saatsid Eesti TEMPUS–projekti esindajad Priit Võhandu ja Mare Tamtik. Kahe päeva jooksul kohtuti ülikooli juhtkonnaga ja teaduskondade esindajatega.

*** Euroteaduskonnas viibisid samal ajal teaduskonna Euroopa koordineerimisgrupi esindajad,** arutamaks euroteaduskonna 1996/97. õppeaasta tegevuskava.

*** 29. aprillil võttis rektor prof Peeter Tulviste vastu ülikooli käsipallinaiskonna,** kes tuli tänavu Eesti meistriks.

* 29. aprillil toimus ajaloomuuseumi rõdusaalis teemaseminar **«Pärisorjuse kaotamine Eestis Rootsi ajal».** Sissejuhatav sõnavõtt oli TÜ audoktorilt, prof Aleksander Loidilt (Stockholm).

* 2. mail esines Vaga nim auditooriumis Lai tn 4 **loenguga «Alien plants in Norway» dr Eli Remstad (Trondheimi Ülikool).**

*** 3. mail kell 12 saabub Tartu Ülikooli Ungari Vabariigi president Àrpàd Göncz koos abikaasaga.** Ungari president kohtub ülikooli nõukogu saalis ülikooli juhtkonna ja dekaanidega. Kell 12.30 algab ülikooli aulas president Àrpàd Gönczi loeng Ungari ja Eesti suhetest. Loengule on oodatud kõik huvilised.

* 4. mail **osaleb Tartu Ülikool noorte infopäeval Pärnus kultuurikeskuses «Mai».** Ülikool tutvustab õppimisvõimalusi nii eesti kui vene koolide lõpetajatele. Infopäevast võtab osa ka Pärnu Majanduskool, mis sügisest alates alustab tööd Tartu Ülikooli Pärnu Kolledžina.

*** 3.–5. maini peetakse TÜ spordihoones rahvusvaheline üliõpilaste sulgpalliturniir.**

*** 4.–5. maini viibib Tartu Ülikooli rektor prof Peeter Tulviste Hamburgis Balti rahvaste tudengite kommersil.**

*** 6. mail kell 14.15 toimub ph aud 102 infopäev «Lääne-Euroopa keeled, kirjandus ja kultuur Eesti teaduses ja hariduses».**

*** 7. mail kell 16 sõlmitakse ajaloomuuseumis koostööleping Narva Linnavalitsuse ja Tartu Ülikooli vahel.**

*** 7. — 23. maini** toimuvad etnoloogiaõppetoolis **Kölni Ülikooli antropoloogiaprofessori dr. Ulla Johanseni külalisloengud «Sissejuhatus religiooniantropoloogiasse».**

*** 8. mail kell 14.15 peab aulaloengu «Ida-Euroopa uuringute areng ja süsteem Saksamaal» prof Boris Meissner.**

*** 8. mail kl 11 on teabetund.**

*** 8. mail kell 18.15 on antiikkultuuri lektooriumis Tõnu Luige ettekanne «Tragöödia dionüüsilisest sünnist 1872. aastal».**

*** 10.—11. maini toimuvad ülikoolis teoloogiapäevad «Sõna, mis teeb ajalugu».**

Õnnitleme

Maikuu juubilare

75

Robert Looga (17. mai 1921), arstiteaduskonna emeriitprofessor

Johanna Sebach (14. mai 1921), raamatukogu riidehoidja

70

Silvi Nestra (14. mai 1926), raamatukogu ukse hoidja

65

Ilse Kõiv (9. mai 1931), naistekliiniku dotsent

Hele–Mall Laumann (9. mai 1931), füsioloogia instituudi vanempreparaator

Ülo Tonts (6. mai 1931), eesti filoloogia osakonna dotsent

Lia Urba (28. mai 1931), raamatukogu vanemraamatukoguhoidja

60

Maido Rahula (20. mai 1936), puhta matemaatika instituudi korraline professor

55

Hell Alapuu (14. mai 1941), biokeemia instituudi vanemlaborant

Helju Hansman (31. mai 1941), botaanikaaia koristaja

Kalev Juurvee (3. mai 1941), eksperimentaalfüüsika instituudi lukksepp

Otto Karma (18. mai 1941), majandusinformaatika ja -modelleerimise instituudi dotsent

Eduard Koskor (13. mai 1941), peainseneriosakonna insener

Tõnu Luik (1. mai 1941), filosoofiaosakonna lektor

Vambola Raudsepp (24. mai 1941) rahanduse ja arvestuse instituudi korraline professor

Elve Säde (24. mai 1941), ajaloomuuseumi koristaja

Marta Tamm (19. mai 1941), keemilise füüsika instituudi vanemmeister

50

Riina Karu (10. mai 1946), raamatupidamise osakonna vanemraamatupidaja

Reet Kasik (5. mai 1946), eesti filoloogia osakonna korralise professori kt

Juho Kirs (14. mai 1946), geoloogia instituudi lektor

Hanno Ohvril (20. mai 1946), keskkonnafüüsika instituudi dotsent

Tänu

Rektor õnnitles 80. sünnipäeva puhul kauaaegset pediaatria kateedri juhatajat, **dotsent LEIDA KEREST** ja avaldas tänu kauaaegse ning kohusetundliku töö eest Tartu Ülikoolis.

70. sünnipäeva puhul õnnitles rektor arstiteaduskonna endist õppejõudu **dotsent ALEKSANDER ŠEFFERIT** ning avaldas talle tänu kauaaegse viljaka töö eest ülikoolis.

60. sünnipäeval pälvis õnnitluse ja tänu kauaaegse viljaka töö eest ülikoolis **puhta matemaatika instituudi dotsent MARGUS TÕNNOV.**

Kauaaegse kohusetundliku töö eest avaldati tänu filosoofiateaduskonna eripedagoogika osakonna vanemlaborandile **MARE KULULE.**

«Suletud ülikooli pole ühiskonnale vaja»

12.—17. aprillini toimus Austrias Grazi Ülikoolis seminar, mille korraldasid Euroopa Rektorite Konverents ja IMHE (Institutional Management in Higher Education). Rektoritele ja prorektoritele mõeldud ülikoolide juhtimist puudutavast seminarist võttis osa ka prorektor prof TOIVO MAIMETS.

*** Kes veel osalesid?**

Meid oli kokku ligi paarkümmend väga erinevatest riikidest. Enamik oli Euroopast, sealhulgas üks rektor Makedooniast, üks Ungarist, aga oli ka Austraaliast, Hongkongist jm.

*** Kas sai selgeks, kuidas ülikooli juhtida?**

Meid õpetati, kuidas olla ülikooli juht. Olen kusagil juba selgitanud, kuidas meil rektorid ja prorektorid tekivad. Olen seda võrrelnud lennukisõiduga üle Atlandi ookeani. Kui piloodiga midagi juhtub, siis valivad reisijad ühe endi seast piloodiks ainult seepärast, et too on viimasel ajal palju üle Atlandi reisinud. Kui ta siis rooli taha läheb ja kangi igale poole sikutama hakkab, kardab ta koguaeg, et teistel väga paha hakkab. Kasulikum oleks, kui keegi alguses natuke räägiks, kuhupoole oleks sikutada vaja. Meil pole traditsiooni, kuidas ülikooli juhiks hakata. Seda uut ametit peaks tükk aega ette teadma, et ta saaks oma asjad eelnevalt ära korraldada ja ennast rektoriks või prorektoriks ette valmistada.

*** Kuidas õpetati ülikooli juhiks saama?**

See oli korraldatud aktiivse protsessina. Ei lastud tukkuda ega loengut kuulata, vaid tuli ise aktiivselt tegutseda. Iga päev oli erinev teema.

Ühe päeva teema oli näiteks **rektori roll kaasaegses ühiskonnas.** Meid jagati gruppidesse ja iga grupp pidi töötama mingi kindla teema kallal. Lõpuks arutati kõik läbi ja toimus üldine diskussioon. Sellest võttis osa ka kuus *tutor*'it, õpetajat, kes ise olid varem olnud rektoriks või on juhtimisala spetsialistid. Nii et meil oli täiesti koolipoisi tunne.

*** Kui suur on teistes ülikoolides rektori osa, tema otsustamisvõimalus?**

Ajaloolistel põhjustel on ülikoolid arenenud erinevalt ja nii on ka lähtekohad erinevad. Üle maailma on aga tendentsid ühesuunalised ning hoolimata ülikoolide Preisi riigi või anglo-ameerika traditsioonidest on ühiskonna ootus neilt väga sarnane. Et ülikoolide juhtimisprotsessid hakkavad ühesugusteks muutuma, siis muudetakse vastavalt sellele ka seadusi.

*** Kuidas näiteks?**

Väga huvitav oli näiteks Grazi Ülikooli juhtumi analüüs. Grazis on Karl Franzi Ülikool. Austria ülikoolid on olnud põhiliselt ministeeriumide juhitavad. Meil varem kehtinud ülikoolisüsteem pole mitte nõukogude aja leiutis, vaid see oli üks korralik saksa ordnung, kus minister teadis, mitu pastapliiatsit selle või teise instituudi juhataja osta võib.

Praegu peavad ülikoolid ühiskonnale aina rohkem avanema. Kui seni võis ülikool olla üks akadeemiline kogu ja see, mida ülikoolist arvati, oli vaid tema asi, siis nüüd on see aina rohkem ka ühiskonna asi. Teiseks väheneb igal pool riiklik finantseerimine. Ülikoolid peavad aina rohkem ettevõtjaks muutuma. Selleks peab ülikool end detsentraliseerima, otsustusi üha enam allpool vastu võtma. Meile see enam nii võõras polegi.

Grazi Ülikool töötab praegu 1975. aasta hariduskorraldusseaduse järgi, kus kõik on ministri reguleerida. 1993. aastal võeti vastu uus seadus, mille järgi on ülikoole juba kõvasti detsentraliseeritud. Praegu on nad poole tee peale pidama jäänud, sest ülikool ise ei tahtnud algul niipalju autonoomiat. Nii ongi praegu ülikoolis kaks rektorit — vana rektor juhib eelmise seaduse järgi, uus rektor töötab välja kõik vajaliku uuele seadusele üleminekuks. Tänu sellisele situatsioonile sai Grazi Ülikool äärmiselt kõrgekvaliteedilist rahvusvahelist nõuannet.

*** Milliseid teemasid veel käsitleti?**

Jyväskylä Ülikooli rektori Aino Sallineni juhtimisel arutasime **ülikoolide internatsionaliseerimist.** Ülikool pole mitte ainult oma teaduskondade kogusumma. Kõik rahvusvahelisse suhtlemisse puutuv toimub meil praegu teaduskondades. Meie ülikoolil pole välja kujundatud oma rahvusvahelise suhtlemise strateegiat — millised alad on prioriteedid, milliste maailma ülikoolidega me üldse suhelda tahame ja suudame jne. Sain päris häid mõtteid, mida kavatsen teadus-arendusosakonnaga ja välissuhetetalitusega jagada.

Vaadeldi ka **ülikoolide organisatoorseid muutusi.** Esimesena puutusime kokku küsimusega, miks üldse ülikoole muutma peab. Meilgi on koguaeg midagi muudetud, on olnud eksperimente jne. Vahel on niisugune tunne, et muudetakse ja muudetakse ja kohale ei jõua kunagi. Sain kinnitust sellele, et niisugune pidev muutumisolek on ülikoolide puhul normaalne, kuna ka ühiskond muutub.

Seepärast oli huvitav jälgida, et kuigi ajalooline taust ja seadused on meil näiteks Austriaga täiesti erinevad, osutusid sisulised probleemid väga sarnasteks. See tekitas omamoodi hea tunde, äratundmisrõõmu. Vahel mõtled siin, et see ja see on suur probleem, ja mitmed neist käivad lausa üle pea. Aga tuleb välja, et samasugused mured on ka teistel.

Keegi ei vaielnud seminaril selle vastu, et ühiskonna teenimise roll läheb ülikoolides üha suuremaks. Viidates hiljuti Postimehes ilmunud Claus Sommerhage kirjale võib öelda, et see, kes arvab, et ülikool ei liigu ühiskonna teenindamise poole, on absoluutselt valel arvamisel. Kinnist, suletud ülikooli pole ühiskonnale vaja. Selline ülikool suudab eksisteerida vaid nii kaua, kuni tema finantseerija talle raha annab.

Veel kõneldi seminaril **ülikooli vastavusest tema ümber toimuvatele muutustele.**

Kõigile grupiliikmetele anti ka tund aega oma ülikooli kõige keerulisemate probleemide esitamiseks. See oli väga hea võimalus saada väga kvalifitseeritud nõuandeid.

*** Millised olid Tartu Ülikooli kõige keerulisemad probleemid?**

Küsisin arvamusi kahe probleemi kohta. Need olid ülikooli **informatiseerimise strateegia ja ülikoolisisene eelarve jaotamine.** Viimase kohta ütlesid teised, et oh, ära tule rääkima, samasugune probleem olevat ka neil. Häid mõtteid sain igatahes palju.

Ühiskonda aktiivselt suhtuvad ülikoolid identifitseerivad mõned oma eriti tugevad alad. Meil on need samuti olemas, alustada võiks näiteks professor Lotmani koolkonnast jne. Neid püütaksegi eelisarendada, aga nii, et teistele aladele liiga ei tehtaks. Neid üles upitades hakkavad nad teenima, ülikoolile raha sisse tooma ja nende *overhead*' i kasutatakse ka teiste, mitte nii tulutoovate üksuste eksisteerimiseks. Selles osas tuleb meil enne järgmise aasta eelarve koostamist vastu võtta väga olulisi seisukohti, alustades sellest, et eelarve põhimõtted annaks ülikooli nõukogu. Ülikooli põhikirja järgi peab eelarve esitama rektor. Kuidas rektor teab, milline eelarve läbi läheb? Üks võimalus on katse-eksitusmeetod, st kas valitsusest läheb eelarve eelnevalt läbi. Teine võimalus on see, et nõukogu annab siiski kindlad põhimõtted. Meil peaks olema viis-kuus põhimõtet, sealhulgas näiteks sellised, et rahvusteadusi ei tohiks finantseerida alla teatud piiri, eelisarendada tuleks teadusi, mis on olulised ülikooli kui terviku arengu jaoks. Kui nüüd rektor esitab eelarve nõukogule, siis nõukogu kontrollib selle vastavust neile põhimõtetele. Tagasilükkamise õigus on ainult siis, kui neid põhimõtteid on rikutud.

Seminar oli igati kasulik, esiteks just väljaõppe ja õpetuse tõttu. Teiseks seepärast, et nägin, kuidas on võimalik mitu päeva hommikust õhtuni tihedat koolitööd teha. Meile anti ka diplom seminari läbimise kohta.

Küsis VARJE SOOTAK

Palkadest ja palgapoliitikast ülikoolis

Tartu Ülikool.
Töötajate (ametikoha) keskmised määratud palgad (haridus+teadus).

Teaduskond/vastutusala		Keskmine palk			Suhe 15/04/95 keskmisse (=100%) 15/10/95		15/04/96	
		15/04/95	15/10/95	15/04/96	+/– kr.	%	+/– kr.	%
US	Usuteaduskond	3136.13	3134.28	4029.80	–1.85	100	893.67	128
AR	Arstiteaduskond	2493.52	2555.92	3203.90	62.40	103	710.38	128
BG	Bioloogia-geograafiateaduskond	2308.58	2392.51	3074.04	83.93	104	765.46	133
FL	Filosoofiateaduskond	2378.19	2535.79	2992.02	157.60	107	613.83	126
FK	Füüsika-keemiateaduskond	2253.35	2286.58	2832.59	33.23	101	579.24	126
KK	Kehakultuuriteaduskond	2341.47	2348.86	2708.80	7.39	100	367.33	116
MJ	Majandusteaduskond	2607.83	3043.96	3918.44	436.13	117	1310.61	150
MT	Matemaatikateaduskond	2670.92	2705.44	3194.54	34.52	101	523.62	120
SO	Sotsiaalteaduskond	2703.00	2559.97	2980.97	–143.03	95	277.97	110
OI	Õigusteaduskond	2763.18	2740.69	5381.25	–22.49	99	2618.07	195
RE	Rektori vastutusala	2208.38	2625.11	3304.12	416.73	119	1095.74	150
P1	I prorektori vastutusala	1630.35	1843.26	1759.98	212.91	113	129.63	108
P2	II prorektori vastutusala	2527.22	2905.11	3337.97	377.89	115	810.75	132
P3	Haldusprorektori vastutusala	835.96	1026.26	1203.21	190.30	123	367.25	144
TÜ kokku		1982.21	2154.12	2556.86	171.91	109	574.65	129

23/04/96

Käesolevas tabelis on toodud Tartu Ülikooli keskmiste palkade võrdlev analüüs. Fikseeritud on töötajate keskmised määratud palgad 15. aprillil 1995 (pärast kevadist palgatõusu), 15. novembril 1995 ja praegune seis. Sellest tabelist selgub kaks tõsiasja. Esiteks, viimase aasta jooksul on Tartu Ülikoolis keskmiselt palgad tõusnud 29% ning 28,9%-lise inflatsiooni taustal võime nentida, et meie töötajate elu halvemaks läinud ei ole. Ent ka mitte paremaks. Teisalt aga, arvestades seda, et TÜ õppe- ja teaduskulude eelarve tõus 1996. aastal eelmisega võrreldes oli vaid ligi 25%, on tehtud, mis võimalik ja veidi enamgi. Samuti on tabelist näha, et keskmised palgad eri teaduskondades on oluliselt erinevad, ent sellest allpool.

On õige, et ülikooli palgad on madalad ning ei vasta kaugeltki nendele kulutustele, mida meie töötajad tegema peavad, ega ka tehtava töö tegelikule väärtusele. Selline situatsioon ei saa enam kaua kesta, sest ülikooli töötajate entusiasmivaru saab kord otsa ja siis ei jää siia enam võimekaid noori, haritud mänedžere ega teenekaid professoreid.

Võrreldes paljude teiste riikidega on meie üliõpilaskoha maksumus mitu korda väiksem. On aga täiesti selge, et me ei saa Tartu Ülikoolist välja lasta mitu korda viletsamat arsti, õpetajat või juristi kui näiteks Helsingi või Uppsala ülikoolidest. Seetõttu ei ole ka siin muud teed kui aktiivne vahendite suurendamine.

Ülikooli juhtkond on korduvalt väljendanud oma seisukohta, et professori normaalne *keskmine* palk peaks olema 4 Eesti keskmist palka, dotsendi oma 3, assistendi 2 ja õpetaja palk kuni 1,8 keskmist palka. Oleme seda kinnitanud nii ametiühingute organisatsioonidele kui vabariigi peaministrile. Sellest vähemaga ei saa ülikool garanteerida õppetöö kvaliteeti ega ülikooli enda kestvust.

Millised võimalused on sellise taseme saavutamiseks? Üks võimalus oleks muidugi nii, nagu mõned ametiühinguesindajad on seda väljendanud: nõuda palka juurde ja öelda, et meid ei huvita, kust selle katmiseks raha juurde võetakse. Ülikooli juhtkond ei saa sellise lähenemisega nõustuda. 29%-line palgatõus aasta jooksul on seni see maksimum, mida on olnud võimalik teha. Ehkki ülikool on sellest aastast vaba otsustama, kui suur osa rahast maksta palkadeks, on siin omad piirangud. Pidevaid kütte, elektri ja vee hinna tõuse ei ole võimalik eelarvesse prognoosida ning aasta-aastalt on need kiires tempos tõusnud. Nii on eelarvekomisjoni juba tulnud taotlus peainsenerilt selle aasta rahadest täiendavalt 9 381 400 krooni saamiseks ja majandusosakonna juhatajalt 466 300 krooni saamiseks. On selge, et kui me sel aastal lisaeelarvest ka raha juurde saame, läheb osa sellest nimetatud ülekulude katmiseks. Üleskutsed kütte, elektri ja vee kokkuhoiuks peaksid siinkohal olema küll mõistetavad igale ülikooli töötajale — mida rohkem me siin kokku hoida suudame, seda rohkem jääb raha ka palkade tõstmiseks.

Millised on võimalused selleks, et jõuda järgmiseks aastaks ülaltoodud palkade tasemeni?

1. Riigieelarveliste vahendite suurenemine. Siin tuleb loota küll suurenemist 1997. aastal, kuid tuleb olla realist — mitmekordseid muutusi kindlasti ei tule. Eesti sisemaine kogutoodang (SKT) elaniku kohta ja avaliku eelarvete osakaal SKTst on tunduvalt väiksem Rootsi ja Soome omadest, mistõttu Eesti riigi võimalused hariduse toetamisel on mitmekordselt väiksemad. Hariduskulud SKTst on 1996. aastal 4,8% ning selle mõningat suurenemist võib loota. TÜ osakaal ülikoolide eelarves omakorda ei ole praeguste mängureeglite järgi halb. Kuna Haridusministeeriumil on plaanis minna üle riiklikule tellimusele, siis hakkab siin edaspidi otsustavat rolli mängima meie õppetöö kvaliteet. Kokkuvõttes võiks optimistlikult prognoosida mõõdukat lisaeelarvet sel aastal ja umbes paarikümneprotsendilist TÜ finantseerimise tõusu järgmisel aastal.

2. Töö intensiivistamine. Ülikooli juhtkond on seisukohal, et palgad peaksid olema diferentseeritud ning erineva intensiivsusega töö eest peaks maksma erinevat palka. Seda suunda on ka järgitud viimaste palgatõusude käigus ja enamik ülikooli töötajaid on seda põhimõtet toetanud. Eks meil kõigil ole meeles ajad, kus kõik dotsendid või assistendid said samasuurt palka sõltumata tema töö tulemustest — ning kuhu see kõik viis.

Kogu maailmas on üks olulisemaid ülikoolide majandusliku efektiivsuse hindamiseks kasutatavaid näitajaid üliõpilaste ja õppejõudude suhe. 1. jaanuari 1996. aasta seisuga oli see TÜs 8,37. See on kõikide rahvusvaheliste standardite järgi väga madal. Enamasti on see 20 ja 30 vahel. On õige, et Tartu Ülikool väikese ja ainsa rahvusliku *universitas*'ena peab täitma paljusid funktsioone, mis teistes riikides ära jagatud, ning seetõttu ei saa see number nii kõrge olla. Meie jaoks võiks optimaalne arv olla 12 ja 14 vahel. On märkimisväärne, et see arv on erinevates teaduskondades väga erinev — ühes servas on kehakultuuri-, arsti- ja füüsika-keemiateaduskond (4,1; 4,9 ja 6,5), teises aga usu-, majandus- ja õigusteaduskond (vastavalt 15,8; 16,3 ja 18,1). Selle põhjuseks on ühelt poolt erinevate erialade erinev töömahukus, teisalt aga võib selgelt näha ka tendentsi, kus püütakse palgal hoida võimalikult palju töötajaid võimalikult väikeste palkadega. Et teaduskonnad on selliste otsuste tegemisel autonoomsed, ei saa ka ülikooli juhtkond siin piisavalt tahet rakendada. Nimetatud numbrite võrdlemine esitatud tabelis toodud keskmiste palkadega näitab selget korrelatsiooni — teaduskonnas, kus üliõpilaste ja õppejõudude suhe on väike, on ka palgad väikesed.

On veel teinegi huvitav korrelatsioon — madalate palkadega teaduskondades on suhteliselt palju osalise koormusega töötavaid õppejõude. Soovitaksin lugejal kätte võtta raamatuke «TÜ isikkoosseis ja struktuur» ja mõtiskleda, kas paljud 0,5 kohaga Eesti ühiskonna prominendid ikka töötavad iga päev 4 tundi päevas (või 20 tundi nädalas) Tartu Ülikooli kui tööandja heaks.

Nimetatud suhtarvu tõstmine 8,37-lt 12-le võimaldaks 33%-list palgatõusu.

3. Olemasolevate vahendite efektiivsem kasutamine. Julgen väita, et viimaste aastate jooksul on ülikooli juhtkond järjekindlalt töötanud kulutuste süstemaatilisema analüüsimise ja efektiivsuse tõstmise suunas. Kindlasti ei ole aga siin kõik võimalused ammendatud. Kütte-, elektri- ja veekulutustest oli juba juttu. Seni, kui ei ole mehhanismi, mis iga kokkuhoitud kilovatt-tunni pealt osa raha otse konkreetse töötaja taskusse viib, ei ole siin reservid ammendatud. Tunduvalt on kiirendatud teaduskonnaväliste struktuuriüksuste isemajandamisele üleminekut, mis kokkuvõttes peaks need muutma eelarvest raha väljaviijatest sinna raha toojateks. Ei ole ka loogiline, et TÜ raamatukogu, mille lugejatest on rohkem kui pooled väljastpoolt ülikooli, ja botaaniaaeda peetakse täielikult ülal rahast, mida Eesti riik annab TÜ-le õppe- ja teadustöö tegemiseks. Sisuliselt kasutame riigi raha mittesihipäraselt, avaliku teenuse tegemiseks. Ülikooli juhtkond on vastavad pöördumised riigi poole teinud ning ootab vastust, et edasi tegutseda. Ei saa mainimata jätta ka seda, et raamatukogu *ca* 370 töötajat ei ole kaugeltki optimaalne arv.

Kindlasti on olemasolevate vahendite efektiivsemaks kasutamiseks palju teisi võimalusi — iga ülikooli töötaja suudab neid kindlasti oma ümbrusest leida. Efektiivsusest võidaksime vähemalt 15—20% lisavahendeid.

4. Erasektori vahendite kaasamine ja omatulude suurendamine. Viimaste aastate jooksul on toimunud ülikooli järkjärguline detsentraliseerimine. Teaduskonnad ja teised struktuuriüksused on saanud üha rohkem õigusi tasuliste teenuste osutamiseks väljapoole ülikooli. Olen veendunud, et see valitud suund on õige. Samas on aga ka probleeme. Erinevad struktuuriüksused on oma lisavahendite teenimise võimekuse poolest erinevas seisus. See erinevus tuleks lahendada nii, et rektori käsutusse minevast *overhead*'ist e. üldkulude katmise vahenditest toetataks rohkem neid, kes turul vähem konkurentsivõimelised on. Selleks aga ei piisa rektori käsutusse minevast 10% *overhead*'i rahadest ning ilmselt tuleb seda suurendama hakata.

Ei ole ka saladus, et mitmed ülikooli õppejõud teevad ülikoolile konkurentsi pakkuvat tööd teistes firmades. See vähendab ülikooli võimalikke tuluallikaid ja tekitab mitmesuguseid lisaprobleeme ülikooli sees.

Tasuliste õppe- ja teadusteenuste tegemine moodustas umbes 10% eelmise aasta eelarvest. Olen kindel, et selle protsendi tõstmine paarikümneni ei tohiks olla raske.

5. TÜ varade majandamisest tekkiv tulu. Vastavalt Tartu Ülikooli seadusele peab Eesti riik tagastama ülikoolile need varad, mis kuulusid meile enne 16. juunit 1940. Paljud maailma ülikoolid teenivad oma kinnisvarasid kasutades oskuslikult tõhusat lisa ülikooli õppe- ja teadustöö edendamiseks. Samas on ka selge, et tuleb olla ettevaatlik. Ülikool ei saa olla äriettevõte ning oht selleks muutuda on olemas. Usun, et ka paremate päevadel ei tohiks varade majandamisest tekkiv tulu moodustada eelarvest liiga suurt osa. Ehkki — üks ei välista ka teisi. Nii on Inglismaal asuv Warwicki Ülikool tuntud kui oma varade väga efektiivne majandaja, kes olulise osa eelarvest teenib sel viisil. Samas aga on see ülikool akadeemiliselt kvaliteedilt viimati hinnatud kuuendaks Inglismaa saja ülikooli seas.

Milliseid järeldusi saab eeltoodust teha?

1. Nõudmised ja ähvardused ajakirjanduse vahendusel võivad küll hirmu nahka ajada ja sellega mõne protsendi eelarvet suurendada, ent sellest ei piisa. Meil on kiiresti vaja mitmekordseid palgatõuse.

2. Seda on täiesti võimalik saavutada, kui rakendame üheaegselt kõiki viit ülalesitatud vahendit.

3. Selleks on vaja ühist tahet ja eesmärki.

4. Kõik allüksused peavad täna mõtlema 1997. aasta peale. Koondamised ei saa toimuda päevapealt. Lisavõimaluste leidmine ja efektiivsuse tõstmine nõuab mõnikord intensiivset mõttetööd. Vastu teaduskondade tahtmist ei ole rektoraadil võimalik töötajate palkasid suurendada.

5. Kõikide üldkulude kokkuhoidlik ja ratsionaalne kasutamine peaks õige pea peegelduma töötajate rahakotis.

Eelmise aasta 1. septembril nõustus TÜ nõukogu üksmeelselt rektoraadi ja valitsuse poolt fikseeritud põhimõttega: **üliõpilastele, õppejõududele ja teenistujatele vääriline tasu pühendunud ja tulemusrikka töö eest.** Ülikooli juhtkond teeb kõik võimaliku selle põhimõtte elluviimiseks.

TOIVO MAIMETS,
eelarvekomisjoni esimees

Magistri- ja doktoriõppe vastuvõtt 1996/97. õppeaastaks

Teaduskond/eriala (õppekava)	Magistriõpe	Doktoriõpe
Usuteaduskond	**4**	**2**
usuteadus	4	2
Arstiteaduskond	**10**	**20**
arstiteadus		
biomeditsiin	5	
farmaatsia	5	
stomatoloogia		
Bioloogia-geograafiateaduskond	**56**	**29**
botaanika ja ökoloogia	13	6
molekulaar- ja rakubioloogia	15	10
zooloogia ja hüdrobioloogia	7	4
geograafia	15	5
geoloogia	6	4
Filosoofiateaduskond	**64**	**12**
ajalugu	12	3
eesti ja soome-ugri filoloogia	18	4
eripedagoogika	3	0
filosoofia	5	2
germaani-romaani filoloogia	14	0
vene ja slaavi filoloogia	6	2
pedagoogika	6	1
Füüsika-keemiateaduskond	**35**	**21**
füüsika	20	13
keemia	15	8
Kehakultuuriteaduskond	**7**	**1**
liikumis- ja sporditeadused	7	1
Majandusteaduskond	**20**	**1**
majandusteadus	20	1
Matemaatikateaduskond	**22**	**7**
informaatika	8	2
matemaatika	7	2
matemaatiline statistika	7	3
Sotsiaalteaduskond	**26**	**4**
ajakirjandus	8	1
psühholoogia	8	2
semiootika ja kulturoloogia	2	1
sotsiaaltöö	3	0
sotsioloogia	5	0
Õigusteaduskond	**16**	**2**
õigusteadus	16	2
Kokku:	**260**	**96**

Vastuvõtt magistriõppesse eeldab bakalaureusekraadi (või sellele vastavat kraadi), doktoriõppesse üldjuhul magistrikraadi.

20. juuniks tuleb esitada dekanaati (filosoofiateaduskonnas vastavasse osakonda) dekaani nimele vormikohane avaldusankeet (blanketi saab dekanaadist), diplomi ja akadeemilise õiendi koopia.

Vastu võetakse eelmise astme õppetulemuste alusel. Kandidaatidel võidakse korraldada vestlus, referaat, erialaeksam.

Arstiteaduse doktoriõppesse toimuvad augusti teisel poolel sisseastumiseksamid erialas ja võõrkeeles.

Vastuvõtu otsustab teaduskonna (osakonna/instituudi) nõukogu. Vastuvõtt vormistatakse rektori käskkirjaga hiljemalt õppeaasta alguseks.

Info:
Anita Kärner
Ülikooli 18—223, tel. 465 624
e-mail: anita@admin.ut.ee

Teaduskondade dekanaadid.

ERFURDI ÜLIKOOL
Volitatud asutaja
märts 1996

Eesti ülikoolide ja kõrgkoolide rektoritele

Lugupeetud kolleeg!

1996. aasta märtsis peetud Erfurdi Ülikooli teise kollokviumi teemaks oli «Autonoomia ja väliskontroll — ülikool kuldse kesktee otsinguil».

Sellel kollokviumil analüüsisid rektorid, prorektorid ja hariduspoliitikud üheteistkümnest Euroopa riigist koos rahvusvahelise euroteaduskonnaga põhjalikult ülikooli asendit tema rahvuslike, ühiskondlike, majanduslike ja kultuuriliste funktsioonide kontekstis. Erilist tähelepanu pöörati Kesk- ja Ida-Euroopa ülikoolide ümberkujundamisele, kusjuures arutatud probleemidele ka laiemas ulatuses leitud rakendatavad lahendused põhinesid Kesk- ja Ida-Euroopa ülikoolide kogemustel.

Kollokviumi tulemused võeti kokku 10-punktilises avalduses pealkirjaga «Erfurdi deklaratsioon ülikoolide autonoomiast ja vastutusest 21. sajandil».

Erfurdi ülikooli kollokviumil osalenute nimel lisan «Erfurdi deklaratsiooni» inglise ja saksa keeles.

Deklaratsioonis rõhutatakse, et nii riik kui ka ülikool peavad oma kohustusi täitma äärmiselt hoolikalt kuldse kesktee põhimõtet järgides nii, et nad saaksid täita oma ülesandeid tõhusaimal võimalikul viisil ning oma vajadusi kohasel viisil väljendada.

Siiralt Teie
Klaus D. Wolff

Erfurdi deklaratsioon ülikoolide autonoomiast ja vastutusest 21. sajandil

«KAHEKÜMNE ESIMESE SAJANDI VASTUTUSTUNDLIKU ÜLIKOOLI POOLE»

Erfurt, märts 1996

Erfurdi Ülikooli kollokvium

«Autonoomia ja väliskontroll — ülikool kuldse kesktee otsinguil»

I.

1. ***Riik peab austama akadeemilist vabadust ja akadeemilist iseseisvust.*** Akadeemiline vabadus on siinkohal defineeritud kui akadeemiline isikute vabadus seaduslikkuse piirides olemasolevaid teadmisi küsitavaks seada ja kontrollida ning esitada uusi ideid ja arvamusi, mis võivad olla ebapopulaarsed või põhjustada vastuolusid ilma, et neil tekiks oht kaotada oma töökoht või eesõigused oma akadeemilistes institutsioonides; akadeemilist autonoomiat defineeritakse kui akadeemiliste institutsioonide võimalust ise otsustada enesele pandud ja võetud ülesannete täitmise viiside üle.

2. ***Ülikool peab toimima vastutustundliku ja ühtse kogukonnana ning mitte anarhistliku või vastutustundetu ühendusena.*** Ülikool on kohustatud looma enesele struktuuri, kus otsuseid langetataks pärast igakülgseid arutelusid, kuid minimaalsete viivitustega, ning kus abinõud, mille suhtes on kokkuleppele jõutud, rakendataks kogu ulatuses ja täie vastutustunde ning minimaalsete kulutustega. Teadlaste ja üliõpilaste kogukonnana võtab ülikool endale üldvastutuse tema volitusel ja tema nime all tehtu eest.

II.

3. ***Riik peab võimaldama ülikoolil langetada otsuseid oma kvaliteedinõuete ja standardite kohta.*** Kvaliteedinõuded on siinkohal defineeritud tegutsemisideoloogiana, mida ülikool kasutab endale seatud eesmärkide saavutamiseks — siia kuulub ka akadeemiliste standardite hoidmine, kusjuures need standardid on ühetähenduslikult formuleeritud kui teatud akadeemiliste kvalifikatsioonide või muude kindlaksmääratavate akadeemiliste tulemuste saamiseks nõutavad saavutustasemed.

4. ***Ülikool peab tagama oma toimingute läbipaistvuse ja olema avalikkuse ees vastutav oma eneseregulatsiooni puudutavates küsimustes.*** Kõik ülikooli poolt standardite järelvalveks ja kvaliteedinõuete täitmise tagamiseks kasutatavad protseduurid peavad olema avatud avalikkuse kontrollile ja avalikule arutelule ning ülikool peab olema valmis nende eest vastutama.

III.

5. ***Riik peab tagama ülikooli stabiilse finantseerimise.*** Riigi ainupädevusse kuulub käesoleva *Deklaratsiooniga* kooskõlas olevate otsuste tegemine ülikoolile eraldatavate rahaliste vahendite suuruse ja sihtotstarbe üle. Samas peab vahendite eraldamine toimuma viisil, mis välistaks suured iga-aastased kõikumised ja seeläbi võimaldaks ülikoolil teostada mõistlikku planeerimispoliitikat.

6. ***Ülikool peab kasutama kõiki tema käsutuses olevaid abinõusid oma rahalise toetuse allikate mitmekesistamiseks.*** Nii omaenese kui ka riigi huvides on ülikool kohustatud intensiivselt otsima finantseerimisallikaid ja vähendama miinimumini sõltuvalt mistahes ühest finantseerimisallikast.

IV.

7. ***Riik peab võimaldama ülikoolil täita oma ajaloolisi teaduslikke ja kultuurilisi ülesandeid.*** Ülikoolikogukonnad on üheks kõige olulisemaks vaimsete ja kultuuriliste väärtuste säilitajaks ja edasikandjaks — seega peab ülikool hoolimata riigivalitsuse seisukohtadest olema vaba neid väärtusi säilitama ja edasi kandma.

8. ***Ülikool peab reageerima ühiskonna vajadustele — kaasaarvatud rikkuse ja heaolu suurendamine.*** Ülikool on igasuguse ühiskonna oluline osa ja ülikoolil on ühiskonna vastu kohustusi, mille täitmine toob ühiskonnale kasu nii vahetult kui ka kaugemas perspektiivis. Seega peab ülikoolil olema keskne osa ühiskonna sotsiaalsete ja majanduslike vajaduste kindlaksmääramisel ja ta peab jõudumööda kaasa aitama nende rahuldamisele.

V.

9. ***Riik peab liberaliseerima ülikooli ülesehitust ja töökorraldust, võimaldamaks ülikoolil täita oma rahvusvahelisi ülesandeid.*** Ülikoolidel on nii rahvusvahelisi kui ka siseriiklikke ülesandeid ja kohustusi. Seega peab riik korraldama oma suhted ülikooliga viisil, mis lubaks ülikoolil neid rahvusvahelisi ülesandeid täita.

10. ***Ülikool peab täitma oma kohustusi kogu inimkonna heaolu tagamisel.*** Ülikool peab arvestama, et tema tegevuse mõju ja tagajärjed ulatuvad üle asukohariigi piiride. Seega peab ülikool aktiivselt tegelema nende rahvusvaheliste ülesannete kindlaksmääramise ja täitmisega.

DEKLARATSIOON ON HEAKS KIIDETUD ETTEKANNETEGA ESINENUD OSALEJATE POOLT

Jaak Aaviksoo	haridusminister, euroteaduskonna täitevnõukogu liige, endine Tartu Ülikooli prorektor, Tallinn, Eesti
Geoffrey Alderman	akadeemilise arendustegevuse ja kvaliteeditagamise osakonna juhataja, Middlesexi Ülikool, London, Ühendatud Kuningriik
Lev Bukovsky	Košice Pavol Jozef Šafáriki Ülikooli rektor, Košice, Slovakkia Vabariik
Ewa Chmielecka	Majandushariduse Arenduskeskuse direktor, Varssavi Majanduskolledž, Varssavi, Poola
Hans van Ginkel	Euroopa Rektorite Konverentsi (CRE) viitsepresident, Utrechti Ülikool, Utrecht, Holland
Günter Hecht	Chemnitz-Zwickau Tehnikaülikooli rektor, Chemnitz, Saksamaa
Radko Kovár	Libereci Tehnikaülikooli prorektor, Liberec, Tšehhi Vabariik
Alojz Kralj	Ljubljana Ülikooli rektor, Ljubljana, Sloveenia Vabariik
Juris Krumins	Läti Ülikooli teadusprorektor, Läti Ülikool, Riia, Läti Vabariik
Toivo Miljan	Tartu—Riia—Vilniuse euroteaduskonna direktor, Riia, Läti Vabariik
Anna M. Osterczuck	Majandushariduse Arenduskeskus, Varssavi Majanduskolledž, Varssavi, Poola
Rolandas Pavilionis	Vilniuse Ülikooli rektor, euroteaduskonna juhtkomitee liige, Vilnius, Leedu
Nikolaj Petersen	politoloogiaosakonna juhataja, euroteaduskonna juhtkomitee esimees, Aarhusi Ülikool, Aarhus, Taani
Klaus D. Wolff	Erfurdi Ülikooli volitatud asutaja, endine Bayreuthi Ülikooli president, euroteaduskonna täitevnõukogu esimees, Bayreuth, Saksamaa
Pavel Zgaga	Sloveenia Vabariigi Haridus- ja Spordiministeeriumi riigisekretär, Ljubljana Ülikooli filosoofiaprofessor, Ljubljana, Sloveenia Vabariik

❐ **Üks Tartu Ülikooli tagaigatsev eesti tudeng oma uue, Hamburgi Ülikooli peahoone ees.**

❐ **Sorbonne'i Ülikool 14. juulil 1995.**

VARJE SOOTAKI fotod

Ülikooli Üliõpilaskond — iseseisvate valik

Viimase viie aasta jooksul on tuhanded tudengid sisse astunud uksest vana kohviku kohal. Sealt, edustuse ruumist on soovitud saada üliõpilaspiletit, rahvusvahelist üliõpilaspiletit, küsitud infot, nõu ja abi. Usutavasti ei ole paljud tulijad juurelnud selle organisatsiooni tegevuspõhimõtete, ülesehituse jms üle. Neil on seda organisatsiooni olnud lihtsalt vaja ühe või teise asja jaoks. Suure tõenäosusega on see nii ka edaspidi.

Alanud kevadel toimub aga muudatusi, mis panevad tudengi kindlasti kulme kergitama ning küsima — mis siis nüüd toimub? Nimelt ootab ees taas valimisperiood üliõpilaste esindusorganitesse ja -organisatsioonidesse. Tekkimas on kaks paralleelset struktuuri, mis oma olemuselt ja funktsioonidelt siiski erinevad, kuigi esmapilgul on see ehk selge. Selgitagem pisut.

Tartu Ülikooli Üliõpilaskond loodi peaaegu kuus aastat tagasi tol ajal kehtinud kodanike ühenduste seaduse alusel. Seega on olnud tegu iseseisva juriidilise isikuna tegutsenud sõltumatu organisatsiooniga algusest peale. Hoolimata ebakorrektsustest TÜÜ registreerimisel ning liikmeskonna moodustamisel ei ole TÜÜ iseseisva juriidilise isiku staatust *de facto* kunagi kahtluse alla pandud. Alates selle aasta märtsist on 1990. aastal Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna nime all loodud mittetulundusühing korrektselt registreeritud Tartu Maavalituse juures nime all **Ülikooli Üliõpilaskond.** Sõna Tartu on nimest kadunud seetõttu, et Tartu Ülikool ei pidanud võimalikuks lubada kasutada oma nime teise isiku nimes.

Et aga vabatahtliku liikmeskonnaga tudengitest moodustunud mittetulundusühing ei saa formaalselt esindada kõiki tudengeid Tartu Ülikooli esinduskogudes (olgugi, et senini võis poolsundusliku liikmeskonnaga peaaegu et mittetulundusühing, mida valis tavaliselt *ca* kaheksandik TÜ tudengitest, seda aastate viisi teha), on loomisel ka üliõpilasomavalitsus. Viimane on selleks, et oleks mingi korrektsem moodus üliõpilaste esindajate kaasamiseks ülikooli juhtimisse.

Nõnda ongi meid ootamas kahed valimised — valitakse uued liikmed nii **Ülikooli Üliõpilaskonna Edustusse kui ka üliõpilasesindusse.**

ÜÜ kavatseb jätkata oma seniste projektidega — tööbörs, õppejõudude hinnanguleheküljed Internetis, paljunduskeskus, soodustused tudengitele Tartu äriettevõtetes ja kultuuriasutustes, rahvusvahelised üliõpilaspiletid jne. Seega on aktiivsetel tudengitel, kes soovivad midagi üliõpilaste huvides korda saata, alati võimalus kaasa lüüa Ülikooli Üliõpilaskonna tegemistes. Hea võimalus alustamiseks on osaleda mai keskel toimuvatel ÜÜ Edustuse valimistel.

MAREK PÕLDEOTS,
ÜÜ infosekretär

Ülikooli Üliõpilaskonna Edustuse valimiseeskiri

I Üldosa

§ 1 Ülikooli Üliõpilaskonna Edustus valitakse vabadel, otsestel ja üldistel valimistel.

Edustuse volituste tähtajaks on 1 aasta algusega 1. maist.

§ 2 Korralised Edustuse valimised toimuvad iga aasta aprillikuus selleks kokku kutsutud valimiskoosolekul. Valimiste koha ja aja määrab kindlaks valimistoimkond ja teeb need ÜÜ liikmetele teatavaks vähemalt kaks nädalat enne valimiste algust.

§ 3 Edustuse tegevuse ennetähtaegsel lõppemisel varem kui kolm kuud enne valimisi toimuvad erakorralised valimised. Erakorralised valimised kuulutab välja ÜÜ Valitsus hiljemalt 7 ööpäeva jooksul peale Edustuse tegevuse lõppu, teatades ühtlasi valimiste aja ja koha kolm nädalat enne valimiste algust.

§ 4 Õigus valida ja olla valitud on kõigil ÜÜ liikmetel.

§ 5 Igal valijal on üks hääl. Valijad osalevad valimistel üldistel alustel. Hääletamine on salajane. Kontroll valijate tahteavalduse üle ei ole lubatud.

§ 6 Valimised korraldab Edustuse kinnitatud 3–liikmeline valimistoimkond, mille liikmed ei kandideeri valimistel.

Valimistoimkonna ülesanded on:

1) valijate nimekirja koostamine ja kontrollimine;

2) valimiste korra tutvustamine;

3) kandidaatide registreerimine vastavalt valimiseeskirja ja ÜÜ põhikirja nõuetele;

4) valimissedelite valmistamine ja valijatele väljaandmine;

5) hääletamise korraldamine ja korra tagamine valimiskoosolekul;

6) valimiskäigu protokollimine, valimistulemuste kindlakstegemine ja avaldamine.

§ 7 Edustuse valimised on isikuvalimised.

II Kandidaatide esitamine

§ 8 Kandidaadid esitatakse valimistoimkonnale hiljemalt valimiskoosolekul.

Kandidaat peab enda ülesseadmiseks valimistoimkonnale esitama vähemalt 3 ÜÜ liikme toetusallkirja ning kirjutama omakäeliselt järgmise avalduse: «käesolevaga soovin kandideerida ÜÜ Edustusse.» Toetusallkirja võib anda ainult 1 kandidaadile.

§ 9 Kandidaatide nimekirja märgib valimistoimkond kandidaadi ees– ja perekonnanime ning lisab tema elukoha ja liikmekaardi numbri.

Kandidatuur on pärast kandidaatide nimekirja kinnitamist tagasivõtmatu.

§ 10 Kandidaatidel on õigus osaleda vaatlejana valimistoimkonna töös.

§ 11 Kõik ülesseatud kandidaadid, kes vastavad käesoleva valimiseeskirja nõuetele, saavad oma järjenumbri vastavalt nende esitamise järjekorrale. Kandidaatide nimekiri pannakse valimiskoosolekul välja.

III Valimiste läbiviimine

§ 12 Valimissedelid on ühesuguse välimusega ja tembeldatud ÜÜ pitsatiga.

§ 13 Valijale annab valimissedeli allkirja vastu valimistoimkonna liige valijate nimekirja alusel liikmekaardi esitamisel.

§ 14 Iga valija kirjutab valimissedelile selle kandidaadi järjenumbri, millele ta soovib oma hääle anda.

§ 15 Valija hääletab valimissedeli valimiskasti laskmisega.

§ 16 Hääletamise ajal on valimisruumis vähemalt üks valimistoimkonna liige.

§ 17 Enne hääletamise algust kontrollib valimiskasti valimistoimkonna esimees kõigi toimkonna liikmete juuresolekul.

Hääletamise vaheaegadel plommib või pitseerib valimiskasti valimistoimkonna esimees kõigi toimkonna liikmete juuresolekul.

§ 18 Valimistoimkond avab valimiskasti pärast hääletamise aja lõppemist. Valimiskasti avamine enne hääletamise aja lõppemist on keelatud. Enne valimiskasti avamist peab valimistoimkond üle lugema ja kustutama kõik valijatele väljaandmata jäänud sedelid.

§ 19 Pärast kehtivate sedelite üldarvu kindlakstegemist loetakse ja protokollitakse kandidaatidele antud häälte arvud. Häälte lugemine on avalik.

§ 20 Valituks osutub 19 kõige rohkem hääli saanud kandidaati. Võrdse arvu hääli saanud kandidaatide vahel viiakse kohe läbi kordushääletus vastavalt § 13–20. Kordushääletus ei ole vajalik, kui võrdse arvu hääli saanud kandidaadid on osutunud igal juhul valituks.

§ 21 Valimisprotokolli kirjutab alla valimistoimkond.

Protokollile lisatakse valimistoimkonna liikmete eriarvamused ning valimistoimkonnale esitatud avaldused ja kaebused hääletamisel esinenud võimalike korrarikkumiste kohta.

§ 22 Valimistulemused avaldab valimistoimkond hiljemalt kolmandal päeval pärast valimiste lõppu. Kogu valimiste kohta käiva materjali esitab valimistoimkond Edustusele ning see säilitatakse järgmiste valimiste lõpuni.

§ 23 Edustuse valimiste tulemused kinnitab eelmine Edustus.

§ 24 Valitud Edustuse esimene koosolek toimub hiljemalt mai teisel nädalal. Selle kutsub kokku eelmine Edustus või erakorraliste valimiste puhul Valitsus. Valitud Edustuse esimest koosolekut juhatab uue eesistuja valimisteni eelmise Edustuse eesistuja (asetäitja).

§ 25 Edustuse lahkunud liikme asemele astub häälte arvu poolest järgmine kandidaat.

IV Rakendussätted

§ 26 Käesolev valimiseeskiri jõustub selle vastuvõtmise hetkest ÜÜ Edustuses.

1996. kevadel kinnitab ÜÜ Edustuse valimisprotokolli ÜÜ Valitsus.

Tööbörs

nõutav eriala	amet	asutus	asukoht	tööaeg	tööandja nõudmised
õigusteadus	nõunik	EV Kaitsejõud	Tallinn	8.30–17	võõrkeeled, arvutioskus
geograafia	referent	EV Kaitsejõud	Tallinn	8.30–17	arvutioskus, võõrkeeled
ajalugu, ajakirjandus, politoloogia	referent	EV Kaitsejõud	Tallinn	8.30–17	arvutioskus, võõrkeeled
majandus või loomakasvatus	juhataja	AS Estelle	Pärnu	vaba	1997. a. lõpetaja, autojuhiload, hobustega tegelemise kogemus, meesterahvas
õigusteadus	juriidilise osakonna juhataja	Lääne maavalitsus	Haapsalu	8–17	arutioskus, inglise keel
filoloogia	tõlk–müügisekretär	AS Tarmeko	Tartu	8–16.30	inglise, saksa, soome keel

Palume huvitatuil kindlasti ühendust võtta!

Täpsemat infot on võimalik saada Üliõpilaskonna tööbörsilt, mis asub aadressil Ülikooli 20–305, tööbörsi telefon on 432 806. Samas on võimalik registreeruda meie andmebaasi.

Kui mõni neist pakkumistest Teid huvitab, võtke kindlasti ühendust!

INFOPÄEV

esmaspäeval, 6. mail kell 14.15 ph 102

«Lääne-Euroopa keeled, kirjandus ja kultuur Eesti teaduses ja hariduses»

Infopäeva korraldab **germaani-romaani filoloogia osakond**. Kavas on ettekanded ja diskussioon teemal **«Germaani-romaani filoloogia võimalikkusest ja vajadusest eesti hariduses ja kultuuris»**. Oma arvamust on palutud avaldama esindajad ülikoolist, koolidest, samuti kirjandus- ja kultuuritegelased. Osalema oodatakse kõiki huvilisi!

Konverents «Missugust isiksust me kasvatame?»

Eesti Akadeemiline Pedagoogika Selts ja Tartu Ülikooli pedagoogika osakond jätkavad traditsiooniks saanud kasvatusteemaliste konverentside korraldamist.

18. ja 19. oktoobril toimub rahvusvaheline konverents «Missugust isiksust me kasvatame?», millega soovime teadvustada nii uurijatele kui õpetajaskonnale hetke kasvatusprobleeme ja praeguste uurimuste tulemusi.

Konverentsi töö on kavandatud järgmistes sektsioonides:

1. Kasvatuse eesmärke otsimas
2. Kodu ja perekonna roll tänapäeval
3. Kõlbeline kasvatus kodus ja koolis
4. Mida peab tulevikus teadma ja oskama tänapäeva noor?
5. Teistest erinevate laste arengutee
6. Uued nõudmised kasvatuse kvaliteedile
7. Infokeskkond väärtuste kujundajana
8. Tee multikultuursesse ühiskonda
9. Laps eesti kultuuriloos ja pedagoogikas; mida võiksime minevikust õppida?
10. Laps vägivalla ja vabaduse vahel
11. Mis teeb õpilase õppuriks?

Sektsioonide nimetused ja arv on antud orienteeruvalt, lõplik otsus sõltub saabuvate teeside temaatikast. Oluline on, et planeeritav ettekanne mahuks konverentsi üldteema alla.

Teese võib esitada eesti, inglise, saksa või vene keeles A4 formaadis trükivalmina kolmes eksemplaris. Võimaluse korral palume sama materjal esitada ka arvutikettal (Word Perfect või Word for Windows) või saata elektronpostiga aadressil: hheinla@madli.ut.ee.

Teeside esitamise tähtaeg on 1. juuni.

Konverentsist osavõtumaks on 100 krooni, mis tuleb tasuda EAPSi arvele Hoiupanka (kood 650) kontole 1020019877 või Tartu Ülikooli pedagoogika osakonda. Osavõtumaksuga on tasutud teeside avaldamine, kogumik ning tee või kohv vaheaegadel.

Meeldivale koostööle lootma jäädes

Eesti Akadeemiline Pedagoogika Selts

Tartu Ülikooli territoriaalse arengu

Täna alustame oma ajalehes ülevaadet ülikooli territoriaalse arengu võimalustest. Vastavalt ülikooli arengukavas käsitletud ruumiprogrammile valmis **arhitekt Martti Preemil ja haldusprorektor Riho Illakul dokument pealkirjaga «Tartu Ülikooli territoriaalse arengu võimalused».** Ajalooliselt paiknevad ülikooli hooned üle kogu linna, mitte ühel terviklikul maa-alal. Siiski peaksid ökonoomsuse ja kompaktsuse huvides paiknema ühe teaduskonna allüksused lähestikku, st, et välja tuleks arendada teaduskondlikud *campus*'ed. Ülikooli arengukavas nähakse ette üliõpilaste arvu olulist kasvu, mis tingibki tarviduse fikseerida ka tulevaste ülikoolihoonete ning ehituste paiknemise Tartu linnas ehk teisisõnu, planeeringud tuleb kooskõlastada Tartu linna üldise arengukava ja planeerimispoliitikaga. Vastasel juhul võib näiteks kümne aasta pärast olla hilja selgitada, et kruntidele, mis sobivad ülikooli arenguks, ei püstitataks bensiinijaamu, kaubanduskeskusi vm.

Territoriaalse arengukava kinnitamine eeldab laia avalikku arutelu. Juhtkonna hiljutisel pressikonverentsil tutvustasid Riho Illak ja ülikooli arhitekt Martti Preem oma seisukohti ajakirjandusele, mis on leidnud tihedat vastukaja juba mitmes päevalehes. Territoriaalsed arenguvõimalused olid arutluse all ka 2. aprillil ülikooli valitsuse istungil.

Arenguvõimalustega liitub tihedalt ülikooliseadusest ja Tartu Ülikooli seadusest tulenev maade ja varade tagastamine ülikoolile. 8. aprilli Postimehes käsitleti antud teemat pealkirja all «Ülikool neelab linna». Paraku oli artiklit illustreerivasse kaarti, mis kajastas ülikooli kasutuses olevaid ja ülikoolile juriidilise järjepidevuse alusel kuuluvaid hooneid ja kinnistuid, sattunud paar viga. Artikli ebatäpsusi selgitas kinnisvaraosakonna juhataja Erki Tamm 12. aprilli Postimehes. Kinnisvaraosakonna juhataja rõhutas, et varade tagastamine ei ole ülikooli meelevaldne «linnaneelamine», vaid seadusandluses ülikoolile pandud kohustuste täitmine.

Ajakirjanduses algatatud diskussiooniga seoses palus toimetus kommentaare kava autoreilt.

***

Haldusprorektor RIHO ILLAK ütles, et nagu kõik omanikud, tahab loomulikult ka ülikool oma kinnistuid seadustele tuginedes tagasi. Mujal maailmas on tavaline, et ülikoolidel on üsna palju kinnisvara. Näiteks Inglismaal on kuninganna järel rikkuse poolest tuntud Oxfordi Ülikool. Ka Uppsala Ülikool saab tuntava osa eelarvest kinnisvara rendist, müügist, pantimisest. Eesti vaesust arvestades on ülikool sunnitud leidma maksimaalseid vahendeid ülikooli töö jätkamiseks ja arenguks. «Rõhutan veel kord varem juhtkonna poolt lausutut, et ülikool saab riiklikust eelarvest oma tegutsemiseks vajalikust rahast vaid viiendiku».

Lisaks varemõeldule ei maksaks unustada, et ülikool kaotas hooneid viimases sõjatules. Varem ülikooli kasutuses olnud hooneid on tagastatud õigusjärgsetele omanikele, sh üliõpilasorganisatsioonidele. Samas näeb arengukava ette üliõpilaste arvu kasvu. Ülikoolist väljakasvanud Põllumajandusülikoolis on viimastel aastatel üliõpilaste arv vähenenud veerandi võrra. Seetõttu peame otstarbekaks kokkuleppe saavutamist Põllumajandusülikooliga, et taas anda ülikoolile õigusjärgselt kuuluvad ja täna EPMÜ poolt enam mitte nii intensiivselt kasutatavad hooned ülikooli kasutusse, näiteks tühjalt seisvad hooned Baeri tänavas, endine agronoomiateaduskonna hoone Laias tänavas.

Arhitekt MARTTI PREEM lisas, et Soomes ei tekita Helsingi Ülikooli hoonete paiknemine kesklinnas sugugi pingeid. Helsingi Ülikool sai nii nagu Tartu Ülikoolgi maad ja kinnisvarad enda omanduseks juba tsaariajal. Ja Helsingi linn on ka jätkuvalt andnud krunte ülikoolile. Linn ja ülikool pole end vastandanud. On ju ülikool üks suurimaid ja stabiilsemaid tööandjaid, seega ka maksumaksjaid linna eelarvesse. Räägitakse tudengitest, kes moodustavad olulise osa linna toitlustuse, kaubanduse ja meelelahutuse tarbijaskonnast.

Kinnisvaraosakonna juhataja ERKI TAMM lisas oma kommentaaris, et:

«Tartu Ülikooli elu juhib põhiliselt neli olulist dokumenti: Tartu Ülikooli seadus, ülikooliseadus, Tartu Ülikooli põhikiri ja nende põhjal väljatöötatud Tartu Ülikooli arengukava. Viimane näitab kätte suunad, kuhu ülikool üldse jõuda tahab, ning mis suunas tema struktuuriüksused töötama peaksid. Kuna arengukavasse on sisse kirjutatud põhimõte, et lähiaastatel suurendab ülikool üliõpilaste arvu, siis on täiesti loomulik, et ta on kohustatud tagama nendele üliõpilastele ja töötajatele normaalsed õppe– ja töötingimused, mille eelduseks on ennekõike normaalsete õppe– ja tööruumide olemasolu. Ülikooliseadus sätestas ülikoolide õiguse olla oma vara omanik. Tartu Ülikooli seadus näitas ära tee, kuidas ülikool on õigustatud tagasi saama selle vara, mis talle enne 1940. aasta 16. juunit kuulus. Ülikoolile kuulus 26 kinnistut (kinnistu ei tähenda mitte ainult hoonet, vaid sellel maatükil võib olla ka mitu hoonet või pole neid üldse; kinnistu on põhimõtteliselt maatükk koos selle oluliste osadega — ehitised, mets, vili jm). Ülikooliseadus sätestas, et Tartu Ülikoolil on õigus nõuda oma omandusse ka need hooned, mida ta kasutab oma põhikirjalise tegevuse läbiviimiseks (1940ndast aastast tänapäevani ehitatud nii õppe– kui muud hooned). Need on praegu riigi omaduses, samuti maa, ülikool on ainult kasutaja. Ülikool saab omanikuks, kui riik, st haridusministeerium moodustab kinnistud ning vabariigi valitsus otsustab, kas need antakse ülikoolile või mitte.»

***

Loodetavasti toimub teaduskondades ja teistes struktuuriüksustes laialdane arenguvõimaluste arutelu. Esimesed arvamused on jõudnud ka haldusprorektori lauale, need esitas filosoofiateaduskonna dekaani kt prof Jaan Ross. Saabuvate arvamuste analüüsimiseks moodustatakse vastav töörühm ning alles seejärel saab materjalidest TÜ nõukogu otsuseprojekti koostada. Sellele aga eelneb lisaks laialdasele diskussioonile veel pingeline ning mahukas koostöö linnavalitsuse ja tema vastavate osakondadega.

ÜLIKOOLI ASEND

ja seega ka arenguvõimalused on suurel määral determineeritud tema taasasutamisega imperaatorliku ülikoolina. Sellega määratleti ka Tartu kui ülikoolilinn - ülikool planeeriti kesklinna, tema käsutusse anti Toomemägi ja selle vahetu ümbrus ning botaanikaaed ja veterinaariainstituut.

20. sajandi algul anti ülikoolile Maarjamõisa mõisamaad kliinikute väljaehitamiseks ning lisandus ka zooloogia-geoloogia instituutide hoone Aia (Vanemuise) tänavas.

1960ndate lõpus diskuteeriti kaasaegse ülikoolilinnaku ehitamise üle, sest pärast sõda ei jälgitud Toomemäe naabruse ülikoolile reserveerimist (Tiigi tänavasse ehitati hruštšovkad) ja nii oli omaaegne pidev arenemisvõimalus Toomelt Riia tänava suunas ära lõigatud.

1969—1971 valmis ülikooli planeeringukava, kus jäädi siiski ajalooliselt kujunenud olukorra juurde — ülikool teaduskonniti hajutatuna kesklinna piirkonnas ümber vana tuumiku ja vaid arstiteaduskond uue kompaktsena välja ehitatuna Maarjamõisa alal.

Samast seisukohast lähtutakse ka TÜ 1995. aasta arengukavas. Ka järgnevas arenguvõimaluste kavas on jälgitud samu printsiipe ning püütakse täpsustada ühe või teise krundi/piirkonna funktsioone ja kasutuselevõtuga kaasnevaid probleeme.

TEADUSKONNAD

Suurim,

arstiteaduskond,

koondub **Maarjamõisa**. Selle kinnituseks on Biomeedikumi Maailmapanga rahadega rajamine, mille valmimine on planeeritud 1999. aastaks. Biomeedikum ei lahenda veel kõiki teaduskonna vajadusi, seda tuleks käsitleda I ehitusjärjekorrana. Biomeedikumi aruteludel on välja kujunenud seisukoht, et anatoomide ajalooliste materjalide baasil on vaja asutada muuseum, mis on vajalik nii õppetööks kui meditsiinipropagandaks. Uude hoonesse pole seda võimalik mahutada ning väga hästi sobiks see (Tervishoiumuuseum?) Vanasse või Uude Anatoomikumi.

Maarjamõisas on piisavalt ruumi nii õppehoonetele, kliinikumidele kui ühiselamutele. See funktsioon on fikseeritud ka piirkonna detailplaneeringus ja linna generaalplaanis. 1995. aastal korrigeeriti Maarjamõisa meditsiinilinnaku piire nii, et aianduskruntide territoorium Sanatooriumi tänavast Viljandi maanteeni jääb välja. See võimaldab sinna rajada uue villade rajooni — aianduskruntidele TÜ õppejõudude ja töötajate üksikelamud. Ka Nooruse 9 hoone tuleks tervikuna lülitada arstiteaduskonna koosseisu pärast majandusteaduskonna väljaviimist.

Füüsika-keemiateaduskonna

perspektiiv seostub **Tähe tänava** piirkonnaga ja osaliselt **Riia tänava FI** ruumidega. Otstarbekas on reserveerida Päeva ja Pargi tänava vaheline ala keemiaosakonna väljaehitamiseks — vastav arhitektuurivõistlus toimus 1989. aastal. Tänast planeeringuseadust arvestades tuleks sellele piirkonnale taotleda ka vastava detailplaneeringu kehtestamist.

Keemiahoone on täiesti amortiseerunud ja vajaks sisuliselt tühjakstegemist ning täielikku kapitaalremonti. Arvestades filosoofiateaduskonna ruumivajadust, eriti filoloogiliste distsipliinide osas (keelekeskus), samuti usuteaduskonna vajadusi ja kesklinna vabade kruntide vähesusega, tuleb lugeda otstarbekaks uue keemiahoone ehitamist Tähe tänavasse. Seejärel tuleks praegune keemiahoone kapitaalselt rekonstrueerida vanalinna jäävate teaduskondade tarbeks (filosoofia-, usu- ja osaliselt ka matemaatikateaduskond).

Bioloogia-geograafiateaduskonnal

on piisavalt arenguruumi **Vanemuise — Riia tänava** kvartalis, eriti kui Vanemuise tänava õppehoonest vabanevad arsti- ja matemaatikateaduskonna ruumid. Kvartali kohta on koostatud hoonestuskava, mis kiideti heaks 1992. aastal ka linna arhitektuurinõukogus. Selles nähti ette ka hoonestuse rajamine hokiväljaku alale.

Botaanikaalased tööd jätkuvad Laias tänavas ja Soinastes. Botaanika ja ökoloogia instituudi tarbeks on lisaks botaanikaaia hoonetele vaja ilmselt kasutada ka tagastatavat hoonet Lai t 36.

Kui botaanika ja ökoloogia instituut ei hõlma kogu Lai 36 hoonet, on võimalik sinna tuua Tartu Loodussõprade Maja.

Õigusteaduskond

on kavas viia endise Rostovtsevi eraülikooli hoonesse Näituse tänavas. Seal on ka laienemisreservi Näituse — Kooli tänavate amortiseerunud elamute arvel. Samuti on suur krunt Haava tänavas, kuid siiani pole selge, kas sinna on vaja piirkonda teenindavat põhikooli või mitte. Kvartali tervikplaneering lahendub koostöös linnaga.

Sotsiaalteaduskonna

väljaarendamine on kavandatud Tiigi 78/80 hoonekompleksi baasil – siin vajab lahendamist hoovis asuva amortiseerunud puitelamu lammutamine ning seal elavatele inimestele võrdväärsete elamistingimuste tagamine.

Matemaatikateaduskonna

areng on otstarbekas kavandada Liivi 2 ja praeguse keemiahoone osa arvestades.

Kehakultuuriteaduskond

jääb Jakobi, Ujula ja Puiestee tänavasse. Täpsustamist vajab territooriumi reserveerimise vajadus Ujula ja Emajõe vahel alates Liiva tänavast. Perspektiivse krundi piir tuleks kinnitada linna poolt. Samuti on vaja kiiresti otsustada nn raskejõustiku maja poolelioleva hoone tulevik.

Otstarbekas tundub olevat

filosoofiateaduskonnale

lisaks humanitaarmajale Lossi 3 planeerida ka keemiahoone põhiosa pärast selle rekonstrueerimist. Filosoofiateaduskonna arengureservina tuleks vaadelda ka Lossi t vastaskülge ja taotleda vastav

Järg 7. lk.

❐ **Üks ülikooli vanemaid hooneid Tiigi 78/80, kus toimub sotsiaalteaduskonna väljaarendamine.**

võimalused

Algus 6. lk.

hoonestamiseks ette nähtud ala ülikoolile.

Majandusteaduskond

tuleks Nooruse tänavast ära tuua Lossi 1 ja Ülikooli 16 majadesse. Lossi 1 on humanitaarmaja II järk, mille ehitamist peaks alustatama kohe pärast I järgu valmimist.

Usuteaduskond

peaks kindlasti peahoonesse jääma. Vajalikud ruumid vabanevad õigusteaduskonna alt.

***

* Ülikooli arengureservina saab vaadelda ka **naistekliinikut**, mis sõltub uue kliiniku ehituskiirusest Maarjamõisas.

Praeguse EPMÜ klubi suhtes käivad läbirääkimised — seal töötas enne ja ka pärast sõda pediaatriakateeder, seejärel kopsukliiniku osakond. Sinna oleks otstarbekas rajada õppejõudude ja professorite oma maja ehk kinnine klubi.

Meditsiinikool Nooruse 9 tundub olevat otstarbekas rakendada terviklikuna (majandusteaduskond kolib kesklinna) TÜ õdede kolledžina, kus toimub nii alamastme (nagu praegu Meditsiinikoolis) kui ülemastme (praegu loodud TÜs) õdede ettevalmistus.

Ühe arenguna TÜs tuleks vaadelda ka **kunstiliste erialade jätkuvat integreerumist.**

Teistele üksustele on pärast Biomeedikumi valmimist võimalik rakendada näiteks Uut Anatoomikumi või endisi Veterinaariainstituudi hooneid Vene tänavas (praegu kuulub EPMÜ-le). Nende funktsioonile saaks kohandada ka EPMÜ mehhaniseerimise kateedri endisi ruume Baeri 4.

HALDUSPOOL

jääb peahoonesse ja selle naabrusesse. Halduspoolega seonduvad järgmised liikumised:

1. Praegune majandusmaja, juhul kui see jääb ülikoolile, sobib korraliku rahandusosakonna väljaarendamiseks koos haldusprorektori aparaadiga.

2. Perspektiivseim lahendus majandusosakonna (sh varustusteenistuse), transpordiosakonna, peainseneri osakonna, ehituskorralduse osakonna (sh ehitusjaoskonna) ja kinnisvaraosakonna ruumide lahendamiseks on Narva mnt 4/ 6 hoone. Krundil on piisavalt ruumi uusehitisteks ja parkimiseks.

Narva mnt 4 füüsikaosakonna üksused on hõlpsasti kolitavad, kuid selle hoone baasil saab lahendada vaid ehituskorralduse, kinnisvara- ja transpordiosakonna ning osaliselt majandusosakonna probleemid.

Narva mnt 6 vabastamine nõuab füüsikaosakonnalt Tähe 4 ruumikasutuse ja ümberkorralduste rahalise külje ning ajakulu täpset analüüsi. Sealt on lahkuma kavandatud sotsiaalteaduskond ja ajalooosakond. Otstarbekas oleks tuua keelekeskus ja täienduskoolituskeskus lähemale filosoofiateaduskonna teistele üksustele.

Munga-Jakobi tänava krundile sobib kavandada haldusfunktsioone sisaldav peamine üksus peahoone kõrval, eriti kui tekib probleeme Karskusliidu endise hoone ülikoolile säilitamisega. Kuid krundile saab kavandada ka keeltemaja, eriti kui arvestada Ülikooli 18a avariieelset seisu. Ülikooli halduskü simustega seotud ja ülikooli juures töötavate teadus-, õppe- ja kultuuriinstitutsioonide ruumivajadusi aitaks leevendada ka peahoone vastas asuvate hoonete Küütri 2/Ülikooli 13, Ülikooli 15 ja Ülikooli 17/19 ülikooli käsutusse andmine. Taotlused linnavalitsusele, linnavolikogule ja Erastamisagentuurile on tehtud.

Arvestades Ülikooli 16 ja 18 avariiohtlikke seise on nende remondiajaks tarvis ruumid vabastada, kuid õppetöö vajab jätkamist. Ülikooli 13, 15 ja 17/19 ülikoolile üleandmisel tekiks nn puhverpinna võimalus.

Peahoones

laieneb mõnevõrra administratiivfunktsioon, kuid ilmselt on vajalik reaalse õppe-teadustöö säilitamine juristidest vabanevates ruumides, eelkõige silmas pidades usu- ja filoloogiateaduskonda.

ELUPIIRKONNAD JA ÜHISELAMUD

Eespool on juba mainitud üksikelamuteks sobivat praegust ülikooli töötajate aianduskruntide ala **Sanatooriumi tänava ja Viljandi maantee vahel.** Väga hea villade rajooni ala on **praegu ehitatava EPMÜ peahoone ja Kreutzwaldi tänava vahel —** endine lokaatorijaama maa-ala, kuhu oli elamurajoon planeeritud juba 1991. aastal. Seda elamupiirkonda on võimalik laiendada ka linnapiirist välja piki Kreutzwaldi tänavat Tiksoja ülesõiduni. Tegemist on tagastatava talumaaga, st see tuleb maaomanikult ära osta.

Juba 1982. aastal linnale esitatud aruandes on viidatud võimalusele rekonstrueerida Supilinn Tähtvere jätkuks Emajõeni. Seda seisukohta on arvestatud 1986. aastal koostatud Supilinna rekonstrueerimise kontseptsioonis. Kava realiseerimine takerdub võrkude väljaehitamise, teisalt ka maa tagastamisega seotud probleemidesse. Väga sobiv ala üksik- ja ridaelamute ehitamiseks, mis linnale kuulub, on aga endine prügiluht Herne — Oa tänava pikenduse vahel.

Ülikoolil tuleks püüda leida vahendeid, et saada enda valdusse Tiigi tänavasse ehitatud hruštšovkad (Tiigi 5, 7, 9, 13), mis sobiksid hästi rekonstrueerida magistrantide, doktorantide, üliõpilasperede ja noorte spetsialistide elamuteks.

Ühiselamutest on enam-vähem talutavas seisus vaid Pepleri tänava omad. Üllatavalt amortiseerunud on Narva mnt ühiselamud. Pidades igati otstarbekaks Üliõpilasküla kui ühiselamuid haldavat-majandavat üksust, tuleb pidada otstarbekaks, kui ühiselamud oleksid komplekteeritud teaduskondade printsiibil võimalikult õppekohtade lähedale.

Seega sobiks Maarjamõisasse arstiteaduskonna terviklik *campus* nii õppehoonete kui ühiselamutega. Esmaülesanne on remontida Nooruse 1 ja koondada sinna arstiteaduskonna tudengid eelkõige Narva mnt 89st.

Seejärel tuleks panna tervikuna kapitaalremonti Narva mnt 89, võib-olla tuleks Jaama tänava poolne ots isegi lammutada. Seejärel tuleks tühjaks teha üks Narva mnt tornidest ja kapitaalselt remontida, siis teine või vahepeal koguni Tiigi 14. Sama tüüpi ühiselamuga on tegemist Ehitustrusti ühiselamuga Tiigi 6. Seoses ehitustrusti erastamisega oleks õige taotleda Erastamisagentuurilt selle objekti erastatavate nimekirjast väljajätmist ja ülikoolile üleandmist. Kuigi hoone on väga amortiseerunud, on see asukohalt ülikooli ühiselamuks väga sobiv.

***

See põgus ülevaade viitab sellele, et Tartu linnas on piisavalt ruumi ülikooli arenguks. Enamik reorganiseerimisi ja rekonstrueerimisi nõuavad lisaks rahale ka otsustusi, ümbertõstmise graafikuid jm, mis puudutavad paljude asjahuviliste huve ja mida on ilmselt raske kõigiga rahuldavalt koordineerida. Enne ülikooli territoriaalse arengu kavandamist on vaja aga langetada põhimõttelisi otsuseid ülikooli struktuuride osas, samuti täiendavate üksuste integreerimise osas.

Tartu Ülikoolile kuuluvate mitteeluruumide rendileandmise kord ülikoolivälistele isikutele

TÜ Valitsuse otsus 2. aprill 1996

1. Käesolevaga sätestatakse Tartu Ülikoolile kuuluvate mitteeluhoonete, nende osade ja eluhoonetes paiknevate mitteeluruumide (edaspidi– ruumide) rendileandmise kord ülikoolivälistele isikutele.
2. Käesolev kord ei kehti TÜ–le kuuluvate mitteeluruumide ühekordse väljarentimise puhul ning muudel ruumide kasutusse andmise juhtudel.
3. Rendile võib anda ainult sellist ruumi, mis on vaba ning mida Tartu Ülikool, tema asutused või struktuuriüksused ei kasuta oma põhikirjaliste ülesannete täitmiseks.
4. Dekaanil või struktuuriüksuse juhil on õigus Tartu Ülikooli ruumikomisjonile (edaspidi– ruumikomisjon) esitada taotlus konkursi väljakuulutamiseks vabade ruumide rendile andmiseks.
5. Rendile antud ruumide kohta peab arvestust Tartu Ülikooli Kinnisvaraosakond (edaspidi– kinnisvaraosakond).
6. Ruume rentida soovivad füüsilised ja juriidilised ülikoolivälised isikud (edaspidi– isikud) esitavad ruumikomisjoni nimele kinnisvarade osakonda konkreetsete ruumide taotluse või taotluse, milles pole ära näidatud konkreetset soovitavat ruumi.
7. Taotlus esitatakse kirjalikult ja selles peab olema ära näidatud:

7.1 füüsilise isiku ees– ja perekonnanimi, isikukood, aadress, sidevahendite numbrid; juriidilise isiku nimetus, registreerimisnumber (ettevõtte– või äriregistris), juriidiline– ja postiaadress, sidevahendite numbrid, kontaktisiku nimi ja sidevahendi number;

7.2 rendile soovitavate ruumide täpne aadress (kui soovitakse rendile võtta konkreetseid ruume) või rendile soovitavate ruumide kirjeldus (kui ei märgita konkreetseid rendile soovitavaid ruume);

7.3 millega kavatsetakse rendile soovitavates ruumides tegelema hakata, juhul kui vastavaks tegevuseks on tarvilik tegevusluba või riiklik litsents, siis ka nende koopiad.

8. Ruumide rendile andmise või sellest keeldumise otsustab ruumikomisjon oma koosolekul taotluste esitamise järjekorras.
9. Kui taotluses ruumide rendile saamiseks pole ära näidatud konkreetset ruumi, võib ruumikomisjon jätta taotluse lahendamise edaspidiseks või taotluse rahuldamisest keelduda.
10. Kui taotluses ruumide rendile saamiseks on ära näidatud konkreetne ruum, võib ruumikomisjon taotluse rahuldada või taotluse rahuldamisest keelduda.
11. Ruumikomisjon teatab oma otsusest ühe nädala jooksul ruumi rentida soovivale isikule kirjalikult.
12. Kui ruumikomisjon on taotluse rahuldanud, teatatakse vastuses ka aeg, millal on võimalik rendilepingut sõlmima tulla.
13. Rendilepingu sõlmib taotluse esitanud isikuga haldusprorektor või selleks volitatud ülikooli struktuuriüksus. Rendilepingu ühte eksemplari säilitatakse haldusprorektori või vastava volitatud ülikooli struktuuriüksuse juures. Rendilepingu koopiat säilitatakse kinnisvarade osakonnas.

Tartu Ülikoolile kuuluvate mitteeluruumide ühekordse väljarentimise kord

TÜ valitsuse otsus 2. aprill 1996

1. Ruumide ühekordse väljarentimisega tegelevad teaduskondade dekaanid ja teaduskonnavälise struktuuriüksuste juhatajad neile käskkirja alusel kasutada antud ruumide piires.
2. Tartu Ülikool ei võimalda oma ruumide kasutamist erakondade ega usuorganisatsioonide ürituste korraldamiseks (TÜ Valitsuse otsus 24. 03. 1994).
3. Ruumide ühekordsest väljarentimisest laekunud tulu jaguneb pärast käibemaksu mahaarvamist järgmiselt:

50% rektori käsutusse;

50% struktuuriüksuse käsutusse infrastruktuuri väljaarendamiseks.

4. Vastutus ruumide ühekordse rentimise korrast kinnipidamise eest seisab dekaanidel ja teaduskonnaväliste struktuuriüksuste juhatajatel.

Alus:ruumikomisjoni otsus 26. 03. 1996

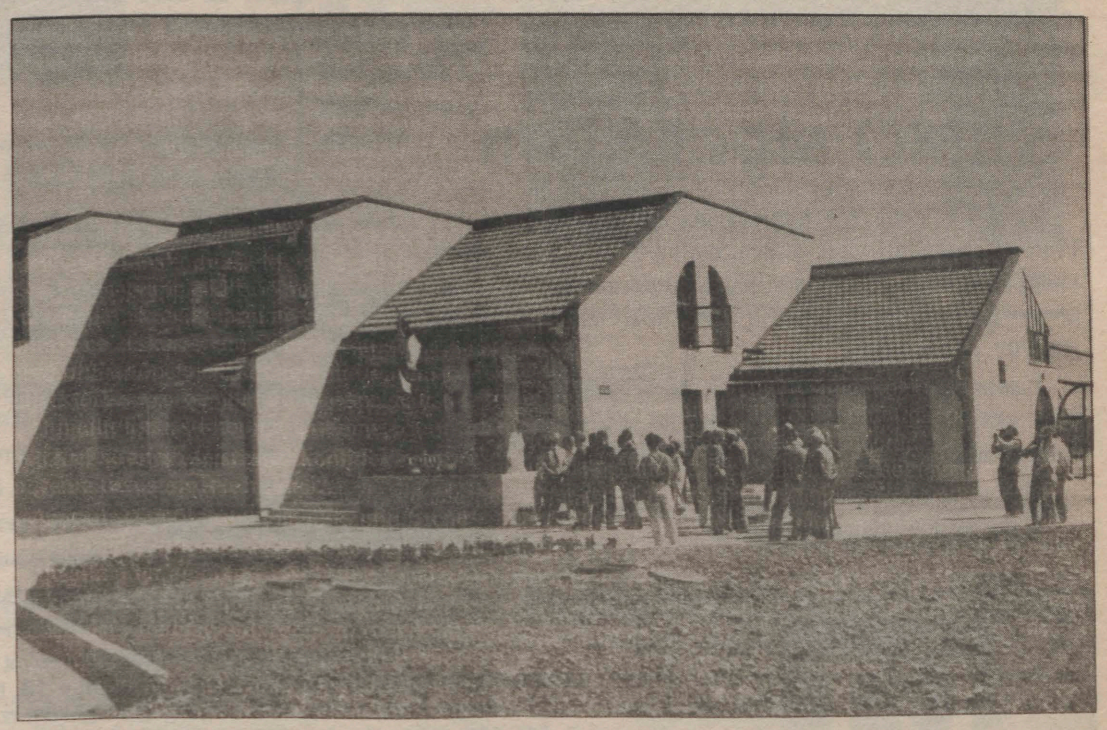

❐ **Seda üht uuemat kompleksi paljud võib-olla ei tunnegi. Aadressil Soinaste 39a asub botaanikaaia eksperimentaalosakond.**

Stipendium

Stipendien und Praktika in Deutschland

Vergabe:	Hanns-Seidel-Stiftung, Büro Baltische Staaten, Meistaru iela 10, LV-1050 Riga, Tel.: 371-7212 787, Fax: 371-7830 338.
Beginn:	Herbst 1996 oder Frühjahr 1997 (genauer Zeitpunkt nach Absprache).
Dauer:	1 bis 2 Semester bei Studenten, 2 bis 3 Monate bei Praktikanten (junge Berufstätige mit Hochschulabschluß).
Alter:	nicht älter als 35 Jahre.
Leistungen:	— Reisekosten nach Deutschland, — monatliche Stipendienrate in Höhe von mindestens DM 1100.— — Möglichkeit zur Teilnahme an gesellschaftspolitischen Veranstaltungen der Hanns-Seidel-Stiftung in Deutschland.
Voraussetzungen:	— hinreichende Deutschkenntnisse — abgeschlossenes oder zumindest weit fortgeschrittenes Hochschulstudium.
Ziel:	— Vorbereitung einer wissenschaftlichen Abschlußarbeit (Promotion, Diplom) — vertieftes Studium eines fachlichen Schwerpunktes — Vermittlung berufsspezifischer Erfahrungen.
Zusatzleistungen:	ggf. einmonatiger Sprachkurs bei einem Goethe-Institut in Deutschland zur Vertiefung der Deutschkenntnisse.
Termine:	am 30. und 31. Juli 1996 Auswahltagung in Riga.
Bewerbungsunterlagen und Informationen:	Persönliche Referentin des Rektors der Universität Tartu, Frau Katri Raik, oder Hanns-Seidel-Stiftung Riga (siehe oben). Tel. 465 603, Hauptgebäude, Raum 223.
Wichtig:	Kandidaten für unser Förderungsprogramm sollten so weit wie möglich von sich aus Kontakte zu Universitäten oder Praktikantenstellen ihrer Wahl in Deutschland aufnehmen und uns gegebenenfalls eine Bestätigung des sie betreuenden deutschen Professors oder Partners vorlegen.

Konkurss Johannes Voldemar Veski stipendiumile

1996/97. õppeaasta avaaktusel antakse üle esimene Johannes Voldemar Veski nimeline stipendium, mille asutajaks on keelemehe tütar Asta Veski.

Stipendiumi võivad taotleda peaainena eesti keelt õppivad 3. või 4. aasta üliõpilased või magistrandid. Stipendiumi määramisel võetakse aluseks üliõpilase õppeedukus ning eeldused ja tulemuslikkus keeleteaduslikus uurimistöös.

Kandideerijatel palun esitada õppe– ja üliõpilasosakonda (ph ruum 217) **1. juuniks** järgmised dokumendid:

* taotlus stipendiumi saamiseks koos ülevaatega erialasest tegevusest. Märkida ära varem saadud stipendiumid;

* dekanaadis kinnitatud väljavõte õpinguraamatust nelja viimase semestri õppetöö tulemuste kohta.

Stipendiumi saaja tehakse teatavaks J. V. Veski päeval juunikuus, stipendiumi kätteandmine toimub uue õppeaasta avaaktusel 2. septembril.

ÜLLE HENDRIKSON

Perestipp

18. mail annab Tartu Lions klubi kätte järjekordsed stipendiumid nii TÜ kui EPMÜ üliõpilasperedele.

Toetusraha suurus on 2000 krooni. Taotlusi oodatakse **10. maini** aadressil Veski 2 (Inseneride Maja).

CIMO sipendium

CIMO (Centre for International Mobility in Finland) kuulutab välja stipendiumi (4000 FIMi kuus) kõigi erialade magistrantidele, doktorantidele ja noortele teadlastele (vanus alla 35 a) 1996/97. õppeaastaks.

Lisaks sooviavaldusele peab kandideerija esitama välisüliõpilastalitusele **27. maiks** järgmised dokumendid:

1) koopia diplomist,

2) uurimistöö juhendaja soovitus,

3) lühike kokkuvõte (1–2 lk) oma uurimistööst,

4) uurimistöö plaan (1–2 lk) Soomes,

5) *Curriculum vitae*, milles on ära märgitud ka publikatsioonid,

6) ametlik kutse või vastuvõtukiri Soome ülikoolist.

Lisainformatsiooni ja avalduste vorme saab välisüliõpilastalitusest (ph 304).

Eesti keele lektoriks USAsse

Indiana Ülikool Bloomingtonis (USA) otsib eesti keele lektorit 1996/97. õppeaastaks.

Pakutakse:

* aastapalka $ 11 000,

* 3–4 õppekursuse õppemaksust vabastust (mille rahaline väärtus on 20 000 kahe semestri peale).

Lektori kohustuseks on 3 (1., 2. ja 3. aasta) eesti keele kursuse õpetamine. Sõit Indianasse ja tagasi tuleb tasuda lektoril endal.

Pakkumisest huvitatutel palutakse esitada:

* sooviavaldus;

* elulookirjeldus (2–3 lk inglise keeles), mis muu hulgas kirjeldab, miks kandidaat soovib Indianassa minna ja mida ta kavatseb seal õppida;

* 3 soovituskirja õppejõududelt/kolleegidelt;

* akadeemilise õiendi koopia.

Dokumendid võib faksida (812–855–7500) või emailida (raunt@indiana.edu) Toivo Raunale või tuua inglise filoloogia õppetooli (keeltemaja 318, tel 465 218).

Intervjuud kandidaatidega toimuvad 13. mail kell 13 inglise filoloogia õppetooli ruumides.

Inglise filoloogia õppetool

sport

Selgusid Eesti kõrgkoolide meistrid

Eesti kõrgkoolide meistrivõistlustel võrkpallis osales 13 võistkonda. Meeste meistriliigas tuli võitjaks Tartu Ülikool, kes ei andnud vastastele ühtegi geimivõitu. Teiseks tuli TPÜ ja kolmandaks TTÜ.

Naiste meistriliigas oli esimene jällegi Tartu Ülikool, kellele järgnesid EPMÜ ja TTÜ.

Ka sulgpallis olid parimad meie ülikooli sportlased.

Meistriliiga:

meesüksikmäng:	I Heiki Sorge
	II Teppo Smolander
	III Indrek Küüts
naisüksikmäng:	I Piret Kärt
	II Margit Nahk
	III Piret Paris
meespaarismäng:	I Heiki Sorge — Tanel Kaart
naispaarismäng:	I Kärt — Nahk
segapaarismäng:	I Sorge — Kärt

Harrastajatest tulid võitjateks:
naistest E. Praks,
meestest I. Luts (TTÜ),
naispaaridest P. Paris — S. Lehepuu,
meespaaridest I. Luts — R. Steiner,
segapaaridest I. Tarto — E. Praks.

Info

Teoloogiapäevad

«Sõna, mis teeb ajalugu» 10. ja 11. mail ph aud 102

Reedel, 10. mail

kl 9.30 prof dr Egon Brinkschmidt (Tartu) «Sõna ja ajalugu»;

kl 11 prof dr Dorothee Sölle (Hamburg) «Teoloogia ja kirjandus uue keele otsinguil»;

kl 15.30 dr Alar Laats (Tallinn) «Hilisema Barthi kolmainuõpetus: kas oluline muudatus?».

Laupäeval, 11. mail

kl 9.30 prof dr Eberhard Jüngel (Tübingen) «Müüdi tõde ja mütologiseerimise vajalikkus»;

kl 11 prof dr Jürgen Moltmann (Tübingen) «Püha vaim ja elu teoloogia».

Ettekannete eestikeelsed tõlked jagatakse kuulajatele enne ettekande esitamist.

LOENG

«Sissejuhatus religiooniantropoloogiasse»

Etnoloogia õppetoolis on Kölni Ülikooli antropoloogiaprofessori **dr Ulla Johanseni külalisloengud**

«Sissejuhatus religiooniantropoloogiasse» — 7., 9., 14., 16., 21., 23. mail Lossi 3–215, kell 14.15–16.

Antiikkultuuri lektooriumis

on 8. mail kell 18.15 TÜ nõukogu saalis ettekanne Tõnu Luigelt *Tragöödia dionüüsilisest sünnist 1872. aastal.*

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 843. Tiraaž 1000.

☎ 465 680

NR. 20 (1844)
REEDE,
10. MAI 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

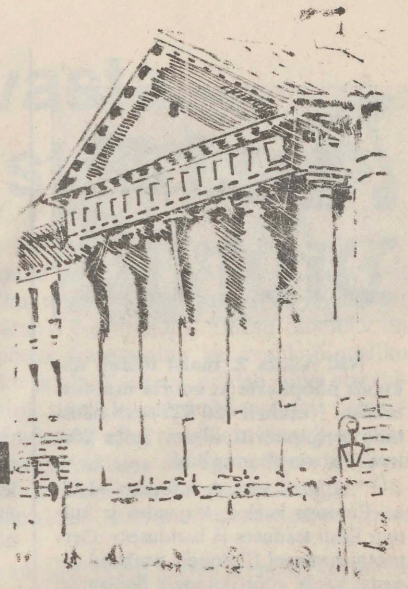

PRESIDENDID KÄIVAD ÜLIKOOLIS

Eesti Vabariigi president Lennart Meri

külastab ülikooli teisipäeval, 14. mail. Lennart Meri kohtub ülikooli juhtkonnaga, käib klassikalises muinasteaduste muuseumis, raamatukogus, ülikooli uues raamatukaupluses ning kohtub EÜSi majas üliõpilastega.

Kell 12. 15 peab president aulaloengu.

Ungari Vabariigi president Àrpàd Göncz

Eduard Saki foto

külastas oma Eesti–visiidil eelmisel reedel ka Tartut ja ülikooli. Ülikoolis kohtus ta kõigepealt juhtkonnaga ja pidas seejärel aulaloengu.

1922. aastal sündinud Àrpàd Göncz on lõpetanud Budapestis Peter Pazmany Ülikoolis õigusteaduskonna ja Gödöllö Põllumajandusülikoolis taimekasvatuse teaduskonna. Seejärel töötas ta lihttöölisena. Ta arreteeriti 1956. aasta rahutuste pärast ning vabastati alles 1963. aastal. Seejärel töötas A. Göncz vabakutselise kirjaniku ja tõlgina. Ta on olnud kirjandusühingute juhtivatel kohtadel. President sai temast 1990. aastal.

Rektor prof Peeter Tulviste ütles aulakohtumist avades, et esimene ungari üliõpilane immatrikuleeriti Tartu Ülikooli juba 1643. aastal, oletatavat ungari päritolu üliõpilane võis siin õppida aga juba 1636. aastal. Eriti sageli oli ungari keele kõla kuulda 1920—1930ndail aastail. 1993. aastal avati ungari keele lektoraat. Esimest korda viibib siin aga Ungari president. Rektor mainis ka tartlastele üldtuntud fakti, et samas aulas esines 1842. aastal klaverikontserdiga F. Liszt.

Àrpàd Göncz ütles, et ta kuulis Tartu Ülikoolist esimest korda 14-aastasena oma õpetaja käest, kes oli siin lektorina töötanud. Tollal tundunud talle Tartu väga kaugena. Ta väljendas heameelt, et Tartu Ülikool on rohkem teaduse ja kultuuri kodu kui teaduskombinaat ja tudengivabrik, ning samuti selle üle, et Tartu Ülikoolis on õpetatud ungari keelt ja kultuuri ja hoolitsetud ka Taga-Karpaatia ungarlaste eest. Viimastele oli Tartu koht, mis aitas neil säilitada hõimurahva seas oma identiteeti. Ungaris saavat praegu eesti keelt õppida kolmes kõrgkoolis, varsti ehk neljas.

Pärast aulaloengut kohtus Ungari Vabariigi president ungari keelt õppivate üliõpilastega ning külastas ajaloomuuseumi. Rektor andis tema auks ka lõuna.

Ülikooli Üliõpilaskonna liige!

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

Tule ja vali ÜÜ Edustus, sõltumatu üliõpilaste huve esindav organisatsioon

neljapäeval, 16. mail keemiaringis Jakobi 2 kell 18.

NB! Üliõpilasesinduse valimised toimuvad 20.—22. maini raamatukogu fuajees. UTs ilmuvad nimekirjade tutvustused peavad toimetuses olema kõige hiljemalt esmaspäeva, 13. mai hommikul.

Raamatukingitus professor Boris Meissnerilt

Teisipäeval pidas aulaloengu kahe ülikooli — Kieli ja Kölni ülikooli professor Boris Meissner. Kölni Ülikoolis asutas ta Idaõiguse Instituudi, mille direktor oli kuni emeriteerumiseni.

Prof Boris Meissner külastas ka raamatukogu ja kinkis ära osa oma rikkalikust raamatukogust.

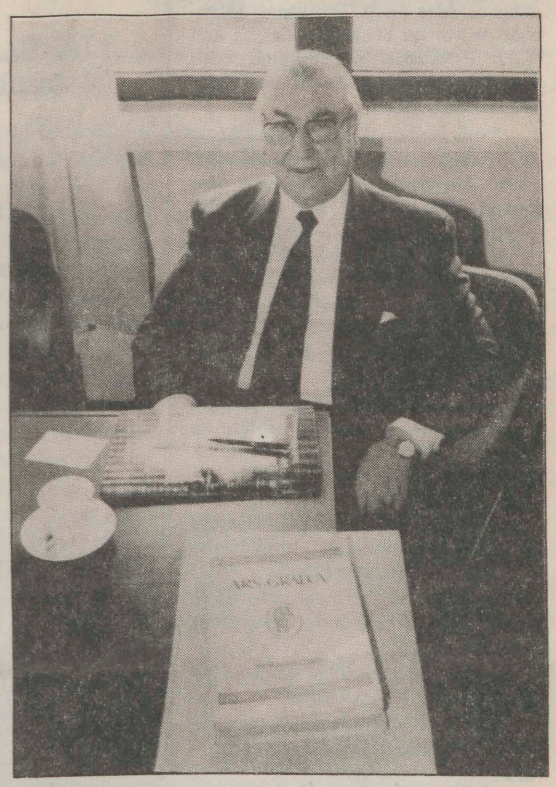

Andres Lehestiku foto

Esmaspäeval avatakse ülikooli raamatukauplus

Esmaspäeval kell 16.15 avatakse pidulikult Tartu Ülikooli oma raamatukauplus. Uue kaupluse ärijuht Silja Barõšnikova ütles, et see on eelkõige akadeemilise suunitlusega raamatukauplus. I korrusel on ilu-, laste- ja turismikirjandus, samuti teatmeteosed, perioodika ning ka kantseleikaubad. II korrusel on põhiliselt teadus-, kultuuri- ja hariduskirjandus, sõnaraamatud, vanaraamat, võõrkeelne kirjandus. Sellesse kauplusse tuleb müügile ka ülikooli kirjastuse toodang, Lossi tänava väike kauplus likvideeritakse. III korrusel asuvad büroo-ruumid.

Acta Diurna

NB! Alates 2. maist töötab ülikoolis üliõpilaste ja noorte usaldustelefon. Numbril 420 572 saab helistada neljapäeviti alates kella 20st kuni 7ni varahommikul.

* 6. mail toimus **infopäev** «Lääne–Euroopa keeled, kirjandus ja kultuur Eesti teaduses ja hariduses». Germaani-romaani filoloogia osakond otsustas saata võõrfiloloogia õpetamise kohta pöördumise rektorile, haridusministrile ja Riigikogu kultuurikomisjonile.

* 7. mail toimus Vana–Tiigi õppehoones **loeng** «Kuidas tippjuhid mõjutavad töötajaid?». Oma seisukohti selgitasid tippjuhid Meelis Milder ja Ülo Pärnits.

* 7. mail kirjutati alla **Narva linna ja Tartu Ülikooli koostöölepingule.**

* 7.–9. maini pidas ülikoolis **loenguid soome ja eesti kontrastiivsest morfoloogiast** Hannu Remes Joensuu Ülikoolist.

* 8. mail **külastas ülikooli prof Boris Meissner, kes pidas aulas loengu «Ida–Euroopa uuringute areng ja süsteem Saksamaal».** Ta viibis ka õigusteaduskonnas, raamatukogus ja Eesti Ajalooarhiivis.

* 8. mail oli **Õpetatud Eesti Seltsi 1119. koosolek**. Kavas oli Mare Piho ettekanne «Setu sõlest, selle tähendusest ja tagamaadest».

* 8. mail oli antiikkultuuri lektooriumis Tõnu Luigelt **ettekanne** «Tragöödia dionüüsilisest sünnist 1872».

* 10.–11. maini toimuvad peahoones aud 102 **teoloogiapäevad «Das Wort, das Geschichte Macht»** («Sõna, mis teeb ajalugu»). Teoloogiapäevade korraldaja on usuteaduskond. Teoloogiapäevadel esinevad teadlased ja teoloogid Eestist ja Saksamaalt: prof dr Egon Brinkschmidt Tartust, prof dr Dorothee Sölle Hamburgist, prof dr Eberhard Jüngel ja prof Jürgen Moltmann Tübingenist ning dr Alar Laats Tallinnast. Mõlemal päeval on ettekannete algus kell 9.30. Ettekanded on tõlgitud eesti keelde, enne esinemist saavad kuulajad kirjaliku tõlke.

* 10. mail on ülikoolis **ühepäevasel visiidil Soome Haridusministeeriumi kõrgkoolide ja teaduse osakonna delegatsioon**. Kell 10 võtab külalised nõukogu saalis vastu prorektor prof Toivo Maimets, kell 11 külastatakse euroteaduskonda.

* 10. mail on **Eesti kõrgkoolide teabepäev Helsingis**. Tartu Ülikooli esindab teabepäeval rektor prof Peeter Tulviste.

* 10.–11. maini **toimub Jõgeval Kesk–Eesti mess, millel osaleb ka Tartu Ülikool**. Lisaks sisseastumistingimuste tutvustamisele pakub ülikool igakülgset infot täienduskoolitusest. Messil on esindatud ülikooli täienduskoolituskeskus, arvutuskeskus, majandusteaduskond jt.

* 12. mail kl 11.15 toimub **EELK Tartu Ülikooli koguduse leeripüha jumalateenistus.**

* 12. mail tähistavad **Tartu soome üliõpilased floorapäeva.**

* 13. mail avatakse raamatukogus **näitus «Richard Wagner Eesti laval».**

* 13. mail kl 18 on **TÜ Muinsuskaitse Seltsis ülikooli arhitekti Martti Preemi ettekanne «TÜ arhitektuurimälestised, nende seisund ja tulevik».**

* 14. mail külastab ülikooli **Eesti Vabariigi president Lennart Meri.**

* 14. mail kaitseb **Alar Aab magistritööd «Biokeemiliste testide kvaliteedi tagamise süsteemi väljatöötamine Maarjamõisa Haigla laborile».**

* 14. mail kl 14 **avatakse raamatukogu uudiskirjanduse saalis näitus «35 Euroopa kirjastust ülikooli raamatukogus».**

* 14. mail kl 18.15 peab ph aud 104 keemiakandidaat **Allan Hallik ettekande «Imede võimalikkusest täppisteaduste seisukohalt».**

* 16. mail kl 18 toimub keemiaringis **Ülikooli Üliõpilaskonna Edustuse valimine.**

TÜ Valitsuses

23. aprillil

* ÕPPEAINEREGISTRI STATUUT

Valitsus arutas statuudi projekti, kiitis selle heaks ning suunas edasi ülikooli nõukogusse. Aprillikuu nõukogu istungil see kinnitati.

* FILOSOOFIATEADUSKONNA OLUKORDA

analüüsis dekaani kt prof Jaan Ross. Ta ütles, et ristkoormuste arvestamise korda pole valitsuses kehtestatud ja et on piirdutud ühekordsete kompensatsioonidega valitsuse reservist, millest ei piisa. 15% palgatõus on teaduskonnas kaetud ainult 50% osas. Võrreldes möödunud aastaga on teaduskonna haridussummad kasvanud vaid 0,5%, artikkel 30 moodustab sellest 8,6%. Ta on kahelnud selles, kui usaldatavad on auditoorse koormuse mahud, mis osakonnad teaduskondadele esitavad. Eesti filoloogia osakonna auditoorse koormuse saaks ainete kataloogi järgi väikseema. Üliõpilaste rühmadeks jagamist pole sel puhul arvestatud. Normkoormus ületatakse 12%.

Valitsus otsustas:

1. Anda valitsuse reservi jääk (1 088 400 krooni) ülikoolis tasakaalustavate otsuste tegemiseks rektori käsutusse.

2. Eelarvekomisjonil välja töötada teaduskondade sisse- ja väljapoole tehtava õppetöö tasustamise kord.

* TEENUSTE OMAHINDADE JA JUURDEHINDLUSE PROTSENTIDE KINNITAMINE

otsustati suunata aruteluks rektoraadile.

* MUUDATUSI ÕPPEKAVADES

Valitsus otsustas muuta sotsiaalteaduskonna nõukogu ettepaneku põhjal nimetuse poliitikateadus **politoloogiaks**.

* PÄRNU KOLLEDŽI PÕHIKIRJA PROJEKT

kiideti põhimõtteliselt heaks ning suunati aruteluks struktuuriüksuste põhikirjade kooskõlastuskomisjoni.

* TÜMRI JA ÜMPI JURIIDILINE STAATUS

Prorektor prof Toivo Maimets tutvustas kujunenud olukorda: ülikooli põhikirja § 146 kohustab 6 kuu jooksul viima kõikide allüksuste põhikirjad kooskõlla ülikooli põhikirjaga. Juriidilised isikud tuleb muuta TÜ struktuuriüksusteks, antud juhul instituutideks. Ettevõtteregistrist saab lahkumise algatada ettevõte ise või asutaja. TÜMRI ja ÜMPI asutaja on TÜ nõukogu. Informatsioon võeti teadmiseks ja suunati TÜ nõukogule.

* INFORMATISEERIMISE STRATEEGIAST

Prorektor prof Toivo Maimets ütles, et informaatika nõukogu on piiritlenud arendatavad alad. Esimene suurem valdkond on õppeinfosüsteem, teiseks on arvutivõrgu arendamine. Uus server on planeeritud osta kahasse EENetiga.

Lahendamist vajab andmebaasside kaitse ja ülikoolis kasutatavate programmide ühitamine.

* PROFESSORITE PALKADEST

Ülikooli juhtkonna seisukoht on olnud, et professori palk peaks olema 4 keskmist Eesti palka ja palk peaks olema seotud inflatsiooniga. Praegu on aga teaduskondi, kus professori palk on endiselt 3900 krooni. Palkade tõstmist tulekski alustada kõigepealt professorite palkadest. Arutelu jätkub.

* JURIIDLISTE ISIKUTE LOODUD ÕPPEKOHTADE HIND JA VABAKUULAJATE SEMESTRITASU

Valitsus kehtestas juriidiliste isikute poolt loodud õppekohtade hinnaks **20 000 krooni** aastas. Vabakuulajate semestritasuks on **3500 krooni**. 1996. aastal lubatakse vabakuulajaid vastu võtta 10% ulatuses riigi tellimuse vastuvõtuarvust.

* KESKKOOLI LÕPUEKSAMI JA SISSEASTUMISEKSAMI ÜHITAMISEST KEEMIAS

Algatus tuli Haridusministeeriumilt ning keemiaosakond on teinud vastavaid ettevalmistusi. Valitsus leidis, et kuna uue õppeaasta vastuvõtueeskirjad on nõukogu juba kinnitanud, ei ole tänavu võimalik eksameid ühitada.

Valitsuses
oli kõne all veel **arstide ja proviisorite kutsetunnistuse statuut ja vorm,** mille arutamine suunati õppekomisjoni;

välisüliõpilaste õppemaks, mille suurendamist taotletatakse vabariigi valitsuselt ja mõned teised küsimused.

TÜ Nõukogus

26. aprillil

* TARTU ÜLIKOOL 1995. AASTAL (aastaaruanne, rektori ja prorektorite aruanded)

Mahukas aruanne oli esitatud kirjalikult ning järgnevas arutelus iseloomustasid koostajad selle mõningaid osasid. **Prorektor prof Toivo Maimets** puudutas lisaks aruandele mõningaid pooleliolevaid teemaringe, nagu näiteks TÜ ja TA instituutide integratsiooni, kliinikumi staatust, välissuhtluse strateegia ja infosüsteemide väljatöötamise vajalikkust. Viimastele lisaks on praegu puudulik ka intellektuaalse omandi kaitse, grantitalitus jm.

Prorektor prof Teet Seene mainis õppetöö poole pealt, et meil on tekkinud uued üliõpilasliigid, kes toovad ülikooli raha neljast allikast: riiklik tellimus, juriidiliste isikute loodud kohad, välisüliõpilased ja vabakuulajad. Kõik see on loonud ka teaduskondadele uued tingimused. Väljalangevus on aga suur, nii et rohkem tähelepanu peab pöörama üliõpilaste valikule. Prorektor tegi eelarvekomisjonile ettepaneku võtta järgmise aasta eelarve jaotamisel aluseks ainepunkt. Keskusi tuleks aga (kultuurikeskus, keelekeskus) finantseerida sihtotstarbeliselt, sest nad tegelevad kõigi teaduskondade üliõpilastega.

Prorektor Riho Illak puudutas ülikooli territoriaalse arenguvõimaluste kava ja kutsus üles sellekohaseid arvamusi avaldama. Ta ütles ka, et ülikoolis on vähendatud majanduspersonali ligi paarisaja inimese võrra, mistõttu oleks tarvis, et dekanaadi juhatajad peaksid majandusmajaga tihedamat sidet.

Samuti mainis ta, et ülikool kuulutab välja konkursi 1996. aasta raamatupidamise aastaaruande auditeerimiseks. (Konkursiteade on ajakirjanduses juba ilmunud.)

Haldusprorektor juhtis veel tähelepanu väiksele kollasele brošüürile, mis kannab pealkirja «Käitumisest avarii- ja ohuolukordades», mis on koostatud Helsingi Ülikooli eeskujul.

Küsimustele vastates ütles Riho Illak, et ülikooli sööklad ja kohvikud lähevad täielikult isemajandamisele tuleva aasta 1. jaanuarist. Remonditööde puhul tehakse kõigepealt korda avariid ning katused ja vundamendid. Külalisõppejõudude tarvis on kavas laenu abil välja ehitada Mõisavahe 65 kaks trepikoda. AS Finest pakub ülikoolile Taru hotelli. Mai lõpus arutab Islandil Põhjamaade Üliõpilaskülade Liit 25-aastase investeeringu tegemist Tartu Ülikoolile, kui see äriprojekt heaks kiidetakse.

Rektor prof Peeter Tulviste ütles aastaaruannet kommenteerides, et ülikooli põhikirja järgi toimub juunikuu nõukogus ülikooli arengukava täitmise arutamine. Praegu pole veel täpselt välja kujunenud, mida arutada aastaaruande puhul ja mida arengukava puhul. 1995. aasta kohta lausus rektor, et see oli tunduvalt keerulisem kui 1994, kuid rahulikum tänavuse aasta esimestest kuudest. Positiivse poole pealt tõstis rektor esile head koostööd maakondadega. Väljaspool ülikooli on probleeme tekitanud ülikooli kinnisvara tagasisaamine ja kliinikum.

Ülikoolis peab rektoraat kõige valusamaks probleemiks akadeemilist järelkasvu. Probleem on esitatud ka peaministrile. Teise probleemina nimetas rektor palku (selle kohta ilmus artikkel eelmises UTs). Kolmandana tõi ta välja ruumiprobleemid.

* MAGISTRI- JA DOKTORIÕPPE TULEMUSLIKKUST

kommenteeris prorektor prof Teet Seene. Ülevaade on esitatud 11 tabelis. Magistriõppe viimase viie aasta lõpetamise protsent on 37. Prantsusmaal oli paari aasta eest keskmine protsent 50, parimates ülikoolides on üle 75. Meil on kõige madalam edukus majandusteaduskonnas (8%), madal on see ka õigusteaduskonnas (16%). Ühtegi lõpetajat pole viie aasta jooksul olnud filosoofiateaduskonna eripedagoogika erialal, kuhu on 1991—1993 vastu võetud 15 inimest. Kõige parem lõpetamise protsent on matemaatikuil — 68. Prorektor rõhutas, et lõpetamise eelduseks on tegeliku magistriõppe toimumine. Magistriõppe lõpetajaid on rohkem ka arsti- (63%) ja bioloogia-geograafiateaduskonnas (52%).

Prorektor ütles, et kuna raha eraldatakse praegu ülikoolile ka magistrantide ja doktorantide arvu järgi nominaalõppe ajaks, siis ministeerium hakkab tänavusest aastast peale seda summat kärpima, kuna lõpetajate arv on madal. Nii magistrantide kui doktorantide juhendamist pidas prorektor sageli puudulikuks, see on ka üks madala lõpetamise põhjusi. Mõned võtavad endale palju juhendatavaid, isegi üle paarikümne, kuid reeglina on neil vähe lõpetajaid. Samas võidakse juhendada näiteks 12 magistranti- kellest 6 on neist ka lõpetanud (prof Ülo Mander bioloogia-geograafiateaduskonnast).

Magistri- ja doktoriõppe tulemuslikkust on arutanud ka õppekomisjon ning teinud vastavad ettepanekud.

Nõukogu võttis vastu järgmise otsuse:

1. Juhendajate vastutuse tõstmiseks arvestada magistrantide ja doktorantide juhendamise tulemuslikkust õppejõudude kohale valimisel.

2. Arvestada juhendamise edukust õppekulude jaotamisel nii teaduskondade vahel kui teaduskonnasiseselt. Soovitada eelarvekomisjonil töötada välja mehhanism magistri- ja doktoriõppe summade jagamiseks (ja ümberjagamiseks) vastavalt tulemuslikkusele.

3. Teaduskonna/osakonna/instituudi nõukogudel kuulata ära magistrantide aruanded koos juhendajatega kord semestris, doktorantidel vähemalt kord aastas, otsustamaks õpingute jätkamise otstarbekuse üle.

* ÕPPEAINEREGISTRI STATUUTI

tutvustas õppe ja üliõpilasosakonna juhataja Lea Michelson. Registri eesmärk on luua kõigi õppeainete andmebaas, tagada kinnitatud õppeainete autentne säilivus ning aidata õppijaid õppeainete valikul. Register sisaldab kõik Tartu Ülikooli õppekavad ning muud siin õpetatavad ained. Nõukogu kinnitas statuudi.

Akadeemilised hulkurid Soomest ja Rootsist

6.–11. maini on füüsikaosakonna külalised 13 teise aasta tudengit Helsingist ja Uppsala ülikoolist. Külastuse eesmärk on osavõtt optikapraktikumi tööst: nädala jooksul teevad nad 5 praktikumitööd. Selline koostöövorm on meile esmakordne. Idee vahetada tudengeid ka bakalaureuseastme õppes sai alguse 3–4 aastat tagasi, kui Uppsala füüsikud olid üllatunud meie praktikumi kõrgest tasemest. Põhjamaade koostööprogrammi «Nordplus» raames eraldati reisiks ja praktikumijuhendite inglise keelde tõlkimiseks vajalik raha ja nüüd on nad siin. Teadmiste poolest on nad võrreldavad meie tudengitega, kuid töössesuhtumine... – pärast 7–8–tunnist tööpäeva tuleb neile viisakalt meelde tuletada, et väljas on väga ilus ilm.

MATTI LAAN,
eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudi dotsent

Narva Linnavalitsus ja Tartu Ülikool sõlmisid koostöölepingu

Teisipäeval õhtupoolikul kogunesid ajaloomuuseumi ülikooli ja Narva linna esindajad. Ülikool on sõlminud regioonidega juba mitu koostöölepingut. Rektori sõnul oli Narva linn esimene, kes kutsus pidulikust sündmusest osa saama ka oma linnast Tartu Ülikoolis õppivad üliõpilased. Ülikoolis õpib 110 Narvast pärit noort. Narva aselinnapea Galina Moldon ja linnavolikogu aseesimees hr Kulikov väljendasid heameelt avarduvate koostöövõimaluste üle ning kutsusid ülikooli lõpetavaid narvalasi oma linna edasi arendama.

Leping on raamleping ning erinevate küsimuste lahendamiseks sõlmitakse täiendavad kokkulepped. Koostööd tehakse nii hariduse, teaduse, kultuuri, spordi, sotsiaaltöö ja tervishoiu kui majanduse valdkonnas.

Kohtumisel tutvustati ka ülikoolis eksisteerinud Narva üliõpilasühenduse ajalugu. 1921. aastal asutati siin «Societas Studiosorum Narvensium», mis 1926. aastal muudeti «Societas Viciniaks» ja 1930. aastal korp! Viciniaks. Peale selle oli omal ajal TÜ juures ka üks vene selts ja 5 vene korporatsiooni. Oma üliõpilasühenduse taasasutamise üle oodatakse Narva tudengeid **vanasse kohvikusse mõtteid vahetama 21. mail kl 18.**

Valimisnimekirja nr 4, «Ivo Pilving ja Papparazzi» aruanne tehtud tööst

Austatud valijad! Nüüd, kui on läbi ka tõenäoliselt viimane edustuse koosolek ning uute nimekirjade esitamisaeg pole veel lõppenud, tundub vajalik olevat otsad kokku tõmmata ning teile aru anda, kuidas suutsime saavutada kavandatud eesmärke.

Kõigepealt mõni sõna oludest, milles tegutsesime. Valimiste järel läksime heas usus valitsusliitu, mille tegevuse põhimõtted paistsid siis kujunevat enam-vähem meie eesmärkidele sarnanevaks. Peagi selgus aga esialgse mulje ekslikkus ning edaspidi tegutsesime opositsioonis. Sellele vaatamata üritasime koostöös teiste samas seisus olevate nimekirjadega ellu viia ka enda tegevuspõhimõtteid ning saavutasime teatavat edu. Järgnevalt sellest lähemalt.

Esimeseks kordaminekuks võib lugeda, et enam pole vaja üliõpilaspileti eest raha maksta. Kohustusliku «liikmemaksu» kehtestamisega sai üks meie põhieesmärkidest täidetud. Arvustasime ka pidevalt valitsuse ebaotstarbekat majanduspoliitikat, mille tulemusena pandi nn *pappkaardi* alla ka teenused, mille tulusus sõltus otseselt kasutajate hulgast. Nagu täna võime tõdeda, et näiteks TÜÜ paljunduskeskus on taas avatud kõikidele üliõpilastele. Et igapäevased sotsiaal- ja õppetööküsimused olid aga valitsuse otsustada, saime meie nendesse sekkuda vaid omapoolsete ettepanekute esitamisega.

Üheks kõige olulisemaks saavutuseks peame ka üliõpilaste kaitseväesundajateenistuse küsimuse teadvustamist riigivõimu tasandil. TÜÜ kaitseväetöörühma viiest liikmest on neli pärit meie nimekirjast, küsimuse teadvustamise käigus on kaitseministeeriumis moodustatud sellealane mitteametlik töörühm, kus on ka Tartu üliõpilaskonna esindaja. Käesolevaks hetkeks on jõutud juba konkreetsete kavade esitamise-arutamiseni.

Vaieldamatult oli meie põhiliseks eesmärgiks üliõpilaste esindussüsteemi ümberkujundamine. Senine edustus oli oma võimetust üliõpilaseks olekust tulenevate küsimuste lahendamisel näidanud korduvalt. Ebatõhususe peapõhjust nägime selles, et lõviosa mittetulundusühinguna tegutseva TÜÜ ajast kulus rahamurede lahendamiseks. Üliõpilasesindus peaks aga ennekõike tegelema õppetöös esinevate ebakohtade, samuti sotsiaalsete valupunktide lahendamisega. Lisaks ei tohiks sellise arvamuse väljendamiskanali olemasolu tekitada üliõpilastele rohkem kohustusi kui vältimatult vajalik. Just need põhimõtted võetigi aluseks uue üliõpilasomavalitsuse loomisel. Uus ülesehitus kaotab ka mõttetu kahe juhtorgani — edustuse ja valitsuse — vastuolu.

Uue ülesehituse küsimuse ümber arenes Edustuses pikaajaline vaidlus, mille tulemusena endised mittetulundusühinglased läksid lõpuks oma teed. Sellega seoses kerkis aga üles küsimus, kuhu peaks minema TÜÜ vara, mille põhiosa on teatavasti moodustunud eelmistel aastatel üliõpilastelt kogutud nn *liikmemaksust*. Endise suuna jätkajad püüdsid seda tervikuna «ümber kantida» enda moodustatud mittetulundusühingusse «Ülikooli Üliõpilaskond». Pingsa tegutsemisega suutsime siiski omavalitsusele säilitada teatava osa.

Loomulikult oleks eeltoodu saavutamine võimatu ilma teistestki nimekirjadest edustuse liikmete toetuseta. Võimalust kasutades sooviksime siinjuures koostöö eest tänada A. Sikku, E. Ellamaad, A. Kärtnerit, M. Laidmetsa, A. Salu, E. Keemanit, N. Popovat, V. Kaske, R. Kivi, K. Voolaidu ja I. Ploomi.

Nimekirja edustuse-rühm:
I. PILVING,
L. KALEV,
M. KURM

Palgakorraldus ei vasta ülikooli muutunud staatusele

Oletatavasti on enamik töötajaist nõus, et ülikooli palgapoliitika eesmärgiks peaks olema:

1. Saada ülikooli tööle piisaval arvul vajalikke oskuste ja võimetega töötajaid;
2. Vältida heade töötajate lahkumist ülikoolist;
3. Maksta töötajatele õiglast tasu arvestades nende tööpanust, –tulemusi, –kogemusi ja lojaalsust ülikoolile.

Selleks peab ülikooli palgakorraldus olema:

1. Ülikoolikeskne, arvestama ülikooli muutunud staatust (avalik–õiguslik juriidiline isik) ja omapära, lähtuma töötajate ja töökohtade objektiivsetest väärtushinnangutest;
2. Stimuleeriv ja õiglane — eeldab objektiivseid kriteeriume töö hindamisel;
3. Selge — iga töötaja peab aru saama, kuidas tema palk moodustub; talle peab teada olema, kuidas ta peaks töötama ja toimima, et saada kõrgemat põhipalka ja lisatasusid;
4. Ühtne tervik — palgakorralduse sisemine loogika peab vältima nii põhjendamatut ebavõrdsust kui võrdsustamist.

Palgakorraldus, olles personalipoliitika lahutamatu osa, on üks vahendeid, millega ülikooli juhtkond saab motiveerida töötajaid ülikooli heaks rohkem pingutama, soodustada meeskonnatööd ja loomingulisust tööülesannete täitmisel, väärtustada lojaalsust ülikoolile.

Palgakorraldusega on aga võimalik tekitada nii täiendavaid pingeid struktuuriüksuste ja inimeste vahel kui ka rahulolematust administratsiooniga.

Tänaseni pole teada, millist palgakorraldussüsteemi kavandab administratsioon pikemas perspektiivis, millised on vahepealsed etapid teel riikliku ülikooli palgakorraldusest avalik–õigusliku juriidilise isiku palgakorraldusele.

Kehtiva palgaeeskirja aluseks on suurel määral Jaak Aaviksoo poolt sügissemestril kirjutatud «Palgareformi lähtekohad ülikoolis», milles on fikseeritud lisatasude (kuni 100% ja enam astmepalgamäärast) poliitika. Mainitud dokumente lugedes võib kaudselt mõista, et ülikool soovib kasutada lisaks senisele astmepalkade süsteemile ka väärtuspalga ja tulemuspalga süsteeme, mainimata (võib–olla ka teadmata), mida kaks viimast enesest kujutavad.

Väärtuspalgaga on tegemist, kui asutus maksab palka, arvestades töökoha ja töötaja väärtust, s.t. kui oluline konkreetne töö– või ametikoht asutusele on ning kui hästi töötaja oma ülesandeid täidab. Tulemuspalk on iseenesestmõistetavalt tasu eelnevalt kindlaksmääratud tulemuste saavutamise eest. Nii väärtuspalga kui tulemuspalga süsteem on laialdaselt kasutusel iseäranis erafirmades. Täiesti mõeldav on nende põhimõtete kasutamine ka avalik–õigusliku juriidilise isiku poolt. Kuid see eeldab suurt ettevalmistustööd ning nendele palgasüsteemidele iseloomulikest põhimõtetest ning reeglitest kinnipidamist.

Ülikooli palgaeeskirjas on aga palgakorralduse osa äärmiselt deklaratiivne ja ebakonkreetne. Ülikooli palgakorralduse suurimad puudused on minu arvates:

* lisatasu osakaal (kuni 100% ja enam) võrreldes põhipalgaga on liiga suur;
* ei ole määratletud väärtuspalga ja tulemuspalga tingimused ja korraldus;
* ei ole määratletud, kellele väärtuspalka ja/või tulemuspalka makstakse ning kui suur on nende palgaliikide osakaal võrreldes põhipalgaga;
* lisatasusid määratakse töötajatele ühepoolselt, vahele jättes väärtuspalga üht olulisemat ja keerukamat etappi — arenguvestlust töötaja ja tööandja esindaja vahel, hindamaks tööülesannete täitmise kvaliteeti;
* puudub preemiamäärustik;
* käsitlemata on juhifondide moodustamise ja kasutamise põhimõtted ja korraldus.

Ülikooli palgakorraldus on selle tulemusena ebaefektiivne, täiendavaid sisepingeid tekitav ning paljude töötajate suhtes ebaõiglane.

Antud kontekstis on kogu ülikooli keskmise palga esitamine juhtkonna poolt argumendina, tõestamaks eelmise aasta inflatsiooni kompenseerimist, pehmelt öeldes, ebakorrektne. Sellega tahetakse nähtavasti varjata asjaolu, et astmepalgamäärade tõstmisega kõigest 15% võrra ning alles 1. aprillist alates tahetakse raha kokku hoida, võimaldamaks osale töötajaskonnast suuri lisatasusid olukorras, kus objektiivsed kriteeriumid lisatasude määramiseks sagedi puuduvad. Tegemist näib olevat tööandjate tüüpilise trikiga, kes kasutades töötasude (lisatasud, preemiad) määramisel ähmaseid kriteeriume, püüavad hoida alluvaid vaos, neist eriti söakamaid «ära osta».

Leian, et ülikooli praegune palgakorraldus ning kõrgete lisatasude poliitika ei vasta ülikooli muutunud staatusele ning on takistuseks ülikooli muutumisel heaks konkurentsivõimeliseks ülikooliks.

ALEKSANDER JAKOBSON

Naiskoor laulis Taanis

Euroopa kultuuripealinn 1996, Kopenhaagen, oli 12.–14. aprillini Põhjamaade ja Baltikumi 1400 koorilaulja võõrustaja. Toimus **üliõpilaskooride festival**, sedapuhku juba neljandat korda. Üritus on saanud kenaks traditsiooniks — 1993. aastal Trondheimis võttis sellest esmakordselt osa ka TÜ akadeemiline naiskoor. Seekord esindasid Eestit TTÜ mees– ja naiskoor, segakoor «Noorus» ja TÜ naiskoor.

Tänavu tuli ettekandele C. Orffi «Carmina Burana», mis ülistab noorust, kevadet ja rõõmu, ning sobib oma võimsa ja ülendava helikeelega esitada suurele rahvamassile. Koori juhatas mainekas dirigent Tamàs Uetö. Olgu öeldud, et ürituse idee algataja oli ka kuninganna Margarethe. Kontsert oli mastaapne — juba lisaks nimetatud 1400 lauljale esinesid solistid ja orkester, publikut hinnati olevat 4000 ümber.

Lisaks 13. aprilli õhtusele «Carmina Buranale» toimus igal kooril ka eraldi kontsert linna erinevates kiri-

Järg 4. lk.

❐ **Hetk enne kontserti**

Naiskoor laulis Taanis

Algus 3. lk.

kutes ja saalides. TÜ naiskoor esines Fredriksbergi kirikus koos Trondheimi meeskooriga. Muuseas, Fredriksbergi linnaosa ja Tartu vahel on sõlmitud sõprussidemed. Igal juhul ei ole eestikeelne laul sealkandis haruldane. Üllatuseks olid aga publiku hulgas kohalikud eestlased. Küllap aitas seegi kontserdi õnnestumisele kaasa, et paljud kuulajad said aru Veljo Tormise, Ester Mägi ja teiste eesti autorite keelest. Kontsert koosnes huvitavast norra–eesti repertuaarist, sest ka Trondheimi meeskoor laulis vaid kodumaiste heliloojate loomingut.

Dirigendid vahetasid kontaktandmeid, loodetavasti leiavad akadeemilist vaimu austavad lauljad tihedamini tee teineteiseni. Sellised üritused ongi peamisteks kontaktiloomise võimalusteks, üksteise töö tunnustamiseks. Olgu siinkohal veel kord tänatud dirigent Vaike Uibopuu, tublid korraldajad ja toetajad. Ning taaskohtumiseni kõigi akadeemilise laulu austajatega Põhjamaade üliõpilaskooride festivalil 1999. aastal Tallinnas!

KRISTEL SOOMRE

Murdeluule võistlus

Hinnates ning kaitstes eesti murdeid ja nende eluõigust ka loomekeelena, asutas Tarvastu Vallavalitsus Viljandimaal 1994. aastal Hendrik Adamsoni murdeluule auhinna, mille esimeseks laureaadiks oli kirjanik Mats Traat. Murdeluuleauhinda antakse välja iga kahe aasta järel ja määratakse seda autasu väärivale luuletööle või selle puudumisel luuletajale tema juba avaldatud murdeluule eest. Auhinna saab ka võistlusel edukalt osalev noorluuletaja — kooliõpilane.

Nüüd kuulutab Hendrik Adamsoni murdeluulepreemia komisjon välja 1996. aasta võistluse ja jääb ootama rohket osavõttu, eriti noorte hulgas. Kirjutada võib ükskõik millises murdes. Auhind kuulub sellele, kes Hendrik Adamsoni luuletraditsioone jälgides suudab seista oma luulega tema loomingu kõrval ja lisada murdeluulele uusi väärtusi. Luuletused tuleb saata **5. septembriks 1996** märgusõna all viies eksemplaris (juurde lisada kinnine ümbrik, kus on autori nimi ja aadress; kooliõpilastel kirjutada luuletuse alla ka vanus) aadressil:

Tarvastu Vallavalitsus
MURDELUULE VÕISTLUS
Mustla side
EE2922 VILJANDIMAA

Murdeluule auhind (5000 krooni ja vastav tunnistus) antakse kätte Hendrik Adamsoni sünnipäeval, 6. oktoobril Tarvastus. Noorluuletaja võidu märgib ära tunnistus.

Tarvastu Vallavalitsus
Murdeluulepreemia komisjon

ÜEKNi STIPENDIUMID 1996/97. ÕPPEAASTAKS

Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu (ÜEKN) avab konkursi 15-le 1000-dollarisele stipendiumile õppimiseks Eestis asuvates kõrgkoolides 1996/1997. õppeaastal. Konkurss on avatud eesti noortele üle maailma. Stipendium on ühekordne ja üheks aastaks. See makstakse välja semestri kaupa, kui õppetulemused seda õigustavad ja stipendiaat jätkab õpinguid. Konkurss ei ole avatud neile, kes on varem saanud ÜEKNi või ÜEKN/Lane-Lahesalu stipendiumi.

ÜEKNi stipendiumide eesmärk on toetada eesti noori hariduse omandamisel. Kuna ÜEKN soovib aidata Eesti Vabariigi ülesehitustööd haritud noorte kaudu, siis on stipendiumisaajatel moraalne kohustus rakendada omandatud teadmisi Eesti Vabariigi huvides.

Stipendiumi sooviavalduse sisseandmise tähtpäev on 15. august 1996. Sooviavaldusi, mis kannavad hilisemat postitemplit kui 10. august 1996, arvesse ei võeta. ÜEKN loodab teha oma lõplikud otsused 15. septembriks 1996. Otsustest teatame stipendiumi võitjatele ja ajakirjandusele. Stipendiumi väljamaksmiseks peame saama stipendiaadilt kõrgkooli vastuvõtutõendi ja täpse aadressi, kuhu stipendium saata.

Sooviavalduse blankett tellida kas allpool antud aadressil, faksi kaudu numbril 301-869-0519 või *e-maili* aadressil mkari@aol.com. Blankett saadetakse soovijaile õhupostiga või faksiga kuni 20. juulini 1996. Blankette võib kohapeal paljundada. Blanketi saatmiseks on vajalik täpne aadress koos sihtkoodiga ja/või faksi number koos linna/asukoha koodiga. Sooviavaldused tagastada ülalmainitud kuupäevaks **ainult** õhupostiga järgneval aadressil:

Estonian World Council, Inc.
P.O.Box 2205
GAITHERSBURG MD
20885-2205
U.S.A.

Juhatuse nimel
MÄIDO KARI,
stipendiumide komisjon

Tudengite rahvusvahelised sulgpallivõistlused Tartus

2.–5. maini toimus teist korda spordikeskuse rahvusvaheline üliõpilaste sulgpalliturniir Tartu ülikooli spordihoones. Osales 82 üliõpilassulgpallurit. Osavõtjad riigid olid Soome, Norra, Holland, Inglismaa, Prantsusmaa, Šveits, Saksamaa ja Eesti. Võistlused toimusid neljas erinevas tugevusklassis — A–, B–, C– ja D–klassis. A–klassis esindasid Eestit Heiki Sorge ja Piret Kärt, Külli Muug, Terje Lall ja Piret Hamer.

Meespaarismängu A–klassis võitis Heiki Sorge Tartu Ülikoolist. Meespaarismängu võitjad A/B–klassis olid Heiki Sorge TÜst ja Veli–Pekka Kröger Helsingist. Naisüksikmängu võitis Piret Hamer Tartust. Naispaarismängu võitsid Piret Kärt (TÜ) ja Eve Praks (TÜ) A/B–klassist. B–klassi meesüksikmängu võitis lootustandev Indrek Küüts TÜst. C–klassi naisüksikmängus sai esikoha Eva Lehepuu TÜst. Ka C–klassi naispaarismängus oli Eva Lehepuu TÜst koos Reto Buchiliga Zürichist. D–klassi naisüksikmängu võitis Laivi Rello TÜst. D–klassi naispaari võitsid Laivi Rello (TÜ) ja Karina Lõhmus (TÜ).

Kõik osavõtjad jäid võistustega väga rahule. Nende toimumisele aitasid kaasa AS Nycomed SEFA ja AS Ösel Foods.

Spordikeskuse juhataja tänab peakorraldajaid:

Kaia Nurka (sotsiaaltöö I kursus),
Triin Mäesalu (farmaatsia III),
Mari Nõgest (farmaatsia V),
Eric Davidit (Pariis),
Piret Parist (inglise fil III),
Marin Krafti (ravi V) ja
Eve Praksi (politoloogia I).

TÄIENDUS

Eelmises UT numbris oli võiduka käsipallinaiskonna nimekirja käsikirjast puudu **Ülle Paasoja** nimi.

Info

VÄITEKIRI

14. mail kell 14.15 kaitseb Riia 23 TÜMRIs ruumis 1–16 **Alar Aab** magistritööd «Biokeemiliste testide kvaliteedi tagamise süsteemi väljatöötamine Maarjamõisa Haigla laborile». Oponeerib TÜMRI biokeemia korraline professor, keemiakandidaat Peep Palumaa.

17. mail kl 14 kaitseb ph aud 234 **Maarja Pärl–Lõhmus** magistriväitekirja «Toimetamine kui maailmapildi kujundamine: looming või tsensuur». Oponendid on Tartu ja Helsingi Ülikooli prof Peeter Torop ja filoloogiakandidaat Andrus Saar.

27. mail kell 12 kaitseb pedagoogikaosakonna aud 102 magistriväitekirja **Lehho Jõumees** «Loodusainete õppekava integratsioonitaotluste analüüs». Oponent dots L. Vassiltšenko.

Kell 15 tuleb samas kaitsmisele **Maie Soku** väitekiri «Teksti mõistmise oskuste arendamine põhikoolis». Oponent prof J. Mikk.

KOOSOLEK

Inimesel teostatavate kliiniliste uuringute eetika komisjoni koosolek on 13. mail kell 13 arstiteaduskonna dekanaadis Veski 63.

EKSAM

Magistrantuuri eksamid võõrkeelest toimuvad 17. mail:
inglise keel kell 10.15 Ülikooli 18a–216,
saksa keel kell 14.15 Ülikooli 18a–214,
prantsuse keel kell 14.15 Ülikooli 18a–308.

Erialane kirjandus (200 lk) palume tuua 14. maiks keelekeskusesse (Ülikooli 18a–218). Info ja eelregistreerimine samas tel 465 357.

SOOME INSTITUUDIS

Pühapäeval, 12. mail tähistavad Tartu soome üliõpilased **floorapäeva**: soomekeelne jumalateenistus Peetri kirikus, kohtumine Fraternitas Fennica ruumes jpm.

Teisipäeval, 14. mail kell 17 tutvustab **Mall Oja** Soome Instituudis Soome Turismiarenduskeskusest **Soome kultuurisuve** (Savonlinna ooperifestival, Pori Jazz, Kuhmo kammermuusikafestival, Ruisrock). Reklaamiprospektid, videod.

JUMALATEENISTUS

EELK Tartu Ülikooli kogudus teatab:
maikuus toimuvad jumalateenistused ajaloomuuseumi rõdusaalis:
12. mail kell 11.15 leeripüha jumalateenistus;
27. mail kell 16.15 II nelipüha jumalateenistus.

LOENG

Teisipäeval, 14. mail kell 18.15 esineb ph aud 104 ettekandega teemal «Imede võimalikkusest täppisteaduse seisukohalt» TÜ teadur, keemiakandidaat **Allan Hallik.**

Korraldab Tartu Evangeelsete Üliõpilaste Ühendus.

Tartu Ülikooli Muinsuskaitse Seltsis

1. Esmapäeval, 13. mail kell 18 keemiahoone aud 320 arhitekt **Martti Preemi** ettekanne «Tartu Ülikooli arhitektuurimälestised, nende seisund ja tulevik». Ettekannet illustreerivad valguspildid.

2. Esmapäeval, 20. mail kell 18 keemiahoone aud 320 prof **Peeter Järvelaiu** ettekanne «Tartu Ülikooli akadeemiliste õiguste ja tavade seadusliku tagapõhja ajaloost».

Osavõtt kõigile soovijaile vaba.

NÄITUS

Esmaspäeval, 13. mail kl 16 avatakse raamatukogus näitus «**Richard Wagner Eesti laval**». Näituse koostas Richard Wagneri Selts.

Teisipäeval, 14. mail kl 12 toimub raamatukogu uudiskirjanduse saalis näituse «**35 Euroopa kirjastust ülikooli raamatukogus**» avamine.

35 kirjastuse üle 500 raamatu jõudsid raamatukokku kirjastuse «Springer» vahendusel ja isiklikult kirjastuse tegevdirektori Peter Helferichi asjaajamisel. Saabunud kirjanduse valis raamatukogu eelnevalt välja kataloogide alusel. Seekord on peamiselt esindatud humanitaarteadused. Näitus jääb avatuks 26. maini.

Maikuu kunstinäitused raamatukogus:
* **Heli Šestakova** «Portreesid ja maastikke»,
* **Silja Salmistu** maalid,
* «Just vaja ära minna» — **Irene Roos,**
* ja **Evelyn Müürsepp** TÜ maaliosakonna II kursus.

***

NORRA RAHVUSPÜHA

tähistab Tartu Norra Selts 17. mail kl 17.30 ülikooli vanas kohvikus (kavas ka katkend filmist «Kristiina Lauritsatütar»).

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 895. Tiraaž 1000.

☎ 465 680

NR. 21 (1845)
REEDE,
17. MAI 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

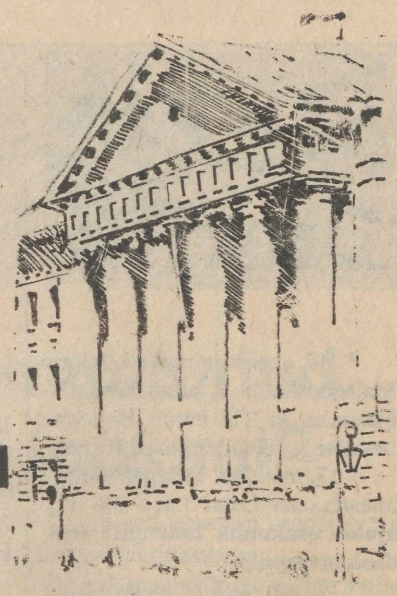

«KULTUUR TOODAB JULGEOLEKUT»

❐ President on jõudnud akadeemilise vabariigi territooriumile.
ANDRES TENNUSE foto

Teisipäeval oli EV presidendil ülikooli päev

President Lennart Merit ja tema abikaasat Helle Merit ootas teisipäeval aulatäis akadeemilise vabariigi kodanikke. Rektor prof Peeter Tulviste ütles enne aulaloengut presidendi poole pöördudes, et selle akadeemilise vabariigi kodanikuks sai Lennart Meri ligi 50 aastat tagasi, kui ta tuli siia õppima. Järgnevatel aastakümnetel on meil olnud võimalus jälgida tema tegevust. «Akadeemiline inimene on juba kord niisugune, et talle on vähe sellest, kui ta teeb tegusid, ta tahab ka tekste luua. Täna Te olete tulnud meile külla tekstiga, mille üks akadeemiline kodanik on loonud teiste akadeemiliste kodanike jaoks.» Rektor lisas, et ülikool on juba kolm aastat kutsunud aulasse loenguga esinema nii silmapaistvaid teadlasi kui ka avaliku elu tegelasi meilt ja mujalt teemadel, mis ei taha ära mahtuda ühe teadusharu raamidesse. Ka L. Meri ei ole kunagi ära mahtunud ühe teadus- või kultuuriharu raamidesse.

President Lennart Meri alustas oma aulaloengut meenutusega 1948. aastast, kui ta esimest korda aulasse astus. Siis asunud kõnetool ja tooliread teisiti. Lääne-Euroopa protokolli kohaselt oli rektori koht kõrgemal, toolid ümbritsenud seda poolkaares. Sarnaselt oli kunagi kujundatud ka Eesti parlament, kusjuures põrand oli üksnes parlamendi liikmete päralt. Ajakirjanikud ja rahvas võisid vabalt rõdule pääseda. «Parlamendi põrand on eksterritoriaalne, seal ei ole sagimist, sinna pääseb üksnes rahva mandaadiga ja juhataja loal.» Kirikus vastavat parlamendi põrandale altar, ka selles mõttes, et mõlema põrandalt peetakse kahekõnet, esimesel juhul rahvaga, teisel juhul Jumalaga. See meenunudki presidendile eelmisel päeval teksti ette valmistades, eeskätt seetõttu, et nii vana Liivimaad kui Tartu Ülikooli, mille nimetus möödunud sajandil oli *Landesuniversität Dorpat*, on mõlemaid nimetatud vabariikideks. Ta pöördus õpetatud kodanike poole ja küsis, kuidas nad tõlgiksid eesti keelde riigiõiguslikku erandlikku terminit *landesuniversität*. Kas *land* on riik? Tõmmates paralleele Eesti tänapäeva poliitilise asendi ja minevikuga, meenutas ta, et 1939. aastal puudus oskus ja tahe teha toimuvast järeldusi, puudus poliitiline kultuur tajuda riigi asendit ajas ja ruumis. «Turvalist tulevikku saab Eestile tagada üksnes kogu meie ajaloo kogemus. Ühel riigil ei saa olla kahte ajalugu, mis seisavad seljad vastakuti. Kultuur toodab julgeolekut. See olekski mu tänase loengu pealkiri. Poliitiline kultuur peab otsekui laevasillas suutma igal hetkel täpselt määrata riigi asendit ajas ja ruumis. Mõlemad koordinaadid on definitsioonid lakkamatus muutumises ja niisama tundlikult peab sellele muutumisele reageerima Eesti dialoog ümbritseva maailmaga, kui tahame, et Eesti laev püsiks Eesti kursil ka külgtuules või tormis.» Loengust lähemalt järgmises ajalehenumbris.

Ülikoolis kohtus president prorektorite ja dekaanidega, kinkis ülikoolile oma portree, tutvus peahoone vundamendi kindlustamisega, käis kartseris. Rektor kinkis presidendile ülikooli kunstniku Imme Viidalepa graafika Tartu-sarja. Vanas kohvikus toimus koos ülikooli juhtkonnaga ühine lõuna. L. Meri külastas ka raamatukogu ja viibis õhtul koos üliõpilastega EÜS-i majas.

«Raamatupood näeb välja palju parem kui ülikool»

Esmaspäeval avati Tartu Ülikooli Raamatupood

«Ülikooli võlu ja ilu on selles, et siin saab suuliselt suhelda nendega, kes sind õpetavad. Selle peale vaatamata hakkasid ülikoolid niipea, kui avastati trükikunst, raamatuid trükkima, ja et need seisma ei jääks, ka kohe müüma,» ütles **rektor prof Peeter Tulviste** raamatupoe pidulikul avatseremoonial. Tartus töötas juba aastast 1631 veel olematu ülikooli trükikoda (selle meenutuseks võib korraks pilgu heita vana kohviku ees asuvale mälestustähisele). Raamatutega hakkas ülikool kauplema 1648. aastast.

Seejärel tsiteeris rektor 1931. aasta üliõpilase käsiraamatut, kust selgus, et Akadeemilise Kooperatiivi Raamatu ja Kirjutusmaterjali Kauplu-se puhul peeti eriti silmas akadeemilise pere nõudeid ja tarbeid. Saadaval olid büroo- ja kirjutustarbed, õpperaamatud, loengupaljundised, kodumaa, Soome ja muu välismaa kirjandus, kirjutusmasinad jm. See pood oli ka Eduard Taska ateljee ja õppetöökoja kaunistatud nahktööde ja kunstköidete ainuesindus. Akadeemiline suund on ka nüüd avatud kauplusel.

Ülikooli oma raamatupood (kirjastuse müügipunkt) on olnud ka pisikeses ruumis marksu majas, mida paljud veel mäletavad, ja hiljem avaramas ruumis Lossi tänavas. Ülikooli kirjastuse trükiseid müüakse nüüd uues poes.

Rektor lausus: «Pean häbiga tunnistama, et see raamatupood näeb palju parem välja kui ülikool. Võib-olla saab seda vabandada sellega, et kui sa ei ole parajasti kõige paremas majanduslikus seisus, ei tohi visiitkaart siiski määrdunud või katkine olla. Mingis mõttes raamatupood ülikooli visiitkaart ju on.»

Rektor tänas linnavalitsust ja linnavolikogu, projekteerijaid ja ehitajaid ning soovis õnne ja edu kaupluse töötajaile.

Linnavolikogu esimees Ants Veetõusme soovis ülikoolile head poe majandamist ning et see kauplus jääks jätkuvalt akadeemiliseks.

Kirjanik Hando Runneli värsiridadest võisime kuulda, et leiva väärtus on enne söömist suurem kui peale söömist, raamatu väärtus peale lugemist suurem kui enne lugemist. Mida rohkem raamatuid loetakse, seda kallimaks nad lähevad. «Inimese väärtus on peale raamatu lugemist suurem kui enne lugemist. Järjest raamatuid lugenud inimene muutub järjest kallimaks. Rektor on lugenud väga palju raamatuid, rektor on väga, väga kallis. Kallid inimesed ei hoia oma väärtusi endale, nad teevad suu lahti, sealt voolab väärtusi. Kallid inimesed, olgu lugemine teile kerge.»

Pärast lindi läbilõikamist võis oma silmaga vist tõesti Eesti kõige kaasaegsemat ja kaunimat raamatupoodi vaatama asuda. Sellega peab igaüks juba ise tutvuma, mida saab teha alates esmaspäevast.

Haldusprorektor Riho Illak ütles, et kauplus on iseseisev struktuuriüksus ja asub tema vastutusalas. Ehituse maksumus oli 2,8 miljonit krooni. Ülikoolil on linnaga rendileping.

VARJE SOOTAK

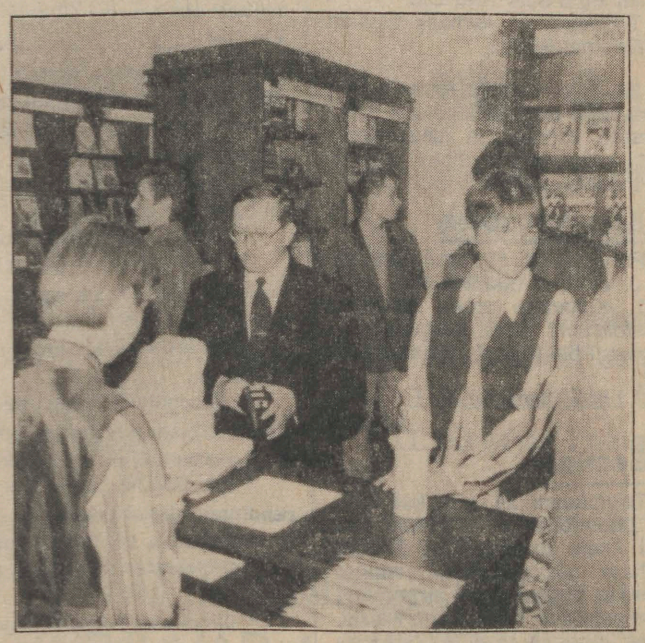

❐ Ülikooli raamatupoe II korrusel oli esimene ostja linnavolikogu esimees Ants Veetõusme.
EDUARD SAKI foto

Acta Diurna

* 17. mail toimuvad Pärnu Majanduskooli 5. aastapäeva tähistamise ja TÜ Pärnu Kolledži avamisega seotud üritused Pärnus.

* 17. mail kell 14 algab humanitaarhoones Lossi 3 aud 406 **TÜ ajaloo osakonna tudengite teaduskonverents.**

* 17. mail kell 14 kaitseb peahoones aud 234 **Maarja Pärl–Lõhmus magistritööd** «Toimetamine kui maailmapildi kujundamine: looming ja tsensuur».

* 17. mail on **ajakirjandusosakonna päev.** Algus kell 16 TÜ nõukogu saalis. Oodatud on kõik osakonna õppejõud, üliõpilased ja vilistlased.

* 17.–19. maini toimub Arbaveres **Tartu Ülikooli ja Tallinna Pedagoogikaülikooli eesti keele õppetoolide ühine uurijaseminar.**

* 17.–19. maini **toimub Tartu vanamuusika festival.** Festivali korraldab Tartu Ülikooli kultuurikeskus. Festivali avamine 17. mail kell 18 Raekoja platsil. Reedel on peateema «Idamaade mõjudest Euroopa kultuurile», laupäeval «Antiik Euroopa kultuuri kontekstis», pühapäeval «Keskaeg ja renesanss».

* 18. mail **tähistatakse Eesti Akadeemiliste Naiste Ühingu 70. aastapäeva ja taasasutamise 5. aastapäeva.**

INFO!

VÄITEKIRI

Reedel, **24. mail** kell 9 kaitsevad füüsikahoones Tähe 4 aud **056** magistritööd magistrikraadi (MSc) saamiseks teoreetilises füüsikas:

Natalya Ivanova *«Quantum emission caused by optical nutation» («Optilise nutatsiooni kvantkiirgus»).* Juhendaja f–m dr prof Vladimir Hižnjakov, oponendid f–m kand dots Olev Sild ja f–m kand dots Teet Örd.

Kaitsmine oli välja kuulutatud 22. märtsil, kuid jäi ära magistrandi haigestumise tõttu;

Dmitri Nevedrov *«Relaxation of a strongly excited vibrational mode» («Tugevasti ergastatud moodi relaktsioon»).* Juhendaja f–m dr prof Vladimir Hižnjakov, oponendid f–m dr Aleksei Šerman (FI) ja f–m kand dots Teet Örd.

Töödega on võimalik tutvuda TÜ Raamatukogus.

22. mail kell 16 kaitseb Enn Ratassepp magistriväitekirja «Motoorsete võimete ja isiksusomaduste mõju noorte eluks ettevalmistatusele» Jakobi 5–302.

Kõnekoosolek

Pühapäeval, 19. mail peahoones J. V. Veski aud kell 15:

1. Kullamaa *credo* struktuur *Apostõlicum'i* teksti valguses — Toomas Põld (EELK praost, Bielefeld);
2. Läbirääkimised.

Juhatus

Seminar

Teisipäeval, 21. mail kell 9 algab peahoones J. V. Veski aud eesti keele õppetooli ja Soome Instituudi korraldusel seminar **«Eesti ja soome vana kirjakeel».** Esinevad Silva Kiuru, Riitta Palkki, Raimo Jussila ja Matti Punttila Helsingist ning Valve–Liivi Kingisepp, Jaak Peebo, Külli Habicht ja Epp Toomsalu Tartust.

TÜ Valitsuses

15. mail

* Arutati **korraliste õppejõudude koosseisude** (ametikohtade) kinnitamist. Ülikooli põhikirja järgi peab rektor need kinnitama 1. juuniks.

* Arutati **ettepanekuid erialade kohta, mida õpetatakse TÜs 1997. aastal.** Need esitatakse Haridusministeeriumile.

* Valitsus **võttis vastu õppekorralduseeskirja täiendusettepaneku (õppimine külalisüliõpilasena)** ja suunas selle TÜ nõukogusse.

* Arutati **õppejõu õppetöö arvestamise korra aluseid,** mis ühitatakse valitsuses 16. novembril 1995 kinnitatud õppejõu auditoorse töö koormuse arvestamise alustega.

* Valitsus **kehtestas diplomi- ja bakalaureuseõppe lõpetajatele kiitusega *(cum laude)* diplomite väljaandmise tingimuste korra** (lõputöö «väga hea», ülejäänud hinnetest vähemalt 75% «väga hea», «rahuldavaid» ei ole).

* Valitsus **otsustas soovitada TÜ nõukogul kinnitada 1. oktoobriks kõik 1997. aasta eelarve moodustamise põhimõtted,** mis on kohustuslikuks täitmiseks eelarvekomisjonile ja rektorile.

* Valitsus **otsustas luua kultuurikeskuse juurde muusikateaduse ja muusikapsühholoogia professuuri.**

* Valitsus tutvus **TÜ audoktoriks esitatud kandidaatide nimekirjaga.** Audoktorid valitakse TÜ maikuu nõukogus. Kandidaadid on: Marburgi Ülikooli emeriitprof **Otto Kaiser,** Oldenburgi Ülikooli prof **Ulrich Knauer,** Linköpingi Ülikooli prof **Bengt Björgsten,** Göttingeni Ülikooli prof **Arnold Hasselblatt,** Kõlni Ülikooli emeriitprof **Boris Meissner,** Hamburgi Ülikooli prof **Els Oksaar,** Taani Riigiarhiivi end ülemarhivaar (pensionil) **Vello Helk,** Venemaa TA Siberi osakonna akad **Dmitri Knorre** ja Bologna Ülikooli prof **Umberto Eco.**

Arutusel oli ka teisi küsimusi, kõigest lähemalt edaspidi.

Stipendium

Konferenz der deutschen Akademien der Wissenshaften

Stipendienprogramm für jüngere Wissenschaftlerinnen und Wissenschaftler aus Mittel- und Osteuropa

Stipendiumi pakutakse noortele (kuni 38 aastat) andekatele humanitaar– ja loodusteadlastele. Samal ajal Saksamaa ülikoolis läbiviidava uurimistööga oodatakse stipendiaadilt ka õppetöö tegemist.

Projekti eesmärk on tutvustada Kesk– ja Ida–Euroopa noortele teadlastele Saksamaa teadus– ja haridussüsteemi ning võimaldada samal ajal Saksamaa üliõpilastel osa saada Kesk– ja Ida–Euroopa teadussaavutustest.

Täiendavat informatsiooni saab peahoonest ruum 304, Andrus Tasa, tel 465 616.

Korporatsiooni Fraternitas Dorpatensis zu München (asut 1948) vilistlaskogu stipendium

1. Fraternitas Dorpatensis zu München vilistlaskogu (edaspidi FDVK) maksab ühele Tartu Ülikooli meesüliõpilasele 9 kuu jooksul stipendiumi 400 DM kuus õpinguteks Müncheni ülikoolis või teistes Müncheni kõrgemates õppeasutustes, samuti tagab stipendiaadile tasuta elamispinna korporatsioon Fraternitas Dorpatensise majas. Vajaduse ja sellekohasest soovist kahekuulise etteandmise korral abistab FDVK ka stipendiaadile praktikavõimaluse organiseerimisel.

2. Stipendiumi taotleja peab olema vähemalt 3. või 4. aasta üliõpilane, kellelt eeldatakse:

* suulist ja kirjalikku saksa keele oskust;

* erialavalikut või kitsamat spetsialiseerumist alal, mis on oluline Eesti Vabariigi edasisele arengule Lääne kultuuri– ja majandusruumi taasliitumise vaimus;

* kursis olemist traditsioonilise üliõpilaskultuuri põhialuste, –mõistete ja –mõtetega.

3. Stipendiumi tatlejal tuleb esitada **15. juuniks** Tartu Ülikooli rektori nimele saksakeelne põhjendatud taotlus ja järgmised dokumendid:

* akadeemiline õiend (saksa või inglise keeles);

* saksakeelne *curriculum vitae* vabas vormis, koos seni saadud erastipendiumide äranäitamisega;

* juhendaja või mõne õppejõu soovituskiri (inglise või saksa keeles);

* saksakeelne põhjendus, mida ja miks taotleja soovib Münchenis õppida;

* üliõpilasorganisatsioonide liikmetel oma organisatsiooni eestseisuse soovitus koos peetud ametite äranäitamisega (inglise või saksa keeles).

Lähem informatsioon: Katri Raik, rektori referent, tel 465 603, ruum 223.

Õnnitleme

Robert Looga 75

17. mail saab 75–aastaseks patofüsioloog, emeriitprofessor Robert Looga. Ta sündis Tartus töölisperes. Õppis Treffneri Gümnaasiumis ja lõpetas ülikooli arstiteaduskonna 1951. Aastatel 1951–1954 õppis füsioloogia eriala aspirantuuris. Meditsiinikandidaadi kraadi sai Robert Looga 1954. ja doktoritööd kaitses ta 1971. aastal. Alates 1955. aastast luges ta patofüsioloogia ainekursust vanemõpetajana, dotsendina ja professorina. 1974. aastal loodi professor Robert Looga initsiatiivil Tartu Ülikoolis uuesti iseseisev patoloogilise füsioloogia kateeder, mille juhatajana töötas ta 1985. aastani.

Kateedri põhiliseks teadusliku töö suunaks kujunes südame– ja veresoonte süsteemi regulatsiooni ja mikrotsirkulatsiooni probleemide uurimine. Pikaajalise teadusliku ja pedagoogilise töö jooksul on professor Robert Looga mitme põlvkonna arstidele nõudliku õpetajana edasi andnud teadmisi haiguste tekkemehhanismide ja arengu kohta. Samal ajal on ta pööranud suurt tähelepanu eksperimentaalse uurimistöö suuna arengule arstiteaduskonnas.

Õnnitleme Robert Loogat juubeli puhul, soovime head tervist ja jätkuvat tahet instituudi elus osalemiseks!

Üld– ja molekulaarpatoloogia instituut

Juho Kirs 50

14. mail saab 50–aastaseks geoloogia instituudi lektor Juho Kirs. Ta lõpetas 1964. aastal Rakvere keskkooli ja 1969. aastal geoloogina TRÜ. Pärast ülikooli lõpetamist on Juho Kirs töötanud samas vanemlaborandina ja vanemõpetajana, lugedes kristallograafiat, mineraloogiat ja kristalsete kivimite petrograafiat. Teaduslik töö käsitleb peamiselt aluskorra kivimite petroloogiat ja eriti Eesti, Fennoskandia ja Ukraina aluskorra rabakivigraniitide geoloogiat ja päevakivide mineraloogiat. Magistrikraadi sai 1993. aastal. Juho Kirs on pälvinud kolleegide ja üliõpilaste tunnustuse oma laialdaste üldteadmiste ja praktiliste petrograafi– ja mineraloogioskuste poolest.

Geoloogia instituudi töötajad õnnitlevad lugupeetud kolleegi juubeli puhul ja soovivad jõudu doktoriväitekirja lõpetamiseks!

Hanno Ohvril 50

20. mail saab 50–aastaseks keskkonnafüüsika instituudi dotsent Hanno Ohvril. *Alma mater*'i lõpetas ta 1969. aastal atmosfäärifüüsikuna ja töötas seejärel pikemat aega Tõraveres. Kandidaadiväitekirja pilvede ja kiirguse vahekordadest kaitses ta 1977. aastal. Alates 1985. aastast töötab Hanno Ohvril Tartu Ülikoolis. On õpetanud füüsikat tulevastele meedikutele, bioloogidele ja geograafidele. Ise uurib atmosfääri ja veekogude läbipaistvust. Kitsama eriala üliõpilastele ja magistrantidele õpetab atmosfääri– ja merefüüsikat.

Üliõpilasesinduse valimised

20.—22. maini kell 10—20 raamatukogu fuajees

Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna Valitsuse 1995/96. aasta aruanne

TÜÜ Valitsus alustas tööd 10. mail 1995. Ametisse astudes võttis valitsus eelmiselt valitsuselt üle kassajäägi, pangaarved koos kassajäägiga ning rahvusvaheliste üliõpilaspiletite jäägi.

Suvel tehti Üliõpilaskonna kontoris remont, väljastati ISIC-kaarte jne. Valitsus sõlmis erinevate firmadega 25 sooduslepingut. TÜÜ majandusküsimustega tegelesid põhiliselt **Valitsuse esimees Martin Hallik** ja **finantssekretär Ahti Kuris**. Alates 1996. aasta jaanuarist on **finantssekretäri ametis Andres Võrk.**

Septembri algul tekkis probleem Tartu Ülikooliga Eesti Üliõpilaskondade Liidu poolt tellitud **üliõpilaspiletite** väljaandmise üle. Selle tagajärjel otsustati hakata koos EPMÜ Üliõpilaskonnaga välja andma **TÜÜ liikmekaarti**, mille alusel kehtisid eelnimetatud soodustused.

Sügissemestri alguses pandi paika kogu õppeaasta tegevussuunad. TÜÜ plaanidest ja tegevusest teavitati üliõpilasi ajalehtede Universitas Tartuensis, Postimees ja Eesti Päevaleht ning Raadio Tartu vahendusel.

TÜÜ Valitsus korrastas finantsdokumentatsiooni, võeti tööle uus tehniline sekretär ja raamatupidaja. TÜÜ finantseerimine korraldati põhiliselt liikmemaksust ja ISIC-kaardi müügist laekuvatest tuludest. Lisasissetulekut saadi teatripiletite vahendamisest.

TÜÜ Valitsus on aasta jooksul tegelnud mitme projektiga. Septembris asus ametisse **Tööbörsi uus projektijuht Marge Tooming**, kes töötas märtsini.

Kevadsemestril on alustatud kahe uue projektiga. **Infosekretär Marek Põldeotsa** ja **toimetaja Katrin Kursi** eestvedamisel on hakanud ilmuma tudengilisa ajalehes Postimees. Peale selle on käivitatud lektorite infolehekülgede projekt, mille käigus luuakse Internetis andmebaas TÜ õppejõududest. Selle projektiga tegeleb Jaan Übi.

Välissekretär Gert Antsu koostas andmebaasi stipendiumidest ja õppimisvõimalustest välismaal. Peale selle viibis välissekretär külas Helsingi Üliõpilaskonnal, kust saadi vajalikke kogemusi.

Haridusprobleemide lahendamisega on olnud raskusi, kuna erinevatel põhjustel on praegu haridussekretäri kohal kolmas inimene. Olukorda on raskendanud ka see, et haridussekretär ei kuulunud TÜ nõukogusse ja selle õppekomisjoni.

Sotsiaalvaldkonnas on tegeldud ühiselamuprobleemidega, sealhulgas pereühiselamuga. Pereühiselamu avaldused anti TÜle ning kokkuleppe kohaselt hakatakse peresid paigutama endiselt Uue või ka Nooruse tänava ühiselamutesse.

1996. aasta riigieelarve kokkupaneku aegu tegi TÜÜ valitsus jõupingutusi, et suurendada õppelaenu jaoks eraldatavaid summasid. Võimalikke lahendusvariante on otsitud veel mitmele probleemile, nagu ühiselamuüürid, riiklike stipendiumide saajate ringi ahenemine kevadsemestril, samuti võimalik telefonide paigaldamine ühiselamutesse.

Kultuuriküsimustest on olnud oluline Sõbra Maja probleemistik, põhiküsimus oli selle maja efektiivne kasutamine üliõpilaste huvides. Praegu töötab TÜÜ Valitsus välja Sõbra Maja jaoks võimalikke arenguvariante. Jooksvalt on vahendatud Vanemuise ning mitmete kontsertide pileteid. Tegeldakse ka TÜ kevad- ja sügispäevadega. Tavakohaselt korraldati TÜ aastapäevaball.

Valitsus on osalenud vastavate TÜ nõukogude ja organite töös.

Loomulikult on valitsus tegelnud ka konkreetseid üliõpilasi puudutavate küsimustega. Pean silmas neid, millega on pöördutud meie poole kas kirjalikult või suuliselt.

MARTIN HALLIK

Mis on TÜÜs muutunud viimase aasta jooksul?

Lisaks TÜÜ Valitsuse ametliku aastaaruande lühikokkuvõttele ja revisjoniaktile mõned kommentaarid.

Nimelt läks TÜ põhikirja alusel riiklike üliõpilaspiletite väljaandmisõigus dekaanidele ning segadus oli tingitud sellest, et Kultuuri– ja Haridusministeerium (KHM) väljastas vastava määruse hilinenult (5. septembril 1995). Probleemi teine tahk seisnes üliõpilaspiletite aluste omandiõiguses. Nimelt olid konkreetsed piletid algul TÜÜ omad, mis hiljem anti KHMi määrusega Eesti Üliõpilaskondade Liidu kaudu TÜ–le. Seega on tegemist seadusandlikest aktidest tuleneva muudatusega. Eelmises UTs avaldatud nimekirja «Ivo Pilving ja Paparazzi» tegevusaruandes on I. Pilving, L. Kalev ning M. Kurm lugenud oma teeneks selle, et enam pole vaja üliõpilaspiletite eest raha maksta. Eelnevale toetudes tõden, et nende väide on sügavalt ekslik. Nad on oma aruandes eksinud veel mitme probleemi käsitlemisel. Nimelt on õppetöö küsimustes olnud kõige olulisem sõna öelda TÜÜ Edustusel, mille liige Allan Sikk kuulus õppekorralduskomisjoni. TÜÜ Valitsuse haridussekretär bürokraatliku apsu tõttu sinna ei kuulunud. Tõsi on see, et palju tuli tegelda rahaprobleemidega. Selle põhjused on järgnevad. Vabu rahalisi vahendeid 1995. aasta mais peaaegu polnudki. Olemasolev raha ja võlad olid peaaegu ühesuurused. Sügisel nõudis TÜ, et TÜÜ Valitsus ja Edustus teeksid 10 päeva jooksul valmis põhimääruse ehk teisisõnu hakkaks võimalikult kiiresti alluma TÜ–le. Siiani oli üliõpilaskonda esindanud iseseisev juriidiline organisatsioon. TÜ juhtkond teatas, et rahaeraldused üliõpilaste esindusorganisatsioonile on võimalikud üksnes siis, kui TÜÜ kaotab end iseseisva organina ning muutub struktuuriüksuseks.

TÜÜ Valitsus leidis, et selline variant rikub jällegi vabatahtlikkuse printsiipi. Üliõpilaste nimel hakkab rääkima organisatsioon, kuhu kuulumine on seaduslik. Seadust järgides leidis Edustus, et vana TÜÜ tuleb siiski ümber registreerida mittetulundusühinguks. Kuna TÜ ei lubanud oma nime kasutada, siis sai TÜÜ nimeks Ülikooli Üliõpilaskond ning kõik varad kandusid TÜÜ–lt üle ÜÜ–le kui õigusjärgsele. Siit ilmneb, et L. Kalevi, I. Pilvingu ja M. Kurmi väide, nagu TÜÜ Valitsus oleks tahtnud varasid «kantida», on puhas laim. Osa varasid läheb küll üliõpilasomavalitsuse kätte, kuid seda Edustuse kinkeotsuse, mitte õigusjärgluse alusel. Revisjoniakti vaadates peab mainima, et tegevusperiood ja eelarveaasta ei lange kokku, kuna valitsus astus ametisse mais 1995, kuid Edustus kehtestas eelarveaasta alguseks novembri. Põhisissetulek liikmemaksust laekus septembris–oktoobris. Esimest korda peale TÜÜ taasasutamist eksisteerib normaalselt toimiv raamatupidamissüsteem.

TÜÜ Valitsuse tegutsemisperioodil 1995/1996 ei tekkinud puudujääki ega esinenud põhjendamatuid kulutusi. Soovin omalt poolt, et järgmistel üliõpilaste huve esindavatel tudengitel ei tuleks tegelda sedavõrd paljude probleemidega, mis paratamatult tekkisid seoses TÜ Üliõpilasesinduse loomisega.

Edu tulevastele üliõpilasliidritele!

MARTIN HALLIK,
TÜÜ Valitsuse esimees
1995/1996

Revisjonitoimkonna aruanne

Revisjonitoimkond (Allan Sikk, Hannes Haamer ja Vallo Kask) viis 23. märtsist 15. aprillini läbi revisjoni (T)ÜÜ valitsuse raamatupidamises ning jõudis järgmistele seisukohtadele:

1. Valitsuse tegevusele hinnangu andmine on komplitseeritud, kuna valitsuse tegevusperiood ei lange kokku kinnitatud eelarveaastaga, mistõttu on raske võrrelda valitsuse tegevusnäitajaid eelarves vastuvõetuga.

2. TÜÜ Edustuse otsusega nr 40 kinnitatud eelarve oli liialt optimistlik.

3. Käesoleva valitsuse ajal on sisse viidud normaalselt toimiv raamatupidamissüsteem. Alates 1. novembrist eksisteerib raamatupidamine ka arvutis.

4. Ei täheldatud puudujääke ega põhjendamata kulutusi.

5. Tööbörs tegutses kuni selle aasta märtsikuuni kahjumiga.

6. ISIC-kaartide läbimüük on läinud edukalt.

Revisjonitoimkond kiidab heaks valitsuse finantsmajandusliku tegevuse ja kinnitab juurdelisatud aruandluse õigsuse.

17/04/96

HANNES HAAMER
ALLAN SIKK
VALLO KASK

NIMEKIRI NR 1

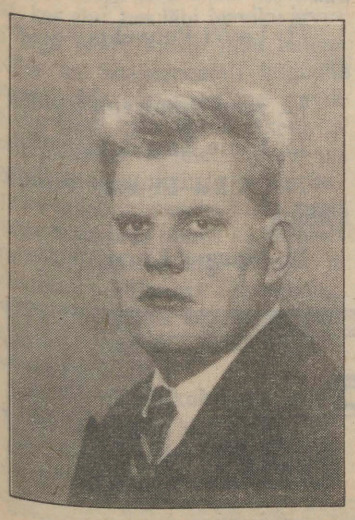

«Vaikiv enamus»

1. Arne Otter

Sündinud 23. oktoobril 1973. aastal Tallinnas. 1980–1991 Tartu II Keskkool. 1991–1995 TÜ filosoofiateaduskonna ajaloo–osakonna üliõpilane. 1995 *Baccalaureus artium* (BA) ajaloos. 1994–1995 TÜÜ Valitsuse sotsiaal– ja haridussekretär. 1994–1995 Eesti Üliõpilaskondade Liidu asepresident. 1995. aastast Eesti Noorsooühenduste Kogu president. 1995. aastast TÜ bioloogia–geograafiateaduskonna inimgeograafia magistrant.

Armas valija!

Miks te peaksite mind Esindusse valima? Arvan, et oman piisavalt kogemusi tudengite jaoks midagi konkreetselt ära teha. Mida ma olen tudengite jaoks seni teinud? Eeskätt kukutasin pooleaastase *lobby*'ga parlamendis läbi õppemaksu sisseseadmise kava 1994. aastal ja 1995. aastal andsin õpilaspiletite väljaandmise Edustuselt teaduskondadele ning säästsin üliõpilasi 45–kroonisest Edustuse liikmemaksust! Üksikkandidaadina vastutan oma programmi täitmise eest!

NIMEKIRI NR 2

«Ebola»

2. **Karl Väärt**
3. **Triinu–Mari Ots**
4. **Mart Pais**
5. **Piret Mitt**
6. **Laur Laatspera**
7. **Ragnar Loit**
8. **Arno Ruusalepp**
9. **Eva–Liina Ustav**
10. **Katrin Sikk**
11. **Kristjan Pomm**

VALIMISNIMEKIRJAD JÄTKUVAD 4. LEHEKÜLJEL

NIMEKIRI NR 3

«Ja päike tõuseb»

12. **Jaanus Rankla**
13. **Illimar Ploom**
14. **Indrek Ibrus**
15. **Olavi Petron**
16. **Andres Vesilind**
17. **Ragnar Õun**
18. **Kaimo Kuusk**
19. **Aivar Rahno**
20. **Rain Eensaar**
21. **Toomas Nurmoja**
22. **Martin Arpo**
23. **Juhani Lemmik**

Üliõpilasparlamentide valimisel on kuidagi totter hakata esitama mingisuguseid suurejoonelisi programme ja manifeste.

Meie vestame Sulle hoopis ühe loo.

Kuus aastat tagasi loodi Tartu Ülikooli Üliõpilaskond. Sai hea hoo sisse ja töötas. Siis ilmusid välja aga targad juristitudengid ja suutsid järgneva paari aastaga selle organisatsiooni põhja lasta.

Nüüd on siis uus üliõpilasvalitsus tööle pandud. Aus olles, ei tea täpselt, mis on selle sisu ja võimalused. Aga teisalt — sisu oleneb tegijatest ja see ongi põhjenduseks, miks me kandideerime. See võiks olla ka põhjenduseks, miks Sina meid valida võiksid.

Ja ongi kõik. TULD!

NIMEKIRI NR 4

«Valge»

valge vein,
valge värv,
valged ööd...

24. **Urve Jelle** *iur*
25. **Leane Morits** *hist*
26. **Ieva Spolite** *phil*
27. **Kati Kiisverk** *rer.publ*
28. **Annika Timusk** *hist*
29. **Aado Altmets** *hist*
30. **Allan Sikk** *pol*
31. **Andres Veer** *rer.oec*
32. **Priit Turk** *pol*

NIMEKIRI NR 8

«Gaussi meetod»

58. **Andres Võrk**
59. **Marek Põldeots**
60. **Ahti Kuris**
61. **Külli Esko**
62. **Jaan Übi**
63. **Kuno Hellermann**
64. **Ahti Kuningas**

Vabade kunstide kutsutud professori JÜRI ARRAKU VIII loeng neljapäeval, 23. mail kell 18.15 peahoone aud 102

NIMEKIRI NR 5

«Oma mees»

Midagi enamat kui lihtsalt mees...

33. **Allan Sinimäe** geograafia
34. **Mart Laidmets** ajalugu
35. **Pasi Suikki** ajalugu
36. **Evelyn Aaviksoo** meditsiin
37. **Andrus Kõiv** meditsiin
38. **Marge Sargma** geograafia
39. **Juha Hämäläinen** juura
40. **Jüri Gordejev** geograafia
41. **Tõnis Eerme** majandus
42. **Liina Kümnik** skandinavistika
43. **Tõnis Varjas** majandus

NIMEKIRI NR 6

NIMEKIRI NR 7

«In Corpore»

47. **Tarmo Sild**
48. **Lauri Bender**
49. **Kristiina Herodes**
50. **Riin Naestema**
51. **Sander Põllumäe**
52. **Liina Sema**
53. **Kaur Parve**
54. **Tarvi Hirv**
55. **Tarvo Kungla**
56. **Fred Puss**
57. **Aare Ristikivi**

NIMEKIRI NR 9

«Sünergia»

«Sünergia» põhieesmärgid Üliõpilasesinduses:

1) kindel ei üliõpilaste bussisõidusoodustuste kaotamisele,

2) üliõpilaste sundajateenistuse küsimuse lahendamine,

3) arvutiklassid ka laupäeval lahti,

4) ühikatesse lõpuks telefoniautomaadid,

5) oleme vastu õppelaenu protsendi tõstmisele,

6) valikainete osa suuremaks,

7) üliõpilasomavalitsusse koostöövaim ja avalikkus,

8) ülikool arvestagu üliõpilasomavalitsusega.

65. **Ivo Pilving** õigus
66. **Leif Kalev** õigus
67. **Teet Merisalu** ajalugu
68. **Eiko Keeman** füüsika
69. **Raul Altnurme** avalik haldus
70. **Urmas Peterson** majandus
71. **Lauri Puhvel** politoloogia
72. **Jaan Raudsepp** füüsika
73. **Esme Kassak** majandus
74. **Allen–Illimar Putnik** ajalugu
75. **Margus Kurm** õigus

* Üliõpilasesindajad teaduskondade tööd kujundama.

* Raamatukokku suitsetamisruumid.

* Ühikatesse telefoniautomaadid.

* Loome uuesti üliõpilasmaleva.

* Äratame taas tudengivaimu.

* **Muudame elu üldse paremaks!!!**

«Kaos»

44. **Martin Jaigma**
45. **Üllar Peterson**
46. **Erki Holmberg**

Kõik selle nimekirja liikmed on ausad ja tublid eesti neiud ja noormehed, kes soovivad osaleda ülikooli juhtimises.

Lubavad tões ja vaimus avaldada üliõpilaste seisukoha õppejõudude valimisel ja ülikooli raha jagamisel.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 928. Tiraaž 1000.

☎ 465 680

NR. 22 (1846)
REEDE,
24. MAI 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

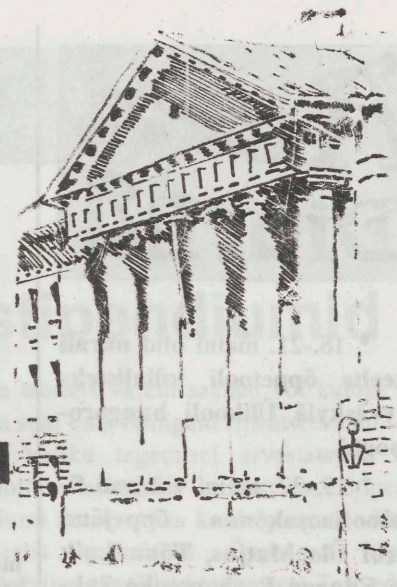

Aulaloeng

Teisipäeval, 28. mail kell 12.15 peab inglise keeles aulaloengu teemal «Nordic cooperation today»

Põhjamaade Ministrite Nõukogu peasekretär PÄR STENBÄCK

«KULTUUR TOODAB JULGEOLEKUT»

EV presidendi Lennart Meri aulaloengust

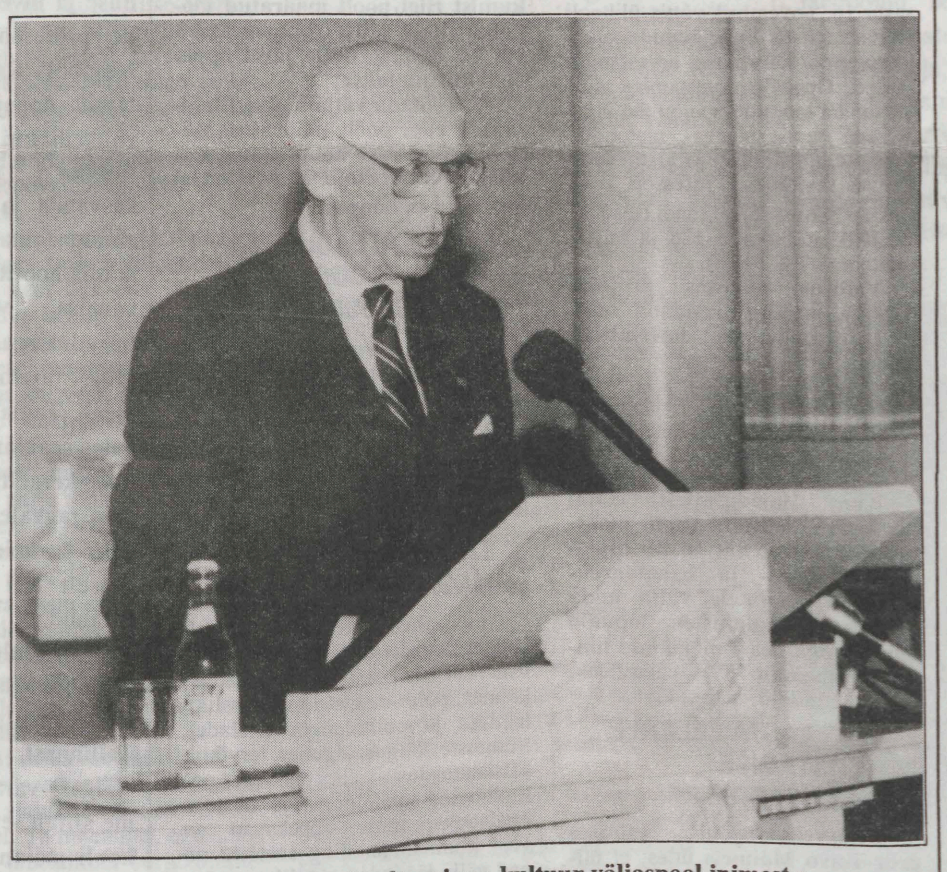

❐ **«Inimene ei ela väljaspool kultuuri ega kultuur väljaspool inimest.»**
ANDRES TENNUSE foto

Eelmises ajalehenumbris juhatasime sisse presidendi aulaloengu, millele ta pani loengu ajal pealkirjaks «Kultuur toodab julgeolekut».

Lennart Meri peatus kolmel teesil, esiteks sellel, **mida ta mõistab kultuuri all.**

Ta ütles, et inimese bioloogiline sünd ei tee temast veel inimest. Ta sünnib inimeseks aegamööda ise oma sünnivaludes ja ainult siis, kui teda ümbritseb kultuurikeskkond. «Ainult kultuurikeskkonnas omandab sotsiaalne loode kõne ja mõtlemisvõime, kujuneb loojaks, kes suudab otsuseid langetada ja valikuid teha, mõelda mõtteid, mida enne teda iial pole mõeldud... Inimlaps kujuneb inimeseks ainult kultuuri sees. Inimene ei ela väljaspool kultuuri ega kultuur väljaspool inimest. Meil pole kahjuks aega katseliselt kontrollida, kas ahv, kes läbi igaviku arvuti taga istub, toksib muu hulgas välja ka Shakespeare'i kogutud teosed. Ma oletan, et kui igavik oleks isegi kaks korda pikem, ta sellega toime ei tule. Kultuur on niisiis inimese kaitsja ja kui inimene tahab inimeseks jääda, peab tema omakorda olema ka kultuuri kaitsja. Inimene ongi kultuur ja järelikult kultuuris surematu... Meis elavad kõik eelnevate põlvkondade sosinad Aafrika ürgmetsadeni välja...

Ja nii olengi kultuurist ja inimesest alustades ürgmetsa jõudnud. Inimene sünnib sootsiumis, aga sootsium omakorda sündis ikkagi looduskeskkonnas, elab looduskeskkonnas ja kaob kord koos sellega. Sootsium on olemas looduse sees, mitte vastupidi, ehkki mõni hiidlinna metropoli elanik võib kuskil haljaskvääril tuvikesi söötes ka petlikult ja vastupidi mõelda. Ja et see nii on, siis kehtivad inimühiskonnas needsamad üldised seaduspärasused mis elusloodusesse. Elusloodusse tasakaal sõltub tema liigirikkusest, inimühiskonna tasakaal ja arengupersPektiiv tema kultuurilisest mitmekesisusest, tema sotsiaalsest liigirikkusest.»

Lennart Meri rõhutas, et kultuuri väärtuseks on tema erisus, tema identiteet. «Eesti kultuuri üheks erisuseks on kirjutatud tekstide vähesus ja suulise traditsiooni rikkus. Eesti ajalugu vajab lisaks tavalistele tööriistadele ka niisuguseid, mida Euroopa ajalooteaduses ei kasutata. Keeleajalugu, kohanimed ja rahvaluule kuuluvad vaieldamatult meie ajalooallikate hulka, kuid vajavad filoloogiast erinevat lähenemist.» Ta selgitas seda järgmise näite varal, küsides, mis väärtus on rahvaluulel ajaloolase jaoks. Brutaalne vastus kõlas, et tal pole mittemingisugust väärtust peale selle, et ta on inimesel asendanud aspiriini, vältinud näljahädasid ja aidanud koolitada lapsi. See on teinud rahvaluule möödapääsmatuks. Ta on nii oluline elu eeldus, et ta pidi muutuma kauniks, aga tema esteetiline väärtus on ikkagi sekundaarne. Primaarne on see, et ta ümbritses inimese elu kilbiga, mida meil on õigus ja kohustus armastada, samastada Jumalaga, või kui soovite, elu võimalusega.»

«Kultuurilise mitmekesisuse

Järg 3. lk.

ÜLIÕPILASESINDUSE VALIMISED

TARTU ÜLIKOOLI
ÜLIÕPILASKOND

Esmaspäeval, teisipäeval ja kolmapäeval said üliõpilased raamatukogus valida oma üliõpilasesindust. Kandideeris **8 nimekirja 75 kandidaadiga.**

Valimas käis 659 üliõpilast. Ülikoolis õpib praegu 7456 üliõpilast, seega on valijate protsent **8,84** (eelmisel aastal 14,35).

Üliõpilasesinduse **31** kohta jagunesid järgmiselt:

nimekiri nr 1	1
nimekiri nr 2	3
nimekiri nr 3	3
nimekiri nr 4	3
nimekiri nr 5	2
nimekiri nr 6	1
nimekiri nr 7	7
nimekiri nr 8	4
nimekiri nr 9	7

Esinduse esimene koosolek on kolmapäeval, 29. mail kell 16 ülikooli nõukogu saalis.

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUPOOD

moodustati rektori käskkirjaga 20. mail halduisprorektori vastutusalas. Allüksus moodustati TÜ ja Tartu Linnavalitsuse vahel sõlmitud rendilepingu alusel Ülikooli 11 renditud ruumides tegutseva raamatupoe majandamiseks.

Direktoriks määrati **Silja Barõsnikova,** kes alguses oli ärijuhi ametis.

Kauplus avati ostjaile selle nädala esmaspäeval ning esimeste päevade müük on läinud väga hästi. Peatselt teeb UT raamatupoes pikema ringkäigu.

REGIONAALPROJEKT

on uus struktuuriüksus rektori vastutusalas, mis moodustati 16. aprillil. Selle ülesanne on koordineerida ülikooli suhtlust Eesti erinevate regioonidega, et tagada ülikooli ühiskonda teeniva funktsiooni täitmine.

Regionaalprojekti juhiks määrati rektori referent **Katri Raik.**

Tänu

Rektor õnnitles 65. sünnipäeva puhul eesti filoloogia osakonna dotsenti **ÜLO TONTSI** ja 60. sünnipäeva puhul puhta matemaatika instituudi juhatajat, korralist professorit **MAIDO RAHULAT** ning avaldas neile tänu kohusetundliku töö eest ülikoolis.

Õnnitluse ja tänu pikaajalise ning kohusetundliku töö eest ülikoolis pälvisid 50. sünnipäeval eesti filoloogia osakonna dotsent **REET KASIK** ja keskkonnafüüsika instituudi dotsent **HANNO OHVRIL.**

Kauaaegse eduka töö eest avaldas rektor tänu filosoofiateaduskonna dekanaadi metoodikule **KOIDULA TAGGELILE.**

Acta Diurna

* 18.-21. maini olid **uurali keelte õppetooli külalisteks Jyväskylä Ülikooli hungaroloogid.**

* 19.-27. maini viibivad **filosoofiaosakonna õppejõud prof Ülo Matjus, Tõnu Luik ja Eduard Parhomenko Saksamaal Freiburgis ja Messkirchis saksa mõtleja Martin Heideggeri 20. surma-aastapäevale pühendatud üritusel.**

* 20.-28. maini viibib **rektor prof Peeter Tulviste USAs St. Louisis rahvusvahelisel konverentsil «Ajalooteadvus ja selle muutumine Kesk- ja Ida-Euroopa maades».**

* 21.-26. maini viibib **prorektor prof Toivo Maimets Hispaania Santiago de Compostelas Euroopa ülikoolide rektorite konverentsil.**

* 20.-22. maini kell 10-20 **toimusid raamatukogus üliõpilasesinduse valimised.**

* 20.-24. maini on **arstiteaduskonnal külas Lübecki Ülikooli arstiteaduskonna üliõpilased ja õppejõud.** Külalised kohtuvad arstiteaduskonna juhtkonnaga, tutvuvad siinse polikliinilise teenindusega, võtavad osa õppetööst.

* 20. mail pidas Keiko Morishita loengu jaapani teatrist.

* 20. mail esitles Tartu NEFA folkloori ja etnoloogia kogumikku «Vanavaravedaja 3».

* 21.-23. maini toimusid etnoloogia õppetoolis Humanitaarhoones Kölni Ülikooli antropoloogiaprofessori dr Ulla Johanseni loengud «Sissejuhatus religiooniantropoloogiasse».

* 21. mail toimus vana kirjakeele päeva raames Soome-Eesti ühisseminar.

* 21. mail esines Uppsala Ülikooli prof P. O. Lödwin loenguga «On the Development of the Natural Sciences and Their Importance to Our Society».

* 22. mail kaitses spordipedagoogika assistent Enn Ratassepp magistritööd «Motoorsete võimete ja isikuomaduste mõju noorte eluks ettevalmistatusele».

* 22. mail oli Õpetatud Eesti Seltsi 1120. koosolek. Kavas prof Hain Rebase ettekanne «Eesti poliitikud 1940-1943».

* 23. mail pidas VIII loengu vabade kunstide kutsustud professor Jüri Arrak.

* 24. mail kaitesid magistritöid Natalya Ivanova («Optilise nutatsiooni kvantkiirgus») ja Dimitri Nevedrov («Tugevasti ergastatud moodi relaktsioon»).

TÜ Valitsuses

15. mail

ÕPPEJÕUDUDE JA TEADUSTÖÖAJATE KOOSSEISUD

Prorektor prof Toivo Maimets ütles, et personaliosakond on saatnud dekaanidele kirja, milles palutakse esitada õppejõudude ja teadustöötajate 1996/97. õppeaasta koosseisud rektorile kinnitamiseks. Ülikooli põhikirja §99 järgi peab rektor need kinnitama 1. juuniks. Praegu on meil ühe õppejõu kohta 8,37 tudengit. Järgmise aasta finantseerimisel lähtuvat ministeerium tudengite ja õppejõudude suhtarvust tulenevast premeerimissüsteemist. Ministeeriumi arvates peaks ülikooli keskmine olema 13. Ta juhtis tähelepanu ka sellele, et ülikoolis ei saa olla koosseisulist teadurit, kuna pole teaduse baasfinantseerimist, on vaid grantid ja sihtfinantseeringud. Koosseisus kinnitatakse vaid täiskohad, muud vajadused lahendab üldjuhul tööettevõtuleping. Koosseisude kinnitamise mõte on fikseerida tuumik, milleta ülikool hakkama ei saa.

Rektor prof Tulviste selgitas järgnevas arutelus, et korralisi teaduri kohti võib luua piisava väljaspoolse finantseerimise korral. Koosseisuliste ja mittekoosseisuliste kohtade jaotus olevat olnud ka enne sõda, kusjuures koosseisulised kohad olid enam tahetud.

Erakorraliste professorite jaoks on koosseisude tabelis eraldi rida.

Informatsioon otsustati teadmiseks võtta ning korraliste õppejõudude koosseisud tuleb esitada rektorile kinnitamiseks 1. juuniks.

TÜ ETTEPANEKUD RIIGITELLIMUSEKS TÜs ÕPETATAVATE ERIALADE SUHTES

Prorektor prof Teet Seene ütles arutelu alguses, et ministeeriumile on esitatud maksimumsoovid, suurendatud on sealhulgas magistri-, doktori- ja diplomiõppe kohti, mille suhtes on ministeeriumilt ka suurendamise lubadus.

Ministeerium on teinud ettepaneku vastavalt valitsustevahelisele kokkuleppele vastu võtta ka udmurdi üliõpilasi, millega ülikool nõustub.

Prorektor tutvustas ka soome üliõpilaste kriitikat ülikooli pihta nende väikeses ajalehes «Mängumees». Muu hulgas on öeldud, et eesti keele kursuse lõpueksamit ei arvestata sisseastumiseksamina. Prorektor Teet Seene tegigi valitsuse liikmetele ettepaneku aktsepteerida välisüliõpilaste eesti keele kursuse lõpueksami tulemusi eesti keele sisseastumiseksamina. Filosoofiateaduskonna dekaan toetas eksamite ühitamist. Ta lisas, et on pidanud läbirääkimisi Kaido Kama ja Andres Heinapuuga ida poolt Tartusse tulevate sugurahvaste adapteerumiseks loodava riigieelarvest finantseeritava keskuse loomise üle.

Õigusteaduskonna dekaan dr Peep Pruks teatas teaduskonna nõukogu otsusest, et neil on reaalset jõudu vastu võtta 60 tudengit. Tudengite ja õppejõudude suhtarv on juristidel 23,1. Majandusteaduskonna dekaan prof Janno Reiljan lubas samuti teatada oma teaduskonna nõukogu otsusest. Bakalaureuse ja arstiõppesse oleks vastuvõetavate arv 1284, diplomiõppesse 155, magistriõppesse 270 ning doktoriõppesse 103.

Valitsus otsustas esitada haridusministeeriumile TÜ ettepanekud riigi eelarvest finantseeritavate õppekohtade kohta, sisse viia majandusteaduskonna parandused ning aktsepteerida välisüliõpilaste eesti keele lõpueksami tulemusi sisseastumiseksamina eesti keeles.

TÄIENDUSETTEPANEK ÕPPEKORRALDUSE EESKIRJA

Valitsus tegi täienduse 17. septembril 1995 kuue ülikooli rektori poolt allakirjutatud kokkuleppele akadeemilise mobiilsuse kohta (õppimine külalisüliõpilasena). **Punktis 5 otsustati asendada sõna «hindamisleht» «akadeemilise õiendiga»** (Õppeaja lõppedes esitab üliõpilane akadeemilised õiendid sooritatud arvestuste ja eksamite kohta teaduskonna dekanaati, kus need kantakse üliõpilase õpinguraamatusse ja kinnitatakse dekaani allkirjaga.) **Punktis 6 tehti täpsustus usuteaduskonna kohta** — (teise õppeasutuse õliõpilane, kes soovib Tartu Ülikoolis õppida külalisüliõpilasena, taotleb oma avaldusele nõusolekut TÜ vastava osakonna/instituudi/kliiniku juhatajalt või teaduskonna dekaanilt, usuteaduskonnas, kus osakondi pole, taotletatakse nõusolekut dekaanilt).

ÕPPEJÕU ÕPPETÖÖ ARVESTAMISE ALUSED

Prorektor prof Teet Seene ütles projekti tutvustades, et eelmise aasta 16. novembril võttis ülikooli valitsus vastu õppejõudude auditoorse töö koormuse arvestamise alused. Õppetöö arvestamise alustes on ära toodud õppejõu töö jagunemine õppe-, teadus-, metoodiliseks, administratiiv- ja arstiteaduskonnas ravitööks. Professori koormus on näiteks 1760 tundi (teadustöö 880, auditoorne 128 ja mitteauditoorne 752 tundi).

Valitsus otsustas projekti heaks kiita ning ühendada valitsuse otsusega 16. novembrist 1995.

CUM LAUDE DIPLOMI VÄLJAANDMISE TINGIMUSED

Kuni Haridusministeeriumi tingimuste kehtestamiseni otsustati kiitusega (*cum laude*) diplomeid diplomi- ja bakalaureuseõppe lõpetajatele välja anda järgmistel tingimustel: lõputöö hinne «väga hea», ülejäänud hinnetest vähemalt 75% «väga hea», ei esine hindeid «rahuldav».

1997. AASTA EELARVE KOOSTAMISE PÕHIMÕTETEST

Eelarvekomisjoni esimees prof Toivo Maimets ütles, et ülikooli põhikirja järgi esitab rektor koondeelarve nõukogule. Eelarve suhtes on rektorile nõuandvad rahandusosakond, eelarvekomisjon ja valitsus. Selle, kas nõukogu kinnitab eelarve või mitte, saab rektor teada katse-eksitusmeetodil või annab nõukogu rektorile eelarve koostamise põhimõtted. Viimasel juhul paneb rektor selleks tööle rahandusosakonna, kes koostab eelarve, ja eelarvekomisjoni, kes jälgib nõukogu juhiste täitmist. Ta tegi ettepaneku võtta vastu otsus kinnitada eelarve põhimõtted.

Valitsus otsustaski soovitada TÜ nõukogul kinnitada 1. oktoobriks kõik 1997. aastal eelarve moodustamise põhimõtted, mis on kohustuslikud täitmiseks eelarvekomisjonile ja rektorile.

ERIALA LOODUSTEADUSTE ÕPETAJA PÕHIKOOLIS VASTUVÕTUARVUST 1996. AASTAL

Valitsus toetas bioloogia-geograafia- ja füüsika-keemiateaduskonna dekaani ettepanekut jaotada erialale loodusteaduste õpetaja põhikoolis 50 üliõpilast kahe teaduskonna vahel järgmiselt:

1. BG 25 (eestikeelsesse rühma 18 ja vene õppekeelega rühma 7);

2. FK 25 (eestikeelsesse rühma 17 ja vene õppekeelega rühma 8).

MUUD KÜSIMUSED

ETTEPANEKUD HARIDUSSEADUSTIKU TÄIENDAMISEKS

Prorektor prof Teet Seene tuletas meelde, et Haridusministeerium palus teha ettepanekuid haridusseadustiku täiendamiseks, kuid need on tulnud vaid üliõpilaskonnalt ja filosoofiateaduskonna eripedagoogika osakonnalt.

Valitsus otsustas teha vastavalt nendele ettepanekutele järgmised täiendused:

1. Teha täpsustus V peatüki 24. punkti teise lausesse: neile õppekohtadele korraldatakse (riigi tellimusel loodud õppekohad — toim) avalik konkurss, mille läbinutel on lepingujärgne kohustus töötada kahekordse õppeaja jooksul peale õppeasutusest lahkumist riigi poolt määratud töökohal (kuid mitte rohkem kui 8 või 10 aastat), mille järel õppelaen kustutatakse;

2. Töötada välja lepingutingimused riigi poolt määratud töökohal töötamise kohta juhul, kui kõrgkooli lõpetaja soovib edasi õppida kraadiõppes.

MUUSIKATEADUSE JA -PSÜHHOLOOGIA PROFESSUURI LOOMINE

Valitsus otsustas toetada filosoofiateaduskonna kultuurikeskuses muusikateaduse ja muusikapsühholoogia õppetooli loomist.

SOTSIAALTEADUSKONNA TAOTLUS LUUA TÄIENDAVAID MAGISTRIÕPPE KOHTI

Sotsiaalteaduskonnas lõpetab tänavu kevadel esimene lend, kuid vahepeal reorganiseeritud teaduskonnas pole magistriõpet avaliku halduse ja politoloogia erialadel. Muutuste käigus jagunes terviklik sotsiaalteadus avaliku halduse, politoloogia, sotsioloogia ja teisteks erialadeks, mille õppekavad on veel kinnitamata ning seetõttu on nad välja jäänud riigi tellimuse õppekohtade nimekirjast. Õppekavad loodetakse kinnitada TÜ nõukogu 31. mai istungil.

Valitsus otsustas volitada prof Teet Seenet magistriõppe kohtade loomiseks lahendust otsima.

TÜ AUDOKTORI KANDIDAADID

Kandidaatideks on esitatud 9 isikut (vt. eelmist UTd).

Valitsus otsustas teha nõukogule ettepaneku kõigepealt kinnitada tänavuste audoktorite arv ning seejärel nad valida.

ARSTITEADUSKONNA ETTEPANEK JÄTTA DOKTORIÕPPEKAVAST VÄLJA SPETSIAALSUSTE NIMETUSED

Valitsus otsustas esitada arstiteaduskonna ettepaneku jätta doktoriõppekavast välja spetsiaalsuste nimetused aruteluks TÜ nõukogule.

Õnnitleme!

Vambola Raudsepp 55

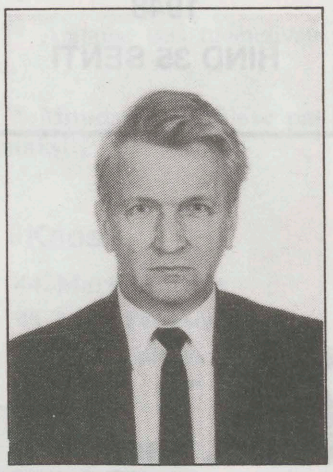

Äreva 1941. aasta kevade 24. mail Võrumaal Sõmerpalus Raudseppade peres sündinud viies laps ristiti Vambolaks. Tahaks uskuda, et see Soontagana legendaarse maavanema nimi on ka ära määranud tema saatuse tõusta kahekümnenda sajandi lõpul Eesti vaieldamatuks liidriks ettevõtete finantsjuhtimise teooria ja õpetamise alal.

Majandusteooria ärirahanduse ja investeeringute korraline professor, majandusdoktor Vambola Raudsepp on tunnustatud õppejõu ja teadlasena rohkem kui tuhande kõrgharidusega rahandusspetsialisti kasvataja ja vaimne isa. Täis ammendamatut energiat jõuab ta olla hoolitsev abikaasa, isa ja vanaisa, viljakas teadlane, uuendustega kaasaskäiv õppejõud, ajaloohuviline, rännumees. Tema halli parukat vaadates saab aru, et see ei ole tulnud kergelt, kuid soov anda oma rahvale nii palju, kui suudab, ja veidike rohkemgi, on ilmselt tal seda taaka kanda aidanud.

Päritolult ja hingelt võrukana jõudis juubilar oma ümber-Eesti reisilt (kõrgkoolidiplom Tallinnast, esimene töökoht Valgas) varakult Tartu. Loodame siiralt, et alatiseks, sest ülikooli majandusteaduskonda on ilma temata võimatu ette kujutada.

Õnne, tugevat tervist ja jaksu ning viljakat koostööd paljudeks aastateks, soovivad majandusteaduskonna *old grand man*'ile tema kolleegid!

Üliõpilaste usaldustelefon 420 572

Alates 2. maist töötab üliõpilaste ja teiste noorte usaldustelefon neljapäeviti õhtul kella 20st 7ni varahommikul.

«KULTUUR TOODAB JULGEOLEKUT»

Algus 1. lk.

ja sotsiaalse liigirikkuse järeldusele jõudis teiste hulgas juba peaaegu poolteise sajandi eest John Stuart Mill ja mitte Milton, kes on Euroopa kui maailma kultuurimootori tõhusust ja töökindlust, nimelt selle väikese poolsaare keelelise ja kultuurilise liigirikkuse väga veenvalt põhjendanud. Nüüd lõpuks hakkab tema kodukontinent Euroopa seda ajast ettejõudnud mõtet vähehaaval omaks võtma, ehkki mitte veel kuigi üldiselt, ehkki mitte veel piisava arusaamisega ja sageli ka juba liiga hilja. Üks meie aja imelikumaid paradokse ongi juba see, et kuigi maailma kultuuriline ja keeleline mitmekesisus kahaneb kiiremini kui looduslik liigirikkus, tajuvad loodusteadlased, lihtsalt ka loodussõbrad, koguni poliitikud, loodusliku tasakaalu ähvardavaid ohte märksa paremini. Sotsiaalne ja poliitiline liigi egoism aga pimestab ikka veel terveid rahvaid, suuri ja koguni keskmisi ja isegi kaunis väikesi, eriti siis, kui leidub veel mõni väiksem, kelle suhtes sellele egoismile voli anda. Ja ohvreid leidub, esialgu veel päris piisaval hulgal. Maailmas on umbes 5000 väikerahvast ja väikekultuuri, nende arv kahaneb ühe võrra nädalas.»

Inimkultuuri sulandumise pidurdamist ühevärviliseks maitsetuks MC Donaldi püreeks julgustavate asjaoludena tõi ta esile esiteks ÜROd, mis saab laieneda üksnes väikeriikide arvel, samuti nagu keskmiste ja väikeriikide arvel ka Euroopa Liit ja Euroopa Nõukogu. «Jõudude ühendamine ohustatud identiteedi säilitamise nimel on vajalik ja on võimalik. Kui tahame ka edaspidi muudest erineda, saame erineda vaid üheskoos.»

Teisena tõi ta välja kultuurilise identiteedi säilitamise, mis on vähemalt demokraatlikes riikides mitte ainult rahvuslik ja keeleline, vaid ka regionaalpoliitiline probleem. Suurriikide eripalgelistel regioonidel ja oma kultuurilise identiteedi pärast muretsevatel väikeriikidel on kokkulangevaid huvisid, mis samuti lubavad kasulikke koostöösidemeid sõlmida.

Kolmandana mainis ta, et just praegu meie silme all kulgev teaberevolutsioon ei pruugi olla ainult veel üks uus identiteediohver, vaid ka hüve ja kilp kõikehõlmava samastumise vastu. «See revolutsioon toimub meie endi otsesel osavõtul, võtkem siis sellest osa targalt, ja kui vaja, ka eesti kavalusega. Gutenbergi trükipress küllap aitas omal ajal nii mõnegi omapärase kultuuriavalduse kustumisele kaasa, aga kindlalt päästis kadumisest palju rohkem teisi. Eestlastele ja soomlastele aitas see aga kindlasti kaasa. Kus on sõnavabadus, seal räägitakse paratamatult väga palju lollusi. Ühetaolise ja uputava infomüra vastu saab vaevalt võidelda rumaluse ärakuulamise abil, vaid ikka ainult kasuliku teabe mõistliku rohkendamise kaudu sellesama sõnavabaduse abil.» President jättis selle tegemiseviisi aga akadeemilise pere otsustada.

Teine küsimus: miks me säilisime?

Läänemeresoomlased ja ka eestlased on astunud kirjutatud ajalukku möödunud aastatuhande vahetusel. Ta meenutas, et esimesena jõudsid oma tähestikuni sürjakomilased, esimestena rajasid oma linnakultuuri vepslased... Viimased vepsa külad avastati 1821. aastal Peterburi külje all ligi kümme sajandit pärast selle rahva kadumist kirjutatud ajaloost. Eestlaste säilimise põhjuseks pidas ta eesti kultuuri kontinuitiivsust. Eestit kaitses sulandumine lääne-euroopa õigussüsteemi, Eesti kujunemine õigusriigiks või isegi kindlapiiriliseks õigusprovintsiks... Muinasõiguse ja kontinentaalse õiguse sulandumist võis näha juba esimestes välislepingutes. Rooma Püha Tooliga 13. sajandil sõlmitud seitsmes välislepingus on Eestit käsitletud kui rahvusvahelise õiguse subjekti. Ka Lübecki õigus sulandus eesti muinasõigusega, millele Tallinna Rae dokumendid viitavadki terminiga «Ius Estonicum». Oma minevikku käsitledes peame terasemalt silmas pidama, et keskaegses seisuslikus ühiskonnas ei olnud määrav mitte rahvuslik, vaid sotsiaalne alge. Sotsiaalse püramiidi tippu tõusnu sattus baltisaksakeelsesse, õigemini alamsaksakeelsesse keskkonda ja saksastus ning vastupidi. Alamasse seisusesse langes eestikeelsesse keskkonda ja eestistus. Alamsaksa keel võttis endale nii palju laene ja mõjutusi eesti keelest, et sellest kujunes baltisaksa keel. Helmi Üprus on kirjutanud aastal 1969: «Ei ole ühtki ajaloolist kunstistiili, mille jäljed ei kajastuks eesti rahvakunstis». Ta osutas, et õigusriik, see vihmavari, mis eesti erikeelseid seisusi kattis samamoodi nagu erikeelseid seisusi Inglismaal, Prantsusmaal, kaitses nii seisuslikke privileege kui koormusi, kujundas Eestis avatud ühiskonna ja süvendas samal ajal selle ühiskonna identiteeti, nii kultuurilist kui riigiõiguslikku. 1855. aastal Eestit külastanud prantslane

Uurija nentis Eestist kirjutatud raamatus, et Eestist iseseisva riigi saamine on ainult aja küsimus. Kõrvalseisja oskab näha arenguid, mida protsessis osaleja ei tarvitse tajuda. Teise tsitaadina luges ta ette 1886. aastal Tartut külastanud suurvürst Vladimiri oma: «Võetakse tarvitusele kõik vahendid, et Balti piirimaid meie üldise isamaaga ühendada.» Suurvürsti silmis ei olnud Eesti aastal 1886 Venemaaga ühendatud. Tema kurjakuulutav lause on samas suurim tunnistus ja tunnustus Eesti õigusriigi ja Eesti kultuurilise identiteedi säilimisele... Väikerahvas valib identiteedi ja enesemääramise teostamiseks oma strateegia, mis erineb suuremate rahvaste omast.» President meenutas 1908. aastal Postimehes ilmunud Jaan Tõnissoni lauset: «Rahvas, kes oma elupüüdeid kõlbelisele alusele rajab, edeneb, kasvab ka kui ta väike on.» Siingi jättis president küsimuse, kuidas sublimeeruvad need kaks ajalugu, mis on tänaseni seisnud seljad vastamisi, akadeemilise pere lahendada. Ta refereeris ka hiljuti Tartus loengut pidanud prof Boris Meissnerit, kes oli öelnud, et Eesti on alati olnud lahutamatu Lääne-Euroopa osa. Eesti, Liivi- ja Kuramaa jäid ka Vene krooni all autonoomseteks regioonideks, mis võimaldas koos koolivõrgu arenemisega, eriti aga Tartu Ülikooli asutamisega eestlastele ennast teostada ja tõusta rahvuseks.

Lennart Meri loengu **kolmas küsimus oli: kas Euroopa säilib.** Ta ütles, et Euroopal on kaks valikut: kas demokraatia saar laieneb või aheneb. Eesti parim julgeolekugarantii on edukas majandus, mis omakorda vajab julgeolekugarantiid.

TARTU SAMBA '96

Jälle sambakarneval!

Auhinnad!

Täpselt üks nädal on jäänud suure sambakarnevalini, mis Tartu kesklinnas teoks saab. Reedel, 31. mail kell 5 pärastlõunal algab rongkäik, kus kõigil soovijail on lausa kohustus kaasa kepsutada. Parimad karnevalikostüümid hinnatakse ja nende kandjaid premeeritakse. Parim rahvasamba paar võib preemiareisina ette võtta ülemereisi.

Mida saab teha karnevaliks?

Kostüümi on lihtne valmistada: maalingud näole, sitsid-satsid käte ja jalgade ümber, suled või muud kaunistused pähe. Äkki on sul kirju parukas?

Lust ja kärarikkus tuleb meist endist, viled, trummid, kõrinad võtkem kaasa. Õhupallid ja toigastele kinnitatud lohed annavad meile hoopis võimsa väljanägemise.

Mis on enne olnud?

Esimene *TARTU SAMBA* toimus 1994. aasta, teine 1995. aasta juunis. Algus oli **Kesklinna Kaubahalli** juures, liiguti rongkäigus üle Raekoja platsi, saateks muusika ja tantsiv rahvas. Öö ei lõpetanud tantsu.

Võta ka sõber kaasa!

Tantsuhimuline TÕNU KAUBA

Stipendium

Rotalia Fondi stipendiumid

USAs Seattle'is asuv Rotalia Fond annab 1996/97. õppeaastaks EV kõrgkoolides (TÜ, TTÜ, TPÜ, TKÜ, EMA, EPMÜ) õppivatele väljapaistvatele üliõpilastele ja magistrantidele 30 tuhande dollarilist stipendiumi (kokku 30 000 dollari ehk ca 360 000 krooni ulatuses).

Rotalia Fond ei kasuta formulare ega kutsu stipendiumide taotlejaid isiklikeks usutlusteks, seepärast peaksid kirjalikud taotlused sisaldama järgmist informatsiooni:

1) isiklikud andmed ja foto,
2) elulugu,
3) hariduskäik,
4) dekanaadis kinnitatud väljavõte õpinguraamatust või hinnete kaardist, väljavõte magistriõppesse vastuvõtu kohta,
5) vähemalt ühe korralise õppejõu argumenteeritud soovitus,
6) töökogemused,
7) vabatahtlik tegevus rahvuslikes, noorte- ja kultuuri-, heategevuslikes ja kristlikes organisatsioonides (nagu kaitseliit, naiskodukaitse, noorkotkad, kodutütred, skautlus, üliõpilaskond, korporatsioonid, seltsid, punane rist, laulukoor, orkester, näitering, pühapäevakooli õpetaja, organist),
8) teenistus EV kaitsejõududes,
9) perspektiiv, kuidas taotleja kavatseb oma õpinguid kasutada ka Eesti rahva ja riigi hüvanguks,
10) milliseid stipendiume ja toetusi on taotleja varem saanud või kuidas ta on seni oma õpinguid finantseerinud.

Valiku tegemisel arvestatakse ka taotluse esitamise korrektsust. Stipendiumi antakse üks kord õpingute vältel Eestis õppimiseks. Õppeaasta lõpul oleksime tänulikud teabe eest Teie edusammudest.

Stipendiumitaotlused saata hiljemalt **30. juuniks** aadressil:

Rotalia Fondi Stipendiumide Komitee
c/o Karl Laantee
Postkast 343
EE2400 Tartu

Rotalia Fondi Stipendiumide Komiteesse kuuluvad Eestis: vil! mag. Karl Laantee, esimees; TÜ õigusajaloo prof vil! Peeter Järvelaid, TTÜ mehaanika teaduskonna prodekaan prof dr Rein Laaneots, TÜ rektor prof Peeter Tulviste esindajana kantselei juhataja Sirje Mark, vil! Indrek Pajumaa ja EV haridusministri nõunik Tiia Raudma. Informatsiooni tel 27 486 637.

Stipendiumitaotlustele vastatakse 1. septembriks ning stipendiaatidele antakse stipendiumi tšekk tuhandele dollarile kätte korp! Rotalia 83. aastapäeva kontsertaktusel neljapäeval, 7. novembril kell 16 ajaloomuuseumis.

Rotalia Fondi põhikapitaliks on vilistlase Gerhard Treubergi pärandus, mille investeerimisest laekunud summadest on antud toetusi eesti akadeemilisele noorusele umbes kümme aastat.

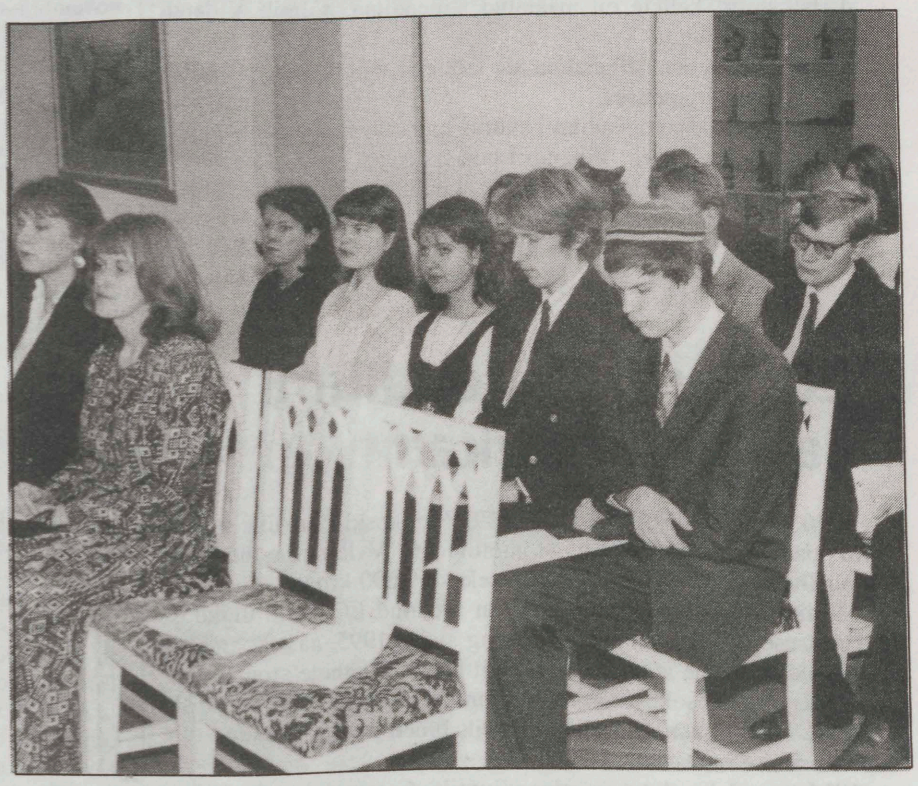

❐ **Eelmise aasta Rotalia stipendiaadid ajaloomuuseumis oma tähtsal hetkel.**

Uurimistoetused

Eesti Teaduste Akadeemia annab 1996. aastal välja kuni 4 ühekordset uurimistoetust (à 15–30 tuhat krooni) konkreetse teadusliku uurimistöö läbiviimiseks või uurimistöö tulemuste vormistamiseks teadusmonograafia või ülevaatena.

Toetusele võivad pretendeerida teaduslikku kraadi omavad teadlased, kusjuures eelistatakse vahetult doktorantuuri lõpetanuid või teadlasi, kes taotlevad toetust uurimistööle, mille läbiviimine nõuab põhitöö ajutist katkestamist.

Motiveeritud taotlused esitada akadeemiale hiljemalt 14. juuniks aadressil: Kohtu 6, EE0001 Tallinn.

Eesti Teaduste Akadeemia juhatus

stipendium

Professor Paul Saagpaku stipendiumid 1996/97. õppeaastaks

Stipendium määratakse **ühele eesti ja ühele inglise keelt peaainena õppivale üliõpilasele** või vastavalt samade alade **magistrandile** viimaseks õpinguaastaks eelneva stuudiumi jooksul saavutatud tulemuste eest (oodatud on taotlused 3. aasta üliõpilastelt või 1. aasta magistrantidelt).

Stipendiumi määramisel võetakse aluseks üliõpilase õppeedukus ning kalduvus rakendada oma teadmisi teaduslikus uurimistöös.

Stipendiumi taotlemiseks tuleb esitada **20. juuniks filosoofiateaduskonna dekaanile:**

* stipendiumitaotlus koos teadusalase tegevuse kirjeldusega (uuringud, konverentsid vms) ja
* dekanaadis kinnitatud väljavõte õpinguraamatust.

Stipendium antakse üle õppeaasta avaaktusel.

Info tel 465 623.

ÜLLE HENDRIKSON

Viljandi linna nimeliste aastastipendiumide põhimäärus

1. Viljandi Linnavalitsus määrab hästi edasijõudvaile viljandlastest üliõpilastele neli nimelist aastastipendiumi alates teisest kursusest:

1.1 CARL ROBERT JAKOBSONI stipendiumi;
1.2 JOHAN LAIDONERI stipendiumi;
1.3 JAAN LATTIKU stipendiumi;
1.4 JAAN TÕNISSONI stipendiumi.

2. Taotlusi võivad vabas vormis esitada nii üliõpilased kui juriidilised isikud. Taotlusele tuleb lisada õppeasutuse soovitus. Taotlused esitatakse Viljandi Linnavalitsusele hiljemalt 23. juuniks.

3. Esitatud stipendiumitaotlused vaatab läbi Viljandi Linnavalitsuse moodustatud komisjon, kelle otsus tehakse teatavaks 23. augustiks.

4. Isikutega, kellele on määratud stipendium, sõlmib Viljandi Linnavalitsus lepingu.

5. Teave nimeliste stipendiumide taotlemise ja määramise kohta avaldatakse ajakirjanduses.

6. Nimelise aastastipendiumi suurus on 6000 krooni, mis makstakse välja kuude lõikes. Viljandi Linnavalitsusel on õigus eelarveaasta alguses suurendada stipendiume elukalliduse tõusust lähtudes.

J. ALLIK,
volikogu esimees

LC Tartu stipendiumi sai Diana Dukan

1996. aasta LIONS CLUB TARTU Merikoski-nimeline stipendium määrati Tartu Ülikooli stomotoloogia V kursuse tudengile **Diana Dukanile.** Stipendiumi suuruseks on 4000 krooni.

Merikoski-nimeline stipendium on asutatud LC Tartu üldkoosoleku otsusega 7. novembril 1994 ning alates 1995. aastast antakse Merikoski-nimeline stipendium välja ühele või kahele stomatoloogia eriala üliõpilasele. Stipendiumifond moodustub hr Merikoski poolt LC Tartule annetatud hambaravikabineti müügist saadud tulu deponeerimise intressist.

1996. aastal kandideeris stipendiumile 4 stomatoloogia üliõpilast. Stipendium määratakse üliõpilasele, kelle saavutused õppe- ja teadustöös on väga head, ning kes oma senise tegevusega on üles näidanud kaasinimestega suheldes omakasupüüdmatust ning ausust. Ta peab olema ettevõtlik ja kohusetundlik oma igapäevategevuses ning aldis heategevuseks.

Dianale anti stipendium kätte 18. mail, LC TARTU aastapäevapeol.

ANDI KASAK,
fonditoimkonna esimees

info

VENIA LEGENDI

1. Alvo Aabloo «Makromolekulide molekulaardünaamika» — esmaspäeval, 27. mail kell 12.15 TÜMRIs Riia 23 ruum 214;

2. Juhan Sedman «Viiruste DNA replikatsioon» — teisipäeval, 28. mail kell 12.15 TÜMRIs, Riia 23 ruum 214;

3. Mart Speek «Inimese genoomi stabiilsus» — teisipäeval, 28. mail kell 14.15 TÜMRIs, Riia 23 ruum 214.

SOOME INSTITUUDIS

Esmaspäeval, 27. mail kell 12 on ph aud 102 ortodoksi teoloogia loengud: peatoimetaja **Jyrki Härkönenilt «Ida kiriku ja lääne kiriku lahutanud sündmused»,** teoloogiadoktor **Matti Kotirantalt «Kirikute ühinemispüüdlused sellel sajandil».**

TÖÖ

Language Learning Service Ltd

Au-pair — programmid neidudele USAs ja Saksamaal (töö lapsehoidjana peres + keeleõpe). Kestus 1 aasta.

Nõutav vähemalt keskharidus, lapsehoidmise kogemus, autojuhiload, piisav keeleoskus, vanus 18-20.

Küsi infot tel: 6408 777 või tule Tõnismägi 3A, Tallinn.

VÄITEKIRI

3. juunil kell 10.15 kaitseb Vanemuise 46 aud 301:

Gudrun Veldre süstemaatilise zooloogia erialal magistriväitekirja «8-9- aastaste Tartu kooliõpilaste somaatiline staatus». Oponent biol-knd Leiu Heapost.

10. juunil kell 9 Vanemuise 46 aud 327:

Ain Kull loodusgeograafia erialal. Magistriväitekiri «Eesti tuuleatlas». Oponendid dr Heino Tooming ja geogr-knd Ain Kallis.

10. juunil kell 10.30 Vanemuise 46 aud 327:

Tiit Tammaru inimgeograafia eriala. Magistriväitekiri «Venelased Eestis: ränne ja akulturatsioon». Oponendid geogr-knd Tiina Raitviir ja geogr-mag Eiki Berg.

10. juunil kell 12 Vanemuise 46 aud 327:

Kaidi Kandla inimgeograafia erialal. Magistriväitekiri «Inimesed Pärnu linna arengu eeldusena». Oponendid PhD maj Tiia Karing ja geogr-mag Mare Ainsaar.

sport

Kulturismivõistlused Tartus

25. mail kell 14 toimuvad Tartus Sõbra majas (Kalevi 24) Eesti karikavõistlused kulturismis. Kaalumisega tehakse algust kell 12.

Vabariiklikke kulturismi suurvõistlusi peetakse põhiliselt kaks korda aastas: meistrivõistlused novembris-detsembris ja karikavõistlused aprillis-mais. Neil võistlustel on juba soliidne ajalugu ja Tartu on etendanud neis juhtivat osa.

Seekordsetel võistlustel on tartlastel ja siiasõitnutel võimalus näha Eesti kulturistide paremikku. Võistluskutsed on saadetud Tallinna, Tartu, Pärnu, Kohtla-Järve, Narva, Jõhvi, Rakvere, Viljandi, Kuressaare ning Elva spordiklubidele ja kulturistidele. Huvi võistluste vastu tõstab asjaolu, et karikavõistlused on ühtlasi katsevõistlused Euroopa meistrivõistluste kandidaatide väljaselgitamiseks, mis toimuvad 30. maist 4. juunini.

Võistluste korraldajad on Eesti Kulturistide Liit, Tartu ülikooli spordiklubi ja AS Atlex. Neile on laekunud informatsiooni, et võistlustel osaleb Eesti parim ja mullune absoluutvõitja Marek Kalmus (Elva Tonic), 1994. aasta Eesti meistrivõistluste võitja Jaanus Mumm, kes absoluutkategoorias võitis juuniorina ka mehi. Väga heasse sportlikku vormi on tõusnud Reval-Spordi atleet Vladimir Petrogradov. Tartu Ülikooli Spordiklubi esindavad kulturismi eriala üliõpilased TARMO TIITS ja TARMO MITT. Tarmo Tiits tuli 1995. aastal Eesti kulturismivõistlustel juunioride kergekaalus teiseks. Meie paremikust ei võistle Inna Uit Tallinnast ja Aleksandr Aleksejev Kohtla-Järvelt (käevigastus pole võimaldanud korralikult treenida).

Kulturistid on liigitatud vanuseklassidesse (noored kuni 17, juuniorid 18 kuni 20 aastat ja mehed 21. aastast alates).

Noortel on kaks kaalukategooriat: — 67,5 ja + 67,5 kg; juunioridel — 72,5 ja 72,5 kg ja meestel — 70, — 80, — 90 ja + 90 kg. Naised võistlevad ühes kaalukategoorias.

Valitakse ka võistluste absoluutne võitja kaalukategooria võitjate hulgast, eraldi noorte ja juunioride klassis ning meesvõistlejate ja naiste hulgast.

Võistluste korraldus ja hindamiskriteeriumid on viidud vastavusse IFBB omadega. Etteasted koosnevad kolmest raundist: esimeses näitavad sportlased lihaste proportsionaalsust ja reljeefi (eelistatuim on harmooniliselt arenenud kehaga sportlane, mitte suurimate mõõtudega kulturist), teises esitatakse vabakava enda valitud muusika saatel, kolmandas osas sooritatakse kohustuslikud poosid. Vajaduse korral, kui kohtunikud ei ole veel võistlejaid järjestada suutnud, lisatakse ka nn. minutiline vabaposeerimine.

Kuna tegemist on karikavõistlustega, siis kaalukategooriate võitjaid autasustatakse väikeste karikatega, noorte ja juunioride absoluutvõitjat suure ning mehi suure karikaga. Kolmele esikohale tulnule antakse medalid.

Võistlusi kommenteerib spordikommentaator Lembitu Kuuse.

ÜLO KARD

❐ **Eesti 1995. aasta karikavõistluste absoluutsed võitjad: Inna Uit ja Aleksandr Alekseev.**

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 969. Tiraaž 1000.

☎ 465 680

NR. 23 (1847)
REEDE,
31. MAI 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

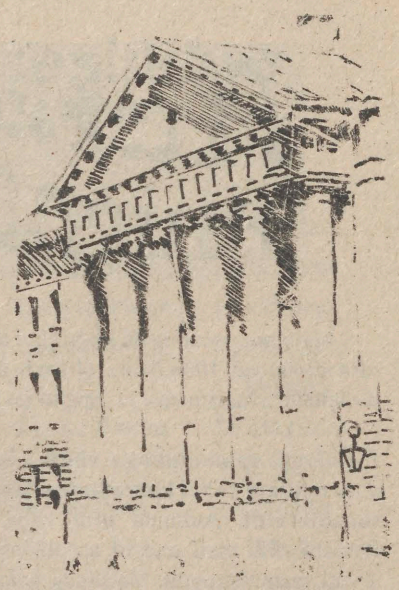

Aulaloeng

Täna, 31. mail kell 13.15 peab aulaloengu

«Haritlane ja riik»

Riigikogu esimees TOOMAS SAVI

Kõne alla tulevate teemade ringis on kõrghariduse, teaduse ja ülikooli suhted, samuti muutused ülikooli ja Eesti ühiskonna arengus.

Toomas Savi kohtub ülikooli nõukogu ja kuratooriumiga ning tutvub ülikooli raamatupoega.

Pealelõunal tutvub Toomas Savi ülikooli uue õppehoone, nn Rostovtsevi maja ehitusliku olukorraga.

Uus labor

Nädal tagasi avati molekulaar- ja rakubioloogia instituudi uus, **molekulaardiagnostika labor** (Vanemuise 46). Uus teadusüksus hakkab uurima peamiselt papilloomviirusi ning nendega seotud haigusi, olles eelkõige diagnostilises plaanis abiliseks Tartu kliinikutele.

Kingitus raamatukogule

Kolmapäeval andis Rootsis asuva Balti arhiivi juhatuse liige Kaljo Käärik ülikooli raamatukogu direktorile Peeter Oleskile üle professor Harald Perlitza büsti.

Harald Perlitz tegeles ainete kristallstruktuuri teooria küsimustega ja pani aluse röntgeni struktuuri uuringutele Tartu Ülikoolis.

Ülikooli sisseastumis-testid

Haritud maailmas kasutatakse teste inimese teadmiste ja võimete suhteliselt objektiivseks ja kiireks mõistmiseks. Ka meie ülikool astub selles suunas, kasutades neid sisseastumisel mitmendat aastat. See on uudne paljudele õpilastele ja ka õppejõududele. Testide koostamine ja täitmine nõuab teadmisi ja vilumusi, mille puudumisel võib testimine end kompromiteerida, nagu seda testimise ajaloos juhtunud on.

Testimise maailma kiiremaks sisseelamiseks avaldasime väikese **kogumiku Tartu Ülikoolis eelmisel aastal kasutatud sisseastumistestidest.** Kogumik sisaldab ülesandeid vaimse võimekuse testidest, võõrkeelte testide ühe variandi, kirjandi teemad, eesti keele, keemia- ja füüsikatestid. Väga huvitavad ülesanded on lingvistiliste võimete testis, matemaatikatestis ja geograafiatestis. Ajalootestile on lisatud ka eelmisel aastal kasutatud hindamisskaala. Esitatud testide mahu ja ajanormi järgi saavad õpilased ettekujutuse, kui kiiresti ja pingsalt neil eksamil töötada tuleb. Õppejõud võivad kogumikust leida võtteid, mida ka oma aines õpilaste teadmiste ja mõtlemisoskuse kontrollimiseks kasutada.

Ülikooli sisseastumistestide kogumiku sisukorras on sulgudes näidatud õppejõud, kes toimetusele testi esitas. Testi koostajad võivad tegelikult teised olla. Näiteks koostas avaldatud matemaatikatesti dotsent Leiki Loone.

Tartu Ülikoolis kasutatakse mõnikord teste ka kursuseeksamitena. Loodetavasti see praktika laieneb ja aastate jooksul jõuame bakalaureusetestideni, mis võimaldavad hariduse taset Tartu Ülikoolis võrrelda hariduse tasemega teistes ülikoolides ja teistes riikides.

Pedagoogikaprofessor
JAAN MIKK

Tartu ja Uppsala ülikoolide koostööleping

Teisipäeval külastas ülikooli Uppsala Ülikooli delegatsioon eesotsas sealse rektori prof Stig Strömholmiga. Delegatsiooni liikmed kohtusid ülikooli juhtkonnaga, kuulasid Põhjamaade Ministrite Nõukogu peasekretäri Pär Stenbäcki aulaloengut ning osalesid Uppsala maja (Jaani 7) avamisel.

TÜ rektor prof Peeter Tulviste ja Uppsala Ülikooli rektor prof Stig Strömholm kirjutasid ka alla kahe ülikooli vahelisele uuendatud koostöölepingule, 'mille oli ette valmistanud välissuhetetalitus. Uuendatud lepingus on punkt, mille järgi eelistatakse nädalases vahetusprogrammis (loengud, teadustöö) neid õppejõude, kes osalevad selles koos oma doktorantidega. Teadlaste lühiajaliseks vahetuseks võib veel kiiresti esitada avaldusi välissuhetetalitusse Sirje Üprusele.

❐ **Uppsala Ülikooli rektor professor Stig Strömholm ja Tartu Ülikooli rektor professor Peeter Tulviste on uuendatud koostöölepingule alla kirjutanud.**

EDUARD SAKI foto

Ülikool väikestel infopäevadel ja messidel — miks?

* Korduvalt on rõhutatud mullust sõjajärgset kõrgeimat konkurssi — 5,59 pürgijat ühele kohale. Kui võrrelda 1995. aasta ülikooli kandideerijate arvu samal aastal keskkooli lõpetanute hulgaga, selgub, et tugevasti üle kolmandiku osales ülikooli sisseastumiseksamitel. Kõige enam tuldi Tartu linnast (oma ülikooli püütakse astuda mitu aastat järjest), Lõuna-Eesti maakondadest Tartu-, Põlva- ja Valgamaalt. Neile järgnes Jõgevamaa, kust ülikooli tulid rohkem kui pooled keskkoolilõpetajatest. Rohkesti oli tulijaid ka Viljandi maakonnast ja Pärnu linnast. Kõige vähem tundsid Tartu Ülikooli vastu huvi Harju, Pärnu, Rapla ja Saare maakondade ning Tallinna linna koolilõpetajad.

* Statistika näitab, et ülikooli osalemine **Pärnu linna infopäeval (5. mail) ja Kesk-Eesti messil Jõgeval (10.—11. mail)** polekski võibolla vajalik. Samas saab ainult väikesel kohalikul messil täpselt küsida, mida ja kuidas ülikoolis õppida saab. Küsimused näitavad, et suurel ettevõtmisel jäävad nii mõnedki asjad arusaamatuks. Kohalikul messil ei tule küsima ainult abiturient, vaid ka teised vanemate klasside õpilased ja lapsevanemadki, ülikooli vilistlased, kes tahavad teada, kuidas nüüd on, samuti kohaliku maavalitsuse töötajad ja ettevõtjad.

* Ülikool ei ole ainult bakalaureuseõppe koht. Ülikooli täienduskoolituse pakkumised üha laienevad: tasuline bakalaureuseõpe ärijuhtimises ja õigusteaduses, mitmed majandusteaduskursused kuni magistrikraadini välja; arvutikoolitus; õpetajate täiendus lisaeriala ja õpetajakutse omandamisega; lisanduvad täienduskoolituskeskuse suhtlemispsühholoogia kursuste pakkumised.

* Ülikool ja tema mitmekesised võimalused said infopäevadel hea vastuvõtu osaliseks, huvilisi jätkus. Tartu Ülikool oli ainus riiklik ülikool, kes mõlemal ettevõtmisel osales.

* Aitäh teabetalituse kannatlikule perele, innovatsioonitalitusele, majandusteaduskonna, arvutuskeskuse ja täienduskoolituskeskuse rahvale. Aitäh kõigile neile, kes ülikooli infomaterjalide sisu ja väljanägemise eest hea on seisnud.

KÄTRI RAIK

Acta Diurna

Ajaloomuuseumis on kogu suvi avatud näitus «Raadiolained 100».Näitusel saab ülevaate raadiolainete avastamisest ja raadio levikust Eestis.

* **Ülikooli raamatukogu võitis ajakirja «Äri-elu» tellijate vahel korraldatud loosimisel personaalarvuti.** Auhinna pani välja arvutifirma Poniard. 27. mail andsid arvutifirma esindajad arvuti raamatukogule üle. Seda hakatakse kasutama elektronkataloogi «Ingrid» koostamisel.

* 28. mail kirjutasid Uppsala Ülikooli rektor prof Stig Strömholm ja TÜ rektor prof Peeter Tulviste alla uuendatud koostöölepingule.

* 28. maist 2. juunini on **Üliõpilasküla direktor Andres Kask ja rektori abi Ene Seidla Põhjamaade üliõpilaskülade konverentsil Reykjavikis.**

* 28. mail pidas Eesti Teaduste Akadeemia akadeemiliste loengute sarjas Tallinnas Teaduste Akadeemia majas **loengu akadeemik Richard Villems teemal «Geenid kui tekst inimkonna bioloogilise ajaloo rekonstrueerimisel».**

* 28. mail **külastas ülikooli Põhjamaade Ministrite Nõukogu peasekretär Pär Stenbäck.** Toimus pressikonverents ja aulaloeng «Nordic Cooperation Today».

* 29. mail toimus semestri viimane **ülikoolisisene teabetund.**

* 29. mail kinkis Rootsis asuva Balti arhiivi juhatuse liige Kaljo Käärik ülikooli raamatukogu direktorile Peeter Oleskile üle **professor Harald Perlitza büsti.**

* 29. mail algasid **botaanikaaia 190. aastapäevale pühendatud üritused «190 aastat Emajõe kaldal».**

* 31. mail kell 10.15 **algab ülikooli nõukogu istung.** Päevakorras: TÜ audoktorite valimine (audoktoriteks on esitatud Marburgi Ülikooli emeriitprof Otto Kaiser, Oldenburgi Ülikooli Ulrich Knauer, Linköpingi Ülikooli prof Bengt Björgsten, Göttingeni Ülikooli prof Arnold Hasselblatt, Kölni Ülikooli emeriitprof Boris Meissner, Hamburgi Ülikooli prof Els Oksaar, Taani riigiarhiivi endine ülemarhivaar Vello Helk, Venemaa Teaduste Akadeemia Siberi osakonna akadeemik Dmitri Knorre, Bologna Ülikooli prof Umberto Eco), korralise professori valimine, sotsiaalteaduskonna õppekavade kinnitamine, muusikateaduse ja muusikapsühholoogia korralise professuuri avamine, prof Jüri Alliku ettepanek 1996. aasta teaduseelarve muutmiseks.

* TÜ rektori kutsel **viibib 31. mail ülikoolis EV Riigikogu esimees Toomas Savi. Kell 13 peab Toomas Savi ülikooli aulas loengu «Haritlane ja riik». Kõik huvilised on oodatud.** Riigikogu esimees kohtub ka ülikooli nõukogu ja kuratooriumiga.

*** 31. maist 1. juunini on Tartus koos ülikooli kuratoorium.**

Kuratooriumi liikmetel on võimalik osa võtta ülikooli nõukogu istungist, kuulata Toomas Savi aulaloengut. **1. juunil** toimuva kuratooriumi koosoleku päevakorras on rektor prof Peeter Tulviste ettekanne ülikooli hetkeseisust ja arengusuundadest, prorektor prof Toivo Maimetsa ettekanne ülikooli finantseerimisest.

* 5. juunil kell 16.15 peab **ÕESis** Lossi 3-217 **Arvo Krikmann** ettekande «Eesti eri piirkondade vanasõnade seosetihedus läänemere-soome jm naaberrahvaste paralleellainega». Samas ÕESi reserfondi raamatute **soodusmüük.**

Uuendusliikumine on jälle *in*!

Seminari «RAHVUSLIK INNOVATSIOONISÜSTEEM EESTIS» korraldasid 3. mail Tallinnas Tehnikaülikooli aulas teadus- ja arendusnõukogu (TAN) ja Tallinna Tehnikaülikool. Seminarist kokkuvõtet tehes pani TTÜ rektor professor Olav Aarna pealkirja lõppu küsimärgi. Loodetavasti võiks 1996 olla innovatsioonisüsteemi e teadus- ja arendustegevuse strateegia väljatöötamise aasta.

Tartu Ülikoolis osales seminaril kümmekond töötajat. Millest räägiti, sellest lühidalt allpool.

* Inimesel on vaja eelkõige **motivatsiooni**. Haridusel on innovatsioonis otsustav roll (Eesti Teaduste Akadeemia president **Jüri Engelbrecht** avasõnas).

* Millises arengustaadiumis soovib olla Eesti: tootmiskeskne, investeerimiskeskne, innovatsioonikeskne, rikkusekeskne (**prof O. Aarna**)?

* Innovatsioon on võimalik vaid rahvuslike ressursside ja võimaluste mobiliseerimisel. **Teadmiste tootja ja kasutaja vaheline side peaks tagama just selliste teadmiste loomise, mida kasutajad vajavad.** Sellise suhtumise tõttu on Soomes just viimase 10 aasta jooksul olnud kiired muutused (Soome teadus- ja tehnoloogianõukogu juhtivad analüütikud **Esko-Olavi Seppälä ja Erkki Ormala**).

* Majandusminister **Toivo Lipstok** tõi esile 5 tähtsamat tegutsemisvaldkonda Eesti majanduses: investeeringute kliima soodustamine, uute turgude hõlvamine ja eksport, tasakaalustatud eelarve, sotsiaalkindlustuse süsteemi loomine, transiit.

* Eesti Innovatsioonifondi (EIF) tegevdirektori **Jüri Lichfeldi** ja fondi nõukogu aseesimehe **Rein Küttneri** ühisettekanne oli kriitiline: **Eestil puudub innovatsioonipoliitika.** Üks selle tagajärgi on, et teaduspotentsiaal langeb. **Arenenud riikides on teadus- ja arendustegevuse rahastamise proportsioon arendustegevuse kasuks.** Eestis on see 7,5x arendustegevuse kahjuks.

EIFi kasutada olevad vahendid on vähenenud 1992. aasta 25 miljonilt 1996. aastal 9 miljonile kroonile. EIF on teatavasti ainus arendustegevust riiklikult toetav institutsioon. Kas Eesti soovibki jääda ühiskonna arengu esimesse, nn. tootmisstaadiumisse (odav tööjõud ja loodusvarad, transiit)?

* Eurominister **Endel Lippmaa** analüüsis Euroopa Liidu dokumenti *«Green Paper on Innovation»*, kus Euroopa Liit võrdleb end USA ja Jaapaniga. Viimati mainitud on efektiivsemad seetõttu, et toetavad innovatsiooni ka maksusüsteemi kaudu. Eesti areng saab võimalikuks ainult innovatsiooni, mitte imitatsiooni kaudu. Meil on praegu kadakaturumajandus. **Teadus- ja arendustegevuse strktuuris peab kasvama rakendusliku külje osatähtsus.** Tulevikus võiksid ülikoolid olla assotsiatsioonilepetega seotud teadusasutuste ja eraõiguslike asutustega.

* 75—89% tsiviilotstarbelistest teadusinvesteeringutest tehakse rahvusvaheliste korporatsioonide poolt. Arendustegevus toimub enamasti emamaal, tootmine mujal. Kuid siingi on muutusi: kus on eeldusi (teadus, intellektuaalomandi kaitse, teaduspargid jms), sinna liiguvad investeeringud; tihenemas on kontaktid korporatsioonide tütarettevõtete ja kohalike ülikoolide vahel (Välisinvesteeringute Agentuuri direktor **Jüri Sakkeus**).

* Haridusminister **Jaak Aaviksoo** ettekandest:

innovatsioon puudutab nii tootmist, teenindust, haridust, riigivalitsemist kui ka muid valdkondi. Eesti riigi edasiliikumiseks ja ellujäämiseks on vaja õppida. Õppimine võiks kujuneda eluviisiks. **Innovatsioon on ettevõtlik eluviis,** ta on olemas ka lihtsates asjades. Eesmärk: **püüe teha paremini, selle tahte kaudu realiseerub innovatsioon.**

Haridus ja innovatsioon: lisaks teadmistele, oskustele ja vilumustele on vaja **kujundada ettevõtlikkuse vaimu.**

Teadus ja innovatsioon: **teadlaskond, kes on Eesti tugevaim potentsiaal, saaks aidata kaasa innovatsioonile tööstuses ja põllumajanduses,** ta peaks olema riskialtim, vabamalt suhtuma oma uurimisvaldkonda, olema valmis hoiakute ümberhindamiseks. Meid kammitseb võimetus välja tulla raamidest. **Rakendusteadustele ei tohi esitada madalamaid nõudmisi kui fundamentaalteadustele.**

Mida teha, et innovatsioon kõige laiemas mõttes leviks ühiskonnas?

Esimesed sammud sel teel on erakordselt vaevalised. **Töö tootlikkust ja raha kasutamise efektiivsust hariduses ja teaduses tuleb oluliselt tõsta.**

Kas oodata, kuni kõik hariduse ja teadusega tõsiselt tegelejad lahkuvad, et ellu jääda, või peab riik midagi ette võtma? Arendustegevust ja innovaatilisi ettevõtmisi on vaja toetada riiklikest vahenditest. Tasakaalutust majanduses peaks vähendama innovatsiooni ja arendustegevuse kaudu.

Eelkõige on innovatsioon tarvilik hariduses ja teaduses.

* Akadeemik **Boris Tamm** kõneles teadustöö vaevarikkast teest, jõudmaks kaubalisse vormi ning ühest vajalikust etapist sel teel — messidel osalemisest.

12 firmat Eestist, sh TTÜst, TÜst ja TA instituutidest väljakasvanud *spin-off*-firmad, osales Hannoveri messil Majandusministeeriumi kaudu. B. Tamm rõhutas, et **kui alusuuringu jaoks on oluline publikatsioon, siis rakendusuuringu jaoks on sama tähendusega tema esitlemine messil.**

* Eesti teaduse finantseerimisest rääkis Eesti Teadusfondi tegevdirektor **Helle Martinson.**

* *«Miks peaks Tatru Ülikool innovatsiooniga tegelema?»* alustas I prorektor professor **Toivo Maimets** oma ettekannet. Ülikool peab end ühiskonnale avama, ellu jäävad ainult need ülikoolid, kes end ühiskonnale vajalikuks suudavad teha.

Ülikoolid on riigi kõrval ühed vähesed institutsioonid, kes **on võimelised süstemaatiliselt innovatsiooniga tegelema.** Teaduslik mõtteviis annab aluse innovatsiooni tekkimiseks. Meil ülikoolis on rakendustegevust häbematult vähe suhteliselt heade alusteaduste baasil. Potentsiaal on olemas (materjalide tehnoloogia, meditsiin, psühholoogia jm); lisaks avatud ülikooli idee, õigus- ja majanduskoolitus.

T. Maimets toetas B. Tamme mõtet: messil osalemine on kui publikatsioon.

Loova inimese mõttest saavad aga alguse uued probleemid: intellektuaalomandi kuuluvus, selle õiguskaitse ja litsentsimine, teaduse reklaam ja *marketing*, uute investeeringute vajadus. Samuti tasub analüüsida, kes ja mida pakub kaubamärgi «Tartu Ülikool» all. Prorektor rõhutas, et **innovatsioon, tehnosiire ja arendustegevus on edasiminekuks möödapääsmatud ja meie asi on sellest võimalikult kiiresti aru saada ning vastavalt oma tegusid seada.**

Üks ülikooli sihiteadlik samm ühiskonnale avanemisest on olnud mess INNOVAATIKA. Prof Maimets illustreeris oma sõnavõttu trükisega «INNOVAATIKA. Näitused, seminarid, messid Tartus 1989—1996», mida jaotati ka seminarist osavõtjatele.

Järgmiseks tuleb välja töötada ülikooli teadus- ja arendustegevuse strateegia ja kontseptsioon.

* *Green Paper on Innovation* oli TTÜ prorektori prof **Rein Küttneri** ettekande alus. Seal püstitatud suunised: teadustöö suunamine majanduse ees seisvate ülesannete lahendamiseks, personali koolitus, innovatsiooni toetava finantseerimise ja seadusandluse kavandamine, suhtumise muutmine innovatsiooni.

Lõppsõnas nentis **O. Aarna**:

«Seminaril oli juttu tänasest ja minevikust, tulevikku veel kardetakse käsitleda. Loodetavasti on järgmisel kokkusaamisel tulevikust selgem kujutlus.»

Märkmeid tegid SIRJE KAHU ja LEENI UBA teadus- ja arendusosak- onna innovatsioonitalitusest

Teabe-tunnis

29. mail

AVATUD ÜLIKOOLI PROJEKT RAKENDUB SÜGISEST

Prorektor prof Teet Seene ütles, et avatud ülikool tähendab avatust selles mõttes, et õppija ei pea iga päev kohal viibima, vaid et programm läbitakse rohkem iseseisva õppimisena. Projekti juht on **Maire Poom täienduskoolituskeskusest.** Avatud ülikool pole uus struktuuriüksus, vaid projekt täienduskoolituskeskuses. Vastuvõtt algab sel suvel ja lõpeb 1. septembriks. 10. juuniks peab teaduskondadel selge olema, kui palju inimesi nad selle projekti raames õpetada saavad ning milliseid loengutsükleid ja programme nad pakuvad. Avatud ülikool on õppijatele tasuline. Õppejõududele õpetamine koormust ei anna.

Projekti juht Maire Poom lisas, et teaduskondadega ollakse tihedais sidemeis ning et tööle hakkab ka nõustaja. Asukohaks on täienduskoolituskeskus, tel **465 562.**

TÄIENDUSKOOLITUSKESKUSE HETKESEIS JA PERSPEKTIIVID

Keskus (TKK) on organisatsiooniliselt iseseisev ülikooli asutus. Selle eesmärk on täienduskoolituse ja vastava arendustegevuse korraldamine koos teaduskondadega.

Keskuse juhataja dots Mati Salundi ütles, et umbes kolm neljandikku täiendajaist töötab Eesti haridusèlus. Üldse käis eelmisel aastal koolitusel 1335 inimest. Otseselt oli koolitusega seotud 173 TÜ õppejõudu ning 62 inimest väljastpoolt ülikooli. Keskust finantseeritakse põhiliselt sihtfinantseeringuga.

VÄLISÜLIÕPILASKANDIDAATIDEL

tuleb sisseastumisdokumendid esitada kõige hiljemalt 1. juuniks. Teaduskondadel tuleb neile välisüliõpilastalitussse ise järele tulla, seejärel pärast läbivaatamist saata need tagasi koos dekanaadipoolse kaaskirjaga, mille on kinnitanud dekaan või prodekaan. **Välisüliõpilastalituse peaspetsialist Kai Treier** teatas teaduskondadele, et kuna välisüliõpilaste eesti keele lõpueksami tulemusi aktsepteeritakse sisseastumiseksamina eesti keeles, siis esitab ka neist sooviavaldanute dokumendid.

See oli selle õppeaasta viimane ülikoolisisene teabetund.

Toimetus vabandab (2. ja 3. lk) poolitusvigade pärast, sest Corel Ventura 5-l, millega ise küljendada püüame, puudub veel poolitusprogramm.

Ilmus üliõpilasajakirja Slavia avanumber

Kevadsemestri lõpul ilmus slaavi filoloogia õppetooli tudengiajakirja Slavia avanumber. Ajakirja kahekümnele mustvalgele leheküljele on mahutatud tudengite eesti–, vene–, poola– ja tšehhikeelsed mõtteavaldused.

Slavia mõtte algataja ja ideeline juht on sama teaduskonna üliõpilane Kristel Teder, kelle eestvedamisel ajakiri lõpuks ka helesiniste kaante vahele jõudis. Ajakiri on poliitiliselt, majanduslikult ja usuliselt neutraalne, jäädes tudengite mõtete, ootuste ja lootuste väljendajaks.

Slavia väljaandmiseks saadi majanduslikku toetust rektori fondist. Ilmumistiheduseks on plaanitud kaks numbrit õppeaastas — sügisel ja kevadel.

Huvilistel on võimalik Slaviat soetada 7 krooni eest slaavi filoloogia osakonnast. Kuna aga avanumbri tiraaž ei piirdunud üle saja eksemplari, tasuks selle toiminguga kiirustada.

MEELIS KORKA

Lübecki arstitudengid Tartus

20.-24. maini viibis arstiteaduskonna kutsel Tartus grupp meditsiinitudengeid Lübecki Ülikoolist. Tihedas üritusteprogrammis oli ka kohhtumisõhtu eesti tudengitega. Meeldiv oli tõdeda, et suhteliselt palju reisinud saksa üliõpilased leidsid Eesti arstiteaduse täiesti arvestataval tasemel olevat. Tundub, et möödumas on ajad, mil Eestisse tuldi kui eksootilisele arengumaale, kaasas abipakid vanade riietega. Nõutuks võttis hoopis kohalike tudengite huvipuudus. Koosviibimiste üks korraldajaid, Annika Küüdorf, pidas põhjuseks eestlastele loomupärast liigset tagasihoidlikkust. Näib siiski, et meie teadvusesse pole veel jõudnud, et kohtumise eesmärgiks pole mitte nätsu ja värvilise traadi jagamine, vaid maailmapildi avardamine.

Kuigi reisimisvõimalused on praegu suuremad kui eales varem, pole need siiski enamikule taskukohased. Antud situatsioonis jääb pisut arusaamatuks, et ei kasutata võimalust, kus erinevad tõekspidamised on suisa koju kätte toodud. Ega magavale kassile hiir suhu jookse.

MATI JALAKAS,
arstiteaduskonna
pressiesindaja

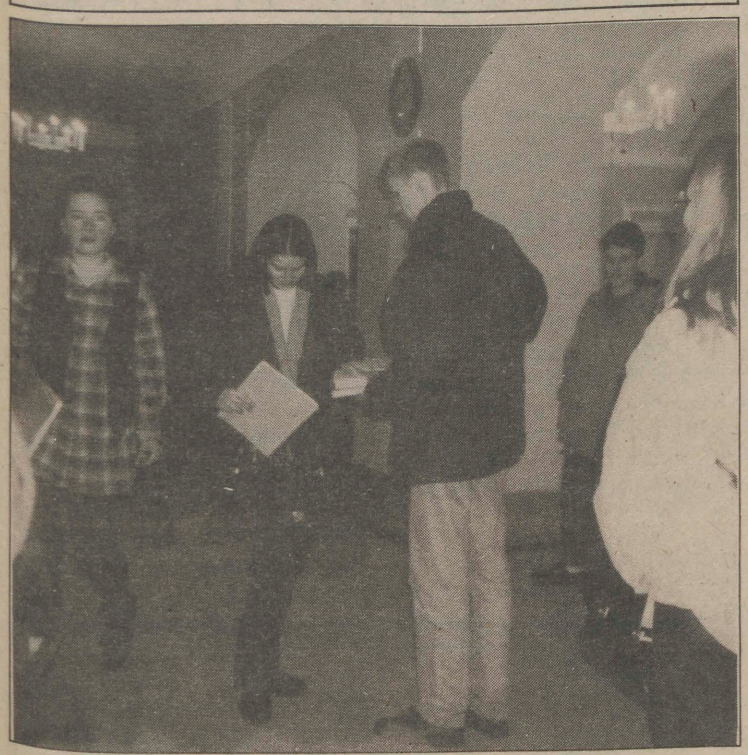

❑ **Üliõpilasesindust käis 7456-lisest valijaskonnast valimas 659 üliõpilast. Kas ja kuidas suudavad 31 valitut kaitsta ka nende huve, kes valimas ei käinud?**

Tartu Ülikooli Üliõpilasesindus valitud

Lisaks eelmises ajalehes avaldatud valimistulemustele täna veel mõningaid andmeid.

Nimekirjad said hääli järgmiselt:

nimekiri nr. 1	69
nimekiri nr. 2	60
nimekiri nr. 3	63
nimekiri nr. 4	52
nimekiri nr. 5	40
nimekiri nr. 6	26
nimekiri nr. 7	141
nimekiri nr. 8	75
nimekiri nr. 9	132

Kandidaadid said hääli järgmiselt:

1.Arne Otter	65
2. Karl Väärt	11
3. Triinu-Mari Ots	2
4. Mart Pais	5
5. Piret Mitt	2
6. Laur Laatspera	13
7. Ragnar Loit	1
8. Arno Ruusalepp	3
9. Eeva—Liina Ustav	1
10. Katrin Sikk	4
11. Kristjan Pomm	14
12. Jaanus Rankla	1
13. Illimar Ploom	1
14. Indrek Ibrus	9
15. Olavi Petron	5
16. Andres Vesilind	4
17. Ragnar Õun	3
18. Kaimo Kuusk	0
19. Aivar Rahno	3
20. Rain Eensaar	1
21. Toomas Nurmoja	4
22. Martin Arpo	3
23. Juhani Lemmik	4
24. Urve Jelle	14
25. Leane Morits	0
26. Ieva Spolite	3
27. Kati Kiisverk	3
28. Annika Timusk	1
29. Aado Altmets	5
30. Allan Sikk	13
31. Andres Veer	4
32. Priit Turk	7
33. Allan Sinimäe	5
34. Mart Laidmets	0
35. Pasi Suikki	7
36. Evelyn Aaviksoo	1
37. Andrus Kõiv	1
38. Marge Sargma	6
39. Juha Hämäläinen	0
40. Jüri Gordejev	10
41. Tõnis Eerme	6
42. Liina Kümnik	1
43. Tõnis Varjas	2
44. Martin Jaigma	12
45. Üllar Peterson	5
46. Erki Holmberg	7
47. Tarmo Sild	19
48. Lauri Bender	24
49. Kristiina Herodes	9
50. Riin Naestema	6
51. Sander Põllumäe	4
52. Liina Sema	15
53. Kaur Parve	25
54. Tarvi Hirv	16
55. Tarvo Kungla	2
56. Fred Puss	6
57. Aare Ristikivi	9
58. Andres Võrk	26
59. Marek Põldeots	10
60. Ahti Kuris	4
61. Külli Esko	4
62. Jaan Übi	6
63. Kuno Hellermann	9
64. Ahti Kuningas	15
65. Ivo Pilving	11
66. Leif Kalev	23
67. Teet Merisalu	11
68. Eiko Keeman	34
69. Raul Altnurme	6
70. Urmas Peterson	14
71. Lauri Puhvel	3
72. Jaan Raudsepp	16
73. Esme Kassak	5
74. Allen-Illimar Putnik	2
75. Margus Kurm	4

Valituks osutusid järgmised kandidaadid:

Arne Otter	65 «Vaikiv enamus»
Karl Väärt	11 «Ebola»
Laur Laatspera	13 «Ebola»
Kristjan Pomm	14 «Ebola»
Jaanus Rankla	11 «Ja päike tõuseb»
Illimar Ploom	11 «Ja päike tõuseb»
Indrek Ibrus	9 «Ja päike tõuseb»
Urve Jelle	14 «Valge»
Allan Sikk	13 «Valge»
Priit Turk	7 «Valge»
Pasi Suikki	7 «Oma mees»
Jüri Gordejev	10 «Oma mees»
Martin Jaigma	12 «Kaos»
Tarmo Sild	19 «In Corpore»
Lauri Bender	24 «In Corpore»
Kristiina Herodes	9 «In Corpore»
Liina Sema	15 «In Corpore»
Kaur Parve	25 «In Corpore»
Tarvi Hirv	16 «In Corpore»
Aare Ristikivi	9 «In Corpore»
Andres Võrk	26 «Gaussi meetod»
Marek Põldeots	10 «Gaussi meetod»
Kuno Hellermann	9 «Gaussi meetod»
Ahti Kuningas	15 «Gaussi meetod»
Ivo Pilving	11 «Sünergia»
Leif Kalev	23 «Sünergia»
Teet Merisalu	11 «Sünergia»
Eiko Keeman	34 «Sünergia»
Raul Altnurme	6 «Sünergia»
Urmas Peterson	14 «Sünergia»
Jaan Raudsepp	16 «Sünergia»

Osavõtt valimistest

Teaduskond	Valijate arv	Valijaid kokku	Osavõtu %
US	5	114	4,39
AR	11	1069	10,37
BG	30	411	7,31
FL	141	1606	8,78
FK	63	335	18,8
KK	2	155	1,29
MJ	104	759	13,70
MT	31	368	8,42
SO	76	535	14,21
OI	57	480	11,88
Mag	28	649	4,31
Dok	9	355	2,54
Res	1	114	0,88
Int	0	363	0
Külalisül	1	143	0,70
KOKKU	**659**	**7456**	**8,84**

Uued juhid

Üliõpilasesinduse esimesel koosolekul valiti esimeheks URVE JELLE ning aseesimeheks KAUR PARVE.

* * *

Valiti ka esindajad TÜ nõukogu Üliõpilasküla ühisnõukogusse ja haridusministeeriumi üliõpilaste sotsiaalküsimuste komisjoni.

Külalised Inglismaalt

Aprillis viibisid ülikoolis külalised Inglismaalt, Surrey Ülikooli Roehamptoni Instituudist. Surrey Ülikool asub Londonist lõuna pool Guildfordis. See on asutatud 1891. aastal ning annab käesoleval ajal tööd ligikaudu 320-le õppejõule ja pakub õppimisvõimalusi umbes 5100-le üliõpilasele. Roehamptoni Insituut asub Londonis ning on Surrey Ülikoolist nii administratiivses kui majanduslikus mõttes praktiliselt sõltumatu õppeasutus. Omavaheline side on puhtalt akadeemilisel tasandil, näiteks Roehamptoni Instituudis saadud haridust tõendavad dokumendid väljastatakse Surrey Ülikooli nimel.

Delegatsiooni kuulusid nimetatud instituudi prorektor dr Peter Weston, loodusteaduskonna dekaan dr Peter Wesson ning liikumis- ja sporditeaduste osakonna juhataja dr Andrew Head. Kolme päeva vältel toimusid intensiivsed läbirääkimised kehakultuuriteaduskonnas, vastuvõtt õppeprorektor prof Teet Seene juures ning lõpetuseks ka kohtumine Haridusministeeriumi teaduse ja ülikoolide osakonna juhataja prof Ain Heinaruga.

Külaliste peamine huviobjekt oli kehakultuuriteaduskonna õppekava ja õppetöö korraldus. Suurem osa esimesest kahest päevast kuluski meie ja Roehamptoni Instituudi liikumis- ja sporditeaduste ala õppekavade võrdlevale analüüsile, eesmärgiga välja selgitada võimalused edasiseks koostööks ja üliõpilaste ning õppejõudude vahetuseks. Diskussioon laienes seejuures ka üldisematele, mitte ainult liikumis- ja sporditeaduste õpetamisega otseses seoses olevatele probleemidele, nagu ülikooli õppekavade väljatöötamine ja arendamine, selle ideeline ja protseduuriline külg, kõrghariduse kvaliteedi tagamise ja kontrolli mehhanismid. Peamiselt viimati mainitud teemal toimus mõttevahetus ka prof A. Heinaruga.

Suurbritannias on külaliste sõnul liikumis- ja sporditeadusi võimalik õppida kaheteistkümnes erinevas ülikoolis, lisaks sellele mitmes madalama tasemega õppeasutuses. Kuigi nimetatud ala on oma olemuselt interdistsiplinaarne, sisaldades endas nii sotsiaal-, humanitaarkui ka loodusteaduslikke komponente, on enamikul juhtudel ülikoolide vastavad osakonnad siiski selgesti kas sotsiaal- või loodusteadusliku suunitlusega. Roehamptoni Instituut seevastu näeb oma eripära rõhuasetuse vältimises, taotluses tagada sotsiaal- ja loodusteadusliku poole tasakaal ning ühtlane akadeemiline tase nii oma liikumis- ja sporditeaduste õppekavas kui ka selle realiseerimises. Niisugust tasakaalustatuse printsiipi on edukalt järgitud vaatamata asjaolule, et liikumis- ja sporditeaduste osakond kuulub Roehamptoni Instituudi loodusteaduskonna koosseisu. Muide, ka praegu teist perioodi ametis olev loodusteaduskonna dekaan dr P. Wesson on ülikoolihariduse omandanud liikumis- ja sporditeaduste alal.

Suurbritannias pürgib ülikoolidesse haridusteed jätkama ca 30% 18-aastastest noortest, mis viitab tugevale konkurentsile. Roehamptoni instituudi liikumis- ja sporditeaduste alale on viimastel aastatel soovijaid olnud 2000 inimese ringis, vastuvõtt on piiratud 120—150ga, eelmisel aastal immatrikuleeriti siiski 200 tudengit.

Arutelul ilmnes küllaltki märgatavaid erinevusi meie ja Roehamptoni Instituudi liikumis- ja sporditeaduste osakonna õppekavade vahel. Näiteks on meil bakalaureuseõppe nominaalseks õppeajaks neli aastat, neil kestab vastav periood kolm aastat. Veel võiks mainida Roehamptoni õppekava 100%list suunitlust akadeemilisele haridusele (s.t kutseettevalmistuse komponendi täielikku puudumist) ning meie mõistes väga tagasihoidlikku auditoorse õppetöö osatähtsust, mis ka põhiõppe tasemel ulatub vaid 20—25%ni. Samas võisime tõdeda, et kõige määravamates printsiipides ei ole meil praktiliselt mingeid olulisi lahknevusi: mõlemal pool lähtutakse arusaamast, et ülikoolis peab õppetöö tuginema teadustegevusele, et üliõpilasele tuleb tagada laialdane valikuvabadus oma individuaalse õpingukava koostamiseks, et liikumis- ja sporditeaduste alane õppekava peab olema interdistsiplinaarne. Sellel pinnal tugevnes mõlemapoolne veendumus edasiste kontaktide võimalikkusest ja vajalikkusest.

Dots VAHUR ÖÖPIK,
kehakultuuriteaduskonna õppeprodekaan

Saranskisse eesti keelt õpetama

Ungari keelte õppetool otsib ülikooliharidusega inimest, kes tahaks õpetada **eesti keelt ja kirjandust Saranski ülikoolis** alates 1. septembrist 1996 kolm kuud kuni üks aasta koormusega 10-14 nädalatundi.

Talle endale pakutakse võimalust õppida seal **ersa ja mokša keelt** (kumbagi 4-6 nädalatundi).

SA Fenno–Ugria maksab lisaks sealsele Venemaa normaalpalgale veel 3000 krooni kuus ning katab rongisõidukulud.

Pöörduda õppetooli.

Uurali keelte professor
AGO KÜNNAP

Info

Väitekiri

7. juunil kell 12 kaitseb keeltemajas aud 212 **Mai–Liis Napa** magistritööd teemal «Imagery in Virginia Woolf's Fiction» *magister artium'i* kraadi saamiseks inglise filoloogias. Töö juhendaja on dots Urve Hanko, oponent prof Jüri Talvet.

19. juunil kl 10 kaitseb **Heidy Eskor–Kiviloo** Lossi 3 aud 307 magistriväitekirja «Some parallels in the emergence of Estonia and Quebec as nationstates in the context of international relations». Oponendid prof Kaido Jaanson ja dots Vello Pettai.

20. juunil kell 12 kaitseb mm 102 **Mare Leino** magistritööd «Probleemne laps tavakoolis». Oponendid prof I. Unt ja dots I. Kraav.

20. juunil kell 15 kaitseb samas **Einike Pilli** magistritööd «Eesti teismeliste usulisest mõtlemisest religioonipedagoogilises perspektiivis». Oponendid dots I. Kraav ja lektor P. Valk.

Koosolek

Inimesel teostatavate kliinilis-te uuringute eetika komisjoni koosolek on 12. juunil kell 16 arstiteaduskonna dekanaadis Veski 63.

LOODUSKAITSERINGI LÕPULÕKE

Tartu üliõpilaste looduskaitsering korraldab laupäeval, 1. juunil oma traditsioonilise hooaja lõpuürituse — lõpulõkke Järvseljal. Kohale saab bussijaamast kell 17 väljuva Mehikoorma bussiga. Oodatud on nii-ringi liikmed, vilistlased kui muidu huvilised.

Pidu

Tartu Samba '96

«Täna on jälle sambakarneval!
Auhinnad!

Reedel, 31. mail kell 5 pärastlõunal algab Kesklinnas sambakarneval **TARTU SAMBA '96**. Võta ka sõber kaasa! Parim paar võib sõita ülemereisile!»

sport

Kekkoneni karikas jäi sel aastal Tartusse

1964. aasta talvel külastas Tartut tollane Soome president Urho Kaleva Kekkonen, kes oli tuntud väga spordilembese poliitikuna. Helsingi ja Tartu vaheliste sõprussuhete tugevdamiseks pani president välja rändkarika, mille nimel võistlevad igal aastal kahe linna tudengitest korvpallurid. Kaua aega oli see traditsioon meie sportlastele ainus väljund piiri taha pääsemiseks, kuna ühel aastal kohtuti Helsingis, teisel Tartus. Seekord leidis matš aset Tartus. Ülikooli spordihoones peetud pallilahingutes jäid peale tartlased. Naised alistasid soomlannad 92:66 ja mehed olid põhjanaabritest üle 97:83.

TÜ spordiklubi tänab kõiki abilisi, tänu kellele korvpallikohtumine teoks sai.

Tartlased leedukatest paremad!

10. mail leidis Tartu ehitus- ja kergetööstuskooli ujulas aset Kaunase KJ ja Tartu Ülikooli 61. sõpruskohtumine ujumises.

Üle mitme aasta tuli üldvõit Tartusse.

Võitjad:
50 m vabalt:
Naised: 1. Kaire Jõearu TÜ
Mehed: 1. Lauri Hein TÜ
50 m rinnuli:
N 1. E. Greiciunaite KKI
M 1. Armand Reinmaa TÜ
50 m liblikat:
N 1. Kristiina Kask TÜ
M 1. K. Kvedaras KKI
50 m selili:
N 1. Piret Jaigma TÜ
M 1. Oliver Herman TÜ
4 x 50 m vabalt:
N 1. TÜ
M 1. TÜ
Kombineeritud teateujumine 8 x 25 m:
1. TÜ

Kergejõustik

Tartus peeti Eesti kõrgkoolide meistrivõistlused kergejõustikus, kus esinesid hästi meie kergejõustiklased.

Kehakultuuriteaduskonna tudengid **Merle Kivimets** ja **Ramon Kaju** tulid neljakordseks kõrgkoolide meistriks. Merle vastavalt 100 m, 100 m tõkkejooksus, kaugus- ja kolmikhüppes, Ramon aga kõrgus-, kaugus-, ja kolmikhüppes ning kettaheites. Kõrgkoolide meistriks tulid meie tudengitest veel **Reet Tuberg** kõrgushüppes, **Margus Jurkatam** 100 m jooksus, **Aimi Krukov** 800 m jooksus, kes kõik on kehakultuuriteaduskonna tudengid. Lisaks eelpool toodud kehakultuuriteaduskonna tudengitele võitsid **Tiit Mauer** (matemaatikateaduskond) 400 m ja 400 m tõkkejooksus, **Margus Pedaste** (bioloogia-geograafiateaduskond) 110 m tõkkejooksus ja **Tarmo Aru** samast teaduskonnast 1500 m jooksus.

Eelmisel nädalavahetusel peeti Tallinnas järjekordne Tartu—Tallinna linnavõistlus, kus osalesid paljud meie tudengid. Alavõidud tartlastele tõid meie tudengitest ja magistrantidest **Ramon Kaju**, kõrgushüppes tulemusega 2.14, Merle Kivimets kaugushüppes 5.59, **Margus Jurkatam** 200 m jooksus tulemusega 22.44 ja **Valter Külvet** kettaheites 50.82. Tartu võistkonna rasket esindaja ülesannet täitis spordikeskuse õppejõud **Martin Kutman.**

Ülikooli korvpallinaiskond lõpetas hooaja kolmanda kohaga

16.–19. maini toimus Hollandis Utrechtis 7. rahvusvaheline korvpalliturniir Mega International Tournament 1996. Võistlused peeti Utrechti vastvalminud, viit normaalmõõtmetega korvpalliväljakut, mitmeid jõusaale ja *squashi*–platse mahutavas spordikompleksis. Korraldajaks oli Tartu Ülikoolist 4 aastat noorema ja käesoleval aastal oma 360. aastapäeva tähistava Utrechti Ülikooli tudengite korvpalliklubi Student Basketball Utrecht. Ürituse patroonid olid Utrechti Ülikooli rektor prof J. A. von Ginkel, Utrechti linnapea I. W. Opstelten ning tervise– ja spordiminister Erica Terpstra.

Võistlused toimusid nii meeste kui naiste arvestuses kahes — kõrgemas ja madalamas liigas. Osales 29 võistkonda Taanist, Rootsist, Saksamaalt, Norrast, Venemaalt, Leedust, Eestist ja Hollandist. Eestit esindasid 4 mees– ja 2 naiskonda: Tallinna Tehnikaülikooli I ja Eesti Kõrgema Kommertskooli meeskond ning TTÜ ja Tartu Ülikooli naiskond osalesid kõrgemas, TTÜ II ning Tallinna Kõrgema Tehnikakooli meeskond madalamas liigas. Iga võistkond mängis vähemalt 9 mängu, 3–4 mängu päevas. Tartu Ülikooli naiskond võitis otsustavas kohtumises kohaliku ülikooli 39:29, saavutades sellega 3. koha. Võitjaks tuli Kaunase Ülikool (Leedu kõrgliiga 4. naiskond), kes oli finaalis tugevam TTÜst 31:13. Eelringides jäi TÜ alla Kaunasele 11 ning TTÜle 9 punktiga. Meeste kõrgemas liigas saavutasid TTÜ I meeskond 5. ning EKKK 9. koha, meeste madalamas liigas olid TKTK 3. ja TTÜ II 4.

Tartu Ülikooli naiskonda kuulusid: **Urve Sinisaar, Aliis Liin (õigust), Jaanika Pertelson, Imbi Eelmäe (arstit), Anu Säärits, Doris Aljastê (kehakult), Iris Peets (majandust), Heva Link (filosoofiat) ja Ireen Boiko.** Utrechti turniir oli TÜ naiskonnale, kes viimati võitis traditsioonilises kohtumises Helsingi Ülikooli, võistlushooaja meeldiv lõpetus.

KAIRIS LEINUS,
spordibioloogia instituudi magistrant

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 1027. Tiraaž 1000.

☎ 465 680

NR. 24 (1848)
REEDE,
7. JUUNI 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

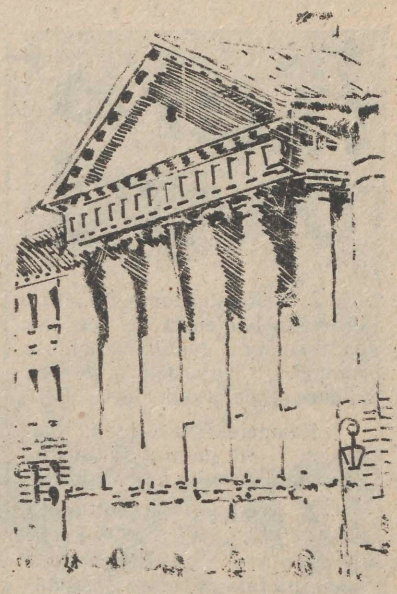

HARITLANE JA RIIK

KATKEID RIIGIKOGU ESIMEHE TOOMAS SAVI AULALOENGUST

Aulaloengut alustades ütles Toomas Savi, et *alma mater*'i kasvandikuna peab ta haritlasest ja riigist kõneldes paratamatult silmas ka iseennast. «Ülikooli vilistlane on akadeemiline kodanik, kelle eluhoiakus saavad haritlane ja riik kokku iga päev.»

* Hariduse mõte seisneb selles, et kindel teadmine ja oskus seda rakendada kõrvaldab kahtlusi ning muudab maailma usaldatavamaks. Haridus peab õpetama ka kahtlema, kuid ta ei tohi sisendada, et kahtlemine on õigem kui teadmine. Kui kahtleme kõiges, kahtleme ka iseendas... Eesti riik sündis julgusest, aga kõiges kahtlemine reedab pigem julguse puudumist ning annab mõista, nagu teeksime midagi koguaeg valesti. Iseseisvus ei ole ju ometi vale, kuid sellest, et oma riik on õige, järgneb mõõdapääsematult, et kahtlused haritlase ja riigi vahel tuleb kõrvaldada.

* Toomas Savi meenutas kuue aastakümne eest öeldud rektor professor Alfred Koorti mõtet, et inimene muutub haritlaseks seestpoolt. «Ja kui meie pedagoogikas kõneleme vabadusprintsiibist, siis pole see mingi liberalismiajastu dogma, vaid selge tunnetus, et väärtuslik on see, mis haridusprotsessis vabalt ja iseseisvalt omandatud. Iga uuestisünd algab sisemuses». Kui professor kaitses tookord haritlase kõlbelisust, siis meie tajume selles ehk rohkem aristokraatlikkust sõna heas mõttes, ligikaudu sedasama, mida pidas silmas pool tosinat aastat tagasi rektor professor Jüri Kärner, kui ta kõneles hariduse väärikusest.

* Haridus sünnib nõudlikkusest, mis reaalses ja arvestatavas maailmas sunnibki tegelema ka hariduse hinnaga.

* Omajagu riskantne on suhtestada haritlane ja riik omavahel üksnes nii, et esimese päralt jäävad aated ja teisele vaid väline keskkond hariduse ümber. Nii jääksid aated vägagi üksi. Mis on siis nende väärtus? Haritlase nõudlikkus kätkebki endas ka kohustust küsida hariduse hinna järele ning uurida, mida on vaja teha selleks, et ühiskond oleks haritud, niisiis, ka väärikas. Ühiskonna väärikus on ka riigi väärikus ja me vastutame selle eest igaüks omaette ja ka kõik koos.

* Teatavat heitlikkust meie mõtteviisis reedab see, et ühtaegu sõna «härra» taaskehtestamisega tulid käibele ka sõnad «valgekrae» ja «pintsaklipslane». Kas tahetakse siis härrat musta kraega? Kahju, et nii vähe on pööratud tähelepanu tõsiasjale, et haridus peabki ärataema huvi selle vastu, mis midagi maksab ning millele me midagi kulutame. Selles mõttes on küsimus kõrgema hariduse ja tema kaudu ka teaduse maksumusest ning üksikisiku ning selle maksumuse vahekorrast täiesti põhjendatud.

* A. Koorti mõttele viidates võiks väita, et seestpoolt haritlaseks muutumine saabki teoks sedamööda, kuidas inimene ise enda vahekorra hariduse üldise maksumusega lahendab. Miks nii ja mitte vastupidi? Kõige halvem on, kui hariduse hindamisel jäädakse tema maksumuse suhtes ükskõikseks või oodatakse, et selle korraldab keegi teine. Oma riigis ei saa seda kedagi teist olla, see on iga kodanik ise ja sellest algabki ka akadeemilise kodaniku kohustus tunda huvi, mis temast omaenese riigis saab. Selle huvi arendamise käigus muutub inimene samuti haritumaks. Teiste sõnadega, haridus ei saa piirduda ainuüksi teadmisega ülejäänud maailma kohta, ta kätkeb eneses teadmise ka omaenese eksistentsist selle kohta, kuidas mina olen, kus mina asun. Meil pole õigust väita, et need teadmised on meil küllaldased. Kui nad oleksid küllaldased, millega siis seletada hiilivat hirmu see üle, et need teadmised ei toimi. Kust tuleb see, et oleme hirmul, et meid, haritlasi, on vähe ja et teiselt poolt anname pidevalt mõista, et seda vähestki on palju, rohkem, kui meil on jõudu teda ülal pidada. Kes meist on ülearune? Või küsida: «Miks mina olen vajalik? Kui ma olen vajalik, siis peab minu vajalikkus ka arusaadaval viisil olema kviteeritud ja seda küsida ei ole kohatu.

Järg 4. lk.

❐ **Riigikogu esimees Toomas Savi külastas koos mitme teise Riigikogu liikmega ülikooli nädal tagasi. Rektori kabinetist teel aulasse, kus ta lõpetas aulaloengu sõnadega: «Head haridust!»**
AIN PROTSINI foto

Prof Peeter Tulviste
Rektor
Tartu Ülikool

Lugupeetav professor Tulviste,

tänan Teid, Teie kolleege ning üliõpilasi lahke vastuvõtu eest Tartu Ülikoolis.

Olen õnnelik, et mul oli võimalus omaenda noorusaegadega kohtuda, kuid veel õnnelikum selle üle, et kohtusin Eesti tänase noorusega. Osa üliõpilasi näib juba teadvat, et Eesti riigi heaks tuleb palju tööd teha ja vajaduse korral teda ka kaitsta. Üliõpilaskonnas süveneb tasapisi õiguste tundmise kõrval ka kohustuste tajumine.

Tänan Teid lootuse eest, mida Tartu Ülikool sisendas!

Lennart Meri

Kadriorus 30. mail 1996

Professor Edvitar Leibur Kuopio Ülikooli audoktoriks

Stomatoloogia kliiniku juhataja, professor Edvitar Leibur promoveeritakse 7. juunil Kuopio Ülikooli audoktoriks.

Stomatoloogia kliiniku ja Kuopio Ülikooli suu– ja näolõualuu kirurgia instituudi vaheline koostöö algas 1990. aastal.

E. Leibur on olnud korduvalt Kuopio Ülikoolis külalislektoriks ning viibinud seal teadustööl. Teaduslik koostöö suu– ja näolõualuu kirurgia instituudiga (juhataja professor Risto Kotilainen) algas 1990. aastal parodontoloogia ja implantoloogia alal. Selle raames on toimunud E. Leiburi ja R. Kotilaise eestvedamisel rahvusvahelised seminarid ja kursused Kuopio Ülikoolis ja Tartu Ülikoolis.

E. Leiburi teadustööd käsitlevad alveolaarluu renegeratsiooni probleeme, sealhulgas rakusiseste mediaatorite (PgE2 ja cAMP) osa parodondi haiguste patogeneesis.

Maie Lõvi–Kalnin,
TÜ stomatoloogia kliiniku
erakorraline professor

Umeå Ülikooli Kuningliku Skytte Seltsi stipendiaat on Heinike Heinsoo

Rootsi Umeå Ülikooli juures asuv Kuningliku Skytte Seltsi president Erik Bylund teatas oma kirjas rektorile, et juhatus valis 20. mai koosolekul Umeå Ülikooli soome keele osakonna külalisuurijaks Tartu Ülikoolist eesti filoloogia osakonna dotsendi filoloogiakandidaadi **Heinike Heinsoo**. Külalisuurija stipendiumile kandideerisid veel professorid Jaan Kivistik ja Jaan Mikk. Juhatus leidis, et kolmest kandidaadist sobib Tartu ja Umeå ülikooli humanitaarteaduste vaheliste sidemete edasiarendajaks kõige paremini H. Heinsoo. Stipendium on ette nähtud 1996. aasta sügissemestriks Umeå Ülikooli soome keele osakonna juures. Taolise stipendiumi pakkus selts välja märtsis Tartus toimunud Skytte päeval.

Acta Diurna

* 2.–4. juunini toimus **Pärnus Sütevaka Kolledzis** TÜ sotsiaalteaduskonna avaliku halduse seminar. Tutvustati avaliku halduse eriala ja selle õpetamist.

* Raamatukogu kohviku fuajees on 3.–30. juunini **avatud K. Mäe maalistuudio kevadnäitus.**

* 3. juunil **viibisid ülikoolis seoses 1997. aasta sügisel Eestis kavandatava akadeemilise Saksa nädalaga Saksa pangandustegelased Bonnist.** Ülikooli poolt korraldas kohtumisi külalisprofessor Claus Sommerhage. Kohtuti prof Peeter Tulviste ja dekaanidega.

*** 3.–8. juunini on Tartus rahvusvaheline arvutusstatistika ja statistikahariduse konverents.** Konverentsil kõneldakse arvutusstatistikast, sealhulgas tarkvarast, kaasaegsest rakendusest, statistikatulemuste visualiseerimisest, arvutite kasutamisest statistika õpetamisel nii kooli kui ülikooli tasemel.

* 3. mail toimus nõukogu saalis **haridusministeeriumi teabepäev.** Haridusminister Jaak Aaviksoo tutvustas ministeeriumi ülesandeid, tegevusvaldkondi ning lähiaastate hariduspoliitilisi eelistusi. Minister rääkis ka uutest tegevusvaldkondadest hariduspoliitika realiseerimisel.

* 4. juunil toimus raamatukogus **firma «Agfa» digitaalsete fotoaparaatide** esitlus «Revulutsioon arhiivinduses».

* 5. juunil **külastas raamatukogu USA firma «Oracel» esindus,** kes andis raamatukogule üle kingituse (10 tuhande krooni ulatuses arvutite tarkvara tutvustavaid raamatuid).

***

* 7. juunil **promoveeritakse Kuopio Ülikooli audoktoriks stomatoloogia kliiniku juhataja, prof Edvitar Leibur.**

* 7.–8. juunini toimub ajaloomuuseumis **Eesti–Soome ühiskonverents «Eesti kirikulugu».** Konverentsi eesmärk on kontaktide loomine Eesti kirikulooga tegelevate teadlaste vahel, senise uurimisseisu «kaardistamine» nii metodoloogiliste küsimuste kui ka konkreetsete uurimisvaldkondade osas. Konverentsi korraldajad on TÜ ajaloo osakond, usuteaduskond, EELK Usuteaduse Instituut ja Soome Kirikuloo Selts.

*** Alates 7. juunist on raamatukogu lugemissaalide fuajees eksponeeritud Ain Kaalepi 70. sünnipäevale pühendatud näitus.** Näituse pidulik avamine toimub juuni keskel, mil Ain Kaalep on tagasi kodumaal. Samas on välja pandud ka näitus «Ristiusu kirik Eestis läbi aegade».

* 7. juunil avatakse humanitaarraamatukogus Jakobi 1 **näitus «Ain Kalmus 90 — kirjanik ja usuteadlane».**

* 7. juunil on Ujula 4–204 **Grazi Ülikooli (Austria) professori Heinz Reckla loeng** «Kooli kehalise kasvatuse ja noortespordi probleemidest Austrias».

* 7. juunil kaitseb keeltemajas aud 212 **Mai–Liis Napa magistritööd** teemal «Imagery in Virginia Woolf's Fiction».

* 8. juunil kl 17 algab aulas **TÜ kammerkoori kontsert,** millega koor tähistab oma 25. sünnipäeva.

* 8. juunil kl 18 toimub humanitaarraamatukogus Jakobi 1 **Pärsia muusika õhtu.**

*** 8.–13. juunini toimub Tamperes X Põhja–Balti biomeditsiinitehnika konverents.** Ülikoolist esinevad konverentsil ettekannetega vanemteadurid Arved Vain, Rein Raamat, dotsent Jüri Vedru ja doktorant Leo–Henn Humal.

Õnnitleme

Juunikuu juubilare

80

Leontine Teesalu 06. 06. 1916 farmakoloogia instituudi preparaator

70

Laine Aaviksoo 04. 06. 1926 raamatupidamise osakonna vanemraamatupidaja

Eduard Vääri 26. 06. 1926 filosoofiateaduskonna emeriitprofessor

65

Ivar Arold 04. 06. 1931 geograafia instituudi dotsent

Lidia Pimenova 02. 06. 1931keemiahoone koristaja

60

Lembit Allikmets 18. 06. 1936 farmakoloogia instituudi juhataja, korraline professor

Ivar Paabo 12. 06. 1936 õppe– ja teadustöö arenduskoja lukksepp

Heino Türnpu 05. 06. 1936 puhta matemaatika instituudi juhataja, dotsent

55

Paul Alapuu 10. 06. 1941 radioloogia ja onkoloogia kliiniku assistent

Viive Eltmaa 15. 06. 1941 farmaatsia instituudi proviisor

Ülo Kaasik 02. 06. 1941 kommunikatsioonitehnika osakonna vahetuse ülem

Valve Kivi 21. 06. 1941 botaanikaaia ülemaednik

Roomat Kondra 10. 06. 1941 transpordiosakonna veoautojuht

Elmar Sakkov 09. 06. 1941 rakendusmatemaatika instituudi dotsent

Ruth Soonets 30. 06. 1941 lastekliiniku erakorraline assistent

Tiina Tennosaar 10. 06.1941 õigusteaduskonna metoodik

50

Epp Kirtsi 03. 06. 1946 komandandi ja valveteenistuse valvur

Kai Luiga 01. 06. 1946 kultuurikeskuse lektor

Ulve Pihlik 22. 06. 1946 farmaatsia instituudi katsebaasi juhataja

Helga Tensing 25. 06. 1946 Nooruse 9 söökla kokk–brigadir

Marika Tillisson 26. 06. 1946 ehitusjaoskonna ITP meistriabi

TÜ Valitsuses

31. MAIL

Nõukogu koosolekut alustades ütles rektor prof Peeter Tulviste, et nõukogusse on nüüd valitud üliõpilasesinduse uued liikmed, kuid ta kahtles, kas üliõpilaste suur arv on õigustatud, sest pidevalt on probleeme kvoorumi kokkusaamisega.

Rektor tervitas ka istungist osavõtvat ülikooli kuratooriumi sekretäri Ülo Kaevatsit.

AUDOKTORID

Rektor informeeris nõukogu akadeemilise komisjoni ettepanekust, et kui nõukogu otsustab teatud aastal audoktoreid valida, määrataks kohe kindlaks ka valitavate arv. Audoktori statuudi järgi võib nõukogu eelnevalt arvu piirata. Komisjon soovitas seekord arvu mitte piirata, millega nõukogu liikmed nõustusid.

Nõukogu valis audoktoriks kõik 9 esitatud kandidaati.

* Usuteaduskonna nõukogu esitas audoktori kandidaadiks **Marburgi Ülikooli emeriitprofessori OTTO KAISERI** (sünd 1924), kes on olnud selle ülikooli kauaaegne usuteaduskonna dekaan. O. Kaiser on praegu tunnustatuim Vana Testamendi teadlane Saksamaal. Külalislektorina on ta lugenud meie ülikoolis Vana Testamendi teaduse põhi- ja erikursusi ning meenutanud korduvalt ajakirjanduses Saksamaa osa Eesti iseseisvuse hääbumisel II maailmasõja eel ning sellest tulenevalt ajaloolist võlgnevust Eesti ees.

* Matemaatikateaduskonna nõukogu poolt oli kandidaadiks seatud **Oldenburgi Ülikooli professor ULRICH KNAUER** (sünd 1942). Rahvusvaheliselt kõrgelt hinnatud matemaatikateadlase kontaktid algasid Tartu Ülikooliga juba 1969. aastal ning tänu temale on saanud teoks meie matemaatikute sidemed Saksamaa teadlastega. TÜ külalisprofessor on ta olnud 1990. ja 1991. aastal.

* Arstiteaduskonna nõukogu esitas audoktori kandidaatideks **Linköpingi Ülikooli professori BENGT BJÖRGSTENI** (sünd 1940) **ja Göttingeni Ülikooli professori ARNOLD HASSELBLATI** (sünd 1929). Esimene neist on rahvusvaheliselt üks juhtivamaid allergiaspetsialiste ning tema sidemed arstiteaduskonnaga on kestnud 1991. aastast. Farmakoloogia ja toksikoloogia professor A. Hasselbatt on olnud 1989. aastast TÜ ja Göttingeni koostöölepingu kuraator ning korduvalt ka arstiteaduskonnas loenguid pidanud.

* Õigusteaduskonna nõukogu valis oma audoktori kandidaadiks hiljuti aulaloengu pidanud **Kölni Ülikooli emeriitprofessori BORIS MEISSNERI** (sünd 1915), kes on rahvusvaheliselt tunnustatud Ida-Euroopa, sh Balti küsimuste uurija ning on olnud aktiivne Balti riikide vabanemise eest võitleja. Aastail 1932—1939 õppis ta Tartu Ülikoolis majandus- ja õigusteadust.

* Filosoofiateaduskonna kandidaadid olid **Hamburgi Ülikooli professor ELS OKSAAR** (sünd 1926) ja **Taani Riigiarhiivi end ülemarhivaar, pensionil olev VELLO HELK** (sünd 1923). E. Oksaar on rahvusvaheliselt tuntud ja tunnustatud sotsiopsühholingvist ning olnud aastaid kontaktis Tartu Ülikooliga. Tema initsiatiivil loodi filosoofiateaduskonna juurde Kultuuridevaheline Kommunikatsioonikeskus, mille juhatusse ta kuulub. E. Oksaar on ka TÜ kuratooriumi liige. V. Helk on Taanis elav eesti ajaloolane ja arhivaar, kes on paljude Eesti ajalugu puudutavate teadustööde autor ning kes on aktiivselt üles astunud EV toetuseks.

Bioloogia-geograafiateaduskonna nõukogu pidas sobivaima kandidaadina esitada **Venemaa Teaduste Akadeemia Siberi osakonna akadeemiku DMITRI KNORRE** (sünd 1926), kes on Tartu Ülikooliga seotud juba esivanemate kaudu. Üks neist oli TÜ observatooriumi juhataja. D. Knorre on Vene molekulaarbioloogia rajajaid ning kaasa aidanud selle teadusharu arenemisele Tartu Ülikoolis.

* 14 ülikooli nõukogu liiget olid esitanud audoktori kandidaadiks **Bologna Ülikooli semiootikaprofessori UMBERTO ECO,** kes on praeguse aja maailma kõige tuntum humanitaar ning kelle võimalik Tartusse tulek ja esinemine oleks kogu maailmas tähelepanu äratav. U. Eco ei ole mitte ainult üks kaasaja semiootika rajajaid, vaid ka tänapäeva suurimaid kirjanikke.

Audoktorid promoveeritakse emakeelse ülikooli aastapäeval, 1. detsembril.

KORRALISEKS PROFESSORIKS

valiti **avalikus halduses avaliku halduse ja politoloogia erakorraline professor dr phil WOLFGANG DRECHSLER,** kes on kolme aasta jooksul koostanud Tartus 10 uut loengukursust. Ta juhendab teadustöid ning tema loengute teoreetiline tase ning esituse aktiivsus on saanud väga hea hinnangu.

SOTSIAALTEADUSKONNA ÕPPEKAVAD

Nõukogu kinnitas sotsiaalteaduskonna õppekavad (bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppes). Samuti anti politoloogiaosakonna nõukogule magistrikraadi andmise õigus.

UUS PROFESSUUR

Nõukogu otsustas luua filosoofiateaduskonna nõukogu ettepaneku põhjal **filosoofiateaduskonna kultuurikeskuses muusikateaduse ja muusika-psühholoogia õppetooli,** mis võimaldab anda ülikoolis võimalikult mitmekülgset kaunite kunstide alast haridust.

JÜRI ALLIKU ETTEPANEK 1996. AASTA TEADUSEELARVE MUUTMISEKS

Prof Jüri Allik selgitas, et teaduseelarve põhineb arvutusveal ja lahkneb 271 430 krooni võrra sellest, mille TÜ nõukogu põhimõtteliselt heaks kiitis. Selle tõttu said mitmed teaduskonnad raha vähem, kui oli eelnevalt kokku lepitud. Ta tegi ettepaneku tunnistada eelarvekomisjoni töö ebarahuldavaks, sest nõukogule esitati kontrollimata ja vigase eelarve projekt, ning muuta nõukogu 22. veebruari otsust ja kinnitada tegelik eelarve (tabeli viiendas tulbas), mis vastab nõukogu poolt vastuvõetud põhimõttelistele otsustele.

Prorektor prof Toivo Maimets selgitas, et ülikooli põhikirja järgi pole komisjoni ülesanne esitada kellelegi projekti, vaid arutada eelarve koostamise põhimõtteid ja teha ettepanekuid. Eelarvekomisjon on nõukogu enda komisjon, mida juhib I prorektor (hääleõiguseta). T. Maimets tõi välja J. Alliku eelarve arvestamise alused ning leidis, et need ei ole mõistlikud. Ta tegi ettepaneku mitte muuta 1996. aasta teaduseelarvet prof J. Alliku ettepanekul, vaid kehtestada 1997. aasta eelarve moodustamise põhimõtted, mis oleksid kohustuslikuks täitmiseks eelarvekomisjonile ja rektorile. Ülikooli valitsus soovitas TÜ nõukogul kinnitada need põhimõtted 1. oktoobriks.

Hääletamisel said prof Jüri Alliku ettepanekud vähe hääli ja läbi ei läinud. Läbi läks T. Maimetsa esitatud TÜ Valitsuse ettepanek **TÜ nõukogul välja töötada 1. oktoobriks 1997. aasta eelarve moodustamise põhimõtted, mis on kohustuslikuks täitmiseks eelarvekomisjonile ja rektorile.**

JOOKSVAD KÜSIMUSED

1. Nõukogu otsustas:

võttes aluseks Vabariigi Valitsuse ja Riigikohtu taotlused **välja arvata** Tartu Ülikooli nõukogu 29. septembri 1995. aasta otsuse lisa punktis 23 **Tartu Ülikooli omandisse taotletava vara nimekirjast** endisel Tartu Linna I Hüpoteegiringkonnas asuval kinnistul nr 408 (Tartu kindluse, Toomemäe ja Rootsi kiriku ase) asuv **hoone aadressiga Lossi tn 19.**

Selle hoone kõrval asuv Riigikohus taotleb Vabariigi Valitsuselt maja õiguskeskuse jaoks. Praegu asub selles radioloogiakeskus.

2. Nõukogu otsustas:

lähtudes TÜ põhikirja § 146st **likvideerida juriidilise isikuna** TÜ nõukogu poolt 1. juunil 1990 kinnitatud põhikirja alusel tegutsev **«Tartu Ülikooli molekulaar- ja rakubioloogia instituut-kateeder»** ja 30. juunil 1989 TÜ nõukogu poolt kinnitatud põhikirja alusel tegutsev **«Tartu Ülikooli üld- ja molekulaarpatoloogia instituut».**

Esimene neist **otsustati reorganiseerida bioloogia-geograafiateaduskonna allüksuseks «Molekulaar- ja rakubioloogia instituut»** ning teine **arstiteaduskonna allüksuseks «Üld- ja molekulaarpatoloogia instituut»,** mis tegutsevad TÜ põhikirja § 70s kehtestatud alustel. Nõukogu **taotleb Ettevõtteregistrilt nende juriidiliste isikute registrist kustutamist.**

3. Nõukogu **võttis vastu õppekorralduse eeskirja (6. Õppimine külalisüliõpilasena) täiendusettepaneku** (vt eelmises UTs ülevaadet TÜ valitsuse istungist).

***

Seejärel kohtusid nõukoguga Riigikogu liikmed — Riigikogu esimees Toomas Savi, kultuurikomisjoni esimees Tõnis Lukas jt.

❒ **1995. aastal oli üks neljast TÜ audoktorist Bonni Ülikooli professor Ekkehard Pabsch.**

Ülikooli kammerkooril on sünnipäev

Kui 1971. aastal Vaike Uibopuu õhutusel kogunes salgake muusikahuvilisi üliõpilasi, vaevalt siis keegi seejuures traditsiooni algatamisele mõtles või üldse tulevikuvisioonidega tegeles. Lihtsalt aeg oli kammerkooride tekkimiseks kuidagi eriti innustav: uus ja taasleitud vana muusika tahtis laulmist, kuid eeldas samal ajal uut tüüpi koori, eksperimendi- ja õppimisvalmimat. 25 aastat hiljem on kammerkoor Eestis vaata et levinum kooriliik ja võime tõepoolest rääkida traditsioonidest. Kasvõi kammerkooride võistulaulmised: esimene toimus juba 1986. aastal ja mis võiks olla loomulikum kui see, et I preemia sai tookord Eesti esimesi kammerkoore — Tartu Ülikooli oma.

Konkurssidel on käidud hiljemgi ja ikka üsna edukalt. Viimane kord 1994. aastal Rychnov nad Kneznous Tšehhimaal tõi III preemia, aga ees ootavad uued, kõige lähem juba 1996. aasta sügisel Belgias. Alati pole reisimiseks muidugi konkursse vajagi — kontsertreisid on viinud tõesti peaaegu igasse ilmakaarde, esialgu muidugi Euroopa piires.

Koor on paratamatult koorijuhi nägu. Vaike Uibopuu andis mõttelise dirigendikepi edasi **Tiiu Otsusele** ja **Riho Leppojale**. Pärast neid tuli **Tiiu Jaanus,** kelle 1985. aastal vahetasid omakorda välja **Kalev Lindal** ja **Karin Herne**. Viimane on jäänudki ja kui palju me temaga sarnaneme või ehk teda mõjutanud oleme, jääb iga kontserdikülastaja otsustada.

Tartu Ülikooli kammerkoori sünnipäevakontsert on 8.juunil kell 17

TÜ kammerkoor

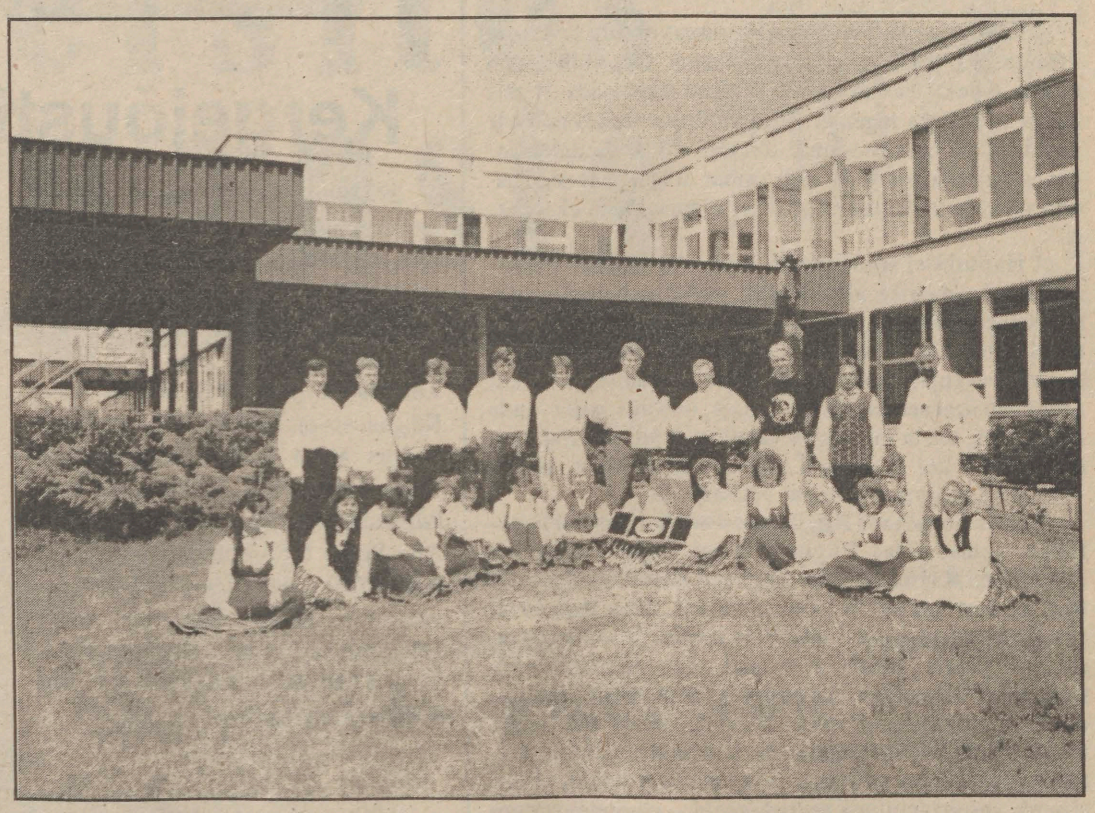

❐ **Ülikooli kammerkoor eelmise aasta konkursil Tšehhimaal, kust toodi III preemia.**

Tudengimuuseumi tudengitoad ootavad külastajaid

Kõigil tartlastel ja linna külalistel on võimalik tudengimuuseumis (Veski tn 61) tutvuda kolme erineva sajandi tudengi üüritoa interjööriga.

Esmalt satub külastaja 17. sajandisse, kus tolle kauge aja askeetlikus toas võtab teda vastu laua taga istuv plasttudeng. Järgmine tuba kajastab 19. sajandi elu-olu, mil Tartu üliõpilane ja tema pererahvas olid juba jõukamaks saanud. Kolmas tuba viib külastaja 20. sajandi algusaastaisse, kus ka interjöör annab märku ülikoolis toimunud sotsiaalsetest ja rahvuslikest muutustest. Tubades ringijalutajal on võimalik kuulata lindilt reipaid tudengilaule.

Tudengimuuseum on tänulik kõigile headele inimestele, kes on nõus kinkima meile tudengiaastate kirju, fotosid, päevikuid, mälestusi, nimekate õppejõudude konspekte jms.

Ootame kõiki huvilisi. Väike jalutuskäik üle Toomemäe kesklinnast tudengimuuseumisse kestab ainult 8 minutit.

Tudengimuuseum on avatud teisipäevast laupäevani kell 11.30 - 16.

Terje Lõbu,
tudengimuuseumi juhataja

❐ **... 19. sajandil ...**

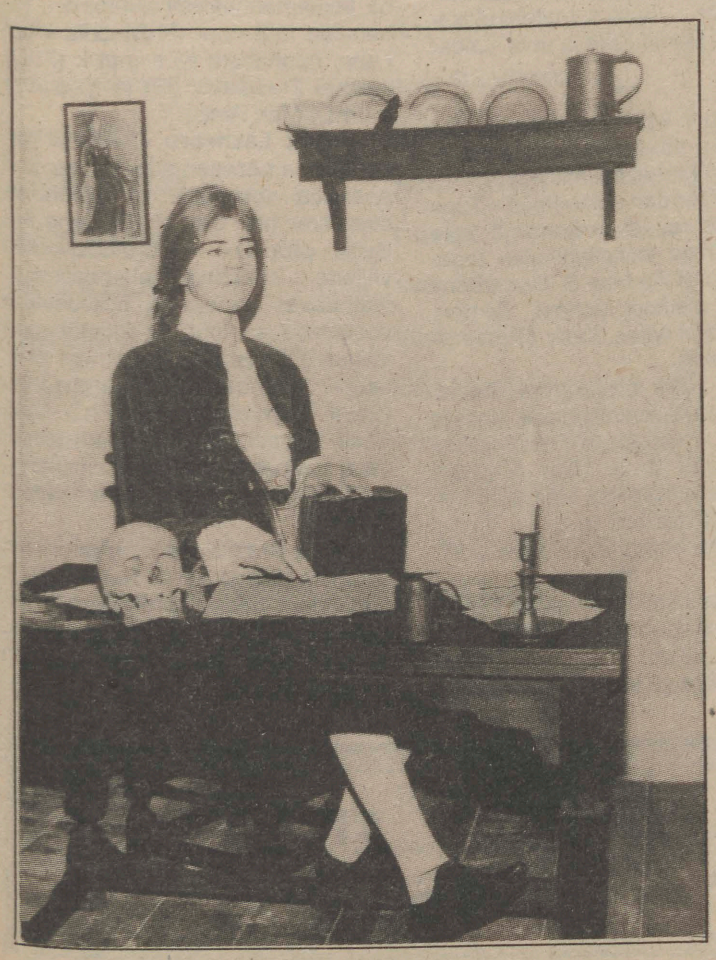

❐ **Tudengituba 17. sajandil ...**

❐ **... ja 20. sajandil.**

Haritlane ja riik

Algus 1. lk.

* Küsimust hariduse maksumusest ei tohi taandada küsimuseks, miks mina pean maksma. Siis võib kaotsi minna aspekt, kas ma tahan haritud ühiskonda ja mis ma pean selleks tegema. Pidevalt õppiv ühiskond pole kuskil odav, sest ta sunnib inimest ehk kodanikku koguaeg valmisolekule ja teeb samas selgeks, et olemasolevast valmisolekust ei piisa, et lõppjaama ei eksisteeri.

* Harituks ei saada üleöö. Võib-olla sai äsjane Kaitseliidu skandaalike alguse ajast, mil ühest akadeemilisest õppeasutusest prooviti poole sajandi eest teha kahte. Kui toodud näites on terakegi tõtt, möönaksin, et harival eeskujul, mille andis hiljuti auväärseim kahest õppeasutusest seoses Kaitseliiduga, on väga raske jõuda mäest üles, teiste sammaste vahele ehk siis nii, kui kaudu öeldes - kui ei areneta seestpoolt, on raske, kohati võimatugi mõjutada arengut väljastpoolt.

* Eelmisel päeval Riigikogus arutatud Eesti välispoliitika teemat pidas Riigitelevisioon paljuks nimetada Aktuaalses Kaameras, vist isegi alahinnati vaataja haritust, võimet aru saada välispoliitikast, mida teeb Eesti riik. Selle asemel peeti vaatajale meele- ja mõistupärasemaks pikalt käsitleda teemat, kas Keskerakonna fraktsioon võimaldab endistel võitluskaaslastel kasutada Arengufraktsiooni nime. Kahjuks läheb see teema rohkem kokku meie telesaadete ja filmide viimaste aastate pseudohariva valikuga. Veel rohkem kahju, et see toimub riigile kuuluva teabelevitaja - riigitelevisiooni aktiivse osavõtu teel. Nii et kas me tahame seda või ei, peab oma riigis otsustama inimene eeskätt ise — see on tema ühiskond, see on tema julgeolek, see on tema kahtlustest vabam tulevik. Üleliigne poleks ehk rõhutada, et haritud inimeste teadlik vastutus oma riigi iseseisvuse ning julgeoleku eest on käitumine, mille järgi saab otsustada riigi tuleviku üle, sest see tekitab ärevust, kui see käitumine ei ole üheselt mõistetav ega produktiivne.

* Hariduse sisusse kuulub ka oskus end kaitsta ja kui me seda oskust ei hari, siis jääb mulje, et me loodame kellegi teise peale ning paratamatult tekib küsimus - miks me siis enda peale ei looda, kui me oleme enda riigi loonud kas või oma julgusest. Igatahes on ebasoovitav kui pettumist oma riigis käsitletakse mingi normina, mis oleks loomulik. Pettumine oma riigis tähendab ka pettumist iseeneses. Ei ole ju normaalne, et iseendasse usud, aga oma riiki mitte. Tahes või tahtmatult on Eesti pidevalt liikunud õppiva ühiskonna poole. Õppimisel on mõtet ikkagi vaid siis, kui see annab sulle usu ja kinnitab sind sinus eneses, järelikult ka teiste jaoks. Õppimine peab õpetama pettumusest üle saama, sest oleks absurd, kui õppimine ei toimiks positiivselt inimese kasuks. Niipea aga, kui me toome sisse mõiste «kasu», ongi põhjust küsida, mis see maksab. Kas me oleme juba praegu valmis vastama? Kindlasti peab ühiskond muretsema selle pärast, et haridus annaks midagi, et ta oleks rakendatav ja et ta looks uusi väärtusi. Kui see tähendab uusi töökohti, siis mitte selles mõttes, et neid saaks suvaliselt juurde teha, vaid nõnda, et tegemist on töökohtade restruktureerimisega, mis ei lähe teadagi valutult. Aga hariduse loovväärtus seisneb just selles, et ta sunnib elamist ümber korraldama kõige laiemas mõttes, aga ei tohi mitte kuidagi seisneda selles, et õpetab ainuüksi kohanemist.

* Uute väärtuste all tuleb meeles pidada ka oskust suhelda avatud ühiskonna teiste liikmetega, ja nimelt nii, et me ei rahuldu sellega, kuidas mõjutatakse meid, vaid mõjutame endale soovitavas suunas ka teisi.

* Vastus küsimusele, mida maksab haridus, sõltub suuresti sellest, mida me tahame oma majanduselt kohe ja oma iseseisvuselt edaspidi. Idee kõrgema hariduse maksustamisest rajanebki eeldusel, et just see sunnib inimest küsima, mis ma sellest saan. See võib suurendada nõudlikkust hariduse kvaliteedi, aga ka inimese sisemise muutumise suhtes. Kartused, et niimoodi võib haridus elitariseeruda, pole kuhugi kadunud. Tark ei saa olla üksinda, demokraatia ei salli seda. Tarkuse sünd läbi kollektiivse kogemuse ongi pidevalt õppiva ühiskonna paradigmaks, mis ei välista, et ei tohi välistada hariduse individuaalsust. Viimane on seda aktuaalsem, et ta võiks olla selleks barjääriks, mis ei luba alateadlikul hirmul levida takistamatult ja halvata kriitiline mõtlemine sootumaks. Äkki kahtleme liiga palju või kahtleme mõtlematult sellepärast, et me ei suvatse olla vajalikult haritud. Kui nii, siis kahtlemata.

Head haridust!

sport

Kergejõustik

29.–30. maini toimusid ülikooli meistrivõistlused kergejõustikus. Käesoleva aasta ülikooli meistriteks tulid: 100 m Reet Tuberg ajaga 13.7 ja Peep Päll 11.1; 200 m Ingrid Maiste ajaga 27.7 ja Mait Lind 22.7; 400 m Tiit Mauer ajaga 50.8: 800 m Paavo Rõigas ajaga 2.03,5; 1500 m Paavo Rõigas ajaga 4.15,3; kaugushüppes Kaire Paat 4.51 ja Andre Koka 6.76; kõrgushüppes Reet Tuberg 1.60 ja Ahti Peder 1.75; kolmikhüppes Kaire Paat 10.49 ja Rait Männik 14.16; teivashüppes Ramon Kaju 4.40; kettaheites Merle Kivimets 30.24 ja Raido Mägi 47.40; kuulitõukes Terje Matsik 8.65 ja Mati Lilliallik 12.38; odaviskes Tiina Beljajeva 32.52 ja Joel Koorep 53.64; 110 m tõkkejooksus Ramon Kaju 15.3.

2. mail toimunud traditsioonilistel Riia karikavõistlustel, kus osalesid 14 riigi kergejõustiklased, saavutas Ramon Kaju kõrgushüppes tugevas konkurentsis tulemusega 2.20 teise koha. Ramon Kaju näol on tegemist väga mitmekülgse kergejõustiklasega ja seetõttu peab Ramon suure tõenäosusega kergejõustikuliidu treenerite nõukogu otsusega esindama Eestit Euroopa karikavõistlustel mitmevõistluses, mis peetakse 15.–16. juunini Tallinnas.

Tarmo Tiits tuli esimeseks

25. mail toimusid Tartus järjekordsed Eesti karikavõistlused kulturismis. Kohale oli tulnud 30 võistlejat Tallinnast, Tartust, Pärnust, Kohtla–Järvelt, Narvast, Sillamäelt, Viljandist ja Elvast.

Peakohtunikuna tegutses Oleg Andla (Tartu Ülikool). Võistluste korraldajad Eesti Kulturistide Liit, Tartu Ülikooli spordiklubi ja AS Atlex tulid hästi toime.

Ülikooli esindajatest võitis juunioride kergekaalus Tarmo Tiits (Tartu Ülikooli spordiklubi).

ÜLO KARD

Info

VÄITEKIRI

17. juunil kell 14.15 kaitseb nõukogu saalis:

Piibe Jõgi magistritööd «Kaasaegsed teooriad õiglusest anglo–ameerika õigusfilosoofias» (oponendid õigust knd Raul Narits ja õigust–knd Eerik–Juhan Truuväli);

Aaro Mõttus «Seaduse sõnastamine ja terminoloogia» (oponendid õigust–knd Indrek Koolmeister ja *mag iur* Vallo Olle);

Gaabriel Tavits «Töötajatele iseloomulikud tunnused tööõiguse rakendusala piiritlemise alusena» (oponendid *mag iur* H. Veinla ja õigusdr H. Siigur;

Merle Muda «Eesti tööseaduste täiustamisest integreerumisel Euroopasse» (oponendid *mag iur* H. Veinla ja õigusdr H. Siigur).

***

17. juunil kell 14 kaitseb psühholoogiaosakonnas Tiigi 78, aud 336 magistritööd «The development of short–term memory span: Further evidence on the contribution of long–term memory» **Mari Nõmm** (oponent prof Talis Bachmann) ja **Aaro Toomela** magistritööd «Kultuuri roll inimese arengus; semiootiline vahendatus ja internaliseerumine». Oponent prof Peeter Tulviste.

***

17. juunil toimuvad matemaatikateaduskonnas Liivi 2 ruum 208 järgmised magistritööde kaitsmised:

1. Kell 9.15 **Reimo Palm** «Impedantstomograafia matemaatilisi aspekte». Oponendid on dots Peeter Oja ja dots Ivar–Igor Saarniit;

2. Kell 10.45 **Nadežda Bazunova** «Diferentsiaalvõrrandite geomeetriast». Oponendid on dots Aivo Parring ja vanemteadur Viktor Abramov;

3. Kell 12.45 **Dagne Kivisild** «Korrelatsioonimaatriksi kumer–ekstremaalne ja kumer–kvaasiekstremaalne lahutus». Oponendid on dots Lembit Kivistik ja teadur E. Käärik;

19. juunil samas:

1. Kell 10.15 kaitseb **Olga Kislitsina** «Täielike ülesannete näited klassides NP ja Dp». Oponendid on dots Uno Kaljulaid ja lektor Tõnu Tamme;

2. Kell 11.45 **Tiina Nirk** «Keeltest ja nende spektritest». Oponendid on prof Mati Tombak ja teadur Varmo Vene;

3. Kell 13.15 **Kaili Müürsep** «Eesti keele kitsenduste grammatika süntaksianalüsaator». Oponendid on prof Mati Tombak ja Eesti keele Instituudi peateadur Ülle Viks.

***

19. juunil kell 14 kaitseb **Indrek Meos** Lossi 3 aud 215 magistriväitekirja «Katse piiritleda mõiste «teaduslik mõtlemine»» *magister artium*i kraadi saamiseks filosoofias. Oponendid prof Eero Loone ja ass Arne Rannikmäe.

Kell 16 kaitseb samas **Jaan Kivistik** magistriväitekirja «Keha ja vaimu probleemi analüüs» *magister artium*i kraadi saamiseks filosoofias. Oponendid füüsika–matemaatika-kandidaat Madis Kõiv ja dots Valdar Parve.

***

19. juunil kell 13 kaitsevad nõukogu saalis **doktoriväitekirja** meditsiinidoktori kraadi saamiseks:

Reet Mändar doktoritööd «Tupe mikrofloora raseduse korral ja selle ülekandumine vastsündinule» (oponeerivad prof Andrew B. Onderdonk (Harvard Medical School, Boston, USA) ja prof Virve Kask (TÜ Naistekliinik) ning

Tõnis Kark doktoritööd «Inimese laktofloora kvantitatiivne koostis ja selle määramise metoodika» (oponeerivad dr J. Uibu (Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudi juhtivteadur) ja dr A. Tamm (Sisekliiniku erakorraline professor).

***

17. juunil kell 9 kaitsevad Tähe 4 aud 217 magistrikraadi (MSc) saamiseks füüsikas:

Vambola Kisand magistritööd «Ergastusèd erinevates kristallstruktuurides (PbCl2, ß—BaB2O4, Ca10(PO4)6(OH)2)», juhendaja füüs–mat dr Rein Kink (FI), oponendid füüs–mat k (PhD) Kaido Kalder (FI) ja füüs–mat k (PhD) Vladimir Mürk (FI);

Jaan Männik «Influence of nanocrystalline surrounding on impurity optical spectra» («Nanokristalliline ümbruse mõju lisandi optilistele spektritele»). Juhendaja füüs–mat k (PhD) Ilmo Sildos (FI), oponendid füüs–mat k (PhD) Raivo Jaaniso (FI) ja füüs–mat k (PhD) prof Jaak Kikas;

Andrei Tšižik «Lisandite moodustumise spektroskoopiline diagnostika VUV F2 — laseri ning Ar2*, Kr2* ja Xe2* — eksimeerlampide gaasisegudes», juhendaja füüs–mat k (PhD) Aleksei Treštšalov (FI), oponendid füüs–mat k (PhD) dots Matti Laan ja füüs–mat (PhD) Jüri Maksimov;

Villu Repän «Negatiivse koroona tekkemehhanismi uurimine», juhendaja füüs–mat (PhD) dots Matti Laan, oponendid füüs–mat k (PhD) Aleksei Treštšalov (FI) ja füüs–mat k (PhD) Märt Aints;

Janek Laanearu «Sill flow observations between sub–basins and analytical description of frictionless strait flow (the Gulf of Riga and the Baltic proper)» «Hüdrofüüsikaliste väljade struktuur alambasseine ühendavas kanalis ja hõõrdevaba voolamise analüütiline kirjeldamine väinas (Liivi laht ja Läänemere avaosa)». Juhendajad PhD Urmas Lips (Eesti Mereinstituut) ja PhD Olev Saks, oponendid füüs–mat k (PhD) Jaan Laaneots (Eesti Mereinstituut) ja füüs–mat k (PhD) dots Hanno Ohvril;

Alina Braziulene «Õpilaste huvi tõstmine füüsika vastu õpikute abil». Juhendaja ped–dr prof Jaan Mikk, oponendid ped–dr prof Gunnar Karu ja ped–kand (PhD) dots Larissa Vassiltšsenko.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 1084. Tiraaž 1000.

☎ 465 680

NR. 25 (1849)
REEDE,
14. JUUNI 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 1 KROON

Universitas Tartuensis

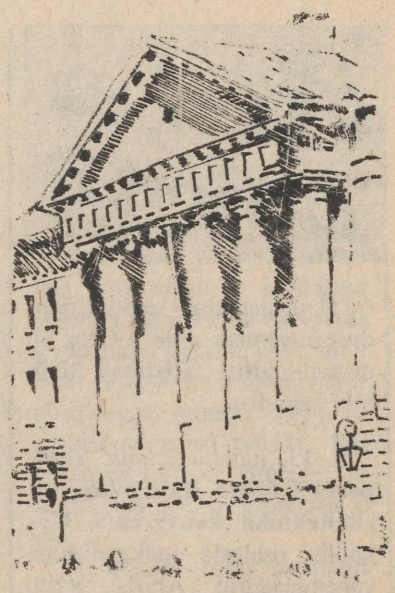

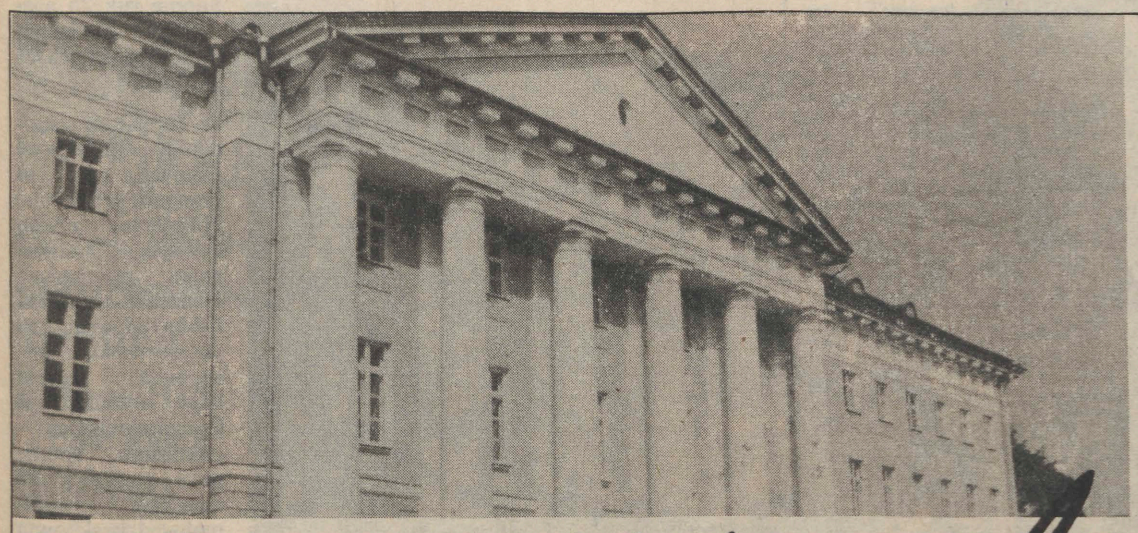

Lõpuaktused

Kehakultuuriteaduskond	E 17. juunil kell 14
Usuteaduskond	T 18. juunil kell 12
Bioloogia-geograafiateaduskond	T 18. juunil kell 15
Õigusteaduskond	K 19. juunil kell 12
Sotsiaalteaduskond	K 19. juunil kell 14
Filosoofiateaduskond	N 20. juunil kell 11
Füüsika-keemiateaduskond	N 20. juunil kell 14
Majandusteaduskond	R 21. juunil kell 12
Matemaatikateaduskond	R 21. juunil kell 15
Arstiteaduskond	N 27. juunil kell 11

ÕIGUSTEADUSKOND

Joel Aasmäe
Rita Annus
Alari Avamägi
Erle Enneveer
Janika Friedenthal
Imbi Jürgen
Margus Kerm
Urmas Kiik
Merilin Kiviorg
Ingrid Kressel
Janne Krigul
Ingrid Kullerkann
Kaidi Kuusmaa
Marin Kümp
Maie Kütt
Ain Laansalu
Saale Laos — *cum laude*
Tarvo Lindma — *cum laude*
Kaido Loor
Tuuli Mizer
Jüri Mölder — *cum laude*
Gunnar Nuuma
Kalle Oja
Hellika Pertel
Alo Pikk
Kerstin Pilt
Katre Poljakova
Kätlin Põlluste
Kaili Reim
Jane Rumjantseva
Ott Saame
Kalev Saare — *cum laude*
Gunnar Savisaar
Sven Sillar
Marge Sirk
Siiri Sonntak
Piia Tammekänd
Vello Tammer
Anneli Uibokand
Urmas Ustav
Ken–Marti Vaher
Toomas Vaher — *cum laude*
Risto Vahimets — *cum laude*
Hannes Vallikivi
Mai Ärmand
Mare Ülenurm

Kaugüliõpilased

Argo Argel
Ain Balder
Raigo Haabu
Külli Heinmäe
Rita Hlebnikova
Ülle Jaanhold
Kristi Joamets
Leo Kaaret
Aire Kuklane
Sirje Lahesoo
Eve Lill
Anne Luik
Egle Lääne
Alari Möldre
Tiia Nurm
Merike Peterson
Andrus Post
Külli Puusep
Kerdi Raud
Alla Raudsepp
Helen Reinvart
Kristina Stekanova
Igor Sumarok
Marko Tiiman
Tõnis Tokko
Eero Viigimäe

KEHAKULTUURITEADUSKOND

Baccalaureus scientiarum (liikumis- ja sporditeadused):

Katrin Aasmäe — *cum laude*
Triin Aleksejeva
Tair Anton
Angelique Eiche
Sirje Hendla
Karmen Hänman
Sirve Jõela
Ain Jürisson
Triin Kiudma
Terje Kulu
Agu Laas
Meelika Laasma
Betra Leesment
Nina Liim
Raili Lillemets
Rea Lillemets
Piia Mäger
Toomas Nõmmiste
Kaire Paat
Heli Põder — *cum laude*
Pille Päid
Signe Randlane
Helle Rimm
Evelin Ruus
Peep Saaremägi
Toomas Soeson
Juta Teder
Tiina Valgesoo
Merle Vestel
Roomet Viira
Raili Vija
Killu Vunk
Annely Võsaste
Vallo Väljaots
Külliki Värä

Acta Diurna

* TÜ raamatukogu teaduskirjanduse lugemissaalide fuajees on avatud **näitus «Ristiusu kirik läbi aegade».**

* 8.–13. juunini toimus **Tamperes X Põhja–Balti biomeditsiinitehnika konverents**. Ülikoolist osalesid ettekandjatena vanemteadurid Arved Vain, Rein Raamat, dots Jüri Vedru ja doktorant Leo–Henn Humal. 13.–15. juunini toimub sama konverentsi jätkusümpoosium Tallinnas teemal «Füsioloogilised mõõtmised».

* 14. juunist 14. juulini viibib rakendusgeoloogia professor, **bioloogia–geograafiateaduskonna dekaan Volli Kalm Venetsueelas rahvusvahelisel konverentsil «Jäätumised Venetsueela Andides».** Lisaks konverentsile toimuvad välitööd liustikel.

* 10.–12. juunini oli Tartus **ajakirja «Science» ajakirjanik Richard Stone.** R. Stone'i visiidi eesmärgiks oli tutvuda eesti teadusega.

* 10.–16. juunini **esitlevad TÜ raamatukogu uudiskirjanduse saalis raamatukauplus Krisostomus ja kirjastus John Wiley & Sons LTD uudiskirjandust** keemiast, füüsikast, matemaatikast, arvutiteadusest, informaatikast, bioloogiast, meditsiinist, maateadusest, keskkonnateadusest, ärist, majandusest, rahandusest ja psühholoogiast.

* 11. juunil toimus TÜ valitsuse istung (esimesel lugemisel oli üliõpilasnõustamise projekt, tehti muudatusettepanekud projekti Avatud Ülikool ja töölähetuseeskirja, arutati majandusteaduskonna struktuurimuudatuste ettepanekuid, võeti vastu erakorraliste õppejõudude ja teadustöötajate töölevõtmise korra eeskiri, informeeriti ülikooli ruumidele tehtavatest kulutustest jne).

* 14. juunil kell 14 **avatakse ajaloomuuseumis Gustav Suitsu memoriaaltuba**. Avamisele saabub ka Gustav Suitsu tütar.

* 14. juunil kell 14.15 kaitseb ajaloomuuseumi konverentsisaalis **Paavo Annus magistritööd «Luterliku kiriku vaimulikud 19. sajandi algusest kuni aastani 1944».**

* 17. juunil algavad lõpuaktused (vt 1. lk.).

* 17. juunil kell 11 on **rektori juures ülikooli parimate sportlaste vastuvõtt.**

* 19. juunil kell 16 on ajaloomuuseumis **rektori pidulik vastuvõtt *cum laude* lõpetajatele.**

Islandil üliõpilasmajutuse konverentsil

Küllap on vähe neid eestlasi, kes oma silmaga näinud üht eksootilisemat saareriiki — Islandit, riiki, mis oma veerand miljoni elanikuga tunnustas esimesena meie iseseisvust. Island on Põhjamaa, seega nagu sama kandi riik, aga ometi nii kaugel ja nii teistsugune. Islandile viib kolm tundi lendu Stockholmist. All laiub lõputu jäine Põhjameri. Ja korraga kerkib merest saar, puutumatu ja ürgne, mäed, mis tundvad olevat äsja tardunud laava ja igavene lumi nende tippudel. Islandil on 31 tegevvulkaani, veel 1973. aastal on vulkaanipurse hävitanud ühe linna. Islandil on kuumaveeallikad. Islandil paistab suviti ka kesköösl päike. Islandil ei kasva puid. 9/10 saarest on elamiseks kõlbmatu, kuumaastikusarnane, tardunud mittemidagi. Suviti liigub kraadiklaasisammas ikka tagasihoidlikult 10 soojakraadi ümber. Tuul tahab lendu viia. Kus siis see ilu?

Islandi templid ja hiied on kivist ja veest, mis koskedena kõrgustest kohisedes, hüüdes ja röökides alla sööstavad. Maa põues keeb määratu ja salapärane jõud. Aurust ja kohinast kerkib äkitselt majakõrgune kuuma vee sammas, mis uudishimulikke ja turiste eemale ehmatab — see siis ongi see geiser.

Millegipärast mõlkus meeles, et Kalevipoeg, kes ehitas laeva nimega Lennuk ja asus teele maailma lõppu, pidi tingimata just Islandit oma tuldpurskavate mägedega nägema. Istuda maailma äärele ja mõtiskleda ...

Mai lõpus viis kaks eestlast, TÜ Üliõpilasküla direktori Andres Kase ja rektori abi Ene Seidla Islandile üks hoopis argisem asi: üliõpilasmajutus, selle organisatsioon ja tulevik. 28. maist 1. juunini toimus Reykjavikis NSBO (Põhjamaade üliõpilaskülade organisatsioon) XV konverents. Konverentsist võtsid osa NSBO liikmed: Soome, Rootsi, Norra, Taani ja Islandi üliõpilaskülad. Vaatlejatena osalesid lisaks Tartu Ülikoolile Belfasti Üliõpilasmajutuse Assotsiatsioon Ltd ja Kieli Ülikool. Peale külade osalesid mitmete maade üliõpilasmajutuse organisatsioonide (mis on kutsutud ellu eesmärgiga pidada läbirääkimisi üliõpilasmajutuse süsteemi üle oma maa valitsuse, parlamendi ja pankadega) ning haridusministeeriumide esindajad.

Üliõpilasmajutuse konverentse korraldatakse üle kahe aasta erinevates Põhjamaades. Igal konverentsil valitakse uus juhatus ja juhatuse esimees.

Eestlaste osavõtt sai teoks tänu TÜ Üliõpilasküla heale kontaktile Soome Üliõpilaskülade Liidu ja Turu Üliõpilaskülafondiga, tänu nende juhtide isiklikule initsiatiivile ja veendumusele, et Eesti kuulub Põhjamaade hulka. Seega peaks me olema tulevikus ka NSBO täieõiguslik liige.

Konverentsile oli tellitud kolm 3–tunnilist põhiettekannet rahvusvahelistelt mainekatelt lektoritelt: Johan Peter Paludan «Tuleviku uurimus», Jorn Kiel «Imidzi kujundamine», Richard Kos' «Turu-uuringud». Üliõpilaskülade tegevjuhid pidasid ettekandeid teemadel «Suvehotell», «Üliõpilased ja EU», Rahvusvahelistumine», «Üliõpilaskülade finantseerimine», «Üüride statistika», «Andmetöötlus».

Loengute ostmine nii suurele ja spetsiifiliste huvidega publikule on üks konverentsi korraldamise põhiideid, sest üksikult ei suudetaks seda informatsiooni osta ega saavutataks ka oma valdkonnast nii head ülevaadet.

Üliõpilasküla on ettevõte oma spetsiifilise struktuuri ja *marketing*'iga. Infot, millele ehitatakse üles häid ettevõtteid, ostetakse tavaliselt ärikonsultatsioonidena.

Eestis on vastupidiselt teistele Põhjamaadele jäetud üliõpilasmajutuse arendamine ülikoolide endi mureks. Meie arvamus on, et ainult materiaalse baasi tugevdamisest ehk teisisõnu raha juurdesaamisest üliõpilasküla ülesehitamiseks ei piisa. Vaja on ka erialast infot ja koolitust. Siiani on meie tasuta konsultandina toiminud Turu Üliõpilaskülafond. Põhjamaade üliõpilaskülade probleemiks on külade madal täituvus. Olukorras, kus meil praegu valitseb ruumipuudus, on aga lühinägelik arvata, et meile ei võiks tekkida konkurente. Teiste sõnadega: majade remontimise ja sisustuse hankimise kõrval on vältimatult vajalik tegelda klienditeeninduse ja oma üliõpilasküla maine kujundamisega.

***

Tartu Ülikooli nimel astuti ka «Rahvusvahelistumise» ettekannete sarjas üles lühiülevaatega Tartu üliõpilasmajutuse olukorrast. Sarjas, kus teiste riikide esindajad raporteerisid üliõpilasvahetuse kasvust, tuli meie poolt juttu ühest suurimast rahvusvahelistumise takistusest — majutuse kvaliteedist. Meie sõnavõtt võeti vastu väga heatahtlikult. Positiivseks tagasisideks võiks lugeda ka seda, et nelja üliõpilasküla esindajad tulid küsima, kas nad saaksid meile mingit abi osutada.

Eestlaste praegune olukord tõi «vanadele tegijatele» meelde 60ndad aastad, kui Põhjamaades alustati üliõpilasmajutuse organiseerimist nullpunktist. See, millise tasemeni on jõutud, viib mitmele olulisele tõdemusele.

Esiteks: üliõpilasmajutus saab toimida eeldusel, et üliõpilane on suuteline oma õppeajaks ettenähtud toetusest maksma üüri, mis ökonoomse majandamise korral katab personalikulud ja kinnisvara hoolduseks minevad kulud ning ehitus– ja rekonstrueerimislaenude intressid. Toetust saaval üliõpilasel peab olema vaba valik, kas ta kulutab selle linnakorteri või üliõpilasküla korteri üürimiseks.

Külade üürid on reeglina mõnikümmend protsenti turuhindadest allpool.

Teiseks: külasid on üles ehitatud riigi poolt antud pikaajaliste madalaprotsendiliste ehituslaenudega, tagatiseks on küla enda kinnisvara ja riigi garantii. Olgu näiteks toodud, et Islandi riik annab üliõpilaskorterite ehitamiseks 90% ulatuses 50 aastaks 1%–list laenu, Norra riik 60% ulatuses 25–30 aastaks 5%–list laenu, Soome riik 25 aastaks 3–8% laenu, millest osa ei pea tagastama.

Tulevikku suunatud uurimused näitavad, et praegune ja tulevane üliõpilane nõuab endisest märksa enam privaatsust, eluaseme valikul hakkavad mängima järjest rohkem niisugused tegurid nagu interneti ja kaabeltelevisiooni olemasolu, sportimise ja vaba aja veetmise võimalused, keskkonna puhtus ja võimalus ise oma korterit sisustada. Ühesuguse sisustuse ja ruumikujundusega koridorsüsteemis toad ja ühikapeod jäävad minevikku.

***

Mida on Tartu Ülikoolile andnud Soome ja Põhjamaade üliõpilaskülade kogemus? Kui miski meie üliõpilaskülas on viimase aasta jooksul paremaks muutunud, siis võime peaaegu kõiges leida Soome kolleegidelt saadud teadmisi ja abi. Väikese näitena olgu mainitud kasvõi klienditeenindamise süsteem, aga ka otsene materiaalne abi mööbli, külmkappide ja pliitide näol. Aga ka meie kiiresti muutuvates oludes hädavajalik info ja *know–how*, mida me ise ei suudaks osta, on tegelikult abi. Ise jalgratast leiutada on kallis töö.

On selge, et suuri muutusi Tartu üliõpilasmajutuses on vaja kiiresti, kuid olulisim on, et suund, kuhu poole kiirustatakse, oleks õige. Põhjamaade suund väärib eeskujuks seadmist.

ANDRES KASK
ENE SEIDLA

Magistriks filosoofias

Õpitava eriala vahetamine on vaimne seiklus ettevõtlikele inimestele. See pakub rahuldust mitte ainult intellektuaalse uudsusega, vaid ka võimalusega nautida tõsist ajutegevust.

Filosoofide kutsetegevuse edukuseks peavad filosoofid midagi teadma väljaspool filosoofiat. Eriti oluline on see teadus–, poliitika– ja ühiskonnafilosoofias, aga samuti eetikas. Seepärast võetakse filosoofia magistriõppesse vastu **ka teiste erialade lõpetajaid**, tulgu nad ajaloost, sotsiaalteadustest või hoopis loodusteadustest. Veel enam: neid oodatakse hea meelega. Kahtlemata seostub eriala vahetamisega risk. Aga ettevõtlikud inimesed ei karda riski. Riski suurust saab mõistlikult hinnata ja selleks tasub enne magistriõppesse astumist nõu pidada programme hooldavate õppejõududega (näit prof Eero Loonega praktilises filosoofias ja ajaloo– ning ühiskonnateaduste filosoofias, prof Rein Vihalemmaga loodusteaduste filosoofias). Teatavasti on isegi professorid väljakuulutatud konsultatsiooniaegadel kättesaadavad.

Tartu Ülikoolis tehtav filosoofia asub kõrgel tasemel. Meie õppejõud viibivad sageli välismaal konverentsidel loenguid pidamas või isegi terveid kursusi õpetamas. Ometi jätkub neil magistrantide jaoks aega. Integreeritus Euroopasse kindlustab, et Tartu kraadidiplom on niisama palju väärt kui teiste riikide ülikoolide vastavatasemelised diplomid.

Filosoofia kuulub inimmõtlemise alustugedesse. Sellega tasub tegemist teha.

EERO LOONE

Tähelepanu asutused ja organisatsioonid ning Tartu Ülikooli astujad!

Tartu Ülikool teatab, et lisaks riigieelarvest finantseeritavatele üliõpilaskohtadele on vastavalt Tartu Ülikooli põhikirjale ülikoolil õigus luua juurde täiendavaid õppekohti, mida finantseerivad teised tellijad.

Üliõpilaskandidaadid peavad sooritama jooksva aasta sisseastumiseksamid Tartu Ülikoolis positiivsetele hinnetele.

Ülikooli ja tellija vahel sõlmitava lepingu kohaselt immatrikuleeritakse üliõpilane üldistel alustel ning tal on teiste üliõpilastega võrdsed õigused, v.a eripära, et üliõpilase õpingute käik on lisaks akadeemilisele edasijõudmisele sõltuv õigeaegsest semestritasude maksmisest.

1996/1997. õppeaastal on üliõpilaskoha maksumus 20 000 krooni õppeaastas.

Info tel 465 625 Aime Randveer ja 465 623 Ülle Hendrikson.

USUTEADUSKOND

Amar Annus
Meelis Friedenthal
Lagle Heinla
Toomas Jürgenstein
Andi Kirotar
Erki Ligi
Mare Mägi
Raido Naris
Anneli Pukk
Sven Salmisto
Tiia Silvet
Terje Tomson
Arho Tuhkru
Aira Võsa

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKOND

Molekulaar– ja rakubioloogia instituut

Toomas Haller — *cum laude*
Viljar Jaks
Eerik Jõgi
Helen Karp
Karin Klaus
Merike Leego
Anne Linnas
Maarja Parik
Tanel Punga
Taavi Päll
Richard Tamme — *cum laude*
Jaana Tammur
Helle–Viivi Tolk — *cum laude*
Kadri Tomasson
Ülo Väli
Jana Zernant

Zooloogia ja hüdrobioloogia instituut

Kristjan Adojaan
Triin Amos
Triin Asi
Tõnu Feldmann
Olavi Kaljuste
Kai Kase
Toomas Kõiv
Rein Lepp — eksternina
Jana Limbo
Heikki Luhamaa
Anne–Ly Nurmõtalo
Indrek Ots — *cum laude*
Rain Simovart
Riina Tau — eksternina
Vallo Tilgar
Anu Toom
Ilmar Tõnno

Botaanika ja ökoloogia eriala

Sirje Kattel
Aigi Kikkas
Tiit Kohava — eksternina
Piret Kuldna
Kadri Leenurm
Triin Marandi
Riina Mändla
Kadri Märtson
Krista Nõmm
Katrin Pajuste
Kristiina Roon
Indrek Ruubas
Toomas Sildvee — eksternina

Geograafia

Andres Altrov
Merle Annov
Anneli Kährik
Kadri Laidoner
Kaarel Lauk
Peep Mardiste
Kadi Pae
Priit Pensa
Liis Randmets
Mait Rei
Agnes Salundi
Gea Tehver
Kairit Tipp
Margit Toss
Margo Uusen

Geoloogia

Margit Enel
Olle Hints
Jan Pajus

Teel tippu

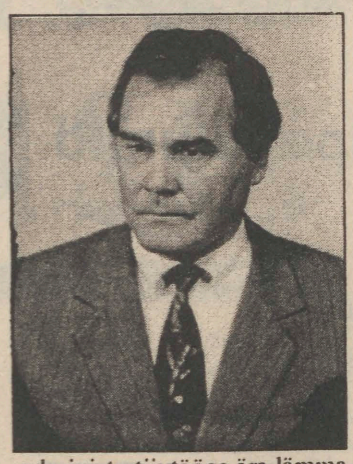

Algas kõik 18. juunil 1936 Harjumaal talupidaja peres. Edasi läks tee andekale ja sihipärasele eestlasele seaduspäraselt: 7 aastat Ruila koolis alghariduse, kiitusega Tallinna meditsiinikool ja TRÜ arstiteaduskond, aspirantuur farmakoloogias Leningradis, kandidaat ja doktor, professor ning alates 1972 farmakoloogiakateedri juhataja. Nagu iseendastmõistetavalt 14 aastat (kolm perioodi) arstiteaduskonna dekaan, 26 aastat ülikooli nõukogu liige. Teadusdopingud saanud kolmel korral Ameerikas, stažeerinud seal Yale'i, New Yorgi ja Wisconsini ülikoolides. Pidanud loenguid USAs, Saksamaal, Rootsis, Soomes, Poolas, Riias, Vilniuses ja mujal. Publikatsioone 370, neist teadusartikleid 160, 12 erialast teadustöö kogumikku, õpikuid, õppevahendeid, käsiraamatuid. Juhendanud 17 kandidaadi– ja doktoriväitekirja. Abielus TÜ dotsendi Kiira Allikmetsaga. Kolm poega ja kolm lapselast.

Nüüd siis pilt Lembit Allikmetsast tema mõtete põhjal elust, ülikoolist, teadustööst ja eestlase haridusest üldse:

* Leningrad ja Moskva olid tollases kinnises nõukogude ühiskonnas suhteliselt avatud rahvusvahelise teaduse kohad. Ta oli seal sõltumatu, perekond oli ju Tartus;

* seejärel töötades ülikooli meditsiinikesklaboris avanes suurepärane võimalus veel pärast aspirantuuri teadust teha. Dekanaadis oleks noor mees administratiivtööga ära lämmatatud;

* Yale'i ülikoolis oli kaasaegne emotsionaalse käitumise uurimismetoodika, korralik farmakoloogia ja neurokeemia;

* farmakoloogia kateedris pani kõik õppejõud võrdselt tööle, ka loenguid pidama. Hakkasid õpetama kliinilist farmakoloogiat. Kaastöötajatest tõstab esile Leo Nurmandit, Aleksander Žarkovskit, Eero Vasarat, Lembit Rägot;

* dekaanina ei olnud hädas skandaalidega ega intriigidega. Kuigi probleeme oli «pensionäridega», sest 65 aasta piiri tollal veel ei olnud. Vahetas välja kateedrijuhatajad, suurendas järsult doktorantide arvu, intensiivistas kraadiharidust. ÜMPI loomisega täienes teadustöö finantseerimine, tõusid palgad, oli teaduslikku produktsiooni;

* ülikooli nõukogus olnud kolme rektori ajal. On ülikooli ja teaduskonna patrioot. Tema arvates võib ärbelda demokraatiaga, aga tegelikult vastutab kogu asja eest rektor, teaduskonnas dekaan;

* konnatiigist ei ole rääkinud. Küll arvab, et professori põhiline ülesanne on kasvatada teaduslikke järglasi, oma koolkond luua. Kui ei, siis ei pruugi niisugust inimest sugugi 65 eluaastani kohal pidada. Kui professoril ei ole järglasi, siis ta ikka päris õige professor ei ole;

* ülikool peab muutuma tõeliseks teadusasutuseks. Euroopa maades ja USAs toimub 95–99% akadeemilisest teadustööst ülikoolides. Üliõpilased saavad hea teadushariduse. Teaduses on vaja suurendada konkurentsi;

* ei ole Teaduste Akadeemia vastu, aga ülikoolist eraldi asuvad akadeemia instituudid on kulukad ja suhteliselt viljatud, sest seal ei õpetata kedagi. Eesti riik ei ole nii rikas, et pidada üleval ülikoole ja akadeemiat. Hädavajalik on ülikoolihariduse akadeemiline ja majanduslik korrastamine.

Kui teadust teha hästi, ja paremini kui seni, siis võib seda teha ka ülikoolis. Selleks jätkuvalt suveräänsust!

VAINO VAHING

Õnnitleme!

Õnnitleme pedagoogika osakonna juhatajat dotsent INGER KRAAVI tema 55. sünnipäeval.

Kolleegid

SOTSIAALTEADUSKOND

Ajakirjandus

Esta Härm — *cum laude*
Indrek Mustimets
Selle Mõtsar
Malle Pajula
Villu Päärt
Mart Raudsaar
Evar Saar

Avalik haldus ja sotsiaaltöö

Rain Eensaar
Tammo Esta
Kati Kiisverk
Anna Laido
Eva–Maria Liimets
Priit Masing
Kristjan Paas
Aivar Rahno
Triinu Rajasalu
Margus Sarapuu
Tarvo Tamm
Rene Tõnnisson

Politoloogia

Gert Antsu
Toomas Danilson
Rainer Kattel — *cum laude*
Andro Kitus
Jüri Lipping — *cum laude*
Ando Möldre
Urmas Paet
Piia Pumm
Maarja Soo
Veiko Spolitis
Kristel Taits
Riina Vällo

Psühholoogia

Statsionaarne osakond
Katri–Evelin Esop — *cum laude*
Kaia Kastepõld
Kairi Kreegipuu — *cum laude*
Katrin Liblik
Peeter Tammeveski — *cum laude*

Mittestatsionaarne osakond
Ain Esko
Kaja Puck
Epp Veski

Sotsioloogia

Heli Aru — *cum laude*
Tiina Hakman
Kadri Koreinik
Helo Oidjärv — *cum laude*
Kait Oole
Priit Põiklik
Aare Toomist

Stipendium

Slovakkia stipendiumid

Slovakkia Vabariik eraldab ühele Eesti magistrandile ja ühele Eesti doktorandile stipendiumi (vastavalt 2500 või 2800 Slovaki krooni kuus).

Nõutavad dokumendid:

* sooviavaldus,
* sünnitunnistus (tõlge slovaki, inglise, prantsuse või hispaania keelde),
* koopia diplomi(te)st (tõlge slovaki, inglise, prantsuse või hispaania keelde),
* kahe professori soovitus,
* *curriculum vitae*,
* arstitõend,
* publikatsioonid (doktorandid),
* fotod, slaidid, kassetid töödest (kunstiõpingud).

Sooviavalduse ja arstitõendi vorme saab välisüliõpilastalitusest peahoone ruumist 304. Avaldused tuleb esitada välisüliõpilastalitusele **19. juuniks**.

Uurimispreemia

Eesti TA kuulutab välja **üliõpilaste 1996. aasta teadustööde konkursi.** Antakse välja 15 preemiat à 1500 kuni 2500 krooni. Preemiale võivad pretendeerida 1996. aastal lõpetatud teadustööd, võetakse vastu ka magistritöid, kuid nende puhul nõutakse täiendavalt, et saadud tulemuste põhjal on avaldatud või avaldamiseks vastu võetud vähemalt üks teadusartikkel.

Konkureerimiseks tuleb esitada Eesti TA–le nõuetekohaselt vormistatud ning köidetud uurimistöö, publikatsioonide olemasolu korral ka nende koopiad. Juurde peab olema lisatud autori isiklik avaldus konkursis osalemiseks koos vajalike isikuandmetega (nimi, aadress, õppeasutus, eriala, kursus, telefoninumbrid). Soovitav on lisada ka töö juhendaja kirjalik arvamus ning koopiad olemasolevatest retsensioonidest.

Töid võetakse vastu kuni **10. oktoobrini** aadressil:

Eesti Teaduste Akadeemia
Kohtu 6,
EE0001 Tallinn

VALVE SOOME
teadus– ja arendusosakond
tel 465 614

Lugupeetud ETFi uurimistoetuse taotleja

1997. aasta ETFi uurimistoetuste taotlemisel palun juhinduda 1996. aasta 6. mail ETFNi poolt kinnitatud dokumendist ***«Uurimistoetuse juhend ja vormid»*** ning käskkirja nr UK—07/30 RE, 16. 02. 1996 lisast ***«ETF uurimistoetuste taotlemise, lepingute sõlmimise ja täitjate töölevormistamise kord Tartu Ülikoolis»***.

1997. aasta ETFi uurimistoetuse taotlemise **juhendit** ja **vorme** on **redigeeritud**, seetõttu palun uute materjalidega hoolikalt tutvuda.

Olulisemad muudatused on:

* 1996. aastal (või varem) ekspertiisi läbinud ja rahastatud **mitmeaastastena** kavandatud projektidele ei korraldata täiendavat ekspertiisi;
* raha taotlemiseks **mitmeaastaste** projektide jätkamiseks peavad grantihoidjad esitama 1996. aasta **1. novembriks** vaid granti taotlusvormi (koos eelarvega 1997. aastaks), sisulise vahearuande (kuni 5 lk) 1996. aasta tehtud tööst ning sel aastal avaldatud ja/või publitseerimiseks esitatud tööde loendi;
* kõik 1997. aasta uurimistoetuse taotlused esitatakse **selle asutuse** kaudu, kus **taotleja töötab või kelle kaudu projekt realiseeritakse;**
* uurimistoetus **eraldatakse** taotlejale **selle asutuse** kaudu, kellega kooskõlastatult **esitati uurimistoetuse taotlus;**
* TÜ **teadus– ja arendusosakonna** teadustalitusele (ph tuba 304) tuleb **ETFi uute uurimisprojektide** taotlused esitada hiljemalt **27. augustiks;**
* vastavalt käskkirja nr UK—07/30 RE, 16. 02. 1996 lisale *«ETF uurimistoetuste taotlemise, lepingute sõlmimise ja täitjate töölevormistamise kord Tartu Ülikoolis»* korraldab TA teadustalitus korrektselt vormistatud materjalide saatmise ETF–le **30. augustiks 1996,** uurimistoetuse taotlus peab olema eelnevalt kooskõlastatult struktuuriüksuse (instituudi, osakonna, kliiniku või asutuse) juhataja, teadustalituse vanemreferendi, ja rektori/prorektori või dekaani/TA juhatajaga;
* kõik taotlused ja lisamaterjalid tuleb esitada eesti ja inglise keeles;
* taotlused ja selle juurde kuuluvad lisad peavad olema kahes eksemplaris;
* TÜ üldkulude katteks võetakse uurimistoetuse üldsummast 20%, üldkululõivu ei võeta sellelt uurimistoetuse osalt, mis on ette nähtud seadmete (ka tarkvara) ostuks ja/või teadustööde kirjastamise kuludeks.

Uurimistoetuse juhendid ja vormid on kättesaadavad kõigis teaduskondades, TÜ teadus– ja arendusosakonnas ning Internetis ETF WWW–koduleheküljel http//WWW.kbfi.ee/teadusfond/.

ANDI PÄRN,
teadus– ja arendusosakonna juhataja

Võõrkeeleeksamist Tartu Ülikooli sisseastujaile

Taas on suvi, mil keskkoolilõpetajad peavad kõrgkooli astumise plaane.

Tänapäeva avatud maailm nõuab noortelt erilisi oskusi. Vähemalt ühe võõrkeele korrektse oskuseta ei saa ükski spetsialist enam hakkama. Paljud noored on koolis vajaliku keeleoskustaseme saavutanud. Ometi on viimastel aastatel probleemiks need noored, kes asuvad juba õpitud võõrkeelt n-ö üle õppima kõrgkooli algajate keelerühmas.

Kogemus on näidanud, et ei olda küllalt teadlikud sellest, millist võõrkeeleoskustaset eeldatakse Tartu Ülikooli sisseastumisel. Nähtavasti vajab tutvustamist ka ülikooli keeleõppe korraldus.

Et tulevastele üliõpilastele hakkab võõrkeeli õpetama TÜ keelekeskus, ootame kõiki sisseastujaid keelekeskuse teabetundi, mis toimub **25. juunil kell 16 peahoone auditooriumis 128.**

Analüüsime eelmiste aastate sisseastumistestide vigu, tutvustame meil ja mujal enimkasutatavaid keeleteste, anname infot tänavuse võõrkeeleeksami kohta, räägime keeleõppe korraldusest ning sellest, mida tulevane üliõpilane peaks oskama enne ülikooli võõrkeelekursust ja millise oskustaseme saavutab ta selle lõppedes.

Samas on võimalus osta möödunud aasta sisseastumisteste ning TÜ õppejõudude koostatud testikogumikke.

Soovijad saavad registreeruda ka nii eesti kui vene keele baasil korraldatavatele vahetult algavaile kiirkursustele.

Ülikooli keelekeskus

HEA LUGEJA,

suur suvi hakkab kätte jõudma ja tuleval reedel, see on 21. juunil ilmub selle semestri viimane Universitas Tartuensis. Palume kõigil, kellel veel midagi olulist teada anda, see hiljemalt esmaspäeval-teisipäeval toimetusse toimetada. Viimases numbris ilmuvad ka ülejäänud lõpetajate nimed.

Info

VÄITEKIRI

14. juunil kl 14.15 kaitseb ajaloomuuseumi konverentsisaalis **Paavo Annus** magistritööd «Luterliku kiriku vaimulikud 19. sajandi algusest kuni 1944» (juhendaja emeriitprof S. Vahtre, oponendid dr T. Karjahärm ja fil–mag P. Valk).

***

18. juunil kell 11.15 kaitsevad Tiigi 78 aud 322 magistritööd:

Marju Medar teemal «Sotsiaalsuunitlusega fondide hetkeseis ja arenguperspektiivid Eestis» (juhendaja dots H. Mikkin, oponendid prof T. Tulva ja T. Randma);

Jüri Kotka teemal «Ilmalik sotsiaalkaitse Eestis 18. saj. lõpust kuni I maailmasõjani» (juhendajad prof T. Rosenberg ja dots H. Mikkin, oponent dots J. Kõre);

Terje Toomela teemal «Närvi– ja liikumishäiretega laste erivajaduste hindamine» (oponendid dots D. Kutsar ja prof J. Kõrgesaar).

***

20. juunil kell 9 kaitseb Riia 23 ruumis 1–16 **Arvi Joers** magistritööd teemal «Apoptoosi tekitamiseks vajalikud domäänid tuumor–supressorvalgus p53» (oponent vanemteadur biol–kand Ann Kilk).

Kell 14 kaitsevad samas:

Rainer Ilisson «Inimese ribosoomi valgu S6 geenilookuse füüsiline kaart ja organisatsioon kromosoomilõigus 9p22.3/23» (oponent Eesti Biokeskuse vanemteadur biol–kand Juhan Sedman);

Aili Kallastu «Uus IS element *IS1411*: elemendi iseloomustamine ja osalemine fenooli lagundamist määrava *pheBA* operoni transkriptsiooni aktivatsioonil» (oponent vanemteadur PhD Allan Nurk);

Eneli Oitmaa «Tsüstilist fibroosi põhjustavate mutatsioonide kompleksne analüüs» (oponent dots PhD Jaanus Remme);

Riho Teras «Transposooni Tn*4652* ja *pheBA* operoni baasil tekkinud liitpromootorilt lähtuva transkriptsiooni moduleerimine Tn*4652* otsmiste järjestuste poolt bakteris *Pseudomonas putida*» (oponent dots PhD Andres Mäe).

21. juunil kell 9 kaitsevad samas:

Kristiina Tambets «Mitokondriaalse DNA kontrollregiooni polümorfism eestlaste populatsioonis» (oponent prof biol–kand Andres Metspalu);

Margit Mahlapuu «Psylogenetic relationships in *Peniophora quercina* group» («Molekulaar–fülogeneetilised suhted *Peniophora quercina* rühmas»), oponent dots biol–kand Tiina Alamäe;

Riho Meier «Retroposoon L1 5' mittekodeeriva ala transkriptsioon inimese teratokartsinoomi rakuliini NTera2 rakkudes» (oponent dots PhD Maia Kivisaar):

Maire Peters «Loodusesse lastud *phe*–operoni omaksvõtt fenoolse reostusega jõe mikroobide poolt» (oponent dots PhD Maia Kivisaar).

***

25. juunil kaitseb Liivi 2 ruumis 208:

kell 14.15 **Tiina Puolakainen** magistritööd «Eesti keele morfoloogiline ühestamine kitsenduste grammatika abil» (oponendid Eesti Keele Instituudi peateadur Ülle Viks ja TÜ dots Tiit Roosmaa);

kell 15.45 **Ivo Mehide** «Kehtestatavuse probleemi lahendamine geneetilise algoritmi abil» (oponendid dots Mare Koit ja lektor Tõnu Tamme).

***

26. juunil kell 15 kaitseb mm 102 magistritööd **Miia Rannikmäe** «Keemiamõisted õpilase tunnetustegevuses» (oponendid prof M. Karelson ja dots H. Muoni).

***

28. juunil kell 14 kaitseb TÜ nõukogu saalis **doktoriväitekirja** «Vene ajaloolise fenoloogia ning morfonoloogia peajooned» vene ja slaavi filoloogia dotsent **Juri Kudrjavtsev** (oponendid prof filoloogiadr M. Šeljakin ja filoloogiadr S. Smirnov).

PUHKAMA PÄRNUSSE

On veel üksikuid tuusikuid hooajalisse puhkekodusse Pärnu L. Koidula nim Gümnaasiumi ruumes. Küsida 17. või 18. juunil tel 465 410. Kiire!

Ametiühingukomitee

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 1125. Tiraaž 1000.

☎ 465 680

NR. 26/27 (1849/1850)
REEDE,
21. JUUNI 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 2 KROONI

Universitas Tartuensis

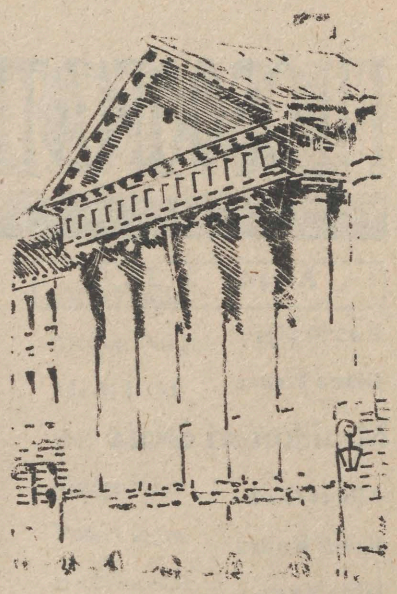

FILOSOOFIATEADUSKOND

Inglise keel ja kirjandus

Kersti Eensaar — eksternina
Edda Eesvald — *cum laude*
Riina Hanso
Gertrud Kasemaa
Anna–Liisa Kurve
Ülle Laansoo
Margit Luiga
Meliton Mateo–Krikk
Sven Mikser — *cum laude*
Kristina Mullamaa — *cum laude*
Diana Rammul — eksternina
Kristel Ruutmets — *cum laude*
Kertu Saks
Triin Tael — *cum laude*
Anu Truupõld
Madli Valk — *cum laude*
Helen Vink — eksternina
Inga Varamäe — eksternina
Kaugõpe
Kadri Kadakas — eksternina
Kati Meidra
Piret Part

Klassikaline filoloogia

Maili Karindi — eksternina
Kaspar Kolk — *cum laude*
Mari Murdvee
Ave Paesalu

Prantsuse filoloogia

Marri Amon — *cum laude*
Mari–Liis Aroella — *cum laude*, eksternina
Triinu Relve
Eva Rõuk
Inga Saare
Mairi Saare
Esta Õunapuu

Skandinavistika

Maarja Aas
Mari Aidla
Katrin Tombak

Romaani-germaani filoloogia (hispaania keel)

Klaarika Kaldjärv — *cum laude*

Saksa filoloogia

Margus Enno — *cum laude*

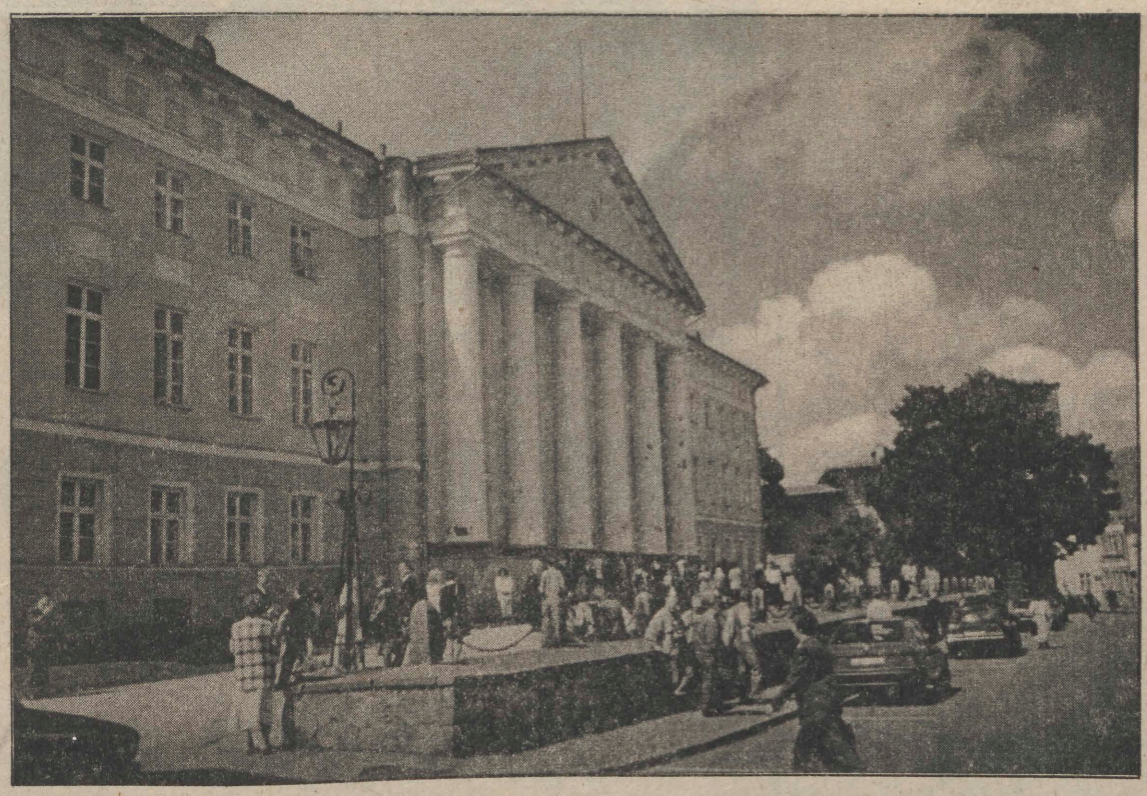

Merje Miliste — *cum laude*
Urve Ehastu
Anneli Hannibal
Gerli Jürgenson
Anu Kongo
Terje Kõrnas
Ele Liiv — eksternina
Madis Rausi
Katrin Saar
Ülle Sander
Tiia Teesaar
Jane Tillison
Janno Toots
Pille Vinkel
Karen Voolaid
Kaugõpe
Marika Ivandi
Maarja Kikas

Vene ja slaavi filoloogia

Jelena Anderman
Aleksei Burkin
Sofia Degel
Natalja Dvornitšenko
Taisa Galadi
Aleksandra Gontšarova
Oksana Gurskaja
Irina Jagintseva
Julia Kängsepp
Marika Kõiv
Jan Levtšenko — *cum laude*
Anna Litvinjuk
Merle Luhaäär
Jelena Maksimova
Ilona Petruhhina
Denis Poljakov
Sigrid Raitma
Kaspar Ranniku
Aurika Sandu
Vadim Semjonov
Merge Simmul — eksternina
Oksana Stoljarova
Kristel Teder
Irina Zolina
Olga Šlõpkina
Ene Zulin–Tarelkina
Kaugõpe
Irina Kolesnikova

Õpetajakoolitus (ajaloo eriala)

Anneli Lõuna
Kalle Lõuna

Eesti ja soome-ugri filoloogia

Agne Adamson
Madis Arukask
Mairi Kaasik — *cum laude*
Sirle Kaju
Merle Kala
Aire Kirss
Ülle Kollo
Terje Kroosimaa
Liina Laur
Bianka Makoid
Rain Mikser
Anu Murakas
Kadri–Liis Olmaru
Leho Paldre
Thea Palm
Annika Rebane
Aile Ruussaar — *cum laude*
Hille Saluäär
Signe Teder
Pire Teras
Mari Tuuling
Rein Undusk — *cum laude*, eksternina
Rita Uustulnd
Kalle Voolaid
Piret Voolaid
Kalle Viik
Kaugõpe
Aidi Asumets
Ruth Jürjo
Anneli Jäme
Saale Kivi
Anneli Kullasaar
Eve Leete
Merike Lillemägi
Reet Lüütsepp
Tiina Mihhailov
Kaja Raud
Kersti Saksniit
Aino Viinapuu
Kirsti Vuks
Maia Punak — eksternina

Eesti keel võõrkeelena

Helika Borovikova

Nimekirjad
järgnevad 2. lk

FILOSOOFIATEADUSKOND

Algus 1 lk.

Katrin jõgi

Diana Kahre

Maalikunsti eriala

Albert Gulk

Kristi Kuura

Hille Kutti

Tiia Naar

Külli Suitso

Liina Velsker

Ajaloo-osakond

Holger Rajavee — eksternina

Ingrid Abram — *cum laude*

Karin Rannu — *cum laude*

Egle Tamm — *cum laude*

Marek Ühtegi — *cum laude*

Kristjan Kalkun

Indrek Kiisler

Margit-Maria Koppel

Ragne Maaroos

Valle-Sten Maiste

Andres Ojamaa

Aire Ots

Indrek Park

Igor Potapenko

Tarvo Raid

Margus Saks

Andres Seene

Kaido Sipelgas

Heiki Suurkask

Urve Truup

Evelin Tsirk

Kersti Uus

Triin Vaaro

Kaugõpe

Tiina Hansson — eksternina

Tiia Lillemaa — eksternina

Kadri Metsaots — eksternina

Sigrid Saarep — eksternina

Merle Urm — eksternina

Hedi Kard

Margit Kask-Santostasi

Karin Kiviste

Hanno Talving

Kersti Vähi

Eripedagoogika osakond

Kadri Joost — *cum laude*

Rutt Tambet — *cum laude*

Anne Õuemaa — *cum laude*

Rea Hiis

Marge Kuusma

Anneli Lepp

Kairi Saar

Veronika Tallo

Merje Üudevald

Kaugõpe

Heidi Aruväli

Urve Karp

Tiiu Kiveste

Eda Kodasma

Lea Kurvits

Anneli Mand

Astrid Närep

Ulvi Ploom

Urve Raudsepp

Valentina Selkina

Kaja Surva

MATEMAATIKATEADUSKOND

Matemaatika eriala

Tõnis Eelma

Kristiina Hakk

Rainis Haller

Viktoria Ivanova

Kunnar Jürgenson

Helgi Kaiv

Indrek Kaldo

Kairi Kasemets

Airi Kelk

Marit Kikas

Toomas Lainoja

Külli Merivee

Annely Mürk

Marju Orion

Reimo Palm — *cum laude*

Tarmo Tasuja

Ehtel Urban

Lidia Uuselu

Kalle Vilbaste

Jan Villemson — *cum laude*

Maria Zeltser — *cum laude*

Informaatika eriala

Olga Kislitsina — *cum laude*

Aleksander Korobov

Artur Laksberg

Kaili Müürisep

Andres Nemvalts

Härmel Nestra — *cum laude*

Tiina Nirk

Heiki Reinkubjas

Marek Tiits — eksternina

Mart Tudre

Albert Tumanov

Mait Vestre — eksternina

Toomas Viirsalu — *cum laude*

Matemaatilise statistika eriala

Marika Guralnik

Hele-Liis Helemäe — *cum laude*

Hardi Kampus

Anneli Kukk

Jane Liinev

Katrin Parv

Helen Paut

Anne Pirn

Rait Põllendik

Birgit Strikholm

Holger Tamm

Ulvi Tormila

Kadri Vaino

Hanno Valdmann

Maria Zeltser — *cum laude*

FÜÜSIKA-KEEMIATEADUSKOND

Füüsika eriala

Erkki Luhamaa

Ahti Raidal

Margus Saal — *cum laude*

Artur Borissenko

Laur Järv — *cum laude*

Aadi Kaljuvee

Marek Kullas

Hannes Liivat — *cum laude*

Merle Lust — *cum laude*

Karin Muru

Ülo Nigol

Õimar Poks

Jaan Praks

Vladislav Pustõnski — *cum laude*

Raivo Rebane

Argo Sõõru

Jaan Tallinn — *cum laude*

Aivar Tarre

Jaanus Trolla

Jaan Pede — eksternina

Vene rühm

Roman Tsubin

Dmitri Domoskanov

Eduard Klestsin

Ivan Suhonenko — *cum laude*

Anatoli Vladimirov

Keemia eriala

Pille Kängsepp

Katri Mets

Katri Rosenthal

Katrin Sak — *cum laude*

Gunnar Karelson — *cum laude*

Andres Kreegipuu — *cum laude*

Kristjan Kruusement

Tiit Laur

Olavi Loog — *cum laude*

Peeter Priks

Meeri Sassian

Sulev Sild

Lea Silman

Jörgen Slet

Anu Sulbi

Tarmo Tamm — *cum laude*

Rutha Truu — *cum laude*

Õpetajakutse koolitus

Viktoria Aomere

Kai Kivi

Urmo Parm

Vahur Pohlasalu

Ingrid Tavits

Tarmo Vana

MAJANDUSTEADUSKOND

Majandusteaduse eriala

Kiira Afanasjeva
Natalja Akuševitš
Inga Allekand
Kersti Alt
Alar Alumaa
Kaire Anier
Evelin Anja
Merle Arnek
Vladimir Avdejev
Oksana Borissova
Andres Eesik
Toivo Ellakvere
Kaur Elviste
Anna Giljova
Meelis Goldberg
Snezana Grezeva
Grigor Grigorjan
Margus Haidak
Urmas Hallika
Siiri Heinsaar
Maria Hinrikus
Ragnar Hunt
Inge Ilves
Larissa Izotova
Maili Jaakson
Aleksandr Jeskov
Kristine Justus
Kristel Jõearu
Kersti Kaaver
Mihhail Kanunov
Tarmo Kase
Katre Kelder
Riin Kello
Kaido Kepp — *cum laude*
Birjo Kiik
Priit Kilemit
Aleksandr Kovaljov
Maret Kupri
Maris Kõllamets
Kerry Kütt
Raili Laanemäe
Siiri Laisaar
Aive Liblik
Jaan Liitmäe
Tauno Lukas
Kertu Lääts
Marek Matjus
Taivo Metsa — *cum laude*
Aleksandr Mihhailov
Signe Miilmets
Helga Mikk
Rainer Moppel
Katrin Mõts
Agne Mägi
Marge Mägi
Epp Müürsepp
Annika Netse
Raivo Nirk
Jaroslava Nurmsalu
Reet Otsa
Meelis Paakspuu
Aleksandr Paimerov
Kristiina Paljak
Allan Parik
Anneli Parman — *cum laude*
Illimar Parts
Kristel Pelt
Tamara Petrova
Signe Pihlap
Kristiina Pomm
Kai Priks
Henri Pullisaar
Marju Põldniit
Riina Pärn
Andri Püvi
Jaak Raivo
Tarvo–Jaan Rebane
Annika Saare
Veera Sajenko
Olga Saveljeva
Kristin Sepp
Tulvo Sooaru
Karin Soorm
Kersti Soosaar
Õie Soovik
Aive Suik
Regina Zilkina
Piret Teder
Eva Tedre
Andre Telvar
Toomas Tiivel
Piret Toots
Ljudmila Trubitsina
Paavo Truu
Aleksei Tšumatšov
Kertsi Tumm
Kadri Tõruvere
Jürgen Täll
Kadri Ukrainski
Mari Vaiga
Kristina Valk
Veste Valk
Hanno Varblane
Aive–Mall Vari
Eero Varkki
Priit Veering
Irene Veersalu
Maire Veersalu
Jaanus Vihand
Tuuli Viilup
Toomas Virro
Dmitri Volov
Kristjan Värton
Jaak Õunpuu

Välismajanduse eriala

Eve Karro
Margo Kõrkjas
Pirje Toim

Majandusküberneetika eriala

Maiu Sander
Agur Lehis

Majandusarvestuse eriala

Toomas Vapper — *cum laude*

Kaugõpe

Majandusteaduse eriala

Marju Ernits
Mart Grünvald
Leie Hääl
Signe Ivainen
Heidi Jaaniorg
Tiiu Kadastik
Valeria Kadel
Irina Kello
Heiki Koov
Tiiu Kulli
Mati Küünal
Liina Lehis
Dagmar Lelle
Jana Loiko
Kuuno Lukka
Madli Mägi
Lily Mölder
Merike Möls
Kaja Orul
Merle Pedras
Pirje Petter
Piret Pralla
Marek Puidak
Merit Pukk
Heli Rannik
Maige Roio
Valeri Roos
Ivi Roosmäe
Paavo Roigas
Terje Rätsep
Helvia Räägel
Signe Saaroja
Heidi Seeland
Raul Seppa
Larissa Sjomotskina
Pille Soome
Marina Sultanjants
Merle Tammsalu
Kirsti Tedre
Eve Tibar
Marju Tooding
Pille Tsäko
Krista Tüür
Garry–Ingmar Vallimäe
Made Vares
Külli Väljamäe

Turunduse ja kaubanduse eriala

Tereza Karasjova
Jüri Kull
Katri Ristal

Majandusarvestuse eriala

Kikkas Mirje
Epp Kreevan
Aive Nael
Maiu Vellak

Välismajanduse eriala

Kristiina Tammoja

ARSTITEADUSKOND

Arstiteaduse eesti voor

Asser Aavik - *cum laude*
Alar Abram- *cum laude*
Indrek Alas
Jaana Alep
Liis Aunin
Peep Baum
Jüri Dmitrijev
Agnes Eerik
Maigi Eisen
Hannes Erm
Triin Erm
Toomas Jukk
Ann Jäätma
Merike Jõgiste
Tiivi Kaik
Aulike Kaldmaa - *cum laude*
Kristel Kalling
Kea Kapsta
Hiie Karelson
Pille Karm
Annely Kase
Kristiina Kask
Piret Kedars
Ursel Kedars
Maivi Kets
Irja Kiisküla
Külli Kingo
Andres Kink
Helen Kirber
Piret Kivi
Küllike Kleimjonova
Hiie Koppa
Vanda Kristjan
Anneli Kullamaa
Kristi Kundla
Anneli Kuningas
Angeligue Kuuli
Marge Kõiv
Peeter Kööbi
Edward Laane - *cum laude*
Kersti Laar
Ruth Ladva
Eva Lehepuu
Kaia Leimann
Sven Lill - *cum laude*
Liis Linnamägi
Allan Maamets
Martin Maaroos
Katrin Maddison
Meriana Maidla
Age Margus
Piret Müürsepp
Margit Mägi
Merle Männik
Fred Nahkur
Anneli Nikitina
Krista Nokkur
Vassili Novak
Inge Nõmm
Lii Orunurm
Margus Pail
Sigrid Paul
Arnold Persidski
Silvi Plado - *cum laude*
Kristi Ploom
Ruth Puusepp
Lembi Põlder
Andres Tiit
Diana Toimetaja
Toomas Toomsoo
Varje–Riin Tuulik
Jana Tuusov
Ingrid Täll
Mailis Tõnisson
Sergei Udalov
Katrin Udras - *cum laude*
Tanel Vaas
Katrin Vainu
Fred Veber
Peeter Veiksaar
Alar Veraksitš
Virge Viilma

Spordimeditsiini eriala

Saulius Daubaris
Sergei Iljin
Kristiina Kahur
Andrus Kikas
Dmitri Kolesnikov
Margit Limak
Irina Mazure
Ainars Riekstinš
Jurgita Rutkauskaite
Jevgeni Skokov
Diana Sobol

Meditsiiniõeteadus

Külli All - *cum laude*
Made Ilves
Kristin Laanes
Erki Laidmäe
Mari Lepiku
Uno Noole
Mari Nõges
Kristel Onoper
Heidi Pedosk
Liina Pertmann
Moonika Pool
Riina Põder
Hille Raidna
Inge Rammul
Maret Raven
Signe Soonberg
Anu Uus
Pille Valge
Mae Viires

Stomatoloogia

Pilleriin Arpo
Diana Dukan
Merlin Helekivi
Kristina Hindrikus
Piret Jaakson
Rita Jakovleva
Terje Kihulane
Kristi Kirjanen
Aimar Krass
Kaire Kägo
Liina Lindmaa
Laila Luisk
Ivar Maasik
Jaana Nool
Heidi Paljak
Anneli Pello
Olev Põder
Reena Reinväli
Heikki Ristmets
Ruth Rootslane
Riina Runnel
Aiki Sits
Juulija Smirnova
Airi Sokk
Audrone Songailaite
Helena Soomer
Meeli Tafenau
Annika Toimla
Marina Tšaikina
Jeketerina Tšerepkova
Julia Tšizikova
Ilona Usenko
Signe Vahe
Krista Vapper
Kadri Vendla

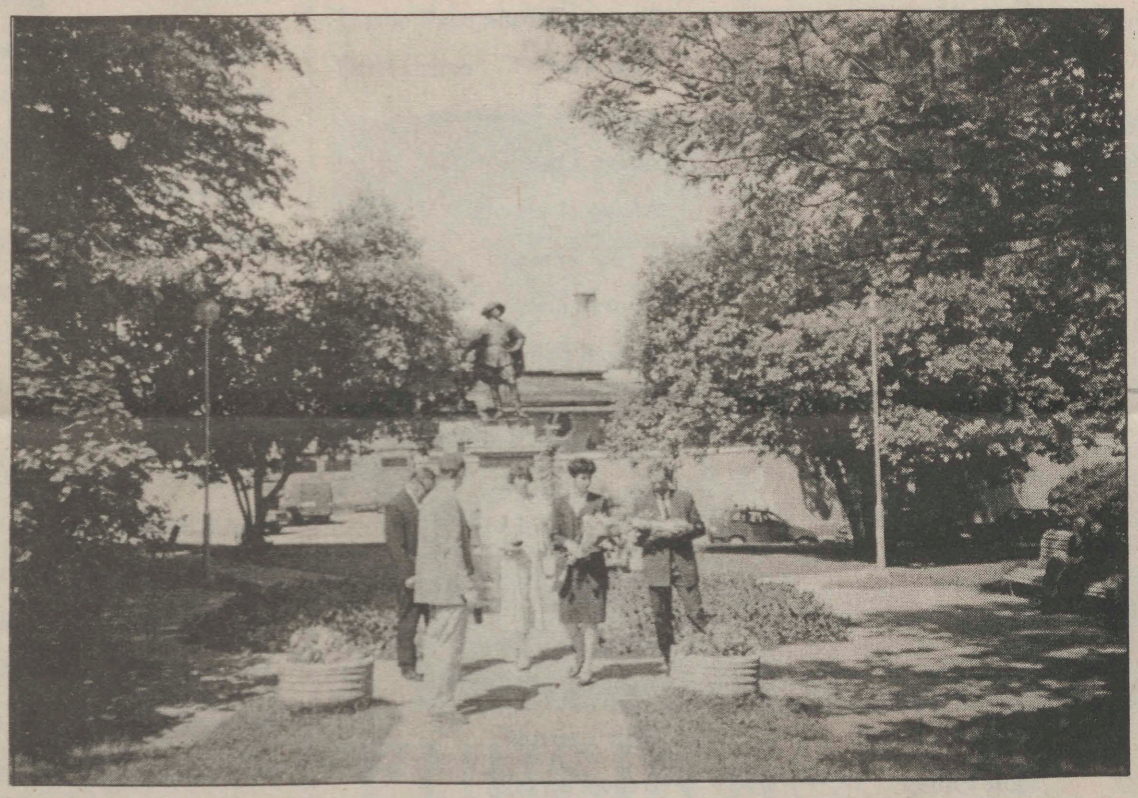

Pille Põldmaa - *cum laude*
Alo Raudsepp
Margo Reinlo
Tarmo Reitsnik
Jelena Roginskaja
Kristiina Rull - *cum laude*
Anneli Rätsep
Irina Šonitseva
Jaan Sepp
Egle Seppo
Riin Sildos
Anneli Soomets
Ulvi Tabur
Annika Tamm
Lea Tamm
Ülle Tamm
Kadi Tarmet
Evelin Tarto
Made Teder
Tiia Teesalu
Madis Tiik
Kadi Villems

Vene voor

Aleksei Anuškin
Jelena Belotserkovskaja
Irina Berezovskaja
Luisa Dmitritšenko
Natalja Kivimäe
Nadezda Koptjajeva
Inna Kovrigina
Georgi Kruglov
Larissa Makarenkova
Leonid Muskevitš
Natalja Nikišina
Irina Poljanskaja
Galina Šeremeta
Marianna Šikova
Tatjana Stepanova
Susanna Tammela
Andrei Tšernjajev
Rutta Voiko
Oksana Zablotska

Farmaatsia

Iivi Ammon
Andra Bergmann
Selje Brauer
Maigi Grents
Signe Hollas
Jaan Jänes
Anneli Kaasik
Jelena Karjagina
Ima–Riina Kisper
Ljudmila Linnik
Ruth Luri
Kairit Rajangu
Jane Reilik
Jana Retpap
Ülle Rohi
Astrid Siilbek
Ülle Sims
Kaidi Traumann
Taimi Urmet
Terje Uusen

Õnnitleme

Suviseid juubilare

Juulis

75

Tullio Ilomets	13. 07. 1921	orgaanilise keemia instituudi keemik–analüütik
Ülo Lepik	11. 07. 1921	rakendusmatemaatika instituudi erakorraline professor
Joosep Reinaru	28. 07. 1921	arstiteaduskonna emeriitprofessor
Benita Vissel	22. 07. 1921	rektoraadi konsultant

70

Asta Asi	14. 07. 1926	varustusteenistuse raamatupidaja
Enni Jakobson	07. 07. 1926	raamatukogu riidehoidja
Sulev Vahtre	07. 07. 1926	filosoofiateaduskonna emeriitprofessor

65

Arne Madise	26. 07. 1931	peainseneriosakonna elektrik

55

Ago Künnap	23. 07. 1941	eesti filoloogia osakonna korraline professor
Laine Mets	22. 07. 1941	keemiahoone remonditööline
Aavo-Valdur Mikelsaar	26. 07. 1941	ÜMPI korraline professor
Ants Nurmekivi	25. 07. 1941	sporditeooria ja treeninguõpetuse instituudi juhataja, korraline professor
Tiiu Oselin	03. 07. 1941	õppe– ja teadustöö arenduskoja vanemökonomist
Larissa Uusküla	13. 07. 1941	arstiteaduskonna majandusprodekaan

50

Maria Akusevits	25. 07. 1946	Tähe 4 koristaja
Maria Hozina	03. 07. 1946	söökla Tähe 4 nõudepesija
Anatoli Landõr	04. 07. 1946	spordimeditsiini kliiniku dotsent
Heiki Mällo	24. 07. 1946	spordihoonete keskküttekütja
Vilja Rammo	10. 07. 1946	arvutuskeskuse matemaatik–programmeerija
Avo Roosma	12. 07. 1946	botaanika ja ökoloogia instituudi peavarahoidja
Toomas Silk	18. 07. 1946	füüsikalise keemia instituudi teadur

Augustis

70

Laine Hone	21. 08. 1926	germaani–romaani filoloogia osakonna lektor

65

Aleksandr Arhipov	30. 08. 1931	keemiahoone koristaja
Heino Kokk	16. 08. 1931	keemilise füüsika instituudi lektor
Anna Kubri	09. 08. 1931	anatoomikumide majahoidja
Aino Paves	09. 08. 1931	lastekliiniku dotsent
Mall Türi	21. 08. 1931	mikrobioloogia instituudi teadur

60

Aleksandra Fesenko	18. 08. 1936	kohviku Sophokles kokk
Andres Jaeger	29. 08. 1936	arvutuskeskuse spetsialist
Hilja Koop	22. 08. 1936	keelekeskuse inglise keele sektsiooni lektor
Märt Liigant	28. 08. 1936	teoreetilise füüsika instituudi lektor
Heino Mardiste	24. 08. 1936	geograafia instituudi dotsent
Valli Saag	01. 08. 1936	õppehoonete koristaja

55

Vello Kaldma	08. 08. 1941	füüsikalise keemia instituudi laborant
Jüri Kiho	02. 08. 1941	arvutiteaduse instituudi juhataja, korraline professor
Elve Kuusik	18. 08. 1941	arstiteaduskonna vanemökonomist
Ann Nõgols	26. 08. 1941	õppe– ja üliõpilasosakonna vanemreferent

50

Maire Audova	12. 08. 1946	spordimeditsiini kliiniku assistent
Ello–Rahel Karelson	06. 08. 1946	biokeemia instituudi dotsent, õppetoolihoidja
Silvi Mägi	03. 08. 1946	raamatukogu koristaja
Eed Pärnoja	23. 08. 1946	keemilise füüsika instituudi keemik–analüütik
Elmar Raig	26. 08. 1946	peainseneriosakonna kompressor–masinist
Maia Tamm	12. 08. 1946	eraõiguse instituudi lektor

Ilse Šeffer 70

4. juulil saab 70–aastaseks ülikooli kauaaegne õppejõud dotsent, meditsiinikandidaat Ilse Šeffer. Ta sündis 1926. aastal Viljandis ja lõpetas ülikooli 1950. aastal arstina. 1950–1951 oli TRÜ hospitaalsisehaiguste kateedri assistent. 1951–1954 aspirant, 1954–1975 assistent ja 1975–1992 dotsent, 1992–1993 TÜ Sisekliiniku dotsent. Kandidaadidissertatsiooni teema «Seerumkoliinesteraasi aktiivsuse dünaamika haavandihaigeil uneravi vältel», meditsiinikandidaat 1955. aastast.

Dotsent I. Šeffer on armastatud ja hinnatud õppejõud, tunnustatud sisearst ja reumatoloog. Ta on õpetanud sisehaigusi, reumatoloogiat, väliteraapiat ja polikliinilist arstiabi. Ilmunud teadustööd on põhiliselt reuma ja reumatoidartriidi immunoloogiast.

Õnnitleme auväärt kolleegi!

TÜ Sisekliinik

Euroopa Rektorite Konverentsilt Hispaanias

INTERVJUU PROREKTOR PROFESSOR TOIVO MAIMETSAGA

21.—26. maini viibis prorektor prof Toivo Maimets Hispaanias Santiago de Compostela Ülikoolis Euroopa Rektorite Konverentsil (CRE). See on Euroopa ülikoolide rektorite ühendus, mille liige on ka Tartu Ülikool.

Prorektor ütles, et ülikooli juhtkonnal on põhimõte osaleda kõikvõimalikes üleeuroopalistes ja ülemaailmsetes organisatsioonides võimalikult vähe, ent kui osaleda, siis võimalikult kvaliteetselt. CRE kaudu saab ülikool mitmesuguste programmide kaudu päris palju tagasi. CRE kaudu osales ülikool hiljuti näiteks Austrias seminaril, kus õpetati ülikoolide juhtimist.

CRE seekordne rektorite kokkusaamine toimus Santiago de Compostela Ülikoolis, mis asub umbes saja tuhande elanikuga samanimelises linnas. Ülikoolis on 47 000 tudengit, nii et linn on ise nagu üks suur ülikool. Eelmisel aastal tähistati ülikooli 500-aastast juubelit.

*** Mis toimus seekordsel kokkusaamisel?**

Päev varem kutsuti kohale organisatsiooni juhtkomitee ja vaatlejad. Meie ülikool oli samuti vaatleja staatuses. Organisatsiooni kuulub üle 300 Euroopa ülikooli, mis on väga erineva suuruse ja taustaga. Komitee ülesanne oli aruande kinnitamine, uute liikmete vastuvõtmine ja teised taolised küsimused. Liikmeks astuda oli soovinud viis ülikooli, neist neli võeti vastu. Vastu võtmata jäi üks konsortsium, mis koosnes mitmest väiksest õppeasutusest.

Konverents ise toimus 46. korda. Üldse toimuvad need kaks korda aastas, järgmine on sügisel Tšehhis Olumoucis.

Ettekannetest oli väga märkimisväärne Philippe de Wooti oma Louvain'i Katoliiklikust Ülikoolist, kes rääkis ülikoolidest muutuvas ajas. Selles oli väga palju, mille üle mõtiskleda. Spetsiaalselt tutvustati Euroopa Ühenduse kõrghariduse poliitikat. Arutelu oli pikk ja põhjalik. Mitmed Norra rektorid üritasid Euroopa Ühenduse poliitikat küsimärgi alla seada ja arutlesid selle üle, kas ühinemine tähendab ka näiteks väiksemate kultuuride ja omakeelse teaduse häädumist. Ettekandja väitis just erinevuste säilimist.

Kui siiani oli teadus- ja haridusprogramm Sokrates vaid Euroopa Liidu liikmetele, siis sügisest saavad selles osaleda ka kolm Balti riiki, mis oleks nende riikide Euroopa Ühendusse saamise ettevalmistavaks etapiks. Kõne all oli meil hästi tuntud TEMPUSE-projekt ja selle uuendamine veidi teistsuguse suunitlusega.

Praegu ühiskonnas toimuvad muutused tähendavad seda, et meediakanalid ühinevad (televisioon, raadio, Internet, telefoniliinid) ja internatsionaliseeruvad. Tohutu informatsiooni hulk on kättesaadav, aga kui vaadata, mis laadi see on, võib selle kohta öelda ühte, teist ja kolmandat. Ka konverentsil püstitati küsimus, kas me jätamegi oma noorte inimeste harimise Bill Gatesile, Walt Disneyle ja teistele või peavad haridusasutused teistmoodi aktiivset poliitikat tegema. Siiani saadi teadmisi põhiliselt ülikoolist. Nüüd on tekkinud teine situatsioon. Noored saavad arvutist kõike kätte hoolimata sellest, kas ülikoolid on olemas või mitte. Ülikoolid peaksid suutma üldistusi anda, et noor inimene suudaks vähe tähtsat väga tähtsast eristada, ka asja olemust endale selgeks teha. Ülikoolid jäävad ikkagi süsteemsete teadmiste andjaks. Arvan, et sellepärast jäävad ellu need ülikoolid, kes ühiskonnale üldse korda lähevad.

*** Kas ka endal oli esinemisi?**

Oma arvamust avaldasin ühes keskkonna loodussäästliku arengu teemalises diskussioonis. Üritasin kaitsta ühe projektiga tegelevat rahvusvahelist üliõpilaste gruppi mitte sellepärast, et ei tohi oksi murda, vaid et aktiivsel grupil, kel oma eesmärk, tuleb tegutseda lasta.

Muidugi on taolised üritused ka selleks, et saad oma igapäevatööst veidi välja ja koos kohalpeal kuulduga oma senise tegevuse üle mõtiskleda. Oled justkui oma tegemistesse jälle usku juurde saanud. Seal on niisuguseks mõttetegevuseks veidi rohkem aega kui oma ülikooli seinte vahel.

*** Kui palju Tartu Ülikooli teati?**

Rektor Tulvistet ja meie endist prorektorit, minister Aaviksood palusid mitmed tervitada.

Üldiselt meie ülikooli teati. Oli ka selliseid huvitundjaid, kellel on mingid Ida-Euroopa projektid ja kes polnud veel kontakti otsinud, nii et taolisi sidemeid tekkis.

Küsis VARJE SOOTAK

Acta Diurna

17. juunil algas ülikoolis dokumentide vastuvõtt. Avaldusi võetakse vastu 3. juulini tööpäevadel kell 10 — 16 peahoones Ülikooli 18. Ajakirjanduse, avalikkussuhete ja teabekorralduse ning maalikunsti erialadele lõpetatakse dokumentide vastuvõtt **28. juunil. Info tel 465 625 ja 465 682.**

*** 17. juunil** toimus **rektor professor Peeter Tulviste vastuvõtt parimatele tudengitest sportlastele ja nende juhendajatele** (vt 8. lk).

*** 18. - 21. juunini** viibib molekulaar- ja rakubioloogia instituudis külas **Hollandi Rottterdami Ülikooli akadeemilise haigla kliinilise geneetika osakonna juhataja, maailmakuulus geneetikateadlane prof Hans Galjaard.** Prof Galjaard on Ülemaailmse Tervishoiuorganisatsiooni ja United Nations Fund for Population Activities konsultant, paljude Hollandi ja rahvusvaheliste ekspertiisikomisjonide liige. Tema monograafia «Genetic Metabolic Disease» on olnud õpikuks paljude maade pärilike haiguste prenataalse diagnostikaga tegelevatele spetsialistidele.

19. juunil oli prof Hans Galjaardi aulaloeng «Gene Technology and Social Acceptance».

*** 19. juunil oli ajaloomuuseumi valges saalis rektor prof Peeter Tulviste pidulik vastuvõtt *cum laude* lõpetajatele.**

*** 20. — 23. juunini toimub Pärnus rahvusvaheline konverents «Perspectives of Rural Landscapes in Europe».**

*** 20. juunil kaitsesid magistriväitekirja Piret Ansko** («Raviaine vabanemise kiirus ja kineetika kui peronaalsete tahkete ravimpreparaatide toime kestvust reguleerivad tegurid») ja **Ivika Leik** («Ravimi toime kestvuse reguleerimine kõvades želatiinkapslites *ex tempore* moodustuva kaltsiumalginaadi abil»).

TÜ NÕUKOGUS

21. juunil

*** TÜ arengukava läbiarutamine. 1996/97. õppeaasta arenduseesmärgid (prorektor T. Maimets).**

*** TÜ kuratooriumi hinnang ülikooli tööle (kuratooriumi esimees Ü. Kaevats).**

*** Korraliste professorite valimine**

1. Tervishoiukorralduse korraline professor — kandideerivad farmakoloogia instituudi dotsent, meditsiinikandidaat **Raul-Allan Kiivet** ja Keila Südamekliiniku AS nõunik, meditsiinikandidaat **Jaak Aru;**

2. Tahkisefüüsika korraline professor — kandideerib eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudi dotsent, füüsika-matemaatikadoktor **Aleksander Luštšik;**

3. Korrastamata süsteemide füüsika korraline professor — kandideerib materjaliteaduse instituudi juhataja kt, füüsika-matemaatikakandidaat **Jaak Kikas.**

*** Emeriitprofessori nimetamine**

Esitatud on eripatoloogia erakorraline professor **Leo Pokk.**

*** TÜ raamatukogu arengukava vastuvõtmine (raamatukogu direktor P. Olesk, prorektor T. Maimets).**

*** Ülikooli majandustegevust kontrolliva audiitorfirma määramine (prorektor R. Illak).**

*** Usuteaduskonna ja maalikunsti eriala õppekavade kinnitamine.**

*** Majandusteaduskonna struktuuri muutmine.**

*** Ülikooli struktuuriüksuste põhimääruste ja asutuste põhikirjade kinnitamine.**

*** Õpperuumide olukorrast.**

Avatud Ülikool

Ülikoolis lisandub järgmisest õppeaastast võimalus õppida Avatud Ülikooli vormis.

See tähendab valmisolekut luua võimalusi parima hariduse saamiseks laiemale soovijate ringile kui seni. Õppijale tähendab Avatud Ülikooli vorm võimalust läbida kraadiõpe põhitööd katkestamata, aga samuti kuulata teaduskondades pakutavaid lühemaid kursusi.

Avatud Ülikooli rakendamine toimub teaduskondades vastavalt nende sisemistele võimalustele ja koostööle teiste teaduskondadega. Kuna pikemad õppekavad eeldavad mitme teaduskonna osalust, siis on partnerite üksteisemõistmine ja toetamine eriti oluline. Paindlik koostöö nii ülikooli sees kui ka teiste ülikoolide ning koolitusasutustega on avatuse nurgakiviks.

Avatud Ülikooli konkreetsetes rakendusküsimustes toimub teaduskondadega praegu aktiivne läbirääkimine. Projekt rakendub teaduskonna nõukogu otsusel. Koostööd silmas pidades on otstarbekas koostada ajagraafik teaduskonnas nii, et akadeemilise aasta alguseks on selge, millistel erialadel diplomi– ja kraadiõppega Avatud Ülikooli vormis alustatakse.

Mitmes teaduskonnas on dekaan määranud Avatud Ülikooli vastutava kontaktisiku:

usuteaduskond	dots Jaan Kivistik
arstiteaduskond	dots Mare Lind
bioloogia–geograafiat	dots Jaan Simisker
filosoofiateaduskond	dots Ants Reinmaa
kehakultuuriteaduskond	dots Tõnu Sikkut
majandusteaduskond	Selje Seeba
matemaatikateaduskond	dots Tiit Roosmaa
sotsiaalteaduskond	prof Paul Kenkmann

Informatsiooni Avatud Ülikooli kohta on võimalik saada nõustajalt Karin Ruusilt tel/faks 465 562. E–post: utop@ut.ee.

MAIRE POOM,
Avatud Ülikooli projektijuht

Professor Mart Saarma Helsingis edukas

Käesoleval ajal on Helsingi Ülikool otsustanud valida teadustööga tegelevate allüksuste hulgast nn tippüksused, kellele võimaldataks erifinantseerimist. Rahastamine kestab viis aastat (1997–2001). Aprillis esitas taotluse 62 allüksust, kelle hulgast valis Helsingi Ülikooli nõukogu 12. juunil välja neliteist paremat. Need lähevad nö teisele ringile, kus on vaja esitada juba täpsemad taotluskirjad. Nende hulgast tehakse lõplik valik sügisel. Niiviisi valitavate allüksuste arvu pole veel otsustatud, kuid tõenäoliselt valitakse neli allüksust. Selleks otstarbeks on kavas eraldada 4 000 000 marka aastas ehk 20 miljonit viie aasta peale.

Teise ringi edasipääsenute hulgas on ka **HÜ Viiki biokeskuse molekulaarviroloogia uurimisrühm, kuhu kuulub teiste hulgas 1992. aastal Tartu ülikooli molekulaarbioloogia korraliseks professoriks valitud Mart Saarma.**

Helsingi Ülikooli biokeskuse näol Viikis on tekkinud võimalus koondada suur osa Soome kõrgetasemelisest molekulaarviroloogiast ühte üksusesse. Viiki biokeskuses ollakse mitmete viiruste uurimisel maailma tipus, uuritakse loom– ja taimviiruste toimet peremeesrakule. Teadustöö abil selgitatakse inimeste, loomade ja taimede viirushaiguste ärahoidmise võimalusi.

TOOMAS KIHO,
teabetalitus

Üliõpilaste sotsiaalse infrastruktuuri arendamine

oli maikuus Tallinna Tehnikaülikoolis korraldatud seminari teema. Saksa Liitvabariigi Schleswig-Holsteini liidumaa sellekohase organisatsiooni esindajad tutvustasid seal tehtavat. TTÜ ja meie ülikooli esindajad kõnelesid praegust olukorda kirjeldavate uurimuste tulemustest, mis oleksid üheks aluseks nüüdistasemel üliõpilaste teenindusvõrgu väljaarendamisel.

Avaettekande pidanud prof Ain Heinaru nentis, et ühiselamud, toitlustamine, stipendium, õppelaenud jm kõnealust valdkonda moodustav on halvas seisus; samas napib ressursse ja üliõpilaste kasvav mobiilsus nõuab, et loetletu oleks meil rahvusvaheliseltki vastuvõetaval tasemel. Kõne alla võiks võtta ehk põhirõhu asetamise asemel näiteks olemasolevate ühiselamute renoveerimise — kahe korraliku *campus'e* rajamise: üks Tallinnas, teine Tartus. See nõuaks muudelt asjadelt raha äratõmbamist, tasuks end aga mitte eriti pika aja jooksul.

Arutluses osalenud Tehnikaülikooli üliõpilane kaalutles selles seoses, et kui praegu maksab ühiselamuelanik 100 krooni kuus ja see katab umbes poole kuludest, võiks mõelda, mis juhtub siis, kui teha nii, et ühiselamu kasutaja maksab kogu kuluraha ja saab siis ka normaalse olme. Tema arvamus oli, et tudeng oleks valmis edasi elama kehvemais tingimustes, kui aga säiliks odav üür.

Saksa kolleegid kirjeldasid oma *Studentenwerk*'i, mille tegevusvaldkonnad on **olme (ühiselamud, toitlustus), stipendiumid, sotsiaalteenindus (nii meditsiiniline kui ka psühholoogiline), vaba aja sisustamine.** Vastav organisatsioon toimib igal liidumaal, haarates kõiki kõrgkoolitüüpe ja lähtudes eri seadusest, mis on vastu võetud lisaks kõrgkooliseadusele. Ressursside "tekitamine" algab sellest, et igal tudengil tuleb maksta summa, mis meie tänastesse rahanumbritesse üleviiduna oleks umbes 110 krooni aastas. Enam-vähem teist samapalju kui koguneb asjaosalistelt, laekub valitsuse toetusena. Kokku olid need mullu ligikaudu kolmandik eelarvest. Üle poole rahast teenis *Studentenwerk* ise oma äritegevusega: toitu müües, ruume üürides jne.

Sakslaste jutust tuli välja, et suurt rõhku pannakse demokraatlikule otsustamisele: täpsemalt on sätestatud, kuidas kujunevad *Studentenwerk*'i juhtorganid ja mil moel toimub hääletamine. Juhtorganeis on esindajaid nii üliõpilaste kui õppejudude poolt ühepalju ning on tagatud, et üks pool ei saaks teist "üle mängida". Põhimõtteks on seatud, et rahakott on üks ning selle suurusest lähtudes tehakse otsus, mille peale olemasolev kulutada. Üks taotlusi on anda toetus neile, kes seda eriti vajavad. Näiteks on 7 protsendil üliõpilastest lapsed (vahemärkus — sealmaal on üliõpilaste keskmine vanus kõrgem kui meil, kus seni tullase kõrgkooli ju tüüpiliselt pärast keskkooli lõpetamist). Muidugi saavad üliõpilaspered kasutada lasteaedu. *Studentenwerk* aga aitab kõige tillemate lastega üliõpilasemasid, et nemadki saaksid n.ö. laste kõrvalt normaalajaga stuudiumi lõpetada.

Siinkirjutajat huvitas kõnealune teema seetõttu, et Saksamaal on korraldatud suuremahulisi kordusuurimusi, mis näitavad, millised on üliõpilaskonna probleemid ja millised nihked toimuvad. Saksamaa taasühinemisjärgselt uutes liidumaades tehtud uurimustest nähtub, et üliõpilaste olmeprobleemid on seal üsna samad kui meil, seda enam, et nii Ida-Saksamaal kui tänases Eestis tuleb üliõpilasteenindus uuel alusel üles ehitada üheaegselt kogu ülikoolihariduse teisenemisega. Põhiprobleem on muidugi mitte asja uurimises, vaid ressursside leidmises ning otstarbekaima ja asjaosalistele mõistetava muutmisstrateegia väljatöötamises. Siin võiks sakslaste kogemusest kasu olla. Oleme ehk liiga vaesed... — ent Saksa *Studentenwerk'i* algus oli sõjajärgsetel 20ndatel aastatel, kui seegi maa küllust ei nautinud.

PAUL KENKMANN

Stipendium

Tähelepanu!!! Konkurss Anttila stipendiumile

Anttila stipendium antakse välja üks kord semestris ühele põhiõppe üliõpilasele, **kes on ühe semestri jooksul kõige enam parandanud õppetöö tulemusi.**

Stipendiumile kandideerijal esitada taotlus koos sünniaja ja dekanaadis kinnitatud väljavõttega õpinguraamatust 1995/96. õppeaasta sügis– ja kevadsemestri õppetöö tulemuste kohta õppe– ja üliõpilasosakonda **9. septembriks 1996.**

Taotluses kirjeldada majanduslikku olukorda (sissetulekuallikad, stipendiumid).

Anttila stipendiumi saaja selgub septembrikuus. Stipendiumi suurus on 4000 krooni.

ÜLLE HENDRIKSON,
õppe– ja üliõpilasosakond
ph ruum 217, tel 465 623

Ajaloomuuseumis on nüüd Gustav Suitsu memoriaaltuba

Eelmisel reedel Gustav Suitsu mälestustuba avades ütles ajaloomuuseumi direktor Ela Martis, et muuseumi kahekümnendat aastapäeva tahetakse tähistada ekspositsiooni uuendamisega ning et alustati just selle mälestustoaga.

Gustav Suits (1883 — 1956) oli ülikoolis eesti ja üldise kirjanduse professori kohusetäitja 1919 — 1924, erakorraline professor 1924 — 1931 ning aastast 1931 professor. 1944. aastal viis temagi tee nagu paljudel teistel Eestist eemale Rootsi.

Ajaloomuuseumis avatud memoriaaltuba pole Tartus tegelikult esimene. 1990. aastal avati see Tartu kunstimuuseumi hoones, kus kirjanik kunagi elas. Memoriaaltoas on näha Gustav Suitsu kirjutuslaud, toolid, raamaturiiul, tema portfell ja jalutuskepp jm. Mööbel ja raamatud on pärit Stockholmist. Ligi 700 raamatu hulgas on palju rariteetseks muutunud ilu- ja teaduskirjandust.

Filoloogiadoktor Karl Muru kõneles avamisel Gustav Suitsu mõjust filoloogiale ja filoloogidele. Ta ütles ka, et tema unistuseks oleks leida midagi väga elavat Gustav Suitsust auditooriumist 139, kus too oma loenguid pidas.

Ekspositsiooni avamisel meenutas isa tegevust ka kirjaniku tütar Helga Suits-Kangro, kelle abil tuba üles seati.

Selgus Ökoloogia Instituudi korraldatud üliõpilaste lõputööde konkursi võitja

12. aprillil UTs Ökoloogia Instituudi poolt välja kuulutatud üliõpilaste lõputööde konkursile esitati 4 tööd. Üks lõputöö oli füüsika–keemiateaduskonnast Merle Lustilt «Radioaktiivse saaste levik» ning kolm lõputööd bioloogia–geograafiateaduskonnast — Riina Mändlalt «Hanila–Kaseküla loopealse taimkate ja selle ajalugu», Kadri Märtsonilt «Eesti rannaniitude liigirikkuse sõltuvus keskkonnaparameetritest» ning Indrek Otsalt «Sigimisinvesteeringud ja tervis: seosed rasvatihaste pesitsusparameetrite ja vereparasiitidega nakatumise vahel».

Kõik tööd paistsid silma hea teadusliku taseme ning korrektse vormistuse poolest ja on heaks alguseks järgnevatele teadusuuringutele.

Konkursile esitatud töid hinnanud komisjon otsustas anda 1996. aasta preemia **Riina Mändlale** (juhendaja Meelis Pärtel), kelle töö puhul hinnati autori kogutud originaalandmete suurt mahtu, probleemile lähenemise originaalsust ning järelduste selgust. Preemia anti kätte bioloogia–geograafiateaduskonna lõpuaktusel.

EDGAR KAROFELD,
Ökoloogia Instituudi teadussekretär

Mida arvavad välisüliõpilased?

Välisüliõpilastalitus viis kevadsemestril läbi küsitluse, kust on välja võetud 30 välisüliõpilase arvamused ja need on alljärgnevalt esitatud ilma kommentaarideta.

Õppetööga seotud probleemid

* «Õpetajad on vastuvõtlikud, vaimustunud ja pühendunud.»

* Instituutidest paistab olevat kõrgel tasemel mikrobioloogia instituut. Negatiivseks üllatuseks võiks nimetada erinevate instituutide õppeprogrammidevahelist kooskõlastamatust, mis põhjustab üliõpilastel pealiskaudsust ja/või teadmiste lünklikkust. Positiivseks võiks pidada ka paljud eriilmelised õppejõud, kes iseseisvat mõtlemist õpetavad.»

* «Head õppejõud.»

* «Suurem osa õpetajatest meeldib mulle küll, aga seal on ka mõned sellised, kelle koht ei ole auditooriumi ees. Mulle ei meeldi ka see, et eksamil on kõigil võimalus vaadata teistelt õigeid vastuseid.»

* «Õppematerjalide (raamatud jne) puudus tekitab probleeme. Õppejõud on üldiselt head.»

* «Spikerdamine!!! (eestlaste hulgas).»

* «Muret teeb spikerdamine.»

* «Infot võiks olla rohkem. Sügisel olid esimesed nädalad rasked, sest õpetajatel polnud selgeid õppeplaane.»

* Imestama paneb Tartu Ülikooli tahe igasuguse kinnisvara järele, samal ajal kui veel valmimata humanitaarhoone ruumid paistavad olevat kasutusel tühjade koopiapaberikastide laoruumina.»

* Õpetajad ja õpetamine on kõrgel tasemel. Õppematerjalid on kõrgel tasemel (või pole üldse).»

* «Rohkem infot kursuste kohta enne siiatulekut.»

* «Välistudengeid peaks rohkem aitama kursustele registreerimisega, tunniplaanidega.»

* «Tartu Ülikoolil oleks suured võimalused tudengeid siia õppima meelitada, kui õppetöökorraldus oleks rohkem arenenud ja loogilisem.»

«Oleks hea, kui on olemas instruktsioonid, kuidas kursusele registreeruda, sest see on siin täiesti erinev võrreldes meie ülikooliga.»

* «Olen õpetamise tasemega väga rahul. Erilised tänud Sean Darmodyle ja Marju Lauristinile. Need on parimad õppejõud, keda olen näinud oma 5–aastase õppeperioodi jooksul.»

* «Ei ole organiseeritud info jagamist, keegi ei tea midagi ja keegi ei tea, kes teab. Oleks hea, kui on olemas infopunkt või kindel inimene teaduskonnas, kes teab.»

* «Paljud välismaalased tulevad siia õppima eelkõige vene keelt, seetõttu peaks olema võimalus vene keelt intensiivselt õppida.»

* «Rohkem infot kursuste kohta, mida on võimalik kuulata inglise keeles.»

* «Rohkem võimalusi kasutada arvuteid ja printereid.»

* «Euroteaduskonna raamatukogu on võrratu, ülikooli raamatukogu on võimatu kasutada.»

* «Rohkem eesti keelt välistudengitele, kui nad saabuvad.»

* «Rohkem õppematerjale inglise keeles.»

* «Ülikoolis toimuvad sündmused võiks kuskil ka inglise keeles kirja pandud olla.»

* «Nautisin Balti Õpingute kursuse raames organiseeritud ekskursioone. See on välistudengitel suurepärane võimalus tundma õppida erinevaid Eesti piirkondi.»

* «Balti Õpingute raames võiks rohkem tähelepanu suunata ka teistele Balti riikidele. Ja rohkem võiks õpetada eesti keelt. Välistudengitel võiks olla sisseelamisel abiks üks eesti tudeng.»

Majutus ja üliõpilaselu

* «Kui välistudengid saabuvad, peaks olema võimalik neile ka majutust pakkuda.»

* «Rohkem infot majutuse kohta. Peaks olema süsteem majutamiseks või majutuse leidmiseks.»

* «Elamistingimused väga viletsad ja stipendium liiga väike.»

* «Oleks vaja eesti tudengitest *tutor*–eid.»

* «Üliõpilaskonna edustus (Student Union) peaks olema aktiivsem ja tegelema ka välistudengitega.»

* «Eraldi elamine ja loengutel käimine põhjustas isoleerituse eesti tudengitest. Oleks hea, kui eesti tudengid kohtuksid rohkem välistudengitega ja sõbruneksid nendega rohkem.»

Päev enne nõidade tantsuööd

Alustada päeva šampusega, süüa lõunaks heeringat, vaadata jõekaldalt vees ulpivaid tudengeid ja õhtul tervitada jalgupidi lumes seistes kevadet — kas see kõik on üleüldse võimalik? Jah, just nii näeb välja aprillikuu viimane päev Uppsalas, päev mil kogu linn on pahupidi pööratud.

Kui sa just oled otsustanud kunagi Rootsi sõita ja sul on plaanis ka Uppsalast läbi minna, siis on seda kõige kavalam teha just 30. aprillil. Koged midagi täiesti omanäolist. Eelmisel aastal võimaldas Tartu Lions–klubi meil Mariga õppida kaks nädalat Uppsala ülikoolis. Meil vedas, sest sattusime sinna just ajal, kui Uppsalas oli kõige põnevam.

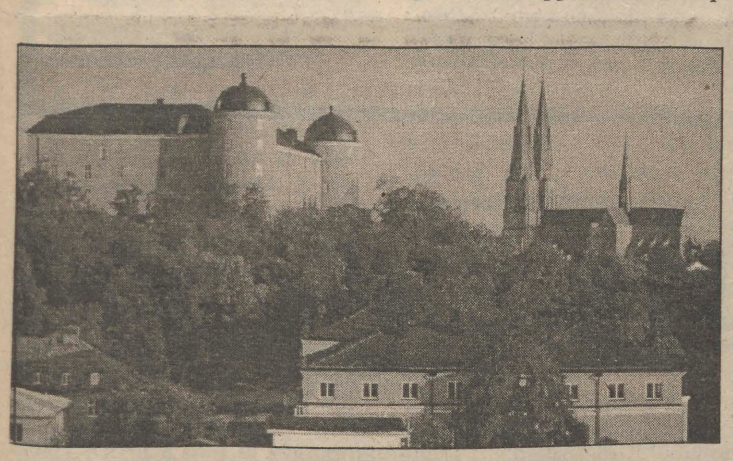

Hommikusöök šampusega

Traditsiooniliselt algab päev hommikusöögiga, mille juurde käib ilmtingimata šampus. Ja kuna päeva kõikide ürituste juurde kuuluvad vägijoogid, siis on nii mõnelgi mehepojal raskusi õhtuni omil jalul püsimisega. Igal juhul kui ma ühelt tuttavalt noormehelt küsisin, et kas ka tema läheb õhtul Norrlandi korporatsiooni pidulikule õhtusöögile, ütles ta kuidagi ebaleva häälega, et ilmselt mitte.

«Ma vist vaatan õhtul jäähokit.»

«Jäähokit???»

«Ja, kahju küll, aga eelmiste aastate kogemus on näidanud, et pärast kella kuut õhtul olen ma suhtlemisvõimetu.»

Olime siis veidi ettevaatlikumad ja otsustasime Mariga šampusest vähemalt hommikul loobuda. Pärast hommikusööki sõitsime oma rootsi sõbra Andersi juurde, kes oli meie saatjaks kogu selle päeva. Anders oli juba pakkinud sõbra juurde kaasavõtmiseks toidumoona, mis koosnes äsja keedetud kuumadest kartulitest, purgist heeringafileest ja ohtratest õllepurkidest.

Kuna üsna pea oli algamas iga-aastane tippsündmus — paradiralli, siis kiirustasime kohe Andersi sõbra juurde. Stefani korter asub tõeliselt soodsas paigas, otse jõe kaldal. Paadirallit koguneb vaatama tohutu rahvamass ja inimesed seisavad lausa kümnekordsetes ridades. Seega saab võiduajamisest palju parema pildi jõekaldal asuvate korterite ülemistelt korrustelt.

60 erinevat võimalust finišisse jõudmiseks

Stefani korteris käis juba tõeline pidu. Tillukesel köögiaknal kõõluvad korraga neli–viis noort, kommenteerides rõõmsalt all sündivat. Proovisime meiegi Mariga aknale lähemale trügida, et näha all Fyriså jõe ääres toimuvat meeletut möllu. Kõikjal käivad ringi erksavärvilistes kombinesoonides tudengid, ühes käes kümmekond sini–puna–kollast õhupalli ja teistes «kohustuslik» õllepurk.

Juba kahekümnendat aastat järjest kogunes starti 60 erinevat paati, et piki jõge finišisse seilata. Jõe kahe kose, veskikose ja Islandikose juures on pealtvaatajate jaoks kõige magusamad kohad. Kes olid tulnud vettekukkumist vaatama, neil ei tulnud pettuda. Algul olid kõik «rallijad» väga ettevaatlikud. Siis püüdsid vaatemängu ihkavad pealtvaatajad hõigetega rohkem aluseid jõe keskele meelitada, kus veevool tugevam ja keerised sõitmise keerulisemaks teevad.

Ja siis läks esimene paat ümber. Meditsiinikooli üliõpilaste paat purunes tuhendeks tükiks ja tulevased meditsiiniõed tuli veest välja noppida.

Mõne aja pärast möödus alus, mille omanikud lõbustasid pealtvaatajaid tudengilaulude ja kitarrimänguga. Ka nende paat läks kose juures ümber ja sukeldujate klubi Tumlarna pidi hädasolijaid merehädast päästma. Vaid kitarr ujub vaikselt edasi Toome silla poole.

Nii mõnigi paat läheb ümber kohe esimese kose juures. Mõnel õnnestub ennast taas paadile upitada ja sõit läheb edasi.

Vaid kaks laeva saavad mõlemast kosest allalaskumisega kenasti hakkama ja jõuavad õnnelikult lõpujoonele. Pealtvaatajates tekitavad suurt elevust oma laevukesega Uppsala Tehnilise Kõrgkooli tudengid, mille nad olid ehitanud ujuvaks elutoaks. Sõidu ajal vaatavad nad sohval istudes televiisorit, joovad kohvi ja vestlevad omavahel. Veidi hiljem purjetab võiduka lõpuni meeskond, kelle alus näeb välja nagu Rootsi sümboliks saanud punane Dala hobune. Õnnelikult finišisse jõudnute vahel valib ülikooli rektor Stig Strömholm välja võitja. «Minu meelest on küll elutoa–laev väga vahva, aga selle aasta võitja on fantaasialennuline Dala hobune.»

Lõunaks heeringat, heeringat ja veel kord heeringat

30. aprillil pakutakse lõunasöögiks traditsiooniliselt tõelist tudengisööki — koorega keedetud kartuleid ja heeringat. Ma küll ei usu, et tänapäeval noored rootslased eriti heeringat süüa armastavad, aga ükskord aastas ju võib. Arutasime Mariga isekeskis, et mis võiks meil olla selline läbi aegade kõige populaarsem tudengisöök ja leidsime, et küllap ikka praekartulid.

Ja mütsid pähe!

Kella kolmeks kogunevad kõik praegused ja endised tudengid raamatukogu Carolina Rediviva mäele. Seal tihedas rahvasummas seistes võib kergesti sõbra silmist kaotada. Aga samas võib ka kindel olla, et kohtud väga paljude vanade tuttavatega.

«Oh, sina ka siin! Me pole ju sada aastat näinud. Kuidas sul läheb?»

Täpselt kell kolm tõstab Uppsala ülikooli rektor Stig Strömholm oma tudengimütsi kevade tervituseks. Kõik panevad korraga pähe oma valged tudengimütsid ja terve mägi valendab. Rahvas juubeldab — käes on ju viimane aprillikuu päev, elagu kevad! Unustada võib külmad ja pimedad talveööd ja otsatu lume. Kuulsime ka, et Rootsis saavad tudengiks kõik, kes gümnaasiumi lõpetavad. Meie meelest on see väga ebaaus — meie peame ju ülikooli saamiseks veel ka eksameid tegema.

Tantsides rõõmuga kevadesse

Üks tavadest on tulla kohe pärast mütside pähepanemist alla Norrlandi korporatsiooni ette, kus Fyriså kaldal saab rõõmuga kevadesse tantsida. Rahvas on hoos ja ansambli Phontrattarne muusika tõmbab asfaldiplatsile üha uusi ja uusi tantsupaare.

Jõele veidi lähemal tantsivad vanemad paarid. Seal on tantsusammud rahulikumad, aga armastus pole kuhugi ka sealt kadunud. Ehk on mõni paar kokku saanud paljude aastate eest just samal päeval.

Jalgupidi lumes seistes

Aeg ongi nii kaugel, et tuleb ruttu koju kihutada ja riided vahetada. Kella kuueks õhtul on meid kutsutud Norrlandi korporatsiooni pidulikule õhtusöögile. Meile mõlemale on see tõeline elamus — istuda küünalde vilkuvas valguses suures pidusaalis, kuulata pidukõnesid ja nautida maitsvaid pidusööke.

Õhtul kella üheksaks kogunevad kõik Uppsala lossi ette Gunilla kella juurde. Seisame jalgupidi lumes ja tervitame kevadet. Süda hõiskab rinnus. Curator Curatorium Magnus Corell peab tudengitele kevadekõne.

«See võib imelikuna tunduda, et meie siin rõõmustame kevade tuleku üle, samal ajal kui maailmas on nii palju häda ja viletsust. Aga ma arvan, et meie muretsemine ei muuda asja kuidagi paremaks. Seega pidutsegem ja tundkem kevadest rõõm.»

Pidusöök läheb edasi ja sellele järgneb tants. Öösel kella kahe ajal komberdame (tont võtku neid kõrge kontsaga kingi) läbi linna bussipeatuse poole. Linna oleks nagu maavärin tabanud. Kõikjal on klaasikillud, õllepurgid, rämps. On näha ka mõnda väga väsinud noormeest, kes laternapostile toetudes kogub jõudu kojuminekuks.

Sõidame viimase ööbussiga koju. Pea käib kogu sellest melust ja kõigest kogetust ringi. Aga küllap oma süü on siin ka šampusel.

KRISTEL VAINU

Rektori vastuvõtt ülikooli parimatele sportlastele

Esmaspäeval toimus rektor prof Peeter Tulviste vastuvõtt Tartu Ülikooli tudengitest sportlastele ja nende juhendajatele. Enamik vastuvõtule kutsutud tudengitest kuuluvad Eesti ja ka maailma edukamate sportlaste hulka.

Pidulikule vastuvõtule olid palutud rühmavõimlemise Eesti ja kõrgkoolide meisternaiskond koosseisus Maris Kikas, Aira Saar, Anu Smirnov, Kai–Riin Bachmann, Kristin Sepp, Kristina Kotkas, Veronika Krassavina; Eesti esisulgpallurid Heiki Sorge, Piret Kärt, Kaia Nurk, Mari Nõges; käsipalli meisternaiskonna esindaja Katrin Aasmäe, edukamad korvpallurid Valmo Kriisa ja Priit Saaron, võrkpallur Kristjan Kais, samuti parimad kergejõustiklased Merle Kivimets, Hille Lepp, Margus Jurkatamm, Tiit Mauer, Roman Kaju, jõutõstmise Eesti absoluutne meister Peep Päll, suusataja Cristel Vahtra, orjenteerujad Külli Kaljus ja Andre Ojandu, atleetvõimleja Tarmo Tiits ja maadlejad Tanel Renter, Kaido Rinas ja Marko Luhamaa.

Lisaks rektorile, kehakultuuriteaduskonna dekaanile dots Mati Pääsukesele ja halduisprorektor Riho Illakule osalesid vastuvõtul ka Tartu linnavalitsuse kultuuriosakonna juhataja Vello Lauring ja sama osakonna sporditeenistuse juhataja Mati Tomoff.

Rektor andis parimatele sportlastele ülikooli poolt Juhan Luiga raamatu «Hingejõu ilmed», mis on välja antud kirjastuse Ilmamaa mõtteloo sarjas.

Teabetalitus

HEA LUGEJA,

ongi selleks korraks kõik. Ka ajalehetegijad tõmbavad suvel natuke hinge, et augustis uuesti ja paremini edasi minna. Toimetusel on kevad möödunud tehniliste uuenduste tähe all, mida lugeja ei ole veel õieti märgata jõudnud, kui, siis ehk mõnedest pealkirjakujundustest. Kogu lehe materjalide ladumine ja küljendamine (ka fotode skannerdamine) on nüüd toimetuse enda teha, mis ei lähe aga veel väga sujuvalt. Siinkohal kõigile neile, kellelt vajalikul hetkel abi olemme saanud, suured tänusõnad. Üleminekuetapp pole kerge olnud, aga loodame sellega augustis ühele poole saada ning siis saame ka ajalehe sisulise poolega rohkem tegelda.

Universitas Tartuensise järgmine number ilmub uue õppeaasta avaaktuse päeval, see on 2. septembril.

ILUSAT SUVE!

In memoriam Professor Henno Tikko

(4. juuli 1936 — 7. juuni 1996)

7. juunil, oma 60. sünnipäeva eel, lakkas tuksumast kirurgiakliiniku üldkirurgia õppetooli juhataja professor Henno Tikko süda.

Henno Tikko sündis 4. juulil 1936. aastal Viljandis advokaatide perekonnas. 1954. aastal lõpetas ta Hugo Treffneri Gümnaasiumi ning 1960. aastal ülikooli arstiteaduskonna ravi eriala *cum laude*. Aastatel 1960–1962 töötas H. Tikko kirurgina Tartus Toome kliinikus. Kogu tema edasine tegevus — pedagoogiline, teadus– ja ravitöö olid seotud arstiteaduskonnaga, kus ta käis läbi tee assistendist kirurgiaprofessorini.

1965. aastal valmis H. Tikkol enne tähtaega kandidaadiväitekiri ja 1973. aastal doktoridissertatsioon «Intimotrombektoomia aordi ja alajäsemete magistraalarterite läbitavuse taastamisel». 1978. aastal anti H. Tikkole professorikutse ning 1978–1992 töötas ta teaduskonnakirurgia kateedri professorina. Lisaks on prof H. Tikko täitnud erinevaid ametikohustusi. 1968. aastast kuni 1976. aastani töötas ta veresoontekirurgia osakonna juhatajana, 1978. aastal sai temast arstide täiendusteaduskonna dekaan, kellena töötas 1989. aastani. 1992. aastast käesoleva ajani oli ta TÜ korralise professorina üldkirurgia õppetooli juhataja.

Õppejõuna oli prof H. Tikko tunnustatud ja austatud pedagoog. Lisaks igapäevasele õppetööle esialgu teaduskonnakirurgia kateedris, hiljem TÜ kirurgiakliinikus veresoontekirurgia, kirurgiliste haiguste ja üldkirurgia õpetamisel on prof H. Tikko olnud kogu praeguse veresoontekirurgide põlvkonna õpetajaks, olles ise üks veresoontekirurgia rajajaid Eestis. Selle tunnustusena on talle antud 1982. aastal Eesti riiklik preemia veresoontekirurgia arendamise ja juurutamise eest. Tema juhendamisel on kaitstud meditsiinikandidaadi dissertatsioone. Prof H. Tikko on koostanud õppevahendeid ja on 200 teaduspublikatsiooni autor või kaasautor.

Korduvad täiendused ja esinemised rahvusvahelistel konverentsidel ja seminaridel (ettekanded Prahas 1979., Stockholmis 1990., Nürnbergis 1991., Londonis 1995. aastal) võimaldasid tal jagada oma rikkalikke teadmisi üliõpilastele ja arstidele kaasaegsel tasemel. Prof H. Tikko oli tegevliige Ülemaailmses Kardiovaskulaarse Kirurgia Ühingus, Venemaa Angioloogia ja Veresoontekirurgia Ühingus, Balti Torakaal– ja Kardiovaskulaarkirurgia Ühingus ja Tartu Kirurgide Seltsis.

Tähelepanuväärne oli prof H. Tikko tegevus arstina. Ta oli kõigile kolleegidele eeskujuks korrektse ja kohusetundliku suhtumisega haigetesse. Ei ole vähe neid inimesi, kes tänu temale on tagasi saanud oma tervise ja sageli ka elu. Prof H. Tikko oli paljude uute operatsioonimeetodite juurutaja ja kasutuselevõtja Eesti Vabariigis.

Nüüd kannavad tema mõtet, tema vaimu edasi õpilased.

Tartu Ülikooli TÜ arstiteaduskond

Info

VÄITEKIRI

21. juunil kell 10.15 kaitseb Vanemuise 46 aud 301 **Kai Piirsoo** magistriväitekirja hüdrobioloogia erialal «Eesti rannikumere fütoplankton ja selle biomassi mõjutavad tegurid». Oponent biol–knd Ingmar Ott;

Sirje Vilbaste hüdrobioloogia erialal magistriväitekirja «Bentiliste mikrovetikate kooslused Eesti rannikumeres ja jõgedes», oponent biol–knd Reet Laugaste.

***

26. juunil kell 10.15 kaitseb Lai 40 aud 207 magistriväitekirja **Eda Libe** botaanika erialal «*Mentha arvensise* sootüübid; morfomeetria, struktuuriindeksid, kromosoomide arv». Oponent biol–dr Ain Raitviir;

Jaan Liira taimeökoloogia erialal «The richness–standing biomass relationship in Estonian ground–layer palnt communities: scale–independent *versus* scale–dependent approach». Oponent PhD Andres Koppel;

Jaan Tänavots botaanika erialal «Taimede introduktsioonist Tartu Ülikooli Botaanikaaeda». Oponendid PhD Vilma Kuusk ja PhD Taimi Paal.

***

26. juunil kell 14.15 kaitseb samas **Ülo Niinemets** ökofüsioloogia erialal doktoriväitekirja «Importance of structural features of leaves and canopy in determing species shade–tolerance in temperate deciduous woody taxa». Oponent biol–dr Heino Moldau.

***

26. juunil kell 13.30 kaitseb nõukogu saalis semiootika ja kulturoloogia osakonna nõukogus oma magistriväitekirja «Värv kui märk» **Virve Sarapik**.

***

28. juunil kell 11.15 kaitseb Vanemuise 46 aud 246 **Kalle–Mart Suuroja** geoloogia ja mineraloogia erialal magistriväitekirja «Kärdla impaktkraatri teke ja areng». Oponendid geol–mag Juho Kirs ja prof geol–min dr Enn Pirrus;

Mati Niin geoloogia ja mineraloogia erialal magistriväitekirja «Eesti aluskorra svekofennia granitoidid: klassifikatsioon geoloogilise struktuuri ning mineraalse ja keemilise koostise alusel». Oponendid geol–mag Juho Kirs ja geol–min knd Vello Klein;

Ene Kadastik pinnakatte ja rakendusgeoloogia erialal magistriväitekirja «Moreenitüüpide võrdlev litoloogiline analüüs ja hilisglatsiaali paleogeograafia Lääne–Eesti saartel». Oponendid akad geol–min dr Anto Raukas ja geol mag Kalle Kirsimäe.

***

26. juunil kell 9 kaitsevad Tähe 4 aud 217 magistritööd (MSc) saamiseks füüsikas:

Marko Vana «Atmosfääri aerosoolse saaste leviku uurimisest» (eriala: keskkonnafüüsika), juhendaja f–m k (PhD) dots Eduard Tamm, oponendid f–m k (PhD) Jaan Salm;

Oleg Okulov «Pinatubo vulkaani mõju atmosfääri läbipaistvusele Eestis (Tiirikoja) ja Hispaanias (Almeira) (eriala: keskkonnafüüsika), juhendaja f–m k (PhD) dots Hanno Ohvril, oponendid f–m k PhD geogr Viivi Russak (Tartu Observatoorium) ja f–m k (PhD) Hilda Teral;

Laur Mägi «Water, Salt and Nutrient Budget of the Gulf of Riga» «Liivi lahe vee, soola ja toitainete bilanss» (eriala: keskkonnafüüsika), juhendaja PhD Urmas Lips (Eesti Mereinstituut), oponendid biol knd (PhD) Tõnis Põder (Eesti Mereinstituut) ja PhD Piia Post;

Tatjana Baraškova «Statistiliselt kooskõlaliste kalibreerimistulemuste saavutamiseks vajalike tingimuste uurimine (Tartu SMK–s läbi viidud interkalibreerimise materjalide alusel)» (eriala: rakendusfüüsika), juhendaja PhD Olev Saks, oponendid f–m k (PhD) dots Valeri Vassiltšenko ja Viktor Vabson (Riigi Metroloogiakeskus).

***

3. juulil kell 12 kaitseb nõukogu saalis usuteaduskonna magistrant **Toivo Pilli** magistritööd «Eesti baptistid ja nende teoloogilise mõtte kajastamine ajakirjas «Teekäija» kuni 1940». Oponendid: dr–theol Tarmo Kulmar, dr–phil Alar Laats ja mag–art Pille Valk.

UT

Peatoimetaja Varje Sootak
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 1181. Tiraaž 1500.

☎ 465 680

NR. 28 (1851)
REEDE,
30. AUGUST 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 1 KROON

Universitas Tartuensis

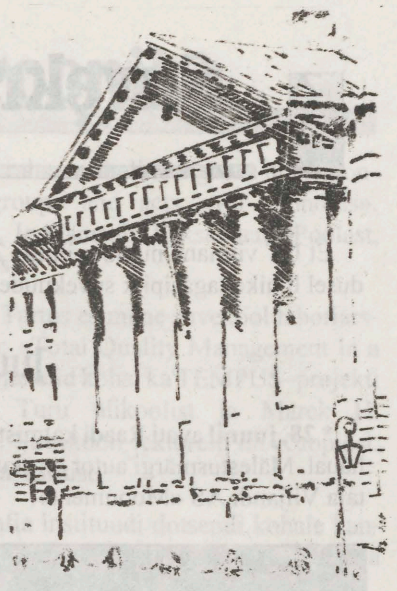

Head uut akadeemilist aastat!

Rektor professor Peeter Tulviste, millised on tagantjärele ülikooli suveuudised?

Esimene uudis on ülikooli igasügisene uudis – **sisseastujad**. Neid võeti vastu 1299. Praegu ei ole veel lõplikult teada nende üliõpilaste arv, kelle õppimist finantseeritakse mujalt, kes võetakse vabakuulajaks. Välistudengeid võeti vastu 225, neid selle üldarvu sees pole.

Teiseks. Mitte ainult tudengid pole uued, vaid on ka **uusi asutusi**. Tartu Ülikooli sees läheb käima **Avatud Ülikool**. 2. septembril on lisaks siinsele avaaktusele esimene aktus ka meie **Pärnu Kolledzis**.

Suvel uuendasime viieks aastaks **koostöölepingut Toronto Ülikooliga.** Toronto Ülikooli seisukohast on see leping küllaltki erandlik, sest peaaegu kõik nende lepingud on sõlmitud Aasia maadega. Meie oleme sellest koostööst erakordselt huvitatud juba seepärast, et Torontos on suur eesti akadeemiline kogukond. On olnud aegu, kus Torontos on olnud üle 20 eesti professori. Praegu on neid mõnevõrra vähem, aga need, kes on, on väga heal tasemel ja meil on nendega väga head kontaktid. Väga oluline on säilitada mõni akadeemiline kogukond väljaspool Eestit ja Toronto on selles võimalikus nimekirjas vaat et number üks. On ka palju muid põhjusi. Näiteks on nii Toronto kui ka meie ülikoolis väga heal järjel semiootika. Professor Igor Cernov käis seal läbirääkimisi pidamas. Väga oluline on seegi, et Toronto Ülikoolis on eesti õppetool, mis loodi kunagi selleks, et Eestit maailmas tutvustada. Praegu on Eesti kohta võimalik tõtt rääkida ka siin, nii et oluline on akadeemiline mõõde.

Teine suve suurem sündmus oli **ESTO.** Ülikool oli sellega seotud Tallinnas toimunud eesti teadlaste kongressi läbi. Korraldavas komisjonis oli meie prorektor prof Toivo Maimets. ESTO–päevadel viibis ka neid inimesi, kes ei ole lausa teadlased, aga on kunagi Tartus õppinud või kuuluvad organisatsioonidesse, mis Tartu Ülikooli juures asuvad. Neile toimus Toomel vastuvõtt. Muu hulgas oli kõne all ka **Välis–Eesti Uurimiskeskus**. Selle avamiseks on tehtud paar aastat eeltööd ja usun, et see käivitub hästi. Avamine toimub uue aasta algul.

Möödunud nädalal oli siin professor Olev Träss Torontost, kes on üks Tartu Ülikooli **Kanada Fondi** juhte. Fond on toetanud ülikooli pika aja jooksul nii aineliselt kui ideeliselt ja see jätkub. Kõne all oli fondi edasine tegevus: stipendiumide väljaandmise korraldamine, arstiteaduskonna toetamine hr Rannu poolt. Professor Träss tundis huvi nii hästi Välis–Eesti Uurimiskeskuse kui ka ülikoolile kinnisvarade kinkimise võimaluse vastu.

Täna öösel (intervjuu toimus kolmapäeva hommikupoolikul) tulin Soomest, kus oli **CIMO** (Centre for International Mobility) viies aastapäev. See organisatsioon loodi selleks, et soodustada nähtust, mida Tehnikaülikooli ametivend professor Olav Aarna nimetab akadeemiliseks hulkurluseks. Mul oli seal heameel tänada Tartu Ülikooli nimel meie ülikooli jaoks tehtu eest. CIMO on võimaldanud Soome kõrghariduspробleemidega tutvuda rohkem kui 130 inimesel. Peale tudengite ja õppejõudude vahetuse on lähetuses olnud ka meie ametnikke. Mina ei oska hinnata, kui palju on CIMOst olnud kasu Soomele, aga Eestile on ta küll äärmiselt vajalik olnud.

Mis seisab ülikoolis ees lähemal ajal?

Mõne päeva pärast sõidame väikese delegatsiooniga **Voronezi Ülikooli**. Möödunud sügisel sõlmisime Tartus koostöölepingu, mis on pikkade aastate järel esimene idapoolne leping. Koostöö on edenenud päris hästi, täpsustame seal selle aasta kava. On ka lootus heita pilk ülikooli varadele, mis asuvad Voronezi oblasti muuseumis.

Rääkimata ei saa jätta ka meeli erutavatest **kohalikest valimistest**. Ajakirjandusest on olnud lugeda ülikooli juhtkonna kohtumistest nende poliitiliste jõududega, kes on sellistest kohtumistest huvitatud olnud. Juba varakevadel pakkusin välja mõtte, et me teeme oktoobri esimestel päevadel aulakoosoleku, kus kõik asjaosalised (tudengid, õppejõud, töötajad) saavad kuulata, kuidas üks või teine erakond või valimisliit kujutab ette Tartut ülikoolilinnana ja mida nad kavatsevad Tartu kui ülikoolilinna heaks ette võtta. Seejuures oleme säilitanud oma parteipoliitilise neutraalsuse, nii et me ei kutsu kedagi üle hääletama ühe või teise poliitilise jõu poolt. Aga me tahaksime, et ülikooli inimesed teaksid erakondade ja valimisliitude plaanidest. Ülikooli jaoks ei ole ükskõik, kuidas edeneb Tartu linn. Praegu kipub niimoodi välja kujunema, et linna suhteliselt vilets majanduslik seis võib takistada ülikooli arengut. Seda olukorda peame koos linnajuhtidega püüdma vältida. Esiteks peab linn olema tugev, ainult siis saab ülikool õitseda. Ja teiseks peavad linna ja ülikooli vahel olema tegusad suhted. Sellest on juttu olnud ka aktiivsete üliõpilastega.

On selge, et Eesti elanikkond on vana, seepärast on ka päris loomulik, et kohalikes volikogudeski on suhteliselt palju eakaid inimesi. Mis saab aga olla loomulikum kui see, et ülikoolilinna Tartu volikogus on palju noori inimesi. Tahaks väga, et see linn oleks ülikoolisõbralik ja kõige otsesem tee on minu meelest üliõpilasesindus linna volikogus. Selleks peavad üliõpilased sinna kandideerima ja kandideerima hästi erinevates valimisliitudes ja erakondades. Teiseks on vaja, et üliõpilased valimistest osa võtavad. Enamikus meile sarnastes riikides pole praegu tudengid poliitiiliselt eriti aktiivsed, kuid pole ju kellelegi ükskõik, kuidas siin linnas õppima tulnud noor inimene elab.

Juulis kuulutati välja **ülikooliseaduse muutmise seadus,** mille alusel kasvavad muuhulgas ka ülikooli majandustegevuse võimalused.

Vahepeal on selginenud ka **ülikooli kliiniku staatus**, mis tähendab seda, et rakendatakse ellu ülikooli nõukogus vastuvõetud põhikiri. Selle põhjal valitakse kliinikumi juhtkond, juurde tuleb üks prorektor.

Praegu algaval akadeemilisel aastal seisavad ees **professorite valimised**. Valisime korralisi professoreid esmakordselt 1992. aastal. Nüüd peab leidma võimalikult palju häid kandidaate. Tuleb katsuda vältida protektsionismi, et keegi ei saaks professori kohale seepärast, et ta on varem professor olnud. Ennemini jäägu osa kohti täitmata. See on 1997. aasta kevade suur ja valuline ettevõtmine.

Räägin uue õppeaasta algul õige palju asjadest, mis justkui ei puuduta ülikooli siseelu, kuid on ülikooli arenguks olulised. Esmatähtis on muidugi heatasemeline teadus- ja õppetöö. Soovin kõigile selleks jõudu ja edu!

Intervjueeris
VARJE SOOTAK

Avaaktus

Avaaktus on esmaspäeval, 2. septembril kell 10 aulas.

Sõna võtavad rektor prof Peeter Tulviste, linnavolikogu esimees Ants Veetõusme ja üliõpilaskonna esindaja.

Rektor annab professoritele Valner Krinalile, Viktor Masingule ja Hans–Voldemar Trassile Tartu Ülikooli medali. Antakse kätte Johannes-Voldemar Veski, Paul Saagpaku ja Sulev Mihkelsoni nimelised stipendiumid.

Aktusel esineb ülikooli akadeemiline naiskoor Vaike Uibopuu juhatusel.

* * *

Suvekroonika

Et UT viimane number ilmus 21. juunil, siis teabetalituse vahendusel lühike tagasipilk suvekuudel ülikoolis toimunule.

Juunis

*** 28. juunil** avati Raadi kalmistul mälestusmärk prof Juri Lotmani haual. Mälestusmärgi autor on skulptor Stanislav Netšvolodov, teostaja Viljandi AS «Monument».

Juulis

*** 3. juulil** lõpetati sisseastumisdokumentide vastuvõtt. Tartu Ülikooli esitati 7899 sisseastumisavaldust. Eksamid kestsid 4. juulist 28. juulini.

*** 3. juulil** avati raamatukogu fuajees **näitus «Tullio Ilomets 75».**

*** Prorektor Toivo Maimets** viibis teaduskonverentsil Inglismaal ning külastas Warwicki ülikooli, kus arutati TÜ ja Warwicki ülikooli koostöövõimalusi.

*** 8. — 18. juulini oli ülikooli prorektor prof Teet Seene Austraalias Brisbane'is VIII rahvusvahelisel kõrghariduse kvaliteedi hindamise alasel konverentsil.** Konverentsi Ida–Euroopa sektsioonis oli ka prof Teet Seenel ettekanne «Muutused Balti riikide kõrghariduse kvaliteedis». Kuna Eestis kõrghariduse akrediteerimise spetsialiste veel pole, volitas EV Haridusministeerium prof Teet Seenet pidama läbirääkimisi tunnustatud kõrghariduse akrediteerimise asjatundjatega, kelle abiga võiks tulevikus akrediteerida Eesti kõrgkoolide poolt pakutavat haridust.

*** 15. juulil** avati ajaloomuuseumis Toomel näitus «Tartu Jaani kiriku skulptuurid». Jaani kirik on ainulaadne Euroopas. Keskaegsel õhtumaal pole kuskil loodud nii arvukat ja kunstiliselt kõrgetasemelist terrakota plastikat. Näitusel on välja pandud skulptuurid, mis pärinevad enamuses sõjajärgselt hävinud või lammutatud osadelt. Eksponeeritud on ligi 70 detaili. Näituse koostasid Eve ja Kaur Alttoa koos ajaloomuuseumiga. Väljapanek jääb avatuks aasta lõpuni.

* Jakob Hurda nimeline Põlva Rahvahariduse Selts andis selle aasta Jakob Hurda nimelise kultuuripreemia Tartu Ülikooli õppejõule Udo Kolgile.

*** 25. juulil** esitleti raamatukogu uuendatud kujundusega konverentsisaalis raamatukogu aastaraamatut.

Augustis

*** 1. — 9. augustini** võeti vastu avaldusi lepingute sõlmimiseks vabakuulajateks kandideerijatelt ja juriidilistelt isikutelt kui tellijatelt. Orienteeruv üliõpilase maksumus aastas juriidilisele isikule on 20 000 krooni, vabakuulajale semestris 3500 krooni.

*** 2. — 4. augustini** toimus suhtlemispsühholoogia I suveülikool. Loengute ja töötubade teemad olid: isiksus, enesehinnang, emotsioonid, toimetulek stressiga, inimestevahelised suhted, mitteverbaalne suhtlemine, suhtlemisprobleemid, probleemide lahendamine, enesekehtestamine. Lektorid olid dots Aleksander Pulver ja prof Jüri Allik.

*** 12. augustil** korraldas rektor prof Peeter Tulviste ajaloomuuseumis Toomel piduliku vastuvõtu Tartu Ülikooliga seotud ESTO–päevade külalistele.

Head Tartu Ülikooli üliõpilased!

Kõige pikem teekond, mille inimene ette võib võtta, on teekond teadmiste juurde. Õigupoolest, see ei lõpe kunagi, nagu ei lõpe ka miks-küsimused. Kui me 364 aastat tagasi esimest korda *alma mater*'is oma täiskasvanuelu esimest tõelist etappi alustasime, võis maailm tunduda tänasest erinev. Võib–olla ta oligi, kuid ühes osas oli ta samasugune kui praegu — tema tundmaõppimine oli võimalik nendesamade miks–küsimuste abil.

Oleme ette võtnud teekonna, et teada saada, kui hea ja halb on maailm, ja võrrelda seda iseendaga. Ülikoolis õppimine ei ole ju ainult loengutes käimine. See tähendab uute sõprade leidmist, iseseisva elu alustamist ning uute teadmiste ja harjumuste omandamist, olgu need siis head või halvad.

Oleme astunud laborisse, kust välja tuleb igal juhul teine inimene, ja labürinti, mille teist otsa teavad ainult väga sihikindlad inimesed. Enese tundmaõppimise aeg on kätte jõudnud.

Tartu on ilus linn ja ülikool on parim paik, kus kasutada oma tõelise elu esimesi aastaid. Hea on, et me teeme seda kaaslastega, kes on läbinud Eesti tihedaima eksamisõela ning kelle huvialad on kõige mitmekesisemad alates ajaloo ja lõpetades õigusteadusega. Kõik võimalused eneseharimiseks on avatud.

Ja samas ärgem unustagem, et ülikool ka kohustab meid. Suur Ameerika Ühendriikide president Kennedy on kord öelnud, et inimene ei pea mitte küsima, mida tema maa saab teha tema heaks, vaid mida tema saab teha oma maa heaks. Sama on ka ülikooliga, mille liikmed me oleme, ja Tartuga, mis moodustab teise poole meie ülikoolist. Kindlasti ei meeldi meile siin palju asju. Kuid keegi ei muuda neid meie eest paremaks peale meie enda. Tartus ja ülikoolis peame just meie käituma paljuski nagu peremeestele kohane.

Sel aastal oleme jälle tagasi. Mõnele meist tundub, et esimest korda, kuid see on illusioon. Tartu Ülikoolis on väga kulunud trepid, sest meie oleme need selliseks kulutanud. Järelikult, me oleme siin alati olnud.

Palju õnne meile selle eest!

Tarmo Sild,
Üliõpilaskonna Valitsuse esimees

Marek Põldeots,
Üliõpilaskonna Edustuse eesistuja

Armsad kaasüliõpilased!

Õppeaasta algab. Ees ootab järjekordne üritus 32 õppe– ja 8 sessinädala jooksul isiklikke asjatoimetusi ning õppejõude trotsides 40 AP–d kokku saada. Ajalugu on näidanud, et ilmvõimatu see siiski pole. Kevadel valitud üliõpilasesindus püüab saavutada seda, et Tartus õpingute aegu veeta ei oleks tudengi jaoks eriti piinav ning et ta leiaks enda teostamiseks uusi ja üllatavaidki võimalusi.

Soovime õnnelikku ja sisukat õppeaastat ning mõnusat koostööd, lootes, et teil jätkub ikka ja jälle põhjust üliõpilasesindusest läbi astuda!

TÜ Üliõpilasesinduse eestseisus:

Urve Jelle,

Kaur Parve,

Leif Kalev,

Eiko Keeman,

Indrek Ibrus,

Aare Ristikivi

Tänu

Rektori käskkirjas pälvis **80. sünnipäeval** (2. august) õnnitluse ja tänu pikaajalise ning kohusetundliku töö eest füüsikaosakonna endine õppejõud, dotsent **ALEKSANDER PAE**. Juubilari autasustati ülikooli väikese medaliga.

75. sünnipäeval (13. juuli) õnnitleti ja tänati kauaaegse ning tulemusrikka õppe– ja teadustöö eest orgaanilise keemia instituudi keemik–analüütikut, keemakandidaati **TULLIO ILOMETSA.**

60. sünnipäeval (28. august) avaldati tänu eeskujuliku ja kohusetundliku töö eest teoreetilise füüsika instituudi lektorile **MÄRT LIIGANDILE**. Mõlemad juubilarid pälvisid ka preemia.

TÜ Nõukogus

21. JUUNIL

*** Nõukogu arutas ülikooli arengukava täitmist ja kinnitas uue õppeaasta arenduseesmärgid.**

***

*** Ülikooli kuratooriumi esimees Ülo Kaevats kommenteeris kuratooriumi hinnangut ülikooli tööle ja andis edasi soovitused.**

1. Väikerahva ülikool toimib üleilmset teadust arendades ja õpetades ning samal ajal noori inimesi rahvuslikult kasvatades ja omariikluse ülesandeid lahendades. Kuratoorium on seisukohal, et Tartu Ülikool kui Eesti ainus klassikaline *universitas* suudab seda konsolideerimisprotsessi kanda ka infoühiskonda liikudes. See nõuab 19. sajandi rahvusvahelise teadusülikooli ja 20. sajandi 20. – 30ndate aastate rahvusülikooli tugevate külgede tasakaalustatud koosarendamist. Ülikool rahvusliku ülikoolina on seda väärtuslikum, mida rohkem ta ulatub oma akadeemiliselt kvaliteedilt üle Eesti piiride.

2. Kuratoorium toetab ülikooli kavasid, mis paindlike õppevormide käivitamisega avavad ülikooli järjest enam ühiskonnale. Lisaks tavapärasele diplomi– ja kraadiõppele peab ülikool võimaldama õpet erinevate interdistsiplinaarsete programmide alusel, võimaldama kuulata ühekordseid lühiajalisi kursusi, saada personaalseid konsultatsioone ja juhendamist, õppida tasulises kaugõppes jms.

3. Kuratoorium hindab kõrgelt ülikooli algatust edendada koostööd Eesti linnade ja maakondadega. Ülikooli tegevus on kujunenud Eesti regionaalpoliitika oluliseks hoovaks, tema tegevust riigi– ja rahavõimu Tallinna–kesksuse hajutamiseks ning regioonide eneseteadvuse tõstmiseks on vaja jõuliselt jätkata. Tartu Ülikool on kogu Eesti ülikool.

4. 1995. aastal jõustunud ülikooliseadus, TÜ seadus ja TÜ põhikiri on ülikooli juhtimise õiguslik alus. Ülikooli arengukava seab ülesanded Euroopa tasemel ülikooliks pürgimisel.

Paraku ei ole üleminekujärgus Eesti riigil majanduslikku jõudu ülikooli riigieelarvest vajalikul tasemel rahastada. Ühiskonna kiire muutumine nõuab muudatusi ka seadusandluses.

Kuratoorium toetab igati ülikooli juhtkonda ja allüksusi riigieelarvele alternatiivsete rahastamisallikate otsimises. Ülikooliseaduse muutmise seaduse eelnõus toetame neid sätteid, mis lubavad laiemalt ja tõhusamalt kasutada ülikooli varasid. Toetame neid seadusparandusi, mis avardavad avalik–õiguslike juriidiliste isikute võimalusi majandustegevuses, nende paindlikumat koostööd eraõiguslike juriidiliste isikutega jms.

5. Kuratoorium peab tähtsaks üliõpilaste (tegelikult kogu ühiskonna) kodanikuteadvuse ja kaitsetahte kasvatamise parandamist. Riigi tugevus on otsesõltuvuses kodanike suhtumisest temasse.

Kaitseliidu akadeemilise malevkonna loomine on ülikooli õige tegu olukorra parandamiseks.

(Järg 3. lk)

Septembrikuu juubilarid

70

Viktor Palm 17. 09. 1926 füüsika–keemiateaduskonna emeriitprofessor

65

Viive Kasumets 06. 09. 1931 raamatukogu restauraator

Erich Kuus 16. 09. 1931 radioloogia ja onkoloogia kliiniku korraline professor, kliiniku juhataja

Kalju Soomlais 21. 09. 1931 majandusosakonna komandant

Eduard Tiimann 25. 09. 1931 peainseneriosakonna isoleerija

60

Tiiu Kukk 20. 09. 1936 staadioni majahoidja

Helvi Neimann 14. 09. 1936 spordihoonete majahoidja

Rein–Toomas Sütt 06. 09. 1936 kommunikatsioonitehnika osakonna tehnik

55

Mihkel Kerikmäe 18. 09. 1941 keemilise füüsika instituudi keemik

Enno Kolk 06. 09. 1941 puhta matemaatika instituudi dotsent

Sirje-Maie Krikk de Mateo 20. 09. 1941 ajaloo osako osakonna assistent

Tiina Mullamaa 17. 09. 1941 KK inglise keele lektor

Rein Raamat 16. 09. 1941 füsioloogia instituudi vanemteadur

Sirje Tammoja 27. 09. 1941 raamatukogu vanembibliograaf

Galina Toom 01. 09. 1941 Tähe 4 koristaja

50

Kaia Kivistik 26. 09. 1946 Kääriku spordibaasi administraator

Ilme Somelar 08. 09. 1946 Narva mnt. 27 kohviku tootmisala juhataja

Valentina Tilkson 26. 09. 1946 majandusosakonna komandant

TÜ Nõukogus

(Algus 2. lk)

Teaduse arenguga süveneva diferentseeruva (spetsialiseerumise) tasakaalustamiseks soovitab kuratoorium ülikoolis rohkem kasutada nn Studium Generale õppevormi. See võiks toimuda nii juhtivate professorite üldhuvitavate loengutena (loengukursustena) kõigile huvilistele, metodoloogiliste sissejuhatustena erialasse kui ka kokkuvõtva ja seostava loengukursusenastuudiumi lõpus.

7. Tartu Ülikool võiks näidata initsiatiivi peamiselt Balti– ja Põhjamaid teenindava akadeemilise kõrgstruktuuri – Centre of Excellence' – loomiseks Tartus (Eestis).

***

*** Esimesel lugemisel oli raamatukogu arengukava.**

*** Korraliseks professoriks valiti tervishoiukorralduses farmakoloogia instituudi dotsent, meditsiinikandidaat Raul–Allan Kiivet.** Samale kohale kandideeris ka Keila Südamekliiniku AS nõunik meditsiinikandidaat Jaak Aru (teaduskonnanõukogu ja ekspertkomisjon soovitas valida R.–A. Kiiveti, kuna J. Arul ei vastanud eelkõige teadustööde kogum habilitatsiooninõuetele. TÜ nõukogu akadeemiline komisjon aktsepteeris neid soovitusi ning nõukogu kandis hääletussedelile ainult R.–A. Kiiveti nime).

Tahkisefüüsika korraliseks professoriks valiti eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudi dotsent, füüsika–matemaatikadoktor Aleksander Luštšik ja korrastamata süsteemide füüsika korraliseks professoriks materjaliteaduse instituudi juhataja kt, füüsika-matemaatikakandidaat Jaak Kikas.

*** Emeriitprofessoriks nimetati eripatoloogia erakorraline professor Leo Pokk.**

*** Ülikooli majandustegevust kontrollivaks audiitorfirmaks valiti Coopers & Lybrand.**

*** Kinnitati majandusteaduskonna struktuurimuudatused: viie instituudi asemel jääb teaduskonda nende liitumisel kolm (rahvamajanduse instituut, juhtimise ja välismajanduse instituut, juhtimise ja välismajanduse instituut, rahanduse ja arvestuse instituut).**

*** Kinnitati maalikunsti eriala ning usuteaduskonna õppekavad, samuti pedagoogika ja eripedagoogika osakonna magistriõppekavad ning keskkonnateaduse diplomiõppekava.**

*** Kinnitati botaanikaaia, molekulaar– ja rakubioloogia instituudi ning Pärnu Kolledzi põhimäärused või põhikirjad.**

*** Nõukogu toetas põhimõtteliselt zooloogia ja botaanika instituudi ühinemistaotlust ülikooliga.**

*** Kuulati prorektor prof Teet Seene ettekannet õpperuumide olukorrast.**

*** Magistrikraadi andmise õigus anti eripedagoogika osakonna ja usuteaduskonna nõukogule.**

***

*** NB! Kutsumata külalisena osales nõukogu istungil tihane, kes ei hoidnud oma arvamust mitmete küsimuste puhul ainult endale.**

Eesti Rahvuskultuuri Fondi stipendium

Eile sõlmisid taas Eesti Rahvuskultuuri Fondi tegevdirektor Toivo Toomemets ja Tartu Ülikooli rektor Peeter Tulviste lepingu, mille järgi asutab Eesti Rahvuskultuuri Fond 1996/1997. õppeaastaks TÜ filosoofiateaduskonnale järgmised stipendiumid:

* kümme stipendiumi oma erialal väljapaistvatele põhiõppe üliõpilastele, à 900 krooni kuus (9 000 krooni aastas);

* kaks stipendiumi magistrantidele, à 1 500 krooni kuus (15 000 krooni aastas);

* ühe stipendiumi ilma põhipalgata külalisõppejõududele, 3200 krooni kuus (kaheks semestriks à 4 kuud, 25 600 krooni aastas).

Stipendiumid määrab Tartu Ülikool avaliku konkursi korras. Konkursi tingimused kehtestab rektor.

Ülikool esitab Fondile stipendiaatide nimed ja nende pangarekvisiidid hiljemalt 10. septembriks 1996.

Eesti Rahvuskultuuri Fond kohustub üliõpilaste ja magistrantide stipendiumid välja maksma kord kuus, kandes raha stipendiaatide hoiuarvetele hiljemalt iga kuu 15. kuupäeval. Külalisõppejõududele makstakse stipendium välja Tartu Ülikooli esildiste alusel nädala jooksul nende esitamise kuupäevast, kuid mitte enam kui ühe kuu stipendiumi ulatuses korraga.

Eesti Rahvuskultuuri Fondi stipendiumide määramise kord 1996/97. õppeaastaks

1. Stipendiumid kuulutatakse välja ajalehes «Universitas Tartuensis» õppeaasta alguse esimeses numbris.

2. Stipendiumide määramisel üliõpilastele ja magistrantidele võetakse aluseks õppeedukus ja erialane tegevus, külalisõppejõududele — loetava kursuse unikaalsus ja tähtsus lähtuvalt rahvuskultuuri arengu aspektist ning ainemaht AP–des.

3. Taotlused esitatakse rektori nimele ülikooli kantseleisse 9. septembrini 1996.

4. Üliõpilaste ja magistrantide stipendiumide taotlejail esitada:

* isiklik avaldus, milles toodud isikuandmed, hariduslik tagapõhi (koolid, kursused, tööpraktika jms, teave viimase kahe aasta jooksul saadud stipendiumide, uurimispreemiate kohta toetusfondidest, aadress, telefon ja pangarekvisiidid (panga nimi, aadress, kood, isikukonto number),

(Järg 4. lk)

Suvekroonika

*** 16. — 17. augustini** toimus rahvusvaheline algebra-alane konverents «Transformation semigroups and acts over monoids». Osavõtjaid oli Kanadast, USAst, Inglismaalt, Saksamaalt, Poolast, Ungarist, Venemaalt, Hongkongist.

*** 19. — 23. augustini** toimus Tartus esimene suvekool laboriarstidele TEMPUS–projekti raames: «Total Quality Management in a Health Care Laboratory». Samal ajal olid kohal ka TEMPUS–projekti koordinaatorid Veikko Näntö Turu ülikoolist ja Marek H. Dominiczak Glasgow' ülikoolist. Suvekooli lektoreid oli Kuopiost, Helsingist, Odensest, Tallinnast ja Tartust.

*** 26. augustil** toimus geograafia instituudi dotsendi kohale kandideerija Jaak Jaaguse *venia legendi* loeng teemal «Eesti kliima globaalse kliimamuutuse taustal».

*** 26. — 30. augustini** toimuvad uutele ülikooli välisüliõpilastele orientatsioonipäevad Tartu Ülikoolis kohanemiseks.

*** 28. augustil** kaitses Kaja Plado väitekirja «Liitlause õpetamine õpiraskustega lastele», taotledes teadusmagistri kraadi eripedagoogika alal.

*** 29. augustil** toimus sotsiaalteaduskonna semiootika osakonna dotsendi kohale kandideerija Peeter Toropi *venia legendi* loeng teemal «Intersemioosis: funktsioneerimise põhimõtted».

Eelinfo

*** 30. augustil** kell 10 toimub nõukogu saalis õppeaasta esimene ülikooli nõukogu koosolek (uue õppeaasta algusest on ettekanne rektorilt, valitakse uusi liikmeid nõukogu alalistesse komisjonidesse, esimesele lugemisele tuleb ülikooli finantseerimispõhimõtete projekt).

*** 30. augustil** kell 15 toimub aulas õppeaasta avaaktus välisüliõpilastele– ja õppejõududele.

*** 2. septembril kell 10 toimub aulas õppeaasta avaaktus.**

Kuni 2. septembrini on võimalus kandideerida majandusteaduskonna dekaani kohale. Kandidaate registreerib akadeemiline sekretär. Dekaani valimised viiakse läbi 16. septembril.

Tähelepanuks kõigile üliõpilastele!

Õppe– ja üliõpilasosakond asub uutes ruumides peahoone esimesel korrusel:

ruum 118 osakonna juhataja;

117 bakalaureuseõppe peaspetsialist, magistriõppe peaspetsialist, õppeinfosüsteemi projektijuht;

116 üliõpilasnõustaja (tel 465 627), vastuvõtutalituse peaspetsialist, üliõpilastalituse peaspetsialist, üliõpilastalituse vanemreferent õppeinfosüsteemi administraator.

Telefoninumbrid on endised.

Õppe- ja üliõpilasosakonna juhataja Lea Michelson oma uues nägusas kabinetis.

Eesti Rahvuskultuuri Fondi stipendiumide määramise kord 1996/97. õppeaastaks

* väljavõte õpinguraamatust 1995/96. õppeaastal sooritatud eksamite–arvestuste ja saadud ainepunktide kohta (väljastab dekanaat),

* soovituskiri vastava eriala õppejõult (magistrandi puhul korraliselt professorilt).

5. Külalisõppejõu stipendiumide taotlused kogu õppeaasta ulatuses esitavad osakonnad:

* taotluses esitatakse külalisõppejõu isikuandmed (CV), töötamise koht ja täpne aeg, loetavad kursused koos ainemahuga ainepunktides, kodune aadress, telefon (nii Tartus kui kodumaal).

6. Eesti Rahvuskultuuri Fondi stipendiumi määramisel ei ole takistuseks mõne muu stipendiumi või uurimispreemia samaaegne omamine.

7. Stipendiumid määrab komisjon, mille koosseisu kuuluvad:

* rektor (esimees),

* filosoofiateaduskonna dekaan,

* eesti filoloogia osakonna juhataja,

* germaani–romaani filoloogia osakonna juhataja,

* ajaloo–osakonna juhataja,

* sekretär (hääleõiguseta).

8. Tartu Ülikool teatab stipendiumi saajatest ajalehes «Universitas Tartuensis» ja teistes Eesti teabekanalites.

Konkurss Nikolai Küttise stipendiumile

Nikolai Küttis on Tartu Ülikooli metsandusteaduskonna vilistlane, magister, hilisem Kanada metsatööstur. Hr Küttis asutas Tartu Ülikooli Fondi vahendusel omanimelise stipendiumi 1990. aasta veebruaris.

Stipendiumi võivad taotleda kõik Tartu Ülikooli ja Eesti Põllumajandusülikooli magistrandid ja doktorandid, kelle uurimistöö on seotud metsanduse arendamise ja/või ökoloogiaga. Stipendium on ette nähtud ühekordseks uurimistööks Soomes.

Selle suurus on 10 000 Kanada dollarit.

Põhjendatud taotlusele tuleb lisada:

* elulookirjeldus;

* kokkuvõte eelnenud õpingutest, ülevaade õpingute jätkamise eesmärkidest, publikatsioonide nimekiri;

* juhendava õppejõu soovitus;

* akadeemilise õiendi kinnitatud koopia;

* kontaktandmed (töö– ja kodune aadress, telefon).

Taotlused esitada TÜ õppeosakonda (ülikooli peahoone, ruum 117, te 465 623) või Eesti Põllumajandusülikooli rektoraati, F. R. Kreutzwaldi 64, tel 422 866 **15. septembiks**.

Infotelefonil 465 465 ja 465 100

vastavad URVE NAHKUR ja SIGRID KOPPEL. Teabetalituse infopunkt alustas tööd möödunud aasta 1. oktoobril füüsikahoones ja asus suvel teabetalituses. Päris asupaigaks saab nüüd omaette ruum riidehoius.

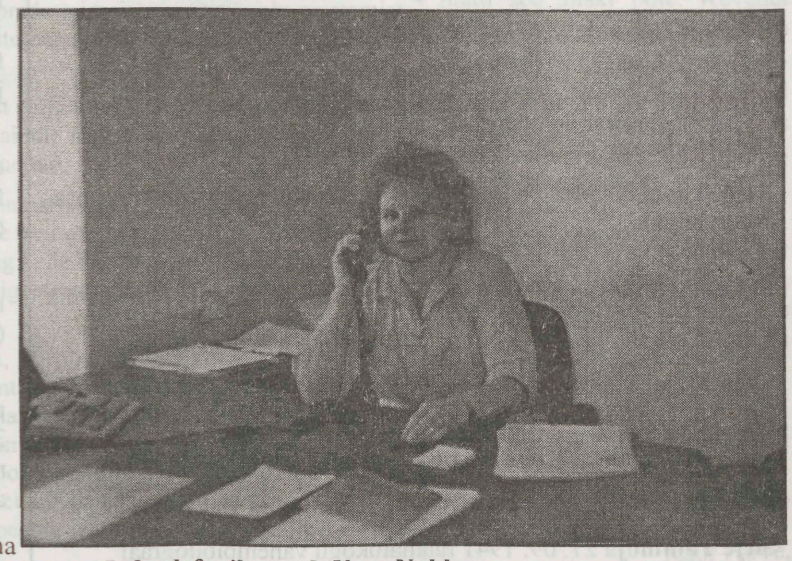

Infotelefonil vastab Urve Nahkur.

Urve Nahkur ütles, et küsitakse nii telefoninumbreid, allüksuste asupaiku kui inimesi. Nendele küsimustele on lihtne vastata. Sageli päritavat ka kontsertide ja muu järele, mille kohta informatsioon puudub. Allasutused peaksid näiteks oma ruumimuudatustest kähku infopunktile teada andma.

Infopunktist saab osta ka ülikooli meeneid. Sekretärid töötavad tööpäeviti 8–18ni, mõlemad vaheldumisi, kuid lõuna ajal 12 – 14ni on mõlemad kohal.

* * *

sport

Spordikeskus

asub Jakobi tn 5, tuba 112, tel 465 370, avatud tööpäeviti kella 16ni.

Harrastusspordi tutvustamine

PALLIMÄNGUD

Sportimisvõimaluste tutvustamine algab pallimänguga. Neljapäeval, 5. septembril kell 17 saab Ujula tn 4 spordihoones tutvuda ja ka ise proovida korv–, võrk–, käsi–, ja sulgpalli, tennist ning põrandapalli. Samas on võimalik registreerida vastavatesse pallimängurühmadesse.

VÕIMLEMINE

9. septembril kell 18 toimub Ujula tn 4 spordihoones võimlemisrühmade esinemine, tutvustatakse erinevate rühmade stiile. Kohal rühmi juhendavad õppejõud. Rühmadesse registreerimine.

Nooruse tn 9 võimlas alustab tööd kaks aeroobikarühma E ja K, treeningutundide algus mõlemal päeval kell 18 ning 19. Õpetajaks on aeroobikatreener Sirje Pallo, kes varem töötas aeroobikatreenerina tervisekeskuses Salutaris.

Harrastus– ja võistlusspordi teatmik

Teatmikku on võimalik saada teaduskondade avaaktusel, seda levitatakse spordihoonetes, ülikooli peahoones ja spordikeskuses.

Registreerimine Tartu 14. sügisjooksuks

Üliõpilastel ja töötajatel on võimalik registreerida 8. septembril toimuvaks sügisjooksuks tööpäevadel spordikeskuse ruumis. Osavõtumaks poolmaratoni ja 10 km distantsile on 40 krooni.

Tennisekursused

Algavad tennisekursused algajatele, registreerimine ja informatsioon spordikeskuses, tel 465 370 ja sportmänge tutvustaval õhtul.

Esmakursuslased — *REBASTEJOOKS*

Traditsiooniline esmakursuslaste teatejooks üle Toomemäe toimub 25. septembril. Võistkonnas on 5 üliõpilast, neist vähemalt 2 peaks olema tütarlapsed. Info ja registreerimine spordikeskuses.

Õnnitleme!

Euroopa veteranide kergejõustiku meistrivõistlustel Malmös saavutas ülikooli kergejõustiku *old grand man* **Martin Kutman** vanuseklassis 65–70–a. teivashüppes tulemusega 3 meetrit teise koha.

Läbi aegade on Tartu Ülikoolist sirgunud tugevaid orienteerujaid ja seda head traditsiooni jätkab geograafiamagistrant **Külli Kaljus**. Ungari linnas Veszprèmis peetud üliõpilaste maailmameistrivõistlustel orienteerumises saavutas Külli hinnatava teise koha. See oli Küllile juba teine medal üliõpilaste maailmameistrivõistlustelt, esimese saavutas ta kaks suve tagasi Šveitsis. Kordaläinud orienteerumissuve näitab ka Külli 18. koht maailmakarikavõistluste üldarvestuses. Lisaks leidis Külli suvel aega aidata ka ülikooli kergejõustiklasi, saavutades Eesti meistrivõistlustel kergejõustikus kolmanda koha naiste 1500m jooksus.

Info

Tartu Ülikooli Raamatukogu lugejatele

ESMAKURSUSLASED!

Raamatukogu **lugejapileti** saamiseks:

* pöörduge registratuuri (W. Struve 1, II korrus),

* kaasa võtke **FOTO** 3x4.

Olete oodatud ka raamatukogu tutvustavale **õppusele**, kus anname teile raamatukogu kasutamiseks vajalikke teadmisi ja teeme majas väikese ringkäigu.

ÕPPUSED toimuvad 3. septembrist 13. septembrini iga päev (v.a. laupäev, pühapäev) järgmistel kellaaegadel:

10.15, 11.15, 12.15, 13.15, 14.15, 15.15, 16.15, 17.15.

NB! 16.15 võimalik õppus **vene keeles.**

Kursuste ja rühmade kaupa õppusele tulles oleks soovitav eelnevalt registreerida teatmekirjanduse lugemissaalis või telefonil 465 782. Samast saab õppuste kohta ka muud informatsiooni.

Õppusele tulijatel palume **koguneda** raamatukogu kataloogisaali puhkenurka!

VALIGE SOBIV AEG JA TULGE RAAMATUKOKKU!

Raamatukogu on avatud E–R 8–21, L ja P 10–18, kojulaenutus laupäeviti 12–18.

VALIM FILOSOOFIAT

Filosoofia osakond kuulutab sügissemestriks vabalt valitava ainena välja järgmised loengukursused:

1. Professor Eero Loone: *Sissejuhatus sotsiaal– ja poliitikafilosoofiasse.* 2,5 AP, AA.

2. Assistent Andrus Tool: *Keskaja filosoofia.* 2 AP, KA.

3. Professor Ülo Matjus: *M. Heideggeri sissejuhatus metafüüsikasse II.* 2 AP, KA.

4. Professor Rein Vihalemm: *Teadusfilosoofia ja metodoloogia I.* 2 AP, KA.

5. Assistent Aarne Rannikmäe: *Filosoofia sõlmküsimused uues gümnaasiumis.* 2 AP, KA.

6. Dotsent Viktor Sieben: *Sissejuhatus filosoofiasse* (vene keeles). 2 AP, KA

7. Lektor Jüri Tammaru: *Sissejuhatus filosoofiasse (tunnetusteoreetilise kallakuga).* 2,5 AP, AA..

8. Lektor Tõnu Luik: *Filosoofia-ajalooline sissejuhatus filosoofiasse.* 2,5 AP, AA.

9. Assistent Andrus Tool: *Sissejuhatus filosoofia ajalukku.* 2,5 AP, AA.

KULTUURIKESKUSES

Tartu Ülikooli kultuurikeskuse rahvakunsti kabinetis on võimalik omandada rahvakunstiõpetaja lisaeriala. Täpsem info ja registreerimine 2.–5. septembrini kell 15–17 ülikooli kultuurikeskuses Toomemäel (ülikooli ajaloomuuseum).

NR. 29 (1852)
REEDE,
6. SEPTEMBER 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 1 KROON

Universitas Tartuensis

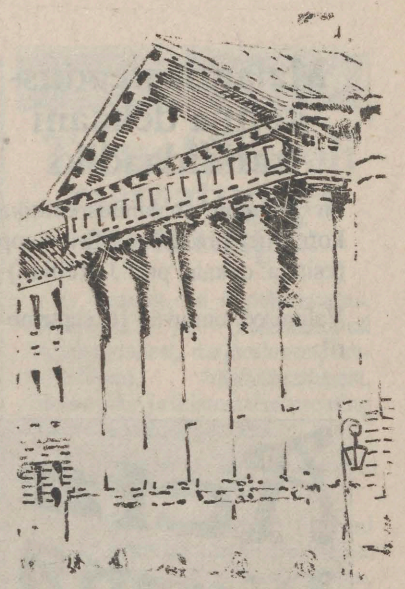

«Ütelge selgelt ja kõva häälega, mida te ülikoolilt ootate!»

Ava– ja lõpuaktus toob tudengeid aulasse kõige enam. Esimestele on ülikoolis kõik uus, teised jätavad *alma mater*'iga hüvasti. Vahepealsed aktused nii palju noori aulasse ei too, kuigi võiks.

Esmaspäeval, 2. septembril enne teaduskondade ja osakondade aktusi tuldi uudistama üleülikoolilisele aktusele. Vastuvõetuid oli sel aastal kokku 2200, nii et aulasse mahtus neist küllaltki vähe.

***

Rektor professor Peeter Tulviste tervitas linnapead, volikogu esimeest, EPMÜ rektorit ja kogu akadeemilist peret, eelkõige aga neid, kes taolisel aktusel esimest korda. Ta ütles, et igaühele tundub ülikoolis kõige tähtsamana see aasta, millal ta ülikooli astus. Esimest korda tulid peaaegu niisama vanad noored siia samasuguste kavatsustega 364 aastat tagasi. Nii vanaks saab ülikool sel sügisel. See annab põhjuse vaadata asju, mis ülikoolis toimuvad, natuke kaugemas perspektiivis kui see ehk muidu paistab.

Seejärel tõi rektor esile algava õppeaasta tunnusjooni.

«Kunagi varem pole olnud nii palju ülikooli soovijaid. Avaldusi oli üle 8000. Seda on umbes tuhande võrra rohkem kui möödunud aastal. Suvel läks siit majast

«Olgu see ilus aasta.»

1080 inimest ja praegu tuleb asemele 2200. See on väga üldine arv. Me ei ole enam nii ühtsed, mil kõikide õppimise maksis kinni riik. Riiklikel kohtadel on praegu sisseastujaid 1299, magistriõppesse 260, doktoriõppesse 96. Teised tellijad, nagu me seda nimetame, maksavad kinni umbes 90 bakalaureuseastme tudengi õppimise, umbes 50–l magistriõppes ja umbes kümnel doktoriõppes olijal. Vabakuulajaid tuleb 147 ja välisüliõpilasi 225. See kõik kokku ongi 2200, mis on praegu meile teadaolevalt suurim kõrghariduse juurde kippujate arv kogu ülikooli pika ajaloo jooksul.»

Rektor rõhutas, et uued üliõpilased hakkavad samuti mõjutama nii ülikoolielu kui seda, mis sünnib Eestis, teaduses ja mujal, nagu need, kes siit kevaditi lähevad. See, missugune on ülikool, ei sõltu mitte ainult nendest, kes siin õpetavad, uurimistööd teevad, vaid ka nendest, kes siin õpivad. «Ütelge selgelt ja kõva häälega, mida te ülikoolilt ootate, ja siis me jõuame omavahel arusaamisele sellest, kas meil on täpselt seda pakkuda, kuidas saab ülikool muuta õpetamis– ja uurimistööd ja kuidas teie saate mõistma seda, mis ülikoolis sünnib.»

Rektor pidas avaaktuse päeva eriliseks selle pärast, et Tartu Ülikooli õppetöö algas kahes kohas – peale Tartu ka Pärnus TÜ Kolledzis.

Uute erialadena mainis rektor avalikkussuhteid ja teabekorraldust, kasvatusteadusi ning ärijuhtimist Pärnu Kolledzis.

Prof Peeter Tulviste lisas, et sel aastal tahetakse ülikoolis välja selgitada ka need erialad, mis pakuvad rahvusvahelist konkurentsi. Välja kujunemas on ka ülikoolidevaheline tööjaotus, eeskätt Põhjamaade ülikoolide vahel. Tartu Ülikoolist palju suuremad ja majanduslikult paremal järjel olevad ülikoolid ei suuda ühtviisi hästi õpetada kõiki erialasid. Õppimine hakkab välja nägema sellisena, et astutakse Tartu Ülikooli, alustatakse siin õpinguid, kuid saab valida eriala õppimist ka selles ülikoolis, kus seda kõige paremini õpetatakse. Teiste maade ülikoolidest tullakse omakorda siia õppima erialasid, mida siin paremini õpetatakse. Rektor toonitas, et kasutataks kõiki selle ülikooli võimalusi, mida on kaunis palju, kuid mis ei ole lõputud. «Üks võimalus, mida me teile pakume, ongi see, et võtta ka teistest ülikoolidest see, mis seal kõige parem. Pange ise kokku oma *curriculum*.»

Algava õppeaasta kevadsemestrisse jäävad korraliste professorite valimised, peagi toimuvad olulised sündmused riigi elus – nii presidendi kui kohalike volikogude valimised. Rektor rõhutas, et ülikoolil ei ole ükskõik, mismoodi linna valitsetakse, mismoodi linnavõimud ülikooli suhtuvad. Selle aasta sees loodab ülikool tagasi saada ka varad, mis kuulusid ülikoolile veel 1940. aasta suvel.

«Kõige olulisem on ülikoolis siiski õppimine ja teaduse tegemine. Tervitan kõiki neid, kes hakkasid siin õppima, kes siin õpivad, õpetavad, kes teevad teadust. Olgu see ilus aasta!»

Linna volikogu esimees Ants Veetõusme ütles oma tervituses esmakursuslastele, et nende mõjutada on peale ülikooli ka linnaelu. «Ärge unustage, et te elate linnas nimega Tartu Ülikool, ja et te õpite ülikoolis nimega Tartu.» Hr. Veetõusme lootis, et siit mitme aasta pärast lahkuvad noored loovad ka perekonna ja et neil sünnib lapsi. Igal aastal läheb neid Eestis ju esimesse klassi aina vähem. «Ärge laske sellel sündida.»

Eesti Põllumajandusülikooli rektor professor Mait Klaassen ütles, et tänavused uued tudengid on erilised, sest nad lõpetavad aastal 2000. «Te olete õnnelikud, sest üle 999 aasta saab teile olema õnn, et viite Eesti kolmandasse aastatuhandesse. Sellest lähtuvalt on teile ka omad nõudmised.

Selleks teile kestmist ja õnne, kõige enam aga palju tööd, sest armastus pidavat tulema töö kaudu!»

Seejärel tutvustas rektor ülikooli valitsuse liikmeid.

Üliõpilasesinduse aseesimees Kaur Parve ütles esmakursuslaste poole pöördudes, et ilmselgelt on siin saalis praegu Eesti kõige enesekindlam ja kõige targem keskkooli lõpetanud seltskond. Kuid maailmas on veel palju uusi asju ja sõnu, mida nad ei teadvat. Kui see teadmine kohale jõuab, hakkab enesekindlus kahanema. Seejärel tutvustas ta valikutegemise võimalusi. «Ülikooli jooksul saab tõeks see, et haridus on see, mis jääb järele, kui täpsed teadmised on läinud. Kellel on parem haridus, see saab tõenäoliselt siis hakkama, kui see, kellel on vähem haridust.»

Tunnustusi

Nende inimeste tööd, kellel on ülikooli ees erilisi teeneid, tunnustab ülikool **oma medaliga.** TÜ medali pälvisid emeriitprofessorid **Viktor Masing, Valner Krinal ja Hans –Voldemar Trass (viimane viibis** rahvusvahelisel konverentsil).

On tavaks saanud, et avaaktusel antakse kätte ka mitmed **nimelised stipendiumid.**

Esimest korda anti välja '**Johannes Voldemar Veski** nimeline stipendium. Selle asutas 22. veebruaril 1995 tema tütar Asta Veski. Stipendium määratakse eesti keele üliõpilasele. Komisjon tunnistas stipendiumi vääriliseks (10 000 krooni) **eesti keele magistrandi Epp Toomsalu** hea õppeedukuse ja eduka eesti keele alase teadustöö eest.

Ülikoolis on 2200 uut üliõpilast.

EDUARD SAKI fotod

Professor **Paul Saagpaku** nimeline stipendium on asutatud 1993. aasta septembris. See määratakse eesti või inglise keelt põhiainena õppivale üliõpilasele. Komisjon tunnistas stipendiumi (3400 krooni) saajaks inglise keele ja kirjanduse eriala 4. aasta üliõpilase **Bert Vaheri** hea õppeedukuse ja briti kultuuri alase uurimistegevuse eest.

Kolmandana anti kätte **Sulev Mihkelsoni** nimeline stipendium. Esmakordselt väljaantavat stipendiumi tutvustas õigusteaduskonna professor **Peeter Järvelaid.** Ta ütles, et Tartu Ülikool on globaalne nähtus, mille kinnituseks on ka see stipendium. Tartu Ülikooli maine kannavad üle maailma selle kasvandikud, nagu seda oli ka Sulev Mihkelson, kes sõja ajal asus algul Saksamaale, seejärel Ameerikasse. Ta kuulus 60 aastat Eesti Üliõpilaste Seltsi, asutas selle organisatsiooni ka Ameerikas ning teda loeti Seattle'is eestluse kandjaks. Sel suvel lahkunud Sulev Mihkelsoni stipendiumi asutas lesk, kes on samuti TÜ kasvandik, Eesti Naisüliõpilasseltsi vilistlane.

Stipendium määrati nelja kandidaadi hulgast õigusajaloo magistrandile **Erik Salumäele.**

VARJE SOOTAK

Majandusteaduskonna dekaani kandidaadiks

on esitatud majanduspoliitika korraline professor Jüri Sepp (esitaja: dekaan prof J. Reiljan).

Valimised toimuvad 16. septembril.

Acta Diurna

AUGUSTI VIIMASEL NÄDALAL

* 29. augustil kaitsesid bioloogia–geograafiateaduskonnas magistriväitekirja: **Jonne Kotta** loomaökoloogia erialal («Regression between lenght and weight of Baltic clam *Macoma Balthica* (L.) (*Mollusca)* in relation to abiotic and biotic characteristics of the habitat», oponent oli bioloogiakand Henn Timm; **Redik Eschbaum** ihtüoloogia ja kalanduse erialal («Ahven *Perca fluviatilis* L. Eesti rannikumeres», oponent bioloogiadr Evald Ojaveer; **Piret Michelson** üldzooloogia (arengubioloogia) erialal (Liigeskõhre kondrotsüütide dünaamika ühekihilises esmaskultuuris), oponent vet–med dr Toivo Suuroja.

* 30. augustil toimus **TÜ nõukogu istung.**

* 30. augustil oli **välisüliõpilaste avaaktus.**

SEL NÄDALAL

* 2. septembril toimus **üleülikooliline avaaktus,** samuti olid avaaktused teaduskondades ja osakondades.

* 2. – 5. septembrini korraldas Geograafia Instituut Otepääl **rahvusvahelise seminari Läänemere jääreziimi teemal.**

* 3. septembril toimus **TÜ valitsuse istung.**

* 3. – 7. septembrini on **vastuvisiidil Voronezi Ülikoolis meie ülikooli delegatsioon (rektor prof Peeter Tulviste, prof Irina Külmoja ja klassikalise muinasteaduse muuseumi juhataja kt Anu Laansalu).**

* 3. septembril esitas ajaloomuuuseumis **Cambridge Theatre Overseas trupp lavastuse William Shakespeare'i «Talvemuinasjutu».**

* 6. septembril kaitseb **doktoriväitekirja Sergei Tupailo** («Hilbert's Epsilon–Symbol in Predicative Sybsystems of Analysis»).

TULEVAL NÄDALAL

* 9. – 13. septembrini toimub **arvutuslingvistika seminar koos Zürichi Ülikooli üliõpilaste ja õppejõu dr. rer. nat. Martin Volkiga.**

* 9. septembril algavad taas **ülikooli hommikupalvused** (E, R kl 9.30 ph aud 104).

Vastuvõtuarvudest

Ülikooli võeti riikliku koolitustellimusena 1299 uut üliõpilast. Sisseastujail oli võimalik valida 37 eriala hulgast. Uued, tänavu avatavad erialad on kasvatusteadused ning avalikkussuhted ja teabekorraldus. Õppetöö algab ka vastavatud Tartu Ülikooli Pärnu Kolledzis, kus saab õppida ärijuhtimise erialal.

* Ülikooli astuda soovijatelt laekus **7899 avaldust 4712 füüsiliselt isikult.** Päritolult katavad sisseastujad kogu Eesti — uusi üliõpilasi on kõigist Eesti maakondadest. Kuuel erialal avati ka venekeelsed õppegrupid, kus põhiainete õpetamine esimestel õppeaastatel toimub vene keeles. Vene koolide lõpetanutelt laekus 750 avaldust.

* **Keskmine üldkonkurss oli 6,1 avaldust kohale.** Kõige suurem konkurss oli avalikkussuhete ja teabekorralduse erialale astumiseks — 15,3 avaldust kohale. Psühholoogia erialal oli konkurss 14,5, järgnesid avalik haldus 13,6 ning semiootika ja kulturoloogia 13,4–ga. Konkursiga 12,4 järgnesid sotsioloogia ning 12,1 skandinavistika. Konkurss vahemikus 7–9 oli politoloogiasse, õigusteadusse, rahvamajandusse, ettevõttemajandusse, maalikunsti, ärijuhtimisse ja ettevõttemajanduse eriala vene rühma. Kõige väiksemaks kujunes konkurss loodusteaduste õpetaja vene rühma (füüsika–keemiateaduskonnas) ja keemia erialale, vastavalt 1,8 ja 1,9 avaldust ühele kohale.

Jätkuvalt on suur huvi Tartu Ülikooli erialale eesti keel võõrkeelena astumise vastu Narva linnast pärit abiturientidel.

Pärnu Kolledzi 60 riikliku koolitustellimuse korras loodud õppekohale oli konkurss 7,4 ning esindatud olid jällegi kõik Eesti maakonnad.

Võrreldes varasemate aastatega on suurenenud huvi sotsiaalteaduskonna erialade vastu. Konkurss on tõusnud ka täppis– ja loodusteaduste erialadel. Endiselt on ülipopulaarsed õigusteadus, majandusteadus ja germaani–romaani keeled, kusjuures neile erialadele õppima astuda soovijaid oli absoluutarvult kõige rohkem.

* **Lisaks riiklikult tasustatavatele õppekohtadele võeti ka sel aastal õppima vabakuulajaid 10% ulatuses vastuvõtuarvust** — see toimus enamikus teaduskondades, ent mitte õigus– ja majandusteaduskonnas. Lisaks on juriidilistel isikutel kui tellijatel võimalik sõlmida ülikooliga lepinguid täiendavate õppekohtade loomiseks ja üliõpilaste õpingute finantseerimiseks.

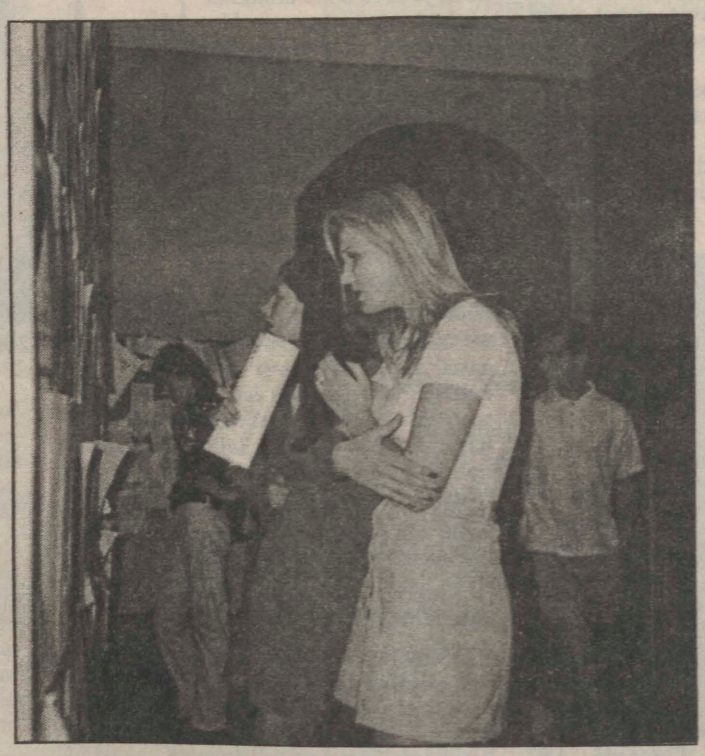

TÜ Valitsuses

3. septembril

* Valitsus arutas ja kinnitas **täienduskoolituskeskuse tunnistuse.**

* Õppekavade nomenklatuuri võeti **bioloogia didaktika magistriõppekava.**

* Pikemalt oli arutuse all **välisüliõpilaste õppemaks.**

Seni oli välisüliõpilase õppemaksu määr semestris 12 000, arstiteaduskonnas 15 000 krooni. Sellised maksu suurused olid teatatud ka uutele välisüliõpilastele. 30. juulil andis vabariigi valitsus välja määruse, mis asendas 12 000 –kroonise õppemaksu 20 000 krooniga semestris, võimaldades samas ülikoolil vajaduse korral summat muuta kuni 25 % ulatuses.

Ülikooli valitsus otsustas jätta selleks semestriks üliõpilastele juba teatatud õppemaksu suuruse, alates 1996/1997. õppeaasta kevadsemestrist kehtestada aga 15 000, arstiteaduskonnas erandina 20 000 krooni.

* Arutati **TÜ medaliga autasustamist.**

Valitsusele oli laekunud kümme taotlust. Oldi seisukohal, et kuna medali statuudi järgi esitab autasustamistaotluse ülikooli valitsuse liige, millest ei olnud kõigi esitatud taotluste puhul kinni peetud, ning et taotluses peab olema sisuline põhjendus, tuleb need uuesti korralikult vormistada. Taotlused vaadatakse läbi järgmise valitsuse istungil.

* **Õigusteaduskonna dekaan dr Peep Pruksi** ettepanekul arutati, kes määrab teaduskondades **Avatud Ülikooli tunnitasu määra.** Valitsus oli seisukohal, et tunnitasu määra otsustavad dekaanid.

* Valitsus toetas usuteaduskonna ettepanekut esitada **TÜ auliikmeks prof dr Egon Brinkschmidt.**

***Bioloogia–geograafiateaduskonna dekaani prof Volli Kalmu järelepärimisele ülikooli töötajate parkimisvõimaluste kohta peahoone läheduses vastas halduprorektor Riho Illak.** Sellest põhjalikumalt järgmises ajalehes.

TÜ Nõukogus

30. augustil

* **UUE AKADEEMILISE AASTA ALGUSEST** kõneles rektor prof Peeter Tulviste.

* **VALITI NÕUKOGU ALALISTE KOMISJONIDE UUSI LIIKMEID.**

* **ESIMESEL LUGEMISEL OLI ÜLIKOOLI FINANTSEERIMISPÕHIMÕTETE PROJEKT.**

Pikemalt nõukogus arutatust järgmises ajalehenumbris.

TÜ võistkond osales augusti alguses üliõpilaste matemaatikaolümpiaadil Plovdivis

Tartu Ülikooli võistkond koosseisus Vladimir Kutšmei, Kati Metsalu ja Maria Zeltser võttis osa III rahvusvahelisest üliõpilaste matemaatikaolümpiaadist Plovdivis 1.–4. augustini, kus oli esindatud 25 Euroopa ülikooli 105 tudengiga. Meie parimana pälvis **Maria Zeltser III auhinna diplomi.** TÜ võistkonda saatis ning osales olümpiaadi zürii töös matemaatikateaduskonna assistent Märt Põldvere. Sõit sai teoks suuresti tänu Avatud Eesti Fondi toetusele.

Teabetalitus

Juunis valiti Peeter Tulviste Euroopa Teaduste ja Kunstide Akadeemia akadeemikuks

Euroopa Teaduste ja Kunstide Akadeemia (Academia Scientiarum et Artium Europaea) president Felix Unger saatis Tartu Ülikooli rektorile Peeter Tulvistele kirja, milles teatas, et akadeemia on ta valinud oma korraliseks liikmeks.

Uute liikmete pidulik vastuvõtt leiab aset 8. märtsil 1997 Salzburgis peetaval Euroopa Teaduste ja Kunstide Akadeemia 7. aastapäeva puhusel pidulikul pleenumil.

Käesoleval ajal, kui Euroopas on toimumas kõiki elualasid puudutav pööre, soovib Euroopa Teaduste ja Kunstide Akadeemia määratleda Euroopa asendit kolmanda aastatuhande künnisel, seda niihästi geograafilisel, mentaalsel kui poliitilisel skaalal. Kapitaalne pöörang Euroopas ei jäta puudutamata ka teadust ja kunsti.

Akadeemia hõlmab mitmeid instituute, nagu European Heart Institute, EUROLAT Institute, Banat Institute, Institute for Global Imaging and Research. Akadeemia teaduspublikatsioone avaldatakse ajakirjas Litterae ning aastaraamatus Annales.

Toomas Kiho, teabetalitus

stipendium

ROBERT FRASURE'i mälestusstipendium

Vabariigi Presidendi algatusel on loodud Robert Frasure'i mälestusstipendium, mis määratakse Eesti üliõpilasele, kelle akadeemiline tegevus on pühendatud Balti riikide julgeoleku probleemidele.

Robert Frasure oli esimene USA suursaadik Eestis pärast iseseisvuse taastamist. Tema kõrge professionaalsus ning isiklik pühendumus aitasid oluliselt kaasa okupatsiooni jäänukite likvideerimisele ning demokraatia kindlustamisele Eestis. Robert Frasure'i ja tema kolleegide toetus oli määrava tähtsusega Eesti Vabariigi asendi taastamisel rahvusvahelises elus ja õigusriikide peres.

Suursaadik Frasure hukkus aasta tagasi endises Jugoslaavias, täites USA valitsuse rahumissiooni. Vabariigi President määras 19. augustil 1995 Robert Frasure'ile Maarjamaa Suurristi maailmarahule ja Eestile osutatud teenete eest.

Stipendiumi finantseerivad Eesti majandusringkonnad.

Presidendi Kantselei pressiteenistus

Korporatsiooni Fraternitas Dorpatensis zu München (asut 1948) vilistlaskogu stipendium

1. Fraternitas Dorpatensis zu München Vilistlaskogu (edaspidi FDVK) maksab ühele Tartu Ülikooli **meesüliõpilasele** 9 kuu jooksul stipendiumi 400 DM kuus õpinguteks Müncheni Ülikoolis või teistes Müncheni kõrgemates õppeasutustes, samuti tagab stipendiaadile tasuta elamispinna korporatsiooni Fraternitas Dorpatensis majas.

2. Vajadusel ja sellekohasest soovist kahekuulise etteteatamise korral abistab FDVK ka stipendiaadile praktikavõimaluse korraldamisel.

3. Stipendiumi taotleja peab olema vähemalt 3. või 4. aasta üliõpilane, kellelt eeldatakse:

* suulist ja kirjalikku saksa keele oskust;

* erialavalikut või kitsamat spetsialiseerumist alal, mis on oluline Eesti Vabariigi edasisele arengule Lääne kultuuri– ja majandusruumi taasliitumise vaimus;

* kursisolemist traditsioonilise üliõpilaskultuuri põhialuste, –mõistete ja –mõtetega.

4. Stipendiumi taotlejal tuleb esitada **13. septembriks** TÜ rektori nimele saksakeelne põhjendatud taotlus ja järgmised dokumendid:

* akadeemiline õiend (saksa või inglise keeles);

* saksakeelne *curriculum vitae* vabas vormis koos seni saadud erastipendiumide äranäitamisega;

* juhendaja või mõne õppejõu soovituskiri (inglise või saksa keeles);

* saksakeelne põhjendus, mida ja miks soovib taotleja Münchenis õppida;

* üliõpilasorganisatsioonide liikmetel oma organisatsiooni eestseisuse soovitus koos peetud ametite äranäitamisega (inglise või saksa keeles).

Eesti Rahvuskomitee Ühendriikide stipendiumi konkurssi on pikendatud

1994. aasta novembris kirjutasid rektor Peeter Tulviste ja Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides (ERKÜ) esimees Juhan Simonson alla ERKÜ stipendiumi statuudile. Stipendiumi algkapitaliks on ERKÜ poolt Tartu Ülikoolile eesti ülikoolina töötamise 75. aastapäeva puhul üle antud rahalised vahendid (5000.–USD).

Esimesed ERKÜ stipendiumid antakse üle 1996/97. õppeaasta algul. ERKÜ stipendiumile võivad kandideerida nii põhiõppe üliõpilased kui ka magistrandid ja doktorandid. Statuudi kohaselt määratakse stipendium 4–liikmelise komisjoni poolt **eesti rahvuslikke küsimusi või väliseestlust käsitleva õppe–, teadus– ja ühiskondliku tegevuse eest** ühele põhiõppe üliõpilasele ja ühele magistrandile või doktorandile.

Kandideerijatel palun esitada õppe– ja üliõpilasosakonda (ph. ruum 117) **16. septembriks** järgmised dokumendid:

* taotlus stipendiumi saamiseks koos ülevaatega õppe–, teadus– ning ühiskondlikust tegevusest (esile tuua tegevus eesti rahvuslikke küsimusi või väliseestlust käsitlevas valdkonnas). Märkida ära varem saadud stipendiumid ning kontaktaadress ja telefon;

* soovitus instituudilt/osakonnalt;

* dekanaadis kinnitatud väljavõte õpinguraamatust;

Info telefonil 465 623.

Ülle Hendrikson

Rotalia Fondi

Stipendiumide Komitee otsustas anda kolmkümmend tuhandedollarilist stipendiumi (kokku umbes 350 tuhat krooni) EV kõrgkoolide üliõpilastele ja magistrantidele. Tartu Ülikoolis pälvisid toetuse õpinguteks 22 üliõpilast: **Andres Saumets, Martin Toon** ja **Piret Sadam** usuteaduskonnast; **Helo Oidjärv** sotsiaaltöö, **Andres Salu, Tarvo Kungla, Kadri Uustal** avaliku halduse, **Tea Raist** psühholoogia, **Pille Petersoo** sotsioloogia–politoloogia erialal sotsiaalteaduskonnast; **Kaarel Relve, Margus Kurm, Margus Pärnamets, Ranno Tingas** ja **Erki Uustalu** õigusteaduskonnast; **Andres Võrk** majandusteaduskonnast; **Terje Seemen ja Priit Saar** filosoofiateaduskonna ajaloo osakonnast ning **Katriin Fisch** eesti filoloogia osakonnast; **Laur Laatspere** arstiteaduskonnast; **Tiit Lankots** bioloogia osakonnast bioloogia-geograafiateaduskonnast, **Laur Järv** füüsika-keemiateaduskonnast ning **Annika Kurvits** liikumisravi erialal kehakultuuriteaduskonnast.

7. novembril ajaloomuuseumi saalis toimuval kontsertaktusel antakse stipendiumitšekk ka Ene Suuverele ja Ivar Sibulale Eesti Põllumajandusülikoolist, Viljar Kuivile ja Grete Lindile Tallinna Tehnikaülikoolist, Reet Metsale ja Karmen Puisile Eesti Muusikaakadeemiast, Maria Herodesele Tallinna Pedagoogikaülikoolist ning Ketli Tiitsarele Tallinna Kunstiülikoolist.

Rotalia Fondi Stipendiumide Komiteesse kuuluvad Eestis vil! mag Karl Laantee TÜ usuteaduskonnast (esimees); õigusajaloo professor vil! Peeter Järvelaid, TTÜ mehaanikateaduskonna prodekaan prof dr Rein Laaneots, TÜ rektor prof Peeter Tulviste esindajana kantselei juhataja Sirje Mark, Tallinna Panga direktor vil! Indrek Pajumaa ja EV haridusministri nõunik Tiia Raudma.

Auvilistlase Gerhard Treubergi pärandust haldava Rotalia Fondi (Seattle, USA) juhatusse kuuluvad: Kenneth M. Gorshkow, esimees; Aavo Kalviste, Uve Kapsi, Vello Karuks, Mart Kask ja Lembit Kosenkranius. G. Treubergi päranduse investeerimisest on laekunud igal aastal umbes 300 000 krooni intresse, mis tema tahte kohaselt kasutatakse kõrghariduse toetamiseks. Rotalia Fondi stipendiume on jagatud juba kümme aastat, viimasel kahel aastal EV kõrgkoolis õppivatele üliõpilastele ja magistrantidele. Stipendiumide määramisel arvestatakse peale õppeedukuse ja õppejõudude soovituste ka aktiivsust ja juhtivat tegevust üliõpilaskonnas, organisatsioonides, kirikus ja' EV kaitsejõududes. Laekunud 86 taotlust oleksid kõik rahuldamist väärinud, kuid komitee pidi valima nendest kolmkümmend stipendiaati.

Rotalia Fondi Stipendiumide Komitee: vasakult Karl Laantee, Tiia Raudma, Rein Laaneots, Sirje Mark ja Peeter Järvelaid. Pildilt puudub Indrek Pajumaa.

Jõgeva maakonda käsitlevate bakalaureuse- ja magistritööde konkurss

Jõgeva Maavalitsus kuulutas käesoleva aasta 29. jaanuaril välja Jõgeva maakonda käsitlevate **bakalaureuse ja magistritööde konkursi.** Konkursil lähevad arvesse tööd, mis on kaitstud/valminud ajavahemikus 1. jaanuarist 1. septembrini 1996.

Töid hindab komisjon, kuhu kuuluvad Jõgeva Maavalitsuse ja Jõgeva maakonna omavalitsuse esindajad. **Tööde esitamise tähtaeg on 15. september.** Konkursi tulemused selguvad 1. oktoobril.

Parimale tööle on auhinnaks 3000 krooni, lisaks ergutusauhinnad.

Täpsema info ja abi saamiseks palume pöörduda Jõgeva Maavalitsuse arendusosakonda (Suur t 3, Jõgeva EE2350, tel 277–22 305, faks 277–21 630, *E–mail*: ylari@jogevamk.tartu.ee) Ülari Alametsa või Mati Jõgi poole.

Meelis Paavel, maavanem

Tartu Ülikooli raamatupoes on müügil:

1. Teadus– ja õppekirjandus, teatmikud ja käsiraamatud õigusteadusest, majandusest, arstiteadusest, loodusteadusest, filoloogiast ja teistest teaduse ning tegevuse valdkondadest.

2. Arvutialane kirjandus eesti, vene ja inglise keeles.

3. Sõnaraamatud ja õpikud inglise, itaalia, hispaania, vene, prantsuse, saksa, jaapani, soome, kreeka, taani, poola, portugali ja ladina keeles.

4. Üldised ja erialased entsüklopeediad.

5. Ajakirjad Akadeemia, ajaloo–ajakiri Kleio, Eesti Kõrgema Kommertskooli Toimetised, Looming, Loomingu Raamatukogu, Vikerkaar, Kultuur ja Elu, Eesti Arst, Eesti Rohuteadlane, Eesti Loodus, Juridica jt.

6. Ilu– ja lastekirjandus eesti, inglise, soome, saksa ja vene keeles.

7. Antikvaarne raamat.

8. Maakaardid, kirjatarbed ja postkaardid.

Raamatupood on avatud E–R 9–18, laupäeval 9–16, tel 441 102, faks 441 465, asukoht Ülikooli 11.

Algab uus aasta

Tartu Ülikooli akadeemilise naiskoori 52. hooaeg algas töiselt — juba 30. augustil lauldi välistudengite avaaktusel.

Ees ootab sisukas lauluaasta: oktoobri kolmandal nädalavahetusel töötab kooriga külalisdirigent Kari Turunen Soomest. Koori auliige Kari Turunen on Soome noorema generatsiooni tuntud koorijuht ja tema taktikepi all antakse Tartus ka kontsert. Novembrikuus osaleb TÜ AN Viinis toimuval F. Schuberti nimelisel rahvusvahelisel koorikonkursil.

Enam kui poolesaja lauluaasta jooksul on kooris välja kujunenud omad kombed ja traditsioonid. Püüame neid praegugi elus hoida. Selles abistavad meid dirigendid Vaike Uibopuu ja Ene Ahven — nende koostöö kooriga on kestnud aastakümneid. Vaike Uibopuu juhatusel on koor võitnud konkursse ja osalenud paljudel festivalidel. Koor on üks üliõpilaslaulupeo Gaudeamus algatajaid ja aktiivne osaleja eesti üldlaulupidudel.

TÜ naiskooril on hulgaliselt sõpruskoore nii Eestis kui ka mujal maailmas.

Algaval lauluaastal tahaksime taaselustada üht vana traditsiooni — ohvrikivi juures laulmist. Kontsert algab **17. septembril kell 19.32**, mil loojub päike. See on meie hüvastijätt suvega, sest sügise alguseni jääb siis veel paar päeva.

Koor harjutab **teisipäeviti** ja **neljapäeviti** ülikooli peahoones. Kuna oleme tudengikoor, muutub meie koosseis igal aastal, sest enamik on Tartus vaid õpiajal. Seetõttu ootame selgi aastal kõiki lauluhimulisi tudengeid ja tartlasi hääleproovile, mis toimuvad veel septembrikuu kahel kolmapäeval (4. ja 18.) kell 18 ülikooli peahoone auditooriumis 232.

TÜ AN nimel Kristi Kuningas, koorivanem

IN MEMORAM
Helene Liidemaa
3.03.1899 - 21.08. 1996

24. augustil maeti Pauluse kalmistule Eesti vanim meteoroloog, kauaaegne Tartu Ülikooli õppejõud dotsent Helene Liidemaa.

Helene Liidemaa (1935. aastani Liedemann) sündis Voronezi lähedal loomaarsti peres, käis koolis Tomskis ja tuli Tartusse 1913. aastal peale isa surma. Siin lõpetas ta 1917. aastal kuldmedaliga Puškini–nimelise tütarlastegümnaasiumi. Et astuda ülikooli õppima reaalalale, pidi ta sooritama füüsika ja matemaatika lisaeksamid poeglastegümnaasiumi juures. Ta õppis Tartu Ülikooli matemaatika–loodusteaduskonna matemaatikaosakonnas geofüüsikat vaheaegadega 1917–1926, olles maailmakuulsa prof. B. Sresnevski õpilane. 1929. aastal sai ta esimese naisena magistrikraadi geofüüsika alal.

Tartu Ülikooli teenistuses oli Helene Liidemaa alates 1919. aastast, kui ta asus tööle ülikooli meteoroloogia observatooriumi ja sidus sellega kogu oma elu ülikooli ja meteoroloogiaga. Kui mitte arvestada lühiajalist eemalolekut sõja ajal, töötas Helene Liidemaa ülikoolis peaaegu 50 aastat, millest 40 aastat oli tegev õppetööga. Ta on lugenud agronoomia–, geograafia– ja geofüüsikaüli õpilastele umbes 15 erinevat meteoroloogia ja klimatoloogia kursust, juhendanud lugematul hulgal üliõpilaste uurimistöid. Tema enda teadustööde arv pole suur, kuid need on põhjalikud ja korrektsed nagu kõik, mida ta tegi. Tema viimane publikatsioon pärineb aastast 1992.

Helene Liidemaa osa meteoroloogia observatooriumi töö korraldamisel (sealhulgas sõja ajal), Eesti meteoroloogia aastaraamatute koostamisel ning meteoroloogide ettevalmistamisel on silmapaistvalt suur.

Veel oma 97. sünnipäevalgi muutmatult toimekas, huvituv, hästi mäletav ja erakordselt heatahtlik — sellisena jääme seda meeldivat inimest mäletama.

Kolleegid

TÜ metrolabor pakub teenuseid

Paljudele ülikooli töötajatele endise nimega tuntud mõõtelabor Tähe 4–010, tel 465 584 teeb ka arvutiseadmete remonti. Viimasel ajal on kõige sagedamini siit abi leitud kuvari ehk monitori rikke puhul.

Metrolabori tegevusvaldkond on käesolevast aastast laienenud. Lisaks mõõtevahendite remondile, taatlusele ja kalibreerimisele tehakse ka muude seadmete, sealhulgas sidevahendite ja olmeelektroonika remonti (telefonid, raadiod, heli– ja videosalvestusseadmed, telerid, faksid jm). Ülikooli struktuuriüksustele on kõik teenused oluliselt odavamad, kuna ülikoolisisene arveldamine on käibemaksuvaba. Teenustööde hinnad on kehtestatud rektori 6. juuni 1996. aasta käskkirjaga nr UK–07/84. Näiteks võib kuvari remont sõltuvalt vea leidmise raskusest ja remondi keerukusest maksta 144 kuni 661 krooni pluss detailide maksumus. Tasumine toimub TÜ rahandusosakonna kaudu struktuuriüksuse arvelt summa ülekandmisega metrolabori arvele, millest võetakse maha ülikooli üldkulud ja kaetakse labori ülalpidamiskulud.

Väljapoole ülikooli tehtavate tööde eest saab tasuda metrolaboris kohapeal sularahas ülikooli kassatšeki alusel või suuremate tööde puhul pangaülekandega ülikooli arvele.

Metrolabor täidab ka lepingulisi tellimusi seadmete konstrueerimise, valmistamise, mõõtmiste arvutiseerimise ja muudel aladel.

Metrolabori kollektiiv ootab lahkesti abivajajaid ülikoolist ja väljaspoolt.

Olev Saks,
metrolabori juhataja

Ülikooli meened

Teabetalituses (peahoones ruum 208) on ka sel aastal saadaval mitmesuguseid ülikooli sümboolikaga meeneid: kruusid, pastapliiatsid, T–särgid, ainulaadsed kartseri seinamaalingute kujutistega õllekannud, metallist rinnamärgid, võtmehoidjad jpm. Juunis valmis ülikooli hoonetega piltpostkaartide komplekt (12 postkaarti).

Tulge vaatama, tutvuma ja ka ostma!

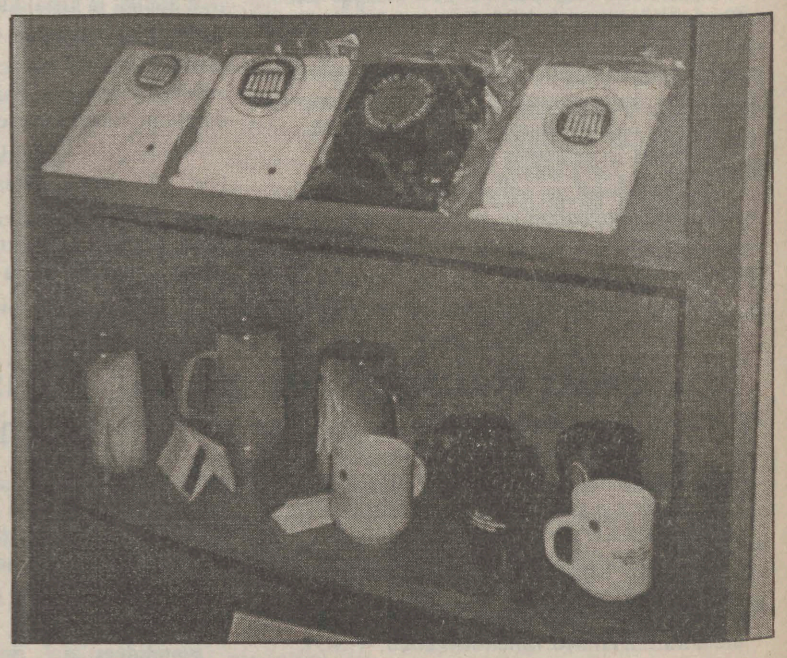

sport

Kuidas Te sisustate oma vaba aega?

Kõik east ja soost olenemata on oodatud õppima traditsionaalset

Shotokan—karated.

Järjekordset hooaega on alustamas Idamaiste Võitluskunstide Klubi Majeda

Eriti oodatud on tüdrukud!

Tööle hakkavad algajate ja edasijõudnute rühm ning eraldi grupp lastele vanuses 6–14 aastat. Kord nädalas toimuvad seminarid orientaalsetest põhitõdedest seoses võitluskunstidega. Treeningud hakkavad toimuma Karlova Gümnaasiumis Lina tn 2. Klubi liikmeks saamine ja olemine on taskukohane igaühele.

Lisaks füüsilisele ja vaimsele koormusele leiate kindlasti ka midagi muud!

Esimene kogunemine on 9. septembril kell 18 Karlova Gümnaasiumis Lina 2. Vajadusel lisainfo tel 8–250–28 347.

PALLIMÄNGUD

Õpetaja **Kalle Kollini korvpalli harrastusrühmade** ajad:

E 20.30, T 19.00 ja 20.30, K 17.30, N 16.00 ja 20.30 Ujula 4.

Naisvõrkpallurite harrastusrühmade ajad:

E 16.00 ja N 19.00 Ujula 4.

KARATE

Õpetaja **Jaanus Sulg**

T 20.30, N 19.30 Jakobi 5 väike saal ja K 20.30 Jakobi 5 suur saal.

HIINA RAHVUSLIK VÕIMLEMINE JA ENESEKAITE

TAI–JI KURSUS

Kursuse kestus kaheksa nädalat.

Treener **Cui Shikai** Hiinast

E ja K 21.00, P 20.00 Jakobi tn 5 väike saal.

AEROOBIKA

Õpetaja **Aire Allika aeroobikatreeningud**

T 20.00 ja N 21.00 Lai tn 37. Võtame rühma uusi huvilisi!

VÕIMLEMINE

9. septembril kell 18 toimub Ujula tn 4 spordihoones **võimlemisrühmade esinemine,** tutvustatakse erinevate aeroobika ja võimlemisrühmade stiile. Kohal rühmi juhendavad õppejõud. Rühmadesse registreerimine.

Esmakursuslased – REBASTEJOOKS

Traditsiooniline esmakursuslaste teatejooks üle Toomemäe toimub 25. septembril. Võistkonnas on 5 üliõpilast, neist vähemalt 2 peaks olema tütarlapsed. Info ja registreerimine spordikeskuses. Jälgige reklaami!

Info

VÄITEKIRI

6. septembril kell 14.15 toimub matemaatikateaduskonnas Liivi 2 ruum 208 Küberneetika Instituudi nooremteaduri **Sergei Tupailo** doktoriväitekirja **«Hilbert's Epsilon–Symbol in Predicative Sybsystems of Analysis»** kaitsmine. Oponendid on Helsingi Ülikooli abiprofessor Joukko Väänanen ja Energeetika Instituudi vanemteadur Ants Tauts.

***

Reedel, 13. septembril kl 16.15 kaitseb ph aud 235 ajakirjandusosakonna magistrant **Indrek Treufeldt** magistritööd: **«Kriisikommunikatsioon: ametivõimud ja raadio «Estonia» katastroofi esimesel päeval».**

***

ARVUTILINGVISTIKA SEMINAR

Tartusse saabub grupp Zürichi ülikooli arvutuslingvistika üliõpilasi koos juhendava õppejõu dr. rer. nat. Martin Volkiga. Viiakse läbi ühisseminar Tartu Ülikooli üliõpilastega.

Ettekanded toimuvad 9., 10., 11. ja 13. septembril kell 10.15–13 J. Liivi 2 aud 208. Kõik huvilised on teretulnud.

***

HOMMIKUPALVUSED

Tartu Ülikooli hommikupalvused toimuvad **E ja R** kl 9.30 ph aud 104.

Esimene toimub esmaspäeval, 9. septembril kl 9.30. Info tel 486 206. A. Taruste.

ORIENTALISTIKA - KESKUSES

algavad järgmised keeltekursused:

sanskriti keel algajatele kolmapäeval kell 16 Lossi 3, aud 404;

tiibeti keel algajatele neljapäeval kell 16 Lossi 3, aud 406.

Õpetab assistent Maret Kark.

Sanskriti ja tiibeti keeles edasijõudnutel palutakse tulla orientalistikakeskusesse Tähe 4, tel 465 589.

UT

Peatoimetaja Varje Sootak, toimetaja Reno Hekkonens.
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 1500. Tiraaž 1000.

☎ 465 680

NR. 30 (1853)
REEDE,
13. SEPTEMBER 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 1 KROON

Universitas Tartuensis

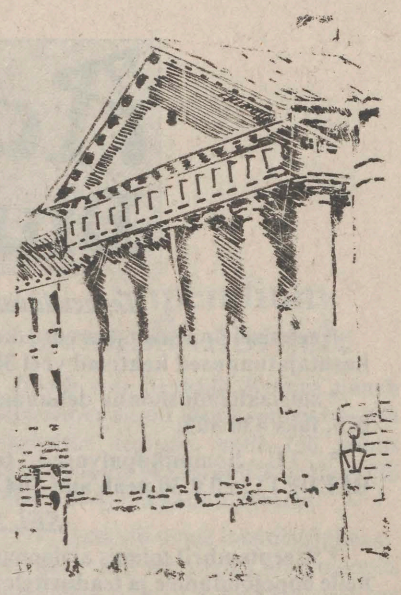

Rektori vastuvõtt õppejõududele ja teaduritele

Teist semestrit järjest korraldas rektor vastuvõtu neile, kes ülikooli põhikirjas püstitatud vanusepiirangu — 65 eluaastat või mõned aastad varem oma seniselt töölt ülikoolis lahkuvad. Sel semestril oli neid 22: **arstiteaduskonnast erakorralised professorid Virve Kask, Leo Pokk ja Kaljo Valgma, dotsendid Ilse Kõiv, Ela Lepp, Aino Paves, Endel Türi ja Nadezda Vihm, teadurid Vello Reeben ja Mall Türi ning assistent Mall Sepp;**

bioloogia–geograafiateaduskonnast dots Ivar Arold;

filosoofiateaduskonnast korraline professor Harald–Heino Peep, dotsendid Ülo Tonts ja Jaak Peebo, lektorid Hilja Koop ja Gustav Liiv ja assistent Aulin Rimm;

füüsika–keemiateaduskonnast lektor Heino Kokk;

matemaatikateaduskonnast dotsendid Endel Jürimäe ja Lembit Kivistik;

õigusteaduskonnast dots Edgar Salumaa.

Siin nad on - ülikooli auväärsed õppejõud koos rektori ja dekaanidega.

Anu Matkuri foto

«SUGULUSSUHE, MIDA TASUB HOOLEGA HOIDA»

Nädalavahetusel saabusid Voronezist tagasi rektor professor Peeter Tulviste, vene keele professor Irina Külmoja ja klassikalise muinasteaduse muuseumi juhataja Anu Laansalu.

*** Professor Tulviste, olete rõhutanud Tartu ja Voronezi ülikoolide koostöö vajalikkust. Miks?**

Voronezi Ülikool on meiega niisugustes suhetes nagu ei ükski teine ülikool maailmas – nimelt on ta meie tütarülikool. Ta kasvas välja Tartu Ülikoolist – 1918. aastal evakueeriti meie ülikool Voronezi, seal moodustati Tartu õppejõudude ja varade baasil Voronezi Ülikool. Osa sinna viidud varasid saime Tartu rahulepingu põhjal tagasi, osa jäigi sinna, millest on ajakirjanduses palju juttu olnud. Need varad ei ole enam mitte ülikooli valduses, vaid Voronezi Oblasti Kunstimuuseumis. Meie sõidu eesmärk ei olnud aga nende varade tagasiküsimine, mida on korduvalt tehtud ja teeme edaspidigi, vaid suhete süvendamine tütarülikooliga.

Viimaste aastate koostöölepingud töötavad lääne suunas, idapoolsetest on läinud sügisel sõlmitud leping Voronezi Ülikooliga esimene.

*** Milline on Voronezi Ülikooli tase Venemaa teiste ülikoolide seas?**

Voronezi Ülikooli peetakse Moskva ja Peterburi ülikooli järel kolmandaks, nii et tegemist ei ole hinnaalandusega. Tugeval järjel on seal nii täppisteadused, nagu näiteks matemaatika, kui ka humanitaaralad. Väga silmapaistvaid õppejõude on vene keele erialal. Möödunud aastal Tartus sõlmitud koostööleping töötab hästi.

*** Millega tutvusite Voronezis?**

Meil oli kohtumisi nii rektoraadi kui dekaanidega. Õppejõud on huvitatud ka sellest, et tudengid saaksid peale vastastikuste loengute ja seminaride praktikal käia. Näiteks on Voronezi oblastis huvitavaid geoloogilisi paiku, kuhu meie tudengid võiksid geoloogiapraktikale minna. Samuti ollakse huvitatud arheoloogiatudengite praktikast. Ülikooli valduses on Galitšja Gora looduskaitseala, kus on säilinud haruldasi jääajaeelseid liike, mida mujal ei leidu.

Külastasime ka ülikooli raamatukogu. Kui meie arheoloogilisi varasid on jäänud Voronezi, siis raamatukoguga on vastupidi. Rosenbergi staabi korraldusel toodi sõja ajal raamatuid Tartusse tagasi, mille hulgas oli ka neid, mis Tartu rahulepingu järgi pidid Voronezi Ülikoolile kuuluma. Praegu on need meie raamatukogus. Raamatukogu direktoriga oli sellest juttu ja me oleme valmis neid siin vastu võtma ning asja arutama.

Voronezi Ülikool hindab kõrgelt meie ühist ajalugu ja koostöövõimalusi. Näiteks ollakse huvitatud sellestki, et koos meie ülikooli ajaloolastega kokku panna ühise ajaloo alates Tartu Ülikooli evakueerimisest ja Voronezi Ülikooli tekkest. Sõja ajal hävis üle 95% linnast, sealhulgas ka kogu ülikooli arhiiv, nii et neil on oma ajaloo kohta äärmiselt vähe materjali.

Sattusime Voronezi ajal, mil tähistati Venemaa merelaevastiku 300. aastapäeva. 1696. aastal hakkas Peeter I seda rajama just Voronezis, meiegi saime pidustustest osa.

Meid võeti erakordselt hästi vastu ning meile näidati palju. Kes on huvitatud koostööst Voronezi Ülikooliga, pöördugu välissuhetetalitusse, kus on olemas mitmesuguseid materjale.

Tartu Ülikool oleks võinud ju I Maailmasõja ajal sattuda teab kuhu, aga tore on, et ta just Voronezi sattus. Ka linn ise on kena koos oma väikese säilinud ajaloolise osaga.

VARJE SOOTAK

Türi Kolledz!?

9. septembril viibisid Järvamaal rektor prof Peeter Tulviste ja prorektor prof Teet Seene. Paides oldi maavanema Arvo Sarapuu kutsel. Arutati 1995. aasta 8. juunil sõlmitud koostöölepingu senist täitmist. Maavanema eriline tänu kuulus prorektor prof Seenele ja prof Toomas Tennole, kes koos Türi linnavalitsusega on ära teinud suure töö keskkonnanõustaja õppekava väljatöötamisel.

Maavanem rääkis edukast koostööst sotsiaalteaduskonna õppejõududega, eelkõige sotsiaaltöö õppetooliga. Maakonna õpetajad on osalenud ülikooli täienduskoolitusel. Järvamaal on esinemas käinud ülikooli koorid, viimati kammerkoor. Möödunud sügisel oli Järva muuseumis ülikooli näitus. Maavanem Sarapuu oli senisega rahul ja ta tänas ülikooli rahvast.

Pikemaajalised ettevalmistused käivad Tartu Ülikooli Türi Kolledzi avamiseks, mis oli ka tõsiseim arutlusteema. Pooled kohustusid jätkama ettevalmistustöid ja tegema koostööd riikliku tellimuse hankimisel. Küsimuses, miks on vaja Türile kolledzit, olid osapooled ühel arvamusel: meie ülikool on kogu Eesti ülikool ja tunneb seeläbi muret kõigi regionaal– ja hariduskü simuste vastu; iga Eesti paikkond vajab oma vaimset keskust. Senine ettevalmistustöö on olnud tõhus, seda näitab veel sel sügisel ülikooli õppejõudude poolt Türil läbiviidav esimene õppetsükkel. Praegu alustatakse keskkonnanõustajate õpetamist Avatud Ülikooli raames.

Järvamaal seati ametisse ülikooli esindaja. Ene Voolaid on ülikooli vilistlane, ta on lõpetanud 1983. aastal eesti filoloogia ning töötab Türi Majandusgümnaasiumi õpetajana.

KATRI RAIK,
rektori referent

Acta Diurna

Teabetalitusse laekunud infot:

*** eelmisel õppeaastal arvutuskeskuse serverites olnud üliõpilaste kasutajatunnused kehtivad veel 30. septembrini;**

*** sotsiaalteaduskonna dekanaat asub nüüd Tiigi 78 – 116, tel 420 073, faks 430 805;**

*** TÜ hommikupalvused toimuvad ESMASPÄEVITI JA REEDETI kell 9.30 peah aud 104.**

SEL NÄDALAL

*** 9. septembril** toimus ajaloomuuseumis **rektori pidulik vastuvõtt neile õppejõududele ja teaduritele, kellel möödunud semestril lõppes tööleping senisel töökohal.**

*** 9.— 13. septembrini** toimus meie üliõpilastel **arvutuslingvistika ühisseminar Zürichi Ülikooli üliõpilaste ja juhendajaga.**

*** 10. septembril kohtusid rektor prof Peeter Tulviste ja prorektor prof Teet Seene Paides Järva maavanema Arvo Sarapuuga.** Arutusel oli eelmisel aastal sõlmitud koostööleping, ülikooli esindaja ametisseseadmine Järva maakonnas ning TÜ Türi kolledzi asutamine.

*** 11. septembril anti füüsika–keemiateaduskonna nõukogu koosolekul pidulikult kätte magistridiplomid.**

*** 12. – 15. septembrini viibib rektor prof Peeter Tulviste Genfis,** kus tähistatakse teaduskonverentsiga kahe maailmakuulsa arengupsühholoogi – Jean Piget' ja Lev Võgotski 100. sünniaastapäeva.

*** 13. septembril avatakse uus ja haruldane molekulaardiagnostika keskus Oru tänava lastehaiglas.** See on valminud arsti– ja bioloogia–geograafiateaduskonna, Eesti Biokeskuse, sotsiaalministeeriumi ja Avatud Eesti Fondi toetusel.

*** 13. septembril kaitses ajakirjandusosakonna magistrant Indrek Treufeldt magistritööd «Kriisikommunikatsioon: ametivõimud ja raadio «Estonia» katastroofi esimesel päeval».**

*** 13. – 15. septembrini** toimub aulas ja ajaloomuuseumis Põhjamaade Ministrite Nõukogu Infobüroo **ajalooseminar «Põhjamaade jäljed Baltimaades – Baltimaade jäljed Põhjamaades».** Avaistung on aulas 13. septembril kl 17, erialaseminarid algavad 14. septembril kl 9.30 ja 15. septembril kl 9 ajaloomuuseumis. 14. septembril avatakse ajaloomuuseumi rõdusaalis näitus «Põhjalat otsimas».

*** 13.-15. septembrini on Käärikul matemaaikapäevad.**

*** 15. septembril kl 11.15 toimub ajaloomuuseumis EELK TÜ koguduse jumalateenistus.** Järgneval täiskogu istungil valitakse koguduse õpetaja. Kandidaat on magistrant Allan Taruste.

TULEVAL NÄDALAL

*** 16. septembril kl 19.30 korraldavad ülikool ja Soome saatkond vanas kohvikus uute välisüliõpilaste ja lektorite piduliku vastuvõtu.**uliku vastuvõtu.

*** 16. septembril toimub majandusteaduskonna dekaani valimine. Kandidaadiks on prof Jüri Sepp.**

*** 16. septembril kl 18.15 toimub peahoone aud 102 prof Jüri Arraku sügissemestri I loeng.**

*** 17. septembril kl 11 toimub nõukogu saalis teabetund** (rektori avasõna, personaliosakonna uudised, Avatud Ülikool, uute töötajate tutvustamine).

*** 17. septembril kl 19.32 laulab Toomel ohvrikivi juures suvega hüvastijätuks ülikooli naiskoor.**

*** 17. septembril kl 18 – 20 toimub humanitaarraamatukogus võrokeelsete kassettide esitlus.**

*** 18. septembril kl 12 avatakse ajaloomuuseumi Morgensterni saalis Mari Irdi valitud ja teostatud eesti rahvariiete näitus.**

*** 19. ja 20. septembril on ülikooli raamatukaupluses kirjastuse TEA õppekirjanduse müük ning CD-ROMide ja diskettide esitlus. Soodusmüük.**

*** 20. septembril kl 16 avatakse Ungari Vabariigi kultuuriesinduse ja raamatukogu poolt näitus «Ungarlased maahõive ajal».**

NB TEABETALITUSELT!

Uue nädala eelinfo koostatakse teabetalituses iga nädala reedel. Eelinfot saab küsida dekanaatidest, osakondadest, instituutidest, ülikooli administratiivüksustest ja ülikooli uudiste listist ut.info@ut.ee.

Teabetalituses oodatakse infot **tel 465 682, 465 683 (Eeva Kumberg), faks 465 440 ja e–post Eeva Kumberg@ut.ee**

NB TOIMETUSELT!

Toimetus paneb Acta Diurna rubriigi (niiviisi nimetati teatavasti Vanas–Roomas ajalehe eelkäijana päevasündmuste teatajat) kokku nii teabetalitusse kui toimetusse saabunud info põhjal. See rubriik võiks sisaldada infot kõigist ülikoolis toimuvatest tähtsamatest sündmustest. Praegu juhtub teinekord veel nii, et mõnest uudisest saab esimest korda teada raadiost.

Et järgmisel nädalal toimuv veel reedesesse ajalehte jõuaks, palume teabetalitust või toimetust varakult informeerida. Praeguse lehetegemise tsükli juures peaks info laekumise viimane päev olema **kolmapäev.**

Toimetusse saab teatada: kantselei postkasti kaudu, telefoni teel (465 680),

toimetusse tuues (ph ruum 241) või e–maili teel (varje@admin.ut.ee).

UUDISTENI!

TÜ Nõukogus

30. AUGUSTIL

UUE AKADEEMILISE AASTA ALGUST

tutvustades tõi **rektor prof Peeter Tulviste** kõigepealt esile uute alustajate arvud (neid on kahes viimases UTs juba mitmel korral mainitud). Esmakordselt alustas Pärnus tööd TÜ kolledz. Samasugune ettevalmistustöö käib ka Järvamaal keskkonnanõunike koolitamise alustamiseks.

Seoses kevadsemestril uute korraliste professorite valimisega ütles rektor dekaanide poole pöördudes, et juba praegu on vaja hakata häid kandidaate otsima nii Eestist kui mujalt. «Me peame saama endile parimad, kes Eestis või mujal saadaval on.»

Järgnevalt peatus rektor lühidalt suvekuudel ülikoolis toimunul ning mõnel läheneval sündmusel, mis on lehe kaudu juba teatavaks saanud nii rektori intervjuus kui avaaktuse kõnes.

NÕUKOGU ALALISTE KOMISJONIDE UUTE LIIKMETE VALIMINE

TÜ põhikirja (§ 185) järgi on alalistel komisjonidel esimees ja seitse liiget, kes valitakse nõukogu poolt kaheks aastaks õppeaasta esimesel istungil, kusjuures igal aastal vahetub pool komisjonide koosseisust. Alalised komisjonid võivad kaasata oma töössse eksperte, kes pole nõukogu liikmed. Alalistesse komisjonidesse, v.a akadeemilisse komisjoni, peab kuuluma vähemalt üks üliõpilane.

Nõukogu istungile eelnenud päeval arutati uute liikmete valimist ka rektoraadis, kus arutati uusi kandidaate ning leiti, et põhikirja vastavat punkti on tarvis täpsustada.

Lisaks rektoraadi poolt esitatud kandidaatidele **akadeemilisse komisjoni** (Tiit Rosenberg, Atko Viru, Raul Narits, Andres Metspalu, Vello Salupere) esitati nõukogus veel Lembit Allikmets ja Janno Reiljan.

Eelarvekomisjoni (rektoraadi poolt Jüri Allik, Ivar–Igor Saarniit, Jüri Sepp, Jaanus Paal) esitati kohapeal Jaan Ross ja Tarmo Sild.

Teadus– ja arenduskomisjoni esitati kohapeal Igor Cernov, Aavo Mikelsaar ja Andres Salu, rektoraadilt Ülo Mander, Riho Illak ja Ülo Matjus.

Õppekomisjoni esitati üliõpilane Lauri Bender ja Paul Kenkmann, rektoraadi poolt kandideerisid Tiit–Rein Viitso, Peep Pruks ja Mati Kilp.

Salajasel hääletusel valiti nõukogu alalistesse komisjonidesse järgmised uued liikmed: akadeemiline komisjon – **A. Metspalu, R. Narits, T. Rosenberg, V. Salupere, A. Viru;** eelarvekomisjon – **J. Sepp, J. Allik, I.–I. Saarniit, T. Sild, J. Ross;** teadus– ja arenduskomisjon – **Ü. Mander, Ü. Matjus, A. Salu, I. Cernov;** õppekomisjon – **M. Kilp, T.–R. Viitso, L. Bender, P. Kenkmann.**

ÜLIKOOLI NÕUKOGU ALALISTE KOMISJONIDE KOOSSEIS

sellel õppeaastal on seega järgmine:

AKADEEMILINE KOMISJON

Peeter Tulviste (esimees)
Volli Kalm
Ene Ergma
Tiit Rosenberg
Atko Viru
Raul Narits
Andres Metspalu
Vello Salupere

TEADUS– JA ARENDUSKOMISJON

Toivo Maimets (esimees)
Toivo Leiger
Kalle Merusk
Peeter Olesk
Ülo Mander
Ülo Matjus
Igor Cernov
Andres Salu

EELARVEKOMISJON

Toivo Maimets (esimees)
Riho Illak
Ants Peetssalu
Jüri Allik
Ivar–Igor Saarniit
Jüri Sepp
Jaan Ross
Tarmo Sild, üliõpil

ÕPPEKOMISJON

Teet Seene (esimees)
Jaak Maaroos
Jaan Mikk
Vahur Ööpik
Tiit–Rein Viitso
Mati Kilp
Paul Kenkmann
Lauri Bender, üliõpil

ÜLIKOOLI FINANTSEERIMISPÕHIMÕTTED

Enne projekti arutamist ütles **I prorektor prof Toivo Maimets,** et eelarvekomisjon arutas oma viimasel koosolekul käesoleva aasta eelarve täitmist ja finantseerimispõhimõtteid. Teatavasti võttis ülikooli nõukogu 31. mail vastu otsuse, et 1. oktoobriks tuleb välja töötada 1997. aasta eelarve moodustamise põhimõtted, mis on kohustuslikuks täitmiseks eelarvekomisjonile ja rektorile.

Prorektor informeeris nõukogu ka sellest, et vastavalt TALO ja EV Valitsuse kokkuleppele saab ülikool veel kinnitamata andmetel alates 20. novembrist teadurite palga tõstmiseks juurde 2 miljonit ja õppejõududele 1,3 miljonit krooni. Halvemaks uudiseks oli aga see, et kuigi ülikooli kütte–, elektri– ja veekulu pole selleks aastaks prognoositust suuremad, ei õnnestuvat eelmise aasta võlga vähendada (3,9 miljonit krooni).

Vabariigi Valitsuse tuleva aasta eelarve projekti järgi tõusevad kõigi viie ülikooli haridussummad kokku 10 – 14%. Seega tuleb igal ülikoolil ise oma summade eest võidelda. Palkade tõstmiseks peab tekitama lisaallikaid.

Ülikooli finantseerimispõhimõtete projekti esimesel lugemisel tehtud ettepanekuid arutab eelarvekomisjon, seejärel läheb projekt ülikooli valitsusse ning 27. septembri nõukogusse.

LAEN TÜ STAADIONI REKONSTRUEERIMISEKS

Vastavalt ülikooliseaduse § 47 lõikele 3 (krediite on ülikoolil õigus võtta Vabariigi Valitsuse loal) otsustas nõukogu võtta Merita Pankki OYlt 1,7 miljonit FIM (~4,5 miljonit krooni) Helibor–viitintressiga seotud laenu kaheks aastaks TÜ staadioni rekonstrueerimiseks. Laenu tagatiseks on Eesti Ühispanga pangagarantii.

Haldusprorektor Riho Illak selgitas, et staadioni rajakatte rekonstrueerimiseks läheb vaja 5,5 miljonit krooni. Vabariigi Valitsus eraldas aprillis oma reservfondist ühe miljoni. Poole laenust on lubanud tasuda Tartu linn.

Prof Janno Reiljan tegi ettepaneku, et edaspidi arutataks taolisi küsimusi enne eelarvekomisjonis ja ülikooli valitsuses ning et laenuprojektid valmistataks ette täisdokumentatsiooniga.

Sõlmiti koostööleping usuteaduskonna ja Põhja-Elbe Evangeelse Luterliku Kirikuga

Usuteaduskonnal on pikaajalised head suhted Põhja–Elbe Evangeelse Luterliku Kirikuga (PEK) Saksamaal. 6. septembril viibis ülikoolis külaskäigul PEKi esindaja, ülemkirikunõunik Henning Kramer.

Hiljuti valmis TÜ usuteaduskonna, keelekeskuse ja PEKi vaheline ühisprojekt, mille tulemusena sõlmiti reedel esimene **koostööleping TÜ ja PEKi vahel.**

Leping näeb ette usuteaduskonnas saksa keele õpetamise finantseerimist PEKi poolt 3 aasta jooksul.

Lepingule kirjutasid TÜ esindajana all prorektor prof T. Maimets ja PEKi esindajana H. Kramer. Kohtumisel, kus viibisid ka usuteaduskonna dekaani kt dots Tõnu Lehtsaar, filosoofiateaduskonna esindajana romaani–germaani filoloogia osakonna juhataja prof Karl Lepa jt, avaldati ühist heameelt esimese sammu koostöös ja arutati tulevikuplaane.

Stipendium

DAADi stipendiumid 1997/98. õppeaastaks

1. AASTASTIPENDIUM

Kandideerimiseks vajalikud dokumendid:

* DAADi ankeedid,
* elulookirjeldus,
* õpingu– ja uurimisprogrammi kirjeldus,
* kahe erialaprofessori soovituskirjad,
* keskkooli lõputunnistuse koopia,
* ülikooli diplomi koopia koos hinnetelehega,
* saksa keele oskuse tõend,
* tervisetõend.

Vajalik valitud kõrgkooli eelnev nõusolek.

2. 1–3-KUULINE UURIMISTOETUS

Dokumendid:

* DAADi ankeedid,
* elulookirjeldus,
* üksikasjalik uurimisprogrammi kirjeldus,
* detailne tegevusplaan Saksamaal viibimise ajaks,
* avaldatud teadustööde nimekiri.

Vajalik valitud kõrgkooli eelnev nõusolek.

3. SEMESTRISTIPENDIUM GERMANISTIKA ÜLIÕPILASTELE

Dokumendid:

* DAADi ankeedid,
* elulookirjeldus,
* õpinguprogrammi kirjeldus,
* kahe erialaprofessori soovituskirjad,
* saksa keele oskuse tõend,
* keskkooli lõputunnistuse koopia,
* väljavõte õpinguraamatust,
* tervisetõend.

4. 1–6-KUULINE UURIMISSTIPENDIUM

Dokumendid:

* DAADi ankeedid,
* elulookirjeldus,
* õpingu– ja uurimisprogrammi kirjeldus,
* soovituskirjad,
* saksa keele oskuse tõend,
* väljavõte õpinguraamatust,
* diplomi koopia.

Vajalik valitud kõrgkooli eelnev nõusolek.

5. KÕRGKOOLI SUVEKURSUSED

Dokumendid:

* DAADi ankeedid,
* elulookirjeldus,
* suvekursustest osavõtu põhjendus,
* erialaõppejõu soovituskiri,
* saksa keele oskuse tõend.

Lisainformatsiooni ja DAADi ankeete saab välisüliõpilastalitusest või välissuhete talitusest (õppejõud, teadurid), peahoone 304.

Dokumentide esitamise tähtaeg on 14. oktoober.

Saksa keele test DAADi stipendiumi taotlejaile igal teisipäeval ja neljapäeval alates 9. septembrist raamatukogus 312/14 kab.

DAADi lektor, Ma Ulrike Schütte

T 14.30-16 ja N 10.30-11.30.

Stipendium Uexkülli uurijale

Jakob von Uexkülli Keskus paneb välja stipendiumi lõpu–, magistri– või doktoritöö tegijale, kelle töö sisuks saaks bioloogi ja filosoofi J. v. Uexkülli (1864–1944) pärandi uurimine.

J. v. Uexkülli tööde interdistsiplinaarsuse tõttu võib see sobida nii bioloogia, semiootika, filosoofia, psühholoogia kui ajaloo eriala üliõpilastele (või ka eksternile). Töö eeldab saksa keele oskust. Stipendiumi üldsuurus magistritöö korral on ligikaudu 10 000 krooni, lõpu– või doktoritöö puhul proportsionaalselt väiksem või suurem.

Soovijail pöörduda prof Kalevi Kulli poole (tel 428 619) või J. v. Uexkülli Keskusesse (Struve 2, avatud neljapäeviti kl 10–15), või e–postiga: uexkull@park.tartu.ee. Keskuse kohta saab teavet ka http://park.tartu.ee/~uexkull.

J. v. Uexkülli Keskuse juhatus

Arstiteaduskonna tudengitele

Sic ! 20 õppestipendiumi!

Vastavalt teaduskonna stipendiumikomisjoni otsusele korraldatakse sügissemestril konkurss umbes 20 vabale õppestipendiumile. Kandidaatidena nähakse eelkõige majanduslikult ja sotsiaalselt vähem kindlustatud (mitmelapselisest perest või lapsi kasvatavad üliõpilased, orvud vms) ja hea õppeedukusega üliõpilasi.

Kandideerimiseks esitada **hiljemalt 20. septembriks** dekanaati põhjendatud avaldus, kus ära näidata viimase semestri õppetulemused, õdede–vendade (õppivate), laste arv, töötamine ja muud andmed, mida kandidaat peab vajalikuks avaldada.

Samaks tähtajaks palutakse arstiteaduskonda kõigi erialade II — VI kursustel leida esindaja moodustatavasse üliõpilaste stipendiumikomisjoni, kes septembri lõpuks otsustab ja teeb teatavaks stipendiumide saajad.

Vajadusel jagab infot:

arstiteaduskonna dekanaat;

Laur Laatspera, ravi VI (E–mail: laur@cut.ee);

Ain Aaviksoo, ravi V (E–mail: ain@cut.ee).

Leander-Georg Vehiku nimeline stipendium

Leander–Georg Vehiku nimeline stipendium on materiaalne toetus õppe– ja teadustöös edukatele TÜ arstiteaduskonna üliõpilastele.

Stipendium moodustub pr Margarete Vehiku poolt arstiteaduskonnale annetatud rahast (80 000 krooni) ja seda hakatakse maksma ülikooli poolt panka hoiule pandud fondi intressidest. Fondi suurus on 75 000 krooni.

Esimene stipendium antakse välja 1. detsembril 1995 ja arvatakse maha algkapitalist. Esimese stipendiumi suurus on 5000 krooni.

Taotluse esitamise tähtaeg on **septembrikuu viimane tööpäev**.

Stipendium antakse välja iga aasta 1. detsembril.

Taotleda võivad kõik arstiteaduskonna üliõpilased (eestlased), ka korduvalt.

Stipendiumi taotlemiseks on vaja esitada:

* *curriculum vitae* koos põhjendusega (mitte üle ühe lehekülje);
* teaduskonna poolt kinnitatud hinneteleht ning keskmine hinne;
* teadusliku töö teemad, publikatsioonid, võistlustööd, ettekanded koos juhendaja allkirjaga.

Avaldused esitada dekanaati.

Eugen Püssi nimeline stipendium

Eugen Püssi nimeline stipendium on materiaalne toetus seda vajavale andekale arstiteaduse üliõpilasele. Stipendiumi suurus sõltub algkapitalist laekunud kasumist.

Stipendium kuulutatakse välja üks kuu enne väljaandmist.

Taotluse esitamise tähtaeg on **30. september.**

Stipendiumi antakse välja kord kuus (välja arvatud juuli ja august) üheks õppeaastaks.

Taotleda võivad kõik arstiteaduskonna üliõpilased (ka korduvalt) alates III kursusest.

Esitada *curriculum vitae* koos põhjendusega (kuni 1 lk),

arstiteaduskonna poolt nimetatud hinneteleht koos keskmise hindega.

Avaldused esitada dekanaati.

Saksamaa Plöni kreisi stipendiumi

võivad taotleda VI semestrit lõpetanud **Lääne–Virumaalt pärit arstiteaduskonna üliõpilased.** Selleks on vaja saata vastav avaldus **30. septembriks** Lääne–Viru Maavalitsusele (aadressil Kreutzwaldi 5 EE2100 Rakvere). Taotluses peab olema märgitud perekonnaseis, endine elukoht (Lääne–Virumaal); praegune elukoht ning lisatud dekanaadis kinnitatud hinneteleht.

* * * * *

Heinz-Martin Ederma 1996. aasta stipendium keemiamagistrandile Olavi Loogile

Heinz–Martin Ederma Fondi stipendium määratakse TÜ orgaanilise keemia instituudi ettepanekul fondi nõukogu otsusega orgaanilise sünteesi alal edukale üliõpilasele, magistrandile või ka doktorandile. Stipendium makstakse fondi raha hoiustamisel saadavaist protsentidest. H.–M. Ederma nimelist stipendiumi määratakse juba teist korda. 1995. aastal sai stipendiumi omanikuks instituudi magistrant Janek Peterson. Käesoleval aastal **otsustas nõukogu anda stipendium kevadel on bakalaureusetööd edukalt kaitsnud praegusele orgaanilise keemia instituudi magistrandile Olavi Loogile.** Oma magistritöös arendab ta edasi bakalaureusetöös alustatud uurimust Tištšenko reaktsiooni võimalustest optiliselt aktiivsete naftoolirea ühendite sünteesiks. Teema on orgaaniliste ühendite peensünteesi seisukohalt igati aktuaalne — nii teoreetiliselt kui ka praktiliselt. Töö teaduslik juhendaja on instituudi dotsent Uno Mäeorg.

Tullio Ilomets

Eesti Rahvuskultuuri Fondi stipendiumid 1996/97. õppeaastal

9. septembriks laekus ERFi stipendiumikomisjonile 14 avaldust põhiõppe ja 6 avaldust magistriõppe üliõpilastelt. Külalisõppejõu stipendiumile kandideeris kolm isikut. Komisjon otsustas määrata 1996/97. õppeaasta stipendiumid järgmiselt:

I. Põhiõppe üliõpilastele à 900 krooni kuus (9000.– aastas)

1. **Merike Ivask,** ajaloo eriala 4. aasta,
2. **Tarvi Hirv,** ajaloo eriala 3. aasta,
3. **Fred Puss,** ajaloo eriala 2. aasta,
4. **Martin Hallik,** ajaloo eriala 4. aasta,
5. **Liliann Grünvald,** eesti ja soome–ugri filoloogia eriala 4. aasta,
6. **Relika Aren,** eripedagoogika eriala 4. aasta,
7. **Alar Schönberg,** skandinavistika eriala 3. aasta,
8. **Kersti Kõrgvee,** eesti ja soome–ugri filoloogia 4. aasta,
9. **Jane Liiv,** maalikunsti eriala 4. aasta,
10. **Katrin Mürkhein,** skandinavistika eriala 4. aasta üliõpilane.

II. Magistriõppe üliõpilastele à 1500 krooni kuus (15 000.– aastas)

1. **Karmen Laus,** ajaloo eriala magistrant,
2. **Klaarika Kaldjärv,** hispaania keele ja kirjanduse eriala magistrant.

III. Külalisõppejõule 3200 krooni kuus (25 600.– aastas)

Andres Ilmar Kasekamp, külalislektor ajaloo osakonnas.

Õppeaasta avaaktusel sai Sulev Mihkelsoni nimelise esimese stipendiumi õigusajaloo magistrant Erik Salumäe (keskel). Vasakul Eesti õiguse ajaloo prof Peeter Järvelaid, paremal teoloogiamagister Karl Laantee.

EDUARD SAKI FOTO

Info

Matemaatikapäevad Käärikul

Eesti Matemaatika Selts ja matemaatikateaduskond korraldavad 13.–15. septembrini Käärikul TÜ spordibaasis järjekordsed matemaatikapäevad. Oodatud on kõik, kes huvituvad Eesti matemaatika hetkeseisust ja matemaatika õpetamisest meie koolides. Buss Käärikule väljub Tartust (Vanemuise 46) ülikooli õppehoone eest reedel, 13. septembril kell 17. Tagasisõit Käärikult pühapäeval, 15. septembril kell 15.

Kahe päeva jooksul peetakse rida ettekandeid, mis peaksid pakkuma huvi kõigile kuulajaile. TÜ prof **Maido Rahula** tutvustab huvitavaid probleeme nüüdisaja matemaatikast, TPÜ õppejõud **Tõnu Tõnso** selgitab, mis on muutunud, mis on muutumas ning mida peaks muutma matemaatika õpetamisel seoses läheneva «tiigrihüppega» ning sama ülikooli professor **Andi Kivinukk** annab lühiülevaate Eesti Teadusfondi grantidest matemaatikas aastail 1990–1996.

Suvel toimusid mitmed rahvusvahelised üritused nii matemaatikas kui ka hariduselus. RÜ prof **Kalle Kaarli** tutvustab Budapestis toimunud Euroopa matemaatikakongressil kuuldut, Haridusministeeriumi metoodika– ja koolituskeskuse peametoodik **Helgi Uudelepp** koos prof **Andi Kivinukaga** annavad ülevaate Sevillas toimunud rahvusvahelise matemaatilise hariduse kongressi tööst ning TÜ dots **Mati Abel** kõneleb Euroopa Matemaatikanõukogu tööst.

Laupäeval, 14. septembril vaetakse meie ülikooli dotsentide Tiit Lepmanni, Endel Jürimäe jt juhtimisel kooli uusi matemaatika õppekavasid ja nende haakumist ülikoolide matemaatika õppekavadega.

Kõik, kel on soovi tutvuda meie matemaatilise hariduse oleviku ja tulevikuga, on oodatud matemaatikapäevadele.

Mati Abel,
Eesti Matemaatika Seltsi president

Ühispangalt tudengitele!

1996. aasta septembris kehtib teie jaoks selle sügise **EXTRA** pakkumine, mille raames on teil ükskõik millise **EESTI ÜHISPANGA** Tartu kontoris võimalus avada endale **TASUTA ARVELDUSKONTO**, saada **TASUTA** rahvusvaheline *VISA* **ELECTRONI** pangakaart koos aastase rahvusvahelise **KAARDIKINDLUSTUSEGA.**

EESTI ÜHISPANGA Tartu kontorid on avatud järgmistel aadressidel:

* Küüni 9 E–R 9–16
* Vanemuise 21 E–R 9–16
* Ülikooli 1 E–R 9–20 L 9–15
* Kalda tee 34 E–R 9–20 L 9–15

Täiendavat informatsiooni on võimalik saada tel: 440 540.

EESTI ÜHISPANK

sport

ÕNNITLEME!

Tartu 14. sügisjooksu põhidistantsil (21,1 km) sai naisjooksjatest esikoha bioloogia–geograafiateaduskonna magistrant Külli Kaljus ajaga 1.21.25,3.

Esmakursuslased-REBASTEJOOKS

Traditsiooniline esmakursuslaste teatejooks üle Toomemäe toimub **25. septembril.** Võistkonnas on 5 üliõpilast, neist vähemalt 2 peaksid olema tütarlapsed. Info ja registreerimine spordikeskuses. Jälgige reklaami!

UJUMINE

Ujumas on võimalik käia alates 2. oktoobrist. Tunnid toimuvad esmaspäeviti ja kolmapäeviti 6. keskkoolis. Informatsioon ja regitreerimine spordikeskuses.

Orienteerujad Soome võistlema!

4.–6. oktoobrini toimuvad Soomes Espoos Põhjamaade üliõpilaste meistrivõistlused orienteerumises. Kavas lühi– ja tavarada ning teade nii võistlejatele kui harrastajatele. Kulutused: stardimaks (lühirada 30 FIM, tavarada 50 FIM, teade 150 FIM) + majutus (põrandamajutus 20 FIM/öö) + toit + sõit. **Info kuni 17. septembrini Eesti Akadeemilisest Spordiliidust (Tartu, Jakobi 5, tel 434 790).**

Tartu üliõpilaste looduskaitsering (TÜLKR)

on alustamas oma järjekordset hooaega. Enne, kui rääkida TÜLKRi uutest tegemistest, räägin veidi TÜLKRi suvest.

11.–14. augustini korraldas TÜLKR koos RECi (Regional Enviromental Centre) projektiga «Üldsuse osalemine keskkonnaprobleemides» töö– ja puhkelaagri ning seminari Karula Rahvuspargis. Meie vastuvõtjaks oli TÜLKRi vilistlane Andy Karjus, kellel on seal Veetka loodusturismitalu. Seminari teemad olid praegusel hetkel aktuaalsed probleemid, nagu näiteks väljatöötatav metsapoliitika, millest rääkis Rein Ahas. Meie lahke võõrustaja arutles omanike ja rahvuspargi suhete üle ning Ahto Oja kõneles võimalusest kaasata üldsust keskkonnaprobleemide lahendamisse. Kahel viimasel päeval osaleti looduse õpperaja ettevalmistustöödes.

Veel käisid TÜLKRi liikmed Eesti Looduskaitse Seltsi üle–eestilisel kokkutulekul, mis seekord toimus Kose–Uuemõisas.

Uut hooaega alustame nii, nagu seda on alustatud juba peaaegu neli aastakümmet — avamatkaga Taevaskotta ja Valgemetsa. **Seekordne avamatk toimub 21. septembril. Hommikul kl 10.55 sõidetakse rongiga Taevaskotta ning sellele järgneb jalgsimatk Valgemetsa.** Õhtul Valgemetsas istume koos ja peame tulevikuplaane. Oodatud on kõik, nii uued kui ka vanad loodusesõbrad.

TÜLKRi president
Taavi Pae

Hei, üliõpilane!

Tartu Õlletehasel on teatada meeldiv uudis. Septembrikuu jooksul on Teil suurepärane võimalus saada meie tehase õlut tarbides mitmesuguste hinnaliste ja vähem hinnaliste kingituste omanikuks. Selleks tuleb hankida endale oma isiklik «Sassi Kammija» kaart. Kaarte on võimalik saada korporatsioonidest, ühiselamutest, teaduskondadest, edustusest, volikogust ja müügikohtadest. Nendeks müügikohtadeks on :

* müügipunktid (Jakobi, Vaksali),
* Atlantis (2. korrus),
* Rüütli Kelder,
* Aleksandri kõrts,
* R–Klubi.

Iga 0,5 l Tartu õlle joomise eest saad kaardile templi. Kui oled jõudnud neljanda templini, saad esimese üllatuskingituse. Kui oled kogunud 8 templit, oled juba Sass ja saad veel ühe kingituse. Templeid võid koguda septembrikuu lõpuni. Mida rohkem kaarte on täis tembeldatud, seda suuremad on loosimisel Sinu hilisemad võiduvõimalused. Kuu lõpuks jäta kaart või kaardid mõnda eelpoolnimetatud müügikohta ka siis, kui Sa mingil põhjusel ei ole jõudnud kaarti täis tembeldada. Loosimisel osalevad kõik kaardid. Ühe templiga saad osaleda 1 loosiga, kahe templiga 1+2 ehk 3 loosiga, kolme templiga 1+2+3 ehk 6 loosiga jne. Kaheksa templiga saad koguni 36 loosi. Nagu näed, kasvab iga kammimisega Su võiduvõimalus lausa plahvatuslikult! Oktoobrikuu alguses loositakse välja 99 T–särki kirjaga «Kammi Sassi», mida võid uhkusega kanda, ja peavõiduna 20 kasti Aleksandri õlut.

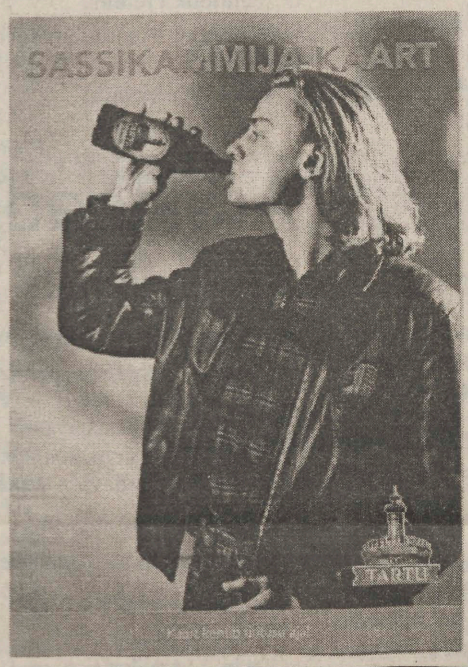

Meeldivat Sassi kammimist soovides
Tartu Õlletehas

AINULT 17. SEPTEMBRIL KELL 18 SÕBRA MAJAS.
Kaasa võtta LUULETUS või VALM, PROOSAPALA, LAUL

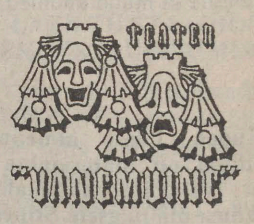

Teater Vanemuine võimaldab uuel hooajal Tartu Ülikooli üliõpilaspileti ettenäitamisel kõigile Vanemuise etendustele (v.a esietendused ja salongiõhtud) 10. ritta pääsme soodushinnaga 30%.

Maarja Lääts,
reklaami- ja müügiosakonna juhataja

NB!

Ülikooli raamatukaupluses

on 19. ja 20. septembril kirjastuse TEA õppekirjanduse müük ning CD-ROMide ja diskettide esitlemine. Soodusmüük.

TÜ koguduse jumalateenistus

15. septembril kl 11.15 toimub ajaloomuuseumi rõdusaalis EELK TÜ koguduse jumalateenistus.

Teenistuse järel leiab aset koguduse täiskogu koosolek, kus valitakse koguduse õpetaja. Õpetaja kandidaadiks on ennast esitanud usuteaduskonna magistrant ALLAN TARUSTE.

NÄITUS

KANGASTUSED...

Enne ma une unustan, kuid ei ma ilo unusta.

Mari Irdi valitud ja teostatud eesti rahvariiete näitus avatakse ajaloomuuseumi Morgensterni saalis kolmapäeval, 18. septembril kl 12.

«Põhjalat otsimas»

Näitus avatakse ajaloomuuseumi rõdusaalis laupäeval, 14. septembril ajalooseminari «Põhjamaade jäljed Baltimaades — Baltimaade jäljed Põhjamaades» raames.

Eesti õigekeelsus ja väljendusoskus

Sügissemestril korraldab eesti keele õppetool magistrantidele kohustusliku kursuse «Eesti õigekeelsus ja väljendusoskus», mille maht on 2 AP.

Kursus algab 1. oktoobril ja toimub T 16–18 (Jakobi 5–302) ja R 14–16 (ph 104), õppejõud Meeli Sedrik. Soovijatel palume registreerida eesti keele õppetoolis ph 124, tel 465 224.

UT

Peatoimetaja Varje Sootak, toimetaja Reno Hekkonens.
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 1570. Tiraaž 1000.

☎ 465 680

NR. 31 (1854)
REEDE,
20. SEPTEMBER 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 1 KROON

Universitas Tartuensis

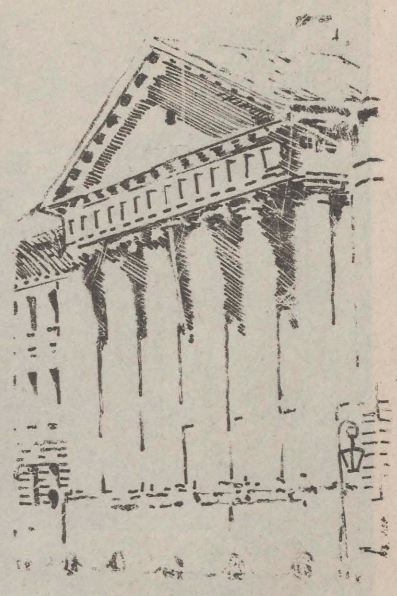

Aulaloeng

Kolmapäeval, 25. septembril kell 14.15 peab aulaloengu "Transforming the American University: Trends and issues Forging the New Reality in U. S. Academic Life" dr MARK LAPPING.

KAKS AKTUAALSET KÜSIMUST HALDUSPROREKTOR RIHO ILLAKULE:

PARKIMINE, SOE VESI JA KÜTMINE

*** Eelmises valitsuses esitas bioloogia–geograafiateaduskonna dekaan prof Volli Kalm järelepärimise ülikooli töötajate parkimisvõimaluste kohta peahoone läheduses. Samasuguse küsimusega pöördusid toimetuse poole ka ajakirjandusõppejõud Halliki Harro ja Epp Lauk. Palun selgitage lähemalt, kuidas peahoone lähedal parkida saab.**

Ülikooli nappe parkimisvõimalusi korraldab meie transpordiosakond. Õppehoonete ümber asuvad tänavad kuuluvad linnale ning parkimisega tegeleb munitsipaalettevõte Liikor. Ülikool on saanud linnalt oma töötajaile 30 parkimisluba Ülikooli, Munga ja Jakobi tänavale. Need on jaotatud TÜ valitsuse liikmetele ja ametiautodele. Lisaks väljastab transpordiosakond lube parkimiseks ka ülikooli siseterritooriumile (peahoone kõrvale, kohviku ja peahoone vahele ning majandusmaja kõrvale).

*** Kuidas parkimisluba saada?**

Transpordiosakonnale tuleb kirjutada taotlus ja esitada see oma teaduskonna või allüksuse kaudu.

*** Kellel on eelis loa saamisel?**

Need on ülikooli valitsuse 15 liiget ning peahoones või selle lähedal asuvates hoonetes töötavad isikud, kes peavad kasutama autot oma igapäevaste tööülesannete täitmiseks. Ühe parkimispääsme oleme andnud Ungari aukonsulile prof Ago Künnapile. On ka üks reservpääse erijuhtumiteks. Pääsme saavad ka invaliidid ja puuetega üliõpilased või töötajad.

*** Kui linnas hakati tasulist parkimist sisse seadma, üritasid ülikooli töötajad meie ajalehe kaudu võidelda selle eest, et peahoone lähedal saaksid ülikooli töötajad tasuta parkida.**

Kahjuks otsustab parkimise üle linna tänavatel linnavalitsus. Saan meie töötajate murest täiesti aru, palk ei ole ülikoolis eriti suur, et seda veel parkimise peale kulutada. Omalt poolt püüame asja parandada sellega, et lähemal ajal valmib ülikoolil kaks oma väikest parklat.

*** Kus?**

Üks on Munga ja Jakobi tänava nurgal transpordiosakonna hoovis, kus lammutati tuleohtlikud kuurid, ning teine kehakultuuriteaduskonna hoone Jakobi 5 hoovis. Juurde tuleb kuni kolmkümmend parkimiskohta.

Taotlusi võib juba esitada ning tõenäoliselt saab lubasid hakata väljastama järgmisel nädalal.

Teaduskonnad võivad ka ise tellida Liikorilt tasulisi parkimislubasid erasõidukitele.

Mis üldse liikumisse puutub, siis pooldan väga jalgratast. See muutub igal pool populaarsemaks ning ülikool on linna kaasabil suuteline paigaldama piisaval arvul rattahoiukohti.

*** Ajakirjandusõppejõud põhjendasid parkimisvajadust sellega, et neil puudub ülikoolis oma töökabinet. Nad pärivad, kas kodus töökabineti soetamise eest (arvuti, telefon jm) saab ka maksusoodustusi?**

Võin kindlalt väita, et ülikool on töötingimuste parandamisele pööranud viimastel aastatel eriti suurt tähelepanu. Paremad tingimused on endale saanud väga paljud teaduskonnad ja struktuuriüksused, näiteks sotsiaalteaduskond koos dekanaadiga, mis nüüd asub Tiigi tänava õppehoones, arstiteadus-konna dekanaat, õppe– ja üliõpilasosakond, teabetalitus jpt. Loodan väga, et lähema aasta–pooleteise jooksul paraneb oluliselt ka filosoofia– ja õigusteaduskonna olukord vastavalt hoonete Üli-kooli 17/19 (peahoone vastas) ja Näituse 20 kasutuselevõtuga. Ka ajakirjandusosakonna töötingimused paranevad lähiaastatel. Oleme prof Lauristiniga üle vaadanud peahoone keldriruumid, mis pole sugugi halvad. Praegu on küsimus rahas, kaasaegsete kliima– ja teiste seadmete abil on võimalik igal pool korralikud töötingimused luua.

*** Maksusoodustusi meil vist koduse töökabineti eest sätestatud ei ole?**

Eesti Vabariigi seadustega ei ole kodustöötamiseks maksusoodustusi ette nähtud, kuid see on väga huvitav ettepanek. Iga taoline ettepanek tuleb põhjalikult läbi arutada. Ülikoolil on ruumi tegelikult kõvasti, meil on vaja vaid nende kasutamisest väga täpset ülevaadet, millega kinnisvaraosakond ka praegu tegeleb. Kui ma humanitaarmajast olen vahel nõupidamiseks ruumi palunud, olen oma üllatuseks alati saanud, sest ikka on mõni auditoorium tühi. Tundub, et õppetöö ja nõupidamiste jaoks on pinda olemas, kabinettide jaoks vist küll vähevõitu.

Kui kodustöötamine on igati põhjendatud, peaksime seda aktsepteerima. Sellised ettepanekud peaksid läbi vaatama teaduskonnad ise. Üleülikoolilist korda küll kehtestatud pole, kuid vajaduse korral tuleb taotlused läbi vaadata. Võib–olla tuleb see ülikoolile odavamgi kui pidada endale maju või rentida linnavalitsuselt ja teistelt ruume, mille ülevalpidamine läheb suhteliselt kalliks.

Et teaduskondade paiknemise (sealhulgas parkimise, tööruumide) ja teisi taolisi küsimusi kompleksselt lahendada, on loodud ülikooli territoriaalse arengu komisjon, mida juhib prof Toivo Maimets.

***

*** Ja millal ülikool SOOJAKS saab?**

Kuna väljas on veel mõistlik temperatuur ja paljudel on ruumides elektrilised küttekehad, tuleb praegu elektriga kütmine isegi odavam. Sooja hind on sel aastal nii palju tõusnud, et meil ei ole eelarves enam soojakulude katmiseks summasid. Aasta lõpuks prognoosime ligi neli miljonit ülekulu, mis on küll osaliselt tingitud eelmise aasta ülekulust. Sooja andmist alustati käesoleva nädala esmaspäevast (botaanikaaed jt). Nädala jooksul peaks soojus enam–vähem kõigini jõudma.

Soodsate ilmade puhul püüame kokku hoida niipalju kui võimalik, kuid see ei tohi mõjuda inimese tervisele. Sooja vett antakse ka ühiselamutesse. Survestamine juba käib.

*** Tudengitelt ongi artikkel ühiselamute soojamajanduse kohta. Nii et üliõpilased hakkavad sooja vett ikkagi saama?**

Püüame mingi kompromissi leida. Ülikool jätkab doteerimist, kuid üüri tuleb siiski reguleerida. Ilma ei saa siin maailmas enam midagi. Võib–olla ei saa sooja vett enam mitte seitsmel nädalapäeval, vaid näiteks kolmel päeval või nädalavahetusel.

VARJE SOOTAK

Mälestuspäev Raadil

on neljapäeval, 26. septembril kell 17 Raadi kalmistu keskväljakul.

*** Laulab meeskoor, kõneleb rektor.**

*** Kolleegid peatuvad lahkunute haudadel.**

Buss väljub kell 16.30 peahoone eest.

Kroonika

Majandusteaduskond eelolevatel aastatel

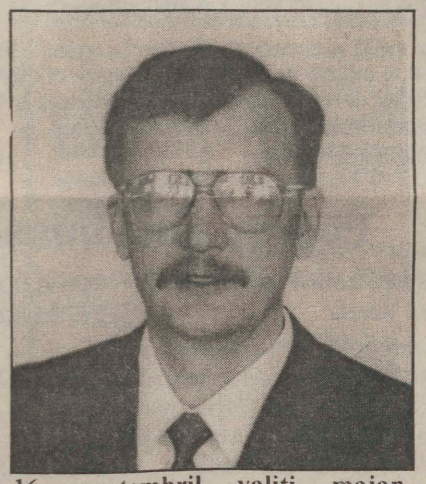

16. septembril valiti majandusteaduskonna uueks dekaaniks professor Jüri Sepp.

Majandusteaduskonna näo kujundavad esmalt need tooted mida Eesti koolitusturul pakutakse. Siin on juba praegu ära kasutatud praktiliselt kõik võimalused, mida Eesti ülikooliseadus pakub. Traditsioonilisele põhitootele — akadeemilise õppe kolmele astmele lisandusid eelmisel õppeaastal rakendusliku diplomi– ja magistriõppe kavad. Seda küll Avatud Ülikooli raames ja sisuliselt kaugõppes. Selline lai spekter aitab hajutada tururiske ning suurendab kohanemisvõimet võimalike ootamatute muutuste suhtes ka riigi kõrgharidus-poliitikas. Tahaks muidugi loota, et riik mõistab oma asendamatut rolli ja riikliku koolitustellimuse vajadust akadeemilise majandushariduse osas nii rahvamajanduse kui ka ettevõttemajanduse tasandil. Kuid ka kõige pessimistlikuma stsenaariumi korral peab majandusteaduskond ülikoolis alles jääma ja jääbki.

Samas on iga noor taim õrn ja vajab tähelepanelikku hoolitsust. Tasuliste rakenduslike õppekavade käivitamine oli julge samm, kuid üksnes julgusega kaugele ei sõida.

Järg 3. lk.

TÜ Valitsuses

17. septembril

Istungi algul tänas rektor majandusteaduskonna endist dekaani prof **Janno Reiljani** eduka töö eest dekaanina ning andis talle üle ülikooli tänukirja. Rektor õnnitles ka uut vastvalitud dekaani professor **Jüri Seppa.**

*** Arutati ülikooli välissuhete strateegia projekti,** mis suunati edasi TÜ nõukogusse.

* Esimesel lugemisel olid **teadustöö lepingute koostamise põhimõtted ning teadus– ja arendustöö tellimislepingu ning lepingu sõlmimise ja täitmise eeskiri.**

*** TÜ medal otsustati** anda emeriitprofessor **Viktor Palmile ja pensionile siirdunud dotsent Endel Jürimäele.**

* Esimesel lugemisel oli ka **Avatud Ülikoolis õppija ülikooliga lepingu sõlmimise projekt.**

* Informeeriti rektori poolt allakirjutatud **raamatupidamise sise–eeskirjadest.**

* Valitsus nõustus väikeettevõtte **TÜ Üliõpilasküla likvideerimise ning mittetulundusühingu TÜ Üliõpilasküla asutamisega.**

*** Kinnitati keelekeskuse teenuste uued hinnad.**

*** Prorektor Toivo Maimets informeeris Eesti Teadus– ja Arendusnõukogu ning Teadusfondi istungitest.**

Arutusel oli ka teisi küsimusi, täpsem ülevaade järgmistes ajalehenumbrites.

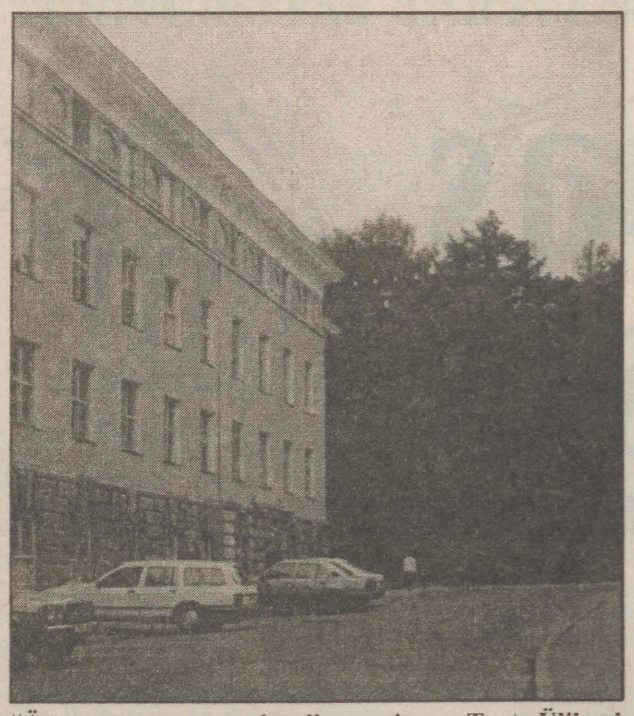

"Ärge unustage, et te elate linnas nimega Tartu Ülikool, ja et te õpite ülikoolis nimega Tartu."

20. oktoobril on linnavolikogu valimised

Kõrvaloleva pildiallkirja tsitaat pärineb linnavolikogu esimehe Ants Veetõusme avaaktuse tervitusest.

Hea üliõpilane!

Varsti toimuvad Tartu linnavolikogu valimised. Tartu 105 000 elanikust on ca 10 000 üliõpilased, kuid praeguses volikogus ei ole ühtegi üliõpilast. Linnavolikogu 49st kohast on suurema osa hõivanud vanemad inimesed. Nemad suutsid ennast eelmiste valimiste ajal täielikult ühte koondada ja linnas võimu haarata.

Kas nemad esindavad meie huve?

Kas Sulle ei tundu, et Tartu on paljuski nendenäoline?

Kes peaks Tartus peremees olema?

Tartu moodustab teise poole Sinu Ülikoolist. Arvata, et Sinu rahulolematuse põhjused praeguse ülikoolieluga peituvad ainult ülikoolis, on ekslik. Linna areng ja ülikooli areng on tihedalt seotud. Volikogu on koht, kus kujundatakse linna käekäik.

Kui üliõpilased ei mõjuta linnavolikogu valimisi, ei ole neil ka põhjust oodata, et keegi seal nende huve esindaks ja linna investeeringuid ülikooli ühiselamutesse, transporti, tudengisporti ja –kultuuri jm suunaks.

Ka Sinul on võimalik osaleda linnavolikogu valimistel.

Selleks tuleb:

1) pöörduda linna/maakonna registriteenistusse (vt järgnevaid aadresse), võttes kaasa:

* Eesti Vabariigi passi;

* üliõpilaspileti;

* juuresoleva avalduse/õiendi blanketi;

2) pöörduda Tartu linna registriteenistusse (Munga 7, tel 434 023, avatud esmaspäevast reedeni) ja võtta kaasa:

* Eesti Vabariigi pass;

* üliõpilaspilet;

* juuresoleva avalduse õiend.

AINULT SINU ABIL SAAB TARTU LINN JA ÜLIKOOL PAREMAKS!

Sinu Ülikooli Üliõpilaskond

Pöördu oma linna– või maavalitsusse

HIIU Maavalitsus	EE 3200 Sigrit Väärtnõu Kärdla Leigeri 5	246–91153 246–91862
IDA–VIRU	EE 2045 Jõhvi Rakvere 5	233–70143
JÕGEVA Maaval.	EE 2345 Lea Saarik Suur 3	277–21507
JÄRVA Maaval.	EE 2820 Katrin Keevend Paide Rüütli 25	238–59610
LÄÄNE Maaval.	EE 3170 Moonika Turnas Haapsalu Lahe 8	247–45357
LÄÄNE–VIRU Maavalitsus	EE 2100 Eve Prillop Rakvere Kreutzwaldi 5	232–23349
PÕLVA Maaval.	EE 2600 Haimar Sokk Kesk 20	279–95517
PÄRNU Maaval.	EE 3600 Marju Kalda Pikk 18	244–50597
RAPLA Maaval.	EE 3500 Aili Gutmann Tallinna mnt . 14	248–55794
SAARE Saare statistikabüroo	EE 3300 Juuno Jalakas Kuressaare Tolli 7	245–59663
TARTU	EE 2400 Tiiu Eintalu Munga 7	27–434023
VALGA Maaval.	EE 2500 Silje Paris Kesk 12	276–41518
VILJANDI Maavalitsus	EE 2900 Tarmo Tropp Vabaduse plats 9	243–53077
VÕRU Maaval.	EE 2710 Silvi Tähe Jüri 12	278–21843
HARJU Maaval. infoosakond	EE 0103 Deina Valk Tallinn Roosikrantsi 12	22–440691
KRISTIINE	EE 0006 Lea Albert Tulika 33	6 405926
LASNAMÄE LINNAOSA VALITSUS	EE 0100 Sirje Meidra Narva mnt. 5a	666–408
HAABERSTI LINNAOSA VALITSUS	EE 0035 Esta Press Ehitajate tee 109a	6404–815
TALLINNA KESKLINNA VALITSUS	EE 0100 Piret Tamsoo Nunne 18	449–182
MUSTAMÄE LINNAOSA VALITSUS	EE 0029 Liia Kalkina Tammsaare tee 129	650 7556
NÕMME LINNAOSA VALITSUS	EE 0016 Anne Hõrrak Pärnu mnt. 328	6 700 176
PIRITA LINNAOSA VALITSUS	EE 0019 Helma Klementsov Pärnu mnt. 328	237–472
PÕHJA TALLINNA VALITSUS	EE 0004 Tiiu Laaneots Niine 2	6 407020

Miks TÜ ühiselamutes ei olnud sooja vett?

Sügisel oma «teise koju» saabudes tuli tudengitel tõdeda, et ühiselamu ei ole eriti mõnus koht. Kui seni püsisid ühika head&halvad küljed veel tasakaalus, siis kraanidest tulev külm ja ainult külm vesi selle tasakaalu ka viis. Miks on vesi külm? Vastus: ei köeta. Miks ei köeta? Vastus: kütmise eest ei maksta.

I. Seletuskiri

Et kõik ausalt ära rääkida, tuleb alustada sellest, et Tartu Ülikool on alati doteerinud ühiselamute sooja vett ja üliõpilased ei ole sooja vee eest pidanud maksma. Nii ka sel aastal, mil ülikool andis põhimõttelise nõusoleku tasuda ühiselamute sooja vee ja kütte eest 3 000 000 krooni. Vahe tänavuse ja eelnevate aastatega seisneb selles, et tänavu saab eraldatud raha — 3 miljonit — lihtsalt varem otsa. Üliõpilaskonna esindajate kohtumisel ülikooli ja Üliõpilasküla juhtkonnaga selgus, et tänavu juunikuuks olid Üliõpilasküla soojaarved ületanud 2 000 000 krooni piiri. Siit ka põhjus, miks ülikool otsustas 12. juulil Üliõpilasküla soojaarvete maksmise peatada ning üliõpilased olid sooja veeta.

Ülikoolist võib külmalt kaalutledes (ja seda praegune ühikate temperatuur võimaldab) ka aru saada, kuna lõputult raha auku valamise ajad on möödas. Nüüd, kus 3,5 küttekuu peale on jäänud ainult 1 miljon, on viimane aeg mõelda, mida edasi teha. Üliõpilaste jaoks on probleem selles, et sellele hakati intensiivselt mõtlema alles siis, kui kool algas ja ühikaelanikud rahulolematust avaldasid. Otsus vesi kinni keerata tehti juba juulikuus...

II. Kust saada sooja vett?

Nagu siit–sealt naljaga pooleks on kostnud, on üks võimalus saada raha riigikassast, toetudes nende ametnike initsiatiivile, kelle lapsed ühiselamus külmetavad. Nii need asjad maailmas käivad, kuid mõttekam on loota millelegi muule, näiteks iseendale. Üürihinna tõstmine? Laenu võtmine? Alates 1. oktoobrist tõusevad üürihinnad niikuinii, kuid sinna sisse ei ole arvestatud sooja hind. Kui ka see sinna liita (s.t ülikool lõpetaks doteerimise), tuleks ühe ühiselamukoha arvestuslikuks maksumuseks ca 400 krooni, mis on enam kui liiga suur. Üüri tõus võiks olla ka väiksem, kui ühiselamud oleksid soojapidavamad ja sinna oleks paigutatud veemõõturid. Praegu tuleks tänu sellele, et vastavad mõõturid puuduvad, tasuda päevas elaniku pealt 2 krooni lisamaksu, mis korrutatuna ühikaelanike arvuga teeb ca 4600 krooni päevas (!) Võrdluseks, kõikide ühiselamute mõõturitega varustamine maksab ca 30 000 krooni... Ülikoolil ja üliõpilaskülal on mida siinkohal ette võtta.

Laenu võtmisel ei tohi unustada, et see tuleb tagasi maksta. Kui laenu võtta, siis ainult ühikate parendamiseks, mitte sooja vee ostmiseks. Kuna laenu võtmine on pikemaajaline protsess, siis see ei haaku käsiloleva teemaga ja jääb praegu sinnapaika. Võib–olla paneb üürihinna tõus paljusid mõtlema ka **eluasemetoetusele**, mida on põhimõtteliselt võimalik saada igal ametlikult mittetöötaval üliõpilasel ja mis on suurem kui mistahes üüritõus. Siinkohal loodame koostööle Üliõpilaskülaga, et võimalikult lihtsustada asjaajamist eluasemetoetuse saamiseks, mis praegu on küllalt aeganõudev.

Osaliselt ka tänu Üliõpilaskonnale on soe vesi ühikates, v.a Tiigi 14 (seal on küttesüsteem väidetavalt rikkis) jälle tagasi. Praegu on küsimus, kui kauaks.

Süüdistada ega kohalt maha võtta ei ole kedagi või kui, siis ainult asjaajamise aegluses ja jäikuses. Külm vesi on hind, mis tuleb praegusel põlvkonnal maksta eelmiste tegematajätmiste eest.

Tarmo Sild,
ÜÜ Valitsuse esimees

Täida avaldus

Soovin end välja kanda ..... linna/maakonna Eesti hääleõiguslike kodanike registrist. Õpin Tartu Ülikoolis, soovin seetõttu end kanda Tartu linna vastavasse registrisse ja osaleda Tartu linna kohaliku omavalitsuse valimistel.

« ... » 1996

..... allkiri

ÕIEND

(täidab maakonna/linna registriteenistus)

«... » 1996

.. .. allkiri

NB! Avaldus tuleb täita selleks, et Sinu maakonna registriteenistus Su valijate nimekirjast välja kannaks.

Avalduste blankette saab peahoone valvelauast ja edustusest.

Täida ka see avaldus

TARTU LINNAVALITSUSE VÄLISSUHETE JA ETTEVÕTLUSE ARENGU OSAKONNA REGISTRITEENISTUSELE

AVALDUS

Palun kanda mind, ..., sündinud « ... » ..... 19...a., isikukood: ..... Eesti hääleõiguslike kodanike registrisse. Kinnitan, et mind ei ole kantud registrisse mõne teise registripidaja juures.

Elan püsivalt aadressil: TARTU LINN, ... alates « ... » ..... 19....a.

Eesti Vabariigi kodakondsuses ja püsiva elukoha tõendamiseks esitan järgmised dokumendid ja materjalid:

Eesti Vabariigi pass .....

üliõpilaspilet .....

« ... » .....1996.a. .....(allkiri)

Otsus registrisse kandmise kohta:

.....

.....

.....

.....

« ... » ..... 1996.a. allkirjad .....

TARTU ÜLIKOOLI

ÜLIÕPILASKOND

Ülikooli kogudus saab aastaseks

1. oktoober 1996 on EELK Tartu Ülikooli koguduse jaoks väga tähtis päev: 1. oktoobril 1995 toimus ajaloomuuseumi rõdusaalis üks koosolek, mida juhatasid assistent praost Joel Luhamets ning Toronto Peetri koguduse õpetaja, rev dr Andres Taul. Sel koosolekul otsustati: 1) taastada EELK põhikirja alusel tegutsev Tartu Ülikooli kogudus; 2) paluda EELK Konsistooriumi võtta Tartu Ülikooli kogudus vastu EELK–sse.

Teatavasti on tegu TÜ koguduse taasasutamisega. Seega peab pilku heitma ka ajalukku, esimese TÜ koguduse päevisse. 9. juunil 1865 antud seadusega on ülikoolil «oma evangeeliumi usu kirik kogudusega, mis koosneb peaasjalikult ülikooli liigetest». Veel varem,

2. DETSEMBRIL 1855

oli asutatud ülikooli kogudus ja kui ülikooli kirik 12. veebruaril 1860 pühitseti, siis leidis kogudus endale seal peavarju. Ülikooli kogudus kasvas välja akadeemilisist jumalateenistusist, millest esimese pidas prof Theodosius Harnack. Tolleaegne ülikooli kogudus oli veel saksakeelne, kuna ülikooli evangeelsed ringid, kelle vajadusi kogudus rahuldama pidi, olid tollal samuti saksakeelsed.

1919 saab Tartu Ülikoolist eestikeelne ülikool ja usuteaduskonnas teeb dots Hugo Bernhard Rahamägi 23. septembril 1920 ettepaneku pidada ülikooli kirikus eestikeeseid akadeemilisi jumalateenistusi. Asja arutamine võtab aega, viivitusi põhjustab ka usuteaduskonna ebakindel seisund ülikoolis, ent peale märgukirja rektorile, millel peaaegu 150 üliõpilase allkirjad ja milles seisis: «Tartu Ülikooli üliõpilaste ringkondades on mitmelt poolt avaldatud soov, et ülikooli kirikus saaks korraldatud eestikeelsed akadeemilised jumalateenistused. Nende sooviavaldajate allkirju juurelisades on meil au Teid paluda tähendatud soovi teostamiseks kaasa aidata.», leidiski 6. veebruaril 1921 aset ülikooli koguduse esimene eestikeelne jumalateenistus.

Peagi moodustati neist, kes teenistuste ümber koondusid, ülikooli koguduse eesti pihtkond. Kogudus kasvas ja arenes ning tal oli ülikooli elus vaieldamatult tähtis koht, ent siis

TULID TEISED AJAD.

TRÜ rektor prof Alfred Koort ütles oma sõnavõtus (1948.a) muuhulgas järgmist: «Eesti NSV konstitutsiooni §96 järgi on ENSV–s kirik riigist ja kool kirikust lahutatud. Sellisel riiklikul asutusel nagu Tartu Riiklikul Ülikoolil ei ole ega saa olla mingit kogudust. /.../ Meie TRÜ kui nõukogude ülikooli ülesandeks on õppiva noorsoo kasvatamine marksismi–leninismi maailmavaate alusel. /.../ Seepärast ülikooli rektoraat esitab vastuvõtmiseks järgmise otsuse: Tartu Riikliku Ülikooli Õpetatud Nõukogu otsustab pöörduda Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poole ettepanekuga vabastada ülikooli hoone (nn. ülikooli kiriku hoone) ülikooli õppetöö jaoks.» Järgnesid mitmed sõnavõtud, milles rõhutati, et teadus ja usk on vastandlikud , et ülikooli õppejõud peab olema «siiras Nõukogude noorte õpetaja» ja et ülikooli ruuminappus tingib ka ülikooli kiriku kasutuselevõtu muul otstarbel ning otsustati ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi poole pöörduda. 8.–13. märtsil pidas koosolekuid Tartu Linna Täitevkomitee vastav komisjon «Ev. Luteriusu «Tartu Ülikooli» nimelise usuühingu likvideerimiseks». 12. märtsil 1948 koostas komisjon (esimees Martin Varik, liikmed Kersti Viirand, Karl Tiivel, Voldemar Erm ja Antonina Olenina) TÜ koguduse likvideerimise akti.

Möödunud on mitu aastakümmet, endine ülikooli kirik on praegune humanitaarraamatukogu ehk seminarka.

Ülikooli koguduse jumalateenistused toimuvad ajaloomuuseumis.

Tartu Ülikooli kogudus

ON TAASASUTATUD

ja kristlust vägivallaga ületada püüdnud võõrideoloogia on langenud. Koguduse taasasutajate hulgas on inimesi, kes kuulusid ka eelmisse ülikooli kogudusse, teiste seas hiljuti meie seast lahkunud prof emer Elmar Karu.

Tartu Ülikooli kogudus on praegu alles lapsekingades, alles kujundamas oma nägu, alles otsimas ja rikkalikult ka leidmas. Koguduses on praegu liikmeid pealt seitsmekümne, õnnistuse on saanud kaks leerigruppi. Tegelik elu näitab, et usk ja teadus pole teineteisega sugugi vastuolus, vastaline võib olla vaid maailmavaade, mis ise usu kohale pürgib, taipamata oma küündimatust, taipamata, et temas pole tõde.

Ülikooli kogudus elab oma kirikuta, peavarju oleme õnneks siiski leidnud: käime koos ajaloomuuseumi rõdusaalis, valges ja rõõmsas paigas nagu on valgusest ja rõõmust tulvil ka sõnum, mida piibel kõigile inimestele kuulutab. Kristus on meid kõiki lunastanud. Ülikooli kogudus on avatud kõigile, ta on päris tavaline luterlik kogudus. Või pole ta siiski päris harilik — eks me kõik näe ju asju erinevalt. Kogudusel on tihe ja viljakas koostöö usuteaduskonnaga: ülikooli peahoones toimuvad hommikupalvused, usuteaduskonna majas õhtupalvused, igal jumalateenistusel teenib kaasa mõni *stud theol*. Teha on aga veel lõpmata palju, tahaksime, et terve ülikool võtaks meid kui omasid, tunnustaks ja toetaks; tahaksime, et saaksime oma nõu ja jõuga omakorda ülikoolile abiks olla ja et meie sõprus oleks purunematu.

Tahaksin lõpetada H. B. Rahamäe sõnadega: «Silmade eest lähevad mööda Ülikooli koguduse... esimesed aastasammud. Miks asutati tema? Miks on tema olemas? Ülikooli eesti pihtkond tahab teadlik olla, et ta ei ole viimaselt ei millegi muu pärast seal, kui jumalariigi pärast. See on kõige ülim, mille poole ta püüda võib, see on kõige suurem, millega ta teenida tohib.»

EELK TÜ koguduse õpetajakandidaat Allan Taruste

* autor on artikli koostamisel kasutanud H. B. Rahamäe raamatut «Tartu Ülikooli koguduse eesti pihtkond 1921–1931» ning EELK Konsistooriumi arhiivimaterjale.

Majandusteaduskond eelolevatel aastatel

Algus 1. lk.

Vaid kogu teaduskonna igapäevane visa töö lubab eeloleva kolme aasta jooksul jõuda esimeste rakendushariduse diplomite ja kutsekraadideni. Selle aja jooksul peaks üliõpilaste ja muude õppijate arv teaduskonnas tõusma 1500ni, kellest kaks kolmandikku oleksid akadeemilises statsionaaris ja üks kolmandik rakenduslikus kaugõppes. Sisuliselt tähendab see töömahu kahekordistumist.

Loomulikult tõusetub nüüd resursside küsimus. Vaatamata oma maja puudumisele ja asjaolule, et ülikooli arengukavas oli majandusteaduskond ainuke, kellel ruumiline perspektiiv üldse puudus, on tõsisem hoopis inimeste probleem. Viimane ei seostu mitte nivõrd olemasolevate õppejõudude kui puuduliku järelkasvuga. Tõmme praktilisse majandusse on peaaegu nullinud meie jõupingutused magistriõppes. Alates sellest sügisest teeme siiski uue katse tõsta magistrantuuri efektiivsust magistritöö sihikindlama suunamisega magistriseminarides ning õppetöö paindlikuma korraldusega. Koostöös euroteaduskonnaga on rakendamisel stiimulid neile magistrantidele, kes seovad end püsivamalt teaduskonna ja õppetulevikuga. Samas tuleb ilmselt senisest lahtisema pilguga otsida potensiaalset kaadrit ka mujalt kui oma taimelavast.

Töömahu kasv nõuab ka töö ratsionaliseerimist. Eriti mõeldamatu on kaugõpe kogu programmi katvate õpikute ja õppevahenditega. Siingi on vaja eeloleval perioodil tööd jätkata, et teaduskonna õppevahendite sarjas kiiresti avaldada ka need käsikirjad, mis praegu TÜ kirjastusega sõlmitud koostöölepingu raaes järjekorras ootavad. Avaldada kahe aasta jookul ca 30 õppevahendit — see on ilmselt enneolematu, kuid antud juhul realistlik ülesanne. Siin avaldub ka teaduskonna olulisim panus Eesti majandusharidusse ja rahvuskultuuri tervikuna. Loodetavasti seatakse eestikeelse õppekirjanduse avaldamine seni katmata valdkondades väärikale kohale professuuri kriteeriumidegi hulgas.

Ratsionaliseerimine tähendab ühtlasi mõistliku spetsialiseerumisspektri kujundamist kinnitatud õppekavade raames ja selle organisatsioonilist tagamist. Paraku ei haaku ka sellest õppeaastast toimiv teaduskonna uus struktuur veel õppetoolide tasandil täiel määral kavandatud «tootmisprogrammiga». Iga kitsam spetsiaalsus peaks olema kureeritav kindla õppetooli poolt. Paraku see alati nii veel pole. Näiteks küllalt raske on selgitada meie välispartneritele, kuidas toimub ettevõttemajanduslik koolitus ilma juhtimise õppetoolita.

Need olid mõned fragmendid teaduskonna probleemidest ja võimalikest arengutest. Lõpetuseks võib rõhutada veel ühte prioriteeti. Majandusteaduskonna «kaubavahetuse bilanss» teiste teaduskondadega on negatiivne. Juristid, matemaatikud ja filoloogid annavad märgatava panuse meie õppekavade täitmisse. Meie kohustus *universitas*'e ees on üritada seda bilanssi tasakaalustada. See aga ei ole mõeldav ilma süsteemse turunduseta, mis viiks kokku huvi majandusainete vastu ning meie võimalused.

Jüri Sepp,
dekaan,
majanduspoliitika korraline professor

***

Mõni sõna endast. Lõpetasin 42. keskkooli Tallinnas 1970. aastal, Tartu Ülikooli 1975. aastal majandusküberneetika erialal. Kandidaadikraadi kaitsesin 1982 Eesti TA Majandusinstituudis aegridade analüüsi rakendusest kaubanduses. Hiljem on olnud korduvalt võimalus täiendada end mitmes Saksa ülikoolis. Olen töötanud pidevalt Tartu Ülikoolis, ka aastatel 1990–1992, mil põhikohal olin EV kaubandusministri asetäitja. Praegu õpetan põhiainetena institutsioonilökonoomikat ning konkurentsiteooriat ja poliitikat. Teadustöö on viimasel ajal seotud Eesti toidukaupade turu institutsionaalse struktuuri probleemidega, veidi ka ökonomeetrilise analüüsiga. Olen avaldanud raamatuid ergutussüsteemidest ettevõtetes, turundusest ja konkurentsipoliitikast. Olen abielus, peres on abiaasa ja kaks üliõpilast.

Eesti Teaduste Akadeemia

kuulutab välja 1996. aasta **üliõpilaste teadustööde konkursi.** Antakse välja 15 preemiat à 1500 kuni 2500 krooni.

Preemiale võivad pretendeerida üliõpilaste 1996. aastal lõpetatud teadustööd. Võetakse vastu ka magistritöid, kuid nende puhul nõutakse täiendavalt, et saadud tulemuste põhjal on avaldatud või avaldamiseks vastu võetud vähemalt üks teaduslik artikkel.

Töid uurimispreemia taotlemiseks võetakse vastu **10. oktoobrini.**

Infot saab teadustalituse tel 465 614.

Teadustalituse vanemreferent
Valve Soome

Acta Diurna

SEL NÄDALAL

*** 16. septembril valiti majandusteaduskonna uueks dekaaniks prof Jüri Sepp.**

*** 16. septembril toimus rektor prof Peeter Tulviste ja Soome saatkonna pidulik vastuvõtt välisüliõpilastele ja välislektoritele.**

*** 16. ja 17. septembril viibis Saaremaal rektori referent Katri Raik.** Maavalitsuses moodustati koostöönõukogu ülikooli ja Saaremaa vahelise ühistöö edendamiseks. Veel sel sügisel otsustati Saaremaal läbi viia infopäev üliõpilaskandidaatidele. Kevadeks planeeritakse ühiskonverents, mille teemaks on Saaremaa–teema viimaste aastate Eesti teadusuuringutes. Arutati ülikooli ja Saarte Instituudi ning Turu Ülikooli Täienduskoolituskeskuse Saaremaa büroo koostöö üle.

*** 17. septembril oli ülikoolisisene teabetund.**

*** 17. septembril toimus ülikooli valitsuse istung.**

*** 17. septembril pidas Göteborgi Ülikooli üldkeeleteaduse prof Jens Allwood loengu suhtluspragmaatikast «The Study of Spoken Interaction» ning lastekeele tunnustatud spetsialist, sama ülikooli prof Sven Stroemquist « The Aquisition of Morphology».**

*** 17. septembril** toimus humanitaarraamatukogus **võrokeelsete kassettide esitlus,** avati ka **lõunaeestikeelse vanema kirjasõna näitus.**

*** 18. septembril** avati ajaloomuuseumis **Mari Irdi valitud ja teostatud rahvariiete näitus.**

*** 19. septembril esines Norbert Müller (Institute for Soil Science and Forest Nutrition) ettekandega «Peatland Researchin Harz mountains».**

*** 19. ja 20. septembril** oli ülikooli raamatukaupluses **kirjastuse TEA õppekirjanduse soodusmüük ning keeleõppeprogrammide ja sõnaraamatuga varustatud CD ROM–ide ja diskettide esitlus.**

*** 19. – 22. septembrini** toimub **matemaatikateaduskonnas Euroopa Matemaatika Trusti koosolek.**

20. septembril kl 16.15 toimub arvutialgebra huvilistele Vanemuise 46 – 136 Bathi Ülikooli prof James Davenport'i loeng «New Trends in Computer Algebra and Results in Polynomial Factorization».

*** 19. septembril sõlmisid koostöölepingu Tartu Ülikool ja Concordia Ülikool.**

*** 19. ja 20. septembril** külastasid ülikooli **Padua Ülikooli prorektor prof Benedetto Scimemi ja prof Piccoli.** Arutati koostöövõimalusi.

*** 20. septembril** toimus **majandusteaduskonna ärijuhtimise magistriõppe teise lennu avaaktus.**

*** 20. septembril** avati raamatukogus koostöös Ungari Vabariigi kultuuriesindusega **näitus «Ungarlased maahõive ajal».**

*** 21. septembril** toimub **Tartu üliõpilaste looduskaitseringi avamatk Taevaskotta.** Väljasõit rongiga kl 10.55.

TULEVAL NÄDALAL

*** 23. septembril kl 14 sõlmitakse ajaloomuuseumis Tartu linna ja ülikooli vahel leping TÜ staadioni renoveerimiseks.**

*** 24. septembril kl 13 esineb ph aud 102 Rahvusvahelise Punase Risti Komitee president, Bologna Ülikooli audoktor Cornelio Sommaruga loenguga «Rahvusvaheline humanitaarõigus».**

*** 24. septembril** kl 16 esitlevad aulas **kirjastus Ilmamaa ja TÜ Alfred Koorti (rektor 1944 – 1951), eesti esimese kutselise filosoofi valikraamatut «Inimese meetod» «Eesti mõtteloo» sarja VIII köitena.**

*** 25. – 29. septembrini** toimub **TÜ ja TPÜ vene kirjanduse õppetooli korraldatud rahvusvaheline seminar «Vene diasporaa kultuur: eneseref-lektsioon ja eneseidentifitseerimine».** 27. septembril toimub Tartu seminari päev.

*** 26. septembril on mälestuspäev Raadil.**

*** 27. septembril** kaitseb **doktoriväitekirja EPMÜ vanemlaborant Enno Saks.**

*** 27. septembril on TÜ nõukogu koosolek.**

Teabetunnis

117. SEPTEMBRIL

* Selle õppeaasta esimese teabetunni avas **rektor prof Peeter Tulviste,** kes märkis, et tänavu alustas ülikool korraga kahes linnas — nii Tartus kui Pärnus. Käivad läbirääkimised ka Türi Kolledzi loomise suhtes. Prof Tulviste nimetas ka teisi ülikooli jaoks tähtsaid valdkondi, nagu ülikooli nn. tippüksuste väljavalimine. Nendesse tahetakse rohkem raha ja teisi ressursse paigutada, et neist välja kujundada erialad, mida tullakse ka väljaspoolt Eestit õppima.

Ta nentis, et ülikooli arengut hakkavad takistama tudengite elamistingimused. Üliõpilased valivad endale tänapäeval õppimiskohaks linna (Tartu asemel minnakse näiteks Helsingisse), mis pakub neile paremaid elamis– ja sportimisvõimalusi. «Ülikool on linna suurim asutus, linna suurim tööandja ja meil ei ole ükskõik, kuidas see linn areneb.»

Hästi on käivitunud diskussioon erinevate poliitiliste jõududega, kes linna volikogusse kandideerivad. 1. oktoobril tutvustavad nad aulas oma seisukohti.

* **Personaliosakonna juhataja Leelo Muru** kommenteeris üksikasjalikult uusi dokumente, mis suvel vastu võeti ja on juba rakendunud. Valitsuses on kinnitatud ülikooli uus töölähetuseeskiri ning uus erakorraliste õppejõudude ja teadustöötajate töölevõtmise kord. Töölähetuse korral makstakse nüüd kulud kinni ka nendele inimestele, kel töölepingut ülikooliga pole, kuid kes täidavad ülikooli tellimusel teatud tööülesandeid, näiteks töölettevõtulepingu alusel või õppeülesande täitjana, samuti tööettevõtulepingu alusel. Vastav tingimus peab lepingus sel juhul kirjas olema.

Ühepäevane riigisisene päevaraha on nüüd 40, välislähetuse päevaraha aga 350 krooni. Leelo Muru märkis, et osakond tegeleb edasi olemasolevate töövaldkondade täiustamise ja arendamisega (uuendamist vajavad töösisekorra eeskirjad).

Personali koolitusprogrammide kohta lubas Leelo Muru struktuuriüksusi teavitada.

* Järgmisena võttis sõna **Avatud Ülikooli projektijuht Maire Poom,** kes märkis, et Avatud Ülikooli projekt on käivitunud kõikides teaduskondades. On tekkinud ka mitmeid probleeme, millele tuleks ülikoolis ühtne lahendus leida. Maire Poom tänas kõiki, kes aitasid kaasa Avatud Ülikooli käivitumisele.

* **TÜ Tallinna esindaja Eili Erg** rääkis, et Tallinna huvi Tartu Ülikooli vastu on suur ning et esinduses korraldatakse infotunde keskkooliõpilastele ja muudele huvilistele. Kuna Tallinna esinduses on alatasa infopuudus, palus Eili Erg esindust teavitada ülikoolis toimuvatest sündmustest.

*** UUSI TÖÖTAJAID**

Ülle Kapsi on õppe– ja üliõpilasosakonna üliõpilasnõustaja, kes töötab ülikoolis suvest saadik ning püüab nõuga aidata üliõpilasi nende õppe– ja olmeprobleemides. Ülle Kapsi vastab telefonil 465 627.

Tööle on asunud **investeerimisprojektide peaspetsialist Eveli Otsa,** kes tegeleb äri– ja laenuprojektide koostamisega ning ülikoolile finantseerijate otsimisega. Samuti on Eveli Otsa tegev riiklike investeerimisprojektide koostamisega ning riigihangete teostamisega. Eveli Otsa palus kõikidel üksustel suurte ostude ja tellimuste korral temaga ühendust võtta. Ta asub Jakobi 4, ruum 306, tel 465 634.

Ülikooli rahvale tutvustas end ka **peahoone intendant Andres Parksepp,** kes on ametis alates 5. augustist. Intendandi juhatada on kõik peahoonet hooldavad töötajad. Veel tegeleb Andres Parksepp aula üürimisega. Ta märkis, et väljatöötamisel on aula uued üürihinnad. Andres Parksepp ütles, et majajuht on koostamisel ning et riidehoid avatakse kohe, kui saabuvad tellitud nagid. Intendandi asukoht on praegu teabetalituses (tel 465 682).

Teabetunni lõpus oli info edastada **rektori kantselei juhatajal Sirje Margil.** Ta ütles, et valmis on saanud dokument («Valitsusasutuste asjaajamiskorra alused»), mis ülikoolipoolsete täienduste ja muudatustega hakkab reguleerima ka asjaajamist ülikoolis. Selleks luuakse vastav töögrupp.

Reno Hekkonens

Ametiühing taotleb palga 15–protsendilist tõstmist

Mäletatavasti katkesid kevadel ülikooli juhtkonna ja ametiühingu esindajate vahelised palgaläbirääkimised. Ametiühing taotles 30%–list palga tõstmist alates aasta algusest, ülikooli valitsus tõstis palgamäärasid 15% alates 1. aprillist. Ametiühing pöördus tekkinud lahkarvamustes abi saamiseks Eesti Kõrgkoolide Ametiliitude Ühenduse «Universitas» poole. Viimase vahendusel külastas ülikooli riiklik lepitaja Leonhard Tammik, kes soovitas dialoogi jätkata.

Samal ajal jätkas Teenistujate Ametiliitude Organisatsioon TALO läbirääkimisi EV Valitsuse esindajatega täiendava raha saamiseks, et suurendada kultuuri–, haridus– ja teadustöötajate palku käesoleval aastal 30 protsenti võrreldes eelmise aastaga. 10. mail kirjutasid Toomas Vilosius ja Toivo Roosimaa alla kokkuleppele, mille järgi kohustus EV Valitsus taotlema selleks 50 miljoni krooni eraldamist. Nüüd on see raha eraldatud.

Lähtudes EV Valitsuse ja TALO vahel 10. mail sõlmitud kokkuleppest ning võttes arvesse, et mainitud summa saadi töövõtjate poolelt **üksnes ametiühinguliikmete initsiatiivil ja jõupingutustega,** otsustas ülikooli ametiühingukomitee 10. septembril teha TÜ valitsusele järgmise ettepaneku:

1. Tõsta Tartu Ülikoolis alates käesoleva aasta novembrikuust haridussummadest palka saavate TÜAÜ liikmete kehtivat kuupalgamäära vähemalt 15% võrra;

2. Kasutada Eesti Teadusfondi kaudu eraldatud toetust eranditult teadustöötajate kuupalgamäärade tõstmiseks.

TÜ Valitsuse eitavat vastust ülaltoodud ettepanekule käsitleb TÜAÜ komitee kui ülikooli juhtkonna soovimatust toetada kahe– ja kolmepoolsete läbirääkimiste (demokraatia ühe põhialuse) arengut Tartu Ülikoolis ja Eestis tervikuna.

See ettepanek ei tähenda nagu ei võiks ülikooli juhtkond reguleerida palkasid ülikooli ülejäänud töötajatel. Tööandjal (tööandja esindajal) on õigus ja kohustus maksta palka kõigile töötajatele. Ametiühingul aga ei ole volitusi ega jõudu kaitsta mitteametiühinguliikmete huvisid.

Pean väga oluliseks ja pakiliseks ülikoolis ametikohtade keskmiste palgamäärade suhete määratlemist. (Palgaeeskirja järgi on kuupalgamäär (=kuupalk) töötaja astmepalgamäär koos igakuise lisatasuga.) Ülikoolis tuleks tagada professorite, dotsentide, lektorite, assistentide keskmiste kuupalgamäärade teatud kindel suhtarv, näiteks 5:4:3:2. See tähendab, et kui ülikool kavandab professorite keskmiseks kuupalgamääraks uuel aastal näiteks 11 tuhat krooni, siis assistentide keskmine kuupalgamäär peaks olema 4,4 tuhat krooni. Selle suhtarvude skaalaga tuleks siduda ka ülikooli teised ametikohad. Tuleks otsustada, kui suur peab olema teadurite, raamatukoguhoidjate, vanemlaborantide keskmine kuupalgamäär võrreldes professorite keskmise palgaga.

TALO–l ja EV Valitsuse vastaval komisjonil tuleks kokku leppida miinimumtasumäärad kõrgharidusega töötajale, õpetajale, õppejõule (assistendile).

Aleksander Jakobson

Noormehed ja neiud, mehed ja naised!

TÜ kultuurikeskus korraldab

FLAMENCOTANTSU KURSUSED,

kus õpetatakse hispaania mustlastantse ja Andaluusia rahvatantsu *sevillanas't*:

Eesti tuntumad flamenco ja slaavi mustlastantsu staarid õpetajad **Claudia Ševtšenko ja Lehti Kostabi**

Tantsutunnid toimuvad 4 korda kuus **laupäeviti 15–17 ja pühapäeviti 12–14** spordikeskuse võimlemissaalis **Jakobi tn 5. Lisainfo tel 475 382, 465 669.**

Esimene tund on 28. septembril kell 15–17

Kursustel vajalik tantsuriietus ja jalanõud: neidudel laiem ja pikem seelik ning tugevama kontsaga kingad, noormeestel kaasa võtta nahktallaga peokingad või saapad.

Tule julgesti, Sul on tantsu kaudu võimalus kogeda uut maailma! Flamenco on tants, mis sobib paljudele.

OLÈ, FLAMENCO!

Info

«RAHVUSVAHELINE HUMANITAARÕIGUS»

24. septembril kell 13 esineb peahoones aud 102 **Rahvusvahelise Punase Risti Komitee president, Bologna Ülikooli audoktor, hr Cornelio Sommaruga** loenguga: «Rahvusvaheline humanitaarõigus» (relvakokkupõrke käigus vastase võimu alla sattunud üksikisikute kaitse).

VÄITEKIRI

27. septembril kl 14.15 toimub matemaatikateaduskonnas Liivi 2 ruumis 208 EPMÜ vanemlaborandi **Enno Saksa doktoriväitekirja «Analysis and optimization of elastic–plastic shafts in torsion»** kaitsmine. Oponendid on dr Toomas Lepikult ja Sander Hannus TÜst.

SAKSA KEELE KURSUS

Euroteaduskond korraldab majandus–, sotsiaal– ja õigusteaduskonna üliõpilastele 36–tunnise saksa keele kursuse akadeemiliste oskuste omandamiseks (AVK — Akademischer Vorbereitungskurs). Õppetöö toimub tasemerühmades, vastuvõtt testi alusel.

Test viiakse läbi neljapäeval, 26. septembril kl 17.15 Lossi tn 3, ruumis 326.

JAAPANI KEELE KURSUS

Orientalistikakeskuses algavad tasulised jaapani keele kursused. Õpetaja Eri Miyano (Osakast). Esimene kokkusaamine ja kursusele registrerimine esmaspäeval, 23. septembril kl 18 Tähe 4 aud 153.

Kõik huvilised on teretulnud! Õppetöö toimub eesti keeles.

ÜLIÕPILASTE TÖÖBÖRS

Tartu Tarbijate Kooperatiiv vajab sekretär–juristi. Vajalik arvutioskus, hea suhtlemisoskus, esinduslikkus.

Töö iseloomustus: sekretäri töökohustused, dokumentaalne asjaajamine, nõuetekohane vormistamine, kooperatiivi esindamine juriidilistes küsimustes. Tööaeg 8–16. Info: Tartu Riia 2–4, tel 432 861.

TÕLKEVÕISTLUS

Tartu Norra Selts korraldab tõlkevõistluse. Tõlkematerjaliks on Norra välisministeeriumi infolehe (juuni 1996) artiklilõik Fridtjof Nansenist.

Tõlked esitada või saata Põhjamaade Ministrite Nõukogu Infobüroosse Tartus, aadressil Raekoja plats 8 hiljemalt **16. oktoobriks.**

Zürii poolt ära märgitud 5 paremat tööd premeerib Norra Kuningriigi Suursaatkond 25. oktoobril tõlkeseminaril Tartus.

Töö varustada märgusõnaga ning esitada koos kinnise ümbrikuga, milles on tõlkija nimi ja aadress.

KOOLIEELIKUTELE!

Alustab tööd koolieelikute laulu– ja tantsuring (esmaspäeviti ja kolmapäeviti kl 17–19). Oodatakse 3–8–aastasi lapsi. Ametiühinguliikmete lastele hinnasoodustus.

Esimene kogunemine raamatukogu fuajees (Struve 1) esmaspäeval, 23. septembril kl 17.

Ametiühingukomitee

AUSTATUD MEESTUDENG!

Korporatsioon UGALA külalisõhtu on 23. septembril kell 7 õhtul Korp! Ugala majas Kuperjanovi 16.

Korp! Ugala eestseisus

ÜLIÕPILASSELTS RAIMLA

74. aastapäev algab reedel, 20. septembril kl 18 piduliku koosolekuga konvendiruumis. Kl 20 perekonnaõhtu ülikooli vanas kohvikus.

sport

Esmakursuslaste

IV REBASTEJOOKS

TOOMEMÄEL

25. septembril

Start peahoone eest kl 16, koguneda 15.30!

Osaleda saavad teaduskondade 5–liikmelised võistkonnad (nende hulgas 2 naist).

Sellest aastast osavõtt vaba ka teiste kõrgkoolide esmakursuslastele.

Etappide pikkused ainult 300–500 m.

Rohkesti auhindu: ***HANSAPANK, TOIDUTORN, PROSPORT, AKORD JA TEISED.***

Info ja korraldus spordikeskusest. Registreerida kuni 24. septembrini Jakobi 5–112, tel 465 370, faks 465 362.

KEEGEL

Kõik keeglimänguhuvilised, kes tahavad tegelda selle populaarse, aga Tartus veel vähe levinud spordialaga, küsige informatsiooni ja registreerige ennast spordikeskuses Jakobi 5–112.

UJUMINE

Ujumistunnid hakkavad toimuma 6. Keskkooli ujulas esmaspäeviti ja kolmapäeviti kell 18–20. Esimene tund 2. oktoobril. Täpsem informatsioon ja registreerimine spordikeskuses Jakobi 5–112.

ENESEKAITSE

Õpetaja Margus Käärik. E–N kell 14 Jakobi tn 5.

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Peatoimetaja Varje Sootak

Toimetaja Reno Hekkonens

Toimetuse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli 18, ruum 241. TÜ faks: +372 7 465 440.

E-mail: varje@admin.ut.ee

O/Ü Greif trükikoja trükk

UT ilmub reedeti. Tellimise nr. 1606. Tiraaz 1000.

Tel. 465 680

NR. 32 (1855)
REEDE,
27. SEPTEMBER 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 1 KROON

Universitas Tartuensis

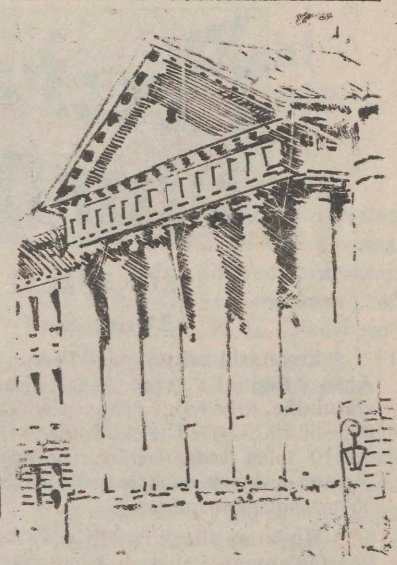

«KAS TARTUS SAAB KA SPORTI TEHA?»

Esmaspäeval kirjutasid rektor Peeter Tulviste ja linnapea Väino Kull ajaloomuuseumis pidulikult alla ülikooli staadioni renoveerimise koostöölepingule. Lepingus on öeldud, et mõlemad pooled püüavad vastastikku mõista ja hinnata Tartut kui Eesti Tartu kergejõustikukooli spordivõistlusteks jne.

Linn kohustub osalema renoveerimisprojekti koostamisel ja täitmisel, osalema ehitustööde vähempakkumiskonkursside korraldamisel ja ehitustööde tellimisel, finantseerima pooleliolevaid valdkondi. Üks neist on üliõpilaste elamistingimused, mis takistavad ülikooli arengut praegu kõige rohkem. Ja tudeng küsib kõige muu hulgas, kas Tartus ka sporti teha saab?

Linnapea Väino Kull väljendas

Linnapea Väino Kull ja rektor prof Peeter Tulviste poolt on leping alla kirjutatud.
ANDRES TENNUSE foto

akadeemilise spordi hälli ja keskuse ülesandeid tänases kultuurisituatsioonis, samuti teadvustada ülikoolilinna Tartut taas rahvusvaheliste spordiürituste korraldajana.

Ülikool kohustub staadioni renoveerima rahvusvaheliste standardite ning Tartu linna esindusstaadioni nõuete järgi, korraldama sellel rahvusvahelisi tippspordiüritusi, võimaldama linnal kasutada staadioni tasuta linnavalitsuse korraldatavateks kultuuri– ja spordiüritusteks ning renoveerimist 3 miljoni krooniga linna eelarvest, korraldama staadionil tervislikke eluviise ja sporti propageerivaid üritusi jne. Leping kehtib 2006. aasta lõpuni.

Allakirjutamistseremoonial ütles rektor, et see leping on linna ja ülikooli vahelises koostöös kõige konkreetsem õnnestumine. Viimastel aastatel on nii linna kui ülikooli juhid arutanud korduvalt ühiseid probleeme ning et staadion on see, millest mõlemad on võrdselt huvitatud olnud. Rektor mainis ka teisi koostöös heameelt, et kuna linn ega ülikool ei suuda üksinda kaasaegse staadioni väljaehitamisega toime tulla, on tore, et sellega koos hakkama saadakse ning et linnas ka rahvusvahelisi võistlusi pidada võib.

Spordirahva nimel tänas ülikooli ja linna juhtkonda ning volikogu spordibaaside direktor Meelis Jukk ning avaldas lootust, et ühise pingutusena saaksid ka teised spordibaasid linnas korda.

VARJE SOOTAK

Aulakoosolek

Teisipäeval, 1. oktoobril kell 4 p.l.

Teema: «Tartu linn ja ülikool»

Esinevad Tartu linnavolikokku kandideerivad erakonnad ja valimisliidud, võimalus kuulda seisukohti ja esitada küsimusi!

Oodatud on kõik huvilised üliõpilased, õppejõud, ülikooli töötajad!

Stipendium

Algab Arno Mägi stipendiumi konkurss

Esmaspäeval kirjutasid rektor Peeter Tulviste ja Arno Mägi alla **Arno Mägi stipendiumi** statuudile.

Arno Mägi stipendiumifond moodustub Arno Mägi poolt annetatud rahadest. Stipendiumi suurus on 12 000 krooni aastas. Asutaja võib stipendiumi suurust ja selle saajate arvu muuta vastavalt vajadusele.

Stipendium on mõeldud Tartu Ülikooli **õigusteaduskonna üliõpilasele (sealhulgas magistrandile või doktorandile), kellel on väljapaistvad tulemused õppe– ja teadustöös.** Stipendiumile kandideerijal esitada taotlus koos elulookirjelduse ja väljavõttega õpinguraamatust **1. novembriks** õigusteaduskonna dekaanile.

Taotluses kirjeldada erialast tegevust (teadustööd, publikatsioonid, ettekanded konverentsidel jne) ning stipendiumi kasutamise eesmärke.

Stipendiumikomisjon (rektor, õigusteaduskonna dekaan ja eesti õiguse ajaloo professor) koostab taotlejatest pingerea. Otsuse teeb koos komisjoniga Arno Mägi. Vajadusel vestleb stipendiumi asutaja komisjoni poolt esitatud kandidaatidega.

Stipendium antakse üle rahvusülikooli aastapäevale pühendatud aktusel 1. detsembril.

Info tel 465 623

Ülle Hendrikson

Tänu

Rektor avaldas oma käskkirjas tänu eduka ja tulemusrikka töö eest keelekeskuse lektorile **HILJA KOOBILE**, kirurgiakliiniku lastekirurgia osakonna assistendile **MALL SEPALE**, eesti filoloogia osakonna dotsendile **ÜLO TONTSILE** ja kultuurikeskuse assistendile kunstnik **AULIN RIMMILE**.

50. sünnipäeva puhul pälvis õnnitluse ja tänu kohusetruu töö eest Narva mnt. 27 kohviku pagaritsehhi tootmisjuhataja **ILME SOMELAR**.

*** 16. septembril korraldasid ülikool ja Soome saatkond vastuvõtu välisüliõpilastele ja -lektoritele. Fotol vasakult Soome Vabariigi suursaadik Eestis Pekka Oinonen abikaasaga ja rektor prof Peeter Tulviste.**

Ants Nilsoni fotole on jäänud meeleolukast vastuvõtust vanas kohvikus 12st Udmurdi välistudengist kolm.

Acta Diurna

SEL NÄDALAL

23. septembril

*** kirjutasid rektor prof Peeter Tulviste ja jurist Arno Mägi alla Arno Mägi nimelise stipendiumi statuudile.** Arno Mägi on õigusteaduskonna kasvandik ja õigusbüroo Mägi & Uudeküll omanik. Stipendiumi suurus on 10 tuhat krooni ja see antakse vähemalt ühele õigusteaduskonna edukale üliõpilasele, magistrandile või doktorandile kord aastas.

*** Kirjutati alla ülikooli ja Tartu linna vahelisele koostöölepingule ülikooli staadioni renoveerimiseks.**

24. septembril

*** Rahvusvahelise Punase Risti Komitee president, Bologna Ülikooli audoktor Cornelio Sommaruga pidas loengu «Rahvusvaheline humanitaarõigus».**

* Rektor andis koos AS Anttila tegevdirektori Tauno Tuulaga selle aasta **Anttila stipendiumi bioloogiaüliõpilasele Erki Õunapile.**

*** Kirjastus Ilmamaa ja Tartu Ülikool esitlesid sarja «Eesti mõttelugu» kaheksandat raamatut — Alfred Koorti**, Tartu Ülikooli rektori (1944–1951), Eesti esimese kutselise filosoofi **valikraamatut «Inimese meetod».**

25. septembril

* Ülikoolis oli tutvumiskäigul **europarlamendi delegatsioon.**

* 25.–29. septembrini toimub TÜ ja TPÜ vene kirjanduse õppetooli korraldatud rahvusvaheline seminar «Vene diasporaa kultuur: enesereflektsioon ja eneseidentifitseerimine». Seminari toetavad Avatud Eesti Fond ning Põhjamaade Ministrite Nõukogu Infobüroo. Seminaril osalevad teadlased Tartust, Tallinnast, Venemaalt, Itaaliast, Ungarist, Tšehhimaalt, Iisraelist, Poolast, Soomest, USAst, Lätist. **25.–27. septembrini toimus seminar Tartus.**

*** Toimus IV rebaste jooks Toomemäel.**

26. septembril

* Southern Maine'i Ülikooli (USA) asepresident **dr Mark Lapping pidas aulaloengu «Transforming The American University: Trends and Issues Forging the New Reality in U.S. Academic Life».** Ta viibis Tartus seoses TÜ ja Southern Maine'i Ülikooli vahelise koostööprojekti ettevalmistamisega.

*** Raadi kalmistul oli mälestuspäev.**

27. septembril

*** Korp! Curonia vilistlaskogu avab Vana–Jaani kalmistul mälestuskivi oma lahkunud liikmetele.** Curonia on esimene Tartu Ülikooli juures asutatud (1808) üliõpilaskorporatsioon.

*** Toimub TÜ nõukogu istung**. Päevaskorras: sügissemestri tööplaani kinnitamine, 1997. aasta finantseerimispõhimõtete kinnitamine, ülikooli välissuhtluse strateegia vastuvõtmine, auliikme valimine (prof Egon Brinkshmidt), muusikateaduse ja muusikapsühholoogia korralise professori valimine (prof Jaan Ross), bioloogia didaktika magistriõppekava kinnitamine, mittetulundusühingu Tartu Üliõpilasküla asutamine jm.

*** Arvutuskeskuses on kl 14 firma Regio infopäev.**

*** Matemaatikateaduskonnas kaitseb kl 14.15 doktoriväitekirja EPMÜ vanemlaborant Enno Saks.**

29. septembril

* Kl 14 on aulas **Helsingi Ülikooli meeskoori kontsert.**

TULEVAL NÄDALAL

30. septembril

* Kl 14.15 peab ph aud 138 **loengu «Keha ja vaim» Oxfordi Ülikooli religioonifilosoofia prof R.G. Swinburne.**

*** Avatud Ülikooli õigusteaduskonna avaaktus algab kl 10 aulas.**

1. oktoobril

* Kl 16 on aulas **erakondade ja valimisliitude** kohtumine ülikoolirahvaga.

* Haridusministeeriumis arutavad **kõrgkoolide prorektorid ja õppeosakondade juhatajad riiklikku sisseastumiseksamit.**

* Kl 19.15 peab ph aud 104 **usuteaduskonna doktorant Pille Valk ettekande kirikuarhitektuurist.**

2. oktoobril

* Kl 11 on nõukogu saalis **ülikoolisisene teabetund** (üliõpilaste esindus ja edustus, üliõpilasküla jm).

* kl 14 kaitseb õigusteaduskonnas **magistritööd Andrus Miilaste.**

*** Kl 18.15 on aud 102 prof Jüri Arraku selle semestri II loeng.**

* Kl 16.15 on Lossi 3, aud 217 **ÕESi koosolek (Tõnu Seilenthal «II ülemaailme soome–ugri rahvaste kongress»).**

*** Täna lõpeb välisüliõpilaste ja -õppejõudude registreerimine Balti Õpingute programmis 10.-13. oktoobrini toimuvale Läti ja Leedu bussireisile (hind 1100 kr). Tel 465 669, Ilona Kolberg.**

3. oktoobril

* Kl 11 **esitleb** raamatukogu konverentsisaalis **oma uusi raamatuid EPMÜ kaasprofessor Jaan Leetsaar.**

Õnnitleme

Oktoobrikuu juubilarid

75

Alide Liiv - 26.10.1921keemiahoone riidehoidja

Jüri Saarma - 24.10.1921 arstiteaduskonna emeriitprof

70

Astrid Olla - 11.10.1926 spordihoonete valvur

65

Sergei Issakov - 08.10.1931 vene fil osak erakorral prof

Aino Juudas - 17.10.1931 raamatukogu koristaja

Henni–Heidi Kallak - 20.10.1931 molekulaar– ja rakubiol korral prof

Eino Krall - 09.10.1931 zooloogia ja hüdrobiol inst korral prof

60

Jüri Arrak - 24.10.1936 kultuurikeskuse kutsutud prof

Ilmar Muug - 18.10.1936 peainseneriosakonna peamehhaanik

Maie Piiroja - 05.10.1936 naistekliiniku sekretär–masinakirjutaja

Nikolai Sõtnik - 12.10.1936 õppehoonete majahoidja

Ilme Talviste - 18.10.1936 arvutiteaduse inst insener

Arved Vain - 29.10.1936 eksperimentaalfüüsika inst vanemteadur

55

Aleksander Dulitšenko - 30.10.1941 vene fil osak korral prof

Jefrosina Glivak - 02.10.1941 Tiigi 78/80 koristaja

Ele Kaldjärv - 03.10.1941 KK inglise keele sekts lektor

Uno Kaljulaid - 21.10.1941 arvutiteaduse inst dotsent

Pilvi Kapp - 14.10.1941 KK inglise keele sekts assistent

Jüri Kikas - 20.10.1941 komand ja valveteen valvur

Tessa Liivak - 15.10.1941 ülikooli kohvikute raamatupidaja

Helgi Mutso - 28.10.1941 anatoomia inst laborant

Jaan–Imant Pedaste - 14.10.1941 Emajõe spordibaasi juhataja

Eevi Telling - 16.10.1941 farmaatsia inst preparaator

Vaasa Ivar–Olavi - 19.10.1941 füsioloogia inst vanemassistent

Maret Vija - 05.10.1941 enteroloogia uurimisgrupi vanemlaborant

50

Paul Hagu - 02.10.1946 eesti fil osakonna dotsent

Neonilla Hiiemäe - 11.10.1946 eksperimentaalfüüsika inst tehnik

Ligia Kiin - 13.10.1946 raamatukogu vanembibliograaf

Anne Lill - 15.10.1946 germaani–romaani fil osak korral prof, osak juh

Aimar Nagel - 02.10.1946 kommunikatsioonitehnika tehnik

Galina Posmetuhhova - 27.10.1946 eksperimentaalfüüsika inst vaneminsener

Koit Timpmann - 30.10.1946 materjaliteaduse inst vaneminsener

Toomas Veidebaum - 21.10.1946 radioloogia ja onkoloogia kliiniku korral prof

Sünnipäevalaps Sirje Tammoja

Üllatav võib olla, et peale paljusid koostööaastaid hea kolleegiga, temalt suurt abi ja tuge saanuna, me tema elust kuigi palju ei teagi. Hea, et iga–aastast sünnipäeva varasügisel värvirikkal ajal koos tähistanud oleme!

Sirje Tammoja (neiuna Kiis) sündis 27. septembril 1941. aastal. Õpingud algasid 1949. aastal Tartu 1. Keskkoolis.

1963. aastal astus Sirje ülikooli ajaloo–keeleteaduskonda eesti filoloogiasse raamatukogunduse ja bibliograafia erialale. Stuudiumi ajal toimunud kahetsusväärsete ümberkorralduste tõttu (eriala üleviimine Tallinna) tuli 1967. aastal vastu võtta Tallinna Pedagoogilise Instituudi diplom.

Sama aasta septembris alustas ta töötamist TÜ Raamatukogus bibliograafina. Lühikest aega katsus ta jõudu ülikooli kateedri– ja erialaraamatukogude juhendamisel metoodikuna. Paeluvamaks osutus siiski bibliograafia–alane töö, mis kestab tänini toimetaja ja vanembibliograafina teadusbibliograafia osakonnas.

See tööpõld on olnud avar: pidev trükiste läbivaatamine, nende muretsemine ja bibliografeerimine teemadel «Tartu Ülikool» ja «Teaduste ajalugu Eestis», lühinimestike ja mahukate bibliograafiate koostamine ning toimetamine, bibliograafiliste andmestike korrashoid, lugejate teatmeteenindus jpm. Toredat tööd on tehtud ja vaeva nähtud raamatukogusaladuste ja bibliograafiatarkuste õpetamisel üliõpilastele ning võistlusmängu «Informiin» korraldamisel. Mitmed praegused Eesti poliitikud ja majandusmehed on neid teadmisi omandanud Sirje Tammoja käe all!

Meenutagem veel aastaid kestnud aktiivset tegevust ametiühingus, et kindlalt seista töökaaslaste korteritaotluste eest. Seegi töö kandis vilja!

Kodus vajavad Sirje hoolt, tähelepanu ja optimismi noormeheks kasvanud poeg, abikaasa ja ema.

Rõõmsat meelt, head tervist ja palju õnne!

Kolleegid raamatukogust

Juubilar on audoktor Els Oksaar

1. oktoobril saab 7o–aastaseks kevadel meie ülikooli audoktoriks valitud sotsiopsühholingvist, Hamburgi Ülikooli prof Els Oksaar.

E. Oksaar on sündinud ja õppinud Pärnus. 1944. aastal põgenes ta Rootsi. Kõrghariduse omandas E. Oksaar Stockholmi ja Bonni ülikoolis. 1953. aastal sai ta filosoofia litsensiaadi kraadi germanistika alal ning habiliteerus saksa keele semantikaalase tööga 1958. aastal. Ta on töötanud Stockholmi ülikoolis abi– ja erakorralise professorina ning olles samal ajal ka keelesotsioloogia ja poliitilise keeleteaduse osakonna juhataja. 1965. aastast töötab E. Oksaar Hamburgi Ülikoolis, 1967. aastast on ta üldise ja võrdleva keeleteaduse õppetooli korraline professor, samast aastast on ka Saksamaal enda loodud esimese ja suurima keelekontaktide ning mitmekeelsuse uurimiskeskuse juhataja.

Ta on pidanud loenguid mitmetes riikides, juhatanud rahvusvahelisi keeleprojekte ning kuulub SLV kõrgeimasse teaduseekspertide nõukokku. Ta on valitud Helsingi ja Linköpingu ülikooli audoktoriks. Tänavu kevadel valiti ta ka meie ülikooli audoktoriks.

Prof Els Oksaar on olnud kaua tihedas kontaktis Tartu Ülikooliga, pidanud loenguid, andnud konsultatsioone. Tema initsiatiivil loodi filosoofiateaduskonna juurde Kultuuridevaheline Kommunikatsioonikeskus.

Konkursitööd Valga maakonna arengust

Valga Maavalitsus kuulutab Tartu Ülikoolis välja **Valga maakonna arengut käsitlevate bakalaureuse– ja magistritööde konkursi**.

Teemade valikul on võimalus tutvuda Valgamaa arengukava 1996–1999 projektiga.

Konkursil lähevad arvesse 1996/97. õppeaastal kaitstud tööd.

Tööde esitamise tähtaeg on **1. oktoober 1997.a.**

Töid hindab Valga Maavalitsuse ja Valgamaa Omavalitsuse Liidu esindajatest moodustatud komisjon.

Konkursi tulemused tehakse teatavaks hiljemalt 1. november 1997.

Antakse välja kolm preemiat:

I koht 3000 krooni,

II koht 2000 krooni,

III koht 1000 krooni.

Komisjon jätab endale õiguse vajaduse korral premeerimiseks ettenähtud summa ümber jaotada.

Ühtlasi oleme huvitatud Valga maakonna arengut käsitlevatest **doktoritöödest**. Nii käesoleva konkursi tingimuste kui ka doktoritöö valiku täpsustamiseks palume pöörduda Valga Maavalitsuse poole Valgas, Kesk 12 Georg Trashanov, tel 276/41 476.

Rein Randver,
maavanem

Tunnustus TALO–le

Ajaleht Äripäev (nr 163, 18. september 1996) kirjutab, et «rahandusministri sõnul paraneb 1997. aastal nende töötajate olukord, kelle huvide eest seisab TALO. Võrreldes riigitöötajatega, kelle palgavahendite kasv on 10%, on neil keskmine palgavahendite kasv 14–15%».

Riigieelarve projekti kohaselt peaks Eestis 1997. aastal sisemajanduse koguprodukti tõus olema 3% ning inflatsioon 14%.

Teenistujate Ametiliitude Organisatsioon TALO on läbirääkimistel EV Valitsuse esindajatega taotlenud vahendeid haridus–, teadus– ja kultuuritöötajate palkade tõstmiseks 1997. aastal 20% võrra. Läbirääkimised katkesid, kuna valitsus ei olnud nõus selleks vajalikku rahasummat riigieelarve projektis ette nägema. Need ja muud taolised läbirääkimised oleksid edukamad, kui ametiühingul oleks rohkem liikmeid.

Kutsun kõiki õppejõude, teadureid, teenistujaid, magistrante ja doktorante asuma ülikooli ametiühingusse. Ametiühingukomitee on endiselt avatud kõigile töötajaile igal tööpäeval kl 10–16 aadressil Ülikooli 20–303 (tel 465 410 ja 434 875).

Aleksander Jakobson

Usundiloolase kauge reis

Augusti lõpul levis ülikoolirahva seas kõmu, et usuteaduskonna dotsent Tarmo Kulmar on tagasi jõudnud pikemalt välissõidult — nimelt Peruust. Dr Kulmar, kas see jutt vastab tõele?

See on tõesti tõsi. Viibisin 18. juunist augusti keskpaigani **Lima Püha Markuse ülikooli** kutsel professor–uurijana (sealse määratluse järgi) Peruus. Eesmärgiks oli tutvuda inkade ja inkade–eelse muististega ning koguda raamatukogudes materjali käsiloleva monograafia jaoks. Kuna sõit ja sealne elu on üpris kulukas, siis alustasin ettevalmistustega juba poolteise aasta eest. Rahalist abi sain oma projektile Eesti Teadusfondilt, Avatud Eesti Fondilt ja Volkswagen–Stiftungilt, moraalset tuge ja soovitusi nii oma teaduskonnast kui ka Saksamaa kolleegidelt.

Tarmo Kulmar vastuvõtul rektor dr Paredese juures.

Kas Teil oli vastuvõtjatega ka enne kontakte? Milline oli vastuvõtt?

Sealsete amerikanistidega olin suhelnud varemgi. Käesoleva aasta algul tekkis huvi tihedamate sidemete vastu Tartuga ka Püha Markuse ülikooli juhtkonnal, nii saingi kutse. Mulle osutati kohapeal kõikvõimalikku organisatsioonilist ja akadeemilist laadi abi, ainult finantseerima pidin end ise. See on ka loomulik, sest kuigi praegu kuulub Peruu Ladina–Ameerikas pigem arenenud maade hulka ja riigipoolne toetus nende esimesele ülikoolile on üpris tõhus, ei ela nad eriti jõukalt. Ent suhtumine kaugesse ja haruldasse külalisse on seal väga südamlik ja sõbralik, eriti kui ta väldib välismaalasele tavapärast inglise keelt ja püüab suhelda hispaania keeles, olgugi et algul kobamisi.

Nii et keeleprobleemi ei olnud?

Algul oli ikka hirmus; enda meelest oskasin, aga nad kõnelevad ju kiiresti. Siiski harjutasin ruttu ja nädal enne ärasõitu pidasin juba Eesti kohta loengu ning vastasin paljudele küsimustele.

On see suur ülikool?

Universidad Nacional Mayor de San Marcos on vanim ülikool Ameerika kontinendil ja asutatud keiser Karl V ehk kuningas Carlos I ediktiga 10. mail 1551. aastal. Praegu on seal 14 teaduskonda. Nende *universitas'e* diapasoon on laiem kui meil ja hõlmab ka tehnilisi erialasid. Riigi esimeses ehk rahvusülikoolis õpib ligi 20 tuhat üliõpilast. Vastuvõtt käib sisseastumiseksamitega. Õppemaks on, kuid sümboolne — 50 dollarit aastas. Meie mõistes ühiselamuid ei ole. Peruu üliõpilaselusse polnud mul kahjuks mahti süveneda.

Kas Teil oli ka ametlikke kohtumisi?

Kõige suurem huvi on neil muidugi meie hispanistide, kuid ka paljude teiste valdkondade vastu. Juba kolmandal päeval võttis mind vastu rektor dr Manuel Paredes Manrique, kellega vahetasime ligi kaks tundi informatsiooni. Mitmel korral vestlesime välissuhete osakonna juhataja dr Salaverryga. Tundub, et Püha Markuse ülikool on meiega suhtlemisest tõsiselt huvitatud. Edasist võimalikku lähenemist võib soodustada asjaolu, et meie mõlema sõprusülikooliks on Uppsala Ülikool. Andsin nendepoolsed mõtted edasi ka meie rektorile prof Peeter Tulvistele. Ise arvan küll, et ennekõike peaks süvenema teadlaste omavaheline suhtlemine. Kaugused on ju tohutud ja oludki määratult erinevad.

Peruus pidi olema suur terrorismioht?

Enam ei ole, juba ligi kolm aastat. President Alberto Fujimori on teinud head tööd ja riik on üsna turvaline. Üksikud pursked surutakse maha drakooniliste abinõudega. Samal ajal on põhiseadus täitsa demokraatlik. Pigem muretsetakse Kolumbia narkoäri ja sisseimbuva Vene maffia pärast.

Kas peruulased teavad Eestit?

Vähemalt haritlased küll. Nad ütlevad täpselt, et Eesti Vabariik oli olemas juba enne sõda ja et meie riik sündis uuesti N. Liidu lagunemisel. Tavaline inimene on Eestist kuulnud, aga paigutab ta kuhugi Jugoslaaviasse.

Milline on peruulane?

Enne sõitu arvasin, et kas keevaline ladinaameeriklane või uhke ketšua–indiaanlane. Tegelikult on kaks kolmandikku rahvastikust mestiitsid — välimuselt kenad, tõmmud, pigem sihvakad kui väheldased, loomult sõbralikud ja abivalmid, käitumiselt võrdlemisi reserveeritud ja väärikad.

Kas Te saavutasite oma eesmärgi?

Ligi sajaprotsendiliselt. Sõitsin läbi kõik tähtsamad arheoloogiamälestised, külastasin kõiki olulisemaid muuseume, töötasin tulemusrikkalt Lima suurimates raamatukogudes, tõin kaasa sadu fotosid, mitu videofilmi ning sadu lehekülgi paljundusi, sõlmisin Peruu kolleegidega olulisi sidemeid ja leidsin endale publitseerimisvõimalusi. Ja mis peaasi, jõudsin tagasi elu ja tervisega. Aitäh sponsoritele, aitäh vastuvõtjatele, aitäh vaktsineerijatele, aitäh Lufthansale! Aitäh kõikidele abilistele, ja neid oli palju!

OLAVI VAHER

Dr Tiina Kirsi külalisloeng

9. septembril pidas väliseesti kirjandusteadlane dr **Tiina Kirss** (Mercer University, Georgia) eesti kirjanduse postseminaris üliõpilastele ja magistrantidele loengu *Postkolonialism ja uued jooned Ameerika kirjandusteaduses.*

Järelkolonialism on üha rohkem levima hakanud kaasaegne interdistsiplinaarne diskurss kirjandusuurimuses, mille taustaks on *newhistorism'i* all tuntuks saanud etnograafiapäraselt «tihe» lähenemine tekstile. Innustatuna feministlikest edusammudest ollakse huvitatud sellest, et tuua kirjanduskaanonisse sisse ka neid autoreid, kes ei ole «valged surnud mehed», vaid näiteks värvilised elavad naised. Uuritakse põgenikke, ahistatuid, juurtetuid, tsombisid...

Postkolonialism ei ole hermeneutiline meetod, pigem segu biograafilisest, sotsioloogilisest, süvapsühholoogilisest, mütokriitilisest jms lähenemisest. Püütakse visandada raame, mida tähendab kolonialismist mõjustatud tekst, märksõnadeks on «ambivalentsus», «neegerlikkus», «hübriidsus», «mitmehäälsus», «orientalism», «trauma», «allasurutus», «sissepööratus», «isesus». Põhiteoreetikuid on **Homi K. Bhabha**, keda hellitavalt kutsutakse **Ali–Babaks. (Bhabha** teose koopiaga saab tutvuda maailmakirjanduse õppetoolis). Tuntumaid kirjanikke on muuseas **Salmon Rushdie.**

Eesti kirjandus on suurepärane objekt postkolonialistlikule meetodile (**T. Kirss** illustreeris seda **Emil Tode** *Piiririigi* ja **Ene Mihkelsoni** *Nime vaeva* näitel), seda alates orjuses sündinud rahvaluulest kuni ilukirjanduseni impeeriumi mõju all. Kahjuks on marksismiga flirtivad mustad akadeemikud oma uuest asjast nii sisse võetud, et NSVL–i nad Kurjuse Impeeriumina veel näha ei oska. Nende meelest ei ole võimalik, et valge inimene oleks tänapäeval ori. Siiski on kompromiss teooriaga võimalik, sest eestlased on tegelikult Euroopa indiaanlased.

Arne Merilai

Kirsi Tiina
Pastiche à la Ain Kaalep

Kas sa Kirsi Tiinat Ameerikast tead?
Oo—jaa, väga hästi!
Temast rääkida võin ma nii mõndagi head,
aga eriti kiita tahan tema head pead,
kui ta loengus suu teeb lahti,
läheb maailm meile lahti,
risti–rästi tahvlil tantsivad nimede read!
(Ali–Baba, Tode jt)

Kas sa Kirsi Tiinat Ameerikast tead?
Oo—jaa, väga hästi!
Temast rääkida võin ma nii mõndagi head,
age eriti ülistan ma tema head pead,
kui ta rohkem leiaks mahti
tulla meile läitma tahti,
üles märgime kohe kõik oma vead!

Kas sa Kirsi Tiinat Ameerikast tead?
Oo—jaa, väga hästi!
Temast rääkida võin ma nii mõndagi head,
aga eriti kadestan ma tema head pead,
näeme temas vaimuvahti,
armunud me salamahti,
kaugeid vahemaid ja vaesust ainult hädaga nead!

Kas sa Kirsi Tiinat Ameerikast tead?
Oo—jaa, väga hästi!
Temast rääkida võin ma nii mõndagi head,
age eriti imetlen ta lokilist pead,
kui ta ripsmed löövad lahti,
läheb rinnas mölluks lahti,
ennast hingearsti järjekorda aegsasti sead!

Uudiseid välissuhete talitusest

*** 19.-20. septembrini külastas meie ülikooli Itaalia ühe vanema ülikooli Padua Ülikooli prorektor prof Benedetto Scimemi koos prof Giulio Piccoliga.** Padua Ülikool asutati 1222. aastal ja praegu õpib selle 13 teaduskonnas ligi 50 000 üliõpilast.

Visiidi eesmärgiks oli tutvuda meie ülikooliga ja vaagida koostöölepingu sõlmimise võimalusi. Kohtumisel rektori juures viibisid ka filosoofiateaduskonna dekaan prof Jaan Ross, bioloogia-geograafiteaduskonna dekaan prof Volli Kalm, itaalia keele lektor Lorenza Fonzari ja prantsuse keele lektor Eva Toulouze. Selgus, et koostööd võib arendada mitmel alal. Publikatsioonide vahetuse ja teadlaste vahetusprogrammiga oleks võimalik alustada kohe peale lepingu allakirjutamist.

Tartu ülikoolilinnana ja meie ülikool jätsid külalistele sügava mulje ning kindlasti pakub Padua ka meie teadlastele ja üliõpilastele uusi võimalusi.

Välissuhete talituses on Padua Ülikooli kohta mitmeid materjale. Ootame ettepanekuid koostöö arendamiseks.

Prof B. Scimemi tegi meie noortele teadlastele (meditsiini, keskkonnauuringute ja majanduse eriala) Paduasse stipendiumipakkumise, mille tähtaeg on juba 30.september. Siiski arvas ta, et keegi võiks veel kiiresti reageerida ja kasutada pakutud võimalust. Avalduste vormid on välissuhete talituses (ph 304).

*** Möödunud nädalal külastas ülikooli ka Austraalia Central Queenslandi Ülikooli lektor Margie McOmish, kes samuti huvitus koostöövõimalustest.** Kohtumisel rektori ja majandusteaduskonna prodekaani prof Tiiu Paasiga leiti, et kui ülikoolis on huvilisi, võib kontakte alustada interneti kaudu. Ka selle ülikooli kohta on huvilistel välissuhete talituses materjale.

*** Lisaks veel teade ühest stipendiumist, mille pakub Swedish Emigrantinstitute.** See on mõeldud noortele teadlastele, teoloogiaüliõpilastele ja õppejõududele õppimiseks või teadustöö tegemiseks Växjös (Rootsis) 1-2 kuu jooksul ühel järgnevatest teemadest:

1.The connections between Sweden and Estonian from 1561 to the present,

2. Church relations and religious exchanges between Sweden and Estonian,

3. The migration over the Baltic Sea or between the Baltic region and America,

4. Swedish-Estonian connections and migration as a theme in Estonian and Swedish literature.

Avaldused tuleb saata enne 1. novembrit aadressil:

Svenska Emigrantinstitutet, Box 201, S-351 04 Växjö, Sweden ; fax: 46 470-394 16.

*** 25.-28. septembrini külastab Tartut Southern Maine'i Ülikooli (USA) delegatsioon.** Delegatsiooni koosseisu kuuluvad (ülikooli asepresident prof Mark Lapping, kes pidas aulaloengu), Ameerika Ühendriikides asuva Eesti Rahvuskomitee kauaaegne esimees Juhan Simonson jt). Külalised tutvuvad ülikooliga ja soovivad leida koostöövõimalusi. Kõik ettepanekud on oodatud.

Sirje Üprus,
välissuhete talituse
peaspetsialist

Toimetuse tehnilisest köögist

Kevadest saadik oleme hakanud ajalehe tegemiseks kaasaegset tehnikat kasutama, kuid seni on see veel vaevaliselt läinud. Nüüd oleme niikaugel, et enam ei pea kõiki artikleid ise ümber laduma ega seejärel väljatrükituna (kus pealegi puuduvad täppidega tähed) üle lugema. Ajalehe küljendamiseks (meie küljendusprogramm on Corel Ventura 5) saame kasutada ka ketastel toodud materjale. Seepärast palume tähelepanu:

* võimaluse korral **tooge artiklid nii käsikirjana kui kettal** (laduda MS Word 2.0, MS Word 6.0, WordPerfect 5.0 või WordPerfect 6.0);

* **ärge ise artiklit kujundage** (laduge ilma taandridadeta, ilma liigsete rea– ja sõnavahedeta). Boldi ja kursiivi võib kasutada.

Loodame, et toimetusel jääb nüüd veidi rohkem aega ajalehe sisuga tegelemiseks ja suudame lugejale enamat pakkuda. Praegu aga vabandame veel vigade, eriti poolitusvigade pärast (puuduvad poolitusprogramm, katusega z jm).

Praeguse lehetsükli juures ootame materjale toimetusse esmaspäevaks–teisipäevaks, infot ja lühiteateid ka veel kolmapäeval ja neljapäeva hommikul.

Heale koostööle lootes ja oma kõiki seniseid arvutiabilisi (Greifi arvutiladujad Ellen Ainla ja Eve Tätte, Tõnu Haldre Postimehest, Tiina Tamme, Otto Teller, Jüri Tapfer jt arvutuskeskusest, Alo Raidaru Juridica toimetusest jpt) tänades

UT toimetus

Stipendium

Šveitsi õppima!

Šveitsi valitsus pakub Eesti magistrantidele ja doktorantidele kaks stipendiumi 1997/98. õppeaastaks, üks neist kunsti valdkonnas.

Nõutavad dokumendid (3 eksemplaris):

* sooviavaldus,

* keskkooli lõputunnistuse koopia (kinnitatud tõlge),

* diplomi ja hinnetelehe koopia (kinnitatud tõlge),

* 2 soovituskirja erialaõppejõududelt,

* detailne õppe– ja uurimisprogrammi kirjeldus,

* *Curriculum Vitae*,

* nõusolek mõnest Šveitsi ülikoolist,

* tõend saksa või prantsuse keele oskuse kohta,

* arstitõend.

Sooviavalduse ja arstitõendi vorme saab välisüliõpilastalitusest.

Avaldused tuleb esitada **15. novembriks** välisüliõpilastalitusse, peahoone ruum 304 (Piret Lai, tel 465 151).

Toetusfond ootab uusi taotlusi

Filoloogia– ja informaatikaüliõpilaste toetusfond, mille asutasid 1996. aasta algul kaks arvutuslingvistika õppejõudu — dr Hans–Dieter Lutz Koblenz–Landau ülikoolist ja dr Martin Volk Zürichi ülikoolist (vt Universitas Tartuensis 8. märts 1996) võtab vastu uusi taotlusi alanud õppeaasta sügissemestriks.

Põhikirja kohaselt on fond ette nähtud (eelkõige arvutuslingvistikale spetsialiseeruvate) üliõpilaste stuudiumiolude parandamiseks.

Siiani on fondist toetatud põhiliselt üliõpilaste (magistrantide) osavõttu rahvusvahelistest konverentsidest sõiduraha eraldamisega.

Fondi kaasabil viidi 9.–13. septembrini Tartus läbi Zürichi ja Tartu ülikooli üliõpilaste ühisseminar, kus kuulati kokku 16 ettekannet teoreetilise ja arvutuslingvistika aktuaalsetel teemadel ning diskuteeriti ümarlauas arvutuslingvistika päevaprobleemide üle. Ettekannete kokkuvõtted on kavas publitseerida, kasutades selleks ka fondi ressursse. Seminar algatas Šveitsi ja Eesti üliõpilaste kontaktid ja muutub loodetavasti traditsiooniliseks, mitmekesistades õpinguid ja vastas seega fondi põhieesmärgile. Šveitsi üliõpilaste gruppi juhtis dr Volk, kes kohapeal annetas toetusfondi veel umbes 1700 krooni.

Nüüd aga ootab fond jälle individuaaltaotlusi.

Toetust võib taotleda näiteks õppe- või teaduskirjanduse ostmiseks, konkreetse uurimistöö tegemiseks, seminarist või konverentsist osavõtuks, samuti ühe- või mitmekuist stipendiumi kuni sügissemestri lõpuni.

Avaldus, kus oleks näidatud taotletava summa suurus koos põhjendusega, palun esitada hiljemalt **15. oktoobriks arvutiteaduse instituuti, Liivi tn 2, ruum 317. Täiendavat informatsiooni saab tel 465 483, e–post koit@ut.ee.**

Otsuse langetab komisjon.

Mare Koit,
fondi hooldaja

OXFORD COLLEGES HOSPITALITY SCHEME FOR EAST EUROPEAN SCHOLARS

Applications are invited from East and Central European scholars who wish to work in Oxford libraries or consult Oxford specialists in their subjects under one of the following conditions:

ONE–MONTH VISIT (normally during July — September) with free accommodations and meals, as well as temporary membership of the Senior Common Room in one of the Oxford Colleges.

THREE–MONTH VISIT AT NUFFIELD COLLEGE, OXFORD

Applicants for these visits must be in the area of Social Studies (i.e. Economics, Politics, Sociology and related areas).

Nuffield College offers two such periods of hospitality:

1) **24 April — 9 July, 1997**

2) **11 September — 15 December, 1997**

Scholars must have a good knowledge of spoken English. Preference will be given to those completing work for an advanced academic degree or working on a specific project such as a book or a new course of lectures and who have not had a chance to study in the West before. Those who have spent two months or more in West during the previous two years are normally not eligible.

Completed application forms must be returned to the Open Estonia Foundation no later than **25th October, 1996.**

Further information and application forms can be obtained:

AVATUD EESTI FOND
ESTONIA PST 3/5,
EE0001 TALLINN
TEL (2) 6313 791

e–mail: kyllike@oef.org.ee

AVATUD EESTI FONDI TARTU ESINDUS
ÜLIKOOLI 16–101
EE2400 TARTU
TEL (27) 465 199

siiri@lucilia.ebc.ee

Inernet: http://www.oef.org.ee

CAMBRIDGE COLLEGES HOSPITALITY SCHEME FOR CENTRAL AND EASTERN EUROPEN SCHOLARS

*** Open Estonia Foundation** invites applications for a short (one month) academic visit in Cambridge during 1997. The purpose of the visit is to enable the scholars to pursue at Cambridge the research on which they are engaged in their University or institution, to establish academic and research links or to initiate a collaboration with a department which might lead to a longer collaboration or research fellowship. This scheme is complementary to the many already existing schemes within the Colleges in the University of Cambridge.

* Virtually all areas of teaching and research are represented.

* Applicants should be staff members of a university or a higher academic institution and posses a postdoctoral or equivalent qualification. There is no age limit or academic status requirement. Scholars shoul have a good knowledge of spoken English which may be tested in doubtful cases. Preference will be given to those completing work for an advanced degree or those who have already established links with individuals or departments within the University.

* The visit will be usually of one month duration. Free accommodation and meals are provided by the host College. In addition to accommodation and meals are provided by the host College. In addition to accommodation the British Council makes a grant for personal expenses and the Open Estonia Foundation covers travel expenses.

*** Completed application forms must be returned to the Open Estonia Foundation no later than October 15, 1996.**

Flamenco

Viimastel aastatel on sõna *flamenco* kõrvetanud tulise leegina järjest sagedamini ka mõningate eestlaste teadvust. Enamikule seostub see Hispaania, mustlaste ja nende kirglikult leegitseva tantsu ning muusikaga.

Flamenco on sündinud Lõuna–Hispaanias, Andaluusias mitmete rahvuste ja kultuuride sulamina. Teda on peetud just Andaluusia mustlaste pärusmaaks, ent arengut on mõjutanud peale mustlaste ka andaluuslased, araablased ja juudid.

*Flamenco sündis kultuuride ko*htumistes, erilises ekstreemses füüsilises, hingelises ja vaimses seisundis, olukorras, millest otsiti väljapääsu ja leiti see kunstilises eneseväljenduses, millest aegade jooksul kujunes omaette kunstiliik.

Flamenco sünnikohtadeks arvatakse Jerez de la Frontera ja Sevilla kanti Andaluusias. Sevillat on nimetatud ka *flamenco* pealinnaks. *Flamenco't* peeti kaua talupoegade ja marginaalse rahva muusikaks. Paljud laulud on sündinud just tööd tehes, näiteks seppade laulud sepikodades.

Flamenco oli eluviis, osa argipäevast ja pidudest ning ajaviide.

Traditsioonilisse *flamenco'*sse kuuluvad laul ja tants. Seda tervikut peab üleval *compàs*, mis kujutab laulule omast rütmiskeemi ja aktsentueerimist.

Flamenco oluliseks osaks on veel sõrmenipsutused ja käeplaksutused. Peale selle kasutatakse tantsija kannustamiseks hüüdeid, mis väljendavad imetlust ja üllatumist.

Flamenco sallib kõiki tantsijaid vastupidiselt enamikule tantsuliikidele, mis nõuavad head vormi ja noorust. *Flamenco*'sse võib tulla igasuguses vanuses.

*Flamenco*tantsija soov ei ole saada mitte kellegi sarnaseks, vaid saada iseendaks. Tule Sinagi *flamenco* läbi iseendaks saama!

Tiina Vähi,
TÜ kultuurikeskuse kultuuriantropoloogia lektor

TÜ kultuurikeskuse *flamenco*tantsu kursused algavad sel laupäeval, 28. septembril kell 15 Jakobi tn 5 võimlemissaalis õpetajannade CLAUDIA ŠEVTŠENKO ja LEHTI KOSTABI juhendamisel.

Info

KÜLALISLEKTOR INGLISMAALT

Esmaspäeval, 30. septembril kl 14.15 peab ph aud 138 Oxfordi Ülikooli religioonifilosoofia professor R. G. Swinburne loengu **«Keha ja vaim»**. Loeng toimub inglise keeles ja on eriti suunatud filosoofia– ning usuteaduskonna üliõpilastele.

VÄITEKIRI

9. oktoobril kl 15 kaitseb Lai tn 40 aud 207 **Kadriann Saar** taimeökoloogia ja ökofüsioloogia erialal magistriväitekirja «Vilsandi saare loopealsete liigiline mitmekesisus ja biomass». Oponent biol–kand Elle Roosaluste.

2. oktoobril kl 14 toimub õigusteaduskonna nõukogus (kab 227) **Andrus Miilaste** magistritöö «Reprivatiseerimisprotsessi õiguslik reguleerimine Läänemere piirkonna riikides Eesti, Läti, Leedu, Poola ja Saksamaa Eesti näitel» kaitsmine, juhendaja prof Peeter Järvelaid.

TÜ RAAMATUPOOD TEATAB

Alates 1. oktoobrist müüakse TÜ üliõpilastele ja töötajatele raamatuid 5% hinnaalandusega. Hinnaalanduse saamiseks on vaja esitada üliõpilaspilet või TÜ töötõend. Töötõendi saab TÜ personaliosa-konnast.

TÜ Raamatupoe direktor
S. Barošnikova

TÜ Raamatupood on avatud E–R 9–18, L 10–16.

Aadress: Ülikooli 11, tel 441 102, faks 441 465.

REBASTELE

algab 3. oktoobril kl 19 Raekoja platsilt purskkaevu (linnajuhi tervitus) juurest rongkäik EMPÜ klubini. Klubiüritustele saab kostüümides sisse tasuta.

EPMÜ, TÜ ja EPMÜ klubi

KIRIKUARHITEKTUURIST

Teisipäeval, 1. oktoobril kl 19.15 peab peah aud 104 ettekande kirikuarhitektuurist ja mis selles peitub koos ekskursiooniga mõningatesse Lääne-Euroopa põnevamatesse katedraalidesse usuteaduskonna doktorant Pille Valk.

Korraldab Tartu Evangeelsete Üliõpilaste Ühendus

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Reno Hekkonens
Toimetuse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli 18, ruum 241. TÜ faks: +372 7 465 440.
E-mail: varje@admin.ut.ee
O/Ü Greif trükikoja trükk
UT ilmub reedeti. Tellimise nr. 1606. Tiraaz 1000.

Tel. 465 680

NR. 33 (1856)
REEDE,
4. OKTOOBER 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 1 KROON

Universitas Tartuensis

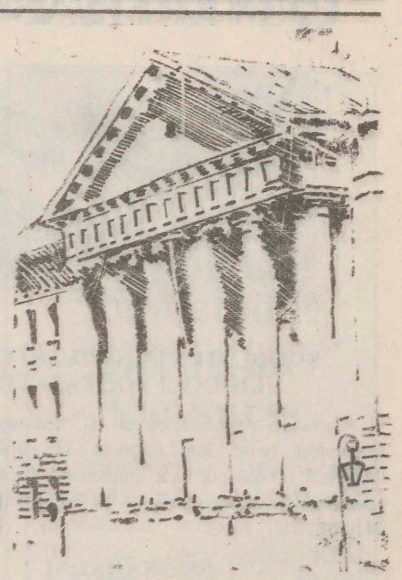

Aulaloeng

Kolmapäeval, 9. oktoobril kell 14.15
peab Eesti Vabariigi kaitseminister ANDRUS ÖÖVEL
aulaloengu teemal
«Eesti kaitsepoliitilistest suundumustest ja üliõpilaste osast riigi kaitsevõime kujundamisel».

Usuteaduskonna taasavamise 5. aastapäeva aktus

on neljapäeval, 10. oktoobril kl 12 aulas.

Aktusekõne on prof Kalle Kasemaalt, kõnelevad rektor prof P. Tulviste, EELK peapiiskop J. Kiivit, Eesti Kirikute Nõukogu president piiskop E. Soone jt.

Kl 13.30 on ajaloomuuseumi valges saalis usuteaduskonna vastuvõtt kutsutud külalistele.

ÜLIKOOL JA ARSTITEADUSKOND

Viimastel päevadel on ajakirjandus valgustanud ülikooli juhtkonna ja arstiteaduskonna vahel tekkinud konflikti (Postimees, Päevaleht). Eilses Postimehes on ülevaade nii arstiteaduskonna nõukogu umbusaldusavaldusest rektori vastu kui põhjalik intervjuu I prorektori Toivo Maimetsaga, mida UT ei jõua lehetegemise tsüklis enam omalt poolt kajastada. Probleem on liiga tõsine, et sellele vaid emotsionaalselt ja ühepoolselt läheneda (rektor viibib praegu Olomoucis Euroopa rektorite konverentsil, kust jõuab tagasi esmaspäevaks).

Teisipäeval moodustati **ajutise tähtajaga prorektori ametikoht.** Kolmandaks prorektoriks on kolme kuu jooksul **otorinolarüngoloogia korraline professor MART KULL,** kelle ülesanne on kliinikumi integreerimise korraldamine ülikoolis.

AULAKOOSOLEKUT

juhatanud teabetalituse juhataja Toomas Kiho ütles, et ülikoolirahvaga on 11 erakonnast ja valimisliidust kohtuma tulnud kümne esindajad. Tulemata jäid vene erakonna esindajad. Igale esinejale anti oma programmi tutvustamiseks aega viis minutit ja viie minuti jooksul võis ta küsimustele vastata.

Rektor prof Peeter Tulviste lausus kohtumist avades, et ülikoolile pole sugugi ükskõik, milline on linna areng ning et ülikooli käekäik oleneb suhetest linnaga. Linna ja ülikooli viimaste aastate koostööd pidas ta küllalt konstruktiivseks, kuid see võivat veelgi tulemusrikkam olla. Ta ütles, et ülikooli juhtkond ei eelista *a priori* ühtki erakonda. Samas aga eelistavat üht seltskonda, keda küll tahetakse linna juhtimise juures näha, ja need on noored.

Noorte poolt arvas **üliõpilasesinduse esimees Allan Sikk,** et üliõpilane läheb valima, kui ta kuuleb ka midagi üliõpilaste heaks tehtavast, eriti puudutavat see elamistingimusi. Ta avaldas ka lootust, et linnavolikokku kandideerijad ei esineks populistlikult ega annaks katteta lubadusi. Üliõpilasi lootis ta aga tulevat edustusse avalduste järele, et nad 20. septembril valima minna saaksid.

***

Järgneva ülevaate tegemisel on ajakirjanik raskuste ees. Objektiivsust silmas pidades peaks iga sõnavõtu juures välja tooma selle, millisena loodetakse näha ülikooli ja linna suhteid, koostööd. Üldiselt ju kõigi soovid kattuvad. Paratamatult olid mõjuvamad konstruktiivsemad ja arukamad sõnavõtud, ülikooli auditooriumile ei mõju eriti emotsionaalsus ja poliitiliste fraaside esitamine. Viimane väljendus küll pigem nende saalist küsimusi esitanute poolelt, kes ei ole vist ülikooli liikmed. Seega järgnevalt objektiivseks soovida jäävalt siiski kirjutajapoolse nägemusega lühiülevaade.

*** Reformierakonna kandidaat Neinar Seli** soovis ülikooli ja linna vahel rohkem partnerlust näha ning ütles, et tõsise koostöösoovina on võimalik lahendada ka kliinikumi probleem, kusjuures linnaelanikule peab olema tagatud kvalifitseeritud arstiabi. Koostöövõimalusi nägi ta ka staadioni ja raamatukogu osas, samuti noortele töövõimaluste leidmises jm.

*** Valimisliidu Tartu 2000 kandidaat Väino Kull** mainis samasuguseid ühiseid töövaldkondi, kuid lisas ka Uppsala ja Tartu majade loomise. Uppsala Maja asutamises osales ka Uppsala Ülikool. Ta avaldas arvamust, et linna arengukava väljatöötamisel peaks osalema ülikool ning et võiks taastada ülikooli kunagise linnalabori.

*** Isamaaliidu kandidaat Tõnis Lukas** puudutas peamiselt noorte Tartusse tuleku ja jäämise perspektiive (elamistingimused, linnastipendiumid jmt). T. Lukas toonitas ka avalikkuse vajadust linnaasjades. Eriti soovis ta aga linna ja ülikooli vahel akadeemilist partnerlust ning ülikoolide vaimsuse sisulist tunnetamist.

*** Lembit Allikmets Keskerakonna** kandidaadina peatus meditsiiniprobleemidel, rõhutades, et Tartu on meditsiinihariduse ideoloogia kandja. Samuti peaks Eestis haridust rohkem Tartusse kontsentreerima.

*** Marju Lauristin Mõõdukate** kandidaadina ütles, et sotsiaalteaduskonnas õpetatakse avalikku haldust ning kirjutatakse vastavateemalisi bakalaureuse– ja magistritöid. Nende uurimuste abil saaks linna juhtimisse tuua kaasaegse stiili, samuti avalikkuse.

M. Lauristin ütles, et linnaelu muutumise eelduseks võiks olla kõigi erakondade ja valimisliitude koostöö. Kõik ühised eesmärgid tuleks kokku võtta ja neid koos edasi arendada.

Tartu ei pea olema pealinn ega tööstuslinn, vaid teda tuleks edasi arendada just ülikoolilinnana, mida ta tegelikult on, ning arendada just konkurentsis teiste ülikoolilinnadega. Tartus peab olema ajude konkurents. Selleks on vaja muuta linna enda arengut ja keskkonda. M. Lauristin peatus ka sotsiaalabi ja meditsiiniprobleemidel, mainides, et linna tuleks vahel vaadelda lapse silmadega, märkamaks seda, mida muidu ei märka. Tartu eripära on ka see, et siin on palju ülikoolide ja instituutide pensionäre, kes samuti tähelepanu vajavad.

*** Janno Reiljan valimisliidu Tartu Koostöö** kandidaadina peatus konkurentsi vajalikkusel linna arengul ning mainis samuti juba eespool kõnelenute koostööpunkte linna ja ülikooli vahel.

*** Marju Unt ja Aune Past Ettevõtlike Daamide Assotsiatsiooni** kandidaatidena soovisid näha Tartut aastal 2010 Põhjamaade meditsiinipealinnana.

Iga sõnavõttu pole mõtet lähemalt tutvustada, sest enamikus soovid kordusid, mis on ju ka loomulik.

Rektor tänas pärast paaritunnist aulakoosolekut esinejaid ning ütles, et me saime linna ja ülikooli vaheliseks suhtlemiseks häid mõtteid ning et meile selgus, kuidas käituda valimispäeval.

Linnavolikogu kandidaate saab valida 20. oktoobril. Tudengitele meeldetuletuseks, et tasuks veel kord üle vaadata 20. septembri UT 2. lehekülg. Seal on kirjas, kuidas üliõpilane Tartus valida saab.

VARJE SOOTAK

Aula jäi hõredaks...
Kas linnavolikokku kandideerijad pole suutnud ülikoolirahva tähelepanu köita või ei huvitagi meid oma linn?

Neli linnapeakandidaati: paremalt Tõnis Lukas, Marju Lauristin, Väino Kull ja Neinar Seli.

ANDRES TENNUSE fotod

TUNNUSTUS

Suvel valiti Venemaa Meditsiinilis-Tehniliste Teaduste Akadeemia akadeemikuks arstiteaduskonna emeriitprofessor AKIVO LENZNER.

Professor Akivo Lenzner juhatas 1964. aastast mikrobioloogia kateedrit (meditsiinidoktor 1973. aastast). Tema juhendamisel on kaitstud 14 dissertatsiooni, neist 2 sel aastal. Aktiivne teadustöö ja erialane osalus mitmetes assotsiatsioonides, seltsides, kolleegiumides ja mujal on jätkunud, samuti loengute pidamine nii meie ülikoolis kui välismaal. Loenguid on peetud sealhulgas Lundis, Kölnis, Moskvas jm.

Professor Akivo Lenzner on loonud uurimissuuna, mis käsitleb inimese laktobatsillaarset floorat eri füsioloogiliste ja patoloogiliste seisundite puhul. Põhirõhk on olnud laktobatsillide kaitsefunktsiooni selgitamine ja nende kasutamisvõimaluste uurimine. Inimese mikroobikooslust on uuritud mitmesuguste patoloogiliste ja füsioloogiliste seisundite puhul, sealhulgas kosmonautide, Tšernobõlis kannatada saanud naiste, just rasedate laktobatsille. Üks eesmärke on leida selliseid laktobatsillide tüvesid, mis oleksid võimelised maha suruma haigusetekitajaid ja kasutatavad ravi-profülaktiliste farmatseutiliste preparaatide ning toiduainete, nn probiootikumide valmistamiseks. Käesoleval ajal on prof Lenzneril Eesti Teadusfondi grant, mille täitmisel püütakse leida laktobatsillide tüvesid, mis aitaksid maha suruda kandidaid - üha sagedamini esinevaid haigusetekitajaid seeni.

Acta Diurna

SOODUSTUS ÜLIÕPILASTELE JA ÜLIKOOLI TÖÖTAJATELE

Alates 1. oktoobrist pakub TÜ raamatupood 5% hinnaalandust neile, kes esitavad TÜ üliõpilaspileti või töötõendi. Töötõendi saab personaliosakonnast. Raamatupood on avatud tööpäevadel 9–18, laupäeval 10–16. Info tel 441 102.

SEL NÄDALAL

30. septembril

* **Toimus Avatud Ülikooli avaaktus õigusteaduskonnas.** Õpinguid alustas 60 inimest.

1. oktoobril

* TÜ raamatukogu kaktuste fuajees avati **näitus professor Els Oksaar 70.**

* **Toimus aulakoosolek «Tartu linn ja ülikool».** Esinesid Tartu linnavolikokku kandideerivad erakonnad ja valimisliidud.

2. oktoobril

* **Toimus ülikoolisisene teabetund.**

* Õigusteaduskonnas kaitsesid oma **magistritööd Meris Sillaots** teemal «Kohtunikuõiguse võimalikkusest ja vajalikkusest kontinentaaleuroopalikus õiguskorras» ja **Andrus Milaste** «Reprivatiseerimise õiguslik reguleerimine Läänemere piirkonna riikides: Eesti, Läti, Leedu, Poola ja Saksamaa näitel».

* 2.–4. oktoobrini toimub hotellis Kantri ülikooli Perelabori ja Soome STAKES–organisatsiooni **rahvusvaheline ekspertkohtumine «Poverty Eradication in Economics in Transition: The Baltic States».**

* **Õpetatud Eesti Seltsi 1121. koosolek.** Kavas oli Tõnu Seilenthali ettekanne «II ülemaailmne soome–ugri rahvaste kongress».

3. oktoobril

* Eesti Põllumajandusülikooli kaasprofessor, põllumajandusminister aastaist 1992–1994 **Jaan Leetsaar esitles konverentsisaalis oma uusi raamatuid.**

* 3.–4. oktoobrini toimub ülikooli täienduskoolituskeskuses Turu Ülikooli ja TÜ täienduskoolituskeskuste korraldatud **seminar «Täienduskoolituse arendamisest ülikoolides».**

* 3.-6. oktoobrini viibib **rektor prof Peeter Tulviste Olomoucis Euroopa Rektorite Konverentsil.**

4. oktoobril

* Kell 9.15 algab euroteaduskonnas Lossi 3–307 prof Heikki Loikkaneni (Tampere Ülikool) **seminar «Effectiveness of Schooling: An Empirical Analysis».** Kell 14.15 algab samas **seminar «Fiscal Federalism and Public Sector Growth».**

* Kl 14 avatakse **raamatukogu raamatumuuseumis näitus «Geograafiline kaart restaureerimisprotsessis».** Näitusele välja pandud erinevatest ajajärkudest pärinevad maakaardid, plaanid ja atlased annavad ülevaate restaureerimistöö erinevatest etappidest, võimalustest ja meetoditest. Kõik näitusel esitatud tööd on teostatud ülikooli raamatukogu res-taureerimisosakonnas. Näituse koostasid Urmo Konsa, Koidu Laur ja Tiina Tensing, avatud 1. novembrini.

* TÜ raamatukogus avatakse **näitus Richard Kleis 100.**

5. oktoobril

* Kl 18 algab aulas **Lahti meeskoori ja Tartu Akadeemilise Meeskoori kontsert.**

TULEVAL NÄDALAL

7. oktoobril

* **Kl 15 toimub ülikooli valitsuse istung.**

8. oktoobril

* Kl 16.30 kohtub rektor **Berliini Saadikutekoja presidendi prof Haase ja tema saatjaskonnaga.**

9. oktoobril

* Ülikoolis viibib **Läti Ülikooli rektor prof Juris Zakis.** Kohtumisel rektoraadiga arutatakse koostööd.

* Kadriann Saar kaitseb kl 15 Lai t 40 **magistriväitekirja «Vilsandi saare loopealsete liigiline mitmekesisus ja biomass».**

10. oktoobril

* Kl 12 on aulas **usuteaduskonna taasavamise 5. aastapäeva aktus.** Aktusekõne on prof Kalle Kasemaalt, kõnelevad rektor prof P. Tulviste, EELK peapiiskop J. Kiivit, Eesti Kirikute Nõukogu president piiskop E. Soone jt.

Kl 13.30 on ajaloomuuseumi valges saalis **usuteaduskonna dekaani vastuvõtt** kutsutud külalistele.

* Kl 16 on nõukogu saalis **Toomas Põllu magistritöö «Kullamaa katekismus» kaitsmine** mag theol kraadi saamiseks. Ametlikud retsensendid prof dr J. Kivimäe ja dr D T. Paul.

11. oktoobril

* 11.-13. oktoobrini viibivad rektor prof Peeter Tulviste ja prof Tõnu Seilenthal Szegedis Jozsef Attila Ülikooli 75. aastapäeval.

VASTUSEKS AMETIÜHINGULE

Universitas Tartuensise eelmises numbris ilmunud ametiühingukomitee esimehe Aleksander Jakobsoni sõnumile vastab ülikooli I prorektor, eelarvekomisjoni esimees prof TOIVO MAIMETS.

Sõnumis on viidatud ajalehele Äripäev (nr 163, 18. september), et «rahandusministri sõnul paraneb 1997. aastal nende töötajate olukord, kelle huvide eest seisab TALO.»

Tartu Ülikoolis ei tõuse ametiühinguliikmetel palk rohkem ega vähem kui teistel töötajatel. Ülikooli töötajate palku reguleerib ülikooli valitsuse kinnitatud palgaeeskiri, milles pole ühtki punkti, mis võimaldaks määrata palka soo, nahavärvi, parteilise, ametiühingulise kuuluvuse või millegi muu järgi.

Mis puudutab **palgatõusu,** siis ülikool saab veel sel aastal lisaraha 1,39 miljonit haridus- ja 2 miljonit krooni teadussummadest. Raha kasutamine avaneb meile 20. novembrist ning palku tuleb tõsta niimoodi, et need oleksid võrreldes eelmise aasta detsembriga vähemalt 30% suuremad kui selle aasta detsembris. Vabariigi Valitsuse kokkulepe TALOga oligi selline, et aastane tõus peab olerma 30%. Ülikooli keskmine palk on 1995. aasta detsembrist selle aasta septembrini juba kasvanud 19% haridus- ja 22,4% teadussummadest tasustatavatel töötajatel (ülikoolis moodustub palk põhipalgast ja lisatasudest). Usun, et palgatõusu saame sisse viia 1. novembrist ning see tõuseb kõigil ühesugustel alustel, mitte nii, et ametiühinguliikmed rohkem saaksid.

Üle-eelmises ajalehenumbris esitas ülikooli ametiühing ülikooli valitsusele kaks nõudmist, mida valitsus pole veel arutada jõudnud.

Esiteks nõuti ametiühinguliikmetele 15% palgatõusu novembrikuust. Sellega tõuseks näiteks teadussummadest tasustatavate ametiühinguliikmete palk 37,4% ning teised ei pruugi kolmekümmet protsenti 1995. aasta detsembrikuuga võrreldes saada. Sellega ei saa juhtkond nõustuda, mida juba eespool põhjendasin.

Teiseks nõuti, et Teadusfondi kaudu eraldatavat raha kasutataks ainult teadustöötajate palgatõusuks. Need rahad tekkisid ülikoolile suures osas ka tänu minu protestile TALOle, kes ei tahtnud algul üldse TÜ teadusrahade lisavajadust tunnistada. Kui me täidaksimegi ametiühingu nõudmise, tõuseks teadusrahadest palka saajate töötasu 10 korda rohkem kui õppejõudude oma, kuna teadusrahade summa on haridusrahast suurem (samas on ülikooli sees palgafondi suhe 65: 10, st 65 miljonit on hariduse ja 10 miljonit krooni teaduse peale). Selline ametiühingu taotlus on mõistatuslik ja omaks seletust vaid siis, kui TÜ ametiühing koosneks üksnes teadustöötajatest.

TÜ Nõukogus

27. septembril

KINNITATI TÜ NÜUKOGU SÜGISSEMESTRI TÖÖPLAAN.

Oktoobrikuu nõukogu istungil on kavas vastu võtta alaliste komisjonide reglement ning arutatakse TÜ territoriaalse arengu kava.

Novembris tehakse muudatusi TÜ põhikirja, võetakse vastu raamatukogu arengukava ja kinnitatakse põhikiri ning arutatakse professori kohale kandideerimise miinimumnõudeid.

Detsembri istungil kinnitatakse bakalaureuse- ja diplomiõppe vastuvõtueeskirjad 1997. aasta suveks. Edaspidi tööplaani täiendatakse.

KINNITATI 1997. AASTA FINANTSEERIMISPÕHIMÕTTED

I prorektor, eelarvekomisjoni esimees prof Toivo Maimets ütles, et kevadel võttis nõukogu vastu otsuse, kus 1. oktoobriks peab nõukogu vastu võtma finantseerimispõhimõtted. Pärast eelmises nõukogus toimunud esimest lugemist oli tulnud veel hulk täiendusettepanekuid. Eelarvekomisjon arutas neid ja viis vajalikuks peetavad täeindused projekti. Ülikooli valitsuses kiideti projekt heaks. Hiljem olid esitanud oma ettepanekud professorid Jüri Sepp ja Volli Kalm.

ÜLIKOOLI VÄLISSUHTLUSE STRATEEGIA

oli esimesel lugemisel ning seda veel täiendatakse.

TÜ AULIIKMEKS

valiti usuteaduskonna ettepanekul prof dr dr **Egon Brinkschmidt.**

KORRALISEKS PROFESSORIKS

valiti **muusikateaduse ja muusikapsühholoogia alal** psühhofüüsika erakorraline professor psühholoogiadoktor **Jaan Ross.**

KINNITATI

bioloogia didaktika magistriõppekava ning **biomeditsiinitehnika ja meditsiinifüüsika teadus– ja koolituskeskuse põhikiri.**

VÄIKEETTEVÕTE TÜ ÜLIÕPILASKÜLA

likvideeriti (vastavalt TÜ põhikirja §10 p 17 ja Äriseadustiku (RT I 1995, 26, 355) järgi) ning selle asemele asutati **mittetulundusühing Tartu Üliõpilasküla.**

TARTU TEADSPARK

Vastavalt TÜ põhikirja § 10 p17, ülikooliseadusele ja Sihtasutuse seadusele kiideti heaks Tartu Teaduspargi põhikirja eelnõu ning TÜ poolt volitati sihtasutuse Tartu Teaduspark asutamisotsusele alla kirjutama rektor prof Peeter Tulviste.

Tribunali liikmeks Hispaanias

Keskkonnafüüsika instituudi dotsendi Hanno Ohvrili tänavust suve ilmestas eri-line lähetus Hispaaniasse, Granada Ülikooli. Kui varasemate sõitude eesmärgiks on olnud enesetäiendamine ja teadustöö, siis seekord oli ta kutsutud Granada Ülikooli füüsikaosakonnas toimunud kahe doktoriväitekirja kaitsmisele.

Kas tegemist oli oponeerimisega?

Sisuliselt jah, kuigi formaalselt terminit «oponent» seal ei kasutata, kuulusin kaitsmisnõukogu, *el tribunal,* koosseisu. Nõukogu tööd juhatas sealse füüsikaosakonna juhataja, sekretäriks oli meie professorile vastav õppejõud. Peale minu oli nõukogus veel kaks lihtliiget, kellega kolmekesi olime põhilised küsimuste esitajad, seega meie mõistes oponendid.

Milline oli väitekirjade temaatika?

Üsna kitsalt erialane – taevasfääri heleduse mõõtmine Hispaania eri piirkondades ja vastavate arvutuslike mudelite koostamine. Tulemused on rakendatavad nii loodusobjektide (taimed, mitmesugused pinnased) kui tehisrajatiste (elamud, päikesepatareid) valgustingimuste ja energeetika uurimisel.

Millistele omadustele peab vastama teadlane või õppejõud, et teda kutsutaks Hispaaniasse oponeerima?

Tal peab olema vastavas uurimisvaldkonnas teatav rahvusvaheline tuntus, ta peab olema saanud teadusgrante, olema kursis dissertantide arenguga ja … oskama hispaania keelt. Viimane tingimus on harilikult kõige limiteerivam, sest ulatusliku mahuga väitekirjad ja nende kaitsmine on hispaaniakeelsed.

Kas väitekirjade vormistamise ja kaitsmise reeglid on väga erinevad meil praktiseeritavatest?

Väitekirjad on väga mahukad, sarnanevad mingis mõttes omaaegsete kandidaadi- ja doktoriväitekirjadega. Eriti põhjalik on sissejuhatus, otsekui oleks tegemist loengukursusega. Kahe väitekirja maht kokku oli 970 lehekülge, tiraaz 12 eksemplari. Kaitsekõneks anti aega akadeemiline tund. Kuna mõlemad väitlejad olid aastaid töötanud õppejõududena, olid nende esinemised kõrgetasemelised. Näiteks värvikiled olid kujundatud ühtse isikupärase seeriana. Kumbki kaitsmine toimus eri päeval, mitte sessioonina, nagu meil aja kokkuhoiuks tavaliselt tehakse.

Kes olid publikuks?

Kolleegid, sealhulgas vanemate kursuste tudengid, oma pere liikmed (ka lapsed), lähemad sugulased. Saalist küsimusi ei esitatud.

Vastsed teadusdoktorid Jerónimo Vida Manzano (vasemal) ja Inmaculada Foyo Moreno, keskel nende oponent Hanno Ohvril.

Pärast kaitsmist toimus arvatavasti *fiesta*?

Kõik saalisolijad kutsuti ülikooli baari õlut jooma. Lahja hele õlu tundub Hispaanias veinist populaarsem olevat. Kui kaks hispaanlast tahavad mõne sõna juttu ajada, siis minnakse just nimelt õlut jooma. Välismaalasele on tähtis teada, et õllejoomise tavad on Hispaania eri piirkondades erinevad. Granadas ja selle ümbruses kuulub õlle juurde ka väike suupiste, *la tapa*, mida ei pea eraldi tellima. Turist, kes tahab raha kokku hoida, võib tellida järjest kaks *caña*'t (väikest klaasi õlut) ja saada kerge eine, mis palavas kliimas on õhtusöögi eest.

Kas ülikooli õppehoonetes on baarid alkoholiga?

Hispaania baar on laiema tähendusega kui pelgalt kohvitamise-napsitamise koht. Võib süüa korraliku lõuna, tellida mistahes kangusega jooke, mängida mänguautomaatidel. Mitmetuhandeaastased alkoholitarbimise kogemused on Vahemere põhjakaldal kujundanud inimtüübi, kes ühelt poolt talub hästi alkoholi, teisalt oskab piiri pidada. Ainsad Hispaanias nähtud joodikud on olnud välismaalased, harilikult inglise tudengid.

Kas väitekirjade kaitsmise puhul suuremat tähistamist polnudki?

Pärast õllejoomist oli väiksemale ringile 9-käiguline degusteerimislõuna. Viimane koosnes väga väikestest toiduportsjonitest. Alustati kaladest ja molluskitest ning valgest veinist, soojade lihatoitude juurde pakuti punast veini. Kõike pakutavat olin siiski ka varem proovinud.

IVO SAARIK

Järg järgmises lehes

AEGEE-Tartu AGORA

Esmaspäeval, 30. septembri õhtul toimus vanas kohvikus AEGEE-Tartu üldkoosolek (AGORA), kus valiti uus juhatus ning kehtestati järgmise aasta liikmemaks ja tegevuskava.

AEGEE on Euroopa tudengeid ühendav organisatsioon, millel on *ca* 17 000 liiget *ca* 150 haruorganisatsioonis üle Euroopa. AEGEE Tartu liikmeskonda kuulub praegu 55 liiget, kellest üldkoosolekul hääletas 20. Kohal viibis ka hulk külalisi, kellest nii mõnedki avaldasid soovi liikmeks astuda.

Koosolekut avades nentis Kaarel Relve, et AEGEE on paljudele aktiivsetele liikmetele andnud võimaluse välismaale minna. Kolm juhatuse liiget, sealhulgas senine president Marko Rillo, ei jõudnudki AGORA ajaks Soomest või Poolast tagasi.

Üldkoosolek valis uueks **presidendiks Kaarel Relve, uueks peasekretäriks Eero Mikenbergi, finantssekretäriks Silja Plakso ning juhatuse liikmeteks Hene Lehti, Tarmo Silla, Elar Simmo ja Urmas Peikeri.** Seega hakkab vanemale põlvkonnale uus peale kasvama.

1996.-1997. aasta tegevusplaani sisse kuuluvad Forum Balticumi sarja konverentsid religioonist, imperialismist ning Euroopa Liidust ja ka nn. kohalikud üritused AEGEE liikmete lõbustamiseks, nagu kanuumatkad ja saunapeod. AEGEE-Tartu jätkab igal juhul ka AEGEE-Europe suveülikoolidest ja konverentsidest osavõtuvõimaluste vahendamist ning arendab koostööd AEGEE Tallinnaga.

Uueks liikmemaksu määraks kehtestas AGORA 40 krooni.

AEGEE e-mail: aegee@ut.ee

AEGEE-Tartu pressiteenistus

Silja Plakso, finantssekretär

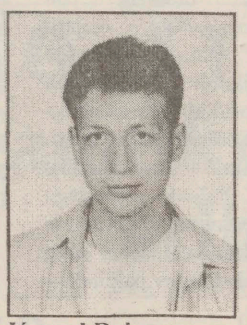

Kaarel Relve, president

Hene Leht

Eero Mikenberg, peasekretär

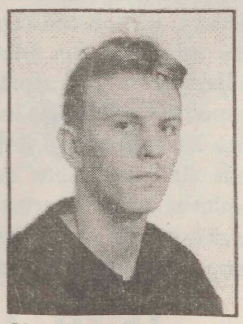

Urmas Peiker

Tartu Ülikooli ajaloo– ja kultuuripärandi säilitamisest ja kaitsest

ÜLIKOOLI AJALUGU KIRJASÕNAS

Aastal 2002 möödub Tartu Ülikooli taasavamisest 200 aastat ning sealtpeale on meie ülikool vaatamata rohketele ajaloo keerdkäikudele ja katsumustele seniajani pidevalt töötanud. Sellest 93 aastat saksakeelsena, 24 aastat venekeelsena ja siis 83 aastat eestikeelsena — rahvusülikoolina. ***See on Eesti ajaloo ja kultuuri tähtsündmus***, mille tähendus ei piirdu aga ainult Eestimaaga. Oli ju Tartu Ülikool 19. sajandil oma teadustulemuste poolest tuntud nii Euroopas kui laiemaltki. Ja ka 20. sajandil on ülikoolil ja ta kasvandikel saavutusi, mille üle võib uhkust tunda. Tartu Ülikooli osa Tsaari–Venemaa paljude rahvaste kultuuriloos on märkimisväärne. On viimane aeg asuda ülikooli ajaloo seni vähem läbitöötatud peatükkide täiendamisele ja uurimisele, et senisele kolmeköitelisele ajaloole lisanduksid juubeliaastaks kaasaegsel tasemel akadeemilised väljaanded. Ajaloo uurimine muidugi käib, aga seda tuleb intensiivistada, eriti mitmete humanitaarteaduste vallas. Suhteliselt puudulikult on käsitletud ka ülikooli osa Eesti rahvusliku kultuuri ja ka teaduse arengus. Palju materjali on artiklitena hajutatud — puudub monograafiline läbitöötlus ja esitus. Ülikooli ajaloo probleemid peaksid olema ka bakalaureuse–, magistri– ja doktoritööde temaatikaks.

ÜLIKOOLI MUUSEUMID JA KOLLEKTSIOONID

Ülikoolide muuseumid ja mitmesugused teadusliku, kunstialaste ja muude kultuuriliste väärtustega kollektsioonid on kogu maailmas tunnistatud ülikoolide **auks ja uhkuseks**, nende loomulikuks, lahutamatuks ja väga vajalikuks osaks. Ka Tartu Ülikoolil on ses suhtes senini veel säilinut ja hoitut, mis ka rahvusvahelises ulatuses tähelepanu on äratanud. Ja isegi imestust, et kuidas nii palju kultuuripärandit on suudetud vaatamata sõdadele ja igasugustele ideoloogiatele alal hoida — vanu, ligi kahesaja–aastasi muuseume, kogusid säilitada ja uusi juurde teha. Eks see anna tunnistust vana *universitas*'e akadeemilise vaimu senini veel püsinud elujõust ja kultuuritraditsioonide au sees hoidmisest. Uuenduste ja reformimiste taustal on vaja ülikooli elus säilitada ka vana, eriti seda ajaloolist aurat, mis annab eakale *alma mater*'ile võlu, ligitõmbavuse ja suurendab ta autoriteetsust noorsoo silmis. Ülikoolis seesolijaile ja siit läbikäinuile teaduse ja kultuuri järjepidevuse ilmtingimatusest arusaamise kujundamisele. Kas senitehtu on alati olnud igakülgselt ja kompetentsuse tasemel läbi mõeldud, eks seda näitab tulevik. Mõne uuenduse või kavatsetava suhtes pole senini sisulist selgust. Millisest ideelisest või majanduslikust seisukohast lähtudes tehti ülikooli ühest vanemast muuseumist, zooloogiamuuseumist, aga ka geoloogia muuseumist vastavate instituutide alluvuses olev ebamäärase staatusega üksus. Mida positiivset muuseumi kui tänapäeval kindlat sisu ja eesmärki taotleva asutuse osas saavutati? Mitte mingisugust. Muidugi, muuseumi ruumid läksid instituudi valdusse, ikkagi edusamm. Aga mille arvel? Või pole see nii?

Teiseks. Ülikool sai tagasi Tähetorni, selle Euroopa astronoomide Meka nagu nad seda kutsuvad ning mis koos oma museaalse sisustusega on võetud kui üks teadusajaloo mälestusmärk rahvusvahelisse nimistusse. Hiljuti saime aga teada, et senini Tartu Linnamuuseumile allunud astronoomiamuuseum suletakse. Miks? Ülikooli Ajaloomuuseum ju töötab ja on loomulik, et Tähetorn muutub ajaloomuuseumi filiaaliks. Mis siis takistab edasitegutsemist? 11. septembri Postimehest aga loeme, et ülikoolil on Tähetorniga hoopis teistsugused plaanid kui olemasoleva tööshoidmine. Tähetorni, aga hiljem ka mõnede teiste hoonete baasil tahetakse luua laste ja noorte huvikeskus. Jääb arusaamatuks, mida on mõeldud huvikeskuse all sisuliselt ja mis on sellel ühist rahvusvaheliselt tuntud Tartu Tähetorni ja temas asuva, senini kõigile asjasthuvitatuile eksponeeritud astronoomiateaduste seisukohalt unikaalsete esemete ja seadmete kollektsiooniga. Lastel ja noortel pole senini muuseumisaali külastamiseks veel takistusi tehtud. Praegu aga ülikool seda just teeb. Tõenäoliselt võime varsti oodata välismaiseid vastukajasid. Oleks äärmiselt vajalik, et enne kui ülikooli kultuuripärandit puudutavates küsimustes midagi plaanitsema või tegema hakatakse asi eelnevalt koos asjakohaste **erialainimestega** läbi arutatakse, vältimaks mööda rääkimisi ja avalikkuse mitteadekvaatset informeerimist. Loodetavasti saame huvikeskuse propageerijatelt kuulda midagi asjalikumat ja konkreetsemat, kui senini võimalik olnud. Teisest küljest oleks soovitav, et ka meie muuseumide töötajad kui oma valdkonna tundjad avalikkuse ees selgitustööd teeksid, et mis on muuseum tänapäeva tähenduses ja milline on tema osa või peaks olema ülikoolis ja ülikooli omad Eestimaa kultuuripildis üldse. Tundub, et sellealastest teadmistest ja arusaamistest kipub sageli vajaka jääma.

ÜLIKOOLI KULTUURIPÄRANDI SÄILIVUSE KONTROLLI JA ARVELEVÕTMISE KOMISJONI TÖÖST

Ülikooli rektori käskkirjaga määratud komisjon, mille koosseisu kuulub ka Riigi Muinsuskaitse Ameti Tartumaa Osakonna inspektor, on oma tööga jõudnud niikaugele, et praktiliselt kogu ülikool on üle vaadatud. On selgitatud, mis on vanade nimekirjade alusel alles, mis kaduma läinud ja mida arvele tuleb võtta. Allasutustelt on saadud hulgaliselt ettepanekuid kultuuripärandi parema säilitamise, nende kaitse ning ka ajalooliste interjööride ja kollektsioonide kaitse alla võtmise kohta. Komisjon on asunud saadud materjali läbi töötama, esitamaks rektorile vastava aruande ning tegemaks ettepanekuid kultuuripärandi aja nõuetele vastava hooldus– ja säilitussüsteemi väljatöötamiseks. Samuti tehakse ettepanekuid ülikooli **kultuuripärandi restaureerimise ja konserveerimise alase süsteemi loomiseks.**

Tullio Ilomets, komisjoni esimees

Prorektor prof Toivo Maimetsa kommentaar

Zooloogia ja geoloogia muuseum lülitati teaduskonna juurde juba ammu, kui veel bioloogia–geograafiateaduskonna dekaangi olin. Protsess oli üleülikooliline. Dotsent Ilometsa vihjed millegi kohta, mille arvel see üleviimine toimus, ei ütle mulle küll midagi. Praegu võiks küsida hoopis nii, et mis oleks, kui need asutused teaduskonnast välja viiks. Üheks põhjuseks võiks olla ülelinnalise loodusloomuuseumi moodustamine, kuhu kuuluksid zooloogia ja geoloogia muuseum, botaanikaaed jt. Eesmärgiks oleks otse riigieelarvest finantseerimine, praegu finantseeritakse neid asutusi teaduskonna rahadest. On aga ka vastuväiteid.

Tähetorni muutumine ajaloomuuseumi filiaaliks ei ole loomulik, sest seisva eksponaatide kogu efektiivsus on tunduvalt väiksem kui noorte huvikeskuse oma. Huvikeskust tahame laiendada ka Vanale Anatoomikumile, kui valmib uus Biomeedikum. Ka ajaloomuuseum oleks üks huvikeskuse osa.

Huvikeskuse moodustamise idee seisneb selles, et Tartusse tuleksid üle Eesti kokku noored, kes saaksid siin oma käega igasuguseid katseid teha, oleksid lähemal kõrgkoolide teadlastele jne. On ju üle maailma teada huvi vähenemine reaalteaduste vastu. Taolised keskused on loodud paljudes riikides. Suvel käis siin Soomest Heureka keskuse delegatsioon, kellega neid asju arutasime. Meie ülikoolist on eestvedajaks füüsik Jaak Kikas, kes publitseerib nii rahvusvaheliselt kõrgetasemelisi artikleid kui kirjutab koolilastele raamatuid. Oleme arutanud keskuse loomist ka erialainimestega, peale Jaak Kikase Tõravere observatooriumi direktori Tõnu Viigi, akadeemik Jaan Einasto ja teistega.

Me ei ole muuseumide vastu, ka need on vajalikud. Kuid muuseumides on ekspositsioon praegu veel fantaasiavaene ega kutsu noori. Miks ei võiks need asutused atraktiivsemad, kaasaegsemad olla? Sellest võidaks nii ülikool kui linn.

Tähetorn sadas ülikoolile kaela enne kütteperioodi algust, sest Tõravere tahtis sellest ruttu lahti saada. Tähetornis on mitmeid asutusi, ka elanikke. Peame kõik ettepanekud, mida edasi teha, põhjalikult läbi kaaluma.

Tähelepanu! Käimas on üliõpilaste teadus– ja loometööde üleriigiline konkurss

Põhiõppe üliõpilased saavad esitada konkursile teadustöid, mis on valminud 1995/96. õppeaastal. **Küsi täpsemat teavet teaduskonnast või õppe– ja üliõpilasosakonnast (tel 465 623, ph 217 Ülle Hendrikson).**

DRAAMA 96

29 LAVASTUST

Just nii palju lavastusi oli võimalik vaadata 2.-6. oktoobrini kestval vabariiklikul teatrifestivalil «Draama 96». Tartusse on valitud Eesti teatrite paremad lavastused ning 11 neist hindab rahvusvaheline zürii.

Vanemuise direktor Jaak Viller ütles festivali avamisel, et selle läbiviimisest oleneb, kas festival muutub traditsiooniliseks ja jääb Tartusse. Ta soovis neiks päeviks sügiskuldseid teatrielamusi ja võib arvata, et neid jätkub. Kel tahtmist, võib veel mõned piletidki leida.

Austet akadeemiline sõber!

Deutsche Volksliedarchiv tunneb tõsist huvi ühe TÜs tuntud laulu vastu. Eesti keeli on selle laulu nimi **«ME MÕTTED ON PRIID»** (/kes suudaks neid võita jne). Legendi järgi on selle laulu eestindanud Nigol Andresen, kui ta Stalini ajal vangis istus. Laul peaks olema ka ajalooteaduskonna hümn.

Palun kõiki, nii tudengeid kui vilistlasi, kes tahaksid selle laulu kohta teavet jagada, vastata järgnevaile küsimusile:

1. Millal selle lauluga tutvusite? Kes oli tutvustaja?

2. Millises seltskonnas ja millisel puhul olete seda laulu laulnud? Kas seda lauldakse sageli? Kas olete täheldanud laulu tähtsuse suurenemist või vähenemist teatud ajaperioodil (sula–, stagna–, laulva rev–i vm aegu)?

3. Kas peate seda laulu sisendusjõuliseks? Kui mäletate, kirjutage palun üles laulu tekst.

4. Kas olete kuulnud Andreseni legendist või teate mõnd muud lauluga seotud saamis– ja tõlkelugu? Kas teate, mis ajal on laul tekkinud Saksamaal? Kas teate midagi lähemat laulu kasutamise ja sellega seotud pärimuste kohta Saksamaal?

Palun lisage vastusele oma nimi, TÜs õppimise aeg ja aadress ning tooge see eesti kirjanduse õppetooli Loone Otsa nimele kuni 24. oktoobrini. Loodan ühes *Deutsche Volksliedarchiv*iga, et vastuseid tuleb palju. Aitäh!

Loone Ots

Arvutikursused ülikooli töötajaile

Arvutuskeskuses jätkuvad ülikooli töötajate arvutikursused. Need, kes juba paar aastat on meie koolitusest osa saanud, näevad, et meie poolt pakutavate kursuste loetelu on suures osas muutumatu. Siiski püüame ajaga kaasas käia ja arvestada arvutikasutuse üldisi tendentse, mis kajastuvad ka meie uutes kursustes. Allpool toodud loetelus on kõik pakutav juba ka eelmisel semestril kavas olnud ja nii mõnigi, kes sooviks midagi uut omandada, on pettunud. Tahan siiski neid pettunuid lohutada, et plaanis on sisse lülitada ka mõned majandustarkvara tutvustavad kursused, kuid läbirääkimised nendel teemadel alles käivad ja siinkohal pole sobilik sellest pikemalt rääkida. Niipea, kui oleme milleski kokku leppinud, anname sellest ka teile teada.

Septembrikuus saatsin kõikidesse teaduskondadesse ja allüksustesse küsitluslehe, et koguda informatsiooni selle kohta, milliseid kursusi oleks vaja korraldada. Samas lubasin, et need, kes tagastavad küsitluslehed, saavad kõige enne teada ka planeeritavatest kursustest. Vastuseid tuli ligi 30, neile on ka selle semestri kava saadetud ja neil oli eelisõigus kursustele registreerimisel. Seega palun ette vabandust, kui üritate end kursusele registreerida, kuid olete juba hiljaks jäänud ja gruppides pole enam kohti. On küll võimalik, et lisame semestri jooksul mõne lisagrupi, kuid sellele ei tasu palju loota, kuna juba kavandatugi on üsna meie võimete piiril. Siiski tahaks üles kutsuda allüksuste juhte: meilt on võimalik tellida kursust tervele grupile (8 inimest) juhul, kui arvutiklassis on veel vaba aega. Sel juhul saame ka kava koostada just nii, nagu teie allüksusele vajalik. **Käesoleva semestri kursuste kava on aga järgmine:**

1.Algkursus (Windows 95)	07.10 - 11.10	kl. 10.15 - 11.45
2.Algkursus (Windows 3.11)	07.10 - 11.10	kl. 14.15 - 15.45
3.Word 6.0 algajaile	14.10, 15.10	kl. 10.15 - 11.45
	16.10, 18.10	kl. 10.15 - 12.30
4.Excel 5.0 algajaile	21.10 - 25.10	kl. 10.15 - 11.45
5.Access 2.0 algajaile	28.10 - 01.11	kl. 10.15 - 11.45
6.Internet -loengud:	24.10; 25.10	kl. 12.15 - 13.45
praktikumid:	28.10 - 31.10	kl. 12.15 -13.45
1.Internet -loengud:	24.10; 25.10	kl. 12.15 - 13.45
praktikumid:	28.10 - 31.10	kl. 14.15 - 15.45
1.Algkursus (Windows 95)	04.11 - 08.11	kl. 10.15 - 11.45
2.Excel 7.0 algajaile	11.11 - 15.11	kl. 10.15 - 11.45
3.Access 7.0 algajaile	18.11 - 22.11	kl. 10.15 - 11.45
4.Word 7.0 algajaile	18.11 - 22.11	kl. 12.15 - 13.45
5.Excel 7.0 edasijõudnuile	25.11 - 29.11	kl. 10.15 - 11.45
6.Algkursus (Windows 95)	02.12 - 06.12	kl. 10.15 - 11.45
7.Word 6.0 edasijõudnuile	02.12 - 06.12	kl. 12.15 - 13.45
8.WWW lehekülgede koostamine		
loengud:	28.11; 29.11; 02.12	kl. 12.15 - 13.45
praktikumid:	03.12 - 04.12	kl. 14.15 - 16.30
9.WWW lehekülgede koostamine		
loengud:	28.11; 29.11; 02.12	kl. 12.15 - 13.45
praktikumid:	05.12 - 06.12	kl. 14.15 - 16.30
10.Excel 5.0 edasijõudnuile	09.12 - 13.12	kl. 10.15 - 11.45
11.Internet -loengud:	11.12; 12.12	kl. 12.15 - 13.45
praktikumid	16.12 - 19.12	kl. 12.15 -13.45
1.Internet -loengud:	11.12; 12.12	kl. 12.15 - 13.45
praktikumid:	16.12 - 19.12	kl. 14.15 - 15.45

Kursused toimuvad arvutuskeskuses J. Liivi 2 arvutiklassis 207, kus sellest sügisest on kasutusel korraga 8 Pentium-arvutit. Kui kursused jaotuvad loenguteks ja praktikumideks, siis toimuvad loengud sama maja aud 208. Kursustele saab registreerida tel 465 477. Kursuste kestust mõõdetakse akadeemilistes tundides, ühe tunni maksumus on 15 krooni. Kursuste eest saab maksta ülikoolisiseste ülekannetega, ülekandeks vajalikke blankette saab arvutuskeskuse valvelauast ja ülikooli kantseleist arvutuskeskuse postkastist. *Kursuse maksumus täpsustage registreerimisel*! Arve konts tuleb tagastada arvutuskeskusele (tuba 312), lihtsaim viis on jällegi kantselei postkasti kasutades. Kursuse eest tuleb tasuda nädala jooksul pärast registreerimist. Kui nädala möödumisel pole kursuse eest tasutud (seda tõendab meile tagastatud arve konts), jätame endale õiguse kustutada Teie nimi nimekirjast. **Hilisemate arusaamatuste vältimiseks palume seda silmas pidada!**

Kursuste eest on võimalik tasuda ka sularahas. Sellisel juhul on ühe tunni maksumus 18.75 kr (lisandub 20% ülikooli üldsummadesse). Sularahas saab tasuda AK ruumis 312 (Maie Viitsoo, Maša Muškat). Ka sularahas tasumisel tuleb seda teha ühe nädala jooksul pärast registreerimist.

Igasugust arvutikoolitusse puutuvat infot saab tel 465 477 (Maie Viitsoo, Maša Muškat) ja 465 447 (Maret Meriste) ning WWW leheküljel **http://www.ut.ee/ak/kursused.html.**

Allüksuste poolt tellitavate kursuste korraldamiseks palun pöörduda tel 465 447.

Maret Meriste,
arvutuskeskuse
IT täiendkoolituse peaspetsialist

Teabetunnis

2. septembril

Teabetunni alguses teavitas Toomas Kiho, et rektori käskkirjaga on loodud meditsiiniprorektori ametikoht ning et sellele on määratud TÜ kõrvakliiniku juhataja **prof Mart Kull.**

Aktuaalse probleemiga võttis sõna **prorektor prof Toivo Maimets.** Muutmisel on Tartu Ülikooli seadus, mis puudutab ülikooli kliinikume. Ajakohastada on vaja punkt selle kohta, kes peab tulevikus hakkama vastutama klii-nikumide finantside eest ning kes nimetab ametisse kliinikumide juhataja. Kui ülikool peab vastutama kliinikumide varade eest, siis peab ka meditsiiniprorektori ametisse kinnitama rektor.

Teiseks võttis sõna **TÜ Üliõpilasesinduse esimees Allan Sikk,** kes tutvustas Üliõpilasesinduses toimunud muudatusi. Esindus jätkab endise edustuse tööd. Üliõpilasesinduse praegune koosseis on valitud kevadel ning seal on 31 liiget. Moodustatud on 4 alalist toimkonda (haridus-, sotsiaal-, teabe- ja kultuuritoimkond). Praegu teeb esindus koostööd üliõpilaste nõustamise alal, valmistatakse ette TÜ aastaballi.

Ülikooli Üliõpilaskonna staatusest rääkis teabetunni rahvale **üliõpilaskonna valitsuse esimees Tarmo Sild.** Üliõpilaskonna põhikirjajärgne eesmärk on üliõpilaste sotsiaalsete, majanduslike ja vaimsete huvide kaitsmine. Ülikooli üliõpilaskond teeb tihedat koostööd teiste analoogsete organisatsioonidega üle Eesti. Antakse välja rahvusvahelist üliõpilaspiletit. Paljude asutustega on sõlmitud lepingud üliõpilastele tehtavate soodustuste suhtes ning Üliõpilaskonnale kuuluv paljundus-keskus on soodsaim võimalus üliõpilastel paljundada. Samas finantseeritakse tudengiraadio saadet ning Postimehe vahelehte Dixi. Veel tegeldakse töö– ja erakabörsiga.

Järgmisena võttis sõna **Üliõpilasküla direktor Andres Kask,** kes tuletas meelde, et TÜ Üliõpilasküla on on nüüdsest mittetulundusühing ja on loodud endise üliõpilasküla asemele.

Ennast ja oma tööd tutvustas lühidalt **kinnisvaraosakonna peaspetsialist Riho Nurm,** kes töötab ülikoolis maikuust ning tegeleb peamiselt ülikooli kinnisvara andmebaasi loomisega.

Uus **õigusteaduskonna dekanaadi juhataja on Anu Laumets,** kes on filoloogina lõpetanud ülikooli 1989. aastal.

Teabetunni lõpus oli infot lisada **rektori kantselei juhatajal Sirje Margil,** kes tutvustas koosviibijatele ülikooli struktuuriüksuste koode ja muudatusi struktuuriüksuste nimekirjas.

Reno Hekkonens

sport

KORVPALL

Teaduskondadevaheline esmakursuslaste korvpalliturniir harrastajatele

Turniiri eelringide või alagruppide mängud toimuvad 9. oktoobril Ujula 4 spordihoones algusega kell 19.

Turniir on mõeldud Eesti meistriliigas mittemängivatele esimese aasta üliõpilastele.

Registreerimine spordikeskuses Jakobi 5–112.

Turniiri koosolek ajakava ja võistlussüsteemi kohta toimub **8. oktoobril kl 19 Ujula 4–204.**

Võistluste peakohtunik on õppejõud Arne Laos.

ESMAKURSUSLASTE IV REBASTEJOOKS TOOMEMÄEL

25. septembril toimus järjekordne esmakursuslaste teatejooks. Üle mitme aasta sai rebastejooksu starti anda jälle peahoone eest. Stardikäskluse andis seekord rektor ja korraldajad soovivad, et see oleks nii ka järgnevatel aastatel. Korraldamise kohapealt lõid agaralt kaasa spordikeskuse inimeste kõrval ka üliõpilaskonna esindajad. Põhiliselt nende korraldada oli rebastejooksu õhtu Sõbra majas.

Õhtut sisustasid Atlanta OM–i muljetega sõnas ja pildis telekommentaator Anu Säärits ning vabamaadleja, OM–i seitsmes mees Küllo Kõiv. Meelelahutust pakkus veel meesansambel Viies Ratas. Kuna auhinnalaud oli tänu paljudele sponsoritele rikas, said auhinnad kõik 19 osalenud võistkonda. Võitis kehakultuuriteaduskonna võistkond «Tore On» ajaga 4.59,8. Järgnevalt toome kõikide tublide «rebaste» võitkondade nimed jooksu lõpetamise järjekorras:

1. Kehakultuurit «Tore On»	4.59,8
2. Arstit «Patella»	5.08,5
3. Kehakultuurit «Ei Tea»	5.10,7
4. Majandust «Elastsuskõver»	5.17,1
5. Biol–geograafiat «Hävituspataljon»	5.20,6
6. EPMÜ maj, sotsiaalt	5.21,4
7. Keemia–füüsikat «Ke–tiim»	5.25,3
8. Stomatoloogiaos «Dens»	5.26,3
9. Õigust «Juura»	5.35,9
10. EPMÜ maainsenerid «Neoonroheline Joon»	5.36,3
11. Majandust «Mehukatti»	5.40,6
12. Majandust «F–1»	5.44,2
13. EPMÜ metsamajandus «Metsakad»	5.44,8
14. Sots, õigus, geogr, ajal. «Kuuseke»	5.51,9
15. EPMÜ «PS+KM»	5.56,4
16. Usut «Viis Viimast»	6.08,6
17. Ajaloot «Lembitu»	6.15,7
18. Biol–geograafiat «Luuserid»	6.36,7
19. EPMÜ maamõõtjad «Apelsin»	10.50,5

Korraldajad: TÜ spordikeskus ja Üliõpilaskond

INFO!

VÄITEKIRI

10. oktoobril kl 16 kaitseb nõukogu saalis **Toomas Põld** magistritööd «Kullamaa katekismus» mag theol kraadi taotlemiseks. Ametlikud retsensendid: prof dr J. Kivimäe ja dr D Toomas Paul.

VALIKLOENG

«Inimese toitumisõpetus (seedimine, toitumine, dieedid)». (Lektor prof. emer. Selma Teesalu) algab teisipäeval, 8. oktoobril kl 16.15 füsioloogia instituudis Näituse 2, I korrus, ruum 114. Loengud kestavad 5 nädalat (4 tundi nädalas).

KEELEKURSUSED

Keelekeskus pakub ülikooli töötajatele järgmisi tasulisi keelekursusi:

inglise keel (edasijõudnud) 30 t,

inglise keel (nõrgemad edasijõudnud) 60 t,

inglise keel (algajad) 60 t,

rootsi keel (algajad) 60 t,

saksa keel (edasijõudnud) 30 t,

saksa keel (nõrgemad edasijõudnud) 60 t,

saksa keel (algajad) 60 t,

prantsuse keel (algajad) 60 t.

30–tunnise kursuse maksumus töötajatele ja üliõpilastele on 575 krooni, 60–tunnise kursuse maksumus töötajatele ja üliõpilastele on 1150 krooni. Kursused algavad 14. oktoobril. Soovijail registreerida keelekeskuses Ülikooli 18a–218 tel 465 357.

Keelekeskus

ÜLIÕPILASTE JA NOORTE USALDUSTELEFON

neljapäeval kl 20.00–4.00. Tel 420 572.

Meie kuulame Sind ära!

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Peatoimetaja Varje Sootak

Toimetaja Reno Hekkonens

Toimetuse aadress EE2400

Tartu, Ülikooli 18 ruum 241

TÜ faks: +372 7 465 440.

E-mail: *varje@admin.ut.ee*

O/Ü Greif trükikoja trükk

UT ilmub reedeti

Tellimise nr. 1606. Tiraaz 1000

Tel. 465 680

NR. 34-35 (1857-1858)
REEDE,
11. OKTOOBER 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 2 KROONI

Universitas Tartuensis

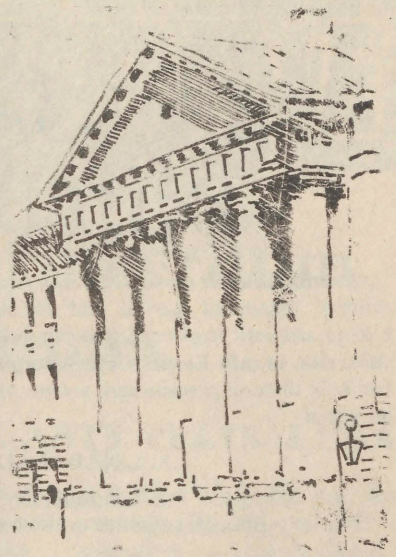

10.-11. oktoobrini on arstiteaduskonna päevad (loe UT erilehekülgi!).

Rektor prof Peeter Tulviste viimased lähetused olid Uppsalasse ja Olumouci

*** Mis Uppsalusse viis?**

Kõik teavad, et Tartu Ülikooli asutas Gustav II Adolf ja enam–vähem kõik teavad ka seda, et tegeliku asutamistöö tegi ülikooli esimene kantsler Johan Skytte, kes on Rootsi ajalukku läinud silmapaistva ja võimeka riigimehena. Temalt on muuhulgas pärit ka mõte niisugusest omaette teadusharust nagu riik ja selle valitsemine.

Uppsalas käik oli seotud sellega, et oli välja kujunenud olukord, kus nii Uppsala Ülikool kui Tartu Ülikool olid 1994. aastal teineteisest täiesti sõltumatult asutanud Skytte–nimelise autasu. Nimelt annab Skytte Sihtasutus välja poliitikateaduse preemiat, mis on rahalises väärtuses Nobeli preemia järel sotsiaalteaduste vallas suurim. Tänavu sai selle politoloogiaprofessor Juan Linz, kes töötab Ameerikas Yale'i Ülikoolis. Meie ülikool annab jälle välja medalit ühele Eesti poliitikule, kes on aasta jooksul kõige rohkem ära teinud Tartu Ülikooli ja Eesti kõrghariduse heaks. Teada saades, et Uppsalas on niisugune fond, kutsusime sealt külalisi ka meie Skytte päevale. Sealt saabus praegu rektoriks kandideeriv politoloogiaprofessor Leif Lewin.

Ei saa mainimata jätta, et Uppsala Ülikool oli üks esimesi, kes aitas meid juba enne taasiseseivumist eesotsas senise rektori prof Stig Strömholmiga.

Ja muide, professor Linzi koduõpetaja Hispaanias (ta on saksa–hispaania päritolu) oli üks huvitava tagapõhjaga Eesti ajaloo tegelasi Aleksander Keskküla. Ta on «Tõe ja õiguse» revolutsionääri Kröösuse prototüüp ja korraldanud muuhulgas Lenini Šveitsist Venemaale toomise pitseeritud vagunis.

*** Tšehhis oli koos järjekordne Euroopa Rektorite Konverents. Mida kasulikku sai sellest Tartu Ülikool?**

Tavaliselt peab olema mingi põhjus, miks tullakse kokku just ühte teatud ülikooli. Olomoucis asuv Palacký Ülikool on üks neid Ida– ja Kesk–Euroopa ülikoole, mida on viimastel aastatel hästi reformitud. Teiseks põhjuseks oli ülikooli 50. taasasutamisaasta. Kuigi ülikool on asutatud juba 1573. aastal, ei töötanud ta koguaeg, vaid taasasutati alles 1946. aastal.

Seekord olid kõne all kõikvõimalikud ülikooli suhted alates suhetest teiste ülikoolidega, oma vilistlastega, valitsusega, tööstusega jne, seega ühe ülikooli kogu suhetekompleks. Oli isegi ootamatu kõiki neid suhteid kõrvutipanduna, klassifitseerituna näha. Pakuti välja ka nende hindamiskriteeriume. On ju igasuguste suhete puhul mõtet küsida, mida need suhted ülikoolile maksma lähevad ja mida nad toovad sisse nii moraalselt kui rahaliselt. Arutelu tulemuseks oli niisugune mõistete võrk, mille abil saab mõtelda ülikooli suhetest, nende vajalikkusest jne.

Üllatav on see, et kõikide ülikoolide hädad on peaaegu ühesugused. Varem mõtlesime, et meil olid nõukogude aja teatud hädad, mida mujal ei olnud, ning, et kui need korda saavad, ongi kõik korras. Tegelikult on nii, et kõikides maailma ülikoolides kõik pidevalt muutub ja osa muutumisi on täiesti sarnased. Ja äärmiselt tähtsad on nagu ikka kuluaarivestlused, kust saadakse tihtipeale häid mõtteid, kuidas üht või teist probleemi lahendada.

VARJE SOOTAK

«ENAMIK SÕDU LÕPEB RAHULEPINGUGA»

TÜ VALITSUSE esmaspäevasel erakorralisel istungil tutvustas rektor prof Peeter Tulviste **uut prorektorit prof Mart Kulli**. Ta ütles, et seni pole rektoraadis olnud inimest, kes oleks lausa kliinikumi probleemidele pühendunud ning tunneks neid mitte ainult administratsiooni, vaid ka oma eriala seisukohalt.

I prorektor prof Toivo Maimets, prorektor prof Mart Kull, arstiteaduskonna dekaan prof Ants Peetsalu, Maarjamõisa haigla peaarst Urmo Kööbi ja kliinikumi juhatuse esimees prof Vello Salupere.

Rektor informeeris ajakirjanikke eelnevalt toimunud TÜ valitsuse istungi otsusest ja samuti enne seda toimunud kohtumisest arstiteaduskonna dekaaniga. Rektor ja

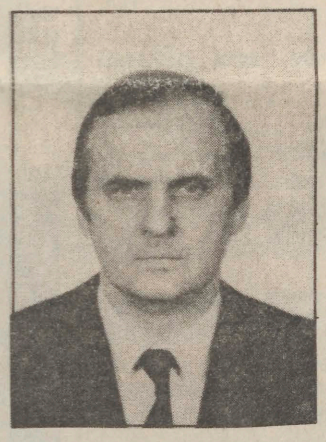

Kahe nädala jooksul on Eesti ajakirjanduses ilmunud kõige sagedamini küll vist rektori ja arstiteaduskonna dekaani fotod. Sellele vaatamata toonitati ülikooli valitsuse istungil, et konflikt ei ole mitte isikute, vaid institutsioonide vahel.

Istungil pidi arstiteaduskonna dekaani prof Ants Peetsalu ettepanekul arutuse alla tulema **arstiteaduskonna nõukogu umbusaldusavaldus rektorile**. Nõukogu leidis, et rektor ei tule toime oma töökohustuste täitmisega ning et nõukogu liikmed ei usalda teda ülikooli juhina. Vastavalt ülikooli põhikirjale võivad umbusaldusavalduse küsimuse tõstatada vähemalt kolm teaduskonna nõukogu või haridusminister oma pöördumisega. Umbusalduse avaldamise otsustab ülikooli nõukogu oma salajasel hääletusel, kui selle poolt on vähemalt 2/3 nõukogu liikmetest. Vastavalt ülikooli põhikirjale võib umbusaldust avaldada juhul, kui rektor süüliselt rikub seadust või põhikirja, ei tule toime töökohustuste täitmisega või ei suuda tagada ülikooli eesmärgi elluviimist.

Valitsuse istungit alustades teatas rektor prof Peeter Tulviste **dekaanide kirjast,** milles on öeldud, et allakirjutanud usaldavad rektorit ja arstiteaduskonna dekaani jätkama kliinikumiga seonduva probleemistiku lahendamist lähtuvalt *universitas*'e eesmärkidest. Kirjale on alla kirjutanud üheksa teaduskonna dekaanid, välja arvatud füüsika-keemiateaduskonna dekaan prof Jüri Tamm, kes viibib lähetusel Oxfordis, kuid kes on oma nõusoleku selleks andnud. Ühtlasi taotlesid dekaanid päevakorrapunkti arstiteaduskonna nõukogu usaldamatusavaldusest rektori suhtes väljajätmist. Valitsus nõustus sellega. **Kliinikumi ja ülikooli küsimust arutas valitsus eile oma väljasõiduistungil Pühajärvel.**

Esmaspäeval valitsuse istungile järgnenud

PRESSIKONVERENTSIST

võtsid osa rektor prof Peeter Tulviste, dekaan jõudsid ühisele seisukohale, et põhimõtteliselt tuleb kliinikum integreerida ülikooli koosseisu, sealjuures seadusega sätestades eraldi bilansid, kliinikumi poolt vara kasutamine ja kliinikumi juhatuse valimine demokraatlikel alustel. Rektor rõhutas, et see oli esialgu dekaani isiklik seisukoht, mida polnud veel teaduskonna nõukoguga arutatud. Samuti teatas rektor, et ülikooli valitsus otsustas kliinikumi liitmise protsessi peatada. «Viimastel päevadel on selgunud hulk asju kliinikumi kohta, mis näitavad, et kliinikum ei ole valmis ülikooliga liituma ja et ülikool ei ole valmis kliinikumi vastu võtma. Enne liitmist tuleb selgeks teha finantsküsimused, struktuur, ja mis kõige tähtsam, kliinikumi praegune juriidiline staatus. Ühelgi institutsioonil ei ole võimalik korralikult olemas olla ega töötada, kui tema juriidilised alused ei ole fikseeritud. Need tuleb ennekõike fikseerida sotsiaalministeeriumil, ülikool sõlmib ministeeriumiga lepingu selle kohta, kuidas kliinikum edaspidi töötama hakkab.»

Liitumisprotsessi peatamise teiseks põhjuseks tõi rektor reaktsiooni, mille on protsess esile kutsunud Eesti arstkonnas. «Ülikool on avalik-õiguslik isik, mille staatus ja saatus sõltuvad sellest, kuidas avalikkus tema tegusid hindab. Arvame, et on ülim aeg arutada arstkonnaga liitumise häid ja halbu külgi.» Rektor teatas, et sotsiaalminister Toomas Vilosius, kelle alluvusse praegu kliinikum kuulub, on pakutud lahendusega nõus. Konkreetsed integreerimise probleemid tulevat arutusele edasistel läbirääkimistel.

Praegu on varade üleandmine peatatud, kliinikumi põhikirja ettevalmistamine jätkub, ette valmistada tuleb sotsiaalministeeriumi

Järg 7. lk.

KROONIKA

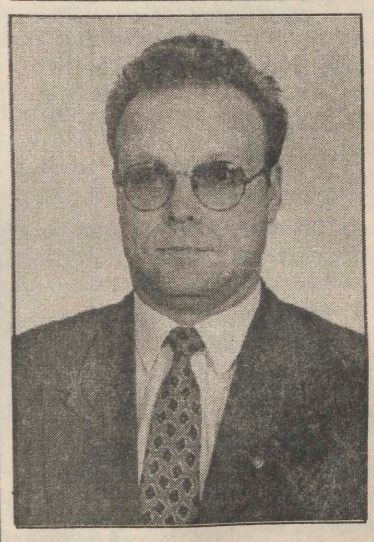

PROREKTOR MART KULL

1. oktoobril moodustati ajutise tähtajaga (kuni 31. jaan 1997) prorektori ametikoht. Sellele kohale nimetati prof Mart Kull.

Mart Kull on sündinud 3. novembril 1956. aastal Tartus. Ta on lõpetanud arstiteaduskonna 1981. aastal, 1987. aastast on ta meditsiinikandidaat tsütoloogia ja otorinolarüngoloogia erialal. M. Kull on töötanud otorinolarüngoloogia kateedris alates 1981. aastast. 1992. aastast on ta korraline professor. Ta juhatab kõrvakliinikut ning kuulub ka TÜ kliinikumi juhatusse.

M. Kull on abielus, peres kaks poega ja tütar.

* * *

Teid seati ametisse tähtajalise korraldava prorektorina. Millised on Teie ülesanded?

Minu ülesanneteks on sotsiaalministeeriumi ja ülikooli vaheliste lepingute kooskõlastamine ja sõlmimine. Need lepingud puudutavad ravitööd, üüri ja muid küsimusi. Samuti on minu kohustuseks tegelda kliinikumi põhikirja koostamise koordineerimise ja põhikirja ülikooli nõukogule esitamisega.

Kindlasti olete oma lühikese ametiaja jooksul teinud lähemaid tööplaane. Millised need on?

Olen seni ülikeerulise küsimusega tutvunud. Kogun informatsiooni, selgitan välja huvisid, analüüsin asjade tänast seisu. Vahendan probleemi, osapooli omavahel, tutvustan ülikooli võimalikke seisukohti.

Te olete praktiseeriv kirurg, ühe kliiniku juhataja. Mis saab Teie patsientidest?

Minu arstitöö ei kannata. Ametniku aeg võib olla lühike, arsti amet on püsiv. Patsiendid saavad kvalitatiivset ravi ka edaspidi.

Toimetus

Acta Diurna

Toimib ülikooli uudiste list *ut.info@ut.ee,* millesse e–posti aadressi omanikud saavad end registreerida, kui saadavad e–kirja aadressil *listproc@ut.ee* ning e–kirja ainsaks sisureaks **subscribe ut.info Eesnimi Perekonnanimi.** Uudislisti saabuvad kõik ülikooli pressiteated, samuti nädalasündmuste eelinfo jm teated.

SEL NÄDALAL

7. oktoobril

* Toimus ülikooli **valitsuse erakorraline istung** (loe 1. lk).

8. oktoobril

* Rektor võttis vastu **Berliini Saadikutekoja presidendi prof E. Haase, Berliini Euroopa Majandusülikooli rektori prof J.Weitkampi jt.** Arutati koostööd.

* **Rektor ja suhtekorraldusfirma Hill &Knowlton Eesti AS tegevdirektor Peep Mühls kirjutasid alla koostöölepingule.**

9. oktoobril

* **Tartus viibis Läti Ülikooli rektor prof Juris Zakis.** Kohtumisel rektoraadiga arutati Tartu ja Läti ülikooli koostöövõimalusi.

* **Aulaloengu pidas Eesti Vabariigi kaitseminister Andrus Öövel** teemal «Eesti kaitsepoliitilistest suundumustest ja üliõpilaste osast riigi kaitsevõime kujundamisel».

* **Kadriann Saar kaitses** taimeökoloogia ja ökofüsioloogia erialal **magistriväitekirja** «Vilsandi saare loopealsete liigiline mitmekesisus ja biomass».

* Ajaloomuuseumis toimus **Vikrekaare «väikese antiigiantoloogia»** ehk ajakirja kaksiknumbri 8–9/1996 **esitlus** Vikerkaare toimetuse ja ülikooli klassikalise filoloogia õppetooli ühisel korraldusel.

10. oktoobril

*** Toimus arstiteaduskonna päeva teaduskonverents.**

* Toimusid **ususteaduskonna 5. aastapäeva üritused!** Samal päeval oli Tartus **Eesti Kirikute Nõukogu liikmeskirikute esindajad,** kes kohtusid usuteaduskonna õppejõududega.

* **Toomas Põld kaitses magistritööd** teemal «Kullamaa katekismus».

11. oktoobril

* 11.–12. oktoobril toimuvad ülikoolis hiljuti asutatud **regionaalprojekti tööpäevad Pühajärvel.** Lisaks ülikooli Tartu–töötajatele on kohal ülikooli Tallinna, Järva–, Saare–, Hiiu– ja Virumaa esindajad ning Jõgeva, Tartu ja Valga maavalitsuste esindajad.

* Rektor prof Peeter Tulviste ja dots Tõnu Seilenthal osalevad 11.–13. oktoobrini Ungaris Szegedis peetavatel **Jozsef Attila Ülikooli 75. aastapäeva** üritustel.

* Nõukogu saalis on kl 11 **arstiteaduskonna nõukogu ja Eesti Arstiteaduse Nõukogu ühisistung,** arutatakse Eesti arstiteaduse olukorda ja perspektiive.

* Kl 15 **toimub aulas arstiteaduskonna päeva aktus.** Avasõnad rektor prof Peeter Tulvistelt ja sotsiaalminister Toomas Vilosiuselt. Akadeemilise loengu peab prof Valdur Saks, arstiteaduskonnast räägib dekaan prof Ants Peetsalu. Antakse kätte arstiteaduskonna medalid, magistridiplomid, autasustatakse teaduskonverentsi parimaid töid.

TULEVAL NÄDALAL

14. oktoober

* Ülikoolis viibib **Taani suursaadik Eestis Svend Roed Nielsen.**

*** Kl 18.15 on aud 102 prof Jüri Arraku III loeng.**

* 14.-18. oktoobrini on arvutiteaduse instituudis külas **Koblenz-Landau Ülikooli informaatikateaduskonna dekaan prof Jürgen Ebert, kes viib ülikoolis läbi intensiivkursuse «Formaalsed meetodid tarkvaratehnikas».** Esimene loeng algab 14. oktoobril kl 8.15 Liivi 2-208.

* Kl 14 algab Tartu maavanema juures nõupidamine, millel osaleb ka rektor prof Peeter Tulviste. Arutatakse kavandatava Tartu-Tallinn kiirteega seotud küsimusi.

15. oktoober

*** Toimub ülikooli valitsuse istung.**

*** Kl 11 algab ajaloomuuseumi konverentsisaalis konverents «In memoriam Helmi Üprus (1911-1978)».**

16. oktoober

* 16.-19. oktoobrini toimub **IV rahvusvaheline noorteadlaste sporditeaduste konverents.**

*** Haridusministeeriumis arutatakse ülikooli ja kliinikumi probleeme.**

18. oktoober

* 18.-19. oktoobrini peetakse ülikoolis **rahvusvahelist konverentsi «Missugust isiksust me kasvatame?».**

* Sotsiaaltöö ja psühholoogia eriala üliõpilased korraldavad aktsiooni «EI VÄGIVALLALE». Kell 11 algab Soola t 1a-312 semnar, mille teemad on kooli-, tänava-, sõjaväe- ja perevägivald. Kl 18 toimub Raekoja platsil happening. Nii seminarist osavõtt kui kaasalöömine happeningis on kõigile huvilistele vaba.

Õnnitleme

Professor Sergei Issakovi juubel

Sergei Issakov kuulub nende professorite hulka, keda ei teata mitte ainult Tartu Ülikooli seinte vahel, vaid ka mujal Eestis ja väljaspool Eestit ning mitte ainult teadlase, vaid ka riigitegelasena.

Praegune vene ja slaavi filoloogia osakonna professor ning Riigikogu liige sündis 8. oktoobril 1931. aastal. Noorukil, kelle isa oli represseeritud ja hukkus stalinlikes vangilaagrites, ei olnud kerge saada kesk– ja kõrgharidust (keskkool tuli lõpetada mitte kodulinnas Narvas, vaid Kingissepas). Ent ta astus Tartu Ülikooli vene filoloogia osakonda 1949. ja lõpetas selle kiitusega 1954. aastal.

Diplomitöö ««Arzamass» ja dekabristid» kaitses ta Juri Lotmani juhendamisel. S. Issakov oli J. Lotmani esimene diplomand.

Kohe pärast ülikooli lõpetamist asus S. Issakov tööle vene kirjanduse kateedris, kus läbis terve akadeemilise redeli — laborandist kateedrijuhatajani. 1992. aastast sai S. Issakovist vastavatud slaavi filoloogia õppetooli erakorraline professor.

Teaduslikku tegevust alustas juubilar juba tudengiaastatel. Esimene märkimisväärsem teaduslik töö oli kirjutatud koostöös Valeri Bezzuboviga ning avaldati Tartu Ülikooli toimetistes 1954. aastal. Praegu ületab tema teadustööde kogus 700 piiri, mille hulgas on sellised tuntud raamatud, nagu «Baltisaksa küsimus 1860–ndate vene kirjasõnas» (1961), »Läbi aastate ja kauguste: Eesti, Ukraina, Gruusia ja Läti kultuurisuhete ajaloost XIX–XX sajandi alguseni» (1969), mis sai vabariikliku kirjanduspreemia; «Vene keel ja kirjandus Eesti õppeasutustes» (1973–74), «Vene kirjanikud Eestis» (1978), «Arhiivide peidikust (Artikleid ja uurimusi)» (1983) jt.

Populaarsed ja märkimisväärsed on S. Issakovi koostatud eestikeelsed antoloogiad: «Postitõllaga läbi Eestimaa: Eestimaa vene kirjanike kujutlustes (XVIII sajandi lõpp — XX sajandi al-

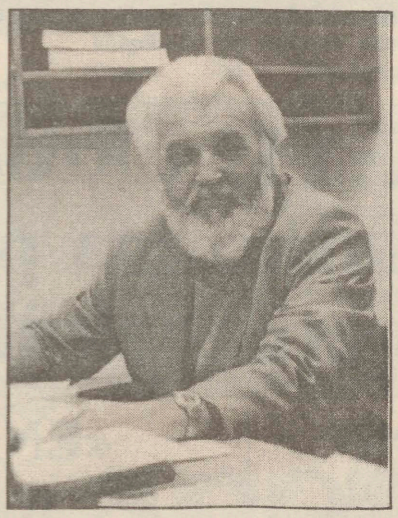

gus)» (1971), «Mälestusi Tartu Ülikoolist (17.–19. sajand) (1986) ning venekeelne «Eesti luuletajad» (1974), mis avaldati kuulsas sarjas «Poeedi raamatukogu» ja esitles vene tavalugejale eesti poeesiat selle ajaloolises arengus. Praegu valmistatakse avaldamiseks artiklikogumikku «Venelased Eestis (1918–1940)», mis peegeldab autori viimaste aastate fundamentaalsete uuringute tulemusi.

Kandidaadiväitekirja kaitses S. Issakov 1963. aastal Leningradi Ülikoolis, doktoriväitekirja «Vene kirjandus Eestis XIX sajandil» Tartu Ülikoolis. 1978. aastal sai S. Issakovist professor. Professorikutse kinnitamine nõudis aga nendel aastatel Moskva kõrge komisjoni tunnustust, mida polnud kerge saada, sest viimane suhtus Tartu Ülikooli enam kui jahedalt.

Oma tööaastate jooksul Tartu Ülikoolis on S. Issakov lugenud palju loengutsükleid, ent kõige populaarsemaks kujunes tema vene–eesti ja slaavi–eesti kirjanduse– ja kultuurisidemete seminar. Huvitatus, entusiasm, hool ja armastus — need sõnad võiksid olla seminari deviisiks, mis andis eesti teadusele kolm teaduskandidaati ja palju tähelepanuväärseid spetsialiste: raamatukoguhoidjaid, arhiivitöötajaid, ajakirjanikke, pedagooge, kirjandus– ja teaduskriitikuid.

Lugedes loenguid mitte ainult Tartu, vaid ka Helsingi ja teistes Euroopa ülikoolides ja osaledes paljudel rahvusvahelistel sümpoosiumidel, on S. Issakov esindanud sellist keerulist teadusvaldkonda, nagu seda on komparativistika eriharuna rahvusvaheliste kultuurikontaktide ajalugu ja teooria. Pärast valimist Riigikokku 1995. aastal sai S. Issakovist Vene fraktsiooni esindaja ja kultuurikomisjoni liige, Presidendi Ümarlaua kaasistuja ja ka Balti Assamblee tegevliige. Nüüdsest on S. Issakov kaasatud kultuuridevaheliste kontaktide strateegia ja taktika väljatöötamisse ning rakendamisse. Soovime S. Issakovile edu tema mitmekülgses, viljakas ja ennastsalgavas tegevuses.

Vene ja slaavi filoloogia osakonna nimel
Ljubov Kisseljova

Tribunali liikmeks Hispaanias

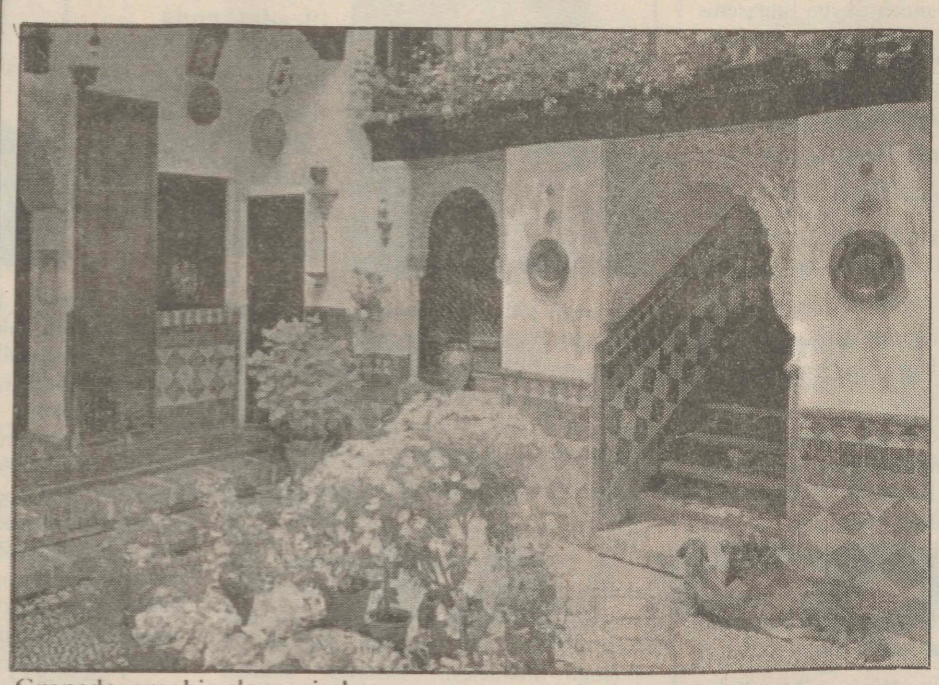

Granada, araabia elamu sisehoov.

(Algus eelmises numbris.)

Milline on hispaania söögilaua suurim erinevus eesti omast?

Suurim erinevus on triviaalne ja kergesti kõrvaldatav. Nimelt on hispaania laual alati puhas vesi. Koolisööklas võetakse seda kraanist, restoranis valatakse külmkapis hoitud plastpudelist ja nimetatakse mineraalveeks, kuigi maitse järgi on see ikka tavaline vesi. Üksteise klaasidesse vee valamine on lauas üks tähtsamaid rituaale. Eestit külastanud hispaanlased on olnud hämmingus, et siin peab klaasi vett söögi juurde eraldi küsima. Harjumatu on ka magussöögi ja kohvi serveerimine – tordilõik süüakse kuivalt, seejärel, natukese aja pärast, juuakse peale tass kohvi.

Lilled?

Tundub, et see hispaania põlvkond, kellel vanust alla 40, on minetanud lillede kinkimise kombe. Üks dissertantidest oli naisterahvas ja talle küll kingiti suur kimp, mitte aga kolleegide või pere poolt, vaid kohalike narkopolitseinike poolt – *señora doctora* abikaasa oli nimelt narkopolitsei ülem. Doktorikraadi kaitsnud meesterahvale ei kingitud ühtegi õit.

Lõikelilli kohtab Hispaanias kõige enam pühapäeva hommikutel ja seda vanemate *señora'de käes, kes lähevad kalmistule lahkunute mälestust austama.*

Varasematel aastatel olen üritanud mõnd Hispaania peret külastades ise lilli kinkida, kuid see on tekitanud piinlikke situatsioone. Näiteks oli ühes noores peres mitu arvutit, velo- ja sõudetrenažöör, videotehnika jne, kuid polnud tavalist lillevaasi. Improviseerisime siis nelkide jaoks lillevaasi liitrisest õlle plekkpurgist.

Mõni sõna ehk Granadast.

Granada koos Córdoba, Málaga ja Sevillaga kuulub Hispaania lõunapoolseimasse maakonda Andaluusiasse. Linnas on üle 300 tuhande elaniku ja meie mõistes tohutu ülikool - 45 tuhat üliõpilast. Granada oli araablaste viimaseks tugipunktiks, kust nad 1492. aastal välja aeti. Tollal elas linnas ligi 400 tuhat elanikku. Praegu meenutavad neid aegu vaevalt paarimeetrise laiusega tänavad mägises vanalinnas, kuulus *Alhambra* (Punane Linnus) ja sellega külgnev imeilus purskkaevude ja trepikäsipuudes voolava veega park *Generalife*, kus araabia valitsejad suvel elasid. Värvikust lisavad Granadale mustlased ja *flamenco*-rütmid.

Seitsmekümnendatel pani nime Granada samanimelise lauluga helisema Kanaari saartelt pärit duo Baccara. Laul on ka kuulsate tenorite repertuaaris. Meloodia ja sõnade autor Mehhiko helilooja Agustín Lara polnud muide laulu kirjutades Granadas käinud. Inspiratsiooni sai ta haiglaravil olles ühe palatikaaslase jutustusest.

Kas ülikooliharidus on Hispaanias populaarne?

Väga populaarne, haritud inimene leiab kergemalt tasuvat tööd, kõrgkoolis õppides tunnetatakse motivatsiooni saada oma vaev tasutud. Samas kohtab teeninduses ja kaubanduses lausa igal sammul teismelisi noorukeid, kes on kooli katki jätnud ja odavapalgalist tööd alustanud. Tundub, et sageli on õppimisest loobumise põhjuseks koduse abi puudumine, kui koolis on tekkinud mahajäämus.

Kas haridus on tasuline?

Õppeaasta alguses tuleb tasuda antud aasta õppemaks – *matrícula*. See on ümberarvutatult keskmiselt 8000 Eesti krooni, pisut kallim laboratoorsete töödega erialadel ja odavam humanitaaraladel. Vastavalt õppeedukusele ja vanemate sissetulekule on võimalik

Järg 7. lk.

ARSTITEADUSE ERIVÄLJAANNE

Aastakonverents

10. oktoobril toimus järjekordne arstiteaduskonna aastakonverents, mille puhul ilmuvad ka UT erileheküljed. Ürituse eesmärgiks on seatud ühelt poolt silmaringi laiendamine ning teiselt poolt iseenda arendamine probleemide defineerimisel. Läbivat teemat ei ole seekord püstitatud. Programmis oli kolm sessiooni: 1) haiguste epidemioloogia; 2) terviseedendus; 3) fundamentaalteadustelt meditsiinile. Vähemalt kaks neist on sõnastatud üsna üldsõnaliselt. On silmas peetud, et võimalikult paljud saaksid rääkida ning et esinejad ei oleks tingimata samad, kes eelmisel aastal. Ideoloogiliseks muutuseks, mis sai paika pandud juba eelmisel aastal, on see, et konverents on läbinisti eestikeelne, lähtudes seisukohast, et TÜ suudab anda ingliskeelsele teadusüldsusele piisavat informatsiooni oma tegevussuundade kohta rahvusvaheliste eelretsenseeritavate ajakirjade artiklites. Kohalikul üritusel, kus me kõik räägime eesti keelt mõnevõrra paremini kui inglise keelt, oleks mõistlik teha ettekandeid siiski eesti keeles. Seda enam, et meie keelekasutus on viimasel ajal tähelepanu alt välja jäänud. Sageli ei mõeldagi, et see võiks olla oluline. Samuti on sellel väike jesuiitlik tagamõte — nüüd ei saa konverentsile tulla mingi posteriga, millega on juba kord välismaal käidud. Seega tuleb natuke lisatööd teha — mitte ainult mehhaaniliselt tõlkides, vaid ka mõeldes, kuidas ennast korrektselt väljendada. Sageli on emakeelse väljenduse ja küsimuste vormistamise oskus ka teadusliku projekti asjalikkuse tunnuseks. Teadus ei ole ainult meetod, mida kasutatakse, vaid eelkõige küsimus, mida esitatakse. Kuna me asume niisuguses keeleruumis, kus ollakse nõudlikud muude rahvuste riigikeele valdamise suhtes, peaksime ka ise vastama enda seatud tingimustele. Mõte oli muidugi ka selles, et neid materjale saaksid lugeda ka praktiseerivad arstid väljastpoolt arstiteaduskonda. Sel aastal on jõutud nii kaugele, et konverentsi materjalid ilmuvad mõnevõrra pikematena kui lühiteesid Eesti Arsti erinumbris, mille suhtes on Eesti arstkond juba elavat huvi ilmutanud. Järelikult oleme õigel teel ning konverentsi tulemuseks ei jää vaid virnade viisi asjatult täistrükitud paberit.

Kolm küsimust õppeprodekaan professor Jaanus Harrole

● Mida uut on arstiteaduskonna õppekorralduses?

Loodan, et stabiilsus on natuke suurenenud. Üks ülesanne, mille me endale paar aastat tagasi seadsime, oli see, et saaksime mõned reeglid paberile ja tegelikku ellu ka. Reeglid paberile said ja neid on tulnud muuta vastavalt ülikoolis toimuvatele muutustele, aga nad on praegu põhimõtteliselt kooskõlas. Uudis ongi vahest see, et oleme suutnud neid mingil määral täitma hakata. Selle tulemuseks oli, et kui sügisel võtsime kokku eelmise sessiooni õppeedukuse, oli see oluliselt parem kui eelmisel korral.

Pikapeale hakkab kõikidele asjaosalistele kohale jõudma, et tulemusi võiks vormistada kindla korra järgi. See on muidugi natuke liialdatult öeldud. Eks ta enamikule inimestele ole olnud kogu aeg arusaadav, aga see vähemus, kes arvas, et asja võib üsna vabalt teha, on olnud piisavalt suur, et häirida ka ülejäänute elu. Nüüd on see vähemus veelgi vähenenud ja võib-olla varsti väheneb kriitilise piirini. Teiselt poolt oleme sellest ka aru saanud, et kahjuks ei suuda me seadustega kõiki võimalikke variante ette näha, mis elus tekivad. Seetõttu peame ennast ilmselt harjutama mõttega, et teatud erandid tekivad nii või teisiti. Aga selle olukorraga harjumine võib-olla tähendab ka stabiilsust.

● Mis on saanud ideest lõpetada arstiteaduse eriala nelja aastaga?

Olen üks selle idee autoreid. Konkretiseerimata on see sellepärast, et on olnud teha võib-olla veidi olulisemaid asju. Põhimõtteliselt tähendab see biomeditsiini bakalaureusekraadi taotlemist ja ma ei ole päris kindel, kas sel juhul peaks neljas aasta välja nägema just selline, nagu ta praegu on või mõnevõrra teistmoodi. See aga eeldab mitmete põhimõtteliste küsimuste osas ideede genereerimist ja lahendamist — üldise otsuse vastuvõtmine ei lahenda olukorda. Arenenud maade ülikoolides õpievad teadusuuringu kallakuga inimesed, kes esimesest kursusest peale tulevad selle teadmisega, et nad lähevad kunagi *researcher development*'i. Biomeditsiini bakalaureusekraad oleks eeldus edasisele teadlaskarjäärile, paraku ei ole praegu võimalik prognoosida, kuivõrd suureks selliste inimeste hulk kujuneb.

● Kas on paranenud dekanaadi töö ja infovahetus tudengitega seoses uutesse ruumidesse kolimisega?

Eks see ole rohkem küsimus üliõpilastele. Töötingimused on muidugi paranenud. Loodan, et see kajastub ka kõikide töötajate toimetulekus ja käitumisviisides ning selles, kui palju ja kui hästi nad suudavad teha. Tegelikult on aga suures teaduskonnas, kus infrastruktuur linna peale laiali paisatud, väga raske teha nii, et kõik rahul oleksid.

«Üliõpilane on informeeritum, maailma avatum»

INTERVJUU DEKAANI PROFESSOR ANTS PEETSALUGA

● Millised omadused peaksid olema dekaanil aastatel 1996?

Hea tervis, korras närvisüsteem, huumorimeel, kiire otsustusvõime.

● Vanasti oli arst kõrgintelligentsi esindaja, kuid viimasel ajal kipub olema rohkem kitsa eriala spetsialist. Miks see nii on ja mida annaks selle vältimiseks teha?

Mida mõtlete kõrgintelligentsi all (loodan, et mitte Eesti Ekspressi seltskonnalehe alalist esindust)? Mina pean kõrgintelligentsi hulka kuuluvaks arsti, kes arendab oma tegevusega eriala, võtab osa avalikust elust — ma ei nimetaks seda poliitikaks, on rahvusvaheliselt tunnustatud erialaste, teadus- või muu Eesti riiki esindava tegevuse poolest. Sellise arusaama järgi on arstide hulgas olnud ja on ka praegu kõrgintelligentsi esindajaid alustades Kreutzwaldist, jätkates Peeter Hellati, Juhan Luiga ja jõudes Kaljo Villakoni. Kuuluvus kõrgintelligentsi selgub aastatega, seepärast ei saa täna alustavate arstide kohta öelda, kes neist jõuab kõrgintelligentsi hulka. Keegi kindlasti jõuab. Sellise nimega saab tähistada siiski vaid valituid eriala hulgast, ma ei usu, et tänapäev erineks palju ajaloost.

● Kas praegu koolitatav arstide hulk on piisav?

Ei ole. Selle kohta on viimasel aastal olnud mõttevahetusi küllaldaselt ning jätkates sama vastuvõtuarvuga, tekib arstide puudus uue aastatuhande alguses. Ka erialade jaotumine pole sobiv — on vaja arendada mitmeid erialasid, mida seni pole või pole nad soositud.

● Üliõpilane 1986 ja 1996 — töösse suhtumine, välimus, silmavaade jne. Kummaga läheksite koos rindele?

Kümneaastane vahe poleks suur, kuid olud on selle aja jooksul muutunud rohkem kui ajaperiood tavalistes tingimustes oleks lubanud. 1996. aasta üliõpilane on informeeritum, avatum maailma, ta usub, et ta kuulub tervikusse — maailma üliõpilaskonda. Ta on iseseisvam, kriitilisem, nõudvam. 1986. aasta üliõpilane oli korrale alluvam, kehtestatud reegleid järgiv, vähem initsiatiivikas. Noored inimesed mõlemad, kenad, moodsad. Mis neist saab, sõltub arengutingimustest ning enese tahtest. Rindele ei soovi ma üldsegi minna, eelistan läbirääkimisi, diplomaatiat ja seda saab teha mõlemaga.

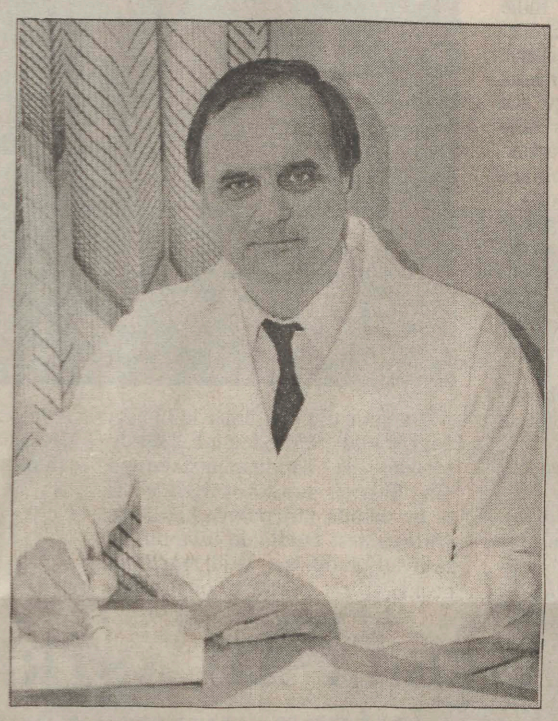

«Kui jätkata sama vastuvõtuarvuga, võib tekkida arstide puudus aastatuhande alguses.»

● Kuidas hindate arstitudengite majanduslikku olukorda? Stipendiumi jagub vaid väga hea õppeedukusega tudengitele, samas võitleb Õdede Liit aktiivselt üliõpilaste töötamise õiguste vastu haiglates.

Töötamine on üliõpilaste elatusraha teenimise viis kogu maailmas. Erinevus on vaid see, et meie üliõpilased eelistavad töötada õppimise kõrval ja vahel kannatab seetõttu õppimine, teistes riikides (USA, Soome jt) töötavad üliõpilased õppetöö vaheaegadel või võtavad vabu perioode töötamiseks ja jätkavad õppimist. Arvan, et õppida tuleb nii pingsalt ja pühendunult, et töötamiseks sel ajal aega ei jää. Õe eriala nõuab eriettevalmistust ning selle eriala koolitus Eestis areneb, mis ilmselt edaspidi mõjutab ka üliõpilaste võimalusi töötada õena.

● Kas õppejõud peab aegajalt oma pädevust tõestama?

Kellele? Õppejõul on kolm põhitegevust: õppe-, ravi- ja teadustöö — kõikides peab ta pädev olema ning praktika on näidanud, et mida pädevam on ta ravi- ja teadustöös, seda pädevam õppetöös ning vastupidi. Oma igapäevase tööga tõestab õppejõud pädevust mitte aeg-ajalt, vaid pidevalt. Teie küsimus oli võib-olla tagamõttega? Võib-olla on Teile tundunud seminaril või praktikumis, et õppejõud kõike kõigest ei tea? Siis küsiksin, kas õppejõu pädevus on oskus võimaldada üliõpilastel ette valmistada uusi materjale, neid esitada või hiilata ise suurte teadmistega?

● Kui tihti oleks vaja verevahetust õppejõudude koolkondades, et ei tekiks absoluutse tõe kuulutamist ja enda Jumalaga samastamist?

Koolkonnata ei toimu meditsiinis midagi — kõik head arstid pärinevad mingist koolkonnast, nn halvad arstid on sellest ilma jäänud. Seepärast on selge, et kui Teie küsimuse «jumal» ongi kellelegi stagnandina tundunud, kes on kõrvaldada vaja, siis ometigi on tema ülesanne olnud istutada arstidesse koolkonna tunnetus ja mõtlemisstiil. Sellest saadakse tänutundega sageli aru alles töö jooksul. Koolkonnaks võib aga nimetada professori tegevust siis, kui talle on võimekaid järglasi kasvanud.

● Kas Teie arvates on narkootikumid üliõpilaste hulgas probleemiks? Kas sellest ajakirjanduses rääkimine teeb head või halba?

Minu arvates pole narkootikumid üldiselt üliõpilaste hulgas probleemiks, seda võiks öelda vaid üksikjuhtude kohta. Ajakirjanduses avaldatu mõju vajaks noorukite hulgas uurimist, mulje põhjal ei saa seda otsustada. Minu arvates pole Põhjamaade noored aldid narkootikumide kasutamisele, meie üliõpilaskonna kokkupuude idamaadega võib probleemi suurendada.

● Kuidas ise lõõgastute?

Sportides — suvel tennis, talvel suusatamine.

Arstide diplomijärgne koolitus aastal 1996

Arstiõpe on pikk ja lisaks kuuele õppeaastale järgneb kaheaastane internatuur ja 2—5-aastane residentuur. Alles siis on arst valmis alustama tööd oma valitud erialal. Selline pikk õppeaeg ei ole suvaline, vaid seotud arstlike erialade keerukusega ning arsti suure vastutusega ravitava ees. Seepärast on arstide diplomijärgne koolitus loogiliseks jätkuks õpingutele ülikoolis ning alates 1995. aastast on ta ülikooli ja Tartu Ülikooli seadustega muudetud ülikooli pädevusse kuuluvana järjepidevaks. Seaduste alusel on arstide diplomijärgses koolituses kaks osa — internatuur, mis alates 1991. aastast on kuni 2 aastat ja residentuur, mis vastavalt erialaprogrammile kestab 2—5 aastat. Internatuuri lõpetamine eksamiga annab üldarsti kutsetunnistuse ja residentuuri lõpetamine eksamiga vastava eriala kutsetunnistuse. Ilma üldarsti kutseta pole arstil õigust Eestis kliinilisel alal praktiseerida ega astuda kliinilisel alal doktorantuuri. Internatuur aga ei võimalda enamikul arstidel töökohta leida ning see saab võimalikuks vaid pärast eriala omandamist residentuuris. Seepärast on arstide koolitus lõplik vaid residentuuri läbimise järel. Arstiteaduskond on valmis arstide koolitust lõpule viima. 38 erialal on nõukogu kinnitanud programmid, valmis on ka residentuuri baasasutused Tartus ja Tallinnas. Loogilist järjepidevust arstide koolituses on seganud vaid residentuuri puudulik rahastamine. Võib kuulda arvamusi, nagu oleks iga ülikooli lõpetanu enda mure, millisel viisil ta eriala saab.

Arstiõppe lõpuleviimine ei tohiks olla õppijate endi mure mitmel põhjusel:

1. Jättes arstiõppe poolele teele on ühiskond kulutanud asjata nii noorte inimeste eluaastaid kui ka ühiskonna raha. Arst ei saa oma ülesandeid täita poolelioleva koolitusega. See on ravitavatele isegi eluohtlik ning eetiliselt toimiv arst ei võta ette toiminguid, milleks ta pole õppinud. Seetõttu valivad mitmed pooleldi koolitatud arstid muid erialasid, millel oleks aga saanud töötada ka teistsuguse koolitusega, mis poleks võtnud nii palju aega kui arstiteaduskonnas õppimine;

2. Jättes arsti erialade omandamise ja valiku arstide endi hooleks, valitakse nn populaarsemad erialad ning nii areneks Eesti arstkond ühekülgseks ja puuduksid mitmed vajalikud, kuid ebapopulaarsed erialad;

3. Arstidega suudetakse täita sellise taktika korral vaid eelistatumad töökohad linnades, piirialad ja maakohad jääksid arstidest tühjaks.

Seepärast on vaja arstide koolituseks riiklikku tellimust ning arstide koolituse lõpuleviimist peaks toetama riik. 1996. aastal oli sellise strateegia elluviimisega tegeldud ning peamised tulemused on:

1. Haridusministeeriumis on toimunud nõupidamine arstide diplomijärgse koolituse teemal ning toetust on leidnud idee riiklikust tellimusest;

Järg 4. lk

ARSTITEADUSE ERIVÄLJAANNE

Arstide diplomijärgne koolitus...

Algus 3. lk.

2. Eesti Sotsiaalministeeriumist on esitatud arvulised andmed kui palju erinevate erialade arste oleks vaja koolitada. Nende arv on kokku 50 aastas;

3. Sotsiaalministeeriumis on toimunud 2 koosolekut Keskhaigekassa, Tartu Ülikooli, Eesti Noorarstide Ühenduse, Eesti Haridusministeeriumi ja Eesti Rahandusministeeriumi esindajate osavõtul. On otsustatud toetada arstide diplomijärgset koolitust Keskhaigekassa poolt baashaiglate kaudu (kahjuks hiljem teostus otsus vaid internatuuri kohta);

4. Arstiteaduskonna nõukogu on korduvalt arutanud arstide diplomijärgset koolitust ning võtnud vastu mitu otsust. 1996. aastal on arstiteaduskonna nõukogu otsustanud internatuuri jaotada üldosaks, mille läbimine annab üldarsti kutsetunnistuse ja erialale orienteeritud osaks. Sellise otsuse lõppeesmärk on muuta internatuur üheaastaseks, nagu see on paljudes Euroopa maades ning alustada eriala omandamist varem.

Arstide diplomijärgse koolituse probleemiks on praegu: käesoleval aastal ei õnnestunud residentuuri kohtade arvu suurendada aastas vajaliku 40—50 koha võrra (avati vaid 14 uut kohta lisaks olemasolevale 44-le) ning seepärast vajalikku järjepidevust arstide koolituses pole veel tekkinud. 1997. aastal on riigi eelarvesse planeeritud haridusministeeriumi poolt 112 residentuuri kohta, mis pole veel kaugeltki arv (150 residentuuri kohta), mida on rektor (arstiteaduskonna soovitusel ning toetudes Eesti Sotsiaalministeeriumi arvutustele) oma pöördumistes haridusministeeriumile taotlenud.

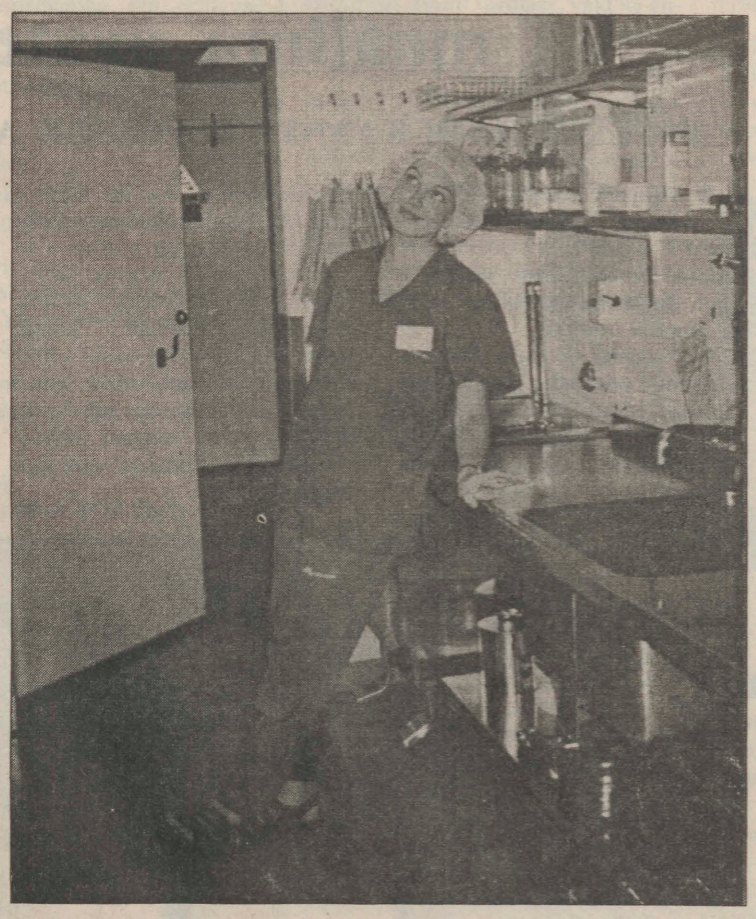

Arstide diplomijärgse koolituse õnnestunud lahendamine sõltub sotsiaal- ja haridusministeeriumi ning ülikooli koostööst. Kahtlemata on arstide järjepideva koolituse võimalustest huvitatud ülikooli lõpetavad arstid ise, kuid tegelikult peaks sellest eelkõige olema huvitatud kompetentseid arste vajav Eesti ühiskond ja Eesti riik seoses Euroopa Ühenduse direktiividega.

Professor
HEIDI-INGRID MAAROOS,
prodekaan

Mis võiks olla arstiteaduskonnas teisiti?

Kui mulle esitati küsimus, mis peaks muutuma arstide ettevalmistamisel, siis tuleb tunnistada, et vastata on küllalt raske.

TÜ arstiteaduskonna lõpetanud arst peab olema väga hea teoreetilise tasemega, küllaldaselt praktiliste oskustega, kõrgete eetiliste tõekspidamistega ning mõistma, et iga inimese elu on ainus ja kordumatu. Samuti on oluline, et üliõpilasaastate jooksul tekiks veendumus, et olla arst — tähendab õppida kogu elu.

Meditsiini areng on olnud viimastel aastatel väga kiire ja meie arusaamad paljudest haigustest on oluliselt muutunud. Paljude haiguste diagnoosimine on võimalik DNA tasemel. Samas vajab patsient arsti, kes tahaks ja oskaks temaga suhelda, kes saaks aru tema kõige sagedasematest terviseseisunditest, mis vajavad kiiret haiglaravi. Niisama tähtis on, et arst oleks kriitiliste seisundite korral võimeline meeskonna juht olema julgustamaks ja toetamaks patsienti ning tema peret, juhendades ülejäänud meditsiinitöötajaid parima võimaliku tulemuse saamiseks. Mitte vähem tähtis pole õpetada elanikkonnale, kuidas hoida ja säilitada tervist. See kõik nõuab õpetusprogrammide pidevat ümbervaatamist ja kaasajastamist.

Arstiabi paremaks korraldamiseks on Eesti Vabariigis käivitunud üleminek uuele esmatasandi süsteemile — peaarst/üldarst-süsteemile.See seadis pediaatria õppetooli ja pediaatria ette väga olulise ja pidevat arutlust nõudva probleemi — kuidas õpetada üliõpilasele suhteliselt lühikese aja jooksul (7 nädalat), et laps ei ole väike täiskasvanu, vaid arenev indiviid, kes selle tõttu vajab oma esimestel eluaastatel erilist kohtlemist, teadlikku toitmist (et rinnapiim on parim ja oluline nii füüsiliseks arenguks kui kontaktiks emaga), füüsilist arendamist, miks on vaja lapsi vaktsineerida, kuidas tunda ära olulised ja kiired haiglaravi vajavad haigused jne. Viimasel ajal on paljude ülikoolide arstiteaduskonnad (Linköping, Manchester jt) muutnud oma õpetamist klassikaliselt organpatoloogia süsteemilt nn probleemõpetusele. Ratsionaalne tee on ilmselt mõlema süsteemi süntees. Sellest lähtuvalt oleme muutnud mõned praktikumid seminarideks, kus osalevad kahe õppetooli — kliinilise keemia ja pediaatria õppejõud, et anda ettekujutus ja arusaam kõige enam levinud uuringute (veri, uriin, väljaheide) näidustustest, võimalustest ja hindamise kriteeriumidest. See õppevorm pakub huvi nii õppejõududele kui üliõpilastele ning ilmselt kõige enam kasu tulevasele patsiendile, kellele neid uuringuid määrata.

Ja ikkagi on palju, mida üliõpilane peab teada saama. Milline saab olla järeldus? Oluliselt peab suurenema üliõpilase iseseisva töö osa, töö kirjandusega, mis nõuab ka head võõrkeele (inglise keel) oskust. Kahjuks on V kursusele jõudnud üliõpilane lugenud vähe raamatuid ja pole sageli jälginud ühtki üldisemat meditsiiniajakirja (Lancet jt), mida peetakse väga soovitavaks, ja pole tuttav Medline'i kasutamisega, kuigi selleks on tänase päeva seisuga kliinikumi medinfokeskuses võimalused olemas. Viimasel kahel aastal on lastekliinikus iga tsükli lõpul organiseeritud üliõpilaste konverents, et anda üliõpilastele võimalus iseseisvaks tööks, ettekande tegemiseks ning esinemiseks. Need on olnud huvitavad ja nauditavad nii üliõpilastele kui õppejõududele, andnud õppejõududele võimaluse üliõpilaste paremaks tundmaõppimiseks.

Nii nagu õpetamine on protsess, nii on ka muutmine protsess, mis nõuab õppejõudude ja üliõpilaste vahel pidevat meeskonnatööd. Üliõpilaste huvides on saada parim haridus ja meie, õppejõud, soovime väga selles protsessis osaleda, sest praegused üliõpilased on osa Eesti meditsiini tulevikust.

Prof. **TIINA TALVIK**,
lastekliiniku juhataja

PER ASPERA AD ASTRA ehk mõlgutusi internatuuri teemadel neutraalsel pinnal

Vestluskaaslaseks on Keila Haigla südameosakonna juhataja Aleksander Leht

● Kas Teie kui kauaaegse internide juhendaja arvates on mingit vahet internidel praegu ja näiteks kümme aastat tagasi?

Kõigepealt tuleb öelda, et ma ei ole pikaajaline internide juhendaja. Olen Keila Haiglas juhendanud interne umbes 5 aastat. Kui mina ülikooli lõpetasin, oli internatuur suhteliselt uus asi. Oma kogemuse põhjal võin öelda, et loomulikult on internid erinevad, nagu see on kõigi inimeste puhul. Mina tegin oma internatuuri aastatel 1972—1973 Maarjamõisa kliinikus ja ei saa öelda, et tolle ja praeguse aja internide vahel olulist vahet oleks. Küll aga pidime olema tol ajal tunduvalt iseseisvamad. Näiteks pidin valvama Maarjamõisa Sisekliinikus terapeudina üksinda, seljataguseks tohter koduses valves, kellele võis vajaduse korral helistada, aga toime pidi tulema põhimõtteliselt ise.

Arvan, et teoreetilised teadmised on kõigil ülikooli lõpetanutel ju enam-vähem ühesugused, määravaks osutub siin teadmiste käepärasus. Õigel ajal teadmine on üldse elus oluline. Tagantjärele on kõik targad, aga õigel ajal otsustamise oskuses tuleb inimeste vahel vahe sisse. Sama saab öelda ka tänapäeva internide kohta: on olnud väga tublisid ja «naksajaid» interne ja ka mitte nii väga «naksajaid». Üldiselt võib öelda, et lohakust ja ükskõiksust ma oma internide juures märganud ei ole. Samas võib internatuuri põhjal VIST (suure küsimärgiga) öelda küll, kellest saab hea arst ja kellest mitte. Seda ei või siiski kaljukindlalt väita, sest on olnud ka teistsuguseid kogemusi. Asi on selles, et arstiteaduskonnas õpitava maht on väga suur ja ma tean tohtreid, kes lõpetasid ülikooli kolmedega ja kellest said hiljem väga head arstid. Inimene areneb ja võib avaneda mõnel kitsal erialal hoopis uuest küljest. Siin hakkavad mängima inimlikud faktorid: ta ei pruugi osata suhelda teiste inimeste, eelkõige patsientidega, aga ta võib olla väga hea funktsionaaldiagnostik vmt.

● Mida ootate internilt?

Intern peab olema aus, parajalt arg ja parajalt julge. Ta peab oskama, meie erialal eriti, inimestega suhelda — juba kõnemaneer, kõnetoon ja käitumismallid on olulised haigega kontakti saamisel. Ja kui kontakti ei saavutata ja usalduslikku vahekorda ei teki, siis temast nn haigearsti ei saagi. Samas võib ta edukalt töötada kitsal erialal, kus usalduslik kontakt haigega pole nii oluline.

Mis argusesse puutub, nimetaks seda siiski vahest ettevaatlikkuseks, siis inimene peab oskama ennast õigesti hinnata. Kõiketeadvat arsti pole olemas. Meditsiinis on palju ettearvamatut, paljud asjad tulevad ilmsiks aja jooksul, uuringute käigus. Minu meelest peab inimesel olema siiski jumala poolt antud and, ta peab ära tundma, millal on aega, et põhjalikumalt uurida ja millal peab kiiresti tegutsema. Muidugi peab tunnetuslik moment olema teadmistega põhjendatud. Esmatähtis on osata hinnata haige seisundi raskusastet, täpse diagnoosiga võib veidi oodata. Samas on organism isereguleeruv süsteem, kus markantsena tunduv häire võib olla tegelikult kompensatoorne. Seega tuleb sekkumisel olla väga ettevaatlik.

Aususe koha pealt veel seda, et kui ikka oma teadmistest napib, tuleks juhendajalt küsida, mitte häbeneda oma «rumalust». Internidesse suhtume me kõik hästi, kuna oleme ju kõik kord noored tohtrid olnud.

● Kas arstiks sünnitakse?

Jah, ma arvan küll nii, aga **arstlik mõtlemine** on õpitav. See eristabki arstiteaduskonna lõpetanut ja tavainimest, kes otsib enesele diagnoosi ja ravi tervishoiu käsiraamatust. Viimatimainitu läbilugemiseks piisab elementaarsest lugemisoskusest, mis omandatakse algklassides. Arsti aga peab hoolikalt koolitama ja internatuur on ainult üks osa sellest suurest õppimisest, mis algab algklassides ja lõpeb pensionile minekul.

● Mida Te ootate arstiteaduskonnalt?

Minu arvates pole arstiteaduskonnal hädа midagi. Eesti arstid ei ole sugugi hullemad kui välismaal, meditsiinisüsteem kui selline on meil lihtsalt teisem. Kas see, et eluiga Eestis on madalam kui läänes, on meditsiiniline või pigem sotsiaalne probleem, ei tea keegi. Annaks jumal, et materiaalne seis võimaldaks ikkagi üliõpilasi koolitada ja et jätkuks neid, kes tahavad õpetada, sest õpetamine on ju kehvalt tasustatav, kuid väga tänuväärne töö.

● Kui pikk peaks olema internatuur?

Raske küsimus. Praktiline arst õpib kogu eluaja ja igaüks on individuaalne — mõnel on vaistu rohkem ning teadmised käepärasemad, mõni aga ei saa kuidagi järje peale. Nii ei saa ka igast juhilubade omanikust autojuhti, teine on aga poisikesest peale sündinud rallisõitja. Mingi keskmine norm tuleb siiski kehtestada, aga kas see peab olema 1 või 5 aastat, jäägu targemate inimeste otsustada.

Masendav on see, et internide tasustamine on alandavalt väike. Raha on paraku väärtushinnangute näitaja. Ju me oleme siis valinud ala, mida ühiskond ikka veel ei väärtusta, räägitagu arstide õilsusest ja Hippokratese vandest niipalju kui kulub. Kui koerapügaja saab ikka rohkem palka kui intern, siis sureb see ülev aade eos musta masenduse kätte, mis tekib internil palgapäeval. Ühiskond rõhub ilmselt selle peale, et tööle jäävad need, kellele see rõõmu valmistab. Eks see ole mõnes mõttes ka õige lähenemine, sest entusiasmile peab koht jääma, ainult raha eest meditsiini ka ei tehta.

Esialgu on veel uusimaks ja kaasaegseimaks hooneks polikliinik Maarjamõisas. Mis on järgmine?

ARSTITEADUSE ERIVÄLJAANNE

Teadustöö võimalikkusest arstiteaduskonnas

Kuna oma olemuselt on ülikool alati olnud ja jääb teadusasutuseks, siis ei kao uurimistöö ka väga rasketes tingimustes. Ülikooli eristab muudest hariduse institutsioonidest kraadihariduse andmine, eelkõige doktoritööde kaitsmine. Kuna arstierialal on õppeaeg pikk, siis Eesti taasiseseisvumisel loobus teaduskond arsti erialal kaheastmelisest kraadikaitsmise süsteemist seni kehtinud kandidaadi- (magistri-) ja doktorikraadi kaitsmise nõudest ning läks üle **4-aastasele doktorantuurile.** Doktoritöö nõuded tuginevad viimasel viiel aastal teaduskonnas Põhjamaades kasutuselolevatele. Mis muutus riigi taasiseseisvumisel? Kui varem oli aspirantuurikohtade arv väga piiratud, siis viis aastat tagasi osutus võimalikuks avada oluliselt rohkem doktorantuuri kohti — vastuvõtt 1991.—1992. aastal oli üle neljakümne inimese aastas. Doktorikraadiga uurimistöö kogemustega inimesi pole vaja ainult akadeemilise meditsiinihariduse süsteemi vaid ka riigi tervishoiukorralduse aladele. Oleks ideaalne kui suurte raviasutuste ja korraldava ministeeriumi juhtivad ametnikud oleksid doktorikraadiga. Tuleks ju sinna valida inimesi nii hariduse kui harituse järgi.

Arstiteaduskonna doktorantuuri läbimisel on vaja sooritada vähemalt 5 eksamit, kusjuures täiendavalt on võimalik valida veel 10 aine hulgast. See kahtlemata laiendab ja süvendab teadlaseks ettevalmistumist. Tundub, et doktorantuuri valikainetes on vaja süvendada uurimismetoodikate omandamise võimalusi lühemaaegsete laboratoorsete tsüklite kaudu.

Kui teha täpsemat analüüsi, siis pole doktorikraadi kaitsmine teaduskonnas veel täit hoogu sisse saanud — doktorantuuri lõpetanutest on seni kaitsmisega maha saanud vähem kui pooled. See oli ka prognoositav, kuni kaitsmisnõuded muutusid võrreldes varasema kandidaadiväitekirjaga rangemaks põhiliselt küll publitseerituse osas.

Eesti ainukese arstiteaduskonna vastutus teadustöö arendamise eest riigis on suur, samuti nagu kogu Eesti tervishoiupoliitikas. Tundub, et esialgsest mõõnast oleme ülesaamisel ja käesoleval õppeaastal doktorikraadi kaitsjate arv oluliselt suureneb.

Teaduslik uurimistöö vajab baasi, vahendeid ja juhendamist. Eesti teadusfondi uurimistoetuste (grantide) üldmaht on aasta-aastalt suurenenud, kuid teadusharudevahelises jaotuses pole meditsiinile eraldatav teaduse baasfinantseerimine ning grantide proportsioon piisav. Siin valitseb kahjuks veel endine Teaduste Akadeemia poolt väljaarendatu — meditsiin ju Eesti TAsse ei kuulunud. Siiski on teaduskonna uurimisbaas pidevalt täienenud ja seda ka välisgrantide toetusel.

Teaduskonnale on oluline valmis ehitada prekliiniliste instituutide hoonekompleks (biomeedikum) Maarjamõisas, mis koondab seni hajali olevad põhiliselt amortiseerunud hoonetes paiknevad allasutused ja võimaldab paremat instituutidevahelist kooperatsiooni.

Doktorantuuri tulemuslikkusele on negatiivset mõju avaldanud ka teaduskonda üliõpilaste vastuvõtu järsk piiramine. Kui puudub konkurents erialase töö saamisel, hakkab ka kraadihariduses ettevalmistustase langema.

Samuti puudub ülikoolis viimasel perioodil ka täpselt väljaarendatud habilitatsioonisüsteem, st millised nõuded peale doktorikraadi on vajalikud professori kohale valimisel. See põhjustab vahest ka teadustöö juhendamises mitte eriti kompetentsete isikute osalemise.

On vaja rakendada doktorijärgne (*postdoctoral*) uurimistöö grantide süsteem, mis seni Eestis puudub. See võimaldaks noortes oluliselt süvendada uurimistöö kompetentsust ja vastavalt vajadusele ka noori doktoreid ümber õpetada väga vajalikele erialadele.

Professor
LEMBIT ALLIKMETS

Arstiteaduskonna täienduskeskus

Täienduskoolituskeskus korraldab arstide ja stomatoloogide täiendõpet kogu vabariigis. Igal aastal korraldatakse praktiliselt kõikidel kliinilistel erialadel 250–300 täiendustsüklit kokku, kusjuures mitmed neist toimuvad väljasõitudena Tallinnas ja teistes linnades. Ühe tsükli kestus on valdavalt üks nädal, mis annab kursandile ühe täienduspunkti. Lisaks korraldab meie keskus ka teisi täiendõppe vorme, nagu staž eerimine töökohal, perearstide ümberõpe (vastutav õppejõud dotsent Margus Lember). Siin registreeritakse ja hinnatakse ka mitmete erialaseltside, farmaatsiafirmade, samuti välislektorite poolt korraldatud seminare, sümpoosione jms, et osavõtvad arstid saaksid osavõtu korral kvalifikatsiooni tõstmiseks ja kinnitamiseks vajalikke täienduspunkte.

Osavõtt kõikidest täienduskoolituse vormidest on seni olnud väga elav. Kui seni oli täienduskoolitus teaduskonna õppejõudude ja teadurite plaanilise õppekoormuse sees, siis seoses õppekoormusnormide muutumisega on käesoleva aasta algusest täienduskoolitus tasuliseks muutunud. Tundub, et täienduskoolitust soovivate arstide ja stomatoloogide arv ei ole sellega seoses vähenenud. Meditsiiniasutused saavad ja peavad täiendõppeks kulutama vastavalt kehtivale seadusandlusele 3% oma töötasufondist, mistõttu kursandi kulutused ei ole ületamatult suured. Paljud kolleegid leiavad ka ise võimalusi kursuste eest tasumiseks. Tundub, et täiendõpe ei kaota oma tähtsust kunagi, sest on ju arsti kohus eelkõige ise hoolitseda oma kvalikatsiooni säilitamise ja teadmiste kaasajastamise eest. Siinjuures tuletan meelde, et ka 1997. aasta alul (3.–7. veebruarini) toimub üliõpilaste talvevaheajal järjekordne vabariiklik konverents «Kliinik '97», mis käsitleb väga mitmete meditsiinierialade aktuaalseid küsimusi. Seni on osavõtt analoogilistest aastakonverentsidest olnud väga suur, kuulajaid on alati olnud üle 450. Loodame ka järgmisel konverentsil kuulda kaasakiskuvaid ja kõrgetasemelisi ettekandeid nii arstiteaduskonnast kui ka teistest vabariigi meditsiinikeskustest ja haiglatest.

Dotsent
MAIDO UUSKÜLA,
täienduskeskuse juhataja

Kohtumeditsiini praktikumis.

Miks ma arstiks õpin?

Tegelikult tahtsin ma saada ajakirjanikuks. Keskkoolis oli mul väga hea eesti keele õpetaja, me kõik kirjutasime luuletusi, saatsin neid ajakirjadele, neid avaldati, ühe koolisuve veetsin põhjanaabrite juures, armusin soome keelde ja otsustasin saada soome filoloogiks. Õnnetuseks — või õnneks! — oli tollel sügisel sama soov ka väga paljudel teistel ja sisseastumiseksamite punktiarvestus jättis minu selle kriipsu alla, mis lahutas vastuvõetuid ukse taha jäetutest.

Solvuda võib mitut moodi. Minu lemmikalal oli mind soovimatuks tunnistatud. Keskkoolis olin õppinud ühesuguse huviga kõike peale ühe aine, mida pidasin elus absoluutselt ebaoluliseks — see oli keemia. Lohutuseks otsustasin astuda sinna teaduskonda, kuhu üldise arvamuse järgi on kõige raskem pääseda — see on teatavasti arstiteaduskond.

Töötasin sanitarina, õppisin ja — osutusin vastuvõetuks!

Täna, mil ma oma õpingutes olen jõudnud viiendale kursusele, ei ole mu arvamus arstiteaduskonnast enam kaugeltki see, mis ta oli ülikooli tulles. Mõni illusioon on purunenud, teadmisi on juurde tulnud.

Minu klassiõed ja –vennad, kellega ühel ajal kõrgkooli astusime, on tänaseks diplomeeritud spetsialistidena sukeldunud meie tormilisse (tõmblusterohkesse) ärkavasse turumajandusse, kes juristina, kes pangaametnikuna, võõrfiloloogid teevad karjääri turismifirmades või tõlkidena, haritud inimestena on nad elus läbi löönud, oma enam või vähem eduka koha elus leidnud.

Kes on arstitudeng?

Praeguste õppeplaanide järgi ootab teda ees 6 (loe: kuus!) õpiaastat. Mis edasi saab, on veel tumedam. Siin–seal satud lugema mõne ametimehe arvamust, otsekui oleks meil arste liiga palju, leivapalukest, mida arstide vahel jagatakse, ei jätkuvat kõigile... Samas tean oma Läänemaal ja Kesk–Eestis elavate sugulaste kogemust, et maal ei ole lähikonnas peaaegu ühegi olulisema eriala arste.

Arstitudengit keelitatakse kiiremini õppima ja rutem tööle tulema! Ja nõu küsitakse. Nagu pärisarstilt. Siis lappad vaimusilmas konspekti, meenutad praktikume ja haiglaöid, tuletad meelde õppejõudude sõnu — ja oled salamisi rahul iseendaga, et oled valinud endale selle kõikidest elukutsetest kõige olulisema — õpid arstiks.

Andestad endale ka alaväärsustunde, mida tundsid, kui ärikast koolivend sind teepervelt hääletamast oma mersusse võttis, ja ühikatuppa tagasi jõudnud, istud kirega õppima. Õppida, õppida, õppida, see on arstitudengi eelis ja õnn, mis kunagi ei lõpe ega vea alt. Teadmise hinda mõistad seda rohkem, mida konkreetsemaks õpingud ja praktikumid lähevad. Kui põnev, ammendamatu, salapärane, arvestatud ja samas ometi — kui avastamatu on inimene!

Illusioonide purunemiseks võiks nimetada sedagi, et ma tean: kahjuks on haigusi, millele arst alla jääb. Ent miks ei võiks olla mina see, kes leiab imerohu, võluravimi, kes aitab jalule lootusetu haige? Sellepärast, selles usus ja lootuses ma ju arstiks õpin!

TRIINU-MARI OTS

ARSTITEADUSE ERIVÄLJAANNE

Eetikast meditsiinis

Meditsiini ja bioloogia eetilised probleemid on viimastel aastatel üha enam leidnud tee laiema üldsuseni. Osalt on see seotud uue tehnoloogia arenguga meditsiinis, transplantatsiooni kasutuselevõtuga mitmel erialal jne, osaliselt aga ka üldsuse teadlikkuse kasvuga meditsiinilistest otsustustest, mis sageli tehti vaid tervishoiuprofessionaalide osavõtul ja teadmisel.

Meditsiini ja bioloogia areng on toonud vajaduse terve rea eetiliste ja teiste oluliste valikute järele, mis tuleb teha patsientidel, aga ka juriidilistel ametnikel ja tervishoiujuhtidel. On teada, et keegi peab otsustama hingamisaparaadi väljalülitamise patsiendil, kes on raske insuldi tõttu pöördumatult teadvuseta. Tuleb teha valik, kas on moraalselt õige soovitada raseduse katkestamist, kui geneetiline test toob ilmsiks eluga sobimatu haiguse. Kas saab automaatselt pidada õigeks ja moraalselt korrektseks igal juhul ja alati püüda elu pikendada.

Mitmed eetilised probleemid ei ole meditsiinis seotud elu pikendamisega. Siia kuuluvad privaatsuse ja konfidentsiaalsuse, nõusoleku, kriitilise haiguse avalikustamise probleemid jne.

On enam kui selge, et erinevad eetilised arusaamad põhjustavad ka erinevaid otsustusi. Keegi, kes peab olulisemaks vabadust, võib olla täiesti erineval seisukohal kolleegist, kelle arvates on peamine maksimaalselt parandada patsiendi käekäiku. Ja pole õige eeldada, et erialased võimed ja kogemused meditsiinis teevad meedikust automaatselt eksperdi, valimaks peamiste filosoofiliste ja eetiliste põhimõtete vahel.

Kaasajal on meditsiinieetika rohkem kui kunagi varem kõigile oluline: patsientidele, vanematele ja teistele perekonnaliikmetele, riigiametnikele ja meditsiinitöötajatele.

Kui püüda võimalikult lühidalt väljendada, mis on meditsiinieetika, siis võiks öelda et **see on meditsiinis tehtavate valikute analüüs.**

* * *

Paljud eetilised ja muud olulised valikud tehakse instinktiivselt, põhinedes veendumustele, harjumustele ja kogemustele. Ka meditsiiniliste valikute puhul sünnib see sageli nii. Ometi võib intuitsioon meid vahel eksitada või ei anna selget vastust.

Tõepoolest oleks otsustamisel kerge lähtuda kindlatest reeglitest.

Enamikus riikides on formuleeritud meditsiinieetika põhiprintsiibid. Ometi ei saa neid käsitleda tavaliste reeglitena, mis vastaksid üheselt igas olukorras, kus on vaja otsustus teha. Pigem on nad juhendid vastutustundlikuks professionaalseks käitumiseks. On üsna loomulik, et arsti ja haige suhted on meditsiinieetikas kesksed. Meditsiinieetika käsitluses on siin toimunud olulised muutused 1965. ja 1970. aastate vahel: nn vana meditsiinieetika on asendumas uuega.

Vana meditsiinieetika põhines professionaalsel autoriteedil. Arstid määratlesid ise oma eetika. Samas ei ole nö. Mittearstid meditsiinis kompetentsed ning seepärast ei saa ka öelda midagi kasulikku meditsiinieetika kohta. Primaarseks eetiliseks printsiibiks oli patsiendi kasu. Kõik, mis patsiendi heaolu teenib, on arsti tegevuses õigustatud. Vana meditsiinieetika on paternalistlik. James Childress´e (1982) märgib: "Paternalism keeldub tunnustamast teise isiku soove tema enese huvides. Siin asetatakse isikule kasutoomise moraalne printsiip kõrgemale autonoomsuse moraalsest printsiibist. Niisiis, patsiendi tahe ei tähendanud midagi. Arstid võisid patsiendile dikteerida erinevatel põhjustel, kas meditsiiniprofessiooni traditsiooni alusel, arsti püüde tõttu kaitsta patsiendi heaolu või haigustest tingitud patsiendi abituse ja sõltuvuse tõttu.

Uues meditsiinieetikas on keskseks nn lepinguline mudel.

Patsient on arstile võrdne partner, kellesse tuleb ka suhtuda vastava respektiga, vaatamata arsti suurematest meditsiinilistest teadmistest.

Meditsiinieetika ei ole enam priviligeeritud, nn majasisene kitsalt meditsiiniline asi. Arst võtab vastutuse kõigi tehniliste otsustuste osas, nende osas, mis vajavad meditsiinilist ettevalmistust. Patsient kontrollib otsustusi, milleks on olulised personaalsed väärtused või elustiili eelistused. Võib ju ka olla, et patsient delegeerib osa oma otsustusõigusest arstile. Näiteks: "Kõik need andmed on mind segadusse ajanud. Doktor, kuidas arvate, mida peaksin tegema?" Jay Katz on väitnud, et patsiendi ja arsti suhete ajalugu näitab, kui tähelepanematud on arstid olnud patsientide õiguste suhtes: "See on vaikuse ajalugu, arvestades osalust otsuste tegemisel". See ei tähenda, et arstid poleks haigetega rääkinud, kuid jutt ei olnud kahepoolne vestlus ühise otsuse tegemiseks.

Väga oluliseks on eetika aspektist uuringud, millesse on hõivatud inimesed. Uuringud on ühelt poolt vajalikud, ainult nii on ajast, kus stetoskoop oli peamine meditsiinitehnoloogia esindaja, ja aspiriin, digitaalis kui hiniin põhiravimiteks, jõutud tänasesse päeva.

Samas ei saa unustada probleeme ja eetilisi ohte. Riskides kellegi tervise või isegi eluga võib hävitada arstide moraalse positsiooni ja mis veel halvem, nende heaolu, kes on arstide kätte oma elu usaldanud.

Oluline on nn katsealuste täielik informeeritus ja siis vaba tahe osaleda uuringutes. Ei saa ju pidada informeeritud nõusolekuks, kui mõnekuuse lapse emale öeldakse: "Kui te ei nõustu lapsele selle vaktsiini süstimisega, siis peame otsima teile kapipõhjast mõne vana vene vaktsiini". Vaktsiinide, aga ka ravimite katsetamisel peetakse oluliseks püüda minimaalselt kasutada lapsi, peamised uuritavad on algul ikkagi loomad ja siis täiskasvanud.

* * *

Otsustusi saab optimaalselt teha siiski siis, kui on tagatud teatav materiaalne alus. Alati ja igal poolt mujalgi maailmas on üheks meditsiini mõjutavaks küljeks **raha ehk ressursid**. Ja siit edasi küsimus, kuidas saab arst mängida efektiivset rolli, püüdes arvestada tagasihoidlikke resursse, ilma kahjustamata oma traditsioonilist ülesannet seista individuaalse patsiendi eest.

Iga oluline probleem meditsiinieetikas sisaldab tagasihoidlike ressursside jagamise (kasutamise) eetilist tulemust või on kujundatud jaotusotsusest (mida eetiliselt hinnatakse).

Näiteks, otsustades pikendada raskete kaasasündinud defektidega vastsündinu elu, on otsusetegija, kasutades nappe vahendeid sellele vastsündinule, jätnud viimastest ilma kellegi teise.

Võib ju tuua lihtsa näitena nädalaeelarve planeerimise. Teil on võimalus minna teatrisse, spordivõistlusele või restorani õhtustama. Valides näiteks piiratud rahaliste võimaluste juures restoraniõhtu, kaotatakse ilmselt teised võimalused.

Nii on ka meditsiinis. Võttes eeldusena, et ressursid on piiratud (ja seda nad tõesti on), otsustades kasutada vahendeid üheks otstarbeks, suletakse võimalused alternatiivseks kasutuseks. Kui haiglas ravitakse haigeid, kellega saaks hästi toime ka ambulatoorselt, on vältimatult haiglaravi vajavad haiged sellest rahapuudusel ilma jäetud. Aleen Buchanan märgib: "Ratsionaalsed otsused pole ainult moraalselt lubatavad, vaid moraalselt nõutavad, et efektiivselt kasutada kitsaid sotsiaalseid ressursse".

Nähtavasti peavad olulisel kohal olema ravimise efektiivsuse kriteeriumid ühelt poolt ja eetilisuse põhimõtted teiselt poolt.

Aga tegemist on raske ülesandega. Vaid viimastel aastatel on maailmas majandusteadlased, poliitikud tunnistanud, et eetilised küsimused ei saa olla kõrvale jäetud. Veel hilisemad on teoretiseerimised ressursside jaotamise eetilistest aspektidest. Olles areneva maailma osaks, on meie riigiski sarnased probeemid.

Eespool märkisime, et meditsiinieetika on meditsiinis tehtavate valikute analüüs. Ent tegemist pole vaid eetiliselt ilmsete otsustega, nagu abort, eutanaasia, transplantatsioon, inimestel tehtavad uuringud, aga ka igapäevaste otsustega, mida arst peab haigustest patsiendile rääkima, missuguse ravi osas peab olema patsiendi nõusolek, ja mis väga oluline - kui palju ühiskond peaks kulutama tervishoiule ja kuidas jagada raha patsientide vahel.

Meie võimalus on iga valiku üle tõsiselt mõelda ja siis otsus langetada.

Professor HELE EVERAUS

Moodne arstiteaduskond

Mis on muutunud arstiteaduskonnas taasiseseisvumisest alates?

«Punaseid» aineid ei ole enam, arstiteaduskonna dekanaat asub uutes remonditud ruumides, hindelisi arvestusi pole enam, on välja töötatud arvestuste, eksamite tegemise kord, stipendiumi saavad üksikud, loengutes osalemine on vabatahtlik, arstitudengitel on üha raskem leida töökohta medõena, tegutsevad erinevad arstitudengite organisatsioonid, kliinikum jne. Need muutused tulevad esimestena meelde.

Vaatame muutuste sisulist külge. Kas arstiks õppimine on vahepeal lihtsustunud, professionaalsemaks muutunud?

Kas ikkagi liialt ei tegelda vormilise tegevusega sisulise kõrval? Kui palju mõjutab arstitudengeid, interne, doktorante, residente kliinikumi rahade kuulumine kliinikumile või Tartu Ülikoolile? Need on trobikond küsimusi, mis teevad haiget mõnelegi.

Arstitudengina on mul vaja kättesaadavat ja uut õppematerjali, mõistlikku ja paindlikku arvestuste, eksamite sooritamise korda ja viisi, erialast võõrkeelt, silmaringi laiendamiseks vähemalt mõne teise ülikooli juures täiendamise võimalust, täpset ja kättesaadavat infot arstiteaduskonnas toimuvatest loengutest, konverentsidest, arvuti ja Interneti kasutamise võimalust, stipendiumi või infot fondide kohta, piisavalt vaba aega.

Kes peab neid probleeme lahendama?

Arvan, et sõltuvalt tudengite enda initsiatiivist tegelevad nad vahelduva eduga nendega ise. Pidevalt leiutatakse jalgratast. Sageli kipuvad probleemid standardiseeruma ning aastast aastasse korduma. See peab olema organiseeritud juba arstiteaduskonna nõukogu tasemel, seega siis dekanaat, arstiüliõpilaste organisatsioonid. Iga õppetooli juhataja esimeseks mureks peab olema infovahetus üliõpilase ja õppejõu vahel. Liiga kaugele on professorid jäänud oma jüngritest.

Moodne arstiteaduskond tähendab rohkem avameelsust ja enese vigade tunnistamist, ökonoomset, kuid efektiivset majandamist, rohkem investeeringuid oma kasvandikesse.

Karl Väärt,
Eesti Arstiteadusüliõpilaste Seltsi eestseisja

Suvi välismaal — miks ka mitte?

Arvamust avaldavad neli arstiteaduse VI kursuse tudengit

Karin Aakre: arstiteaduskonnas on peale ravi V kursust 3 suvekuud iseenda päralt. Kui just kuhugi tööle või maale vanaema juurde pole vaja minna, on üks igati hea väljapääs teha üks kuu väljamaal praktikat. Mina ühendasingi meeldiva kasulikuga & valisin sihtpunktiks Rootsi väikelinna Lundi, täpsemalt meditsiinialase suveülikooli.

See üritus meenutas natuke skaudilaagrit, kuna koos oli *ca* 25 arstihakatist 14 eri riigist. Tegeldi spordi, meditsiini ja teiste väga erinevate asjadega. Ühel väljasõidul Skåne kaunisse loodusse ööbisime päris skautide laagris, mis inspireeris meie grupi poisse näitemängu etendama. Kuna meie hulgas oli 6 hispaanlast, siis tuli sellest päris tõepärane härjavõitlus — matadoorid olid omast käest võtta.

Asjalikum pool möödus minul ortopeedia osakonnas. Suhtumine üliõpilastesse oli väga sõbralik. Kõige elamuslikumad ja meeldejäävamad olidki hetked operatsioonidel assisteerides. Muuhulgas avanes operatsioonibloki aknast vaade Taani pealinnale Kopenhaagenile, mis jäi kõigest kümne kilomeetri kaugusele.

Piret Leht: igatahes ei kasutanud ma seda võimalust suurest vaimustusest veeta oma n.ö viimane vaba suvi haiglaseinte vahel. Tegelikult oli äkki ilmunud üks vaba koht Saksamaale sõiduks. Kiiresti tuli teha keeletest ning täita paar ankeeti — edasi läks kõik iseenesest.

Sõidu kasuks rääkis soodne võimalus reisida, omandada paremini saksa keelt ning näha sealset haiglat, personali tööd ja head aparatuuri.

Meelde jäid vihmane ning jahe juulikuu Leipzigis, mõnusad Saksa õllekad ning töökas ja meeldiv meeskond haiglast.

Riitta Peltola: sõitsin praktikale Hispaaniasse Sevilla sõjaväehaiglasse, kuna kuulsin palju positiivset tudengite kogemustest välismaal. Tundus ka, et IFMSA on väga tugev organisatsioon, mille kaudu see praks võiks õnnestuda. Kahetseda pole mul tõesti põhjust.

Karin Pärnpuu: põhjusi Itaaliasse minekuks oli mitu. Esiteks oli see hea võimalus tegelda sind huvitava erialaga ning võrrelda ravi ja diagnostika erinevusi/sarnasusi meie haiglatega. Teine positiivne külg on võimalus praktiseerida võõrkeelt ning tutvuda selle maa kultuuriga lähemalt. Samuti saime palju sõpru eri maadest.

Rootsi skaudilaagris

Arstiteaduskonna erileheküljed koostas teaduskonna pressiesindaja MATI JALAKAS arstiteaduse V kursuselt.

Eriline tänu ANNELI NIITSOOLE.

Tribunali liikmeks Hispaanias

Algus 2. lk.

taotleda selle kompenseerimist. Kallis on kodust eemal elamine. Näiteks katoliiklikus eraühiselamus maksab üks kuu samuti 8000 krooni. Elatakse omaette toas, õppimiseks on mitu õpperuumi, saab 4 korda päevas süüa, kord nädalas pestakse pesu, hoovis on bassein ja väike spordiväljak. Välisuks suletakse kell 23, hiljem enam majja ei pääse (erandiks on nädalalõpuõhtud). Ühiselamuraha tasumine on vanematele tõsiseks koormaks, kuid tean peret, kust kaks tudengit elas taolises ühiselamus. Erakorterist toa üürimise eest tuleb maksta umbes 2000 krooni kuus, kuid vanemad eelistavad võimalusel siiski kallimat ühiselamuvarianti, mille puhul on garanteeritud korrapärane toitlustamine ja režiim.

Õppejõu seisund võrreldes pangaametniku või advokaadiga?

Hispaania ühiskond on stabiliseerunud. Konkurents on vähendanud nii pangaintresse kui pangaametnike sissetulekuid ja pankade hiilgust tervikuna. Näiteks Granada Ülikool vahetas hiljuti panka, kellega ta koostööd teeb. Uues pangas on oluliselt lihtsam siseviimistlus ja töötajate riietus, kuid kliendile soodsamad tingimused. Keskmine advokaat töötab reatöötajana advokaadibüroos või juristina firmas. Ma ei julge siin üldistada, kuid tean peret, kus naine ülikooli füüsikaõppejõuna-dotsendina teenib rohkem kui mees firma juristina.

Õppejõud saavutab tavaliselt 35-40ks eluaastaks seisundi, kus ta on end kindlustanud nii tööalaselt (valitakse ametikohale eluajaks), kui majanduslikult (korter on suures osas kinni makstud). Lektor saab töötasuna puhtalt kätte umbes 19 000 krooni kuus, dotsent 25 000, kateedrijuhataja üle 30 tuhande. Toidukaupade hinnad on enam-vähem samal tasemel kui Eestis, tööstuskaubad, eriti tehnikatooted, tavaliselt odavamad. Kallim (kuid ka oluliselt kvaliteetsem) on korter. Ridamaja korter (marmorpõrandad, garaaž, kelder, bassein hoovis) maksab ümberarvutatult 1,3 miljonit Eesti krooni.

Kas eluajaks ametikohale valimine ei tekita probleeme?

Tekitab erialadel, kus on võimalik erapraksis (arstid, advokaadid, arhitektid, tõlgid jne). Eluaegse ametikoha saamisel loobutakse sageli teadustööst ja teenitakse tõhusalt palgalisa. Teisalt annab ka erapraksis kogemusi ja nõuab samuti enesetäiendamist ning vormisolekut. Kokkuvõttes ei ole minu arvates sellise õppejõu väärtus väiksem kui kitsaid teaduspublikatsioone tootval kolleegil.

Milline ilm on juulikuises Hispaanias?

Ilma kujundab püsiv Assooride kõrgrõhkkond. Hispaania kesk- ja lõunaosas on taevas pilvitu, keskpäeval tundub armutu päike seniidis olevat. Juuli alguses on riigi lõunapiirkondades õhk 35 °C, Vahemeri 23 - 25 °C. Sellises palavuses mõistad, miks lõunavaheaeg on venitatud 3-4-tunniseks *siesta*'ks ja miks ruumides on kiviparkettpõrandad. Juuli lõpus on veelgi palavam ning kõige kuumemaks kuuks peetakse augustit. Andaluusiat kutsutakse Euroopa praepanniks. Kontinendi soojarekord 51 °C ongi mõõdetud Sevillas. Vaid mõneks suveõhtuks kogunevad taevasse äiksepilved, et hilisõhtul või öösel suure müristamisega tühjaks sadada. Andaluuslased ütlevad, et kolm kuud aastast on neil *infierno* (põrgu), kolm kuud *invierno* (talv), ülejäänud kuuel kuul võib end mõnusalt tunda.

Mida tehakse *siesta* ajal?

Puhatakse kodus kõige jahedamas toas – vaadatakse TV-d, mõnikord isegi magatakse, et õhtujaheduse saabudes reipam olla. Hispaanlaste arvates pole pime aeg magamiseks.

Ometi jääb *siesta* pidamine üha vähemaks, sest kiiresti kasvab konditsioneeriga ruumide hulk. Vaba aja kasutamise seisukohalt on parem, kui tööaeg ühes tükis on.

Olete tegev üürnike ühenduses ja kaitsete tagastatud majade üürnike huve. Kas analoogne probleem on olnud ka Hispaanias?

Olukord, kus elamuomanike vahetumise tõttu seniseid elanikke nende kodudest välja aetakse, oli tõepoolest esinenud ka sõjajärgses Hispaanias. Üks tudeng jutustas, kuidas tema vanemad (kooliõpetajad) olid sunnitud elama koopas. Tõsi, koobastik asus Vahemere ääres.

Mis Hispaanias ei meeldi?

Eesti ja Hispaania on väga erinevad. Asju, mis seal põhjamaalasele ei sobi, on mitmeid. Kindlasti ei meeldi ülemotoriseeritus. Pidevalt on näha, mida hingad. Juba noorukid ja neiud eelistavad koolis käia *moto*'ga (mopeed, motoroller, mootorratas). Tudengiealised noormehed sõidavad võimsatel *Kawasakidel*, millel sporthäälte saavutamiseks on sumbuti hõredaks demonteeritud. Jalgratas on levimas, kuid esialgu rohkem spordivahendina.

Kas Hispaanias ollakse huvitatud Eestist?

Meeldivad meie suvede värskus, meie metsad ja sood, reklaamiga peaaegu risustamata maanteed. Kahtlemata võiksime teenida Hispaaniast siia turiste, teadlasi ja üliõpilasi tuues. Kuid hispaanlane on harjunud mõõdukate hindade ja teeninduse väga kõrge tasemega. Kritiseerinud on nad meie kõrgetele hindadele mittevastavat teenindust. Mind Eestis külastanud Hispaania kolleegid jutustasid näiteks anekdootliku loo, kuidas nad Tallinna sadamas ei suutnud taksojuhile inglise, prantsuse ega hispaania keeles selgitada, et sooviksid sõita bussijaama. Lõpuks joonistasid nad bussijaama kujutise paberile ja said siiski sõidetud.

Tuntuimaks eestimaalaseks Hispaanias on konkurentsitult Narvast pärit jalgpallur Valeri Karpin. Vähemalt kogu meessoost elanikkond teab teda… ning peab eestlaseks! Karpin müüdi hiljuti Baskimaa klubi *San Sebastian Real* poolt 9 miljoni dollari (108 miljonit Eesti krooni) eest *CF Valenciale*. Võrdluseks, *BC Kalevi* meeskonna eelarve oli eelmisel aastal 10 miljonit krooni.

Väga eksootiline on hispaanlastele Venemaa. Eesnimi Ivan pole sugugi haruldane ega tähenda tavaliselt mingeid sugulussidemeid. Heameelega õpitakse vene keelt, kuid Venemaale stažeerima minna siiski kardetakse. Eesti võiks olla kohaks, kus välismaalastele vene keelt õpetatakse.

Milline näeb välja Granada Ülikooli ajaleht?

Mitmevärviline ja tasuta. Ilmumispäeval tuuakse seda pakkidena õppehoonetesse ja ühiselamutesse.

IVO SAARIK

Enamik sõdu lõpeb rahulepinguga

Algus 1. lk.

Arstiteaduskonna dekaan prof Ants Peetsalu ütles oma sõnavõtus, et kliinikumi arendamise probleemiga on ta tegelnud kaua aega. Ta toonitas, et liitmise probleem puudutab kolme asja. Esiteks on vaja garanteerida patsientidele kvaliteetne ravi. See sõltub rahast, mida peab iga osakond kasutada ja kontrollida saama. Ka diagnostika- ja raviaparatuuri peab saama sihipäraselt kasutada. Kolmandana tõi ta välja võimu küsimuse. Suure kliinikumi roll ka õpetava asutusena peab olema väga hästi juhitud. «Kui Eesti Vabariigis valitakse praegu igat peaarsti, siis nii suure asutuse juhti peaks väga täpselt valima. Kõigepealt valiks kandidaadi teaduskonna nõukogu ja ametisse nimetaks teda rektor.»

Uus prorektor prof Mart Kull ütles omalt poolt, et esimesed kolm päeva on olnud sisseelamise periood, kus ta on kogunud informatsiooni ja tegelnud ajakirjanduses ilmunud arvamuste analüüsiga. Praegune ametikoht olevat tal ajutine ega ole kuidagi seotud tulevase demokraatlikult valitava asutuse juhiga.

Kliinikumi juhatuse esimees prof Vello Salupere avaldas rahulolematust selle üle, et formaalselt liitumine peatati, kuid sisuliselt tegeldakse liitmisega edasi. Tema arvates tuleks uue prorektori ja kliinikumi jõud ühendada, kuna mõlema ülesanded on ühed ja samad.

Prof. Vello Salupere rõhutas, et antud küsimuses pole konflikt mitte isikute vahel, vaid institutsioonide vahel.

Samal hommikul asutasid linna haiglate peaarstid Tartu Raviasutuste Juhtide Seltsi, mille kaudu saaksid haiglad suhelda teiste raviasutuste ja haigekassadega. **Maarjamõisa haigla peaarst dr Urmo Kööbi ütles, et** lepiti kokku selles, et säiliksid nii Tartu raviasutused kui nende lepingute sõlmimise õigused haigekassadega. Küsimustele vastates ütles ta, et haigekassadel on õigus lepinguid sõlmida ainult raviasutustega, mitte ülikooliga.

Rektor luges pressikonverentsil ette ka **sotsiaalministri Toomas Vilosiuse ja haridusministri Jaak Aaviksoo kirja,** milles on öeldud, et kujunenud vastasseis ei saa kuidagi tulla kasuks Eesti meditsiinile ega haridusele. «Kuivõrd erinevate gruppide vastasseisu ajendiks on saanud rahandusministeeriumi algatusel valitsuse poolt heakskiidetud Tartu Ülikooli seaduse muutmise seaduse eelnõu, mis pidi kõrvaldama senised eksisteerivad vastuolud nimetatud seaduse ja teiste seaduste vahel, siis oleme pöördunud valitsuse poole palvega peatada selle eelnõu saatmine Riigikogule, et täiendavalt analüüsida võimalusi seadusandluses seni esinevate ebakohtade kõrvaldamiseks, riivamata sealjuures asjaosaliste ning nende kaudu kogu elanikkonna tervishoidu ja haridust puudutavaid küsimusi. Sellega seoses teeme ettepaneku kohtuda teiepoolsete seisukohtade ärakuulamiseks ja asjakohase ekspertgrupi moodustamiseks järgmisel nädalal haridusministeeriumis».

Küsimusele, kas tegemist pole mitte põlvkondadevahelise konfliktiga, vastas **prof V. Salupere** eitavalt. Pro**rektor prof Toivo Maimets** lisas, et põlvkondade probleem on Tartu Ülikoolis küll olemas, kuid et seda tuleb vaadelda teises kontekstis. Professorite keskmine vanus on üle 52, arstiteaduskonnas üle 54 aasta.

* Linnavalitsuse kaasamist probleemi lahendamisse pidas rektor tingimata vajalikuks.

* Asjaajamist professor Ain-Elmar Kaasikuga, kellele oli samuti tehtud ettepanek kandideerida prorektoriks, pidas rektor enda poolt mittekorrektseks.

Rektor väljendas pressikonverentsi lõpus tänu dekaanidele nende usaldusavalduse eest ning toonitas veel kord, et kliinikumi ülevõtmine praegu peatatakse, selleks et mõlemad pooled oleksid korralikult ette valmistunud. «Enamik sõdu ei lõpe maailmas mitte sellega, et ühte või mõlemat poolt pole enam olemas, vaid rahulepinguga. Igal rahul on oma alus ja käesoleval korral saavad selleks aluseks olla Eesti seadused, ülikooli põhikiri ja asjaosaliste hea tahe,» ütles rektor lõpuks.

VARJE SOOTAK

Belgiast, koorifestivalist ja kõigest sellest, mis seal sees leida võib

Et nad selle Belgia riigi Eestist nii kaugele on rajanud, ei ole muidugi sugugi meeldiv. Meeldiv on aga see, et Belgias leidub inimesi, kellel aeg-ajalt turgatab pähe mõte korraldada mõni kena festival. Näiteks koorifestival. Ja veel meeldivam on see, et sellised festivalid mitte kuskil teisel pool Belgiat ei asu, vaid just Hollandi ja Saksamaa vahetus naabruses - Maasmechelenis ehk Mechelen an Maas nagu prantslastele suupärane.

Millegipärast öeldakse Belgia kohta sageli, et on teine kaunis mõttetu riik. Kole, kui keegi seda ka Eesti kohta ütleks. Seepärast ei tahaks ma selle mõttega ise kuidagi ühineda. Eks mingi mõte on ju igal asjal. Nii Belgialgi. Võtame või selle festivali, mis nüüdseks juba ajalooks saanud. Aga kõigest järgemööda.

Ülikooli kammerkoor arvas tükk aega tagasi, et oleks hea, kui saaks mõnel festivalil osaleda. Nii satutigi ühel heal päeval **Maasmechelenis toimuva *Cantate* koorifestivali peale.** Saadeti siis Maasmecheleni helikandja koos kammerkoori laludega ning sealne eelžürii arvas ülikooli kammerkoori piisavalt heaks, osalemaks festivalil. Nagu hiljem selgus, soovis segakooride kategooriasse, kus ka meie kammerkoor esines, üldse kokku 80 koori, kellest lõpuks 7 välja valiti. Et *Cantate* koorifestival vähegi prestiižne on, ei maksa üldse kahelda - koorid, keda meil kuulda õnnestus, olid ääretult head ning põnevad. Olgu öeldud sedagi, et festival toimub juba kolmandat korda.

Et end Belgiamaal hästi tunda, elas ülikooli kammerkoor Maasmechelenist 7 kilomeetrit eemal asuva Lanklaari linna sajandivanuses hotellis, kus oli lõhn ise sama vana ning stiilne kui hotelli interjöör: maalid, kaminad, parkettpõrandad, inimkõrgused peeglid, rõdud ja verandad, kriuksuv trepp, antiikmööbel, uhked tekstiilid ja tapeedid ning lauahõbe. Hotelli vahetus naabruses voolas jõgi, mis lasi aimata aastakümnetetagust vilgast elutegevust. Ja see imevaikselt kõlav kohvikumuusika igahommikuse eine juurde - võrratu. Hommikueine ise: keedetud munad nagu munad ikka, kohv nagu kohv ikka ja nii muudegi söökidega. Ning hotellil endal vaid kaks tärni. Hotelli enda nimi pidi tähendama midagi "mõnusa äraolemise" sarnast. Selliselt me end seal ka tundsime.

Ülikooli kammerkoor esines kahel korral ja ühel päeval. Esimene esinemine oli tähtsam, et mitte öelda põhjus, miks üldse Belgiasse sõideti. Konkursil esinemine nimelt. Esitada tuli kuni 25-minutiline kava, milles pidi sisalduma ka Belgia helilooja ja kohalikus linnas sündinud Raymond Schroyensi kohustuslik laul "Flandria väljadel" ning üks ühehäälne eesti rahvalaul. Esinemispaigaks oli valitud ääretult raskete kõlatingimustega saal, kus kõik koorid said eelmisel päeval lava hääleproovi teha kõigest kümme minutit. Poodiume laval nihutada ei tohtinud, kuid nagu hiljem selgus, tegid seda mitmed koorid siiski.

Samal päeval tuli kammerkooril esineda ka Maasmechelenist mõned kilomeetrid eemal asuvas Rekemi muuseumkirikus, kus oli äraütlemata hea akustika ning seeläbi õnnestus ka meie kontsert väga hästi. Eks ole tõsiasi seegi, et eks selleks kontserdiks oli koor vabanenud ka konkursipingest. Esinesime koos hiljem segakooride kategoorias võitnud Ljubljana Tone Tomshitshi segakooriga Sloveeniast. Ülikooli kammerkoorile jäi õnn tulla konkursil **neljandaks**. Meist ettepoole jäi kaks tõsist ja suurearvulist segakoori (50-55 lauljat kooris) ning Tallinna Kammerkoor.

Belgiat suurt me näha ei saanudki, sest Belgias oldud aeg kulus proovidele ja õndsatele vaikeludele. Ja polnud see Maasmechelen ka teab mis linn - pigem väike asula. Samas andsid kõikidele Belgia väikelinnadele tooni imetabased nukumajad (inimesed elasid ikka sees ka!), mis saatsid meid vaat' justkui puiesteena kogu Belgias viibitud aja. Oli üllatav, et rookatus sealses olustikus niivõrd tavaline on. Kahjuks ei saanud me külastada ühtegi suuremat linna, mis oleks meie kujutelma Belgiast kui väikelinnastunud riigist kummutanud. Seevastu külastas mõtteline osa kammerkooris ühte kohalikku piljardiklubi, kus õnnestus kohalike elanikega pisut tuttavaks saada. Üldiselt on ikka levinud arvamus, et Eesti ja teised Balti riigid on "need kolm asja seal Venemaa küljes". Kes Belgiat külastab, veendub ilmselt isegi, et õllepruulijad teevad oma tööd armastuse ja meisterlikkusega. Tasub proovida ja kõike tasub proovida.

Kammerkooril avanes aga võimalus külastada Maasmechelenist 20 kilomeetri kaugusel asuvat Maastrichti, mis oma vanalinna, kirikute, linnamüüride, jõgede ja pühapäevase rahuga jättis meile suurepärase mulje.

Tagasiteel Tartusse õnnestus meie bussil südapäeval ning vahetult enne Kaunasesse jõudmist igava välja ääres, kuid sügismaastikulises Leedu külaelus, katki minna. Telliti siis Tartust uus buss, mida tuli oodata pool ööpäeva. Samas pidas kammerkoor maha ühe sõnulseletamatu sügispikniku lähedalasuvast külast toodud leedu söökide-jookide ning õuntega. Lauldi, tehti lõket ning heietati eluolu üle.

Tartu Ülikool ja Tartu Kultuurkapital tegid Tartu Ülikooli kammerkoorile suurepärase reisi. Eks me sellest reisist kunagi ka laulame. Tänud ja veel kord tänud.

Indrek Mustimets,
kammerkoori laulja

Armsad yliõpilased!

Mul on au kutsuda teid Vanemuise Väikesesse Majja. Seal mängitakse 13. oktoobril, 4., 13. ja 28. novembril kl 18 **Henrik Ibseni näidendit «John Gabriel Borkman».** Üheks tegelaseks on yliõpilane Erhart, kes armastab endast seitse aastat vanemat naist. See on **telepaatiline armatus**. Elatakse ainult teineteise jaoks. Kui eemal, siis loetakse mõtteid, pilt silme ees armastatust. Iga poor kehal teada, kuid ära ei tydineta, kõik juuksekarvad loetud, silmad kui järved, milles peegelduvad vastamisi, ei mõelda tulevikule, minevikule, lastele, vanematele, armastatakse õhku, valgust, päikest, inimesi, taimi, puid, kuud, tähti, loomi, linde, tahetakse näha teise silmadega, seepärast hoitakse käest kinni ja vaadatakse õites kirsipuud või sinilille, pilve või lehtede varjude liikumist rohul, ei saa kirjeldada, tahaks sulada yheks, piin sellest, kuid elatakse antud hetkes, rõõmus ja joovastavas tules. Lõunasse, kus on rohkem päikest, kuu nii lähedal, et puuduta käega, kus roosid õitsevad jõulude ajal...

Kus inimesed muretumad ja ei pea rygama palehigis leiva pärast.

Ootame teid!

Austusega Jaan Tooming,
Vanemuise näitejuht

Reservohvitseride kursuste korraldamine endiselt segane

Küsimus, kuidas lahendada seaduses ettenähtud reservohvitseride kursuste korraldamist praeguste esimese kolme kursuse meesülipilastele jäi paljus vastuseta ka kolmapäeval kaitseminister Andrus Ööveli ja ülipilasesinduse esindajate kohtumisel. Nii tõdes kohtumise üks osapool - ülipilasesindus.

Enne kohtumist peetud aulaloengus tegi Andrus Öövel teatavaks kaitseministeeriumi uue kava, kuidas reservohvitseride kursuste korraldamine peaks välja nägema. Uue kava järgselt ei võeta kursustele enam mitte kõiki soovijaid, vaid ainult selleks vaimselt ja füüsiliselt võimekaid. Kursustele pääsemiseks toimuvad katsed; kes marjamaale ei mahu, läheb aastaks sõjaväkke. Kursuste pikkuseks saaks senise 6 kuu asemel 8 kuud. Esmakordselt käivituksid need järgmise aasta juulis ning kestaksid igal suvel umbes kaks kuud. Noormehi, kes immatrikuleeritakse kõrgkooli järgmisel õppeaastal, ootab ees valik: kas minna kohe sõjaväkke ja jätkata aasta möödudes õpinguid või lõpetada kõigepealt ülikool ja minna siis sõjaväkke.

Uue programmi mitmete punktidega ei saa aga nõustuda ülipilased. Suurele enamusele neist tuleb see kõik lihtsalt liiga hilja. Arvestades kursuste potensiaalse 8-kuulise pikkusega ja asjaoluga, et korraga on igal suvel võimalik läbida vaid kaks kuud sellest, siis võiks see tähendada seda, et isegi praegused esmakursuslased peavad peale ülikooli lõpetamist veel korraks kroonusse minema. Nii võib aga mainitud kursuste mõte üldse kaduma minna.

Kohtumisel jõuti siiski konsensusele, et põhimõtteliselt võiks olla võimalik ka 5-kuuliste kursuste korraldamine. See tähendaks, et ei teenita välja ohvitseripaguneid, vaid tehakse läbi minimaalne ajateenistus.

Andrus Öövel andis ka lubaduse, et need 278 meest ja 2 naist, kes andsid allkirja avaldustele, milles paluti võimaldada nimetatud kursustest osavõttu, ei pea enam neile pääsemiseks läbima mingisugustki sõela. Ülejäänud peavad oma võimekust selleks veel tõestama hakkama. Aega avalduste kirjutamiseks on järgmise aasta 1. aprillini.

Kohtumisest ilmnes, et nii nagu on tegelikult veel küllaltki lahtine potentsiaalsete kursuste pikkus, on lahtised veel ka mitmed detailid. Kohtumise lõppedes saavutati ka kokkulepe, et üksikasjade ning kursuste konkreetse kulgemise kooskõlastamiseks ja ülipilassõbralikumaks muutmiseks hakatakse edaspidi pidama ministeeriumi ja ülipilaste vahelisi kõnelusi.

Mida arvata palgapoliitikast?

Ametiühing on pidanud läbirääkimistel rektori esindajatega strateegiliselt kõige olulisemaks küsimuseks õppejõudude, teadurite ja teenistujate palkasid.

Meeldetuletuseks: just lahkarvamused palgapoliitikas viisid kevadel kollektiivläbirääkimiste katkemiseni, mistõttu ülikooli ametiühing on praegu administratsiooniga kollektiivse töötüli seisundis, ametiühing on vaba töörahu kohustusest.

Ametiühingukomitee soovib nüüd teada töötajate arvamust kõigest, mis palkadega seotud: ülikooli palgapoliitika, kuupalgamäärade erinevused teaduskonniti ning ametikohtade ja struktuuriüksuste kaupa, astmepalgamäärade ja lisatasude määramise korraldus jne. Samuti sooviksime teada arvamusi ja ettepanekuid, kuidas muuta TALO ja ülikooli ametiühingu palgaläbirääkimisi tõhusamaks.

Kõik arvamused on teretulnud, ükski arvamus pole halb. Ootame ettepanekuid nii üksikisikutelt kui gruppidelt (kollektiividelt). Võite need tuua või saata **sisepostiga ametiühingukomiteesse Ülikooli 20–303.** Garanteerime, et teie arvamusi ei avaldata mitte kellelegi seoses teie nimega. Kokkuvõtteid, analüüse ning järeldusi saabunud arvamustest tutvustame ülikooli ajalehe vahendusel.

Aleksander Jakobson

sport

Eesti üliõpilaste meistrivõistlused korvpallis

Igal aastal korraldab **Eesti Akadeemiline Spordiliit** (EASL) Eesti üliõpilaste meistrivõistlusi kümnel spordialal. Peatselt on algamas 1996/97. õppeaasta **Eesti üliõpilaste meistrivõistlused korvpallis**. Need toimuvad eraldi meistri– ja harrastajate liigas nii meestele kui naistele. Osalema oodatake kõikide Eesti kõrgkoolide **üliõpilasi, sealhulgas magistrante, doktorante, interne, kadette** ning samuti **vilistlasi**, kes on lõpetanud õppeasutuse 1995. aastal või hiljem. Harrastajate liigas saavad võistelda ka **õppejõud**. Juhenditega saab tutvuda Eesti Akadeemilises Spordiliidus. Registreerimine ja info: meistriliigas **17. oktoobrini**, harrastajate liigas **31. oktoobrini** Jakobi 5 või tel 434 790.

Martin Jürgenson,
võistluste peakorraldaja

atlex

Kirjastame ja trükime soodsate hindadega.

Tähtajad lühikesed.

Helista ja lepime kokku tel 473 642 või GSM 250 190 99.

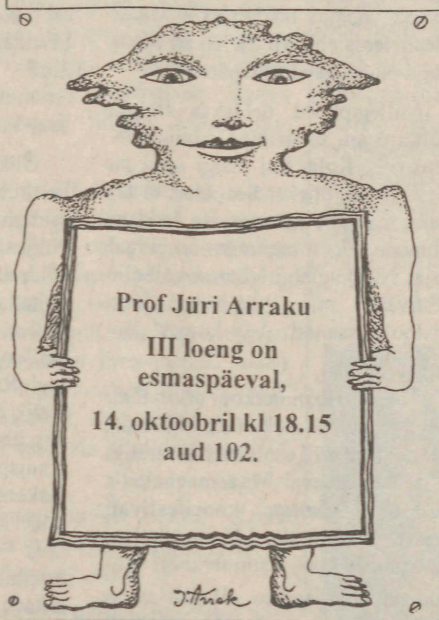

Prof Jüri Arraku

III loeng on esmaspäeval,

14. oktoobril kl 18.15 aud 102.

T, 15.oktoober
TEISTMOODI TEISIPÄEV
DJ.Alger Vedler
NB! Kella 22-ni sissepääs kõigile tasuta!
K, 16.oktoober
ROCK 'N' ROLL
Ans. NINE LIVES
N, 17.oktoober
DJ.Tõnu Sepp
NB! Daamidele terve õhtu sissepääs tasuta!
R, 18.oktoober
DJ.Vahur Kollom
L, 19.oktoober
KÕRVADELE PUHKUST
DJ.Tarmu Kurm
NB! Esimesele 100-le külastajale üllatus!
TUDENGITELE SISSEPÄÄS ODAVAM!
OLEME AVATUD 21.00-03.00

Info

KONVERENTS

Spordipedagoogika konverents

Spordipedagoogika instituut korraldab **16.–19. oktoobrini** IV rahvusvahelise noorteadlaste konverentsi sporditeaduste alal. Istungid toimuvad 17. oktoobril kl 9–12 ja 13.30–17 aulas ja 18. oktoobril kl 9–11 ajaloomuuseumis.

«Missugust isiksust me kasvatame?»

18. ja 19. oktoobril toimub aulas **rahvusvaheline konverents «Missugust isiksust me kasvatame?».** Soovime sellega teadvustada nii uurijatele kui õpetajaskonnale kasvatusprobleeme ja praeguste uurimuste tulemusi.

Reede, 18. oktoober

10.30—12.30 plenaaristung aulas

* U. Kala (TPÜ) — Kasvatatav koos kasvatajaga kasvatuseesmärke realiseerimas

* W.–R. Walburg (Kieli Ülikool, Saksamaa) — Haridus kultuuri väljendajana: erinevate kultuuritüüpide kogemus

* L. Le Riche (Perthi Ülikool, Austraalia) — Mis tagab õpilase edu koolis? Kool ilma ebaõnnestumisteta ja karistuseta

14—18 töö sektsioonides

Laupäev, 19. oktoober

9—13 töö sektsioonides

14—16.30 plenaaristung aulas

* A.–R. Lahikainen (Kuopio Ülikool, Soome) — Tänapäeva ühiskonna väljakutsed kasvatusele

* J. Tammo (Pärnu Sütevaka Gümnaasium) — Antropoloogilisi kontseptsioone eetilises kasvatuses

* V. Neare (TÜ) — Eripedagoogika arengu sõltuvus riigi ja ühiskonna suhtumisest

Konverentsil töötavad järgmised sektsioonid:

Kasvatuse eemärke otsimas 18.–19.10 mm 108

Kõlbeline kasvatus koolis ja kodus 18.–19.10 mm 102

Algõpetus ja teistest erinevad lapsed 18.–19.10 ph 140

Infokeskkond väärtuste kujundajana 19.10 ph 140

Teel multikultuursesse ühiskonda 18.10 ph 139

Mis teeb õpilase õppuriks? 18.10 ph 102

Plenaaristungi ettekanded tõlgitakse eesti keelde.

Kõik huvilised on teretulnud!

Eesti Akadeemiline Pedagoogika Selts

Mälestuskonverents
Richard Kleis 100
11. oktoobril kl 13 ph aud 102

I

Marju Lepajõe — Kleio ilmumine

Janika Päll — Kuidas Trooja sõda peeti pilve pärast ja miks oli vaja kahte Helenat

Rainer Kattel — *Aretê* ja *polis* Xenophanese fragmentides

Anne Lill — Miks *êthos* ei ole iseloom?

II

Mait Kõiv — Kas kreeka ajaloolasi võib usaldada?

Märt Tänava — Room impeerium ja rooma imperialism

Kaspar Kolk — Luulehuviline Seneca: Vergiliuse tsitaadid Seneca filosoofilistes kirjutistes

III

Richard Kleisi meenutavad:

Jaan Kõrgesaar, Ain Kaalep, Leo Metsar, Eduard Vääri, Hillar Palamets, Aleksander Elango, Allan Liim.

PÕHJAMAADE KEELTE LEKTORITE SEMINAR

18.–19. oktoobril Lossi 3 aud 217.

18. oktoobril kl 17 — *Holger Willumsen* (Nordisk Sommaruniversitet) — Põhjamaade Suveülikooli tegevusest ja kootööplaanidest Baltimaadega.

19. oktoobril kl 10 — *Gösta Kjellin* (Helsingi Ülikool) — *California, here I come!*

kl 11 — *Gunilla Normark* (Rootsi Instituut) — Koostöövõimalustest keeleõppes Põhjamaade ja Baltimaade vahel.

Külalisi on oodata Lätist, Leedust, Soomest ja Rootsist.

Seminarikeelteks on Põhjamaade keeled.

TARTU SOOME INSTITUUT TEATAB

Oktoober on hõimukuu. Täpsem info Tartu Fenno–Ugriast tel 420 380.

TÜ raamatukogu kohviku fuajees **näitus «Ungarlased maahõive ajal».**

Eesti Rahva Muuseumis **näitused «Udmurdi vana rahvakunst»** (1. detsembrini) ja **«Seto hõbeehted 19.–20. sajandil»** (20. oktoobrini).

14. oktoobril kl 19 algavad Eesti Rahva Muuseumis **soome rahvatantsu kursused. Õpetab Jussi Aronen.** Info tel 441 319.

11. oktoobril kl 17 esitlevad **Arvo Valton** ja **Eva Toulouze** kirjandusmuuseumis raamatut **«Enne koitu. Soome–ugri luuleklassikat».**

13. oktoobril kl 15 Peeter kirikus perejumalateenistus, osalevad **soome–eesti misjonärid pr ja hr Väliaho Udmurdimaalt.**

17. oktoobril kl 14 Eesti Rahva Muuseumi näitusemajas Helsingi **saamide muusikaline slaidiprogramm.** Korraldaja Art Leete.

18. oktoobril avatakse Eesti Rahva Muuseumis **näitus «Ungarlased ida ja lääne vahel».**

18. oktoobril kl 15–17 esineb ERM näitusemajas **Lõuna–Udmurtia külaansambel.**

18. oktoobril kl 19 TÜ aulas hõimupäevade Lõuna–Eesti **peakontsert.**

18.–20. oktoober **teaduskonverents «Emakeel ja teised keeled».** Korraldaja eesti keele (võõrkeelena) õppetool, tel 465 227.

ÜLIÕPILASTE JA NOORTE USALDUSTELEFON

neljapäeval kl 20.00-4.00.

Tel. 420 572.

Meie kuulame Sind ära!

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Peatoimetaja Varje Sootak

Toimetaja Reno Hekkonens

Toimetuse aadress EE2400

Tartu, Ülikooli 18 ruum 241

TÜ faks: +372 7 465 440.

E-mail: *varje@admin.ut.ee*

O/Ü Greif trükikoja trükk

UT ilmub reedeti

Tellimise nr. 1606. Tiraaz 1000

Tel. 465 680

NR. 36 (1859)
REEDE,
18. OKTOOBER 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 1 KROON

Universitas Tartuensis

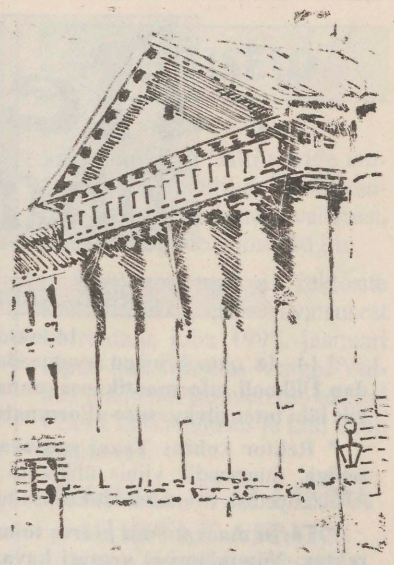

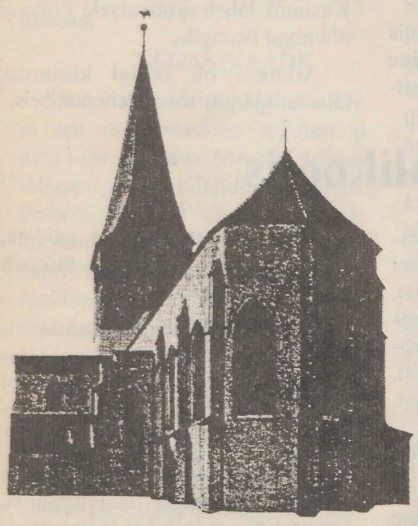

LOENGUSARI

Vana Tartu

22. oktoobril lektor Ain Mäesalu
«Arheoloogiline Tartu»

6. novembril prof Sulev Vahtre
«Keskaegne Tartu»

4. detsembril prof Jüri Kivimäe
«Tartu kui hansalinn»

Teadusajakirjad stomatoloogidele

Ülikooli raamatukogu stomatoloogia-alane teaduskirjandus on täienenud.

Stomatoloogiakliiniku õppejõud **Tiina Oviir** viibis naisteorganisatsiooni Soroptimist International toetusel 1995. aasta novembrist 1996. aasta aprillini Ameerika Ühendriikides New Yorgi Columbia Ülikoolis, kus läbis endodontia(hamba juureravi)-alase täiendõppe.

Juhendaja dr **Gunnar Hasselgreni** kaasaaitamisel õnnestus Tiina Oviiril tuua Tartu Ülikooli jaoks kaasa enam kui 150 kilo stomatoloogia-alaseid ajakirju ja raamatuid, mis on üle antud ülikooli raamatukogule. Suurema osa nendest moodustavad ajakirjade *Archives of Oral Biology, Scandinavian Journal of Dental Research, Acta Odontologica Scandinavica, Caries Research, Calcified Tissue Research* aastakäigud.

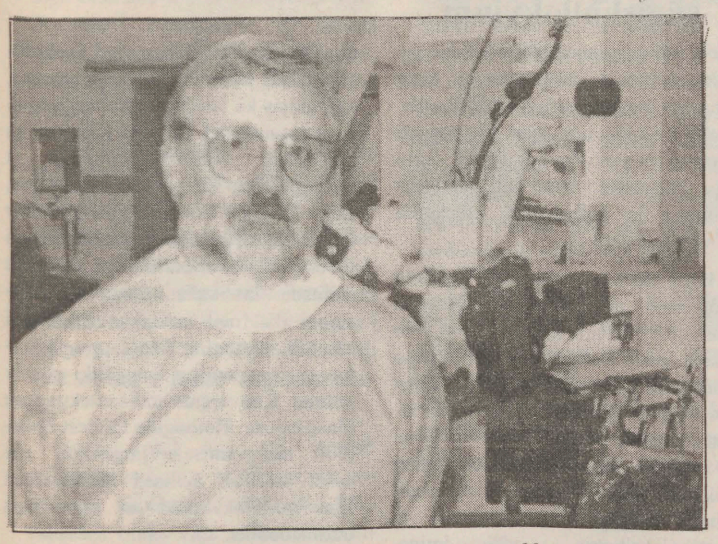

New Yorgi Columbia ülikooli endodontia osakonna juhataja dr Gunnar Hasselgren. Taustal hambaravimikroskoop, mille hamba juureravisse tuleku tähendust on võrreldud röntgenseadmete tulekuga hambaravisse sajandi algul. Sellel seadmel töötamist praktiseeris ka Tiina Oviir.

REGIONAALHÜPE PÜHAJÄRVEL

Starti ei olnud Pühajärvel enam anda vaja, sest ülikooli regionaaltöö on juba mõnda aega süsteemsemalt toimima hakanud. Pühajärvele olid kutsutud eelmisel reedel ja laupäeval need, kes sellega ülikoolis ja osaliselt väljaspool ülikooli seotud.

REGIONAALPROJEKT

käivitus ülikoolis sel kevadel. RP on ülikooli ja maakondade vaheliste suhete otsene jätk, mis on võib-olla üldsusele silma torganud rohkem ülikooli päevade ja koostöölepingute sõlmimisega. Täpsemalt sõnastatuna on RP eesmärk ülikooli suhete korraldamine Eesti erinevate paikkondadega, et täita ülikooli põhiülesannete - teadus- ja õppetöö kõrval ka ühiskonna teenimist ning toetada riigi regionaalpoliitikat. Töövaldkondade ring on üsna suur: ülikooli tutvustamine, täienduskoolitus, teadusuuringud (sh regionaaluuringud), teaduse ja praktika vahelised sidemed, loengud, konsultatsioonid, regionaalspetsialistide koolitus, praktika- ja uurimisbaaside loomine, kultuuriüritused maakondades jpm. Nagu loetelust nähtub, tegelevad regionaaltöö erinevate lõikudega ülikoolis päris paljud struktuuriüksused ning RP tööpäeval osalesidki täienduskoolituskeskuse, Avatud Ülikooli, õppe- ja üliõpilasosakonna, teabetalituse, kirjastuse, arhiivi, teadus- ja arendusosakonna töötajad, ülikooli esindajad Tallinnast, Hiiu-, Saare- ja Järvamaalt ning Jõgeva, Tartu ja Valga maakondade vastavad spetsialistid jt.

POOLTEISE TIHEDA TÖÖPÄEVA

jooksul, mida juhatas **RP projektijuht Katri Raik,** jõudsid struktuuriüksuste juhatajad oma tegevust tutvustada, diskuteerida ja oma vajadusi üksteisele teadvustada.

Senist regionaaltöö lühikest kokkuvõtet iseloomustaksid ülikooli päevad maakondades, koostöölepingute sõlmimine Saare, Narva, Ida-Virumaa ja Järvamaaga, Pärnu Kolledži avamine tänavu sügisel, ülikooli esindajate tööleasumine Tallinnas, Saaremaal, Järvamaal, Hiiumaal ja peatselt ka Ida-Virumaal, messidel osalemine, näituste korraldamine jm. Valminud on ülikooli regionaalprogrammi projekt. Selle koostas komisjon, kuhu kuulusid prorektor prof Teet Seene, dots Jüri Kõre, magister Garri Raagmaa, Maire Poom, Andres Salu, Mati Salundi ja Katri Raik.

Lähiaja plaanidest võiks välja tuua keskkonnanõunike koolitamise alustamise Türil (kaugemaks eesmärgiks on Türi Kolledži asutamine), ülikooli vilistlaskogu loomise, *Studium Generale* loengusarja, vene koolide päeva Valgas. Novembri teisel poolel tulevad Tartusse maavanemad. Veel selle aasta lõppu on kavandatud ülikooli infopäevad Narva, Saare- ja Hiiumaal. Loengusari *Studium Generale* algab ka Narvas. Uue aasta algusesse on kavandatud konverents «*Lettica* Eestis, *Estica* Lätis».

Järgnevalt lühidalt mõned väljakoorunud

ETTEPANEKUD

nii ülikooli sees kui väljaspool olijailt.

* Nii ülikooli teadusideed kui -uuringud vajavad rohkem tutvustamist. Maakondades oleks vaja teada, mida tehakse, mida tellida saaks.

Järg 2. lk.

UUDISEID UUDISEID

8.—17. OKTOOBRINI

BERLIINI SAADIKUTEKOJA PRESIDENT JA EUROOPA MAJANDUSÜLIKOOLI REKTOR ÜLIKOOLIS

8. oktoobril viibisid ülikoolis Berliini saadikutekoja president prof Herwig E. Haase ning Berliinis asuva Euroopa Majandusülikooli rektor prof Jürgen Weitkamp ja rektor em prof George Turner.

Kohtumisel rektor prof Peeter Tulvistega arutati võimalikke koostöövariante, sh kuidas Berliini avalikud ja akadeemilised ringkonnad saaksid kaasa aidata Tartu Ülikooli arengule. Külaliste sõnul on Saksa ettevõtjatel huvi toetada ülikooli ning seetõttu kavatsetakse järgmisel suvel nende tutvusmiskäiku Tartu Ülikooli. Loodetavasti on selleks ajaks ka käivitumas ülikooli sihtasutuse tegevus.

Akadeemilisest koostööst räägiti niihästi kohtumisel rektoriga kui ka majandusteaduskonna vastse dekaani prof Jüri Sepaga. Konkreetsemalt oli jutuks nt Tartu üliõpilaste võimalik õppimine Euroopa Majandusülikoolis.

Sakslaste huvi Tartu Ülikooli vastu on tihti seotud siin õppinud esivanematega, nii on ka prof Haase vanaisa Tartu Ülikooli kasvandik.

AASTA PÄRAST SAKSA NÄDAL

8. oktoobril kohtusid rektor prof Peeter Tulviste ja ülikooli uuema saksa kirjandusteaduse prof Claus Sommerhage Saksamaa Põhja–Reini–Vestfaali liidumaa Tööandjate Liidu esindajate dr Hansjörg Döppi ja dr Jochen Kirchhoffiga. Täpsustati 1997. aasta septembris ülikoolis planeeritud Saksa nädala ettevalmistamise seisu. Saksamaa–poolse finantsabiga kavatsetakse ühel septembrinädalal loengutega esinema kutsuda kümmekond tunnustatud saksa teadlast. Samuti on sel ajal Tartusse kutsutud mitmete Saksamaa ülikoolide rektoreid ja dekaane. Otsuse korraldada seesugune Saksa nädal tegi ülikooli valitsus 2. aprillil, nädala ülikoolipoolseks koordineerijaks on prof Sommerhage.

ÜLIKOOL ALUSTAB ETTEVALMISTUSI SIHTASUTUSE TÖÖ KÄIVITAMISEKS JA VILISTLASKOGU ORGANISEERIMISEKS

Ülikool alustab koostöös rahvusvahelise suhtekorraldusfirmaga Hill & Knowlton ettevalmistusi Tartu Ülikooli Sihtasutuse töö käivitamiseks ning selleks vajalike kommunikatsioonistrateegiate koostamiseks.

Vastavale koostöölepingule kirjutasid 9. oktoobril alla ülikooli rektor prof Peeter Tulviste ja Hill & Knowlton Eesti AS tegevdirektor Peep Mühls. Järgmise aasta alguses käivituva sihtasutuse kaudu luuakse toimiv süsteem kõrgharidust väärtustavatele üksikisikutele, ettevõtjatele ja organisatsioonidele, kes soovivad ja saavad osutada ülikooli erinevatele struktuuritasanditele sihtotstarbelist materiaalset abi.

Sihtasutuse töö käivitamisel loodetakse ühtlasi ülikooli vilistlastele ning kavatsetakse astuda samme organiseeritud vilistlaskonna loomise suunas. Sihtasutuste loomine ülikoolide juurde on Euroopas traditsiooniline, idee asutada TÜ sihtasutus pärineb samuti juba 1994. aastast, kui valmis põhikirja esialgne versioon.

«Sihtasutuse põhiülesandeks on tagada raha jõudmine sponsoritelt vahetu sihtgrupini ning sponsorprogrammide väärikas teadvustamine avalikkusele. Samuti võimaldab uus struktuur luua erinevaid stipendiume, uurimisrühmi, koostööprojekte ning sellele vastavalt suunata kõige efektiivsemalt sponsorisummasid,» ütles Peeter Tulviste.

«Programmi eesmärk on professionaalselt töötava sihtasutuse kaudu kokku viia rahvusülikool ning ettevõtted ja organisatsioonid, kes soovivad investeerida Eesti hariduse ja teaduse arengusse, mis nende jaoks on tegelikult ju ka oma tuleviku kindlustamine,» kommenteeris lepingut Peep Mühls, kelle sõnul on Hill & Knowltonil ka varasemaid sellealaseid kogemusi.

KOHTUSID TARTU JA LÄTI ÜLIKOOLI REKTORID

10. oktoobril kohtus rektor prof Peeter Tulviste Läti ülikooli rektori prof Juris Zakisega.

Järgmise aasta jaanuaris otsustati uuendada 1992. aastal sõlmitud Baltimaade ülikoolide vahelist koostöölepingut. Peale Tartu ja Läti ülikooli kutsutakse uue lepinguga liituma Läti Meditsiiniakadeemiat, Vilniuse Ülikooli ja Kaunase Vitautas Magnuse Ülikooli, et oleksid

Järg 3. lk.

Acta Diurna

SEL NÄDALAL

14. oktoobril

* 14.–18. oktoobrini on arvutiteaduse instituudis külas **Koblenz–Landau Ülikooli informaatikaosakonna dekaan prof Jürgen Ebert, kes viis läbi intensiivkursuse «Formaalsed meetodid tarkvaratehnikas».**

* **Rektor kohtus Taani suursaadikuga Eestis Svend Roed Nielseniga.** Suursaadik viibis ülikoolis seoses suvel läbiviidud uurimuse «Tõlkeõpetuse võimalustest Eestis» tulemuste teatavaks tegemistega.

* **Tartu maavanema juures toimus nõupidamine, millel osales ka rektor. Nõupidamisel arutati kavandatava Tartu–Tallinn kiirteega seotud küsimusi.**

* **Lääne–Eesti Saarestiku Biosfääri Kaitseala Saaremaa Keskuses (SBK SK) kirjutati alla bioloogia–geograafiateaduskonna ja SBK SK vaheline koostööprotokoll.** Sisuks on loodus– ja keskkonnakaitse teadus– ja rakendusuuringute koordineerimine ning käivitamine.

* **Toimus aulaloeng esmakursuslastele.** Hillar Palamets tutvustas aula ja ülikooli ajalugu.

15. oktoobril

* **Ajaloomuuseumis oli konverents «In memoriam Helmi Üprus (1911–1978)».** (Kavas olid Jaan Tamme, Ants Viirese, Anu Kannikese, Juta Saroni, Tiina–Mall Kreemi, Kaur Alttoa ja Juhan Maiste ettekanded. Konverentsi korraldasid Riigi Muinsuskaitseamet, kunstiajaloo õppetool ja etnoloogia õppetool.

* **Raamatukogus esitles firma Baltic Foto Trading AGFA digitaalset tipptehnoloogiat,** mida peetakse revolutsiooniks arhiivinduses.

* Toimus **ülikooli valitsuse istung.**

* **Täienduskoolituskeskuses avati korrektiivkursused ülikooli astujatele.** Pakutakse kirjandiõpetuse, inglise keele, bioloogia, eesti keele, keemia, ajaloo, saksa keele, maateaduse ja matemaatika kursusi.

16. oktoobril

* **16.–19. oktoobrini toimub IV rahvusvaheline noorteadlaste konverents sporditeaduste alal.** Konverentsi korraldas kehakultuuriteaduskonna spordipedagoogika instituut.

* 16.-18. oktoobrini osaleb rektor **Brüsselis kaitsealase komisjoni töös.**

17. oktoobril

* **17.–22. oktoobrini on Tartus EPSÜ (Eesti Psühholoogiaüliõpilaste Ühenduse) organiseeritud EFPSA (European Federation of Psychology Students Associations) juhtivkogu kokkutulek,** kuhu on oodata EFPSA 18 liikmesmaa esindajaid, kes tutvustavad psühholoogia õppimisega ja psühholoogiaüliõpilastega seotud probleeme oma kodumaal. Arutatakse ka organisatsiooniga seotud administratiivseid probleme.

* **Raamatukogus avati hõimupäevade raames näitus «Linda Viiding ja liivlased 1931–1996».**

18. oktoobril

* **Sotsiaaltöö ja psühholoogia eriala üliõpilased korraldavad aktsiooni «EI VÄGIVALLALE!».** Kell 11 algab Soola 1a–312 seminar, mille teemaks on kooli–, tänava–, sõjaväe– ja perevägivald. **Kell 18 toimub Raekoja platsil *happening*.** Nii seminarist osavõtt kui kaasalöömine *happening*'is on kõigile huvilistele vaba.

* Raamatukogus toimub **seminar «Raamatuteaduslik ja raamatukogunduslik kõrgharidus».** Ettekannetega esinevad Peeter Olesk, Urve Tõnnov, Ülle Must, Kurmo Konsa ja Malle Ermel.

* **Kell 19 algab aulas hõimupäevade Lõuna–Eesti lõppkontsert.**

* **18.–20. septembrini toimub ülikoolis hõimupäevade raames teaduskonverents «Emakeel ja teised keeled II».** Selle korraldab eesti keele (võõrkeelena) õppetool.

* **18.–19. oktoobrini on ülikoolis rahvusvaheline konverents «Missugust isiksust me arendame?».**

20. oktoobril

* Kl 15 on ajaloomuuseumis ülikooli **naiskoori pühapäevakontsert.**

TULEVAL NÄDALAL

21. oktoobril

* Toimub **haridusministeeriumi, sotsiaalministeeriumi, rektoraadi ja kliinikumi juhatuse esindajate kohtumine,** kus analüüsitakse kliinikumi ülikooli alluvusse tuleku küsimusi. Kohtumine oli kavandatud eelmisele kolmapäevale, kuid jäi ära seoses haridusministri osalemisega leinapäeval.

* Kl 12 esitletakse raamatukogu konverentsisaalis **järgmisi raamatukogu uusi väljaandeid:** A.Tering «Descartes ja tema ideede jõudmine Baltimaile 17. saj. ja 18. saj. algul», I. Kukk ja K. Tammur «Dürer ja saksa renessanss», I. Kukk «Prantsuse 18. saj. 2. poole graafika Tartu Ülikooli Raamatukogus».

22. oktoobril

* **Prof Kalle Kasemaa peab kl 17.30 keemiah aud 320 Akadeemilisele Muinsuskaitse Seltsile loengu «Kiriklikust olukorrast Eestis».**

* Algab ***Studium Generale*** **loengusari «Vana Tartu».** Esimene loeng on kl 18.15 ph aud 102 ja selle peab **lektor Ain Mäesalu** teemal **«Arheoloogiline Tartu».**

23. oktoobril

* Kl 16.15 on Lossi 3 – 217 **Õpetatud Eesti Seltsi 1123. koosolek,** kus on kavas **Toomas Anepaio ettekanne «1889. aasta kohtureform Baltikumis, osa modernsest õigusreformist».**

25. oktoobril

* Kl 10.15 algab **TÜ nõukogu istung.**

* Kl 11 algab raamatukogus **norra–eesti tõlkeseminar** (vt 4. lk infot).

***

*** Tuleva nädala info on koostatud neljapäeval kella 14ks toimetusse ja teabetalitusse laekunu põhjal.**

TÜ Valitsuses

15. oktoobril

* Kinnitati **Avatud Ülikooli raames pakutava koolituse õppeteenustasu.**

* Valitsus oli nõus, et õppekavade nomenklatuuri lülitatakse matemaatikateaduskonna **rakendusinformaatika diplomiõppe kava** ning kehakultuuriteaduskonna **liikumisravi bakalaureuseõppe kava.**

* Personaliosakonna juhataja Leelo Muru kommenteeris **teiste tööandjate juures töötamise kooskõlastamist.**

* Prorektor prof Toivo Maimets informeeris **lisapalgafondi** kasutamisest. TALO ja vabariigi valitsuse läbirääkimiste tulemusena eraldati ülikoolile teadussummadest 2,9 miljonit krooni, haridussummad pole veel teada. Seega peaksid ülikoolis palgad tõusma juba alates 15. novembrist.

* Valitsus otsustas, et ka ülikoolis on otstarbekas asutada **strateegiline tehnoloogiakeskus (kompetentsikeskus) neljas prioriteetses tehnoloogilises valdkonnas materjaliteaduse, geeni–, keskkonna– ja infotehnoloogia alal.**

* Prorektor prof Teet Seene tutvustas **gümnaasiumi riiklike eksamite ühitamist ülikooli sisseastumiseksamitega.** Valitsuse liikmed olid nõus, et Tartu Ülikool aktsepteerib sisseastumiseksamitena **emakeele (kirjand), võõrkeele (inglise ja saksa keel), keemia, ajaloo (üldainena, mitte ajaloo erialale astujatele)** gümnaasiumi riiklikke eksameid.

Varasematel aastatel keskkooli/keskeriõppeasutuse lõpetanud sooritavad ülikooli astumiseks vajalikud riiklikud eksamid piirkondliku gümnaasiumi juures. Küsimus läheb arutamisele ülikooli nõukogu istungile.

Arutusel oli teisigi küsimusi, lähemalt järgmises ajalehenumbris.

Süsteemianalüüsist ülikoolis

AS Arvutisüsteemid - projekteerimine ja teostus (APT) sai Tartu Ülikoolilt tellimuse süsteemianalüüsi läbiviimiseks. Töö algas augustis ja praegu on esimene etapp ehk **töökohtade kaardistamine ja tervikprotsesside kirjeldamine lõppenud.**

Süsteemianalüüs annab tervikprotsessi kulgemise ning info liikumise seisukohalt vastuse küsimustele, mismoodi toimub asjaajamine ülikoolis praegu ja kuidas võiks see välja näha tulevikus tervikprotsessi kulgemise ning info liikumise seisukohalt vaadatuna. Selleks, et saada pilti olemasolevast süsteemist e. ülikoolist tervikuna, tuli läbi viia kaardistamine, mis seisnes info kogumises töökohtadelt intervjuude vormis. Ühe vestluse kestus oli 1-2 tundi ja kokku sai küsitletud 106 töökohta rektoraadist, kantseleist, personaliosakonnast, teabetalitusest, õppe- ja üliõpilasosakonnast, rahandusosakonnast, teadus- ja arendusosakonnast, füüsika-keemiateaduskonnast, filosoofiateaduskonnast ja haldusüksustest.

Kogutud info baasil analüüsime ülikoolis toimuvaid tööprotsesse, andmete liikumist, asutuse struktuuri jne. **Põhieesmärgiks on koostada ülikooli infosüsteemi muutmise kava.** Käesoleval ajal on süsteem rajatud põhiliselt paberlikule asjaajamisele ja arvuteid kasutatakse küllaltki ebaefektiivselt. Analüüsi ülesandeks ongi püstitada uued nõuded infosüsteemile ja näidata, kuidas see siduda ülikooli igapäevase tööga.

Järgnevalt töötame kogutud informatsiooni põhjal välja uued lahendusvariandid, lähtudes sellistest kriteeriumidest, nagu protsessi kiirus, andmete maht jmt.

Ülikooli töötajate poolt ootame pakutud lahenduste läbivaatamist, konstruktiivset kriitikat ja omapoolseid ettepanekuid.

Täname ülikooli töötajaid mõistva suhtumise eest ja loodame edaspidisele edukale koostööle analüüsi järgmises etapis.

Alar Haukanõmm,
AS APT analüütik

Richard Kleis - 100

Colloquium classicum autumnale - klassikaliste filoloogide sügiskollokvium

Oktoobrikuu teine nädal oli klassikaliste filoloogide jaoks sündmusterohke. Sinna langes nn väikese antiigiantoloogia ehk ajakirja Vi-kerkaar klassikaalase erinumbri ilmumine. 11. oktoobril tähistati aga kauaaegse ülikooli õppejõu, dotsent Richard Kleisi sajandat sünniaastapäeva sügiskollokviumiga.

Koos austusavaldusega teenekale ladina keele ja antiikkirjanduse õpetajale Richard Kleisile andsid kollokviumil klassikalise filoloogia õppetooli magistrandid ja õppejõud teaduslikes ettekannetes ülevaate oma käsilolevatest uuringuteemadest. Ettekanded puudutasid nii Kreekat kui Roomat, nii kirjandust, ajalugu kui ka filosoofiat. Magistrant Janika Päll analüüsis kreeka kirjanduse ja mütoloogia seoseid, Rainer Kattel Xenophanese fragmentides kajastuvat polisefilosoofiat, Kaspar Kolk vaatles Seneca kirjandus- ja filosoofiahuvi vahekorda. Ajalooõppejõududest arutlesid Mait Kõiv kreeka ajalootraditsiooni usutavuse ja Märt Tänava rooma impeeriumipoliitika üle. Marju Lepajõe tutvustas 17. sajandi autori Johannes Risingi kõnet Tartu linna ülistuseks, Anne Lill analüüsis iseloomu ja kõlbelisuse vahekorda Aristotelese eetikas.

Ettekandekoosoleku järel kuulasid üliõpilased ja nooremad õppejõud meenutusi Richard Kleisist, keda võib pidada eesti kultuuri- ja haridusloo suurkujuks. Oli ju Ric-hard Kleis *Eesti entsüklopeedia* väljaandmise mõtte algataja ja põhiteostaja. Tema teeneks on ka mitmete teiste teatmeteoste ning õpikute, pärastsõjaaegsel perioodil näiteks «Võõrsõnade leksikoni» ja «Antiigileksikoni» väljaandmine. Richard Kleisi ja tema kolleegide entusiastliku töö tulemusena püsis antiigihuvi ülikoolis ka nende aastakümnete jooksul, kui klassikaline filoloogia oli erialana õppelaanist kaotatud. Erakordselt tööka, kohusetundliku ja täpsena, aga samas ka hea ja osavõtliku inimesena meenutasid Richard Kleisi tema lähedased, endised õpilased ja kolleegid Jaan Kõrgessaar, Paul Alvre, Leo Metsar, Eduard Vääri, Hillar Palamets, Allan Liim jt. Ric-hard Kleis oli osa sellest kultuurimälust, mis aitas säilitada klassikalist humanitaartraditsiooni ka neil aastakümnetel, kui ametlik suhtumine lääne-euroopa kultuuriga tegelemisse kaugeltki soosiv polnud. Konverents andis ettekujutuse klassikaliste filoloogide töödest õppetooli taasavamisele järgnenud viie aasta jooksul. Sellised igasügisesed klassikakollokviumid on kujunemas traditsiooniks.

Anne Lill,
klassikalise filoloogia
õppetooli professor

REGIONAAL-HÜPE PÜHAJÄRVEL

Algus 1. lk.

* Täienduskoolituskeskuselt ja Avatud Ülikoolilt oodatakse üksikasjalikke kursuste kavasid, kus oleksid nii hinnad, annotatsioonid kui esinejad.

* Esindused vajavad väga mitmesugust informatsiooni. Sageli päritakse ühiselamuvõimaluste ja stipendiumide kohta, tahetakse tutvuda ülikooli trükistega, samuti osta neid.

. * Maakonnavalitsused on huvitatud sellest, milliseid nende paikkondi puudutavaid seminari-, magistri- ja doktoritöid on kirjutatud ja kirjutatakse. On välja kuulutatud vastavaid konkursse, lähipäevil saavad teatavaks Jõgeva maakonna teemalise konkursi tulemused.

Oluline roll regionaaltöös langeb

ÜLIKOOLI ESINDAJAILE,

kes töötavad praegu Tallinnas, Saaremaal, Hiiumaal ja Järvamaal. Miks on ülikooli esindajad ainult neis paikades? Siin on tegemist mõlemapoolse, nii ülikooli kui vastava regiooni suurema huviga. Lähemal ajal asub ametisse ka Ida-Virumaa esindaja.

Esindajad on ülikooli ja regiooni vastastikuse huvi vahendajad ja seega on neil väga suur vajadus ülikoolipoolse info järele. Avaldamegi siinkohal nende koordinaadid, et igaühel oleks võimalik juba otse esindaja poole pöörduda.

TÜ esindaja Tallinnas
Eili Erg
Müürivahe 11/Suur-Karja 15
EE0001 Tallinn
tel (2) 640 6866; 640 6867
faks (2) 640 6868
e-post: esindus@tallinn.ut.ee

TÜ esindaja Saaremaal
Riia Nelis
Rootsi 7
EE3300
Kuressaare
tel 245/ 57 439
faks 245/ 57 440

TÜ esindaja Järvamaal
Ene Voolaid
Türi Majandusgümnaasium
Tolli 62
EE 2810
tel 238/79 402

TÜ esindaja Hiiumaal
Tiiu Heldema
Vabrikuväljak 1
Teadus- ja Hariduskeskus TUURU
Kärdla EE3200
Hiiumaa
tel 246/96 358
faks 246/96362

Pühajärvel tegi märkmeid
VA RJE SOOTAK

ÜLIÕPILASESINDUS

Milleks on meil vaja üliõpilasesindust?

Kindlasti on nii mõnigi tudeng sellel semestril küsinud, et miks pagana pärast leiab ta sestsinatsest Dorpati *universitas*'est sellel aastal tervelt kaks üliõpilaste esindusorganisatsiooni. Esimene neist kannab nime **mittetulundusühing Ülikooli Üliõpilaskond**, teist kutsutakse **Tartu Ülikooli Üliõpilasesinduseks.**

TAGASIVAADE

Üliõpilaskonda tudeng teab. On ju see organisatsioon tegutsenud juba piisavalt kaua. Meenub võitlus tollase tagurliku ülikoolisüsteemiga. Protestimiitingud sõidusoodustuste kaotamise vastu jm. Paraku viisid paari aasta tagused seadusandluse muutused Üliõpilaskonna olukorrani, kus puudub õigus rääkida kogu tudengkonna eest.

Praegu mittetulundusühinguna tegutseva Üliõpilaskonna õigusliku staatuse muutusele pani alguse tema loomisaegade paratamatus. Sai ta ju alguse üliõpilaste omaalgatuse korras. Seaduslikku alust tollal tema loomiseks ei olnud ega saanudki olla. Enesekindlalt saavutati ka õigus hakata välja andma üliõpilaspiletit ja selle eest väikest tasu nõuda. Sellega teeniti endale sissetulekut. Loomulikult tahtsid ka kõik üliõpilased saada sõidusoodustusi ja selleks üliõpilaspiletit. Nii olidki pea kõik tudengid automaatselt ka TÜ Üliõpilaskonna liikmed. Kuid ühiskonna ja tema seadusandluse normaliseerudes muutus üha õigusetumaks senise üliõpilaste esindusorgani positsioon. Ei läinud kaua, kui ära võeti ka õigus anda üliõpilaspileteid — sissetulek kadus.

Leivateenimiseks asutas Üliõpilaskond uue vahendi — Üliõpilaskonna tasulise liikmekaardi, millega võis Tartu linnas saada mitmesuguseid soodustusi. Paratamatult ei olnud neist huvitatud enamik üliõpilastest. Nii kujuneski olukord, kus TÜ üliõpilaskond oli vaid väikese käputäie üliõpilaste esindaja.

Samal ajal aga sai ilmselt paljudele selgeks, et üliõpilaste arvamus vähemasti ülikooli korralduses oleks vaja välja tuua võimalikult paljude üliõpilaste poolt. Selleks oli tarvis organisatsiooni, kuhu kuulumine ei too tema liikmetele lisakulutusi. Nii kutsutigi sel kevadel ellu **Tartu Ülikooli Üliõpilasomavalitsus ja selle esinduskogu Üliõpilasesindus.** Mais toimusid valimised, kus seekord osales veel vaid napp kümme protsenti üliõpilastest.

ÜLIÕPILASESINDUS

Praegu finantseeritakse Üliõpilasesindust ülikooli eelarvest. Kas see nii aga jääma peaks, on kahtlane. Lääne–Euroopa üliõpilaste esinduskogudel on tegutsemise tõhususe tagamiseks vajalik raha seadusega garanteeritud. Seeläbi saab toimida ka tõhus üliõpilaskondasid ühendav keskorganisatsioon. Tudengitel lasub kohustus kuuluda oma kõrgkooli üliõpilaskonda, makstes selle heaks teatud summa. Ainsad põhjused, miks üliõpilased selle vastu ei protesteeri, on saadav sõidusoodustus ning riigi poolt saadav soodustus arstiabi saamisel.

Kuna Eestis kompenseerib praegu veel riik nii transpordi pool hinda kui suure osa üliõpilaste tervishoiukulutusest ning puudub ka seadus, mis käsib tudengitel nende soodustuste saamise eest kellelegi maksta, ei ole Tartu Ülikooli Üliõpilasomavalitsusel mingit põhjust oma liikmeskonda kuulumist tasuliseks teha.

Igapäevatöö üliõpilasesinduses hõlmab eelkõige üliõpilasprobleemide väljauurimist ja tudengeid puudutava informatsiooni kogumist ning vastavalt sellele tegutsemist. Reageerimisvõimalusi on üliõpilasesindusel mitmeid — probleemi saab tõstatada esindajate kaudu TÜ nõukogus ja valitsuses, Üliõpilasküla ühisnõukogus ja seeläbi mõjutada erinevate ülikooli üksuste tööd. Üliõpilasesindusele tasub teada anda nii ruumidest, milles õppetöö läbiviimine on häiritud kui ka kehvadest õppejõududest, kes peavad oma loenguid halvasti. Samuti nendest ülikooli ametnikest, kes on suhtunud üliõpilase pöördumisse ebasõbralikult ning soovimatusega probleemile lahendust leida.

Lisaks korraldab üliõpilasesindus ka vahepeal unarusse jäänud suhteid välismaal asuvate sarnaste tudengiesindustega. Esimesed kontaktid on saavutatud Turu ja Varssavi ülikoolidega, esimesega on käivitumas juba ka konkreetsem programm.

***

Üliõpilasesindus asub Ülikooli kohviku peal asetsevas toakeses. Kontakti saab meiega võtta nii **telefonitsi — 465 400** — kui ka **faksi teel — 465 440**. Infot hakkab peagi saama ka Internetist WWW–lehekülgedelt, kuhu plaanime avada teabeleheküljed üliõpilasi huvitava andmestikuga.

Tööpõld on lai

Üliõpilasesindus on veel üsna nooruke. Eakest on teisel alles mõni kuu. Ometigi on tema õblukesele turjale seatud küllaltki vastutusrikas koorem — esindada Tartu Ülikooli üliõpilasi. Võidelda tudengite õiguse eest nii *universitas*'e turvaliste seinte vahel kui väljaspool. Tööpõld on aga lai ja rohtu kasvanud. Lahendamata küsimusi ja tudengielu valupunkte leidub ohtralt. Ometigi ei kavatse keegi veel sellepärast ühtegi tulirelva kuskile põõsasse pilduda. Raskemad ja pakilisemad küsimused on esinduse liikmed omavahel ära jaganud, koondudes selleks vastavatesse toimkondadesse. Esinduse põhikiri näeb ette 4 suuremat praktiliste küsimustega tegelevat alalist toimkonda: **haridus–, sotsiaal–, kultuuri– ja teabetoimkond.** Järgnevalt kirjeldakski, mida on erinevad toimkonnad oma tegevusaja esimesel semestril endale ülesanneteks seadnud.

HARIDUSTOIMKOND

Selle semestri tegevuskava esimeses punktis on haridustoimkond sätestanud põhimõtte, et enne kui **õppetöö n-ö korraldamise osas** üldse midagi ette võtta, tuleks selgeks saada, kuidas üliõpilased ise võimalikke muudatusi näevad elik mida tahetakse. Selleks on kavas üliõpilaste seas läbi viia korralik arvamuseuuring. Et selleks on vaja aga ka korralikku ettevalmistustööd, langeb uuringu läbiviimine siiski järgmisesse semestrisse.

Teise olulise põhimõtte on haridustoimkond sätestanud **üliõpilaste õiguste kaitse küsimuses**. Tegevuskavas lubab toimkond oma esmase ülesandena abistada üksiküliõpilasi või nende rühmi, kui nad pöörduvad esinduse poole konkreetsete õppetööalaste mureküsimustega.

Haridustoimkond on oma tegevuskavva lülitanud ka paar täiesti konkreetset punkti. Üks neist on surve avaldamine sisutusega laialt tuntud õppeaine, **kodanikukaitse** õpetuse üleviimiseks keskkooli ja/või muutmiseks valikaineks. Et sundajateenistuse kestel omandatakse sellealased teadmised niikuinii, on õpetamise mõte kadunud vähemalt meesüliõpilaste jaoks.

SOTSIAALTOIMKOND

Kestvaks semestriks on sotsiaaltoimkond endale ette säädnud kolm peamist tegevusala.

Neist esimene on **õppelaenu küsimus**. Selge, et senisel kujul on tegemist küllaltki mõttetu süsteemiga. Niivõrd tühine summa lihtsalt ei võimalda äraelamist terve semestri vältel. Surve senise süsteemi muutmiseks on eriti vajalik olukorras, kus peaaegu kõik tudengid seisavad peatse võimaliku — õppemaksukohustuse ees.

Toimkonna üks olulisemaid ülesandeid on **sõidusoodustuste küsimuse lahendamine** tudengitele kasulikult. Siinjuures on esindus valmis minema küllaltki radikaalsete meetodite kasutamiseni. Praegu ollakse veel aga ootel, et millega riik siiski lõplikult välja tuleb.

Teravaks valuküsimuseks on ka **üliõpilaskülaga seonduvad probleemid.** Sotsiaaltoimkond tahab teha endast sõltuva, et soe vesi ühikates siiski saaks olema ning et üürihinnad vastaksid ka pakutavale kvaliteedile.

KULTUURITOIMKOND

Toimkonna peamine ülesanne sel semestril on ilmsesti **1. detsembri balli korraldamine.** Tänaseks on sõlmitud Vanemuisega üürileping. Peetakse läbirääkimisi esinejatega, kellest üks on traditsiooniliselt Peeter Sauli orkester. Käib ka agar sponsorite otsimine, sest oleks mõeldamatu, et selline üritus toimuks vaid üliõpilaste rahakoti peal.

TEABETOIMKOND

Verinoore organisatsioonina on esindus enda üheks esmaseks ülesandeks seadnud **enesest teadaandmise.** Selleks on teabetoimkonnal kavas kasutusele võtta mitmeid meetodeid. Kiiremas korras on kavas luua oma **Interneti kodulehekülgest andmebaas.** Kõigile vabalt kasutatav andmebaas peaks eelkõige sisaldama maksimaalselt infot üliõpilasesinduse enda ja tema tööde ning tegemiste kohta, aga ka vajalikku ja üldhuvitavat teavet ülikooli ja Tartu elu kohta. Võimalikult palju loodetakse enesest teadaandmiseks kasutada ka *traditsioonilisi* meetodeid — artikleid ja lugusid klassikalises meedias. Siit lähtub ka käesoleva lehekülje toimetamise idee. Loodame, et juba üsna pea hakkab tudengielu problemaatika jõudma ka igasse Universitas Tartuensise lehenumbrisse. Teabetoimkonna väga oluline projekt sellel semestril on ilmselt ka nn **esinduse *mailinglisti*** loomine, mis peaks hakkama toimima juba lähipäevil. Listis toimuvatesse aruteludesse võiksid liituda kõik soovijad, kel tahtmist kaasa rääkida üliõpilaselu paremaks muutmisel. Listist täpsemalt siiski juba peale selle käivitumist ehk siis loodetavasti juba järgmises lehenumbris.

INDREK IBRUS,
teabetoimkonna juhataja

Parlamendi argipäev

Kui ühest väidetavalt demokraatlikust parlamenditüüpi institutsioonist üldse juttu teha, tuleks kindlasti rääkida ka sestsamusest argielust ja neist *parlamentaristlikest* mängudest, mis tema seinte vahel aset leiavad. Vähemalt oleks see aus ja lugejat peaks see ka huvitama.

Niisiis, nagu te kindlasti mäletate, toimus värskelt asutatud üliõpilasparlamendi liikmete valimine möödunud hiliskevadel. Valida sai kolm päeva raamatukogu fuajees. Paraku osales selles aktsioonis vaid kümnendik meie tudengkonnast. Erilist mandaati valitud seega kaasa just ei saanud. Ometigi oli uuele institutsioonile sellega siiski alus pandud.

Valimistulemuste selgumise ja esimese koosoleku vahele jäi umbes nädal. Algas *lobby*-töö. Kiirelt kujunes välja kaks leeri, mis olid suuresti vastandunud juba ka eelnenud peamises üliõpilaste esindusorganisatsioonis - Ülikooli Üliõpilasedustuses. Ühe juhiks oli Tarmo Sild, juuratudeng ja Edustuse esimees. Talle püüdis vastanduda teine juurakas Leif Kalev. Nädala jooksul nägid mõlemad hirmsat vaeva, et ülejäänuid oma leeri kaubelda. Paremini õnnestus see ilmselt aga Sillal, kelle poolehoidjate arv avakoosolekul ületas konkurendi oma ning kel seega avanes võimalus *valitsust* luua. Sisuliselt tähendas see seda, et mittetulundusühing Ülikooli Üliõpilaskond sai enda kätte võimu ka ülikooli eelrvelises ja kõiki tudengeid esindavas Esinduses. Sellest, et ühe organisatsiooni esimehel ei sobi olla ka teise eesotsas, sai siiski ka Sild aru. Nii lükkaski ta esimeheks tagasihoidliku juuratudengi Urve Jelle. Aseesimeheks sai keemik Kaur Parve. Ülikooli nõukokku valiti samuti kõik n-ö Silla-mehed. Teerulliga ei õnnestunud siiski üle sõita toimkondade esimeeste valimisel - seal pääsesid juhtpositsioonidele üliõpilased, kes Edustuse - ringkonda ei kuulunud.

Peale kõiksuguseid valimisi tuli aga peale suvi. Lepiti kokku, et kuumade ilmade varjus tehakse eeltööd organisatsiooni tegelikuks käivitamiseks ning tegeldakse ka rutulisemate küsimustega.

Veidi siiski ka suvel tehti. Näiteks räägiti läbi Kaitseministeeriumiga reservovitseride kursuste käivitamise osas. Loodi ka sidemeid teiste tudengiorganisatsioonidega - peamiselt Soomest.

Tegelik töö käivitus siiski sügisel. Kuigi toimkonnad asusid kohe oma valdkondadega tegelema, ei suutnud töiseks meelestuda siiski veel *parlament*. Esinduse esimese koosoleku peamiseks punktiks kujunes uue esimehe valimine. Ilmselt mõistis Urve Jelle, et sellele kohale

Järg 4. lk.

UUDISEID

Algus 1. lk.

kaasatud kõigi Balti riikide *universitas*–tüüpi ülikoolid. Kavandatakse üliõpilaste vahetust, raamatukogude koostööd jm.

Konkreetsemalt oli rektorite kohtumisel juttu kavatsusest korraldada juba 1997. jaanuari lõpus kaksiklinnas Valgas/Valkas teaduslik konverents teemal «Eesti Läti teaduses ja Läti Eesti teaduses».

TARTU—TALLINNA KIIRTEE AITAKS KAASA ÜLIKOOLI ARENGULE

14. oktoobril Tartu maavanema Jaan Õunapuu juures toimunud kõrgetasemelisel nõupidamisel Tartu—Tallinna kiirtee rajamise küsimuses esines lühikese sõnavõtuga ka rektor prof Peeter Tulviste, kes pakkus suurprojekti ettevalmistamisel ülikoolipoolsete asjatundjate abi: «Kiirtee rajamine pole ainuüksi regionaalpoliitiline küsimus, vaid niisamuti on tal ka majanduslik, välispoliitiline, riigikaitseline jne tähtsus, see pole pelgalt tee–ehituslik teema ning Tartu Ülikool oleks valmis projekti läbitöötamises osalema.» Ülikool on Tulviste sõnul kiirtee rajamisest Tallinnast Tartusse väga huvitatud. «Linna ja ülikooli heaolu sõltub ligipääsetavusest,» resümeeris rektor.

Toomas Kiho,
teabetalitus

UUED SERVERID

9. oktoobri õhtul vahetati ülikooli arvutivõrgu enimkasutatav server *madli.ut.ee* uuema ja võimsama vastu. Vana *madli* oli Münsteri Ülikooli toetusena ostetud SunSPARC 10, ühe 50 MHz SuperSPARC protsessoriga ja 244MB RAM. Uus masin on UltraSPARC 2, mis sisaldab kaht 166 MHz UltraSPARC protsessorit ja 256MB RAM. Tööjõudluses oleme seega saanud märgatavat võitu.

Samasuguse masina vastu vahetatakse ka *kadri.ut.ee*, mis töötleb praegu arvutiposti ning hoiab elus ülikooli uudise–, FTP–, WWW– ja listiserverit. Vahetus on plaanis teha lähipäevadel.

Vabanenud serverid leiavad endale rakendamise füüsikahoones ja Vanemuise 46 õppehoones.

VILJO SOO

Tähelepanuks!

Toimetus juhib veel kord tähelepanu kaastööde vormistamisele.

Palume artiklid laduda MS Word 6s või 2s või WordPerfect 5s või 6s (Windows 95s kirjutatud tekste küljendusprogramm sisse ei ole). Samuti palume teksti ladumisel mitte lüüa liigseid reavahesid, tühikuid, taandridu või muul viisil kujundada teksti. Fotod tuua originaalidena, mitte ketastel või muul viisil.

Parlamendi argipäev

Algus 3. lk.

võiks olla paremaid kandidaate, kui seda on tema ning astus tagasi. Ainukesena reageeris Leif Kalev, kes asus kohe tema kasuks *lobby*-tööd tegema. Enamik siiski Leif Kalevi kandidatuuri ei toetanud. Teist kandidaati esialgu aga välja ei pakutud. Ometigi jõuti peatselt EÜSlastest esinduseliikmete ja mittetulundusühingu *team*'i vahel konsensusele, et äärmiselt hea kandidaat sellele kohale oleks Allan Sikk, politoloogiatudeng ja korp! Ugala liige. Sikk sai enamiku toetuse.

Esinduse järgmise ja seni viimase koosoleku tipphetkeks sai protestiavaldus ülikooli nõukogule, kes eelnenud nädalal oli otsustanud, et TÜ Üliõpilasküla reorganiseeritakse mittetulundusühinguks nii, et selle asutajateks saavad ülikool ja mittetulundusühing Ülikooli Üliõpilaskond. Esindusele tundus mõeldamatu võimalus, et riigi vara kanditakse ümber suvalisele organisatsioonile, olgugi et nimes sisaldub tüvi sõnast *üliõpilane*. Samuti valmistas meelehärmi, et Edustuse liikmed ei hääletanud vastavalt Esinduse otsusele, millega kohustati oma ülikooli nõukogu liikmeid hääletama nii, et üliõpilasküla asutajaks saaks eelkõige Üliõpilasesindus.

Hanno Vares

stipendium

Münsteri Ülikooli uurimisstipendiumid 1. aasta magistrantidele

Münsteri Ülikooli stipendiumid moodustuvad Münsteri Ülikooli annetatud rahalistest vahenditest ning on mõeldud **1. aasta magistrantidele põhiõppes edukalt kaitstud ning magistriõppes edasiarendamisele kuuluva silmapaistvalt hea lõputöö eest.**

Kandideerida soovijail esitada põhjendatud taotlus koos juhendava õppejõu soovitusega **teaduskonna dekaanile 28. oktoobriks.**

Dekaan koostab stipendiumitaotlejatest pingerea ning see jõuab õppe– ja üliõpilasosakonda **4. novembriks.** Antakse välja neli stipendiumi. Otsuse stipendiumide määramise kohta teeb TÜ valitsus novembrikuus. Uurimisstipendiumid antakse üle seoses rahvusülikooli aastapäevaga 1. detsembril.

Info: tel 465 623, peahoone r 117 Ülle Hendrikson.

sport

MARET VAHER PÕHJAMAADE ÜLIÕPILASTE MV KOLMAS

4. – 6. oktoobrini toimusid Espoos Põhjamaade üliõpilaste meistrivõistlused orienteerumises. Tavarajal saavutas kolmanda koha **bioloogia–geograafiateaduskonna** magistrant **Maret Vaher** Hanna Simola ja Anu Heikkila (Soome) järel. Päev varem peetud mitteametlikel lühirajavõistlustel kuulus M. Vaherile esikoht. Meeste arvestuses tuli esimeseks Matti Karvonen (Soome), järgnesid Oyvind Stokseth (Norra) ja Juha Miettinen (Soome).

Kairis Leinus,
Eesti Akadeemilise Spordiliidu peasekretär

EESTI ÜLIÕPILASTE MEISTRIVÕISTLUSED VÕRKPALLIS

Algamas on Eesti üliõpilaste meistrivõistlused võrkpallis, võisteldakse eraldi meistri– ja harrastajate liigas.

Meistriliiga võistlused toimuvad juba **9. novembril,** registreeruda ja juhenditega tutvuda saab kuni **23. oktoobrini Eesti Akadeemilises Spordiliidus** (Jakobi 5, Tartu, tel 434 790). Meistriliiga võistlused on mõeldud eelkõige õppeasutuste koondistele ja Eesti MV võrkpallis meistri– ja I liigas osalevatele mängijatele. Osalevate võistkondade arvu ei piirata, võistelda saavad Eesti kõrgkoolide **üliõpilased, magistrandid, doktorandid, internid, kadetid** ning samuti **vilistlased,** kes on lõpetanud õppeasutuse 1995. aastal või hiljem.

Harrastajate liiga võistlused toimuvad kevadsemestril.

Eesti Akadeemiline Spordiliit

KORVPALL

Esmakursuslaste korvpalliturniir

9. oktoobril toimus esmakursulaste korvpalliturniir, millest võtsid osa 8 teaduskonna esindused, kahjuks ainult meeskonnad. Esimese kursuse naistudengid millegipärast korvpallimägu vastu kui mängijad, huvi ei näidanud, mida ei saa öelda nende kui pealtvaatajate kohta, keda kaasa elamas oli küllaltki palju.

Turniiri võitis **kehakultuuriteaduskonna meeskond,** koosseisus Andres Krentzberg, Tarvo Tarto, Kristo Kangro, Andres Kuhi, Marti Soosaar, Ilmar Mõttus, Tõnu Kõrge, Marko Linnus. Sealjuures ei olnud lubatud kaasa mängida Eesti meistriliigas mängivatel mängijatel. Teise koha saavutas arstiteaduskonna ja kolmanda koha matemaatikateaduskonna võistkond.

KUI SUL ON MURE ...

Usun, et tänapäeval ei ole vaja selgitada, mis on usaldustelefon ja milleks see tarvilik on. Ja hoolimata sellest, et telefoni teel toe ja abi pakkumine on saanud loomulikuks igapäevaelu osaks, ei ole usaldustelefoni liikumisel just pikk ajalugu. Alguse sai see 1953. aastal Inglismaal, kus anglikaani kiriku preester Chad Varalin kutsus ajalehe vahendusel enesele helistama enesetapumõtetega ja teiste poolt tõrjutud inimesi. Põhjuseks, miks ta seda tegi, oli suur enesetappude arv Inglismaal. Et üksi oli sellele kõnede tulvale raske vastata, kutsus preester appi mõttekaaslasi. Ajakirjandus ristis selle samariitluseks ja algus usaldustelefonile kui ühele psühholoogilise abi vormile oli pandud.

Järgnenud aastakümnetel tekkisid usaldustelefonid paljudes Euroopa riikides, sealhulgas ka Eestis. Tänaseks on peaaegu igas Eesti linnas võimalus helistada kodulinna usaldustelefoni numbril ja abi saada. Nn tavalise ehk kõigile mõeldud usaldustelefonide kõrvale on tekkinud ka kitsama suunitlusega telefonid. Viimaste hulka kuulub ka Tartu Ülikoolis tegutsev *üliõpilaste ja noorte usaldustelefon.*

Üliõpilaste ja noorte usaldustelefon on üks osa Tartu Ülikoolis loodavast üliõpilasnõustamise süsteemist. Kui üliõpilasnõustaja annab nõu akadeemilistes küsimustes, siis usaldustelefon on pigem see koht, kus saab rääkida oma tunnetest ja mõtetest. Kindlasti ei tasu peljata usaldustelefoni numbril helistamist, sest abi ei vaja mitte ainult nõrgad inimesed, vaid vahel ka tugevad. Kindlasti on inimesi, kes vajavad oma probleemide lahendamisel kõrvalseisjate tuge ja abi, kuid samas tuleb elus ette olukordi, kus igaüks meist vajaks tuge, olgu see siis lähedase kaotus, kuriteo ohvriks langemine või mis iganes. Peaasi on teada, et usaldustelefoni nõustaja ei anna helistajale hinnangut, ta ei otsusta probleemi tõsiduse üle, vaid on eelarvamusteta valmis ära kuulama ja mõistma.

Nooruki– ja noorem täiskasvanuiga on juba kord inimese elus üks kiiremaid ja muutlikemaid perioode. Võib arvata, et see aeg toob kaasa ka omajagu probleeme — kohanemine uute olukordade, inimeste ja nõudmistega; suhted sõprade, sõbrannade, vanemate ja teistega; oma koha leidmine elus jpm. Üliõpilaste ja noorte usaldustelefon on võtnud endale eesmärgiks pakkuda kord nädalas, **neljapäeviti kella 20.00–4.00 võimalust ära rääkida südamele kogunenud mured.** Ei ole probleemi, millega meie poole pöörduda ei võiks — proovime koos lahenduse leida. Konkreetseid käitusmisjuhendeid me anda ei saa, küll aga saame ühiselt probleemi üle arutada ja võimalikke lahendusvariante otsida. Tuge ja mõistmist pakuvad väljaõppe saanud psühholoogia–, sotsiaaltöö– ning eripedagoogika tudengid. Helista meile!

Kaia Kastepõld

Info!

väitekiri

31. oktoobril kl 15.15 toimub matemaatikateaduskonnas (Liivi tn 2 ruum 208) matemaatika didaktika õppetooli assistendi **Eno Tõnissoni** magistritöö **«LOGO süsteem ja selle kasutamine koolimatemaatikas»** kaitsmine. Oponendid on dotsendid Tiit Lepmann ja Rein Prank.

konverents seminar

NORRA–EESTI TÕLKESEMINAR

25. oktoobril kl 11 algab raamatukogu aud 202 norra–eesti tõlkeseminar.

Kl 11–14 Tõlgitsemisest —Peeter Torop

Joosten Gaarderi «Sofia maailm» —Katrin Portnov

Küsimused «Rukis ja rahu» (Å. Holth)tõlkimisel —Meelis Joost

Kl 14.30–17 Kokkuvõte tõlkevõistlusest —Anu Saluäär

Premeerimine

Tartu Norra Selts,
Põhjamaade Ministrite Nõukogu Infobüroo

loeng kursus

AKADEEMILISES MUINSUSKAITSE SELTSIS

Teisipäeval, 22. oktoobril kl 17.30 esineb keemiahoone ruumis 320 prof **Kalle Kasemaa teemal «Kiriklikust olukorrast Eestis».**

kontsert

ESINEB NAISKOOR

Tartu Ülikooli akadeemilise naiskoori pühapäevakontsert on 20. oktoobril kl 15 ajaloomuuseumis.

tööbörs

* Vajatakse **sotsioloogia– või psühholoogiatudengit** küsitluse organiseerimiseks, läbiviimiseks ja andmete sisestamiseks andmebaasi, nende töötlemiseks ja esitlemiseks Internetis.

Tööaeg on paindlik ja **palgatingimused** kokkuleppel. **Nõutakse** vastutusvõimet, organiseerimisvõime olemasolu, valmidust suhelda ning iseseisvalt enda ja teiste tööd korraldada.

Info Ülikooli Üliõpilaskonnast Ülikooli 20—305,

tel 465 400, 432 806.

***

OÜ MAUR vajab **projektijuhti,** kes oleks võimeline ideesid andma ja neid ellu rakendama. **Tööaeg** osaline ja **palk** sõltub äriplaanist, **soodustused.**

Info OÜ MAUR Tartu Kopli 8, tel 476 787.

***

AS ILVES—EKSTRA vajab **sekretäri. Nõutav** inglise ja soome keele oskus, arvutioskus.

Info AS ILVES—EKSTRA Kastani 42 (III korrus), tel 420 651, 420 650.

atlex
Kirjastame ja trükime soodsate hindadega.
Tähtajad lühikesed.
Helista ja lepime kokku tel
473 642 või GSM 250 190 99.

T, 22. oktoober
TEISTMOODI TEISIPÄEV
DJ. Jaanus Lepik
NB! Kella 22-ni sissepääs kõigile tasuta!
K, 23. oktoober
CLUB-I MUUSIKAT
DJ. Raul Rooma
N, 24. oktoober
DJ. Jaanus Sepp
NB! Daamidele terve õhtu sissepääs tasuta!
R, 25. oktoober
REMIX DISCO
DJ. Rauno Märks
L, 26. oktoober
LIVE
KARL MADIS
NB! Esimesele 100-le külastajale avakohtail Beefateriilt tasuta!
TUDENGITELE SISSEPÄÄS ODAVAM!
OLEME AVATUD 21.00-03.00
Tabu 3

ÜLIÕPILASTE JA NOORTE USALDUSTELEFON
neljapäeval kl 20.00-4.00.
Tel. 420 572.
Meie kuulame Sind ära!

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Reno Hekkonens
Toimetuse aadress EE2400
Tartu, Ülikooli 18 ruum 241
TÜ faks: +372 7 465 440.
E-mail: *varje@admin.ut.ee*
O/Ü Greif trükikoja trükk
UT ilmub reedeti
Tellimise nr. 1606. Tiraaz 1000

Tel. 465 680

NR. 37 (1860)
REEDE,
25. OKTOOBER 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 1 KROON

Universitas Tartuensis

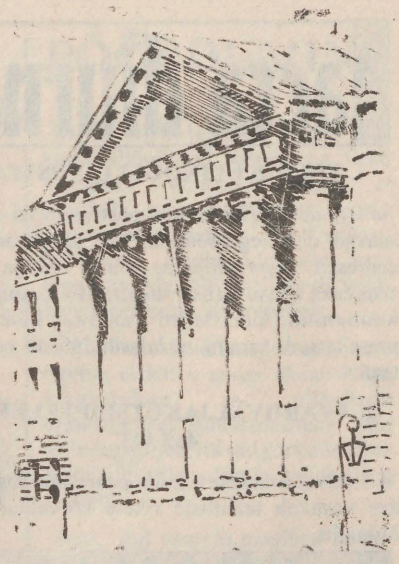

TÜ töötajad ja üliõpilased Tartu linnavolikogus

Lembit Allikmets, farmakoloogia instituudi korraline professor, *Keskerakond*

Tiiu Aro, naistekliiniku assistent, *Valimisliit Tartu 2000*

Aalo Eller, traumatoloogia ja ortopeedia kliiniku dotsent, *Reformierakond*

Hele Everaus, sisekliiniku erakorraline professor, *Reformierakond*

Tõnu Kauba, närvikliiniku vanemteadur, *Keskerakond*

Jüri Kõre, avaliku halduse ja sotsiaaltöö osakonna dotsent, *Isamaaliit*

Urmo Kööbi, Maarjamõisa haigla peaarst, kliinikumi juhatuse asetäitja, *Valimisliit Tartu 2000*

Marju Lauristin, sotsiaalteaduskonna korraline professor, *Mõõdukad*

Tõnis Lukas, ajaloo osakonna assistent, *Isamaaliit*

Hanno Ohvril, keskkonnafüüsika instituudi dotsent, *Keskerakond*

Peeter Olesk, raamatukogu direktor, *Isamaaliit*

Ivo Posti, ajalooüliõpilane, *Isamaaliit*

Silvia Russak, stomatoloogia kliiniku dotsent, *Isamaaliit*

Peeter Vihalemm, ajakirjanduse osakonna korraline professor, *Mõõdukad*

Tänuavaldus

Täname ülikooli rahvast toetuse eest linnavolikogusse kandideerimisel!

Lembit Allikmets
Rafik Grigorjan
Tõnu Kauba
Hanno Ohvril

Millal tõusevad palgad?

UT küsimusele vastab I prorektor professor TOIVO MAIMETS

«TALO ja vabariigi valitsuse vaheliste läbirääkimiste tulemusena sai ülikool lisapalgafondina 2,9 miljonit krooni (teadussummadest 2 ja haridussummadest 0,9 miljonit krooni). Kui Tartu Ülikool oleks saanud haridussummade raha proportsionaalselt teiste ülikoolidega, oleks pidanud see summa 0,9 miljoni asemel olema 1,6. Põhjus on selles, et ametiühing küsis juurde just nii palju ja mitte rohkem. Miks, ei tea.

Palgatõusu tingimuseks oli, et 20. novembriks peavad palgad tõusma ning et need peavad olema võrreldes eelmise aasta detsembriga 30% suuremad. Tegelikult olid palgad keskmiselt tõusnud juba 19,6%. Ainukesena langesid palgad detsembrist septembrini raamatukogus, kuid põhjus oli selles, et seal suurenes töötajate arv. Kõigepealt andsimegi raamatukogule kogusummast 527 750 krooni ning ülejäänud jagasime proportsionaalselt teaduskondade ja teiste struktuuriüksuste vahel. Praegu on raha sedavõrd, et ülikooli valitsus otsustas tõsta palka **juba 1. novembrist. Astmepalga määrad tõusevad 15% võrra.** »

«Vana Tartu» on avatud

Kui paks on Tartu kultuurkiht? Kus on kõige suurem veneetsia klaasi leiukoht?

Nendele ja paljudele teistele küsimustele võis vastuse saada see, kes kuulas teisipäeval ülikoolis alanud *Studium Generale* (loengud kõigile) loengusarja «Vana Tartu» esimest loengut. Lektor Ain Mäesalu rääkis arheoloogilisest Tartust. Taolise loengusarja algatamise idee pärineb prof Jüri Kivimäelt. Rektor prof Peeter Tulviste ütles loengusarja avades, et ajalugu on ennekõike teadus ning et kõige täpsemalt saavad oma linna ajaloost kõnelda vastava ala spetsialistid.

Maailmas on sellised loenguvormid ammu tuntud. Neid võivad kuulama tulla kõik - nii huvilised ülikoolist endast kui väljastpoolt, ettekanded peetaksegi kõiki huvitavatel teemadel. Järgmise loengu peab novembris prof Sulev Vahtre keskaegsest Tartust. Detsembris räägib prof Jüri Kivimäe hansalinnast Tartust. Loengusari jätkub tuleval aastal. Siis on kavas lektor Kaur Alttoa loengud Tartu linna kujunemisest keskajal ja Tartu keskaegsetest kirikutest, prof Jüri Kivimäelt luterlikust reformatsioonist Tartus ja Poola ajast ning vastureformatsioonist Tartus, Katri Raigilt Tartust Liivi sõjas ning sarja lõpetab prof Helmut Piirimäe loeng teemal «Tartu linn ja ülikool 17. sajandil ».

Huvi esimese loengu vastu oli suur. 102. auditooriumi oli kogunenud üle saja inimese.

VARJE SOOTAK

pressiteade

Eesti sai vaatlejastaatuse Euroopa Teaduslike ja Tehniliste Uuringute koostööorganisatsioonis

17. oktoobril toimunud Euroopa Teaduslike ja Tehniliste Uuringute Koostööorganisatsiooni (COST) vanematekogu istungil anti Eestile selles organisatsioonis vaatleja staatus. Eesti ametlik ühinemine täieõigusliku liikmena leiab aset järgmisel aastal Prahas. Eesti suundumustest ja seisukohtadest teaduse arendustegevuse vallas andsid istungil ülevaate COSTi Eesti koordinaator TÜ keemiaprofessor Mati Karelson ja rektor prof Peeter Tulviste.

TOOMAS KIHO,
teabetalitus

Eestlased Turu messil

18. oktoobril avati messikeskuses Soome esimene teadusmess, mida peeti kolm päeva koos raamatu–, teatri– ja muusikamessiga.

Eestit ja Tartut esindasid Turu teadusmessil Tartu infobüroo, Tartu Ülikool, Eesti Põllumajandusülikool ja Tartu Teaduspark Tartu Näituste abiga.

Tutvustati teadustööd ja õppimisvõimalusi. Esitleti lihaste testimist müomeetriga, VEMO–pioneeri teadustarbelist värvuslaserit ning raamatumessi rahvusvahelises stendis osalesid Eesti Entsüklopeediakirjastus, kirjastus Valgus ning TEA–kirjastus. Messiüritusi — loenguid, seminare, kontserte ja teatrietendusi oli nii linnas kui messihallis kokku 300, niisama palju on eksponente, nende hulgas kõik Soome ülikoolid ja Soome Akadeemia.

LEENI UBA,
innovatsioonitalitus

Dekaanide infotunnid

Dekaanide ja ülikooli Tallinna esinduse ühisel kokkuleppel toimuvad novembrikuus dekaanide infotunnid. Oodata on ka instituutide ja –õppetoolide esindajaid.

Infotunnid toimuvad Tallinnas Eesti Keele Instituudi saalides: (Roosikrantsi 6)

E 04. 11. kl 16 majandusteaduskond	suur saal
K 06. 11. kl 16 kehakultuurit	väike saal
E 11. 11. kl 16 filosoofiat	väike saal
T 12. 11. kl 16 matemaatikat	väike saal
K 13. 11. kl 15 füüsika–keemiat	väike saal
N 14. 11. kl 15 usut	väike saal
E 18. 11. kl 15 õigust	suur saal
K 20. 11. kl 15 bioloogia–geograafiat	väike saal
R 22. 11. kl 12 sotsiaalt	suur saal
K 27. 11. kl 15 arstit	väike saal

Infotundide eesmärgiks on anda Tallinna, Harjumaa ja ka muude maakondade keskkoolinoortele võimalus tutvuda Tartu Ülikooli õppesüsteemi, uuenduste ja kõige muu vastavat teaduskonda puudutavaga.

Edasine info Tartu Ülikooli Tallinna esindusest tel (2) 640 6866.

Eili Erg,
Tartu Ülikooli
esindaja Tallinnas

Kliinikumi liitmisest

Esmaspäeval kohtusid haridusministeeriumis ülikooli kliinikumi küsimuses haridusminister Jaak Aaviksoo, sotsiaalminister Toomas Vilosius, rektor prof Peeter Tulviste, kliinikumi juhatuse esimees prof Vello Salupere, arstiteaduskonna dekaan prof Ants Peetsalu jt. Nii ministrid kui ülikool väljendasid oma nõusolekut kliinikumi ülikooliga liitmisel. Kliinikumi juhatuse esimees prof Vello Salupere arvates ei saa ta seda öelda enne küsimuse arutamist arstide esindajate koosolekul. Koosolek toimub 5. novembril. Kliinikumi põhikirja uue, teiste seadustega kooskõlas oleva variandi koostamisel esindab rektorit kliinikumi probleemiga tegelemiseks ametisse seatud prorektor prof Mart Kull.

acta diurna

1. TOIMIB ÜLIKOOLI UUDISTE LIST

ut.info@ut.ee, millesse e–posti aadressi omanikud saavad end registreerida, kui saadavad e–kirja aadressil *listproc@ut.ee* ning e–kirja ainsaks sisureaks sõnad **subscribe.ut.info Eesnimi Perekonnanimi.** Uudistelisti saabuvad kõik ülikooli pressiteated, samuti nädalasündmuste eelinfo jm teated.

2. AVARIIVÄLJAKUTSED TELEFONIL 465 111,

s.o valveteenistuse telefon peainseneriosakonnas, kes vastutab tehniliste rikete kõrvaldamise eest ülikoolis.

SEL NÄDALAL

21. oktoobril

* Tallinnas toimus haridusministeeriumi, sotsiaalministeeriumi, rektoraadi ja kliinikumi esindajate kohtumine, kus analüüsiti kliinikumi ülikooli alluvusse tuleku küsimusi.

* Raamatukogu konverentsisaalis **esitleti raamatukogu uusi väljaandeid:** A. Tering «Descartes ja tema jõudmine Baltimaadele 17. saj. ja 18. saj. algul», I. Kukk ja K. Tammur «Dürer ja Saksa renessanss» ning I. Kukk «Prantsuse 18. saj. 2. poole graafika Tartu Ülikooli Raamatukogus».

* 21.–25. oktoobrini **toimub Avatud Ülikooli raames keskkonnanõustajate õppekava esimene õppetsükkel Türi Majandusgümnaasiumis.** See on esimene Avatud Ülikooli õppetsükkel väljaspool Tartut. Keskkonnanõustajate õppekava on esimene samm Tartu Ülikooli Türi Kolledži väljaarendamisel.

22. oktoobril

* **Algas *Studium Generale* loengusari.** Lektor Ain Mäesalu pidas loengu «Arheoloogiline Tartu».

23. oktoobril

* **Õpetatud Eesti Seltsi 1123. koosolekul** oli kavas Toomas Anepaio ettekanne «1889. a. kohtureform Baltikumis, osa modernsest õigusreformist».

* 23.–27. oktoobrini **osaleb rektor prof Peeter Tulviste Budapestis sümpoosiumil «Mida pakub liberaalne haridus ühiskonnale».**

25. oktoobril

* **Toimub ülikooli nõukogu istung.** Kavas: ülikooli välissuhete strateegia ja territoriaalse arengu kava vastuvõtmine, gümnaasiumi riiklike eksamite ühitamisest TÜ sisseastumiseksamitega, onkoloogia korralise professori valimine (kandideerivad Rait Labotkin ja Andrus Arak), õppekavade kinnitamine, emeriitprofessori nimetamine (prof Kaljo Valgma) jm.

* **Toimub norra—eesti tõlkeseminar**, mille korraldavad Tartu Norra Selts ja Põhjamaade Ministrite Nõukogu Infobüroo. Esinevad Peeter Torop, Katrin Portnov, Meelis Joost ja Anu Saluäär.

TULEVAL NÄDALAL

28. oktoobril

* Kl 12 avatakse raamatukogu uudiskirjanduse saalis **kirjastuse OTAVA 1993.–1996. aastal ilmunud teatmeteoste näitus.** Korraldajad on kirjastus OTAVA, Soome Instituut ja raamatukogu.

29. oktoobril

* Kl 18.15 on ph aud 102 prof **Jüri Arraku** järjekordne loeng.

* **29.–30. oktoobrini korraldavad Eesti Keele Instituut ja TÜ Tallinna EKI hoones Roosikrantsi 6** eesti keele prosoodiale pühendatud rahvusvahelise **sümpoosioni.** Ettekanded avaldatakse raamatuna, millega tähistatakse ka prof Ilse Lehiste 75. sünnipäeva.

30. oktoobril

* Kl 16.15 algab skandinavistika osakonna korraldatava kõrgema **Põhjamaade seminari raames prof emer Helmut Piirimäe rootsikeelne loeng.**

31. oktoobril

* Kl 15.15 toimub matemaatikateaduskonnas (Liivi tn 2 ruum 208) matemaatika didaktika õppetooli assistendi **Eno Tõnissoni** magistritöö «LOGO süsteem ja selle kasutamine koolimatemaatikas» kaitsmine.

1. novembril

* Kl 10–14 toimub raamatukogu ruumis 202 **teabepäev «Sponsorite otsing projektide rahastamiseks — ootused ja tegelikkus».**

* 1. novembril kl 15 ja 2. novembril kl 12 toimub ph aud 140 **prof Juri Lotmani mälestuskonverents «Katastroof kultuuris ja kultuur katastroofis».**

TÜ valitsuses

15. oktoobril

AVATUD ÜLIKOOLI RAAMES PAKUTAVA KOOLITUSE ÕPPETEENUSTASU

1. Valitsus otsustas jätta Avatud Ülikooli raames pakutava koolituse õppeteenustasukinnitamise dekaani pädevusse, juhul kui ühe ainepunkti hind on vahemikus 300 - 1000 krooni. Muudel juhtudel kinnitab hinna TÜ valitsus.

Avatud Ülikooli projektijuhti kohustati esitama valitsusele regulaarselt informatsiooni Avatud Ülikooli raames pakutava koolituse õppeteenustasu kohta.

2. Kuna eelmisel istungil jäi Avatud Ülikooli ülesandeks leida dekaanidega konsensuslik lahendus, kuidas saavad ülikoolis jätkata õpinguid inimesed, kes on mitmesugustel põhjustel statsionaarsest õppest eksamatrikuleeritud, sh ilma taastamisõiguseta. Infokoosolekul leiti, et sooviavaldamise puhul tuleb selline võimalus anda.

Valitsus otsustas toetada Avatud Ülikooli ettepanekut anda võimalus õpingute jätkamiseks Avatud Ülikooli raames neile, kellel on TÜs õpingud katkenud ja kes soovivad neid jätkata. Otsuse õpingute jätkamise kohta Avatud Ülikooli raames teeb dekaan.

ÕPPEKAVAD

Valitsus otsustas võtta õppekavade nomenklatuuri matemaatikateaduskonna **rakendusinformaatika diplomiõppe** ja kehakultuuriteaduskonna **bakalaureuseõppe liikumisravi** õppekava.

TEISTE TÖÖANDJATE JUURES TÖÖTAMISE KOOSKÕLASTAMISEST

10. oktoobri dekaanide nõupidamisel tehti kokkuvõtted senistest kooskõlastustest teiste tööandjate juures töötamise kohta. Seda kommenteeris **personaliosakonna juhataja Leelo Muru.** Kooskõlastamise kord kehtib 1. oktoobrist 1995. Selle andja on sisuliselt teaduskondades dekaan, väljaspool teaduskondi vastutusala juht. Kuna töölepinguseaduse §37 järgi loetakse kohakaasluseks töötamist teise töölepingu alusel väljaspool tööaega põhitööl sama või teise tööandja juures, ei saa kohakaaslusega töökohal seega töötada samal ajal kui põhikohal. Tööaeg on sätestatud töö- ja puhkeaja seaduse §17 järgi - kohakaasluse alusel töötava isiku tööaeg ei või ületada 20 t nädalas ning kui kohakaasluse alusel töötav isik töötab põhitööl osalise tööajaga, ei või tööaeg põhitööl ja kohakaasluse alusel ületada 60 t nädalas. Erandeid selles osas ei lubata ning sellest kinnipidamine on töötaja ja tööandja kohustus. L. Muru juhtis valitsuse liikmete tähelepanu sellele, et tööaeg, mis on lepingujärgselt töötamiseks ülikoolis, ei saa kattuda tööajaga väljaspool ülikooli.

Probleeme on tekkinud granti lepingute täitmisel lähetusse minekul kui põhitöökohalt ollakse puhkusel. Seaduse järgi antakse puhkust mõlemalt töökohalt üheaegselt ning puhkuse ajal lähetada ei saa. Prof Jüri Allik tegi ettepaneku esineda ülikoolil seaduse muutmise initsiatiiviga. Ameerikas olevat õppejõud näiteks ülikoolis tööl 10 kuud, ka kahe kuu ulatuses sõlmitakse nendega lepingud. TÜ peaks tegema ka samme külalisõppejõudude töö- ja elamisloa saamise lihtsustamiseks.

Valitsus otsustas: kohustada rektoraati ja dekaane ühe kuu jooksul läbi vaatama oma vastutusalas tehtud kooskõlastused töötajate töötamise kohta teiste tööandjate juures; personaliosakonnal kontrollida kuu aja pärast kooskõlastuste seaduslikkust ning samuti teha ettepanekud seaduste muudatusteks, et lihtsustada õppejõudude ja teadurite töö- ja elamislubade saamist.

LISAPALGAFONDI KASUTAMISEST

Prorektor prof Toivo Maimets teatas, et TALO ja valitsuse vaheliste läbirääkimiste tulemusena saab ülikool palgafondi juurde - 2 miljonit krooni teadussummadest, haridussummade osas ei olnud veel selge (vt ka UT 1. lk sõnumit «Millal tõusevad palgad?» - toim). Palgatõusu ainsaks tingimuseks oli, et 20. novembril peavad palgad tõusma ja olema 30% suuremad kui eelmise aasta detsembris. Teaduskondades oli keskmine palgatõus 1995. aasta detsembrist selle aasta septembrini 25,3 %, teaduskonnavälistel üksustel 8,7%, v.a. raamatukogus, kus palgad on langenud ning töötajate arv suurenenud.

Eelarvekomisjon oli teinud valitsusele lisapalgafondi jagamiseks oma ettepanekud, millega nõustuti.

Valitsus otsustas: 1. Lisapalgafondist arvata maha raamatukogu 30%-liseks palgatõusuks vajalik summa (527 750 krooni). 2. Ülejäänud lisapalgafond jagada struktuuriüksuste vahel proportsionaalselt praeguse palgafondi jaotusega. 3. Tõsta ülikooli töötajate palka 1. novembrist.

GÜMNAASIUMI LÕPUEKSAMITE JA ÜLIKOOLI SISSEASTUMISEKSAMITE ÜHITAMISEST

Prorektor prof Teet Seene tutvustas ministeeriumi kavatsust ühitada gümnaasiumi riiklikud eksamid ülikooli sisseastumiseksamitega. Kavas on ühitada emakeele (kirjand), võõrkeele (inglise ja saksa keel), keemia, ajaloo (üldainena, mitte ajaloo erialale astujatele) eksamid. Väljakuulutatud kuupäevadel toimub eksam ühel ajal kõigis Eesti gümnaasiumides välisvaatlejate osalusel. Eksamitööd hindab vabariiklik komisjon.

Valitsus otsustas toetada eksamite ühitamist. Küsimuse otsustab TÜ nõukogu.

TÖÖAEGADEST

Prorektor T. Maimets informeeris tööaegadest kinnipidamise kontrollist raamatukogus. Kontrollimise päeval pidanuks tööl olema 180 töötajat, oli 44, ühe tunni jooksul saabus neid küll juurde, kuid puudu jäi 66. Probleem on murettekitav, see on ka töödistsipliini rikkumine. Direktor on võtnud töötajatelt seletused. Kontrolli korratakse.

VAHETUSÜLIÕPILASTE ÕPPETASUST

Meie ülikoolis õpib ülikooli vahetusprogrammide alusel 42 vahetusüliõpilast, lisaks 7 üliõpilast teaduskondade vahetusprogrammidega. Ülikool maksab kinni nende majutuse, mitte aga õpperaha, sest siiani oli neid vähe ning mõni meie üliõpilane sai samal ajal minna õppima mõnda välismaa ülikooli. Nüüd on vahetusüliõpilasi rohkem ja tasakaal teaduskondade vahel kaob ära. Prorektor T. Seene tegi ettepaneku arutada eelarvekomisjonis vahetusüliõpilaste õppetasu küsimust ja suunata raha teaduskondadesse, kus need vahetusüliõpilased on.

Valitsus otsustas anda küsimuse otsustamiseks eelarvekomisjonile õppe- ja üliõpilasosakonna ettepanekute alusel.

* Veel arutati filosoofiateaduskonna **eripedagoogika doktoriõppekava** võtmist õppekavade nomenklatuuri. **Otsustati**, et teaduskond esitab valitsusele õppekava kohta täiendavat informatsiooni.

* **Otsustati ülikoolis välja arendada strateegiline tehnoloogiakeskus (kompetentsikeskus)** - vt eelmise nädala UT uudiseid.

* Kuulati ära informatsioon **ZBI ühinemisest ülikooliga, õppeainete kataloogi** koostamisega seotud probleemidest, **riiklikke eksameid ettevalmistavate komisjonide koosseisudest jm.**

Uued *CD–ROM*ide andmebaasid raamatukogus

Alates sellest sügisest on raamatukogus võimalik kasutada ***CD–Rom***i andmebaasi ***INIS (International Nuclear Information System).*** See on valminud Rahvusvahelise Aatomienergia Agentuuri (***International Atomic Energy Agency)*** ning tema liikmesriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide vahelises koostöös. ***INIS*** skaneerib suuremat osa kirjandusest, mis hõlmab tuumaenergia kasutamist, ning on koostatud vastavalt tema rahvusvahelise tarbija vajadustele.

INIS katab järgmisi valdkondi:

NUCLEAR POWER

Nuclear Engineering and Instrumentation

Fission Reactors

Nuclear Fuel Cycle

Radioactive Waste Management

NUCLEAR SAFETY

MATERIALS OF NUCLEAR INTEREST

ENVIRONMENTAL ASPECTS (of nuclear and non–nuclear Energy Sources)

SAFEGUARDES, NON–PROLIFERATION

NUCLEAR APPLICATIONS

Production of Isotopes and Radiation Sources

Industrial Applications of Isotopes and Radiation Sources

Radioisotopes and Radiation in Agriculture, Biology and Medicine

Radioisotopes and Radiation in Earth Sciences

RADIATION PROTECTION

NUCLEAR ASPECTS OF PHYSICS

Plasma Physics and Nuclear Fusion

Condensed Matter

Atomic and Molecular Physics

Nuclear Physics

Elementary Particle Physics

Classical and Quantum Mechanics

NUCLEAR ASPECTS OF CHEMISTRY

Radiochemistry

Radiation Chemistry

Nuclear Chemistry

Nuclear Analytical Methods

LEGAL ASPECTS

CD INIS sisaldab publikatsioone alates 1976. aastast ja teda antakse uuendatuna välja neli korda aastas.

Teine ***CD–ROM***i andmebaas on ***GEOBASE*** — ühine andmebaas geograafia, geoloogia, minaraloogia, ökoloogia jms alal. Interdistsiplinaarne sisu teeb selle andmebaasi ideaalseks abivahendiks keskkonna ja looduse teemalise kirjanduse otsimisel.

GEOBASE hõlmab lisaks kahele tuhandele ajakirjale raamatuid, monograafiaid, aruandeid–ettekandeid ja teese paljudest rii-kidest, kusjuurest ainsana sellesisuliste andmebaaside hulgas sisaldavad ***GEOBASE***'i kirjad ka sisukokkuvõtteid.

GEOBASE'is sisaldub ka referatiivajakirjade ***Elsevier's Geographical Abstracts, Geological Abstracts, Ecological Abstracts ja International Development Abstracts ning Oceanographic Literature Review*** materjal.

Andmebaas sisaldab kirjandust 1990. aastast k.a septembrini ja seda uuendatakse neli korda aastas.

Andmebaase saab kasutada raamatukogu ruumis 320 **E—R 8–20; L 12–18. Info tel 465 780.**

Kasutajatele on abiks konsultant.

Alla Saari,
infoosakond

ÜLIKOOL HAKKAS TÜRIL ÕPETAMA KESKKONNANÕUSTAJAID

21. - 25. oktoobrini peeti Avatud Ülikooli raames keskkonnanõustajate esimene õppetsükkel Türi Majandusgümnaasiumis. Osalejatele tahetakse anda teadmisi keskkonnaprobleemidest ja nende loodusteaduslikest tagamaadest. Õppekava tsüklitesse kuuluvad ökoloogia ja looduskaitse, elukeskkonna ja selle kvaliteedi, Eesti keskkonnakorralduse ning säästva arengu teema. Lektorid on TÜst ja ka väljastpoolt (Tõnu Oja, Toomas Tenno, Kalev Sepp, Igna Rooma, Väino Puura, Kalev Aun, Olari Tammemäe, Garri Raagmaa, Ülo Mander jt).

Keskkonnanõustajate õpetamine on esimene samm Tartu Ülikooli Türi Kolledži väljaarendamisel.

PROFESSOR JÜRI ARRAK 60

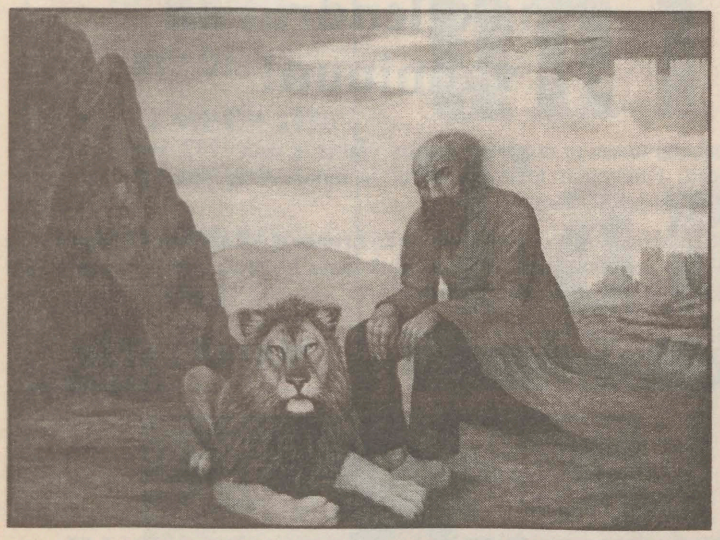

24. oktoobril oli sünnipäev ülikooli vabade kunstide professoril maalikunstnik Jüri Arrakul. Vabade kunstide professorina tegutseb ta Tartu Ülikoolis alates viimasest kevadsemestrist. Loengusari on jätkunud ka sügissemestril ning tänulikel kuulajatel on võimalik sellest osa saada taas teisipäeval kell 18.15 peahoone auditooriumis 102.

Juubilari õnnitleb ja soovib talle loomingulist indu
Tartu Ülikool

«Mees ja lõvi». 1986. Nii seda kui teisi viimaste aastakümnete töid on võimalik vaadata Tallinna Kunstihoones.

Novembrikuu juubilare

70

Ülo Kaasik 09. 11. 1926 matemaatikateaduskonna emeriitprof

Anette Kurvits 16. 11. 1926 Tähe 4 söökla kokk

Leida Hussar 28. 11. 1926 keemiahoone riidehoidja

65

Laine Urd 04. 11. 1931 Sophoklese koristaja

Gennadi Jagomägi 17. 11. 1931 sporditeooria ja treen õp inst lektor

60

Alo Ritsing 04. 11. 1936 kultuurikeskuse erakorraline prof

Galina Tšanõševa 24. 11. 1936 raamatukogu koristaja

55

Aavo Otsar 08. 11. 1941 rahanduse ja arvest inst lektor

Elle Elberg 09. 11. 1941 nahahaiguste kliiniku dotsent

Uudo Pragi 17. 11. 1941 geograafia instituudi lektor

Helgi Saarna 28. 11. 1941 õppehoonete uksehoidja

Ivvi Tuvikene 29. 11. 1941 majandusosakonna koristaja

Eha Parv 30. 11. 1941 komandandi ja valvet valveülema aset.

50

Krista Kallis 02. 11. 1946 KK inglise keele sektori lektor

Rein Laiverik 04. 11. 1946 rakubiol grupi juhtiv insener

Sirje Sihver 11. 11. 1946 kirjastuse köitja

Jekaterina Gridassova 24. 11. 1946 raamatukogu koristaja

Irina Külmoja 28. 11. 1946 vene filoloogia osak korral prof

Tartu tähetornist lähedalseisjate pilguga

(vt UT nr 33, 4. okt 1996)

Tahame juhtida tähelepanu sellele, et loodav huvikeskus Tähetornis ei teki tühjale kohale. Selles tegutseb juba üle kolmekümne aasta tähetorni astronoomiaring, mille tegevus on võimaluste piires olnud lähedane huvikeskuse ideele.

MIS OLI?

Tähetornis oli muuseum, linnamuuseumi filiaal. Siin töötasid Tõravere observatooriumi inimesed, kes lisaks oma põhitööle tegelesid astronoomia populariseerimisega. Selleks kasutati tervet tähetorni kompleksi: teleskoope, auditooriumi, raamatukogu, arvuteid, ka muuseumi. Et see entusiastide grupp, kes jätkab 1948. aastal loodud astronoomiaringi tööd, oleks «keegi» ka juriidilises mõttes, loodi sel aastal mittetulundusühing — Tartu Tähetorni Astronoomiaring. Ringi põhikirjaline eesmärk ongi astronoomia ja teiste loodusteaduste populariseerimine. Tartu Observatoorium lubas ringil kasutada oma ruume ja inventari.

MIDA TEHTI?

Loengud astronoomiahuvilistele toimusid regulaarselt. Huvitavamatest taevasündmustest anti teada meediakanalite kaudu.

Koolide tellimusel korraldati õhtusi taevavaatlusi, pilves ilma korral asendati need muuseumi ja loenguga. Jõudumööda korraldati ka avalikke vaatlusõhtuid linnarahvale (kuhu sõideti kohale ka kaugemalt). Osavõtjaid oli alati pigem liiga palju kui vähe; järelikult oleks neid õhtuid pidanud sagedamini korraldama. Selle kõigega sai tartlastele ja ka teistele teadvustatud, et Tartu tähetorn on midagi enamat kui kena hoone Toomemäel.

MIDA SAAB PRAEGU TEHA?

Nii muuseum oma varadega, Zeissi teleskoop kui ka arvutid on praegu veel tähetornis alles. Paar ruumi on küll juba ära antud, aga ringi tööks on neid piisavalt. Astronoomiaring jätkaks meeleldi oma tegevust, seetõttu esitasime ülikooli juhtkonnale taotluse ruumide kasutamiseks. Selle rahuldamine tähendaks tähetorni avatuks jäämist huvikeskuse loomiseni (muidugi on probleem muuseumiga, on vaja valvurit–muuseumitöötajat). Tänaseks on küll olemas prorektor T. Maimetsa põhimõtteline nõusolek, ametlik otsus on aga seni tegemata.

Põhiline on see, et planeeritava huvikeskuse astronoomia osa ei ole vaja luua tühjalt kohalt, sisuliselt vastab tähetornis tehtav juba aastaid laste ja noorte huvikeskuse tööle, olles mahult siiski väiksem vajalikust. Kõik asjasthuvitatud on saanud teha märksa rohkem kui vaid muuseumieksponaate vaadata: siin saab juhtida kaasaegse teleskoobi mudelit, kasutada telluuriumi ja päikesesüsteemi töötavaid mudeleid, rääkimata Zeissi teleskoobiga taeva vaatamisest. Arvutivõrk toob kätte kõige värskemad pildid maailma teistest observatooriumidest ja kosmoseteleskoopidelt, neist on koostatud kartoteek ja rida nn slaidiprogramme.

MIDA OOTAKSIME TULEVIKULT?

Ainult entusiasmile ja vananenud vahenditele toetudes ei saa suurt rohkem teha. Et tähetorn saaks loodava huvikeskuse esimeseks osaks, pole vaja palju. Lisaks kütjale–koristajale–majahoidjale vajab tähetorn muuseumitöötajat, paari metoodikut, inseneri. Ja mingit raha olemasoleva vara täiendamiseks ning uuendamiseks.

Ring esitas ülikoolile oma nägemuse tähetorni esmasest vajadusest juba eelmisel aastal — oli ju tähetorni tagastamine ülikooli asjaosalistele ammu teada.

Helle Jaaniste,
Tartu Tähetorni
Astronoomia ring

TOIMETUSELT

UT pöördus selgituse saamiseks prorektor prof Toivo Maimetsa poole. Prorektor näitas ülikoolipoolset kirja minister Jaak Aaviksoole, mis kannab 25. juuni kuupäeva. Ministri poole pöörduti toetuse saamiseks noorte huvikeskuse loomisele.

Muu hulgas on selles mainitud ka tähetorni huviringide tegevust sh (Tartu astronoomiaring dr J. Jaaniste juhendamisel). Minister on ülikooli ettepanekuid suusõnaliselt toetanud, praegu aga vastavaid summasid veel eraldatud pole.

PÖÖRDUMINE

Meie, allakirjutanud, Tartu Ülikooli üliõpilased, pöördume Eesti Vabariigi Valitsuse poole, et avaldada tugevat protesti seoses järgmisest aastast kavandatava üliõpilaste sõidusoodustuste kaotamisega. Me soovime juhtida valitsuse tähelepanu alljärgnevale.

Üliõpilaste sõidusoodustuste kaotamine ei kätke endas üksnes ohtu kõrghariduse ja üliõpilaste muut(u)mises sunnismaisteks, vaid selle tagajärjed võivad pärssida terve Eesti riigi sotsiaalset ja regionaalset arengut.

Ajal, mil enamik maailma demokraatlikke riike rõhutab indiviidi õigust vabale valikule ja vajadust luua võrdsed algvõimalused kõigile ühiskonna liikmetele, pöörates sealjuures erilist tähelepanu hariduse muutmisele enamikule kättesaadavaks, sõltumatult individuaalsest maksujõulisusest, kavatseb Eesti valitsus astuda sammu üliõpilaste pärisorjastamise suunas. Selline lähenemine on suunatud eelkõige nende piirkondade vastu, kus ülikoole ei ole, aga samuti Tartu ja Tallinna vahelise üliõpilaste vahetuse piiramisele. Seeläbi suureneb Eesti-sisene regionaalne ebavõrdsus veelgi.

Lähtudes valitsuskoalitsiooni kuuluvate parteide programmilistest seisukohtadest, mis kõik rõhutavad hariduse rolli Eesti ühiskonna arengu tagatisena ja Eesti kui riigi konkurentsivõime tõstmiselt rahvusvaheliselt, on kavandatav samm selgelt antud lubadustega vastuolus.

On kummaline, et järgmise aasta eelarvest kavatsetakse kulutada sadu miljoneid kroone valitsusametnikele uute autode ostmiseks ja sõidukuludeks, mis on suurusjärgu võrra enam kui vajaminev summa üliõpilaste sõidusoodustuste säilitamiseks. Samas on valitsusametnikke mitu korda vähem kui üliõpilasi. Loodame väga, et Jakob Hurda mõte - kui me ei saa suureks oma arvult, siis peame suureks saama oma vaimult - ei ole valitsuse poolt veel lõplikult asendatud põhimõttega - kui me ei saa suureks oma vaimult, peame suureks saama oma ametnike autode arvult.

Pöördumisele saab alla kirjutada Üliõpilaskonna Edustuses (Ülikooli 20 - 305), tel 432 806, 465 400) veel ka esmaspäeval, 28. oktoobril. Teisipäeval esitab Eesti Üliõpilaskondade Liit selle vabariigi valitsusele.

konverents seminar

KÕRGEM PÕHJAMAADE SEMINAR

Skandinavistika osakonna korraldatava Põhjamaade seminari raames toimub **30. oktoobril kl 16.15 prof *emer* Helmut Piirimäe loeng «Kulturella förbindelser mellam Estland och Sverige under 1600-talet»** Raekoja plats 8, III korrusel ERLEKSi ruumides. Järgmine ettekanne peetakse 11. novembril.

Kõik huvilised ja keeleoskajad oodatud!

PROF JURI LOTMANI MÄLESTUSKONVERENTS

Semiootikaosakond korraldab **1. novembril kl 15 ja 2. novembril kl 12 peah aud 140 prof Juri Lotmani mälestuskonverentsi «Katastroof kultuuris ja kultuur katastroofis».** Esinevad akad M. Bronštein, professorid I. Cernov, K. Kull, M. Lotman, dots. P. Torop jt. Külastatakse ka prof J. Lotmani kalmu Raadil.

Tartu Ülikooli Raamatupoes on müügil:

* Eestikeelne Euroopa seinakaart.

* Teaduslik ja õppekirjandus, teatmikud ja käsiraamatud õigusteadusest, majandusest, arstiteadusest, loodusteadusest, filoloogiast ja teistest teaduse ja tegevuse valdkondadest.

* Arvutialane kirjandus eesti, vene ja inglise keeles.

* Sõnaraamatud ja õpikud inglise, itaalia, hispaania, vene, prantsuse, saksa, jaapani, soome, kreeka, taani, poola, rootsi, portugali ja ladina keeles.

* Üldised ja erialased entsüklopeediad.

* Käsiraamatud büroo töö organiseerimise ja äri kirjavahetuse kohta.

* Suur valik juturaamatuid eesti, inglise, vene ja saksa keeles täiskasvanutele ja lastele.

* Raamatud lillekasvatusest, aiandusest, koka– ja käsitööraamatud, kirjatarbed ja postkaardid, autoremondi käsiraamatud jne.

* Ostame ja müüme antikvaarseid ja vanu raamatuid.

* Võtame vastu tellimusi raamatutele välismaalt: praegu on olemas järgmised kataloogid:

Longman ELT 1996, McGraw– Hill Psychology and Sociology 1996, Harcourt Brace Psychology and Sociology 1996, Routledge Geography, Environment development, Urban Studies 1996, Oxford University Press Philosophy 1996, Humanities and Social Sciences 1996, Science and Medicine 1996 W. H. Freeman Psychology 1995–96.

Tartu Ülikooli üliõpilatele ja töötajatele on raamatupoes kehtestatud hinnaalandus 5% ostusummalt, hinnaalandust kohaldatakse üliõpilaspileti või töötõendi esitamisel.

Raamatupood on avatud E–R 9–18, L 9–16, tel 441 102, faks 441 465.

Aadress: Tartu Ülikooli 11.

Ülikooli 1997. aasta seinakalendrid on valminud!

Teabetalitusest ja raamatupoest on võimalik osta 1997. aasta seinakalendrit. Kalendrist leiab 14 ilusat ja ainulaadset värvifotot ülikooli hoonetest ja vaadetest.

Kalendri hind on ülekandega ostes **25 krooni** ja sularaha eest **37 krooni**. Ülikooli seinakalender on ilus kink oma kolleegidele, sõpradele ja tuttavatele nii kodu– kui välismaal.

Kiirustage, sest tiraaž on piiratud!

Teabetalitus

Sassid saavad särke ja õlut!

Tartu Õlletehasel on tuline heameel teatada, et järgnevad usinasti Sassikammija kaardile templite hankimisega tegelnud tudengid ja mittetudengid on oma püüdluste krooniks ja loosiõnne abiga saanud väärtuslikke «Kammi Sassi» särkide õnnelikeks omanikeks. Kätte saab need «Rüütli Keldrist» isikut tõendava dokumendi ettenäitamisel. Õnnelik peavõitja saab oma võidu — 20 kasti kõige klaarimat Alexandri õlut — samadel tingimustel kätte otse Tartu Õlletehasest.

1. Aare Lutter
2. Ahti Rõmmel
3. Aivo Kuusmaa
4. Aldur Jois
5. Ameelia Kruto
6. Andres Vink
7. Andrus Otti
8. Andrus Otti
9. Annely–Ly
10. Anti Kask
11. Anti Liivat
12. Anti Liivat
13. Anu Viilup
14. Diana Paris
15. Diana Romanov
16. Dmitri Panov
17. Eino Lettermann
18. Endel Manglus
19. Ermo Kontson
20. Ervin Mitt
21. Ervin Mitt
22. Gerdo Kütti
23. Gerri Leopard
24. Garri Leopard
25. H. Laas
26. Hade Peeter
27. Hanno Vares
28. Helar Lõhmus
29. Helar Lõhmus
30. Helina Villem
31. Igor Ord
32. Indrek Miliste
33. Ivo Ratas–Pärnapuu
34. Jaanus Volli
35. Janek Sisnijärv
36. Janno Tuulik
37. Janno Tuulik
38. Jüri Gorgejev
39. Kaido Kurre
40. Kaido Reinik
41. Kalev Siiman
42. Kalev Toots
43. Kalle Lillemets
44. Kõiv Peeter
45. Krõõt Nõges
46. Lauri Täht
47. Luht
48. Madis Aun
49. Madis Jalakas
50. Maido Leiste
51. Marek Raudsik
52. Marelle Ulla
53. Margit Kuusik
54. Margo Lukksepp
55. Margo Lukksepp
56. Margus Malla
57. Marika Otter
58. Marilin Kroon
59. Marko Avent
60. Marko Avent
61. Marleen Inselberg
62. Märt Läänemets
63. Mart Vare
64. Mart Vare
65. Martti Lauri
66. Mati Lõhmus
67. Mattias Lill
68. Meelis Pukson
69. Meelis Rossmann
70. Mihkel Ilp
71. Nikolai Vassiljev
72. Nikolai Vassiljev
73. Olari Viira
74. Peep Kikkvelt
75. Priit Tamm
76. Priit Toomits
77. Priit Viitpass
78. Ragne Mosin
79. Raiki Jaanson
80. Raul Tippo
81. Romet Merisalu
82. Sille Songe
83. Tarmo Niitla
84. Tauno Timotheus
85. Tiit
86. Tiit Aru
87. Ülar Kallas
88. Ülar Tarto
89. Üllar Reino
90. Ülo Kaasik
91. Urmas Lausenberg
92. Urmas Ojasoo
93. Urmas Ojasoo
94. Urmas Reimus
95. Urmas Vaino
96. Urmo Saks
97. Vello Taaramäe
98. Viktor Kodar
99. Viljar Suitsu

Peavõit — 20 kasti «Alexandrit» läks Mats Hansenile Tartu Narva mnt 25–761.

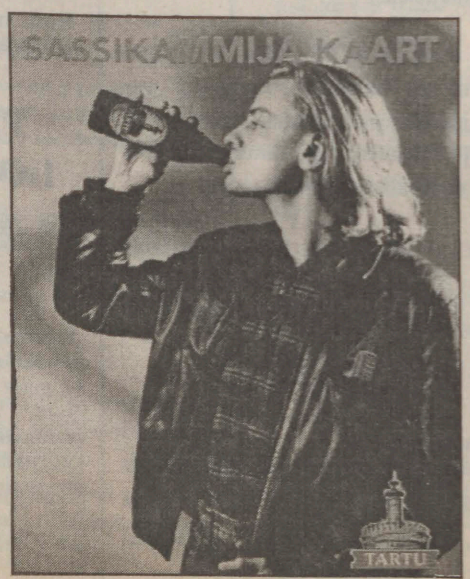

info

loeng kursus

SAKSA KEELE KURSUSED

algajaile (E, K 16–17.30);

neile, kel on **algteadmised** (T, N 16–17.30).

Kursuste maht on 100 t, tunni hind 10 kr.

Info: Avatud Hariduse Liidu Tartu Keskus, Aleksandri 14, tel 441 244.

varia

TEABEPÄEV

1. novembril kl 10–14 toimub raamatukogus ruumis 202 teabepäev «Sponsorite otsing projektide rahastamiseks — ootused ja tegelikkus». Antakse ülevaade sponsorite leidmise võimalustest ja tingimustest nii Eestis kui väljaspool. Esindatud on: Avatud Eesti Fond, Kultuurkapital, Põhjamaade Ministrite Nõukogu Infobüroo, Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit. Räägitakse ka akadeemilistest abiprogrammidest.

Täpsema informatsiooni saamiseks ja eelregistreerimiseks palume pöörduda Põhja–Ameerika Ülikoolide Teabekeskuse poole tel 441 243 või e–maili aadressil: marvi@utlib.ee

Marvi Pulver

soome instituut

*** 25. oktoobril kl 21.30** Vanemuise SM kohvikus **hõimupidu.**

Soome–ugri rahvaste muusikat esitavad ansamblid **Kärch, Väike Hellero, Leelonaase, Lost Kolhoces...**

*** Laupäeval, 26. oktoobril** kl 14 ja 19 Vanemuise Väikeses Majas **katkendid A. Lloyd Webberi muusikalist «Cats» — Etelä–Pohjonmaa Kõrgema muusikakooli** etendus. Korraldaja teater Vanemuine.

*** Esmaspäeval, 28. oktoobril** kl 12 avatakse ülikooli raamatukogu uudiskirjanduse saalis **näitus kirjastuses Otava 1993–1996 ilmunud teatmeteostest.**

*** Esmaspäeval, 28. oktoobril** TÜs preester Johannes Karhusaari ortodoksi teoloogia **loengud «Slaavi misjon ja kirik Balkanil»** ning **«Bütsantsi vallutamine ja hävitamine 1453».**

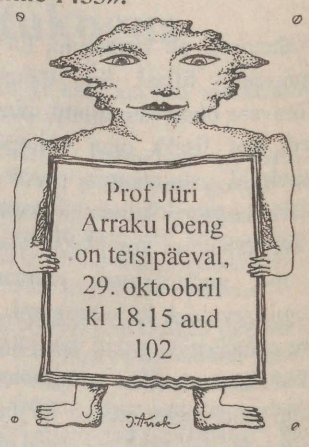

atlex

Kirjastame ja trükime soodsate hindadega.

Tähtajad lühikesed.

Helista ja lepime kokku tel 473 642 või GSM 250 190 99.

ÜLIÕPILASTE JA NOORTE USALDUSTELEFON

neljapäeval kl 20.00-4.00.

Tel. 420 572.

Meie kuulame Sind ära!

Sügis fest'98'

29_OKT_-02_NOV-

TEISIPÄEV
Õlu on elu

KOLMAPÄEV
MixMASTER

NELJAPÄEV
Halloween

REEDE
Ans. ZONE

LAUPÄEV
Eesti muusika läbi aegade

TOETAVAD: Tartu Õlletehas, J.W.Red Label, Ballatines, Jägermeister, Beck's.

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Peatoimetaja Varje Sootak

Toimetaja Reno Hekkonens

Toimetuse aadress EE2400

Tartu, Ülikooli 18 ruum 241

TÜ faks: +372 7 465 440.

E-mail: *varje@admin.ut.ee*

O/Ü Greif trükikoja trükk

UT ilmub reedeti

Tellimise nr. 1606. Tiraaz 1000

Tel. 465 680

NR. 38 (1861)
REEDE,
1. NOVEMBER 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 1 KROON

Universitas Tartuensis

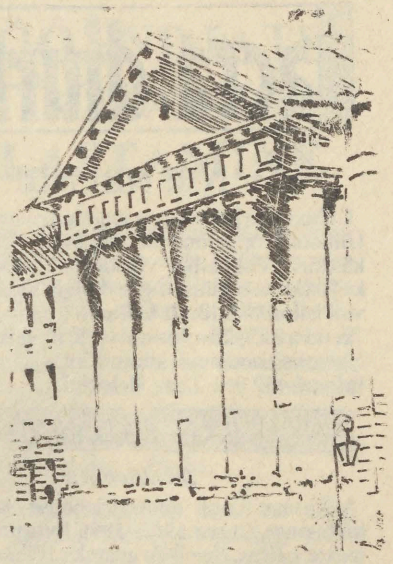

BUDAPESTIS LIBERAAL-SEST HARIDUSEST

Eelmisel nädalal viibis rektor prof Peeter Tulviste Budapestis sümpoosiumil, mis käsitles liberaalse hariduse teemat. Mis on liberaalne haridus?

Sümpoosiumi teema oli inglise keeles *Liberal Education*, mida ei saagi eesti keelde nii lihtsalt tõlkida. See tähendab hariduspoliitikat, mis taotleb, et haridus ei oleks kitsalt ühe eriala sees, vaid oleks interdistsiplinaarne; et ei valmistaks ette mitte ainult oma erialal töötama, vaid olema ka täisväärtuslik kodanik ja funktsioneerima riigis täisväärtusliku haritlasena.

Ameerikas on see haridusideoloogia olnud suunatud kitsalt pragmaatilise kõrghariduse vastu, kus õpetatakse väga hästi selgeks ainult üks väga kitsas amet või eriala ning palju kaugemale ei nähta. Ameeriklaste mõte oli selles, et kuna meil oma ühiskonda alles rajatakse, siis nõukogude ajal antud kõrgharidus sellesse enam ei sobi, sobiks ilmselt *Liberal Education*.

Üritus oli üldiselt, just olmeliselt väga hästi korraldatud, sisuliselt oleks võinud aga tõhusam olla. Korraldajad oleksid võinud enne natuke uurida, kuidas oli meil haridus nõukogude ajal korraldatud ja kuidas see on nüüd muutunud. Nõukogudeaegsele kõrgharidusele võib küll mitut asja ette heita, aga kindlasti mitte seda, et eriala oleks omandatud kitsalt. Pigem valitseb taoline oht praegu. Nüüd, kus spetsialiseerumine ja valikuvabadus on nii võimsad, on tihtipeale sattunud valikainete hulka ka mõned need ained oma aine seest, mis varem kuulusid ainete sisse, mida igaüks, kes seda eriala õppis, õppima pidid. Võib kohata tudengeid, kel on teadmistes jahmatamapanevad lüngad võrreldes sellega, mis oli meie ülikoolis kümme aastat tagasi, aga mitte mingeid lünki võrreldes sellega, mis on Ameerika ülikoolides olnud mitukümmend aastat. Ühesõnaga, siin on midagi, mis on kaotsi minemas ja langes natuke ühte liberaalse hariduse ideedega. Korraldajatel oleks ilmselt olnud mõistlik teha endale natuke rohkem selgeks, kuidas meil on haridus ajalooliselt edenenud ja mis laadi probleemid on praegu ning kuidas saaks nendes küsimustes abi anda.

Ürituse korraldas *Johnson Foundation*, kes seni on tegutsenud ainult Ameerikas, ja see oli nende esimene ettevõtmine Euroopas. Eestist osalesid veel Humanitaarinstituudi rektor Rein Raud ja Pedagoogikaülikooli rektor Mait Arvisto. Ameerikast oli paarkümmend inimest, kes rääkisid sellest, kuidas neil on korraldatud liberaalse hariduse eest võitlemine. Euroopast oli mõnikümmend inimest ja nemad kõnelesid peamiselt sellest, kuidas Euroopas on viimastel aastatel kõrgharidus muutunud - kas on muutunud kitsamalt spetsialiseeritumaks, kas on kaduma läinud interdistsiplinaarsed seosed või vastupidi - neid on juurde tekkinud jne.

VARJE SOOTAK

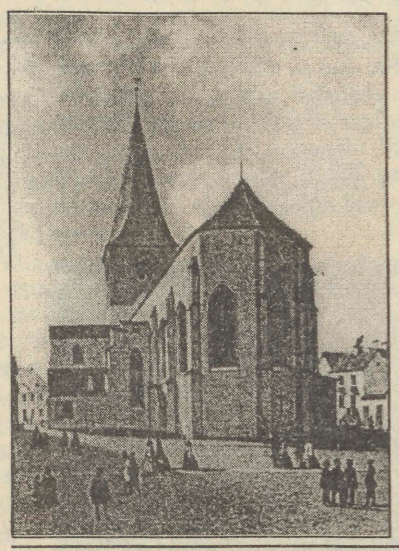

LOENGUSARI

Vana Tartu

Kolmapäeval, 6. novembril kell 18.15 TÜ peahoone aud 102

Prof Sulev Vahtre «Keskaegne Tartu»

4. detsembril prof Jüri Kivimäe «Tartu kui hansalinn»

KAITSEMINISTEERIUMILT

Tartu Ülikooli Üliõpilasesindusele

23. oktoobril.

Reservohvitseride kursustel osalemisest

Tänan Teid mulle 9. oktoobril Tartus üle antud reservohvitseride kursustel osalemissoovi ja valmisolekut väljendanud avalduste ettevalmistamise eest.

Olen veendunud, et Eesti kaitseväe jaoks on elulise tähtsusega küsimuseks kaasata haritud ja laia silmaringiga inimesi riigikaitseliste ülesannete lahendamisse. Kaitseministeerium teeb parima, et algavatel kursustel pakutav väljaõpe oleks kõrgeimal tasemel.

Palun Teil sellest teavitada avaldused esitanud üliõpilasi ning edastada neile minu tunnustus ülesnäidatud initsiatiivi ja ilmutatud isikliku kaitsetahte–eeskuju eest.

Austusega
Andrus Öövel
kaitseminister

stipendium

ERKÜ stipendiumi said Anu Raudsepp ja Arne Merilai

Teisipäeval andis rektor prof Peeter Tulviste üle esimesed Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides stipendiumid. ERKÜ stipendium on asutatud Tartu Ülikooli rahvusülikoolina töötamise 75. aastapäeva puhul 1994. aastal ERKÜ esimehe Juhan Simonsoni initsiatiivil.

Stipendium määratakse eesti rahvuslikke küsimusi või väliseestlust käsitleva õppe– ja teadus– ning ühiskondliku tegevuse eest. Esimesteks stipendiaatideks on ajaloo eriala magistrant **Anu Raudsepp** ning eesti kirjanduse eriala doktorant **Arne Merilai**. Stipendiumi suurus on 4000 krooni.

Oktoobrikuus tegi ERKÜ stipendiumifondi uue annetuse — 5000 USA dollarilisele algkapitalile lisandus 2500 USD. Stipendiumi makstakse pangaintressidest.

Ülle Hendrikson

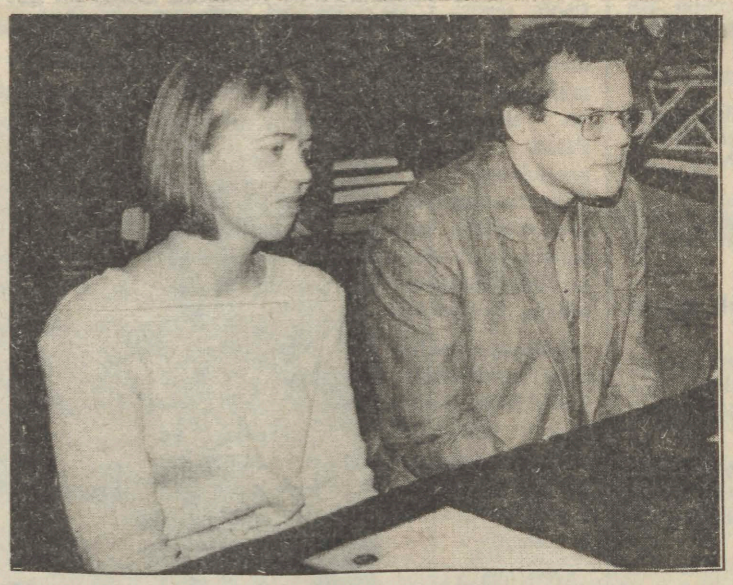

Magistrant Anu Raudsepp pälvis stipendiumi eesti kultuuriloo ja doktorant Arne Merilai põhiliselt välis-eesti luule uurimise, aga samuti muu kirjandusalase tegevuse eest.

EDUARD SAKI foto

ÜEKNi stipendium 9le TÜ üliõpilasele

ÜEKNi (Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu) stipendiumi komisjon (Mäido Kari, Marju Rink–Abel ja Mati Kõiva) määrasid 1996/97. õppeaastaks 1000–dollarilise stipendiumi 17–le kandideerinule. Üldse laekus 285 sooviavaldust, millest tagastati 134. Hindamisele ei kuulunud 11, sest need ei vastanud väljakuulutatud nõuetele. Kuna sooviavaldajate akadeemiline tase oli haruldaselt kõrge, otsustati 15 stipendiumi asemel välja anda 17.

Tartu Ülikoolist pälvisid stipendiumi **Katrin Hendrikson (BA–õigusteadus, 3. kursus), Anton Weiss–Wendt (BA–ajalugu, 4. kursus), Iivi Ammon (MA–biofarmaatsia, 1. aasta), Toivo Aavik (BA–psühholoogia, 4. kursus), Viljar Jaks (MA–rakubioloogia, 1. aasta), Eve Laane (BA–meditsiin, 6. kursus), Inga Kukk (MA–eesti keel, 1. aasta), Silvia Sepp (Ph.D.–botaanika, 4. aasta), Sirje Rägo (BA–meditsiin, 6. kursus).**

Mäido Kari,
stipendiumikomisjoni esimees

Stipendiumid noortele sotsiaalteadlastele

Väino Tanneri fond Soomes võtab vastu stipendiumiavaldusi noortelt filosoofidelt, õigusteadlastelt, sotsioloogidelt, politoloogidelt, ajaloolastelt ja majandusteadlastelt enesetäienduseks välismaal (soovitavalt Soomes) või uurimisprojektideks.

Taotlused tuleb esitada **30. novembriks**. Blankette saab välissuhete talitusest **Sirje Üpruselt** (peahoone 304, tel 465 615).

REGIONAAL-NÄDAL

ÜLIKOOLI PÄEVAD 4. - 10. NOVEMBRINI

4. NOVEMBRIL VALGA VENE GÜMNAASIUMIS

tutvustatakse õppesüsteemi ja vastuvõtutingimusi ning eesti keele testi vene kooli lõpetajatele. Viiakse läbi ka venekeelne kutsevalikutest. Õpetajatele tutvustatakse aga ülikooli täienduskoolitusvõimalusi.

Vene gümnaasium on Valga maakonna ainus venekeelne keskkool. Möödunud aastal soovis sealt ülikooli astuda 13 lõpetajat, vastu võeti kaks.

6. - 7. NOVEMBRINI HIIUMAAL

Ülikool tutvustab end ainsas kohalikus keskkoolis, rektor esineb ka sealses haridusseltsis.

Teadus- ja hariduskeskuse TUURU juures asub ülikooli esindajana Saaremaal tööle

Kärdla Keskkooli emakeeleõpetaja Tiiu Heldema.

Hiiumaal on suur nõudlus kaugkoolituse järele. Kärdla Keskkoolist ülikooli õppima asunute protsent on viimastel aastatel olnud madalaim Eestis.

9. NOVEMBRIL SAAREMAAL

tutvustab ülikool end Saaremaa Ühisgümnaasiumis. Toimub ülikooliteemaline võistlusmäng. Päeval osalevad ka Saaremaalt pärit üliõpilased. Õpetajatele toimub vestlusring.

Nii Valga, Hiiu- kui Saaremaaga on ülikoolil sõlmitud koostööleping. Saaremaal töötab ülikooli esindajana kevadest saadik Riia Nelis.

Saaremaalt ülikooli õppima asuda soovijate arv on suurenenud, tänavu oli neid 121, ka sissesaanute arv on kasvanud.

acta diurna

NB! NB! NB!

Ülikooli kirjastusse on jõudnud raamatu «Tartu Ülikooli õppejõudude elulood 1980–1995» käsikiri. Võimalike vigade vältimiseks pakub kirjastus võimalust **tulla kõigil asjassepuutuvail isikuil isiklikult Ülikooli kirjastusse** (Tiigi 78, tuba 215) **28. oktoobrist 8. novembrini** oma eluloolisi andmeid kontrollima ja täpsustama. Info tel 430 061 Tiina Helekivi.

SEL NÄDALAL

28. oktoobril

* Raamatukogu uudiskirjanduse saalis **avati kirjastuse Otava 1993–1996 ilmunud teatmeteoste näitus.** See jääb avatuks 10. novembrini.

29. oktoober

*** Rektor andis kätte Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides stipendiumid.**

* 29.–30. oktoobrini toimus Tallinnas Eesti Keele Instituudis **eesti keele prosoodiale pühendatud rahvusvaheline sümpoosion,** mille korraldasid Eesti Keele Instituut ja Tartu Ülikool.

31. oktoobril

*** Eno Tõnisson kaitses magistritööd** "LOGO süsteem ja selle kasutamine koolimatemaatikas".

1. novembril

* Kell 10-14 toimub raamatukogus (ruum 202) **teabepäev "Sponsorite otsing projektide rahastamiseks - ootused ja tegelikkus".** Esindatud on Avatud Eesti Fond, Kultuurkapital, Põhjamaade Ministrite Nõukogu Infobüroo, Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit.

* Kell 15 algab peahoone aud 140 **prof Juri Lotmani mälestuskonverents teemal "Katastroof kultuuris ja kultuur katastroofis".** Ettekannetega esinevad akad Mihhail Bronstein, prof Igor Cernov, prof Maido Rahula, prof Kalevi Kull, Mihhail Lotman, dots Peeter Torop jt. Konverents jätkub samas 2. novembril kell 12.

*** Keelekeskus tähistab oma 5. aastapäeva keelepäevaga** "5 aastat keelekeskust". Kl 10 trükiste müük, kl 11 avaplenaaristung nõukogu saalis, kl 15 töö sektsioonides teemal "Kõrgkooli keeleõpe: probleemid ja perspektiivid".

2. novembril

* Kell 13 **alustab ülikool loengusarja Narvas.** Esimese loengu peab Narva Linnaraamatukogus dots Henn Mikkin teemal "Sotsiaaltöö kui akadeemiline eriala". Loengusari on mõeldud kõigile huvilistele.

3. novembril

*** Üliõpilaskonnal on külas koostööpartnerid Lundi TTÜst,** kelle abiga ühendatakse Internetti Tiigi 44 ühiselamu iga tuba ja Sõbra Maja.

TULEVAL NÄDALAL

4. novembril

*** Regionaalnädala raames toimub ülikooli päev Valga Vene Gümnaasiumis.**

* Tallinna esinduse korraldamisel algavad **dekaanide infotunnid.** 4. novembril kl 16 on majandusteaduskonna infotund Roosikrantsi 6 suures saalis.

* 4.-9. novembrini **Sankt-Peterburgi Ülikooli teaduri Aleksei Vostrikovi erikursus** "Duell Venemaal kui kultuuri fenomen". Info tel 465 353.

5. novembril

* Kl 19.15 ph aud 104 **AS EK ökonoomikadirektori Ardo Ojasalu ettekanne «Kristlane avaliku elu tegelasena».**

6. novembril

* Kl 18.15 ph aud 102 **prof Sulev Vahtre loeng «Keskaegne Tartu» loengusarjast «Vana Tartu».**

* Kl 11 on nõukogu saalis **teabetund raha ja raamatupidamisega seotud teemadel.**

* Kl 16.15 on Lossi 3-217 ÕESi 1124. koosolekul **Vello Paatsi ettekanne "180 aastat esimesi eestikeelseid geograafiaõpikuid".**

* Kl 16 on **Tallinna esinduse korraldatav kehakultuuriteaduskonna infotund** Roosikrantsi 6 väikeses saalis.

*** 6.–7. novembrini toimuvad regionaalnädala raames ülikooli päevad Hiiumaal.**

7. novembril

* Kl 16.15 toimub Liivi 2-104 firma **AS Tarkvara infopäev.**

* Kl 17 **kõneleb ph aud 102 Tartu Norra Seltsis Jaan Tooming Ibseni festivalist".**

8. novembril

*** 8.–10. novembrini toimub Haridusministeeriumi ja TÜ toetusel õpetajate konverents «Internet Eesti koolis e. Telemaatika '96» Tähe 4 ja Lai 36.**

* 8.-10. novembrini toimub raamatukogu konverentsisaalis **seminar "Tudengid Tartus, Uppsalas ja Turus 17. ja 18. sajandil".**

9. novembril

*** Regionaalprojekti raames toimuvad ülikooli päevad Saaremaal.**

TÜ nõukogus

25. OKTOOBRIL

ÜLIKOOLI VÄLISSUHTLUSE STRATEEGIA

I prorektor prof Toivo Maimets ütles eelmises nõukogus esimesel lugemisel olnud ning seejärel täiendatud ja parandatud välissuhtluse projekti kohta, et selle dokumendi II osas fikseerib ülikool ära oma impordi- ja ekspordiartiklid - rahvusvahelisel tasemel tugevad, seega väljamüüdavad erialad, ning erialad, mis ei ole siin eriti tugeval järjel, mida on vaja tugevdada ja kus vastavasisulist häridust peab sisse ostma. **Projekt võeti vastu.** Seda saab lugeda 3. leheküljel.

ÜLIKOOLI RUUMILIS-TERRITORIAALNE ARENGU KAVA

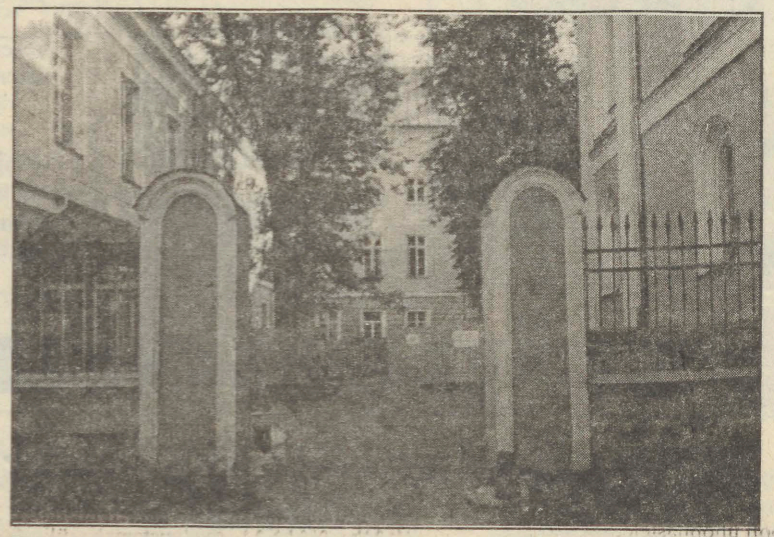

Väravataguse peahoone kohta on territoriaalse arengu kava projektis on öeldud, et ehituslik põhiküsimus on vundamentide kindlustamise lõpetamine (avariioht pole veel likvideeritud) ja keldrikorruse taastamine ning kogu ulatuses aktiivkasutusele võtmine. Peahoonele jäävad nii administratiiv-esindus kui ka õppe-teadustöö funktsioonid.

oli esimesel lugemisel. Kevadel halduspro-rektor Riho Illaku ja ülikooli arhitekti Martti Preemi TÜ valitsusele esitatud ning ajakirjanduses avaldatud (UTs 3. mail) ja pressikonverentsil tutvustatud dokumenti «Tartu Ülikooli territoriaalse arengu võimalused» on täiendatud ja parandatud.

Täiendusettepanekud laekusid filosoofia-, majandus- ja matemaatikateaduskonnalt, teadus- ja arendus-, personali- ning õppe- ja üliõpilasosakonnalt. Üldiselt on vastukajasid olnud vähe.

Halduspro-rektor Riho Illak ütles, et struktuuriüksustes peab veel arutelusid korraldama, sest see dokument on ülikooli jaoks väga olulise tähendusega. Ta määrab ülikooli materiaalse perspektiivi lähema paarikümne aasta jooksul ning on seotud ka linna üldplaneeringu lähteülesannetega.

Arengukava koostamisel on arvestatud, et esmajärjes tuleb piirduda olemasolevate hoonete remontimise ja restaureerimisega ning ruumikasutuse ratsionaliseerimisega, samuti pooleliolevate ehitiste lõpetamisega. Kava on struktureeritud olemasolevate hoonete ja seejärel teaduskondade kaupa.

Kõikidelt dekaanidelt, allüksuste juhatajatelt jt oodatakse veel kirjalikke täiendusettepanekuid ning uuesti tuleb projekt arutusele järgmises nõukogus.

GÜMNAASIUMI RIIKLIKE EKSAMITE ÜHITAMISEST TARTU ÜLIKOOLI SISSEASTUMISEKSAMITEGA

Prorektor prof Teet Seene selgitas, et taolist võimalust on arutatud juba mitu aastat, kuid ei peetud seni veel otstarbekaks. Ministeeriumi nõupidamistel on osalenud ka ülikooli inimesed, ülikooliski on arutatud ning jõutud ühisele seisukohale, et osa eksameid võiks ühitada. Pealegi on vastuvõtueksamid alati seotud suure tööjõu ja materiaalsete kulutustega. Keskkooli varem lõpetanutele garanteerib riik eksamite tegemise gümnaasiumide juures.

Eksamid toimuvad ministeeriumi poolt määratud keskharidust andvates õppeasutustes, eksamil osaleb ka ministeeriumi välisvaatleja. Olenevalt õppeainest on eksamid kas kirjalikud või kirjalikud ja suulised. Eksamitöid hindavad üleriigilised komisjonid.

Arutelul avaldasid sotsiaalteaduskonna dekaan prof Jüri Allik ning üliõpilasesindajad kahtlust, kas suulist eksamit on võimalik objektiivselt hinnata. Füüsika-keemiateaduskonna dekaan prof Jüri Tamm tegi oma teaduskonnanõukogu poolt ettepaneku lisada otsusesse, et keemiaeksamit oleks võimalik ka ülikooli juures sooritada.

Nõukogu otsustas:

1. Tartu Ülikool aktsepteerib Tartu Ülikooli sisseastumiseksamitena järgmisi gümnaasiumi riiklikke eksameid:

1) emakeel (kirjand),

2) võõrkeel (inglise ja saksa keel),

3) keemia,

4) ajalugu.

Eesti ja soome-ugri filoloogia, ajaloo, inglise keele ja kirjanduse ning saksa keele ja kirjanduse erialale astujatele seab ülikool omapoolsed tingimused.

2. Muude ainete eksamid ja loominguliste erialade konkursid korraldatakse ülikooli poolt.

3. Varasematel aastatel keskkooli/keskeriõppeasutuse lõpetanud sooritavad ülikooli astumiseks vajalikud riiklikud eksamid haridusosakonna poolt määratud gümnaasiumi juures. Ülikool ei korralda sisseastumiseksameid punktis 1 nimetatud ainetes üldainena.

Keemia- ja loodusteaduste õpetaja põhikoolis erialadele astujatel on võimalik sisseastumiseksam keemias sooritada ülikooli juures.

VALIMINE

Onkoloogia korralise professori kohale kandideerisid radioloogia ja onkoloogia kliiniku dotsent, meditsiinikandidaat **Rait Labotkin** ning onkoloogiahaigla kirurg-onkoloog meditsiinikandidaat **Andrus Arak.** Arsteteaduskonna nõukogu ega ekspertkomisjon ei toetanud kumbagi kandidaati. Ka TÜ nõukogu akadeemiline komisjon leidis, et kumbki kandidaat ei vasta korralisele professorile esitatud nõuetele. Nõukogu liikmed ei olnud hääletamisel kandidaatide nimekirja jätmise poolt ja seega jäi onkoloogia korraline professor valimata.

Emeriitprofessoriks nimetati kardioloogia erakorraline professor **Kaljo Valgma.**

ÕPPEKAVADE KINNITAMINE

Nõukogu kinnitas **rakendusinformaatika diplomiõppe ja liikumisravi bakalaureuseõppe** ning **treeninguõpetuse ja spordijuhtimise diplomiõppe kavad.**

ÜLIÕPILASTE SÕIDUSOODUSTUSE KAOTAMISEST

Üliõpilasedustuse esimees Tarmo Sild tutvustas lühidalt olukorda (vt eelmises ajalehes ilmunud pöördumist). Sõidusoodustused on praeguses majanduslikus olukorras asendamatud ning nende kaotamine vähendaks üliõpilaste arvu Tartu Ülikoolis. Üliõpilaskonnal oli ette valmistatud vastav eelnõu. Pärast arutelu **otsustas nõukogu,** et üliõpilaste sõidusoodustuste kaotamine on regionaalpoliitiliselt vale samm, mis kahjustab hariduse omandamist. TÜ juhtkond ja üliõpilaskond töötavad välja oma ettepanekud ning esitavad need vabariigi valitsusele.

Koostööst välisülikoolidega

1995. aasta suvel külastas Eestit **Kiev-Mohyla Akadeemia** (Ukraina) president prof Vjatšeslav Brioukhovetsky ja oli väga huvitatud koostöö alustamisest. Novembrikuus on rektoril plaanis teha vastuvisiit Kiievisse ja kõik **koostööpakkumised on oodatud.**

Läti Ülikooli delegatsioon viibis Tartu Ülikoolis 9. oktoobril. Arutati käimasoleva ainsa kolmepoolse - Tartu, Vilniuse ja Läti ülikoolide koostöölepingu efektiivsust. Peale kohtumist rektori, prorektorite ja teaduskondade esindajatega leiti, et lepingut tuleb jätkata. Kõikide osapoolte kohtumine otsustati korraldada 1997. aasta jaanuaris ja siis valmistada ette järgmise aasta tööplaan.

Möödunud nädalal saime **Oslo Ülikoolilt** pakkumise jätkata koostöölepingut ja seda eriti üliõpilasvahetuse osas, kuna Norra valitsus pakub oma ülikoolidele uusi võimalusi Eesti üliõpilaste õppekulude tasumiseks. Loodetavasti leiavad nad võimaluse ka õppejõudude vahetuse rahastamiseks.

Kõikide nende koostööpakkumiste kohta ootame **teaduskondade arvamusi ja ettepanekuid.**

Sirje Üprus,
välisuhete talituse
peaspetsialist
tel 464 615

tänu

65. sünnipäeval pälvis õnnitluse ja tänu kauaaegse kohusetundliku õppe– ja teadustöö eest molekulaar– ja rakubioloogia instituudi evolutsioonilise õppetooli korraline professor **HENNI KALLAK.**

60. sünnipäeval õnnitleti ja tänati kauaaegse tulemusliku ja kohusetundliku töö eest eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudi dotsenti **ARVED VAINU** ja peamehhaanik **ILMAR MUUGI.**

Rektori käskkirjas pälvis 55. sünnipäeval õnnitluse, tänu ja preemia eduka töö eest «Ülikooli kohvikute» raamatupidaja **TESSA LIIVAK.** Samal tähtpäeval õnnitleti ja tänati tulemusliku töö eest slaavi filoloogia korralist professorit **ALEKSANDR DULITŠENKOT.**

Rektor avaldas tänu raamatukogu restauraatorile **VIIVE KASUMETSALE** raamatukogu varade säilitamise eest tulevastele põlvedele ja noorte kõiterestauraatorite õpetamise eest ning autasustas teda **ülikooli väikese medaliga.**

TÜ NÕUKOGU OTSUS

Tartu Ülikooli välissuhete strateegia

I. ÜLDSÄTTED

1.Ülikooli põhitegevuse kandvaks osaks on konkurentsivõimeline teadustöö, millele tuginevad nii õppetöö oma kõigil astmeil kui ka arendus- ja koolitustegevus.

2.Õppetööd teevad eelkõige teadlased.

3.Ülikool on rahvusliku ülikoolina seda väärtuslikum, mida rohkem ta ulatub üle Eesti piiride oma akadeemiliselt kvaliteedilt, haardelt ja - teatud määral - üliõpilaste ning õppejõudude koosseisult.

4.Ülikool arendab välja oma kohta rahvusvahelises struktuuris kui ühenduslülis Põhja-, Kesk- ja Ida-Euroopa ülikoolide vahel, edendades selleks vastavasisulist teadustööd ja kasutades traditsioonilisi rahvusvahelisi sidemeid, sealhulgas hõimurahvastega Vene Föderatsioonis.

5.Ülikool tõhustab oma tegevust rahvusvahelistes organisatsioonides, mille liikmeks ta on, tihendab koostööd partnerülikoolidega, ühinemaks Euroopa programmidega ning saamaks Euroopa ülikoolisüsteemi osaks.

6.Ülikool kujundab välja tööjaotuse Läti, Leedu, Soome ja teiste Põhjamaade ülikoolidega - vähese üliõpilaste arvuga erialasid õpetatakse seal, kus selleks on parimad eeldused.

7.Ülikool arendab välja rahvusvahelist huvi pälvivad õppe- ja teadusüksused, mille kaudu realiseeritakse Eesti teaduse rahvusvaheline tunnustatus ja kuhu tulevad õppima üliõpilased kogu maailmast - nende üksuste finantseerimisel osalevad rahvusvahelised organisatsioonid.

8.Ülikooli teadlaste osalus rahvusvahelistes teadus- ja arendusprojektides on põhitegevuse efektiivsuse üheks indikaatoriks.

9.Välissuhete põhiraskust kannavad instituudid, osakonnad ja kliinikud, realiseerides oma taotlusi teaduskonna ja TÜ juhtkonna kaudu.

II. PÕHISUUNAD

1.Tõsta **õpetamise ja hariduse taset.**

2.Kinnitada **prioriteetsed alad,** mis on Tartu Ülikoolis rahvusvaheliselt kõrgel tasemel ja millel ülikool pakub teistele Põhjamaade ja Euroopa ülikoolidele konkurentsi ning kiirendada nende arendamist:

a) biomeditsiin ja geenitehnoloogia;

b) materjaliteadused;

c) semiootika ja psühholoogia.

3. Fikseerida alad, mille väljaarendamine ja tugevdamine on ülikoolis hädavajalik:

a) Euroopa keeled;

b) Euroopa õigus;

c) informaatika;

d) pedagoogika (kasvatusteadus);

e) rahvusteadused;

f) välismajandus.

4.Arendada **rahvuskultuuriga seotud erialadel** välja rahvusvaheliselt arvestatav teaduspotentsiaal.

5.Suurendada osalemist **EL programmides** ja vastava töö koordineerimist.

6.Fikseerida prioriteetsed regioonid - Läänemeremaad (Soome, Rootsi, Taani, Norra, Island, Saksamaa, Leedu, Läti, Venemaa) ja Kesk-Euroopa (Ungari), Holland ning Põhja-Ameerika.

7.Suurendada ülikooli struktuuriüksuste osalust **rahvusvahelistes vahetusprogrammides akadeemilisele personalile ja üliõpilastele** (LEONARDO, TEMPUS, SOCRATES), toetuse saamiseks rahvusvahelise koostöö alustamiseks.

8.Sõlmida **vahetuslepinguid** ja ühineda **ülikoolide konsortsiumidega**, võimaldades teadusalaste kontaktide loomist.

9.Suunata vahetuslepingute kaudu välismaale õppima üliõpilasi, kellel on eeldusi TÜs edasi töötada, kelle kitsam eriala TÜs puudub või ei ole siin vastaval tasemel.

10.**Suurendada** magistri- ja doktoriõppes **välisüliõpilaste osa kuni 10%.**

11.**Toetada** endise Nõukogude Liidu territooriumil elavaid **sugulasrahvaid,** andes välja stipendiume põhi-, magistri- ja doktoriõppeks.

12.Korraldada **tasulisi kursusi ja suvekoole** (keelekeskus, täienduskoolituskeskus) eesti keele ja rahvuskultuuri tutvustamiseks ja/või intensiivseks õpetamiseks.

13.Soodustada **võõrkeelsete loengukursuste** lugemist, koordineerides erinevate teaduskondade poolt pakutavate loengute alusel loengutsüklite moodustamist;

14.Toetada **võõrkeelsete programmide koordineerimist** ja vajadusel finantseerida neid esimestel aastatel, motiveerides sellega kõiki teaduskondi (näiteks Baltic Studies programme üheks semestriks, arsiteaduskonna kaheaastane ingliskeelne programm), koostöös Helsingi Ülikooliga arendada välja vene keele õpetamise programm Tartus vene keelt õppivatele Helsingi Ülikooli üliõpilastele.

15.Soodustada **õppekavade internatsionaliseerumist**, muutes nad rahvusvahelistele nõuetele vastavaks ja mis sisaldaksid OECD definitsiooni alusel (CERI/IEA 94/2) ühte või mitut järgmist elementi:

·õppekava rahvusvaheliste suhete alal;

·õppekava EL õiguse vms. õpetamiseks;

·rahvusvaheliseks tööks ettevalmistavat õppekava (rv. majandus, õigus);

·rahvuslikku ja rahvusvahelist võrdlust sisaldavat õppekava;

·õppekava, mis sisaldaks kohustuslikku õppeperioodi välisülikoolis;

·spetsiaalselt välismaalastele mõeldud õppekava;

·multidistsiplinaarset õppekava, mis käsitleb teatud regiooni /Baltic Studies/.

16.Võtta kasutusele **ainepunktide ülekandmise** ja vastastikuse tunnustamise süsteem (ECTS).

17.**Teadvustada** akadeemilisele ja administratiivsele personalile **internatsionaliseerumise vajadust**, luues motivatsiooni rahvusvaheliste kontaktide tekkeks [võimalus keele- ja arvutiõppeks, personalikoolitus välisülikoolides rahvusvaheliste stipendiumide ja toetusete (Põhjamaade Ministrite Nõukogu, CIMO - Centre for International Mobility, EAIE - European Association for International Education) abil - võimalus osa võtta rahvusvahelistest seminaridest ja konverentsidest].

18.Laiendada koostööd Eestis asuvate välissaatkondadega.

19.Luua **tingimused külalisprofessorite, töötajate ja üliõpilaste vastuvõtuks**, luues vastavad infrastruktuurid, mis tegelevad nõustamise, majutuse ja migratsiooniprobleemidega.

20.Toetada struktuuriüksusi, kes tegelevad teaduskondades ja üleülikooliliselt üliõpilaste vastuvõtu ja õppetööalase info levitamisega (trükiste ettevalmistamine, väljasaatmine, reklaam ajalehe kaudu).

21.Osaleda messidel ja konverentsidel (EAIE, NAFSA), teadvustamaks ülikooli rahvusvaheliselt, reklaamida ülikooli lepingupartnerite vahendusel.

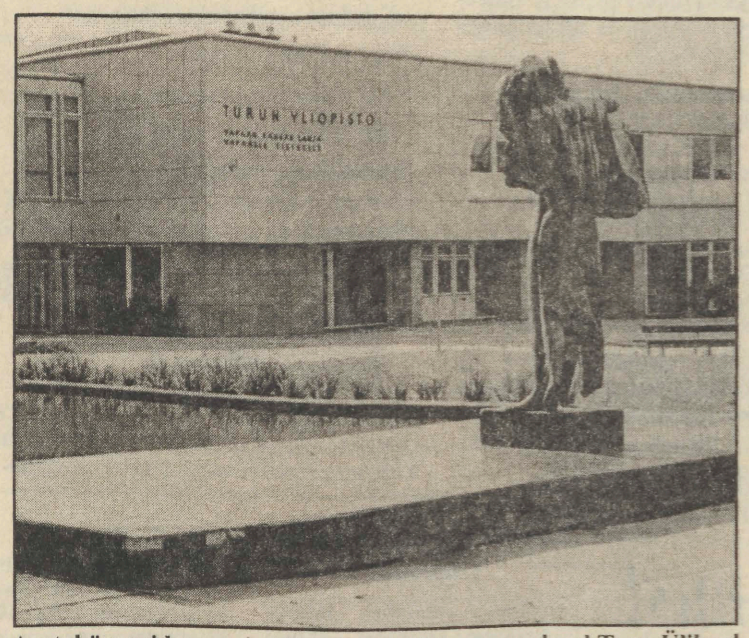

Aastakümneid on meie ülikooli koostööpartner olnud Turu Ülikool.

TEISTE TÖÖANDJATE JUURES TÖÖTAMISE KOOSKÕLASTAMINE

1995. aasta algusest hakati ülikoolis rääkima põhimõttest, mida ülikooli valitsus oluliseks pidas ja selle kohta ka oma vastavat tahet avaldas. Nimelt oodatakse kõigilt ülikooli töötajatelt, et juhul kui töötaja teeb tööd väljaspool ülikooli, siis sellest oleks ülikooli informeeritud ja samas oleks kindel, et mujal tehtavaks tööks ei kasutata ülikooli töövahendeid, tööaega ja ülikooli nime (Tartu Ülikooli nimi on ju kinnitatud kaubamärk) ning sel moel ei kahjustata ülikooli huve. Teiste tööandjate juures töötamise kooskõlastamist võib seega pidada oma tööandjale lojaalsuse kinnitamise märgiks.

Tartu Ülikooli töösisekorraeeskirjad, mis kehtivad kõigi töötajate suhtes, lubavad ülikooli töötajatel töötada teiste tööandjate juures, informeerides sellest oma vahetut töökorraldajat. Töötajapoolse kohustuse - **kooskõlastada ülikooliga töölepingu või tööettevõtulepingu alusel toimuv tegevus teiste tööandjate juures** - saab võtta poolte kokkuleppel (st töötaja nõusolekul) töölepinguga.

Ülikooli töötajatele - õppejõududele, teaduritele ja teenistujatele, kes tulevad personaliosakonda oma töölepingut või selle muudatusi vormistama, selgitatakse kõnealuse kohustuse võtmise olemust ja palutakse see omakäeliselt töölepingusse kirjutada. Meie ligikaudsel hinnangul peaks ülikooli 1/3 töötajatel vastav kohustus töölepingus olema fikseeritud. Lisagem, et on olnud kuni 5 juhtumit, kus töötaja on keeldunud taolist lisakohustust töölepingusse võtmast, kui oma huvidega mitte kooskõlas olevat.

Alates 1995. aasta oktoobrist, kui ülikooli valitsus täpsustas teiste tööandjate juures töötamise kooskõlastamise protseduuri, algas vastav kooskõlastamine töötaja isikliku avalduse alusel.

Oktoobriks 1996 oli vastavalt töötaja töölepingujärgselt võetud kohustusele - kooskõlastada teiste tööandjate juures töölepingu või tööettevõtulepingu alusel toimuv tegevus Tartu ülikooliga - kirjutanud vormikohase avalduse ja saanud ka vastava kooskõlastuse 209 töötajat:

Teaduskond/ vastutusala	Töötajaid/sh kohakaaslasi 01. 10. 96 seisuga	Kooskõlastajate arv
US	11 / -	1
AR	435 / 30	89
BG	210 / 24	23
FL	304 / 19	21
FK	264 / 19	4
KK	67 / 2	9
MJ	72 / 5	25
MT	102 / 6	3
SO	96 / 3	3
OI	46 / 9	12
RE	99 / 2	4
P1	431 / 10	15
P2	32 / 1	3
P3	655 / 20	-

Siinkohal tahaks tänada kõiki neid töötajaid, kes oma töölepingujärgset kohustust täitnud on ja seda edaspidi ka jätkuvalt teevad.

Kuna ülikoolis töötab kohakaasluse alusel ligikaudu 150 töötajat, siis oma põhikoha tööandja peaksid nad olema ülikooliga kooskõlastanud. Kooskõlastamisavalduste koguarv seda ei kinnita. Seega meeldetuletuseks kõigile ülikooli kohakaaslastest töötajatele - ka töötamine põhikohal väljaspool ülikooli kuulub kooskõlastamisele teaduskondade töötajatel dekaaniga ning haldus- ja tugistruktuuri töötajatel vastutusala juhi rektori või prorektoriga.

* * *

Aastaring esimestest töötaja avalduse alusel kooskõlastamistest on täis ja ühe aasta jooksul kuuluvad kooskõlastamised kordamisele. Seega meeldetuletuseks ka kõigile neile töötajatele, kes aasta tagasi on teiste tööandjate juures töötamise kooskõlastanud või kes seda üldse veel teha pole jõudnud. On ülim aeg küsida dekanaadist või personaliosakonnast vastav avalduse vorm, anda teada sellel olulisemad andmed teise tööandja ja tehtava töö iseloomu, koormuse ja aja kohta ning paluda töötamiseks kooskõlastust vastavalt ametiisikult (dekaanilt, rektorilt, prorektorilt).

Olen arvamusel, et selleks et ülikoolilt rohkem nõuda - palka, paremaid ja kaasaegsemaid töötingimusi ja töövahendeid, tuleb meil kõigil midagi rohkem ka ära teha. Ehk, parafraseerides üht ammukuuldud motot - kui te midagi teha tahate (ja te seda ka tõesti oskate), siis tehke seda siin, Tartu Ülikoolis. Ainult sel moel - rakendades ennast ülikoolis seatud eesmärkide täitmiseks täie koormusega, edeneb ülikool. Palju jõudu selleks.

LEELO MURU,
personaliosakonna juhataja

Vastuseks prorektor Toivo Maimetsale

(UT nr 33, 4. okt 1996)

Tahaksime veel kord rõhutada mõtet, mis oli avaldatud juba A. Jakobsoni artiklis 20. septembril, et ametiühing kui ühiskondlik organisatsioon, mis on moodustatud vabatahtlikkuse alusel, saab esindada ainult oma liikmeid. Me ei soovi diskrimineerida töötajaid ametiühingusse kuuluvuse alusel, kuid me ei saa kõnelda nende eest, kes pole meilt seda soovinud. Kui aga administratsioon otsustab tõsta palka kõigil töötajatel, pole ametiühingul loomulikult midagi selle vastu. Küll aga kavatseme jälgida, kas ametiühinguliikmetel ikka tõstetakse palk vähemalt 30 protsenti eelmise aasta detsembrikuuga võrreldes. **Ning ametiühingu liikmeks on teretulnud kõik hoolimata soost, nahavärvist ja parteilisest kuuluvusest!**

TÜ ametiühingukomitee

Soome raamatud ülikooli raamatukogus

Esmaspäeval avati ülikooli raamatukogu uudiskirjanduse saalis Soome ühe tuntuma kirjastuse - Otava raamatute näitus. Tutvuda saab Otava kirjastuse viimase kolme aasta jooksul välja antud peamiselt soome autorite mitteilukirjanduslike teostega. Välja on pandud kõik tellitud raamatud - nii kunstialbumid, sõnaraamatud kui ka raamatud arhitektuurist, ajaloost, poliitikast, muusikast, seega lugemist erinevate huvide ja maitsega inimestele.

Näituse korraldamise eest võlgneme tänu Soome Instituudile, eriti Järvi Koklale Tartus ja Soome-poolsele koordineerijale Seppo Zetterbergile, tänu kelle initsiatiivile oli raamatukogul võimalus neid raamatuid 50%-lise hinnasoodustusega osta.

Soome Instituut on edaspidigi nõus vahendama Soome erinevate kirjastuste sooduspakkumisi raamatukogule. Loodetavasti saab Soome kirjastuste näituste korraldamine edaspidi meeldivaks traditsiooniks.

Näitust uudiskirjanduse saalis on võimalik külastada kümne päeva jooksul. Meeldivaid raamatuelamusi!

Raamatukogu komplekteerimisosakond

Pedagoogika-osakonna ained

Pedagoogika osakond avaldab kogumikus «Tartu Ülikooli loengud ja praktilised tööd 1996/97» trükitud ainete parandused.

HARIDUSKORRALDUSE ÕPPETOOL (01)

I Üldse pole jõudnud loengute raamatusse:

1. Pedagoogilise uurimistöö alused. Prof J. Mikk.

Ped: alam 2 AP (1L+1S) E

Pedagoogilise uurimistöö olemus. Uurija eetika. Uurimistöö vormistamine.

Tekstiredaktorid arvutis.

Aeg: 1–18 nädal

2. Sotsiaalpedagoogika. J. Hämäläinen.

Ped: kohust. kasv. tead. bak. A

Sotsiaalpedagoogika olemus, eesmärgid, ajalugu ja areng. Tänapäevase lastekaitsesüsteemi kujunemisega seotud probleemid Eestis.
2 AP

3. Kasvatusteooria (Arengu– ja pedagoogiline psühholoogia I). I. Kraav, K. Kõiv.

Ped: kohust. kasv. tead. bak.

Ülevaade inimese arengust ja elukaarest. Käsitletakse põhilisi arenguteooriaid, arengufaktoreid ja kasvatuse võimalusi lapse füüsilisel, sotsiaalsel, emotsionaalsel, kõlbelisel ja kognitiivsel arendamisel kodus ja kasvatusasutustes, sellega seonduvaid ohte ja probleeme.Probleemne käitumine.
4 AP A,E

4. Sotsiaalpedagoogika. J. Hämäläinen.

Ped: mag, valik A

Sotsiaalpedagoogika kui sotsiopedagoogiline sotsiaaltöö, selle traditsioonid, strateegiad, praktiline väljund ja filosoofilised alused.
3 AP

HARIDUSTEOORIA ÕPPETOOL (02)

Sissejuhatus hariduspoliitikasse. P. Kreitzberg.

Pedag: alam 1 AP

Kursus annab ülevaate Eesti kaasaegsetest haridusprobleemidest hariduspoliitilisel tasandil.

24.–28. n. 1L, 1S n–s, A

VIGADE PARANDUSED:

1. FLPK.01.014 Kodukasvatus A

2. FLPK.01.016 Perekonnaõpetus A

3. FLPK.01.017 Kasvatusteooria (Arengu– ja pedagoogiline psühholoogia) I. Kraav, K. Kõiv Ped: kohust. õpet. koolituses

4. FLPK.01.037 Kasvatusteooria ja arengupsühholoogia I: kohustuslik

5. FLPK.01.038 Sama II Annotatsioon: Arengu ja kasvatuse eriprobleemid vanuseastmeti.

HARIDUSTEOORIA ÕPPETOOL (02)

1. FLPK 02.001 Haridusteooria

kutseaasta: 3 AP

ped. mag: 4 AP

2. FLPK 02.014 Kooli ja kasvatuse ajalugu

ped: kasv. tead. bak.

3. FLPK 02.016 British culture...

ped: 5, mag

4. Magistritöö pedagoogikas 40 AP

5. Doktoritöö pedagoogikas 120 AP

6. Õpetajakoolituse lõputöö 6 AP

7. Haridusteooria 2 AP

Pedag: mag

8. Magistriõppe seminar 6 AP

9. Magistriõppe praktika 2 AP

10. Kutseaasta praktika 4 AP

11. Kasvatusteaduste BA praktika 2 AP

Inger Kraav,
pedagoogika osakonna juhataja

Tartu Ülikooli Raamatupoes

Raamatupoodi on saabunud müügile uus kogus kirjandust.

* Itaalia, portugali, hispaania, prantsuse, saksa piltsõnaraamatud (*pictorial dictionaries*).

* Bioloogias: A Primer of Conservation Biology, Investigating Biology, The World of Cell, Cost–Benefit Analysis of Environmental Changes, Environmental systems and engineering.

* Arstiteaduses: Black's Medical Dictionary, Dorland's Illustrated Medical Dictionary, Oxford Textbook of Medicine vol. I–III, Gray's Anatomy, Principles of Human Anatomy, Oxford Handbook of Clinical Medicine, Oxford Handbook of Clinical dDntistry, Blackwell's Dictionary of Nursing, The Penguin Medical Encyclopedia, peale selle valik stomatoloogia-alaseid käsiraamatuid inglise keeles.

* Kaupluses on juba müügil suur valik jõulukaarte, kingituseks sobivaid jutu– ja pildiraamatuid lastele, raamatuid lilleseadest, koka– ja käsitööraamatud, kunstialbumid. On olemas ka EE 8 köide.

Ülikooli töötajatele ja üliõpilastele on raamatupoes kehtestatud hinnaalandus 5% ostusummalt, hinnaalandust saab üliõpilaspileti või ülikooli töötõendi esitamisel.

Raamatupood on avatud E–R 9–18 ja L 10–16, tel 441 102, faks 441 465.

Asukoht: Ülikooli 11.

sport

Üliõpilasmeistrite nimele

Rekordarv korvpallivõistkondi

Eesti üliõpilaste korvpallimeistrivõistlustel on tänavu rekordarv osalejaid.

MEISTRILIIGAS taotleb medaleid 4 naiskonda ja 8 meeskonda. Laupäeval, 2. novembril kell 12 algavad TÜ spordihoones (Ujula 4) lõppvõistlused. Poolfinaalides lähevad kokku (nii meestele kui naistele) Tallinna alagrupi 1. ja Tartu alagrupi 2. ning Tartu 1. ja Tallinna 2. võistkond. Seejärel selgitavad nende mängude kaotajad 3. ja 4. koha ning võitjad käesoleva õppeaasta meistrid. Need kohamängud algavad kell 13.50, naiste finaal 15.30 ja meeste finaal 16.20.

Esmakordselt autasustatakse kolme edukama naiskonna ja meeskonna mängijaid Eesti Akadeemilise Spordiliidu medaliga. Sõnumilehe poolt on parimatele eriauhinnad.

Samas selgitatakse meestele ka 5.–7. koht Tallinna alagrupi 3. ja 4. ning Tartu alagrupi 3. meeskonna vahel.

HARRASTAJATE LIIGAS on registreerimist pikendatud. Osaleda võivad teaduskondade, osakondade, kursuste võistkonnad, samuti kõrgkoolide töötajad. Eesti Akadeemilise Spordiliidu liikmeskoolide võistkondadelt ei küsita stardimaksu.

Võrkpalli meistriliiga

mängud peetakse 9. novembril samuti TÜ spordihoones algusega kell 12.

Naiskondadest osalevad Tartu Ülikooli kõrval Tallinna Pedagoogikaülikool, Tallinna Tehnikaülikool ja Eesti Põllumajandusülikool.

Meesteturniiril lisandub nimetatuile veel Eesti Merehariduskeskus.

VALTER LENK

info

töö

TARTU ÜLIKOOL võtab konkursi korras tööle

ANDMEBAASI ADMINISTRAATORI,

kelle ülesandeks on üliõpilas– ja aineregistri haldamine õppe– ja üliõpilasosakonnas.

Eeldame: arvutioskust (Access 7.0),

täpsust.

Kasuks tuleb: kõrgharidus.

Pakume: stabiilset töökohta,

kaasaegset töökeskkonda Tartu kesklinnas,

koolitus– ja enesearendusvõimalusi.

Kandideerijatel esitada õppe– ja üliõpilasosakonna juhatajale avaldus rektori nimele ja enesetutvustus hiljemalt 11. novembriks (Ülikooli 18, ruum nr 118). Informatsioon tel 465 622/141.

loeng kursus

«Kristlane avaliku elu tegelasena»

Teisipäeval, 5. novembril kl 19.15 peah aud 104 ettekanne

«Kristlane avaliku elu tegelasena»

* kas poliitika on räpane?

* kas majandus on räpane?

* kumb on räpasem?

Esineb endine Riigikogu liige ja Maksuameti peadirektor, praegune AS EK ökonoomikadirektor Ardo Ojasalu.

Tartu Evangeelsete Üliõpilaste Ühendus

varia

Tartu Norra Seltsis

Tartu Norra Selts ootab oma liikmeid ja kõiki teatrihuvilisi neljapäeval, 7. novembril peahoone aud 102.

Külaliseks on lavastaja **Jaan Tooming**, teemaks teater, H. Ibsen, selleaastane Ibseni festival Norras ja H. Ibseni «Johan Gabriel Borkman» «Vanemuises».

Kaasamõtlemiseks ja ehk ka kaasarääkimiseks soovitab seltsi juhatus käia enne kohtumist etendust vaatamas. Hea võimalus selleks on **esmaspäeval, 4. novembril** Vanemuise väikeses majas.

Tartu Norra Selts

soome instituut

8.–10. novembrini TÜ raamatukogu konverentsisaalis seminar **«Tudengid Tartus, Uppsalas ja Turus 17. ja 18. sajandil».** Korraldajad Genealogiska Föreningen, Eesti Genealoogia Selts, Suomen Sukututkimusseura ja Tuglase Selts.

olnust

Esimene neeger Tartu Ülikoolis

Toomas Alatalu läkitas toimetusele huvitava sõnumi 1936. aasta 14. oktoobri «Päevalehest».

«Täna hommikul ilmus ülikooli Sekretariaati Ameerika Ühendriikide neegerüliõpilane Whitefield ja avaldas soovi astuda ülikooli arstiteaduskonda.

Neegerüliõpilane soovib õppida Tartus vaid ühe aasta.»

Sama päeva «Uus Eesti» lisab, et Whitefield oli saatnud oma avalduse juba aasta tagasi ning et ta oli saabunud Washingtonist.

ÜLIÕPILASTE JA NOORTE USALDUSTELEFON

neljapäeval
kl 20.00-4.00.

Tel. 420 572.

Meie kuulame Sind ära!

atlex

Kirjastame ja trükime soodsate hindadega.

Tähtajad lühikesed.

Helista ja lepime kokku

tel 473 642 või
GSM 250 190 99.

T, 05.november
LAMBADA...SEE KEELATUD TANTS!!!
NB! 23.00 LAMBADA SHOW
DJ.Janek Tennosaar
NB! Kella 22-ni sissepääs kõigile tasuta!
K, 06.november
CLUB-I MUUSIKAT
DJ.Raul Rooma
NB! Kella 22-ni sissepääs kõigile 10 krooni!
N, 07.november
DJ.Illari Lään
NB! Daamidele terve õhtu sissepääs tasuta!
REEDE, 08.november JA
LAUPÄEV, 09.november
KLUBI SULETUD
TUDENGITELE SISSEPÄÄS ODAVAM!
OLEME AVATUD 21.00-03.00
Tähe3

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Peatoimetaja Varje Sootak

Toimetaja Reno Hekkonens

Toimetuse aadress EE2400

Tartu, Ülikooli 18 ruum 241

TÜ faks: +372 7 465 440.

E-mail: *varje@admin.ut.ee*

O/Ü Greif trükikoja trükk

UT ilmub reedeti

Tellimise nr. 1606. Tiraaz 1000

Tel. 465 680

NR. 39 (1862)
REEDE,
8. NOVEMBER 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 1 KROON

Universitas Tartuensis

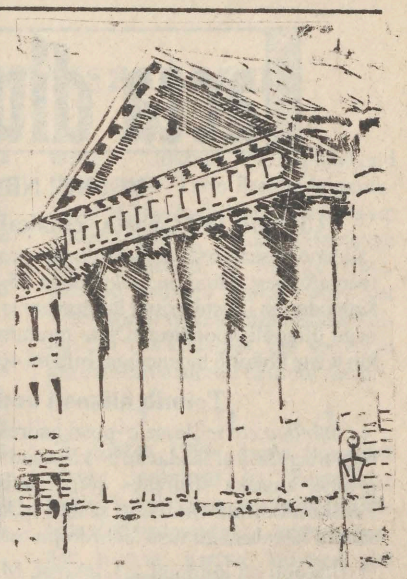

ÜLIÕPILASPÄEVAD «TUDENGISÜGIS'96»

Esmaspäeval, 18. novembril kl 20 viktoriini «Mälukas» viimane voor–EPA klubis
kl 22 «Lost Kolhoces» ja «Üzna Sageli» (Soome)

Teisipäev, 19. november

kl 6–8	ÄRATUS–AVATUUT	raamatukogu–Pepleri–Tiigi–Bettoni–Narva mnt ühikad–TÜ peahoone
kl 17–18	PILETILAAT Laadal piletid odavamad!	füüsikahoones (Tähe 4)
kl 19	HENRI LAKSI KONTSERT «Süda pole kivi»	ajaloomuuseumis
kl 19	VIRGILIJUS NOREIKA–tenor (Leedu)	TÜ aulas
kl 19	KOHVIKKINO OSKAR M. Forman «Amadeus» (1984. a 8 «Oskarit»)	Thalias (Aida 7)
kl 20	ÕHTU IIRI MUUSIKA & VISKIGA «O'Lalla» ja «Folk Highlights Orchestra»	Sõbra Majas (Kalevi 24)
kl 21	«VIIE VINDI KLUBI» Esimene vint «Õlleaugus» «Untsakate» eripruul «LUIGELAULU NELIK» ja kõik õllesõbrad	TÜ kohvikus (Narva mnt 27)
kl 21	CD ESITLUSKONTSERT «Jäääre» vanad lood	EPA klubis (Veski 6)
kl 21	ÜLIÕPILASÕHTU KOFfiga Tasuta õllemomendid, üllatused. DJ Cool D.	ööklubis Atlantis
kl 22	SAKU ÕLLEÕHTU ÜLIÕPILASTELE Live — «Väikeste Lõõtspillide Ühing» (kl 22–23.30 tasuta õlu)	klubis Illusioon (Raatuse 97)

Kolmapäev, 20. november

kl 17	SPORDIDUELL TÜ CONTRA EPMÜ	TÜ spordihoones (Ujula 4)
kl 17	RETK ARUKÜLA KOOBASTESSE	kogunemine kaarsilla juures
kl 19	KONTSERT «Etnofuturistlikud improvisatsioonid elektriviiulile ja kitarrile. «JAAN SÖÖT & TIIT KIKAS»	ajaloomuuseumis
kl 19	KOHVIKKINO OSKAR R. Wise «West Side Story» (1961.a 10 «Oskarit»)	Thalias
kl 21	«VIIE VINDI KLUBI» Teine vint DRINGIPAABIS «FOLKMILL» ja kõik dringisõbrad	TÜ kohvikus (Narva mnt 27)
kl 21	UNUNENUD MELOODIAD Eesti muusikat läbi aegade valib Eero Pärgmäe	Sõbra Majas
kl 21	KARAOKE «Laulame neid laule jälle» DJ Erlend Aav	ööklubis Atlantis
kl 22	O. K. DISKOÖÖ. Produtsent Urmas Kolsar	EPA klubis
kl 22	ARVUTIMUUSIKA FESTIVAL TREEE, LU:K	klubis Illusioon

Neljapäev, 21. november

kl 16	EPA TORNIJOOKS	EPA tornis (Kreutzwaldi 52)
kl 17	AKADEEMILISTE ORGANISATSIOONIDE SEGAKOORI KONTSERT	raamatukogu fuajees
kl 17.30	«LÕUNATAEVAS». Lauri Väinmaa (klaver) Urmas Sisask (muistendid)	Püssirohukeldris
kl 18	KONKURSS «TUDENGITOIT'96!?» (meestele)	Bettonis (Tuglase 7)
kl 19	ETENDUS. S. Mrozek «Suvepäev/Kohtumine»	Tartu Lasteteatris (Jaama 14)
kl 19	NELJAPÄEVAÕHTU PALMIHOONES Teatritükk »Ole segane ja laula elu–kadu» Vaino Vahingu, Kalev Kudu ja Kadi Kreisi esituses Musitseerivad Jaan Sööt ja Heikki Kalle	botaanikaaias (Lai 38/40)
kl 19	KOHVIKKINO OSKAR R. Wise «The Sound of Music» (1965.a 3 «Osakrit»)	Thalias
kl 20	TUDENGIBÄNDIDE KONKURSS	Sõbra Majas
kl 21	«VIIE VINDI KLUBI» Kolmas vint «TINATRAHTERIS» «VÄIKESTE LÕÕTSPILLIDE ÜHING» ja kõik «tinasõbrad»	TÜ kohvikus (Narva mnt 27)
kl 21	LIVE PARTY — «L'DORADO». DJ Ervin Hurt	ööklubis Atlantis
kl 21	BINGO–SHOW. Õhtu juht Mart Sander	EPA klubis
kl 22	NEURONPHASE	klubis Illusioon

Reede, 22. november

kl 17	SLAIDIKONKURSS	Vanemuise 46
kl 18	NOORTEBÄNDIDE ÜLEVAATUS	Tartu Laululava TUNNELive'is
kl 19	KOHVIKKINO OSKAR S. Pollack «Out of Africa» (1985.a 7 «Oscarit»)	Thalias
kl 20	«RAZOR», «SKYDANCER»	Sõbra Majas
kl 21	«VIIE VINDI KLUBI» Neljas vint «VEINIKELDRIS» «JÄÄBOILER» JA KÕIK VEINISÕBRAD	TÜ kohvikus (Narva mnt 27)
kl 21	REEDENE RÖÖM. DJ Allan Roosileht	ööklubis Atlantis
kl 22	«PIDŽAAMAPIDU KLIINIKUMIS»	EPA klubis
kl 22	DANCE CLUB. LIVE–MIKE EMELAI. DJ Rauno Märks	klubis Illusioon

Laupäev, 23. november

kl 18	NOORTEBÄNDIDE ÜLEVAATUS	Tartu Laululava TUNNELive'is
kl 19	MAX FRISCHI TRAAGILINE FARSS «Biedermann ja tulesüütajad»	Tartu Lasteteatris
kl 19	KOHVIKKINO OSKAR G. Cukor «My Fair Lady» (1964.a 8 «Oscarit»)	Thalias
kl 21	«VIIE VINDI KLUBI» Viies vint «KOKSIBAARIS» «THE CLAYMAKERS» ja kõik koksisõbrad	TÜ kohvikus (Narva mnt 27)
kl 21	KREISI ÕHTU KOLME KANGEGA P. Oja, H. Võrno, T. Leinatamm DJ Mic Sun & Cool D Ballantines happy night!	ööklubis Atlantis
kl 21	VILISTLASÕHTU	EPA klubis
kl 22	VOODOO JUNGLE SPECIAL	klubis Illusioon

Peakorraldaja: TÜ klubi ja ülikooli kultuuriklubi
Korraldajad: Ülikooli Üliõpilaskond, TÜ Üliõpilasesindus, EPMÜ üliõpilasvolikogu, EPMÜ klubi, ööklubi Atlantis, klubi Illusioon, Tartu Lasteteater, Tartu üliõpilaste looduskaitsering, Tartu Laululava

Kuni su küla veel elab....

Ülikoolil on üliõpilasküla. Üliõpilasküla ellujäämine ja tulevik on ka ülikooli tulevik. Miks? Ülikool võiks ju probleemist distantseeruda: ülikooli põhikirjaliseks tegevuseks on hariduse andmine ja teaduse edendamine, majutamine ju mitte. Teistes Põhjamaade ülikoolides ei ole ülikoolil üliõpilasküladega sageli muud suhet kui oma soovide ja huvide esindamine külade otsustuskogudes.

Ülikool on aga olemas ei kellegi muu kui üliõpilaste jaoks. Üliõpilaste kehvad majutustingimused on saamas ülikooli suurimaks probleemiks. Tartu Ülikooli õppe- ja teadustöö kvaliteeti teatakse-tuntakse nii Eestis kui ka mujal maailmas, kuid soovi siia õppima tulla võib nullida just ühiselamute kehv olukord. Kasarmusotsialism ei rahulda enam üliõpilast, kes on ülikooli tulnud omandama maailmatasemel avatud haridust. Põhjamaade kogemus ennustab, et üliõpilase eluaseme kvaliteedinäitajateks saavad järjest rohkem privaatsus, võimalus kommunikeeruda maailmaga (telefon, arvutivõrk), lähedus õppehoonetele-kampustele (võimalus liikuda jalgsi või jalgrattaga).

Kus oleme täna ja mida saame teha olukorra parandamiseks?

Täna on meil seitse erineva lagunemisastmega sotsialismiaegset ehitist, mida haldab väikeettevõte Üliõpilasküla. Ülikooli nõukogu otsustas 27. septembril, et väikeettevõte Üliõpilasküla tuleb likvideerida ning ülikool kirjutab alla **mittetulundusühingu Tartu Üliõpilasküla** asutamislepingule. Teiseks asutajaliikmeks on Ülikooli Üliõpilaskond.

Mittetulundusühingu moodustamine tähendab üliõpilaskülale äriseadustikuga kooskõlas oleva staatuse saamist (väikeettevõtte vormi äriseadustik ei tunnista). Sealjuures ei toimi üliõpilasküla ärieettevõttena, kus põhiliseks taotluseks on kasumit saada. Majutustegevusest saadav tulu investeeritakse ühiselamute remondiks ja üliõpilaste teenindamiseks. Mittetulundusühingus otsustab olulisimaid asju liikmete üldkoosolek: seega asutajate huvid on esindatud.

Järg 2. lk.

❐ **Ühikatänav - vasakul Pepleri 23, paremal Pepleri 14.**

VARJE SOOTAKI foto

acta diurna

NB! NB! NB!

Ülikooli 1997. aasta seinakalender on valmis!

Kalendrit saab osta teabetalitusest peahoones ruum 208 ja TÜ raamatupoest. Hind on ülekandega 25, sularaha eest 37 krooni. Kalender on illustreeritud huvitavate ja meeleolukate värvifotodega ülikooli hoonetest. Olete teretulnud tutvuma nii kalendri kui teiste ülikooli meenetega. Info tel 465 682 Indrek Mustimets.

Toimib ülikooli uudiste *list*

ut.info@ut.ee, millesse e–posti aadressi omanikud saavad end registreerida, kui saadavad e– kirja aadressil *listproc@ut.ee* ning e–kirja ainsaks sisureaks sõnad **subscribe.ut.info Eesnimi Perekonnanimi.** Uudislisti saabuvad kõik ülikooli pressiteated, samuti nädalasündmuste eelinfo jm teated.

* Ülikooli on jõudnud J. Lankotsi, M. Hirvlaane, E. Lasni, T. Rütmani jt pikema aja jooksul kokku seatud raamatu **«Tartu Ülikooli õppejõudude elulood 1980–1995»** käsikiri. Eessõna järgi on teosesse hõlmatud isikud, kes neil aastatel tegid ülikoolis õppe– ja teadustööd, ning väga juhuslikult ka ametiisikud, peamiselt osakonnajuhatajate ja peaspetsialistide tasandil. Raamatu pikast koostamisloost tulenevate vigade vältimiseks **pakume kuni 8. novembrini võimalust tulla kõigil asjassepuutuvail isikuil isiklikult ülikooli kirjastusse (Tiigi 78, II korrus, tuba 215, Tiina Helekivi), et kontrollida ja täpsustada oma eluloolisi andmeid.** Info tel 430061.

* **Raamatupoe kodulehekülg on nüüd Tartu Ülikooli WWWs kättesaadav aadressil: http://www.ut.ee/Raamatupood/.** Info tel 465 480 Mare Jaeger.

SEL NÄDALAL

4. novembril

*** 4.–9. novembrini loeb Peterburi Ülikooli teadur Aleksei Vostrikov erikursust «Duell Venemaal kui kultuurifenomen».**

*** TÜ REGIONAALNÄDALA RAAMES oli ülikooli päev Valga Vene Gümnaasiumis.** TÜ esindajad tutvustasid õppesüsteemi, vastuvõtutingimusi ja eesti keele testi vene kooli lõpetajatele. Viidi läbi kutsevaliku test. Ülikooli delegatsiooni juhtis rektor prof Peeter Tulviste, kes kohtus ka Valga maavanemaga.

*** Algasid Tartu Ülikooli teaduskondade dekaanide infotunnid Tallinnas Eesti Keele Instituudis Roosikrantsi 6.** Dekaanid tutvustavad Tartu Ülikooli õppesüsteemi, uuendusi ja kõike, mis puudutab vastavat teaduskonda. Esimesena oli **majandusteaduskonna infotund**. Infotunnid on eelkõige mõeldud Tallinna, Harjumaa ja ka teiste maakondade keskkoolinoortele. Info Tartu Ülikooli Tallinna esindusest tel (2) 640 6867, (2) 640 6866 Eili Erg.

6. novembril

*** TÜ REGIONAALNÄDALA RAAMES toimusid 6. ja 7. novembril ülikooli päevad Hiiumaal.**

*** Tallinnas toimus kehakultuuriteaduskonna infotund.**

*** *Studium Generale* loengusarjas «Vana Tartu» oli loeng «Keskaegne Tartu» prof Sulev Vahtrelt.**

7. novembril

*** Arvutuskeskuses oli AS Tarkvara infopäev.**

* Ajaloomuuseumis anti pidulikult kätte **Rotalia Fondi stipendiumid**.

8. novembril

*** 8.–10. novembrini on raamatukogu konverentsisaalis seminar «Tudengid Tartus, Uppsalas ja Turus 17. ja 18. sajandil».** Korraldajad Genealogistika Föreningen, Eesti Genealoogia Selts, Suomen Sukututkimusseura ja Tuglase Selts.

9. november

*** TÜ REGIONAALNÄDALA RAAMES toimub Tartu Ülikooli päev Saaremaa Ühisgümnaasiumis.** Ülikool tutvustab uusi erialasid, õppesüsteemi ja vastuvõtutingimusi. Kohapeal viiakse läbi näitlik eksamitestide täitmine.

*** Kl 18 algab aulas Alo Ritsingu 60. sünnipäevale pühendatud kontsert.**

10. novembril

*** Kl 12 algab aulas Tartu I Muusikakooli kontsert.**

TULEVAL NÄDALAL

11. novembril

* Kl 14 kirjutavad TÜ rektor ja Eesti Ühispanga president Ain Hanschmidt alla **EÜ panga stipendiumi statuudile**. Stipendium on mõeldud majandusteaduskonna viimase aasta üliõpilastele. Stipendiumi suurus on 10 000 krooni.

* 11.-13. novembrini jätkab **Helsingi Ülikooli prof Risto Näätänen loengukursust «Tunnetuse elektrofüsioloogia»** (vt 4. lk).

* Kl 15 toimub uue polikliiniku suures auditooriumis 5. novembriks **väljakuulutatud ülikooli kliinikumi teemaline koosolek.**

* Kl 10 toimub Lossi 3 aud 217 kultuurikeskuse korraldatud **rahvusvaheline seminar «Euroopa kultuur. Kaanon ja haridus». Põhiettekanne** «European Canon in Literature» dr Hans Haugelt (Århusi Ülikool). Kaasettekanded U. Kalalt (TPedÜ), A. Annistilt (ERA), A. Mustalt (TÜ).

12. novembril

* Kl 18.15 toimub ph aud 102 **prof Jüri Arraku loeng.**

*** Toimub TÜ NARVA päev.**

14. novembril

* 14.–19. novembrini toimuvad usuteaduskonna külalise dr **Cristiana Grenholmi (Uppsala) loengud ja seminarid** (vt 4. lk info).

õnnitleme

Professor Ülo Kaasik 70

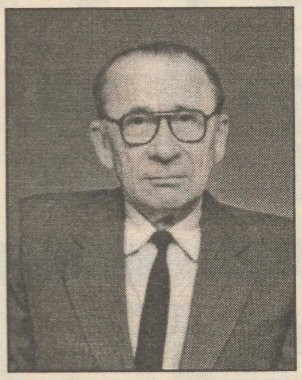

Uskumatu, aga tõsi: arvutiteaduse instituudi emeriitprofessor Ülo Kaasik saab 9. novembril 70. Vaimuerksuselt annab ta silmad ette endast mitukümmend aastat nooremalegi. Tegude rivi aga on elatud aastate väärriline. Nimetagem vaid mõnda fakti.

Palju aastaid on Ülo Kaasik olnud matemaatikateaduskonnas kateedrijuhataja.

Ülo Kaasiku algatusel ja eestvõttel loodi 1959. aastal Tartu Ülikooli arvutuskeskus — esimene Eestis. Ü. Kaasik oli ka esimene, kes hakkas matemaatikateaduskonna üliõpilastele lugema arvutite ja programmeerimise kursust.

Aastatel 1963–1984 anti tema initsiatiivil ja toimetamisel välja laiale lugejaskonnale mõeldud ajakirja «Matemaatika ja kaasaeg», mis täitis tähelepanuväärset rolli matemaatika populariseerimisel ja eriala reklaamimisel.

Ülo Kaasiku algatusel ja kaasaitamisel alustas 1965. aastal tööd Mittestatsionaarne Matemaatikakool (praegune Täppisteaduste Kool), kus vanemate klasside õpilased saavad oma teadmisi süvendada.

Ülo Kaasik on mitmete matemaatika– ja programmeerimisõpikute autor. Ta on koostanud matemaatikaleksikone ja oskussõnastikke, kirjutanud hulgaliselt entsüklopeediaartikleid matemaatika ja arvutiteaduse paljude valdkondade tutvustamiseks.

Alati rivis, alati esirinnas, ikka uuele aldis — sellisena on professor Kaasik eeskujuks mitme põlvkonna matemaatikutele.

Õnnitleme, soovime tugevat tervist ja püsivat töörõõmu!

Kolleegid

TARTU AKADEEMILISE MEESKOORI DIRIGENT ALO RITSING 60

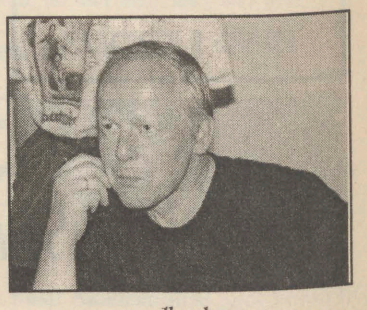

Kindlat kätt,
sirget meelt
laulutules!

VAIKE UIBOPUU
ja Tartu Ülikooli
Akadeemiline Naiskoor
INNO TÄHISMAA foto

Kuni su küla veel elab ...

Algus 1. lk.

Ülikool näeb, et MTÜ Tartu Üliõpilaskülaga liituvad tulevikus ka Tartu linn ning miks mitte ka EPMÜ ja teised koolid.

Eelmise linnavalitsusega jõuti ühistes nõupidamistes veendumusele, et 8500 ülikooli üliõpilast on Tartu linna kodanikud ja et linn peab leidma lahendused üliõpilaste elamistingimuste parandamiseks. Linna arengukavas on see kirjas strateegilise ülesandena.

Seni on ülikool oma eelarvest doteerinud üliõpilasküla majade kütet ja jooksvat remonti. Lõppeval aastal on selle doteeringu suurusjärk peaaegu 4 miljonit krooni. Kas jätkata doteerimist või panna üliõpilasküla olukorda, kus niigi kehvades tubades peaksid üürid järsult tõusma, selle otsustab ülikooli nõukogu järgmise aasta eelarvet jagades.

Ühes on aga ülikool jätkamas valitud suunda: kui midagi remontida, siis teha seda üks kord pika ajal peale. Üliõpilasküla maju peetakse otstarbekaks renoveerida järk-järgult, majade kaupa. Praegusi remondisummasid kasutatakse just majade torustike ja katuste remondiks, et kapitaalremondi alustamise eel oleks tehtud juba midagi püsivat. Kui maja uuendada tervikuna ja täita uute asukatega, kellel on oma toa või korteri suhtes lepinguline vastutus, kaob loodetavasti ka ühiselamutes nii tavaline vandalism.

Selleks, et oleks saavutatud olukord, kus olemasolevad majad on remonditud ja juurde on suudetud ehitada üliõpilaste määrale vajalik hulk uusi kohti, on 5-10 aasta jooksul vajalik summa, mille suurusjärk on 200 miljonit krooni. Selge on see, et ülikool ei saa õppe- ja teadustööks ette nähtud raha kasutada ühiselamute remondiks, lahendus saab olla pikaajalistes ehituslaenudes. Esimese maja renoveerimist nähakse pilootprojektina, st esimese õnnestumise korral loodetakse investeerijate usaldust äratada.

Majade kaupa renoveerimisel on ka see hea külg, et üliõpilasküla majades säilib erinev hinnatase ja üürid ei kerki kõikides majades korraga. On ju selge, et vastremonditud ja ümberehitatud majas maksab koht rohkem kui majas, kus viimasest remondist on möödas 20 aastat.

Ühe lahendusena kohtade juurdesaamiseks tuli suvel pakkumine Finest Hotel Groupilt: Hotellist **Taru** võiks saada mõningase ümberehitusega 200-kohaline ühiselamu. Praegu läbirääkimised ülikooli ja Finesti vahel käivad. Ülikooli jaoks sõltub otsuse tegemine mitmest asjast: kas linn osaleks ostmisel (vastav palve on linnavalitsusele saadetud), missuguseks kujuneb ostuhind ja vastavalt sellele tulevane üürihind. Otsus oleneb ka sellest, missugused on krediidivõimalused, sest Taru on mõeldav ainult isetasuva projektina, nagu mainitud, ei saa ülikool selleks oma õppe- ja teadusrahasid kasutada. Tarusse oleks võimalik majutada ülikooli külalisõppejõude ja ka välisüliõpilasi, kelle nõudmised elamispinna suhtes on kõrgemad, aga miks mitte ka Eesti üliõpilased, see oleks võimalus ühiselamukohti kohe juurde saada.

○ ○ ○

Niisiis on ülikool asunud eestvedajaks oma üliõpilaste - kümnendiku Tartu linnakodanike elamistingimuste parandamiseks lahenduste otsimisel.

ENE SEIDLA

teabetund

6. novembril

* Teabetunni põhiteemaks oli **raha liikumise ja raamatupidamise korraldamisega** seotud probleemid ülikoolis. Küsimustele vastasid rahandusosakonna töötajad **juhataja Epp Vengerfeldt, juhataja asetäitja Anne Iher ning pearaamatupidaja asetäitja Anne–Mari Vals**.

Ülikooli rahandusosakond moodustati raamatupidamise ja plaani–finantsosakonna ühendamise teel käesoleva aasta aprillis. Kuna struktuuriüksustel on oma eelarve, on iga sellega kokkupuutunu ise tunnetanud raamatupidamisteadmiste vajalikkust. Rahandusosakonna töötajate arvates lihtsustaks teaduskondades ja teistes allüksustes raha liikumise ja raamatupidamisega seotud asjaajamist seda valdkonda tundev inimene. Kuigi küsimustele on majandusmajas alati vastus leitud, on veel kindlasti neid, kes vastavat «algharidust» vajaksid ning rahandusosakond on valmis seda ka andma. Osakonna juhataja Epp Vengerfeldt ütles, et struktuuriüksust puudutava finantsinfo saamine lihtsustub struktuuriüksuste jaoks siis, kui 1998. aastaks on välja töötatud ja käivitunud ülikooli infosüsteem. Allüksustele on kindlasti abi ülikooli raamatupidamise sise-eeskirjast. Oma kulusid–tulusid on praegugi võimalik soovi korral arvutikettal, e-mailiga, väljatrükituna või telefoni teel teada saada. Rahandusosakonna töötajad rõhutasid, et kõik allüksused oma arved jm raamatupidamisdokumendid alati õigeaegselt ja nõuetekohaselt vormistaksid.

❑ ❑ ❑

* **Personalijuht Raivo Valk** teatas, et novembrikuus on kavas veel mitmeid kursusi, millest informeeritakse ka ajalehe kaudu. Detsembrikuus korraldatakse näiteks korrektse emakeele kursus. Kursused on tasuta. Raivo Valk lisas, et oodatakse kõiki ettepanekuid seoses koolitustega kuni 15. novembrini.

❑ ❑ ❑

* Ülikoolirahvale tutvustas end **regionaalprojekti vastutav sekretär Aire Vähejaus**, kes tegeleb põhiliselt ülikooli esindajatega. Nii rektori referent Katri Raik kui regionaalprojekti sekretär Aire Vähejaus asuvad ph ruumis 216. **Teabetalituse toimetaja Eeva Kumberg**, kes teabetundi juhatas, tuletas veel kord kõigile meelde, et informatsioon, mis ülikooli esindajaid huvitada võiks, toodaks ka regionaalprojekti töötajatele.

RENO HEKKONENS

Miks üliõpilased ei taha täispiletiga sõita?

Tartu Ülikooli Üliõpilasesinduse praeguse tegevuse esimene prioriteet on olnud paar nädalat kindlalt teede- ja sideminister Kalev Kuke plaan kaotada üliõpilaste transpordisoodustused juba sellel aastal.

Üliõpilasesindus on selles osas tegelnud nii üliõpilaste seisukoha avaldamisega kui ka uute lahendusvariantide kaalumisega. Koos teiste üliõpilasühendustega on kogutud allkirju. Oma arvamust avaldas umbes 1500 Tartu üliõpilast. Teiselt poolt on peetud rida kokkusaamisi nii ministri, poliitiliste jõudude kui ka ülikooli juhtkonnaga.

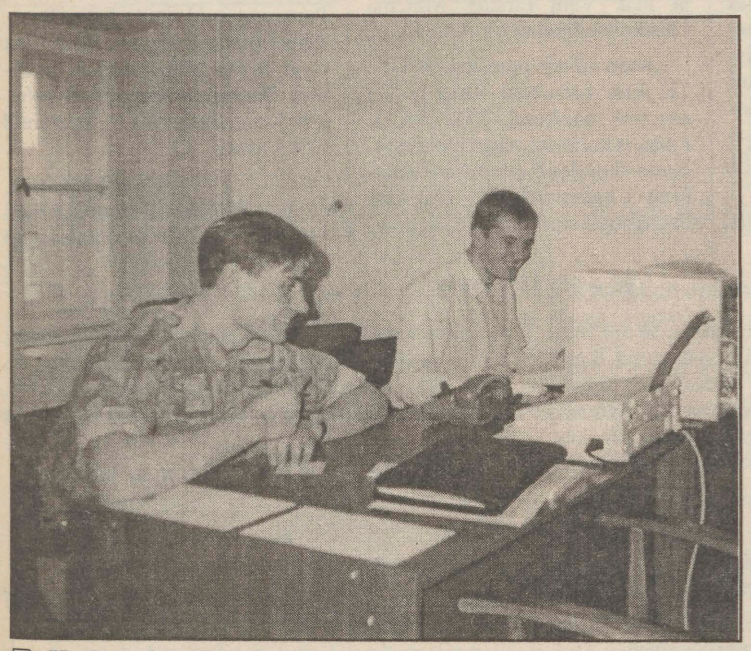

❑ **Hetk kahe üliõpilasorganisatsiooni ruumist vana kohviku peal: paremal üliõpilasesinduse abiesimees Kaur Parve, vasakul kaitseväetoimkonna esimees Urmas Peterson.**

Miks üliõpilasesindus ei leia ikkagi nii nagu minister Kalev Kukk, et sõidusoodustused tuleb kaotada. Esimene, ja tegelikult ka üks olulisemaid asjaolusid on siin loomulikult see, et taoline samm suurendaks järsult enamiku üliõpilaste väljaminekuid. Samas on teada, et üliõpilaste materiaalne olukord mitte just kõige parem pole. Eriti jõhker tundub senise korra muutmine keset aastat, kuigi riigieelarves oli 1996. aastaks põhimõtteliselt selline raha planeeritud. Muidugi võib väita, et üliõpilased on lihtsalt kole palju sõitma hakanud ning sellega eelarves ette nähtud raha ära kulutanud. Sellega aga vaadataks kindlasti mööda tõsiasjast, et kasvanud on nii üliõpilaste arv kui bussipiletite hind. Seega on selle raha otsasaamine pigem kivi valitsuse kapsaaeda, kes küll planeerides kõrgkoolidesse vastuvõtu suurenemist ja kasvavaid aktsiise kütusele, tõstis sõidudotatsioonidele kulutatavat raha vaid proportsioonis üldise eelarve mahu suurenemisega.

Kahjuks ei ole valitsus siiani (st mitme nädala jooksul peale teede- ja sideministri ähvardust) selgelt otsustanud isegi mitte aasta lõpuni reservide arvelt senist korda jätkata. Pidevalt ripub üliõpilaste peade kohal oht, et ühel päeval tuleb lihtsalt hakata täispiletiga kooli ja kodu vahet sõitma, ilma et see riigipoolne toetus isegi mingeid muid kanaleid pidi tudengini jõuaks. Seda, et veel enne aastavahetust üliõpilastele taoline "jõulukingitus" tehtaks, ei kavatseks tudengid kindlasti mitte vaikselt pealt vaadata, vaid asuksid protestiaktsioonidele. Need ei ole meile iseenesest kõige sobivamad meetodid, aga kui ei võeta tõsiselt mõistlikku arutelu ega argumente, siis lihtsalt tuleb aktiivselt näidata ka seda, et küsimus ei ole meie jaoks mitte ainult huvitav, vaid ka elutähtis.

Tegelikult on lood suhteliselt sarnased ka sõidusoodustuste kui printsiibiga. Kuigi juba kõrgkooli lõpetanud inimestele ei pruugi sugugi nii tunduda (mis tuli kahjuks välja ka jutuajamisel ministriga), on üliõpilased reaalselt kõrgendatud "sõiduvajadustega" inimesed. Kõrgkoolid on koondunud Eestis siiamaani valdavalt kahte linna, üliõpilased on aga praegu ja loodetavasti ka tulevikus pärit kõikjalt üle Eesti. Samas on tudengite sissetulekuallikad keskmisest tunduvalt kesisemad ning ebastabiilsemad kui enamikul töötavatest inimestest. Töövõimalused piirduvad osaajalise tööga ning seega ka küllalt madala töötasuga, kui sedagi osutub võimalikuks siiski suhteliselt intensiivseks muutunud õppetöö kõrvalt pigistada. Seda teades on kuidagi imelik kuulda poliitikute infot selle kohta, et kolmandik üliõpilastest on kusagil müügiagendid ja et nad sõidavad oma 8000-lise kuupalga juures mööda Eestit suisa muidu ringi. Selliste "pärliteni" võib jõuda ainult kaotades igasuguse reaalsustaju riigis toimuva suhtes.

Järg 4. lk

Esinduse *list* on käivitunud

Juba teist nädalat töötab ülikooli arvutiserveris teiste omasuguste kõrval ka üliõpilasesinduse värske arvutilist.

List seati üles eelkõige selleks, et esinduse kui siiski küllaltki harva kooskäiva organisatsiooni tööd aktiviseerida. Ennekõike võiks *list* saada kohaks, kus esinduse liikmed saaksid omavahel kommunikeeruda - tuua välja oma seisukohti, küsida küsimusi, vaielda selgeks vaidlusi. Nii et konkreetne töö n-ö parlamendis võiks kujuneda rahulikuks ja heas mõttes determineerituks.

Ent esindusesisene kommunikatsioon ei ole kaugeltki ainus *list*'i funktsioon. Lausa hädavajalik on, et sellega liituksid kõik, kel soovi ülikooliasjades ja muus tudengielu puudutavas kaasa rääkida. Just nii võiks üliõpilasesindus kõige kiiremini saada tagasisidet tudengkonna soovide ja tahtmiste kohta.

List'iga liitumiseks tuleks saata **sooviavaldusega e-mail aadressil stud@ut.ee.**

Neile, kes veel ei tea, millega täpselt on nn *list*'i puhul tegemist, olgu selgituseks, et *list* on sisuliselt vaid üks *e-maili* aadress, kus asub kõigi *list*'is osalejate nimekiri. Kõik sellele aadressile saadetud kirjad saadetakse automaatselt edasi kõigile *list*'is osalejatele.

Esindus jääb lootma kõigi huviliste aktiivset sekkumist *list*'iellu.

Indrek Ibrus,
üliõpilasesinduse
teabetoimkonna esimees

Ülikooli Üliõpilaskonna tegevusaruanne

Ülikooli Üliõpilaskond on iseseisev Tartu Ülikooli üliõpilaste huve kaitsev organisatsioon, mille liikmeks võivad astuda kõik TÜ üliõpilased. Ülikooli Üliõpilaskond on muuhulgas ka Eesti Üliõpilaskondade Liidu liige ja esindab seal oma liikmetest Tartu Ülikooli üliõpilasi.

* * *

Millega tegeleb ÜÜ ?

ÜÜ annab välja **rahvusvahelist üliõpilaspiletit (ISIC-kaarti).** UNESCO egiidi all üle maailma väljaantav ISIC-kaart annab üliõpilastele nii transpordisoodustuse kui ka muud soodustused Eestis ja välismaal. Tartus pakub 5 - 30 % hinnasoodustust umbes 30 firmat. ISIC maksab 60 krooni ja seda anname välja ainult üliõpilastele. Üliõpilaskonna Edustuses on tasuta saadaval ka ISIC brošüür.

Kuna ISIC ja Eesti üliõpilaspilet sisuliselt dubleerivad üksteist, on huvitav märkida, et mõnedes kõrgkoolides on Eesti üliõpilaspileti väljaandmine lõpetatud. ISIC-kaart on ÜÜ peamine sissetulekuallikas ja selle abil finantseeritakse järgmisi projekte:

❑ ❑ ❑

1. ÜÜ suhtleb intensiivselt parlamendi ja Vabariigi Valitsusega tudengite sotsiaalsete huvide kaitse eesmärgil. Viimane kohtumine Vabariigi Valitsusega leidis aset 10 päeva tagasi, viimane kohtumine parlamendifraktsioonidega toimus sel neljapäeval. Praegu on aktiivseim tegevus seotud **transpordisoodustuste** kaotamise vastu võitlemise ja uute lahenduste väljapakkumisega. Kaks tudengile kõige vastuvõetavamat varianti on ilmselt kas ülikooli kaudu sõiduraha kättemaksmine - võimaluse korral eraldades "kohalikud" üliõpilased "sõitjatest" - või abonementpiletite süsteem, kus iga üliõpilane saab ise deklareerida oma kodukoha (või muu koha) ja seejärel saaks ta õiguse sõita hinnasoodustusega just sellel marsruudil. Praegune koalitsioon on igatahes selgelt välja öelnud, et bussifirmade kaudu transpordiraha üliõpilasteni enam ei suunata.

Korjasime üliõpilastelt allkirju transpordisoodustuste kaotamise vastu (kokku ca 1600), sel teisipäeval edastas Eesti Üliõpilaskondade Liit need koos teiste allkirjadega Vabariigi Valitsusele.

Paralleelselt peame läbirääkimisi transpordifirmadega nendepoolse soodustuse - juttu on olnud 20 - 30 % - saamiseks.

Teine suurem praegu veel tagaplaanile jäänud probleem on **õppelaen**. Riigi laenuressurss on juba ammendunud. Kevadel tegime Valitsusele ettepaneku kehtestada uus õppelaenu andmise süsteem. Valitsus aktsepteeris meie ettepanekut ja seega antakse uuel aastal õppelaenu välja uutel alustel. Kui seni laenas raha välja riik, tehes seda tasuta ja kasutades ainult ühe kommertspanga abi, siis edaspidi laenavad raha kommertspangad oma ressurssidest. Riik katab ainult kommertsintressi ja soodusintressi vahe. Üliõpilaste jaoks seisneb eelis selles, et laenu hakkab väljastama mitu panka (tekib konkurents ja laenusaamise tingimused võivad lihtsustuda) ning õppelaenu ülemmäär suureneb. Riik ei kaota samuti midagi, kuna intressivahe katmine tuleb lõppkokkuvõttes odavam kui raha tasuta laenamine.

❑ ❑ ❑

2. **Sõbra Maja.** ÜÜ halduses on allrendilepingu alusel Sõbra Maja, kus praegu on võimalik kasutada baari ja saali, tulevikus ehk ka bürooruume (praegu istub seal sees linnavalitsus). Majas on võimalik korraldada ka kinniseid üritusi, nagu rebase- ja kursusepeod. Alates septembri lõpust oleme seal läbi viinud keskmiselt 2,5 üritust nädalas - *rock*-kontserti, pidu jmt, plaanis on ürituste arvu suurendada. Sõbra Majas tegutsevad ka mitmed huviringid, neid võiks praeguse seisuga isegi rohkem olla. Sõbra Maja tegevust juhivad Üliõpilaskonna poolt **Riho Lubi** (ÜÜ majandussekretär) ja **Mariann Raisma** (kultuuriline külg).

❑ ❑ ❑

3. **ÜÜ arvutiprojektid: hetkel on suurimaks projektiks Tiigi 14 ühiselamu ühendamine Internetti (igasse tuppa veetakse kaabel) ja Sõbra Majja arvutikohviku loomine.** Tiigi 14 ühiselamu valisime välja küsitluse teel, arvestades ka ühiselamu asukohta ja suurust. Suurtesse ühiselamutesse Interneti panekuks ei jätku praegu raha. Tiigi 14 ühiselamusse käib kaabli installeerimine ja antenni paigaldamine - Internet tuleb ühikasse õhu kaudu!- loodame omadega ühele poole jõuda novembri keskpaigaks. Kuna paljudel üliõpilastel ei ole võimalust endale arvutit osta, otsib ÜÜ intensiivselt koostööpartnereid Eestist ja väljastpoolt umbes 100 pruugitud võrguarvuti ostmiseks.

Ühikaelanikele on Internetiga liitumine vabatahtlik, hoolduskulude katteks tuleb maksta kuumaksu alates 30 kroonist.

Projekti toetab Lundi Tehnikainstituudi Üliõpilaskond (*know-how* ja sidemed) ning *Swedish International Development Agency* ja *Crafoord Foundation*.

Tiigi 14 internetiprojekti juhib **Aldo Mett.**

Paralleelselt käib Interneti vedamine Sõbra Majja. Sõbra Maja baari kavatseme rajada arvutikohviku, samuti rajame Sõbra Majja arvutiklassi. Kogu vajalik varustus (puudu on mõned arvutid) on olemas.

Arvutiprojektide üldjuhid on **Aulis Sibola** (arvutisekretär) ja **Jaan Übi**.

❑ ❑ ❑

4. **Tartu Üliõpilasküla**. Tartu Ülikooli nõukogu on otsustanud asutada mittetulundusühingu Tartu Üliõpilasküla, mille asutajaliikmeteks oleksid TÜ ja ÜÜ. Vastavalt asutamislepingu projektile hakkab Tartu Üliõpilasküla juhtima 5-liikmeline juhatus eesotsas direktoriga. Direktori valivad asutajaliikmed, muud juhatuse liikmed määravad asutajad ise - kumbki kaks. Seega peaks üliõpilastel olema tulevikus ühiselamuasjades hea kaasarääkimisvõimalus. Praegu on Tartu Üliõpilasküla loomine takerdunud mitmete (omandi)õiguslike küsimuste taha, mis loodetavasti lahendatakse õige pea.

Üliõpilaste huvide kaitset loodavas üliõpilaskülas hakkab kureerima **Lauri Bender**.

❑ ❑ ❑

5. Lektorite infoleheküljed. Tartu Ülikooli toel peab ÜÜ hoolt kandma ka õppejõudude reitingu väljakujundamise eest. Lektorite infoleheküljed on projekt, mille raames viiakse üliõpilaste seas läbi ankeetküsitlus, et teada saada üliüpilaste hinnangut konkreetse õppejõu kohta. Hindamisele kuuluvad nii professionaalsed oskused kui ka iseloomuomadused. Ankeedid kantakse andmebaasi, töödeldakse arvutis ja avaldatakse Interneti koduleheküljel. Kevadeks tahame küsitleda üle poole TÜ üliõpilastest. Lektorite infolehekülgede eest vastutab **Kaja Oras**.

❑ ❑ ❑

6. Tudengiraadio finantseerimine. Ülikooli Üliõpilaskond finantseerib Tartu Raadio lainepikkusel neljapäeviti eetrisse lastavat Tudengiraadiot, mida toimetavad **Sigrid Kaasik** ja **Marge Piivi.** Tudengiraadioga tasub ühendust võtta kõigil tudengiorganisatsioonidel või üksikisikutel, kes soovivad oma informatsiooni eetrisse saata.

❑ ❑ ❑

7. Alates 1996. aasta kevadest oleme toetanud ka Postimehe vahel kord kuus ilmunud DIXI-nimelist tudengilehte, mida toimetas Katrin Kurss; lähemal ajal läheb DIXI ilmselt reorganiseerimisele.

❑ ❑ ❑

8. ÜÜ-le kuulub Narva mnt 27 ühikas asuv paljunduskeskus, kus kehtivad Tartu odavaimad hinnad. Tudengile maksab üks A4 leht alates 40 sendist. Plaanis on paljunduskeskuse kesklinnale lähemale toomine. Paljunduskeskust juhatab **Aime Mäll**.

❑ ❑ ❑

9. Üliõpilaskonna Tööbörsil on pidevalt andmed nii tööandjate kui ka tööotsijate kohta. Praegu peab ÜÜ Valitsus läbirääkimisi Riigikantselei ja ministeeriumidega, et viimased pakuksid tudengitele eelolevaks suveks (või ka pikemaks ajaks) tööd. Kuna riigiasutused on huvitatud noorest kaadrist, peaks koostöö Üliõpilaskonna Tööbörsi raames tulevikus kenasti sujuma. Tööbörssi haldab ÜÜ sekretär **Signe Halikas**.

❑ ❑ ❑

10. Lisaks tööbörsile tegutseb ka Erakabörs, kus on pidevalt saadaval ca 35 kehtivat korteripakkumist. Erakabörsi andmebaasiga tutvumine on ISIC omanikele tasuta, muudele külastajatele maksab see 5 krooni. Nii töö/ kui erakabörsi kohta saab informatsiooni edustusest aadressil Ülikooli 20 - 305, tel 432 806.

* * *

Selline oli meie lakooniline tegevusaruanne. Ülikooli Üliõpilaskonnaga on tegelikult seotud märksa rohkem inimesi, kelle töö ei pruugi alati nii märgatav olla. Miks võiks üldse keegi tahta Üliõpilaskonnas oma aega kulutada? Väga lihtne. Üliõpilaskonnas saavad oma teadmisi rakendada väga erinevate erialade tudengid ning nende töö resultaat läheb tagasi tudengitele, olgu see siis poliitikategemine, küsitluste läbiviimine, ürituste korraldamine vmt. Arvatavasti ei paku mitte ükski muu töökoht nii soodsat kombinatsiooni kogemustest ja sidemetest ega töötasust.

Ideoloogilises plaanis lähtub Ülikooli Üliõpilaskond sellest, et tudengid peavad ise oma asjadega hakkama saama, mitte kellegi abi ootama jääma. Abi kui selline on vajalik nõrkadele, tugevad teevad koostööd. Lõppude lõpuks annab ainult koostöö lisaväärtuse efekti: Üliõpilaskond kui üliõpilaste huve kaitsev organisatsioon peaks olema sellele selge tõestus.

Tarmo Sild,
ÜÜ Valitsuse esimees

Miks üliõpilased ei taha täispiletiga sõita?

Algus 3. lk.

Kummaline on ka see, et kohati on valitsusringkondadest kostnud kuuldusi, nagu oleksid need rahad siiski põhimõtteliselt järgmise aasta eelarveprojektis olemas, ainult et uutmoodi kanaliseeritud. Siiamaani ei ole selles suhtes üliõpilasesindus mingit selgust saanud. Ja isegi kui need rahad on olemas, on kuidagi häbitu see, et need on lihtsalt eelarves sarnaste valdkondade peale ümber jaotatud, kaotades ära nende sihtotstarbe.

Õige ei oleks ka nende rahade jaotamine mingi sotsiaalabi näol. Sellisel juhul tekib suuri raskusi diferentseerimisel, millisel tudengil on suuremad ja millisel väiksemad sõiduvajadused. Selge on see, et need kindlasti mitte ühesugused ei ole, ning andes igale tudengile peo peale mingi kindla rahasumma, kujuneksid kulutused senisest hoopistükkis suuremaks. Kõige mõistlikum senini väljapakutud idee paistab olevat variant, mille korral iga üliõpilane ise määratleks aasta alguses ära, millisel marsruudil ta poole hinnaga sõita sooviks.

Tegelikult aga ei tohiks üliõpilase sõidud piirduda sugugi mitte vanematekodu ja ülikoolilinna vahet sõitmisega. Kuidagi kurb oleks kui tulevikus ülikooli lõpetav üliõpilane oleks Eestit näinud ainult nõnda palju, kui ülikooli ja kodu vahelise maantee kõrvale jääb. Paistab aga, et Eesti valitsus on otsustanud, et see probleem on vaid tudengite eralõbu.

Kõige suuremat pettumust valmistab aga tegelikult see, et Eestis paistab jäävat üha vähemaks ja vähemaks üliõpilassõbralikku, aga ka üldiselt riiklikku mõtlemist. Tundub, et sõidusoodustuste kaotamise aktsioon on hea illustratsioon sellele, kuidas iga üksik minister üritab kehtestada oma valdkonnas enda idealistlikule ühiskonnanägemusele vastavat korda. Nii ei kiputa arvestama üldsegi seda, et ühiskonnas on teatud korraldus juba välja kujunenud, mida loomulikult võib ja kohati tulebki muuta, aga mida ei tohi kindlasti vägivaldselt oma kitsasse maailmavaatelisse lahtrisse suruda. Tõesti, võib-olla on näiteks minister Kukel õigus, et sügavalt teoreetiliselt või põhimõtteliselt on senine sõidutoetuste süsteem vale. Samas on aga tunduvalt vääram selle meelevaldne ja järsk katkestamine, kuna see tekitab juba senise süsteemiga kohanenud ühiskonnale tõsisemaid probleeme, kui algul paista võib. Nii võiks jõuda mõtteni, et eestlased on liiga väike rahvus, et eraldi maailmas eksisteerida…

Allan Sikk,
TÜ Üliõpilasesinduse esimees

Veel veidi „kahtlasest" üliõpilaspoliitikast

Head lugejad, alljärgneva kirjutise ajendiks oli UTs nr 36 ilmunud artikkel „Parlamendi argipäev", mis tundub üliõpilasesinduse elu jõuledust kirjeldades üle pingutavat. Tavalises olukorras poleks ilmselt sellisel tasemel mõtteavaldustele üldse mõtet reageerida. Ainus, mis siinkirjutajat ajendab, on, et kirjutis ilmus ülikooli häälekandjas ja mitte näiteks Liivimaa Kulleris ja võib senini veel vähe kajastamist leidnud tegevusest üliõpilasomavalitsuses väära esmamulje anda.

Kõigepealt selguse mõttes: üliõpilaskonna huve esindab ja kaitseb täna Tartu Ülikooli üliõpilasomavalitsus, mille esinduskoguks on üliõpilasesindus. Lisaks sellele on olemas erinevaid huvirühmi, ühena nendest endise Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna järeltulija mittetulundusühing Ülikooli Üliõpilaskond, mis annab senini välja rahvusvahelisi üliõpilaspileteid ja kellel on saadikuid ka Üliõpilasesinduses.

Kahtlemata toimub „üliõpilaspoliitikas" sebimist, kui kohti jaotatakse: ka üksikuil avalikkuse pooldajail ei jää üldises õhkkonnas muud üle. Samas on täiesti vale taandada asja ainuüksi isiklikule pinnale, nagu kirjutises tehti. Mõne üksiku lühinägeliku tegevus võis tõesti sellest sõltuda, kuid põhiliselt toimus Üliõpilasesinduses siiski põhimõtete võitlus, õigemini küll võitlus ühe põhimõtte – toimiva üliõpilasomavalitsuse – poolt või vastu. Kes seda ei usu, võiks vaadata eelmise aasta Universitas Tartuensiseid (nr-d 32, 33, 39-40 jt).

Et avada veidi tegelikku „kulissidetagust", nimetan need jõud, kes juba tollal seisid aktiivsema tegevuse eest: omavalitsusmõtte eestvõitleja „Sünergia" nimekiri, tema endise Edustuse aegse liitlase, sotsiaalteaduskonna nimekirja jäänused, Eesti Üliõpilaste Selts ja Laur Laatspera arstide nimekirjast. Vastasleeri tuumiku moodustasid oma ühingu taaskäivitamisel võimalikult väikest konkurentsi soovivad mittetulundusühinglased. Kahjuks kaldus esinduse enamik kevadel tõepoolest tegevusetuse poole ning sellest oli tingitud ka senine pikaajaline vaikuseajajärk.

Tasapisi sai aga ka mitmetele uustulnukatele selgeks, et üliõpilasomavalitsusel on mõtet vaid siis, kui ta ikka tegelikult üliõpilaste heaks midagi püüab ära teha. Õnneks jätkus ka esimeheks valitud U. Jellel endal kriitilist meelt ja kainet mõistust ise lahkuda. Mis puutub kirjutise väitesse, et nüüd hakati kõvasti nn *lobby*-tööd tegema ja et allakirjutanu püüdis kangelaslikult U. Jellet ametis hoida, ei vasta need väited mingis osas tõele. Veel enam, eriti viimane väide on Üliõpilasesinduse elu veidigi teadvale inimesele sedavõrd absurdne, et tema esitamise ainus mõistuslik seletus on, et H. Varese teadmised üliõpilasesindusest piirduvad kuulujuttudega, sest ühelgi üritusel pole sellenimeline isik küll osalenud. Vastupidi, nn *lobby*-töö jäi sügisel erakordselt tagasihoidlikuks, mis näitab paranevat vaimsust üliõpilasesinduses. Nii et tohutud võitlused on minevikku kadumas.

Uutel esimehe valimistel tunnetas mittetulundusühingu leer toetuse kadu ning omapoolset kandidaati ei esitanud. Ega neil selle vastu vististi ka suurt huvi olnud – Ülikooli Üliõpilaskond oli selleks ajaks juba üpris ilusasti käima läinud. Tegutseva omavalitsuse pooldajate kandidaadid olid täpselt samad, mis kevadelgi: esmalt allakirjutanu ning seejärel teises voorus kompromisskandidaadina Allan Sikk. Viimane läks ka läbi. Olen alati uskunud, et tema minu ammuse kaasvõitlejana üliõpilassõbraliku üliõpilasomavalitsuse loomisel pühendub asjale täie vastutustundega.

Üliõpilasomavalitsuse põhiideeks on just nimelt tema võimalikult suur tõhusus tavaüliõpilase vaatekohalt. Ta ei pane kellelegi mingeid otseseid kohustusi. Samas on igaühel võimalik temalt abi nõutada – mitte sellepärast, et ta oleks ostnud kaardi, nagu mittetulundusühingus, vaid lihtsalt sellepärast, et ta on üliõpilane. Üliõpilasesinduse eesmärgiks on pakkuda erinevatele huvirühmadele paika, kus erimeelsused läbi arutada ning saavutada tõesti tähtsates küsimustes (bussisõidusoodustus) võimalusel ühtne seisukoht. Ning seoses sellega, et üldisuse tõttu esindatakse kõiki üliõpilasi, peaks üliõpilasesinduse hääl ka „kõrgemal" kõige mainekam ja arvestatavam olema.

Lõpetuseks. Loodan, et üliõpilasomavalitsuse tegevusest tõuseb üliõpilastele edaspidi rohkem kasu. Loodan ka, et lugejad end kahtlastest väidetest segadusse ei lase ajada. Usun, et esinduse liikmete enamik pole väljas intriigitsemise jms peal, vaid üritab tõepoolest üliõpilaste ees seisvate murede lahendamisele kaasa aidata. Igatahes meie „Sünergia" nimekiri on endiselt kindel oma vanas põhimõttes: üliõpilasomavalitsus peab tegutsema kõigi üliõpilaste hüvanguks, pannes neile võimalikult vähe kohustusi.

Leif Kalev,
Üliõpilasesinduse liige

Autori soovil teatab toimetus, et artikkel laekus juba eelmisel nädalal, kuid ei mahtunud lehte ruumipuudusel ära.

sport

Tartu Ülikooli korvpallurid Eesti Üliõpilaste meistrid!

Möödunud laupäeval, 2. novembril kogunesid ülikooli spordihoonesse Eesti parimad korvpallitudengid. Toimusid 1996/97. õppeaasta Eesti Üliõpilaste meistrivõistluste finaalmängud meistriliigas. Meestest jõudsid nelja parema hulka Tallinna Tehnikaülikool (TTÜ), Tallinna Pedagoogikaülikool (TPÜ) ja Tartu Ülikooli kaks võistkonda. Meie üliõpilastel läks hiilgavalt! Esimeses poolfinaalis alistas TÜ II meeskond TTÜ 64:57, teises poolfinaalis ei olnud meie esimesel meeskonnal raskusi TPÜ alistamisega (51:41). Finaalis oli seega kaks Tartu Ülikooli võistkonda. Lahtises ja *show*–rohkes mängus üllatust ei sündinud, TÜ I võitis veenvalt (80:55).

Eesti Üliõpilaste meistriteks tulid: Valmo Kriisa, Andres Ottender, Toomas Kandimaa, Tanel Tein, Priit Saaron, Kristo Kangro, Meelis Pastak, Tiit Vau (kõik kehakultuuriteaduskond), Jüri Etverk (majandust) ja Martin Vahimets (arstit). Hõbemedali võisid kaela riputada TÜ teises meekonnas mänginud Kalle Kollin, Martin Jürgenson, Jaak Raie, Silver Kallas, Erkko Ojala, Priit Lõhmus, Raul Tein, Kaupo Jõeveer, Andrus Salusoo (kõik KKT) ja Jaak Vahi (arstit). Mõlema võistkonna treener oli Arne Laos.

Naistest võitsid poolfinaalis TPÜ TÜ teise koosseisu 40:16 ja TÜ esimene naiskond TTÜ 58:23. Finaalis kohtusid seega meie esindusnaiskond ja Eesti meistrivõistluste liidernaiskond Tallinna Pedagoogikaülikool. Printsipiaalse duelli suutsid treener Priit Paama käe all harjutavad Tartu tudengid võita 42:38. Oligi superüllatus sündinud! Priit Paama kiitis oma hoolealuseid täpsetest mängujoonistest kinnipidamise ja väga võitlusliku mängu eest. Kolmanda koha sai TTÜ alistades TÜ teise koosseisu 41:34.

Eesti üliõpilaste meistrimedalid võisid kaela riputada Sille Kõiv, Doris Aljaste, Anu Säärits (kõik KKT), Imbi Eelmäe, Jaanika Pertelson (mõl arstit), Liina Teras, Aliis Liin (mõl õigust), Heva Link (ingl fil) ja Mari Saarniit (psühhol). Naiskonna treener oli kehakultuuriteaduskonna lõpetanud Priit Paama.

Mati Lilliallik,
ülikooli spordiklubi juhataja

Keegliklubi

Sedamööda, kuidas jõuavad Eestisse uued või veidi ununenud mängud, tekib ka huvilisi mängijaid. Ihaste hotelli valmimisega sai Tartus võimalikuks keeglimäng. Kes peab keeglikuuli veeretamist mõttetuks ajaviiteks, kes huvitavaks ja arendavaks spordialaks. Kümmekond ülikooli töötajat, kes juba peaaegu aasta on Ihaste keegliradadel kätt proovinud, leidis, et aeg **Akadeemilise Keegliklubi** moodustamiseks on küps. 30. novembril olid asutajaliikmeteks R. Illak, H. Lember, K. Kungla, A. Kask, P. Illak, E. Otsa ja E. Seidla.

Uusi liikmeid loodab klubi vastu võtta uuel aastal.

Võrkpall

Tartu Ülikooli meistrivõistlused võrkpallis toimuvad **meestele 18. novembril** ja **naistele 25. novembril** algusega kell 16.

Mängud toimuvad Ujula tn 4 spordihoones.

Võistluste peakohtunik on Tarmo Kajandi.

Registreerimine ja info spordikeskuses Jakobi 5–112, tel 465 370.

info

Risto Näätäneni loengukursus

Esmaspäeval, 11. novembril jätkab oma loengukursust «Tunnetuse elektrofüsioloogia» (Electrophysiology of congnition) Helsingi Ülikooli professor Risto Näätänen, kes valiti Tartu Ülikooli George Sorose nimeliseks psühholoogiaprofessoriks.

Risto Näätänen on üks maailma psühholoogia tippudest. Ta kuulub praegu ühena kolmest eurooplasest maailma 50 kõige mõjukama ja enam tsiteeritud psühholoogi nimistusse (vt *Current Contents*, 1992, 41, lk 5–15). Ajavahemikus 1981–1993 tsiteeriti teda *Social Sciences Citation Index*i andmetel 1710 korda, millele lisandub suur hulk viiteid loodusteaduslikes ajakirjades. Tehismälu teoreetiku T. Kohoneni kõrval on Risto Näätänen kõige enam rahvusvahelist tunnustust leidnud Soome teadlane.

Risto Näätäneni senise teadlaskarjääri suurimaks saavutuseks on aju automaatse tähelepanumehhanismi avastamine. See mehhanism ilmutab ennast negatiivse polaarsusega aju elektrilises potentsiaalis, mis tekib siis, kui perioodiliselt korduv ühetaoline heli ootamatult muutub (*mismatch negativity* ehk lahknevuse negatiivsus). Esimesel pilgul tundub tegu olevat üsna tavalise aju reaktsiooniga uudsusele. Mis teeb aga selle reaktsiooni ainulaadseks on see, et ta ei sõltu inimese tahtest ja on täpsuselt ühesugune siis, kui inimene kuulab tähelepanelikult, loeb raamatut, magab või on hoopis koomas. Tänu sellele omadusele on lahknevuse negatiivsus muutunud üheks unikaalseks vahendiks, mille abil on võimalik tungida üsna peente inimese teadvuse omadusteni. Näiteks hiljuti õnnestus Risto Näätänenil lahknevuse negatiivsust kasutades kindlaks teha, millises kohas eestlase ajus toimub õ–hääliku analüüs (teatavasti soomlase ajus seda kohta lihtsalt ei ole).

Oma seekordsel Tartu külastusel peab Risto Näätänen kolm loengut.

*** Esmaspäeval, 11. novembril kl 14–16 Tiigi 332** — *«Mismatch negativity: a unique measure of central auditory information».*

*** Teisipäeval, 12. novembril kl 16–18 Tiigi 347** — *«Neurophysiology of speech–sound processing».*

*** Kolmapäeval, 13. novembril kl 16–18 Tiigi 332** — *«Mismatch negativity: clinical and other applications».*

Risto Näätäneni loengud peaksid huvi pakkuma lisaks psühholoogidele ka kõigile nele, kes huvituvad sellest, kuidas toimib inimese teadvus või kes tahavad lihtsalt näha ja kuulda ühte tänapäeva teaduse tippudest.

Jüri Allik

loeng

Dr. Cristina Grenholmi (Uppsala) loengud ja seminarid

Loengud: The Use of Bible in Ethics (1 AP)

1. *The Law and Christianity.*
N 14.11. kl 10.15–12.
2. *What should we learn from Hagar?*
R 15.11. kl 10.15–12.
3. *Christology, sin and deification.*
E 18.11. kl 14.15–16.
4. *The immoral consequences of Cristian belief.*
T 19.11. kl 12.15–14.
5. *Christianity and the humanity of women.*
K 20.11. kl 14.15–16.

Eksam toimub 20.11. kl 18.15 ph aud 133.

Seminarid: *Feminist ethics* (1 AP)

1. *Women and men — confrontation or fellowship?*
N 14.11. kl 18.15–20.
2. *The pluralism of oppression.*
R 15.11. kl 16.15–18.
3. *Applied ethics: Women's experience in ministry.*
E 18.11. kl 17.15–19.
4. *Reasons for leaving or remaining within Cristianity.*
T 19.11kl8.15–10.
5. *A feminist interpretation of the incarnation.*
K 20.11. kl 8.15–10.

Kõik loengud ja seminarid toimuvad ph aud 135. Loengud ja seminarid on inglise keeles. Tõlketa.

Info usuteaduskonnast tel 465 300.

Usuteaduskonna dekanaadist (ph ruum 132) on võimalik osta loengute ja seminaride materjale (20 ja 20 krooni).

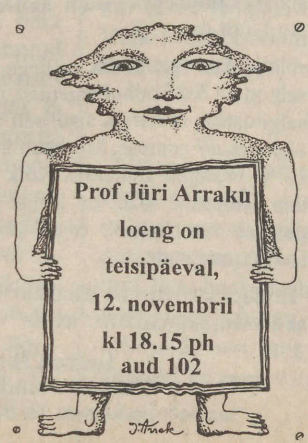

ÜLIÕPILASTE JA NOORTE USALDUSTELEFON
neljapäeval kl 20.00-4.00.
Tel. 420 572
Meie kuulame Sind ära!!

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Reno Hekkonens
Toimetuse aadress EE2400
Tartu, Ülikooli 18, ruum 241
TÜ faks: +372 7 465 440.
E-mail: *varje@admin.ut.ee*
O/Ü Greif trükikoja trükk
UT ilmub reedeti
Tellimise nr. 1894. Tiraaz 800

Tel. 465 480

NR. 40 (1863)
REEDE,
15. NOVEMBER 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 1 KROON

Universitas Tartuensis

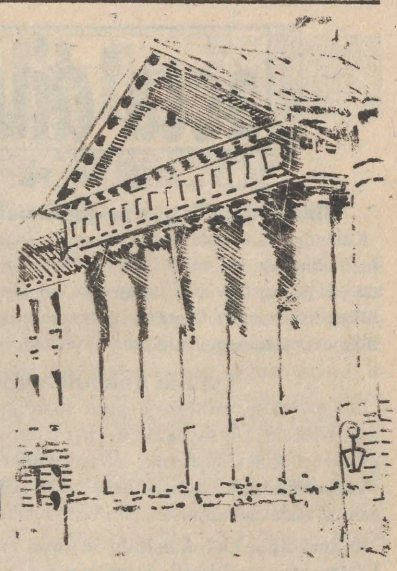

EESTI ÜLIKOOLI 77. AASTAPÄEVA ÜRITUSED

27. november - ülikooli päev Tallinnas Eesti Rahvusraamatukogus *(näituse «Tartu Ülikooli teadustrükised 1994–1996» avamine)*

28. november - maakonnalehtede ja raadiote päev ülikoolis

1. detsember - * ülikooli kooride kontsert aulas — kl 16

* üliõpilaskonna ball Vanemuise teatris - kl 19

2. detsember - * Ülikooli uute trükiste esitlus ning näituse *«Tartu Ülikool postkaartidel»* avamine Toomel ajaloomuuseumis — kl 10

* Eesti ülikooli aastapäeva aktus — kl 12

4. detsember - ülikooli päev Pärnus *(näituse «Keisririigi ülikoolist rahvusülikooliks» avamine, kontsert)*

Aastapäevaürituste raames on juba toimunud ülikooli infopäevad Valgas, Hiiumaal, Saaremaal ja Narvas.

stipendium

Rotalia Fondi stipendiumid on üle antud

Eelmisel reedel toimus Rotalia Fondi stipendiumide komitee korraldusel ajaloomuuseumi saalis kontsertaktus stipendiaatide austamiseks. Rotalia Fondi stipendiume on jagatud juba kümme aastat, viimasel kahel aastal Eestis meie kõrgkoolides õppivatele üliõpilastele ning magistrantidele. Stipendiumide määramisel arvestatakse peale õppeedukuse ja õppejõudude soovituste ka aktiivsust üliõpilaskonnas, organisatsioonides, kirikus ja EV kaitsejõududes. Sel aastal määrati 30 tuhandedollarilist stipendiumi Eesti kõrgkoolide üliõpilastele ja magistrantidele, kellest 22 on Tartu Ülikoolist. Stipendiaate tervitas rektor prof Peeter Tulviste esindajana komitee liige, **TÜ kantselei juhataja Sirje Mark (fotol).**

Tartu Ülikoolist pälvisid stipendiumi **Andres Saumets, Martin Toon ja Piret Sadam usuteaduskonnast, Laur Laatspere arstiteaduskonnast, Tiit Lankots bioloogia–geograafiateaduskonnast, Terje Seemen, Priit Saar ja Katriin Fich filosoofiateaduskonnast, Laur Järv füüsika–keemiateaduskonnast, Annika Kurvits kehakultuuriteaduskonnast, Andres Võrk majandusteaduskonnast, Helo Oidjärv, Andres Salu, Tarvo Kungla, Kadri Uustal, Tea Raist ja Pille Petersoo sotsiaalteaduskonnast ning Kaarel Relve, Margus Kurm, Margus Pärnamets, Ranno Tingas ja Erki Uustalu õigusteaduskonnast.**

Teisel fotol on jäädvustatud viis stipendiaati, kes on juhtivalt tegevad olnud TÜ üliõpilaskonnas: **vasakult Terje Seemen, Martin Hallik, Andres Salu, Gert Antsu ja Kadri Uustal.**

UUDIS

Karl Morgensterni Klassikaühing

6. novembril asutati ülikooli peahoone ruumes uus akadeemiline selts — Karl Morgensterni Klassikaühing (*Societas classica Morgensterniana*). Ühingu eesmärk on edendada klassikalise filoloogia ja sellega külgnevate valdkondade — antiikajaloo, antiikfilosoofia, klassikalise arheoloogia, keskaja ladina filoloogia, bütsantinistika ja kogu antiigipärandi uurimist ning populariseerimist Eestis, ühendada vastavate aladega tegelevaid inimesi ning arendada erialast koostööd sama ala viljelejatega mujal maailmas.

Ühingu tegevuse peamisteks vormideks saavad olema teaduslike ja üldharivate ürituste korraldamine, erialase kirjanduse hankimine, erialase kirjanduse väljaandmine, klassikalistest keeltest tõlkimine jms.

Ühing võttis endale Karl Morgensterni nime, kuivõrd prof Morgenstern oma haruldases mitmekülgsuses hõlmas ühes isikus peaaegu kõiki ülalnimetatud uurimis– ja tegevussuundi. Samuti on ta silla looja Tartu ja Halle ülikooli vahel, mida peetakse klassikalise filoloogia kui uusaegse teaduse sünnipaigaks — 1787. aastal rajas prof Friedrich August Wolff seal *Seminarium philologicum Halense*, kus klassikalisi vanaajateadusi hakati õpetama kui iseseisvat teadusdistsipliini. Fr. A. Wolffi õpilane oli ka K. Morgenstern. Seda silmas pidades on uue ühingu üks eesmärke Karl Morgensterni teadusliku pärandi uurimine ja populariseerimine.

Asutamiskoosolekul valiti ühingu juhatus koosseisus: prof Anne Lill (esimees), mag Marju Lepajõe, magistrandid Janika Päll ja Kaspar Kolk ning üliõpilane Katre Kaju.

Ehkki ühingu asutajaliikmed on ülikooli klassikalise filoloogia ja antiikajaloo õppejõud, magistrandid ja üliõpilased, võib ühingusse astuda iga asjast huvitatu.

Ühingu asukoht ja postiaadress on: Tartu Ülikool, klassikalise filoloogia õppetool, Ülikooli 18, EE2400 Tartu. Kontakttelefon: (27) 465 211 (klassikalise filoloogia õppetool).

Praktilise Psühholoogia Keskus Tartu Ülikooli juures

Tartu Ülikooli juures tegutseb Praktilise Psühholoogia Keskus.

Keskus pakub psühholoogilisi koolituskursusi ja konsultatsioone kõigis praktilise psühholoogia valdkondades. Lisaks valmisprogrammidele saavad kliendid tellida erikursusi vastavalt oma vajadusele.

Praktilise Psühholoogia Keskus pakub oma teenuseid ülikoolis ja väljaspool. Lektoriteks ning konsultantideks on psühholoogia osakonna õppejõud. Keskuse koolitustegevus hõlmab muuhulgas juhtimisteooriat, organisatsiooni– ning kliinilist psühholoogiat, personalivalikut jne.

Praktilise Psühholoogia Keskuse juures on Eesti parimad võimalused psühhodiagnostikaks. Järgmisest õppeaastast saab keskusest praktikabaas nii lõpukursuse üliõpilastele kui psühholoogia kutsekraadi omandajatele.

Info tel (27) 420 572, 430 063 Katri–Evelin Esop. E–post katri@psych.ut.ee

acta diurna

NB! NB! NB!

Ülikooli 1997. aasta seinakalender on valmis!

Kalendrit saab osta teabetalitusest peahoones ruum 208 ja TÜ raamatupoest. Kalendri hind on 25, sularaha eest 37 krooni. See on illustreeritud huvitavate ja meeleolukate värvifotodega ülikooli hoonetest. Olete teretulnud tutvuma nii kalendri kui teiste ülikooli meenetega. Info tel 465 682 Indrek Mustimets.

Toimib ülikooli uudiste list

ut.info@ut.ee, millesse e–posti aadressi omanikud saavad end registreerida, kui saadavad e–kirja aadressil *listproc@ut.ee* ning e–kirja ainsaks sisureaks sõnad **subscribe ut.info Eesnimi Perekonnanimi.** Uudislisti saabuvad kõik ülikooli pressiteated, samuti nädalasündmuste eelinfo jm teated.

Raamatupoe kodulehekülg on nüüd Tartu Ülikooli WWW–s kättesaadav aadressil: http://www.ut.ee/Raamatupood/. Info tel 465 480 Mare Jaeger.

SEL NÄDALAL

11. novembril

* Toimus kultuurikeskuse korraldatud **rahvusvaheline seminar «Euroopa kultuur: kaanon ja haridus».**

* Rektor Peeter Tulviste ja Eesti Ühispanga president Ain Hanschmidt kirjutasid alla **Eesti Ühispanga stipendiumi statuudile.** Stipendium on mõeldud majandusteaduskonna viimase aasta üliõpilasele, selle suurus on 10 000 krooni.

* Algas 11.–14. novembrini toimuv Helsingi Ülikooli prof **Risto Näätäneni loengukursus «Tunnetuse elektrofüsioloogia».**

* Toimus **meditsiiniavalikkuse koosolek ülikooli kliinikumi teemadel.**

* Jätkusid **dekaanide infotunnid Tallinnas** Eesti Keele Instituudis Roosikrantsi 6, kus dekaanid tutvustavad ülikooli õppesüsteemi, uuendusi ja kõike, mis puudutab vastavat teaduskonda. Kell 16 oli filosoofiateaduskonna dekaani kt prof Jaan Rossi infotund.

12. novembril

* **Narva 13. Keskkoolis oli Tartu Ülikooli infopäev.** Prorektor prof Teet Seene kohtus volikogu esimehe Anatoli Paaliga. Infopäeval tutvustati vastuvõtutingimusi ja õppesüsteemi ning näitlikku eesti keele testi. Eraldi sektsioonides tutvustati erialasid, mida saab õppida vene keeles (vene– ja slaavi filoloogia, arstiteadus, füüsika, matemaatika, majandus, samuti eriala eesti keel võõrkeelena, semiootika, loodusteaduse õpetaja).

* **Tallinnas oli matemaatikateaduskonna infotund.**

13. novembril

* **Tallinnas toimus füüsika–keemiateaduskonna infotund.**

* 13.–17. novembrini **viibivad rektor prof Peeter Tulviste, prof Janno Reiljan ja prof Kalle Kasemaa Saksamaal** Münsteri Ülikoolis Balti riikide viiendale iseseisvuspäevale pühendatud konverentsil, kuhu on kutsutud kolme Balti riigi ülikoolide rektorid ja diplomaatiline korpus. Münsteri Ülikool ja Tartu Ülikool sõlmisid koostöölepingu kolm aastat tagasi.

14. novembril

* **Tallinnas oli usuteaduskonna infotund.**

15. novembril

* Humanitaarraamatukogus avati **näitus «Paula Palmeos 1911–1990».**

* Reedest on raamatukogu teaduskirjanduse lugemissaalide fuajees **näitus «Eestimaa Põhjasõjas».**

16. novembril

* Avatakse TÜ Täienduskoolituskeskuse korraldatud korrektiivkursused gümnaasiumi– ja keskkoolilõpetajatele, samuti teistele, kes soovivad tulevikus ülikooli astuda. Info tel 465 561, 465 562 või aadressil Tartu Tähe 4–106 või D356.

* Kell 14 algab aulas **Eesti Naisüliõpilaste Seltsi 85. aastapäeva aktus.**

TULEVAL NÄDALAL

18. novembril

* 18.–23. novembrini **toimub «Tudengisügis '96».**

* Tallinnas Roosikrantsi 6 toimub kl 15 **õigusteaduskonna dekaani infotund.**

19. novembril

* Kl 14–18 toimub **IV korpuse päev teemal «Eesti keele arvutikorpused: kasutamise võimalused ja probleemid».** Demonstratsioonid.

* Kl 13 on **TÜ valitsuse istung.**

20. novembril

* Kl 16.15 on Lossi 3 — 217 ÕESi 1125. koosolekul kavas **Olavi Arensi ettekanne «Mihkel Martna, Karl Kautsky ja Eesti sotsiaaldemokraatia».**

* Kl 15 on Tallinnas **bioloogia–geograafiateaduskonna dekaani infotund.**

21. novembril

* Kl 15 kaitseb **Eve Parts** Lossi 3–306 **magistritööd «Majandusarengu finantseerimine».**

* Kl 18 on Struve 2 **J. von Uexkülli aastapäevaüritus.**

22. novembril

* **Ülikooli külastavad Eesti maavanemad.** Maavanematele peab loengu dots Ivar Tallo. Õhtupoolikul arutatakse ülikooli regionaaltegevust. Maavanemad külastavad raamatukogu.

* Kl 12 toimub Tallinnas **sotsiaalteaduskonna dekaani infotund.**

24. novembril

* Kl 11.15 on ajaloomuuseumi rõdusaalis **EELK TÜ koguduse jumalateenistus.**

Meeldiv uudis emeriitprofessoritele

1993. aastast, kui Eestis seati sisse emeriitprofessorite nimetamise ja tasustamise kord, on kehtivate põhimõtete suhtes valitsenud vastandlikud tunded. Ühelt poolt on emeriitprofessori staatus täiesti eriline ja võrreldes samaealiste vanaduspensionäridega on emeriitprofessorid oluliselt soodsamalt tasustatud (ei saa küll nõustuda, et piisavalt tasustatud). Teisalt, ehkki emeriitprofessoritel on õigus osaleda oma senise teadus- või õppeasutuse tegevuses, ei olnud võimalik neile täiendavalt tehtud töö eest palka maksta. Nimetatud piirang tulenes Vabariigi Valitsuse kinnitatud emeriitakadeemiku ja emeriitprofessori statuudist.

Rektor on käesoleval aastal kahel korral pöördunud haridusministri poole, lahendamaks emeriitprofessorite tasustamisega seotud põhimõttelised küsimused.

Nüüdseks on Vabariigi Valitsuse määrusega 18. oktoobrist 1996 nr 253 (RT I 1996, 75, 1337) tunnistatud kehtetuks seni emeriitprofessorite töötasu suurust reguleerinud valitsuse 12. oktoobri 1993. aasta määrus nr 310 "Emeriitakadeemiku ja emeriitprofessori nimetuse sisseseadmine" ja määrusega 18. oktoobrist 1996. aasta nr 254 (RT I 1996, 75, 1338) on kehtestatud ülikooli emeriitprofessori tasu, mille suuruseks on 50 protsenti korralise professori ametikohale vastavast keskmisest palgamäärast. Ülikooli emeriitprofessori tasu makstakse riigieelarves ülikoolile selleks ettenähtud summadest.

Emeriitprofessoritele on kindlasti rõõmustav, et seoses "Emeriitakadeemiku ja emeriitprofessori statuudi" tühistamisega on nüüdsest võimalik **tasustada emeriitprofessoreid lisaks emeriitprofessori tasule nende poolt tehtava teadus- ja õppetöö eest (lisa)tasuga riigieelarveväliste vahendite arvelt** (grandid, (välis)lepingud, õppemaksud jm erivahendid). Informatsiooniks lisagem, et töötavad vanadus- ja invaliidsuspensionärid saavad alates selle aasta 1. septembrist pensioni täies ulatuses.

Muutunud on ka **emeriitprofessori nimetuse andmise kord**. Nimelt on ülikooliseaduse muutmise seadusega (RT I 1996, 51, 965) muudetud ülikooliseaduse paragrahvi 35 lg 4, millega sätestatakse, et emeriitprofessori nimetuse annab rektor (senini võis seda teha ülikooli nõukogu) korralise professorina töötanud pensionile siirduvale õppejõule. Emeriitprofessoril on õigus osaleda ülikooli tegevuses, kusjuures ta ei täida koosseisulist professori kohta. Täpsustagem, et koosseisuline õppejõu koht luuakse riigieelarveliste vahendite arvel.

Emeriitprofessoritele on ühtlasi hea meel teatada, et seoses ülikooli uue palgaastmestiku kehtestamisega alates 1. novembrist 1996 ja töötajate keskmise palgatõusuga 15%, suureneb ka emeriitprofessoritele makstav osaline töötasu.

Leelo Muru,
personaliosakonna juhataja

Kaja Oksa,
personalijurist

tänu

Rektor õnnitles 70. sünnipäeva puhul emeriitprofessor **ÜLO KAASIKUT** ning avaldas talle tänu pikaajalise viljaka õppe- ja teadustöö eest ülikoolis. Samal tähtpäeval pälvis tänu ja preemia kauaaegse kohusetruu töö eest Ülikooli Kohvikute kokk **ANETTE KURVITS.**

65. sünnipäeval avadati tänu kauaaegse heatasemelise õppe- ja teadustöö eest sporditeooria ja treeninguõpetuse instituudi lektorile magister **GENNADI JAGOMÄELE.**

60. sünnipäeval õnnitleti Tartu Akadeemilise Meeskoori dirigenti professor **ALO RITSINGUT.** Ta pälvis tänu ja preemia aktiivse loometöö ning muusikalise tegevuse eest.

TEMPUS 1997

26. novembril kl 12 toimub raamatukogu konverentsisaalis 1997. aasta TEMPUSe programmide alane infokoosolek.

Ettekannetega esinevad Baltikumi TEMPUS–projektide kuraator Claudia Oehl ning Eesti TEMPUSe töötajad Katri Kadakas ja Mare Tamtik.

Kõik asjahuvilised on teretulnud. Eriti ootame dekaane ja teaduskondade TEMPUSe kontaktisikuid ning TEMPUSe senistes projektides (JEP, CME, IMG) osalejaid.

Kliinikumiteema jätkub

Esmaspäeval kogunesid Maarjamõisa uue polikliiniku suurde auditooriumi kliinikumiteemalisele arutelule arstid, ülikooli juhtkond ning sotsiaal- ja haridusminister.

Kliinikumi senisest asjade käigust tegi ülevaate kliinikumi juhatuse esimees prof Vello Salupere, kes ka koosolekut juhatas.

Ta ütles, et 1991. aastal alustati arstiteaduskonna initsiatiivil kliinikumi loomist. Põhikiri kinnitati 1993, mis üleminekuvariandina kehtib siiani. 1994 algasid ülikooliga liitumisrääkimised. Liitmisprotsessis põrkusid sügisel huvid kokku ning protsess peatati (vt UT nr 34 - 35 1996). Oktoobris moodustati ajutise tähtajaga prorektori ametikoht (kuni 31, jaan 1997). Sellel asus tööle prof Mart Kull, kelle ülesandeks ongi kliinikumi probleemiga tegelemine.

V. Salupere arvates ei võimalda praegused Eesti seadused kliinikumi ülikooliga liita, ilma et tervishoiusüsteemile sellest korvamatut kahju ei sünniks. Ta tõi välja mitu lahendamist vajavat küsimust: kliinikumi juriidilise isiku staatus (kahepoolsed lepingud), sideme säilimine sotsiaalministeeriumiga, tegevjuhatuse moodustamine kliinikumisiseselt jt. «Koostöö ülikooliga peab rajanema võrdsetel alustel ja huvide vastastikusel arvestamisel.»

Dekaan prof Ants Peetsalu meenutas, et 2. oktoobril toimunud Tartu meedikute koosolekul korraldatud hääletusel hääletas enamik selle poolt, et kliinikum säiliks iseseisva juriidilise isikuna. Eelmisel reedel toimunud arstiteaduskonna nõukogu koosolekul hääletati samuti kliinikumi staatuse üle. Riigihaigla staatuse poolt hääletas 31st 29. Järgnevates päevakorralistes sõnavõttudes põhjendati põhiliselt riigihaiglana ning juriidilise isikuna eksisteerimise vajalikkust. Maarjamõisa haigla peaarst Urmo Kööbi ütles näiteks, et ülikool ei ole praegu veel võimeline kliinikumi seisu parandama ning et ta ei oska välja tuua eelistusi ülikooli asutusena.

Rektor prof Peeter Tulviste pooldas kliinikumi ülikooli asutuseks reorganiseerimist ning kommenteeris järgnevaid põhimõtteid.

Ülikooli kliinikumi ülikooli asutuseks reorganiseerimise põhimõtted

Ülikool, sidudes endaga kõrgema etapi arstiabi Tartu linnas, lähtub järgnevatest seisukohtadest, mis säilitavad Tartu arstiabi mahu, iseärasused ja eelised kõige efektiivsemal kujul:

* meditsiini akadeemilisuse edendamine, mis tähendab ühise tööandja all arstiabi ja meditsiiniteaduse ning -metoodika arendamist;

* riikliku dotatsiooni säilimine lähtuvalt õppetööga tegelevate raviasutuste staatusest;

* raviteenusrahade sihtotstarbeline kasutamine ülikoolis, sealhulgas 0% üldkulu sätestamine;

administreerimise detsentraliseerimine, mis tähendab raviteenus- jt lepingute sõlmimise ja kasutamise õiguse sätestamist kliinikutele;

* vaba palgamäära kehtestamine kliinikumis, mida võimaldab ülikooli staatus avalik-õigusliku juriidilise isikuna;

* üleminekuaja kehtestamine, mis tagab teatud aja jooksul praktikute-klinitsistide väärilise rakendamise kliinikutes;

* erastamise ärahoidmine.

Sotsiaalminister Toomas Vilosius selgitas, mida tähendaks kliinikumi avalik-õiguslikuks juriidiliseks isikuks saamine. Riigihaiglana peab seda juhtima omanikuna riik ning määrama oma esindaja, kes võtab tööle kliinikumi nõuniku. See oleks klassikaline äriühing, kus lepingute ja personali üle otsustab riik, aga mitte kliinikum. Lepinguid ülikooliga sõlmiks riigi esindajana sotsiaalministeerium.. Praegu veel vastavaid seadusi pole. Avalik-õigusliku juriidilise isikuna TÜ koosseisus ei näinud ta praegu samuti võimalust.

Haridusminister Jaak Aaviksoo ütles, et oleks vaja tegelda arstide ühinemiseks Euroopa Liiduga. Meie arstid on esitatavatest nõuetest veel kaugel. Kliinikumi probleem olevat mõneti ülepolitiseeritud ning tahtlikult suuremaks puhutud.

Esmaspäevasel meditsiiniavalikkuse koosolekul kuulati ära üksteise seisukohad ning mingit otsust kavas vastu võtta polnud. Ülikool soovib kliinikumi ülikooliga liita. Arstid sooviksid jätkata riigihaiglana. Milline(sed) tee(d) lõpuks leitakse, selgub ka seaduste korrastamise järel.

VARJE SOOTAK

Miks raamatukogus palgad langesid?

Vastates UT küsimusele «Millal tõusevad palgad?» ütleb I prorektor prof Toivo Maimets, et raamatukogus langesid palgad sellepärast, et detsembrist septembrini suurenes seal töötajate arv. (UT, 25. 10. 1996). Kas suurenes?

31. detsembril 1995 oli raamatukogus 364 töötajat (330,5 kohta), sellest 289 (269,75 kohta) nn raamatukogunduslik personal, 75 (60,75 kohta) — majanduspersonal.

Ülikooli peainseneriosakonna ümberkorraldamisega anti 1. jaanuarist 1996 raamatukogu alluvusse hoone tehnovõrke hooldavad töölised (12 töötajat, 11,5 kohta). Aprillis loodi raamatukogus peainseneri ametikoht.

Läinud aasta 1. oktoobrist kuni 31. detsembrini sai raamatukogu juurde lisaraha, mis võimaldas kõikidele töötajatele maksta 20% lisatasu (mõningatel juhtudel 30–50%). Kuna 1996. aasta eelarve suurus ja jaotus polnud veel selged, jätkati prof T. Maimetsa korraldusega 19. detsembril 1995 lisatasude maksmist kuni 31. märtsini 1996.

1. aprillist tõusid raamatukogutöötajate astmepalgad 15%. Lisatasude maksmine tuli lõpetada, sest TÜ nõukogu otsusega raamatukogule eraldatud 6 118 000 krooni palgaraha seda enam ei võimaldanud. Palgad vähenesid 5 ja enam protsenti. Eelnimetatud summasse oli programmeeritud ka koondamisülesanne.

Pärast suvist koondamist ja osalisele koormusele üleviimist töötab raamatukogus 355 inimest (kellest tavapärasel raamatukogutööl on 266 tööajat (229,25 kohta)) (personaliosakonna andmeil 289 töötajat ja 256,25 kohta - toim), hoonet teenindava personali (peateenistus, valvurid, töölised, koristajad, riidehoidjad, majahoidjad jt) hulka kuulub 88 (72,5 k).

Malle Ermel,
raamatukogu personalijuht

Personalikoolitusvõimalustest veel sel aastal

On asju, mis avaldavad soovitavat mõju, kui neid mõõdukalt jagub, ning asju, mida ei ole kunagi liiga palju. Üks viimastest on enesearendus ja õppimine, olgu selleks uute teadmiste või siis oskuste omandamine. Vestlesin hiljuti ühe erudeeritud vanaprouaga, kes lükkas iseenese näitel säravalt ümber tavatõe, nagu muutuks uue omandamine vananedes üha vaevalisemaks. Vastupidi, kogemus ja õpioskused (mida ei õpetatata eraldi ju isegi terve üldharidusprogrammi raames) tekivad alles parimates (töö)aastates.

Iga tööpäev võib anda meile äratundmishetki, et mõni asi ei tule välja päris nii, nagu me oleksime seda soovinud. Teinekord küpseb väikeste ebaõnnestumiste jadas mõte, ega viga ole ometi minus, ja kui on, kas peaksin ma midagi juurde õppima? On hea, kui töötaja ise tunnetab enda koolitamise vajadust ning oskab sellest oma ülemusele märku anda ja veel parem, kui juba allüksuse juhil on selge nägemus sellest, keda ja mis osas tuleb edasi arendada.

❐ ❐ ❐

Personaliosakonna vahendusel korraldatavatest täiendukoolituskursustest mahuvad sellesse aastasse veel mõnedki päris uued koolitusteemad kui korduskursused. Kuidas **suhelda "raskete" klientidega**, jäädes samal ajal viisakaks ja sihipäraseks? Sellele ning muudele kontakteerumisküsimustele pakub vastuse novembri lõpus toimuv videotagasisidega suhtlustreening teaduskondade sekretäridele. Samal kuul saavad teaduskonnaväliste struktuuriüksuste juhid ja administraatorid praktiseerida oma **probleemilahendusoskust** vastavasisulisel treeningul.

Detsembrikuu esiteema on pühendatud **eesti keelele.** Möödunud aastal auditooriumi täitnud kursus "Õige ja kaunis emakeel" tuleb uues kuues kordamisele, nüüd juba ülikoolikeksemana ja näitlikumana. Enne aastavahetust on plaanis ülikooli aulasse kokku kutsuda **ülikooli traditsioone ja ajalugu tutvustavale loengule 1996. aastal tööle asunud töötajad**. Osakondade juhatajatele nii teaduskondades kui teaduskonnavälistes üksustes on välja pakkuda **tööseadusandluse problemaatikat** ja selle rakendust ülikoolis käsitlev loeng-seminar. Aasta lõpukursus, mis peaks hästi passima jõulueelsesse saginasse, on **stressiga hakkamasaamise ning läbipõlemisohu teemadel.**

Kõikidele loetletud kursusutele registreerumise tingimused, toimumise koht, aeg ning muud üksikasjad võite leida teatel, mille saadan võimalikele osalejatele nädalajagu varem enne koolituse toimumise aega. Personalikoolituskursustest osavõtt on prii, st osaleja/allüksuse rahakott jääb puutumata. Kasutage võimalust!

Enamik personalikoolituse ajast kattub tööajaga, seetõttu on osavõtuks nõutav vahetu töökorraldaja nõusolek registreerumislehel. Juhipoolne kooskõlastus on ühtlasi kinnituseks sellest, et vastav koolitus osavõtjale tõepoolest ametialaselt tarvilik on. Tagasisideleht peale kursust annab võimaluse kuuldu-nähtu veel kord läbi mõtestada ja on hinnanguks, kuivõrd asja ette koolitus läks. Tasulistel koolituskursustel (ülikoolisisesed/-välised) osalemise rahastamise taotlemist tuleks alustada allüksuse juhist, kuni dekaani või oma vastutusala juhini välja. Olgu meenutuseks lisatud, et mida kaalukam põhjendus, seda kaalukam taotlus.

❐ ❐ ❐

Kindlasti soovib personaliosakond jätkata koolituse suunda ka 1997. aastal, ajades nii sissetallatud rada kui uusi kõrvalteid. Täpsemalt saan personalikoolitusplaani tutvustada alles järgmise aasta alguses, seniks 3 vabavormilist juhtjoont tulevaks aastaks: "kes oskab küsida, sellele peab ka antama", "kõik saab alguse juhist" ning "mida rakendatavam teadmine, seda kõrgem reiting".

Raivo Valk,
personalijuht
tel 141

PROBLEEM

Detail?

Hiljuti juhtusin ühes ametivestluses kuulma järgmist tegevuskava: läheneb semestri lõpp ja tudengitel on vaja üht-teist kirjutada. Seda, et nad kõik saaksid seda teha ülikooli printeritega, ei saa lubada. Kõikidele ei saa anda *password*'e. Mõningatele aga küll. Ühe väljavalituga on saavutatud järgmine kokkulepe: kasutades talle usaldatud *password*'i, aitab ta hädalisi, võtab neilt mõõdukat tasu ja saadud raha rändab kohvifondi.

Ai-ai, paha-paha, ütleb vist lugeja. Kerge irooniaga. Mustade kassade olemasolu ja kohviraha teenimine ei tekita tõenäoliselt enamikus ülikooliinimestes imestust. Raske öelda, kas tegemist on nõukogulike reliktidega või mitte, kuid tänases Tartu Ülikoolis on mustad kassad leidnud oma koha. Erinevaid teid nende tekitamiseks on palju. Üks lihtsamaid ja ka levinumaid võimalusi on ülikooli seadmete ja masinatega teenuste osutamine. Ilmselt ei ole ju paljundusmasinate, printerite jms kõrval olevad hinnakirjad ja rahakarbikesed kellelegi uudis. Nende olemasolu näib olevat funktsionaalselt vajalik, loomulik ja kasulik mõlemale poolele. Küllap on ka neid juhtumeid, kus kogutud raha eest ostetakse tõepoolest juurde paberit, uusi tahmakassette või midagi muud tarvilikku. Kuid ka ülalesitatud äriplaanis ei ole midagi ainulaadset.

Äriideid on ju mitmeid. Kahjuks aga ei ole harvad need situatsioonid, kus nõrgemaks pooleks, kelle arvelt üritatakse kasumit lõigata, on üliõpilased.

Ülalesitatud kohviostu-lugu tekitab ju ainult kerget muiet, viidet saamatusele, oskamatusele jne. Ärikast ärimeheks saamine võtab aega. Kuid tegelikult sama asja, küsitava tulu tekitamine toimub ka pealtnäha juriidiliselt korrektsete toimingute varjus. Ülikoolis osutatavatelt tasulistelt teenustelt, sealhulgas üliõpilastele osutatavatelt, võetakse mitmesugust matti. Senini kehtinud ainsat ametlikku mativõtmist nimetati võõrapäraselt *ovehead*'iks, mis numbrilises väljenduses tähendas mingi teenuse osutamisel 20% tulude kaotust. Kuivõrd majanduslikult ei ole teenuse osutajal võimalik kahjumit kanda, siis tarbija jaoks tähendab see matt 20% hinnalisandit.

Nüüd on lisandunud veel teinegi ametlik matt käibemaksu nime all. Nimelt üritab ülikooli rahandusosakond rakendada topeltkäibemaksustamist.
Topeltkäibemaksustamine puudutab tudengeid just nendes tegevustes, millega lugu algas. Asja olemuseks on tõsiasi, et vaatamata sellele, kas antud teenus, mida ülikoolis ametlikult müüakse, sisaldab osaliselt makstud käibemaksu või mitte. Ülikoolisiseses teenuse hinnakujunduses nõutakse uue tervikkäibemaksu näitamist.

Olukorda ilmestab järgmine näide. Oletame, et tegemist on paljundusteenusega ja oletame lihtsuse mõttes ka seda, et paljunduses kulub ainult paberit. Paberit tuleb aga ülikoolil osta. Võtame näiteks, et paberit õnnestub osta hinnaga 11,8 senti leht. Ostuhind koosneb kahest komponendist: otseselt paberihinnast ja lisandunud käibemaksust (18%): 11,8 = 10+1,8. Topelt-
käibemaksustamine tähendab seda, et juba makstud käibemaks (1,8 senti) jäetakse arvestamata ja hinnakujunduses nõutakse veel kord 18% lisamist ehk teisisõnu, kui ülikoolis tahta müüa ametlikult (mitte musta kassa vahendusel) üliõpilasele leht taolist paberit, siis tuleks seda müüa hinnaga 13,9 senti. Oluline on see, et just hinnakujunduses tuleb näidata sellist loogikat. Kui palju ülikool tegelikult maksab käibemaksu, on sootuks teine küsimus, sest tulenevalt käibemaksuseadusest saab ülikool piltlikult öeldes tagasi summa, mis oma suuruselt on võrreldav ülikooli poolt müüdavatele teenustele lisanduva käibemaksuga. Nii tekib käibemaksuga manipuleerimise tulemusena ülikoolil kummaline tulu, sealhulgas üliõpilaste arvel. Selle tulu suurus ei ole ülikooli tasandil ilmselt üldse nii suur, et temast tasuks rääkida. Sent, kroon, ka sada ja tuhat krooni on siin väga väikesed numbrid. Kopeerimisteenuse ostmisel on aga lisanduv 10 senti leheküljelt piisavalt suur selleks, et kallutada tarbijakäitumist kohvikassa täitmise kasuks.

Mativõtuga ülepingutamine ei ole kahjulik mitte üksnes tarbijale, vaid ka nendele, kes tahavad teenuseid osutada. Kui summeerida 20% + 18%, siis saame, et ülikoolis müüdav teenus on mattidest tingituna rohkem kui kolmandiku võrra kallim kui puhta kommertsfirma poolt osutatav.

Õhus on tunda, et äriideed ülikoolis süvenevad. On kuulda mõtteid ülikooli osalusega uute aktsiaseltside loomisest jne. Küllap on nad paljudel juhtudel vajalikud. Kuid mõningad prioriteedid, probleemid ja alternatiivid tasuliste teenuste osutamisel vajaksid **avalikumat arutelu**. Allakirjutanu pakub kolleegidele ja tudengitele aruteluks, seisukohavõtuks ja mõttearenduseks **kolm teesi**.

❐ ❐ ❐

* **1.** Ülikoolis peaksid olema nähtavamad ja avalikumad nii tudengite kui ka kõikide ülikooli töötajate õigused ja võimalused (ka tasulised) mitmesuguste ülikooli ressursside kasutamisel. Olgu nendeks siis paljundusmasinad, printerid, arvutid, arvutivõrgud. Selles valdkonnas ei tohiks määravaks saada rahakoti paksus, silmade värv ega ametniku tuju. Praegu ei ole üheselt selge, kus ei tuleks üldse maksta, kus tuleks maksta omahinna alusel ja kus võiksid kehtida ettevõtluse printsiibid.

* **2.** Tudengite arvel ei tohiks ülikoolis toota kasumit akadeemiliste ja nendega funktsionaalselt seotud teenuste vallas. Peale kommertsile orienteeritud aktsiaseltside võiks ülikooli osalusel tekkida ka mittetulunduse põhimõttel tegutsevaid ühendusi, teenuseid jne.

* **3.** Korruptsioon, ka väikeste summade osas, ei tohiks ülikoolis olla enesestmõistetav. Enamikku seda, milleks kasutatakse kohvikassat, peaks saama teha avalikult ja legaalselt. Kohvikassa täitmine rahaga, mille tudeng on võib olla saanud õppelaenuna, on kohatu igas mõttes.

Olev Must

info

Tartu Ülikooli Raamatupood

võtab vastu eeltellimisi erialasele kirjandusele, kataloogid on saadaval raamatupoe II korrusel teadusliku kirjanduse osakonnas. Müügile on saabunud üle tuhande eri nimetuse ingliskeelset kirjandust hinnaga 28 krooni raamatu eest. Müügil sõnaraamatud, entsüklopeediad, keeleõpikud ja teatmikud, suur valik kalendreid ja jõulukaarte, vana raamatu osakonnas II korrusel müügil raamatud hinnaga 6 krooni. Ostame ja müüme vanu raamatuid. Jätkub vanade ja antikvaarsete raamatute vastuvõtt 25 jaanuaril 1997. aastal toimuvale raamatuoksjonile. Täiendavat informatsiooni raamatuoksjoni kohta saab raamatupoest vana raamatu osakonnast.

Tartu Ülikooli üliõpilastele ja töötajatele antakse üliõpilaspileti või TÜ töötõendi esitamisel 5% hinnaalandust.

Raamatupood avatud E–R 9–18 ja L 10–16, tel 441 102, aadress: Ülikooli 11.

jumalateenistus

EELK Tartu Ülikooli koguduse jumalateenistused

toimuvad 24. novembril, 1. detsembril (ülikooli aastapäeva jumalateenistus) ja 8. detsembril. Teenistuste algus kl 11.15 ajaloomuuseumi rõdusaalis.

Koguduse pastoraadi tel 486 206.

väitekiri

Neljapäeval, 21. novembril kl 15 toimub Lossi 3–306 **Eve Partsi magistritöö «Majandusarengu finantseerimine»** kaitsmine majandusteaduste magistrikraadi taotlemiseks.

Ametlikud oponendid prof Ülo Tartu (TTÜ) ja dots Urmas Varblane (TÜ).

kursus

«Eesti keele arvutikorpused»

Üldkeeleteaduse õppetool ja arvutiteaduse instituut korraldavad 19. novembril kl 14–18 ph aud 102 **IV korpuse päeva teemal** «Eesti keele arvutikorpused: kasutamise võimalused ja probleemid».

Demonstratsioonid.

loeng

Seksuaalsest tervisest

Eesti Pereplaneerimise Liit korraldab 22. novembril Sakala keskuse väikeses saalis seksuaalse tervise alased loengud:

* kl 12–13.30 «Avaliku arvamuse kujunemisest läänemaades kuuekümnendatel aastatel seoses seksuaalse vabanemise ja rasestumisvastaste tablettide kasutuselevõtuga. Mõju seksuaalkäitumisele, sündimusele ja abortide arvule».

* kl 14–15.30 «Seksuaalse tervise probleemid abortide madala arvu ja rasestumisvastaste vahendite laia aktsepteeritusega arenenud Euroopa maades tänapäeval».

Lektor Hollandi Seksoloogiaalaste Uuringute Instituudi üks asutajaid sotsioloog Evert Ketting. Sünkroontõlge inglise keelest eesti keelde, võimalus esitada küsimusi. Sissepääs tasuta.

Lisateavet saab Eesti Pereplaneerimise Liidust telefonil 22–446 656.

varia

Jakob von Uexkülli Keskuse aastapäevaüritus

toimub neljapäeval, 21. novembril kl 18 (liikmeile 45 min varem) ELUSi maja saalis Struve 2.

Kavas on Aleksei Turovski, Toomas Trapido ja Margus Nurga esinemised ning loodusfoto konkursi võitnud slaidiseeriad. Järgneb kohv jm.

Kõik külalised on teretulnud.

Ülikooli raamatukogus on kuni novembri lõpuni üleval näitus Uexkulli Keskuse fotokonkursi töödest.

Keskuse juhatus

usaldustelefon

ÜLIÕPILASTE JA NOORTE

USALDUSTELEFON

neljapäeval kl 20.00–4.00.

Tel 420 572

Meie kuulame Sind ära!

ÜLIÕPILASPÄEVAD «TUDENGI-SÜGIS' 96»

Esmaspäeval, 18. novembril kl 20 viktoriini «Mälukas» viimane voor–EPA klubis
kl 22 «Lost Kolhoćes» ja «Üzna Sageli» (Soome)

Teisipäev, 19. november

kl 6–8	ÄRATUS–AVATUUT	raamatukogu–Pepleri–Tiigi–Bettoni–Narva mnt ühikad–TÜ peahoone
kl 17–18	PILETILAAT Laadal piletid odavamad!	füüsikahoones (Tähe 4)
kl 19	HENRI LAKSI KONTSERT «Süda pole kivi»	ajaloomuuseumis
kl 19	VIRGILIJUS NOREIKA–tenor (Leedu)	TÜ aulas
kl 19	KOHVIKKINO OSKAR M. Forman «Amadeus» (1984. a 8 «Oskarit»)	Thalias (Aida 7)
kl 20	ÕHTU IIRI MUUSIKA & VISKIGA «O'Lalla» ja «Folk Highlights Orchestra»	Sõbra Majas (Kalevi 24)
kl 21	«VIIE VINDI KLUBI» Esimene vint «Õlleaugus» «Untsakate» eripruul «LUIGELAULU NELIK» ja kõik õllesõbrad	TÜ kohvikus (Narva mnt 27)
kl 21	CD ESITLUSKONTSERT «Jääääre» vanad lood	EPA klubis (Veski 6)
kl 21	ÜLIÕPILASÕHTU KOFFiga Tasuta õllemomendid, üllatused. DJ Cool D.	ööklubis Atlantis
kl 22	SAKU ÕLLEÕHTU ÜLIÕPILASTELE Live — «Väikeste Lõõtspillide Ühing» (kl 22–23.30 tasuta õlu)	klubis Illusioon (Raatuse 97)

Kolmapäev, 20. november

kl 17	SPORDIDUELL TÜ CONTRA EPMÜ	TÜ spordihoones (Ujula 4)
kl 17	RETK ARUKÜLA KOOBASTESSE	kogunemine kaarsilla juures
kl 19	KONTSERT «Etnofuturistlikud improvisatsioonid elektriviiulile ja kitarrile. «JAAN SÖÖT & TIIT KIKAS»	ajaloomuuseumis
kl 19	KOHVIKKINO OSKAR R. Wise «West Side Story» (1961.a 10 «Oskarit»)	Thalias
kl 21	«VIIE VINDI KLUBI» Teine vint DRINGIPAABIS «FOLKMILL» ja kõik dringisõbrad	TÜ kohvikus (Narva mnt 27)
kl 21	UNUNENUD MELOODIAD Eesti muusikat läbi aegade valib Eero Pärgmäe	Sõbra Majas
kl 21	KARAOKE «Laulame neid laule jälle» DJ Erlend Aav	ööklubis Atlantis
kl 22	O. K. DISKÖÖÖ. Produtsent Urmas Kolsar	EPA klubis
kl 22	ARVUTIMUUSIKA FESTIVAL TREEE. LU:K	klubis Illusioon

Neljapäev, 21. november

kl 16	EPA TORNIJOOKS	EPA tornis (Kreutzwaldi 52)
kl 17	AKADEEMILISTE ORGANISATSIOONIDE SEGAKOORI KONTSERT	raamatukogu fuajees
kl 17.30	«LÕUNATAEVAS». Lauri Väinmaa (klaver) Urmas Sisask (muistendid)	Püssirohukeldris
kl 18	KONKURSS «TUDENGITOIT'96!?» (meestele)	Bettonis (Tuglase 7)
kl 19	ETENDUS. S. Mrozek «Suvepäev/Kohtumine»	Tartu Lasteteatris (Jaama 14)
kl 19	NELJAPÄEVAÕHTU PALMIHOONES Teatritükk »Ole segane ja laula elu–kadu» Vaino Vahingu, Kalev Kudu ja Kadi Kreisi esituses Musitseerivad Jaan Sööt ja Heikki Kalle	botaanikaaias (Lai 38/40)
kl 19	KOHVIKKINO OSKAR R. Wise «The Sound of Music» (1965.a 3 «Osakrit»)	Thalias
kl 20	TUDENGIBÄNDIDE KONKURSS	Sõbra Majas
kl 21	«VIIE VINDI KLUBI» Kolmas vint «TINATRAHTERIS» «VÄIKESTE LÕÕTSPILLIDE ÜHING» ja kõik «tinasõbrad»	TÜ kohvikus (Narva mnt 27)
kl 21	LIVE PARTY — «L'DORADO». DJ Ervin Hurt	ööklubis Atlantis
kl 21	BINGO–SHOW. Õhtu juht Mart Sander	EPA klubis
kl 22	NEURONPHASE	klubis Illusioon

Reede, 22. november

kl 17	SLAIDIKONKURSS	Vanemuise 46
kl 18	NOORTEBÄNDIDE ÜLEVAATUS	Tartu Laululava TUNNELive'is
kl 19	KOHVIKKINO OSKAR S. Pollack «Out of Africa» (1985.a 7 «Oscarit»)	Thalias
kl 20	«RAZOR», «SKYDANCER»	Sõbra Majas
kl 21	«VIIE VINDI KLUBI» Neljas vint «VEINIKELDRIS» «JÄÄBOILER» JA KÕIK VEINISÕBRAD	TÜ kohvikus (Narva mnt 27)
kl 21	REEDENE RÖÖM. DJ Allan Roosileht	ööklubis Atlantis
kl 22	«PIDŽAAMAPIDU KLIINIKUMIS»	EPA klubis
kl 22	DANCE CLUB. LIVE–MIKE EMELAI. DJ Rauno Märks	klubis Illusioon

Laupäev, 23. november

kl 18	NOORTEBÄNDIDE ÜLEVAATUS	Tartu Laululava TUNNELive'is
kl 19	MAX FRISCHI TRAAGILINE FARSS «Biedermann ja tulesüütajad»	Tartu Lasteteatris
kl 19	KOHVIKKINO OSKAR G. Cukor «My Fair Lady» (1964.a 8 «Oscarit»)	Thalias
kl 21	«VIIE VINDI KLUBI» Viies vint «KOKSIBAARIS» «THE CLAYMAKERS» ja kõik koksisõbrad	TÜ kohvikus (Narva mnt 27)
kl 21	KREISI ÕHTU KOLME KANGEGA P. Oja, H. Võrno, T. Leinatamm DJ Mic Sun & Cool D Ballantines happy night!	ööklubis Atlantis
kl 21	VILISTLASÕHTU	EPA klubis
kl 22	VOODOO JUNGLE SPECIAL	klubis Illusioon

Peakorraldaja: TÜ klubi ja ülikooli kultuuriklubi
Korraldajad: Ülikooli Üliõpilaskond, TÜ Üliõpilasesindus, EPMÜ üliõpilasvolikogu, EPMÜ klubi, ööklubi Atlantis, klubi Illusioon, Tartu Lasteteater, Tartu üliõpilaste looduskaitsering, Tartu Laululava

sport

MAGISTRANDID SELJATASID ÕPPEJÕUD!

Oktoobris tulid kehakultuuriteaduskonna magistrandid välja põneva ideega: katsuda korvpallis jõudu oma õppejõududega. Teaduskonna juhtkonnale esitatud väljakutse võetigi pikemalt kõhklemata vastu. 6. oktoobri õhtupoolikul rivistusid Ujula tänava spordihoones kaks omanäolist ja võidujanulist võistkonda.

Õppejõududel oli välja panna kõva jõuk eesotsas TÜ prorektori, spordibioloogia instituudi juhataja, bioloogiadoktor, prof Teet Seenega. Tema kõrval astusid magistrantidele vastu Harry Lemberg, spordikeskuse juhataja; Milvi Visnapuu, sporditeooria lektor, mitmekordse Eesti käsipallimeisternaiskonna treener; Eveli Hallik, treeninguõpetuse lektoraadi vanemlaborant; Kalle Karelson, spordibioloogia instituudi vanemteadur, bioloogiakand; Tõnis Matsin, treeninguõpetuse instituudi dots, pedagoogikakand; Priit Paama, spordikeskuse õpetaja, TÜ korvpallinaiskonna treener; Merle Rehand, spordikeskuse lektor ja Tiia Teppan, spordikeskuse assistent.

Magistrantide võistkondki koosnes kõvadest "tegijatest": idee autor Kairis Leinus, Eesti Akadeemilise Spordiliidu peasekretär, spordibioloogia magistrant; Mati Lilliallik, spordiklubi juhataja, treeninguõpetuse magistrant; Eron Järv, TÜ staadioni direktor, treeninguõpetuse magistrant; Priit Eelmäe, liikumisravi eriala koordinaator, spordibioloogia magistrant; Anu Säärits, ETV sporditoimetaja, sporditeooria magistrant ja Tair Anton, Pärnu võrkpalliklubi Jart mänedžer, treeninguõpetuse magistrant.

Mängus tohtis korraga platsil olla 3 mees- ja 2 naispallurit. Mängiti 2x20 minutit nn musta aega. Algusest peale oli väga põnev duell, kus kord oli üks peal, siis jälle teine... . Õppejõudude poolel olid avapoolajal hoos prof Teet Seene, kelle raudsest kaitsest ei suutnud ka peajagu pikemad magistrandid jagu saada, ning Harry Lemberg, kelle keskpositsioonivisked tabasid ilmeksimatult ja lubasid veel 5 sekundit enne poolajavilet õppejõududel minimaalset paremust hoida. Siis aga tabas koos poolajavilega Priit Eelmäe ning tabloo näitas viiginumbreid 33:33!

Teisel poolajal üritasid magistrandid eesotsas Anu Sääritsa ja Tair Antoniga vahe kohe suuremaks käristada, aga professor Seene kaks "kolmest" hoidsid seisu endiselt võrdsena. Ent mis tulema pidi, see tuli - hoolimata Tõnis Matsini ja Priit Paama meeleheitlikest lõpuponnistustest tuli õppejõududel vastu võtta napp, kuid kindel kaotus 60:65!

Kõik osalejad said spordiklubi poolt diplomi ja võitjad võisid vastaseid šampusega üle valada. Spordiklubi poolt välja pandud eriauhinnad vastasvõistkonna lemmikutele kuulusid võitjatest Kairis Leinusele ja Tair Antonile, kaotajatest prof Teet Seenele ja Merle Rehandile. Suur tänu kõigile abilistele!

Peate olema valvel, sest kuluaarides liiguvad kuuldused, et õppejõud on võtnud nõuks magistrante veel "õpetada"! Eks me vaata!

Mati Lilliallik,
spordiklubi juhataja, treeninguõpetuse magistrant

Eesti üliõpilaste meistrivõistlused võrkpallis

Möödunud nädalavahetusel peeti Tartus Eesti üliõpilaste meistrivõistlused võrkpallis — nn meistriliigas. Naistest tulid meistriks TPÜ tudengid, alistades kõik vastased 2:0. Teiseks jäid meie tudengid, kes võitsid EPMÜ ja TTÜ tulemusega 2:0 ja kaotasid TPÜle 0:2. Kolmas oli EPMÜ naiskond.

Ka meestest tuli tudengite meistriks TPÜ. Siingi olid teise koha väärilised meie tudengid, kes kaotasid võitjatele 0:2, EPMÜle 1:2, võitsid aga TTÜd 2:0 ja tulid «surnud ringiga» teiseks, kuna kolmandale kohale tulnud TTÜ alistas EPMÜ 2:0!

Spordiklubi

TÜ meistrivõistlused võrkpallis

Tartu Ülikooli meistrivõistlused võrkpallis toimuvad meestele 18. novembril ja naistele 25. novembril algusega kell 16.00.

Mängud toimuvad Ujula tn 4 spordihoones.

Võistluste peakohtunik on Tarmo Kajandi.

Registreerimine ja info spordikeskuses Jakobi 5–112, tel 465 370.

Tähelepanuks!

Toimetus juhib veel kord tähelepanu kaastööde vormistamisele.

Palume artiklid laduda MS Word 6s või 2s või WordPerfect 5s või 6s (Windows 95s kirjutatud tekste küljendusprogramm sisse ei loe). Samuti palume teksti ladumisel mitte lüüa liigseid reavahesid, tühikuid, taandridu või muul viisil kujundada teksti. Fotod tuua originaalidena, mitte ketastel või muul viisil.

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Reno Hekkonens
Toimetuse aadress EE2400
Tartu, Ülikooli 18, ruum 241
TÜ faks: +372 7 465 440.
E-mail: *varje@admin.ut.ee*
O/Ü Greif trükikoja trükk
UT ilmub reedeti
Tellimise nr. 1942. Tiraaz 800

Tel. 465 680

NR. 41 (1864)
REEDE,
22. NOVEMBER 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 1 KROON

Universitas Tartuensis

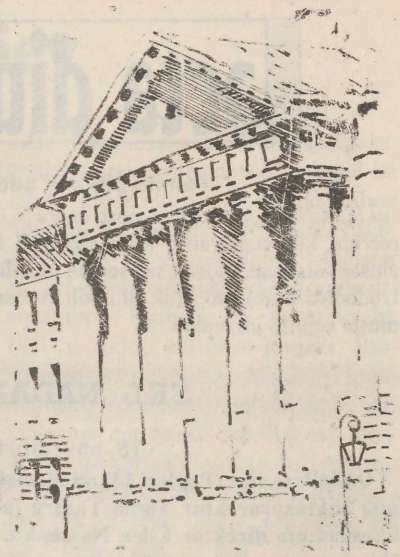

Ülikooli külastas Iisraeli suursaadik

Kohtumisel rektoriga olid arutlusel akadeemilise koostöö võimalused.

Konkreetselt tõi suursaadik Ben-Hur kaasa ettepaneku sõlmida partnerleping Beer-Sheva linna Ben Gurioni Ülikooliga. Koostöölepe peaks sisaldama üliõpilasvahetuse sisseseadmise. Rektor Tulviste saatis suursaadiku vahendusel kutse Ben Gurioni Ülikooli rektorile külastada Tartut, et edaspidises koostöös kokku leppida.

Peale ülikoolidevahelise partnerluse edendamise on Iisraeli suursaadiku sooviks veel vahendada Eestile ja Lätile Iisraelis edukalt töötava õppe-TV kogemusi ning aidata seda siin sisse seada.

Naiskoor võitis Viinis teise koha

Ülikooli akadeemiline naiskoor osales Viinis 13. rahvusvahelisel Schuberti konkursil. Samas kategoorias kümne mees- ja naiskoori seas sai meie naiskoor dirigent Vaike Uibopuu juhatusel teise koha, ka üldkokkuvõttes koguti teine punktisumma.

Edukad täppisteaduste esmakursuslased ministri vastuvõtul

Haridusminister Jaak Aaviksoo võttis 20. novembril Tallinnas Mustpeade Majas vastu koolinoorte rahvusvahelistest olümpiaadidest osavõtjaid. Tartu Ülikoolist olid vastuvõtule kutsutud Moskvas toimunud rahvusvahelise keemiaolümpiaadi Eesti võistkonna liikmed, keemiaosakonna I kursuse üliõpilased Ain Uustare (hõbemedal), Aleksei Lulla (pronksmedal), Artur Jõgi (pronksmedal ning võistkonna esindajad dots Rein Pullerits ja dots Uno Mäeorg ning võistkonna ettevalmistust koordineerinud täppisteaduste kooli metoodik Natalia Nekrassova.

Füüsikaolümpiaadil Norras esinesid edukalt füüsikaosakonna esmakursuslased Valter Kiisk (pronksmedal), Andrei Errapart (diplom) ja Markko Paas; võistkonna esindajana oli vastuvõtule kutsutud prof Jaak Kikas.

Matemaatikateaduskonnast olid kutsutud vastuvõtule Indias rahvusvahelisel matemaatikaolümpiaadil osalenud Ülar Kahre, Jaan Raamets, võistkonna esindajad dots Mati Abel ja magistrant Jan Villemson ning võistkonna ettevalmistamist kureerinud dots Elts Abel; samuti informaatikaolümpiaadi võistkonna juht dots Rein Prank. Rahvusvaheliste täppisteaduste olümpiaadide Eesti võistkondade ettevalmistus toimus TÜ täppisteaduste koolis.

VIIRE SEPP

EESTI ÜLIKOOLI 77. AASTAPÄEVA ÜRITUSED

27. november - ülikooli päev Tallinnas Eesti Rahvusraamatukogus

*** näituse "Tartu Ülikooli teadustrükised 1994 - 1996" avamine - kell 14**

*** akadeemiline ettekanne "Ülikooli muutumine ja püsimine" - rektor prof Peeter Tulviste - kell 15**

*** infotunnid - kell 16.30 ja 17.45**

28. november - maakonnalehtede ja -raadiote päev ülikoolis

29. november - ennesõjaaegsete ülikooli kroonikafilmide esmaesitlus aulas - kell 18

1. detsember - * ülikooli kooride kontsert aulas - kell 16

*** üliõpilaskonna ball Vanemuise teatris - kell 19**

2. detsember - * ülikooli uute trükiste esitlus ning näituse "Tartu Ülikool postkaartidel" avamine Toomel ülikooli ajaloomuuseumis - kell 10

*** eesti ülikooli aastapäeva pidulik aktus - kell 12**

*** kutsutud külalistele rektori vastuvõtt Toomel ajaloomuuseumis**

3. detsember - aastapäevaüritused Pärnus (korraldab Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž)

*** näituse "Keisririigi ülikoolist rahvusülikooliks" avamine Pärnu muuseumis - kell 16**

*** aastapäevaaktus Pärnu Vanalinna Koolis - kell 17.**

Aastapäevaürituste raames on juba toimunud ülikooli infopäevad Valgas, Hiiumaal, Saaremaal ja Narvas.

Rektori käskkiri

Seoses eesti ülikooli 77. aastapäeva tähistamisega

1. Õnnitlen kõiki üliõpilasi ja töötajaid rahvusülikooli tähtpäeval 1. detsembril ning palun osalema aktusel 2. detsembril kell 12 ülikooli aulas.

2. Luban ära jätta õppetöö 2. detsembril alates kella 11st.

3. Luban lõpetada tööpäeva 2. detsembril kella 12st.

Prof Peeter Tulviste
Rektor, professor

Tartu vaim Tallinna vanalinnas

Tallinnas Müürivahe tänava majas number 11 asub killuke Tartu Ülikooli. Iga möödamineja seda ei tea, kuid piisab helistamisest värava taga, kui avanevad uksed hubasesse õhkkonda. Seal võtavad teda vastu ülikooli Tallinna esindaja Eili Erg ja sekretär Külli Kalam. Juba atmosfäär nendes ruumides viitab vaieldamatult millelegi tavapäraselt tallinlikust erinevale. Eili:" See siin on väike pesa, kus Tartu vaim Tallinnas pesitseb.Tartu inimene tunneb selle kohe ära. Ja kui inimene naeratava näoga ära läheb, ju siis Tartu vaim meeldis." Ta lisab, et pole näinud veel ühtegi inimest, kel lahkudes korts kulmude vahel.

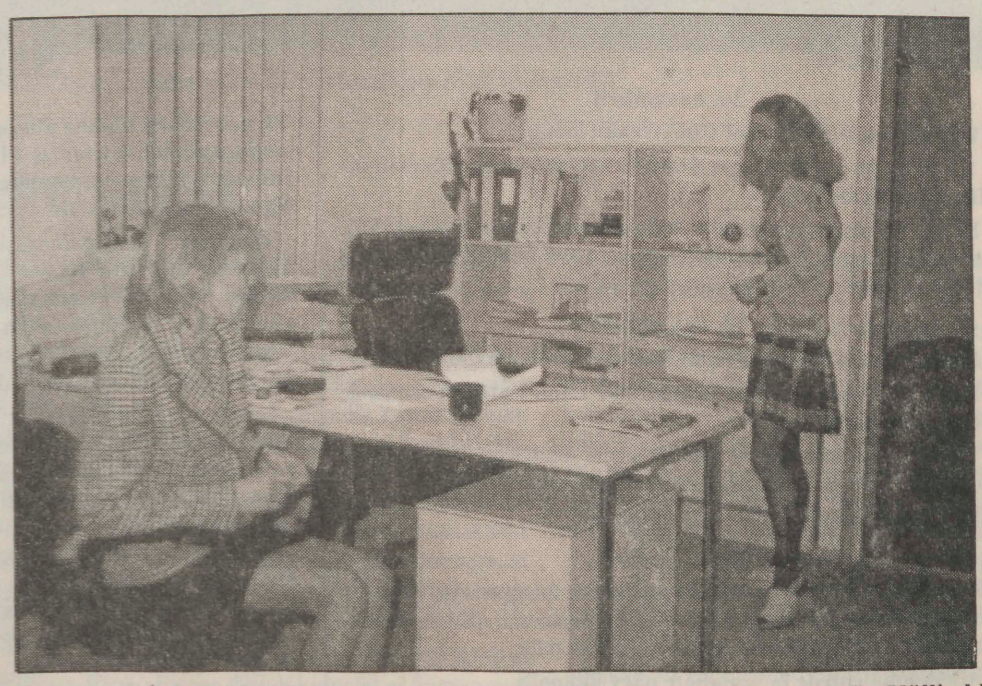

❐ **Paremal ülikooli Tallinna esindaja ehk pea Eili Erg ja vasakul sekretär Külli ehk Eili parem käsi ja vasak jalg, ka kael.**

Kes esindusest teadlikud, tulevad Tartu Ülikooli kohta konkreetset infot otsima.

*** Mille vastu tunti Tallinna esinduses huvi näiteks eelmise reede hommikupoolikul?**

Eili: kõigepealt lahkus siit hommikul Avatud Ülikooli projektijuht Maire Poom. Tallinnas asju ajades on ülikooli inimestel esinduses võimalik ööbida. Kõik tingimused on olemas: saab magada, duši all käia... Seejärel käidi raamatute järel, sest tegeleme ülikooli kirjastuse raamatute müügiga. Üks paar aastat tagasi keskkooli lõpetanu huvitus õigusteaduskonda astumisest. See noor inimene oli end Tartusse täienduskoolituskeskuse korrektiivkursustele registreerinud. Mati Salundi arvas, et kursusi võiks ka Tallinnas korraldada. Koplis on endine kaugõppe konsultatsioonipunkt, mida kasutada saab. Loomulikult peame täpsema info andmiseks ära ootama uute vastuvõteeskirjade kinnitamise ülikooli nõukogu poolt.

Järg 2. lk

acta diurna

Toimib ülikooli uudiste list

ut.info@ut.ee, millesse e–posti aadressi omanikud saavad end registreerida, kui saadavad e–kirja aadressil *listproc@ut.ee* ning e–kirja ainsaks sisureaks sõnad **subscribe ut.info Eesnimi Perekonnanimi.** Uudislisti saabuvad kõik ülikooli pressiteated, samuti nädalasündmuste eelinfo jm teated.

SEL NÄDALAL

18. novembril

* **Üliõpilaskülas (Pepleri 14) oli töövisiidil Eesti Muusikaakadeemia haldusprorektor Tonio Tamra ja Tallinna Tehnikaülikooli ühiselamute direktor Ellen Nossenko.** Külalised tutvusid ülikooli ühiselamutega. Toimus nõupidamine üliõpilasküla direktori Andres Kase juures, kus arutati üliõpilaskülade staatust reguleeriva juriidilise õigusakti väljatöötamisega seotud küsimusi.

* Tallinnas toimus **õigusteaduskonna dekaani infotund.**

* Raamatukogu teaduskirjanduse lugemissaalide fuajees avati **näitus «Eestimaa Põhjasõjas (275 aastat Uusikaupunki rahust)»**.

19. novembril

* 19.–23. novembrini on Tartus **tudengite sügispäevad.**

* Toimus ülikooli **valitsuse istung.**

* Raamatukogu konverentsisaalis oli **raamatukogu arengukava projekti arutelu.**

* Toimus **IV korpusepäev teemal «Eesti keele arvutikorpused: kasutamise võimalused ja probleemid».** Päeva korraldasid üldkeeleteaduse õppetool ja arvutiteaduse instituut.

* Stomatoloogia kliiniku vanemassistent **Olev Salum kaitses doktoritööd** Riia Meditsiiniakadeemias. Doktoritöö teemaks oli «Oral Ephithelium Adaption to Removable Dentures». Dissertatsioon valmis koostöös Tartu Ülikooli stomatoloogia kliiniku ja Riia Meditsiiniakadeemia ortopeedilise stomatoloogia osakonnaga. Oponendid olid prof Ilga Urtane, prof Peteris Apse ja prof Edvitar Leibur.

20. novembril

* Rektor prof Peeter Tulviste **kohtus Iisraeli suursaadiku pr. Tova Herzliga.**

* Tallinnas toimus **bioloogia–geograafiateaduskonna dekaani infotund.**

21. novembril

* **Eve Parts kaitses magistritööd** «Majandusarengu finantseerimine.

22. novembril

* Kl 10.30 algab ajaloomuuseumi valges saalis **Eesti Olümpiaakadeemia aastakoosolek,** mille päevakorras on EOA senine tegevus ja edasine programm. Kl 12 korraldavad samas EOA ja TÜ sporditeooria ning treeninguõpetuse instituut **arutluskoosoleku «Atlanta õppetund».**

* **Ülikoolis on Maavanemate Kogu.** Päev algab kell 11 nõukogu saalis rektori sissejuhatusega, järgneb dots Ivar Tallo loeng omavalitsus– ja valitsusasutuste rollijaotusest. Kl 15 on samas tööarutelu. Maavanemate Kogu ülikooli juures moodustati 1994. aasta septembris, seekordne kokkusaamine on järjekorras kolmas.

* Tallinnas on **sotsiaalteaduskonna dekaani infotund**.

* 21.-24. novembrini viibib ülikoolis **Göteborgi Ülikooli interdistsiplinaarse koolituse ja uuringute teaduskonna dekaan prof Guy Heyden.** 22. novembril kl 12 peab ta Maarjamõisa polikliinikus loengu "Agenda 21 - hariduslik programm" ning kohtub rektoriga.

24. novembril

* Kl 11.15 algab TÜ ajaloomuuseumi rõdusaalis EELK Tartu Ülikooli koguduse jumalateenistus.

TULEVAL NÄDALAL

25. novembril

* Kl 12.15 peab usuteaduskonna külalisena Riigikogu aseesimees **Tunne Kelam aulas loengu "Moraali ja poliitika vahekord Eesti taasiseseisvumisel".**

26. novembril

* Kl 18.15 on aud 102 **prof Jüri Arraku loeng**.

* Kl 19.15 ph aud 104 dots **Tõnu Lehtsaare loeng «Enesetapp. Miks? Kes? Kuidas?»**

* Kl 12.15 kaitseb doktoritööd "Väliseesti kirjanduse vaatlusi" TPÜ dots **Oskar Kruus**, kl 15 kaitseb samas **Anna Veršik** magistritööd "Multilingualism of Estonian Jews".

27. novembril

* **Ülikooli päev Tallinnas Eesti Rahvusraamatukogus.**

* Kl 18 peab antiikkultuuri lektooriumis **Laidi Laiverik** ettekande «Rooma mündikunst».

* Tallinnas Roosikrantsi 6 väikses saalis toimub kl 15 dekaanide infotundide raames viimasena **arstiteaduskonna infotund.**

* Kl 11 nõukogu saalis ülikooli **teabetund.**

28. novembril

* Kl 12 ph aud 102 **soome õigeusu teoloogide loengusarjas preester Timo Lehmuskoski loeng** «Ida ja lääs 11. sajandil», «Kirikute lahknemine ja kirikuvanded (anateemad) 1054. aastal».

* **Maakonnalehtede ja –raadiote päev ülikoolis**.

29. novembril

* Kl 10.15 algab **TÜ nõukogu koosolek.**

* Kl 18 aulas **ülikooli ennesõjaaegsete kroonikafilmide esmaesitlus.**

TÜ valitsuses

19. NOVEMBRIL

MÄÄRATI MÜNSTERI UURIMISSTIPENDIUMID

Uurimisstipendium määrati neljale esimese aasta magistrandile. Need on **geoloogia instituudi magistrant Olle Hints, klassikalise filoloogia eriala magistrant Rainer Kattel, farmaatsia instituudi magistrant Erki Laidmäe ja arvutiteaduse instituudi magistrant Jan Villemson.** Stipendiumitaotlejaid oli kokku 30.

ÜLIKOOLI MEDAL VIIELE ÕPPEJÕULE

Ülikooli suure medaliga otsustati autasustada professoreid **Sergei Issakovi, Harald-Heino Peepu, Ülo Kaasikut ja Leo Pokki ning dotsent Endel Türi.**

DOKTORANTIDE JA VÄLISÜLIÕPILASTE STIPENDIUM

Ülikool sai riigieelarvest üliõpilaste stipifondi puudujäägi täitmiseks 2 149 000 krooni. Doktorantide stipendiumi otsustati tõsta 1632 kroonini kuus (seni 1360 kr) ning vahetusüliõpilaste alusel õppivate välisüliõpilaste oma 1360 kroonini (praegu 1020) .

LISARAHA EMERIITPROFESSORITELE

Riigieelarvest ülikoolile palgatõusuks eraldatud lisaraha (269 100) krooni otsustas valitsus anda emeriitprofessorite töötasuks.

***

Veel oli arutusel Avatud Ülikooli leping õppijaga, allüksuste kirjelduste ja ametikirjelduste koostamine, raamatukogu taotlus pöördumisega linnavalitsuse poole osaleda raamatukogu heakorra parandamises, üliõpilaste nõustamine, puhkuste kasutamine, professori ametikoha hindamise nõuded, teadus- ja arendustöö lepingute eeskiri jm. Lähemalt järgmistes lehenumbrites.

Tartu vaim Tallinna esinduses

Algus 1. lk.

Nii palju, kui oskame, saame ka aidata. Esinduses on samuti võimalik mitmesuguseid infomaterjale vaadata ja neid kaasa osta.

*** Kui palju päeva jooksul esinduses inimesi käib?**

See on VÄGA suhteline. Oleneb ajast. Päeva jooksul kontakteerub meiega kümme inimest vähemalt. Väga palju küsitakse telefoni teel. Küsimusi, millele vastust tahetakse, on niivõrd palju, et ühe inimese peale kulub raudselt pool tundi. Kui ise vastata ei oska, saab alati kellegi teadjama poole edasi suunata. Suvel oli muidugi tõeline buum, kui taheti teada, kas ülikooli sisse saadi. Küsimusi, millega pöördutakse, on väga mitmesuguseid. Näiteks soovis üks TÜ vilistlane teada saada paari viimase aasta lõpetajate nimesid, et nende hulgast endale uut töötajat leida.

*** Tutvustage, palun, endid. Kuidas te mõlemad siia tööle sattusite?**

Eili: mina õppisin Tartus inglise filoloogiat, praegu olen akadeemilisel. Alustasin eelmise esindaja Sigrid Lainevee sekretärina. Ei tahaks olla selline ühe aasta esindaja, eelmistel niimoodi läks. Mina loodan siin kauem olla, ehk õnnestub oma õpinguid jätkata Avatud Ülikooli raames. Tegelikult tahtsin astuda norra filoloogiasse, sest Tallinna 7. Keskkoolis õppisin norra keelt, tol aastal aga ülikoolis vastuvõttu polnud. Selle kohta mul info puudus. Seepärast ütlengi alati tulevastele tudengitele, et ärge õppige vanematele või õppejõududele, ega ambitsioonist majandust või õigust, vaid seda, mis huvi pakub. Laske ennast uudishimul juhtida. Et ma aga ise ülikoolist olen, pole töö siin võõras.

Külli: mina olen Tehnikaülikoolist, õpin keemiat. Siin on hea eluga kurssi minna, muidu muudkui õpin ja õpin ega tea ja oska muud midagi. Need kaks ülikooli on küll väga erinevad, aga sealjuures on täitsa huvitav Tartu Ülikoolist rohkem teada. Nii me muudkui jagame informatsiooni.

*** Te jagate siin kõike ülikooli puutuvat. Mida teil veel teha tuleb?**

Eili: kui Külli on parem käsi ja vasak jalg, kael ka, siis mina pean nagu pea olema. Meie tööd võiks pisut võrrelda sellega, kui eestlased laia maailma läksid ja eestlust hinges hoidsid. Meie üritame Tartu Ülikooli vaimu siin hoida, et inimesed, kes siia tulevad, näeksid seda vaimu ja tahaksid selle juurde minna - et ülikooli kohta oleks piisavalt informatsiooni.

Meeldiv koostöö on olnud päevalehtede ja raadiojaamaga B3, kus oma infot avaldada oleme saanud. Intensiivistunud on koostöö koolidega. Õpilastega kohtudes tekib mõnikord väga huvitav mõttevahetus. See on kasulik, sest näed nende probleeme lähemalt, ja seda, mida nad ülikoolilt ootavad. Üks asi on ülikooli kohta teada saada oma õpetajalt, kes TÜ juba ammu lõpetanud, teine asi nendelt, kes praegust olustikku tunnevad. Selle töö juures õpime iga päev midagi. Kui info lihtsalt kooli saata, jääb see sageli kuhugi kantselei sahtlisse pidama. Nüüd oleme targemad ja saadame lõpuklasside klassijuhatajate nimele.

*** Millest jääb teil vajaka?**

Kui igasugused üldmaterjalid on olemas, siis puudu jääb detailsematest dokumentidest. Näiteks kui teaduskonnas tehakse olemasolevasse süsteemi parandusi, täiendusi või töötatakse midagi täiesti uut välja. Niisugune info meieni alati ei jõua.

*** Aga konkreetselt?**

Näiteks on olemas loodusteaduste õpetaja diplomiõpe ka vene gruppidele. Üldiselt õpivad vene grupid kaks esimest aastat vene keeles, selle kõrval omandatakse intensiivselt eesti keelt ja edasine õpe on eesti keeles. Kas neil on siis samamoodi? Palju päritakse välisülikoolide vahetusprogrammide kohta, huvitavad stipendiumid. Ülikoolil on sõlmitud palju koostöölepinguid, kuid meil puudub info, kuidas see üliõpilasi puudutab, millised võimalused neil on.

*** Milleks on ülikooli esindust oma inimesele vaja?**

Eili: see on koht, kus mitmed asjad korda ajada saab. Kui näiteks õppejõul on paari ürituse vahel veidi aega, saab ta siit helistada, faksi või *e-mail*'i saata, pisut puhata, kohvi juua. Praegu näiteks on mitu nädalat kestnud dekaanide infotunnid. 27. novembril tuleb Eesti Rahvusraamatukogus ülikooli päev. Viimasel ajal on meil üldse palju rohkem tegemist. Käime ministeeriumides, migratsioniametis jm. Kokkuvõtlikult öeldes teeme siin ära palju sellist, mille pärast ei pea alati Tartust Tallinna sõitma. Näiteks korraldasime esinduses Tallinnas praktikal olevate arstiteaduskonna residentide ja internide üliõpilaspiletite pikendamise. Rahul olid nii üliõpilased kui arstiteaduskond.

Nende paari tunni jooksul, mil ise esinduses viibisin, päriti mitmel korral telefonistki ülikooli kohta. Üsna suurt huvi tuntakse ülikooli trükiste vastu. Kõige rohkem ostetavat majandusalast kirjandust. Kuigi sellest loost võib jääda mulje, et Tallinna esinduse töö on üsna killustatud ning et tegelda tuleb väga erinevate probleemidega, mis ka osalt tõsi, on esindus ellu kutsutud põhiliselt Tartu Ülikooli tutvustamiseks. Et nii pealinna kui selle ümbruse noored saaksid Tartu Ülikooli kohta rohkem informatsiooni ning et alma mater *juba enne Tartusse tulekut tuttavam oleks. Seda eesmärki teenib ka tuleval kolmapäeval, 27. novembril toimuv Tartu Ülikooli päev Tallinnas.*

VARJE SOOTAK

Saaremaal oli ülikooli infopäev

9. novembril toimus ülikooli regionaalnädala raames TÜ infopäev Saaremaa koolide lõpuklasside õpilastele.

Saaremaa Ühisgümnaasiumisse kogunes ligi 300 õpilast, kellest lõviosa moodustasid sama kooli kasvandikud. Ühisgümnaasium on ka aastaid andnud Saaremaa koolidest kõige rohkem TÜsse astujaid.

Tartust oli kohal asjatundlik esindus eesotsas prorektor prof Teet Seenega, kes andis ülevaate ülikooli õppesüsteemist, õppekavadest ja –astmetest diplomiõppest doktorantuurini. Kuna biloogia–geograafiateaduskonna tudengid on aastaid Saaremaal praktikal käinud ning siinsete saarte loodus on olnud huvitavaks uurimisobjektiks, rääkis dekaan prof Volli Kalm lisaks teaduskonna struktuuri ja erialade tutvustamisele ka koostööst Saaremaaga. Tänavuste sisseastumiseksamite tulemustest tegi ammendava, statistikal põhineva analüüsi vastuvõtutalituse peaspetsialist Aime Randveer. Saarlaste soovile vastu tulles tutvustas ajakirjandusosakonna assistent Ene Nobel uut ülipopulaarset eriala — avalikussuhted ja teabekorraldus.

Keskpäeval algas ürituse kõige enam elevust tekitanud osa — testid. Õpilased said päriseksamile suhteliselt sarnases õhkkonnas proovida, kuidas õnnestunuks 1996. aasta vaimsete võimete, ajaloo, kultuuripoliitika ning inglise või saksa keele test. Hilisemates arvamusteavalduses tunnistasid õpilased, et tänu testidele said nad ettekujutuse, mis neid suvel Tartus ees ootab, ja teadvustasid, et «kui nad üldse kunagi tahavad midagi TÜga tegemist teha, on viimane aeg õppima hakata.»

Tartu vaimu selle sõna ehedaimas tähenduses esindasid seitse erinevate erialade üliõpilast, kes kõik ise Saaremaalt pärit. Vestlusringis õpilastega jagasid nad kogemusi, kuidas esimesel ülikooliaastal toime tulla nii õppekava kokkupanemise kui ka üksinduse ja koduigatsusega; millal oleks sobiv aeg liituda mõne korporatsiooniga, kas elada ühikas või erakas. Lisaks sellele julgustavale infole rääkis igaüks oma erialast ja õpingutest.

Päeva lõpetas mälumäng «Mida tean Tartu Ülikoolist?», kus lõid õpilaste kõrval kaasa ka tudengivõistkonnad.

See oli üle mitme aasta üks suuremaid ning tegelikult esimene TÜ regionaalprojekti poolt kureeritud *alma materi* 't tutvustav ettevõtmine Saaremaal. Ehkki «meretaguse asja» korraldamine on pisut keerulisem, loodavad saarlased, et taolisi infoüritusi tehakse saarel ka edaspidi.

Suur tänu kõigile Tartu Ülikooli töötajatele ja üliõpilastele, kes Saaremaa päeva korraldasid ning sellel esinesid!

Riia Nelis,
TÜ esindaja Saaremaal

Eesti Naisüliõpilaste Seltsi 85. sünnipäev

Igal sügisel 14. novembril peab oma sünnipäeva Eesti vanim akadeemiline naisorganisatsioon — Eesti Naisüliõpilaste Selts. Seltsi ajalugu ulatub tagasi 1911. aasta sügisesse. Tartu Ülikooli naised tollal õppima ei pääsenud. Edasipüüdlikud noored neiud said õppida loodus– ja arstiteadust Rostovtsevi kursustel ning ajalugu, filoloogiat ja õigusteadust Jassinski kursustel. ENÜSi asutamiskoosolek toimus 14. novembril 1911 «Emajõe» võõrastemajas. Asutajaliige Mea Krims–Kotkas kirjutab sellest 1961. aastal järgmist: «Eesmärgiks oli meestega võrdse hariduse saamine, kaasa arvatud ülikool. Tol ajal ei olnud see veel endastmõistetav. Kaheldi, kas naistel ongi tarvis haridust, sest ta niikuinii abiellub ja selleks piisab parimal juhul gümnaasiumiharidusest. Teiseks arvati, et naine ei olegi võimeline teaduslikuks tööks ega saa teadmisi samal määral omandada kui mees.»

❐ Vil! Tuui Koort oma akadeemilise perekonnaga.

ENÜSi ametlik registreerimine lükkus aga õppekonna kuraatori vastuseisu tõttu edasi. Koos käidi «Noor–Eesti» juures.

❐ Sünnipäevakõne ENÜSi s/s juhatajalt ksv! Linda Pault.

1915. aastast võisid naised taas ülikoolis õppida. 1917. aastal üüriti esimene oma korter. Koosolekut seal pidada aga ei jõutudki, 24. veebruaril jõudsid saksa väed Tartusse. Vabadussõjas osales ENÜS *in corpore* rahvaväes. 14. novembril kinnitati seltsi põhikiri lõpuks ka ülikooli valitsuses.

Kuivõrd senine eesmärk — teha haridus kättesaadavaks ka naistele — oli saavutatud — hakati otsima uusi pidepunkte haritud ja iseseisva eesti naise kujundamisel. 1921. aastal formuleeriti oma põhimõtted: rahvuslus, demokraatia ja individualism. ENÜS ei nõua oma liikmetelt pimesi allumist, vaid on alati respekteerinud ka põhjendatud eriarvamusi.

Seltsi vilistlaskogu loodi 1928. aastal, ehkki esimene vilistlane, Berni Ülikoolis esimese eesti naisena doktorikraadi kaitsnud Johanna Rebane–Sild oli liitunud seltsiga juba 1913. aastal.

1925. aastal tähistati pidulikult seltsi 15. aastapäeva. Selleks puhuks olid vil! vil! Miina Härma ja Salme Pruuden kirjutanud ENÜS–le hümni «Teadus, noorus, isamaa.»

1933. aastast on seltsi vilistlaskogu ka Tallinnas. 1940. aastal loodi Tallinna Tehnikaülikooli juures ENÜSi Tallinna osakond.

1940. aasta pöördeliste sündmuste käigus likvideeriti ka kõik üliõpilaskonvendid. Paljud ENÜSi ligi 400st ksv! ja vil! hulgast sattusid Siberi vangilaagritesse, nende hulgas ka asutajaliige Linda Eenpalu. 148–l naisel õnnestus aga siirduda välismaale. ENÜSi koondised rajati Rootsis, Kanadas, Ameerika Ühendriikides, Saksamaa LVs, Austraalias. 1961 ja 1971 ilmusid paguluses juubelialbumid.

ENÜSi taasasutamine toimus 14. novembril 1988 vanas kohvikus ning jätkus Pälsoni ühiselamus. Taasasutatud ENÜSi esimeseks juhatajaks sai Marika Kuiv. 25. novembril kinnitati ENÜS ametlikult Tartu Ülikooli nõukogus esimese taasasutatud akadeemilise organisatsioonina.

Praeguse seisuga kuulub seltsi 20 tegev– ja 21 noorliiget. 1995. aasta sügissemestrist asume oma ajaloolistes ruumides Vanemuise tänaval. Selts on kujunenud oma liikmetele mõnusaks ajaveetmispaigaks, kuid traditsioonilisena on säilinud ka seltsi ühiskondlik ja akadeemiline funktsioon. Toimuvad referaadi–, diskussiooni– ja muusikaõhtud. Magister *cantandi* juhendamisel käib koos seltsi ansambel. Käimas on ka ulatuslik ENÜSi ajaloo uurimise projekt. Hinnates iga ksv! ja vil! panust seltsi kujunemisel, soovime talletada oma vil! mälestusi nii nende isikliku elu, akadeemilise karjääri kui ka seltsitegevuse kohta. Ilmumas on järjekordne ENÜSi juubelikogumik, mille toimetaja on ksv! Triin Parts.

Oma 85. sünnipäeva tähistasime 16. novembril toimunud aktusega TÜ aulas. Oma kõnes ütles seltsi s/s juhataja ksv! Linda Pau, et ENÜS on läbinud eneseleidmise etapi ning selts on loomulikuks olemise vormiks, kus me ei pea traditsioone järgima vaid põhimõtete pärast. Seltsi traditsioonid ja paikapandud raamid on omamoodi imeilusaks ja vajalikuks mänguks praeguse ajastu ja valdava elustiili keskel. Akadeemilise kõne pidanud ksv! Liis Käosaar rääkis rahvuse säilimise vajalikkusest arenevas informatsioonimaailmas. Seltsi tervitasid tema tähtsündmusel ka vilistlaskogu esindajad ning paljud teised akadeemilised organisatsioonid.

Aktusele järgnenud perekonnaõhtu tipphetkeks kujunes nii vilistlaste kui kaasvõitlejate üksmeelsel hinnangul noorliikmete tõlgendus Mati Undi näidendist «Good–bay, baby». Ei ole mingit kahtlust, et meie juubeliootusest saab ENÜSi traditsioonide väärkas edasikandja.

Inga Toom

❐ Õnnitlemas on korp! Ugala võrratu "kolmeliikmeline kvartett".

Prorektor eksib

Prorektor Toivo Maimets väidab (UT nr 37 25. okt 1996), et ametiühing küsis ülikooli töötajate palga tõstmiseks 30% võrra eelmise aasta detsembrikuuga võrreldes raha juurde 0,9 miljonit ja mitte rohkem. Tegelikult küsis ametiühing raha juurde kümme korda rohkem — ligikaudu kümme miljonit krooni. See toimus möödunud aasta lõpus, kui Riigikogus oli arutlusel käesoleva aasta riigieelarve seadus ning oli selge, et riigi poolt eraldatavatest vahenditest ei piisa enamaks kui 20% palgatõusuks. Inflatsioon oli 1995. aastal mäletatavasti ligikaudu 30%. Tollal oli ka teada, kui palju suurenevad ülikoolide riigieelarvelised vahendid (erinevates ülikoolides erinevalt!).

Kõrgkoolide Ametiliitude Ühendus Universitas ja TÜ ametiühing on olnud kogu aeg seisukohal, et töötajate palk peab tõusma vähemalt niisama palju, kui on kasvanud elukallidus.

Möödunud aasta tegelikest palgakuludest ning ülikoolidele uue aasta eelarvetega hariduskuludeks ette nähtud vahendite kasvust lähtudes tegid ülikoolide ametiühingud ja Universitas oma arvutused ning esitasid TALO kaudu EV Valitsusele taotluse täiendava raha saamiseks, et **tagada kõikides ülikoolides alates käesoleva aasta jaanuarist vähemalt eelmise aasta inflatsiooniga võrdne palgatõus.**

Tulenevalt sellest, et 1996. aasta hariduskuludeks ettenähtud eelarveliste vahendite kasv oli ülikoolides erinev, küsisid ametiühingud nendele ülikoolidele, kus eelarveliste vahendite kasv oli suurem, raha juurde suhteliselt vähem, et vältida (või vähendada) Eesti ülikoolide töötajate reaalpalga langust tervikuna.

Sama soovib ametiühing ka ülikoolisiseselt — kompenseerida töötajatele kõigis struktuuriüksustes eelkõige elukalliduse kasv, vältida töötajate elatustaseme langust.

Ülikooli juhtkond näib arvavat teisiti, olles asunud ühtede töötajate kategooriate palka tõstma teiste arvel (näiteks raamatukogus olid palgad 10 kuu kestel väiksemad kui mullu detsembris). Seniajani pole kuulda ega lugeda olnud mingitest tõsiselt võetavatest argumentidest lisatasude suure osakaalu põhjendamiseks ülikoolis ega nendesamade lisatasude määramise objektiivsetest kriteeriumidest.

Pole ülikooli ametiühingu süü, et TALO ja EV Valitsuse läbirääkimistel ei õnnestunud saada täiendavaid vahendeid 30–protsendiliseks palgatõusuks alates 1. jaanuarist, vaid alles 20. novembrist. Selle tulemusena vähenes nii ülikoolidele kokku kui ka Tartu Ülikoolile ja teistele ülikoolidele täiendavaks palgatõusuks eraldatav summa ligikaudu kümme korda.

Ametiühing on ülikooli palgapoliitika kooskõlastamiseks teinud rektoraadile korduvalt ettepanekuid kaasata ülikooli eelarvekomisjoni töösse ka ametiühingu esindajaid. Administratsioon on viitega ülikooli nõukogu komisjonide valimise korrale ametiühingu taotlused tagasi lükanud. Kevadel tegi ametiühing kollektiivsete läbirääkimiste käigus administratsioonile uue ettepaneku moodustada ülikoolis pariteetsetel alustel alaliselt tegutsev palgakomisjon, kes vaataks kaks korda aastas läbi palkadega seonduvad probleemid ning kooskõlastaks poolte tegevuse väljaspool ülikooli. Ka selle ettepaneku lükkas administratsioon tagasi.

Aleksander Jakobson

stipendium

USA pakub stipendiume teadustööks

Ameerika Ühendriikide Informatsiooniteenistus (USIS) pakub eesti teadlastele Fulbrighti stipendiume teadus– ja õppetööks USAs.

Fulbright on USA haridusalaste vahetusprogrammide seas vaieldamatult üks tuntumaid. Alates 1946. aastast täiendab ennast selle stipendiumi abil igal aastal 2000 teadlast ja õppejõudu. Eesti osaleb USA senaatori J. William Fulbrighti nime kandvas programmis alates 1992. aastast. Stipendium määratakse kolmeks kuni kaheteistkümneks kuuks.

USIS kutsub ülikoolide õppejõude ja teadlasi end täiendama USAs **1997/98. akadeemilisel õppeaastal.** Eelistatakse järgmiste valdkondade teadlasi:

haldusjuhtimine, õigusteadus ja seaduse uurimine, antropoloogia, arheoloogia, keskkonnauuringud, demograafia, majandus, ärijuhtimine, geograafia, ajalugu, sotsioloogia, politoloogia, rahvusvahelised suhted, linnauuringud, ajakirjandus ja kommunikatsioon, kaunid kunstid, Ameerika kirjandus, lingvistika, inglise keel võõrkeelena, Ameerika uuringud, pedagoogika.

Kandideerimise tingimused on:

* Eesti Vabariigi kodakondsus või alaline elamisluba Eesti Vabariigis;

* doktorikraad või sellega võrdväärne professionaalne koolitus või kogemus (PhD taseme puudumine ei diskvalifitseeri automaatselt kandidaati);

* inglise keele valdamine tasemel, mis võimaldaks kandidaadil USAs pidada loenguid ja teha uurimistööd;

* detailne avaldus oodatavast uurimusest või loengute sarjast Ameerika ülikoolide/teadusasutuste juures.

Taotluste esmane läbivaatamine toimub USIS Tallinn koordineerimisel.

Avalduste esitamise viimane päev on 1. detsember.

Lisateavet ja avalduste vorme saab nii USIS Tallinnast: USIS, Kentmanni 20, Tallinn EE0001, tel (2) 6312—210, fax (2) 6312—026 kui Põhja–Ameerika Ülikoolide Teabekeskusest: ülikooli raamatukogu, Struve 1–318, tel ja faks 441 243, e–mail: marvi@utlib.ee.

HANSAPANK kuulutab välja traditsioonilise uurimustööde ja esseekonkursi teemal «ELU VÕIMALIKKUSEST LÕUNA—EESTIS»

Oodatud on uurimused ja esseed järgmistel teemadel:

1. Poliitika majanduses.

2. Pank kliendi kujundaja, klient panga kujundaja rollis — kas koostöö või vastasseis?

3. Viis lähituleviku perspektiivset ja ebaperspektiivset valdkonda Lõuna–Eesti arengus.

4. Tarbin täna — maksan homme.

5. Kuidas lähendada akadeemilist virtuaalsust tegelikule majandusreaalsusele?

Konkursi tööd kirjalikus või elektroonilises vormis palume esitada **6. jaanuariks 1997** Kaubahalli kontorisse aadressil Küüni 7.

Parimaid töid ootavad:

* peaauhind 1 000 000 senti,

* kaks ergutusauhinda à 1000 krooni.

Auhindade üleandmine leiab aset 17. jaanuaril 1997 Hansapanga Barclay kontoris.

Konkursi juhendeid on võimalik saada E–R kella 9–18 Kaubahalli kontorist.

SAS-tarkvara on saadaval

Juba ligi poolteist aastat on ülikooli paljudes instituutides ja kliinikutes kasutusel SAS-tarkvara (SAS=*Statistical Analysis System*), ilma milleta on mõeldamatu suuremate andmekogumite kvaliteetne statistiline analüüs ja haldus. SAS-tarkvara kollektiivlitsents hangiti matemaatilise statistika instituudi eestvõttel ja ülikooli juhtkonna ning paljude allasutuste toetusel. Selle ostuga on ülikoolis jõutud uuele tasemele nii statistika õpetamises kui statistiliste meetodite kasutamises. Et litsentsi lõpptähtajani 31. märts 2000 on ligikaudu kolm ja pool aastat, siis on SAS-süsteemi kasutajateringiga mõtet liituda veel praegugi. Need allasutused, kellel on probleeme statistika tarkvaraga, võiksid seetõttu kaaluda SAS-litsentsi muretsemist, kuna SAS-süsteem oma universaalsuse ja paindlikkusega oleks kahtlemata perspektiivne lahendus. Järgnevalt mõni sõna SAS-tarkvara tutvustuseks.

SAS-süsteem saavutas maailmas statistikapaketina juhtkoha juba paarkümmend aastat tagasi. Liidriroll statistilise analüüsi alal on säilinud tänini, kuid samas on see laienenud mitmes olulises suunas ning tänapäeval pakub SAS lahendusi sellistes valdkondades, nagu juurdepääs andmetele ja andmehaldus, statistiline analüüs, geoinfosüsteemid, turu-uuringud ja prognoosimine, finantsmodelleerimine, kvaliteedihje, auditeerimine, klient/server lahenduste teostamine, projektijuhtimine ja operatsioonianalüüs, ettevõtte aruandlus, juhtkonna andmehaldussüsteemid jne.

SAS-litsentside levitamine ülioolis toimub kokkulepete vormis asjast huvitatud allüksuste ja matemaatilise statistika instituudi vahel. Palume SAS-süsteemist huvitatuil võtta ühendust allakirjutanuga (tel 452, *e-mail*) või tulla MSIsse (Liivi 2, IV k) juba lähemal ajal.

Kalev Pärna,
matemaatilise statistika instituudi juh

sport

Võrkpall

1996/97. õppeaastal tuli Tartu Ülikooli meistriks võrkpallis meestest järjekordselt õppejõudude meeskond dots Jaan Loko eestvedamisel. Teise koha sai majandus– ja matemaatikateaduskonna ühisvõistkond ning kolmanda koha kehakultuuriteaduskonna kolmanda aasta tudengite võistkond.

Naiskondade meistrivõistlused peetakse 25. novembril Ujula 4 kl 16.

Korvpall

27. novembril kl 17.30 toimub Ujula 4 spordihoones Eesti karikavõistluste poolfinaalmäng naiste korvpallis. Kohtuvad TÜ naiskond ja ELK–Kristiine naiskond Tallinnast, möödunud aasta Eesti meister.

Käesoleva meistrisarja esimese ringi järel on ELK–Kristiine naiskond teine ja TÜ naiskond kolmas.

info

loeng

Tartu Ülikooli Usuteaduskonna külalisena peab loengu Riigikogu aseesimees

hr. **TUNNE KELAM**

«Moraali ja poliitika vahekord Eesti taasiseseisvumisel»

esmaspäeval, 25. novembril kell 12.15 ülikooli aulas.

ANTIIKKULTUURI LEKTOORIUMIS

on **Laidi Laiveriku** ettekanne *"Rooma mündikunstist"* 27. novembril kl 18 klassikalise muinasteaduse muuseumis.

Teisipäeval, 26. novembril kl 19.15 on ph aud 104 TÜ dots Tõnu Lehtsaare **loeng** "ENESETAPP. Miks? Kes? Kuidas?"

soome instituut

1996. aasta sügissemestril jätkuvad soome õigeusu teoloogide loengud Tartu Ülikoolis. Loengud toimuvad kord kuus **ph aud 102 kell 12–16.**

28. novembril — preester TIMO LEHMUKOSKI «Ida ja lääs 11. sajandil», «Kirikute lahknemine ja kirikuvanded (anateemad) 1054. aastal».

Loengud tõlgitakse eesti keelde.

kursus

Vaba aine «Vetelpääste» (0,5 AP) dots Heino Laidre algab esmaspäeval, 25. novembril kl 16.15 Puiestee 43, II k.

väitekiri

Teisipäeval, 26. novembril kaitseb TÜ nõukogu saalis (ph 204):

kl 12.15 doktoritööd «Välis-eesti kirjanduse vaatlusi» TPÜ dotsent **Oskar Kruus.** Oponendid: filoloogiadoktor prof **Karl Muru ja** filoloogiakandidaat **Heino Puhvel.**

Kl 15 kaitseb **Anna Veršik** magistritööd «Multilingualism of Estonian Jews». Oponent on prof **Kalle Kasemaa.**

usaldustelefon

ÜLIÕPILASTE JA NOORTE USALDUSTELEFON

neljapäeval kl 20.00–4.00.

Tel 420 572

Meie kuulame Sind ära!

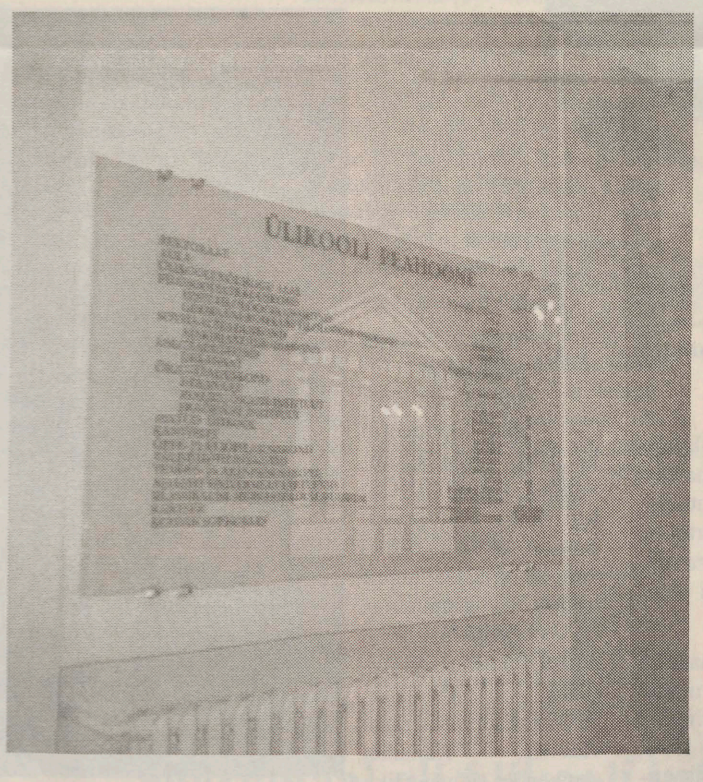

❐ **Peahoones ilutsevad uued sildid. Fuajees jääb pilk peale uuele majajuhile.**

TARTU ÜLIKOOLI AASTAPÄEVABALL

PÜHAPÄEVAL, 1. DETSEMBRIL VANEMUISE TEATRIS

Uksed avatakse kell 19.

Piletid müügil üliõpilasesinduses Ülikooli 20 - 305, Vanemuise teatri kassas ja enne algust kohapeal.

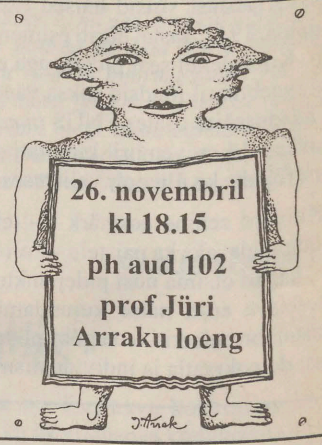

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Reno Hekkonens
Toimetuse aadress EE2400
Tartu, Ülikooli 18, ruum 241
TÜ faks: + 372 7 465 440
E-mail: *varje@admin.ut.ee*
O/Ü Greif trükikoja trükk
UT ilmub reedeti
Tellimise nr. 1993. Tiraaž800

Tel 465 680

NR. 42 (1865)
REEDE,
29. NOVEMBER 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 1 KROON

Universitas Tartuensis

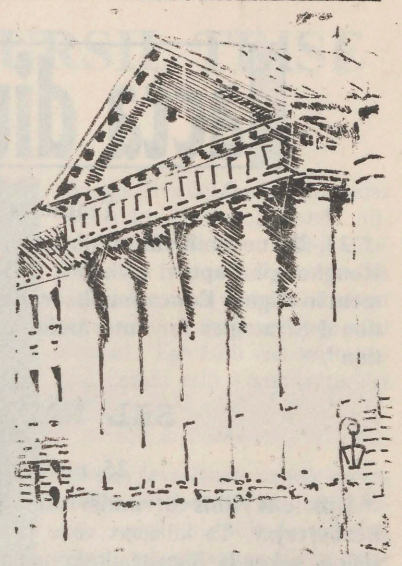

Ülikoolil on 77. aastapäev

Aastapäevaüritused

29. november - ennesõjaagsete ülikooli kroonikafilmide esmalinastus aulas - kell 18

1. detsember - * ülikooli kooride kontsert aulas - kell 16

*** üliõpilaskonna ball Vanemuise teatris - kell 19**

2. detsember - * ülikooli uute trükiste esitlus ning näituse "Tartu Ülikool postkaartidel" avamine Toomel ülikooli ajaloomuuseumis - kell 10

*** eesti ülikooli aastapäeva pidulik aktus - kell 12**

*** kutsutud külalistele rektori vastuvõtt Toomel ajaloomuuseumis**

3. detsember - aastapäevaüritused Pärnus (korraldab Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž)

*** näituse "Keisririigi ülikoolist rahvusülikooliks" avamine Pärnu muuseumis - kell 16**

*** aastapäevaaktus Pärnu Vanalinna Koolis - kell 17.**

Rektori käskkiri

Seoses eesti ülikooli 77. aastapäeva tähistamisega

1. Õnnitlen kõiki üliõpilasi ja töötajaid rahvusülikooli tähtpäeval 1. detsembril ning palun osalema aktusel 2. detsembril kell 12 ülikooli aulas.

2. Luban ära jätta õppetöö 2. detsembril alates kella 11st.

3. Luban lõpetada tööpäeva 2. detsembril kella 12st.

Prof Peeter Tulviste
Rektor, professor

Esmaspäeval, 2. detsembril kell 12 algab aulas aktus

*** Rektor prof Peeter Tulviste sõnavõtt**

*** Akadeemiline loeng - prof Ene-Margit Tiit "Teadus juhuslikus maailmas"**

*** Audoktorite promoveerimine - audoktoriks promoveeritakse**

prof Bengt Björksten

prof Arnold Hasselblatt

prof Dmitri Knorre

prof Els Oksaar

dr Vello Helk

prof Ulrich Knauer

prof Otto Kaiser

prof Boris Meissner

prof Umberto Eco

*** Ülikooli auliikme promoveerimine - auliikmeks promoveeritakse Egon Brinkschmidt**

*** Doktorite promoveerimine**

*** Nimeliste stipendiumide üleandmine**

Aktusel esinevad TÜ akadeemiline naiskoor ja Vanemuise kammerorkester

Ülikooli päev Tallinnas

Kolmapäeval avati Rahvusraamatukogu pealugemissaalis ülikooli kolme viimase aasta teadustrükiste näitus, kus olid välja pandud nii õpikud, monograafiad, käsiraamatud kui ajakirjad. Samas demonstreeris bioloogiadoktor dots Arved Vain müomeetrit, mis möödab lihaste pinget. Ülikool on sellele patendi saamiseks taotluse esitanud. Ülikooli päeva juhatas sisse meie kultuurikeskuse kammerkoor.

Samal ajal müüsid esimese korruse fuajees kirjastus ja teabetalitus ülikooli trükiseid ja meeneid ning iga teaduskonna lauast võis informatsiooni saada.

Konverentsisaalis pidas rektor pealinlastele ettekande muutuvast ülikoolist. Seejärel vastas ülikooli valitsus samas küsimustele. Nii eesti kui vene noortele toimusid ka infotunnid.

NB!

Teabetalitusest saab juba osta ülikooli jõulukaarti.

Teadus juhuslikus maailmas

Ene-Margit Tiit

Akadeemilise loengu resümee

Me oleme teadvustanud seda, et maailm, milles me elame, on muutuv. Kuid maailm on suurel määral ka juhuslik, paljud meie ümber toimuvad protsessid on raskesti ctteaimatavad.

Lisaks kosmilisele juhuslikkusele, atmosfääri, biosfääri jt looduslike tingimuste poolt põhjustatud juhuslikkusele mõjustavad meie maailma – Maad – üha rohkem ja rohkem inimese sihipärase tegevuse kaasmõjudest tingitud juhuslikud protsessid.

Looduses ja ühiskonnas toimuvate juhuslike protsesside kirjeldamine on tänapäeva teaduse üks olulisi ülesandeid. Ebapiisav on anda prognoose keskmiste tasemel, samuti ei aita see, kui kõneldakse kõige tõepärasemast stsenaariumist. On tarvis ette näha arenguvariantide jaotust, nii häid kui ka halbu võimalikke arengustsenaariume.

Eriti vajalik on ette näha halvimaid, nn katastroofistsenaariume. Värvikalt kirjeldada oskavad neid aime- ja ulmekirjanikud. Teadlaste roll on leida võimalusi halbade arengustsenaariumide tõenäosuse vähendamiseks, nende ohtlikkuse vähendamiseks.

Ülalöeldu kehtib globaalselt, kuid eriti tuntav on see tänapäeva Eestis. Meid on vähe, meie ressursid on piiratud. Seda olulisem on just meil enne tähtsate otsuste vastuvõtmist kõikvõimalike arenguprotsesside analüüsimine, läbimängimine nii looduse kui ka ühiskonna arengu seisukohalt.

Tänapäevases, aina juhuslikumaks muutuvas maailmas ei tähenda teadlaseks olemine mitte üksnes erudeeritust oma valdkonnas, vaid ka kaasvastutust ühiskonna arengu eest, eriti seal, kus teadlane tänu oma teadmistele teistest kaugemale näeb.

2. detsembril promoveeritakse uued doktorid

Irja Lutsar, meditsiinidoktor - *Kesknärvisüsteemi põletikulised haigused lastel (Kliinilis-epidemioloogiline iseloomustus ja kaugtulemused)*

Jaan Õispuu, *doctor philosophiae - Karjala keelesaarte sõnamuutmissüsteem* läänemeresoome keelte alal

Aare Luts, *doctor philosophiae* keskkonnafüüsika alal - *Aeroioonide evolutsiooni matemaatiline modelleerimine*

Ivar Suisalu, *doctor philosophiae* astrofüüsika alal - *Suuremastaabilise struktuuri elementide evolutsiooni modelleerimine adaptiivse mitmevõre meetodiga*

Victor Lobanov, *doctor philosophiae* teoreetilise ja arvutikeemia alal - *Kvantitatiivsed struktuur-omadus sõltuvused suurtes deskriptorruumides*

Peeter Hõrak, *doctor philosophiae* loomaökoloogia alal - *Fenotüübilise valiku stsenaariumid lindude pesitsusbioloogias*

Aavo Lang, meditsiinidoktor - *Dopamiini, 5-hüdroksütrüptamiini, sigma ja NMDA retseptorite roll antipsühhootiliste ainete toimes*

Andrus Arak, meditsiinidoktor - *Radikaalselt opereeritud maovähihaigete elulemust mõjutavad tegurid*

Olavi Ollikainen, *doctor philosophiae* optika ja spektroskoopia alal - *Spektrite püsisälkamise rakendusi optilistes neuronvõrkskeemides, aeglahutusega spektroskoopias ja holograafilises interferomeetrias*

Tõnu-Andrus Tannberg, *doctor philosophiae* ajaloo alal - *Maakaitseväekohustus Balti kubermangudes 19. sajandi 1. poolel (1806 - 1856)*

Ritva Fagerström, *doctor philosophiae* psühholoogia alal - *Psühholoogiliste faktorite ja nägemise seosed eakatel läätsekaeoperatsiooni patsientidel*

Illar Pata, *doctor philosophiae* molekulaarbioloogia alal - *Inimese ja hiire ribosoomivalku S6 kodeerivate geenide kloonimine ning kirjeldamine*

Erkki Truve, *doctor philosophiae* molekulaarbioloogia alal - *Spetsiifilise või laia spektriga viirusresistentsiga transgeensed taimed*

Tõnis Karki, meditsiinidoktor - *Inimese laktofloora kvantitatiivne koostis ja selle määramise metoodika*

Reet Mändar, meditsiinidoktor - Tupe mikrofloora raseduse korral ja selle ülekandumine vastsündinul

Ülo Niinemets, *doctor philosophiae* taimeökoloogia ja ökofüsioloogia alal - *Parasvöötme heitlehiste puittaimede varjutolerantsi sõltuvus lehtede ja lehestiku struktuursetest parameetritest*

Juri Kudrjavtsev, *doctor philosophiae* vene keele alal - *Vene ajaloolise fonoloogia ning morfonoloogia peajooned*

Sergei Tupailo, *doctor philosophiae* matemaatika alal - *Hilberti epsilonsümbol analüüsi predikatiivsetes alamsüsteemides*

Enno-Olavi Saks, *doctor philosophiae* matemaatika alal - *Elastsete-plastsete võllide analüüs ja optimeerimine väändel*

acta diurna

Teadmiseks

*** 23.-28. novembrini viibib prorektor prof Toivo Maimets Hongkongis Baptisti Ülikoolis IMHE (Institutional Management in Higher Education) korraldatud konverentsil "Institutional Strategies for Internationalization of Higher Education".**

SEL NÄDALAL

25. novembril

*** Ülikoolis viibis tutvumisvisiidil Vene kultuuriatašee Sergei Bezberezjev**. Ta külastas vene ja slaavi filoloogia osakonda, ajaloo osakonda, õigusteaduskonda ja ülikooli raamatukogu ning kohtus rektoriga.

*** Riigikogu aseesimees Tunne Kelam pidas aulas loengu "Moraali ja poliitika vahekord Eesti taasiseseisvumisel".**

26. novembril

*** Raamatukogu konverentsisaalis oli TEMPUS (Transeuropean Project Mobility University Studies) - programmide alane infokoosolek.**

* TPÜ dotsent Oskar Kruus kaitses doktoritööd "Väliseesti kirjanduse vaatlusi" ja **Anna Veršik magistritööd** "Multilingualism of Estonian Jews".

27. novembril

*** Rahvusraamatukogus oli ülikooli päev.**

28. novembril

* Ülikoolis toimus **infopäev maakonnalehtede ja kohalike raadiote ajakirjanikele.**

* Raamatukogu teaduskirjanduse lugemissaalide fuajees avati näitus "Betti Alver 90".

29. novembril

* Kell 10 algab nõukogu saalis ülikooli nõukogu istung. Kavas: TÜ põhikirja muutmine, TÜ valimiseeskirjade muutmine, professori ametikoha taotleja nõuete hindamise projekti arutamine, emeriitprofessori nimetamine (esitatud on erakorraline prof Sergei Issakov), strateegilise tehnoloogiakeskuse asutamine ning Füüsika Instituudi ülikooliga ühinemise arutamine.

*** 29.-30. novembrini on Tartus koos Tartu Ülikooli kuratoorium.** Arutatakse ülikooli hetkeseisu ja arengusuundi, Tartu Ülikooli kliinikumiga seonduvaid probleeme, üliõpilaste eluasemeprobleeme Tartus, professorite valimist 1997. aasta kevadel jm.

* Kl 18 algab aulas ennesõjaaegsete ülikooli kroonikalintide esmaesitlus.

1. detsembril

* Kl 11.15 algab ajaloomuuseumi rõdusaalis eesti ülikooli aastapäeva jumalateenistus.

* Kl 12 algab aulas kontsert koos esimese advendiküünla süütamisega.

* Kl 12.15 tähistab nõukogu saalis oma 70. aastapäeva Eesti õiguse ajaloo õppetool.

* Kl 16 algab aulas Tartu Ülikooli kooride kontsert.

* Kl 19 algab Vanemuise suures majas ülikooli aastapäeva ball.

TULEVAL NÄDALAL

2. detsembril

* Kl 10 algab Toomel ülikooli ajaloomuuseumis ülikooli uute trükiste esitlus. Samas avatakse ka näitus "Tartu Ülikool postkaartidel".

* Kl 12 eesti ülikooli aastapäeva pidulik aktus aulas. Õppetöö lõpeb kl 11, tööpäev kl 12.

4. detsembril

* Kl 15 toimub arstiteaduskonna infotund.

* Kl 18.15 aud 102 loengusarjas "Vana Tartu" prof Jüri Kivimäe loeng "Tartu kui hansalinn".

* Kl 16.15 ph 102 Oxfordi Ülikooli prof Rom Harre loeng "Emotsioonide psühholoogia diskursiivne käsitlemine".

* Järvamaa päev ülikoolis (kohtumine rektoraadiga, dots Jüri Kõre loeng regionaalpoliitikast, tutvumine ülikooliga, kohtumine Järvamaalt pärit üliõpilastega).

5. detsembril

* Kl 16.15 Lossi 3-403 Oxfordi Ülikooli prof Rom Harre loeng "Uusimad argumendid kaitsmaks teaduslikku realismi".

* Kl 10.15 toimub ph aud 102 Göttingeni Ülikooli prof Reinhard Laueri avalik loeng teemal "Dorpat".

* Toimuvad filosoofiateaduskonna dekaani valimised. Kandideerib praegune dekaani kt prof Jaan Ross.

* Kl 14 kaitsebVanemuise 46-327 **magistriväitekirja Andro Simberg**.

6. detsembril

* Kl 12 algab aulas Soome Vabariigi 79. aastapäevale pühendatud kontsertaktus.

* Kl 14 kaitseb nõukogu saalis **doktoriväitekirja Lennart Raudsepp.**

8. detsembril

* Kl 11.15 algab ajaloomuuseumi rõdusaalis EELK TÜ koguduse jumalateenistus.

Filosoofiateaduskonna dekaaniks kandideerib prof Jaan Ross

Filosoofiateaduskonna dekaani kohale on esitatud muusikateaduse ja muusikapsühholoogia korralise professori Jaan Rossi kandidatuur. Esitasid eesti filoloogia osakond (24. 10. 1996) ja rektor (13. 11. 1996).

Professor Jaan Ross andis 20. novembril kandideerimiseks oma kirjaliku nõusoleku.

Dekaani valimised toimuvad 5. detsembril kl 15 ülikooli aulas.

Ivar-Igor Saarniit,

akadeemiline sekretär

Maavanemad ülikoolis

Eelmisel reedel kogunes ülikoolis Maavanemate Kogu, et arutleda ülikooli regionaaltegevuse üle ning vaagida maakondade ja ülikooli võimalusi üldist huvi pakkuvate küsimuste lahendamiseks:

* kaugemate (maa)piirkondade koolilõpetajate sisseastumisvõimalused ülikooli pole linna eliitkoolidega võrreldavad (näiteks tervelt Hiiumaalt pääses 1996. aastal ülikooli vaid üks kandidaat);

* ülikooli esindajad maakondades, praegu töötavad TÜ esindajad Tallinnas, Hiiumaal, Saaremaal, Järvamaal, avatud on Pärnu Kolledž.

Maavanemate päeva alguses kuulasid maavanemad dots Ivar Tallo loengut omavalitsus- ja valitsusasutuste rollijaotusest. Pealelõunal toimus maavanemate, ülikooli juhtkonna ja regionaalküsimustega tegelevate spetsialistide tööarutelu, kus maavanematele tutvustati ülikooli regionaaltegevuse eesmärke, teaduslikku arendustegevust, Avatud Ülikooli jt ülikoolielu küsimusi. Õhtul külastasid maavanemad ülikooli raamatukogu, kus tehti ka kokkuvõte päevast.

Maavanemate Kogu, kuhu kuuluvad kõigi Eesti maakondade maavanemad, moodustati ülikooli juures 1994. aasta septembris, seekordne kokkusaamine oli järjekorras kolmas.

Toomas Kiho,

teabetalitus

Teadusajalugu tasub õppida

Ajaloomuuseum on otsustanud tõsta huvi teadusajaloo edendamise vastu ülikoolis. Alustamaks rohujuure tasandilt, on 1996/1997. õppeaastaks ette nähtud neli 500-kroonist autasu üliõpilastele, kes (soovitavalt) eriala ajaloo kursuse raames kirjutavad kirjaliku uurimistöö teadus– (*incl.* Tartu Ülikooli) ajaloost.

Neli auhinda on jaotatud kahe semestri vahel. Semestris jagatakse kaks preemiat: üks vabatahtliku, teine kohustusliku kursuse raames kirjutanule. Valiku teeb semestri lõpul kogunev ajaloomuuseumi nõukogu. Osalevad kõik kirjutatud tööd eeldusel, et nad on jõudnud muuseumisse.

Lootuses, et teadusajalugu populaarsust võidab, soovime jõudu nii (entusiastidest) õppejõududele kui nende kuulajatele.

Informatsioon: Ken Kalling, TÜ Ajaloo Muuseum. Tel 465 672; *e–mail:* ken@museum.ut.ee.

õnnitleme

Detsembrikuu juubilarid

75

Edgar Salumaa	26. 12. 1921 õigusteaduskonna erakorraline teadur

65

Heldur Saarsoo	05. 12. 1931 avaliku õiguse instituudi dotsent

60

Peet-Henn Kingisepp	10. 12. 1936 füsioloogia instituudi dotsent
Niina Eichenbaum	29. 12. 1936 raamatukogu koristaja

55

Arved Pikkat	01. 12. 1941 ehitusjaoskonna ehitustööline
Margit Holopainen	04. 12. 1941 filosoofia osakonna vanemlaborant
Viivi Neare	08. 12. 1941 eripedagoogika osakonna dotsent
Ann Malts	09. 12. 1941 vene filoloogia osakonna lektor
Õie Kaasik	12.12. 1941 kommunikatsioonitehnika paljundusoperaator
Helgi Silm	29. 12. 1941 nahahaiguste kliiniku juh, korraline prof

50

Enn Hendrikson	20. 12. 1946 füsioloogia instituudi laborant
Helju Ohno	21. 12. 1946 arvutiteaduse instituudi tehnik
Leili Teeväli	22. 12. 1946 õppehoonete koristaja
Tiit Rosenberg	26. 12. 1946 ajaloo osakonna juhataja, korraline prof

Õnnelikku juubelit!

28. novembril on juubel vene ja slaavi filoloogia osakonna vene keele õppetooli korralisel professoril Irina Külmojal.

Irina Külmoja on tuntud ja hinnatud õppejõud, haritlane ja teadlane mitte ainult Eestis, vaid ka välisriikides: Venemaal, Lätis, Ungaris, Itaalias, Austrias. Neis maades on ta esinenud konverentsidel ja sümpoosionidel, avaldanud oma teadustöid. Kõige paremini teatakse teda loomulikult Tartus. Siin lõpetas ta *cum laude* ülikooli (1970), õppis aspirantuuris (1977-1979). Ülikoolis on I. Külmoja õpetanud praktilist ja tänapäeva vene keelt, vene ja eesti keele kõrvutavat grammatikat, stilistikat. Kolm aastat tagasi valiti ta vene keele õppetooli korraliseks professoriks. Sel ametipostil vahetas ta välja kauaaegse juhataja, tuntud teadlase ja oma õpetaja professor M. Šeljakini. See on samm, mis nõuab julgust naisterahvalt, kes tundub nii habras.

I. Külmoja on avaldanud üle 20 artikli vene keele funktsionaalse morfoloogia ja aspektoloogia ning vene ja eesti keele kõrvutava grammatika alalt. 1985. aastal kaitses ta edukalt kandidaadiväitekirja tollase NSVL TA Vene Keele Instituudi Leningradi osakonna juures. I. Külmoja tööd on laialt tuntud mitte ainult Eestis, vaid ka välismaal. Ent tuntus võib mõnikord kurioosumeid tekitada. Nii avastas tänane juubilar katkeid oma väitekirjast ühe välisteadlase publikatsioonis. Naljakas, kuid tõestisündinud lugu, mis kaudselt annab tunnistust teadusideede värskusest, uudsusest ja aktuaalsusest.

Paljud kooliõpilased, kes kasutavad "Vene-eesti õppesõnastikku", ei tea, et see raamat on ka I. Külmoja kätetöö.

Sõnaga, juubel...50 aastat pole naljaasi, ent seda numbrit on raske uskuda, sest juubilar on nii nooruslik ja elegantne! Seepärast tegidki kolleegid ja sõbrad ettepaneku tähistada mitte juubelit, vaid 16-aastast pedagoogistaaži Tartu Ülikoolis. 16 aastat on unistuste ja lootuste aeg. Aeg, mil ees on veel palju-palju viljaka koostöö, sõpruse ja loomingulise teadustegevuse aastaid emakeele ja Eesti teaduse hüvanguks.

Vene ja slaavi filoloogia osakonna nimel kolleegid vene keele õppetoolist

stipendium

Sihtasutus ESTFOND

kuulutab välja õigus- või majandusteaduse üliõpilastele stipendiumi, süvendamaks teadmisi teemal "Eesti ja Rootsi vahelise topeltmaksustamise kokkuleppe ning vastavate maksustamise ja sotsiaalhoolduse regulatiivide ja administratsiooni analüüs".

Eesmärk on toetada Eesti või Rootsi ülikoolide üliõpilasi, kes soovivad kirjutada nimetatud teemal uurimistöö kursuse- või seminaritöö tasemel.

Stipendiumi suurus on 20 000 SEK.

Taotlused koos uurimistöö sisukorra, *Curriculum Vitae* ning andmetega teadusliku juhendaja kohta saata aadressil:

ESTFOND

Eesti Maja

Wallingatan 32

S-111 24 STOCKHOLM

NAISKOOR SAAVUTAS RAHVUSVAHELISEL KONKURSIL TEISE KOHA

Ülikooli akadeemiline naiskoor naases 13. Franz Schuberti koorikonkursilt (14.-17. novembrini Viinis) taas võidukalt: II koht nais- ja meeskooride kategoorias ning ka üldarvestuses teine punktisumma. Võidust ja seega ka 40 000 Austria šillingist lahutas Eesti koori seekord vaid üks punkt. Esimese koha pälvis Läti naiskoor Vaiva.

❐ **Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor Viinis 13. rahvusvahelisel Schuberti konkursil, keskel koori dirigent Vaike Uibopuu.**

Schuberti konkurss amatöörkooridele, mida korraldab Viini Schuberti Selts, toimus tänavu juba 13. korda. Osa võttis eelvaliku põhjal 22 koori (10 mees- ja naiskooride kategoorias ning 12 segakooride kategoorias). Esimest korda oli osavõtjaskonna geograafia laienenud üle Euroopa kontinendi (segakooride võitja oli pärit Argentiinast. Eestist osales peale ülikooli naiskoori ka Teaduste Akadeemia naiskoor Tallinnast. Koorid olid heal tasemel ning mitmedki olid varem rahvusvahelistel konkurssidel kõrgeid kohti võitnud.

Võistlejaid hindas 6-liikmeline žürii ja esimest korda kuulus žüriisse ka eestlane: professor Kuno Areng.

Helihark kõrvas või klaver põõsas

Naiskoori dirigent, meile kõigile üldlaulupidude esimese naisdirigendina tuttav **Vaike Uibopuu** paigutab oma kogemuste järgi Schuberti konkursi taseme kuhugi Toursi, kus 1992. aastal saavutati samuti II koht ja Riva del Garda, kus 1990. aastal toodi ära *grand prix*, konkursside vahele, seda nii kohustuslike laulude raskusastme kui ka žürii nõudlikkuse tähenduses.

❐ **TÜANi dirigent Vaike Uibopuu, kontsertmeister Epp Hansberg, koormeister Ene Ahven.**

14. novembri õhtupoolikul toimus *Schubertkirches* avakontsert ning konkurslastel oli võimalus nautida professionaalset koorimuusikat Viini ooperikoori esituses.

Järgmise päeva hommikul algas võistlus ning esitusele tuli **kohustuslik kava**. Kuna võistlus toimus samaaegselt nii sega- kui mees- ja naiskooridele, oli ka žürii kaheks jaotatud.

Kuna igal kooril oli kohustuslik kava ja vabakava, hindas neid kavu erinev žürii.

Kohustusliku kava hindamisel said määravaks dirigendi interpretatsiooni professionaalsus, koori ansamblilisus, helistikus ning tempos püsimine. Otseses ja kaudses tähenduses istus esimese päeva žürii, helihark kõrvas, ja hindas konkursante karmilt ja crapoolctult. Tartu naiskoor oli esimese päeva järel liider, parimaks tunnistati ka Schuberti tõlgendus (kontsertmeister Epp Hansberg), ja valmistus järgmisel päeval vabakavas rinda pistma.

Esinemised olid korraldatud nii, et pärast enda esinemist avanes võimalus kuulata ja vaadata ka teisi oma kooriliigi võistlejaid. Huvitav kogemus oli kuulata ja võrrelda erinevaid interpretatsioone ning ära tunda samu vigu, mida koorid esinemistel tegid. Seetõttu oli ka esimene võistluspäev ilmselt pingelisem ning iga koor proovis esitada sama kava tehniliselt võimalikult korrektselt.

Seevastu oli teine võistluspäev tunduvalt võimalusterohkem, kuna koorid said valida **vabakavva** laule, mis žüriile suhteliselt tundmatud olid. Vabakavas olid valdavalt oma maa heliloojate teosed ning rahvalaulude töötlused.

Naiskoor läks võistlustulle Norra tänapäeva ühe võimsama ja vaimsema koorimuusiku Knut Nystedti lauluga "Sok Herren" ja Veljo Tormise "Virmalistega" ning "Suvega" Bulgaaria triptühhonist. Kava raskusaste räägib ise enda eest ja kooril oli põhjust pisaratcni õnnelik olla, kui dirigent Vaike Uibopuu ja koormeister Ene Ahven lauljatega rahul olid.

Teisel päeval istus aga laua taga uus žürii ja selle žürii võlus ära Läti Vaiva koori klaveri saatel esitatud, hulgaliste klaveri- ja lavastuslike efektidega rahvaluulcainelinc teos. Klaveril toetas koori laulu autor. Nii saigi läti lugu vabakavas maksimumpunktid ja need olid nii kõrged, et said ühe punktiga jagu ka ülikooli naiskoori eelmise päeva edust.

Teise päeva žüriis istus aga muuhulgas ka üks Norra naisdirigent Tove Rambo, kellel oli oma arvamus Nystedti laulu esimese osa tempo ja lõpuosa plaksutamise suhtes, nimelt peab seal plaksutamise ajal käed üles tõstma. Viimase etteheite võtab ülikooli naiskoor tõega omaks, sest üliõpilaskoori seas on alati lauljaid, kes koori on tulnud septembris ja keda niisugustel vastutusrikastel hetkedel noot kahtlemata toetab. Norra daam, kes sama lauluga tuli tänavu võitjaks Riva del Gardas, kes pidas vajalikuks ütelda eestlastele hiljem, et ülikooli koori kõla ja diktsioon ja väljenduslikkus selles vägagi keerukas teoses olid olnud paremad kui tema kooril, aga need plaksud... Ega žürii vist oma otsuseid muidu eriti kommenteerima kipu.

***

Sama päeva õhtul toimus suures ja võimsas *Vottivkirches* lõppkontsert, kus esinesid võitjakoorid ning toimus autasustamine. Pärast autasustamist oli õhtusöök ühes Viini kuulsatest veinikeldritest, kus koorid kasutasid võimalust konkurentidega lähemalt tutvuda ja laulda üksteisele oma maa heliloojate muusikat ning rahvalaule.

Ürituse lõpetas 17. novembri hommikul *Schubertkirches* Schuberti mälestuseks toimunud missa.

Võistluspäevad olid pingelised ning väsitavad. Ärgata tuli juba kell kuus hommikul, et hääl võistlustulle astudes värske ja kõlav oleks. Imekauni Viini linnaga aga ei jäänud just eriti palju aega tutvuda, kuna tuli kontsentreeruda esinemistele.

Pärast konkurssi külastas naiskoor väikest Austria külakest Doonau kaldal, kus kohalik puhkpilliorkester andis kontserdi 800-aastases kirikus. Samuti käidi tutvumas Mozarti kodulinna Salzburgiga.

Kuidas võita konkursse?

Eesti üks tippdirigente Vaike Uibopuu ütleb selle peale üsna tõsiselt: kui tööd teha, on võimalik kõike saavutada. Tuleb erinevatest lauljatest luua ansambel, töötada intonatsiooni kallal. Selleks peab olema jõudu, fanaatilist soovi teha muusikat, pole isegi esmatähtis, kas tegu on proffidega või harrastajatega. Konkursil antakse sageli loetud minutid akustika proovimiseks, Toursis ei võimaldatud üldse lava proovida, meenutab Vaike Uibopuu. Viini saali akustika oli oma suure kajaga väga üllatav. Nende paari minutiga tuli sättida lauljaid, nii et ansambel tervikuks jääks. See võimaldab helistikus püsimist. Vaike Uibopuu kiitis ka Teaduste Akadeemia Naiskoori, kes näitas end Viini konkursil Merike Toro juhtimisel tugevama ja ühtlasemana kui viimastel aastatel kuuldud.

Eestlaste võidud maailma konkursilavadel kahtlemata jätkuvad, kuid nad ei ole enam nii harjumuspärased. Konkurents on seoses piiride avanemisega muutunud ülitihedaks. Võita saavad aga ainult parimad.

ENE SEIDLA
MARI MIIL

Vindine nädal Viie Vindi Klubis

Viie Vindi klubi avab oma uksed vaid kaks korda aastas - tudengipäevade ajaks. Viis päeva järjest pakub TÜ kohvikusse end sisseseadnud klubi rahvalikku muusikat kuulamiseks, tantsimiseks ja kaasalaulmiseks. Peale tuntud ja tunnustatud ansamblite on kindlasti ka alkoholiteemaliste eriõhtute nimetamine põhjuseks, miks klubi tudengipäevade ajal üliõpilaste hulgas üheks populaarsemaks pidutsemiskohaks on.

Ka sel sügisel ei saanud korraldajad publiku puuduse üle kurta. Kõigil viiel üliõpilaspäeval "Tudengisügis'96" oli TÜ kohvik rahvast pungil täis.

Klubi avaõhtu oli pühendatud kõigile õllesõpradele. Luigelaulu Nelik (nn poolikud Untsakad) pakkus esialgu peale muusika rahvatantsuansambli näol ka silmailu. Hiljem võisid kõik eesti rahvamuusika austajad ka ise "Õlleaugus" nn Untsakate eripruuli saatel jalga keerutada.

Kolmapäevases "Dringipaabis" püüdis iiri muusikat ja hellahundilikku fiilingut rahvale pakkuda Folkmill. Tunda oli, et suur sööklasaal tegelikult seda tunnet õieti edasi anda ei suutnud. Ka pani mitmeid instrumentaalpalasid esitav Folkmill publiku rohkem kuulama kui tantsima.

Kolmas vint "Tinatrahteris" ja Väikeste Lõõtspillide Ühing. Sel õhtul jäi tantsupõrand polkat vehkivatele "tinasõpradele" kitsaks, kuid trügimine ja sassis tantsusammud ei paistnud kedagi heidutavat.

Reedene Jääboileri kontsert erines mõneti eelnevatest Viie Vindi õhtutest. Tantsuplatsi olid enda alla hõivanud enamasti ustavad fännid, kes põrandal istudes ja veini nautides InBoilile ja Jaan Söödile kaasa laulsid. Viiest lisaloost hoolimata ei tahtnud publik kuidagi kohe laiali minna - plaksutati, vilistati, hüüti ja lauldi, kuid bänd jäi endale kindlaks ning "Veinikelder" sulges oma uksed.

Sellesügisese Viie Vindi klubi hooaja lõpetas **Tartu kohalik bänd The Claymakers "Koksibaaris"** koos kõikide koksisõpradega. Arvatavasti peaaegu nädalapikkune "vinditamine" oli teinud oma töö - võrreldes eelmiste õhtutega oli publikut üsnagi vähe.

Viie Vindi klubiõhtud said selleks korraks läbi. Kes "Tudengisügisel'96" TÜ kohvikusse ei jõudnud, oodaku kevadpäevi. "Vindisõbrad" teevad seda nagunii!

VIIRE VINT

Inimesed käivad loengutes, istuvad raamatukogus, magavad lõunani ühikatubades õiglase inimese und - kõik nagu tavaliselt, esmapilgul tundub justkui polekski vahepeal midagi juhtunud. Ometi märkab tähelepanelik vaatleja, et ühikaläbedastes kauplustes on õlle ja toidukraami läbimüük järsult langenud, rahatud tudengid toituvad heal juhul vaid kartulist ja teest - seljataga on nädal aega kestnud ülikooli sügispäevad.

Nagu igal aastal, üritasid ka seekord unetud entusiastid inimesi juba teisipäeval kella 6 - 8ni üles äratada, käies ühikate akna all pasunat puhumas. Loomulikult see neil korda ei läinud, sest kes see ikka öösel üles tõuseb, normaalsed üliõpilased tavaliselt magavad sellel ajal. Peale traditsiooniliselt piletilaadalt vajalike pääsmete hankimist suunduti tudengisügisest osa saama, ees ootas teguderohke nädal, mis nõudis palju raha, energiat ja magamata öid.

Üliõpilaspäevadesse olid kaasatud peaaegu kõik Tartu tuntumad meelelahutusasutused: Aruküla koobastest Atlantiseni, nii et üritusi toimus tõesti igale maitsele. Mina otsustasin teisipäeva õhtul nautida midagi tõsisemat, valides vaatamiseks Mozarti eluloo. Kaheksa "Oscariga" pärjatud "Amadeusi" näidati kino Thalia paarikümne kohalises ruumis. Alguses olin üllatunud, et filmi näitamiseks oli valitud nii väike koht, vaadata soovijaid oleks olnud kindlasti rohkem kui istekohti. Paraku tuli mul õige pea tõdeda, et õigem tegu oleks olnud kassett laenutada ja filmi kodus vaadata, sest "Amadeusi" heli ja pildi kvaliteet oli kõike muud kui kvaliteetne. Soomekeelsed subtiitrid vaheldusid kõrvulukustava müraga, mis takistas filmi normaalset jälgimist.

❐ **Üks traditsioonilisi tudengipäevade esinejaid oli ka seekord Henri Laks stiilses ajaloomuuseumi interjööris.**

Tass musta kohvi

Õppe- ja teadustöö ladusamaks korraldamiseks on Tartu Ülikooli teaduskonnad ja teaduskonnavälised struktuuriüksused alati omanud õigust osutada tasulisi teenuseid ülikooli sees ja ülikoolist väljapoole. Sageli on see võimaldanud tulemuse saavutamise väiksema ajakuluga, samuti kaasata täiendavaid vahendeid oma õppe-, teadus- ja majandustegevuse finantseerimiseks.

Tartu Ülikoolis on tasuliste teenuste osutamise kord kehtestatud lähtudes EV seadustest ja reguleeritud TÜ rektori käskkirjade (kk 51 02.03.1994, kk nr UK-07/14 RE 15.01.1996), TÜ valitsuse otsuste ja raamatupidamise sise-eeskirjaga, nii et kõik teenuste osutajad võiksid ennast kindlalt tunda, teades, et nende tegevus on õiguslikult reguleeritud ja igati legaalne. Tasuliste teenuste osutamise eest laekunud summad kantakse struktuuriüksuse omatulu arvele, mida käsutab struktuuriüksuse juhataja.

Kuna teenuste osutamiseks kasutatakse ülikooli ruume (majanduskulud - küte, elekter, vesi, koristamine jne), inventari ja tööjõudu, on kehtestatud rektori käskkirjaga eeskiri üldkulude arvestamiseks. Arvestatud üldkululõiv jagatakse omakorda ülikooli keskselt üldkulude katteks ja teaduskonna või vastutusala käsutusse. Eraldisi üldkuludeks arvestatakse ainult väljastpoolt ülikooli laekunud summadelt, ülikooli sees osutatakse teenuseid omahinnaga. Üldkulude eraldised on määratud ülikooli kui terviku tegevuse täiendavaks finantseerimiseks; infrastruktuuri kulude ja majanduskulude katteks; ülikooli, teaduskonna või instituudi/osakonna/keskuse/asutuse arendusprojektide ning TÜ Fondi finantseerimiseks.

Käibemaksust

Käibemaksuga maksustatakse käibemaksuseadusega sätestatud maksustatav käive. Käibemaksu rakendatakse lisandunud väärtuse maksuna. See laekub riigieelarvesse.

Käibemaksuseadusega on määratletud maksustatav ja maksuvaba käive. Tartu Ülikooli puhul on valdavalt maksustatavaks käibeks kaupade ja osutatud teenuste käive ning maksuvabaks käibeks kõrgharidus- ja täienduskoolitus ning riigieelarvest finantseeritav teadustegevus. Registreeritud maksukohustuslase poolt tasumisele kuuluv käibemaks on maksustatavalt käibelt arvestatud käibemaks, millest on maha arvatud teistelt maksukohustuslastelt soetatud kaupade ja teenuste eest tasumisele kuuluv käibemaks. Kui registreeritud maksukohustuslane kasutab teistelt registreeritud maksukohustuslastelt ostetud kaupu ja teenuseid nii maksustamisele kuuluva kui maksuvaba käibe tarbeks, kuulub ostmisel makstud käibemaks mahaarvamisele osaliselt (see on piiratud maksustatava käibe suhtega kogu käibesse). Ülikool on vastavalt seadusele kohustatud kasutama käibemaksu proportsionaalse mahaarvamise meetodit. Kui struktuuriüksuse põhitegevuseks ei ole käibemaksuga maksustatava kauba või teenuse müük, moodustub kauba või teenuse omahind soetatud väärtuste müügihinnast, millele on lisatud kõik müüjale maksmisele kuuluvad summad (juurdehindlus, transpordikulud jne) ning see osa käibemaksust, mida ei ole vastavalt seadusele lubatud maha arvata. Kauba või teenuse müümisel arvestatakse tuludest maha käibemaks (18%) ja see kuulub tasumisele riigieelarvesse. Eeltoodust tulenevalt kuulub käibemaksuga maksustamisele struktuuriüksuse jaoks kujunenud omahind, sellest väiksema väärtuse maksustamisel käibemaksuga peaks teenuse müüja maksma käibemaksu omavahendite arvelt.

Seoses ülikooli uue staatusega (avalik õiguslik juriidiline isik) ja ettevõtte raamatupidamisarvestusele üleminekuga (kuni 01.01.1996 oli eelarvelise asutuse raamatupidamisarvestus) on TÜ raamatupidamise sise-eeskirja väljatöötamiseks moodustatud komisjon ja rahandusosakond tegelnud mitmete probleemidega, mis on seni seadusandluses ülikoolide osas olnud lahendamata või lahendatud osaliselt. Näiteks puudus käibemaksuseadusest teadustegevust kajastav osa (kas on maksualune või maksuvaba käive). 1995.aasta lõpul esitas raamatupidamise sise-eeskirjakomisjon vastavad ettepanekud käibemaksuseaduse täiendamiseks ja 1996. aasta 12. 06. vastuvõetud käibemaksuseaduse muutmise seaduses on ülikoolide ja riigiteadusasutuste riigieelarvest finantseeritav teadustegevus kajastatud. Analoogiliste probleemidega puutub rahandusosakond oma igapäevases töös sageli kokku ja töötab jätkuvalt TÜ kui avalik-õigusliku juriidilise isiku jaoks sobivamate lahenduste leidmiseks seoses maksuseadustega. Juba mõnda aega käivad läbirääkimised ja konsultatsioonid maksuametiga seoses võimalike muudatustega maksuseaduses. Raamatupidamise sise-eeskirjakomisjoni ja mitmete spetsialistide koostöös on valminud paranduse-ettepanekud ülikooliseaduse ja maksuseaduste muutmiseks.

TÜ rahandusosakond juhindub oma töös EV seadustest ja muudest õigusaktidest, TÜ seadusest, TÜ põhikirjast ja TÜ-s kehtestatud korrast. Musta kassa olemasolu ja kohviraha teenimine tekitab rahandusosakonna töötajates imestust (vt. "Detail" UT nr.40 15.11.1996.).

Epp Vengerfeldt,
rahandusosakonna juhataja

1. DETSEMBRI BALL TAAS TULEKUL!

1996. aasta sügis on märkamatult lõppemas ning sel pühapäeval löövad üle maa juba esimesed advendikellad. On vaid juhus, et samale päevale on seekord sattunud ka emakeelse ülikooli 77. aastapäev. Hoopiski mitte juhus, vaid traditsioon on aga see, et 1. detsembril toimub Vanemuise teatris üliõpilasesinduse **ball**.

Ülikool on auväärses eas ja traditsiooniliselt konservatiivne, ülikooli balli korraldamise tava nii vana ei ole, ballitegijad sootuks mitte, ometi on jõudnud siingi omad traditsioonid tekkida. Tavakohaselt on rahva peatantsutaja **Peeter Sauli orkester** oma tuntud headuses, tantsukaart on seekord kutselegi trükitud, nii et kõigil on võimalus partnerid varakult valmis vaadata. Kuniks orkester puhkab, pakub jalakeerutust kuumade ladina-ameerika rütmide saatel ansambel "L'Dorado". Loomulikult ei jää pidamata sütitavad **kõned** ning midagi on korraldaval toimkonnal veel ka tagataskus, **üllatus** seekord tulemata ei jää!

Et tegemist on kontsertballiga, on kõigil, kel jalad tuliseks tantsitud, võimalus jalutada teatrisaali ning jälgida üsna mitmekesist programmi, kus vanameistrite **Jüri Aarma** ning **Priit Aimla** kõrval, kes astuvad üles lausa kahes osas, võib kõrv puhata võrratu **Diana Klasi** laulmist nautides ning **Indrek Hirve** luulet kuulates. Tantsulist vaheldust pakuvad **ülikooli võimlemisrühmad** oma programmiga ning tantsutrupp Tokra.

Ballil on ka oma kontsertbaar teatrisaali jalutusruumis ehk **akvaariumis**. Seal alustab õhtut **akadeemiliste organisatsioonide segakoor**, iiri laule pakuvad **korp! Filiae Patriae** neiud ning üliõpilasorganisatsioonide kava lõpetab **Katriin Fisch** flöödil. Oma meeleolu toob kaasa **Folk Highlights Orchestra** ning Akvaariumis jääb pidu lõpetama Vanemuise **dzässkvartett**.

Kogu majas töötavad mitmed baarid, on võimalus lasta end koos ballikaaslasega **pildistada** (fotod kätte kahe tunni jooksul!), näha vanu ja uusi tuttavaid ning muidugi tantsida, tantsida, tantsida...

Vanemuise uksed avatakse kell 19.00, pileteid on võimalik osta üliõpilasesindusest Ülikooli tn 20-305, Tartu ülikooli peahoonest ning Vanemuise suure maja kassadest. Pileti hind 75 krooni, 1. detsembril 100 krooni.

Aare Ristikivi,
TÜ Üliõpilasesinduse kultuuritoimkonna esimees

Tartu Ülikooli Raamatupoes on müügil

* **Ajakirjad**: Akadeemia, Eesti Loodus, Maa ja Vara, Looming, Eesti Arst, Eesti Rohuteadlane, Juridica jt.

* **Erik Fosnes Hanseni "Reekviem katkenud lennule" kirjaniku autogrammiga.**

Teaduslik ja õppekirjandus, teatmikud ja käsiraamatud õigusteadusest, majandusest, arstiteadusest, loodusteadusest, filoloogiast ja teistest teaduse ja tegevuse valdkondadest.

* **Arvutialane kirjandus** eesti ja inglise keeles.

* **Sõnaraamatud ja õpikud** inglise, itaalia, hispaania, vene, prantsuse, saksa, jaapani, soome, kreeka, taani, poola, rootsi, portugali ja ladina keeles.

* **Üldised ja erialased entsüklopeediad.**

* Käsiraamatud büroo töö organiseerimise ja äri-kirjavahetuse kohta.

* **Suur valik juturaamatuid** eesti, inglise, vene ja saksa keeles täiskasvanutele ja lastele, hinnad alates 21 kroonist.

* **Raamatud** lillekasvatusest, aiandusest, koka- ja käsitööraamatud, kirjatarbed ja postkaardid, autoremondi käsiraamatud jne.

* **Ostame ja müüme antikvaarseid ja vanu raamatuid.**

* Võtame vastu tellimusi raamatutele välismaalt: praegu on olemas järgmised kataloogid:

Longman ELT 1996, McGraw-Hill Psychology and Sociology, 1996, Harcout Brace Psychology and Sociology 1996, Routledge Geography, Environment development, Urban Studies, 1996, Oxford University Press Philosophy 1996, Humanites and Social Sciences 1996, Science and Medicine 1996 W. H. Freeman Psychology 1995-96.

Tartu Ülikooli üliõpilastele ja töötajatele on raamatupoes kehtestatud hinnaalandus 5% ostu summalt, hinnaalandust kohandatakse üliõpilaspileti või töötõendi esitamisel.

Raamatupood on avatud E-R 9-18, tel 441 102, faks 441 465.

Aadress: Tartu, Ülikooli 11.

sport

Võrkpall

25. novembril toimusid ülikooli meistrivõistlused võrkpallis naiskondadele. 1996/97 õa ülikooli meistriks tuli kehakultuuriteaduskonna naiskond, II koha saavutasid filosoofiateaduskonna neiud ning III koha põhiliselt ülikooli õppejõududest ja teenistujatest koosnev naiskond Volle.

Spordiduell TÜ - EPMÜ

Üle mitme aasta proovisid üliõpilaste sügispäevade raames jõudu pallimängudes kahe Tartu kõrgkooli tudengid. Ülikooli Ujula tn 4 spordihoones toimunud spordiõhtut juhtis kehakultuuriteaduskonna magistrant Anu Säärits ja omadele oli kaasa elama tulnud väga suur hulk mõlema kõrgkooli tudengeid.

Esimesena asusid võistlustulle võrkpallurid. Kohtusid mõlema kõrgkooli meistrid. Sel aastal tuli Tartu Ülikooli meistriks õppejõudude-teenistujate võistkond, keda esindas Tartu Ülikooli majandus- ja matemaatikateaduskonna ühisvõistkond. Nad saavutasid TÜ meistrivõistlustel II koha, kuid sellegipoolest jäi võit TÜle geimidega 2:1.

Järgmisena toimus "pimevõrkpall", kus võrk on kinni kaetud, et vastane ei näeks, mis teine pool teeb. Kohtusid mõlema kõrgkooli esindusmeeskonnad. Mängiti ainult üks geim. Väga emotsionaalses ja võistluslikus kohtumises tuli võit TÜle.

Korvpallis mängisid samuti mõlema kõrgkooli esindusvõistkonnad, ainult väikese iluveaga - ei esinenud Eesti meistriliigas mängivad tudengid. Ülekaalukas võit kuulus jällegi TÜle. Selles, et Tartu ülikooli meeskond võiks läbi lüüa Eesti meistriliigas, ei kahtle keegi, kuna korvpalliklubi Tartu viis põhimängijat on meie tudengid. Ülikooli spordiklubi võiks selle üle mõelda.

Siis oli aeg väljakule tulla mõlema kõrgkooli üliõpilasesinduste võistkondadel. Toimus "pime sops", st kinniseotud silmadega tuli pall korvi visata. Siin sai oma esimese ja ainukese võidu EPMÜ.

Viimase alana oli kavas sisejalgpall. TÜd esindasid siin Soomest pärit tudengid ja tegid seda väärikalt, numbritega 5:1 tuli võit TÜle.

Korraldajate, võistlejate ning rohkearvulise pealtvaatajaskonnaga arvates läks üritus korda. Spordi populaarsus tudengite seas on viimaste aastatega oluliselt suurenenud, seetõttu tahavad korraldajad - mõlema kõrgkooli üliõpilasesindused ja spordikeskused - sellised sportlikud mõõduvõtmised muuta traditsiooniliseks.

info

loeng

Loengusari "Vana Tartu"

Kolmapäeval, 4. detsembril kl 18.15 ph aud 102 prof Jüri Kivimäe loeng "Tartu kui hansalinn".

Külalisfilosoof Inglismaalt

Oxfordi ülikooli emeriitprofessor filosoofias (ja USAs George Washingtoni ülikooli psühholoogiaprofessor) Rom Harre peab meil kaks loengut:

kolmapäeval, 4. detsembril kl 16.15 ph 102 "Emotsioonide psühholoogia diskursiivne käsitlemine";

neljapäeval, 5. detsembril kl 16.15 Lossi 3-403 "Uusimad argumendid kaitsmaks teaduslikku realismi".

Loengus toimuvad inglise keeles. Üliõpilased on teretulnud.

varia

Eesti filoloogia osakonna üldkeeleteaduse õppetool on avaldanud kogumiku **"Estonian in the changing world".** Kogumik sisaldab töid teoreetilistest ja arvutuslingvitikast. Seda saab osta peahoone eesti keele õppetoolist (ruum 124) ja Tiigi 78 õppehoones arvutuslingvistika uurimisrühmalt (ruum II B-232).

jumalateenistus

EELK Tartu Ülikooli koguduses

1. detsembril kl 11.15

ajaloomuuseumi rõdusaalis

Tartu Ülikooli aastapäeva jumalateenistus.

8. detsembril kl 11.15 armulauaga jumalateenistus. Lasteristimine.

22. detsembril kl 11.15 armulauaga jumalateenistus. Konfirmatsioon.

23. detsembril kl 16 ülikooli jõulujumalateenistus.

Teabetunnis

27. novembril

Kolmapäevases teabetunnis informeeriti kohalviibijaid ülikooli aastapäeva raames toimuvatest üritustest. Tuletati meelde, et nii ülikooli kooride kontsert aulas, ennesõjaaegsete ülikooli kroonikafilmide esmaesitlus ja ülikooli uute trükiste esitlus on kõigile huvilistele tasuta. Ülikooli aastapäeva balli pilet maksab 75 krooni. Pileteid saab osta TÜ Üliõpilasesindusest Ülikooli 20-305.

Järgmine teabetund on **11. detsembril** . Siis on päevakorras postiringi uuendused, TÜ Üliõpilasküla uudised, ülevaated viimastest valitsuse ja nõukogu istungitest.

RENO HEKKONENS

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Reno Hekkonens
Toimetuse aadress EE2400
Tartu, Ülikooli 18, ruum 241
TÜ faks: + 372 7 465 440
E-mail: *varje@admin.ut.ee*
O/Ü Greif trükikoja trükk
UT ilmub reedeti
Tellimise nr 2047. Tiraaž 800

Tel 465 680

NR. 43 (1866)
REEDE,
6. DETSEMBER 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 1 KROON

Universitas Tartuensis

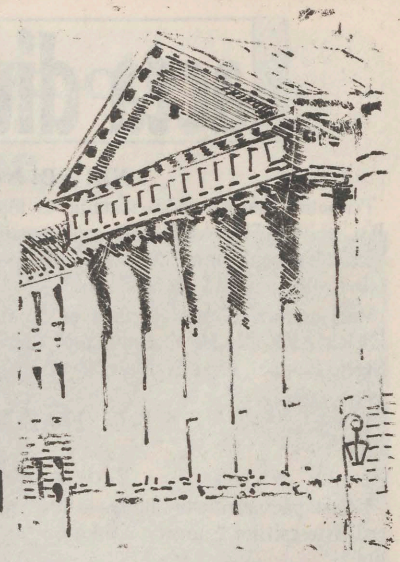

Ülikool tähistas oma aastapäeva

❐ **Värsked audoktorid (vasakult) Dmitri Knorre, Ulrich Knauer, Arnold Hasselblatt, Otto Kaiser, ülikooli auliige Egon Brinkschmidt, audoktorid Boris Meissner, Els Oksaar ja Bengt Björksten aulas.**

"Ela ja õitse, eesti ülikool!"

Eesti ülikooli 77. aastapäeva üritused kulmineerusid aulas tavakohase pidupäevaaktusega. **Rektor prof Peeter Tulviste** pidas oma avasõnavõtus ülikooli viimast aastat ühiskonnale avanemise ajaks, mis väljendub nii vilistlaste huvi suurenemises ülikooli vastu kui ka ülikoolipoolses suuremas huvis oma lõpetanute suhtes. "Pole ju Eestis küla ega peret, kust poleks ülikooli tuldud, on peresid, kus ülikoolis õppinuid mitu põlvkonda," lausus rektor. Erinevate piirkondade vilistlastele on väga vajalik omavahel kokku saada, mis on üks vilistlaskogude loomise põhjusi. Teiselt poolt on vilistlased oma *alma mater*'ile abi pakkunud. Vilistlaskogud on peatselt loomisel.

Tavakohase akadeemilise ettekande pidas seekord **prof Ene-Margit Tiit,** kes kõneles teadusest juhuslikus maailmas.

Ülikooli nõukogu valis 31. mail **9 audoktorit.** Promoveerimisele olid saabunud professorid **Bengt Björksten, Arnold Hasselblatt, Dmitri Knorre, Els Oksaar, Ulrich Knauer, Otto Kaiser ja Boris Meissner. Umberto Eco** ja **dr Vello Helk** ei saanud kahjuks aktusel osaleda.

Ülikooli **auliikmeks** promoveeriti prof **Egon Brinkschmidt.**

Aastapäevaaktusel antakse tavaliselt kätte ka **doktoridiplomid** neile, kes kaitsesid oma väitekirja Tartu Ülikoolis ajavahemikul eelmise aasta aktusest tänaseni. Neid oli 19.

Oma seitset auväärset liiget austas ülikool **Tartu Ülikooli medaliga.** Medali pälvisid professorid **Hans-Voldemar Trass, Harald-Heino Peep, Sergei Issakov, Ülo Kaasik ja Leo Pokk** ning **dotsendid Endel Jürimäe ja Endel Türi.**

Enne mitteriiklike stipendiumide kätteandmist ütles rektor, et tuleva aasta aktusel loodetakse teatavaks teha ka üliõpilaste võistlustööde võitjad. Ülikool tahab taastada üliõpilaste teadustööde konkursi.

Ants ja Maria Silvere ning Sigfried Panti mälestusstipendium anti **Tarmo Kollile, Vallo Mattole, Epp Annusele ja Valdur Mikitale.**

Nikolai Küttise stipendiumi pälvis **EPMÜ magistrant Enn Kull.**

Münsteri Ülikooli stipendium määrati **Erki Laidmäele, Olle Hintsile, Rainer Kattelile ja Jan Villemsonile.**

Esimest korda välja antud **Arno Mägi** stipendiumi said **Piibe Jõgi ja Kaarel Relve.** Samuti esimest korda välja antud **Eesti Ühispanga** stipendiumi sai **Kalle Ahi (vt fotot).**

Alma mater'it tema sünnipäeval tervitades nimetas **Tartu maavanem Jaan Õunapuu** ülikooli igiliikuriks, kes kogub möödunud põlvede väärtusi ning mis on samas ka avatumaks muutunud.

49 linnavolikogu liikme nimel tervitas ülikooli **linnavolikogu esimees Väino Kull.** Ta ütles, et 39 volikogu liiget on TÜ vilistlased.

Vastne **linnapea Tõnis Lukas** pühendas oma tervituskõne akadeemilise riigi aulale, kust algabki ülikool. Ta ütles, et kui nõukogude ajal tuli uksest sisse nõmedus, siis aulasse koondusid rahvuslikud tunded ja väärtused, kust jõudu saadi.

Üliõpilasesinduse esimees Allan Sikk pidas Tartu Ülikooli kõige üliõpilassõbralikumaks ning lausus talle: "Ela ja õitse, eesti ülikool!".

EPMÜ rektor prof Mait Klaassen rõhutas hariduse tähtsust ja Tartu Ülikooli osa selles.

Ülikooli 77. aastapäeva aktusele lisasid meeleolu ülikooli naiskoor Vaike Uibopuu juhatusel ning Vanemuise kammerorkester Endel Nõgene juhatusel.

Varje Sootak

Tervitused

Tervitan Tartu Ülikooli üliõpilasi ja õppejõude emakeelse ülikooli avamise 77. aastapäeval.

Siis, kui Vabadussõja rinnetel müürisesid veel kahurid ning löödi lahinguid nii sõja eesliinil kui ka läbirääkimissaalides saabuva Tartu rahu pärast, avati siinsamas alma materi'is emakeelse ülikooli uksed. Pole vist asjatu öelda, et sellise tähelepanu osutamine emakeelsele haridusele ja kultuurile ajal, mil paljude meelest oleks olnud targemat ja tähtsamat teha, on Eesti riigi hoiakute ja tulevikusuundumuste suhtes tähenduslik. Mul on heameel, et samadest veendumustest lähtub ka tänane Eesti Vabariik. Nende rahvuskultuuriliste veendumuste ja kõlbeliste tõekspidamiste kujundamisel on Tartu Ülikoolil tänapäevalgi eriti oluline roll kanda.

Kallid sõbrad, palju õnne ja palju edu!

Eesti Vabariigi peaminister
Tiit Vähi

Õnnitlen kõiki kokkutulnuid, vastseid audoktoreid, õppejõude, üliõpilasi ja külalisi eestikeelse ülikooli sünnipäeval.

Täna rõõmustame koos, et oleme rahvana, kelle arvukusest jätkub napilt ühe Euroopa tavalise ülikooli demograafiliseks tagamaaks, suutnud tegevuses hoida oma esindusülikooli. Täna on selgelt märgatav, et meie ülikool on taas saamas Euroopa ülikoolisüsteemi osaks.

Ülikooli rolli ühiskonna uuendamise lipulaevana rõhutab rektori hiljutine väide, et ülikool tegeleb regionaalpoliitikaga rohkem kui riik. Jah, muidugi on riigile vaja rohkem kooli ehk koolitust, piisava õppimisvõime ja -tahte korral kõrgkoolitust. Kuid ärgem unustagem, et ka Academia Gustaviana loomine oli vana hea Rootsi aja regionaalpoliitiline ehk laiemalt võttes Euroopa kultuuriline samm, mistõttu meie päevateemalised mõtisklused võiksid alata seosest hariduse ja omariikluse vahel ning jätkuda teemal rahvusriik ja emakeelne haridus ning omameelne haridus ja rahvuse elujõud. Nii mõtiskledes jääb soovida, et eestikeelne ülikool püsiks, areneks ja saavutaks oma sihid ja eesmärgid.

Edu ja tervist soovides,

Riigikogu esimees
Toomas Savi

Ülikoolile saabusid aastapäevatervitused veel Riigikohtu esimehelt Rait Marustelt, Narva linnapealt Raivo Murdilt, Saare maavanemalt Jüri Saarelt, Valga maavanemalt Rein Randverilt, Ida-Viru maavanemalt Rein Aidmalt, AS Satwolt, kliinikumi juhatuselt jt.

Hamburgi Ülikooli president dr Jürgen Lüthje

teatas oma kirjas rektorile:

Rõõmu ja rahuldusega võtsin vastu teate, et Tartu Ülikool on andnud audoktori nimetuse prof Els Oksaarele. Sellega austab ülikool rahvusvaheliselt tunnustatud teadlast ja ühtlasi oma maa väljapaistvat tütart.

Ma käsitlen seda sündmust kui tunnistust meie ülikoolide vahelistest sidemetest ja olen kindel, et meie suhted tihenevad ja tugevnevad ka edaspidi.

Haruldane trükis ülikooli kirjastuselt

Ülikooli kirjastuses sai ülikooli sünnipäevaks trükivalmis haruldane raamat: Johannes Claudii Risinghi "Kõne Tartu linnast" *(Oratio de civitate Dorpatensi*, 1637) faksiimileväljaandes koos eesti tõlkega (kokku 48 lk).

Silmapaistvalt kaunis kujunduses ja trükitehniliselt parimal tasemel avaldatud raamat on vägagi tähelepanuväärne ka oma sisult. Tegemist on esimese teosega üldse, mis on tervikuna pühendatud Tartu linnale, tema ajaloole ja kaasajale XVII sajandis. Östergötlandist pärit rootsi üliõpilane kirjeldab oma akadeemilises kõnes muuhulgas Tartu arhitektuuri, kliimat, iseloomustab maa viljakust, Emajõe ja Võrtsjärve kalavarusid, linnaelanike elu-olu, linna valitsemist ja usuelu ning mõistagi *Academia Gustaviana*'t ennast, tema professoreid ja üliõpilasi. Ka kirjandusloo seisukohast on teos ainulaadne, kuivõrd ta on ilmselt varaseim ja võib-olla ainus žanripuhas linna laudatsioon, linnaülistus *(laudatio urbis)*, mis Tartu kohta kunagi on kirjutatud. Linnaülistuse kui iseseisva poeetilise fenomeni juured ulatuvad antiikaega, aga vastavast väljakujunenud žanrist, mille vormi järgib täpselt ka Risingh, võib rääkida alates XII sajandist. Kirjandusloo seisukohast on seega eriti tänuväärne, et avaldatud on ka ladina tekst, mis teeb teose ligipääsetavaks rahvusvahelisele auditooriumile. 360 aasta vanuse kõne originaal on teadaolevail andmeil säilinud ainult ühes eksemplaris, mis on hoiul ülikooli raamatukogu käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonnas.

Risinghi kõne on esimene kõide ülikooli kirjastuse poolt kavandatavast sarjast, mille raames kavatsetakse taasavaldada teadus- ja kultuurilooliselt huvipakkuvamaid tekste ülikooli *Academia Gustaviana* perioodist.

Marju Lepajõe

acta diurna

NB! NB! NB!

Teabetalitusel on rõõm teatada, et lõpuks ometi on valminud TÜ JÕULUPOSTKAART, mida saab osta ülikoolisisese ülekandega teabetalitusest (ph ruum 208). Kaardi autoriks on populaarne kunstnik Navitrolla ja hind kaheksa krooni.

Veel suurem rõõm on teatada, et valmis on ka 1997. aasta KALENDERMÄRKMIK!!! Ootame teid teabetalituses. Info tel 465 465 Sigrid Koppel, Urve Nahkur.

SEL NÄDALAL

2. detsembril

* Aastapäevaürituste raames toimus ajaloomuuseumis ülikooli **uute trükiste esitlus**. Samas avati ka **näitus "Tartu Ülikool postkaartidel"**.

* Aulas oli eesti ülikooli 77. aastapäeva aktus.

3. detsembril

* 3.-8. detsembrini viibib välisüliõpilastalituse esindus Budapestis EAIE (European Association for International Education) aastakoosolekul.

* Pärnu muuseumis avati TÜ ajaloomuuseumi **rändnäitus** "Keisririigi ülikoolist rahvusülikooliks" ja Pärnu Vanalinna Koolis toimus TÜ Pärnu Kolledzi esimesele aastapäevale pühendatud **aktus.** Akadeemilise loengu ülikooli eelmisest Pärnu perioodist aastatel 1699-1710 pidas prof Helmut Piirimäe. Tervituskõnega esines rektor prof Peeter Tulviste ning aktusekõnega Pärnu kolledzi direktor Riina Müürsepp. Aktusel laulis ülikooli kammerkoor.

4. detsembril

* Kl 16 avatakse raamatukogus Tartu Kultuuriülikooli **kirjakunstitööde näitus.**

* **Ülikoolis oli Järvamaa päev**. Järva maavalitsus ning linnade ja valdade esindused tutvusid ülikooliga. Loengu regionaalpoliitikast pidas Tartu abilinnapea Jüri Kõre. Kohtuti Järvamaalt pärit õppejõudude ja üliõpilastega.

* Tallinnas oli infotundide raames viimasena arstiteaduskonna dekaani **infotund**.

* Peahoones toimus prof Jüri Kivimäe loeng "Tartu kui hansalinn", mis oli kolmas loeng *studium generale* raames peetavast loengusarjast "Vana Tartu".

5. detsembril

*** 5.-8. detsembrini viibib rektor Lundis ümarlaua-arutelul "Rahvustevahelised suhted Eestis". 8.-10. detsembrini on rektor Bonnis rahvusvahelisel sümpoosionil.**

* Nõukogu saalis pidas **Max-Planci Astrofüüsika Instituudi prof Geerd H. F. Diercksen loengu** "Vesinik liitiumi väärisgaaside klastrite teoreetiline käsitlus".

* Peahoones pidas **prof Reinhard Lauer (Göttingeni Ülikool)** avaliku loengu teemal "Tartu Ülikooli professor Andrei Kaissarov ja Göttingen".

* **Andro Simberg kaitses magistritööd** "Soovete hüdrokeemiliste omaduste kujunemine".

6. detsembril

* 6.-20. detsembrini on raamatukogus **nahkehistööde näitus**.

*** Kl 14 toimub aulas Soome Vabariigi 79. aastapäeva kontsertaktus.**

*** 6.-7. detsembrini toimub ajaloomuuseumi konverentsisaalis rahvusvaheline seminar "Meditsiin ja õigus"**. Esimene istung algab 6. detsembril kell 10.30. Istungit juhatab prof Jaan Sootak, teise istungi algus on kell 15.30, seda juhatab prof Eerik Kergandberg.
7. detsembril algab istung kell 10.30 nõukogu saalis. Istungi juhataja on prof Erich Samson. Viimast istungit, mis algab kell 13.30 aud 102, juhatab dr Ants Anderson.

*** Kl 10 peab Peeter Olesk raamatukogu konverentsisaalis loengu "Kellele haritud raamatukoguhoidja, kellele haritud lugeja"**. Kõik huvilised on oodatud.

*** Kl 13 algab humanitaarraamatukogus (Jakobi 1) Juhan Liivi luulepreemia laureaatidele pühendatud kontsert**. Esinevad Liis Bender, Mikk Mikiver, Henn Rebane, Robert Jürendal ja Tõnu Lehtsaar.

* Kl 14 kaitseb nõukogu saalis spordipedagoogika insituudi lektor **Lennart Raudsepp** doktoriväitekirja "Physical Activity, Somatic Characteristics, Fitness and Motor Skill Development in Prepubertal Children".

7. detsembril

*** Kl 14 toimub nõukogu saalis matemaatikateaduskonna ja Eesti Matemaatika Seltsi prof G. Rägo nimeliste mälestusmedalite kätteandmine.** Ülikoolist pälvis medali **dots E. Abel.**

TULEVAL NÄDALAL

9. detsembril

* Politoloogia osakonna kutsel peab kl 14.15 Tähe 4-158 **USA suursaadik Eestis Lawrence Taylor** loengu "USA välispoliitika Eestis".

10. detsembril

*** Kl 11 avatakse ajaloomuuseumi valges saalis muuseumi 20. aastapäevale pühendatud konverents "Ülikoolimuuseumide ja teadusajaloo probleeme".** Konverents jätkub järgmisel päeval.

11. detsembril

*** Kl 11 toimub nõukogu saalis teabetund**. Kavas: ülikoolisisesest postiringist, Üliõpilasküla uudiseid, grandilepingutest, AS Rand & Tuulberg jt.

12. detsembril

* Kl 15.15 kaitseb Lai 40-207 **Nele Ingerpuu magistriväitekirja** "Eesti kõder- ja helviksamblad" (*Anthocerotopsida ja Marchantiopsida*)" botaanika ja mükoloogia erialal.

* Kl 12.15 kaitseb Riia 23, ruum 2-14 doktoritööd **Ene Ustav** ning samas kl 14.15 **Ants Kurg.**

TÜ nõukogus

30. NOVEMBRIL

TÜ PÕHIKIRJA MUUTMINE

Põhikirja muutmisettepanekud olid põhiliselt tingitud mitmete nimede jmt muutumisest. Nõukogu kinnitas parandused.

TÜ VALIMISEESKIRJA MUUTMINE

Nõukogu kinnitas ka valimiseeskirja muutmisettepanekud. TÜ nõukogu valimise korra 1. punkti viidi lause järele - Teaduskondade esindajad Tartu Ülikooli nõukogusse valitakse neljaks aastaks - täiendus - **nende asendusliikmed kaheks aastaks.**

Üliõpilaskonna esindajate (p 3) puhul viidi sisse järgmine muudatus (muudatus tumedas kirjas - toim) - Üliõpilaskonna esindajad **ja nende asendusliikmed** nimetatakse **üliõpilasomavalitsuse** poolt iga aasta maikuus üheks aastaks.

Konkursi läbiviimise tingimustes ja korras tehti järgmised muudatused (p 8). Konkursis võivad osaleda isikud, kes dokumentide esitamise lõpptähtajal on nooremad kui 65 aastat **ja kes vastavad seadustega, ülikooli põhikirjaga ja ülikooli nõukogu teiste õigusaktidega vastava ametikoha jaoks kehtestatud nõuetele.**

Punktis 10 lisati lausele - Rektoril on õigus lisada punktis 9 loetletud dokumentidele oma arvamus konkursist osavõtjate kohta - **Kui dokumendid esitanud isik ei vasta ametikoha nõuetele, tagastab rektor dokumendid ja informeerib sellest dekaani.**

Kandidaatide hindamise korra juurde lisati järgmine punkt:

19[1] . Kui ekspertkomisjon või tulevane vahetu töökorraldaja punktis 19 käsitletud juhul on andnud hinnangu, et ametikoha taotleja ei vasta ametikoha nõuetele, võib dekaan teha rektorile ettepaneku arvata negatiivse hinnangu saanud isik kandidaatide nimekirjast välja.

Rektor võib paluda hinnangut kandidaadi vastavuse kohta ametikoha nõuetele akadeemiliselt komisjonilt.

NÕUDED PROFESSORI AMETIKOHA TAOTLEJA HINDAMISEL

Rektor ütles, et vastavate nõuete ettepanekuid on ülikoolis arutatud juba peaaegu aasta. Lisaks nõukogu istungiks valminud projektile olid veel oma ettepanekud esitanud ka viis dekaani (T. Lehtsaar, J. Sepp, J. Allik, P. Pruks, J. Ross) ning prof A. Tuulmets.

Nõukogu võttis pärast arutelu nõuded koos paranduste ja ettepanekutega vastu. Peatselt ilmuvad need ka ajalehes.

EMERIITPROFESSORIKS

nimetati slaavi kirjanduse erakorraline professor **Sergei Issakov.**

ASUTATI STRATEEGILINE TEHNOLOOGIAKESKUS

Nõukogu kinnitas keskuse põhikirja. Põhikirja ja keskusega seonduvaid probleeme kommenteeris prof Ilmar Koppel.

Loodav keskus on iseseisev teaduskonnaväline ülikooli asutus. Selle eesmärk on koostöö teaduskondadega hariduse ja teaduse ühildamisel, sh ülikooli ja ülikooliga ühineva teaduspotentsiaali sihipärane rakendamine, ressursside koondamine jmt. Neljaks prioriteetseks valdkonnaks on materjaliteadus, geenitehnoloogia, infotehnoloogia ja keskkonnatehnoloogia. Keskuse rahalised vahendid moodustuvad riigieelarvelistest vahenditest, PHARE projekti HESR EsS-9502 sihtotstarbelistest vahenditest jm.

FÜÜSIKA INSTITUUDI ÜHINEMISEST ÜLIKOOLIGA

Nõukogu kiitis ühinemise ja ka instituudi põhikirja põhimõtteliselt heaks. Instituudi poolt kommenteeris põhikirja ja vastas küsimustele direktor prof Kristjan Haller.

***

Istungi lõpul informeeris juhtkond nõukogu liikmeid **kliinikumi** seisust.

Prorektor prof Toivo Maimets ütles, et kliinikum töötab praegu 1993. aastal kinnitatud põhikirja alusel. Kliinikumi saab sotsiaalministeerium reorganiseerida kliinikumi juhatuse, arstiteaduskonna nõukogu ja rektori ettepanekul. Arstiteaduskonna dekaan prof Ants Peetsalu lausus, et arstiteaduskonna soov on jätkata riigihaiglana, mitte riigiaktsiaseltsina.

Ülikooli põhikirja ja seaduse järgi on kliinikum ülikooli asutus, teaduskonna taotlus on edasi tegutseda riigihaiglana, ministeeriumi soov on teha riigiaktsiaselts. Prorektor Maimetsa arvates on võimalik ühendada arstiteaduskonna ettepanek ülikooli seaduse ja põhikirjaga. Rektor lisas lõpetuseks, et kliinikumi juhatuse ettepanekul toimub varsti kohtumine rektoraadiga. Selleks, et kliinikum saaks ülikooli osaks, on vaja vahepealset staatust, mis osapooli rahuldab.

õnnitleme

Kallis Ann Malts!

Õnnitleme Teid juubeli puhul! Imetleme Teie energiat ja nõudlikkust, Teie elegantsust ja ettearvamatust, Teie ustavust traditsioonidele.

Palju aastaid!

Teie kateeder

Tänu

Tänu pikaajalise ja kohusetundliku töö eest ülikoolis pälvis 50. sünnipäeval vene ja slaavi filoloogia osakonna korraline professor **Irina Külmoja** ning 55. sünnipäeva puhul sama osakonna lektor **Ann Malts**.

* * *

Rektor avaldas käskkirjas tänu pikaajalise, eduka ja kohusetundliku töö eest botaanikaaias **Nadezda Lukkile, Helmi Põdrale** ning **Jaan Tänavotsale** ja autasustas neid ülikooli väikese medaliga.

Puhkuste kasutamisest Tartu Ülikoolis

Usun, et on päris raske leida vastulauset väitele - iga töö eest on ette nähtud tasu ja puhkus. Nii rektorile kui ka koristajale, nii professorile kui ka maalrile. *Otium reficit vires* - võime Toomel jalutades Inglisillalt lugeda. Puhkustest üldiselt ja ülikooli töötajate puhkusega seotud asjaoludest tahaksingi pisut lähemalt rääkida.

Seaduseandja on **puhkuseseadusega** ette näinud puhkusekorralduse üldised põhimõtted. Nii antakse töötajale puhkust tööaasta eest ning tööandjal on kohustus anda puhkust ja töötajal ei ole õigust seda kasutamata jätta. Samuti peab tööandja koostama puhkuste ajakava iga kalendriaasta kohta ja tegema selle töötajale teatavaks jaanuarikuu jooksul.

Ülikooli valitsuse poolt 1996. aasta jaanuaris vastu võetud **puhkuste-eeskiri** ongi eelkõige selleks, et täpsustada seadusest tulenevaid ülikoolis toimivaid põhimõtteid ja protseduure. Puhkuse-eeskirja rakendumisel ligikaudu 1 aasta jooksul on saanud selgemaks töötajate puhkuste korralduses ilmnevad probleemid. Tõsisem neist - märkimisväärsel arvul töötajatel on puhkus kasutamata ja seda isegi 2-3 või veelgi enama tööaasta eest. Sellest aastate jooksul kujunenud probleemist kõneldi ja otsiti lahendusi ülikooli valitsuse istungil 19. novembril.

Lahenduste leidmiseks tuleks küsida ka toimunu põhjuste üle. Tõenäoliselt on puhkuste kasutamise-andmise olukord kujunenud üldjoontes järgnevatel asjaoludel:

1. Puhkuste ajakavas (graafikus) kindlaksmääratud puhkuse on töötaja palunud üle viia või katkestanud seoses lähetuse (osalemine seminaridel, konverentsidel, keelekursustel vm), vältimatute tööülesannete täitmise vajadusega (töö vastuvõtukomisjonis vm), haigestumisega jt põhjustel. Samas on sageli jäänud kirjalikult märkimata, millal võimaldatakse kasutada saamata jäänud puhkus. Kui on olnud ka suuline kokkulepe vahetu töökorraldajaga, siis on see "ununenud" hiljem dokumenteerimata.

2. On kirjutamata traditsioon, et mitte kõigi töötajate puhkus ei vormistata puhkuste ajakavas vaid nn individuaalsete käskkirjadega, kuna "ei ole võimalik ette näha võimalikku puhkuseaega". Ja kui vahetu töökorraldaja pole tähtsustanud puhkuse küsimust ja samuti pole töötajal olnud otsest vajadust puhkuseavaldust kirjutada, siis jääbki puhkus vormistamata (andmata) isegi juhul, kui tegelikult puhatakse.

Siia saaks omapoolseid põhjusi ja seletusi lisada iga töötaja, kel pikem töökogemus ülikoolis.

Kuid nii töötaja kui tööandja seisukohalt ei saa olla puhkusega seotud vallas olulisemat eesmärki, kui **viia puhkuste andmine ja puhkuste kasutamine kooskõlla puhkuseseaduse ja ülikooli puhkuse-eeskirjaga. Seega peaksid kõik töötajad saama kasutada ja töötajad tõepoolest ka kasutavad oma tööaasta eest ettenähtud puhkuse sama või hiljemalt järgneva tööaasta jooksul.** Jooksva tööaasta eest saadaolevat täispuhkust ei vormistata enne selle aasta 6 kuu möödumist, varasemal juhul lubatakse puhkusele võrdeliselt saadaolevate puhkusepäevade arvule.

Eesmärgi saavutamiseks peaksime järgima, et **iga töötaja puhkus vormistataks saadaolevate puhkusepäevade ulatuses sama puhkusearvestusliku tööaasta jooksul puh-**

Järg 4. lk

Kolmkümmend aastat hiljem ehk Tartu Ülikooli Ajaloo Muuseum on kahekümneaastane

Pärast ülikooli suurt ideoloogilist puhastust viiekümnendail aastail, mil hulgaliselt vallandati sõja ajal Eestisse paigale jäänud ja ülikoolis edasi töötanud õppejõude ning töötajaid, alustati mõne aja möödudes puhastustööd ka materiaalsete vahendite vallas, seda eriti eksperimentaalteaduste osas. Hulgaliselt oli säilinud vanast ajast pärinevaid esemeid, seadmeid ja aparaate, mida aga praktiliselt enam kasutada ei saadud - teadus oli edasi läinud ja nad olid oma aja ära elanud. Mitmeid mõõteriistu ja vahendeid ei tohtinud ametlikult kasutada, kuna nad ei vastanud kehtestatud normidele. Pealegi koormasid nad asjatult allasutuse inventari rahalist seisu. Kuid neil oli ju detaile, kruvisid ja muid

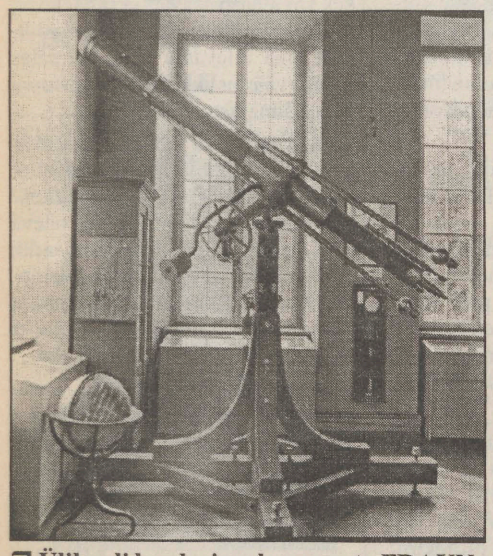

❐ **Ülikooli kuulsaim eksponaat - FRAUNHOFERI refraktor Tähetornis. (1824). See oli oma aja esimene suurim ja moodsaim. Teleskoop restaureeriti hiljuti Saksamaapoolse rahalise toetuse abil.**

mutikaid, mida oli võimalik ära kasutada mingite uute aparaatide või esemete valmistamiseks. Nii tehtigi. Ese kanti maha nagu praegugi, anti aktiga üle ja saadeti ülikooli töökotta, mida töökoja juhataja nime järgi nimetati sel ajal Muuga töökojaks. Seal need asjad oma lõpu leidsid ja väga väheseid õnnestus sealt teadusajaloo jaoks kätte saada. Mõnel juhul läks küll korda tänu töökoja elupõlisele meistrimehele ja hilisemale juhatajale Voldemar Kiisile, kes nii mitmelegi uunikumile halastust üles näitas, kui õnnestus õigel ajal jaole saada. Mõne asja pani ta ise ka vaikselt varjule - nii igaks juhuks. Peale vastavasisuliste ettepanekute tegemist rektor Feodor Klementile andis ta 1964. aastal raamatupidamisele korralduse, et mahakandmisele kuuluvate esemete hulgast tuleb ajaloolist väärtust omavad eraldada ja säilitada. See oli esimene katse takistada ajaloolise väärtusega esemete arutut hävitamist. Kus neid aga hoida, sest muuseumi ju veel polnud? Probleem oli, aga lahendus leiti.

Tuleb au anda nendele kateedrijuhatajatele, kes ei kibelnud ajaloolistest esemetest ja muust sellesarnasest lahtisaamisega. Haritud ja vana kooli inimestena püüdsid nad igati nende valduses olevat kultuuripärandit säilitada ja kaitsta ning hoida ka selles vaimus nooremat põlvkonda. See endine noorem põlvkond on nüüd juba pensioniikka jõudnud ja lahkub ... Teda asendab uus, oma harituse ja arusaamadega kultuurist ja selle pärandist.

***

Ka ülikooli ajaloo muuseumi eelajaloos oli samuti traagiliseks sündmuseks peahoone suur põleng 21. detsembril 1965. Hävines peahoone katuse all olevasse viide omaaegsesse kartserisse talletatu, peamiselt füüsikaalast vana aparatuuri ja muud ajaloolist. Kahest osaliselt säilinust kartserist õnnestus üht-teist siiski päästa. Palju sai hukka ka põlengust kannatada saanud füüsikalaboratooriumides. Seni kokkukogutust säilis see osa, mis oli varjule viidud orgaanilise keemia kateedri kappidesse või keldriruumidesse kastidesse pakituna. Pärast peahoone põlengu tagajärgede likvideerimist-taastamist tekkis mõte, et peahoone vasakpoolse tiibhoone all olevasse keldrisse võiks organiseerida pärast vajalikku remonti ülikooli minevikku kajastava ekspositsiooni. See idee ei leidnud aga ülikooli majandusjuhtide ja ametiühingupoolset heakskiitu ning neisse ruumidesse tehti hoopis kohvik - seesama Sophokles, mis seal praegugi asub. Ega seegi halb mõte olnud, nagu aeg on näidanud. Ajaloolise kolu panipaigaks andis rektor juba 1966. aastal kohviku taga oleva kunagise kojamehe korteri. See oli tulevase muuseumi seisukohalt väga oluline saavutus. Neisse ruumidesse mahtus palju, kuid siiski mitte niisugusel hulgal, nagu mõne aja pärast vaja oli. Aga see oli kogumise perspektiivikas algus - **kolmkümmend aastat tagasi.**

Seitsmekümnendail aastail algas intensiivne ülikooli ajaloo uurimine, sest lähenes ju *alma mater*'i 350. aastapäev. Seda kavatseti 1982. aastal tähistada, olenemata sellest, millises ulatuses ülaltpoolt sündmuse äramärkimist lubada oleks suvatsetud. Vahepeal oli ette näha ülikooli taasavamise 175. aastapäeva tähistamine 1977. aastal. Nende tähtpäevade lähenemine ja ülikooli ajaloolise rolli endale teadvustamine Euroopa kultuuripildi arengu taustal olid olulised ajendid ülikooli ajaloo muuseumi loomiseks rektor Arnold Koobi käskkirjaga **6. detsembril 1976. aastal - kakskümmend aastat tagasi.**

1977. aasta sügisel sai valmis füüsikahoone esimene järk. Uude asupaika kolimise eeltööks oli olemasoleva varanduse põhjalik revisjon. Selgus, et väga palju vana ja huvitavat muuseumi jaoks saab jätta, sealhulgas ka vana mööblit. Eriti hinnatavad olid klaasustega kapid, mida uues asukohas enam ei vajatud. Muuseumile üleantavat varandust kogunes nii palju, et jälle tuli päevakorrale panipaiga probleem, sest kohvikutagune oli juba pungil täis. Ülikooli peahoone parema tiiva vundamendi kindlustamine hakkas lõppema ja keldris vabanesid endise keemialaboratooriumi, nn põrgu kaks ruumi. Halduisprorektor Ülo Saagi eestkostmisel anti need muuseumi varade hoidmiseks. Algas muuseumi ja eksponaatide jaoks mälestusväärne põrguperiood. Ruumi seal jätkus ja intensiivne kogumistöö käis oma rada. Oli juba moodustunud kindel usaldusmeeste ring, kes kogumistööle igati kaasa aitasid või sellest otseselt osa võtsid. 1979. aastal kinnitas rektor muuseumi direktoriks museoloogilise haridusega ajaloolase Ela Martise, kes komplekteeris vajaliku kaastööliste naiskonna. Siitpeale algab ajaloomuuseumi kui **muuseumi** missioonikindel ja edukas tegevus, mis on kestnud tänaseni. Põrguperioodi tähtsündmus oli **1. aprillil 1981** - ajaloomuuseumi esimese ekspositsiooni pidulik avamine selleks otstarbeks remonditud ja sisustatud peahoone

❐ **Poolpõlenud peahoone kartser vanade aparaatide ja riistadega 22. detsember 1965.**

tänavapoolses kahes keldriruumis - seega **viisteist aastat tagasi.**

***

1980. aastal valmis ülikooli raamatukogu uus maja ning alustati raamatute ja varade ülekolimist Toomelt. Vabanenud raamatukoguhoone anti muuseumi valdusse 1981. aasta lõpul. Peagi algasid seal vajalikud remonttööd ja ekspositsiooni organiseerimistööd. Ei maksa arvata, et raamatukogu alt vabanenud suure hoone üleandmine tervikuna muuseumi tarbeks ilma vaidluste ja eriarvamusteta läks. Pretendente oli piisavalt ja neid leidub veel praegugi. Olulise tähtsusega oli muuseumi edasiste perspektiivide seisukohast tolleaegse rektori Arnold Koobi kindel toetus nii sõnas kui teos.

Muuseumi ja uue ekspositsiooni pidulik avamine toimus ülikooli 350. aastapäeva pidustuste künnisel **1. septembril 1982.** Selleks ajaks olid muuseumi varad peahoonest ja muudest varjupaikadest kõik Toomele toodud. **Muuseumi elus algas täiesti uus etapp.**

1985. aasta sügisel alustas Poola ehitusfirma Budimex muuseumis ulatuslikke restaureerimistöid. Töödega jõuti valmis ette-

❐ **Ajaloolised ajaloolased - muuseumi esimese ekspositsiooni ülesseadjad avamispäeval 1. aprillil 1981. aastal peahoone keldris: vasakult Margit Päid, Sirje Karis, Ela Martis, Mare Viiralt, Leili Kriis.**

nähtud ajaks ning 1. septembril 1988 toimus restaureeritud hoone pidulik vastuvõtminemine. Uue ekspositsiooni ettevalmistamiseks ja ülespanekuks, fondide paigaldamiseks ja muudeks vajalikeks tegemisteks kulus aasta. Tartu Ülikooli Ajaloo Muuseum avas oma uksed rahvusülikooli 70. aastapäeva eel **28. novembril 1989. Sellest on möödas seitse aastat.**

Muuseum on tänaseks välja kujunenud arvestatavaks teadusajaloo uurimise baasiks ja keskuseks, meie ülikooli ajaloo peegliks, oluliseks kultuurikeskuseks nii ülikoolile, Tartu linnale ja kahtlemata ka kogu Eestimaale.

Edu, au ja kuulsust talle edaspidiseks!

Ja jätkuvat rektoritepoolset toetust!

Tullio Ilomets

Juubelikonverents

"Ülikoolimuuseumide ja teadusajaloo arengu probleeme"

toimub Toomel 10. ja 11. detsembril

10. detsembril kl 11 muuseumi valges saalis:

*** Rektor prof Peeter Tulviste tervitus**

*** Ela Martis** - "Muuseum ja tema koht ülikoolis"

*** Kaur Alttoa** - "Tartu Toomkiriku kohast Baltikumi arhitektuuripärandis"

*** Robert Fox** (Oxfordi Ülikool) - "Ülikoolimuuseumid ja -kollektsioonid Oxfordist nähtuna"

*** Hannu Salmi** (Heureka, Vantaa) - "Üldine etekujutus teadusest: Heureka ja ülikoolidevahelisest koostööst"

Konverentsi töö jätkub muuseumide ja teadusajaloo sektsioonides.

Vanad postkaardid ülikooli ajaloomuuseumis

Näitus "Tartu Ülikool ja linn vanadel piltpostkaartidel" on koostatud kollektsionääride **Ants Linnardi** ja **Neeme Saare** kogude põhjal. Mahukatest erakogudest on vaatajatele välja pandud peamiselt Tartu ülikooli puudutav pildimaterjal. Näitusel on postkaarte Tartu linna erinevatest vaatamisväärsustest läbi ajaloo. Humoorikaid kaarte on üliõpilaselust ja korporatsioonide tegevusest.

Näitus on üles ehitatud teemade kaupa, nagu näiteks Tartu üldvaated, tervituskaardid Tartu linnast, ülikooli peahoone ja aula, Toomkiriku varemed ja raamatukogu, ülikooli kliinikud, ülikooliga seotud isikud, korporatsioonid ja üliõpilasseltsid jne.

Postkaardinäitus illustreerib ilmekalt meie linna ja ülikooli ajalugu ning on vääriliseks vaatamiseks kõikidele ajaloohuvilistele, linna külalistele ja muidugi ülikooliga seotud inimestele.

Enamik postkaarte on pärit selle sajandi algusest.

Külastajatele on abiks ka näitusejuht, millest saab piltpostkaartide kohta lähemat informatsiooni.

Näituse koostaja Heidi-Maarja Melts

Riikliku õppelaenu tagastamise soodustuste kohta

Käesoleva aasta septembris päris personaliosakond ülikooli töötajate järele, kes on võtnud õpingute ajal õppelaenu ja asuvad või on juba asunud seda tagasi maksma. Ajendiks oli, et mitmed töötajad olid meilt õppelaenu tagasimaksmisel kehtivate soodustuste kohta informatsiooni küsinud.

Avalik-õigusliku ülikooli töötajate riikliku õppelaenu tagastamise soodustuste andmine on Vabariigi Valitsuse pädevuses. Asjaolude selguse huvides peame otstarbekaks avaldada ülikooli ja haridusministeeriumi vahel toimunud kirjavahetuse. Haridusministeerium on meie ettepanekuid arvestanud, kuid vastav otsus Vabariigi Valitsuse tasemel on käesoleva hetke seisuga veel tegemata. Ootame lahendust. Seni on ülikoolis õppelaenu tagasi maksvaid töötajaid võimalik toetada palgafondi vahendite olemasolul kehtiva palgakorralduse raames.

Leelo Muru,
personaliosakonna juhataja

Ärakiri

Haridusminister prof J. Aaviksoo
Haridusministeerium Meie 16.10.96 UK-206/2002RE

Taotlus Tartu Ülikooli tööle asunud isikutele riikliku õppelaenu tagastamisel soodustuste andmiseks

Vastavalt Ülikooliseaduse (ÜS) § 50 lg 2 kehtestab Vabariigi Valitsus **riigi ja kohalikust eelarvest** tasustatavatele ametikohtadele tööle suundunud õppeasutuse lõpetajatele soodustused õppelaenu tagastamisel. ÜS § 49 alusel kasutab ülikool oma tegevuse finantseerimiseks vahendeid **riigieelarvest.** Seega peaksid seaduse põhjal soodustused õppelaenu tagastamisel laienema ka ülikooli tööle asunud isikutele.

Põhiseaduse § 87 p 6 alusel annab Vabariigi Valitsus määrusi **seaduse alusel.** Ent kummatigi on Vabariigi Valitsuse määrusega 1. augustist 1995 nr 287 kinnitatud "Riikliku õppelaenu juhendi" p-s 32 tehtud oluline kitsendus õppelaenu tagastamisel soodustusi saavate isikute ringile, nähes ette õppelaenu kustutamise võimaluse riiklikest vahenditest **ainult riigiteenistusse** asuvatele isikutele. Seega on jäänud **arvesse võtmata** isikud, kes suunduvad pärast ülikooli lõpetamist tööle **riigieelarvest tasustatavatele muudele ametikohtadele.**

Eelnimetatud asjaolu tõttu on Tartu Ülikooli ja muudesse avalik-õiguslikesse ülikoolidesse tööle asuvatele kõrgelt kvalifitseeritud spetsialistidele kehtestatud oluliselt ebasoodsamad tingimused õppelaenu tagastamisel. Teatavasti on ülikoolide töötajate palkade tase võrreldav riigiteenistuses makstavate töötasudega, kuid Vabariigi Valitsuse poolt välja antud juhendi alusel tehtav õppelaenu tagastamise soodustus ei laiene ülikooli tööle asuvatele isikutele.

1. ÜS § 50 lg 2 lähtudes teeme ettepaneku esitada valitsusele taotlus Vabariigi Valitsuse määruse 1. augustist 1995.a nr 287 p 32 täiendamise osas, milles näha ette õppelaenu kustutamise võimalus riiklikest vahenditest ka isikutele, kes asuvad tööle avalik-õiguslikesse ülikoolidesse riigieelarvest finantseeritavatele ametikohtadele.

2. Riikliku õppelaenu juhendi punkti 35 alusel palume ministeeriumil pöörduda Vabariigi Valitsuse poole taotlusega eraldamaks 1997.a. riigieelarves vahendeid riikliku õppelaenu kustutamiseks riiklikku õppelaenu saanud isikutel, kes asuvad tööle Tartu Ülikoolis riigieelarvest finantseeritavatele ametikohtadele.

Lisame nimekirja Tartu Ülikooli töötajatest, kellele taotleme õppelaenu kustutamist riiklikest vahenditest.

Lugupidamisega
prof Peeter Tulviste
rektor

Ärakiri

HM teaduse ja kõrgkoolide osakonna juhataja A. Heinaru kiri rektorile 18.11.96 nr5-2-11/4929.

Vastuseks Teie kirjale 16. 10. 1996.a. nr UK-26/2002RE teatame, et Rahandusministeerium esitas Haridusministeeriumile kooskõlastamiseks Vabariigi Valitsuse määruse "Õppelaenu andmise ja tagasimaksmise ning täiendava tagamise kord" ning Eesti Vabariigi Haridusseaduse muutmise seaduse eelnõud.

Nimetatud Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu punkt 9 käsitleb õppelaenu kustutamist. Selle järgi kustutatakse õppelaenu tagasimaksmata osa riigi poolt ainult **riigiteenistujatel**. Eesti Vabariigi Haridusseaduse muutmise seaduse eelnõus sätestatakse ülikooliseaduse paragrahv 50 lõige 2 kehtetuks tunnistamine.

Haridusministeerium ei pidanud võimalikuks nimetatud eelnõude kooskõlastamist ilma Haridusministeeriumi märkusi arvestamiseta.

Üheks märkuseks oli isikute ringi, kelle õppelaenu tagasimaksmata osa kustutatakse riigi poolt, laiendamine. Tsiteerin: Eesti Vabariigi Haridusseaduse paragrahv 36 lõige 5 "Isikul, kes lõpetas õpingud käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud õppeasutuses ja asus teenistusse või tööle riigi- või kohaliku omavalitsuse asutusse või **avalik-õiguslikku asutusse**, on õigus laenusumma tagasimaksmata osa kustutamisele nimetatud asutuse poolt vastavalt Vabariigi Valitsuse kehtestatud tingimustele ja korrale."

Vabariigi Valitsuse vastava korra punktis 9.1 soovitas Haridusministeerium õppelaenu tagasimaksmata osa kustutada eelmises lõikes nimetatud asutuste eelarves õppelaenude kustutamiseks eraldatud vahendite arvelt.

Seega on Haridusministeerium nimetatud eelnõudesse märkuste tegemisel arvestanud Tartu Ülikooli poolt tehtud ettepanekuid.

Lugupidamisega
Ain Heinaru,
teaduste ja ülikoolide osakonna juhataja

Puhkuste kasutamisest Tartu Ülikoolis

Algus 2. lk

kuste ajakavas, mille koostab struktuuriüksuse juht (teaduskondades kooskõlastab dekaan) eelkõige lähtudes töö korraldamise huvidest ja võimalusel arvestades töötajate soove. Personaliosakonnas kontrollitakse puhkusepäevade arvestuse õigsust, vastavust puhkuse-eeskirjale ja esitatakse puhkuste ajakava rektorile/prorektorile kinnitamiseks. Töötaja puhkus on otstarbekas vormistada puhkuste ajakavas igal juhul, isegi kui on võimalik, et puhkuse aega tuleb edaspidi muuta. Muutmine pole keerukam protseduur, kui töötaja täiesti uue puhkuse aja vormistamine (toimub töötaja avalduse või töötaja nõusolekuga esildise alusel).

Puhkuste ajakava muutmine ja puhkuse üleviimine vormistatakse puhkuse ajakava muutmisena, kusjuures puhkuste üleviimise või katkestamise avaldusel/esildisel peab olema kirjas kokkulepe töötaja ja vahetu töökorraldaja vahel kasutamata jääva puhkuse või puhkuse osa kasutamise aja kohta. **Puhkuste ajakava muutmisel tuleb kohe vormistada töötaja uus puhkusevahemik.** Seega peaksid kaduma nn individuaalsed puhkuste käskkirjad, vajadusel toimub puhkuse ajakava muutmine koos uue puhkusevahemiku kokkuleppimisega.

Ülikooli eripära tõttu - õppejõududele on ette nähtud pikk korraline puhkus, samas ülikooli puhkuse-eeskiri (kehtib alates 1. 02. 1996) näeb ette, et õppesemestri ajal üldjuhul ei anta õppejõududele puhkust (õppejõud peaks õpetama, mitte puhkama õppesemestri ajal!). Kui õppejõud teeb juulis-augustis välitöid, viib läbi praktikume, osaleb vastuvõtukomisjoni töös jne tuleks **õppesemestri vältel korraldada õppetöö nii, et õppejõul on võimalik puhata järgneva semestri jooksul** (see ongi dekaani nõusolekul võimalik). Miks mitte anda õppejõule talvepuhkust (teadaolevalt on praktiliselt õppetöövaba aeg detsembris), mida on seni äärmiselt vähe kasutatud. Selle võiksime sõnastada soovitavalt ka puhkuse-eeskirjas.

Kindlasti peaks suurenema **kõigi vahetute töökorraldajate (struktuuriüksuse juhtide) teadlikkus ja vastutus töötajate puhkuste ajakava koostamisel, samuti töötaja puhkuse õigeaegsel, täielikul ja iga-aastasel vormistamisel**. Tõepoolest, saab ju eelkõige struktuuriüksuse juht korraldada oma struktuuriüksuse töö selliselt, et oleks võimalik täita olulised tööülesanded ning samas oma alluvatel töötajatel kasutada ettenähtud puhkus. Eraldi juhiksin tähelepanu, et ka grantidel ja muudel määratud ajaks sõlmitud töölepinguga töötajatel tuleb arvestada puhkust töötatud aja eest ning kui töölepingu kestuse ajal ei ole töötajale puhkust vormistatud, tuleb see hüvitada töölepingu lõppemisel (struktuuriüksuse vastava palgafondi arvel).

Tahaksin soovitada, et nii **õppejõud kui ka teised töötajad kasutaksid puhkust talveperioodil**, kui õppetööd ei toimu, samuti on teatud allüksustes töökoormus oluliselt väiksem. Töötajate talvepuhkuse saab tööandja poolt ette näha ka puhkuste ajakavas (loomulikult töö korraldamise huvidest ja võimalustest lähtuvalt).

Ülikool tööandjana lähtub puhkuseseaduse paragrahv 20 lg1 ja vormistab **1997. aasta puhkuste ajakavas töötajate puhkused mitte varem kui 1996. kalendriaastasse ulatuva puhkusearvestusliku tööaasta eest**, mis tähendab sisuliselt varasemate tööaastate eest vormistamata puhkuse tühistamist. Peame oluliseks, et struktuuriüksustes oleks ikkagi selgitatud kõik asjaolud, miks töötajal pole olnud võimalik/pole vormistatud iga-aastast puhkust. Töötaja nõusolek (seega pooltevaheline kokkulepe) kasutamata puhkuse tühistamiseks on vajalik. Samuti anname teada, et enne 1996. aastasse ulatuva tööaasta eest kasutamata puhkusi saab kasutada (vormistada) kuni 31. 03. 1997.

Leelo Muru,
personaliosakonna juhataja

Tartu vaim kummitas rahvusraamatukogus

27. novembril toimus Tallinnas Rahvusraamatukogus ülikooli päev Tallinnas

Päeva kõige tähtsam eesmärk oli teadvustada Tallinna ja selle lähema ümbruse inimestele hariduse väärtust läbi Tartu Ülikooli, Eesti ainukese *universitas*'e näite. Et anda ülevaadet sellest, mille kõigega üks kõrgkool tegeleb, tuli pikalt juurelda selle üle, milles Tartu Ülikooli tegevuse mitmekülgsus väljendub. Nii sai pärast meeldivat koostööd kõigi teaduskondadega kokku üks põhjalik ja Tartu vaimust kantud akadeemiline raamatunäitus. Näituse pealkiri "Tartu Ülikooli teadustrükised 1994-1996" kätkeb endas kõige laiemat mõistet, mille alla ülikooli tegevust liigitada saaks. Avasõnu öeldi nii Tartu Ülikooli kui Eesti Rahvusraamatukogu poolt. Üllatusena demonstreeriti avamisele tulnutele ülikooli ainsat pärastsõjaaegset patenditaotlust - müomeetrit. Esimese vaprana proovis oma lihaspinget kehakultuuriteaduskonna dekaan Mati Pääsuke.

Kuna päeva üks eesmärke oli ka tuua Tallinnasse killuke Tartu akadeemilisust, siis oli see esindatud kõige kõrgemal tasemel: akadeemilise ettekande ülikooli muutumisest ja püsimisest pidas rektor prof Peeter Tulviste. Põhjalik ettekanne, mida toonitati piltlike näidetega, läks sujuvalt üle küsimustele-vastustele.

Teades ülikooli esindajana Tallinnas Tallinna, Harjumaa ja ka mujal õppivate koolinoorte tõsist hirmu muutuva eksamisüsteemi ees, oli heameel näha rektorit ja prorektoreid ning dekaane istumas rahvusraamatukogu konverentsisaalis ühise laua taga ja vastamas koolinoorte ning teiste edasisest haridusteest huvitunud inimeste küsimustele. Samuti oli rõõm näha, et ka venekeelsete koolide lõpetajad said otsest informatsiooni oma võimalustest. Terve päeva olid kohal ka teaduskondade esindajad, kelle käest oli võimalik neil, kel otsus edasise haridustee suuna kohta langetatud, saada lähemat teavet vastava erialaga seotud inimestelt. Võin vaid suurima heameelega tõdeda, et selle kooliaasta jooksul toimunud üritused Tallinnas: infotunnid koolides, dekaanide infotunnid Eesti Keele Instituudis ja TÜ päev Rahvusraamatukogus, on teeninud üht oma eesmärki - anda Eesti koolinoortele, kes väga hästi teavad ja tunnetavad hea kõrghariduse väärtust ja vajalikkust oma tulevases elus, võimalus saada väärtuslikku informatsiooni oma võimaluste kohta.

Omalt poolt oli rahvusraamatukogul võimalus ka Tartust tulnud külalistele midagi pakkuda - väikese üllatusena korraldati terve päeva tööd teinud tartlastele ülevaatlik ekskursioon Tallinna raamatutemplis. Kuna ekskursioon ajanappuse tõttu pooleli jäi, jääb vaid loota, et see järgmisel aastal lõpule viiakse.

Samuti jääb loota, et teist korda toimunud ülikooli päev Tallinnas viimaseks ei jää, vaid et sellest saab traditsioon, mille olemasolu üle võivad rahulolu tunda mõlemad - nii ülikool kui Tallinna linn.

Eili Erg,
Tartu Ülikooli esindaja Tallinnas

info

väitekiri

12. detsembril kl 15.15 kaitseb **Nele Ingerpuu** Lai 40 aud 207 magistritööd botaanika ja mükoloogia erialal "Eesti kõder- ja helviksamblad (*Anthocerotopsida* ja *Marchantiopsida*)". Oponent BGBÖ dotsent biol-kand Tiina Randlane.

***

17. detsembril kl 16 ph 235 kaitseb **Ester Lauringson** magistritööd ""Herilase" ning "Sirbi ja Vasara" naljanurga võrdlus aastatest 1955-1990". Juhendaja prof Peeter Vihalemm, oponendid: prof emer Juhan Peegel ja teadur Epp Lauk.

varia

Keelekeskus teatab

Inglise keele eksam magistrantidele toimub 12. detsembril kl 9 Tähe 4-207.

Erialast kirjandust (200 lk) ootame 9. detsembrini Tähe 4-157, registreeruda saab keelekeskuses Ülikooli 18a-218, tel 465 357. Inglise keele eksam toimub ka 30. jaanuaril.

Saksa keele eksam magistrantidele toimub 30. jaanuaril.

Lähem informatsioon peale aastavahetust.

Eve Raeste,
keelekeskuse juhataja kt

***

Soome üliõpilaste teatritrupp KAMAKAS

Etendus "Kuningas eli portti punaviiniuniversumiin" on 7. ja 10. detsembril Tartu Lasteteatris (Jaama 14).

usaldustelefon

ÜLIÕPILASTE JA NOORTE USALDUSTELEFON
neljapäeval kl 20.00-4.00
Tel 420 572.
Meie kuulame Sind ära!

Kontsert aulas

12. detsembril kl 19 esineb aulas Taani jazzmuusik Niels Henning ¨rsted Pederseni trio.

❋ ❋ ❋

Jõuludeks!

Jõulupostkaart ja ülikooli 1997. aasta
kalendermärkmik
teabetalitusest. Märkmikus on rohkesti ülikooli puudutavat teavet.

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Reno Hekkonens
Toimetuse aadress EE2400
Tartu, Ülikooli 18, ruum 241
TÜ faks: + 372 7 465 440
E-mail: *varje@admin.ut.ee*
O/Ü Greif trükikoja trükk
UT ilmub reedeti
Tellimise nr 2072. Tiraaž 800

Tel 465 680

NR. 44 (1867)
REEDE,
13. DETSEMBER 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 1 KROON

Universitas Tartuensis

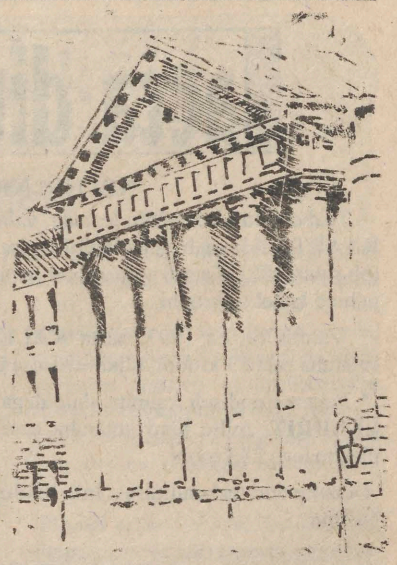

Filosoofiateaduskonna dekaan on professor Jaan Ross

5. detsembril valis filosoofiateaduskonna nõukogu oma dekaaniks muusikateaduse ja muusikapsühholoogia korralise professori Jaan Rossi. Seni dekaani kohusetäitjana töötanud Jaan Rossi kandidatuuri esitasid eesti filoloogia osakond ja rektor.

Audoktor Boris Meissner sai Suure Teeneteristi

2. detsembril Tartu Ülikooli audoktoriks promoveeritud prof Boris Meissnerile (81) anti Saksamaal aumärgiga Suur Teeneterist (*Grosse Verdienstkreuz mit Stern*) tunnustuseks tema elutöö eest ning panuse eest Saksa idauuringute ülesehitamisel.

Baltisaksa päritolu Tartu Ülikooli kasvandik Boris Meissner on Hrustsovi ja Breznevi-aegse Nõukogude Liidu poliitika tunnustatuim analüütik Saksamaal. Ta on töötanud Saksamaa Liitvabariigi välisteenistuses Moskvas, alates 1959. aastast olnud akadeemilisel teadustööl: idauuringute professor alguses Kielis, emeriteerumisel Kölnis.

Järgmise aasta alguses ilmub TÜ kirjastuse toimetamisel Boris Meissneri "Ida-Euroopa uuringute areng ja süsteem Saksamaal" - s.o tänavu 8. mail ülikooli aulas peetud loengu tekst.

1995. aastal andis Eesti president Lennart Meri Boris Meissnerile teenete eest Eesti Vabariigi ees Maarjamaa Risti.

Toomas Kiho,
teabetalitus

Koduleheküljede konkursilt

Avatud Eesti Fond korraldas III internetialase üldhariduskoolide ja mittetulundusühingute koduleheküljede konkursi. Mittetulundusühingute grupis parimateks tunnistatute hulgas on ka ülikooliga seotud organisatsioone:

Eesti Psühholoogiaüliõpilaste Ühendus,
Üliõpilaskorporatsioon Ugala,
Orienteerumisklubi Orion,
Akadeemiline Rahvaluule Selts,
Eesti Loodusuurijate Selts jt.

Dr theol Tarmo Kulmari kõne EELK ülikooli koguduse jumalateenistusel 1. detsembril*

"Ütelge Siioni tütrele: ennäe, su kuningas tuleb sulle tasane ja istudes emaeesli seljas ja sälu seljas, kes on koormakandja looma varss". (Matteuse 21,5)

Meil on täna kahekordne rõõmupäev. Üle kogu kristliku maailma helisevad kirikukellad - esimene advent on käes ning jõuludeni on jäänud loetud päevad ja tunnid. Mitte vähem tähtis ei ole tänane päev ka *Universitas Tartuensis*'ele - emakeelne Tartu Ülikooli tähistab oma 77. aastapäeva.

Advendiaeg on kirikuaasta algus. Esimeste sajandite kristlased Vana-Rooma maailmas veel seda ei tähistanud. Kui jõulupühi peeti teadaolevalt Roomas esmakordselt 336. aastal, siis advent kerkis esile alles 6. sajandil. Sõna ise oma ladina algupäras tähendab "tulekut". Jõulueelsed nädalad on ootuse, tulemise aeg, mil pikisilmi mõteldakse ühele kõige ilusamale pühale aastas.

Matteuse evangeeliumi kirjakoht näitab, et Jeesus sisenes Jeruusalemma nagu kuningas. Tema sõpradele ja poolehoidjatele oli see sama tähenduslik, nagu oleks ülemkihile olnud Rooma keisri enda saabumine. See oli kuninglik protsessioon ka tulevaste sajandite põlvkondadele, sest ta tähistas ja vääristas sündmust, mis lunastas inimeste eksimused ja nõrkused ajastute otsani. Tänapäeva kiirustav ja sageli pealiskaudne inimene kipub unustama või siis väga kergemeelselt võtma Kristuse isikut ja kannatusloo tähendust tema enda jaoks. Ta ei mõtle tavaliselt sellele, et Õnnistegija suri ka konkreetselt tema, kaks tuhat aastat hiljem elava inimese pärast. Veelgi enam - inimene, kelle südames pole veel kohta Jumalale, võib ka usku ja Jumalat pilgata ja naeruvääristada. Aga suures hädas kisendab hing ja otsib üles oma Looja!

Inimene muudab oma suhtumisi. 1814. aastal, kui Napoleon naases Prantsusmaa troonile oma viimaseks "sajaks päevaks", muutus Pariisi ajalehtede toon tema suhtes päevpäevalt: "Korsika koletis", "inimsööja", "usurpaator", "Bonaparte", "Napoleon", "Tema Keiserlik Majesteet". Oma viimasel valitsusperioodil näitas Napoleon üles suuremeelsust ja andestas paljudele, kes olid üle läinud Bourbonide poolele. Ent palju kordi enam andestab Jumal neile, kes on leidnud tee Tema juurde ja valmistanud Talle aseme oma hinges, sest Tema ainusündinud Poja ristisurm on võimeline kõik patud lunastama.

Siin on ka tänase salmi üks mõtteid - Kristus on teele asunud, Päästja on tulemas, olgem siis meiegi nende seas, kes teda rõõmuga tervitades on valmis ohverdama oma viimase ülerõiva!

***

Samasuguseks vaimseks kuningaks on meie eesti rahvale Tartu Ülikool. Meil on täna põhjust mõtelda tänutundega kõigile neile õpetlaste põlvkondadele, kes on jaganud siin Emajõe Ateenas teadmiste valgust ja teinud meid kultuurrahvaks. Oleme ju harjunud oma haridustempli olemasoluga, me võtame teda nagu midagi sellist, mis on ikka olnud ja jääb. Üks kord aastas, 1. detsembril on aga see päev, mil me peame meenutama neid mehi ja naisi, kes on meie ülikooli edendanud ja alal hoidnud, kes on teinud kõik selleks, et ta on praegu olemas kogu oma väärikuses. Peame meenutama kõiki neid raskeid saatusclööke, mis kurjadel aegadel on talle osaks langenud, ja kindlasti mõtlema Jumala armule, mis on aidanud tal neist katsumustest võitjana väljuda ja ikka edasi sammuda. On põhjust ütelda 5. Moosese raamatu sõnadega (2,7): "Tõesti, Jehoova, su Jumal on sind õnnistanud kõigis su käte töis, ta tunneb su rännakut selles suures kõrbes!" Niisugune on olnud meie ülikool oma kannatustes ja taassündides, niisugune on meie ajaloo aukuningas!

Mis on olnud see inimlik vägi, mis on aidnud teda säilitada? Marcus Porcius Cato Senior lausus 153. aastal eKr korduvalt Rooma senatis: "Ceterum censeo Cartaginem delendam esse" - "Muide, arvan ma, et Kartaago tuleb hävitada". Seda võib ju mitmes mõttes tõlgendada. Täna saab Cato kuulsat ütlust käsitleda aga sihikindluse ja visaduse võrdpildina. See on visadus, mis viib sihile, see on heas mõttes eestlaslik jonn, see on soov saavutada esmapilgul võimatuna näivat. See on soov rabelda välja ajaloo ebaõigluse ja kultuurituse mülkast ja tõusta puhastununa õigete sekka, kus ollakse valmis avasüli vastu võtma nagu kadunud poega. See on fööniksilinnu tõusmine tuhast, see on õilistav kannatus. See on lugu muistsete egiptlaste müütilisest linnust, see on lugu asteekide kultuurikangelasest Quetzalcoatlist - Sulismaost, kes puhastus tules, et tagasi tulla. Aga see on ka Jeesus Kristus, Jumala Poeg.

Loomulikult peame oma ülikoolile uhked olema. Ent me peame jälgima piiri ja valvama, et ei libiseks tarbetusse kõrkusesse, mis toob kaasa mugava mittemidagitegemise. "Ära unusta, et ka sina oled inimene!" lausus selja taga seisev ori pidevalt kõrva sisse Rooma triumfaatorile tema tähetunnil. Ka meil tuleb alatasa meenutada, et saavutatu on väga varmas käest libisema, et seda tuleb kindlustada ja hoida. Hoidkem oma ülikooli, oma *alma mater Tartuensis*'t. Ta ootab meist igaühe väärikaid tegusid. Aga võtkem siiski aegajalt ka kiirel teotsemishetkel korraks aeg maha ja mõtelgem tänupalves Jumala kaitsvale käele, mis on meid läbi raskete aastakümnete alles hoidnud ja lausa imeväel taassünnile viinud. Meie tulevikupüüdlused ei teostu küll ilma meie toimimiseta, kuid säilima peab ka lootus Taevase Isa kõikväelisele heldusele, nagu ka apostel Paulus on ütelnud (Rm 12,12): "Olge rõõmsad lootuses, vastupidavad ahistuses, innukad palves." Olgem rõõmsad usus inimkonna teeleasunud Aukuningasse, olgem rõõmsad usus ka rahva vaimsesse kuningasse. Aamen.

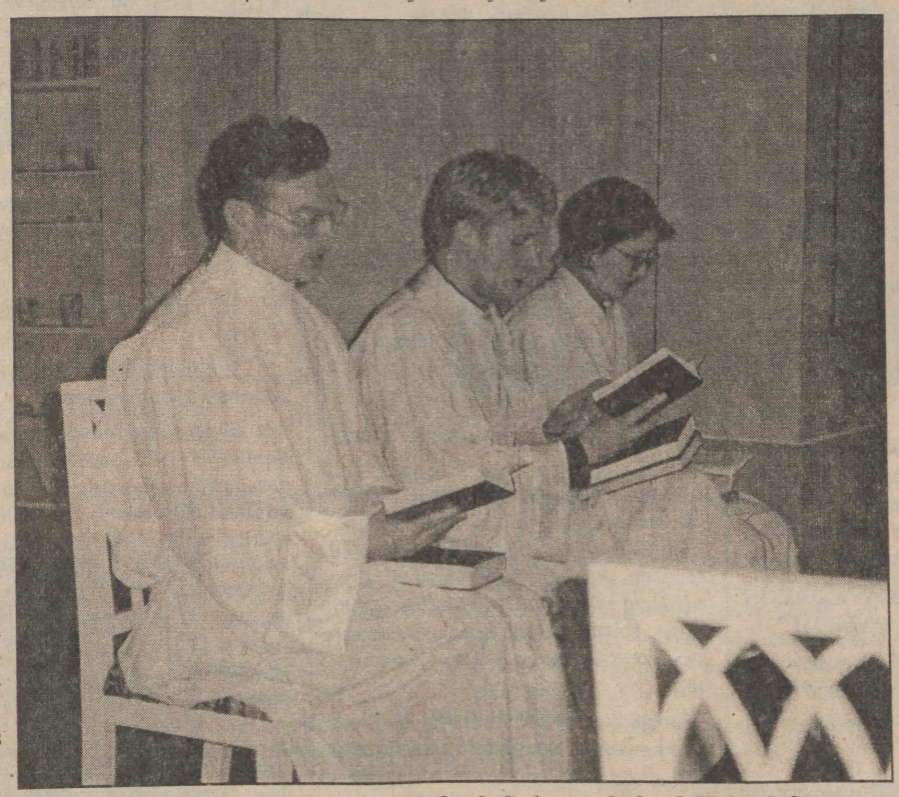

❐ **Teenisid õpetaja Allan Taruste (keskel) ja stud theol Kristel Sarapuu, jutlustas dr theol Tarmo Kulmar.**

*** Avaldatud lühendatuna.**

Kuidas ülikooli rahvusvaheliseks muuta?

Prorektor prof Toivo Maimets viibis novembri lõpus Hongkongis Baptisti Ülikoolis IMHE (*Institutional Management in Higher Education*) **korraldatud konverentsil, mis käsitles kõrghariduse internatsionaliseerimise institutsionaalset strateegiat.**

* Mida taoline strateegia tähendab?

Seda, kuidas kõrgharidust rahvusvaheliseks teha. Baptisti Ülikool ise on viimastel aastatel kiiresti rahvusvaheliselt tuntuks saanud. Internatsionaliseerimine, mille kohta eesti keeles täpset vastet pole, tähendaks rahvusvaheliseks tegemist. Tartu Ülikool on võtnud suuna saada rahvusvaheliseks teadusülikooliks. Mis on teadusülikool, seda me juba enam-vähem teame. See on rahvusvahelisel tasemel tehtaval teadustööl põhinevat kõrgharidust andev asutus. Mis on tegelikult rahvusvaheline dimensioon kõrghariduses, selles on meil veel õppimisruumi.

*** Meie ülikool on ju ka koguaeg rahvusvahelisuse suunas pürginud.**

Meie oleme praegu suhteliselt uhked selle üle, et siin on välismaa üliõpilasi ja õppejõude ning et meie omad on teistes riikides. See kõik on vajalik, aga veel kaugel sellest, mida mõeldakse ülikooli rahvusvahelise mastaabi all. Peame jõudma selleni, et rahvusvahelisus hakkaks õppekavades peegelduma. Meie õppekavad pole veel rahvusvaheliselt tunnustatud ja seetõttu on probleemaatiline ka meie diplomite tunnustamine. Et neid riikidevahelistes lepingute või organisatsioonide tasandil tunnustataks, on veel palju teha. Peale selle, et meie õppekavasid rahvusvaheliselt aktsepteeritaks, on vaja, et neil oleks ka kvaliteedistandard. Ülikooli seest vaadates võib öelda, et mõned kavad on küll juba rahvusvaheliselt heal tasemel, paljud aga veel mitte. Rahvusvahelisuse aluseks peab olema see, et ülikooli enda strateegias on ette nähtud ülikooli rahvusvaheliseks muutmine. Nagu kõik ülikoolid ei pruugi teadusülikoolid olla, ei ole kõik ka rahvusvahelised. Meie võtsime hiljaaegu nõukogus vastu oma välissuhete strateegia, mis ongi alusdokumendiks. Kui välissuhtlemisest üldse rääkima hakatakse, küsitakse kohe, misssuguse dokumendi alusel see toimub. Õnneks oleme selle aastaga suure sammu edasi astunud.

*** Mis kasu oli Hongkongi konverentsist?**

Konverentsil peeti nii teoreetilisi arutelusid kui analüüsiti ka konkreetsete ülikoolide välissuhtlust, nagu näiteks Baptisti Ülikooli ja paarikümne Hiina ülikooli oma.

Järg 4. lk.

acta diurna

NB! NB! NB!

* Teabetalitusel on rõõm teatada, valmis on **TÜ JÕULUPOSTKAART**, mida saab osta ülikoolisisese ülekandega teabetalitusest (ph ruum 208). Kaardi autoriks on populaarne kunstnik Navitrolla ja hind kaheksa krooni.

* Valmis on ka 1997. aasta **KALENDERMÄRKMIK**, hind sularaha eest 23 krooni, ülikoolisisese ülekandega 15 krooni.

* Pakume endiselt kaunite slaididega illustreeritud **SEINAKALENDRIT**, mille hind sularaha eest 37 krooni, ülikoolisisese ülekandega 25 krooni.

Ootame teid teabetalituses. Info tel 465 465 Sigrid Koppel, Urve Nahkur.

SEL NÄDALAL

* 8.-10. detsembrini viibis **rektor prof Peeter Tulviste Bonnis Konrad Adenaueri Fondi korraldatud rahvusvahelisel sümpoosionil**, kus käsitleti Ida-Euroopa kõrgkoolide arengut.

9. detsembril

* Füüsikahoones pidas **USA suursaadik Lawrence Taylor loengu** "USA välispoliitika Eestis".

10. detsembril

*** 10. ja 11. detsembril toimus Toomel TÜ Ajaloo Muuseumi 20. aastapäevale pühendatud konverents "Ülikoolimuuseumide ja teadusajaloo arengu probleeme."**

* Toimus **TÜ valitsuse istung**.

11. detsembril

* Raamatukogus avati **AABSi (Association for the Advancement of Baltic Studies) näitus**. Avamisel esinesid prof Olavi Arens, AABSi akadeemiline tegevdirektor ja prof Valters Nollefndorfs, AABSi Balti Büroo direktor.

* 11. ja 12. detsembril toimus Põlvas hotellis Pesa **Tartumaa Nõuandva Kogu ja Tartu maakonna arengu ja prioriteetide töögrupi ühisseminar "Tartu maakonna arengu prioriteedid, tulevikusuundumused, strateegiate (argumentide) hindamine ning nende teostamise viisid ja vahendid"**. Tartu Ülikooli esindasid prorektor prof Toivo Maimets ja regionaalprojekti juht, rektori referent Katri Raik.

*** Toimus ülikoolisisene teabetund**.

12. detsembril

*** Ene Ustav** kaitses **doktoriväitekirja** "E2 as the modulator of the BPV1 replication" ja **Ants Kurg doktoriväitekirja** "Bovine leukemia virus: molecular studies on the packaging region and DNA diagnostics in cattle".

* **Nele Ingerpuu** kaitses **magistriväitekirja** "Eesti kõder- ja helviksamblad (*Anthocerotopsida ja Marchantiopsida*)".

13. detsembril

* Kl 10 algab Kantri hotellis **Avatud Ülikooli koostööseminar**, kus tehakse kokkuvõtteid projekti esimesest poolaastast ja arutatakse tulevikuplaane.

* Kl 10 algab prorektor prof Toivo Maimetsa kabinetis **TÜ territoriaalarengu komisjoni koosolek.**

TULEVAL NÄDALAL

16. detsembril

* Kl 18 tähistatakse ajaloomuuseumi konverentsisaalis **Pent Nurmekunna 90. sünnipäeva** ja toimub tema **luulekogu "Kõllanõmme" esitlus.**

17. detsembril

* Kl 14 kaitseb **Valter Lang** ajaloomuuseumi rõdusaalis **doktoriväitekirja "Muistne Rävala. Muistised, kronoloogia ja maaviljelusliku asustuse kujunemine Loode-Eestis, eriti Pirita jõe alamjooksu piirkonnas".**

* Kl 16 kaitseb ph aud 235 **Ester Lauringson magistritööd ""Herilase" ning "Sirbi ja Vasara" naljanurga võrdlus aastatest 1955 - 1990."**

* Kl 18.15 on aud 102 **prof Jüri Arraku järjekordne loeng.**

18. detsembril

* Kl 14 kaitseb **Triin Remmel** nõukogu saalis **doktoriväitekirja "Primaarne biliaarne maksatsirroos Eestis: epidemioloogia, kliinilised iseärasused ning haiguse kulu prognoosimine"** ning **Toomas Kivastik doktoritööd "Ravimsõltuvuse mehhanismid: tähelepanu keskmes on morfiini positiivsed sarrusomadused"**

*Kl 16.15 toimub Lossi 3-217 ÕESi 1127. koosolek. **Kavas Ott Kursi ettekanne** "Vepslased etnilise vähemusena Venamaal".

* Kl 17 TÜ raamatupoes **Emil Tode raamatu "Mõõt" esitlemine**. Samas **Ene Mihkelsoni "Surma aastapäev" esitlus**. Kohal mõlemad autorid. Kl 19 E. Tode ja E. Mihkelsoni autoriõhtu.

19. detsembril

* Kl 10.15 kaitseb **Renaata Jüriso** Jakobi 5 aud 302 magistriväitekirja "Keha koostise määramine kaliibermeetodi abil noortel naistel", kl 14.15 **Tatjana Kums** samas magistriväitekirja "Naisriistvõimlejate tugi-liikumisaparaadi kohesed adaptsioonilised reaktsioonid löögilise iseloomuga treeningukoormustele" ja kl 16.15 **Priit Eelmäe** "*Changes of Muscle Strength and Tone in Lumbosacral Radiculopathy Patients after Disectomy*".

20. detsembril

* Kl 11 kaitseb Ülikooli 18 aud 102 **Marika Säre magistritööd "Õpimotivatsioon ja isiksuse väärtushinnangud õpetajakoolituses".**

TÜ valitsuses

10. DETSEMBRIL

* Valitsus kinnitas arvutivõrgu kasutamise reeglid, sissejuhatava töökaitsejuhendi ja töökaitse koolituse korra, Tartu Ülikooli üliõpilaste teadustööde konkursi statuudi, TÜ 1997/98. õppeaasta akadeemilise kalendri ja põhiõppe 1997. aasta suve vastuvõtueeskirjad ning TÜ eelarveväliste laekumiste arveldamise korra.

* Valitsus otsustas pöörduda **Tartu linnavolikogu kultuuri- ja rahanduskomisjoni poole ettepanekuga toetada raamatukogu** elektroonilise raamatukaitsesüsteemi hanget ning aidata **tellida ja realiseerida projekti raamatukogu kui linna ühe keskse kultuuriasutuse ümbruse korrastamiseks.**

* **Tartu Ülikooli suure medaliga otsustati autasustada emeriitprofessor Karl Muru.**

* Valitsus oli põhimõtteliselt nõus **Tartu Ülikooli Välis-Eesti Uuringute Keskuse loomisega,** samuti toetati **eripedagoogika osakonna taotlust eralduda filosoofiateaduskonnast ning liituda sotsiaalteaduskonnaga.** Õppekavade nomenklatuuri otsustati võtta **arstiteaduskonna õeteaduse bakalaureuse- ja magistriõppekavad.**

* Arutati ka Praktilise Psühholoogia Keskuse loomist psühholoogia osakonna juurde, ülikooli poolt väljaantavate tunnistuste ja tõendite statuuti jt

Eesti õiguse ajaloo õppetool 70

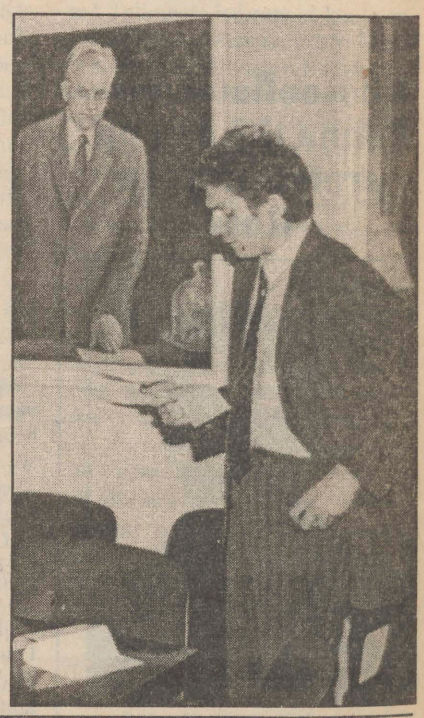

Eesti õiguse ajaloo õppetool tähistas 30. novembril oma 70. aastapäeva. Õppetooli avamisel oli juhtfiguuriks Jüri Uluots (1890-1945), kes 1925. aastal asus tööle erakorralise, 1927. aastal aga korralise professorina. Ent peale professori nõuab üks toimiv õppetool veel vähemalt kahte komponenti - õppekirjandust ja õpilasi (teaduslikku järelkasvu. Need mõlemad tingimused olidki täidetud 1926. aastaks, mis tähistab korraga kahte tähtsat sündmust - G. Naclapea toimetamisel ilmusid trükist W. Seeleri loengud "Eestimaa õiguse ajaloost" ning L. Leesment kaitses magistritöö. Oluline oli kahtlemata ka iseseisvunud riigis sõnastatud küsimus - kes on õieti eestlane pärast kõiki neid võõrvõimude all elatud sajandeid ning mida peaks kujutama endast Eestimaal kehtiv õigus. 20. sajandi lõpul tuleb 1992. aastal taasavatud Eesti õiguse ajaloo õppetoolil koos kõigi teistega otsida vastust üsna sarnastele küsimustele, kuid nüüd juba uuelt positsioonilt - vaadeldes Eestimaal kehtinud õiguse arengut seoses kogu maailma, eriti aga Euroopa õiguskultuuriliste muudatustega.

Aastapäeval rääkisidki õppetooli kaugemast ja lähiminevikust **lektor Toomas Anepaio (fotol)**, lektor Maie Ruus, dotsent Jüri Jegorov ja prof Peeter Järvelaid. Üheskoos arutlesime ka õigusajaloo õpetamise oleviku ja tuleviku üle ning tundsime rõõmu tihedatest kontaktidest kolleegidega paljudelt erialadelt. Eesti õiguse ajaloo õppetooli olid õnnitlemas kolleegid ajaloo-, usu-, filosoofia-, majandus- ja õigusteaduskonnast, samuti külalised Saksamaalt ja Ameerikast. Täname kõiki sõpru ja kolleege heade soovide eest!

Eesti õiguse ajaloo õppetool

Teadusaastast kokkuvõtete tegijatele

Aasta hakkab lõppema ning on aeg kokkuvõtteid teha. Erinevatel tegevusaladel tehakse seda isemoodi. Teadusasutustes hinnatakse seda, kui palju on jõutud publitseerida, kui mitme autori artiklid on ilmunud rahvusvaheliselt tunnustatud ajakirjades, kui palju on antud teadusasutuse teadlaste töid viidatud jne, jne.

Kuigi tsiteerimisindeksite kasutamine autori, institutsiooni, riigi või väljaande teadusmõjukuse määramisel on siiani vaidlusi tekitav teema, esitatakse infotöötajatele nende igapäevatöös küllaltki tihti küsimusi "Milline on kõige enam tsiteeritud ajakiri .... teaduses?", "Misalastel ajakirjadel on kõrgeim impakt?"

Impaktfaktor (eesti keeles kasutatud ka "mõjutegur")

Lühidalt öeldes on impaktfaktor sageduse mõõtühik, millega on ajakirja artiklit keskmiselt viidatud teatud aasta või perioodi jooksul. Seega arvutatakse ajakirja impakti jagades jooksva aasta viidete arvu ajakirjas kahe eelneva aasta jooksul ilmunud artiklite arvuga. Kui väljendada see jutt valemina, siis näeb see välja nii:

A=1996. aasta viited artiklitele, mis on ilmunud 1994–1995

B=1994–1995. aastal ilmunud artiklite arv

C=A/B ajakirja 1996. aasta impaktfaktor

Peamiselt kasutataksegi impaktfaktorit akadeemilises hindamises. Teadusadministraatorid hindavad kõrgelt neid teadlasi, kes on publitseerinud oma artikleid kõrge impaktfaktoriga ajakirjades. Kasulikud on need teadmised ka teadusraamatukogude komplekteerijatele.

Samas peab meeles pidama, et ainult ühe hindamiskriteeriumi kasutamine ei too kunagi kasu. See puudutab ka impaktfaktori ületähtsustamist. Teadusandministraatorid peavad teadma, millised tegurid viidete arvu mõjutavad.

Ajakirjade impakti mõjutavad paljud tegurid. Näiteks viidatakse **ülevaateartikleid** sagedamini kui tavalisi teadusartikleid, sest neid kasutatakse tihti kui varasema kirjanduse asendajaid. Seepärast loetakse igat artiklit, kus on ülevaateks rohkem kui 100 viidet. Seetõttu ongi tihti enimtsiteeritud ning hindamistabelites esikohal olevad ajakirjad tegelikult ülevaateajakirjad (näiteks biokeemias esiajakiri *Annual Review of Biochemistry).*

Samuti on laialt levinud arvamus, et **metoodilisi artikleid** viidatakse sagedamini kui harilikke teadusartikleid. Tegelikult ei ole see päris tõsi, sest paljud ajakirjad, mis on spetsialiseerunud ainult metoodiliste artiklite publitseerimisele, ei ole sugugi ülikõrge impaktiga. Samas on tõsi, et enimtsiteeritud artiklite hulgas kuulub teatud arv superklassikasse arvatud artikleid, mis seda ettekujutust on ka kinnitanud.

Taustana peab teadma, et impaktfaktori määramisel ei võeta arvesse eneseviitamisi. ISI poolt väljaantava *Journal Citation Reports* andmetel moodustavad eneseleviitamised 13% kõigist viidetest. Nii näiteks arvutatakse välja ajakirja lõplik impaktfaktor järgnevalt:

A = viiteid 1996. aastal 1994–1995. aastal ilmunud artiklitele

B = eneseleviitamisi 1996. aastal 1994–1995. aastal ilmunud artiklitele.

C = A-B

D =1994–1995. aastal ilmunud artiklite arv

E = C/D kontrollitud impaktfaktor

Journal Citation Reports

on *Teadusliku Informatsiooni Instituudi (ISI)* 1975. aastal loodud andmebaas ja väljaanne, mis sisaldab tsiteerimisandmeid rohkem kui 7000 teadusajakirja kohta. Selle kaks väljaannet - nn Teaduste (*Science*) väljaanne (sisaldab 4500 ajakirja) ning sotsiaalteaduste (*Social Science*) väljaanne (sisaldab 1400 ajakirja) annavad informatsiooni enimtsiteeritavate, kõrgeima impaktiga ning suurima artiklitearvuga ajakirjade kohta.

See on parim abivahend raamatukogudele, kirjastajatele, autoritele õigete valikute tegemisel. Kahjuks pole Eestis see andmebaas veel kättesaadav.

Kuumade artiklite andmebaas *(Hot Articles Database)*

Alates 1996. aastast on teadlaste käsutuses ülikooli raamatukogus ISI *kuumade artiklite andmebaas* ning ajakiri *Science Watch.*

Andmebaas sisaldab andmeid 1000 enimtsiteeritud artikli kohta ning teda uuendatakse iga kahe kuu järele. Otsinguid saab teha teadusharu, ajakirja, autori, organisatsiooni, artikli pealkirja ja riigi järgi.

1996. aastal on **ISI** tunduvalt täiustanud oma **kodulehekülge** (http://www.isinet.com). Teadusproduktsiooni hindamisest huvitatutele on see küllaltki kasulik allikas. Lisaks *Science Watch* avaldatud artiklitele saab siit hea ülevaate ISI pakutavatest teenustest. Näiteks teadusteenistused pakuvad erinevaid andmebaase. Meie teadusadministraatoritele võis huvi pakkuda *Institutional Citation Report*, kust saaks näiteks andmed Tartu Ülikooli kõigi teadusalade (k. a humanitaarteadlaste) esindajate poolt aastail 1981–1994 publitseeritud ja ISIs indekseeritud artiklid ning andmed nende tsiteeritavuse kohta. Eesti teadlaskonnale peaksid laiemalt huvi pakkuma *National Citation Report* ning *National Science Indicators on Diskette 1981–1995.* Nendest andmebaasidest saadakse andmed mingi maa teadlaste poolt kirjutatud artiklite ning iga üksiku artikli viidatavuse kohta. Eraldi on välja toodud artiklite impaktfaktor. Andmeid saab otsida ka 17 peamisel alal :

* põllumajandusteadus,
* astrofüüsika ja astronoomia,
* bioloogia ja biokeemia,
* kliiniline meditsiin,
* keemia,
* arvutiteadus,
* ökoloogia ja keskkond,
* geoteadused,
* immunoloogia,
* materjaliteadus,
* matemaatika,
* molekulaarbioloogia ja geneetika,
* neuroteadused,
* farmakoloogia,
* taime- ja loomateadused.

Kõigile kasutajatele on kättesaadav andmebaas (*Master Journal Coverage List)* nende ajakirjade andmetega, mille põhjal teadusuuringute andmebaase moodustatakse.

ÜLLE MUST,
raamatukogu infoosakond

Teaduse erilehekülg * Teaduse erilehekülg

Teadus- ja grantilepingud uut moodi !

Ülikooli valitsuse 19. novembri otsuse kohaselt kehtib alates **25. novembrist uus teadus- ja arendustöö lepingute eeskiri (käskkiri 25.11.1996 nr UK-07/165 RE).**

Teatavasti on ülikooli üks eesmärke osutada teadus-, koolitus- ja arendustegevusel põhinevaid teenuseid. Selle tulemusel saab ülikool juurde ka **eelarveväliseid rahasid.**

Ülikooli nõukogus heakskiidetud finantseerimisskeemi kohaselt **toetatakse eelarves** rahaliselt just selliseid üksusi, kes toovad ülikoolile lisafinantseeringuid. Samas toetab selline finantseerimisskeem ülikooli avatust ühiskonna vajadustele.

Üks eelarveväliste rahade juurdesaamise viis on teadus- ja arendustöö tellimuslepingud ja uurimistoetuste (grantide) lepingud, mille sõlmimise ja asjajamise kord hakkab meie ülikoolis olema samal alusel kui mujalgi.

Alljärgnev on lühikokkuvõte nimetatud eeskirjast.

***

* **Teadus- ja arendustöö tellimuslepingud** ehk lepingud teadus- ja arendustöö tellijatega väljastpoolt ülikooli ning **uurimistoetuste (grantide) lepingud sõlmib ülikooli nimel rektor või prorektor.**

Lepingud registreeritakse teadus- ja arendusosakonnas.

* Teiste isikute poolt **ülikooli nimel** sõlmitud lepingud on õigustühised.

* Kui leping on sõlmitud ülalmärgitud eeskirja kohaselt, vastutab lepingu täitmise eest ülikool. Töötaja vastutus piirneb sel juhul vastutusega ülikooli ees.

* Tellijaga läbirääkimiste alustamiseks esitab töörühma juht teadus- ja arendusosakonnale oma struktuuriüksuse juhataja ja dekaaniga kooskõlastatud **taotluse**, kus muu hulgas näidatakse **üldkululõivu jaotus** teaduskonna ja struktuuriüksuse vahel.

* Läbirääkimisi tellijaga peab ülikooli esindaja koos töörühma juhiga.

Ülikooli esindaja on teadus- ja arendusosakonna töötaja, kellele rektor on volikirja alusel andnud õiguse lepinguealste läbirääkimiste pidamiseks.

* **Teadus- ja arendusosakond nõustab** ülikooli töötajaid ja tegutseb ülikoolile soodsamate lepingutingimuste saamiseks, seistes hea ka selle eest, et lepingutes kajastuks võimalus taotleda **litsentsi- ja/või autoritasu.**

Kui lepingus litsentsi- ja autoritasud on ette nähtud, jaotatakse need järgmiselt: **65% autoritele**, 25% teaduskonna arendusprojektidele, 10% ülikooli kesksete üldkulude katteks.

* Tartu Ülikooli teadustöö tellimuslepingutes, nagu maailmas teadustöö lepingutes tavaks, on peatükk **intellektuaalomandi kuuluvusest**. Juba lepinguealsetel läbirääkimistel lepitakse kokku, kellele kuuluvad teadustöö tulemuse, sh teadustöö aruande, artikli, andmebaasi, arvutiprogrammi vms **autoriõigused** või **õigus taotleda patenti.**

Seega on läbirääkimiste eelduseks, et ülikooli töötaja on andnud oma intellektuaalomandi õigused (välja arvatud autorsus jt mittevaralised õigused) üle Tartu Ülikoolile.

Üleandmise kohta koostatakse teadus- ja arendusosakonnas kirjalik dokument. Teatavasti oleneb intellektuaalomandi kuuluvusest **lepingu hind.**

Näiteks tähendab see, et tellija, kes soovib saada endale kõiki õigusi, kaasa arvatud õigust teadustöö tulemust ise hiljem levitada, peaks maksma tunduvalt **kõrgemat** hinda kui tellija, kes soovib ainult ühekordset tulemust ja jätab autoriõigused ülikoolile, nii et ülikool võib sõlmida samasisulisi lepinguid ka teiste tellijatega.

* **Ülikooli üldkulud** *(overhead)* on kulud, mida otseselt ei saa arvestada toodetud, ostetud või müüdud kaupade ja teenustega. Üldkululõiv tasutakse ülikoolile tema kütte-, vee-, remondi-, administratsiooni ülalpidamise jt kulude katteks.

Kogu üldkululõivu määr ei ole konstantne suurus, vaid see lepitakse tellijaga kokku lepingueelsetel läbirääkimistel.

Uute, eeskirja kohaselt sõlmitavate lepingute korral on **ülikooli kesksete üldkulude lõivu minimaalmäär 8%** (käskkiri 25.11.1996 nr UK-07/166 RE).

Üldkululõivu ülejäänud osa jagatakse teaduskonna, struktuuriüksuse ja töörühma vahel nii, et vähemalt 50% sellest jääb arendustegevuseks töörühma juhi käsutusse ning ülejäänu jagatakse teaduskonna ja struktuuriüksuse vahel vastavalt ülalnimetatud taotluses saavutatud kokkuleppele.

Eeskiri näeb ette, et teatud juhtudel ülikooli kesksest üldkululõivu ei võeta.

Lepingute raamatupidamist korraldab ja finantsaruande koostab rahandusosakond.

Konsultatsiooni ja selgitusi saab teadusosakonnast (ph ruum 304), kus on saadaval teaduslepingu näidisvorm (pikem ja lühem variant).

Telefonid: grantitalitus Ian Stone 465 507, Andrus Tasa 465 616; teadustalitus Valve Soome 465 614; innovatsioonitalitus Leeni Uba 465 509,

Sirje Kahu 465 510 (nüüd samuti ph 304).

Andi Pärn,

teadus- ja arendusosakonna juhataja

Uued nõuded ülikoolidele

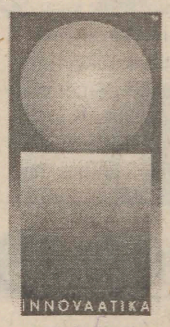

Muutused ühiskonnas on ülikoolidele kaasa toonud uued nõuded. Sedamööda, kuidas suureneb ülikoolide autonoomsus, suureneb ka vajadus ühiskonnaga aktiivsemalt suhelda, koondada oma jõud ühiskonna teenimiseks. Lisaks tavapärasele õppe- ja teadustöö edendamisele muutub üha olulisemaks ülikoolide innovatsioonipoliitika väljatöötamine ja realiseerimine. Ei piisa ainult teadustööst, sellele peab lisanduma arendustegevus ja teadus-*marketing*. Selle põlvkonna jaoks, kes praegustes Eesti ülikoolides ja teadusasutustes moodustab nii töötajate kui juhtide põhiosa, on kahtlemata tegu millegi uuega, mille koht on senises mõtteviisis üsna tagasihoidlik olnud. Seetõttu ei ole ka tulemused kibekiired tulema, sest muudatused mõtteviisis on ühed aeganõudvamad. Ometigi ei ole teist valikut. Kui ühiskond ei näe vajadust oma teaduse ja ülikooli järele, siis ülikool hääbub, mis omakorda saab põhjuseks riigi allakäigule.

Pilt tehnosiirdealast huvipakkuvatest Eesti teadus- ja arendustöödest pole kahjuks rõõmustav. Meie tugevate alusuuringute taustal, mis paljudel aladel maailma parimate tippudeni küünivad, on rakenduslike projektide hulk ja tase ebaproportsionaalselt tagasihoidlik. Soovitud tulemusteni jõudmine ei ole saavutatav vaid ülikoolide sisesi. Kui riik tahab edeneda, peab ta looma arengut soosiva keskkonna. Muudatused finantspoliitikas peaksid suunama jõudude koondumisele uute sihtide saavutamiseks.

Sama eesmärki peaksid teenima intellektuaalomandi kuuluvust ja kaitset reguleerivad seadused ja muud aktid, mida tuleb õppida tulemuslikumalt kasutama. Meie tuleme ühiskonnast, kus kõik kuulus riigile. Arusaam, et intellektuaalne looming ja selle tulemus ei ole *a priori* rahastaja omand, vaid läbirääkimiste ja kokkulepete objekt, on aeglane tulema. /.../Samuti on visalt juurdumas arusaam, et intellektuaalne omand on puutumatu nii nagu iga teine omand on puutumatu, vaadatagu kasvõi meie arvutites kasutatava tarkvara päritolu.

Ometigi ei ole teisi teid. Innovatsioon, tehnosiire ja arendustegevus on edasiminekuks möödapääsmatud ja meie asi on sellest võimalikult kiiresti aru saada, õppida ja vastavalt oma tegusid seada.

Üks sihiteadlik samm sel teel on mess INNOVAATIKA.

Toivo Maimets,

I prorektor, rakubioloogia korraline professor

(Sissejuhatus väljaandele INNOVAATIKA. Näitused, seminarid, messid, Tartu 1989-1996)

Messil INNOVAATIKA `97 on au sees loovus, teadmised ja ettevõtlikkus

INNOVAATIKA '97

20.-22. märtsini 1997

Tartus, Tähtvere näitusekeskuses

Üha sagedamini esitatakse küsimus, mida on ülikoolil pakkuda ühiskonnale. Tahame või ei, **teadus- ja arendustöö kui intellektuaalne kaup vajab reklaami** nagu igasugune muu kaupki. Meil võib olla kuitahes hea teadustöö või leiutis, kuid kui keegi sellest ei tea, ei maksa selle eest ka keegi. Ühiskond investeerib teadusse ja teadmistesse niivõrd, kuivõrd ta saab aru nende vajalikkusest.

Tõestagem siis järjekordselt, et kogu ühiskonna areng põhineb teadusel. Teadusele ei arene Eesti tööstus, tervishoid, haridus, põllumajandus, transport, eksport, kaubandus, pangandus ega ükski teine eluvaldkond. See teadmine on enesestmõistetav teadlasele, kuid tuleb teha enesestmõistetavaks igale riigiametnikule, poliitikule, igale potentsiaalsele investorile, maksumaksjale, igale kooliõpilasele. Sellest teadmisest oleneb teaduse maine ühiskonnas, teaduse rahastamine täna ja tulevikus.

Messil INNOVAATIKA saab tutvustada oma töid ja tegemisi ning õppimis- ja täiendõppe võimalusi korraga väga paljudele huvigruppidele. Samas on suurepärane võimalus tutvuda teiste kõrgkoolide ja teadusasutuste poolt pakutavaga ning ühtlasi kasutada messipäevi uute sidemete hankimiseks. Messi külastatavus on aasta-aastalt tõusnud. Siin käivad firmajuhid, ajakirjanikud, riigi- ja munitsipaalasutuste ametnikud, pankade, fondide, saatkondade, välisriikide esindajad, kõige rohkem aga noored. Messi **kavas** on kontaktnäitus, seminarid, loengud ja kohtumised, kontserdid.

Messi **seminarid** annavad teavet ja kutsuvad kaasa arutlema: intellektuaalomand, selle kuuluvus, kaitse ja litsentsimine; innovatsioon, tehnosiire, ülikoolide ja firmade koostöö; teadus- ja arendusprojektide rahastamine; infotehnoloogiad, telemaatika; haridusinnovaatika; regionaalareng.

Tänan messil INNOVAATIKA '96 osalenuid, criti aga kõiki teaduskondade ja allüksuste esindajaid, kes tegid suure töö messi toimkonnas.

Lähemat teavet messi kohta saab teadus- ja arendusosakonna innovatsioonitalituses, tel 465 509, e-post leeni@ ut.ee (peahoone ruum 304).

Ettepanekud ja soovitused messi paremaks korraldamiseks on teretulnud.

Soovin lennukaid mõtteid uuel aastal ja jõudu nende teokstegemiseks!

Leeni Uba,

innovatsioonitalitus

Innovaatika '96 avamisel Tähtvere näitusehallis.

Maailmaprioriteet müomeetrias

Bioloogiadoktor Arved Vain Turu teadusmessil müomeetrit demonstreerimas. Katsejänese osas on Aila Grönholm Turu Ülikoolist.

Nobeli füsioloogiapreemia laureaat H.O. Kendall on öelnud: "Lihaste testimine on arstliku läbivaatuse lahutamatu osa, mis annab sellist informatsiooni, mida pole võimalik hankida teiste protseduuride abil, ning mis on oluline diferentsiaaldiagnoosis, prognoosimisel, neuromuskulaarsete ja lihase- ning skeletihäirete ravis. /—-/ On tehtud pingutusi, et luua mehaaniline vahend, asendamaks lihaste manuaalset testimist. Tehniliselt ei pruugi osutuda eriti raskeks mõõta objektiivselt lihaste rühma poolt arendatavat jõudu, kuid raske on välja töötada aparaati, mis suudaks testida üksiku lihase jõudu ning kindlaks teha ühe lihase funktsiooni kompenseerimist teiste lihaste poolt."

KENDALL. Muscles. Testing and Function. 1979.

Selle raske tööga on hakkama saanud **eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudi vanemteadur bioloogiadoktor Arved Vain:** TARTU ÜLIKOOLIS ON VÄLJA TÖÖTATUD SKELETILIHASE FUNKTSIONAALSE SEISUNDI TESTIMISE TEOORIA, MEETOD JA APARATUUR.

Tartu Ülikoolis tehakse palju heatasemelist teadustööd, kuid valdkondi, kus Tartu Ülikooli teadlastel on maailmaprioriteet, pole praegu kuigi palju. Seda hinnatavamad on bioloogiadoktor Arved Vainu tulemused uue lihaste testimise meetodi ja originaalse diagnostikaseadme MÜOMEETRI loomisel.

Kindlasti on nii mõnigi sellest seadmest juba kuulnud ning tal tekib küsimus, et **mis selles müomeetris uut on**, kui patenditaotlus esitati juba pool aastat tagasi. See äratas tähelepanu juba messil INNOVAATIKA '96 kui Tartu Ülikooli esimene pärastsõjaaegne Eesti patenditaotlus. Pealegi on uurimistööd kestnud juba enne seda üle kümne aasta. Vastus on lihtne: **patenditaotluse esitamisega õige uurimis- ja katsetustöö alles alata saabki**, sest leiutise prioriteet on määratletud ja kaitstav ning uurimistulemusi võib julgemalt avaldada. Müomeeter ei ole veel valmis. Igal seadmel on midagi, mida annab paremini teha. Iga meetodit annab täiustada, eriti kui on tegemist nii uudse meetodiga nagu seda on lihaste objektiivne testimine.

Järg 4. lk.

Maailmaprioriteet müomeetrias

Algus 3. lk.

Teatavasti polnud siiani meditsiinis efektiivset meetodit, mis võimaldaks objektiivselt uurida igat skeletilihast eraldi. Ainus levinud uurimismeetod oli palpeerimine, see tähendab, et arst pidi lootma oma käe tundlikkusele ja iseenda kogemustele, et diagnoosida lihaste seisundit. Võib vaid oletada, kui täpselt oli võimalik diagnoosida lihaste seisundi halvenemist haiguse korral või paranemist ravi tulemusena. Samuti võis juhtuda, et selles protsessis võeti vastu nii õigeid kui ka valesid otsuseid, enne kui arst sai vajalikud kogemused ainult õigete otsuste langetamiseks. Kui luu on katki, annab meile objektiivse pildi röntgeniaparaat, lihaste uurimiseks hea vahend puudus.

Siin on aga tegemist **põhimõtteliselt uut tüüpi mitteinvasiivse diagnosti - kameetodiga** , mis annab meile objektiivsed, arvulised ja graafilised tulemused. Neid tulemusi on võimalik võrrelda, salvestada, mõõtmisi teatud ajavahemike järel korrata, teha üldistusi, seda kõike spetsiaalselt müomeetri jaoks loodud tarkvara abil. Juba praegu võimaldab andmebaas järeldada mitme haiguse seotust lihaste seisundi muutustega. Eriti oluline on märkida, et lihaste seisundi halvenemine võib teatud juhtudel eelneda haiguse muude sümptomite ilmnemisele.

Mida rohkem uuringuid tehakse, seda rohkem selgub meditsiinivaldkondi, kus müomeetrist võiks abi olla. Müomeetrit hakati algul kasutama spordimeditsiinis treenituse hindamiseks ja lihasetraumade ennetamiseks. Hiljem on uuringutesse lülitunud neuroloogid, reumatoloogid, traumatoloogid, kohtuarstid, kõrvanina-kurguarstid jt.

Müomeetri **arendustööd** lähtuvad ühelt poolt eri valdkondade arstide vajadustest, teiselt poolt on pidevalt täiustatud seadme ehitust ja elektroonset osa. Esimesed prototüübid võimaldasid andmetöötlust analoogtehnikas, nüüd on üle mindud digitaalelektroonikale. Uued mudelid on kergemad ja mugavamad käsitseda, nad on ühendatavad *note-book* tüüpi arvutitega, mis võimaldab müomeetri kasutamist ka välitingimustes, näiteks spordiväljakul või sündmuskohal. Müomeetri arendustöödes ja valmistamisel on suure töö teinud sama instituudi teadur Leo-Henn Humal.

Enamgi veel. Testimistulemuste võrdlemise ja uurimise põhjal on müomeetri autor Arved Vain loonud **skeletilihase uue biomehaanilise mudeli**, mis on leidnud tunnustust mitmetel erialakonverentsidel. Tänu uuele mudelile on võimalik paremini mõista skeletilihase uuringutulemusi ja täiustada lihaste diagnostika semiootikat. See näide tõestab järjekordselt, et alus- ja rakendusuuringud on omavahel tihedasti seotud. Häid rakendusuuringuid saab läbi viia ainult tugeval teoreetilisel alusel, teiselt poolt võivad järjekindlad rakendusuuringud viia uute tulemuste ja avastusteni alusteadustes.

* * *

Ja veel üht olulist tõsiasja tuleks rõhutada. Nimelt **interdistsiplinaarsust** . Tartu Ülikooli mitmekülgsus on võimaldanud tegelda biomeditsiinitehnika teemaga mitmes teaduskonnas: kehakultuuri-, arsti- ning füüsika-keemiateaduskonnas, kusjuures igaühel neist on olnud uurmistöösse uusi aspekte lisada. Uurimistöö, testimine ja koolitus jätkuvad ülikoolis hiljuti asutatud biomeditsiinitehnika ja meditsiinifüüsika teadus- ja koolituskeskuses. Mainimata ei saa jätta autori enda mitmekülgset haridust. Tehnikaülikooli mehaanikudiplomile on järgnenud kehakultuuriteaduskond Pedagoogikaülikoolis ja seejärel teadustöö Tartu Ülikoolis ning kandidaadi- ja doktorikraadi kaitsmine. Järjekordne näide, et tõeliselt head tulemused sünnivad koostöös.

* * *

Müomeeter on valmis, ja ta ei ole veel valmis.

Valmis pole seade, sest ta pole veel nii ilus ja nii hea, kui me sooviksime.

Valmis pole tootjad, et toota piisaval hulgal müomeetri erinevaid mudeleid.

Valmis pole tarbijaskond - arstid ja õed vajavad koolitust, kuidas müomeetrit kasutada ja kuidas saadud tulemuste põhjal diagnoosi määrata.

Valmis pole tellijad - ministeeriumid, komiteed, meditsiinifirmad, kes veel ei tea, et siinsamas Eestis, Tartu Ülikoolis on loodud uus diagnostikaseade, mida oleks vaja nii haiglates, rehabilitatsioonikeskustes, kutsehaiguste kabinettides, vabariiklikel spordikoondistel, kohtumeditsiinis kui ka kaitseväes.

Valmis pole meditsiiniuuringud. Tõenäoliselt on müomeeter diagnoosi täpsustamisel ning ravi doseerimisel rakendatav veel mitmes meditsiinivaldkonnas, kus seda seni pole katsetatud. Palju uurimisainet pakuvad ka alad, kus müomeetrit on juba kasutatud, kuid veel ei osata uutest, objektiivsetest tulemustest kogu kasulikku teavet välja lugeda. Samuti toob iga uus kasutusvaldkond kaasa omad probleemid ning ettepanekud seadme täiustamiseks. Ja jälle järgnevad uued testid ning tulemuste analüüsid. See kõik on uue meditsiiniseadme juurutamisel möödapääsmatu. Teiselt poolt aga loob originaalne seade nii uusi uurimisteemasid kui ka täpsemat teavet inimese tervisest.

Praegu on müomeetrias Tartu Ülikoolil maailmaprioriteet. Kui meie siin ei kasuta praegu kogu oma potentsiaali selle valdkonna uurimistöös ning ei suuda luua soodsat pinda arendustööde tegemiseks ja biomeditsiinitehnika-alase õppetöö ja täiendõppe läbiviimiseks, saab siinse töö viljad keegi teine, sest teave uuest kasulikust diagnoosimismeetodist ja seadmest levib. Juba A.Vainul endal on üle 170 teaduspublikatsiooni. Sama teemat arendavad mitmetes teaduskeskustes Venemaal, Soomes, Lätis, Leedus, Ukrainas edasi tema õpilased, kellest 15 on kaitsnud teaduskraadi. Praegu käib Tartu Ülikoolil selles vallas koostöö Helsingi, Kuopio ja Jena Friedrich Schilleri ülikooliga.

Lihaste testimine ja müomeetria võiks olla üks valdkondi, mida tullakse õppima Tartu Ülikooli ka kaugemalt, sest siin on selle arendamiseks head eeldused. See on ala, mis on meie ülikoolile juba tunnustust toonud ja võiks mitme teaduskonna ja teiste ülikooli struktuuriüksuste hea koostöö korral viia tulemusteni, mis on oma tähenduselt võrreldavad möödunud sajandil Tartus töötanud kuulsate teadlaste saavutustega.

Sihid on seatud, töö tahab tegemist.

Leeni Uba

Kuidas ülikooli rahvusvaheliseks muuta?

Algus 1. lk.

*** Kas Hiina ülikoolid kannatasid rahvusvahelise mõõdupuu välja?**

Pilt oli ausalt öeldes kurb. Kogu jutt tuletas meelde siinset Brežnevi aega. Valitses arusaam, et kui on olemas välissuhete osakond ja et kui rektor ja prorektorid sõidavad mööda maailma ringi, on rahvusvahelisusega juba kõik korras. Oli teatud äratundmise rõõm ja rõõm sellest, et oleme kaugemale jõudnud.

Väga tähtis oli aga see, et sain kontakti ühe rahvusvahelise grupi juhi Jane Knightiga Kanadast. Nad on analüüsinud kolme ülikooli välissuhtlust, millest üks oli Helsingi Ülikool. Kuna nad tahavad analüüsitavate ülikoolide ringi laiendada, siis pakkusin selleks ka meie ülikooli. Läbirääkimised jätkuvad ning ma usun, et rahvusvaheline evolutsioon ka ülikooli arendamise alal võiks meile väga kasulik olla.

Selle lähetuse eest aga tänu Eesti Teadusfondile, kes mind finantseeris.

Küsis VARJE SOOTAK

Ülikooli raamatupoes

Raamatupoodi on saabunud müügile uus kogus erialast, õppe- ja teatmekirjandust, jutu- ja lastekraamatuid, vana raamatu osakonnas on müügil raamatud hinnaga 6 krooni, samas on müüa ka suur valik kasutatud venekeelset erialast kirjandust, vene klassikute teoseid, eestikeelset vanemat ja kaasaegset kirjandust, raamatud sarjadest "Seiklusjutte maalt ja merelt", "Suuri sõnameistreid" jt, eesti kirjanike valitud ja kogutud teosed.

Müügil on jõulukaardid ja suur valik jõulukingituseks sobivaid raamatuid ja suveniire, sobivaks jõulukingiks on **klassikalise muusika CDd hinnaga 90 krooni (Beethoven, J. S. Bach, Bizet, Offenbach, Brahms, Cluck, F. Lehar, Liszt, Strauss, Stravinski, Prokofjev, Schubert, Tšaikovski, Mozart). Valikuga saab tutvuda raamatupoe II korrusel.**

Tartu Ülikooli üliõpilastele ja töötajatele on kehtestatud 5% hinnaalandus üliõpilaspileti või töötõendi esitamisel.

Raamatupood on avatud E-R 9-18 ja L 10-16, tel 441 102, faks 441 465.

Jõulude eel on raamatupood avatud ka pühapäeviti 15. ja 22. detsembril 10-16.

teabetund

Selle aasta viimase teabetunni juhatas sisse rektori kantselei juhataja Sirje Mark, kes tutvustas ülikooli uut postiringi. Posti saadetakse nüüd laiali peahoonest algava ringiga ja see kätkeb endas 9 postipunkti erinevate ülikooli majade vahel. Posti saadetakse välja ülikooli peahoonest kaks korda päevas, kell 9.30 ja 14.30. Posti saabumise kellaajad võivad kõikuda kuni 10 minutit. Postivedu toimub transpordiosakonna autodega. Uut süsteemi katsetatakse esialgu 3 nädalat.

Üliõpilasküla uudistest rääkisid rektori abi Ene Seidla ja TÜ Üliõpilasküla direktor Andres Kask. Nenditi, et linn suhtub ülikooli positiivselt ja püüab omalt poolt vastu tulla. Ülikool on teinud linnale ettepaneku osaleda hotell Taru ostmises. Taru maksumus on umbes 15-20 miljonit krooni, millest ülikool üksinda suudaks tasuda umbes 10 miljonit. Praegu käivad arutlused, kas linn oleks teiseks partneriks hotelli ostmisel. Andres Kask rääkis et, Üliõpilasküla põhiline koostööpartner on Turu Üliõpilaskonna Fond. Põhjamaade Üliõpilaskülade Organisatsiooni juhatuse istungil loodi kontakte teiste samataoliste organisatsioondega. Sõlmiti kokkulepped, millega järgmise aasta alguses hakatakse Tartu Ülikooli saatma inventari ligi miljoni krooni ulatuses. See projekt hõlmab ka teisi Eesti ülikoole. Haridusministeeriumi juures on loodud komisjon, kes tegeleb kolme tähtsa suunaga üliõpilaste elus - üliõpilaskülade tulevikuga, üliõpilaste toetusega ning üliõpilaskondade probleemidega. Veel tutvustas Andres Kask Üliõpilasküla saatust ja staatust tulevikuperspektiivis.

Informatsiooni Tartu Ülikooli teadus- ja arendustöö tellimuslepingutest jagas teadus- ja arendusosakonna juhataja Andi Pärn.

Lõpetuseks teavitas **üliõpilaskonna valitsuse esimees Tarmo Sild**, et 29. detsembil toimub Vanemuises kõrgkoolide aastalõpuball, mis sisuliselt ei erine 30. detsembril toimuva omast. Ball on mõeldud akadeemilistele inimestele. Pileti hind on 100 krooni ja pileteid hakatakse õige pea müüma.

Reno Hekkonens

François Villoni Selts

kuulutab välja

vanaprantsuse-keelse luule tõlkevõistluse üliõpilastele.

Töid hindab žürii koosseisus:

Ain Kaalep

Jüri Talvet

Kaia Sisask

Auhinnafond on 2000 krooni.

Tööde esitamise tähtaeg: **15. veebruar 1997.**

Luuletuste tekste on võimalik saada:

* Tartu Ülikooli prantsuse filoloogia õpperuumist, ühiskonnateaduste maja ruum nr 109,

* Tallinna Pedagoogikaülikooli prantsuse filoloogia kateedrist,

* Eesti Humanitaarinstituudi romanistika ruumist,

* Prantsuse kultuurikeskusest.

Igalt osalejalt oodatakse **2 luuletuse** tõlget.

Tööd varustada märgusõnaga, lisada isikuandmed kinnises ümbrikus ja tuua enne 15. veebruari 1997 mõnda ülalnimetatud kohta.

TEABETALITUS TEATAB

Teabetalitusest on võimalik osta sobiv jõulukink oma kolleegile või sõbrale. Uudis! - **kohvitass alustassiga 44 krooni, kohvikruus 38 ja lipsunõela komplekt 123 krooni.** Külastage meid!

info

väitekiri

17. detsembril kl 14 kaitseb ajaloomuuseumi rõdusaalis **Valter Lang** doktoriväitekirja "**Muistne Rävala. Muistised, kronoloogia ja maaviljelusliku asustuse kujunemine Loode-Eestis, eriti Pirita jõe alamjooksu piirkonnas**".

Oponendid Evald Tõnisson ja prof *emer* Unto Salo.

***

18. detsembril kl 14 kaitseb **Triin Remmel** nõukogu saalis doktoriväitekirja **"Primaarne biliaarne maksatsirroos Eestis: epidemioloogia, kliinilised iseärasused ning haiguse kulu prognoosimine"** (oponeerivad prof H.-I. Maaroos ja dr S. Velbri) ning **Toomas Kivastik "Ravimsõltuvuse mehhanismid: tähelepanu keskmes on morfiini positiivsed sarrusomadused"** (oponendid prof E. Vasar ja prof I. Lapin).

***

20. detsembril kl 11 kaitseb pedagoogika osakonnas (Ülikooli 16, aud 102) magistritööd **Marika Säre "Õpimotivatsioon ja isikuse väärtushinnangud õpetajakoolituses".**

töö

Tartu Ülikooli üliõpilasesindus

kuulutab välja konkursi

sekretäri

ametikoha täitmiseks.

Kandidaatidelt eeldame:

* head arvutioskust (tekstitöötlus, tabelarvutus),

* vähemalt ühe võõrkeele valdamist ja head suhtlemisoskust.

Infot saab telefonil 465 400.

varia

Esmaspäeval, 16. detsembril kl 18 toimub ajaloomuuseumi konverentsisaalis **Pent Nurmekunna 90. sünnipäeva tähistamine** ja tema luulukogu "Kõllanõmme" esitlus.

Filosoofiateaduskond

EÜS Veljesto

kursus

Stress ja läbipõlemine

Personaliosakond korraldab allüksuste juhtidele, peaspetsialistidele, projektijuhtidele ja spetsialistidele 17. detsembril kl 9-12 kursuse, kus tutvustatakse stressiga toimetulekut. Registreerida tel 465 141.

Üliõpilaste akadeemiline kalender

Jõuluvaheaeg 23. detsembrist 5. jaanuarini.

Sügissemestri arvestuslik lõpp 2. veebruaril, kevadsemestri algus 10. veebruaril.

PANE HÄSTI TÄHELE!

Selle aasta UT viimane number ilmub **reedel, 20. detsembril,** uue aasta esimene number **reedel, 10. jaanuaril.**

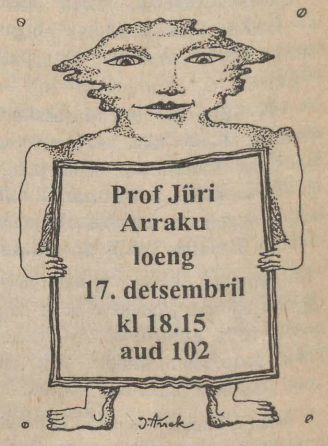

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Peatoimetaja Varje Sootak

Toimetaja Reno Hekkonens

Toimetuse aadress EE2400

Tartu, Ülikooli 18, ruum 241

TÜ faks: + 372 7 465 440

E-mail: *varje@admin.ut.ee*

O/Ü Greif trükikoja trükk

UT ilmub reedeti

Tellimise nr 2103. Tiraaž 800

Tel 465 680

NR. 45 (1868)
REEDE,
20. DETSEMBER 1996
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 1 KROON

Universitas Tartuensis

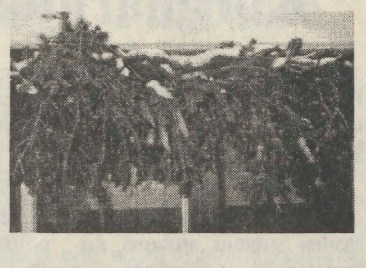

Kohtumiseni
10. jaanuaril

JÕULURÕÕMUST JA JÕULUKURBUSEST JÕULUDE-EEL SÜNDINU PILGU LÄBI

Armu Teile ja rahu Jumalalt, meie Isalt ja Issandalt Jeesuselt Kristuselt!

Taas on meil võimalus lugeda jõuluevangeeliumi Luuka järgi, II ptk. salmid 1-20:

"Neil päevil sündis, et keiser Augustus andis käsu üles kirjutada kogu maailm. See üleskirjutus oli esimene ja toimus, kui Küreenius oli Süüria maavalitseja. Ja kõik läksid endid laskma kirja panna, igaüks oma linna. Siis läks ka Joosep Galileast Naatsareti linnast üles Juudamaale Taaveti linna, mida hüütakse Petlemmaks, sest ta oli pärit Taaveti kojast ning soost, ennast laskma kirja panna ühes Maarja, oma kihlatud naisega, kes oli käima peal. Aga nende seal olles sai aeg täis, et Maarja pidi maha saama, ja ta tõi ilmale oma esimese poja ja mähkis ta mähkmetesse ja asetas ta sõime, sest neil polnud muud aset majas.

Ja seal paigus oli karjaseid väljal õitsil pidamas valvet öösel oma karja juures. Ja Issanda ingel astus nende ette ja Issanda auhiilgus paistis nende ümber, ja nemad kartsid üliväga. Ja ingel ütles neile: "Ärge kartke! Sest vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis saab osaks kõigele rahvale: sest teile on täna Taaveti linnas sündinud Õnnistegija, kes on Issand Kristus! Ja see olgu teile tunnuseks: te leiate lapse mähitud ja sõimes magavat!"

Ja äkitselt oli ingliga ühes taeva sõjaväe hulk, need kiitsid Jumalat ning ütlesid: "Au olgu Jumalale kõrges ja maa peal rahu inimeste seas, kellest Temal on hea meel!"

Kui siis inglid olid läinud nende juurest ära taevasse, ütlesid karjased üksteisele: "Läki nüüd Petlemma ja vaadakem seda asja, mis on sündinud, mis Issand on meile teada andnud!" Ja nad tulid tõtates ning leidsid Maarja ja Joosepi ja lapsukese, kes magas sõimes. Aga kui nad seda nägid, teatasid nad asjast, mis neile oli öeldud selle lapsukese kohta. Ja kõik, kes seda kuulsid, panid imeks, mida karjased neile rääkisid. Ent Maarja pidas kõik need sõnad meeles ning mõtles nendele oma südames. Ja karjased läksid tagasi Jumalale au andes ja Teda kiites kõige eest, mis nad olid kuulnud ja näinud, nõnda nagu neile oli öeldud." Aamen.

Alanud on uus kirikuaasta, möödumas on advendiaeg ning saabumas on jõuluaeg, mil sünnib Jeesus Kristus, maailma valgus. Lunastaja sündi ootab kristlik maailm väga erinevail viisel, ent üldjuhul ja massidele saab see sündmus reaalseks teatavat laadi ja teatavaist suundadest puhuvate tuulte näol kaupademaailmas, kus need tuuled koonduvad, moodustades võimsa tornaado, mis pühib sisse ja välja ("Issand õnnistagu sinu sissetulemist ja väljaminemist...") kõikvõimalike poodide ustest, kogub üha rohkem jõudu ja haarab oma keeristesse kaasa üha rohkem abitult poodides ulpivaid inimesi, jõudes jõuludeks oma haripunktile, et siis laguneda ja killuneda ning lasta oma rüpest lugematuisse kododesse välja otsatult Asju.

Nõnda sünnib kristliku tarbimisühiskonna ametlik ja aktsepteerit jõulurõõm, kasutades ohtralt oma tähenduse kaotanud sümboleid kellestki Maarjast, Jeesus(laps)est, tegelasist nimega Joosep, Karjased, Targad ehk Kuningad, siis veel mingid Inglid-Keerubid-Seeravid -etc ning Jumal takkatraavi. Neid tegelasi iseloomustab põhiliselt nende nice- *ja* in-*olemine, nad ei kurjusta, vaid valdavad mingit müstilist teadmist millestki (võib-olla omavad nad täielikku turu-uuringute andmepanka) ja nende nägudel on eriline rauge ilme, mida rahvasuu kaldub põhiliselt lammastele omistama.*

Soovin häid pühi ja jõulurahu üliõpilastele, akadeemilisele perele ning kõikidele ülikooli töötajatele ja nende kodustele!

Peeter Tulviste
rektor, professor

Nii nagu meienigi jõudnud koguperefilmis kellestki Jumalaema kiriku kellamehest, on too tüüp täiesti vaba traagilisusest, mis iseloomustas tema prototüüpi Quasimodot (ld k quasi modo*) ja rõõmustab oma värdjalikkuse üle, olles ka vaimult alaarenenud; nõnda paistavad silma ka nood jõulukangelased põhiliselt oma staatilise infantiilsuse poolest, integreerudes valutult heaoluühiskonda.*

Sarnaselt muile ilmalikele rõõmudele on ka jõulurõõm oma profaanses olemises kahe otsaga ehk, peenema sõnaga, ambivalentne. Moosekandid Simon ja Garfunkel on teinud meile kõigile teada-tuntud laulust "Püha öö" oma versiooni, milles laulavad seda ka muidu kaunist laulu eriti südamessetungivalt ning samal ajal loeb kiretu raadiohääl igapäevaseid teateid õnnetusist, mõrvadest, röövimisist...

Järg 2. lk.

ÜKS SEMESTER ÜLIÕPILASOMAVALITSUST

Selles, et üliõpilased ikkagi Üliõpilasesinduse näol esinduskogu vajavad, on semestri jooksul küll arusaamine tekkinud. Kurb tõde on aga see, et viimastel aastatel on huvi valimiste vastu on väga leige olnud ja et kevadel jäi osavõtt eriti väikeseks. Samas ei ole oluline mitte see, et üliõpilased pidevalt omavalitsuse vastu huvi üles näitaksid, vaid see, et alati oleks võimalus enda esindajaid valima minna ja häda korral ka nende poole pöörduda.

Peamiseks läbimurdeks, millesse Üliõpilasesindus oma osa andis, oli (õnneks küll "veretu") võitlus **bussisõidusoodustuste** kaotamise vastu. Teede- ja sideministri poolt pakutud "musta päeva" 15. novembril, mil soodustused oleks ajalooks muutunud, vähemalt eisalgu ei saabunud. Tänaseks on ka 1997. aasta riigieelarvesse soodustuste jätkamiseks lisasummasid leitud. See on samuti üliõpilastepoolse surve tulemus, kuna esialgses valitsuse poolt Riigikogule esitatud projektis ei olnud selleks otstarbeks sisuliselt sentigi. Siiski - võib-olla on teatud konkreetsest edust olulisem see, et vastuseisuga anti mõista, et tudengite näol hoiavad valitsusel ja Riigikogul silma peal piisavalt tähelepanelikud "valvekoerad", kes ei lase rumalatel otsustel valitseda.

Tartu Ülikooliga on Üliõpilasesinduse suhted mõneti paremad. Loomulikult tuleb ka siin täita sama rolli, kuid tegelikult aitab ülikool sellele põhimõtteliselt kaasa. Tartu Ülikoolis on ilmselt kõige suurem üliõpilaste esindus Eesti kõrgkoolide otsustuskogude juures, võib-olla isegi üks suuremaid Euroopas. Viimati otsustas sügisel isegi TÜ kuratoorium, et tulevikus on üliõpilaste esindaja nende koosolekutele kutsutud. Ülikooli ja Üliõpilasesinduse suhe on olnud senini peamiselt nõuandev. Nii on prorektoriteni viidud ideed arvutiklasside ja raamatukogu pikemast lahtiolekuajast, uutest võimalustest ühiselamute

Järg 2. lk.

Kõrgharidusprobleemid olid kõne all Lundis ja Bonnis

Kaks viimast lähetust viisid rektor professor Peeter Tulviste Lundi ja Bonni. Lundis toimus ümarlaua-arutelu teemal "Rahvusvahelised suhted Eestis".

Kuidas see Tartu Ülikooli puudutas?

Üks Hollandi etniliste suhete fond kutsus etnilisi suhteid arutama nii poliitikuid kui teisi tegelasi, sealhulgas nii eestlasi kui venelasi.Tegelikult räägiti seal peamiselt mõnest vene elanikkonnaga seotud probleemist Eestis. Kuigivõrd oli juttu ka haridusprobleemidest, millest kõneles Riigikogu liige, meie emeriitprofessor Sergei Issakov.

Rõõmustav oli see, et niisugustest etnilistest probleemidest, mis on päevakorral näiteks Saksamaal, kus süüdatakse türklaste jt eluasemeid, ei räägitud üldse, st et meil neid polegi. Arutelu piirdus peamiselt juriidiliste ja sealjuures protseduuriliste küsimuste ümber. Räägiti näiteks sellest, et kuna paljudel venelastel ei ole kodakondsust, mida pole aga enamasti sellepärast, et nad eesti keelt ei oska, ning et sellest tulenevalt saavad nad osaleda ainult kohalikel, mitte üldistel valimistel jt taolistest probleemidest.

Üritusest võtsid osa mitmed Eesti poliitiliste jõudude juhid ja oli päris huvitav kuulata, kuidas olukord neile paistab ning kuidas nad mujal maailmas seda tutvustavad. Omalt poolt sain seal rääkida, kuidas on korraldatud vene koolide lõpetanute õppimine ülikoolis, ülikooli regionaalpoliitikast ning sellest, millisena me näeme venekeelse kõrghariduse tulevikku Eestis.

Lundist sõitis rektor Bonni, kus toimus Konrad Adenaueri Fondi korraldatud Ida-Euroopa kõrgkoolide arengut käsitlev rahvusvaheline sümpoosion. Millised probleemid seal kõne all olid?

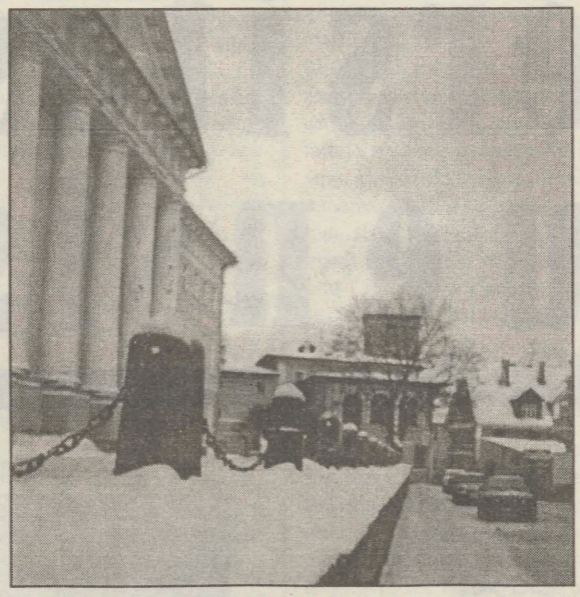

Kõrgharidusprobleemid on paljus ühesugused nii Lundis, Bonnis kui Tartus.

Konrad Adenaueri Fond on väga palju abistanud vabanenud maade, sealhulgas Eesti kõrgharidust. Fondi huvitas, kuidas on kõrgharidus viimastel aastatel Poolas ja Baltimaades edenenud, kuidas seda on reformitud, millised on tulemused. Küsiti peamiselt seda, kuidas on ülikoolid muutunud, mis on nende probleemid, millised on ühiskonna ja ülikoolide vahelised ning ülikoolide ja endiste teaduste akadeemia instituutide suhted.

Minule jäi selline üldmulje, et paljud asjad, mis meie ülikoolis on juba tehtud, on Lätis, Leedus ja Poolas veel pooleli. Näiteks on Varssavi Ülikoolis ainesüsteem veel väga erandlik nähtus, mida võimaldatakse alles teist aastat neile 50-le tudengile, kes on eriti range valikuga vastu võetud. Nõukogudeaegselt kursusesüsteemilt ei ole neil ainesüsteemile veel õnnestunud üle minna. See on võib olla osalt ka seepärast, et nõukogude aeg oli neil mingis mõttes ka Poola-aeg. Paljud noored õppisid juba siis välismaal ning leidsid seal rakendust. Poolas ongi häda selles, et õppejõud on küllaltki vanad ning õpetavad vananenud asju (professori vanusepiir on Poolas 70) ning et nende järeltulijad töötavad enamasti välismaal. Meie ülikoolis on professori keskmine vanus vähenenud ja see oli neile niisama üllatav nagu meie ainesüsteemi rakendumine. Paljud probleemid on aga sarnased ning seepärast on väga kasulik teada saada, kuidas on neid teised lahendanud. Ka mõnda uut probleemi näeb niiviisi paremini ette.

Sümpoosionil olid esindatud kõik kolm Balti riiki ja Poola ning Saksamaa. Sümpoosioni juhatas Saksa Kõrgkoolide Liidu esimees Schiedermair.Esindatud olid ka mõned Saksa ülikoolid ning neile oli väga üllatav, et meie professoril pole eluaegset garantiid nagu neil. See on meil vaid niikauaks, kuni pole veel niisugust kriteeriumide süsteemi, kus võiksime sajaprotsendiliselt kindlad olla, et professoriks saab just tõesti ainult see inimene, kes seda igas maailma ülikoolis väärt oleks. Teiseks on niisugustest käikudest kasu seepärast, et Konrad Adenaueri Fond näeb, kuidas oleme raha kasutanud ning mõistliku kasutamise juures on lootust veel saada. Rääkisin sümpoosionil eelseisvatest professorite valimistest, ühiselamute probleemist jm.

VARJE SOOTAK

Jõulurõõmust ja jõulukurbusest jõulude-eel sündinu pigu läbi

Algus 1. lk.

Igapäevaelu ongi tulvil kontraste, sageli küll rabavaid, ent sellest mitte vähem reaalseid; maailm sünnib tõeliseks äärmusis ning massidele meeldida tahtva kultuuri poolt produtseeritav, Prokrustese sängina äärmusi amputeeriv toodang jääb paratamatult üksnes muigamaajavaks, surnult sündinud mõttetuseks.

Ajal, mil maailma rohkem või vähem kristliku ilmavaatega osad võtavad endile puhkuse asjalikkusest ja elutempost, et süüvida lapselikesse rõõmudesse ning leida just neist jõudu, õigustust ja põhjendust eelnenud ja järgnevaile oravaratta etteasteile globaalses kirbutsirkuses; ajal, mil maailm mõtleb välja üha (nüristav)-turvalisemaid eksistentsiviise, on üha rohkem neid, kes just jõuluajal, mil kõik ümberringi on nii kaunistet ja kena, tunnevad end lõplikult ja pääsmatult üksi.

Ajal, mil "maa on nii kaunis", töötavad abistavate elukutsete esindajad täie pingega, sest just pere kogunemise pühade ajal (eks peeta jõule ju vägagi perekeskseiks, ehkki selleks vahest mingit erilist põhjendust on peaaegu võimatu leida) vajavad abi, inimlikku soojust ja ärakuulamist ligimesed, kellel peret pole või on kadunud peresisene üksteisemõistmine.

Ajal, mil meenutame imelisimat sündmust maailma ajaloos - Jumala inimesekssaamist, Igavese tulekut kaduvate sekka, on tavalisest rohkem ka neid, kes otsustavad teha eluga lõpparve, suutmata taluda tühjust enese ümber.

Ja ometi on alati olnud ka neid, kes püüavad säilitada oma identiteeti kesk maailma narrusi ja traagikat, uskudes Kristusse, kes on maailma valgus ja kristlaste usu alus.

Üks väga tuntud teoloog on öelnud, et talle piisaks täiesti sõnadest, mis seisavad Johannese evangeeliumis (3,16): "Sest nõnda on Jumal maailma armastanud, et Ta oma ainusündinud Poja on andnud, et ükski, kes Temasse usub, ei saaks hukka, vaid et temal oleks igavene elu!"

Advendiajal on meil aega, et puhastada oma meelt kõigest segavast ja jõuda jõuludeks sügava hingerahuni, mille muudab puhtaks rõõmuks üks lause jõuluevangeeliumist:

"Sest vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis saab osaks kõigele rahvale: sest teile on täna Taaveti linnas sündinud Õnnistegija, kes on Issand Kristus!" Aamen.

Allan Taruste,
EELK Tartu Ülikooli õpetaja

Üks semester üliõpilasomavalitsust

Algus 1. lk.

finantseerimisel, isegi sellest, kuidas vajaduse korral organiseerida juba nimetatud sõidusoodustusi ülikooli kaudu ja palju muud.

Üliõpilasesinduses töötab praegu neli alalist ja üks ajutine toimkond. Ilmselt on kõige nähtavam olnud **kultuuritoimkonna** tegevus. Suur TÜ aastapäevale pühendatud ball toimus edukalt ka tänavu. Kui selle juures üldse mingeid probleeme otsida, siis seda, et Vanemuise maja kipub ballist huvitatutele väikseks jääma. Kultuuritoimkond oli tegev ka mitmete tudengite sügispäevade ürituste juures.

Teabetoimkond on kaasa aidanud Üliõpilasesinduse lehekülgede toimetamisele Universitas Tartuensises, koostamisel on Esinduse kodulehekülg Internetis. Praegu on kõige aktuaalsem projekt esseekonkurss teemal "Üliõpilane, Eesti riik ja ülikool", mille statuut on selles ajalehenumbris.

Sotsiaaltoimkond on tegelnud jõudumööda sõidusoodustuste küsimusega. Praegu on teoksil üliõpilaste majanduslikku olukorda puudutav küsitlus ning Üliõpilasesinduse ettepanekute tegemine järgmisest sügisest käivituvasse kõrghariduse riikliku tellimuse lepingute korda.

Haridustoimkond on tegelnud õppekavade ja jooksvate õppetööd puudutavate probleemidega. Kevadel seisab toimkonnal ees vähemalt üks põhjalikum töö. Nimelt valitakse siis ülikooli nõukogus uued korralised professorid. Seal kuulub viiendik häältest Üliõpilasesinduse poolt valitud tudengite esindajatele, kellel peaks kindlasti olema piisav info iga kandidaadi kohta, et üliõpilassõbralik otsus teha. Selle kogumine kuulubki kevadel tõenäoliselt toimkonna peamiste ülesannete hulka. Sotsiaal- ja haridustoimkond on oma olemuselt ilmselt kõige spetsiifilisemad ja väga vastutusrikkad. Seetõttu on nad semestri jooksul hulk aega ilma esimeesteta olnud, kuna koorem, mis selles ametis kanda, on tõeliselt raske.

Ilmselt on paljudel üliõpilastel olnud kokkupuuteid ka seni meie ainukese ajutise toimkonnaga - **kaitseväetoimkonnaga**. Selle peamine tegevusvaldkond on olnud koostöös Kaitseministeeriumiga üliõpilaste reservohvitseride kursuste korra ettevalmistamine. Kahjuks on praegu märke selle kohta, et vahepeal juba sisuliselt väljatöötatud süsteem on ministeeriumi poolt kõrvale heidetud ning tundub, et ajutise toimkonna tegevus peab veel jätkuma ka uuel aastal.

Üliõpilasesindus Tartu Ülikoolis on suhteliselt uus nähtus. Sisuliselt on tegu senini tegutsenud üliõpilaste esindusorganite loogilise järeltulijaga. Samas on kevadest sellel mõneti uus vorm, seda soovist tööd efektiivsemaks ja üliõpilaste seisukohalt tulusamaks muuta. Kahjuks kulub ka ainuüksi uue struktuuri käivitamiseks palju energiat, mistõttu võib-olla kõigi sisuliste küsimustega pole piisava energiaga tegelda jõutud. Osa probleemidest peaks lahendama üle-eestiline üliõpilaskondade seadus, millega samuti on tegelema hakatud.

Kõige suuremaks probleemiks on seni olnud **majandusküsimuste** lahendamine ülikooli raamatupidamises. Ei saa öelda, et seal oleks tundnud vastuseisu, aga ilmselt ei sobi Üliõpilasesindusele sama rahade liigutamise süsteem, mis näiteks teaduskondadele nende asjaajamisel. Pean kindlasti tänama Üliõpilasesinduse abiesimees Kaur Parvet, kes on suutnud majandusmajas kõik meie rahaasjad enam-vähem korda ajada.

Loodan, et uuel aastal laabub koostöö ülikooliga niisama edukalt, kui see on läinud siiamaani, ning, et ka riiklikul tasemel tulevad otsused sobivad üliõpilastele valutumalt.

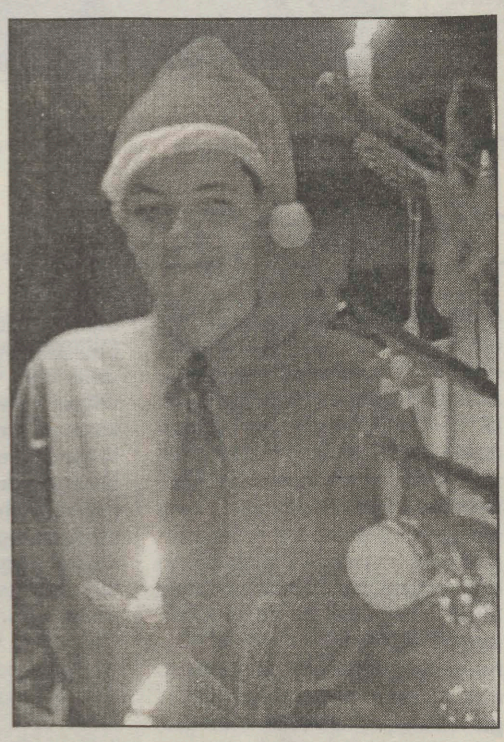

Allan Sikk,
Üliõpilasesinduse esimees

Juubilar on professor Helgi Silm

Südamlikud õnnitlused heale kolleegile, arstile ja õpetajale!

Kolleegid ja õpilased nahahaiguste kliinikust

Tänu

Aitäh eesti ülikooli 77. aastapäeva ettevalmistamisele ja läbiviimisele kaasaaidanutele:

prof Helmut Piirimäe,
prof Toomas Tenno,
prof Ants Peetsalu,
prof Volli Kalm,
prof Jaan Ross,
prof Jüri Tamm,
prof Jüri Sepp,
prof Toivo Leiger,
prof Jüri Allik,
prof Jaan Kõrgesaar,
dots Tõnu Lehtsaar,
dots Mati Pääsuke,
dots Ivar-Igor Saarniit,
dots Jüri Kõre,
dots Kai Saks,
dots Jaan Kivistik,
dr Peep Pruks;

Luule Kants,
Marju Lepajõe,
Ene Nobel,
Mare Sepp,
Milvi Kivistik,
Ene Kivisik,
Meelike Pandis,
Anu Laumets;

Lea Michelson, Aime Randveer;
Andi Pärn, Lea Kivi, Leeni Uba, Sirje Üprus;
Toomas Kiho, Eeva Kumberg, Indrek Mustimets, Erkki Leego, Sigrid Koppel;
Mart Orav, Tiina Helekivi, kirjastuse pere;
Eili Erg, Tiiu Heldema, Külli Kalam, Riia Nelis, Ene Voolaid, Aire Vähejaus;
Urmas Aunin;
Toomas Hiio, Imme Viidalepp;
Ela Martis, Ken Kalling, Sirje Tamul, Mare Viiralt;
Andres Parksepp, Marta Pihlamäe;
Varje Sootak, UT toimetus;

naiskoor, dirigent Vaike Uibopuu;
meeskoor, dirigent Alo Ritsing;
kultuurikeskuse kammerkoor, dirigent Seidi Mutso;
kammerkoor, dirigent Karin Herne;

Jõudu, pealehakkamist, edu edaspidiseks!

Peeter Tulviste,
rektor

120 aastat Karl Ernst von Baeri (1792-1876) surmast
110 aastat Baeri ausammast Toomemäel
20 aastat Baeri muuseumi

Neile tähtpäevadele oli pühendatud 28. novembril K. E. v Baeri surmapäeval peetud konverents "Baer ja tänapäev". Konverents nagu enamik Baeriga seotud mälestuspäevade tähistusi ja ettevõtmisi möödunud kahekümne aasta jooksul - toimus Baeri muuseumi ruumides. Ta elas selles majas pärast St Peterburgist naasmist 1867. aastast kuni oma surmani, osaledes aktiivselt Tartu akadeemilises elus. 1869–1876 oli ta käesoleva ajani tegutseva Loodusuurijate Seltsi esimees.

Baeri viimses elukohas, nüüdses temanimelises muuseumis avati esimene memoriaalekspositsioon 29. septembril 1976.

Ettekandeid oli kaksteist ning neis käsitleti probleeme, mis seondusid nendega, millele Baer oli kas ise aluse pannud või tõestanud, mida ta oli uurinud või mille uurimisele kaasa aidanud. Baeri teaduslik haare oli väga lai ja seetõttu on arusaadav, et ettekanded hõlmasid ainult murdosa võimalikest teemadest. Hinnatav ja tervitatav oli just noorema põlvkonna aktiivne osavõtt uurimistööst ja konverentsist.

On tänuväärt, et Tartu linnavalitsus leidis vajaliku raha kaks aastat tagasi Toomemäelt vasevaraste poolt minema viidud K. E. v Baeri monumendil pronkspärja ja huligaanidest rüüstatud piirdeaia restaureerimiseks ja kordaseadmiseks. Esialgne aed püsis tervena üle üheksakümne aasta. Lõhkumised on viimase kahekümne aasta saavutus, mille haripunkt on olnud käesoleval aastakümnel. Selle aja jooksul on aeda restaureeritud juba kaks korda.

1881. aastal kuulutati välja Baeri ausamba projekti rahvusvaheline võistlus. Kokku saabus 24 ettepanekut. Võitjaks osutus Aleksander Opekusin, kelle ideede järgi püstitati väärikas monument Eestimaalt pärinevale Tartu Ülikoolis arstihariduse ja doktorikraadi saanud 19. sajandi suurele loodusteadlasele. Avatseremoonia toimus 28. novembril 1886 Baeri 10. surmapäeval. Kolmikmälestuspäevast osavõtjad asetasid samba jalamile pärja ja lilled. Samas esitatud päevakohastes sõnavõttudes jäi kõlama mure Baeri pärandi säilimise pärast. Meenutagem kas või üle saja hinnalise raamatu vargust tema embrüoloogiaalasest raamatukogust ülikooli Vanas Anatoomikumis. Ka Baeri muuseumi kui rahvusvaheliselt tuntud ja ainulaadse asutuse tulevikuperspektiivid on viimasel ajal kitsenenud ning staatus ähmasemaks muutunud.

Tullio Ilomets,
Baeri majamuuseumi nõukogu esimees

Ilmus "Meditsiiniline biokeemia"

Biokeemia instituut on välja andnud raamatu "Meditsiiniline biokeemia I. Biomolekulid: biokeemilised ja meditsiinilised aspektid" Tartu, 1996. Autorid: Mihkel Zilmer, Ello Karelson, Tiiu Vihalemm, 320 lk.

Raamat käsitleb biomolekulidega seonduvaid biokeemia üldküsimusi (struktuur, funktsioon jne) ja on mõeldud eelkõige arstiteaduse, farmaatsia ja stomatoloogia eriala üliõpilastele, kuid sobib lugemiseks ka biokeemiaalase info saamiseks laiale lugejaskonnale (magistrandid, doktorandid, arstid, bioloogid, keemikud, farmatseudid) - seega neile, kellel on biokeemia vastu sisuline huvi.

Raamatut saab osta biokeemia instituudist (keemiahoone 4. korrus, ruum 427) instituudi sekretäri Hell Alapuu käest (info tel 465 291) alates 6. jaanuarist.

Raamatu teist osa "Meditsiiniline biokeemia II. Inimorganismi metabolism: biokeemikud ja meditsiinilised aspektid" 1997 (käsitleb biomolekulide metabolismi ja selle häiretega seotud haiguste biokeemilist tausta) saab ette tellida, helistades Hell Alapuule tel 465 291.

Biokeemia instituut

TÜ Üliõpilasesinduse esseekonkurss teemal "Üliõpilane, ülikool ja riik"

TÜ Üliõpilasesindus kuulutab välja esseekonkursi, kuna siiski veel küllalt noore üliõpilaste huve kaitsva organisatsioonina tahab ta anda võimaluse mõtestada kolmiksuhet ülikool-üliõpilane-riik võrdlemisi laiale akadeemilisele avalikkusele. Esseekonkursist loodab üliõpilasesindus saada värskeid ideid ning võimalusi akadeemilisele elule ning kõrghariduspoliitikale lähenemiseks. Samuti soovime konkursiga ärgitada ka vastava diskussiooni tekkimist vähemalt Eesti akadeemilises avalikkuses. Seda eriti olukorras, kus Eestil puudub igasugune kõrghariduskontseptsioon, hariduskontseptsioonist rääkimata. Esseekonkursi korraldajatena oleme aga eelkõige huvitatud sellistest kirjatöödest, mis lahkaksid just meietaoliste organisatsioonide rolli, tulevikku, minevikku.

Konkursist on oodatud osa võtma nii kõikjal üle maailma õppivad Eesti soost tudengid kui ka Eestis õppivad teistest rahvustest üliõpilased. Esseekonkursi peaauhind on **1500 krooni**, lisaks on veel kaks 500-kroonist nö ergutusauhinda.

Žüriisse on kavas kaasata lisaks esinduse liikmeile ka Tartu Ülikooli ja riigi esindajaid.

Essee pikkus 4-6 lk, esitamise tähtaeg on 5. veebruar.

Soomlased toovad oma kuninga Tartusse

Paljud soomlased, kes Tartus õpivad, tunnevad tihti, et nende siinne elu on tühi. Argipäev ei anna alati niisugust turvalisuse tunnet nagu kodu, ja mõnikord on siin natuke raske vaba aega täita. Tudengite vahel on kujunenud väga tugev kokkukuuluvustunne, mis loob kummalise olukorra. Kui õppimisest kõigile ei piisanud, tekkis **soomekeelne teatritrupp Kamakas**. Novembrikuus mängiti trupi esiklast, **soomekeelset "Kuningat"** esimest korda **Tartu Lasteteatri** laval.

LAVASTAJA PETTERI SAVOLAINEN ON VAIMUSTATUD NÄIDENDI ESIALGSEST EDUST

- Kõik need inimesed, keda võib näha näiteks loengutel, tegelevad äkki hoopis tõsise teatriga ja eelkõige kogu südamest. Peale kõrtsis istumise tehakse ka muud. Muidugi ei saa üldistada, aga kõrtsielust on saanud soomlaste tundemärk. Siin on ka mitmeid muid rahvusi, kes on teatrist huvitatud. On lauljaid, tantsijaid ja teisi. Sellest võiks kokku panna uue "Viimse reliikvia"!

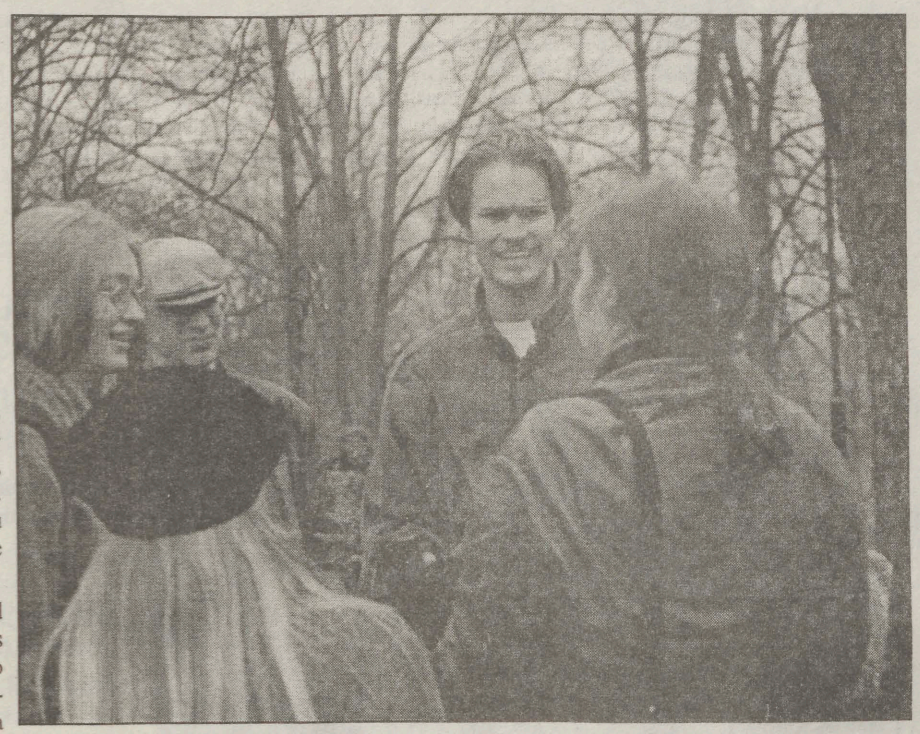

Lavastaja oma näitlejate keskel.

Äsja moodustatud teatritrupp palus Turust pärit Seppo Koskise käest näidendit. Tema peaaine ülikoolis on semiootika ja peale selle on ta õppinud ka loovat kirjutamist. See näidend on tema esimene suurem avalikult esitatud töö. Seppo kogus oma mõtteid kogu eelmise talve ja jõudis sügisel uue näidendi viimistlemiseni. Lavastaja Petterile oli harrastusteater tuttav, sest ta on tegutsenud Soomes Tikkurila teatris ja Helsingi Ilves-teatris.

SÜŽEE PÕHIJOONED ON TARTUST

Trupp alustas intensiivseid harjutusi sügise alguses ja need jätkusid vahetpidamata kuni esietenduseni. Grimeerimisest ja muusikast valgustamiseni on kõik üliõpilaste enda tehtud. Tantsude koreograafia on lätlase Inga Sippo töö. Üks peaosalisi, Niko Tuominen, kunstnik Rasmus, on varem olnud Salo linnateatris. Teistel näitlejatel on suuremal või vähemal määral kogemusi harrastusteatrist. Antti Karjalainen, kuningas Pontus, ei teadnud veel proovide alguses, et ta mängib ühte keskset rolli. Rasmuse ja Pontuse vahel piinlikkust tekitavaks tegelaseks on Marianne, Nina Niemeläinen.

Sündmused tiirlevad skulptor Rasmuse loodud teose ümber, milles ta püüab kehastada nii oma füüsilist kui psüühilist mehelikkust. Etenduses leiavad kajastamist teemad, mis võiksid kujundada Tartu soomlaste elu: joomingud, armastus, petmine, suurelised teod ja tühi lobisemine. Mõlemad, Petteri ja Seppo, ütlevad, et otsene eesmärk ei olnud luua täielikku pilti soomlaste elust Tartus. Esialgu otsis Seppo tegelaskujusid end ümbritsevast argipäevast. Kui kujud olid välja mõeldud, laskis ta nad elama oma sõltumatut elu.

- Ühel või teisel moel sündisid tegelased Tartus. Põhiideeks on siiski inimsuhted ja ühe noore mehe mitte eriti särav elufilosoofia, millega ta lõpuks hakkama saab.

Näidendi pöördepunktiks on Pontuse kirjutatud luuletus, mille ta eelmisel õhtul purjuspäi kõrtsis ette luges. Luuletuse sisust on kohe tunda, et Pontuses elab ka loov ja tundlik inimene ja sellepärast kroonitakse ta kuningaks.

EKS ME KÕIK PEAKSIME OLEMA ISEENDA PEREMEHED

Lavastaja Petteri arvates oli esialgses tekstis vaja mõningaid muutusi, et publikut kaasa haarata. Alguses ei olnud Seppol kerge uuesti oma juba valmis teksti puudutada, kuigi hiljem sai ta oma uhkusest üle.

- Tegelikult olen ma kaua mõtisklenud probleemi üle, et inimene peab suutma üksinda oma elus püstipäi seista, kuigi ta peab olema teadlik ka sellest, et vajab inimsuhteid. See on mulle väga tähtis tunne, sellepoole olen oma elus püüdnud. Kui ma kirjutasin näidendit, oli see mulle nagu põhimõte, selgitab Seppo.

SELTSKOND NEELAB ENDASSE...

Seppo ütleb, et Tartu soomlastel on justkui oma kultuur teise kultuuri sees.

- Siin tekib teatud nähtusi, nagu omapärane släng, soome-eesti segakeel. Siiatulemine nõuab teatud julgust. Tavaliselt on Soome ülikoolidesse enamik tudengeid tulnud lähiümbrusest. Pole haruldane, et Soomes elatakse tudengite hulgas elatakse vabaabielu ja kodus jookseb lapsi.

Seppo on märganud, et see väike sootsium nagu neelab üksiku indiviidi enda sisse. Vähegi sotsiaalsemal isikul pole kerge sellest grupist eemale hoida. Inimestele jääb lihtsalt külge teatud mentaliteet, näiteks kõrtsis istumine, püsiv ringiliikumine ja eriti segased intiimvahekorrad. Petteri räägib sellest, kuidas väikse seltskonna sees on selgelt näha kõik see, mis puudutab inimesi ja inimsuhteid.

- Võõrsil elamine soodustab kaksikelu. Paljudel on Soomes püsiv armusuhe, aga pärast siiatulekut hakatakse "keppima kõike, mis liigub." Tartu linna süda ei tuksu piisavalt soome tudengite jaoks ning nad peavad vaba aja täitmiseks midagi ise leiutama. Siia on tekkinud uskumatu mini-Soome, mille sees on kuulujuttudel väga suur võim. Üksik inimene peab võitlema, higi otsa ees, et saada rahulikult hommikusööki süüa, mida tahes ja kellega tahes, ilma et terve linn teada saaks.

Seppo ütleb, et Tartus ei ole kindlat maapinda jalgade all. Talle tundub, nagu seisaks ta üksi jääpangal tormi käes.

KAMAKA LUGU ON ALLES ALGUSES

Pärast viiendat etendust võib öelda, et saavutatud edu ületas ootusi. Lugu on näinud üle kahesaja inimese, ja mitte ainult soomlased, vaid ka kohalikud. Praegu on näidendist kuuldud ka väljaspool Tartut ja läbirääkimisi on peetud näiteks ühes Tallinna teatris esinemiseks.

Kui Petteri otsustas "Kuningat" lavastama hakata, kahtles ta, kas oskusi ja jõudu jätkub või mitte.

- Miks mitte proovida võõral maal oma keeles tõsist teatrit teha? Kui on huvi ja piisab oskusi, võib avalikkuse kergelt vallutada. Kes teab, kas Kamakal tuleb veel kunagi oma sajas hooaeg?

Tanja Eranto

Eesti keelde tõlkinud Peter Kehajov ja Petteri Savolainen

Doktorikraad liikumis- ja sporditeaduste alalt

6. detsembril kaitses kehakultuuriteaduskonna nõukogu ees doktorikraadi spordipedagoogika instituudi doktorant **Lennart Raudsepp.** Tegemist oli esmakordse doktorantuuri läbimise ja kraadi kaitsmisega uute kaitsmisreeglite järgi. Doktoritöö oli kirjutatud uuringute põhjal, mis põhinevad puberteedieelaste laste kehalise aktiivsuse, antropomeetriliste näitajate, motoorse võimekuse ja oskuste vahelistel seostel. Uuritavateks oli üle 400 7-10-aastase Tartu koolide õpilase. Väitekirja juhendas prof Toivo Jürimäe. Töö teemal publitseeriti 6 artiklit eelretsenseeritavates rahvusvahelistes ajakirjades. Oponentideks oli üks maailma tuntumaid kinantropomeetria spetsialiste prof Albrecht Claessens Leuveni Ülikoolist Belgiast ja prof Atko Viru, kes mõlemad andsid väitekirjale kõrge hinnangu.

Merle Rehand

Parimad õigusteaduslikud uurimistööd selgunud

18. detsembril andis Avatud Eesti Fondi esindaja nõukogu saalis kätte käesoleva aasta õigusteaduslike uurimistööde konkursi preemiad.

Töid hinnati kolmes grupis: üliõpilaste, magistrantide ja doktorantide ning juristide-praktikute võistlustööd. Preemiate kätteandmise järel esitles AEF tänavu fondi toetusel ilmunud õigusteaduste õpikuid ja õppevahendeid.

Preemiad: I grupp: Hannes Vallikivi, Merilin Kiviorg, Harri Mikk, Saale Laos, Tarvo Puri, Urmas Reinsalu, Marge Aasa, Kristi Poogen, Karin Sein. Ergutusauhinnad: Margus Kurm, Age Värv, Indrek Lillo, Ants Nõmper, Hennart Arismaa, Marge Aasa. II grupp: Gaabriel Tavits, Anu Uritam, Merle Muda, Piibe Jõgi, Tambet Tampuu. III grupp: Sirje Adamson.

Reno Hekkonensi talvefotod 1., 2., 4. lk.

TARTU ÜLIKOOLI KOGUDUSE

JÕULUJUMALATEENISTUS

esmaspäeval, 23. detsembril kell 16

ajaloomuuseumi rõdusaalis

AASTALÕPU VABAÕHUJUMALATEENISTUS

teisipäeval, 31. detsembril kell 17

Toomkiriku varemetes

Rektori korraldus

Struktuuriüksustes, kus töö seda võimaldab, luban struktuuriüksuse juhi otsusel pikendada töötajate pühadeaegset puhkeaega, arvates 27. detsembri puhkepäevaks.

Peeter Tulviste,
rektor professor

Austatud kolleeg!

Turu Ülikooli koostöölepingu koordinaator ootab õppejõudude, teadurite ja doktorantide taotlusi 1997. aasta lepingu sõlmimiseks. Arvesse tulevad 3-5-päevased visiidid. Taotluste vorme saab välissuhetetalitusest. Taotluste esitamise viimane päev välissuhete talitusse on **10. jaanuar**. Infot saab tel 465 855 või *ando@physic.ut.ee.*

Dots Ando Ots,
Turu Ülikooli koostöölepingu koordinaator

info

väitekiri

23. detsembril kl 14.15 kaitseb **Lea Leppik** ajaloomuuseumi konverentsisaalis **magistritööd** "Johann Philipp Gustav Ewers", juhendaja prof Helmut Piirimäe, oponendid: eesti ajaloo korraline prof Tiit Rosenberg ja dots Villu Tamul ning kl 16.15 kaitseb samas **magistritööd Aigi Rahi** teemal "1949. aasta märtsiküüditamine Tartu linnas ja maakonnas", juhendaja dots Aadu Must, oponendid: prof Jüri Ant ja õigusteaduse magister Toomas Anepaio.

30. detsembril kl 12.15 kaitseb Lossi 3, aud 215 **magistritööd Margo Laasberg** teemal "Sündmused ja määrusmodifikatsioon". Oponeerib dots Valdar Parve.

Kolmapäeval, 8. jaanuaril kl 14 kaitseb ph aud 139 eesti filoloogia osakonna magistrant **Tõnu Tender magistritööd** "Eesti släng: olemus, uurimislugu, sissevaade vanglaslängi". Juhendaja filoloogiamagister Karl Pajusalu, oponent filoloogiakandidaat Jüri Viikberg (Tallinn).

Pane eriti tähele!

Järgmine Universitas Tartuensis ilmub reedel, 10. jaanuaril.

* * *

EESTI PÄEVALEHE TELLIMISKUPONG

TELLI EESTI PÄEVALEHT, SAAD PÜHAPÄEVALEHE JA TV-MAGASINI TASUTA KAASA!

KÕIK VÄHEMALT POOLE AASTA TELLIJAD OSALEVAD SÕIDUAUTO ŠKODA FELICIA LOOSIMISEL

1 aasta ☐ 708 krooni 3 kuud ☐ 177 krooni
6 kuud ☐ 354 krooni 1 kuu ☐ 59 krooni

EESNIMI: PEREKONNANIMI:
FIRMA: AMET:
TELEFON TÖÖL: KODUS:
AADRESS: EE
KOHUSTUN TASUMA 7 PÄEVA JOOKSUL PÄRAST ARVE SAAMIST. ALLKIRI:
ARVE TASUN KAARDIGA ☐ VISA ☐ EUROCARD PANK
KAARDI NR / KEHTIVUSAEG: ALLKIRI:
MÄRKIDES JÄRGNEVA TELLIMUSE PERIOODI, SAADAB TOIMETUS TEILE UUE ARVE, MILLE TASUMISEL JÄTKUB
TELLIMUS AUTOMAATSELT. ☐ 1 KUU ☐ 3 KUUD ☐ 6 KUUD ☐ 1 AASTA
TELLIMUSED TÄIDETAKSE 10 TÖÖPÄEVA JOOKSUL PEALE TELLIMUSE LAEKUMIST.

EESTI PÄEVALEHT PK 433, EE0090 TALLINN, TEL 681 196, FAKS (2) 6 311 526

acta diurna

* Valmis on 1997. aasta **KALENDERMÄRKMIK**, hind sularaha eest 23 krooni, ülikoolisisese ülekandega 15 krooni.

* Samas müügil ülikooliteemaliste piltidega illustreeritud **SEINAKALENDER**, mille hind sularaha eest 37 krooni, ülikoolisisese ülekandega 25 krooni.

Ootame teid teabetalituses. Info tel 465 465 Sigrid Koppel, Urve Nahkur.

SEL NÄDALAL

16. detsembril

* **Peeter Olesk** pidas raamatukogu konverentsisaalis **loengu "Eesti julgeolek"**.

* **EÜS "Veljesto" ja filosoofiateaduskond** tähistasid ajaloomuuseumis **Pent Nurmekunna 90. sünnipäeva ning tutvustasid juubilari luuleraamatut "Kõllanõmme".**

17. detsembril

* Nõukogu saalis oli tutvustav päev **"Avatud Ülikool - mis see on?".**

* **Valter Lang kaitses doktoriväitekirja** "Muistne Rävala: muistised, kronoloogia ja maaviljelusliku asustuse kujunemine Loode-Eestis, eriti Pirita jõe alamjooksu piirkonnas" filosoofiadoktorikraadi taotlemiseks arheoloogia erialal.

* **Peeter Olesk** pidas raamatukogu konverentsisaalis **ettekande "Kellele haritud raamatukoguhoidja, kellele haritud lugeja".**

18. detsembril

* **Geograafia instituudis toimus teadusseminar "Kliimamuutused ja vesi"**. Ettekannetega esinesid spetsialistid Tallinna ja Tartu uurimisasutustest ning geograafia instituudi õppejõud.

* **Triin Remmel** kaitses **doktoriväitekirja** "Binaarne biliaarne maksatsirroos Eestis: epidemioloogia, kliinilised iseärasused ning haiguse kulu prognoosimine" ja **Toomas Kivastik doktoriväitekirja** "Ravimsõltuvuse mehhanismid: tähelepanu keskmes on morfiini positiivsed sarrusomadused".

* Raamatukogu lugemissaalide fuajees avati **Poola näitus "Siberi lapsed"**.

* Kirjastus "Tuum" esitles TÜ raamatupoes Emil Tode luuleraamatut "Mõõt" ja Ene Mihkelsoni novellikogu "Surma sünnipäev".

* **Avatud Eesti Fond andis ülikoolis kätte käesoleva aasta õigusteaduslike uurimistööde konkursi preemiad.**

19. detsembril

* **Ülikooli esindajad kirjutasid koos Järva maavalitsuse, Türi linna ja Türi Majandustehnikumiga alla TÜ Türi Kolledži asutamislepingule.**

* **Renata Jüriso** kaitses **magistriväitekirja** "Keha koostise määramine kaliibermeetodi abil noortel naistel".

* Raamatukogus avati uus **multimeedia klass ning Eurodokumentatsiooni keskus.**

* **EV eurominister Andra Veidemann pidas raamatukogu konverentsisaalis loengu "Euroopa integratsioon ja Eesti".**

* **Tatjana Kums** kaitses **magistriväitekirja** "Naisriistvõimlejate tugi-liikumisaparaadi kohesed adaptsioonilised reaktsioonid löögilise iseloomuga treeningukoormustele" ja **Priit Eelmäe magistriväitekirja** "Changes of Muscle Strength and Tone in Lumbosacral Radiculopathy Patients after Discctomy".

20. detsembril

* **Toimub TÜ nõukogu istung**. Päevakorras on bakalaureuse- ja diplomiõppe vastuvõtueeskirjade kinnitamine 1997. aasta suveks; TÜ territoriaalruumilise arengukava vastuvõtmine; õetcaduse bakalaureuse- ja magistriõppe kavade kinnitamine; struktuuriüksuste põhikirjade ja põhimääruste kinnitamine; EV teauspreemiate kandidaatide ülesseadmine; jooksvad küsimused.

* **Marika Säre** kaitseb **magistritööd** "Õpimotivatisoon ja isiksuse väärtushinnangud õpetajakoolituses".

VEEL SEL AASTAL

23. - 31. detsember

23. detsembril

* Kl 14. 15 kaitseb **Lea Leppik** ajaloomuuseumi konverentsisaalis **magistriväitekirja "**Johann Philipp Gustav Ewers", kl 16.15 samas **Aigi Rahi magistriväitekirja "1949. aasta märtsiküüditamine Tartu linnas ja maakonnas".**

* Kl 11 kirjutavad rektor prof Peeter Tulviste ning suhtekorraldusbüroo Kubits & Hamburg tegevdirektor Meelis Kubits alla **uue stipendiumi statuudile.** Stipendium on mõeldud Tartu Ülikooli avalikkussuhete ja teabekorralduse eriala üliõpilastele. Stipendiumi määratakse kaks korda aastas ja selle suurus on 10 000 krooni.

28. detsembril

* Ajaloomuuseumis toimub **konverents "Ferdinand Baron von Wrangell 1796–1870".** Muuseumis avatakse teemakohaline näitus, kus on välja pandud 53 eksponaati Wrangelli fondi originaalmaterjalist. Näituse koostas Tiiu Oja.

29. detsembril

* Kl. 12.15 kaitseb **Margo Laasberg** Lossi 4 - 215 **magistriväitekirja "Sündmused ja määrusmodifikatsioon".**

* Kl 19 algab Vanemuises kõrgkoolide **aastalõpuball**, kuhu on oodatud kõigi Eesti kõrgkoolide vilistlased, õppejõud ja üliõpilased. Balli korraldab Eesti Üliõpilaskondade Liit.

Korrektiivkursused Tallinnas

15. jaanuaril algavad Tallinnas korrektiivkursused. Registreerimine 6.-15. jaanuarini. Info TÜ Tallinna esindusest tel 640 6866, 640 6867.

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Reno Hekkonens
Toimetuse aadress EE2400
Tartu, Ülikooli 18, ruum 241
TÜ faks: + 372 7 465 440
E-mail: *varje@admin.ut.ee*
O/Ü Greif trükikoja trükk
UT ilmub reedeti
Tellimise nr 2154. Tiraaž 800

Tel 465 680